R. P. D. ANTONINI
DIANA
PANORMITANI,
CLERICI REGVLARIS,
CORAM SANCTISS. D. N. INNOCENTIO X.
EPISCOPORVM EXAMINATORIS, ET
Sancti Officij Regni Siciliæ Conſultoris,

RESOLVTIONVM MORALIVM
PARS TERTIA:

In qua ſelectiores caſus Conſcientiæ breuiter, dilucidè, & vtplurimùm benignè, ſub his Tractatibus explicantur,

I. De Immunitate Eccleſiaſtica.
II. De Dubiis Regularium.
III. De Abſolutione largienda moribundo ſenſibus deſtituto.
IV. De Sacramentis.
V. & VI. Miſcellaneorum.

Additæ ſunt in extremo aliquot Reſolutiones ad nonnullos I. II. & III. Partis, alióſque nouos caſus.

EDITIO DECIMATERTIA, ET NOVISSIMA.

Ab ipſo Authore recognita, emendata, & aucta.

LVGDVNI,
Sumptibus Laurentij Aniſſon.

M. DC. XLVI.

BIBLIOTECA PUBLICA U. DE GRANADA

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

AD LECTOREM.

EA quidem humanitate exceptam à te noui, Amice Lector,adeóqne tuo iudicio comprobatam,vnam , & alteram mearum Reſolutionum Moralium partem,vt anno vix elapſo hanc tertiam , quamprimùm edere ſim gratificandi tibi animo conatus. Ipſam verò , vt æqui boníque conſulas , non enixè abs te petam,ne nimirum diffidere tuæ mihi ſatis notæ beneuolentiæ videar;eandem enim in iſta,ac in illis inuenies methodum , eandémque materiæ ſelectionem ; vt niſi diſſimilis ſis tibi , non diſpari eam proſequi debeas fauore,nec diſſimile de ea proferre iudicium : vno enim breuitatis,& perſpicuitatis confinio ea concluſi,quæ praxis vtilitatem habeant,& ingenium oblectent. Nec abnui diuinam ibi legem benigniùs interpretari, vbi ratio id ſuaſit,doctorúmque virorum auctoritas , quæ duæ res ſententiæ firmitatem , ac ſecuritatem faciunt. Addidi etiam ſub finem libri aliquot reſolutiones ad nonnullas ex celeberrimis reſolutionibus 1.2.& 3. partis,atque adeò nouorum caſuum , vſui tuo pervtiles ac neceſſarias. Verùm dum hac tertia fruêre parte,quartam interim elaborabo , in qua præter alios Tractatus , vnum longiorem habebis, DE OFFICIO ET POTESTATE INQVISITORVM.

APPROBATIONES.

Ex commiſſione A. R. P. Generalis conſiderauimus *Tertiam Partem Reſolutionum Moralium R. P. D. Antonini Dianæ Clerici Reg.* & cùm nihil in ipſis ſanæ doctrinæ, & bonis moribus aduerſetur, ſed valde vtiles futuræ ſint Confeſſariis, & Moralis Theologiæ ſtudioſis, dignas duximus, quæ typis mandentur. Romæ die 24. Iulij 1631.

D. Thomas de Afflictis, Sacræ Theologiæ Profeſſor, Cler. Reg.
D. Zacharias Pasqualigus, Cler. Reg. Sacræ Theologiæ Profeſſor.

Ex Superiorum præſcripto accuratè recognouimus *Tertiam Partem Reſolutionum Moralium à P. D. Antonino Diana Clerico regulari* compoſitam, in qua nihil, aut fidei Catholicæ aduerſum, aut bonis moribus diſſonum reperimus; quin potiùs eximiam in diſſoluendis Moralis Theologiæ, & vtriuſque iuris quæſtionibus eruditionem, in perueſtigandis, enucleandiſque Doctorum placitis, doctrinìſque reconditis ſummam diligentiam, & indefeſſum laborem, atque in omnibus explicandis miram facilitatem, ac breuitatem. Denique hic Auctor ex vaſto moralis doctrinæ campo, lætiſſimos quoſque flores in vnum collegiſſe videtur; quare vt Reſolutiones prædictæ in communem vtilitatem typis mandentur, omninò cenſuimus. Dat. Platiæ, & Panormi, die, &c.

D. Franciscus Maria del Monacho, Cler. Reg. Sacr. Theol. Profeſſor.
D. Paulus Maria Quartus, Cler. Regul. Sacræ Theologiæ Profeſſor.
D. Placidus Maria Vanni, Cler. Regul. Sacræ Theologiæ Profeſſor.

D. STEPHANUS MEDICES, CONGREGATIONIS *Clericorum Regularium Præpoſitus Generalis.*

Cum hæc *Tertia Pars Reſolutionum Moralium P. D. Antonini Dianæ*, iuxta præfixam aſſertionem PP. Theologorum, quibus id commiſimus, approbata fuerit, vt typis mandetur, quoad nos ſpectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præſentes has manu propria ſubſcripſimus, & noſtro ſolito ſigillo firmauimus. Dat. Romæ die 26. Iulij 1631.

D. Stephanus Medices, Præpoſitus Generalis Congregationis Cler. Reg.
D. Bernardus Castagninus, Secretarius.

APPROBATIO

A. R. P. FRANCISCI BARDI, SOCIETATIS IESV, olim in Collegio Panormitano Philoſophiæ, & caſuum conſcientiæ, nunc verò Sacræ Theologiæ Profeſſoris.

ILLUSTRISSIME ET REVERENDISSIME DOMINE,

Tertiam *Partem Reſolutionum Moralium* ab admodum *R. P. D. Antonino Diana* conſcriptam perlegi, & conſideraui, & nihil Catholicæ fidei, boniſque moribus in ea repugnans inueni. Verùm doctrinam continet Confeſſariis, cæteriſque animarum curam gerentibus perutilem, & neceſſariam: mira enim breuitate, & facilitate ad praxim ſpectantes expenduntur caſus; quapropter, vt in lucem quamprimum mittatur, dignam eſſe cenſeo. Panormi die 10. Decembris 1631.

Franciscus Bardi, Societatis Iesv.

INDEX TRACTATVVM,

& Reſolutionum tertiæ Partis.

TRACTATVS I.

De Immunitate Eccleſiarum.

RESOL. I. AN Iudex Eccleſiaſticus poſſit cognoſcere laïcum ſimul delinquentem cum Clerico? p. 1.

2. An Iudex laïcus poſſit cognoſcere in caſu hæreſis, ſi agatur de quæſtione facti? ibid.

3. An ſtatutum, ſiue lex inualidans donationem omnium bonorum factam à patre filio clerico, ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam? ibid.

4. An Iudex laïcus poſſit facere realem exequutionem ſententiæ à ſe latæ contra Clericum in caſibus, quibus ſibi à iure cognitio permiſſa eſt? 2

5. An Rex poſſit detinere Epiſcopos pro gubernatione alicuius Regni, ſeu conſilij, & an dicti excuſentur à reſidentia in dicto caſu? ibid.

6. An Epiſcopi feudatarij Regum debeant priùs obedire Regi, quàm Papæ, ſeu Metropolitano? ibid.

7. An filij Clericorum gaudeant priuilegio fori, ita vt Iudex laïcus illos non poſſit punire? 3

8. An laïci Magiſtratus poſſint compellere Clericos ad reparationem Eccleſiarum? ibid.

9. An Epiſcopi poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſiliarios, & quid de Inquiſitoribus, non ſolùm in Sicilia, ſed in aliis Regnis? ibid.

10. An Iudex laïcus poſſit cognoſcere, vtrum clericus veſte clericali amictus ſit, vt gaudeat priuilegio fori. 4

11. An Eccleſiaſtici teneantur ſoluere gabellas impoſitas pro primo introitu Regis in Ciuitatem? ibid.

12. An Epiſcopus poſſit cognoſcere de delicto admiſſo à laïco officiali ſuo? ibid.

13. An ſtatuta laïcorum etiam fauorabilia Clericis ſint valida? ibid.

14. An leges Amortizationis ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam? ibid.

15. An Iudex laïcus poſſit cognoſcere de Clericatu, vel de habitu? 5

16. An Clericus propter crimen læſæ Maieſtatis ſit degradandus, & curiæ ſæculari tradendus? ibid.

17. An Clerici teneantur ſoluere collectam certam, & inuariabilem, impoſitam per ſtatutum ſuper aliqua bona, priuſquam ad eos perueniſſent? ibid.

18. An Iudex Eccleſiaſticus poſſit præcipere Iudici ſæculari ſub pœna excommunicationis, quod ſuperſedeat exequutionem contractus, donec decidatur, an ſit vſurarius, necne? 6

19. An Iudex laïcus poſſit exigere gabellas à Colonis partiariis Religioſorum? ibid.

20. An Conſeruatores Religioſorum poſſint procedere contra eorum debitores laïcos? ibid.

21. An tranſacto anno Epiſcopus ſit exequutor vltimarum voluntatum, etiam quoad legata non pia? 7

22. An Clericus ſi conueniatur pro euictione, conueniendus ſit coram iudice Eccleſiaſtico? ibid.

23. An colonus laïcus Religioſorum pro eius portione colonica teneatur ſoluere decimas? ibid.

24. Vtrum emphyteuta Eccleſiæ teneatur ad tributa? ibid.

25. An negligentia iudicis Eccleſiaſtici in adminiſtranda iuſtitia, poſſit ſuppleri per iudicem ſæcularem, vel è contra? 8

26. An Principes poſſint ſtatuere, ne beneficia Eccleſiaſtica exteris conferantur? ibid.

27. An Principes habeant ius conuocandi Epiſcopos propter aliquod Reipublicæ negotium, vel bonum ipſarum Eccleſiarum?

28. An miniſter laïcus poſſit ſpoliare Clericum armis prohibitis? 9

29. An Clericus poſſit ſe ſubmittere iuriſdictioni Regali, quoad bona patrimonialia? ibid.

30. An Clericus, qui commiſit crimen læſæ Maieſtatis, ſit puniendus à iudice ſæculari? ibid.

31. An Clericus ſuccedens in bonis laïci, ſit propter illa bona vocandus in iudicium coram iudice laïco, ante quem cauſa incepta iam erat? ibid.

32. An ad iudicem laïcum ſpectet cognitio, ſi captus à Satellitibus affirmat ſe fuiſſe captum in loco ſacro, illis tamen negantibus? ibid.

33. An Nouitius ob delictum ab eo ante Religionis ingreſſum commiſſum, ſit à iudice laïco puniendus, etiamſi hoc in fraudem fecerit? 10

34. An Nouitius habitu Religionis dimiſſo poſſit à iudice ſæculari puniri ob delictum tempore nouitiatus commiſſum? ibid.

35. An Clerici confugientes ad Eccleſiam gaudeant immunitate? ibid.

36. An qui cum ipſo ſatellite per vim intrat in Eccleſiam, gaudeat ipſius immunitate? ibid.

37. An frangentes carceres, & inde ad Eccleſiam confugientes, gaudeant immunitate? 11

38. An Epiſcopo debeat certò conſtare de delicto in Bulla exceptuato, antequam tradat reum curiæ ſæculari? ibid.

39. Quis homicidium commiſit in ſcalis Eccleſiæ, & poſteà inuentus in Eccleſia, quæritur an gaudeat immunitate? ibid.

40. De quibuſdam Epiſtolis Clem. VIII. contra debitores fugitiuos, bannitos, fures, &c. circa immunitatem Eccleſiarum? ibid.

41. An Clerici tranſgreſſores legum poſſint puniri à iudice laïco pœna pecuniaria lege conſtituta? ibid.

42. An reſidentia Epiſcoporum pertineat ad Principes ſæculares? 12

43. An Clerici ex vi ſtatuti laïcalis poſſint conueniri pro iure congrui, vel laïcos conuenire? ibid.

44. An Clericus negotiator ſine trina monitione teneatur ſoluere gabellam, & an dicta, vel alia gabella à Clerico debita poſſit peti coram iudice? ibid.

45. An vxor Clerici Græci, vel Latini in minoribus conſtituti, gaudeat priuilegio fori in caſu, quo eius vir eo gaudet? 13

46. An familia Vicarij Epiſcopi gaudeat priuilegio fori? ibid.

47. An familia Clerici gaudeat priuilegio fori? ibid.

48. An ad declinandum forum Iudicis ſæcularis ſufficiat poſſeſſio clericatus? ibid.

49. An ſi adſit clauſula de non alienando, poſſit fieri executio per ſæcularem Iudicem in prædio ſpecialiter obligato à laico, etſi clericus illud poſſideat? 14

50. An quando decimæ nomine feudi fuerunt Principibus, vel aliis ſæcularibus collatæ, earum exactio,& lites pertineant ad Iudicem Eccleſiaſticum? ibid.

51. An Fratres D. Ioannis qui portant mediam Crucem albam,gaudeant priuilegio fori,& gabellarum? ibid.

52. An Iudex laicus incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi occultè proceſſat Clericum animo præſentandi proceſſum Summo Pontifici, vel Iudici Eccleſiaſtico? ibid.

53. An ſit licitum pro vi tollenda recurrere ad Regia Tribunalia? ibid.

54. An Iudex laicus excuſetur ab excommunicatione Bullæ Cœnæ contra ipſius tranſgreſſores lata, prætextu quod non ſit in ſua prouincia acceptata? 15

55. An auocatio cauſarum ſpiritualium ad laica Tribunalia vetita ſit ſub cenſura Bullæ Cœnæ, ſi cauſæ auocentur tantùm à Iudicibus Sedis Apoſtolicæ? ibid.

56. Vtrùm Iudices laici auocantes ad ſe cauſas Eccleſiaſticas excuſentur ex tolerantia Summi Pontificis? ibid.

57. An priuilegium cognoſcendi cauſas Eccleſiaſticas conceſſum Principi laico reuocari poſſit? ibid.

58. An Iudex laicus conſuetudinem inducens, vel ea introducta vtens, contra libertatem Eccleſiaſticam, incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? 16

59. An Clericus in feudalibus poſſit conueniri coram Iudice laico? ibid.

60. An laicus deponens falſum coram Iudice Eccleſiaſtico poſſit ab eo puniri,& quid è contra,ſi Clericus deponat falſum apud Iudicem ſæcularem? ibid.

61. An Milites Sancti Stephani,& Sancti Lazari gaudeant priuilegio fori? ibid.

62. An habens coadiutoriam à Papa conceſſam gaudeat priuilegio fori,& quid de clerico,qui beneficium obtinere non poterat, vel ordinatus eſt cum falſis dimiſſoriis? ibid.

63. Clericus qualem habitum deferre debet, vt fori priuilegio gaudeat? 17

64. An aliquis Princeps habeat à Pontifice priuilegium in cauſis violentiæ arcendæ? ibid.

65. An collatio Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum poſſit à Principe laico præſcriptione acquiri? ibid.

66. An Rectores Hoſpitalium gaudeant priuilegio fori? ibid.

67. An qui aſſumpſit habitum clericalem poſt delictum animo ſubtrahendi ſe à laica poteſtate, gaudeat priuilegio fori? 18

68. Quid facere debeat Epiſcopus, dum Iudices laici edunt aliquod ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam. ibid.

69. An Clerici inſeruientes, & verè adſcripti alicui Eccleſiæ, licèt primam tonſuram non habeant, gaudeant priuilegio fori? ibid.

70. An Iudex laicus poſſit dirimere controuerſias ortas inter Confraternitates in aliqua proceſſione? ibid.

71. An domus Parochorum, Canonicorum, aliorúmque Eccleſiaſticorum exiſtentes prope triginta paſſus Eccleſiæ gaudeant eius immunitate, etiamſi habitentur à laicis? ibid.

72. An occidens fœtum animatum cum aliqua potione, gaudeat immunitate Eccleſiæ? 19

73. An fugiens à birroariis, ſi parietem Eccleſiæ partis exterioris tangat, vel fuerit amplexus, gaudeat immunitate? ibid.

74. An Bulla Cœnæ tollat caſus Regni Galliarum, quos priuilegiatos appellant, & quid de priuilegio Monarchiæ Regni Siciliæ? ibid.

TRACTATVS II.

De dubiis Regularium.

Resol. 1. AN Generales, & alij Prælati Religionum poſſint confiteri Confeſſoribus extra Religionem, & quid de Generalibus, & Præpoſitis noſtræ Religionis? ibid.

2. An Guardiani,Priores,Præpoſiti, & Rectores Regularium poſſint illis præbere licentiam, vt eligant Confeſſarium extra Religionem? 21

3. An Epiſcopus extra diœceſim poſſit eligere Confeſſarium non approbatum ab Ordinario, & quid de Prælatis Religionum? 22

4. An Confeſſarius ſæcularis poſſit abſoluere Nouitios regulares etiam à peccatis in Religione reſeruatis? 23

5. An Confeſſarij deſignati à Superiore ad excipiendas Fratrum confeſſiones poſſint confiteri Clericos profeſſos ſtantes ſub cura Magiſtri? ibid.

6. An vocales noſtræ Religionis poſſint licitè abeſſe à Capitulis, & quid de Cardinalibus, Senatoribus, Conſiliariis, & Decurionibus Ciuitatum? 24

7. An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, quæ priuilegiorum communicatione gaudent, poſſint concedere Dimiſſorias Nouitiis, vt ab Epiſcopo ordinentur? 25

8. An relinquere Miſſam ſolemnem in noſtris Eccleſiis diebus feſtiuis ſit peccatum mortale? vbi multa de vi conſuetudinis. 26

9. An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint commutare, vel diſpenſare vota extra Confeſſionem? ibid.

10. An priuilegia Mendicantium reuocentur per Bullas Cœnæ Domini? 27

11. An quis ex præſumpta voluntate Superioris poſſit aliquem abſoluere? ibid.

12. An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint miniſtrare Euchariſtiam vagis, aduenis, & peregrinis in die Paſchatis ad implendum præceptum annuæ communionis? ibid.

13. An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint abſoluere à cenſuris ab Epiſcopo reſeruatis, non obſtante decreto Clem. VIII. & Cardinalium declaratione? 28

14. An Confeſſarij Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc minimè deputati fuerint? 29

15. An Abbates poſſint conſecrare calices, altaria, campanas,& benedicere lapides, pyxides, & alia vaſa eccleſiaſtica, non ſolùm ad vſum ſuarum Eccleſiarum, ſed etiam alienarum? ibid.

16. An Nouitius, qui redit ad ſæculum, teneatur ad expenſas, quas in eum alendo monaſterium fecit? 30

17. An Nouitius in articulo mortis conſtitutus, non expleto probationis anno, ad profeſſionem admitti poſſit, & ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in bonis eius Monaſterium? ibid.

18. An Religioſus, ſi ex conſuetudine non recitat horas canonicas in Choro, peccet mortaliter? 31

19. An Religioſi negantes ſuffragium Nouitio idoneo, peccent mortaliter? ibid.
20. An Confeſſores Regulares poſſint extra Sacramentum Pœnitentiæ abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum? 32.
21. An Confeſſarius eligendus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilei, debeat eſſe approbatus ab Epiſcopo, etiam quoad Regulares? ibid.
22 An reuocatio confeſſionum præſertim Regularium, facta ab Epiſcopo ſine iuſta cauſa, ſit nulla? ibid.
23. An caſus reſeruati deſinant eſſe tales, ſi Superior Regularium reſeruans munere ſuo functus fuerit? ibid.
24. An ſi Epiſcopus ſine iuſta cauſa non admittat Regulares ad confeſſiones audiendas, poſſint non obſtante diſpoſitione Concil. Trid. confeſſiones audire, ac ſi eſſent approbati? 33
25. An Epiſcopi poſſint ex iuſta cauſa approbare Religioſos ad audiendas confeſſiones limitatè, v.g. ad viros, & non ad fœminas? ibid.
26. An Epiſcopus admittens Regulares ad audiendas confeſſiones vſque ad beneplacitum, poſſit dictas licentias ad libitum reuocare? ibid.
27. An nouus Epiſcopus poſſit omnes Regularium licentias ſuſpendere, & de nouo illos examinare? ibid.
28. An Vicarius poſſit concedere facultatem abſoluendi à reſeruatis, ſi Præpoſitus abſit à domo per vnum diem naturalem? 34
29. An quicunque Confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit tempore Iubilei abſoluere Moniales à peccatis, vel à caſibus, & cenſuris reſeruatis? ibid.
30. An Equites D. Ioannis, D. Iacobi Calatrauæ, Alcantaræ, Monteſæ, &c. poſsint confiteri cum Confeſſario non approbato ab Epiſcopo? ibid.
31. An Regulares poſsint ordinari ab Epiſcopis extra tempora à iure ſtatuta? 35
32. An diſpenſatio interſtitiorum pertineat ad Epiſcopum etiam reſpectu Religioſorum? ibid.
33. An licitum ſit legatum annuum Fratribus Minoribus relictum pro infirmaria, & de aliis legatis? 36
34. An poſsit fieri legatum alicui Religioſo profeſſo cum conditione, vt nihil acquiratur Monaſterio? ibidem.
35. An Epiſcopus poſsit denuntiare, vt euitentur, ſi Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem? ibid.
36. An Regulares includantur in prohibitione Epiſcopali, ne aliquis exorcizet ſine Epiſcopi licentia, & cum cæteris conditionibus? 37
37. An in Religionibus ſine præuia correctione fraterna peccatum occultum fratris poſsit quis denunciare Prælato, tanquam patri? ibid.
38. An quis teneatur ſub peccato veniali corrigere peccata venialia proximi, & quid de Religioſis? ibid.
39. An Carthuſiani, ſecluſo ſcandalo, extra mortem poſsint comedere carnes ſine peccato mortali? 38
40. An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, poſsint benedicere paramenta, non ſolum noſtrarum Eccleſiarum, ſed etiam exterarum? ibid.
41. An ingreſſus Religionis liberet debitorem ab onere reſtituendi? ibid.
42. An Prælatus Regularis poſſit inquirere peccata occulta ſubditorum, vt illa corrigat fraternè, & quid de ſubditis? ibid.
43. Quæ ſint cauſæ legitimæ, vt quis poſsit tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem? 39
44. An Nouitius recedens à Religione reincidat in cenſuras ac irregularitates, à quibus in Religione abſolutus fuit? ibid.
45. An Superiores Regulares poſsint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario? 40
46. An qui de proximo vult ingredi Religionem, poſsit abſolui per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſeruatis? ibid.
47. An puella volens aſſumere habitum Monialium, debeat eſſe maior duodecim annorum ibid.
48. Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus? 41
49. An Superiores Regulares aliqua peccata prohibere poſsint ſub pœna excommunicationis ſibi reſeruatæ? 42
50. An Religioſus factus Epiſcopus, efficiatur dominus reddituum eccleſiaſticorum, & abſoluatur à voto paupertatis? ibid.
51. Quædam Monialis infirma obtinuit licentiam confitendi cum quodam Confeſſario regulari: dubitatum tunc fuit, an potuiſſet ingredi cum ſocio, & finita confeſſione an ſtatim deberet egredi? ibidem.
52. An Monialis, quæ ſe ponit in rota, & facit illam volui verſus partem externam, ad quam ſæculares accedunt, frangat clauſuram, & incidat in pœnas, etiamſi non egrediatur à rota? 43
53. An ignorans nullitatem profeſsionis, vel impeditus ad reclamandum intra quinquennium, poſsit adhuc reclamare, non obſtante Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 9. de reg.* ibid.
54. An Regularis in caſu noſtræ appellationis, poſsit omiſſo medio non appellare ad Prouincialem, ſeu ad Generalem, ſed ad Romanum Pontificem? ibid.
55. An in Concil. Trid. *ſeſſ. 25. c. 16. de regul.* comprehendatur renunciatio facta ante ingreſſum Nouitiatus, intuitu ingreſſus Religionis? 44
56. An Religioſi poſsint recurrere ad Superiores ſupremos ſine inferiorum Prælatorum licentia ad fomram Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 4. de Regularib.* ibid.
57. An vt valida ſit profeſsio, annus Nouitiatus ſumendus ſit de momento ad momentum? ibid.
58. An Epiſcopi poſsint prohibere, ne Regulares prædicent in Eccleſiis ſuorum Ordinum? ibid.
59. An Regulares poſsint in foro conſcientiæ vti priuilegiis ſuis, quæ ſunt expreſsè reuocata per Concilium Tridentinum. 45
60. An expulſus à Religione teneatur ſe corrigere, vt iterum in illam admittatur? ibid.
61. An Religioſus factus Epiſcopus ſit liber ab obſeruatione votorum? ibid.
62. An profeſſus Religionem per vim, & metum poſsit poſt quinquennium reclamare? 46
63. An qui tranſit ad aliam Religionem, poſsit ſecum deferre ſcripta, vel libros à ſe compoſitos? ibid.
64. An ſit peccatum ſimoniæ, dare aliquid Titio, vt Caium adſcribere faciat inter Equites D. Iacobi Calatrauæ, Alcantaræ, &c. ibid.
65. An ſit contra paupertatem inſcio Superiore ex nummis à pœnitentibus acceptis libros emere, dummodo Religioſus expoſitos illos in cubiculo teneat? 47
66. An pœna priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa lata in Bulla Pij V. contra introducentes fœminas in Monaſteria, incurratur abſque Iudicis ſententia? 48
67. An ingrediens Monialium Monaſteria cum licentia, ſi tamen finito miniſterio multo ſpatio ibi moretur ob malum finem, non ſolùm peccet mortaliter, ſed etiam incurrat in excommunicationem latam à Gregorio XIII. ibid.
68. An derogatio in ampliſsima forma priuilegiorum Societatis Ieſu, & noſtræ Religionis valeat, & præiudicet, ſi non fuerit dictis Religionibus intimata, & inſinuata? ibid.
69. An peccata fornicationis inter Regulares dicantur contra bonum publicum? ibid.
70. An recipere poſsit profeſsionem ſolemnem ſim-

plex Religioſus, de licentia tamen ſui Superioris? 49

71. An Prælati regulares poſſint commutare,& diſpenſare vota Nouitiorum? ibid.

72. An Prælati regulares poſſint abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ in Cœna Domini? ibid.

73. An Nouitij gaudeant priuilegiis Profeſſis alicuius Religionis conceſſis? ibid.

74. An Nouitius etiam Patrum Minorum, aut Capucinorum poſſit in ſuo teſtamento reſeruare electionem puellarum, quibus ſuus hæres debet quotannis ſoluere certam pecuniarum ſummam? 50

75. An ſit licitum Religioſo ſuum teſtamentum,ante profeſſionem factum,declarare? ibid.

76. An Epiſcopus poſſit excommunicare Regulares nolentes ad proceſſiones accedere? ibid.

77. An Regulares poſſint facere proceſſiones extra conuentum ſine licentia Epiſcopi? ibid.

78. An Prælati regulares teneantur emittere profeſſionem fidei? ibid.

79. An ſit prohibitum Regularibus ſtudium iuris ciuilis? 51

80. An Regulares poſſint celebrare vbique in altari portatili,etiam in domibus ſæcularium? ibid.

81. An aliæ Religiones gaudeant priuilegiis conceſſis Societati Ieſu cum limitatione, ne illis aliqua Religio communicet? ibid.

82. An Prælati regulares omittentes informationes, quas præcipit Sixtus V. in receptione Nouitiorum, peccent mortaliter? ibid.

83. An Prælati recipientes Nouitios ſine dicta informatione,incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. ſi Nouitius careat illis defectibus? ibid.

84. An egreſsio Nouitij è Monaſterio,cum licentia tamen Superioris,interrumpat annum Nouitiatus, & quid ſi licentia ſit illicitè data? ibid.

85. An Prælati regulares poſſint abſoluere ſubditos ſuſpenſos propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia,vel per ſaltum? 52

86. An Regulares non benè linguam Latinam callentes, poſſint ab Epiſcopis ordinari? ibid.

87. An Generales,& Capitulum generale poſſint limitare, vel omnino tollere à Fratribus vſum Priuilegiorum Apoſtolicorum? ibid.

88. An Regulares poſſint vti ſuis priuilegiis,etiamſi contra illa habuerint contrarium vſum? 53

89. An ſit reuocatum priuilegium Iulij II. conceſſum Minoribus, vt Nouitiatus interruptus poſsit continuari? 54

90. An Prælatus poſsit dare licentiam ſubdito manendi extra clauſtra ad ſubueniendum parentibus, non ſolùm in extrema neceſsitate conſtitutis, ſed etiam in graui? ibid.

91. An votum ſubditi de transeundo ad ſtrictiorem Religionem poſsit Prælatus regularis diſpenſare? ibid.

92. An ſolus metus reuerentialis annullet profeſsionem? ibid.

93. An poſsit puniri Regularis, qui expoſitus à ſuo Superiore ad excipiendas tantùm confeſsiones virorum, excepit tamen confeſsiones fœminarum vigore Iubilei? ibid.

94. An Regulares poſsint virtute Bullæ Cruciatæ eligere Confeſſarium extra Religionem? 55

95. An Abbates poſsint Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis literas dimiſſorias concedere? ibid.

96. An Moniales teneantur extra Chorum recitare horas canonicas? ibid.

97. An Abbatiſſa licitè poſsit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſoluatur, etiamſi Monaſterium ſit opulentum? ibid.

98. An Religioſus,qui ex licentia Superioris liberè de aliquibus pecuniis poſſit diſpenſare, ſi illas inſumat in ludis illicitis, vel cum meretricibus, peccet contra votum paupertatis,& accipientes teneantur ad reſtitutionem? ibid.

99. An Monialis vidua poſſit eligi in Abbatiſſam? 56

100. An Decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.25. cap.16. de regul.* prohibens recipi aliquid vltra victum,& veſtitum Nouitiæ,comprehendat mutuum, aut commodatum? ibid.

101. An Monialis illegitima poſſit eſſe abſque diſpenſatione Abbatiſſa? ibid.

102. An Generales Religionum poſſint diſpenſare cum ſubditis illegitimis ad dignitates, & officia Ordinis extra Capitulum Generale? 57

103. An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia,incidant in excommunicationem, quam Epiſcopus propoſuit contra tales? ibid.

104. An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam Decreti Sacræ Congregationis editi Nonis Maij 1590. vltra pœnas appoſitas peccent etiam mortaliter? ibid.

105. An iuſtè poterit concedi Moniali licentia exeundi clauſtro cauſa medendi morbo ita periculoſo,vt eius ſalus deſperaretur ea non egreſſa? ibid.

106. Ad quas proceſſiones poſſit Epiſcopus compellere Regulares? ibid.

107. An Bulla Pij V. quæ incipit, *Etſi Mendicantium Ordines*, ſub 17.Kalend.Iunij 1567. fuerit reuocata per aliam Bullam Gregor. XIII. quæ incipit, *Intacta*, &c. ibid.

108. An Regulares in Miſſis feſtorum, quæ Epiſcopus præcepit ſeruari in ſua Diœceſi, debeant permutare ritum ſuarum Religionum? 58

109. An Epiſcopi poſſint in Eccleſiis Regularium ipſis inuitis prædicare? ibid.

110. An caſus reſeruatio Superioris Monaſterij comprehendat Nouitios? ibid.

111. An Regulares prædicantes in aliena Eccleſia ſine licentia Epiſcopi poſſint ab eo puniri? ibid.

112. An pro Epiſcopis in diſpenſatione interſtitiorum cum Regularibus ſufficiat ſola atteſtatio Superiorum, & an Regulares poſſint ordinari, non ſeruatis temporum interſtitiis? ibid.

113. An Regularis,qui ſcit profeſſionem ſuam eſſe irritam, & ordinatur, peccet mortaliter, & ſit ſuſpenſus? 59

114. An bona Religioſi tranſeuntis ad aliam Religionem pertineant ad primum, vel ad poſterius Monaſterium? ibid.

115. Aliqui caſus,in quibus Religioſi dimittentes habitum ſuæ Religionis non incidunt in cenſuras cap. *Vt periculoſa, ne Clerici, vel Monachi*, in 6. ibid.

116. An Religioſus eiectus ab Ordine ſi emendatus petat ingredi,teneantur illum Superiores iterum in Religionem recipere? ibid.

117. An Prælati regulares poſſint amoueri à ſuis Prælaturis ad libitum ſuorum Superiorum ſine cauſa? 60

118. An Superiores Regularium poſſint ſibi reſeruare tactus impudicos, & oſcula? ibid.

119. An Regulares abſentes cum licentia,vt poſſint cuicunque Confeſſario confiteri, poſſint abſolui à reſeruatis? ibid.

120. An Regulares poſſint exhumare cadauera, & in alia loca eiuſdem Eccleſiæ transferre? ibid.

121. An Regulares poſſint commutare, vel diſpenſare votum peregrinationis vltra duas dietas? 61

122. An Prælati regulares poſſint abſoluere ſubditos ab hæreſi occulta? ibid.

123. An Regulares approbati in vna Diœceſi, ſi in itinere commodè non ſe poſſunt præſentare Ordinariis, poſſint confeſſiones audire? ibid.

124. An expediat Generales Religionũ eſſe perpetuos? 62.
125. An Regulares conuenientes inter ſe, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia, committant ſimoniam? ibid.
126. An Confeſſarius ſi petat à Superiore regulari poteſtatem abſoluendi aliquem à caſibus reſeruatis, ſi neget, poſſit pœnitentem illum abſoluere pro illa vice? ibid.
127. An Monialis poſſit tranſire de vno Monaſterio ad aliud cauſa fundationis, reformationis, &c. ſine licentia Papæ? 63
128. Quidam expleto anno nouitiatus fuit à Capitulo Monaſterij admiſſus ad profeſſionem, quam ex leuiſſima cauſa diſtulit emittere ad ſex menſes, ſed poſteà emiſſa quæſiuit à me an fuerit valida? ibid.
129. An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis etiam quoad forum conſcientiæ? ibid.
130. An Epiſcopus poſſit dare licentiam, vt nupta intret in Monaſterium ob periculum vitæ? ibid.
131. An puellæ deſtinatæ ad Religionem, poſſint recipi in Monaſteria Monialium ante annos diſcretionis? ibid.
132. An Epiſcopus virtute Concilij Trident. *ſeſſ. 25. c. 14.* poſſit carcerare Regularem notoriè delinquentem, & contra illum proceſſum formare, vt poſtea remittat ſuo Superiori, vt illum puniat? 64
133. An priuilegia Mendicantium ſint reuocata per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 12. de Regul.* quoad celebrandum tempore interdicti? ibid.
134. An Epiſcopus habeat iuriſdictionem in Regulares exemptos, quando eſſet in poſſeſſione iudicandi illos? ibid.
135. An Regulares extra chorum poſſint vti Breuiario Romano, vel alterius Religionis? ibid.
136. An Regulares poſſint mutare Conuentus de loco, v. g. non ſano, vel incommodo ad locum ſaniorem, vel commodiorem ſine licentia Epiſcopi? ibid.

TRACTATVS III.

De abſolutione ſacramentali largienda moribundo ſenſibus deſtituto.

RESOL. I. An ſit danda abſolutio ei, qui nutibus tantũ quærit à Confeſſario abſolutionem? 65
2. An moribundus, qui non audit, nec loqui poteſt, ſed tantùm pugno pectus ſuum pulſat, ſuſpirans oculos in cœlum tollit, vel reſpicit aliquam imaginem, hoc vidente Sacerdote, vel aliis teſtificantibus, ſit abſoluendus? ibid.
3. An ſit abſoluendus moribundus, ſi exhibeat ſupradicta ſigna, ſed dubitatur an ſint orta ex contritione, vel ex anguſtia mortis? 66
4. An Confeſſarius poſſit abſoluere moribundum, qui in eius abſentia confeſſionem petiit, vel ſigna pœnitentiæ fecit, aliquo hoc teſtante? ibid.
5. Quot teſtes in ſupradicto caſu debeant teſtari Confeſſario de ſignis contritionis moribundi, vel quòd confeſſionem petierit? 68
6. An quem paulò ante in periculo mortis Confeſſarius audierat, & non abſoluerat, ſi poſteà ſuperueniens inuenit adhuc viuum, ſed amiſiſſe ſenſum poſſit illum abſoluere? ibid.
7. Quis non coram infirmo, ſed ſtatim in eius abſentia manifeſtauit Confeſſario illum petiiſſe confeſſionem, vel ſigna contritionis oſtendiſſe, quæritur an ſi Sacerdos illum viuum adhuc inueniat, poſſit ſacramentaliter abſoluere? ibid.
8. An Confeſſarius poſſit abſoluere ſub conditione moribundum ſenſibus deſtitutum, qui neque petiit confeſſionem, nec vllum ſignum contritionis edidit? 69
9. An Confeſſarius non ſolùm poſſit, ſed etiam teneatur adhibere abſolutionem in caſibus ſupradictis? 70
10. An quando Confeſſarius ex opinione probabili abſoluit moribundum, poſſit abſolutionem præbere ei ſine conditione? ibid.

TRACTATVS IV.

De Sacramentis.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

RESOL. I. An in caſibus, in quibus licitum eſt baptizare pueros filios infidelium, teneantur domini hoc facere? 71
2. An qui tenet infantem in baptiſmo nomine alterius, contrahat ipſe cognationem ſpiritualem, vel ille qui eum miſit? ibid.
3. Quis poſt partum vxoris ſtatim ob periculum mortis baptizauit infantem, aſtantibus tamen multis, qui hoc facere poterant, dubitatum fuit an priuatus manſerit iure petendi debitum? 72
4. An peccet mortaliter laicus ſi præſente Diacono in caſu neceſſitatis baptizet infantem? ibid.
5. Notabilia quædam circa materiam Baptiſmi. ibid.
6. Quidam parochus poſt ablutionem ſtatim pronuntiauit formam Baptiſmi; quæritur an validè baptizauerit? 73
7. An licitè baptizentur filij Hæreticorum, ſi ſub cura parentum probabiliter timeatur periculum peruerſionis eorum? ibid.
8. Vtrùm parentes quamprimum teneantur baptizare infantes? ibid.
9. An baptizantes ſcienter ſub conditione incurrant in irregularitatem? ibid.
10. Quidam Sacerdos in peccato mortali exiſtens baptizauit infantem in caſu neceſſitatis, quæritur an peccauerit mortaliter? 74
11. An vbi mutus, & orbatus manibus occurrunt, & infans eſt in articulo mortis, debeat ille abluere, & hic verba proferre, & ſic dictum infantem baptizare? ibid.
12. An ſit validus Baptiſmus collatus dormienti, qui illud petierat ante ſomnum? ibid.
13. An ad ſuſcipiendum Sacramentum Baptiſmi ſufficiat attritio cognita? ibid.
14. Quæ peccata ſunt quæ remittuntur per Baptiſmum, recedente fictione? 75
15. An omnia Sacramenta, vel ſolus Baptiſmus habeat effectum recedente fictione? ibid.
16. An qui per errorem leuat filium Petri, exiſtimans ſe Pauli filium leuare, contrahat cognationem? ibid.
17. An peruerſa intentio miniſtri in conferendo Baptiſmo, & aliis Sacramentis, ſuppleatur à Deo quoad gratiam? ibid.
18. An in priuato Baptiſmo tempore neceſſitatis ſit adhibendus Patrinus, & an contrahat ſpiritualem cognationem? 76

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

19. Vtrùm pueri ante ſeptennium poſſint aliquando Sacramentum Confirmationis accipere? ibid.
20. An perpetuò amentes ſint confirmandi? ibid.
21. Notabilia quædam circa patrinum in Sacramento confirmationis? 77

22. An

22. An Epiſcopus,qui in confirmatione vngeret alio digito,quàm dextero pollice,peccaret mortaliter? ibid.
23. An balſamum requiratur in confirmatione de neceſſitate Sacramenti? ibid.
24. An Epiſcopus poſſit confirmare aliquem afferentem literas dimiſſorias ſui Epiſcopi, vt ordinetur? 78
25. An quis peccet mortaliter non ſuſcipiens Sacramentum Confirmationis? ibid.
26. An non confirmatus ſuſcipiens in Confirmatione puerum,contrahat cum illo, eiúſque parentibus cognationem ſpiritualem? ibid.
27. De forma Sacramenti Confirmationis? ibid.
28. An hoc Sacramentum Confirmationis ſit conferendum immediatè manu Epiſcopi, ita vt ſit nullum,ſi conferatur medio alio inſtrumento? 79

DE SACRAMENTO EVCHARISTIÆ.

29. AN dubitans an aliquid cibi,vel potus ſumpſerit, poſſit communicare, vel Miſſam celebrare? ibid.
30. An ſi quis poſt pollutionem voluntariam vel fornicationem, ſi poſtea confiteatur, peccet tamen venialiter ſumendo Euchariſtiam intra vnum diem ſine aliqua iuſta cauſa? ibid.
31. An qui accedit ad communionem cum diſtractione voluntaria, aut cum affectu alicuius peccati venialis, peccet communicando venialiter? 80
32. An guttæ vini, quæ ſunt in calice ſeparatæ à vino, quod eſt in fundo calicis, remaneant conſecratæ? ibid.
33. An Sacerdos poſſit celebrare non ieiunus pro communicando infirmo tempore mortis? ibid.
34. An ad communicandum fidelem ob ſolam deuotionem Sacerdos poſſit frangere hoſtiam? ibid.
35. An ſuſcipiens Euchariſtiam in peccato mortali, & qui facit in Quadrageſima confeſſionem inualidam, committat duplex peccatum in confeſſione explicandum? 81
36. An ſi ſonuerit vnum horologium, poſſet quis comedere in media nocte, donec aliud ſonuerit, & die ſequenti communicare? ibid.
37. An ſi reliquiæ cibi præcedentis diei, qui hærent inter dentes,ſponte,& voluntariè deglutiantur, impediant communionem? ibid.
38. An ſi quis manè deglutiat chartam, cretam,fruſtulum ligni,aut quid ſimile non comeſtibile, poſſit Sacram Euchariſtiam ſumere? 82
39. An ſacrificium Miſſæ remittat peccata venialia ex opere operato? ibid.
40. Quidam infirmus antequam in mortis periculum incidit,ſacram Euchariſtiam ex deuotione ſumpſit, quæritur,an teneatur iterum communicare? ibid.
41. An ſi quis in Paſchate Euchariſtiam non ſumpſit, teneatur poſteà quamprimùm communicare? ibid.
42. An qui præuidet impedimentum futurum, vt in tempore Paſchatis Euchariſtiam accipere non poſſit, teneatur præuenire tempus, & illam ſumere? 83
43. An qui in Paſchate communicauit indignè, ſatisfecerit præcepto Eccleſiæ? ibid.
44. Quænam temporis intercapedo habenda eſt inter vnam,& alteram communionem, vt infirmus poſſit communicare non ieiunus? ibid.
45. An Sacerdos finita Miſſa ſi in Sacriſtia inueniat aliquod fragmentum in patena, vel calice, poſſit illud ſumere? 84
46. An ſi Sacerdos ſciat ex confeſſione aliquod delictum alicuius non emendatum, ſi occultè petat Euchariſtiam, ſit illi deneganda? ibid.
47. An in caſu extremæ neceſſitatis ſi miniſter idoneus non adſit,poſſit laicus ſeipſum communicare? ibid.
48. An Sacerdos ſi poſt Introitum recordetur alicuius peccati mortalis, teneatur confiteri, ſi ſine ſcandalo poteſt? ibid.
49. Quidam Sacerdos in calice multas guttulas aquæ infundebat,quæſiuit an ita faciendo toties peccauerit? 85.
50. Quam intentionem haber debeat Sacerdos nouiter ordinatus, quando cum Epiſcopo in Miſſarum ſolenniis concelebrat? ibid.

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

51. AN pœnitens, qui non vult acceptare pœnitentiam, ſit abſoluendus? ibid.
52. An inſpirationibus diuinis non correſpondere,ſit peccatum, & benefaciant,qui de hoc ſe in confeſſione accuſant? 86
53. An pœnitens propria authoritate poſſit commutare pœnitentiam impoſitam à Confeſſario in euidenter meliorem? ibid.
54. An Confeſſarius licitè imponat ſub pœnitentia officium, v.g. Mortuorum,vel alias orationes recitandas pro animabus Purgatorij? 87
55. Quis habuit pœnitentiam recitandi ſeptem Pſalmos per aliquas ſextas Ferias flexis genibus coram Crucifixo, quæritur an impleuit pœnitentiam recitando dictos Pſalmos aliquo tempore ſine illis circunſtantiis? ibid.
56. An qui miniſtrat ſacramenta Pœnitentiæ, Baptiſmi, &c.cum excommunicatione minori,peccet? ibid.
57. An in mortis articulo ſeu periculo poſſit quilibet Sacerdos abſoluere à cenſuris, & reſeruatis? 88
58. An quis licitè poſſit abſoluere pœnitentem,qui peccata reſeruata habet cum onere, vt ea ſola poſtea ſuperiori confiteatur? ibid.
59. An licitum ſit recipere Sacramentum Pœnitentiæ, vel alia à miniſtro malo, ſed parato miniſtrare? ibid.
60. An qui dubius manet ſe perpetraſſe aliquod peccatum teneatur illud ſub tali dubio confiteri? 89
61. An aqua benedicta deleat peccata ex opere operato? ibid.
62. Quis incidit in peccatum, & non vult Confeſſario manifeſtare tunc illud commiſiſſe, ſed cum ipſo facit confeſſionem generalem, & inter alia peccata priùs confeſſa, confitetur etiam illud vltimum peccatum poſt vltimam confeſſionem perpetratum: quæritur an hoc facere poſſit? ibid.
63. An Confeſſores regulares poſſint extra Sacramentum Pœnitentiæ abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum? 90
64. An peccatum ſit explicandum in confeſſione, non obſtante quod Confeſſarius agnoſcat complicem? ibid.
65. An detur confeſſio valida,ſed informis,non ſolùm reſpectu examinis, ſed etiam reſpectu doloris? ibid.
66. An qui ſolum meminit ſe peccaſſe mortaliter, neſcit tamen ſpeciem peccati, poſſit tantùm illud in genere confiteri, non ſe accuſando de aliquo peccato in particulari? ibid.
67. Additiones ad tract. de circunſtantiis in confeſſione non neceſſariò explicandis? ibid.
68. An excipiendam confeſſionem ſufficiat ratihabitio de præſenti? 92
69. An teneatur præuenire confeſſionem qui timet,quòd quando obligabit confeſſio, non erit copia Confeſſarij? ibid.

70. An

70. An ſatisfactio Sacramenti Pœnitentiæ cauſet gratiam ex opere operato, & an illam adimplere in peccato mortali, ſit peccatum mortale? ibid.
71. An non ſolùm in articulo, ſed etiam in periculo mortis poſſit quis eligere Confeſſarium non approbatum pro omnibus peccatis, & cenſuris reſeruatis? ibid.
72. An ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere à cenſuris, & caſibus reſeruatis omnes parturientes tanquam conſtitutas in periculo mortis? 93
73. An Confeſſarius abſoluens à caſibus Epiſcopo reſeruatis ſine prætextu alicuius priuilegij, incidat in excommunicationem, & alias pœnas Decreti Clement. VIII. ibid.
74. An pœnitens qui à Superiore fuit abſolutus à peccatis reſeruatis tantùm, teneatur poſtea iſta cum aliis Sacerdoti inferiori confiteri? ibid.
75. An quis in Paſchate teneatur confiteri peccata venialia, vt adimpleat præceptum, ſi mortalia quæ habet ratione alicuius periculi, vel alterius infamiæ minimè confiteri poſſit. ibid.
76. An Superior, vel quiuis alius poſſit negare ſuffragium illi, cuius defectum ſcit ſolùm per confeſſionem, quando ſuffragatur ſecretò; vbi multa de ſigillo confeſſionis? 94
77. An Sacerdos ante conſecrationem teneatur confiteri, ſi ſine nota poſſit, & quid de laïco ad linteum altaris parato communicare? 95
78. An abſolutio obtenta bona fide à peccatis tantùm, & non à cenſuris ſit valida, ſi pœnitens ſit innodatus aliqua excommunicatione etiam reſeruata? ibid.
79. An ſi proprius Sacerdos iniuſtè neget licentiam alteri confitendi peccata, confeſſio facta alteri ſit valida? ibid.
80. An ſi pœnitens laboret ignorantia, debeat Confeſſarius illum admonere, ſi fructus non ſperatur? 96
81. An ſi quis, v.g. in Natiuitate confeſſus eſt, teneatur poſteà confiteri, ſi ſequente Paſchate à communione accipienda impediatur. ibid.
82. An Confeſſarius poſſit imponere pœnitentiam omninò liberam faciendam arbitrio pœnitentis? ibid.
84. An ſit conueniens aliquando imponere pœnitentiam implendam per opus aliàs præceptum? 97
85. An ſatisfactio Sacramentalis facta in peccato reuiuiſcat cùm homo reſurgit per contritionem ſubſequentem? ibid.
86. An qui dixit Confeſſario, ſe velle apud eum confeſſionem generalem facere, teneatur poſtea ei aperire omnia peccata mortalia? ibid.
87. An ſi pœnitens non vult dare licentiam Confeſſario, vt ei aperiat defectum commiſſum in confeſſione, poſſit illum aperire? ibid.
88. An ſi dicat in confeſſione, commiſi graue peccatum in materia caſtitatis cum ſoluta? 98
89. An ſufficiat, vt meretrix inueterata in confeſſione tantùm manifeſtet tempus eius officij? ibid.
90. An qui pluries vouit, vel pluries iurauit facere aliquam rem, frangátque votum, ſeu iuramentum, teneatur hoc in confeſſione aperire? ibid.
91. An pœnitens qui confeſſus eſt de peccato dubio, ſi poſtea ſciat certò, vel probabiliter illud peccatum commiſiſſe, vel fuiſſe mortiferum, teneatur iterum illud confiteri? ibid.
92. An qui non adimplet pœnitentiam in tempore à Confeſſario præfixo, peccet mortaliter? 99
93. An Medicus teneatur derelinquere infirmum nolentem confiteri? ibid.
94. Quomodo intelligenda ſint illa verba, *plus vel minus*, quando pœnitentes ſe accuſant de numero peccatorum? ibid.
95. An circunſtantia interruptionis actus interni ſit in confeſſione toties, quoties exprimenda? 100
96. An mendacium de veniali peccato, quod eſt totalis materia confeſſionis, ſit peccatum mortale? ibid.
97. Quàm ſit neceſſaria ad tollendos Confeſſariorum ſcrupulos, in imponendis paruis pœnitentiis apponere poſt abſolutionem illam clauſulam, *quidquid boni feceris, aut mali ſuſtinueris.* 101
98. An in articulo mortis etiam poſt confeſſionem factam, tamen cum attritione cognita, teneamur elicere, & habere actum contritionis omnium mortalium, quæ in vita commiſimus? ibid.
99. Quàm parcè, & cautè ſe gerere debeant Confeſſarij in interrogationibus aliquorum peccatorum cum mulieribus? ibid.
100. An confeſſio ſacramentalis iniuncta ſingulis menſibus poſſit vltra differri? 102
101. An coitus ſodomiticus inter maſculos in primo, & ſecundo gradu habeat etiam malitiam inceſtus, & ſit in confeſſione aperiendus? ibid.
102. An ſi quis culpabiliter omittat modicam iniunctam pœnitentiam, peccet mortaliter, etiamſi ſit impoſita propter peccata? ibid.
103. An Confeſſarius ſæcularis vnius Epiſcopatus poſſit abſoluere pœnitentem alterius Epiſcopatus à caſibus reſeruatis? 103
104. Quidam habebat caſum reſeruatum cum excommunicatione annexa, & vrgente neceſſitate celebrauit, quæſierunt an tenebatur in dicto caſu confiteri ſacerdoti inferiori? ibid.
105. An ſi Confeſſarius habeat euidentiam, quòd pœnitens fecerit tale peccatum, & ſi non ſit confeſſus, debeat illum abſoluere? ibid.
106. Quis ex deuotione recitabat ſingulis diebus officium Beatæ Virginis, qui poſtea habuit pœnitentiam recitandi per annum ſingulis diebus tertiam partem coronæ eiuſdem Beatæ Virginis, quæſiuit à me an ſatisfaceret dictæ pœnitentiæ cum recitatione ſupradicti officij? ibid.
107. An ſi quis probabiliter iudicat ſe non peccaſſe mortaliter, vel iam eſſe confeſſum tale peccatum, ſi probabiliter etiam iudicet contrarium, teneatur confiteri? 104
108. Quidam puer vſque ad 13. annum non ſe accuſauit de ordinariis pollutionibus, quas faciebat, ſciens poſtea hoc eſſe peccatum mortale, dubitatum fuit à multis Confeſſariis, an teneatur repetere omnes confeſſiones? ibid.
109. In quodam Monaſterio Monialium quidam Confeſſarius inter audiendas confeſſiones aliquando dormiebat, vnde non intelligebat aliqua peccata, quæſierunt à me poſtea an dictæ confeſſiones eſſent repetendæ? ibid.
110. An Parochus poſſit exponere ad confeſſiones audiendas approbatos à quocunque Epiſcopo? 105
111. An ſi pœnitens abſque neceſſitate manifeſtauit complicem in confeſſione, teneatur Confeſſarius occultare tale peccatum ſub ſigillo confeſſionis? ibid.
112. An qui inuenit chartam, in qua ſcripta erant alicuius peccata, teneatur illa abſcondere ſub ſigillo confeſſionis? ibid.
113. An liceat Confeſſario interrogare de complice in confeſſione, in ordine ad ipſius correctionem, & illam facere ex licentia pœnitentis? 106
114. An circunſtantia ſcandali indirectè voliti ſit in confeſſione aperienda? ibid.
115. An Confeſſarius poſſit imponere ſub pœnitentia, quòd ſacra Euchariſtia non ſuſcipiatur? 107
116. An quando quis iterum confitetur peccata iam confeſſa

ſecta, teneatur elicere nouum actum contritionis? ibid.
117. An ſola attritio in homine iuſto ſit ſufficiens ad remiſſionem peccatorum venialium extra ſacramentum Pœnitentiæ? 108
118. An moriens abſente Confeſſario teneatur reuocare in memoriam omnia peccata, vt de illis poſtea eliciat actum contritionis? ibid.
119. An ad effectum Sacramenti ſufficiat implicitum propoſitum de cætero non peccandi, quod in ipſa deteſtatione peccati virtualiter continetur? ibid.
120. An quis ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ cum confeſſione voluntariè nulla, quia ſine dolore propoſito, &c. 209
121. An qui bona fide confitetur Confeſſario valdè ignoranti, teneatur poſtea dictam confeſſionem iterare? ibid.
122. An ſit iteranda confeſſio facta cum Confeſſario, qui cum falſa licentia Ordinarij excipiat aliorum confeſſiones? ibid.
123. An Confeſſarius ſi neque in confuſo ſtatum pœnitentis recordetur, & illum abſoluat, abſolutio ſit valida? 110
124. Quis in confeſſione Paſchatis omiſit aliqua peccata per obliuionem, & poſtea ſtatim de illis recordatur, quæritur an teneatur illa ſtatim confiteri? ibid.
125. An quis in Paſchate teneatur confiteri peccata venialia, ſaltem ſi habeat mortalia, quæ ex iuſta cauſa non debeat aperire Confeſſario? ibid.
126. An peccata venialia ſint confitenda, quando requiritur confeſſio ad Iubilæum comparandum? ibid.
127. An eſſet abſoluendus, qui ſine cauſa præberet Confeſſario peccata ſua ſcripta, & de illis illo præſente ſe accuſaret? 111
128. An in Paſchate, vel in articulo mortis, teneatur per ſcriptum confiteri, qui alio modo non poteſt? ibid.
129. An in articulo mortis teneatur confiteri per interpretem, ſi quis alio modo non poteſt? ibid.
130. An qui in Paſchate non impleuit præceptum confeſſionis, teneatur primo quoque tempore confiteri? 112
131. In quibus caſibus confeſſio erit valida, & tamen non integra materialiter? ibid.
132. An quis peccet, qui duos Confeſſarios habens, eorum vni prius confitetur mortalia, alteri poſtea ſolum venialia? ibid.
133. Laicus quidam abſoluit ab excommunicatione morientem, quæritur an abſolutio ſit valida, ita vt in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit? ibid.
134. An ſi pœnitens eliciat actum doloris, poſt narrata peccata ante abſolutionem recipiat Sacramentum pœnitentiæ? 113
135. An omittens per vnum annum confeſſionem toties peccet, quoties non confitetur oblata confitendi opportunitate? ibid.
136. An qui non implet pœnitentiam grauem impoſitam pro venialibus, vel quod ſæpiùs ſolet euenire, pro mortalibus aliàs confeſſis, peccet mortaliter? ibid.
137. An Confeſſarius poſſit commutare pœnitentiam præſeruatiuam ab alio Confeſſario impoſitam? 114
138. An concubitus viri Chriſtiani cum muliere Infideli, Turca, Iudæa, Hæretica, &c. ſit circunſtantia in confeſſione aperienda? ibid.
139. An ſi frigidus vel Eunuchus haberet concubitum cum muliere, deberet hanc circunſtantiam aperire in confeſſione? ibid.
140. Vtrum copula vxoricidæ, vel adulteri cum promiſſione matrimonij ſit circunſtantia in confeſſione aperienda? ibid.
141. An ſit neceſſarium in confeſſione explicare, ſi quis peccauit ſcienter, an ignorantia culpabili? 115
142. An vicarius Epiſcopi, ſi habet poteſtatem ſubdelegandi, poſſit abſolui ab alio, ſi incidit in caſum reſeruatum à ſuo Epiſcopo? 116
143. An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocunque caſu inter infideles exteriùs fidem negans, corde tamen illam recipiens, poſſit poſteà inter Chriſtianos rediens abſolui à quocunque Confeſſario ordinario approbato, & quid de blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos? ibid.
144. An confeſſarius hìc Panormi ab Epiſcopo approbatus poſſit Panormitanum abſoluere Romæ, Neapoli, vel aliis locis extra Diœceſim? 117
145. Quis abſolutus fuit virtute Iubilæi, quod poſtea non lucratus eſt, quæritur, an peccata oblita reſeruata poſſit poſteà cuicunque Confeſſario confiteri? ibid.
146. An poſt Concilium Tridentinum Parochi poſſint exponere ad confeſſiones ſuorum ſubditorum audiendas ſimplicem Sacerdotem ab Epiſcopo non approbatum? 118
147. Quis die Sabathi acceſſit ad confitendum, ſed ob anguſtiam temporis Confeſſarius diſtulit confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum, quæritur an poſſit abſolui à caſibus reſeruatis poſt tempus elapſi Iubilæi commiſſis. ibid.
148. An ſi quis ſuſcipiat ſacram Euchariſtiam in peccato mortali, vel faciat confeſſionem ſacrilegam, lucretur poſteà Iubilæum, ſi in vltima Iubilæi periodo per actum contritionis ſit in gratia? ibid.
149. An Confeſſarius virtute Iubilæi poſſit abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis? 119
150. Quis conſequutus eſt Iubilæum, non tamen eſt confeſſus, quia peccati mortalis ſibi conſcius non erat, quæritur an tranſacto Iubilæo à peccatis reſeruatis ante illud commiſſis & oblitis abſolui poſſit? ibid.
151. Quis lucratus eſt Iubilæum Meſſanæ, poſteà negotiandi cauſa Panormum venit, vbi Iubilæum celebratur; quæritur, an poſſit illud lucrari & Confeſſarius à peccatis reſeruatis de nouo incurſis illum poſſit abſoluere?
152. Quis noluit lucrari Iubilæum, & in ſecunda hebdomada die Sabathi à Deo inſpiratus mutat propoſitum, quæritur an poſſit abſolui à reſeruatis, & lucrari Iubilæum? 120
153. Quis ieiunauit, & viſitauit Eccleſias in prima hebdomada Iubilæi, poſteà in ſecunda die Dominica vult confiteri, & communionem ſumere; quæritur, an ita lucretur Iubilæum, & Confeſſarius poſſit illum à peccatis, & cenſuris reſeruatis abſoluere? ibid.
154. An quicunque Confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à peccatis, vel à caſibus, & cenſuris reſeruatis? ibid.
155. An quando adeſt periculum obliuiſcendi multa peccata, teneatur quis iure diuino confiteri etiam ante annum? ibid.
156. An Parochus qui reſidet in ſua Parochia, ſed non per ſeipſum, ſed per alios adminiſtrat ſacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, &c. peccet mortaliter, & teneatur fructus reſtituere? 121
157. Quis in die ieiunij ſæpius comedit carnes, & lacticinia, quæritur an diſtincta peccata commiſerit, & in confeſſione aperienda? ibid.
158. An ſi Epiſcopus reſeruando abſolutionem alicuius excommunicationis Summo Pontifici, poſſit hoc non obſtante Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri? 122

159. An

UGR Biblioteca Universitaria

159. An in peccato ſodomiæ teneatur quis exprimere in confeſſione an fuerit agens, vel patiens, vel gradus cognationis carnalis? ibid.
160. Vtrum Parochus, v.g. Meſſanenſis, poſſit ex licentia Parochi Panormitani confeſſionem Panormitanorum in eius Parochia recipere abſque approbatione Archiepiſcopi Panormitani? ibid.
161. An in iactantia de peccato mortali ſit in confeſſione explicanda ſpecies peccati, & circumſtantiæ? ibid.
162. An ſit peccatum neceſſariò in confeſſione explicandum, ſi quis fecit aliquid contra conſcientiam dictantem illud confusè, vt peccatum, non determinata materia particulari, nec vnde poſſit deduci, an ſit mortale, vel veniale? 123
163. An ſi quis vno continuato ſermone in eadem re ter peieret, ſufficiat vt in confeſſione dicat ſe falſum iuraſſe? ibid.
164. Vtrum in eodem actu poſſint dari plures malitiæ ſolo numero diſtinctæ, & in confeſſione aperiendæ? ibid.
165. An ignorantia vincibilis myſteriorum fidei, ſit ſpeciale peccatum in confeſſione explicandum? 124
166. An ſi quis mœchatus eſt in Sacriſtia alicuius Eccleſiæ, teneatur in Confeſſione hanc circunſtantiam explicare? 125

DE EXTREMA VNCTIONE.

167. AN Sacerdos tempore peſtis poſſit inungere infirmum non digito, ſed virga oblonga, vt eius contactum fugiat? ibid.
168. An tempore peſtis poſſit Sacerdos inungere vnam tantum partem, dicendo conſuetam formam? ibid.
169. An puer ſit vngendus Sacramento ſub conditione, quando dubitatur, ſi habeat vſum rationis? ibid.
170. An ſacramentum Extremæ vnctionis ſit ſuſcipiendum ſub onere peccati mortalis, & illud ſub eodem onere teneatur Sacerdos ordinarius in tempore neceſſitatis miniſtrare? ibid.
171. An moribundus ſenſu carens ſit inungendus tempore interdicti, non valens alia ſacramenta recipere, ſi non habeat Bullam Cruciatæ? 126
172. Vtrum adulto in articulo mortis recenter baptizato, ſit illi ſacramentum Extremæ vnctionis miniſtrandum? ibid.
173. Quo tempore ſit danda infirmis vnctio extrema? ibid.
174. An Parochus teneatur tempore peſtis miniſtrare Extremam vnctionem, & Euchariſtiam cum periculo vitæ? ibid.
175. An forma deprecatiua in ſacramento Extremæ vnctionis ſit de neceſſitate Sacramenti? 127
176. Quidam Sacerdos vnxit infirmum cum oleo veteri, quæritur an peccauerit mortaliter? ibid.
177. An vna gutta olei ſit ſufficiens in vnaquaque vnctione ad conferendum ſacramentum Extremæ vnctionis? 128
178. An ſupradictæ vnctiones faciendæ ſint in modum Crucis, ſaltem ex neceſſitate præcepti? ibid.
179. Quando ſacramentum Extremæ vnctionis conferat gratiam? ibid.
180. An qui in forma Extremæ vnctionis omitteret illa verba, *per ſuam piiſſimam miſericordiam*, conficeret Sacramentum? ibid.
181. An Parochus ſi cognoſcat per confeſſionem puerum nunquam actualiter peccaſſe, teneatur miniſtrare Extremam vnctionem? ibid.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

182. AN ſi quis bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem? 129
183. An Clerici ſacris ordinibus initiati peccent mortaliter, ſi non deferant habitum clericalem, & coronam in capite? ibid.
184. An ordinatus cum patrimonio ficto, vtpote donato, & poſt ordines illud reſtituat donanti, incurrat in ſuſpenſionem, & teneatur poſtea illud reſtituere? ibid.
185. An ordinatus debeat de neceſſitate Sacramenti tangere hoſtiam, vel aliam materiam ordinis? 130
186. Quidam ſuſcepit ordinem Presbyteratus, & in calice non fuit vinum appoſitum, quæritur an Sacramentum fuerit inualidum, & ſit denuò ordinandus? ibid.
187. De materia ordinis Presbyteratus. ibid.
188. De materia ordinis Diaconatus. 131
189. De materia ordinis Subdiaconatus. ibid.
190. An Epiſcopus poſſit diſpenſare in interſtitiis, quando ordinat aliquem familiarem ſuum? ibid.
191. An ſi in Dimiſſoria concedatur licentia ordinandi à quocunque Epiſcopo in propria Diœceſi ordinante, poſſit quis ordinari ab Epiſcopo in aliena Diœceſi de licentia Ordinarij loci ordinationem exercente? ibid.
192. An ſi quis ſuſcepit ordinem ſacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora, incidat in ſuſpenſionem? 142
193. An ordo per vim, & metum ſuſceptus impediat, & dirimat matrimonium? ibid.
194. An Epiſcopus primam tonſuram conferens ſine proprij Epiſcopi licentia, incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in cap. *eos de tempor. ordin.* in 6. ibid.
195. An Diaconus, & Subdiaconus peccent mortaliter, frequenter canentes Epiſtolam, & Euangelium in peccato mortali? ibid.
196. An Acolythi, qui ſolenniter cereos ferunt in peccato mortali, peccent mortaliter? 133
197. An Concionatores prædicantes in peccato peccent mortaliter, etiamſi peccatum ſit occultum? ibid.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

198. QVis commiſit adulterium cum promiſſione facta contrahendi poſt obitum viri, quæſiuit poſtea, an contraxerit impedimentum? ibid.
199. An contrahentes matrimonium in peccato mortali peccent dupliciter? ibid.
200. An coniux excuſetur à peccato mortali, ſi voluntariè delectetur in commotione ſenſitiua orta ex imaginatione coniugis abſentis? ibid.
201. An fœmina quæ contraxit matrimonium cum viro improportionato, vel aliquantulum debili, vt facilior pateat aditus, teneatur pati incíſionem, ſi commodè poteſt? 134
202. An nuptiæ ſint prohibitæ in die Sabbathi ante Aduentum? ibid.
203. An qui poſt votum Religionis, vel caſtitatis corrupit fœminam ſub pacto coniugij, teneatur illam ducere? ibid.
204. Notabilia quædam circa coitum coniugalem? 135

205. An in ſponſalibus ſufficiat conſenſus fictus? ibid.
206 Quidam contraxit ſponſalia,& poſtea adimplere noluit, quæritur an ſit per cenſuras compellendus? ibid.
207. An ſponſalia diſſoluantur per ſolum ingreſſum Religionis,vel ſit expectanda profeſſio? ibid.
208. An peccet, qui contraxit ſponſalia,ſi ſuſcipiat ſacros Ordines? ibid.
209. Vtrum ex matrimonio valido diſſoluantur ſponſalia? 136
210. An ſi poſt ſponſalia cum prima, ſequantur ſponſalia cum ſecunda vna cum copula, diſſoluantur prima? ibid.
211. An in contractu ſponſaliorum validè apponatur pœna perſoluenda ab iniuſtè reſiliente? ibid.
212. An pactum appoſitum in contractu matrimoniali,vel ſponſalibus,quòd vir perpetuo habitet in domicilio vxoris,ſit validum? ibid.
213. An ne proles multiplicetur, ceſſante incontinentiæ periculo, ſit peccatum mortale non reddere debitum? 137
214. An vt mulier tranſire poſſit ad ſecundas nuptias ſufficiat præſumptio veriſimilis, & probabilis de morte viri? ibid.
215. An coniugatus ſi ſeipſum tangat propter voluptatem captandam abſque pollutionis periculo, peccet mortaliter? ibid.
216. An coniuges vtentes copula cauſa voluptatis peccent venialiter? ibid.
217. An in aliquibus caſibus tactus, oſcula, &c. ſint licita inter coniugatos cum periculo pollutionis? ibid.
218. An coniuges peccent venialiter, ſi exerceant actum coniugalem cauſa valetudinis conſeruandæ? 138
219. An coniuges peccent etiam venialiter,ſi actum matrimonialem exerceant cauſa vitandæ fornicationis? ibid.
220. An vir poſſit irritare omnia vota vxoris? ibid.
221. An quis ex vi denunciationum teneatur denunciare impedimentum matrimonij occultum, quod non poteſt probare? ibid
222. An ſi ſponſalia communi conſenſu diſſoluantur,oriatur hoc non obſtante ex eis impedimentum publicæ honeſtatis? 139
223. An poſſit maritus tuta conſcientia interficere vxorem in adulterio deprehenſam? ibid.
224. An ſit licita inter coniuges delectatio de copula cogitata vt præſenti, quando ipſa copula eſt illis interdicta ob aliquam cauſam? ibid.
225. At ſit peccatum mortale ſi coniuges inter ſe tangant, & oſculentur pudenda propter ſolam voluptatem? 140
226. An tactus, & oſcula ſint licita inter coniugatos, etiamſi ex illis præuideatur ſequutura diſtillatio? ibid.
227. An coniuges etiam ſine peccato veniali ne ſeminatio noceat ſaluti, vel ob aliam iuſtam cauſam poſſint cœptam copulam abrumpere? 141
228. An ſi deprehenſus in ſtupro offerat matrimonium, ne prodatur iuſtitiæ, non obſtante tali metu teneatur illud matrimonium in conſcientia adimplere? ibid.
229. An in matrimonio ex metu graui contracto, poſſit reſilire, qui liber à metu eſt, nec particeps illius fuit? ibid.
230. An matrimonium ex leui metu contractum valeat iure naturali, & poſitiuo? 142
231. An ſponſi rus profecti recreationis cauſa poſſint ibi matrimonium contrahere? ibid.
232. An validum ſit matrimonium,cui proprius Parochus vnius contrahentis aſſiſtit in Parochia alterius ſibi non ſubditi? ibid.
233. An Parochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio peccet? 143
234. An propter magnam neceſſitatem poſſit contrahi aliquando matrimonium ſine præſentia Parochi? ibid.
235. An denunciationes faciendæ ſint in vtriuſque parochia, in qua diutiùs commorati ſunt ſponſi, vel ſufficiat illas facere in Parochia, in qua breui tempore commorantur? ibid.
236. An prætermittere vnam de dictis denunciationibus ſit peccatum mortale: vbi plura de denunciationibus? ibid.
237. An Ordinarius poſſit diſpenſare, vt omittantur denunciationes, & quid intelligendum ſit nomine Ordinarij in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. cap.* 1. 144
238. An ſaltem Vicarius Epiſcopi poſſit diſpenſare, ne ex iuſta cauſa denunciationes efficiantur? ibid.
239. An quando contrahentes ſunt ex diuerſis Diœceſibus, & Ordinarius vnius diſpenſat in denunciationibus, ſufficiat hoc, ne fiant in Parochia alterius? ibid.
240. An ſit peccatum ſaltem veniale conſummare matrimonium,antequam recipiant benedictionem Eccleſiæ? 145
241. An ſi omittantur denunciationes, matrimonium ſit validum? ibid.
242. An non obſtante copula violenter extorta intra bimeſtre poſſit fœmina,quæ vim paſſa eſt, contradicente viro, ad Religionem tranſire? ibid.
243. An vir conſentiens, vt vxor Religionem ingrediatur, ipſe etiam ingredi debeat, & an ſufficiat ſi ſumat habitum Equitum D. Ioannis? ibid.
244. An ſi vnus promittat matrimonium, & alius acceptet, non tamen repromittendo maneat promittens obligatus? 146
245. Quando teneatur implere, qui contraxit ſponſalia, nullo præfixo termino? ibid.
246. An ſponſalia impuberum ita firmentur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepto reſilire? ibid.
247. An qui fictè contraxit matrimonium, iterum teneatur verè,& ex animo contrahere? 147
248. An ſaltem peccet venialiter, qui loqui valens contraheret matrimonium per ſigna, & nutus? ibid.
249. An procuratore miſſo ad contrahendum, ſi mandans in amentiam incidat,matrimonium ſit validum? ibid.
250. An matrimonium inter abſentes contractum per procuratorem,vel per literas coram parocho,& teſtibus ſit Sacramentum. 148
251. Quænam ſit materia, & forma huius Sacramenti? ibid.
252. An ſi coniux infidelis velit permanere cum coniuge fideli ſine iniuria creatoris, & ſcandalo, poſſit hoc non obſtante coniux fidelis nouum matrimonium inire? ibid.
253. An matrimonium infidelium cùm ambo baptizantur, fiat Sacramentum, eiſque gratiam conferat? 149
254. Quinam eſt miniſter Sacramenti matrimonij? ibid.
255. An inter fideles poſſit eſſe matrimonium, quod non ſit Sacramentum? 150
256. An ſi Parochus intellecto conſenſu contrahentium non dicat, *Ego vos coniungo in nomine Patris, &c.* peccet mortaliter? ibid.
257. An propter adulterium occultum valeat quis, ſecluſo ſcandalo, vxorem in foro conſcientiæ dimittere? ibid.

258. An

258. An matrimonium contractum ſine præſentia parochi, & teſtium, tranſeat ſaltem in ſponſalia de futuro? 151
259. An impedimenta criminum ſint per diſſuetudinem ſublata? ibid.
260. Quis in Eccleſia inſtar patrini tenuit puerum in domo iam baptizatum, quæritur, an contraxerit impedimentum Catechiſmi? ibid.
261. Quis libidinis cauſa rapuit virginem, & illa adhuc in ſua poteſtate exiſtente cum illa matrimonium contraxit, quæritur an fuerit validum? 152
262. An affinitas ex copula fornicaria contracta, impediat matrimonium, poſt baptiſmum contrahendum? ibid.
263. An coniux infidelis, qui fidelem coniugem ſequi noluit, poſſit nouum ſibi coniugem eligere? ibid.
264. An coniux infidelis volens poſt baptiſmum contrahere matrimonium, teneatur requirere conſenſum coniugis infidelis in remotiſſimis partibus habitantis? ibid.
265. An orationes, & cæremoniæ, quæ pro ſecundis nuptiis deſtinatæ ſunt, poſſint tempore prohibito Aduentus, & Quadrageſimæ miniſtrari? 153
266. An tempore Aduentus, & Quadrageſimæ ſit peccatum mortale traducere ſponſam ſolenniter in domum ſponſi, & conuiuia ſolennia facere? ibid.
267. An licitè contrahatur matrimonium tempore interdicti? ibid.
268. An qui matrimonium contrahit cum excommunicato, peccet mortaliter? 154
269. An matrimonium Catholici cum hæretica ſit licitum cum periculo peruerſionis, quando tamen ex magna aliqua cauſa contrahitur? ibid.
270. An quando aliqui pro aliis præſentibus, & tacentibus contrahunt ſponſalia, horum taciturnitas ſit ſignum ſufficiens interni conſenſus? ibid.
271. An quando parentes, & tutores pro filiis, & pupillis abſentibus contrahunt ſponſalia, & hi poſtea id ſcientes non contradicunt, cenſeantur conſentire? 155
272. An quod dictum eſt de ſponſalibus, dicendum ſit de matrimonio, videlicet vt ſit validum, ſi illud parentes contrahunt præſentibus, & tacentibus filiis? ibid.
273. An maior vſus rationis requiratur ad contrahenda ſponſalia, quam ad peccatum mortale? 156
274. An ſeptennium requiſitum ad contrahenda ſponſalia, opus eſt, vt ſi omnino completum? ibid.
275. An ſit peccatum mortale contrahere ſponſalia ante ſeptennium completum? ibid.
276. An contrahere matrimonium ante legitimam ætatem ſit peccatum mortale? ibid.
277. An ſit peccatum mortale contrahere matrimonium in vltimo die, quo completur legitima ætas? 157
278. An ſponſalia metu graui contracta valida ſint, ſi iuramentum accedat, vel iuramentum ſaltem obſeruandum ſit, donec relaxetur? ibid.
279. An Epiſcopi poſſint prohibere, ne matrimonia domi contrahantur? 158
280. An qui prius votum Religionis, aut caſtitatis emiſit, virginémque deflorauit cum promiſſione matrimonij, teneatur ad matrimonium, vel potius ad votum? ibid.
281. An habens votum religionis, ſeu caſtitatis peccet mortaliter contrahendo matrimonium animo ingrediendæ religionis, antequam conſummet matrimonium? ibid.
282. An quis puber factus poſſit ſtatim reſilire à ſponſalibus, non expectata alterius pubertate? ibid.
283. An ſponſa poſſit reſilire à ſponſalibus, quando ſponſus permittit ſe ab alia impudicè tangi per oſcula, amplexus, &c. 159
284. An liceat vtrique ſponſo à ſponſalibus reſilire, quando vterque fornicationem commiſit poſt ſponſalia? ibid.
285. An ſi ſponſa tempore ſponſalium pulchra eſſet, diſſoluantur ſponſalia ea effecta notabiliter deformi? ibid.
286. An nulla dotis promiſſione præuia poſſint diſſolui ſponſalia ob paupertatem ſponſæ ſuperuenientem? 160
287. Vtrum ſponſus poſſit contrahere matrimonium, quando aliquo occulto vitio laborat, cuius ſi alter conſcius eſſet, poſſet iuſtè à ſponſalibus reſilire. ibid.
288. An impuberes poſſint reſilire à ſponſalibus iuramento firmatis, poſtquam ad annos pubertatis peruenerint? ibid.
289. An deficientibus hominibus ſæcularibus tenerentur religioſi contrahere matrimonium? 161
290. An ſponſalia inter conſanguineos inita cum conditione, ſi Papa diſpenſauerit, ſint valida, & obligent in conſcientia impetrata diſpenſatione? ibid.
291. An matrimonium initum ſub conditione honeſta per verba de præſenti, vt contraho tecum, ſi pater tuus voluerit, adueniente conditione efficiatur validum abſque alio nouo conſenſu? ibid.
292. Vtrum ad reualidandum matrimonium fictè contractum ſufficiat adhibere conſenſum poſt longum tempus? 162
293. Vtrum ſit validum matrimonium contractum cum falſo errore alicuius impedimenti? ibid.
294. An Parochus teneatur ſub mortali interrogare ſponſos de mutuo conſenſu? ibid.
295. An qui bona fide contraxit poſtea dubitans de valore matrimonij, & adhibens diligentiam non conſtet veritas, poſſit adhuc non ſolum reddere, ſed etiam petere debitum? ibid.
296. Vtrum coniux teneatur reddere debitum alteri petenti cum peccato veniali, v. g. quoad ſitum, &c. 163
297. An contrahere cum impedimento dirimente ſit duplex peccatum mortale. ibid.

TRACTATVS V.

Miſcellaneus.

Resol. 1. AN in rebus venereis detur paruitas materiæ? ibid.
2. An ſi vidua, ſponſa de futuro carnaliter delectetur de copula præterita, & futura, peccet mortaliter. 164
3. An chirurgus expertus, dum medetur pudendis fœminarum, in pollutionem conſentire, poterit ſe tali periculo obiicere, cum determinatione tamen non conſentiendi. Idem quæritur de Parocho in confeſſionum auſcultatione? ibid.
4. An ſit peccatum mortale falſum crimen obiicere teſti, falſum aut contra ordinem iuris teſtanti. 165
5. An ſi quis in die veneris delectetur ſenſibili delectatione de eſu carnis mente concepto, perinde, ac ſi eas reipſa comederet, peccet mortaliter? ibid.
6. An comedentes, vel bibentes abſque neceſſitate ob ſolam voluptatem captandam, peccent venialiter? ibid.
7. An peccet venialiter, ſi quis ob vitanda grauia tormenta, ſibi falſum crimen imponit, etiam cum iuramento æquiuocatione vtens? ibid.
8. An ſit peccatum mortale, ſi in omnibus diebus feſtiuis quis exerceat, v. g. per mediam horam aliquod opus ſeruile? ibid.
9. An Epiſcopus poſſit inſtituere diem feſtum alicuius Beati nondum canonizati? 166

10. An compenſatio in foro conſcientiæ ſit valida, etiamſi adſint alij creditores anteriores? ibid.

11. An liceat procurare abortum ad vitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis? 167

12. Quis ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorabat tamen prohibitionem, & pœnam iuris, quæritur an ſtante dicta ignorantia egeat diſpenſatione ad petendum debitum? ibid.

13. An ignorantia vincibilis iuris, vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pœnarum? 168

14. In quadam ciuitate huius regni quidam percuſſit Clericum publicè, & notoriè, quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus? ibid.

15. An mulier peccet mortaliter mingendo, ſtatim poſt copulam ad emittendum ſemen? ibid.

16. An ſi aliqua tentatio carnis notabilis ſit, quis teneatur tunc orare; vnde hoc minimè faciens duplex peccatum committat, ſi venereè v.g. delectetur. 169

17. An ſit peccatum mortale ſaltem contra charitatem detegere peccatum notorium facti, vel iuris in alio loco, vbi ignorabatur, & in quem facilè eius fama non erat peruentura? ibid.

18. An peccet offerens alicui occaſionem peccandi propter aliquem bonum finem? ibid.

19. Aliqua notabilia, & practicabilia circa crimen inceſtus? ibid.

20. An ſolus metus reuerentialis ſine minis, aut alicuius grauis mali timore, cenſeatur cadere in virum conſtantem, & idem quæritur de precibus importunis? 170

21. An ſi pollutio incepit in ſomnis, ſit reprimenda in vigilia ſub onere peccati mortalis? 171

22. Quidam vir nobilis comedens quoſdam cibos calidos, & accumbens in lecto incidebat in pollutionem, quæſiuit à me an teneretur aliter decumbere, & cibos illos non comedere, poterat enim ſine aliquo damno à ſupradictis abſtinere? ibid.

23. An Epiſcopus iure ordinario poſſit diſpenſare in lege Concilij, ſeu Summi Pontificis, quoties facultas diſpenſandi non adimitur? 172

24. An ſi quis vouit ſe quotidie recitare B. Virgini *Pater*, & *Aue*, vel vnum *Salue Regina*, & per annum, v.g. non recitet, peccet mortaliter? ibid.

25. Aliqua practicabilia circa votorum diſpenſationem, & commutationem. ibid.

26. An vouens omnibus circumſtantiis attentis dubius manens, an votum emiſſum ſit intuitu temporis, teneatur illud adimplere? 173

27. An Sacerdotes in domibus ſuis priuatim audientes lectorem legum, incidant in excommunicationem? ibid.

28. Aliquis narrat peccata alterius audita, & expreſsè aſſerit ſe nihil certò ſcire, ſed tantum recenſere, quæ audit; quæritur an peccet mortaliter? 174

29. An qui falſum dicendo alterum infamauit, teneatur ſi opus ſit, iurare ſe falſum dixiſſe? ibid.

30. Ad quid teneatur, qui verum dicendo, occultum crimen alicuius propalauit, illum infamando? ibid.

31. An quando ex leuibus indiciis, quis temerè, & voluntariè de proximo ſuſpicatur, peccet mortaliter? 175

32. An ſi quis narret alicui amico iniuriam ſibi ab aliquo ſecretè illatam ad leniendum dolorem, peccet mortaliter? ibid.

33. An qui occultum crimen ſine iuſta cauſa manifeſtat vni, vel duobus viris prudentibus, quos ſcit non euulgaturos, peccet mortaliter? 176

34. An infamator criminis occulti teneatur reſtituere famam tantum apud ſuos auditores, licet ipſe auditum crimen aliis notum fecerit? ibid.

35. An qui audit detrahentem aliorum crimina, peccet mortaliter? ibid.

36. An Chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum, peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem, vbi & plures alios caſus explanatos inuenies? ibid.

37. An licitum ſit ſuadere minus malum ad euitandum maius? 177

38. An conſentiente filio poſſit pater illum caſtrare, vt voce, & cantu Eccleſiæ deſeruiat? 178

39. An donatarius peccet, & teneatur ad reſtitutionem, quando ſcit donationem fieri cum damno creditorum, etiamſi ab ipſis intra annum non reparetur? ibid.

40. An ſi quis à fure emente pecunias furtiuas bona fide accepit, eaſque cum propriis commiſcuit, teneatur ad reſtitutionem dictarum pecuniarum domino comparente? ibid.

41. An ſi quis rem alienam à fure bona fide emptam, maiori deinde pretio vendidiſſet, teneatur reſtituere domino illud plus, in quo locupletior factus eſt? ibid.

42. An vendens bona fide rem alienam eodem pretio, quo emerat, teneatur pretium vero domino reſtituere? 179

43. An bona fide conſumens res conſumptibiles vnico vſu, teneatur vero domino reſtituere, quatenus locupletior euaſit fur, non impotens ad reſtituendum? ibid.

44. An qui à minoribus per ludum, aut ſimilem contractum aliquid acquiſiuerunt, teneantur illud reſtituere? ibid.

45. An iudex peccet expediendo pecunia mediante vnius cauſam ante alios, ſi litigantes iure temporis æqualiter gaudeant? ibid.

46. An hodie explicita fides Incarnationis Chriſti, & Sanctiſſimæ Trinitatis ſit adultis neceſſarium medium ad ſalutem? 180

47. An ſi quis conſilio ſuo confirmauit furem, vel hortatu ſuo cauſa fuit, vt citius furaretur, teneatur ad reſtitutionem? ibid.

48. An fideles ordinarij teneantur explicitè ſcire, & credere Myſterium Circumciſionis Chriſti, Aduentus Magorum, Miſſionis Spiritus ſancti, Communionis Sanctorum, & omnia Eccleſiæ Sacramenta? ibid.

49. Olim per Epiſtolam quæſierunt à me, an in terris Turcarum, ſi quis vtatur pileo Turcico cum tobalia alba, vt ſecurus pertranſeat, peccet mortaliter? 181

50. Explicantur aliqui caſus, an quis teneatur propter extremam neceſſitatem ſpiritualem proximi exponere propriam vitam? ibid.

51. Reprobantur etiam aliqui caſus, in quibus homo non tenetur exponere propriam vitam pro ſalute ſpirituali proximi. 182

52. An ſi reus iuridicè interrogatus neget delictum, ex cuius commiſſione pœnam pecuniariam teneretur ſoluere, ſit reſtitutioni obnoxius? ibid.

53. An qui precibus, vel ſuaſione abducit collatorem Eccleſiaſtici beneficij iam determinatum ad conferendum Titio, vt ſibi, vel alteri minus digno conferatur, teneatur ad reſtitutionem? 183

54. An Cuſtodes Portarum, Syluarum, &c. teneantur reſtituere pœnam pecuniariam impoſitam contra eos, qui certas merces exportant, vel ligna, &c. ſi eos non manifeſtent, ſed diſſimulent? ibid.

55. An acceptum pro eo, quod ex charitate ſolum, aut alterius virtutis obligatione erat debitum, quis teneatur reſtituere? ibid.

56. An aduocatus poſſit eſſe iudex in cauſa, cuius patronus fuit, & an hæres non conficiens inuentarium,

UGR Biblioteca Universitaria

tarium, teneatur ſoluere vltra vires hæreditatis? 184.

57. An legatum ſub conditione, v.g. ſi non nupſerit, vel ſi Religionem non ingrediatur, ſit validum in foro conſcientiæ? ibid.

58. An legata incerta, ratione incertitudinis perſonæ, in foro conſcientiæ teneatur hæres inter illos ea diuidere, ſi in id conſentiant? ibid.

59. An hæres ſeu teſtamentarius in foro conſcientiæ habeat annum ad ſoluenda legata? 185.

60. An in legatis ſoluendis ſit ſeruandus aliquis ordo, vt in debitis? ibid.

61. An ſi quis cum teneatur ieiunare in pane, & aqua, non poſſit niſi ſumendo parum vini, aut obſonij, ſit adſtrictus tali ieiunio? ibid.

62. An blaſphemiæ, & iuramenta falſa inaduertenter prolata, orta tamen ex praua conſuetudine blaſphemandi, ſint peccata mortalia? ibid.

63. An teſtes priuilegiati de iure teneantur reuelare crimen occultum ſui coniuncti, ſi non adſunt alij teſtes, ꝓpter excommunicationem latam in aliquo monitorio? 186

64. An ſi in eo tempore, quo debet fieri prouiſio per concurſum, non adſint examinatores Synodales, de quibus loquitur Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 24. *c.*18. poſſit Epiſcopus deputare alios abſque Synodi celebratione? ibid.

65. An concurſus alicuius beneficij vitietur ex eo, quod cum examinatoribus Synodalibus adhibeantur alij examinatores non Synodales? ibid.

66. An reus iuridicè interrogatus de homicidio commiſſo ob iuſtam ſui defenſionem, teneatur reſpondere? vbi & multos alios caſus deciſos inuenies; 187.

67. An irregularitas ex delicto incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignorans ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? ibid.

68. An in caſu neceſſitatis poſſit quis confiteri peccata reſeruata, quæ habent annexam excommunicationem cum Sacerdote inferiori? ibid.

69. An quis non incidat in excommunicationem ratione paruitatis materiæ? 188

70. De priuilegio Bullæ Cruciatæ edendi carnes ex licentia vtriuſque medici? ibid.

71. Quibus ſumptibus ſoluenda ſit eleemoſyna Prædicatori? ibid.

72. An in dubio facti circa homicidium cenſendus ſit aliquis irregularis? 189

73. An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia, aut ſtatuto decretis? ibid.

74. An ſubditi incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in diœceſi, ſi contra illud agant extra diœceſim? ibid.

75. An pactum de retrouendendo appoſitum in fauorem emptoris cenſus ſit licitum? 190

75. An requiratur expreſſus, ſeu perſonalis conſenſus legiſlatoris, quod approbet conſuetudinem introductam? ibid.

76. An Commiſſarij poſſint à ſingulis tantum exigere, quantum ab vno poſſent, ſi pro eo ſolo negotium facerent? ibid.

77. An laicus ratione conſuetudinis, vel præſumptionis, poſſit eſſe immunis à ſolutione decimarum? 191

78. Aliqua additamenta ad Tractatum de Parlamento. ibid.

79. An Sacerdotes ducentes reum ad furcam incurrant irregularitatem hortando illum, vt ſcalam aſcendat, vel accelerando exequutionem iuſtitiæ etiam notabiliter? 192

80. An Confeſſarius, & reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus à Iudice, an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum? ibid.

81. An Clericus voluntariè percutiens ſeipſum incurrat in excommunicationem Canonis *ſi quis ſuadente?* 193

82. An percutiens Clericum, qui non habet beneficium, neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat in excommunicationem? ibid.

83. Quis conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſeriò tale conſilium reuocauit, quæritur ex hoc micidio ſequuto an incurrerit in excommunicationem, in irregularitatem, & in obligationem reſtituendi? 194

84. An conſulens furtum, aut homicidium & dubitans an ex ſuo conſilio ſequutum ſit furtum, aut mors, teneatur reſtituere? ibid.

85. An liceat conari fricationibus ad ſemen corruptum expellendum, etiamſi inde ſequatur aliqua veri ſeminis emiſſio? ibid.

86. An omnes milites alicuius exercitus deprædantes vrbem teneantur in ſolidum ad reſtitutionem? 195

87. An ſit peccatum mortale deſiderare pollutionem in ſomnis, aut de illa ſic habita gaudere ob aliquem bonum finem? ibid.

88. An licitum ſit aſpicere coitum beſtiarum, ſeu verenda turpiter commota, & quid de coitu, & verendis aliorum? 196

89. Quid ſentiendum de tactibus, & oſculis inter ſolutos? ibid.

90. An liceat viro honorato occidere inuaſorem, qui fuſtem, vel alapam nititur impingere, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit? ibid.

91. An reus teneatur iudici reſpondere, ſi teſtium depoſitio non notificetur? ibid.

92. An qui fecit contractum vſurarium bona fide credens eſſe iuſtum, poſſit tantum lucrum retinere, quantum acquiſiuiſſet per contractum licitum? 197

93. An teneamur corripere aliquem in dubio, an correctio ſit profutura, vel obfutura? ibid.

94. An ludens oppignerata fide, ſi aliquid perdidit, teneatur in conſcientia? ibid.

95. An qui propter impotentiam, vel ignorantiam edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare? 198

96. An Milites extranei dubitantes de iuſtitia belli, poſſint ſine peccato militare? ibid.

97. An liceat clam occidere eum qui in iudicio conatur aliquem calumniis opprimere in cauſa magni momenti? 199

98. An liceat Proregibus condemnare aliquem de mandato, non adhibitis ſolennitatibus, terminis & proceſſu de iure neceſſariis? ibid.

99. An reus conuictus, & confeſſus de vno crimine teneatur reſpondere interrogatus de complicibus nulla infamia laborantibus? ibid.

100. An teſtis teneatur denunciare, quando ſcit nullum alium ſcire illud delictum? 200

101. An teſtis iuridicè interrogatus teneatur ex iuſtitia commutatiua reſpondere, ita vt dicendo ſe nihil ſcire, reſtitutioni obnoxius ſit? ibid.

102. An liceat inſtrumenta ad perfringendum carcerem reo ſuppeditare? ibid.

103. An reus, qui negauit veritatem, poſt iudicium finitum, etiam ad mortem damnatus, teneatur manifeſtare veritatem negatam? 201

104. An appellatio ſit licita, ſi ſententia lata ſit à Iudice ſecundùm opinionem probabilem, vel quod magis eſt probabiliorem? ibid.

105. An teſtes ratione falſi teſtimonij non teneantur aliquando ad reſtitutionem? 202

106. An reus, & teſtis teneantur reſpondere, ſi dubitant vtrum Iudex iuridicè illos interroget? ibid.

107. An promiſſio, ſeu donatio facta Eccleſiæ, vel ad piam

cauſam ante acceptationem valeat, ita vt non poſſit per pœnitentiam reuocari? ibid.
108. An officia ſæcularia vendi poſſint? ibid.
109. An qui habet licentiam à Rege officium in aliam perſonam transferendi poſſit vendere? 203
110. Quænam ſunt cauſæ excuſantes à peccato eligentes minus dignum relicto digniori. ibid.
111. An examinatores ſynodales teneantur iudicare Epiſcopo digniorem, licet ipſe præcipiat ſolùm, vt ei dicant, qui, & quot ſint digni, & idonei? 204
112. Quanta ſit latitudo trium pretiorum infimi, medij, & ſupremi? ibid.
113. An venditor non tradendo rem venditam tempore determinato, teneatur emptori ad intereſſe non ſolùm intrinſecum, ſed & extrinſecum? ibid.
114. An ſi venditor tradidit rem emptori, & ipſe non ſoluit pretium, poſſit recipere vſuras pretij pro ratione fructuum? 205
115. Solent aliqui merces certo pretio vendere, quæritur an hoc ſit licitum? ibid.
116. An promiſſio interna obliget in conſcientia? ibid.
117. An contractus factus ex metu leui valeat in conſcientia? 206
118. An contractus lucratiui, & promiſſorij ex metu iniuſto celebrati iure naturali ſint validi, & quid de iure ciuili? ibid.
119. An contractus oneroſi celebrati ex metu graui, ſint validi iure naturali, & quid de iure ciuili? 207
120. An peregrinus poſſit vti indulgentia ſui territorij, ſi in loco vbi moratur, ſeruatur ius commune? ibid.

TRACTATVS VI.

Miſcellaneus.

Resol. 1. Notabilia quædam circa materiam duelli? ibid.
2. An liceat vendere credito pretio currenti tempore ſolutionis? 208
3. An qui bona fide expendit monetam falſam, teneatur ad reſtitutionem? 209
4. An teſtis teneatur reſtituere danti, ſi quis accepit pro veritate dicenda, & Iudex pro iuſta ſententia ferenda? ibid.
5. An quis poſſit per partes reſtituere? ibid.
6. Nocens alteri in re, ad quam erat ſolùm in potentia, ad quid teneatur reſtituere? ibid.
7. An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes afficiat contrauenientes ex ignorantia affectata? ibid.
8. An actus, qui eſt cauſa omiſſionis culpabilis, ſit peccatum diſtinctum ab ipſa omiſſione? 210
9. An in dubio circa diſpenſationem matrimonij diſpenſatio cenſenda ſit valida? ibid.
10. An in contractibus gratia vtriuſque contrahentis celebratis, ſi aliquod damnum contingat ſine culpa illius, diuidatur inter vtrumque? ibid.
11. His diebus interrogatus fui, an qui vulgo Sigitteri vocantur, poſſint conducere concubinam in domum amaſij? ibid.
12. An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos? ibid.
13. An maledictio, ſeu alicuius mali imprecatio ſit ſemper peccatum mortale? 211
14. An conducens operam alicuius, ſi per conductorem ſtetit, etiam ob caſum fortuitum, quominus locator operam ſuam præſtaret, teneatur ad omnem mercedem? ibid.
15. An famulus conductus per annum, ſi diſcedat ante tempus completum perdat mercedem? ibid.
16. Quædam practicabilia valde notanda à Confeſſariis circa famulos, & ſartores? ibid.
17. An ob ſterilitatem agri fortuitam, ſit aliquid remittendum agricolis de penſione agri? 212
18. An venationes licitè per dominos terrarum prohibeantur? ibid.
19. An venatio ſit Clericis licita? ibid.
20. An vineas ingredientes poſſint licitè, & impunè vuas comedere? ibid.
21. Stabularij, nautæ, & caupones ad quam culpam teneantur? 213
22. An interficiens aliquem non habentem filios, aut alios cognatos intra tertium gradum, teneatur ad aliquam reſtitutionem? ibid.
23. Conſilium dans ad damnum faciendum, quid reſtituere teneatur? ibid.
24. An ſi quis haberet voluntatem committendi omnia peccata venialia, peccaret mortaliter? ibid.
25. An detur caſus, in quo vltima acceptio rei ablatæ complens materiam notabilem, non ſit peccatum mortale? ibid.
26. An omnia, quæ habentur in iure canonico, obligent, & habeant vim legis? 214
27. An Vicarius Capituli ſedis vacantis poſſit ad libitum ſine iuſta cauſa reuocari ab eodem Capitulo? ibid.
28. An ſi peregrinus proficiſcatur in aliquod oppidum, non negotij cauſa, ſed vt confiteatur parocho illius, ſit talis confeſſio valida? ibid.
29. Quædam notabilia de legatis. ibid.
30. An ex iuſta cauſa licitum ſit etiam ivrando vti amphibologia, quando verba non ſunt ambigua, ſed in ſenſum verum detorquentur ex ſolo aliquo addito, mente iurantis concepto? 215
31. Quando fœmina violenter cognita à viro peccet, vel non peccet mortaliter? 216
32. Quando faciendæ ſunt extractiones frumentorum à Dominis Proregibus in hoc Regno Siciliæ? 217
33. An ſi quis vi, & fraude impediat, ne nepos filius ſpurij inſtituatur hæres ab auo, teneatur ad reſtitutionem? ibid.
34. An qui ſine vi, & fraude, ſed tantum ſuaſione, & precibus, impedit ne beneficium conferatur digniori, ſed digno, teneatur aliquid digniori reſtituere? 219
35. An ſi is, cuius bona ob crimen iuſtè ſunt confiſcanda, vel diripienda, ſi hoc fraude, aut mendaciis impediat, teneatur ad reſtitutionem? ibid.
36. Vtrum Epiſcopus exiſtens in alterius Diœceſi licitè poſſit celebrare Miſſam in Pontificalibus, ſeu cum Baculo, & Mitra abſque licentia eius Ordinarij? 220
37. Vtrùm Archiepiſcopus factus Epiſcopus poſſit vti Pallio? 221
38. An Epiſcopus poſſit erigere Collegiatam cum nouis Canonicis; vel addere nouum numerum Canonicorum aliis antiquis? ibid.
39. De iuramento ſeruandi ſtatuta, ſeu capitula Ciuitatum, Collegiorum, &c. ibid.
40. An parentes diuites, ſi propter aliquam iuſtam cauſam exponant filios hoſpitali, teneantur reſtituere expenſas circa eorum nutritionem? 222
41. An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans in excommunicationem incidat, ſi inuincibiliter legem iſtam ignoret. ibid.
42. An paruæ materiæ diuerſorum præceptorum coaleſcant in vnum, & faciant quantitatem notabilem mortaliter peccaminoſam. ibid.
43. An qui in die ieiunij ſæpius modicum quid comedit, frangat ieiunium, & peccet mortaliter? 223
44. An quis, ſi tradat aliquibus vinum, vt nomine ſuo vendatur, ſi noſcat illos vendituros minuendo menſuram, & admiſcendo aquâ, peccet mortaliter? ibid.

UGR Biblioteca Universitaria

45. An ex aliqua iuſta cauſa licitum ſit commodare cubiculum alicui petenti ad fornicandum? ibid.
46. Quis minabatur mortem famulo, ſi non deferret literas dominæ, in quibus ad peccatum prouocabatur, quæſiuit, an ſi hoc faceret, peccaret mortaliter? ibid.
47. An ſit peccatum mortale optare, v.g. vt fornicatio eſſet licita? 224
48. An in obſidione alicuius ciuitatis, quando alius cibus non adeſt, licitum ſit veſci carnibus humanis, & an geſta ex metu graui excuſentur à peccato. ibid.
49. An certus de debito, dubius autem an abſoluerit, teneatur abſoluere? 225
50. An certus de voto, dubius autem de qualitate, teneatur ad ſtrictiorem. ibid.
51. An ſuſpenſio, interdictum, irregularitas, &c. incurratur propter culpam venialem. 226
52. An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin eſſent. ibid.
53. Quis vulnerauit opificem, quæſierunt à me ad quid vulnerans teneatur reſtituere? 227
54. An homicida teneatur reſtituere damnum illatum creditoribus pro morte occiſi. ibid.
55. An aliquando licitum ſit aperire literas alienas. ibid.
56. An ſit licitum amiſſa aliqua vera & legitima ſcriptura, aliam ſimilem confingere? 228
57. An Beneficiarius, qui omiſit horas canonicas liberetur à reſtitutione propter eleemoſynas pauperibus largitas, non tamen hoc intuitu. ibid.
58. An famulus teneatur ad reſtitutionem, ſi non manifeſtet domino alios famulos res ex aliqua domus officina ſæpius furari. ibid.
59. An ille cui Princeps iubet mortem inferri eo die abſque dilatione, ſit communicandus etiam non ieiunus? ibid.
60. An victualia debeant à republica taxari, ſeu potius arbitrio vendentium relinqui. 229
61. An qui habet in manu ſex digitos coniunctos, vel diuiſos, ſi non adſit impedimentum in vſu membri, ſit irregularis? 230
62. An Sacerdos accipiens ſtipendium pro dicenda Miſſa Spiritus Sancti, B. Virginis, vel cum aliqua collecta; dicens poſtea Miſſam in illa die currentem, peccet mortaliter? ibid.
63. An puellæ expoſitæ in aliqua Ciuitate poſſint conſequi legatum relictum pro maritagio Virginum illius ciuitatis? ibid.
64. An minor quatuordecim annorum poſſit præſentari ad beneficium Iuris patronatus. ibid.
65. An omnia vota, & iuramenta in votum ſolenne Religionis commutentur? 231
66. An in hoc anno ſequenti 1632. cum v i ſaancti Matthiæ veniat in vltimo die Bacchanalium, poſſit Epiſcopus transferre tale ieiunium in Sabbatum præcedens? ibid.
67. An Epiſcopus conſecrando chriſma, vel oleum, ſeu conferendo ordines minores in peccato mortali peccet mortaliter? ibid.
68. Quidam ſcrupulis angebatur, an habuerit intentionem implendi præceptum Miſſæ, & dicendi horas canonicas; ideo benignam aliquam opinionem impensè à me poſtulabat. 232
69. An qui accedit ad audiendum ſacrum, dum Præfatio dicitur, & non ſit aliud, teneatur illud audire? ibid.
70. An pueri tempore, quo ſunt capaces recipiendi Sacramentum pœnitentiæ, ſint etiam capaces recipiendi Sacramentum Euchariſtiæ? ibid.
71. Vtrum ſit licitum coniugatis die habitæ copulæ Euchariſtiam ſumere, vel ſit minus, vel magis expediens? 233
72. An contemptus formalis in re leui ſit ſolùm peccatum veniale? ibid.
73. An delectatio coniugis cum fœmina aliena habeat non ſolùm malitiam contra caſtitatem, ſed etiam contra iuſtitiam? ibid.
74. An verba imperatiui modi præceptum contineant? 234
75. Quis in quadam platea Ciuitatis audiuit quoddam bannum, ſeu edictum, quæritur an teneatur illud obſeruare, antequam publicetur in aliis plateis, & in tota Ciuitate diffundatur? ibid.
76. An excommunicatio ferenda obliget ad peccatum mortale? ibid.
77. An qui audiuit Miſſam animo non ſatisfaciendi voto, vel iuramento, ſatisfaciat voto; vbi plura de intentione ſatisfaciendi præcepto? 235
78. An delinquentes extra territorium poſſint largiri lege, & ſtatuto? ibid.
79. An pœna exilij, carceris diuturni, &c. teneatur quis exequi? ibid.
80. An oua, & lacticinia ſint prohibita ieiunio Quadrageſimali de iure poſitiuo ſub peccato mortali? 236
81. Ad quid teneatur, ſi quis corruperit virginem, decipiendo illam ſub promiſſione coniugij? ibid.
82. Quando caſus dubius egeat diſpenſatione, & an Epiſcopus poſſit diſpenſare in lege Pontificia, quando dubium eſt, an caſus egeat diſpenſatione? ibid.
83. An ſit licitum contrahere matrimonium cum impedimento dirimente ex timore mortis, vel alterius grauis damni; & quid de multis aliis caſibus? 237
84. An optare mortem alicuius, vel de illa gaudere ob hæreditatem habendam, ſit peccatum mortale? ibid.
85. An triſtari de bono alterius, quia tibi bonum proprium diminuit, ſit peccatum mortale inuidiæ ex genere ſuo? 238
86. An quis poſſit vnico actu pluribus præceptis, & obligationibus ſatisfacere? ibid.
87. An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur præceptis Eccleſiæ? ibid.
88. An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis? 239
89. An pueris danda ſit extrema vnctio, ſi non ſint capaces Sacramenti Euchariſtiæ, ſed tantum Pœnitentiæ? ibid.
90. An ſi quis ex rebus prohibitis à lege extrahat in graui quantitate, licet damnum graue ex tali facto non proueniat Reipublicæ, peccet mortaliter? ibid.
91. An poſſit Superior circa materiam grauem obligare ſub veniali? ibid.
92. An Epiſcopus poſſit committere alicui abſolutionem ab hæreſi? 240
93. An infantes filij Principum, vel ſi periculum mortis immineat ante vſum rationis, poſſint ab Epiſcopo confirmari? ibid.
94. An vir debilis, vel infirmus poſſit ſine peccato mortali incipere copulam cum vxore in vaſe legitimo, & non effundere? ibid.
95. An Sacramentum Euchariſtiæ ſit neceſſarium neceſſitate medij, ita vt detur præceptum diuinum poſitiuum ſumendi hoc Sacramentum? 241
96. Quando communicanti confertur gratia Sacramentalis? ibid.
97. An detur maior gratia ſumenti duas ſpecies, quàm ſumenti vnam? 242
98. An poſſit aliquis ita accedere ad Euchariſtiam, vt non accipiat gratiam, neque peccatum committat? ibid.
99. An Sacerdos Græcus ſub peccato mortali teneatur ſequi conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ, & conſecrare in fermentato? ibid.
100. An in Germania, vel aliis locis validè conſecraret Sacerdos in vino paulo ante congelato in calice? 243.

UGR Biblioteca Universitaria

101. An Sacerdos poſsit dicere Miſſam Aſſumptionis, Natiuitatis, &c. B. Virginis quando dicta à laicis exigitur? ibid.

102. An Sacerdos poſſit dicere Miſſam aliquam de Paſſione quæ in Hebdomada Sancta recitatur, ſi illa à laicis cum eleemoſyna petatur? ibid.

103. Quidam Sacerdos in Sacriſtia habuit intentionem conſecrandi particulas, quæ quidem in pyxide ſuper altare in cornu epiſtolæ fuerunt in errore appoſitæ, non autem ſuper aram; quæritur, an remanſerint conſecratæ, ſi Sacerdos de illis amplius non meminerit? 244

104. An quando Sacerdos ante conſecrationem extendit manus ſuper calicem, & hoſtiam, dicens, *Hanc igitur oblationem, &c.* an inquam tunc debeat pollices ſubtus manus, vel ſupra in formam Crucis tenere? ibid.

ADDITIONES SECVNDARIÆ.

Resol. 1. An depoſitum compenſationem admittat. 245

2. An Miſſa certis Regularibus conceſſa pro aliquo Beato, poſſit ab aliis dici etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis. ibid.

3. An fœmina quæ contraxit matrimonium cum viro improportionato, vel debili, vt facilior pateat aditus, teneatur pati inciſionem ſi commodè poteſt. ibid.

4. An Regulares poſſint confiteri (ſecluſa prohibitione ſuorum Prælatorum) vel de eorum licentiâ, cum ſacerdotibus ſæcularibus non approbatis ab Ordinario. 247

5. An qui miniſtrat Euchariſtiam in peccato mortali, peccet mortaliter. 248

6. An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi. ibid.

7. An Confeſſarius approbatus pro viris, ſit eligibilis à fœminis virtute Bullæ Cruciatæ. ibid.

8. An compenſatio in foro conſcientiæ ſit valida, etiamſi adſint creditores. 249

9. An Regulares virtute Bullæ Cruciatæ poſſint abſolui extra Religionem à peccatis reſeruatis. ibid.

10. An rebaptizans aliquem ſub conditione ſit irregularis, & an infans ab infidelibus captus ſit poſtea baptizandus ſub conditione. 250

11. An rectè Confeſſarij imponant pœnitentias applicandas pro animabus Purgatorij. 251

12. An laicus poſſit abſoluere morientem à cenſuris. 252

13. An iudex poſſit iudicare ſecundum opinionem probabilem, relicta probabiliori. ibid.

14. An qui indignè in Paſchate ſumpſit Euchariſtiam, incurrat in excommunicationem latam ab Ordinario contra tranſgreſſores præcepti communionis. 253

15. An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantùm miniſtri iuſtitiæ, & non alij. ibid.

16. Quis habet caſus reſeruatos, & confeſſus vigore Bullæ, fecit ſcienter confeſſionem inualidam, quæritur an poſſit poſtea à quolibet Confeſſario abſolui. ibid.

17. An poſſit abſolui ratione Bullæ toties quoties à caſibus Pontifici reſeruatis, ſi ſint occulti. 254

18. An qui eligit aliquam ex commutationibus, & aliis renuntiauerit, poſſit redire ad prius votum, vel ad aliam commutationem. ibid.

19. An pueri tempore quo ſunt capaces recipiendi ſacramentum Pœnitentiæ, ſint etiam capaces recipiendi Euchariſtiam. ibid.

20. An in Iubilæo extra tempus Quadrageſimæ poſſit quis comedere lacticinia ſine Bulla Cruciatæ. 255

21. Vtrùm ad contrahendam affinitatem neceſſe ſit non ſolùm virum, ſed etiam fœminam ſeminare. ibid.

22. An per Bullam Cruciatæ ſuſpendantur altaria priuilegiata ſita in Eccleſiis Regularium. 256

23. An Bulla Cruciatæ ſuſpendat priuilegia mendicantium, ita vt non poſſint commutare & diſpenſare vota, abſoluere à reſeruatis, &c? ibid.

24. An ſi aliquis ſumat pro amico Bullam Cruciatæ, & ſcribat in ea eius nomen, poſſit talis eam non acceptare, ſed nomen ſuum tollere, & illam alteri applicare. ibid.

25. An ſufficiat ad lucrandas indulgentias viſitare ex vno loco quinque altaria ſine motu corporali. 257

26. An nuptiæ prohibeantur à primis veſperis Sabbati ante primam Dominicam Aduentus. ibid.

27. An mulier vi compreſſa non teneatur clamare ad euitandam mortem, infamiam, &c. etiamſi adſit periculum conſentiendi in copulam carnalem. ibid.

28. An legatum factum pro monachatu poſſit dari mulieribus vulgò *Bizocche*, quæ cælibem vitam in propria domo ſub voto emiſerunt. ibid.

29. & vlt. An licita ſit petitio Fiſci inſtantis, vt aliqui rei indiciati tantùm ad torturam, condemnentur ad triremes, ſine aliquo termino defenſionis. 258

F I N I S.

TRACTA

TRACTATVS PRIMVS

DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA.

An iudex Eccleſiaſticus poſſit cognoſcere de laico ſimul delinquente cum Clerico?

RESOL. I.

NEGATIVAM ſententiam docent Ceuallos *tract. de cognit. per viam violentiæ part. 2. q. 69. num. 7.* Guttierrez *pract. qq. lib. 1 quæſt. 6.* Mexia *ſuper Pragm. taxæ panis concluſ. 5. n. 74.* Bonacina *tom. 3. in Bull. Cœn. diſp. 2. q. 16. pun. 5. n. 20.* Franc *deciſ. 113 n. 7.* Couar. *pract. qq. lib. 1. c. 3.* Molina *de iuſt. & iure to. 4. tr. 3. diſp. 49. n. 24.* Villadiego *in polit. c. 5. § 20. num. 45.* probant hanc opinionem Bonacin. & Molin. *ex l. ſi quis vxori ff. de furtis.*

Sed affirmatiuam ſententiam docent Doctores, quos citat & ſequitur Marta *de iuriſd. part. 4. cent. 2. caſ. 119. n. 1. art. 17. n. 10.* Duardum *in Bull. Cœn. can. 17. q. 11. n. 48.* Bellettum *in diſquiſ. cler. p. 1. tit. de fauore clericorum perſonali, § 16. n. 1.* Ambroſinum *tr. de immun. eccl. c. 20. n. 9.* & nouiſſimè Tamburinum *de iure Abbatum to. 1. diſp. 15. q. 19. n. 31.* & Layman *in Theol. mor. lib. 4. tr. 9. c. 4. n. 10.* vbi ſic aſſerit, ſi plures ſimul delinquant, omnes ab eodem iudice iudicandos eſſe; quare cùm eccleſiaſticus iudex dignior ſit laico, ad ipſum pertinebit in hoc caſu reum iudicare: Ita ille. Et dato quòd commodè vterque iudex ſuum iuriſdictionarium punire poſſet; tamen abſurditas non remouetur, quæ de facili dari poteſt, ſi diuerſæ, & forſitan contrariæ ſententiæ ferantur, ita vt Eccleſiaſticus puniret clericum, laicus verò abſolueret, cùm tamen tam laicus, quàm clericus de eodem delicto inquirerent, & probationes æquales contra omnes adſint; alias verò rationes videbis apud citatos DD. vide etiam Ludouicum *deciſ. Lucen. 26. n. 18. part. 1.* & Decianum *lib. 4. c. 9. n. 44.*

Reſtat modò reſpondere ad argumentum Molinæ & aliorum. Dico igitur non obſtare *l. ſi vxori*, nam, vt bene obſeruat Ambroſinus, cùm vxor de furto non teneatur pro rebus ſubtractis viro, ſi alius, qui ei opem præſtitit in furando, hanc immunitatem haberet, vtique impunitus euaderet, & ideo non mirum, ſi priuilegio vxoris non gaudeat. Et ita ſecundùm noſtram ſententiam fuiſſe determinatum anno 1591. per Sacram Cardinalium Congregationem teſtatur Seaccia in caſu cuiuſdam clerici, & laici, qui erant inquiſiti de violentia illata cuidam mulieri, omnes fuerant remiſſi ad iudicem eccleſiaſticum.

An iudex laicus poſſit cognoſcere in caſu hæreſis, ſi agatur de quæſtione facti?

RESOL. II.

AFfirmatiuè reſpondet Gabriel Pereira *tractat. de manu regia in concordat. D. Ioannis 1. art. 1. num. 175.* Ceuallos *tract. de cognit. per viam violentiæ part. 2. qu. 56. num. 39.* cum aliis.

Sed tu contrarium omninò tene, ex authoritate *cap. vt inquiſitionis, §. prohibemus, de hæret. lib. 6.* & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & ita hanc ſententiam docent Doctores veteres magni nominis, vt Felinus *in cap. cùm ſit nu. 1. de foro competen.* Alexander *in l. Titia num. 13. ff. ſoluto matrimonio.* Idem etiam docet doctus Simancha *Inſtit. Cathol. 36. in principio*, & Decius *in cap. 2. num 24. de iudic. in fine*, vide etiam *ſuprà in reſol. 77.* Doctores quos citat, & ſequitur Sanctarellus *in tract. de hæreſi cap. 60. dub. 4. numer. 22.* & nouiſſimè hanc ſententiam docet Tuſchus *tom. 4. verſ. Iudex eccleſiaſticus concl. 446. nu. 4.* & Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c. 18. num. 9.* qui citat alium Barboſam, vnde non eſt audiendus Pereira, & Ceuallos *vbi ſupra.* Nota etiam hîc obiter à fortiori contra Gregorium de Valentia *tom. 4. diſput 6. quæſt. 13 punct. 4.* iudices laicos non poſſe cognoſcere de crimine ſortilegij quando hæreſim continet, & ita tenet Farinacius *de hæreſi quæſt. 18. §. 4. n. 101.* & ego *in tract. de officio & poteſt. Inquiſitorum.*

An ſtatutum, ſiue lex inualidans donationem omnium bonorum factam à patre filio clerico ſit contra immunitatem eccleſiaſticam?

RESOL. III.

NEgatiuè reſpondet Azeuedus *tom. 3. lib. 5. titul. 10. l. 11. numer. 18. recopil.* & Mattienzo *etiam in l. 11. tit. 10. lib. 5. gloſſ. 5. num. 3.* & Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap. 6. §. 1. dub. 2. num. 34.* vbi ſic aſſerit. Notandum quòd *l. 11. tit. 20. lib. 5. recopil.* efficitur nulla ipſo iure donatio facta à parentibus omnium bonorum alicui filio exempto vtpote clerico, quia præſumitur, quòd fiat in fraudem tributi Regij, & exiſtimo in conſcientia eſſe nullam donationem, nec id eſt contra immunitatem eccleſiaſticam. Ita Vaſquez.

Sed multi contrariam ſententiam docent per ea, quæ adduximus *infra in reſolut. 42.* & putant non poſſe legem Ciuilem hanc præſumptionem inducere, vt alienatio facta in Eccleſiam, fieri videatur in fraudem Fiſci, vel tributorum, & ob id eſſe validam docent; & ego puto contra Vaſquez, etiam ſi opinio negatiua eſſet ſequenda, talem donationem ſi non fieret in fraudem tributorum, eſſe validam, non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro externo, & ideo Iuriſconſultus Flores de Mena *var. qq. lib. 1. quæſt. 21. §. 2. num. 73.* ſic aſſeruit. Si abſque vlla fraude, & in caſibus à iure permiſſis aliquis feciſſet donationem omnium bonorum, vel maioris partis, & hoc probaretur, quòd tunc etiam deberet liberari; nam illa lex non impedit homini libero liberam adminiſtrationem rerum ſuarum modo licito, & in caſibus à iure permiſſis, nec irritat ipſo iure dictam donationem,

ed ſolùm præſumit fraudulentam, & eam annullat ipſo iure ad effectum procedendi, & non ad aliud. Quod amplius apparet, quia lex illa dat licentiam donatori allegandi de ſuo iure; ad quid ergo ſeruiret illa licentia, ſi donatio ſemper, & quacumque via eſſet nulla, quia tali exiſtenti, quidquid allegaſſet, vel ab illo, vel ab ipſius bonis poſſet Fiſcus ſua tributa exigere. Vnde apertè concludendum eſt præſumptionem in illa lege, non eſſe iuris, & de iure; quia poteſt probari contrarium, ſed ſolùm iuris, ac proinde nullitatem eſſe nullitatem præſumptam, & reuocabilem comperta veritate, & non veram. Ita ille. Notandum eſt etiam quòd dicta præſumptio non procedit ex ſola donatione, niſi cum donatione alia ſuſpicio, & iudicium appareret.

An iudex laicus poßit facere realem exequutionem ſententiæ à ſe latæ contra Clericum in caſibus quibus ſibi à iure cognitio permiſſa eſt?

RESOL. IV.

Affirmatiuam ſententiam docet Salgado *de protect. Reg. tom. 2. part. 4. c. 14. num. 96.* & alij penes ipſum, quia eodem modo, quo cognitio cauſæ pertinet ad ſæcularem, ita etiam executio in temporalibus debet ad eum pertinere.

At hæc ſententia prorſus eſt reiicienda, & negatiuam ſuſtinent Doctores, quos adduxi *in 1. tract. de immunit. reſol. 21.* vnde bene aduertit Bellettus *in diſquiſ. cler. tit. de fauore clericorum real. §. 3. num. 3.* cum aliis, quòd ſi Clericus in cauſa reconuentionis condemnaretur à iudice ſæculari, tunc executio ſententiæ fiet, non per iudicem ſæcularem, ſed per iudicem eccleſiaſticum, & ideo contra Salgadum *vbi ſupra, num. 90. & 91.* dato, & non conceſſo, quòd iudex ſæcularis poſſit ordinare depoſitum, & ſequeſtrum eſſe à Clerico per ipſum electo reſtituendum, tamen executionem ſupradictæ ſententiæ eſſe à iudice eccleſiaſtico faciendam omnino aſſerendum eſſe cenſeo, & docent communiter DD.

Ex his etiam apparet non eſſe audiendum Vrſillum *in add. ad dec.* 331. Afflict. *nu.* 3. & noſtrum Giurbam virum amiciſſimum, & doctum, aſſerentes rem litigioſam in Clericum lite pendente alienatam, poſſe ab eo auocari per iudicem ſæcularem, & in eum directè fieri executionem ſententiæ latæ ab eodem indice. Et ita docet aduersùs dictos DD. Vincent. de Franchis *dec.* 549. *n.* 11. cum aliis.

Facit etiam pro doctrina præſentis reſolutionis, id quod notat Genuenſis *in praxi archiep. c.* 11. & Marta *de iuriſd. part. 4. cent. 2. caſ. 104. n. 9. & caſ. 123. n. 4. & part. 1. c. 50. n.* 34. vnde cautè circa ſupradicta legendus eſt noſter Don Carolus de Graſſis *de effect. cler. effect.* 1. *à num.* 791. Gulielmus de Benedictis *in c. Raynutius, verſ. & vxorem deciſ. 2. n.* 147. Trentacinquius *qq. foren. lib. 1. q.* 79. cautè etiam legendus eſt Barboſa *in l. ſi quis poſteaquam, ff. de iudiciis n.* 165. vbi *ex l. quadam, de iuriſd. omn. iud.* docet quòd iudex, qui eſt competens ad condemnandum, eſt etiam competens ad exequendum. Sed tu tene noſtram ſententiam.

An Rex poßit detinere Epiſcopos pro gubernatione alicuius Regni, ſeu conſilij, & an dicti excuſentur à reſidentia in dicto caſu?

RESOL. V.

Affirmatiuam ſententiam docet Bobadilla *in pol. tom. 1. lib. 2. c. 18. n.* 99. vbi ſic aſſerit. [Si el Clerigo tomaſſe officio del Rey de Preſidente, ò Conſejero, ò Oydor ò en otra manera, lo qual es licito, y puede el Rey detener a los Eccleſiaſticos para ello, y ſe excuſan per eſta razon de no reſidir en las Igleſias.]

Sed propria authoritate id poſſe efficere Reges falſum eſt, nullam enim in dictos Eccleſiaſticos iuriſdictionem habent; difficultas eſt, an hoc efficere poſſint ex priuilegio aliquo à Romano Pontifice obtento? Affirmatiuè reſpondet Ioan. Selua *de benef. part. 4. quæſt. 6.* Ceuallos *in communibus quæſt. 585. num. 7.* Petrus Gregorius *de benef. cap. 7. num. 9.* Boërius *deciſ.* 17. Rebuffus *in Concordatis tit. de collat. §. 1. ver. reſidentia*, vbi docent Reges, ac Principes habere priuilegia à Sede Apoſtolica, vt Epiſcopi, & alij Clerici, qui illis inſeruiunt in aliquo officio, ſeu ſeruitio, non teneantur reſidere, & poſſint percipere fructus beneficiorum.

Verùm ſupradicta priuilegia, ſi verè extarent, eſſe modò reuocata, putat Garſias Doctor Hiſpanus *in tract. de benef. tom. 1. part. 3. cap. 2. num.* 390. ſic aſſerens Exiſtentes in ſeruitio, aut officiis Regis, ſeu Principis non excuſantur à reſidentia, nec poſſunt percipere fructus in abſentia; nam in iure non eſt tale priuilegium, quidquid teneant aliqui; & ſi aliquod priuilegium fuit eis conceſſum, reuocatum eſt iam per Concilium Tridentinum, & Bullam Pij IV. Ita ille.

Sed quicquid ſit de ſupradicta reuocatione, ego puto cum Sanctarello *var. reſolut. part. 1. quæſt. 3. num. 7.* talia priuilegia intelligenda eſſe, quando abſque alicuius Epiſcopi præſentia Regnum, ſeu illud officium commodè non poſſit adminiſtrari; in tali enim caſu, Papa poteſt dare licentiam Epiſcopo, vt propter bonum commune Regni abſit à ſua Eccleſia, & ſic intelligendus eſt Rodriquez *in ſumma to. 1. c. 275. n.* 3. Vnde aduertant Reges, & Epiſcopi, nam in hoc facit Deus, vt ſæpiùs non errent; quia ſi illa Regna, & officia per laicos poſſint aliàs æquè commodè adminiſtrari, tunc Reges, & Epiſcopi non poſſunt aliquo priuilegio ad hoc à Romano Pontifice conceſſo vti; nam in hoc caſu Romanus Pontifex non poteſt diſpenſare, cùm non adſit neceſſitas publica, & bonum commune; & reſidentia aliàs ſit de iure diuino, vt docet Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 29. n.* 153. Azorius *tom. 2. lib. 7. c. 4. q. 1.* Valentia *tom. 3. diſp. 10. q. 39. punct.* . Comitolus *in reſponſ. mor. lib. 1. q.* 9. Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ diſp. 4. q. 6. dub. 7. n.* 181. Sanchez *de matr. lib. 8. diſp. 6. n.* . ergo, &c.

Ex hic apparet quantum expediret Epiſcopis non acceptare officia in Regiis Tribunalibus, quia ratio de ouibus Deo reddenda eſt, & expediens eſſet valde Regibus Epiſcopos in his officiis minimè occupare, quia alij ſufficientes inuenientur; ſed claudam hanc reſolutionem cum verbis Ioannis Sancij Doctoris Hiſpani *in ſuis ſelectis diſput.* 47. *num.* 26. ſic aſſerentis Proh dolor! arbitrantur aliqui ſe Chriſti Vicarium agere poſſe, & Cæſaris, nimis diſtans eſſe paſtorem ouium, & ſedere iudicem cauſarum ciuilium, nullus ignorat, Neminem poſſe duobus dominis ſeruire Chriſtus eſt teſtatus. Emittat Deus lucem Cæſari, vt velit excludere à ſuis Aulis Prætoriis, & Tribunalibus Eccleſiaſticos; tractent fabribilia fabri. Ita Sancius.

Vide etiam ex Iuriſconſultis Hiſpanis doctum Barboſam *de poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 53. num.* 17. vbi ſic ait. In Curia Regum, & aliorum ſæcularium Principum fungentes munere, & officio Regij Præſidis, vel Confeſſarij, vel Conſiliarij, aut Proregis non eximuntur à reſidentia ſuorum Epiſcopatuum, niſi ea ſit hominum penuria, vt alij ſatis idonei minimè reperiantur, qui hæc præſtent obſequia, nec in hoc Cæſaris facultas de qua *in Auth. quom. oport. Epiſc. collat. 1. & in Auth. de ſanct. Epiſc. collat.* 9. aliquam vim habet. Ita Barboſa, & ego, vnde qui habent aurens audiendi, audiant.

An Epiſcopi feudatarij Regum debeant prius obedire Regi, quàm Papæ, ſeu Metropolitano.

RESOL. VI.

Affirmatiuè reſpondet Olibanus *de iure Fiſci cap. 10. n. 6.* & Carolus Degraſſalius *Regalium Franciæ lib. 2. iur.* 13. vbi auſi ſunt dicere, quod Epiſcopus feuda tenens à Rege,

à Rege, prius debet obedire Regi,quàm Papæ; ſed iſti Authores caute legendi ſunt,nam paſſim multa aſſerunt aduersùs eccleſiaſticam immunitatem.

Ideo contrariam ſententiam docet Marta *de iuriſd. part.4.cent. .caſ.* 8.*num.*22.qui etiam *nu.*13. firmat idem dicendum eſſe, ſi Metropolitanus Epiſcopum vocaret; nam in tali caſu Epiſcopus tenetur obedire magis ſuo Metropolitano,quàm Regi etiam directo Domino feudi; quia maius vinculum eſt ſpirituale, quàm temporale, *c. ſolitæ,de maior. & obedien.*nec obſtat iuramentum fidelitatis directo domino factum,quia ſemper intelligitur excepta authoritas ſui Superioris.

Notandum eſt etiam dictum Degraſſalium *vbi ſuprà in iure* 14.& Olibanum *de iure Fiſci ca* 8.*n.*2.adnotare, quòd Prælati feuda à Rege tenentes,tenẽtur in bello opẽ ferre, & auxilium præſtare ſecundùm feudorum conditionem.

Sed tu circa hanc quæſtionem vide Martam *vbi ſuprà n.*16.*& caſ.*11.*num.*18. vide etiam Intrigliolum *de feudis quæſt.*30.*num.*24 & Petrum de Gregorio *tract. de conceſſ. feudi part.*8.*quæſt.*2.*verſ.tertiò limito.* Vnde ex his apparet falſam eſſe ſententiam Lancelot. *in ſuo templo iudicum lib.*1.*cap.*2.*de Rege* § 3.*num.*9.in fine aſſerentis,poſſe Regem præcipere Epiſcopis, & Abbatibus ſui Regni, vt cum ipſo eant ad bellum; quod antea docuerat etiam Petrus Antibolus *de muneribus part.*3. *num.*97.*tom.*12.*tractatuum fol.*28.*col.*2.

An filij Clericorum gaudeant priuilegio fori,ita vt iudex laicus illos non poſsit punire?

Resol. VII.

Gaudere priuilegio fori, nec illos iudices laicos poſſe punire docet doctiſſimus Iuriſconſultus Decianus *in tract.crim.lib.*4.*c.*9.*num.* 49. quia, ait ille,pater, & filius reputantur vna,& eadem perſona,*l.fin.C.de impuber.*& filius dicitur perſona corporis patris, *l. cum ſcimus* §.*fin.C.de agric.& cenſ.lib.*10.ideo excluſa perſona patris, cenſetur excluſa perſona filij, & in exiſtimatione communi pater,& filius reputãtur pro vno capite,& ſic ſufficit,vt alter ipſorum regiſtret bona:hæc omnia Decianus; quem poſtea ſequitur Carolus de Graſſis *de effect. cler. effect.* 1. *n.* 189. & Ioan. Maria Nouarius *in quæſtionibus forenſibus part.*1.*q.*98.*num.*2.& hanc ſententiam poſt hæc ſcripta inuenio docere etiam Paulũ Squillante *de priuileg.cler.c.*7.*dub.*2.*n.*35. qui etiam *c.* 8. *dub.* 1. *n* 13. docet filios clericorum gaudere exemptione gabellarum: quæ omnia ſunt valde notanda.

Sed aduerte hanc opinionem eſſe veram in filiis legitimis, & viuente patre; nam patre mortuo, etſi filij ſint illegitimi,minimè priuilegio fori gaudebunt,& iudicem laicum illos punire poſſe dicendum eſt.

An laici Migiſtratus poſsint compellere Clericos ad reparationem Eccleſiarum?

Resol. VIII.

Affirmatiuam ſententiam docet Ceuallos *tractat. de cognit per viam violentiæ part.*2.*quæſt.* 99.*n.*12.Bobadilla *in pollit.tom.*1.*lib.*2.*c.* 18. *n.* 135. vide etiam Pereira *de manu regia c.*18.*n.*5. Degraſſalium *lib.* 2. *Regalium Franciæ,iure* 6. & alios penes ipſos.

Sed negatiuam ſententiam omnino tenendam eſſe puto: quam nouiſſimè docet doctus Lotterius *tom.* 1. *de benef.lib.*1.*quæſt* 11.*num* 81.nam concedo,quòd Eccleſiaſtici tenentur ad reparationem Eccleſiarum, ſed nego ad id poſſe illos compellere iudices laicos; nam in tali caſu ſi hoc efficerent, alienam exercerent iuriſdictionem.Et ita hanc ſententiam docet etiam Marta *de iuriſd. part.* 2. *cap.*48.*num.*15 Ratio verò, quam adducit Ceuallos, eſt [vt optimè notat Lotterius] nimis frigida,nempe Reges eſſe executores & protectores Conſilij Tridentini, nam ex hoc non ſequitur poſſe exercere iuriſdictionem in Eccleſiaſticos exemptos.

An Epiſcopi poſsint excommunicare Reges,& eorũ Conſiliarios,& quid de Inquiſitoribus non ſolùm in Siciliæ, ſed in alijs Regnis?

Resol. IX.

Affirmatiuè reſpondet ex multis iuribus Altherius *de cenſuris tom.*1.*diſp.*10.*lib.*3.*cap.*5 *fol.*37. *col.*2. & Fagundez *præcep.*2.*lib.*1.*cap.*3.*n.*21.licet regulariter propter quandam reuerentiam id minimè ab Epiſcopis efficiatur, ſed optimè quidem & iuſtiſſimè excommunicarentur,ſi ſceleris pondus,& qualitas id poſtularet.

Non reticeam tamen Auilam *de cenſuris part.*2. *cap.*4. *diſp.vnica dub.*4.& Bonacinam *de cenſuris diſp.*1. *punct.*4. *n.*15.docere de iure nouo, & priuilegio à Summo Pontifice obtento Reges; & Imperatores non poſſe ab Epiſcopis excommunicari,& nouiſſimè docet etiam hanc ſententiam Layman *in Theol.mor.lib.*4. *tract.*6.*c.*10. *numer.*4. Barboſa *in collect. tom.*4. *part.*1. *Decreti diſtinct.*96. *c. duo ſunt,*& alij penes ipſos.

Sed his non obſtantibus diſcedo ab opinione Caroli Degraſſalij *lib.*2.*Regalium Franciæ iure* 9. & Ioannes Feraut. *de iuribus Regni Franciæ priuileg.* 6. Paponij *de iur. Franc.lib. .tit.*4.*areſt.*9.aſſerentium, ſupradictum priuilegium eſſe extendendum ad Regios officiarios, & Conſiliarios, & hoc pro actu exercitij iuriſdictionis temporalis,nam puto Conſiliarios Regios poſſe ab Epiſcopis excommunicari, quia tale priuilegium eſt perſonale propter Regum,& Imperatorum reuerentiam: & ita nouiſſimè docet Ioannes Dionyſius Protocarrero *in allegat.pro iuriſd. Inquiſitorum*, vbi, *n.*52. ſic aſſerit. Non obſtante [que ſean Vitrey,y miniſtros Reales, y aunque lo fueran en mayor Tribunal,pueden ſer ligados con cenſuras de qualquier Iuez Eccleſiaſtico, cuya iuriſdiction turbaren, aunque ſea delegado,y ſemejantes perſonas no eſten contenida en ſu delegacio.] Ita ille, qui pro hac ſententia citat plures Doctores, & hanc poteſtatem habere etiam Dominos Inquiſitores, non eſt dubitandum,vt probat ſupradictos Portocarrero *num.* 46. & 47. & patet ex Concordatis cum Inquiſitione huius Regni Siciliæ apud Paramum *de orig. Inquiſ.lib.*2.*tit.*2.*c.*11. *n.*24. vbi ſic aſſerit Rex. Item in commemoratis caſibus,& cauſis ciuilibus, criminalibus, & mixtis, ſpectantibus ad iuriſdictionem officialium,& locum tenentium, atque familiariũ Sancti Officij, poſſunt Inquiſitores per cenſuras procedere aduersùs quaſcunque perſonas iudices, & magiſtratus, qui contraierint, ac perturbauerint illorũ iuriſdictionem,[lo qual (ait Portocarrero) no es conceſſion particular, echa en fauor de los Inquiſidores de Sicilia,porque ſi ellos no tuuieran facultad de fulminar cenſuras, no pudiera darſela ſu Mageſtad y aſſi es declaracion de que la tienen, y ſiendolo,es general,] & ſolide totum hoc probat, quod antea etiam docuerat Narbona *in* 3 *part.recopil.lib.* 4. *tit.* 1 *leg.* 20. *gloſſ.* 22. per totam.Non eſt igitur dubitandum poſſe Epiſcopos excommunicare miniſtros Regios perturbantes eorum iuriſdictionem.

Vnde non eſt audiendus noſter D. Franciſcus Antonius Coſta, vir quidem doctus, in quodam conſilio nuper ſeparatim impreſſo, & dato Meſſanæ die 26. Iulij 1619.contrarium docens, ex quadam Pragmatica nominata *la Cathalana*; in qua habetur quòd Epiſcopi non procedant ad cenſuras contra officiarios Regios inconſulto Rege,ſeu Prorege: & aduertat lector quòd dictum conſilium *à numer.* 10. *vſque ad n.* 27. reprobatur à nobis *in tract.*2.*part.*1.*de immunit.eccleſiaſt.reſolut.*13. ea verò quæ adducit *à n.* 28. *vſque ad n.* 34. reprobantur *in reſol* 13.& 67.quæ adducit *n.*37.& 38.refelluntur *in reſol.* 17.& ſciat author huius conſilij,quòd in Regno Valẽtiæ Conſiliarij Regij,vt patet ex Maderiaga *in tract. de Sena-*

*in c.*39. §.1. noluerunt admittere cognitionem per viam violentiæ, & tamen ipſe in hoc Conſilio tentat aperire ianuam vt admittatur in Regno Siciliæ: rectè igitur Antonius de Ballis *in expoſit. dictæ pragmaticæ, nuncupatæ la Cathalana*, aſſeruit ſupradictam Pragmaticam eſſe contra libertatem eccleſiaſticam.

An iudex laicus poſſit cognoſcere, vtrùm clericus veſte clericali amictus ſit vt gaudeat priuilegio fori?

RESOL. X.

Aliqui Iuriſconſulti affirmatiuè reſpondent, & nouiſſimè inter illos ita fuiſſe iudicatum teſtatur Paponius *lib.*1.*tit.*5.*areſt.*4. vbi ſic aſſerit. Iudex laicus cognoſcere de proprietate tonſuræ non poteſt, & tamen cognoſcere poteſt vtrùm veſtes, quibus Clericus veſtitus reperitur, conuenientes ſint, an aduerſæ eius profeſſioni; huiuſmodi quippe cognitio ſæcularis eſt, pro vt fuit iudicatum *areſt.*1384. Ita ille.

Sed hæc opinio eſt contra communem, vt docet Bellettus *diſquiſ. cler. tit.*3.§.14.*n.* 4. & nouiſſimè illam refellit Barboſa *in collecta tom.*3.*lib.*5.*tit.*11.*c.*12 *n.*2.citans Farinacium *in praxi crim.q.*8. *n.*34.& patet ex *c.ſi iudex, de ſentent. excomm. in* 6. ſed de hac quæſtione vide me ipſum *in reſol.*27.*tract.* 2.*part.*1. Nec valet dicere, quòd in aliquibus Regnis ita à iudicibus laicis obſeruatur, nam reſpondetur forſitan id facere ex priuilegio Summi Pontificis.

An Eccleſiaſtici teneantur ſoluere gabellas poſitas pro primo introitu Regis in ciuitatem?

RESOL. XI.

Affirmatiuè reſpondet nouiſſimè Paponius *lib.*5. *tit.*11. *areſt.*15. vbi ſic aſſerit. Iudicatum fuit in Curia Pariſienſi menſe Aprili 1591. aduersùs Clerum Trecenſem, qui depulſus fuit ab oppoſitione facta aduersùs adſcriptionem collationis impenſarum factarum ab incolis prædictæ ciuitatis Trecenſis, cùm Rex Henricus IV. eam primùm ſolemniter ingrederetur anno 1595. decretumque fuit Eccleſiaſticos cogendos captis pignoribus, ſeu bonis temporalibus ipſorum. Ita ille, & Remigius de Gon. *tract. de charitatiuo ſubſidio.q.*59.*n.*13.

Sed contrariam ſententiam omnino amplectendam eſſe puto, cum communi conſenſu Theologorum, & ita docet in terminis Azorius.*part.*3.*lib.*5.*c.*19.*q.*11.& ex Iuriſconſultis noſter D. Carolus de Graſſis *de effect. cler. eff.* 3.*n.*264. Aluarez *in ſpeculo Pont.c.*35. Aloyſius de Leo *in l.placet.n.*1. *C.de ſac. Eccl.* qui omnes aſſeruntext. dictæ leg.*placet*, eſſe correctum per Authen. *item nulla communitas, eod. tit.* & ratio eſt, quia licèt ſupradicta gabella ſit impoſita propter publicam neceſſitatem, tamen dicta neceſſitas publica ſolis laicis eſt communis, & tantùm indirectè, ac remotè, ad clericos quoque pertinet, in quo caſu ipſi non tenentur ad contributiones, vt ſatis probatum eſt *ſupra in tr.*1.*de imm. eccl. p.*1.*in reſol.*40. & docet inter multos Leſſius *lib.*2.*c.*33.*dub.*3.*n.*24.& 25.

An Epiſcopus poſſit cognoſcere de delicto admiſſo à laico officiali ſuo?

RESOL. XII.

Negatiuam ſententiam docet Paponius *de iure Franc. lib.*1.*tit.*4.*areſt.*8.vbi ſic aſſerit. Iudex Eccleſiaſticus de delicto admiſſo à Commentarienſi ſuo, id eſt, eo qui carceribus eius præpoſitus eſt, eo quòd cuſtodiam dimiſerit, ſeu euadere ſiuerit aliquem, vel quòd delictum circa cuſtodiam admiſerit, non poteſt cognoſcere, ſed à iudice ſuo laico puniendus eſt. Idem iudicatum eſt de procuratore officij iuriſdictionis eccleſiaſticæ, de qua ſi laicus ſit, iudex eccleſiaſticus nullam habet cognitionem, etſi de re agatur, quæ ad ipſum officium ſui Procuratoris ſpectat; Epiſcopus enim ne laicorum officialium opera vtatur cauere debet, neque enim in eos agendo vllam iuriſdictionem admittere ſibi poteſt, & ita iudicatum fuiſſe bis in Curia Pariſienſi teſtatur Paponius.

Sed hæc opinio refellitur ex multis rationibus, quas adducit Riccius *in praxi tom.* 1. *reſol.* 471. *per totam*, vbi quærit, an Epiſcopus poſſit magiſtrum actorem laicum ſuæ Curiæ punire, & affirmatiuè reſpondet; dicendum eſt igitur Carcerarios, Fiſcales, Commiſſarios, Magiſtros, Notarios, lictores, &c. etiamſi ſint laici, gaudere priuilegio fori eccleſiaſtici, & eorum omnia delicta Eccleſiaſticum, non autem iudicem laicum cognoſcere, & punire poſſe, & ita etiam docet Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat* 107.*n.*11.*& ſequen.* cum aliis Doctoribus communiter penes ipſum. Vnde ſi aliquis iudex ſæcularis vellet cognoſcere delicta ſupradictorum, poſſet Epiſcopus illum excommunicationis nexu vincire, rationes horum omnium inuenies apud Barboſam & Riccium *vbi ſupra.*

An ſtatuta laicorum etiam fauorabilia Clericis ſint valida?

RESOL. XIII.

Reſpondeo negatiuè ex defectu poteſtatis, & iuriſdictionis, & habetur *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, de conſtit.* & *ibi* Abbas *n.*10. & Felinus *n.*80. vide etiam Beroum *vol.*1.*conſil.*31.*n.*22.*&* 24. Riminaldum ſeniorem *volum.*2. *conſil.*218.*n.*8. Oddum *conſil.*44. *n.*13. Menochium *vol.*3. *conſil.*291.*nu.*25. & alios penes ipſos. Si tamen aliqua lex Principis eſſet merè priuilegiata rerum Eccleſiaſticarum, ſiue clericorum, tunc valeret, etiam quòd laici nullam habeant ſuperioritatem in ſpiritualibus, nam non ſubdito priuilegium concedi poteſt; dummodo tamen talis lex non contineat præceptum, vel neceſſitatem, quia etiam quòd Eccleſia eſſet fauorabilis, & priuilegiata, tamen propter præceptum, & neceſſitatem, quam imponeret clericis, non valeret, ſed ſecus, ſi reſolueretur in vim conſilij, ſeu priuilegij Vide Surdum *vol.*1.*conſil.*2.*n.*19.*& vol.* 3.*conſ.* 2.*n.*13.*&* 24. Hondedeum *vol.*1.*conſil.*3. *n.*11. *& vol.*2.*conſil.*20.*n.*17.& alios, quos ipſi citant.

Notandum eſt etiam hîc obiter, (& in hoc multi errant,) ſtatuta, & leges Principum ſæcularium etiam licita, & honeſta, & propter commune bonum facta, & quæ priuilegia Eccleſiæ non læderent, adhuc non ligare clericos, quia in ſtatuente non ſufficit iuſta cauſa, ſed requiritur iuriſdictio; nam neceſſitas, ſeu bonum commune, vel iuſta cauſa, nunquam tribuunt iuriſdictionem laicis in clericos. Vide Menochium *vol.*3.*conſil.*291.*n.*25. Surdum *vol.*1. *conſil.*2.*n.*33.*& vol.*3.*conſil.*301.*num.*11.*&* 28. & alios penes ipſos.

Nota etiam quòd quando Clerici, & Eccleſia in aliquo ſtatuto non nominantur, poſſunt cogi ſtatuentes declarare, quòd non comprehendantur Eccleſia, & perſonæ eccleſiaſticæ, vt docet Ioannes Bertran.de Gueuara *in propugnaculo libert. eccl. aſſer.* 2.§.2.*n.*63. Ancharanus *n.*1. Geminianus *n.*4. Francus *n.*2.*in c. finali de immunit. eccl in* 6. D.Antonius *part.* 3.*tit.*12.*c.*3.§.5. & alij quos citant, & ſequuntur Maynardus *de priuileg. Eccl. p.*1.*art.*22.*n.*31. & Surdus *volum.*3.*conſil.*301.*n.*45.

An leges Amortizationis ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam?

RESOL. XIV.

De hac quæſtione egi *in tract.*1.*reſol.*103.& non placuit opinio mea aliquibus Iuriſconſultis, qui adducebant Arnolfum Ruzeum, Petrum Pechium, Carolum Degraſſalium, & Chopinum, defendentes legem amortizationis extantem apud Gallos, qua bona ſtabilia prohi

UGR Biblioteca Universitaria

prohibentur alienari in manum mortuam abſque Principis licentia,& certa pecunia ſoluta.

Sed ego iterum puto ſupradictam legem eſſe contra immunitatem eccleſiaſticam, & pro hac ſententia, nunc non adducam Theologos,ſed Iuriſconſultos,& inter illos Ioannem Bertran. de Gueuara, qui fuit Viſitator Generalis pro Rege noſtro in Regno Neapolitano, & poſtea Præſes Supremi Conſilij Italiæ,& Archiepiſcopus Compoſtellanus;is igitur vir doctiſſimus *in propugnaculo libert. Eccleſ. aſſer.* 1.§.6.*num.*21.ſic aſſerit, Amortizationis leges, de quibus in primo argumento contrario,nil obſtant; eas enim nonnulli (& malè) defendere conantur, eo quòd agant de bonis quærendis, non de quæſitis. Alij aſſerunt, & deteriùs vt eſt Belluga *rubr.* 13 §.*veniamus,n.*30.*&* 31. quia à principio omnia fuerunt Regis, & meritò Rex in traditione rei propriæ potuit apponere legem amortizationis;ſed hoc non poteſt ſuſtineri,quia Princeps non fuit dominus omnium bonorum ſui Regni,ſed quo ad protectionem, & iuriſdictionem, vt *in l. bene à Zenone*, vbi Gloſſa recepta, *C. de quadrag. præſcr.* nam Princeps à populo poteſtatem habet.§.*ſed quod Principi placuit,de iure nat.* Alij (& meliùs) vt *ibi* per Bellugam *nu.* 37. dicunt quòd hæ leges amortizationis ſunt mixtæ laicorum & Clericorum latæ in comitiis curiatis omnium ſtatuum. Alij (& rectiùs) vt Pechius,id totum tribuunt ſcientiæ,& patientiæ Pontificum.Ita Gueuara,qui etiam ſubdit *in n.*22. quòd lex amortizationis lata à Ioanne II. in Regno Caſtellæ, fuit poſtea reuocata à Catholico, & ſapientiſſimo Rege Philippo II.

Et ex his patet reſponſio ad rationem Olibani, quem adduximus *in dicta reſolut.* 103. pro contraria ſententia. Dicendum eſt igitur cum Valenzuola *in defenſ. conſ. p.* 2. *n.*202. quòd ſi in aliquo Regno viget lex amortizationis,illam licitè obſeruari,quia adeſt priuilegium Summi Pontificis,vel eius tolerantia;ſecus autem erit contra immunitatem eccleſiaſticam.

An iudex laicus poſſit cognoſcere de Clericatu, vel de habitu?

RESOL. XV.

AFfirmatiuè mordicus reſpondent aliqui, & ita obſeruatur in Luſitania,teſte Valaſco *tom.*1. *allegat.*44. *n.*10.*&* 11.in Gallia,teſte Rebuffo *ad l. Galliæ tom.*1. *tit. de litteris obligat. art.* 11. *gloſſa* 3. *n.*15. in Hiſpania, teſte Couarruuia *pract. qq. c.* 33.*n.*1.& in Regno Neapolitano,teſte Borrello *in ſum. omnium dec. tit.*44.*de citat. n.*425. & ratio eſt;quia huiuſmodi quæſtio facti eſt,& in facto conſiſtit, cuius cognitio ab omni iuris ſpiritualis cognitione remota eſt; & ita hanc ſententiam præter Doctores citatos tenent Salgado *de protect. Regia tom.*2.*p.*4.*c.*14. *n.*81.82. *&* 85. Pereira *tract. de manu regia in concordatis D. Ioann.* 1.*a.*9.*n.*183.*& in concor.* 1.*Regis D. Dimis art*,13.*n.*62. Rupelanus *lib.*4.*inſtit. forenſ.* Francus *deciſ.* 319.*n.*9. & alij.

Sed ego *in tract.* 1. *part.*1. *reſol.*27. *de immunitate Eccl.* contrariam ſententiam tenui, nec aliter tenendum eſt,& contrarium facientes in excommunicationem incurrunt; & hoc determinatum à Bonifacio VIII. *in cap. iudex, de ſentent. excomm. in* 6.& hanc ſententiam tenent DD. quos citat,& ſequitur doctus Barboſa *vbi infrà n.*2. quibus ego addo Cenedum *in qq. Canon. q.*4. *nu.*32. Bellettum *in diſquiſ. cler. part.*1. *tit. de fauore clericorum perſonali* §.14.*n.*4. D. Carolum de Graſſis *de effectibus Cleric. effect.*1. *n.*1162. Bobadillam *in politic. tom.*1.*lib.*2.*c.*18. *n.*106. Maſtrillum *part.*2.*deciſ.*113.*n.*16. Martam *de iuriſdict. p.*2.*c.*31.*nu.*16. Narbonam *in* 3.*part. recopil. lib.*4. *tit.*1.*l.*20.*gloſſ.*23.*nu.*16. præter illos,quos adduxi *in d. reſolut.*27.

Ad contrariam verò obſeruantiam, & praxim illorum Regnorum,quam adducunt DD. citati,reſpondet Barboſa *in collect. tom.*3.*lib.*5.*tit.*11.*c.*12.*n.*3. id tribuendum alicui ſpeciali Summi Pontificis priuilegio, quod ſi adeſt, videant illi ad quos ſpectat.

An Clericus propter crimen læſæ Maieſtatis ſit degradandus,& curiæ ſæculari tradendus?

RESOL. XVI.

AD quæſtionem propoſitam affirmatiuè reſpondet Ioannes de Heuia *in Curia Philippica par.*3.*§.*2.*n.*23 qui agit de caſu noſtro, in terminis vide etiam Romanum *conſil.*36. Albertinum *in c.*1.*de hæret. lib.*6.*q.*11.*&* 13. & DD. quos ego ipſe citaui *in tr.*1.*p.*1.*de immun. Eccl. reſol.* 129. aſſerentes propter grauitatem criminis,etiamſi in iure expreſſum non ſit,Clericum tradendum eſſe curiæ ſæculari,quamuis non proponatur incorrigibilis.

Sed ibi contrariam ſententiam tenui cum multis DD. quibus nunc adhuc Barbatium *lib.* 3. *conſil.* 22. Curtium *conſil.* 154. & nouiſſimè ex neotericis in terminis caſus noſtri de crimine læſæ Maieſtatis docet etiam hanc ſententiam doctus Barboſa *in collectan. tom.*4. *p.*2. *cauſa* 22. *q.*5.*c. ſi quis laicus,n.*2. vbi *num.*4.*&* 5. probat *ſupradictum c. ſi quis laicus*, non facere contra nos, neque etiam *cap. ſi quis ſacerdotum* 11. *q.* 1. & concludit mordicus clericum pro crimine læſæ Majeſtatis minimè degradandum eſſe. Et hoc etiam docuerat antea Ignatius de Salzedo *in practic. crimin.* Bernardi Diaz. *c.* 119. *litera C.*

An Clerici teneantur ſoluere collectam certam & inuariabilem impoſitam per ſtatutum ſuper aliqua dona priuſquam ad eos perueniſſent?

RESOL. XVII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Barboſa *in collect. tom.*1.*lib.*3.*tit.*49.*cap.*4.*num.*5.& ego ipſe cum multis aliis *in tract.*1.*part.*2.*de immunit. eccleſiaſt. reſol.*42.nunc autem exiſtimo contrariam ſententiam eſſe etiam probabilem,quam tuentur DD. quos citat,& ſequitur D. Carolus de Graſſis *de effectibus clericatus eff.*3.*à n.*162. vſque *ad n.*176.quibus ego addo doctiſſimum Iuriſconſultum Hiſpanum Ioannem Bertran. de Gueuara *in propugnaculo libert. Eccleſ. aſſert.*1. *§.*6. *num.*27. vbi ſic aſſerit: Non poteſt ſuſtineri opinio Bartoli etiam ſi onus impoſitum ſit inuariabile, & certum, & in certa quantitate, quia collecta eſt onus,quod perſonis imponitur ſecundum quantitatem poſſeſſionum & rerum,ita quod collectæ ſint onera mixta ex *l. reſcripto.* § *finali*, *de muner. & honor.* & illa collecta quantum ad obligationem eſt onus perſonale, & quantum ad quantitatem eſt reale; ac proinde quando imponitur onus à ſtatuto ſuper rebus certum & inuariabile, id cenſetur fieri in fraudem Eccleſiaſticorum, & ita eſt eadem ratio, ac ſi eſſet onus variabile, & incertum, quicquid contradicant alij diſtinguendo an onera certa & firma, & inuariabilia ſint, an verò incerta, & variabilia.

Nec enim hæc diſtinctio admittenda eſt, quando per ſtatutum onus ſoluendum imponitur in futurum, aliter ſi fiat per ſpecialem contractum Principis, vel contrahentium. Ita Gueuara,& ante illum Cardinalis Albanus *in tract. de immunit. eccleſ.* qui omnino videndus eſt, & habetur *in tom.* 13. *tractatuum part.* 2. Hoc etiam docet Alexander Peſantius *tract. de immunit. eccleſ. diſp.*7. vbi ſic ait. Quando onera ſunt perpetua,& certa,& rebus impoſita,maior eſt difficultas; ſed ſi generalitati ſacrorum Canonum ſtandum ſit,idem dicendum eſt,quod de ſecundo caſu,& ego vt tutas reddam Principum,& Magiſtratuum ſæcularium conſcientias, non poſſem, tuta conſcientia, aliud ſuadere, quàm vt cum talia onera imponenda,vel impoſita iam exigenda ſunt,non aliter fiat, quàm conſulto,& concedente Romano Pontifice. Sic Peſantius,quæ omnia intelligenda ſunt,vt notat Graſſius *vbi ſuprà*,etiam ſi bona patrimonialia clerici reperiantur in extimo deſcripta,nam non tranſeunt in clericos cum onere ſuo, licèt tale onus eſſet reale, perpetuum & durabile.

Ex his patet refellendum eſſe Ioannem Driedonem *de libertate Chriſtiana lib.*2.*cap.*3. aſſerentem,quòd prędia

UGR Biblioteca Universitaria

omnia ſunt obligata pro tributis Reipublicæ impoſitis, & imponendis, & cum hoc onere tranſire in Eccleſiam; ſed hæc opinio eſt falſa, & Theologo indigna.

An iudex eccleſiaſticus poßit præcipere iudici ſæculari ſub pœna excommunicationis, quòd ſuperſedeat in exequutione contractus, donec decidatur, an ſit vſurarius necne?

Resol. XVIII.

NEgatiuè reſpondet Ceuallos *in tractat. de cognitione per viam violentiæ part. 2. q. 96. nu. 12.* Angelus *in l. 4. § condemnatum ff. de re iudicata.* Imola & Ripa *ibidem*, & Rodericus Suarez *in l. poſt rem iudicatam. ver. circa iudicem, num. 15. 16. & 17. ff. de re iudicata*, & Barbarius *vel, 2. conſil. 45. n. 10.* docentes, quòd licèt exceptio vſuræ ſapiat ſpiritualitatem, tamen non poteſt opponi ad impediendam exequutionem inſtrumenti.

Sed ego contrariam ſententiam teneo ex *c. lator, qui filij ſint legitimi*, & ideo pendente cauſa natalium coram eccleſiaſtico non poteſt ſæcularis iudex in cauſa principali hæreditatis procedere, vt rectè notat Coraſius *miſcellan. lib. 2. c. 5.* & alij. Vnde in terminis noſtram ſententiam tenent DD. quos citat, & ſequitur Guttierez *de iuram. confirm. p. 1. cap. 2. à nu. 11.* vbi ſic aſſerit. His non obſtantibus videtur non eſſe veram Angeli opinionem & ſequacium, & potiùs tenendum eſſe cõtrarium, imò quòd iudex ſæcularis ſupradicto caſu, conſtito ſibi de litis pendentia vertentis coram Eccleſiaſtico ſuper cauſam vſurariam eiuſdem contractus, quem exequitur, maximè ſi à iudice Eccleſiaſtico inhibeatur, ne vltrà procedat ſuper exequutionem ſub pœna excommunicationis, quouſque decidatur cauſa vſuraria, teneatur obedire, & debeat ſuperſedere in executione, quia cùm exceptio hæc ſit præiudicialis executioni, omninò non debet ſuper ea ampliùs procedi, quia aliàs iudicium eccleſiaſticum redderetur illuſorium. Ita Guttierez, & ante illum Alexander *in l. 4. §. condemnatum, n. 17. de re indicata*, quidquid in contrarium aſſerat Ceuallos *vbi ſuprà.* cuius ſententiam omnino refellendam eſſe puto, ſi iudex Eccleſiaſticus præueniret in cognitione vſuræ illius contractus, vt optimè notat Marta *de iuriſdict part. 2. cap. 45. num. 15. & 20.* cum aliis.

Notandum eſt etiam hìc obiter cum Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 4. tit. 17. c. 5. n. 4. & 5.* & aliis penes ipſum, quòd iudex eccleſiaſticus, ad quem aliqua cauſa ſpiritualis remittitur, poteſt opponere exceptionem illam, præfigere terminum peremptorium, intra quem probare teneatur; non poteſt tamen è conuerſo, iudex ſæcularis, qui, v.g. de cauſa principali hæreditatis cognoſcit, præfigere partibus terminum, intra quem cauſa incidens ſpiritualis terminetur coram Eccleſiaſtico ad quem remittit, quia iudici eccleſiaſtico, qui in ſpiritualibus ſuperior eſt, legem imponere non poteſt.

An iudex laicus poßit exigere gabellas à colonis partiariis Religioſorum?

Resol. XIX.

AFfirmatiuè non pauci reſpondent, ſed mihi placet opinio Abbatis *lib. 1. conſil. 9. n. 2. verſ. ad ſecundum, & in c. ex parte il 1. 4. & 5. de decimis*, & aliorum quos adducit Menochius *lib. 2. de arbitr. caſ. 562. n. 46.* & ita hanc ſententiam docet nouiſſimè Tamburinus *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 21. n. 9.* vbi ſic aſſerit. Notandum quòd priuilegia hæc exemptionis à gabellis, datiis, &c. cùm ſint realia, tranſeunt ad colonos eorumdem Regularium, quia eorum bona & prædia priuilegiata ſunt, & exempta ab onere ſoluendi gabellas, & ſimilia. Ita ille.

Idem etiam docet ex neotericis Peirinus *ſuper priuileg. Minim. tom. 1. conſt. 2. Iulij II. §. 33. nu. 142.* Et hoc patet ex Bulla Pij V. in qua Summus Pontifex eximit Fratres, Monachos, Moniales, ac alias Regulares perſonas, eorúmque Monaſteria, Cœnobia, Conuentus, Eccleſias, Capellas, Oratoria, & alia loca, ac terras, poſſeſſiones, prædia, agros, & bona, nec non laboratores, colones, arrendatorios, affictuarios, ac geſtores ſuorum negotiorum ab omnibus exactionibus, tam vrbanis, quàm ruſticis, necnon datiis, gabellis, pedagiis, vectigalibus, collectis, impoſitionibus, oneribus ordinariis, & extraordinariis, ac tam realibus, quàm perſonalibus, meris, & mixtis, etiam ſubſidio triennali, & augmento, ac focularibus, equorum taxis, militúmque hoſpitiis, &c. tam impoſitis, quàm imponendis. Et hoc maximè procederet, quando colonus à principio fuiſſet pactitatus cum Eccleſia, quòd vellet etiam immunitatem conſequi pro parte ſibi competente, vt docet Marcabrunus *conſil. 18. numer. 39.* & Menochius *vbi ſuprà de arbitr. lib. 2. caſ. 562. n. 56.* & alij.

Illud tamen in hac quæſtione concedi poteſt dictos colonos Religioſorum teneri ſoluere gabellam ex fructibus collectis, ſi eoſdem deferant de loco ad locum, aut alienent; tunc enim ſunt bona laicorum, & non pertinẽt, neque indirectè ad Eccleſiaſticos. Ita Filliucius *tom. 1. tract. 16. c. 11. n. 302.*

Notandum eſt etiam hìc obiter à fortiori colonos, ſeu affictatores prædiorum eccleſiaſticorum non teneri ſoluere gabellam vulgò dictam di luxiuri; quia quando dicti gabelloti taxant, & pretiant dictam gabellam, fructus non eſt ſeparatus à ſolo eccleſiaſtico immuni à gabella; ergo. & ideo Carolus de Graſſis *de effectibus clericatus eff. 3. n. 90.* ſic aſſerit. In facti contingentia in hac vrbe Panormi fuit deciſum pro emptoribus fructuum pendentium cuiuſdam viridarij Religionis Melitenſis contra gabellotos, qui prætendebant ius gabellæ ab ipſis emptoribus, & hoc quia fructus non erant ſeparati à ſolo tempore venditionis. Ita ille.

An conſeruatores Religioſorum poſsint procedere contra eorum debitores laicos?

Resol. XX.

NEgatiuè reſpondent Ceuallos *tr. de cognit. per viam violentiæ part. 2. q. 20. nu. 16.* & Guttierez *qq. practic. lib. 3. q. 9 num. 8.* Cabedo *diuerſor. lib. 3. c. 18. nu. 4.* Fuſchus *de viſit. lib. 2. c. 23. n. 5.* & alij, quia exactio debiti requirit ſtrepitum, & figuram iudicij, & ſic non poteſt hæc cauſa agitari coram iudicibus Conſeruatoribus, quia non poſſunt habere tribunal erectum, ſecũdùm deciſionem Concilij Tridentini, & ſic nullo modo poſſunt cognoſcere de cauſis ciuilibus; niſi aliter fuerit in literis conſeruatoriis definitum. Hæc Ceuallos, qui contrariam ſententiam falſam putat.

Sed contrariam ſententiam docent Portel *in dubiis Regul. ver. Conſeruatores, n. 7.* Rodriquez *qq. Can. tom. 1. q. 65. a. 12.* Guido Papæ *q. 18. n. 3.* & Ioannes de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 2. c. 10. dub. 5. concl. 2.* vbi ſic aſſerit. Conſeruator Religioſorum poteſt procedere contra debitores ex cauſa ciuili, etiam laicos. Patet primò, quia *in cap. fin. de offic. deleg.* conceditur his Conſeruatoribus poſſe cognoſcere de manifeſtis iniuriis, & violentis; vbi iniuria non tantùm ſumitur pro contumelia, vel conuicio (quicquid dicat Guttierez) ſed pro omni quod fit contra ius, & infert damnum monaſterio. Ita ille, qui multas alias adducit rationes. Et ideo nouiſſimè hanc etiam ſententiam docet doctus Hieronymus Rodriquez *in compen, qq. Regularium reſolut. 33. n. 12. & 22.*

Notandum eſt etiam hìc obiter poſſe Regulares eligere conſeruatorem, qui defendat ſua animalia, ſeu pecora damnum facientia in agris alienis, & hæc cauſa pertinet ad conſeruatorem, & non ad iudicem ſæcularem. Ita Portel. *vbi ſuprà n. 9.* & Rodriquez *art. 14.*

An

UGR Biblioteca Universitaria

An tranſacto anno Epiſcopus ſit exequutor vltimarum voluntatum, etiam quo ad legata non pia.

RESOL. XXI.

AFfirmatiuam ſententiam docui *in tract.* 1. *part.* 1. *de immun. Eccleſ. reſol.* 98. ſed non placuit aliquibus, quod valde miror, nam illam docet Gloſſa *in c. ſi hæres, de teſtam.* & Doctores quos citat, & ſequitur Barboſa *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 26. *c.* 6. *n.* 12. *& de poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 82. *n.* 15. quibus ego addo Bonacinam *de contract. tom.* 2. *diſp.* 3. *q.* 17. *punct.* 8. §. 10. *n.* 1. & Molinam *de iuſtit. tom.* 1. *tract.* 2 *diſp.* 250. *n.* 5. vbi ſic aſſerit. Dubitant Doctores; vtrùm etiam quando diſpoſitio non eſt ad pias cauſas, cura, vt illa executioni mandetur, ad Epiſcopum, & eius Vicarium pertineat, intentata etiam coram ipſis actione aduersùs executores, aut hæredes ab eo, cui à teſtatore aliquid relictum eſt; licèt autem quidem negent quando hæres, ac executor laicus eſt, eo quòd actio forum rei ſequatur, tamen multi alij contrarium affirmant. Ducuntur, quoniam adimpletio voluntatis defuncti in ipſius defuncti bonum, Epiſcopis ex officio ſuo eſt commiſſa, etiam quando non eſt ad pias cauſas, vt ex multis iuribus oſtendit Panormitanus *in d. cap. ſi hæres, de teſt. n.* 3. *& in relect. cap. cùm eſſes, de teſtam. n.* 32. quare in conſequentiam pertinet etiam ad Prælatum, quando aduersùs executorem, aut hæredem laicum intentatur actio, efficere vt ea via in defuncti bonum ipſius voluntas mandetur executioni. Atque hæc opinio, vt communior, & magis pia placet. Ita Molina, & iterum ego.

Vnde ex his infertur contra Ceuallos. *tr. de cognit. per viam violentiæ p.* 2. *q.* 21. *n.* 8. Caldas *de nomin. emphyt. q.* 19. *n.* 56. Bobadillam *in polit. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 17. *n.* 103. & alios ſupradictam opinionem eſſe veram; etiam ſi in teſtamento non adſint legata pia, ſed tantùm legata prophana; & etiam quando iudex ſæcularis non eſſet remiſſior in adminiſtranda iuſtitia; vel non ſolùm quando iudex eccleſiaſticus ex officio vellet executores compellere ad legata perſoluenda, ſed etiam quando ad inſtantiam partis laicus conueniretur ad legata non pia; vt patet ex Molina *vbi ſuprà*, & aliis DD. abſolutè, & ſine vlla diſtinctione noſtram ſententiam tenentibus.

An clericus ſi conueniatur pro euictione conueniendus ſit coram iudice Eccleſiaſtico?

RESOL. XXII.

AD hanc quæſtionem ſic reſpondeo cum Tamburino *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *q.* 19. *n.* 25. vbi ſic aſſerit, Si Clericus, qui vendidit agrum, conueniatur pro euictione, debet conueniri coram iudice eccleſiaſtico; ſi verò lis mota fuerit contra laicum, qui rem à Clerico emit, & Clericus reſiſtat defenſioni emptoris; tunc non poteſt per Clericum cauſa trahi ad tribunal eccleſiaſticum; quia agitur contra laicum, non contra Clericum, qui iudicio ſuo nomine non aſſiſtit, ſed nomine & pro defenſione emptoris. Ita ille.

Sed præſentem quæſtionem fuſiùs tractant Ceuallos *de cognitione per viam violentiæ part.* 2. *q.* 45. & alij penes ipſum, quibus ego addo Molinam *de iuſt. tom.* 2. *tract.* 2. *diſp.* 380. *n.* 55. Io. de Heuia *in Curia Philippica part.* 1. §. 5. *n.* 20. Martam *de iuriſd. part.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 34. Bobadillam *in polit. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 169. Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib.* 3. *c.* 3. §. 1. Caldas Pereira *de empt. c.* 31. *n.* 84. Girondam *de gabellis part.* 4. §. 1. *n.* 15. & alios.

An colonus laicus Religioſorum, pro eius portione colonica teneatur ſoluere decimas.

RESOL. XXIII.

SVprà dictum eſt de gabellis, nunc dicemus de decimis. Affirmatiuam ſententiam notat Tamburinus *de iure Abbatum, tom.* 1. *diſp.* 15. *q.* 18. *num.* 32. docere Rotam in vna Placentina 17. Decembris 1584. coram Blancheto, quam deciſionem refert, & ſequitur Seraphinus *deciſ.* 127. *num.* 2. Idem dictum eſt ab eadem Rota in vna Pampilonen. 15. Decembris 1615. coram Coccino. Et ratio eſt, quia priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia. Ergo non tranſeunt ad colonos, vel arrendatarios.

Sed contrariam ſententiam ego teneo cum docto Iuriſconſulto Menochio *lib.* 1. *conſ.* 176. *n.* 8. & multis aliis penes ipſum, quia dicta priuilegia cenſentur realia, & non perſonalia. Ergo tranſeunt ad colonos. Probatur maior, quia priuilegium conceſſum Eccleſiæ, ciuitati, & aliis perſonis quæ nunquam moriuntur, reale cenſetur, vt docet Gloſſa *in l. forma* §. *quamquam ff. de cenſibus*, & alij. Ergo. Et ita nouiſſimè docet etiam hanc ſententiam Peirinus *in priuil. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 2. *Iulij II.* §. 31. *n.* 13 vbi ſic aſſerit. Nota quòd non ſolùm domus, & prædia noſtra ſunt exempta à ſolutione decimarum, ſed etiam coloni, qui conducunt agros noſtros, ſiue conducant ad medietatem fructuum, & dicuntur coloni partiarij, ſiue vt quotannis certam partem fructuum nobis tribuant in omnem euentum, & reliquum ſibi acquirant; nam priuilegium eſt reale, & priuilegium reale iure communi tranſit ad colonos. Ita ille, & alij penes ipſum.

Vide etiam Henriquez *lib.* 7. *c.* 27. *n.* 8. *& in Gloſſ. litera H.* vbi ponit eximium priuilegium de exemptione decimarum conceſſum Societ. IESV à Greg. XIII. quo etiam gaudet noſtra Religio, & addit, quòd hæc cauſa fuit pluries agitata, apud eccleſiaſtica Tribunalia Romæ, & in Hiſpania, & ſemper pronunciatum fuit in fauorem Regularium, & colonorum. Aduertat tamen lector, quod ſi in aliqua Prouincia Moniales, Regulares, & eorum coloni ſoluunt decimas, hoc forſitan eueniet, quia Epiſcopi obtinuerunt aliquod breue Pontificium reuocatorium dictorum priuilegiorum. Vide Portel. *in dubiis Regular. ver. Decimæ. n.* 3. & Fagund *part.* 5. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 3 Vnde praxis vnius Regni non eſt extendenda ad alia Regna; remanet igitur ſatis firmatum colonos partiarios Religioſorum non teneri ſoluere decimas, vt ſuprà dictum eſt de gabellis.

Vtrùm emphyteuta Eccleſiæ teneatur ad tributa.

RESOL. XXIV.

EGimus ſuprà de colonis, nunc dicendum eſt de emphyteuta. Sententiam affirmatiuam docent Auendagnus *de exequ. man. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 33. Valaſcus *de iure emphyt. q.* 17. *n.* 11. *& ſeq.* Carocius *de locato. q.* 25. *n.* 34. 35. *&* 43. Rolandus *lib.* 4. *conſ.* 61. *n.* 14. *&* 15. & alij. Et ratio eſt, quia cùm emphyteuta ſit ſæcularis, & obnoxius gabellis, & collectis, tenetur eas ſoluere, etiam pro re emphyteutica Eccleſiæ; nam mutata perſona mutatur qualitas rei.

Sed contrariam ſententiam ego exiſtimo probabilem eſſe, ex traditis per DD. quos citat, & ſequitur ex Iuriſcõſultis neotericis Hiſpanis doctus Felicianus de Solis *tractat. de cenſ. to.* 2. *in addit. lib.* 1. *in præfat. n.* 1. *& ſequent.* vbi aſſerit ita ſæpiùs fuiſſe deciſum Compluti pro Collegio D. Ildefonſi, & pro monialibus ſanctæ Claræ; & ita ait Rectorem Academiæ excommunicationis mucrone emphyteutica Collegij bona defendere, ac liberare à quacunque impoſitione, idque vidi frequentiſſimè obſeruatum, vt ait idem Felicianus *ibid. num.* 3. *in fine.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem conſilium ſecundum poſitum *in tom.* 12. *tractatuum fol.* 99. *col.* 3.

Sed hæc doctrina de emphyteuta non procedit in cenſuario neque circa emphyteutam redimibilem, ſi enim Eccleſia, vel perſona priuilegiata domum, agrum, vel vineam concederet in cenſum emphyteuticum redimibilem, debitor cenſus, prædiique poſſeſſor non gauderet priuilegio; quoniam in hac forma conuentionis nullum dominium remaneret penes Eccleſiam, vel perſonam priuilegiatam, ſed ſolum ius recipiendi penſionem annuã.

UGR Biblioteca Universitaria

Et ita docet Felicianus *vbi ſuprà*, *& tom.1. lib.1. cap.10. num.5. & 15.*

An negligentia iudicis eccleſiaſtici in adminiſtranda iuſtitia poßit ſuppleri per iudicem ſæcularem, vel è contra?

RESOL. XXV.

AFfirmatiuè reſpondent aliqui Iuriſconſulti, vt Gulielm. de Benedictis *in cap. Raynutius, ver. & vxorem, deciſ. 2. n. 31.* Igneus *in l. neceſſarios, §. non alias, n. 603. ff. ad Syllanianum.* Caſſaneus *in conſuet. Burgun. rubr* 1. §. 5. *n.* 61. *verſ. vndecimo fallit*, & Olibanus *de iure fiſci c.13. num.* 31. qui citat Couarruuiam, & alios, & adducit pro hac ſententia *cap. filius, vel nepotibus.* 16. *q.* 7.

Hæc ſententia eſt falſa, & prorſus reiicienda, & illam refellunt Peſantius *tract. de immun. eccl. diſp.*16. Bonacina *de legibus* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 1. *n.* 12. Azorius *part.* 1. *lib.* 5. *c.* 4. *q.* 2. Tamburinus *de iure Abbatum to.* 1. *diſp.* 15 *q.* 19. *n.* 22. Layman *in theol. mor. lib.* 4. *tract.* 9. *c.* 4. *n.* 4. Angmanus *de legibus t.* 1. *lib.* 2. *contr.* 17. *nu* 84. 85. *&* 86. & alij penes ipſos. Dicendum eſt igitur, quòd etiam ſi Prælati fuerint negligentes in imponendis clericis, & cauſis huiuſmodi cognoſcendis, eorum negligentia non obſtante non permittitur iudicibus laicis, de cauſis ad Eccleſiam pertinentibus, poſſe iudicare; & ratio eſt, quia Clerici ſunt exempti à laica poteſtate; *& in cap. qualiter, & quando, de iudiciis, cap. ſi quis clericum, cap. placuit, cap. Chriſtianæ, cap licet ex ſuſcepto, & cap. clericū* 11. *q.* 1. decernitur, & prohibetur ne defectu iuſtitiæ trahantur ad iudicium ſæculare.

Sed è contra, data negligentia iudicis ſæcularis poteſt Eccleſiaſticus procedere contra laicos in caſibus in quibus alias non poſſet; Eccleſia enim in quolibet exceſſu notorio iudicare poteſt, quando iudex ſæcularis eſt negligens, vt ſi requiſitus non exigat iuſtitiam. Immo poterit iudex eccleſiaſticus cenſuris compellere iudicem ſæcularem, vt ſuo munere fungatur; nam ad commune bonum ſpectat, & ad pacem fidelium, vt ad iudicem eccleſiaſticum poſſit haberi recurſus, ſaltem eo titulo, vt peccata publica corrigantur. Et ita docent Doctores quos ſequitur, & citat ad ſatietatem Barboſa *in collect. tom.* 1. *lib.* 2. *tit.* 2. *c.* 10. *n.* 2. Reſtat modò reſpondere ad cap. *filius, vel nepotibus*, de quo nos plura diximus *reſol.* 14. *tract.* 1. *de immun.* dico nunc breuiter, quòd ſolùm ibi ſtatuitur, vt Epiſcopo negligente, vel renuente, ad Regem cauſa deferatur, non vt ipſe Rex cauſam iudicet, ſed vt moneat reuerenter ſuperiorem; vel dicendum eſt hoc ius fuiſſe ſublatum ab Innocentio III. *in cap. qualiter, & quando. de iudiciis.*

An Principes poßint ſtatuere, ne beneficia eccleſiaſtica exteris conferantur?

RESOL. XXVI.

REſpondeo negatiuè cum Tamburino *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *q.* 19. *n.* 21. & aliis, *vbi infra*; & ſi in Regno Portugalliæ, Caſtellæ, Nauarræ, Aragoniæ, & in Regno Franciæ exteri non admittuntur ad beneficia, totum hoc procedit ex conſenſu, & priuilegiis Summorum Pontificum multis Regibus conceſſis, vt notat Barboſa *in collect. tom.* 1 *lib.* 1. *tit.* 5. *c.* 4. *n.* 7. *& ſeq.* & Reginaldus *in praxi tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 3. *c.* 1 *n.* 160.

Ex his ſequitur, vt optimè docet, & aduertit Alexander Peſantius *tract. de immunit. Eccleſ. diſp.* 17. Bonacina *de legibus diſp.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 1. *nu.* 13. & Azorius *p.* 1. *lib.* 5. *c.* 14. *quæſt.* 3. non eſſe liberum Magiſtratibus, & iudicibus ſæcularibus literas Pontificias reiicere, quarum authoritate beneficia exteris conferantur, ſed licitum erit opponere de ſurreptione talium literarum apud iudicem eccleſiaſticum. Immo ſi in literis exprimatur derogatio iuriſpatronatus, licitum eſt appellare ad Summum Pontificem, & ſupplices libellos offerre; & interim literarum Apoſtolicarum executionem impedire, modò id efficiant opera iudicum eccleſiaſticorum, & ſupplicationem coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur; nam ſententia communis eſt poſſe Romanum Pontificem iuri patronatus laicorum derogare, ſi velit; ac proinde ſi velit, non inferre iniuriam, neque vim laicis, quia vtitur iure ſuo, & ſolùm id ius adimit laico, quod habuit ab Eccleſia, non adempto ſibi reuocandi iure. Vnde quando Papa, non obſtante ſupplicatione, & appellatione Principum, expreſsè iuri patronatus derogaret, debent prophani iudices obedire, etiam ſi Principes nollent, & non obſtantibus eorum legibus.

An Principes habeant ius conuocandi Epiſcopos propter aliquod Reipublicæ negotium, vel bonum ipſarum Eccleſiarum?

RESOL. XXVII.

REſpondent aliqui affirmatiuè, nam Rex ratione ſui muneris, & dignitatis eſt tutor, curator, cuſtos, defenſor, & iudex Eccleſiarum ſui Regni; & propterea ius habet conuocandi Præſules, & cæteros Eccleſiaſticos viros, vt communi Eccleſiarum ſaluti proſpiciant.

Sed hanc ſententiam, & meritò impugnat Azorius *p.* 1. *lib.* 5. *c.* 14. *q. vlt.* Bonacina *de legibus diſp.* 10. *q* 2 *punct.* 1. §. 1. *n.* 14. & Alex. Peſantius *tract. de immun. Eccl. diſp.* 21. vbi ſic aſſerit. Dico Reges, & Principes ſæculares ratione ſui muneris, & officij non habere ius conuocandi Epiſcopos, & eis præcipiendi vt hoc, vel illud faciant quia de iure diuino ſunt exempti à Principum ſæcularium iuriſdictione; poſſunt tamen Reges pro negotiis Reipublicæ communibus rogare Epiſcopos, eóſque vocare, vt ad ſe veniant, non tamquam Epiſcopos, ſed tamquam Proceres, quia opus illis habeant, non tamen præcipiendo, & multò minus ſub minis, & pœnis. Ita ille. Nec obſtat Reges ab aliquibus Iuriſconſultis vocari Patronos in Cathedralibus Eccleſiis; nomen enim *Patroni* ab ipſis vſurpatur pro defenſoribus, & protectoribus Eccleſiarum; non tamen hic licet inferre ipſis poteſtatem authoritatiuè conuocandi Eccleſiaſticos communicatam fuiſſe vide etiam nouiſſimè Bonacinam *tom.* 3. *diſp.* 1. *quæſt.* 16. *ſect.* 1. *punct.* 5. *n.* 13.

Vnde ex his infertur, quàm malè aſſerant aliqui, poſſe Reges expellere à Regno Epiſcopos inobedientes mandatis Regiis; ſed contra hanc ſententiam nos fuſiùs diximus *in tract.* 1. *p.* 1. *de immun. Eccleſ. reſol.* 17. nunc tantum adducam verba Ioannis de Heuia *in Curia Philippica, p.* 3. §. 3. *nu.* 30. vbi ſic ait. [Aunque parece que el Clerigo que turba la Republica y paz, puede ſer echado del Reyno, por el Rey, y ſu Conſejo por eſtar a ſu quenta el procurar eſta paz, eſto es peligroſo, y no ſe admite ſegun Gregorio Lopez.] Sed hoc eſſe contra immunitatem eccleſiaſticam non ſolùm Theologi, ſed etiam ipſimet Reges ore proprio confeſſi ſunt.

Audiant igitur neoterici Iuriſconſulti concordatum Reginæ D. Eleonoræ, quod affert doctus Iuriſconſultus Hiſpanus Ioannes Dionyſius Portocarrero *in allegat: pro iuriſdictione DD. Inquiſ. cum miniſtris Regiis folio mihi* 61. vbi ſic aſſerit, Abyſſus abyſſum inuocat, [llegaron à declarar al Inquiſidor por Banido, y mandarlo ſalir del Reyno, y ocupar las temporalidades, como ſi por ſemejante procedimiento no ſe incurrieſſen en las penas, y cēſuras de la Bula in Cœna Domini cap. 17. Ni podian ignorar la Concordia de la Señora Reyna Doña Leonora, donde ſe dize.] Super eo verò, quod conqueritur, quòd perſonæ eccleſiaſticæ eiiciantur, ſeu banniantur à Regno, concordatum eſt, *quòd illud ſi vnquam factum eſt, malè factum eſt, cùm euidenter ſit contra libertatem eccleſiaſticam*, & eſt concordatum, quòd Dominus Rex declaret, quòd in poſterum nunquam fiat.

Hæc ſunt verba Concordiæ, in quibus amice lector audiſti ex ore Regis, quòd eiicere eccleſiaſticos viros è

Regno,

UGR Biblioteca Universitaria

Regno, eſt euidenter contra libertatem eccleſiaſticam; ſed faxit Deus, vt non ſint aliqui cōtrarium Regibus conſulētes; at væ væ illis; vnde non eſt audiēdus nouiſſimè Salgado *de protect. Reg. tom. 1. p. 2. c. 2. è n. 2 / 3. vſque ad n. 280.*

An miniſter laicus poßit ſpoliare Clericum armis prohibitis?

RESOL. XXVIII.

AFfirmatiuam ſententiam docent Naldus *in ſumma ver. Clericus n. 23.* Caballus *centur. 1. caſ. 9. n. 13.* Ignatius Salſedo *in tract. crim. c. 66. §. quamuit ab hac opinione.* Villadiego *in polit. §. 20. n. 66.* vide etiam Peguera *dec. 56. n. 14. 15. & 17.* Afflict. *in prælud. conſt. Neapol. q. 7. n. 2.* Pereira *tr. de manu Regia in Cōcordatis Ioannis I. ar. 15. n. 118.* & alios quos citaui *in tr. 1. p. 1. de immun. reſol. 9.* & citat doctus Rodericus Acugna Archiepiſcopus Brachatenſis *in commen. ad Decretum Gratiani part. 1. diſt. 31. c. 8. n. 2.*

Sed ibi meritò contrariam ſententiam tenui, & nunc teneo cum Suarez *in defenſ. fidei lib. 4. q. 34. n. 14.* etiamſi armorum vſus tamquam Reipublicæ perniciosſus, ita prohibitus ſit, vt neque domi retinere conceſſum ſit, quidquid in hoc cum Vaſquez diſſentiat Layman *in theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 4. n. 7.* & ratio eſt, quia armorum ſpoliatio, & amiſſio violentiam continet, & rationem pœnæ habet, quam ſæcularis iudex propria authoritate, & ſine vlla expreſſa, aut tacita commiſſione in Clericos exercere non poteſt. Ergo, &c.

Vnde ex his infertur contra Ortiz *in ſumma c. 4. n. 9.* Proſperum Rendellam *tr. de paſcuis p. 1. c. 13.* Villadiegum *in polit. c. 5. §. 20. n. 84. & 86.* Bobadillam *vbi infra n. 119.* Azeuedum *recopil. lib. 7. tit. 8. leg. 3. in fine.* Ioann. de Heuia *in Curia Philippica part. 3. §. 3. n. 11.* & alios non poſſe iudicem laicum ſpoliare clericum exercentem venationem, aut piſcationem prohibitam auibus, vel canibus, vel aliis inſtrumentis; & ideo etiam non eſt audiendus Bobadilla *in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 121.* vbi, ſed malè, aſſerit, poſſe miniſtros laicalis iuriſdictionis tollere à Clericis veſtes prohibitas deferentibus ex aliqua Pragmatica Regis; neque eſt audiendus Naldus, *vbi ſuprà, in ſumma verb. Clericus. n. 23.* non bene aſſerens poſſe miniſtrum ſæcularem auferre annonam à Clericis; nam hæc omnia habent rationem pœnæ, quam non poteſt laicus in Clericum exercere; vt ego ipſe ſatis probaui *in dicto tract. 1. p. 1. de immun. eccl. reſol. 15.*

Nota hìc obiter quòd Tamburinus *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 19. n. 30.* docet quòd iudex eccleſiaſticus non tenetur punire Clericos pœnis ſtatutis à lege laicorum, quod etiam notauit Bonacina *de legibus q. 2. diſp. 10. punct. 1. §. 1. nu. 29.* Ignatius Salzedus *in pract. crim. c. 56. §. 4. minimè,* & nos alibi.

An Clericus poßit ſe ſubmittere iuriſdictioni Regali quoad bona patrimonialia?

RESOL. XXIX.

HOc cogitandum relinquit Azenedus *recopil. lib. 4. tit 1. leg. 11. num. 16.* Sed tu abſolutè, & ſine vlla hæſitatione negatiuam ſententiam tene, nam bona patrimonialia clericorum gaudent priuilegio exemptionis, vt latè probat Barboſa *in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 4. n. 3.* & Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 6. n. 9.* & ego *in tr. de Parlamento reſol. 22.* Sed Clerici non poſſunt exemptioni priuilegij renuntiare, vt ego ipſe ſatis probaui *tr. 1. p. 1. de immun. eccl. reſol. 3.* Ergo, &c.

An Clericus, qui commiſit crimen læſæ Maieſtatis ſit puniendus à iudice ſæculari?

RESOL. XXX.

AFfirmatiuè reſpondent aliqui Iuriſconſulti, vnde Ioann. de Heuia *in Curia Philippica par. 3. §. 2. n. 23.* ſic aſſerit. [El Clerigo conſpirando contra el Rey, & contra el Reyno excitando tumultos, y mouiendo gente armada contra ſu perſona, ò eſtado, puede ſer caſtigado por el Iuez ſeglar, ſin que proceda actual degradacion ni entrego hecho del por el eccleſiaſtico, y aſſi ſe ha praticado en diuerſos Reynos, como lo affirma y dize Paris de Puteo, y lo trae Guillermo Benedicto, y dize ſer comun propoſito. Ita Heuia.

Sed ego hanc ſententiam ex declaratione Clem. VIII. ſatis impugnaui *in tract. 1. part. 1. de immun. eccl. reſol. 19.* vbi plures Doctores adduxi, quibus nunc addo Salzedum *in pract. crim. Bern. Diaz c. 119. litera B.* Azorium *p. 1. lib. 5. c. 13. q. 8. in fine.* Duardum *in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 11. n. 31.* Maynard. *de priuileg. eccl. p. 2. art. 17. num. 6.* & Tamburinum *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. n. 16.*

Sed non grauabor hìc apponere quod notat Antonius Bouius *in reſponſione contra N. par. 3 ar. 10. f. mihi 75.* vbi ſic ait. [Nel 1520. fù fatta in Spagna vna congiura contra l'Imperatore Carlo V. è la Regina ſua madre nella quale erano molti eccleſiaſtici. L'Imperatore & la Regina mandorno fuori vna Pramatica in Bormez la quale riferiſce il Molina de Hiſp. Primog. lib. 4. cap. 11. che ſi procedeſſe contra à i congiurati, ma le perſone eccleſiaſtice remiſero à ſuoi Prelati, & al Papa. In Inghilterra riferiſce il Cardinal Polo lib. 3. de immunitate Ecleſiæ, che vn certo Sacerdote ſolleuò il Regno contro Henrico VII. onde ne ſegui guerra, è morte di migliaia di perſone, è pure ſe ben caſtigò gli altri complici, Conſigno queſto Sacerdote de caſtigate à ſuoi Giodici eccleſiaſtici. E ſe qualche Re per offeſa Maeſta, ò ſotto tal proteſto ha poſto mano ne Sacerdoti, è Prelati di ſanta Chieſa; ha fatto quello che non poteà, è non douea, è gliene ſtato dato da Dio il caſtigo con infelice morte, & eſtinſione della caſa ſua.] Ita Bouius.

An Clericus ſuccedens in bonis laicis, ſit propter illa bona vocandus in iudicium coram iudice laico, ante quem cauſa incepta iam erat.

RESOL. XXXI.

AFfirmatiuam ſententiam docent Doctores, quos citaui *in tract. 1. part. 1. de immun. eccleſiaſt. reſol. 24.* Sed ibi adduxi alios negatiuam opinionem docentes, quibus nunc addo Altherium *de cenſ. tom. 1. lib. 5. diſp. 16. c. 1. col. 12. & ſequen. caſ. 3.* Bonacina *in Bull. Cœn. tom. 3. diſp. 1. qu. 16. punct. 5. n. 18.* Tamburinum *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 19. n. 27* vbi etiam *nu. 28. & 29.* notat, quòd Clericus, qui coram iudice laico recepit depoſitum, non poteſt à laico iudice ad illud reddendum cogi, & clericus citatus coram laico, ſi putans ſua intereſſe compareat, non tenetur ſtare ſententiæ à iudice laico datæ. Et hæc omnia nouiſſimè me ipſum citans tenet Paulus Squillante *de priuil. clerc. c. 7. dub. 3. n. 58. 75 & 82.*

Notandum eſt tamen hìc à fortiori; non eſſe tenendam opinionem Gabrielis Pereira *tract. de manu Regia in concordatis Regis Alfonſi III. art. 4. n. 38.* Barboſæ *in l. ſi quis poſteaquam ff. de iudiciis n. 203* & aliorum aſſerentium de iure eſſe, vt laicus effectus clericus in ciuilibus reſpondeat in iudicio vbi priùs citatus eſt. Sed tu tene contrariam ſententiam cum Marta *de iuriſ. cent. 1. caſ. 34. n. 14.*

An ad iudicem laicum ſpectet cognitio ſi captus à ſatellibus affirmat ſe fuiſſe captum in loco ſacro, illis tamen negantibus?

RESOL. XXXII.

NOn ſpectare ad iudicem laicum, ſed ad eccleſiaſticum, docet Peregrinus *tract. de immun. eccleſ. cap. 13. n. 18.* & Marius Italia *de immun. lib. 1. cap. 6. §. 2. nu. 100. & 101.* quia ad iudicem eccleſiaſticum ſpectat cognoſcere principales cauſas immunitatis; ergo & alia ad eaſdem concernentia cognoſcere debet, cùm acceſſoriū naturam

principalis

UGR Biblioteca Universitaria

principalis ſequatur, *c. acceſſorium, de reg. iur. in 6.* Deinde *in c. ſi iudex, de ſent. excommun. in 6.* deciditur quod ſi reus captus à iudice laico dicit ſe eſſe Clericum, huius rei cognitionem ad iudicem Eccleſiaſticum ſpectare, vt nos latè ſæpius ſuprà probauimus, quia de re eccleſiaſtica, & ſpirituali tractatur. ergo, &c.

Nec valet dicere, quòd malefactor eſt in poſſeſſione iudicis laici, & melior eſt conditio poſſidentis, nam reſpondeo quòd in caſu dicti cap. *ſi iudex*, etiam reus erat in manibus iuſtitiæ laicalis, & tamen deciditur eius cognitionem ad iudicem eccleſiaſticum ſpectare, vti omnino in caſu noſtro etiam determinandum eſt.

Notandum eſt tamen hîc obiter quod Decianus *in tr. crim. tom. 2 lib. 6. c. 29. n. 10.* ex multis DD. aſſerit, credendum non eſſe Birruariis in hoc caſu, cùm agatur de graui præiudicio tertij; tamen prudens iudex eccleſiaſticus in tali caſu conſiderabit circunſtantias, quas notat Peregrinus *vbi ſup. n. 16.*

An nouitius ob delictum ab eo ante Religionis ingreſſum commiſſum, ſit à iudice laico puniendus, etiamſi hoc in fraudem fecerit?

Resol. XXXIII.

Hanc quæſtionem ex Neotericis latè tractat Bartholomæus de Vecchis *in praxi nouitiorum diſp. 12. per totam*, vbi *n. 11.* ſic aſſerit. In eo caſu in quo ingreſſus in Religionem factus fuit cum fraude, licèt talis criminoſus iuxta Sixti V. conſtitutionem omnibus habitibus Religionis ſpoliari, puniríque debeat à iudice ſæculari, ac ſi Religionem ingreſſus non eſſet; attamen quia hanc conſtitutionem in hac parte moderatus fuit Clemens VIII. ingreſſus Religionis dicitur validior ad hoc, vt Nouitius priuilegio fori gaudeat inſtar clerici, qui ſtatum clericalem cum fraude aſſumpſit. Et ideo quemadmodum hic clericus puniri nequit à iudice ſæculari corporaliter, ſed ſolùm in pecunia, & bonis, ita vt idem iudex ſæcularis ſit iudex tantùm cauſæ, non autem perſonæ, vt docent communiter Iuriſtæ. Ita eodem prorſus modo Nouitius in hoc euentu ad ſummum puniri poteſt à iudice ſæculari in pecunia, & bonis, non autem in corpore.

Dixi *ad ſummum*, quia eſt etiam ſatis probabile nequaquam poſſe puniri Nouitium in pecunia, & bonis à iudice ſæculari, etiam ſi cum fraude veniat ad Religionem, pro vt latè doctéque probat Marta *de iuriſd. p. 4. cent. 2. caſ. 121. à n. 22. vſque ad finem*; qui ingrediente Religionem non admittit præfatam diſtinctionem, an ſcilicet ſit cum fraude ingreſſus, necnè; ſed ſuſtinet cognoſci iudicaríque debere in omni euétu, per iudicem eccleſiaſticum. Ita etiam obſeruari debet quidquid in cõtrarium doceat Bonac. *de legib. diſp. 10. q. 2. pun. 1. §. 2. n. 6.* qui citat Molin.

An nouitius habitu Religionis dimiſſo poſſit à iudice ſæculari puniri ob delictum tempore nouitiatus commiſſum?

Resol. XXXIV.

Molina Theologus *de iuſt. tom. 4. tr. 3. diſput. 49. n. 24.* affirmatiuam ſententiam docet, & idem dicendum eſſe de Religioſis emiſſis à Societate Iesv teſtatur, ſic enim ait. Quando eiuſmodi verè Religioſi noſtræ Societatis non profeſſi delicta committerent, ob quæ digni eſſent pœna graui, iudicarentúrque Societate indigni, integrum eſt ſuperioribus iuxta noſtræ Societatis priuilegia in meliorem eiuſdem Societatis conſeruationem eos è Societate dimittere, vota illis relaxando; & tunc iudices tribunalis ſæcularis, ad quos pertinere inciperent, punire eos poſſe puto iuxta delicta, (dum erant Religioſi) commiſſa; ita Molina; & hanc ſententiam de Nouitiis loquens tenet etiam Ioannes de Heuia *in Curia Philippica part. 3. §. 1. n. 12.* qui citat Bobadillam, & nouiſſimè Bartholomæus de Vecchis *in praxi nouitiorum diſp. 11. n. 6.* ſic aſſerens. Si è monaſterio diſcedat Nouitius recuſans ob delictum commiſſum iudicio Prælati ſe ſubiicere, puniri poteſt à iudice ſæculari, quia in eo caſu non habetur pro Religioſo; quod intelligendum eſt dummodo Nouitius nullo ordine inſignitus ſit. Ita ille, & aliqui Iuriſconſulti, quibus omnibus accedit nouiſſimè Peregrinus *in commen. ad noſtras conſtit. p. 2. c. 5. litera R. §. 1.*

Sed tu prorſus negatiuam ſententiam tene, quam tuetur Bonacina *de leg. diſp. 1. q. 2. punct. 1. §. 2. n. 5.* qui citat Sayrum Abbatem, Clarum, & alios. Et idem etiam docet nouiſſimè Paulus Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 8. n. 5.* vbi ſic ait Eccleſiaſticæ perſonæ, quæ ſtatum mutabilem habent, quem fermè arbitratu ſuo abiicere poſſunt, eo depoſito clericalibus priuilegiis ſpoliantur, vt Clerici in minoribus conſtituti, & Religionum nouitij, prætérquam quòd ob crimina in ſtatu eccleſiaſtico commiſſa, poſt eius mutationem non à ſæculari, ſed eccleſiaſtico magiſtratu & conueniri, ac puniri debeant, quia tempus delicti inſpiciendum eſt, ſic ille. Et ita in Concilio Neapolitano, teſte Grammatico *dec. 10. n. 3.* deciſum fuit circa delictum cuiuſdam clerici, qui ſtatu clericali dimiſſo vxorem duxerat.

Dicendum eſt igitur, Nouitium poſtquam religionem deſeruit non poſſe puniri à iudice laico propter delictum perpetratum tempore nouitiatus; & idem contra Molinam dicendum eſt de Religioſis emiſſis ex Societate Iesv, ſi vxorem ducant, vel liberi in ſæculo maneant; nam illos non poſſe iudicari à poteſtate laica propter delicta in religione perpetrata exiſtimo.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Suarez *de Religione tom. 3. lib. 5. c. 16. n. 8.* non poſſe Nouitium cogi à Prælato religionis ad luendam pœnam delicto ſuo condignam, etiamſi re integra, id eſt, ante cœptum iudicium diſcedere vellet à Religione, & ita docet Bartholomæus de Vecchis *vbi ſupra in praxi Nouit. diſp. 11. n. 5.* & alij.

An Clerici confugientes ad Eccleſiam gaudeant immunitate.

Resol. XXXV.

Contra aliquos affirmatiuam ſententiam docui *in tr. de imm. eccl. part. 1. reſol. 24.* cum multis DD. quibus nunc addo Layman. *in Theog. mor. lib. 4. tr. 9. c. 3. nu. 13.* Barboſam *in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 6. n. 14.* & Lotterium *de benef. tom. 1 lib. 1. q. 13. n. 113.* & ita determinatum fuiſſe à ſacra Cardinalium Congregatione tam Concilij Tridentini interpretum, quàm Epiſcoporum, & Regularium inuenio; fuit enim Neocaſtri quidam Clericus in minoribus conſtitutus, qui in anno 1618. ob patratum homicidium ad Eccleſiam confugerat, & cùm fuerit à Vicario Generali inde extractus, fuit dubitatum, an hoc legitimè fecerit? Vicarius aſſerebat quòd ſic, fultus authoritate Abbatis, & aliorum, ſed Epiſcopus Petrus Franciſcus Montorius de hac re ſacram Cardinalium Congregationem conſuluit, quæ ſic conſulta reſpondit per Illuſtriſſimum Cardinalem Iuſtinianum.

[Molto Illuſtre, è Reuerendiſſimo Signore come fratello. Hò riceuuto vno lettera di V. S. delli xi. del paſſato, è per riſpoſta gli dico che nella Congregatione del Cõcilio à ſtata ſeguitata l'opinione contro l'Abbate che l'Eccleſiaſtici godano l'Immunità delle Chieſe, perche il priuilegio è dato alla Chieſa, è coſſi ſequita à tenere la Congregatione de Veſcoui. Io poi ſono al ſolito ſuo, è le priego ogni vero cõtento, di Roma li 10. di Agoſto 1618. como fratello affettionatiſſimo il Cardinal Giuſtiniano.]

Non eſt igitur ampliùs de hac quæſtione dubitandum.

An qui cum ipſo ſatellite per vim intrat in Eccleſiam, gaudeat ipſius immunitate?

Resol. XXXVI.

Affirmatiuam ſententiam docui *in tr. 1. de immun. reſol. 13.* ſed aliqui Iuriſconſulti inſurrexerunt aduerſum

ſum me dicentes, ſupradictum reum non gaudere prorſus immunitate, quia Eccleſia non recipit eum liberum, ſed captum; ergo. Sed reſpondeo, quòd Canones loquuntur abſolute, nempe confugientes ad Eccleſiam debere immunitate gaudere, & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Et ita in terminis determinat hunc caſum Marius Italia *de immun. eccleſ. lib.* 1. *c.* 6. *§.* 2. *n.* 70. & ita etiam fuiſſe determinatum his diebus elapſis in Curia Epiſcopali Agrigentina ſtante voto à me ſubſcripto, & à RR. PP. Ioſepho de Auguſtino Franciſco del Bene, & Franciſco Bardi Societatis IESV, viris doctiſſimis, & amiciſſimis; vnde non ſunt audiendi in hoc Peguera *dec.* 251. Gamma *dec.* 141. Ambroſinus *de immun. c.* 10. *n.* 10. cum aliis Iuriſconſultis penes ipſos.

An frangentes carceres, & inde ad Eccleſiam confugientes, gaudeant immunitate?

RESOL. XXXVII.

NEgatiuè reſpondent Petrus de Gregorio *in ſyntagm. iuris lib.* 33. *cap* 22. *n.* 2. & alij. Sed quia hoc delictum non eſt in Bulla exceptuatum, affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Barboſa *in collect. tom.* 1. *l.* 3. *tit.* 49. *cap.* 6. *n.* 11. & ita dicendum eſſe puto contra Megalam *in* 3. *p. lib.* 4. *cap.* 2. *q.* 1. *n.* 33. de condemnato ad triremes, & inde ad Eccleſiam confugiente; nam, vt dixi *in tract.* 2. *de immun. p.* 1. *reſol.* 40. ſupradictus reus gaudebit immunitate.

Notandum eſt etiam hìc obiter, carceratum à cuſtode relaxatum ſub fide, ſeu iuramento de redeundo, ſi non rediens ad Eccleſiam confugerit, gaudere eius immunitate, etiamſi carceratio ſit iuſta, ita Farinacius *de immun. c.* 14. *n.* 200. contra aliquos ſentientes gaudere, quando carceratio eſſet iniuſta; ſecus autem ſi iuſta; & non adeſſet mortis periculum, ſed tu abſolutè tene affirmatiuam ſententiam; quidquid in contrarium aſſerat Peregrinus *tr. de immun. c.* 3. *n.* 10. & alij penes ipſum.

An Epiſcopo debeat certò conſtare de delicto in Bulla exceptuato, antequam tradat reum Curiæ ſæculari?

RESOL. XXXVIII.

HIc caſus frequenter ſolet accidere, & negatiuam ſententiam docent miniſtri laicalis iuriſdictionis, aſſerunt enim ſufficere tantùm coniecturas, & præſumptiones in tali caſu; quia ad probandum id, quod in iudicio incidenter, & ſecundariò, & per modū cauſæ deducitur, quæuis probatio etiam leuis, & præſumptiua dicitur ſufficiens. Et ita hanc ſententiam in eorum fauorem docet ex noſtris Pater Peregrinus *tr. de im. ec. c.* 3. *n.* 3. *& ſeq.*

Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Bonacina *tr. de legib. diſp.* 3. *n.* 7. *§.* 7. *n.* 3. & 4. Farinac. *in appen. de immun. eccleſ. cap.* 22. *n.* 373. & 374. Ambroſino *tract. de immun. eccleſ. c.* 11. *n.* 4. & Mario Italia *eodem tract. lib.* 1. *c.* 6. *§.* 1. *n.* 80. *& ſeq.* Primò, quia Pontifex in Bulla aſſerit, vt verè conſtet de delicto, ſed quando delictum cognoſcitur per coniecturas, & præſumptiones, non dicitur verè cognoſci, ergo. Secundò quando lex requirit probationem, intelligenda eſt de vera, & non præſumptiua, nam ſi hoc vltimum requireret, illud exprimeret, vt patet *in cap. pro humani, de homicidio in* 6. *& in l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re militari.* Cæteras rationes vide apud DD. citatos, & ita hanc ſententiam ego conſului his diebus in facti contingentia; nec aliter ſentiendum eſt.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi ſententia Epiſcopi lata ſit in fauorem rei, quòd gaudeat immunitate, non poteſt iudex ſæcularis de tali ſententia appellare; & ita ſentit Peregrinus *de immun. c.* 16. *n.* 33. ſed Farinacius *etiam de immunit. c.* 22. *n.* 372. cum Gambacurta *de immun. lib.* 6. *c.* 17. *n.* 3. contrarium docet.

Qui homicidium commiſit in ſcalis Eccleſiæ, & poſtea inuentus in Eccleſia, quæritur an gaudeat immunitate?

RESOL. XXXIX.

HIc caſus olim accidit, & de illo interrogatus affirmatiuam ſententiam docui, quam tuetur Megala *in* 3. *part. cap.* 2. *q.* 1. *n.* 17. Peregrinus *tract. de immun. eccl. c.* 6. *n.* 32. & vir doctus Aloyſius Riccius *part.* 3. *dec.* 250. *per totam*; quidquid in contrarium ante Bullam Gregorianam dixerit Angelus de Caſtro, & decianus, quos citat, & reprobat Peregrinus *vbi ſuprà*; & ratio eſt manifeſta, in illis verbis Bullæ ibi, *Mutilantes, vel occidentes in Eccleſiis, ſeu Cœmeteriis.* Ergo qui mutilat, vel occidit extra Eccleſiam, vel Cœmeteria, gaudebit immunitate.

Dicendum eſt igitur, quòd occidentes, vel mutilantes in aliis locis, qui hac immunitate gaudent, ab illa non excipiuntur, ſicut excipiuntur occidentes, vel mutilantes in Eccleſiis, vel Cœmeteriis. Ex quibus patet, quòd ſi quis occideret aliquem in atrio, ſeu portili, & ſuper tectum, vel oſtium Eccleſiæ, gauderet immunitate, ſi poſt delictum in aliqua Eccleſia ſe abſcondat, quia ſic aliquem occidens, non occidit in Eccleſia, ſed in locis extra Eccleſiam, licèt, vt obſeruat Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tr.* 39. *diffic.* 3. Fagundez *præcept.* 2. *lib.* 2. *cap.* 4. & alij communiter, eadem immunitate gaudeant.

De quibuſdam epiſtolis Clement. VIII. contra debitores fugitiuos, bannitos, fures, &c. circa immunitatem Eccleſiarum.

RESOL. XL.

HAs epiſtolas inuenies apud Farinacium, & Peregrinum, *vbi infra*, & circa illarum intelligentiam magna diſſenſio olim orta fuit inter Regulares cuiuſdam Monaſterij: dico igitur Marium Italiam *de immun. eccl. lib.* 1. *c.* 5. *§.* 8. *n.* 1. *& ſeq.* docere Pontificem per dictas epiſtolas in caſibus *ibidem* numeratis derogare conſtitutioni Gregorij XIV.

Sed hæc opinio eſt falſa, & illam refellunt Farinacius *de immun. c.* 22. *n* 250. & Peregrinus *etiam de immun. c.* 11. *n.* 14. nam Summus Pontifex in dictis epiſtolis prohibuit tantùm Prælatis, ne illas perſonas facinoroſas diu in eorum Eccleſiis, & Monaſteriis detinerent, non autem quòd non gauderent immunitate; & ideo licet ſupradictis reis receptaculum prohibeatur, non autem priuantur eccleſiaſtica immunitate, ſi de facto receptetur; nam, vt dictum eſt, Clem. VIII. in dictis epiſtolis non excepit alios caſus, vltra exceptuatos per Gregor XIV.

Adde; & eſt valde notādum, quòd dictæ epiſtolæ miſſæ fuerunt ad Archiepiſc. Bononienſem, & Archiepiſc. Neapolitanum; ergo ſolùm ibi obligant; vnde etiamſi publicatę ſint in aliis locis, & Prouinciis, minimè obligabunt, quia non obligant, vltra intentionem legiſlatoris; ſi enim Summus Pontifex habuiſſet intentionem per illas, omnes obligare, Romæ publicare feciſſet. Vnde Prçlati Eccleſiarum, qui data opera in ſuis Monaſteriis detinent perſonas facinoroſas, numeratas in dictis epiſtolis, puniri poſſunt tantùm Bononiæ, & Neapoli, ſecus autem in Sicilia, vel in aliis locis; & ſic olim ego interrogatus reſpondi cum Peregrino *vbi ſupra n.* 12. & 20. & aliis.

An Clerici tranſgreſſores legum poſſint puniri à iudice laico pœna pecuniaria à lege conſtituta?

RESOL. XLI.

AFfirmatiuam ſententiam docent aliqui Iuriſconſulti, vt Rebuffus *tom.* 2. *conſt. Gall. tit. de mercat. min. vend. in rubr. gloſſ.* 13. *n.* 1. & alij quos citat, & ſequitur Camillus Borrellus *in ſumm. dec t.* 43. *de foro compet. n.* 34. &

& 35. quibus ergo addo Villadiegum *in inſtit. polit. cap. 5. §. 20 n. 66.* vbi ſic aſſerit, agens de iudice ſæculari [Puede quitar a los Clerigos las armas defenſiuas, aunque ſean les permetidas à los legos, ſin que pueda el Iuez eccleſiaſtico apremiar al ſeglar que las buelua, y reſtituya y concurriendo con el traer armas alguna culpa, puede ſer preſo para remitirle à ſu Iuez, y a vn condenarle en las penas pecuniarias, que diſponen las leys, & *in n. 86.* ſic ait, Y lo miſmo ſi le hallare caçando ò peſcando en lugar, ò tiempo vedado, quitandoles lo perros, y armandyos, y las armas, y condenarlos en las penas de la ley: y los perdigones que hallare en ſus caſas quitarſelos, aueriguando primero que los tienenen para caçar, porque puede ſer que los tengan para recreacion del canto. Et tandem *in n. 90.* ita ait. Y ſi vſaſſe de peſo, ù medidas falſas en el trigo, ò mercadurias que vendieſſe, puede ſer caſtigado por el Iuez ſeglar en las penas pecuniaras.]

Sed hæc omnia ſunt contra immunitatem eccleſiaſticam, vt tenent Doctores, quos citaui *in tract. 2. part. 1. reſol. 7. 71. & 76.* quibus nunc addo Tannerum *in p. 2. D. Thomæ diſp. 3. q. 6. dub. 2. nu. 26.* Malderum *etiam in p. 2. D. Thomæ qu. 96. art. 5. §. de eccleſiaſticis.* Beccanum *in ſumma Theol. tom. 1. tract. 3. cap 6. q. 11. n. 2.* & ratio eſt clara, quia infligere pœnam impoſitam à lege, etiamſi ſit pecuniaria, eſt actus iuriſdictionis; ſed laicus nullo pacto poteſt exercere iuriſdictionem in clericos. Ergo, &c.

Hinc infertur contra Naldum *in ſumma ver. Clericus, n. 23.* Menochium *to 8. conſ. 800. n. 56.* Salzedum *in addit. ad pract. crim. Diaz. c. 66. §. quamuis ab hac*, & alios, quòd ſi miniſter laicus auferret annonam, quia Clericus contra legem latam aſportaret extra regnum, incurreret in excommunicationem, & frangeret libertatem eccleſiaſticam; talis enim actio habet rationem pœnæ, & re vera pœna eſt, quam laicus in Clericum exemptum exercere minimè poteſt. Ergo, &c. vide me ipſum *in reſol. 15. tract. 2. part. 1. de immun. eccleſ.*

An reſidentia Epiſcoporum pertineat ad Principes ſæculares?

Reſol. XLII.

AFfirmatiuè reſpondent aliqui, & ſic aſſerit. Ortiz *in ſumma cap. 6. n. 3.* [Pueden los Reyes hazer que los Obiſpos y curas reſidan] Sed cõtrariam ſententiam omnino tenendam eſſe puto cum Filliucio *t. 2. tr. 28. p. 2. c. 9. n. 136.* & Azorio *p. 2. l. 11. c. 7*, vbi ſic ait, Si quæras an Regum ſit prohibere, vel curare, ne Epiſcopi abſint à ſuis Eccleſiis vltra tempus canonico iure conſtitutum, ne item Eccleſiarum bona diſſipent, nec decimam fructũm, præterquam conſuetas, exigant, &c. Reſpondeo hæc, & alia ſimilia Regum non eſſe, quia laici in Clericos poteſtatem, & iuriſdictionem non habent, & poſſunt monere Romanum Pontificem, vt curet diſciplinam eccleſiaſticam ab Epiſcopis ſeruari. Sic Azorius, & Filliucius.

An Clerici ex vi ſtatuti laicalis poßint conueniri pro iure congrui, vel laicos conuenire.

Reſol. XLIII.

ALiqui vtrumque affirmant, vide Giurbam *deciſ. 25. n. 10.* aliqui verò vtrumque negant, vide Riccium *part. 1. deciſ. 180. n. 3.*

Sed mihi placet opinio ſapientiſſimi Surdi *lib. 1. conſ. 2. n. 14.* & aliorum aſſerentium, ius congrui, ſeu retractus non habere locum in clericis paſſiuè, ſed actiuè tantùm, & ideo poſſunt Clerici agere iure congrui contra laicos, non autem laici contra clericos; & ratio eſt, quia ſtatuta laicorum proſunt clericis, licèt eis non æquè noceant, vnde clerici poſſunt vti ſtatutis, & conſuetudinibus laicorum, quatenus concernunt eorum fauorem, non autem è contra, vt optimè notat Baldus *lib. 1. conſ. 3.* Crauetta *lib. 3. conſ. 441. n. 6.* & Molfeſius *in conſuet. Neapol. tom. 1. part. 2. q. 7. n. 41 & tom. 2. conſ. 23. n. 7.* Franchus *deciſ. 285. n. 5* Abbas *in c. conſtitutus n. 4. de in integr. reſtit.* Gloſſa *in cap. nouit, ver quicumque, de iudiciis.* Hondedeus *lib. 2. conſ. 20. n. 2.* Flaminius de Rubeis *l. 1. conſ. 2. n. 26. & 27.* & alij.

Scio circa præſentem quæſtionem Carolum de Graſſis *de effect. cler eff. 2. n. 388.* multos caſus diſtinguere, ſed tu abſolutè noſtram ſententiam tene. Sicut etiam tenendam eſſe puto in alia ſimili quæſtione, v. g. an Clerici ligentur ſtatuto laicorum de cauſis compromittendis inter affines, ita vt ipſi poſſint alios compellere, & compelli ad compromittendum; nam reſpondeo clericos nequaquam ligari prædicto ſtatuto paſſiuè, ſed tantùm actiuè, & ſic non poſſe cogi ad compromittendum; quamuis poſſint alios cogere, & ratio eſt, vt diximus, quia clerici gaudent priuilegiis laicorum ſtatutariis pro ſe, non autem contra ſe; & ita hanc ſententiam docent plures Doctores, quos citat, & ſequitur dictus de Graſſis *loco citato. n. 414.* quidquid in contrarium aſſerat Riccius *in coll. dec. part. 1. coll. 171.* Capycius *deciſ. 66. n. 1. & 5* Borrellus *de compromi §. 1. gloſſ. 3. num. 224.* Thorus *in compen. deciſ. Neap. ver. clericus*, & alij.

An Clericus negotiator ſine trina monitione teneatur ſoluere gabellam, & an dicta, vel alia gabella clerico debita poßit peti coram iudice laico?

Reſol. XLIV.

AD vtramque quæſtionem negatiuè reſpondi *in par. 1. tract. 2. reſol 46. & 41.* & nunc iterum reſpondeo; & ita præter DD *ibi* citatos Iulius Ferrettus *de gabellis n. 572.* Bertachinus *de gabellis part. 3. n. 2.* Comitolus *lib. 5. q. 53. nu. 3.* Io. Franciſcus Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib. 4. ver. tributum, §. clericus non tenetur.* Pariadorus *lib. 1. rerum quotidian. cap. 3.* & Ignatius de Salzedo *in pr. crim. c. 55.* apertè docent clericum non teneri gabellam ex commerciis, & rebus, de quibus negotiantur, ſoluere, niſi ter monitus non deſiſtat à negotiatione.

Quòd autem dicta gabella, quando illam, vel aliam clericus tenetur ſoluere, non ſit petẽda coram iudice laico, ſed eccleſiaſtico, docent Baldus *in l. de his, C. de Epiſc. & Cler.* Abbas *in c. qualiter, de iudiciis in fine.* Rolandus à Valle *vol. 4. conſ. 71. n. 25.* & alij, quos citat, & ſequitur Salzedus *vbi ſup.* quibus ego addo nouiſſimè Paulum Squillante *de priuilegiis cler. c. 8. dub. 1. n. 33.* qui citat Bertachinum, Nattam, Carolum de Graſſis, Surdum, Molfeſium, & me ipſum; quidquid in contrarium aſſerant Salgado, Mexia, & Laſſarte, quos adduxi *in directa reſ. 41.* quibus nũc addo Tiraquel. *lib. 1. de retract. c. 32. gloſſa 1. n. 81.* Aufrerium *in Clem. 1. de offic. ordin. fallen. 4 reg. 2.* & Guliel. de Benedictis *in cap. Raynutius, ver. & vxorem nomine Adelaſiam n. 322 de teſt.* Sed tu abſolutè tene, quòd gabella à Clerico debita, petenda ſit coram iudice eccleſiaſtico.

Poſt hæc ſcripta inueni Ceuallos *tract. de cognit. per viam violentiæ p. 2. q. 64. n. 7.* & Guttierez *de gabellis lib. 7. qu. 94.* docere etiam gabellam per negotiationem debitam à Clerico, peti poſſe coram iudice ſæculari, & in tali caſu iudicem ſæcularem poſſe procedere contra bona clerici; ſed his non obſtantibus, ne diſcedas ab opinione negatiua, & vide omnino dictam meam reſol. 41.

Notandum eſt tamen hîc obiter contra Roſellam *ver. excommunicatio. 2. n. 3.* & Angelum *ver. clericus numer. 2.* & alios, vt perdat clericus negotiator immunitatem gabellarum requiri tres monitiones, & non ſufficere vnam, quæ inſtar trium ſit, & ita docent Doctores, quos citat, & ſequitur doctus Acugna Archiepiſcopus Bracharenſis *in Decretum Gratiani part. 1. diſt. 88. c. 2. n. 6.*

Nota etiam contra Layman *in Theol. mor. lib. 4 tract. 9. cap. 6. nu. 9.* quod etiam poſt trinam monitionem clericus negotiator non perdit exemptionis immunitatem, quoad bona eccleſiaſtica, & ita docet Comitolus *lib. 1. qu. 53.*

q.53.num.4. Acugna *vbi ſuprà n.7.* & doctus Barboſa *in collect.tom.1.lib.3.tit.1.cap.16.num.4.*

An vxor Clerici Græci, vel Latini in minoribus conſtituti, gaudeat priuilegio fori in caſu, quo eius vir eo gaudet?

RESOL. XLV.

NEgatiuè reſpondet Bonacina *de leg. diſp. 1. quæſt. 3. punct.8.§.2. n.9.* & ante illum Sanchez *de matrim. tom.2.lib.7.diſp.47.num.3.* cum aliis penes ipſum; putant enim hoc priuilegium eſſe perſonale ratione ordinum, ſicut, & Religioſis ratione religionis.

Sed mihi contraria ſententia placet, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequuntur Paulus Squillante *tract.de priuileg. cler.c.7. dub.2. n.34.* Bellettus *in diſquiſ. cler.part.1.tit.de fauore clericorum reali,§.1.n.24.* Carolus de Graſſis *de eff.ct. cler. effect.1.n.155.* & ratio eſt; quia vxor ratione matrimonij ſortitur forum viri, ex *l. cum quædam. ff. de iuriſd. omnium iudic.* vnde in diſpoſitione quauis ſtricta, & conceſſa viro, cenſetur quoque vxori concedi, ex gloſſa *in cap.admonere, ver. part.33.quæſt.2.* & hanc ſententiam probabilem eſſe concedit ipſemet Sanchez *vbi ſuprà*; & illam abſolutè tenent, præter Doctores citatos, ex Iuriſconſultis Hiſpanis Auiles *in cap. prætorum. proœmio gloſſ.1. n.28.* & Perez *lib.1.tit.3.l.1.fol.57. §.vxor etiam Clerici.* vbi plus addit, nempe hoc priuilegio gaudere talem vxorem etiam mortuo viro, donec alteri nubat; quod etiam placuit Belletto *loco cit. n.25.* quia dum vidualis vita durat, cenſetur in priori matrimonio eſſe vide *l. filij, §.1. ff. ad municip.* & Socinum ſeniorem *conſ.12. n.28.vol.1.* & omnia ſupradicta videtur confirmare Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.2. alleg. 13. num.15.* vbi ex multis probat, vxores viduas Equitum D. Iacobi Alcantaræ etiam gaudere exemptione gabellarum, quod eſt valde notandum.

An familia Vicarij Epiſcopi gaudeat priuilegio fori?

RESOL. XLVI.

SAtis alibi firmatum eſt familiam Epiſcopi gaudere priuilegio fori; nunc videndum eſt, an hoc priuilegiũ extẽdatur ad familiam eius Vicarij? & affirmatiuè reſpondeo cum Ioan. Antonio de Nigris *in Clem. vnica de vit.& honeſt.cler.* Squillante *de priuileg. cler.cap.7. dub. 2. n.45.* Nouario *de elect.fori q.36.ſect. 2.* & Aloyſio Riccio Epiſcopo Vici Equenſis *in praxi tom.1.reſol.471.n.6.*

An familia Clerici gaudeat priuilegio fori?

RESOL. XLVII.

SI loquimur de ſeruis perpetuis, vt mancipiis, non dubito, quin gaudeant priuilegio fori, & ita docent Doctores, quos ad ſatietatem citant, & ſequuntur Bellettus *in diſquiſ.cler. part.1.tit. de fauore clericorum reali, §. 1. n. 12.* Carolus de Graſſis *de effect. clericatus, effect.1.n.149.* & Menochius *de arbitr. cent.vlt.caſu 562.n.3.* & ratio eſt, quia tales ſerui habentur tanquam pars patrimonij, & ſubſtantiæ dominorum.

Difficultas eſt de ſeruis clericorum temporalibus, & conductoriis; negant DD. citati, quibus adde Cenedum *in qq. can. q.4.n.26.* Iulium Clarum *in pract. crim. lib.5.§. fin.cap.35.n.17.* Octau. Vulp. *tract. de liber. Eccleſ.part.3. n.24.* Capycium *deciſ.12. n.2. in fine* Guttierez *pract. qq. lib.1.q.4.n.2.* Gratianum *deciſ.233. num.3.* Couarruuiam *pract.q. cap.35.n.2.* Borellum *in ſumma deciſ. tit.43. de foro compet.n.143.* & alios penes ipſos.

Non deſunt tamen contrarium ſentientes, & præter 12 Doctores, quos citat Menochius *vbi ſuprà de arbitr. caſ.562.num.7.* nouiſſimè ex Iuriſconſultis Hiſpanis docet hanc ſententiam doctus Narbona *in 3. part. recopil. lib.4.tit.1.leg.20.gloſſ.1.n.27.* vbi ſic ait, Licèt nonnulli affirment, id ſolum intelligendum eſſe in mancipiis, & famulis perpetuis Clericorum, & Eccleſiarum, ſecus tamen in famulis non perpetuis, ſed temporalibus, conductitiis, vel mercenariis, annua, menſtrua, vel diurna mercede ſeruientibus, ad quos non extendi priuilegium dominorum exiſtimant. Id tamen non omnino tutum crederem, imò in puncto iuris verius exiſtimarẽ, hos quamuis ſerui perpetui non ſint, ſed ad tempus pretio, aut mercede conducti, dominorum priuilegiis participes futuros; cùm famulis non propter ipſos, ſed propter dominorum perſonas priuilegia conceſſa reperiantur. Quo fit, vt nulla diſcriminis ratio habeatur inter ſeruum perpetuum, vel temporalem, cùm negari non poſſit, quia reſpectu illius temporis, ſerui, aut famuli, vt quid acceſſorium ad dominos ipſorum habeantur; ita vt ſine eis ſtare nequeant, qua ratione meritò ad eos priuilegia protrahi debent, ex *cap. quanto, de priuilegiis, & cap. licet, eodem tit. in 6.* Ita Narbona, cuius ſententia multo fortius erit vera, ſi clerici graui aliquo incommodo arbitrio iudicis menſurando afficiantur, eò quòd ſerui, aut famuli ipſorum, vel cæteri de familia, foro, vel alio priuilegio non fruantur, vt ſi ſeruitium, vel obſequium ab ipſis, qui domeſticam curam, vel bonorum adminiſtrationem gerunt, præſtandum impediri, cum dominorum damno, & detrimento contingat; & in hoc caſu Narbonæ, & aliorum DD. affirmatiuam ſententiam, tenet etiam Gratianus *diſcept.forenſ.tom.2.cap.340.n.4.& 5.* Paulus Squillante *de priuil. cler.c.7. dub.2. n.57.* Menochius *vbi ſuprà num.12.* & Carolus Graſſis *num.150.*

Notandum eſt etiam hic, quòd ſerui clericorum perpetui, etiamſi ſint Mauri, Turcæ, & à Catholica Eccleſia alieni, gaudent tamen hoc priuilegio fori. Et ita docet Paramus *in defenſ. iuriſdict. Sancti Officij.c.14. num.47.* & Narbona *vbi ſuprà in 3.par. recopil lib.4.tit.1. leg.20 gloſſ. 1.n.34* vide etiam Crotum *lib.3.conſ.363.n.19.* & Angelum *in l.vtimur.ff. de ſepulchro violato, & in l.1. ff. ad leg. Iuliam Maieſtatis.*

An ad declinandum forum iudicis ſæcularis ſufficiat poſſeſſio clericatus?

RESOL. XLVIII.

NEgatiuam ſententiam mordicùs tenet Ignatius de Salzedo *in pract.Bernardi Diaz. c.62.n.18.* & Carolus de Graſſis *de effectibus cler.in præludiis num.226.* cum aliis penes ipſum.

Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Belletto *in diſquiſ. cler. par.1. tit. de fauore cleric. perſon.§.14.n.13.* & Maſcardo *de probat. vol.1.concl.302.n.14.* Boërio *deciſ.171.n.13.* Maſullo *in addit. ad Capycium deciſ. 171.n.6* Aufrerio *in addit. ad Capellam Toloſanam deciſ.117.* & aliis; vnde miror, falſam hanc ſententiam vocari à Salzedo, eſt enim probabiliſſima, & in praxi, vt ait Maſcardus, obſeruatur. Sed licèt ſtando in prima opinione poſſeſſio clericatus non probet clericatum, attamen operatur, vt transferat onus probandi contrarium in iudicem laicum, vt ipſemet Carol. de Graſſis *vbi ſupr.* ex multis adnotauit, quod eſt valde mente tenendũ pro caſibus occurrentibus.

Notandum eſt tamen hîc obiter vnum, de quo olim quidam Iuriſconſultus non prudenter dubitabat, nempe quòd Clericus, qui in re aliqua in Tridentino *ſeſſ.23.c 6.* præſcripta deficit, ob idque foro laicali ſubiicitur, non ſolùm à iudice laico, ſed à iudice Eccleſiaſtico poteſt puniri atque iudicari. Et ita ex ſacra Cardinalium Congregatione determinat Bonacina *de legibus diſp. 1. quæſt.1. punct.1 §.4.num.19.*

Nota etiam hîc, quòd prima tonſura vnius teſtimonio probatur, ſecundùm Petrum Rebuffum *tit. de forma literarum tonſuræ num. 24.* & Matthæum de affictis *in conſtit. Neapolit.tit.3.n.12.* licèt Couarruu. *pract.qq.cap.35. num.3.* cum aliis diſſentiat.

An ſi adſit clauſula de non alienando, poſſit fieri executio per ſæcularem iudicem in prædio ſpecialiter obligato à laico, etſi clericus illud poſſideat?

Resol. LXIX.

Affirmatiuè reſpondent docti Iuriſconſulti Parladorus, & Auendagnus, hic *de exequendis mandatis par. 1. cap. 1. n. 33.* ille *rer. quot. lib. 2. cap. fin. 1. part. §. 1. num. 11. in fine.*

Sed aduersùs Iuriſconſultos Hiſpanos, aliũ Hiſpanum Iuriſconſultum opponamus, is eſt Alfonſus de Villadiego *in politica* [en los lobebos en lo executiuo *num.* 24. vbi ſic ait. El cenſo que tuuiere eſta clauſula, tiene aparejada execucion derechamente contra el tercero poſſeydor de la coſa hypoth cada, y aſſi ſe ha determinado muchas vezes en los tribunales Superiores; en tanto que aunque la coſa aſſi hypothecada paſſe à poder de algun clerigo, ò otra perſona eccleſiaſtica puede ſer executada la coſa hypothecada; loqual ſe entiende, y ha lugar pipiendoſe la tal execucion ante el Iuez Eccleſiaſtico, y no ante el ſeglar, el qual no podrà execntar el tal contrato contra el clerigo; porque aunque la venta, y enagenacion en eſte caſo contra el pacto fue nulla, però en effeto y a paſſò en el clerigo la poſſeſſion de la coſa hypothecada, de laqual no puede el clerigo ſer deſpojado por el Iuez ſeglar, ni citarle como es neceſſario para la venta, y remate de los tales bienes, y aſſi ſe deue hazer, ò citar, y hazer las coſas con el deudor principal, y lo que a qui reſueluo en eſto, es mal ſeguro, y lo que ſe pratica y deue guardar] in iudicando, & conſulendo, & contraria opinio falſa eſt, & eam Romanæ Curiæ conceſſum numquam admiſiſſe audio. Ita Villadiego, vnde peſſimè olim quidam Iuriſconſultus affirmatiuam ſententiam ſuſtinere volebat.

An quando decimæ nomine feudi fuerunt Principibus, vel aliis ſæcularibus collatæ, earum exactio, & lites pertineant ad iudicem Eccleſiaſticum?

Resol. L.

Ad iudicem laicum ſpectare tenuerunt Ioannes Rupel. *lib. 1. forenſ. inſtit. cap. 25.* Guliel. de Benedictis *ad cap. Raynutius, de teſtam. ver. ſi abſque* Caſſaneus *in conſ. Burgun. §. 6. num. 350.* & Couarru. *pract. qq. cap. 35. num. 2.*

Sed hanc ſententiam ego impugnaui in alio tract. *de imm. Eccl. reſol....* & nunc iterum impugno; quia licèt decimæ ſint in feudum datæ, nihilominus ipſum feudum ex iure decimarum oritur, ſed ius decimarum eccleſiaſticum eſt. Ergo, &c. Concedo tamen prædictis Doctoribus, quòd ſi decimæ authoritate Romani Pontificis in Principes tranſlatæ ſunt contractu permutationis; videlicet quia ipſi Principes eas re alia, vel maioris æſtimationis, vel pretij, & vtilitatis, vel æqualis compenſant, in hoc, inquam, caſu, cauſa decimarum ſpectat ad iudicem laicum; qua ratione permutationis legitimæ factæ Principi debentur decimæ, Eccleſia ſuum ius integrum retinet in re, cum qua decimam permutauit, & ſeparat, in quam fuit decima ſubrogata. Et hæc omnia docet Raphaël de la Torre *in 2. 2. D. Thomæ tom 2. quæſt. 87 diſput. 8. num. 4.* vbi etiam *num. 5.* negat cauſam decimarum ſpectare ad iudicem laicum in his caſibus. Primò, quando laici coguntur à clericis ſoluere decimam contra præſcriptionem, vel conſuetudinem, cuius initium non extat. Secundò, quando quæſtio eſt facti, non iuris, puta an Petrus ſoluerit decimas debitas, vel non; ſitne ſoluenda potius à Petro, quàm à Paulo, etiam quando agitur contra quempiam propter decimas furto ſublatas, vel retentas. Tertiò, quando laicus conductor decimæ init cum clerico pactum, vt coram ciuili iudice conueniri poſſit. Quartò, quando cauſa agitur contra laicos fures de fructibus decimæ ſoluendis, reddendiſve, non de ipſo decimarum iure ſeruando, & tuendo. Et in his etiam caſibus cauſam decimarum contra Couarru. ſpectare ad iudicem eccleſiaſticum tenet etiam nouiſſime Adamus Tannerus *in 2. 2. D. Thom. diſp. 5. q. 3. dub. 2. n. 40.*

An Fratres D. Ioannis, qui portant mediam Crucem albam, gaudeant priuilegio fori, & gabellarum?

Resol. LI.

Negatiuè reſpondet Bobadilla *in politica tom. 1. lib. 2. can. 18. num. 233.* vbi ſic ait. [Los Confrayles de la orden de ſan Iuan de Rodas que traen media Cruz blanca, ò vn Tao blanco, que ſon ſeglares, y viuen ſin regla y con ſus bienes y habito, y ſe caſan, no gozan del priuilegio del fuero, y eſſencion de tributos.

Non deſinam tamen hic adnotare nouiſſimè Epiſcopum Viciequenſem Aloyſium Riccium *in praxi tom. 4. reſol. 177. num. 3.* affirmatiuam ſententiam docere, putat enim dictos Fratres remitti debere ad magnum Magiſtrum eorum ordinarium ſuperiorem, cùm ſufficiat, quòd militent ſub dicta Religione, & ideò tanquam alij debent quoque fori priuilegio gaudere.

An iudex laicus incidat in cenſuram Bullæ Curiæ, ſi occultè proceſſat clericum animo præſentandi proceſſum Summo Pontifici, vel iudici Eccleſiaſtico?

Resol. LII.

In *tract. 1. de immun. Eccleſ. reſol. 52.* pro negatiua ſententia adduxi Graſſium, cui nunc addo & Duardum *in Bull. Cœn. can. 15. q. 5. n. 2.* quia abſque citatione non dicitur quis proceſſare, ſed iudex laicus qui occultè proceſſat clericum, illum non citat. Ergo, &c.

At his non obſtantibus ego puto in dictam excommunicationem incidere iudicem ſæcularem, qui ſecretò Eccleſiaſticos proceſſaret, etiamſi animum haberet talem proceſſum Summo Pontifici, vel alij Prælato præſentandi. Et ita hanc ſententiam docet nouiſſimè Bonacina *in Bull. Cœn. tom. 3. diſp. 1. q. 20. punct. 1. num. 7.* quia intentio præſentandi proceſſum iudici eccleſiaſtico non confert iuriſdictionem ad informationem contra Eccleſiaſticos accipiendam. Nota tamen quòd Riccius *in praxi tom. 4. reſol. 460. n. 5.* tenet primam opinionem, quando non eſſet aditus ad Prælatum qui iuridicè ſe informare poſſet de facto criminali alicuius Eccleſiaſtici, & in eo continuaret, & eſſet periculum in mora. Sed ego non puto recedendum eſſe à noſtra ſententia, quia tales caſus ſunt metaphyſici, & moraliter vix poſſunt accidere.

An ſit licitum pro vi tollenda recurrere ad Regia Tribunalia?

Resol. LIII.

De hac quæſtione egi in alio tract. *de immun. Eccleſ. reſol. 13.* & pro parte affirmatiua adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Auilam *de cenſuris part. 2. c. 7. diſp. 2. dub. 5.* Morlam *in emporio iuris tit. 2. quæſt. 14. n. 4.* Quintanam Dueñam *Eccleſiaſt. lib. 1. cap 9. n 14.* Rodriquez *de annuis reddit. lib. 1. c. 17. num. 6.* Parladorum *rer. quotidian. lib. 3. differ. 9. § 4. n. 24.* Suarez de Paz. *in praxi tom. 2. part. 1. c. 6. q. 1. n 34.* Simancham *inſt Cathol. tit. 45. n. 35.* Guttierez *tract. qq. lib. 1. quæſt. 20. num. 1. & de iur. confir. part. 1. cap. 2. num. 26.* Garſiam *de nobil. gloſſa 2. num. 25.* Couarruuiam *pract. qq. cap. 35. num. 3.* Mexiam *in leg. Regia Toleti de los terminos in 2. fundam. part. 2. num. 47.* Vaſcum *conſ. 100.* & hanc ſententiam tenent etiam Doctores Itali, vt Fuſcus *de viſit. lib. cap 33. n. 5.* & ex Dominicanorum familia Michaël Zenardus *in directorio Theol. par. 3. c. 31. fol. mihi 197.* vbi ait, Iudex Eccleſiaſticus poteſt apud Principem laicum denunciari, ſi alicui etiam ſubdito

UGR Biblioteca Universitaria

ſubdito violentiam inferat, in quo caſu poteſt Princeps laicus reprimere vim cuicumque factam.

Sed his non obſtantibus non eſt recedendum à negatiua ſententia Theologorum, quos in dicta reſol. adduxi, nec valet dicere, quòd licet vim vi repellere, & competit Regibus liberare vi oppreſſos de manu calumniatoris. Ergo, &c. nam reſpondeo licitum eſſe vim vi repellere, quando vis eſt clara, & manifeſta, nam ſi eſt dubia, ſemper pro Superiore præſumendum eſt. Ergo in caſu noſtro iniuſtam vim infert Prælato Eccleſiaſtico iudex laicus, priuando illum iure ſuo, quod habet in caſu dubio. Quòd autem vis in noſtro caſu ſit dubia, patet ex ipſo facto, nam iudex ſæcularis examinat an facta ſit vis, necne. Ergo non ſupponit certam, & euidentem violentiam, cæteras rationes videbis nouiſſimè apud Bonacinam *in expoſitione Bullæ Cœnæ tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 15. *punct.* 4 §. 4. qui reſpondet omnia argumenta, quæ adducit Ceuallos *in tract. de cognit. per viam violentiæ*, & Salgado *de protectione Regia*. Ex his infertur contra Portel, & Hieronymum Rodriquez *in compendio quæſtionum regularium reſol.* 10. *num.* 14. incurrere in excommunicationem Bullæ Cœnæ Religioſum recurrentem ad Regem, Proregem, vel Gubernatorem, vt vim ſibi illatam à ſuo ſuperiore tantùm tollat, vt faciat iudex alios Superiores aſſignare pro ſola vi tollenda.

An iudex laicus excuſetur ab excommunicatione Bullæ Cœnæ contra ipſius trangreſſores lata, prætextu quòd non ſit in ſua Prouincia acceptata?

Resol. LIV.

AD hoc dubium negatiuè reſpondet Martinus Bonacina *in Bull. Cœnæ tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 15. *punct.* 4. §. 5. *n.* 2. qui ait, etiamſi ab aliquibus Doctoribus concedatur legem non ſolùm ſæcularem, verùm etiam eccleſiaſticam non obligare, vbi acceptata non eſt; id tamen fallit vbi conſtat ſuperiorem velle independenter ab acceptatione obligare. Sed Summus Pontifex vult independenter ab acceptatione Bullæ obligare. Ergo, &c. Minor probatur. quia Summus Pontifex in Bulla excludit omnem prætextum, & prætenſionem; tum quia à viris fide dignis accepi, nonnullos Pontifices de hac re interrogatos reſpondiſſe, contrariam ſententiam, quæ in legibus Pontificiis acceptationem requirit, explodendam, & reiiciendam eſſe. Ergo Bulla Cœnæ independenter ab acceptatione obligat. Ita Bonacina, quidquid aſſerant DD. quos ego citaui, & reprobaui *in tr. de legib. reſol.* 1. in ſecunda editione.

Nota tamen hîc obiter, quòd licet Alterius aſſerat Epiſcopos ſatisfacere publicando Bullam Cœnæ in ciuitate in qua degunt, attamen Bonac. *vbi ſuprà q.* 22. *punct.* 6. *n* 8. probabilius cenſet teneri etiam extra vrbem in Eccleſiis ſuæ iuriſdictioni ſubditis, publicare ſaltem per alios, ſi ita expedire iudicauerint. Excuſantur tamen abſolutè à dicta publicatione, vt notat Sayrus *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 25. *n.* 12. ob minas, ſeu metum Principum, quod tamen intellige ſi metus grauis ſit, & non in odium fidei, ſeu Religionis incuſſum.

An auocatio cauſarum ſpiritualium ad laica Tribunalia vetita ſit ſub cenſura Bullæ Cœnæ, ſi cauſæ auocentur tantum à iudicibus Sedis Apoſtolicæ?

Resol. LV.

AFfirmatiuè reſpondet Alterius, & Vgolinus, quos citat, & ſequitur Bonacina *in Bull. Cœnæ tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 15. *punct.* 1. *n.* 7. qui Bullâ vtitur his verbis, *ab auditoribus commiſſariis noſtris, aliiſque iudicibus eccleſiaſticis*, vbi notanda eſt illa particula, *aliis*, quæ eſt repetitiua, & relatiua ſimilium, ex *cap. ſedes, de reſcript. & ex l. quidam relegatus. ff. de rebus dubiis.*

Sed ego contrariam ſententiam teneo, & puto dictam auocationem vetitam eſſe, etiamſi cauſæ ſpirituales auocentur ab aliis iudicibus eccleſiaſticis, & hanc ſententiam tenent Filliucius *tom.* 1. *tract.* 16. *cap.* 10. *n.* 250. Souſa *in Bull. Cœn. cap.* 15 *num.* 1. Durandus *can.* 14. *q.* 7. *num.* 1. & alij, & ad argumentum contrarium reſpondet illam particulam non ſemper eſſe repetitiuam ſimilium, vt patet *in l. ſi fundum ſub conditione.* §. *ſi libertus. ff. de legatis* 1.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Couarruuiam *pract. qq. c.* 35. Menochium *de recuper. poſſeſſ. remedio* 3. *nu.* 356. Diaz *in pract. crim. cap.* 102. Ceuallos, & alios auocationem cauſarum ſpiritualium ad laica tribunalia vetitam eſſe, etiamſi iudices eccleſiaſtici negligentes ſint in huiuſmodi cauſis cognoſcendis. vide Reginald. *tom.* 1. *lib.* 9. *cap.* 22. *n.* 338. Martam *de iuriſd. part.* 4. *cap.* 146 Duarenum *vbi ſup. q.* 8. *n.* 1. & alios communiter, nec valet dicere quòd *in cap. filiis* 16. *q.* 7. *cap. ſi quis cum clerico* 11. *q.* 1. *cap. adminiſtratores, cap. Principes* 23. quo conceditur reclamatio ad Principem in cauſa eccleſiaſtica; nam reſpondeo per illos textus poſſe Principem laicum admonere Eccleſiaſticum de iniquè adminiſtrata iuſtitia, non autem poſſe auocare ad ſe cauſam eccleſiaſticam, vel dic, vt ego alibi adnotaui, illos canones abrogatos eſſe in Bulla Cœnæ, *& in cap. qualiter, de iudiciis.*

Vtrùm iudices laici auocantes ad ſe cauſas eccleſiaſticas excuſentur ex tolerantia Summi Pontificis?

Resol. LVI.

AFfirmatiuè reſpondet Coriolanus *in Bull. Cœnæ ad finem*, & alij quos citat Ceuallos *in tract. de cognit. per viam violentiæ, gloſſa* B. *num* 42.

Sed nouiſſimè contrariam ſententiam docet Bonac. *in Bull. Cœn. tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 15. *punct* 4. §. 1. *n.* 5. quia ſimplex tolerantia, ſaltem dum ſuperior commodè obſtare non poteſt, priuilegium non inducit, ex *cap. cum iam dudum, de præben.* tum quia nulla adeſt tolerantia, cùm Summi Pontifices in Bullis Cœnæ Domini excludant omnes prætextus. Vide Alterium *de cenſ. lib.* 5. *diſp.* 15. *c.* 2. *col.* 5. *ver. animaduertit.* Duardum *in Bull. Cœn. can.* 15. *q.* 13. *n.* 11. Filliucium *tom.* 3. *tract.* 16. *cap.* 10. *n.* 256. & alios, quos ego alibi citaui *in tract.* 1. *de immun. eccleſ.*

An priuilegium cognoſcendi cauſas eccleſiaſticas conceſſum Principi laico reuocari poſſit?

Resol. LVII.

VIdetur prima facie reſpondendum, quòd non: nam Imperatores, aliique Principes laici non poſſunt priuilegia Eccleſiæ conceſſa reuocare, vt probat Panormitanus *in cap ſuper. el* 2. *de appellat. n.* 4. Suarez *de imm. lib.* 4. *c.* 30 & alij. Ergo neque Papa reuocare poteſt priuilegia Principibus conceſſa; par enim videtur ratio, vt æqualitas ſeruetur.

His tamen non obſtantibus contrarium omnino aſſerendum eſt: dico igitur cum Bonacina *in Bull. Cœn. tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 15. *punct.* 4. § 1. *n.* 6. priuilegium Principibus conceſſum à Papa reuocari poſſe, etiamſi per conſuetudinem immemorabilem tali priuilegio innixam, obſeruatum fuerit. Probatur primò, quia priuilegium ſubdito conceſſum, vt communis Doctorum fert opinio, reuocari poteſt. Sed priuilegium conceſſum Imperatori, vel Regi eſt priuilegium ſubdito conceſſum, cùm Chriſtus generaliter dixerit Petro, & conſequenter eius ſucceſſoribus, *Paſce oues meas.* Ergo, &c. Probatur ſecundò, quia huiuſmodi priuilegia ſunt odioſa, vtpote libertati Eccleſiaſticæ contraria. Ergo ſtrictè explicanda ſunt, ita vt conceſſa cenſeantur illo modo, quo libertati minus præiudicent, & conſequenter reuocari poſſunt. Adde quòd hæc cenſenda eſt iuriſdictio delegata, quæ reuocari poteſt. Vide Suarez *de immun. lib.* 4. *cap.* 34. *num.* 27. Tuſcum *tom.* 5. *ver. libertas eccleſiaſtica. concl.* 342. & alios.

Nota tamen ſupradicta priuilegia ſi fuerint conceſſa in

UGR Biblioteca Universitaria

in remunerationem, & in vim contractus non eſſe reuocanda ſine iuſta cauſa; verùm iuſta cauſa concurrente non ſolùm poteſt, ſed etiam tenetur aliquando reuocare, & à fortiori hoc verum erit, ſi Pontifex aliquid aliud in compenſationem concedat. Ad argumentum verò ſuperiùs adductum patet reſponſio ex dictis, vel neganda eſt conſequentia, & ſuppono omnia bona Eccleſiaſtica iure diuino libera, & immunia eſſe à poteſtate laica; cùm autem priuilegium Eccleſiæ conceſſum, ab eáque acceptatum inter bona Eccleſiæ connumeretur, ſequitur principem laicum non poſſe priuilegium Eccleſiæ conceſſum reuocare; alioquin poteſtatem haberet ſuper bona eccleſiaſtica. Priuilegium verò laicis conceſſum ab Eccleſia non fit liberum, & immune à poteſtate eccleſiaſtica, & conſequenter ab Eccleſia reuocari poteſt, vide etiam DD quos citaui alibi *in tract. de immun. eccleſ.*

An iudex laicus conſuetudinem inducens, vel ea introducta vtens, contra libertatem eccleſiaſticam incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ?

RESOL. LVIII.

NOn incurrere in cenſuram Bullæ, ſed in cenſuram latam *in cap. nouerit. de ſent. excomm.* putat Suarez *de cenſ. diſp.* 21 *ſect.* 2. *n.* 86. Duardus *in Bull. Cœn. can.* 15. *q.* 13. *n.* 4. Reginald. *tom.* 1. *lib.* 9. *c.* 23. *n.* 361. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 16. *c.* 10. *n.* 268. & alij, quia Bulla loquitur de ſtatutis, & decretis, non autem de conſuetudinibus. Ergo, &c.

Verùm non deſunt Doctores aſſerentes iudices laicos in tali caſu incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ, & ita docet Sayrus *de cenſ. lib.* 3 *cap.* 19. *n.* 10. Souſa *cap.* 16. *diſp.* 80. *n.* 6. Cariolanus, & alij, vnde videant miniſtri laicalis iuriſdictionis, quid faciant.

Nota etiam hìc obiter quòd Nauarr. *cap.* 27. *n.* 119. & Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 9. *cap.* 23. *n.* 364. *ſub finem*, & *n.* 359. *ſub finem*, tenent quòd iudices laici incurrunt in excommunicationem Bullæ, ſi ſciant ſeruari ſtatutum contra libertatem eccleſiaſticam, & non impediant, licèt aliqui Doctores contrarium ſentiant; quia cenſura lata ob poſitiuam actionem, non incurritur ob omiſſionem.

An Clericus in feudalibus poſſit conueniri coram iudice laico?

RESOL. LIX.

AFfirmatiuè reſpondet Suarez *de immun. lib.* 4. *c.* 14. *n* 12. Duardus *in Bull. Cœn. can.* 15. *q.* 11. *n.* 68. D Antonius *par.* 3. *tit.* 9 *c.* 2. §. 3. Surdus *lib.* 3. *conſ.* 396. Marta *de iuriſd. p* 4. *cap.* 89 *num* 5. Ambroſinus *de immun. c.* 20. *num.* 56. Baiardus in Clarum *lib.* 4. § *feudum. q.* 90. *num.* 8. & alij, quia in tali caſu non ſubiicitur iudicio domini feudi tanquam perſona eccleſiaſtica, ſed tanquam Dux Marchio, &c.

Sed hoc verum eſſe exiſtimat Paulus Squillante *de priuileg. cler. cap.* 7. *dub.* 14. *num.* 105. & alij penes ipſum, quando clericus pro feudo coram ſæculari conuenitur intentando petitionem, & ſic quando de proprietate ſola agitur; ſecus autem ſi iudicio poſſeſſorio impetitur, nam tunc cauſa poſſeſſoris eſt agitanda coram eccleſiaſtico iudice, licèt contrarium aſſerat Bonacina *in Bull. Cœnæ t.* 3. *diſp.* 1. *q.* 16. *ſect.* 1. *q.* 16 *ſect.* 1. *punct.* 6. *n.* 6. & aliter iudicatum fuiſſe referat Ioannes Baptiſta del Thoro *in compen. deciſ. Neapol. ver. cler. fol.* 93.

An laicus deponens falſum coram iudice eccleſiaſtico poſſit ab eo puniri, & quid è contra ſi Clericus deponat falſum apud iudicem ſæcularem?

RESOL. LX.

VIdetur prima facie quoad primum negatiuè reſpondendum; quia ſi clericus deponat falſum coram iudice eccleſiaſtico, non poteſt ab eo puniri, neque etiam in bonis, vt de communi teſtantur, Ceuallos *tract. de cognit. per viam violentiæ part.* 2. *q.* 74. *num.* 7. Guttierez *pract. qq. lib.* 1. *q.* 24 Cabedo *deciſ.* 87. Fachineus *lib.* 9 *contr. c.* 27. Layman *in Theol. mor. lib.* 4. *tract* 9. *c.* 4. *n.* 9. & alij. Si igitur iudex ſæcularis non poteſt procedere contra clericum periurum, qui coram eo depoſuit falſum, neque poterit Eccleſiaſticus contra laicum; adde quòd teſtis falſus efficitur de iuriſdictione illius iudicis, coram quo depoſuit.

His tamen non obſtantibus affirmatiua ſententia vera eſt, quam tuetur Couar. *pract. qq. c.* 12. *n.* 8. Afflictus *deciſ.* 219. Capella Tholoſana *deciſ.* 379. Franchus *deciſ.* 149. & alij; ratio diſcriminis eſt, quia iudex eccleſiaſticus habet iuriſdictionem in laicum ratione periurij, & ſic poteſt contra eum procedere; at verò iudex ſæcularis non habet iuriſdictionem contra clericum, qui coram eo teſtimonium falſum dixit, & per conſequens non poterit eum punire, neque etiam in bonis, vt alibi contra aliquos Doctores Gallos diximus.

Sed vt clericus de falſa depoſitione facta coram laico poſſit puniri per ſuum iudicem competentem, extat pulchra quæſtio apud Aloyſium Riccium *part.* 4. *deciſ.* 81. *per totam*, lege illum, & non pigebit.

An milites ſancti Stephani, & ſancti Lazari gaudeant priuilegio fori?

RESOL. LXI.

CArolus de Graſſis *de effect. clericatus, effect.* 1. *n.* 115. teſtatur quòd in hoc Regno Siciliæ dicti milites non gaudent priuilegio fori, & idem procedere in Regno Neapolitano teſtatur Imbrianus *in tract. de Iudice, &c. part. vii. n.* 25. quia non habent Regium *exequatur* in ſuis priuilegiis.

Sed quidquid ſit de hac praxi, ego puto dictos milites gaudere priuilegio fori, quia connumerantur inter perſonas eccleſiaſticas, & profitentur religionem approbatam à Summo Pontifice, & ita docet Bonacina *in Bull. Cœn. tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 16. *punct.* 3. *num.* 16. Nauarrus *conſ.* 12. *de regula*. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 12. *n.* 45. & nouiſſimè Aloyſius Riccius *in praxi tom.* 4. *reſ.* 76. *n.* 3. loquens de Religione ſancti Lazari, aſſeruit eſſe veram religionem, & gaudere priuilegio canonis, & quòd Pius IV. confirmando anno 1565 priuilegia dictæ religionis, exemit ipſam in omnibus caſibus, in quibus eſt exempta religio ſancti Ioannis Hieroſolymitani, & etiam Marius Antonius *lib.* 2. *de reſolut.* 112. *caſ.* 63. docet dictam religionem ſancti Lazari eſſe veram religionem.

Notandum eſt tamen hìc obiter dictos Equites etiam nouiſſimos gaudere exemptione gabellarum, ſicut alibi diximus de nouitiis D. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauæ; quidquid in contrarium aſſerant noſtri Regnicolæ, Maſtrillus *part.* 3. *deciſ.* 90. *n.* 166. & Giurba *in conſiliis crim. conſ.* 77. *num.* 21. ſed noſtram ſententiam nouiſſimè tenet Riccius *vbi ſupra in praxi tom.* 4. *reſol.* 249. *n.* 3. vbi citat Nouarium *tom.* 1. *qq. cap.* 42.

An habens coadiutoriam à Papa conceſſam gaudeat priuilegio fori, & quid de clerico, qui beneficium obtinere non poterat, vel ordinatus eſt cum falſis dimiſſoriis?

RESOL. LXII.

REſpondeo affirmatiuè, quia talis dictam coadiutoriam habens beneficiatus appellatur, & ita tenent Doctores quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 12. *num.* 4.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi clericus obtineat beneficium, quod non poterat obtinere, puta quia illegitimus, vel irregularis, & de facto reperitur in poſſeſſione beneficij, gaudet adhuc priuilegio fori, & ita fuiſſe deciſum in M. C. Vicariæ Neapolitanæ teſtatur

Franchus

UGR Biblioteca Universitaria

Francus *dec.* 189. & tenent DD. quos citat Ioan. Baptiſta de Thoro *in compen.deciſ.Neapol.ver.clericus fol.* 94.

Nota etiam, quòd licèt olim clericus in minoribus conſtitutus à non ſuo Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis, vel cũ falſis, poſſit gaudere priuilegio fori, vt notant DD. quos citat Squillante *de priuil.cler.c.*7.*dub.*2.*n.*29. Hodie tamen per conſtitutionem Vrbani VIII. datam Romæ 11. Decembris 1624. taliter ordinatus minimè priuilegio fori gaudebit; ordinatum verò ante legitimam ætatem gaudere dicto priuilegio fori tradit Carol. de Graſſis *de effect. cleric. effect.*1.*n.*666. ſicut etiam ordinatum per ſimoniam.

Clericus qualem habitum deferre debet, vt fori priuilegio gaudeat?

Resol. LXIII.

RESpondeo Clericos circa habitum ſe locorum conſuetudini accommodare, vt tradit Ambroſinus *de immun.cap.*23.*n.*13. ego verò abſolutè loquendo, illum priuilegio fori gaudere arbitror, qui eo vtitur veſtium genere, vt ſi à populo videatur, clericus iudicetur; ſi autem controuertatur, an habitus cum quo inuentus eſt clericus ſit clericalis, hanc habitus cognitionem ad eccleſiaſticum iudicem pertinere, quidquid aliqui aſſerant, & peſſimè, in praxi aliqui iudices, nixi authoritate Iulij Clari *libr.* 5. *q.*36.*n.*11. & Maſcardi *concl.*961.*n.*4. & aduertat iudex laicus, quòd dum hæc coram iudice eccleſiaſtico pendent, debet ſuperſedere, vt nos alibi etiam docuimus, & aliter faciens immunitatem eccleſiaſticam infringit, licèt nonnulli apud Carolum de Graſſis *de effectibus clericatus effect.*1.*n.*1257.*& ſeq.* oppoſitum ſentire videantur, ſed malè; quia fieri poteſt, vt in tali caſu iudex laicus exerceat iuriſdictionem in perſonam exemptam, & quia ſequeretur eluſoriam eſſe cognitionem iudicis eccleſiaſtici, & hæc omnia docet, & probat Bonacina *in Bull.Cœn.tom.*3.*diſp.*1. *q.*16.*ſect.*1.*punct.*6.*n.*30.31.*&* 32. cum aliis communiter.

An aliquis Princeps habeat à Pontifice priuilegium in cauſis violentiæ arcendæ?

Resol. LXIV.

HOc priuilegium habere Regem noſtrum Hiſpaniarum docet Bannez *in* 2.2. *q.*67. *art.*1. Iulius Clarus *lib.*5. §. *vlt.q.*36. *n.*16. Menochius *de retinenda poſſeſſione remed.* 3. *num.* 354. & Cardinalis Bellarminus *in tract. de Summo Pontifice contra Berclaium c.*35.*col.*7. *ver. addebat*, & Suarez *de immun.lib.*4.*cap.*34.*num.*43.

Sed nouiſſimè Ceuallos *tract. de cognitione per viam violentiæ gloſſ.* 6. aſſerit Regem Hiſpaniarum non habere tale priuilegium, ſed ex alia ratione hoc efficere, ita pulchrè obſeruat Bonacina *in Bull. Cœnæ tom.*3. *diſp.*1. *q.*15. *punct.*4.§ 1.*n.*17. dum praxim tribunalis [de la fuera] tueri, & à peccato, & cenſura excuſare conatur, excuſationis cauſam aufert, negando Regem Hiſpaniarum, vel ipſius miniſtros, ac magiſtratus hoc facere ex priuilegio, vel ex conſuetudine priuilegio innixa. Ita Bonac. *vbi ſuprà n.* 3. aſſerit Principes priuilegium à Summo Pontifice habentes excuſari ab excommunicatione Bullæ Cœnæ auocando cauſas ſpirituales ad ſua tribunalia, *modò priuilegij formam ſeruent, & modò priuilegium reuocatum non ſit*, iuxta ea quæ ipſe inferiùs docet.

An collatio Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum poſſit à Principe laico præſcriptione acquiri?

Resol. LXV.

NEgatiuè reſpondeo cum Cardinali Tuſcho *tom.* 4. *concl.*452. *n.* 28. vbi ſic ait, licèt ex priuilegio poſſit per Papam concedi collatio beneficiorum laico; non tamen poteſt conſuetudine, neque præſcriptione acquiri etiam per tempus immemorabile; quia laici ſunt incapaces. Ita ille, cuius opinionem Probus *in addit. ad Ioannem Monachum cap.*2.*de præbend.num.*7. *&* 8. *in* 6. aſſerit eſſe communem, vide etiam Zabarellam *conſ.*57. *ſub num.*2. & Doctores quos citat, & ſequitur Silua *de beneficiis part.*2 *q.*23.*num.*16.

Pro cuius ſententiæ explicatione notandum eſt, quòd vt conſuetudo excuſet, & valeat, debet eſſe legitima, & præſcripta; conſuetudo autem præſcribi non poteſt, quoties ſubiectum eſt incapax illius rei, quæ per conſuetudinem induci prætenditur, vt notat Panormitanus, & Felinus *in cap. cauſam, de præſcript. & in cap.*4. *de conſuetud.* Decianus *in tract.crim.tom.*1.*lib.*4.*cap.*9.*n.*14. & alij communiter; cùm ergo laici incapaces ſint iuriſdictionis ſpiritualis, & eccleſiaſticæ, ex *cap. cauſam, de præſcript. &c. ſolitæ, de maiorat.& obedien.* ſequitur ipſos non poſſe hanc iuriſdictionem per conſuetudinem acquirere; ex quibus clarè apparet non poſſe prætextu conſuetudinis iudices laicos ſe tueri, & excuſari, & ideò optimè Cardinalis Tuſchus *vbi ſuprà tom.*4. *concl.*452.*n.*44. aſſerit omnes caſus, qui, pro vt atteſtantur Doctores ex conſuetudine alicuius Regni, vel prouinciæ, ſunt contra ius commune, & ſic ſuper eis non poteſt fieri fundamentum, niſi quia ſic de facto ſeruatur: vnde talis conſuetudo etiam immemorabilis, vel præſcriptio immemorabilis non valet. Ita ille, & ego.

Vt igitur Reges Epiſcopatus, & beneficia conferant, ad hoc requiritur priuilegium, nec ſuffragatur vlla conſuetudo, aut præſcriptio, etiamſi eſſet immemorabilis cum perpetua tolerantia Papæ; cùm enim verſemur in his, quæ non ſunt quæſibilia ſine Principis conceſſione, tolerantia de nihilo inſeruit; hæc enim non eſt tolerantia, ſed ſimplex conniuentia, ſeu patientia, quæ nuſquam inducit diſpenſationem in his, quæ ſunt contra iuris diſpoſitionem, vt ex text. *in cap. cùm iam dudum, de præbendis, & ibi gloſſa.* ea ſiquidem conniuentia incidit ad euitanda duntaxat ſcandala, quæ poſſent committi in auferendo huiuſmodi abuſus, vt tradunt Doctores *in cap.*2. *de præben.* Quippe crimen publicum diſſimulare dupliciter contingit, vno modo ipſum actum criminoſum non prohibendo, cùm prohiberi poſſit, vt hæc Eccleſia Romana non ſuſtinet, nec diſſimulat, immo prohibet in canonibus ſuprà citatis; altero tranſgreſſorem talis prohibitionis non puniendo, & hoc modo Eccleſia diſſimulat aliqua propter difficultatem correctionis, vt bene aduertit Turrecremata *in can.ſingula.num.*8. *diſt.* 89. multa enim tolerantur, quæ ſi in iudicium deducerentur, exigente iuſtitia non tolerarentur, vt dicit textus ſuprà allegatus *in cap. iamdudum, de præben.* & hæc omnia docet Lotherius *tom.*1. *de re beneficiaria lib.*1.*q.*6.*n.*39.*&* 41. Hinc ſi Rex noſter, vel alij Reges hodie conferunt Epiſcopatus, & alia beneficia, hoc ex priuilegio Romani Pontificis procedere dicendum videtur, vnde extante tali priuilegio non dicuntur, dicto modo loquendo Reges conferre dicta beneficia, ſed Papa mediante miniſterio Regum, atque ita collatio non reputatur regia, aut alterius Principis, ſed merè Apoſtolica, & ideo omnia ſupradicta firmauit Rota in vna Aquinenſis Monaſterij die 26. Ianuarij 1601. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & tenet Riccius *in praxi tom.*4 *reſ.*137. qui per extenſum ponit dictam ſacræ Rotæ Romanæ deciſionem, quam omnino vide.

An Rectores Hoſpitalium gaudeant priuilegio fori?

Resol. LXVI.

AFfirmatiuè reſpondent DD. quos citat Carolus de Graſſis *de effectibus clericatus effect.* 1. *num.* 118. ſi promittunt in manibus Epiſcopi caſtè viuere, & portant aliquod ſignum ſuper veſtimentum; ſecus autem dicit Abbas *in cap.*2.*num.*11. *de foro competen.* ſi iſti hoſpitalarij vtuntur coniugio, & habent, & retinent proprium, & ſunt laici.

UGR Biblioteca Universitaria

At his non obſtantibus Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 12. *n.* 40. & Valaſcus *conſ.* 105. *n.* 3. aſſerunt ſimpliciter hoſpitalarios Prælati authoritate deputatos ad aliquod hoſpitale erectum authoritate Epiſcopi gaudere priuilegio fori. Sed de hoc dubio vide Decianum *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 39. Duardum *in Bull. Cœnæ lib.* 2. *can.* 15. *q.* 9. & alios.

An qui aſſumpſit habitum clericalem poſt delictum animo ſubtrahendi ſe à laica poteſtate, gaudeat priuilegio fori?

Resol. LXVII.

De hac quæſtione olim mihi magna controuerſia fuit cum quodam ſupremo miniſtro Regio, & affirmatiuam ſententiam ipſe docui *in tract. de immun. eccleſ. reſ.* 26. & nunc iterum doceo; quia dici poteſt iſtum vti iure ſuo, aſſumendo ſtatum clericalem, qui licèt illum aſſumpſit hac intentione, non videtur priuari ipſo facto priuilegio clericali, licèt fortaſſe dignus ſit, qui tali priuilegio priuetur, & ita hanc ſententiam docet Suarez contra regem Angliæ *lib.* 4. *c.* 15. *n.* 17. & iterum Bonac. *in Bull. Cœn. to.* 3. *diſp.* ... *q.* 16 *ſect.* 1. *punct.* 5. *n.* 9. quidquid etiam in contrariũ aſſerant DD. quos citaui *in dicta reſolut.* quibus nunc addo Zerolam *ver. Clericus n.* 6. Iulium Clarum *q.* 36. *n.* 38. & eius additionatorem *ibid. litera G.* & alios penes ipſos. Sed ſi aliquis vellet ſtare in opinione negatiua, dicendum eſt in negantem incumbere onus probandi ſtatum clericalem aſſumptum fuiſſe per fraudem; quomodo autem id probetur, vide Maſcardum *tom.* 2. *concl.* 815. Gabrielem *in comm. opin. tit. de præſump. concl.* 13. *n.* 2. Ambroſinum *de immun. c.* 19. Durandum *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 15. *q.* 11. Martam *de iur. part.* 4. *caſ.* 176. & alios penes ipſos.

Si autem quis dicat ſuſcepiſſe habitum clericalem ex vi voti, an ipſius iuramento ſtandum ſit, negat Farinacius *tit. de Inquiſ. q.* 8. *n.* 114. & alij; ſed affirmat Decianus, & alij penes Ambroſinum 12. quibus ego addo Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 101. *n.* 9.

Quid facere debeat Epiſcopus dum iudices laici edunt aliquod ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam?

Resol. LXVIII.

Si dubium ſit an illud ſtatutum libertati Eccleſiaſticæ aduerſetur, & damnum Eccleſiis, vel clericis inferat, cogere poteſt conditorem ad declarandum expreſsè tali ſtatuto clericos, & Eccleſias non comprehendi. Si verò perſpicuè conſtet illud ſtatum eſſe contra libertatem eccleſiaſticam, præcipere debet conditori, & ipſis ad quos pertinet, vt illud omnino tollant, & ſi hoc ipſi minimè efficere volunt, debet ipſe authoritate ſua tollere, & declarare huiuſmodi ſtatutum, legem, actum, pragmaticam, aut aliam ordinationem eſſe irritam, & inualidam. Vide Felinum *in cap. Eccleſia ſancta Mariæ, num.* 145. *de conſtit.* Altherium *lib.* 5. *diſp.* 16. *cap.* 6. *dub.* 54. Sayrum *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 17. & alios.

An Clerici inſeruientes, & verè aſtricti alicui Eccleſiæ, licèt primam tonſuram non habeant, gaudeant priuilegio fori?

Resol. LXIX.

Negatiuè reſpondet Bonac. *in Bull. Cœn. tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 16 *punct.* 3. *n.* 7. quia talis clericus non gaudet priuilegio canonis; ergo neque gaudet priuilegio fori, & hanc ſententiam videtur innuere Reginald. *tom.* 1. *lib.* 9. *c.* 23. *n.* 355. cæteras rationes videbis apud Bonacinam.

Sed his non obſtantibus non deſunt Doctores poſt Concilium Tridentinum ſcribentes, qui aſſerunt dictos clericos priuilegio fori gaudere, & ita tenet Bellettus *in diſquiſ. cler. part.* 1. *tit. de fauore clericorum perſonal.* §. 2. *n.* 2. Ambroſinus *de immun. cap.* 22. *n.* 6. & Decianus *in tract. crim. tom.* 1. *lib* 4. *cap.* 8. *n.* 2. & ad argumentum quod adducit Bonacina *vt ſupra* poſſet aliquis reſpondere, quòd clerici, qui dicuntur *ſaluatici*, non gaudent priuilegio canonis, neque exemptione gabellarum, & tamen gaudent priuilegio fori, vt declarauit ſacra Cardinalium Congregatio 10. Kalendas Iunij 1632. cuius verba affert Paulus Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 7. *dub.* 2. *n.* 4. & Nouarius *de elect. fori q.* 52. *ſub n.* 13. *ſect.* 2. in vltima impreſſione Neapolitana, ſed circa ſupradictos clericos ſaluaticos multas quæſtiones ſuſcitat nouiſſimè Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſ. tom.* 4. *reſol.* 223. *vſque ad reſol.* 131. lege illum, & non pigebit.

An iudex laicus poſſit dirimere controuerſias ortas inter Confraternitates in aliqua proceſſione?

Resol. LXX.

Affirmatiuè reſpondet noſter D. Carolus de Graſſis *de effectibus clericatus eff.* 1. *n.* 613. vbi ſic ait, quoad locũ incedendi in proceſſionibus, vt ſi debet incedere in quarto, vel in quinto loco, in talibus namque controuerſiis eſt iudex Illuſtriſſimus Senatus huius Vrbis, qui ſummariè, & abſque viſione ſcripturarum, ſolet cauſas iſtas terminare, & cognita differentia ſtatim cauſam terminat: quando autem eſt differentia an aliquis ſit bene, vel malè cancellatus à Societatibus, & cõfraternitatibus, vel ſit recipiendus, vel non, vel an ſit canonicè quis electus ad guberniũ, & adminiſtrationẽ, tales, & ſimiles controuerſiæ dirimuntur per Archiepiſcopũ, vel ſuũ Vicarium. Ita ille.

Sed obſeruat Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 78. *n.* 42. quòd quamuis hæc Caroli de Graſſis ſententia circa primum membrũ videri poſſit tolerabilis, quando agitur de iudicio poſſeſſorio, tamen extra illud non eſt admittenda, ſed potiùs dicendum eſt ad iudicem eccleſiaſticum dictas controuerſias pertinere dirimere, quæ eſſent inter dictas laicorum confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid ſimile. Sic Barboſa.

An domus Parochorum, Canonicorum, aliorúmque Eccleſiaſticorum exiſtentes prope triginta paſſus Eccleſiæ gaudeant eius immunitate, etiamſi habitentur à laicis?

Resol. LXXI.

Negatiuè reſpondent Peregrinus *de immun. c.* 4. *n.* 27. Farinac. *in appen. cap.* 19. *n.* 260. & Marius Italia *lib.* 1. *cap.* 4. §. 6. *n.* 6. quia hæc conſuetudo eſt in contrarium, & ideo aſſerit Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *num.* 3. quòd licèt ſecundùm iura [eſta concedida eſta immunidad no ſolo alas Igleſias ſino tambien quarenta paſſos al rededor de la Igleſia Matriz, y treynta paſſo al rededor de las demas, mas dize Couuarruuias, que y a por la coſtumbre ha ceſſado eſto quanto à las Igleſias que eſtan edificadas en las Ciudades, y que ſolo lo queda en las que eſtan edificadas dentro de los muros de los caſtillos.] Ita ille.

His tamen non obſtantibus aliqui affirmatiuè reſpondent ad propoſitũ dubium, & aſſerunt ſupradictas domus gaudere immunitate, quamuis eas inhabitent laici, & ita hanc ſententiam tenet Decianus *in tract. crimin. lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 16. Ambroſinus *de immun. cap.* 10. *n.* 8. & nouiſſimè Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 16. §. 4. *num.* 7. quia immunitas eſt veluti accidens morale loco affixa, locatio autem eſt actio extrinſeca loco; tum quia ſequeretur in poteſtate locatoris eſſe auferre, vel concedere loco immunitatis priuilegium; tum quia immunitas cõceſſa eſt loco ſacro, & exiſtentibus in tali loco: per accidens autem eſt, vt in tali loco habitet potius conductor, quàm dominus directus, vel vtilis, tum quia loca ſacra

UGR Biblioteca Universitaria

immunitate gaudent, exceptis caſibus expreſſis; hic autem caſus nullibi expreſſus, & exceptus reperitur; ergo, &c. & hæc omnia docet doctus Bonacina *vbi ſupra*, qui etiam optimè notat, quòd nomine *paſſus* intelligitur menſura quinque pedum, pes autem complectitur menſuram quindecim digitorum, & hoc etiam notauit Farinacius *vbi ſuprà n.286.* & Tuſcus *tom.4. litera I. conc.59. n.2.* & alij; ad conſuetudinem verò quam in contrarium aſſerunt aliqui, reſpondeo Gregorium XIV. damnare ſupradictas conſuetudines. ergo, &c.

An occidens fœtum animatum cum aliqua potione, gaudeat immunitate Eccleſiæ?

Resol. LXXII.

NEgatiuam ſententiam docet Peregrin. *de imm. Eccl. c.3.n.8* Farinac. *in app. c.8.n.138.* & alij penes ipſos; & ratio eſt, quia talis occidit proditoriè illum, qui nullo pacto præuidit, nec præcauere potuit talem mortem.

Verùm ego contrariam ſententiam teneo cum Martino Bonacina *t.3. diſp.2.q.3. punct.16.§.8.nu.8* quia ait ille huiuſmodi delinquens iuxta communem vſum loquendi non vocatur proditoriè occidere; is enim dicitur proditoriè occidere qui per inſidias, ſeu dolum aliquem id non præuidentem occidit; infans autem non dicitur in hoc caſu per inſidias, & doloſè occidi, cùm ipſe nullius rationis capax ſit, nec dolus in ipſum committatur; dolus autem eſt fraus ad aliquem decipiendum adhibita, infans autem decipi non videtur. ergo, &c. & ita hanc ſententiam tenet etiam Franciſcus Leo *in Theſ. fori eccl. par.1.c.13.ver. dubitari etiam poteſt*; ex his igitur dicendum eſt concubinarium potionem concubinæ, vel adulteræ tradendo gaudere Eccleſiæ immunitate.

An fugiens à birruarijs, ſi parietem Eccleſiæ partis exterioris tangat, vel fuerit amplexus, gaudeat immunitate?

Resol. LXXIII.

NEgatiuè reſpondet Archidiaconus *in c. vnico, de reliq. & vener. ſanct. in 6.* quia appellatione Eccleſiæ non venit pars exterior muri Eccleſiæ, quæ viam publicam ſpectat. Secundò ſupradictus reus in tali caſu non dicitur eſſe in Eccleſia, & ita hanc ſententiam tenent mordicus miniſtri laicalis iuriſdictionis.

Sed pro affirmatiua ſententia aliqui has rationes adducunt. Primò quia priuilegia immunitatis Eccleſię amplianda ſunt. Secundò *in l. qua religioſis. ff. de rei vendicatione*, habetur, quæ Religioſis adhærent, religioſa cenſentur; ergo quæ adhærent loco ſacro, cenſentur ſacra, & cõſequenter gaudent immunitate loci ſacri. Tertiò acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, *c. ſi ſuper gratia, de officio delegat. in 6.* Quartò priuilegium conceſſum Eccleſiæ, dicitur etiam concedi per triginta paſſus in circuitu eius, vt ex ſacris canonibus docent communiter Doctores, & nos *ſuprà* probauimus. Ergo multo magis hoc dicendum eſt in caſu noſtro de pariete, qui eſt annexus, & acceſſorius, & incorporatus ipſi Eccleſiæ, & ita hanc ſententiam docet Epiſcopus Viciaquenſis Aloyſius Riccius *in praxi tom.4. reſol.560.n.8.* & Martinus Bonacina *de legibus tom.2. diſp.3.q.7. punct.4.n.5.* Vnde ex his à fortiori apparet, quòd ſi quis confugiat ſupra tectũ Eccleſiæ, gaudebit vtique immunitate, vt notat Villalobos *in ſumma t.2.tr.39.diffic.5.n.3.* Fagundez *part.2.lib.4. cap.4.n.63.* Suarez *de Relig. t.1. lib.3.c.9.n.8.* & alij ſcribentes ſuper Bullam Greg. XIV. vide etiam Bonacinam *tom.3. in Bull. Cœn. diſp.2.q.3. punct.16.§.n.19.20.*

An Bulla Cœnæ tollat caſus Regni Galliarum, quos priuilegiatos appellant, & quid de priuilegio Monarchiæ Regni Siciliæ?

Resol. LXXIV.

HOs caſus priuilegiatos ponit Caſſaneus *ſuper conſuet. Burgun. rub.1. tit. des iuſtices & droits. §.5. ver.5. col. a grace n.48. & ſeq.* & Bul. Cœnæ illos non tollere tenet Antonius Bouius *in reſp. ad Paulum Seruitam pro cenſuris Pauli V. p.4. ad arg.10.* vbi ſic aſſerit. [In Frãcia in Re ha Priuilegij della Sede Apoſtolica, onde ſe procede ſolo ne delitti priuilegiati, non eccede in coſa alcuna i ſuoi Priuilegi, i quali ſe non l'aueſſero ecceduto i Signori Venetiani non ſarebbe loro ſtata detta coſa alcuna.] Sic ille.

At contrariam ſententiam docet P. Binsfeldius *in commen. de iniurijs, & damno dato c.7. concl.13.* vbi ſic ait. Per Bullam Cœnæ Domini videntur etiam ſublati Caſus Regni Galliarum, quos priuilegiatos appellant, in quibus iudices ſæculares in illo Regno ſe intromittunt etiam pro criminibus aliquibus contra Clericos. Hæc Binsfeldius; ſed vſum talium priuilegiorum Regis Galliarum non audet damnare Nauarrus, & alij quos adduxi *in tr. de immun. Eccleſ. reſol.6.* licèt *ibi* Sayrus, & alij damnandum eſſe exiſtiment. Ego verò circa reſolutionem huius caſus de meo nihil dicam, & nihil ponam, ſolùm referre volui quid alij dixerunt; ſicut etiam facio cum Martino Bonacina *in Bul. Cœnæ t.3. diſp.1.q.21. punct.1.n.24.* circa iudicium de Monarchia huius Regni Siciliæ, quàm acriter impugnat Hieronymus Catena *in Vita Pij V.* cum Cardinali Baronio *tom.11. anno 1097.* Sed defendit Antonius Xibeca *in allegationibus manu ſcriptis ad Marcum Antonium Columnam*, & nouiſſimè, vt fertur, Io. Bertran de Gueuara Archiepiſcopus Compoſtellanus *in diſcurſ. de origine, & vſu Monarchiæ Regni Siciliæ lingua Hiſpanica conſcriptis, & editis Valliſoleti anno 1605. apud Aloyſium Sanchez.* vide etiam Henriquez *in ſum. lib.10. c.29.n.3. & lib. de Summi Pontificis claue c.10.§.3.* Sebaſtianum Cæſarem *de Eccl. Hier par.1. diſp.3.§.1.n.9.* Camillum Borrellum *de præſtantia Regis Catholici c.50. per totum.* Goffredum *lib.4. de rebus geſtis Roberti Guiſardi. c.29.* Faſellum *lib.7. poſterioris decadis cap.1.* Ioannem Marianam *hiſtor. Hiſpan. lib.10. c.5.* Ferdinandum Matute *in reſponſo pro impoſitione gabellæ contra Meſſanenſes fol.24.* Maurolicum *in hiſt. Sicil. lib.3. art.98.* Laurentium Ananiam *in fabrica mundi tract.1. fol.129.* Antonium Coſtam *lib.1. conſil.1.n.75. & 85.* Cumiam *in præl. cap. ſi aliquem, n.49. & 52.*

TRACTATVS SECVNDVS

DE DVBIIS REGVLARIVM.

An Generales, & alij Prælati Religionum poſſint confiteri Confeſſoribus extra Religionem, & quid de Generalibus, & præpoſitis noſtræ Religionis?

Resol. I.

AFFIRMATIVAM ſententiam docent communiter DD, *ex cap. ne pro dilatione, de pœn. & remiſ.* vnde Villalobos *in ſum. tom.1. tract.9. diffic.47. num.4.* ſic aſſerit. [Tienen iuriſdiction ordinaria los Prelados de las Religiones, como ſon generales, y Prouinciales que tienen iuriſdiction quaſi Epiſcopal, y los Guardianes, Abades, y Priores que preſiden a tota la communidad, que ellos todos ſon ordinarios reſpectiuè, y tienen facultad de eligir confeſſor, por la conceſſion de Greg. IX. porque todos ellos ſe comprehenden del baxo de nombre de Prælado, y aſſi eſta en vſo en las religiones como

UGR Biblioteca Universitaria

dize] Soto *in 4.diſt.18.q.4. art.2.* Sic Villabos, & alij *vbi infra.*

Sed difficultas eſt in noſtra Religione, nam in decretis Capitulorum generalium *part.1. c.6.n.1.* ſic habetur. Nemo noſtrûm ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, qui à Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocumque priuilegio, cui ex nunc totius Religionis nomine renunciamus, ac cedimus. Vnde ſub his verbis Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. conſt.5. part.1.c.9. lit. C.§.1.* putat comprehendi Generales, & Præpoſitos, & ideo ait ille, quòd quando à Religione eliguntur ad dictas Prælaturas, ſubintelligitur pactum implicitum, quod eſt obſeruandi, & curandi, vt obſeruentur conſtitutiones, & decreta Capituli generalis, vnde eo ipſo quòd acceptant Prælaturas, tacitè renunciare videntur dicto priuilegio, quo gaudere non poſſunt niſi intra Religionem, nec decretum hoc eſt contrarium canoni, quia priuilegio ſuo cuique licet renunciare *l. ſi quis in conſcribendis, C. de pactis,* hæc Peregrinus.

Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto. Primò, quia priuilegium inſertum in corpore iuris, vt eſt illud, de quo loquimur, reputatur ius commune, vt patet ex textu *in l. eius militis, §. militia miſſus, de teſt. milit.* & notat Iaſon *in l.1.n.16. de conſtit.* Henriquez *vbi infrà,* & Lotterius *de re beneficiaria tom.1. lib.2. q. 7. n 26.* vnde in generali derogatione non comprehenditur ſub nomine priuilegij; quia eo quod inſertum eſt in corpore iuris, habetur pro iure, & lege, & ideo Villalobos *in ſum. tom.1.tract.9. diff.51.n.3.* loquens de priuilegio Religioſorum *in Clem. dudum, de ſepulturis,* ſic aſſerit. [Aunque el Concilio Tridentino en aquel decreto reuoca los priuilegios, mas no de los que eſtan inſertos en el cuerpo del derecho, porque eſſos ſon leyes Eccleſiaſticas y no ſe entiende de baxo deſta palabra priuilegio que la ley que ſe inſtituye de nuouo no reuoca eſtos priuilegios, aunque ponga qualeſquieras clauſulas generales, ſi no es que ſe haga dellos expreſſa mencion.] Ita ille.

Idem etiam tenet Io de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2.c.6. dub* 1. vbi ita ait. Iuxta morem loquendi Iuriſtarum nomine priuilegij non intelligitur, quod eſt in corpore iuris inſertum, & lex de nouo inſtituta non reuocat priuilegia in iure inſerta, niſi de illis fiat expreſſa mentio, licèt apponat quaſlibet non obſtantias generales, & reuocet priuilegia, quia priuilegia in iure inſerta vendicant ſibi aliud nobilius nomen, & ſunt iam leges communes. Sic ille. Hoc etiam docet Miranda *in manuali Prælatorum, tom.1.q.45. art.6 in concl.* Henriquez *lib.6.c.6 num.4.* Fagundez *præcept.2. lib.7. c.2. n.15. & n.78. &* 82. Rodriquez *in quæſt. regul. tom.1. qu.59. art.2.* Paulus Layman *in Theol. moral. lib.1. tract.4. cap.23.n.26. & lib.4. tract.6. c.11. n.5.* & alij.

Hinc præter Layman *vt ſuprà,* & alios citatos DD. notauit etiam Gloſſa *in Auth. qua in prouincia. C. de criminibus, verſ. illico omni priuilegio, & in l.3.C. de ſilent. l.12.* cum Barboſa *in l.2.§. legatis n.117. ff. de iudiciis.* Borgos de Paz *in l.3. Taur. n.559.* Decio *conſil.165.n.4.* Iacobo Bennio *de priuileg. Iuriſconſ. part.3. priuileg.100. num.2.* Ruyno *vol.1. conſil.228.n.13.* Rebuffo *reſponſ.15. verſ. ſeptimo etiam, & reſp.134. verſ. item ſi mandetur.* Mandoſio *de priuileg. ad inſtar, gloſſa 14.n.2.* Gomez *in c.1.n.93. de conſtit. in 6.* Felino *in c.1. n 12. & in c. nonnulli, n.9. & 26. de reſcriptis,* & aliis, quòd iſta clauſula, *non obſtante quocumque priuilegio,* non comprehendit priuilegium in corpore iuris inſertum.

His igitur omnibus ſuppoſitis, ſic argumentor contra Peregrinum. Priuilegium quod habent noſtri Præpoſiti locales, eſt inſertum in corpore iuris, ſed priuilegia inſerta in corpore iuris non derogantur, neque comprehenduntur, vt probatum eſt in clauſulis generalibus, *non obſtante,* &c. etiam alicuius Concilij Generalis, niſi de illis efficiatur expreſſa mentio, ergo è fortiori dictum priuilegium noſtrorum Præpoſitorum non erit comprehenſum in illa clauſula Decreti, quod Peregrinus adducit, cùm ſit priuilegium, vt dictum eſt, in corpore iuris inſertum. Dicendum itaque eſt illud decretum factum fuiſſe in Capitulo generali pro gaudere volentibus priuilegio Bullæ Cruciatæ, vel aliis licentiis, & indulgentiis confitendi cuicumque etiam extero Sacerdoti inſcio Superiore, non autem pro Generalibus, & Præpoſitis habentibus hoc priuilegium clauſum in corpore iuris; cum igitur tale decretum loquatur tantùm de priuilegiis, non eſt extendendum ad iura Prælatorum quorum mentionem non facit: nam ſi hoc priuilegium comprehendere voluiſſet, de illo expreſſam mentionem facere debuiſſet, & ideo quando in aliqua Religione Capitulum generale voluit reſtringere, aut limitare, ne Prælati vtantur ſupradicto priuilegio, ſpecificè illis hoc prohibuit, & ita factum eſſe in Religione Ciſtercienſi, notauit Hieronymus Llamas *in meth. part.1. cap.5. § 5.*

Deinde ſupponitur in illo Capitulo Patres renunciaſſe huic priuilegio, quod ego nego, & negant omnes, qui in illo Capitulo adfuerunt; nam tunc nihil de hac renunciatione talis priuilegij inter illos actum fuit, & tamen renunciatio priuilegij ſupponit neceſſariò renunciantis conſenſum, vel voluntatem, vt notat Suarez *de legibus lib.8.c.33.n.8* & alij communiter, nam conſenſus, & voluntas non fertur in rem non cognitam, ergo dicto priuilegio in dicto Decreto renunciatum fuiſſe minimè dicendum eſt. Concedimus igitur Peregrino Superiores quando eliguntur ad prælaturas ſubire onus obſeruandi, & curandi vt obſeruentur conſtitutiones, & decreta noſtræ Religionis, ſed negamus, quòd renunciant tunc tacitè huic priuilegio de quo dictum eſt; nam nunquam ipſi huic renunciarunt, neque ex vi verborum decreti in illo comprehenſi ſunt, ideoque neque illud obſeruare tenentur, cùm ex dicto cap. finali poſſint ſibi eligere in Confeſſarium quemcumque Sacerdotem, etiam ab Epiſcopo non approbatum intra, & extra Religionem. Et ita præter Villalobos *vbi ſuprà* docet Miranda *in manuali Prælatorum tom.2.q.20. art.7. & q.32. art.6. concl.1.* Syluius *in addit. ad 3.p. D.Thom. q.8. art.5. Quæritur 2. concluſ.2.* Ioan. Valerus *in diff. vtriuſque fori, verſ. iuriſdictio d.14.n.2.* Barboſa *in collect. tom.2. lib.5. tit.38.c.16. num.2.* Filliucius *tom.1. tract.7 c.9.n.231.* Suar. *tom 4. in 3.p. diſp.27. ſect.2. n.9. & 10.* Coninch. *de Sacramentis diſp.8. dub.8.n.60.* Nugnus *in 3. part. tom.2. q.8. art.5. dub.2.* aſſerentes Prælatos Regularium poſſe eligere Confeſſarium etiam extra Religionem, dummodo ab eorum conſtitutionibus, & ſtatutis hoc illis facere non prohibeatur, quod in noſtris non prohibetur, nam in hoc tantùm negatiuè ſe habent, vt patet.

Non deſiſtam adnotare etiam hìc quod noſter P. Alphonſus de Leone, vir quidem doctus *in tract. de officio, & poteſt. confeſ. tom.2. recollect.11.n.95. &* 106. docet Capitulum generale niſi fuerit à Papa confirmatum, non poſſe derogare huic priuilegio Superiorum, quod habent à iure eligendi Confeſſarium extra ordinem, lege illum, & non pigebit; vnde apparet, quàm parum ſolidè opinio Peregrini defendi poteſt. Vide etiam Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſolut.10.n.17.* vbi ait, quòd confirmatio ſtatutorum alicuius Capituli generalis facta à Papa intelligitur, quatenus ipſa non ſunt contraria iuri communi, & ſacris canonibus, ſed de his opinionibus Leonis, & Rodriquez alibi à nobis fuſiùs dicetur.

Notandum eſt tamen aliquos DD. dictum priuilegium de eligendo Confeſſario extra Religionem concedere tantùm Generalibus, & non inferioribus Prælatis, & Guardianis, Præpoſitis, &c. & ita tenet Reginaldus *tom.1. lib.1.c.4. ſect.2.n.36.* Llamas *in met. part.1.c.5. § 5.* & alij, meliúſque feciſſet Peregrinus ſi cum iſtis DD. tenuiſſet; ſed ille tenet cum communi DD. ſententia, & poſtea vt viſum eſt, huic priuilegio noſtros Præpoſitos renunnunciaſſe, quod minimè, vt *ſuprà* probaui, admittendum eſſe cenſeo.

Non

UGR Biblioteca Universitaria

Non grauabor etiam his omnibus addere, quòd probabiliter ſecundùm Megalam *in 1. part. lib. 1. c. 10. n. 4.* & Cariolanum *de caſ. reſer. part. 1. ſect. 1. art. 24.* ſupradictum priuilegium, quod habent Præpoſiti eligendi quemcunque confeſſarium, extendi poteſt etiam ad Vicarios noſtros in ſede vacanti, vel alio modo abſente Prępoſito, & ita interminis hanc ſententiam poſt hæc ſcripta docet P. Leone *de officio confeſſ. tom. 2. recollect. 6. n. 36.* licèt etiam probabiliter contrarium aſſerat Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 27. ſect. 2. n. 8.* & ratio eſt, quia actio ſubrogata habet priuilegium eius, cui ſubrogatur; & in noſtris conſtitutionibus *part. 3. c. 9.* dicitur quòd Vicarius abſente Præpoſito huius vicem gerit, quæ verba explanans *in commentariis ſuis litera F.* Peregrinus ſic aſſerit. Si abſentia Præpoſiti eſſet non ſolum à domo, ſed etiam à ciuitate, vel eſſet mortuus, vel ex alia cauſa dimiſiſſet officium, in iſtis caſibus Vicarius haberet iuriſdictionem fori conſcientiæ, & contentioſi, quia eſſet quaſi Ordinarius vices Prępoſiti in omnibus gerens, & ſic declarauerunt P. P. Dominicani in ſuis conſtitutionibus in Capitulo generali Pariſiis celebrato anno 1246. Ita Peregrinus. Cuius verba non parum probabilem noſtram, & Megalæ ſententiam efficiunt, nam vt dictum eſt, & patet ex *l. ſi eum §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautioni, & ex c. Eccleſia, vt lite pen.* ſubrogatus in locum alterius, in eius quoque iura, & priuilegia ſubrogatus eſſe cenſetur, quod etiam notauit Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 15. qu. 11. num. 10.* Verùm pro coronide huius reſolutionis aduertè cum Molfeſio *in ſumma tom. 1. tract. 7. c. 15. n. 44.* quòd licèt omnia ſupradicta contra Peregrinum ſint vera, tamen non conuenit, vt Prælati Regulares confiteantur extra Religionem, licèt, vt dictum eſt, de rigore poſſint.

An Guardiani, Priores, Præpoſiti, & Rectores Regularium poßint illis præbere licentiam, vt eligant Confeſſarium extra Religionem?

RESOL. II.

Affirmatiuè reſpondeo, ſecluſa conſtitutione Religionis, vel ſtatuto in contrarium. Et ratio eſt, quia qui habent ordinariam poteſtatem, poſſunt illam alteri delegare vt habetur *in cap. quibus de officio ordinarij*, & notat Syluius *in addit. ad 3. part. D. Thom. q. 8. art. 5.* Io de la Cruz *in direct. part. 2. de ſacram. Pœn. q. 5. dub. 6. concl. 1.* Barboſa *in l. cum prætor. §. 1. n. 527. ff. de iudiciis*, & alij communiter. Sed Guardiani, Præpoſiti, &c. habent poteſtatem ordinariam, & ſunt ſuorum ſubditorum Ordinarij vt notat Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 10. c. 5. n. 3.* Molfeſius *in ſum. tom. 1. tract. 7. cap. 14. n. 60.* Filliucius *tom. 1. tract. 7. c. 7. n. 188.* Ledeſma *in ſum. tom. 1. de Sacram. c. 38. q. 7. n. 3.* & alij communiter. Ergo poſſunt hanc poteſtatem aliis ſubdelegare, & ideo Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 9. diffic. 49. n. 11.* ſic aſſerit. [Los Guardianos, y Prelados ſemejantes como ſon Ordinarios, tambien pueden delegar ſu iuriſdicion.] & citat Angles Rodriquez, & Cenedum, quibus etiam ego addo portel *in dubiis Regularium, ver. Prælatus nu. 1. & 2.* vbi ita ait, Guardiani poſſunt delegare, id eſt, committere alicui vt faciat omne illud, quod ipſi poſſunt facere ex officio ordinario, quia habent poteſtatem ordinariam, & *in addit. verſ. Prælati poteſtas, n. 2.* ſic etiam ait. Omnes Prælati conuentuales Religioſorum habent iuriſdictionem ordinariam in vtroque foro, ac proinde poſſunt illam delegare, quia habent iuriſdictionem ex officio, ſeu ex lege Canonica, quæ Prælatis ritè electis dat iuriſdictionem competentem ſuo officio, & tandem Io de la Cruz *de ſtatu Religionis lib. 1. c. 6. dub. 8.* docet, quòd non tantùm iuriſdictio competens Prælatis Regularium ex iure communi, vel particulari ſuarum legum eſt ordinaria, ac ſubinde delegabilis, ſed etiam iuriſdictio illis conceſſa ex priuilegio Principis. Vide omnino Aſcanum Tamburinum *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 3. q. 2. n. 1.* & Sa *verſ. delegatus n. 2.*

Sed difficultas in noſtra Religione. Nam Peregrinus *in comment. ad noſtras conſt. part. 1. cap. 9. litt. C. §. 2.* negatiuam ſententiam docet. Sic enim ait. Dubitari poſſet vtrùm Præpoſiti locales poſſint licentiam tribuere vni ex nobis ſibi ſubdito, vt confiteri poſſit Confeſſario extra Religionem noſtram. Reſpondetur, quòd non abſque neceſſitate; ratio eſt, quia Capitulum generale potuit hoc prohibere, & de facto prohibuit hoc decreto. Ita Peregrinus.

Verùm ego contrarium ſentio; nam verba decreti ſunt hæc *in part. 2. c. 6. num. 2.* Nemo noſtrûm ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, qui a Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocumque priuilegio, cui ex nunc totius Religionis nomine renunciamus, ac cedimus. Quæ quidem verba, vt clarè apparet, & nos in ſuperiori reſolutione firmauimus, loquuntur tantùm de priuilegiis, vt eſt Bulla Cruciatæ, vel aliud indultum eligendi quemcumque Confeſſarium inſcio Superiore. & ideo non debent, neque poſſunt extendi ad licentias, quas ſubditi obtinent à ſuis Prælatis, quibus de iure communi ex *cap. Omnis vtriuſque ſexus, de pœn. & remiſſ.* tamquam ordinariis competit, & poſſunt hanc facultatem præbere & hæc omnia in reſolutione ſuperiori ſatis firmata ſunt. Igitur cùm tale decretum loquatur expreſſè de priuilegiis, non eſt extendendum ad iura Prælatorum, quorum mentionem non facit. Adde quòd de renuntiatione huius priuilegij, vt patet omnibus, nihil actum fuit in illo Capitulo generali, ex quo decretum ſupradictum emanauit; & cùm eſſet res grauis, tollens circa hoc poteſtatem ordinariam Prælatis, ſpecificè efficeretur prohibitio, ſi Capitulum generale tunc dictam poteſtatem tollere, aut limitare voluiſſet, ſicuti fecerunt conſtitutiones Prædicatorum, in quibus, vt notauit Ioan de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. cap. 6. dub. 11.* habetur, non poſſe Priorem concedere ſibi ſubdito licentiam confitendi Sacerdoti alterius ordinis, ſed ſolus Magiſter Ordinis hoc poteſt concedere, quando non adeſt Confeſſor Ordinis. Per quod infert Ioan de la Crux, limitatur authoritas ordinaria iſtorum Prælatorum, quod in noſtra Religione per conſtitutionem, vel per aliquod decretum vſque adhuc minimè factum eſſe cenſeo.

At dicet aliquis Sixtum IV. Innocentium VII. Clementem VII. Leonem X. conceſſiſſe Regularibus, vt cùm licentia ſuorum Prælatorum, tantùm cùm itinerantur, poſſint extra Religionem Confeſſarium eligere, quas Bullas affert Ioan. de la Cruz *vbi ſupra*, Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 9. diff. 49. n. 12.* ergo ſi Prælati Regularium poſſunt hanc licentiam ſubditis præbere, vt etiam extra Religionem confiteantur, ad quid deſeruiunt priuilegia illa Pontificum? Reſpondeo cum Llamas *in meth. p. 1. art. 1. c. 5. §. 5.* quòd aliquãdo in priuilegiis conceditur Regularibus minus, quàm quod de iure communi illis competit, & ideo in caſu noſtro plus poſſunt ſubditi à Prælatis Regularibus ex poteſtate ordinaria obtinere, quàm quod in priuilegiis Summi Pontificis conceſſerunt, qui tamen cum dictis priuilegiis poteſtatem ordinariam Prælatis Regularium tollere minimè intenderunt. Probatur totum hoc ex priuilegiis quæ affert Llamas *vbi ſuprà* concedentia Prælatis Regularem eligere Confeſſorem cum licentia ſui Generalis, non obſtante, quòd hoc competebat illis de iure, ex *c. fin. de pœn. & remiſſ.* vt *ſuprà* probatum eſt, independenter à licentia Generalis, & tamen, vt patet, per dicta priuilegia hoc ius illis non fuit ablatum, quin ſi vellent, ſine Generalis licentia Confeſſarium eligere non poſſunt. Sic dicendum eſt in caſu noſtro ſupradicta priuilegia non tollere Prælatis Regularium poteſtatem ordinariam, quin poſſint, ſi velint, præbere licentiam ſubditis, non ſolùm itinerantibus, ſed etiam in Monaſterio exiſtentibus eligere ſæcularem, vel regularem Confeſſarium, & ideo Miranda *in manuali Prælatorum tom. 2. q. 32. art. 6. concl. 1.* Villalobos *in*

in ſumm.tom.1.tract.9.diff.49.n.11. & 12. & alij adducunt ſupradicta priuilegia Pontificum. Attamen non obſtantibus dictis priuilegiis, firmant poſſe Prælatos ſupradictam licentiam poteſtate ordinaria ſuis ſubditis præbere, quia proprias oues,ait Miranda, vbi ſupra, cui voluerint Paſtori, alias idoneo, poſſunt committere. Et ideo ait Graffius *in deciſ. p.1.lib.1.cap.23.num.*54. quod Franciſcanus de licentia ſui Prælati confiteri poſſit Auguſtiniano, & credendum eſt illi ſine litteris, ſi dicat habuiſſe licentiam. Nec refert, quod poſſit Prælatus indiſcretè vti tali poteſtate; nam id eſt per accidens, & quomodocumque id faciat, factum tenebit. Verum aduertant Prælati, hanc licentiam non præbere abſque cauſa, nam ſi aliter facerent, non expediret. Confeſſionem tamen cum tali licentia factam validam, & firmam eſſe puto.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Peregrinum *in compen.priuil.ver. abſolutio quo adfratres*, §. 2.*in ſcholio*, quod quando Regulares ex licentia, vel priuilegio confitentur extra ordinem, non tenentur eligere Confeſſarium ab ordinario, approbatum, ſed ſufficit eligere idoneum, hoc eſt, non ſuſpenſum, vel excommunicatum, &c. Ita Ioan. de la Cruz *de ſtatu relig.lib.2.cap.6. dub.*11. *concl.*1. *in fine.*

An Epiſcopus extra diœceſim poſſit eligere Confeſſarium non approbatum ab Ordinario, & quid de Prælatis Religionum.

RESOL. III.

QVo ad primum Suarez *vbi ſuprà*, notat Romæ fuiſſe hanc quæſtionem excitatam, & ventilatam in quadam congregatione, cui decem Cardinales interfuerunt, & diuiſos fuiſſe in diuerſas ſententias, quinque enim illorum affirmabant, & quinque negabant. Prima ergo ſententia affirmat,quam nouiſſimè tenet Villalobos *in ſum.tom.1.tract.9.diff*55 *num.*4. Io.Valerus *in diff. vtr. fori, ver.iuriſdictio, diff.*14. *n.*2. Coriolanus *de caſ. reſeru. part.*1.*ſect.*1.*art.*21.*n.*5.& alij.Nam cur non poterit Epiſcopus Sacerdotem ſibi non ſubditum ad ſe confitendum per hanc electionem approbare; ſicut poteſt illum approbare pro ouibus ſuis? Deinde Concilium Trident. *ſeſſ.*23.*de refor.c.*15. in illis verbis, *Non obſtantibus priuilegiis*,&c. non derogat priuilegiis in corpore iuris inſertis. Neque enim per clauſulam generalem priuilegio in iure inſerto derogatur, vt eſt regula Canoniſtarum, quam tradit Decius *conſil.* 165 & nos *ſuprà* ſatis probauimus. His tamen non obſtantibus.

Secunda ſententia negat; & ita decreuit Gregorius XIII. & ita docent Riccius *in praxi, tom.1.reſol.*470.*n.*2. Graffius *tom.2.lib.5 conſil.*4.*de pœn.& remiſſ.n.*1. Alphõſus de Leone *tract.de Iubileo, part.*1.*q.*9. *n.*28 Fauſtus *de Iubileo lib.*4.*q.*73.Azorius *part.*2.*lib.*4.*c.*3.*q.*16.Armendariz *in addit.ad recop.leg.*Nauar.*lib.*1 *tit.*18.*leg.*7.*n.*54 Barboſa *in collect.tom.*2.*lib.*5.*tit.* 38.*c.*16.*n.*4.Filliucius *tom.*1. *tract.*7.*c.*9.*n.*256. Suarez *in* 3. *p. tom* 4.*diſp.*28.*ſect.*4.*n.*2. Megala *in* 3 *part.lib.*1.*c.*10.*n.*18. Molfeſius *in ſum.tom.*1. *tract.*7.*c.* 5.*n.*34.& alij.Quia Concilium verè,& propriè non derogat Epiſcoporum priuilegio, quia priuilegium expreſsè dicit,vt poſſint eligere Sacerdotem idoneum,& hoc illis integrum manet,neque Concilium illud in totum, vel in partem abſtulit, ſed ſolum ex parte Confeſſoris poſuit conditionem neceſſariam, vt idoneus ſit, nempe approbatus ab Ordinario: & hæc conditio vniuerſaliter appoſita eſt reſpectu omnium ſæcularium, inter quos Epiſcopi continentur.

Quoad verò Prælatos Regulares certum eſt, Concilium Trident. nihil innouaſſe; nam ſolum loquitur de confeſſionibus ſæcularium, & ad has approbationem Epiſcoporum in Confeſſariis requirit, tam ſæcularibus, quam Regularibus. Igitur Prælatus Regularis, vel quilibet Regularis, habens licentiam eligendi Confeſſarium, poſſunt eligere ſibi in Confeſſarium quemlibet Sacerdotem, etiam ſi ab Epiſcopo non fuerit approbatus. Et ita docet Portel.*in dub.regul.verb.Confeſſor erga regulares,n.*14. Fagundez *præcept.*2.*lib.*7.*c.*2.*n.*3.4.& 5. Suarez *tom.*4.*diſp.*28.*ſect.*4.*n.*5. Nauar. *in manuali c.*4. *n.*2. Coninch *de Sacram.diſp* 8. *dub.*7.*num.*48. Zerola *in praxi pœnit. cap.*15. *q.*2. §. *Dico quarto.* Reginald. *tom.*1. *lib.*1.*c.*5.*n.*41.*cap.*15.*n.*175 & *lib.*8. *c.*3.*ſect.*4.*n.*36. cum aliis communiter. Quòd verò Prælatus Regularis poſſit eligere quemlibet Sacerdotem ſibi in Confeſſarium, patet ex *cap. ne pro dilatione, de pœn. & remiſſ.* & tradunt communiter DD. & nos dicemus *infrà.*

Ex his infero contra Peregrinum *in comment. ad noſtras conſtitut.part.*1. *c.*5. *lit.C.* Præpoſitum noſtræ Religionis poſſe confiteri ſimplici Sacerdoti noſtræ Religionis, etiamſi non ſit admiſſus ad audiendas confeſſiones à noſtro P.Generali, quia,vt dictum eſt, habet poteſtatem ex *dicto cap.ne pro dilatione*,&c. eligendi pro Confeſſario quemlibet Sacerdotem, & Concilium Trident. nihil innouat quoad Regulares; ergo, &c. Vnde ex multis aliis rationibus hanc opinionem poſt hæc ſcripta inueni contra Peregrinum docere etiam ex noſtris P. Leone *de offic. & poteſt. confeſſ.tom.*2. *recollect.*6 *n.*92. Et dato ſed non conceſſo,quòd contraria opinio eſſet probabilis diſplicet mihi id, quod aſſerit dictus Peregrinus, nempe eſſe ſequendam tanquam tutiorem, & quod in miniſtrandis, & recipiendis Sacramentis neceſſariis ad ſalutem ſemper tutiores opiniones amplecti debeamus; quia obligatio charitatis, qua tenemur prouidere proximo de remedio, poſtulat, vt illa prouideamus remedia,quæ ſunt abſque periculo, quando poſſumus id abſque detrimento; ergo, qui minus tutam opinionem amplectetur, non ſatisfaceret huic obligationi. Præterea ſic eſt vniuerſalis vſus Eccleſiæ. Ita Peregrinus.

Sed ſi hæc doctrina eſſet vera, ita abſolutè prolata, mundus ſcrupulis implicaretur, & væ væ Confeſſariis,& pœnitentibus; non eſt igitur admittenda in caſu noſtro. Nam quando adſunt opiniones probabiles circa iuriſdictionem Sacerdotis ad confeſſiones audiendas, poteſt Sacramentum miniſtrari ſecundùm opinionem probabilem, relicta probabiliori: ſecus autem ſi opiniones verſarentur circa materiam,& formam Sacramenti;nam tunc tutior opinio eſt ſequenda & in hoc caſu loquuntur Doctores, quos citat Peregrinus. Et ratio noſtræ ſententiæ eſt, quia probabilis opinio confert Sacerdoti iuriſdictionem,& ſic nulli periculo pœnitens exponitur. Vnde ceſſat ratio Peregrini. Adde quod ſemper pœnitens ſe accuſat de aliquo veniali, & cum ſimplex Sacerdos ſuper venialia iuriſdictionem habeat, abſoluens propter opinionem probabilem ſemper gratiam cauſabit, & ſic pœnitenti nulla irrogabitur iniuria. Et ita hanc noſtram ſententiam tenet Granado *in* 1.2.*D.Thom.controu.*2. *tract.*12. *diſp.*4.*ſect.*4. *n.*38. Suarez *tom.*4. *diſp.*26. *ſect.*6.*n.*7.& 8. Martinez *in* 1.2. *D.Thom.tom.*1.*q.*19 *art.*6.*dub.*6.*conclu.*7. Malderus *in* 1.2.*D.Thom.q.* 9.*art.*5. *diſp.*86. Salas *de legibus diſput.*12.*ſect.*6. *num.*24. Vaſquez *in* 1.2. *tom.*2. *diſput* 56. *num.*27. Henriquez *lib.*2.*de pœnit.c.*14.*num.*3. & 4. Sanchez *de matrimon.to.*1.*lib.*3.*diſp.*22.*n.*65.& alij. Quidquid in contrarium aſſerat Nugnus *in* 3.*p. tom.*2. *quæſt.*8. *art.*5. *dub.*3.

Vnde non grauabor hîc apponere verba Henrici Villalobos *in ſumm.tom.*1. *tract.*1. *diff.*13. *num.*5.ſic aſſerentis [Haſe de aduertir aqui grandamente, que ſi de hecho de verdad falta la materia, ò forma del Sacramento, aunque aya opinion,que diga,que lo es, la que ſe pone, no ſe haze Sacramento, ò aunque todos los Doctores dixeſſen lo contrario, porque las materias, y formas de los Sacramentos ſon de derecho diuino, y no ſe pueden ſupplir por derecho humano, ni por opinion de Doctores, mas quando ay diuerſas opiniones en coſa, que toca à iuriſdicion v.g. como ſi ſe duda,ſi vn Clerigo puede aſſiſtir validamente ad Sacramento del matrimonio, ò no,

UGR Biblioteca Universitaria

ò no, ò en el Sacramento de la penitencia ſe duda, ſi fue legitima la licencia que ſe dio à tal Sacerdote, ò ſi el priuilegio de la Bulla eſta reuocado en todos los caſos dichos, ò otros ſemejantes, que tocan à iuriſdicion, aunque de verdad la opinion, que dize, que no es legitimo miniſtro, ſea verdadera delante de Dios con todo eſſo, mientras la tal verdad eſta eſcondida, y ay probable opinion de lo contrario, lo que el miniſtro en eſtos caſos haze, es valido por razon del comun error, y el titulo preſumpto, que tienne de legitimo Superior, y el defecto de la tal iuriſdicion, ò licencia le puede ſuplir, y ſuple el derecho humano.] ita Villalobos, & ante illum, præter Doctores citatos, Leſſius *lib.* 2. *c.* 29. *dub* 8. *n.* 68. ſic aſſerens. Non ſolùm error communis, ſed etiam probabilis Doctorum opinio efficit, vt Eccleſia det iuriſdictionem, etiam ſi opinio illa ſit falſa. Vt ſi probabile ſit, talem poſſe abſoluere à reſeruatis, vel cenſuris, vel aſſiſtere matrimonio, excommunicare, eligere Confeſſorem, priuilegium non eſſe reuocatum, & ſimilia, & ille ex hac opinione operetur, validum erit, Eccleſia ſupplente defectum, ſi fortè ſubſit. Sic Leſſius, Ad vſum verò vniuerſalem Eccleſiæ, quem Peregrinus adducit, neſcio quomodo poſſit illum probare, imò contrarium apparet ex communi DD. ſententia, vt ſupra viſum eſt, & Confeſſarij paſſim abſoluunt cum opinione probabili, etiam in caſu, in quo agitur de eorum iuriſdictione.

Notandum eſt etiam hic obiter ex dictis, poſſe Præpoſitos noſtræ Religionis dare licentiam, vt Sacerdotes ſimplices audiant aliquando confeſſiones Fratrum, quidquid in contrarium videatur ſentire Peregrinus *in comp. Priuileg. ver. abſolutio quoad fratres*, §. 2. *in ſcholio*, & ita aduersùs dictum Peregrinum docet Leone *in tract. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom.* 2. *recollect.* 6. *n.* 97.

An Confeſſarius ſæcularis poſſit abſoluere Nouitios Regulares etiam à peccatis in Religione, reſeruatis?

RESOL. IV.

NEgatiuam ſententiam tenet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. p.* 2. *c.* 5. *lit. K.* vbi ſic aſſerit. Aduerti debet, quòd Nouitiorum confeſſiones audiendi cura ſoli Magiſtro Nouitiorum committi debet, ſemel tamen vel bis in anno, id etiam licebit Superiori, vel cui ille commiſerit, vt patet ex decreto Clement. VIII. in illis verbis, *Quilibet Nouitius*, &c. & ex hoc decreto apparet manifeſtè quòd nullus alius præter nominatos in dicto Decreto habet facultatem audiendi confeſſiones Nouitiorum, & ſi alij de facto audiant, & abſoluant, confeſſio erit nulla ex defectu poteſtatis Confeſſarij. Ita ille, qui nullum authorem pro hac ſententia adducit: ſed poterat; nam illam tenet etiam ex noſtris Megala *in* 1. *part. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 20. & Vecchius *in praxi Nouitiorum diſput.* 10. *dub.* 3. *n.* 3. Tamburinus *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 6. *q.* 6. *num* 11. alij.

Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur ex noſtris Molſeſius *in ſum. tom.* 1. *tract.* 7. *c.* 14. *n.* 81. Ortiz *in ſum. c* 5. *n.* 11. Homobonus *in exam. Eccl. part.* 1. *tract.* 5. *c.* 2. *q.* 13 Rodriquez *in qq. Reg. tom.* 1. *q.* 27 *art.* 1. Portel *in dubiis Reg. ver. Nouitij abſolutio, n.* 36. Petrus Fey *in add ad* 3. *p. D. Thom. qu.* 8. *art.* 5. *diſp.* 6. Villalob. *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 9. *diff* 56. *n* 6. Miranda *de manuali Prælatorum. tom.* 2. *q.* 34. *art* 16. *in fine.* Riccius *in praxi tom.* 4. *reſolut.* 241. *n.* 3. vbi aſſerit opinionem Peregrini eſſe contra communem, & alij. Ratio eſt, quia Nouitij ante profeſſionem ſunt in hoc ad inſtar ſæcularium, & ideo ſi confiteantur cum approbato ab ordinario, valida erit confeſſio, nullibi enim videtur expreſſum contrarium, & ideo caſus reſeruatio Superiorum Monaſterij illos non comprehendit, vt notarunt, Portel, Fay, Villalobos, & Miranda vbi ſupra, quibus adde Azorium *tom.* 1. *lib.* 12. *c.* 2. *qu.* 10. Vegam *in ſum. tom.* 2. *cap.* 50. *caſ.* 6. Bellochium *de caſ. reſer. part.* 1. *q.* 2. *n.* 109. Vgolinum *de poteſt. Epiſcopi p.* 2. *c.* 35. §. 1. *n.* 5. Coriolanum *de caſ. reſeru. p.* 1. *ſect.* 3. *art.* 18. *n.* 3. & 4. Florinum *de caſ. reſ. p.* 1. *c.* 3. *n.* 7. Naldum *in ſum. verſ. Nouitius, num.* 7. Emanuelem Sà *verſ. caſus, n.* 8. Graſſium *in Appen. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 69. Homobonum *de caſ reſer. p.* 1. *c.* 32. Io. de la Cruz *de ſtatu relig. lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 10. quia citat Ledeſmam. Quidquid in contrarium aſſerat nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 6. *n.* 4. Corduba *in qq. lib.* 1. *q.* 3. Rodriquez *in Bulla Cruc.* §. 9. *num* 26. Vecchius *in praxi Nouitiorum diſp.* 9. *num.* 2. & alij.

Dicendum eſt igitur confeſſionem Nouitiorum, etiam à peccatis reſeruatis ſuis ſuperioribus, factam coram quocumque Confeſſario ſeculari, vel regulari, ab Epiſcopo tamen approbato, validam, & firmam eſſe. Nec obſtat. huic ſententiæ Decretum Clem. VIII. quod affert Peregrinus pro ſua firmanda opinione; nam reſpondeo cum Molſeſio *vbi ſupra n.* 83. & Alpnoſo de Leone *in tract. de offic. & poſt. confeſſ. tom.* 2. *recollect.* 11. *n.* 151. & 152. & aliis, Decretum illud non eſſe latum à Pontifice per modum præcepti, irritantis confeſſionem aliter factam, ſed per modum regulæ, & conſilij. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Henriquez *lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 3. *in gloſſa lit. X.* & *lib.* 7. *cap.* 22. *num.* 7. *in gloſſa lit. X.* & *V.*

Notandum eſt tamen, quòd nos loquuti ſumus de validitate confeſſionis; nam de cætero exiſtimo, quòd talis nouitius deberet expelli à Religione. Ita Molſeſius Coriolanus, & Rodriquez *vbi ſupra.*

An confeſſarij deſignati à Superiore ad excipiendas Fratrum confeſſiones, poſſint confiteri Clericos profeſſos ſtantes ſub cura Magiſtri?

RESOL. V.

NEgatiuè reſpondet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. p.* 1. *c.* 9. *lit C.* §. 6. quod probat ex decreto Clem. VIII. quod licèt loquatur de Nouitiis formalibus, tamen, Paulo pòſt in dicto Decreto, quod incipit, *Vt autem Nouitij*; cum ſequenti Decreto loquente de nouellis profeſſis, ordinat, vt maneant in ſecundo nouitiatu diſtincto à profeſſis antiquis, & vt inſtruantur cum maiori reſtrictione aliorum Profeſſorum, & vt in negotiis monaſterij, & communibus tractatibus, & obedientiis exterioribus ne ſe immiſceant. Vnde colligitur, quod quamuis profeſſionem emiſerint dicti iuuenes, adhuc vult Summus Pontifex, vt permaneant in nouitiatu, & vt viuant ſub regulis Nouitiorum, & quòd non ſe immiſceant cum aliis Profeſſis, quod fieri non poſſet, ſi in eorum libertate eſſet confiteri cui voluerint ex Confeſſariis Monaſterij. Ita Peregrinus, nulla DD. authoritate fretus. Non reticebo tamen hanc ſententiam ante illum docuiſſe Portel *in dubiis regul. ver. Nouitij abſolutio, num.* 36. vbi ſic ait. De profeſſis verò qui non ſunt Sacerdotes, ſed viuunt ſub cura Magiſtri Nouitiorum, credo quòd non poſſunt validè confiteri alteri extra ſuum Magiſtrum, vel extra illum, aſſignato à Prælato, quia pro illorum confeſſionibus ſolus Magiſter, vel ille aſſignatus deputatur vt Parrochus, & proinde non poteſt ille alterum eligere. Ita ille.

His tamen non obſtantibus affirmatiua ſententia magis mihi placet, quam probabilem putat ipſemet Peregrinus *vbi ſupra*; nam contrariam opinionem, quam ipſe tenet, vocat tantùm probabiliorem. Ratio eſt, quia in noſtris conſtitutionibus approbatis à Clemente VIII. *in p.* 1. *c.* 9. ſic habetur. Confitebitur autem quiſque noſtrum ſuo Præpoſito, aut cui volet ex Confeſſariis, quos Præpoſitus deputauerit. Et in decretis Capituli generalis *p.* 1. *cap.* 6. *num.* 6. ſic habetur. Nemo noſtrùm ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, qui à Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocunque priuilegio, &c. Quæ verba abſolutè loquuntur, nec diſtinguunt inter Pro

feſſos

UGR Biblioteca Universitaria

feſſos manentes ſub cura Magiſtri, & alios. Vnde vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, vt patet *ex l. de pretio ff. de public.* & ibi Gloſſa. Deinde Clem. VIII. in decreto publicato anno 1593. die 26. menſis Maij ordinat Superioribus Regularium, vt deputent Confeſſarios pro ſubditorum numero, &c. Ratio autem quare Pontifex vult vt in Monaſteriis plures Confeſſarij conſtituantur, videlicet ne Religioſi propter verecundiam ſacrilegas confeſſiones efficiant: magis poteſt militare cum dictis Clericis profeſſis, quàm cum aliis? ergo cum Pontifex abſolutè loquatur in illis verbis, *pro ſubditorum numero*, non ſunt reſtringenda ad ſubditos antiquos, excludendo iuuenes Profeſſos.

Ad aliud verò Decretum Clem. VIII. quod pro ſe adducit Peregrinus, reſpondeo quod non facit ad rem, non ſolùm quia loquitur de nouitiis formalibus, & non profeſſis, ſed etiam quia vt ſupra dictum eſt cum Molfeſio *in ſumm. tom. 1 tract. 7. cap. 14. n. 83.* & aliis, Pontifex ibi loquitur non per modum præcepti irritando confeſſiones aliter factas, ſed per modum regulæ, & conſilij, quod etiam notat P. Alphonſus de Leone *in tract. de officio, & poteſt. confeſſ. tom. 2. recollect. 11. n. 151. & 152.* in terminis caſus noſtri contra Peregrinum.

Poſt hæc ſcripta inueni P. Suarez *de relig. tom. 4. lib. 2. c. 15. n. 7.* nouum ſenſum adducere ſuper verba Clem. VIII. quæ nos ſupra in fauorem noſtræ ſententiæ adduximus: verba autem Pontificis ſunt hæc. Superiores in ſingulis domibus deputent duos, vel tres, aut plures confeſſarios pro ſubditorum numero maiori, vel minori, qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit. Ita Pontifex, cuius verba, ait Suarez, dubia ſunt, nam duplex poteſt eſſe ſenſus. Vnus eſt, vt duo, vel plures Confeſſarij indifferenter pro omnibus Religioſis talis domus deſignetur: ita vt liberum ſit cuique Religioſo, cui voluerit eorum confiteri. Alius eſt, vt deſignentur quidem plures, qui inter ſe habeant diuiſum onus audiendi confeſſiones omnium, ita tamen, vt vnicuique definita pars, & certæ perſonæ deſignatæ ſint, neque poſſint, qui vni commiſſi ſunt, alteri confiteri. Ita Suarez, qui putat hunc vltimum ſenſum eſſe veriorem, & poſſe illum Superiores Religionum eligere & practicare. Quare docet etiam, non eſſe mentem Pontificis, vt hi Confeſſores debeant ad minimum eſſe duo, etiam in paruo Conuentu; quæ omnia, ſi vera eſſent, ſatis firmarent opinionem Peregrini, & aliorum, quam ſupra refutauimus.

Sed hanc ſententiam Suarez nullo modo admittendam eſſe ſentio. Ratio eſt, quia clarè apparet in illis verbis in principio Decreti poſitis, [Nonnullos infirmiores interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidantes, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperationem,] in iſtis, inquam, verbis clarè patet Pontificem per illud Decretum prouidere voluiſſe, quomodo Religioſorum confeſſiones liberiùs fiant ita vt propter verecundiam ſacrilegia non committant. Sed ſi explicatio illorum verborum, quam adducit Suarez, eſſet vera, in iſto periculo, & in eadem difficultate verſaremur; nam ſubditis cum vno Confeſſario neceſſarium eſſet ſemper confiteri. Ergo dicta explicatio, tamquam parum conſonans literæ, & menti Pontificis non eſt admittenda. Vnde veram expoſitionem huius Decreti eſſe noſtram, & non illam, quam affert Suarez, patet ex communi vſu, & conſuetudine omnium Religionum, in quibus poſt dictum Decretum Clem. VIII. Superiores in ſuis domibus plures Confeſſarios conſtituunt, à quibus indiſcriminatim ſubditi poſſint abſolui, & de facto abſoluuntur.

Dices quod melius eſſet, & ad ſpiritualem profectum valde conduceret, non mutare Confeſſarium. Fateor hoc equidem, ſed in noſtro caſu non agimus de maiori in vita ſpirituali profectu, ſed de medicina languenti animæ tradenda, cui Clementiſſ. Pontifex indulgere iudicauit, vt patet in illis verbis textus, *nonnullos infirmiores*, &c. quos ſupra attulimus.

An vocales noſtræ Religionis poſſint licitè abeſſe à Capitulis, & quid de Cardinalibus, Senatoribus, Conſiliariis, & Decurionibus ciuitatum?

RESOL. VI.

QVoad Senatores, Cardinales, &c negatiuè reſpondet Paleotus *de Sacro Conſiſt. part. 3. quæſt. 8. & 13.* Garſias *de beneficiis tom. 1. part. 3. c. 2. n. 525. in fine.* Ioan. de Madeeriaga *de Senatu cap. 8. §. 1.* Azeuedus *in addit. ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 8.* & Petrus de Ala *tract. de Decur. q. 43.* vbi ſic aſſerit. Non excuſantur quod multi alij conuenerint, quia quod lex ciuilis, vel municipalis certo nonnumquam numero Conſiliariorum contenta ſit, non ad eum ſenſum detorqueri debet, vt arbitratu ſuo ſine iuſta cauſa poſſint Decuriones à conſilio abſtinere, præſertim quia quod legitimus numerus conuenerit, bono potius euentui, quàm præuiſæ rationi adſcribendum eſt, quantum enim fuit in iſtis Decurionibus, res communes Ciuitatis non fuiſſent conſultatæ. Sufficit ergo maior pars illorum, qui conueneiunt ex *l. quod maior. ff. ad municipal.* ſed quod non omnes conuenire debeant, hoc lex non dicit, imò cauſam iuſtam requirit. Ita Ala.

Sed difficultas eſt quoad vocales noſtræ Religionis, nam Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. p. 3. cap. 9. lit. T. §. 23. n. 6.* tam negatiuam, quàm affirmatiuam ſententiam probabilem putat, & pro negatiua adducit has rationes. Primò, quia vnuſquiſque poteſt renunciare fauori ſuo. Secundò, quia non peccat contra iuſtitiam, non enim tenetur ex officio, neque contra charitatem, quia alij ad Capitulum accedunt, & poſſunt ſupplere; ergo, &c. Patrem verò affirmatiuam probat, quia dicti vocales non interueniendo Capitulis, deficiunt in ſuo officio, ad quod de iure tenentur, ita, vt ſi continuatè ter abſint, forſitan ait peccare mortaliter, quia per trinum actum inducitur conſuetudo. Hæc Peregrinus *vbi ſupra.*

Sed vt verum fatear, mihi affirmatiua ſententia magis placet, & ideo aſſero vocales noſtræ Religionis non poſſe pro ſuo libito abeſſe à Capitulo domus, quod clarè probatur. Nam quando Capitulum generale vigore noſtrarum conſtitutionum adſcribit in vocalium numero perſonas digniſſimas, non tam intendit præbere illis quamdam dignitatem, & præeminentiam, quàm imponere onus, & præbere illis munus, vt cum Præpoſitis cuiuſque domus, vbi pro tempore manſerint, negotia grauia, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ac commune bonum illius domus, & Religionis, non ſolùm conſultiuè, ſed etiam deciſiuè pertractent, ſtatuant, & determinent, vt habetur in noſtris conſtitutionibus, & Decretis. Vnde gubernatio noſtræ Religionis magis accedit ad regimen Ariſtocraticum, quàm Monarchicum. Ex quibus appertè apparet vocales teneri ex officio ad efficiendum omnia, quæ ſupra dicta ſunt; nam præcipuum munus eorum eſt Capitulis aſſiſtere. Vnde idem Peregrinus *part. 3. cap. 9. lit.. §. 13.* aſſerit, quod vocalatus eſt officium, & vnuſquiſque tenetur ſuum officium exercere; ergo, &c. Nec valet dicere, quod Armilla *ver. electio, num. 20.* Guttierrez *in qq. canon. lib. 2. cap. 11. num. 187.* & alij communiter docent, quod electores, & canonici poſſunt renunciare voci ſuæ, & iuri ſuo, & ſic aliquando faciunt noſtri vocales; ergo ſignum eſt non teneri ad præbendum votum ex officio. Nam reſpondeo doctrinam iſtam eſſe veram, ſed non procedere ordinariè, ſed in vno, vel altero actu electionis, dummodo auctoritas prouidendi maneat apud eos, qui zelo non carent, & ita docet Garzias *de benef. tom. 1. part. 2. cap. 2. num. 533. & ſeq.*

Reſtat modò reſpondere ad argumenta, quæ pro contraria

contraria ſententia adducebat Peregrinus. Ideo ad primum dico, verum eſſe, quod quilibet poteſt renunciare fauori, & iuri ſuo, vt habetur *in cap. ex conſcientia, de ſortilegiis*, & notant DD. quos affert Barboſa *in collect. tom 2. lib. 5. tit. 20. cap. 9. num. 4.* attamen hæc non procedunt, vt obſeruat Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. c. 39. num. 29.* & latè Nouarius *in qq. forenſibus part. 1. quæſt. 66. n. 2. & ſeq.* quando illud ius, & fauor, etiam eſt introductum in ordinem, & fauorem aliorum, vt patet *ex l. ſi quis in conſcribendo, C. de Pactis*, & ideo aſſerit Suarez *de legibus lib. 8. cap. 33. num. 2.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 12. num. 3.* non poſſe aliquem renunciare priuilegio ſibi conceſſo, quod continet etiam ius alterius, cui per talem renunciationem præiudicatur. Sed totum hoc accidit in caſu noſtro, nam ius cui cederent vocales interueniendi Capitulis, vergeret in damnum Religionis, pro cuius ſeruitio, & gubernatione, vt probatum eſt, vocales effecti ſunt; ergo non poſſunt dicto iuri, & fauori eorum cedere, quia continet ius alterius, cui per talem renunciationem præiudicatur. Vnde ex his docuit Sigiſmundus à Bononia *de elect. part. 1. cap. 2. dub. 25. n. 7.* & Lauorius *in variis elucubr. tit. 4. cap. 14. num. 87.* quod fratres in electione diſcreti vocalis poſſunt renunciare huic iuri, & fauori, dummodo talis renunciatio non redundet in præiudicium religionis, ſed hoc accidit in caſu, de quo loquimur; ergo, &c.

Ad ſecundum dico, quod, vt dictum eſt, hoc munus pertinet ex officio ad vocales; ad illud verò, quod alij in Capitulo aſſiſtent, patet reſponſio ex Petro de Ala *vbi ſuprà*, cui adde Garziam *de benef. tom. 1. part. 3. c. 2. n. 530.* Dico igitur, quod licèt onus, de quo loquimur, incumbat vocalibus Capitularibus, non vt ſingulis, ſed vt vniuerſis, id eſt, vt pertinent ad vniuerſitatem Capituli, & ſunt pars illius, attamen vt parti Capituli manet vnicuique prædicta obligatio. Aliàs ſi quilibet in particulari non teneretur aſſiſtere Capitulis, ſed poſſet abeſſe, alij etiam poſſent id facere, cùm non ſit maior ratio de vno, quàm de altero, & ſic poſſet deficere bonum regimen Monaſterij, & Religionis. Vnde Cardinalis Paleottus *de Sacro conſiſt. part. 5. q. 13.* ſic aſſerit Vnumquemque, qui munus ſuſcipit, debere cogitare, an illi ſatisfaciat, non autem de aliis, quid ſunt acturi; quid enim ſi reliqui idem facerent, & commune bonum ab omnibus deſtitutum inueniretur? Non eſt igitur excuſandus conſiliarius, qui conſilium non præbet, eo quod cæteri illud adminiſtrare poſſunt. Sic ille.

His tamen minimè obſtantibus, non aſſentior Peregrino, licet cum formidine loquatur, aſſerenti, quod vocales noſtri, ſi per tres vices abſint continuatè à Capitulo, forſitan peccent mortaliter, quia, ait ille, conſuetudo introducitur per trinum actum. Sed hæc ratio mihi non placet, & illam refellunt Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 2. diffic. 38. n. 3.* Suarez *de leg. lib. 7. c. 10. num. 3.* & alij communiter, ideo per quot vices peccent mortaliter vocales ſe ipſos à Capitulo ſine cauſa abſentando, arbitrio boni viri remittendum eſſe puto.

Quæres, an vocalis ſi ſe abſentet à Capitulo, quando, licèt tractanda ſit res magni momenti, ipſe tamen certiſſimè ſcit concludendam eſſe, nec poſſe cum ſuo voto aliquid iuuare, niſi illud dicendo, inquietudinem, periculum notabilis damni, rixas, & notam ſingularitatis, & proteruiæ acquirere; an inquam in tali caſu ſe abſentando peccet mortaliter. Reſpondeo negatiuè, per ea, quæ adducit Petrus de Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 24.* Garzias *de beneficiis, tom. 1. part. 3. c. 2. num. 537.* Ioan. Valerus *in diff. vtr. fori, ver. ſuffragium, diff. 2. in fine.* Et ratio eſt, quia durum eſſet obligare aliquem ad aſſiſtendum Capitulo cum tanto incommodo, quando vt ſuppoſitum eſt, nihil votum ſuum poteſt efficere; licet contrariam ſententiam poſſit quis ſuſtinere per ea, quæ adducit Paleottus *de Sacro conſiſt. part. 2. q. 6. & ſeq.* cum noſtro Molfeſio *in ſumm. tom. 1. tract. 6. c. 7. num. 93.* quia ratione officij tenentur ſinguli de Capitulo aperire veritatem, & procurare, quod ab aliis percipiatur, etiamſi contradictio nihil profutura eſſet, & damnum, quod timetur, eſt contingens, & poteſt non euenire, & ſi eueniet, potius illud debent ſuſtinere, & ex parte ſua procurare, vt euitetur peccatum. Sed prima ſententia tutò poteſt amplecti. Verum dicendum eſt omninò, quod ſi vocalis rem iniuſtam concludendam ab aliis, poſſit cum ſuo voto impedire, tunc enim ſi ſe abſentaret à Capitulo propter humanos timores, & reſpectus, mortale peccatum committeret, & ita docet Armilla *ver. conſenſus, n. 3.* Tabiena *ver. electio, n. 3.* Caſtellinus *tract. de elect. in append. ad cap. 5. n. 1.* & alij DD. communiter. Vide etiam Riccium *part. 3. dec. 276. n. 5.* Rebellium *part. 1. lib. 3. q. 7. n. 9. & 10.* Graffium *dec. part. 1. lib. 2. c. 127. num. 18.* & Syluestrum *ver. conſenſus, q. 3. in fine.*

An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, quæ priuilegiorum communicatione gaudent, poſſint concedere Dimiſſorias Nouitiis, vt ab Epiſcopo ordinentur.

RESOL. VII.

NEgatiuè reſpondet Peregrinus *in Comm. conſtitut. noſtræ Relig. part. 1. c. 4. litera A.* §. 1. & ſic ait ille. Si aliquis ex noſtris Præpoſitis concederet Dimiſſorias Nouitio ad recipiendam primam tonſuram, incurreret ſuſpenſionem ab officio, & beneficio, latam in Concil. Trident. *ſeſſ. 23. c. 10.* Ita Peregrinus.

Sed aduerſus illum prorſus affirmatiuam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto. Nam vt obſeruat Bartholomæus de Vechis *in praxi Nouitiorum diſp. 11. dub. 8. n. 3.* Aſcanius Tamburinus *de iure Abb. tom. 2. diſp. 2. q. 27. n. 2.* Ioan. Baptiſta Tiber. *in Inſtruct. pro ordinan c. 7. q. 50.* & Sanch. *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 10. n. 22. in fine.* Si in aliqua Religione adeſt priuilegium mittendi Profeſſos cum literis dimiſſorialibus ad quoſcumque Epiſcopos, cauſa ſacros Ordines ſuſcipiendi, integrum eſt Superioribus dictæ Religionis conferre etiam Nouitiis hanc licentiam, & literas dimiſſorias præbere. Sed in noſtra Religione adeſt ſupradictum priuilegium; ergo, &c. Minorem propoſitionem huius argumenti, ex qua labefactatur opinio Peregrini, probo euidenter ex ipſomet Peregrino *in Compen. noſtrorum priuileg. part. 2. tit. ordines*, §. 1. vbi ſic ait. Per facultatem conceſſam Congregationi S. Benedicti Valliſoleti à Clem. VIII. anno 1590. die 2. Auguſti, Pontificatus ſui ann. 5. poſſunt noſtri cum literis dimiſſoriis Superiorum ſuorum à quibuſcumque locorum ordinariis ad omnes, etiam Presbyteratus, Ordines promoueri, abſque Epiſcopi diœceſani licentia, ſeu literis commendatitiis. Ita Peregrinus.

Cùm igitur ſecundùm Peregrinum Superiores noſtræ Religionis poſſunt concedere Profeſſis literas dimiſſoriales, poterunt etiam illas Nouitiis conferre, vt docent Vechius, Tamburinus, Tiberius, & Sanchez *vbi ſuprà*, quia Nouitij gaudent priuilegiis Religionis circa Profeſſos conceſſis. Et ita hanc ſententiam præter DD. citatos, tenet etiam Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 16. n. 17.* qui etiam addit ad tollendas omnes difficultates, Superiores Religionis Societatis IESV habere hoc priuilegium, nempe concedendi literas dimiſſorias Profeſſis, etiam cum ampliatione illud communicandi Nouitiis. Vnde addit Suarez, quod hoc priuilegio vti poterunt aliarum Religionum Prælati erga ſuos Nouitios, ſi cum dicta Societate IESV in priuilegiis communicant. Sed noſtra Religio gaudet æquè principaliter priuilegiis conceſſis Societati IESV, vt docet ipſemet Peregrinus. Ergo conſtanter aduerſus illum dicendum eſt poſſe Superiores noſtræ Religionis concedere literas dimiſſorias Nouitiis, & illas concedendo non incurrere in ſuſpenſionem latam in Concil. Trident. *vbi ſuprà*; vt ipſe perperam volebat

C Nec

UGR Biblioteca Universitaria

Nec aduerſus ſupradicta facit Naldus *in ſum. ver. Nouitii*, *n.*8. Vgolinus *de poteſt. Epiſcop.* .26 §.10.*n.*7 Henriquez *lib* 10.*c.*23.*n* 3.*& lib.*14.*c.*9.*n.*2 cum aliis aſſerentibus literas dimiſſorias eſſe concedendas Nouitiis ab Epiſcopo; nam loquuntur de iure communi, non autem, vt notant citati DD. in caſu priuilegij, concedentis Superioribus Religionum poſſe dictas literas ſuis ſubditis concedere, maximè quando priuilegium extendit hoc etiam ad Nouitios, quæ omnia adeſſe in caſu noſtro, ſatis ſupra probatum eſt. Ergo, &c.

An relinquere Miſſam ſolemnem in noſtris Eccleſiis diebus feſtiuis ſit peccatum mortale, vbi mul a de vi conſuetudinis?

RESOL. VIII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Peregrinus *in comm. ad noſtras conſtit. part.*1. *cap.*1. *lit. E.* vbi ſic ait. In Eccleſiis noſtris, in quibus ſolet, & poteſt ſolemniter Miſſa cani, ſi id omitteretur ex aliqua iuſta cauſa, non peccaret Superior, neque alij. Si verò ex negligentia Superior, vel qui cauſa principalis eſſet huius omiſſionis, mortaliter peccaret, non ſolum ratione ſcandali, ſi ſcandalum oriretur apud ſæculares, ſed etiam ſecluſo ſcandalo, quia cum iſta conſuetudo ſit conformis canonibus, & conſuetudini generali Eccleſiæ, eius tranſgreſſio ex negligentia eſt peccatum mortale, cum ſit materia grauis. Ita ille.

Sed hæc opinio mihi non placet, quia non omnis conſuetudo obligat ad culpam mortalem, ſed illa, quæ inducta eſt cum tali intentione per modum obligationis, & præcepti, vt notat Suarez *de leg. lib.*7.*c.*14.*n.*6. Azorius *part.*1.*lib.*5.*c.*18.*q.*5. Rebellius *part.*1.*lib.*1.*q.*5.*n.*17. Reginaldus *tom.*1.*lib.*13.*c.*23.*n.*244. Filliucius *tom* 2.*tract.*27.*c.*3.*n.*49. Becanus *in part.*2.*tract.*3.*c.*8.*q.*1.*n.*4. Vaſquez *in part.* 2. *diſp.*177.*cap.*2.*in fine.* Layman. *in Theol. mor. lib.*1. *tract.*4 *c.*24.*n.*2. Fagundez *part.*4.*lib.*1.*c.*2.*n.*14. Granadus *in part.*2.*D. Thom. contr.*7.*tract.*3.*part.*2.*diſp.*16.*ſect.*2.*n.*13. Villalobos *in ſumm. tom.*1.*tract.*13. *diff.*2.*n.*7. & alij, & ideo bene aſſeruit Gloſſa *in c. fruſtrà, diſp.*8. ad conſuetudinem neceſſarium eſſe, vt eo animo, & intentione ſeruetur, vt ius in poſterum fiat. Ratio eſt clara, quia primò actus agentium non tranſgrediuntur intentionem eorum. Secundò, de ratione legis eſt, vt fiat intentione obligandi. Tertiò, quia nemo ſe obligat ſine intentione, vt in voto & profeſſione conſtat.

Hoc ſuppoſito, ſic argumentor. Conſuetudo, quam affert Peregrinus, oritur ex noſtra Regula: nam ideò cantamus Miſſam ſolennem in diebus feſtiuis, quia Conſtitutiones *part.*1.*cap.*1. aſſerunt, quod Miſſa ſolennis diebus feſtiuis celebretur. Sed noſtræ Conſtitutiones, vt patet, non obligant ad peccatum mortale. Ergo neceſſariò ſequitur, quod neque conſuetudines ex illis ortæ ad illam obligabunt, cum acceſſorium ſequatur naturam principalis, vt tradit *lex, Cum principalis*, & *lex, nihil dolo, ff. de regul. iur.* & notant communiter DD. quos ad ſatietatem adducit Barboſa *in collect. tom.*3. *lib.*5. *ſexti Decr. regul.*42.*n.*1. & Menochus *vol.*1.*conſil.*58.*num.*13. Deinde dictam conſuetudinem non fuiſſe introductam cum intentione obligandi, vltra ſupradictum argumentum, patet ex ſenſu communi omnium Patrum noſtræ Religionis, qui in Capitulis generalibus tam difficulter, etiam in caſibus magni momenti, noluerunt imponere præcepta obligantia ſub mortali, conformando in hoc ſeipſos noſtris Conſtitutionibus, quæ ad culpam noluerunt obligare; & ideò tandem in Capitulo celebrato anno 1622. fuerunt abrogata omnia præcepta impoſita ſub mortali in aliis præteritis Capitulis. Et reuera in caſu, de quo loquimur, quis poteſt cogitare, cum Regula nos non obliget ſub onere peccati mortalis canendi Miſſam, quod noſtri hoc onus ipſis, & nobis voluntariè, & ſub hac intentione imponere voluerint; quod factum minime eſſe ex hoc apparet, quia nemo ante Peregrinum ex noſtris Patribus ſenioribus dixit vnquam, hanc conſuetudinem introductam eſſe cum intentione obligandi ad mortale. Quod ſi hoc eſſet, ipſi neceſſariò deberent ſcire, ſi ſcirent, vtique dixiſſent.

His omnibus addendum eſt, quod quando adeſt dubium, an conſuetudo fuerit introducta cum intentione obligandi, non obligat, vt docet Suarez *de leg. lib.*7.*c.*15. *num.*13. licet contrarium tutius eſſe aſſerant, Reginaldus *in praxi tom.*1.*lib.*13.*c.*23.*n.*224 & Azorius *part.*1. *lib.*5. *c.*18.*q.*5. quia in dubio nemo præſumitur velle obligari, nec expedit multiplicari præcepta, vbi moraliter certa non ſint; ergo cum in noſtro caſu ſaltem dubij ſimus, an dicta conſuetudo canendi Miſſam fuerit à noſtris Patribus introducta cum intentione obligandi, illam non obligare, dicendum omnino eſt.

Confirmantur omnia ſupradicta ex his, quæ adducit Gauantus *in comment. ad rubr. Miſſalis, tom.*1. *part.*3.*tit.*11. *n.*4. vbi ſic ait: Collegiatæ Regulares (quæ tamen minus collegiatæ dicuntur) tenentur ad Miſſam in choro ex vi regulæ tantùm, & conſuetudinis interpretantis regulam. Ita ille. Sed regula noſtra, & conſuetudo, vt ſupra oſtenſum eſt, non obligant nos ſub onere peccati mortalis dicere Miſſam in choro; ergo illam omittere minimè culpa lethalis erit. Nec valet dicere cum Peregrino, quod talis conſuetudo ſit conformis canonibus, & conſuetudini generali Eccleſiæ; nam hoc concedendo, non inde ſequitur, nec deduci poteſt, quod noſtra conſuetudo obliget ad mortale.

Verùm his non obſtantibus, ſi noſtri Superiores Miſſam non canerent, ſine iuſta cauſa, eſſent ſeuerè puniendi, & ſi adeſſet ſcandalum, peccarent mortaliter, alioquin minimè.

An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſſionem?

RESOL. IX.

NEgatiuè reſpondet Peregrinus *in ſcholiis ad noſtra priuilegia, tit. commutatio*, §.3. vbi ſic aſſerit. Aduertendum eſt, quod cum noſtri Confeſſores habent facultatem commutandi, & diſpenſandi in illis, virtute priuilegiorum non debent, nec poſſunt hoc facere niſi in Sacramento Pœnitentiæ. Similiter & illi, qui virtute alicuius Bullæ commutant, & diſpenſant. Ita ille, qui citat Cordubam, & Sorbum.

Sed quia non ſunt à nobis reſtringenda, ſed potius amplianda noſtra priuilegia, ideo contrariam ſententiam aduerſus Peregrinum teneo, & ita tenent Tamburinus *de iure Abbatum, tom.*2 *diſp.* 19.*q.*2.*n.*5. Henriquez *lib.*7. *de indulg. cap.*30.*n.*6. Sancius *in ſelectis diſp.*14.*n.*2. Layman. *in Theolog. mor. lib.*4.*tract.*6. . . o *n* 2 . Sanchez *in ſumm. tom.*1.*lib.*4.*c.*54. *num.* 6. & Villalobos *in ſumm. tom.*2.*tract.*34.*diff.*29.*num.*7. vbi ſic aſſerit. [Se aduierta que pueden vſar los Confeſſores de las Religiones deſtos Priuilegios de comutar, y diſpenſar los votos fuera de la Confeſſion, ſegun la mas probable opinion, y verdadera, que aunque en la conceſſion de Paulo III. que queda referida de dize (confeſſionibus diligenter auditis) no ſe ha de referir eſta clauſula a la comutacion de los votos, ſino ala abſolucion de los pecados aunque algunos tienen el contrario, y aſſi ſe pueden comutar fuera de la confeſſion: la razon es, porque aunque la clauſula, que ſe pone en vna diſpoſicion al principio, medio ò fin de ella ſe entienda, que ſe refiera à todo lo contenido en la clauſula, conforme al texto *in cap.*2. *requiſitis, de appellat.* mas ha ſe de entender eſſo, quando corre la miſma razon en todo ello, come dizen Menochio, y Decio con ortos, lo qual no acontece aqui, que corre muy differente razon en la abſolucion de los peccados, y la comutacion de los votos, que la abſolucion

de

UGR Biblioteca Universitaria

de los pecados, forçoſamente pide confeſſion ſacramental, y la comutacion de los votos no la ha de meneſter, y aſsi no es viſto, que quiſo limitar el Pontifice eſta facultad.] Sic Villalobos,& alij.

Eſt igitur ſupradicta opinio probabiliſſima, & tota in praxi. Notandum eſt tamen hic obiter cum Sanchez *vbi ſupra in ſumm.tom.* 1.*lib.*4.*c.*54.*num.*17. & Henriquez penes ipſum, non oportere, vt commutans vota virtute noſtrorum priuilegiorum ſit Confeſſarius vouentis, quia priuilegia ſolum petunt Confeſſarium ex approbatis ab Ordinario. Et idem contra Rodriquez *in addit. ad Bull. Cruc.* §.9. *num.*120. dicendum eſſe putat Villalobos *loco citato,n.*6. Si Regulares non commutent, ſed diſpenſent vota, ſic enim ibi. [Mas probable me parece,que eſta facultad ſe entienda à diſpenſar los votos de los que vienen de otras partes, de ſuerte que pueden diſpenſar los votos de todos aquellos, cuyas confeſſiones pueden oyr.] Quod verò dictum eſt de Regularibus virtute priuilegiorum, dicendum eſt etiam de Bulla Cruciatæ, & Iubilæo. Nam Confeſſarij,qui per Bullam,vel Iubilæum commutant vota, poſſunt id efficere extra Sacramentum Confeſſionis, vt ego alibi ſatis firmaui & docui.

An priuilegia Mendicantium reuocentur per Bullam Cœnæ Domini?

RESOL. X.

AFfirmatiuè reſpondet Peregrinus *in ſcholiis ad noſtra priuilegia, part.*2.*tit. Bull. Cœnæ*,§.1. Ratio poteſt eſſe; quia in publicatione dictæ Bullæ,quæ fit ſingulis annis,derogatur expreſſè Mendicantium priuilegiis. Quod ſi dicas non eſſe veriſimile, quod Pontifices, qui dicta priuilegia conceſſerunt, ea, voluerint ſtatim reuocare, nam ſic viſi eſſent, vel voluiſſe illudere, vel decipere? Reſpondetur, quod dicta priuilegia valuerunt tantum durante vita dictorum Pontificum, qui præſumendi ſunt in publicatione dictæ Bullæ ſemper voluiſſe excipere eos, quibus priuilegia conceſſerant.

At his non obſtantibus Souſa *in Bulla Cœnæ cap.* 23. *diſp.*10.*n.*7.*concl.*3. Peirinus *in priu. Minimorum, tom.*1. *conſt.*4. *Sixti IV.*§.5.*n.*10.*& ſeq.* Villalobos *in ſum.tom.*1. *tract.*9.*diff.*61.*num.*5.Bullam Cœnæ tenent non reuocare Regularium priuilegia, quia vt alibi dictum eſt in clauſula Bullæ Cœnæ, non prohibentur abſoluere abſolutè ratione priuilegiorum, ſed eorum prætextu,vnde aſſerit Villalobos *vbi ſuprà.*[A las palabras de la Bula ſe reſponde, que aqui no ſe reuocan los priuilegios, ſi no abſoluer corum prætextu, y por eſſo no ſe eſcluye lo que ſe haze con legitima facultad; porque la palabra *(prætextu)* es velamen, quo moueri ſe quis ad aliquid agendum ſimulat,como dize Souſa, y declarando Gonzalez *in Reg.* 8.*Cancellar.Gloſſ.*57. *nu.*2. eſta palabra dize.] Dictio *ſub prætextu*, idem ſignificat, quod ſub velamine, vel colore alicuius rei,quæ non eſt,vel iam deſinit eſſe,ſeu falſa eſt. [Loqual ſe prueua por el derecho *in l. ſub prætextu* 1. *& 2. C. de tranſact.* de manera que ſolo es color para hazer vno lo que quiere, y aſſi no comprehende eſto, y quedra libre el priuilegio de los Religioſos.] Vnde ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Dico enim, vt ſupra dictum eſt. Bullam Cœnæ non prohibere abſolutè priuilegia Mendicantium,ſed abſolutionem eorum prætextu; prætextus autem non excludit illud,quod efficitur legitima facultate interueniente, ſed illud quod ſub aliquo velamine exercetur. Sed hoc non accidit in caſu noſtro; ergo, &c.

Sed poſt hæc ſcripta inueni hanc ſententiam, præter citatos DD. docere etiam Laurentium de Portel. *in Addit.ad dub. Regul. ver. Abbas, num.*10. vbi præter rationes adductas hanc addit. Quia Bulla Cœnæ, non obſtante ſua rigoroſa reuocatione, non tollit, quo minus valeant priuilegia Bullæ Cruciatæ ad abſoluendum à caſibus Bullæ Cœnæ, exceptis illis, quæ exprimuntur in Bulla Cruciatæ. Ergo cum priuilegia conceſſa Religioſis non ſint minoris valoris, quàm priuilegia Cruciatæ, cum Cruciata non tollat priuilegia Religioſorum,iuxta communem ſententiam, ſequitur priuilegia Religioſorum in foro conſcientiæ non tolli per reuocationem generalem Bullæ Cœnæ quoad caſus in illa contentos,ſi ſint occulti, excepta hæreſi; & proinde poterunt abſoluere ſubditos ab illis,ſi ſint occulti,excepta hæreſi. Ita Portel. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Suarez *de Relig.tom.* 4.*tract.* 1. *lib.* 2. *cap.* 21. Sed prima opinio eſt omnino tenenda, & ita tenent ex noſtris viri doctiſſimi, & amiciſſimi.P.D.Thomas de Afflicto,& P.D.Zacharias Paſqualigus, quibus adde Zenardum *in direct. Theog. part.* 1. *de Sacr.pœn.cap.*24.§.8.

An quis ex præſumpta voluntate Superioris poſſit aliquem abſoluere?

RESOL. XI.

AFfirmatiuam ſententiam docent aliqui, quam tueri etiam videtur Peregrinus *in Comm. ad noſt. conſtit. part.*1.*c.*9.*lit.C.*§.3.vbi poſtquam adduxit Decretum appoſitum *in part.* 1. *c.* 6. *de Decretis Capitul. general.* prohibens ne alicui vnius domus Confeſſario alter alterius domus confiteri liceat,ſic aſſerit. Circa Decretum ſupradictum aduertendum eſt, quod ex præſumpta voluntate Superioris ipſius pœnitentis poſſet fieri in aliquo caſu, ſed non ſæpè. Ita ille.

Sed hæc opinio abſolutè, & ſine diſtinctione prolata mihi ſummopere diſplicet, quia præſumptio ſi non fundetur in aliquibus ſignis, quæ ſufficienter indicent præſentem voluntatem Superioris concedendi facultatem, non ſufficit ad dandam iuriſdictionem; nam ſic eſt tantùm exiſtimatio de futuro conſenſu Superioris, & coincidit, vt optimè obſeruat Suarez *tom.* 4. *diſp.* 27. *ſect.* 4. *num.*16.cum ratihabitione de futuro, quam non eſſe ſufficientem docent communiter DD. aſſerentes ad excipiendas Confeſſiones non ſatis eſſe ratihabitionem de futuro, ſed opus eſt adeſſe de præſenti. Et ita tradit Becanus *de Sacr.c.*38.*q.*8.*n.*3. Homobonus *in exam. Eccleſ par.* 1.*tract.*4.*c.*11.*q.*105. Fagundez *part.*2.*lib.*7.*c.*2.*n* 71. Tolet. *lib.*3.*c.*13.*n.*22.Henr.*lib.*6.*c.*13.*n.*13. Coninch *de Sacr.diſp.*8.*dub.*5.*n.*36. Villalobos *in ſumm.tom.*1.*tract.*9.*diffic.*51.*n.*2.cum aliis,quidquid in contrarium mordicus teneat Didacus Nugnus *in Addit.ad* 3.*part.tom.*2.*q.*8.*art.* 5. *dub.*2. aſſerens ad excipiendas Confeſſiones non ſufficere non ſolum ratihabitionem de futuro, ſed neque ratihabitionem de præſenti, & affirmatiuam ſententiam improbabilem putat,ſed immeritò quidem;nam quomodo Nugnus improbabilem poteſt vocare ſententiam illam, quam communiter docent Doctores?

Dicendum eſt igitur pro expoſitione ſupradicti Decreti, quod ſi in aliqua ciuitate, vbi ſunt plures domus, adſit conſuetudo (in illam tamen per aliqua ſigna conniuentibus Prælatis) vt Confeſſariis alterius domus noſtri Patres in aliquo occurrenti caſu aliquando confiteantur, validæ erunt tales Confeſſiones, quia adeſt ratihabitio de præſenti, & præſumptio modo quo ſupra dictum eſt. Vnde illa ſcientia, & patientia Prælatorum, vt notant citati Doctores, habetur pro licentia: at hic Panormi in domo S. Ioſeph, & S. Mariæ de Catena certum eſt non adeſſe talem conſuetudinem; vnde ſtandum videtur determinationi ſupradicti Decreti.

An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint miniſtrare Euchariſtiam vagis, aduenis, & peregrinis in die Paſchatis ad implendum præceptum annuæ communionis?

RESOL. XII.

NEgatiuè reſpondet Peregrinus *in ſcholiis ad noſtra priuilegia part.*2.*tit.communicare*,§.2. quia ex decreto

Eugenij IV. apparet ſupradictos adipiſci incolatum quoad Sacramenta Confeſſionis, & communionis tempore Paſchatis, licet ibi modico tempore ſteterint. Præterea dici poteſt hos teneri confluere ad Eccleſiam Cathedralem, & Matricem, quia videtur eſſe Parochia vniuerſalis totius Diœceſis. Ita ille.

Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam præter Sanchez *de matr. tom.1 lib.3. diſp.73. n.17.* tuetur nouiſſimè Aſcanius Tamburinus *de iure Abbat. tom. . diſp.5. quæſt 3.n.6.* Laurentius Portel *in dubiis Reg. ver. Sacrament.adminiſtratio, num.6.* qui citat Rodriquez. Et hanc ſententiam docet etiam Fagundez *præcep.1. lib.1. c.8.n.* quia exceptio diei Paſchatis appoſita *in Clem.1. de priuileg.* fuit introducta in fauorem Parochorum, & vt ſaltem eo tempore, & die omnes Parochi ad ſuam Parochiam confluerent; ſed in noſtro caſu nulla fit Parochis iniuria, nam dicti non ſunt ſui Parochi; ergo, &c. Adde quod in tali caſu Regulares miniſtrant Euchariſtiam ex tacita licentia proprij Parochi; nam cum ipſe illis in alias regiones proficiſcentibus hanc licentiam non reſtrinxerit, videtur illam virtualiter conceſſiſſe, videlicet vt poſſint Euchariſtiam ſumere in die Paſchatis vbicumque voluerint.

Reſtat modò reſpondere ad argumenta Peregrini. Et Ad primum dico, quod non obſtat Decretum Eugenij IV. quia fuit conceſſum in fauorem peregrinorum ad tollendos eorum ſcrupulos, non tamen eos obligauit, vt alienis Parochis ſubiicerentur, ſed reliquit eos iuris communis diſpoſitioni. Ita Sanchez, Rodriquez, & Henriquez, quos citat, & ſequitur Fagundez *vbi ſuprà.* Vel dic cum Portel, quod in illo decreto Summus Pontifex intellexit, vt ibi vagi, v.g. tunc etiam pro paruo tempore communicent, id eſt, à potente Euchariſtiam miniſtrare, non autem limitat, quod ſit Parochus, vel hic, aut ille, ſed mens eius eſt, quod ſatisfaciant communicando ibi in illo incolatu.

Ad ſecundum reſpondeo cum Portel, & Sanchez *vbi ſuprà*, quod nullo iure probatur, vt Cathedralis ſit communis omnium Diœceſis, neque vllo textu probatur, vagos, & peregrinos ad illam debere confluere

Notandum eſt etiam hîc obiter cum Portel *loco cit. n.9.* quod ſeruis, & domeſticis intra Conuentum degentibus in morte, & in die Paſchatis poſſunt Religioſi miniſtrare Euchariſtiam, & extremam Vnctionem, & Confeſſionem. Et idem dicendum eſt de famulo coniugato, qui nocte dormit extra Conuentum, huic enim poterunt eadem Sacramenta miniſtrari; eſt enim commenſalis continuus, ac de iſto, ſi intra Conuentum ſit in articulo mortis, cum ſemper ferè vixerit intra Conuentum, ac de ſtipendio illius, puto illi dandam eſſe à Fratribus extremam Vnctionem: ſecus autem ſi ſit extra Conuentum. Ita Portel, qui citat priuilegia Pontificum, quæ an ſint hodie reuocata per Bullam Vrbani VIII. vide Leonem *de offic. confeſſ. tom.2. recollect.10. n.50.*

Nota etiam quod Religioſus, qui cum licentia certò præſumpta, & moraliter certa Parochi alieni miniſtrat Euchariſtiam in articulo mortis, & in die Paſchatis, ſciens certò moraliter, quod Parochus amicus id velit, non peccat, neque incurrit cenſuram quia habens talem certitudinem moralem de Parochi voluntate, de eius licentia facere cenſetur. Ita Suarez *in 3 part. tom. 3 diſp.72. ſect.2. ver. hinc*, quem citat, & ſequitur Portel *vbi ſuprà, n.7.*

An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint abſoluere à cenſuris ab Epiſcopo reſeruatis, non obſtante Decreto Clemen. VIII. & Cardinalium declaratione?

Resol. XIII.

Negatiuam ſententiam docet P. Marullus in ſuis eruditis diſputationibus, quas nouiſſimè edidit, *tom.1. diſp.1.c.2.diſt.4.n.575.* putat enim, quod ſub prohibitione caſuum reſeruatorum in dicto Decreto Clementis, comprehenduntur cenſuræ, nam ratio prohibitionis Summi Pontificis militat etiam in cenſuris.

At his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenet noſter Megala *in 1.part. lib.1.c.3.n.10.* vbi ſic aſſerit. Nec tali priuilegio obſtat reſeruatio cenſurarum, quam Epiſcopi faciunt. Quia quamuis Decretum Sacræ Congregationis publicatum die 9. menſis Ianuarij 1601. & declaratum die 26. Nouembris 1602. reſtringat dictum priuilegium quoad caſus, quos ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt, tamen cum dictum decretum loquatur tantum de caſibus, non habet locum in cenſuris, nam in diuerſis non fit illatio, *ex l. Papinianus, ff. de minor. cap.ad audientiam, de decimis*, & cenſura non eſt caſus, ſed pœna caſus, vt dicit Nauarrus *in man.c.27.n.262.* Ita Megala. Vnde vtramque opinionem puto eſſe probabilem.

Diſplicet verò mihi id, quod Marullus *vbi ſuprà* aſſerit, nempe falſam eſſe ſententiam Suarez *tom.4. diſp.28. ſect.3.num.13.* aſſerentis poſſe Prælatos Regularium excommunicationem reſeruare, non obſtante quodam motu proprio Clem. VIII. in quo abſtulit Prælatis Regularibus facultatem peccata reſeruandi; nam ſententiam Suarez puto probabilem eſſe, & illam tuetur Fauſtus *in ſpeculo relig.lib.6.præc 88.* Villalobos *in ſumm.tom.1. tract. 9.diff.58.n.5.* Coriolanus *de caſ.reſeru.part.1.ſect.11.art.6. n.1.* Fagundez *part.2.lib.8. cap.4. num.5.* & alij, quæ opinio multam probabilitatem confert opinioni Megalæ ſuperius adductæ. Licèt ego magis probabiliter cum multis aliis, vt alibi diximus, putem, Prælatos Regulares, ſtante dicto Decreto Clem. VIII. non poſſe excommunicationem ſibi reſeruare.

Notandum eſt tamen hîc obiter primo, quod Comitolus *in reſponſ. moral.lib.6. quæſt.9.* & Marullus *vbi ſuprà* docent, quod ſi Confeſſarius in excommunicationem incidat Papæ reſeruatam ex Decreto Clem. VIII quia abſoluit à caſibus reſeruatis, non poſſe abſolui à Regularibus vigore ſuorum priuilegiorum etiam ſtante moderatione dicti Decreti facti a Sacra Cardinalium congregatione. Verùm aliqui contrarium docent, quia excommunicatio, de qua loquimur, neque in Bulla Cœnæ, neque in exceptione ex caſuum, in ſecundo decreto contentorum, comprehenſa videtur, qui ſoli caſus videntur excluſi à iuriſdictione Regularium, qui ante primum Decretum, vigore ſuorum priuilegiorum à Pontificiis caſibus abſoluebant, vt patet ex illis verbis ſecundi decreti, ibi ipſum decretum ita moderatum, &c. Sed exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis; ergo, &c. Et hanc ſententiam eſſe probabilem, patet ex ipſomet Marullo *vbi ſuprà n.581.* Nam negatiuam, quam ipſe tenet, vocat probabiliorem.

Nota etiam ſecundò, quod Paulus V. die 7. Ianuarij ann.1617 confirmauit, & aliqua addidit ſupradictis Decretis Clem. VIII ita vt aliqui opinati ſint in ſupradicto Decreto Pauli V. fuiſſe abrogata ſimpliciter omnia priuilegia, & facultates, non ſolùm abſoluendi à caſibus, & cenſuris Bullæ Cœnæ, violationis immunitatis eccleſiaſticæ, & aliis in declaratione, ſeu moderatione Decreti Clem. VIII. recenſitis, verum etiam ab omnibus aliis, Romano Pontifici reſeruatis; & hoc per illa verba. Ac inſuper deſignat nouam legiſlatoris diſpoſitionem ab antiquis omnino diſtinctam, vt patet ex textu *in cap. ſtatutum, §. inſuper, vbi gloſſa, de reſcriptis in 6.* Sed hanc ſententiam refellit Duardus *in Bullam Cœnæ lib.3.§ 2.quæſt.1. num.31. & ſeq.*

Nota tertiò contra Megalam *in 1. part. lib.1. cap.13. num.21.* quod Decretum ſupradictum Clementis VIII. non derogat priuilegiis Regularium, & Confeſſariorum in ſuburbiis ciuitatis Romæ commorantium; quia licèt in materia odioſa, appellatione Vrbis, ſeu Ciuitatis non veniant ſuburbia; ſecus verò dicendum

eſt

eſt in materia fauorabili, & ita hanc ſententiam terminis tenet Marullus *vbi ſuprà, diff. 2. n. 556.*

Nota quartò, non ligari excommunicatione in dicto Decreto contenta, confeſſarios, abſoluentes à caſibus Epiſcopo reſeruatis à iure; ex quo infertur, Regulares, qui antea habebant priuilegium abſoluendi ab omnibus caſibus, & cenſuris, etiam Papæ reſeruatis, poſſe non obſtante dicto decreto, nunc vigore dictorum priuilegiorum abſoluere à caſibus à iure Epiſcopo reſeruatis, ſicut antè poterant; & poſſe etiam abſoluere à caſibus Papalibus occultis, quia huiuſmodi caſus poſt Concilium Tridentinum ſunt Epiſcopales, vt notat Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. cap. 54. n. 27.* cui nouiſſimè addendus eſt Marullus citatus *diſp. 1. c. 2. diff. 11. n. 540.* vbi etiam *n. 138.* notat, & rectè, ad incurrendam dictam excommunicationem in ſupradicto Decreto, contra Confeſſarios latam, non ſufficere ignorantiam, etiam craſſam, ſiue iuris, ſiue facti, quia fertur tantum contra præſumentes abſoluere, quod verbum denotat requiri ſcientiam in abſoluente, vt plerique tradunt Doctores.

Tandem nota quintò, quod dictus Marullus *loc. cit. num. 542.* putat aduerſum me *in tract. 3. Miſcellan. reſol. 3.* Gambaruptam *de caſ. reſeru. cap. 3. num. 8.* ſupradictum Decretum Clem. VIII. derogare priuilegiis Regularium exiſtentium in Inſulis Siciliæ, Sardiniæ, & Corſicæ. Sed ego noſtram ſententiam puto iterum probabilem eſſe, & ita illam etiam exiſtimant multi viri docti Societatis Iesv, & noſtræ Religionis, nunc poſt Marullum viſum, de hac re à me conſulti.

An Confeſſarij Regulares poßint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc minimè deputati fuerint?

Resol. XIV.

Videtur affirmatiuè reſpondendum ex Peregrino *in compen. noſtrorum priuilegiorum part. 1. tit. diſpenſatio, §. 8.* vbi ſic ait: Confeſſarij noſtræ Cógregationis poſſunt in foro conſcientiæ diſpenſare cum ſæcularibus inter coniugatos, quorum alter eorum cum alterius conſanguinea adulterium perpetrauit, ad petendum debitum coniugale. Ita etiam docet Sayrus *in claui Regia lib. 6. c. 11. num. 98.* Vnde Ioannes Suarez *in Enchiridic. caſuum conſcientiæ lib. 5. ver. debitum coniugale, §. inceſtuoſus coniux,* ſic aſſerit. Regulares diſpenſare poſſunt cum inceſtuoſo ad petendum debitum, ſi ſint deputati à Prouincialibus. Verum alij hanc limitationem non referunt, ſed abſolutè docent conceſſum fuiſſe Confeſſariis Ordinum Minorum, & Prædicatorum, vt abſque alia facultate poſſint in dicto caſu diſpenſare. Ita ille, qui citat Peregrinum in compendio noſtrorum priuilegiorum.

Sed ego contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, vt patet clariſſimè ex verbis priuilegiorum, quæ hanc facultatem tantum concedunt Confeſſariis deputatis ad hoc à Prouincialibus, & ideo docent hanc ſententiam omnes, qui ſuper priuilegia Regularium diligentiſſimè ſcripſerunt, vt Rodriquez *tom. 1. q. 63. art. 1.* Portel. *in dubiis Regular. ver. Abbas, n. 5. & verſ. Confeſſor erga ſæculares, n. 18. & 23.* Ioan de la Cruz *de ſtatu relig. lib. 2. c. 6. dub. 9. concl. 1. & 2.* Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. cap. 43. n. 10.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regular. reſol. 104. num. 15.* Rebellius *part. 2. lib. 3. quæſt. 18. num. 16.* & Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 13. diff. 51. num. 5. & diff. 52. num. 10.* vbi ſic aſſerit. [Puede diſpenſar para pedir el debito el Comiſſario de la Cruzada, conforme al tenor de ſu comiſſion, y puede tambien diſpenſar el Obiſpo, como tiene Soto, y eſta en vſo pueden lo miſmo los confeſſores de nueſtra Orden, y los que gozan de nueſtros priuilegios, como tengan comiſſion, para ello de ſus Prouinciales, y no eſpira eſta comiſſion, aunque muera el Prouincial, ò acabe ſu oficio.] Ita ille.

Nec Peregrinus, Sayrus, & alij faciunt contra nos, nam fateor magis clarè loqui debuiſſe: attamen, ipſi, vt patet, præbent Confeſſariis hanc facultatem iuxta priuilegia Pij V. Iulij II. &c. Sed dicti Pontifices facultatem concedunt per dicta priuilegia Confeſſariis à Prouincialibus ad hoc ſpecialiter deputatis, ergo etiam ſecundum Peregrinum, & alios id abſolutè efficere minimè poſſunt Regulares, niſi à Superioribus ad id fuerint deſignati. Igitur explicandus eſt Peregrinus, & alij ſecundum tenorem priuilegiorum, quæ citant, aliter nec ſunt audiendi, nec ſequendi, vt perperam illos intellexit, & ſequutus eſt Suarez *vbi ſuprà.*

Notandum eſt tamen, quod poſt hæc ſcripta inueni, Molfeſium *in ſumm. tom. 1. tract. 4. c. 12. n. 42.* quem ſequitur Leone *de offic. & poteſt. Confeſſ. tom. 2. recollect. 10. n. 125.* docere Confeſſarios Societatis Iesv habere hanc facultatem ab A.R.P. Generali, & citat pro hac ſententia Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 5. diſp. 16. num. 1.* qui tamen non loquitur in caſu noſtro, ſed in diſpenſatione votorum, in quo caſu etiam loquitur Priuilegium noſtræ Religionis, quod adducit Molfeſius, qui confundit hos duos caſus multum inter ſe diuerſos, ratione diuerſitatis priuilegiorum Summorum Pontificum. Nam in Priuilegio Pij V. concedentis diſpenſationem in inceſtu, habetur, quod hæc auctoritas concedatur à Prouinciali viris Religioſis, ac doctis, vnde non poteſt committi omnibus indiſcriminatim, & abſolutè. Et ideo mihi conſtat, quod in Societate Iesv hæc facultas committitur à Prouinciali particularibus Confeſſariis, & non omnibus.

Notandum eſt tamen hîc obiter cum Portel. *vbi ſuprà in dubiis regul. ver. Prælati poteſtas, num. 20.* quod Prouinciales concedentes alicui ſubdito licentiam, vt poſſit diſpenſare cum impeditis ad petendum debitum, ab inceſtu, vel voto, non poſſunt datam licentiam reuocare abſque iuſta cauſa, faciunt enim iniuriam illi, qui habebat. Ita Portel, qui citat etiam Rodriquez. Nota etiam, vt alibi diximus cum dicto Portel *in addit. ad dubia regular. ver. Confeſſor diſpenſans, n. 13. & 14.* quod hæc diſpenſatio ad petendum debitum, poteſt fieri extra Sacramentum, & vrgente neceſſitate in abſentia per ſcriptum, quod eſt valde notandum.

An Abbates poßint conſecrare calices, altaria, campanas, & benedicere lapides, pyxides, & alta vaſa eccleſiaſtica, non ſolùm ad vſum ſuarum Eccleſiarum, ſed etiam alienarum?

Resol. XV.

Negatiuè reſpondent Suarez *de relig. tom. 4. lib. 2. c. 30. n. 8.* Marius Antonius Maceratenſis *lib. 2. reſol. 112. caſ. 3.* Aloyſius Riccius *in praxi tom. 1. reſol. 461. n. 2.* & Piaſecius *in praxi, part. 1. c. 2. art. 4. n. 14.*

Sed hæc opinio vera eſt, ſtando in iure communi, vt patet *ex cap. Abbates, iuncta gloſſa in ver. tonſuram, de priuileg. in 6.* Verum ex conſuetudine fundata in priuilegio Innocentij VIII. contrariam ſententiam docent Barboſa *de poteſtat. Epiſc. part. 2. allegat. 26. n. 36.* Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 40. art. 4.* Portel *in dubiis regular. ver. Abbas, n. 3.* Rodriq. *in ſumm. tom. 3. cap. 19. n. 2.* nouiſſimè Aſcanius Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 23. q. 13.* qui adducit verba priuilegij dicti Innocentij Papæ; & ideò ſic aſſerit, Abbatibus non eſt interdictum campanas ad vſum alterius loci conſecrare, vt docet communis praxis, & conſuetudo. Videmus enim actu Abbates habentes vſum Pontificalium, conſecrare campanas vndecumque ad eos ad hunc effectum delatas. Et idem dicendum puto de Altaribus portatilibus, de corporalibus, & veſtibus, &c. Ita Tamburinus. Vide etiam Riccium, virum quidem doctum, ſed in hoc ſibi contrarium in

UGR Biblioteca Universitaria

*in collect. prat.4.col.*955. qui malè citat pro hac ſententia Maceratenſem.

Quoad conſecrationes campanarum, etiam idem dicendum eſt ex priuilegiis Vrbani II. & Pauli III. quæ referuntur à Tambur. *vbi ſupra q.*12. & à Renato Choppino *in monaſt. lib.*1. *tit.*2.*n.*18. Ex quibus omnibus priuilegiis ſententiam in fauorem Abbatum tenuit Sacra Cardinalium Congregatio, vt teſtatur noſter Pater Naldus *in ſumm.ver. Abb.n.*4. vbi ſic aſſerit. Abbas benedictus mitræ, & baculi paſtoralis vſum habens, ex Sacræ Congregationis declaratione non poteſt ſe ingerere in illis benedictionibus, in quibus vnctio requiritur. Dubitatū verò fuit, an huiuſmodi declaratio, ſeu prohibitio ſit intelligenda de omnibus Abbatibus etiam Regularibus, & qui gaudent priuilegiis ampliſſimis pro benedictionibus altarium, calicum, & huiuſmodi; & eadem Sacra Congregatio, inſtante Procuratore Generali Congregationis Caſſinenſis, & exhibente ſummarium priuilegiorum, & gratiarum eiuſdem, declarauit in hæc verba, videlicet Deciſionem, aliàs à ſe editam, vt Abbates vtcumque benedicti, benedicere non poſſint ea, in quibus vnctio requiritur, non obſtare quominus iidem prædictæ benedictionis munus quoad ea, in quibus vnctio requiritur, impendere queant, ſi ſpecialibus Sedis Apoſtolicæ priuilegiis, quibus Concilium Tridentinum nequaquam derogat, muniti fuerint. Datum Romæ die 10. Nouembris 1614. Hæc omnia Naldus.

Notandum tamen eſt cum Miranda *vbi ſuprà*, quod ſupradicto priuilegio non perfruuntur, nec perfrui poſſunt aliæ Religiones, priuilegium etiam habentes communicationis. Nam prædicti Abbates ſunt benedicti, & in ſuis domibus & Monaſteriis habent iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, & ſecundum ius, ac priuilegia multa ſibi conceduntur, quæ non conueniunt, nec conceduntur Prælatis aliarum Religionum, quod eſt multum notandum, ac memoriæ commendandum; nam in his, & ſimilibus non fit communicatio, cum non militet eadem ratio.

An Nouitius, qui redit ad ſæculum, teneatur ad expenſas, quas in eum alendo Monaſterium fecit?

RESOL. XVI.

Affirmatiuam ſententiam poſſe aliquem ſuſtinere, docet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. part.*2. *c.*1.*lit.G.*§.10. Quia Concilium Trident. *ſeſſ.*16.*de Regul.c.*15. habet, quod diſcedente Nouitio à Religione ante Profeſſionem, ſi aliquid acceperunt Religioſi ex bonis Nouitij, parentibus dicti Nouitij tenentur reſtituere,(nota)excepto victu, & veſtitu Nouitij. Non enim hoc dixiſſet Concilium, niſi dicti Nouitij tenerentur. Deinde in Monaſteriis mulierum conſuetudo eſt vniuerſalis, vt Nouitij alantur à parentibus, vel curatoribus. Ergo cum Concil. Trident. loquatur de Nouitiis, tam fœminis, quàm maſculis, ſequitur idem obſeruandum eſſe in vtriſque. Ita Peregrinus.

Sed hæc opinio eſt contra communem DD. ſententiam, quam tuentur 13. Doctores, quos citat & ſequitur Sanchez *in ſumm.tom.*2.*lib.*6.*c.*10.*n.*4. quibus adde Ioannem Suarez *in Enchiridio caſuum conſcientiæ lib.*3. *ver. Religio*, §. *Nouitius egreſſus*. Fauſtum *in theſ.relig.lib.*5.*q.*191. Villalobos, & Suarez *vbi infrà*.

Dico igitur Nouitios ex Religione egredientes nullatenus teneri ad expenſas, quia cum liberè poſſint redire ad ſæculum, ſi ad expenſas tenerentur, poſſent ex hoc aliquando teneri; ergo, &c. Deinde redditus, aut eleemoſynæ Monaſterij, non tantùm ſunt ad alendos Profeſſos, ſed etiam Nouitios. Et tandem is, qui ingreditur Religionem, ſtatim ſe offert ſeruitio, & vtilitati Religionis, & de facto illi deſeruit, ideo debitum eſt, vt eius bonis alatur.

Reſtat modò reſpondere ad argumenta Peregrini, & ideo.

Ad primum dico, quod ſi is, qui ingreditur Religionem in ſuſtentationem ſuam, pro tempore Nouitiatus aliquid Religioni donet, non teneri poſteà Religionem illi egredienti reſtituere, niſi eam partem, quam non conſumpſit pro rata temporis. Et hoc ſecundum Suarez *de Relig. tom.*3. *lib.*5.*c.*11. *num.*5. & alios, determinat Concilium à Peregrino adductum; vnde non loquitur in terminis caſus noſtri, vbi nulla donatio, vel obligatio Nouitij, aut parentum intercedit.

Ad ſecundum reſpondeo, ex conſuetudine vniuerſali omnium Religionum ita fuiſſe interpretatum Concilium Tridentinum, vt in ipſo comprehendantur ſolum Nouitiæ fœminæ, & ideo Villalobos *in ſumm. tom.*2. *tract.*35.*diff.*16 *num.*6. ſic aſſerit. [El nouitio que ſe ſale de la Religion, no eſtà obligado à pagar los alimentos del nouiciado. La razon es, porque ſi el monaſterio le alimento, tambien el lo ſeruio, y no obſta ſi à caſo eſtuuo malo, que eſſo es accidental, y aſſi eſtà en coſtumbre, que no ſon los nouicios, como las nouicias quanto à eſto.] Ita ille, Suarez, & alij communiter.

Illud verò quod addit Peregrinus, quod Magiſtri Nouitiorum benè experti ſunt, Nouitios non ſeruire Monaſterio, cum ſint inexpertes rerum pertinentium ad Religionem, ſed potius Monaſterium ſeruire Nouitio, hoc inquam mihi non placet, ſicut neque placuit ſupradictis Doctoribus, qui Religioſi fuerunt, & tamen dixerunt Nouitios ſeruire Monaſteriis, & mereri alimenta pro dicto ſeruitio. Et ego puto, quod quilibet Nouitius licet ſtolidus, ordinariè loquendo, pro ſeruitiis Monaſterio exhibitis, victum, & veſtitum meretur; maximè in noſtra Religione, vbi tam parcè induimur, & comedimus. Igitur abſolutè noſtram ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, & ita his diebus in facti contingentia conſului, nec aliter tenendum eſt.

An Nouitius in articulo mortis conſtitutus, non expleto probationis anno ad profeſſionem admitti poſſit, & ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in bonis eius Monaſterium?

RESOL. XVII.

Reſpondeo affirmatiuè cum Beia *part.*4. *cap.*38. Sanchez, & aliis DD. *vbi infra*, ex priuilegio Pij V. anno 1570.die 23. Auguſti, quod affert Rodriquez *in qq. regul.tom.*6. *quæſt.*15. *art* 6. quidquid in contrarium aſſerat Ioan. de la Cruz *de ſtat. relig.lib.*1. *c.*8. *dub.*4. *& lib.*2. *cap.*3. *dub.*6. *concl.*3. Emmanuel Sa *ver.Religio*, *num.*56. aſſerentes dicto priuilegio fuiſſe poſteà derogatum à Gregor. XIII.

Sed difficultas eſt, an ſi dictus Nouitius moriatur, ſuccedat Monaſterium? Peregrinus *in compen. noſtrorum priuileg. tit.Nouitius*, §.2.*in ſcholio*, negat, quia illud priuilegium fuit conceſſum ad lucrandum indulgentiam plenariam, qua gaudent Religioſi in illo articulo. Deinde priuilegium debet ſtrictè interpretari, quando vergit in præiudicium tertij. Ita Peregrinus.

Verùm ego contrariam ſententiam teneo, quam tuetur ex noſtra Religione P.Megala *in part.*2. *lib.*2.*cap.*17. *num.*50.ex Societate IESV P.Sanchez *in ſumm.tom.*2.*lib.*5. *cap.*4.*num.*16. ex Dominicanorum familia P. Zanardus *in Direct. Theol part.*2.*num.*17.ad finem Idem etiam docent Peirinus *in priuileg. Minimorum, tom.*2. *Conſtitut.B. Pij V.*§.2. *num.* 1. Ioannes Suarez *in Enchiridio caſuum conſcien. lib.*3.*ver.de Profeſſ.*§.*monialis Nouitia*. Fauſtus *in Theſaur. Relig.lib.*5 *quæſt.*167.*n.*4. & alij. Ratio eſt, quia etſi Confeſſionis finis ſit conſolatio Nouitij, & ſpiritualis ipſius fructus, & nulla ſucceſſionis Monaſterij in bona mentio ibi fiat: at vbi ſemel virtute illius priuilegij profeſſus eſt, redditur verè in poſterum profeſſus,

nec

nec ad priſtinam ſanitatem reſtitutus indiget alia profeſſione, ſed fruetur omnibus profeſſorum priuilegiis: at eo ipſo, quod aliqua perſona profitetur, ſuccedit Monaſterium ipſi. Quare Pontifex nulli iuri alterius in hoc derogat. Ius enim venientium ab inteſtato eſt, vt Nouitio decedente ab inteſtato ipſi ſuccedant; quando autem virtute priuilegij profitetur, non decedit Nouitius. Et hæc omnia docet Sanchez *vbi ſuprà*. Ex quibus patet reſponſio ad argumenta Peregrini.

Adde quod Megala *vbi ſuprà*, tenet ex Decio, & aliis bona Nouitij decedentis ab inteſtato ante emiſſam profeſſionem, Monaſterio acquiri. Ergo multo magis acquiri debent, ſi tempore mortis Nouitius inteſtatus profiteretur. Vnde ſecundùm ſententiam Megalæ non obſtat dicere cum Peregrino, quod priuilegium Pij V. conceditur tantùm ad indulgentiam lucrandam; nam opinio Megalæ non fundatur in priuilegio, ſed in dedicatione perſonæ, & bonorum, quæ fit tempore ſimplicis ingreſſus in Religionem: ſed ego puto cum Zanardo, Sanchez, & aliis, noſtram ſententiam eſſe veram ſecundum priuilegium Pij V. Quidquid aſſerat Peregrinus, & Rodriquez *tom. 3. q. 15. art. 6.* Portel. *in dub. regul. ver. Nouitij, n. 5.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 35. diff. 15. n. 12.* & alij.

An Religioſus, ſi ex conſuetudine non recitat Horas canonicas in Choro, peccet mortaliter?

RESOL. XVIII.

Affirmatiuè reſpondet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtit. p. 1. lit. B. §. 3.* vbi ſic ait. Religioſus, qui ſine iuſta cauſa omittit recitare Horas canonicas in choro, quamuis priuatim illas recitet, mortaliter peccat, ſi habet conſuetudinem non recitandi in choro. Sic ille, qui citat Syluestrum, & Angelum.

Sed hæc opinio mihi non placet, quia obligatio canendi in choro per ſe, & directè non afficit ſigillatim ſingulares perſonas, ſed totam communitatem. Vnde Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 10. n. 15.* ſic ait. De Religioſis, qui chorum profitentur, exiſtimo non teneri ex vi generalis legis, ſeu præcepti obligantis ſub culpa mortali ad canendum in choro, niſi vbi fuerit ſpeciali conſuetudine hoc præceptum, ita expreſsè declaratum, & impoſitum eſt, vel ſi alicubi proprium votum de hoc fieret, quod in nulla Religione credo fieri, neque etiam ſcio in aliqua eſſe conſuetudinem, illo modo obligantem. Nec enim conſuetudo chori eſt in hoc ſenſu in Religionibus introducta, ſed ſolùm, vt horæ in choro omnino dicendæ ſint; & omnes adeſſe debeant iuxta regulam, & quod in hoc deficientes pœnæ ſubiaceant, non verò quod in hoc grauiter peccent, dummodo alias horas recitent. Ita ille, & poſt illum Raphaël de la Torre 2. 2. *D. Thom. tom 1. contr. 10. de Horis canon. diſp. 1. num. 6.* vbi ſic ait. De Religioſis, qui ex vi ſuorum ſtatutorum profitentur chorum, maior ratio dubitandi eſt, an peccent, & exiſtimo, non teneri ex lege, aut præcepto generali, aut aliquo iure; quod certè ad Religioſos non dirigitur; tenebuntur autem ex vi præcepti, ſi quod reperitur in aliqua Religione, quod credo in nulla eſſe. Supereſt ergo, vt ſi aliqua obligatio ſit, ea ortum habeat ex obligatione ſeruandi ſuas conſtitutiones; ſed credo iam omnes, aut ferè omnes Religiones, ſe ab hoc vinculo liberaſſe. Et in Ordine Prædicatorum in Prologo dicitur. Volumus vt noſtræ conſtitutiones non obligent nos ad culpam, ſed ad pœnam. Et conſuetudo & iuſſio Chori in Religione hac, & vt exiſtimo etiam in aliis, in hoc ſenſu introducta eſt, vt omnes horæ in Choro canâtur, non verò quod grauiter peccent, imò neque leuiter in Ordine præfato Prædicatorum, ſecluſo contemptu & præcepto. Ita ille. Et hanc ſententiam docent etiam Filliucius *tom. 2. tract. 23. cap. 4. n. 239.* & Bonacina *de horis canon. diſput. 1. q. 1. punct. 1. n. 9.* cum Fauſto *de horis canon. lib. 2. quæſt. 186.*

Ex his omnibus apparet Religioſos particulares non eſſe aſtrictos recitare Horas Canonicas in choro. Vnde neſcio qua ratione Peregrinus dixerit illos peccare, ſi hoc frequenter facerent; nam ex aliqua lege, vel conſuetudine ad id non tenentur, vt ſatis probatum eſt; quod verò id frequenter faciant, non poteſt eſſe peccatum mortale, quia ex conſuetudine frangere aliquam regulam, non obligantem ad culpam ſecluſo contemptu, non eſſe peccatum lethale docet ipſemet Peregrin. *in proœmio conſtit. lit. B. fol. 29.* & alij communiter; ergo, &c. Vide etiam Bartholomæum à ſancto Fauſto *in Speculo religioſorum lib. 6. q. 152.* Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 4. n. 17. & 18.* Ledeſmam *in addit. ad ſumm. cap. 4. concl. 12. dub. 1. fol. mihi 157.*

An Religioſi negantes ſuffragium Nouitio idoneo peccent mortaliter?

RESOL. XIX.

Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. p. 2. cap. 5 lit. B. §. 1.* negatiuam ſententiam probabilem putat, quam docet Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 5. cap. 4. n. 59.* qui ait. Sicut culpa nouitij leuiter retrocedentis eſt ſolum venialis, ita etiam negantes ſuffragium non peccant plus quam venialiter, non enim magis obligatur Religio Nouitio, quam Nouitius ipſi Religioni, quoad culpam.

Verùm hæc opinio ſummopere mihi diſplicet, & nullus auctor, quem ego legerim, neque ante, neque poſt Sanchez hanc ſententiam docere auſus eſt; & ideo Sanchez nominatim impugnant Vechius *in praxi Nouitiorum diſp. 12. dub. 1. n. 4.* Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. Nouitius, num. 17.* Fauſtus *in Theſaur. Relig. lib. 5. q. 213. & 214.* Corduba *in Regul. Minor. c. 2. q. 2. & 11.* cum Miranda *in Manuali Prælatorum tom. 1. q. 25. art. 12. concl. 1. & 2.* Sed audiamus in hac re P. Suarez ſic diſſerentem *de Religio. tom. 3. lib. 4. cap. 3. num. 7.* Exiſtimo miniſtros Religionis grauiter peccare expellendo Nouitium idoneum ſine cauſa rationabili, vel quia abutuntur poteſtate iuriſdictionis ſibi conceſſæ, ratione cuius ex officio tenentur, & bonum Religionis procurare, & quaſi iuſtum iudicium ferre in cauſa. Videntur etiam mihi peccare contra charitatem reſpectu Nouitij, quia priuant illum magno bono, & grandi periculo exponunt. Quæ rationes non habent locum in ipſo Nouitio, quia diſponere poteſt de ſe ipſo, non vt miniſter, aut diſpenſator, ſed vt dominus, & poteſt cedere iuri ſuo. Ita Suarez.

Vnde patet reſponſio ad argumentum Sanchez & Peregrini; eſt enim diſpar ratio inter obligationem Nouitij, & Religionis. Nouitius enim ſecluſo voto recedens abſque vlla cauſa ratione leuitatis, peccat tantùm venialiter non enim peccat contra charitatem, eo quod inde non reſultat nocumentum alicuius momenti Religioni: non etiam peccat contra iuſtitiam, aut fidelitatem, quia nihil promiſit. At Religio, ſeu Religioſus negans abſque iuſta cauſa ſuffragium, peccat contra charitatem, vt probatum eſt, & peccat, quia abutitur poteſtate incorporandi Religioni, qua tenetur bonum Religionis procurare & iuſtum iudicium ferre. Ex quibus apertè conſtat in hac obligatione, quæ non eſt iuſtitiæ commutatiuæ, ſed diſtributiuæ, vel charitatis, non eſſe mutuam obligationem inter Nouitiũ, & Religionem, vt ſupponit Sanchez.

Deinde probatur ſupradictos peccare mortaliter; nam communiter Doctores docent retrahentes quempiam ſine iuſta cauſa ab ingreſſu Religionis, lethale peccatum committere contra charitatem. Sed Religioſus, qui negat ſuffragium idoneo Nouitio non ſolùm retrahit, ſed illum expellit à Religione; ergo peccatum mortale committit. Quod verò retrahentes aliquem à Religione peccent, vt diximus, mortaliter, docent Portel *in dub. Regul. ver. Religioſus, n. 13.* Peirinus *de relig. tom. 1. q. 1. c. 29.* Rebellius *p. 1. lib. 4. q. 15. n. 5.* Sylvius *in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. quæritur 1. concl. 1. & 2.* Leſſius *lib. 2. c. 8. dub. 13. n. 12.* Laym. *in Theol. moral. lib. 3. ſect. 6. tract. 2. c. 8. n. 2.* Molina *de iuſtitia*

UGR Biblioteca Universitaria

iuſtitia tom.5. tract.4. diſput.5. n.2. verſ. ſecunda vero pars. Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.11. diff.26.n.1. & 2.*

Dicendum eſt igitur Religioſum negantem ſuffragium Nouitio idoneo peccare mortaliter, quidquid aſſerat Peregrinus opinionem Sanchez eſſe probabilem.

An Confeſſores Regulares poſſint extra ſacramentum Pœnitentiæ abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum?

RESOL. XX.

NEgare videtur Suarez *in 3.part. tom.5.diſp.7. ſect.5. n.36.* & Nauarrus *in manuali c.28.n.31.* Sed vterque mutauit ſententiam, hic *in conſ.11.n.2. de priuileg.* ille *in tr. de leg.lib.8. c.6. n.15. & 16.* Ideo affirmatiuam ſententiam omnino tuendam eſſe puto, quam docent Coninch. *de Sacram. diſp.14. dub.1. n.253.* Auila *de cenſur. p.2.c.7. dub.23.* & alij; quod etiam procedere debet in Confeſſariis, quando abſoluunt excommunicationem virtute Bullæ Cruciatæ, vt aduersùs Vaſquez, Filliucium, Sanctarellum, & alios ſatis probaui *in tract. Bullæ Cruciatæ, reſol.25.*

Notandum eſt etiam hîc cum Layman *in Theol. mor. lib.5.tr.6.c.10. n.21.* & aliis, hanc doctrinam multo magis locum habere in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento, petitione debiti, quarum facultates ſi Confeſſariis alicuius Ordinis delegatæ ſunt, non rectè inde infertur, quod eas extra ſacramentum Pœnitentiæ exercere non poſſint, nam à ſacramentali abſolutione nullo pacto dependent, ſed de hac quæſtione iterum redibit ſermo.

An Confeſſarius eligendus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilæi, debeat eſſe approbatus ab Epiſcopo, etiam quoad Regulares?

RESOL. XXI.

AFfirmatiuè reſpondent Nald. *in ſum.ver.indulgentia, n.9.* Molfeſius *in ſumm. tom.1. tr.7.c.16. n.27.* cum Suarez *in 3.p.tom.4. diſp.28. ſect.6.n.11.* Henriq. *lib.3. de pœnit.c.6. n.4. in gloſſ.lit.K.* Homobonus *tr. de caſ. reſeru. p.1.c.6.* Lopez *p.1.c.26.* Ledeſma *in ſum.tom.1. de ſacram. Pœnit.cap.13.dub.6.* & hanc ſententiam amplexi ſunt Patres Societatis IESV, & eam obſeruant in praxi, eo quod vbi eorum Prælatus concedit licentiam alicui ſubdito fruendi facultate eligendi Confeſſarium per Bullam, aut Iubilæum, pro reſeruatis eligendus eſt approbatus ab Epiſcopo, teſte Henriquez *de indulg.c.22.n.5. in fine*, vnde non ſufficit eſſe approbatum à Prælato regulari.

Non reticeam tamen contrariam ſententiam præter Rodriquez *in explicat. Bullæ Cruciatæ, §.9. dub.6.n.9.* docere etiam nouiſſimè doctum Ioannem Valerum *in dif. vtriuſque fori, ver. abſol. differ.1.n.33. & ſeq.* vbi latè tractat hanc quæſtionem, & tandem in fine ſic aſſerit. Supradictis tamen non obſtantibus teneo negatiuam opinionem. Vnde dicendum eſt, quod per facultatem Bullæ Cruciatæ, & Iubilæum, nulla alia exigitur approbatio, quàm illa Prælati Regularis, maximè ſtante dicta declaratione Clem. VIII. per quam tollitur omne dubium illorum verborum appoſitorum in plumbea Cruciatæ, & Iubilæi, ſcilicet approbati ab Ordinario. Si enim in omnibus, ſpectantibus ad confeſſionem Regularium, ſtandum eſt ſtatutis, & conſtitutionibus Ordinum, & Prælatorum diſpoſitionibus, ad quid quærimus, ſi vltra id requiratur approbatio Epiſcopi, cum ſatis conſtet non requiri? nam ſi voluiſſet, dixiſſet *cap.ad audientiam, de decimis.* Ita Valerus. Et hanc ſententiam docent etiam ex aliis rationibus Fernandez *in exam. reſol. moral.p.3. cap.9. §.8.n.7.* Zanardus *in direct.p.1. de ſacram. Pœnit. cap.21. q.32.* Coriolanus *de caſ.reſeru.part.1.ſect.3.art.16.* & alij, non ſolùm ſi regularis confiteatur approbato ſui Superioris, ſed etiam alterius Religionis.

An reuocatio confeſſionum, præſertim quoad Regulares, facta ab Epiſcopo ſine iuſta cauſa, ſit nulla?

RESOL. XXII.

TAlem reuocationem non eſſe nullam docet nouiſſimè ex Vaſquez Turrianus *de pœnit.q.8.art.1.diſp.26. dub.3.* Imò Ioannes Sancius *in ſelectis diſp.48.n.23.* tenet etiam non interueniente cauſa poſſe Epiſcopum licentias confitendi reuocare.

Sed ego puto cum Portel *in dubiis Reg. ver. confeſſoris præſentatio, n.1.* non poſſe Epiſcopum licitè ſine iuſta cauſa approbationem ſemel conceſſam reuocare, quia poteſtas illi data eſt in ædificationem. Deinde puto etiam probabiliter, licentiam ſine iuſta cauſa reuocatam eſſe nullam, & poſſe talem Confeſſarium ex vi prioris licentiæ confeſſiones audire. Et hanc ſententiam docet Suarez *in 3.part.tom.4.diſp.28.ſect.8.dub.7.* Ratio eſt, quia talis reuocatio ſine cauſa facta, eſt quaſi ablatio iuris iam acquiſiti, vel quaſi reuocatio ſententiæ iuſtæ ſine cauſa; ergo non tantum erit iniuſta, ſed etiam nulla. Et licet hæc opinio quoad Confeſſarios ſæculares, non ſit ita certa; tamen quoad Regulares omnino tenendam eſſe puto, per ea quæ adducunt Henriquez *lib.3.de pœnit.c.6.n.4.* & Peirinus *de priuileg. Minimor.tom.1.conſt.26. Leonis X.§.6. n.7.* vbi ſic ait. Si Epiſcopus Regularem debitè præſentatum, & examinatum indebitè reprobauerit, poterit nihilominus per eius priuilegia licitè, & validè confeſſiones audire. Nec hoc eſt contra Concilium Trident. *ſeſſ. 23.cap.15.* Nam credendum eſt, Concilium voluiſſe tantùm idoneis miniſtris facultatem concedere confeſſiones audiendi per examen Epiſcoporum rectè, & rationabiliter iudicantium, non autem confouere aliquos eorum in ſuis paſſionibus, & odiis contra Regulares, & quandoque cum maximo Chriſti fidelium ſcandalo. Quare ſi quis Regularis cum licentia ſui Prælati examinatus, & iudicio examinatorum, vel maioris partis ipſorum fuerit idoneus iudicatus, & tamen propter paſſionem fuerit ab Epiſcopo reprobatus (ſaluo ſaniori, & meliori iudicio) puto, quod licitè, & validè poterit confeſſiones, audire, ſi nihil obſtet, v. g. quod non ſit malæ famæ, nec ſcandaloſè viuat, quod tamen præſumendum non eſt, quando adeſt legitimi Superioris licentia. Ita Peirinus, qui adducit Nauarrum, Mirandam, Rodriquez, & alios aſſerentes Clem. *Dudum de ſepul.* per Concilium Trident. non eſſe reuocatam.

Igitur ſi Regularis poteſt audire confeſſiones, ſi iniuſtè ei licentia denegatur ab Epiſcopo, etiam poterit illas excipere, ſi iniuſtè reuocetur. Et tandem hanc ſententiam præter DD. citatos tenet etiam Zanardus *in direct. Theol. p.1.c.24. §.7.* vbi ſic ait. Non poſſunt Ordinarij ſuſpendere, vel impedire Regulares ab audientia confeſſionum ſi ſemel eos approbauerunt; nam non habent niſi eos examinare, non autem eis iuriſdictionem dare, cùm examinare illam intelligantur ante, qui à Papa ex ſuis priuilegiis, &c. Ita Zenardus. Verum in facti contingentia conſulo Regularibus, vt ab excipiendis confeſſionibus ſe abſtineant.

An caſus reſeruati deſinant eſſe tales, ſi Superior Regularium reſeruans munere ſuo functus fuerit?

RESOL. XXIII.

NOn eſſe amplius reſeruatos exiſtimo ex doctrina, quam affert Iacobus de Granado *in p.2. D. Thom. conſt.7.tract.1.diſp.7.n.6.* vbi ſic aſſerit. Si Prælatus præcipiat vno ſubdito, au toti Conuentui, vel prouinciæ aliquid, & ei ſubditi paruerint, dum viueret, eo ipſo quod moriatur vel ab officio amoueatur, ceſſat obligatio præcepti, ſicut & ceſſat excommunicatio ab homine, cùm moritur, qui eam fulminauit. Ita ille.

UGR Biblioteca Universitaria

Sed dices, hoc verum eſſe in aliis Religionibus, non autem in noſtra Clericorum Regularium: nam per Decretum Capituli generalis ann.1610.*tit.de Præpoſito,Vicario,& vocalibus*,§.6.ſic habetur. Decreta,ſeu ſtatuta à Patre Generali, ſeu à quolibet alio Præpoſito in ſua domo facta, indictáve in ſuo robore permaneant,& vnuſquiſque accuratè ea ſeruet, etiamſi ad Generale Capitulum illi ſe contulerint,muníſque ſuum abdicauerint, quouſque à Generali Capitulo,vel à ſucceſſore ſpeciatim abrogentur. Attamen noſter P.Megala *in 1.p. lib.1. c.12.n.5.* putat prædictum Decretum in noſtra Religione non habere locum quoad reſeruationem caſuum, quia loquitur de Decretis,& ſtatutis ab ipſis Superioribus factis;& reſeruatio caſuum, quæ fit ab ordinariis Superioribus Religionis,non eſt neque Decretum,neque ſtatutum; ergo, &c. Vnde Vicarij noſtrarum domorum caſus præcedentis Patris Præpoſiti ſibi reſeruent, ſi volunt eos reſeruatos eſſe.

An ſi Epiſcopus ſine iuſta cauſa non admittat Regulares ad confeſſiones audiendas, poſſint non obſtante diſpoſitione Concilij Tridentini confeſſiones audire, ac ſi eſſent approbati?

Resol. XXIV.

NEgatiuam ſententiam docent Suarez *in 3.part.tom.4. diſp.28. ſect.1. n.5.* Coninch.*de Sacram.diſp.8.dub.7. n.58.* Filliucius *tom.1.tract.7.c.9.n.257.* Barbola *in collect. tom.3.p.2. lib.3. Clemen.tit.7. Clem.dudum,n.8.* Syluius *in addit.ad 3.p.q.8. art.5. quæritur 4.* Vaſquez *in 3.p. tom.4. q.93.art.3. dub.3.n.2.* Pitigianus *in 4.ſent.tom.2.diſtin.17. q.vnica, art.4. dub.4.* Sancius *in ſelect. diſp.48.n.16.* Reginaldus *in praxi tom.1.lib.... cap.16. q.5.n.192.* Fernandez *in exam. Theol. mor.p.3.c.9. §.8. n.2.* & alij; quia Concilium ſtatuens nullum, niſi habentem Parochiale beneficium, aut approbatum ab Epiſcopo, idoneum eſſe audiendis confeſſionibus,ſatis indicat ad eam idoneitatem requiri approbationem actu datam. Nam particula conditionalis, *niſi*, eam vim habet, vt ſi conditio requiſita non ponatur reipſa, non ſequatur effectus. Sic enim facto ſtatuto, ne quis bonis ſuis priuetur, niſi per ſententiam iudicis declaratus fuerit hæreticus, quamdiu iudex aliquem non declarat talem eſſe,etiam ſi fortè id iniuſtè faciat, ille non priuatur bonis ſuis, & ſic de ſimilibus.

His tamen non obſtantibus non deſunt præſtantiſſimi viri, contrariam ſententiam docentes, vt Cochier *de iuriſdict. ord. in exempt. p.4. q.77.* Layman *in Theol. mor. lib.4.tr.6.c.11.n.4.* Finellus *de caſ.reſeru.c.3.n.3.* Villalobos *n ſum.tom.1. tr.1. diffic 53. n.3.* Peirinus *de Religioſo ſubdito tom.1. q.1.cap.21. §.2.* Miranda *in manuali prælat. tom.1 q.45 art.6.* Henriq. *lib.3. de pœnit.c.6.n.4.* Ioan. de la Cruz *de ſacra Relig.lib.2.c.6.dub.1.* Rodriquez *in qq.reg. tom.1.q.59.art.2.* Sotus *in 4.diſt 18.q.4.art.3.* Graffius, Angelus, Vega, Cenedus, quos citat, & ſequitur nouiſſimè Fagundez *præcep.2.lib.7. c.2.n.15* nam in Clem.*dudum de ſepul.* ipſo iure approbantur Mendicantes ad confeſſiones audiendas, ſi Epiſcopi ex odio non approbauerunt. Et Concilium Tridentinum non reuocare dictam Clementinam probat ſolidè Fagundez, & ante illum Doctores citati, quibus adde iterum Rodriquez *in addit. ad Bull. Cruc.§.9.n.30.* & Nauarr.*in manuali c.27.n.264.in fine.*

An Epiſcopi poſſint ex iuſta cauſa approbare Religioſos ad audiendas confeſſiones limitatè, v.g. ad viros, & non ad fœminas?

Resol. XXV.

AFfirmatiuè reſpondeo cum Fagundez *præcept.2.lib.7. c.2. n.1.* & Doctoribus citatis in ſuperiori reſolutione pro prima ſententia.

Sed his non obſtantibus minimè grauabor hîc apponere verba Henrici Villalobos *in ſum.tom.1.tr.9.diffic.55. num.2.* ſic aſſerentis. [Hauiendo iuſta cauſa puede el Obiſpo no ſolamente limitar à los Religioſos la licencia de confeſſar quanto al tiempo, ſino tambien quanto à las perſonas, como ſi por falta de ſiencia limitaſſe,que no confeſſaſſen mercaderes. Lo miſmo dizen eſtos Doctores, que puede hazer Obiſpo por falta de edad limitandoles, que ſolo confieſſen hombres,y no muger haſta que tengan quarenta años.Mas lo contrario es probable, y ſe puede ſeguir ſeguramente,que anſi lo tuuieron hombres doctiſſimos de la compania, que fueron conſultados à cerca deſto, lo qual lleua gran camino, mayormente que a penas parece que ſe puede dar caſo,en que eſto ſea iuſtificado, y es meneſter para ello que aya cauſa iuſta.La razon es,porque entodos los Obiſpados,ſe da vn beneficio curado a vn Clerigo de veynta y quatro años ſin limitacion ninguna,y por el conſiguiente puede confeſſar mugeres, non obſtante que no tenga quarenta años, luego no puede hauer razon paraque ſe limite la licentia alos Religioſos, por eſſe reſpeto, pues ſe deue preſumir dellos mayor virtud.] Ita Villalobos, & ante illum Vega *in ſumm. tom.1. c.62. caſ.7.* quem poſtea citat, & ſequitur Portel *in dubiis regul.ver.Confeſſ.3.* Vide etiam Peirinum *de Relig.ſub tom.1. q.1. c.21. §.2.* & Zenardum *in direct. Theol.part.2. de ſacrament. Pœnit.cap.24. fol.296.* Verum praxis Epiſcoporum eſt in contrarium, nam limitant Regularium confeſſiones ad viros, & non ad fœminas.

An Epiſcopus admittens Regulares ad audiendas confeſſiones. vſque ad beneplacitum, poſſit dictas licentias ad libitum reuocare?

Resol. XXVI.

AD hanc quæſtionem ita reſpondet Peirinus *ſuper priu. Minim.tom.1.conſt.2.Sixti IV. §.2. n.44.* Licet communiter,quod ad beneplacitum conceditur,poſſit ad libitum concedentis reuocari. In ſubiecta tamen materia puto,quod non poſſit ad libitum Epiſcopus licentiam confeſſiones audiendi ad beneplacitum datam reuocare, ſed quod requiritur iuſta aliqua cauſa, & ad ſacramentum Pœnitentiæ pertinens Moueor, nam licentia, quæ datur ab Epiſcopis Confeſſariis Regularium ad audiendas ſæcularium Confeſſiones non eſt propriè licentia, ſed approbatio perſonæ, & quaſi iuſta ſententia, ſeu declaratio, quod talis perſona eſt idonea ad confeſſiones audiendas, vt patet ex ipſis Concilij verbis *ſeſſ.15 de refor.c.25.* vbi, *& approbationem*: vnde poſtquam Epiſcopi iudicauerint,Regulares eſſe idoneos miniſtros ſacramenti Pœnitentiæ, ſtatim Papa illis concedit facultatem dictum Sacramentum miniſtrandi, vt patet ex Clem. *dudum, de ſepul.* ſed ſententia data ſecundùm regulas iuſtitiæ non poteſt reuocari; ergo dicta approbatio facta, vt ſupponitur, modis debitis,licet ſit ad beneplacitum,non poteſt ab Epiſcopo reuocari abſque magna cauſa, & ad dictum Sacramentum pertinente, vt ait Gloſſa in Clem. *dudum, ver. conceſſerint.* Ita Peirinus; ſed non deſunt alij Doctores contrarium ſentientes, quod communiter obſeruatur.

An nouus Epiſcopus poſſit omnes Regularium licentias ſuſpendere, & de nouo illos examinare?

Resol. XXVII.

HAnc quæſtionem diffusè pertractat Sancius *in ſelect. diſp.48. per totam*, & affirmatiuam ſententiam mordicus tenet; quam etiam ego teneo, & tenent Riccius *in praxi tom. 4. reſol.70. num.5.* Zanardus *in direct. Theol.part.1. de ſacrament. Pœnitent. cap.24. §.4* Fagundez *præcept.2. lib.7. cap. 2. num.30.* Miranda *in manuali Prælat.tom.1.q.45. art.7.* Campanili *diuer.iur. can.rub:12. c.13.*

UGR Biblioteca Universitaria

c.13.n.70. & alij adducentes conſtitutionem Pij V. & declarationem Cardinalium.

Sed hanc ſententiam non ita abſolutè eſſe intelligendam tenet Villalobos *in ſumm.tom.2. tract.9. diff.53.n.5.* vbi ſic aſſerit. [El Obiſpo, que aprobo vna vez al Religioſo para confeſſar, no le puede quitar la licenci ni el capitulo ſede vacante, por que no le da ella iuriſdicion ſino el Papa, ni le pueden boluer examinar, mas podrale examinar el Obiſpo ſucceſſor pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete, que es quando fuere neceſſario para la ſeguridad de ſu conciencia conforme à vna Bulo de Pio V y lo declaran aſſi los Cardinales,y dizen. que no eſta eſto reuocado por la Bula de Gregorio XIII.que endereza eſta,y otras à los terminos del derecho comun, y aſſi ſe pratico en Roma. Eſta permiſion es para que, quando los Obiſpos entran de nueuo eſtuuieren informados, que algun particular no tiene la ſuficiencia deuida, le pueden mandar examinar de nueuo. Mas no ſe entiende por eſto,que pueden reuocar generalmente las licentias de todos los Religioſos ad nutum,y mandar,que ſe bueluan à examinar de nueuo,que eſto no lo pueden hazer, como han dicho perſonas muy doctas, que han ſido conſultados à cerca deſto.] Ita ille, & poſt illum Alphonſus Carranza, qui in fauorem Regularium contra Archiepiſcopum Toletanum edidit quoddam pulchrum conſilium lingua Hiſpanica conſcriptum, quod omnino legendum eſt. Vide etiam aliud conſilium impreſſum Barcinonæ anno 1618. in fine explicationis Bullæ Cruciatæ Emanuelis Rodriquez,& ſubſcriptum à 29. Doctoribus,qui ex multis rationibus firmant ſententiam in fauorem Regularium. Sed praxis Epiſcoporum eſt contra Regulares. Vide etiam Becanum *de Sacram.c.38. q.11. n.4.* & Henriquez *lib.3.c.6.n.5.& 6.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig.lib.2.c.6. dub.4. concl.4.* Vaſquez *in 3. p. tom.4. q.93. art.3. dub.5.* Ledeſman *in ſum. tom. 1. de ſacrament. Pœnit.cap.13.* Lopez *in inſtruct.p.2.c.8.* & Nouarium *in concluſionibus noui iuris Pontificij, concl.69.num.3.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quod quamuis DD. citati aſſerant, id fieri poſſe ab Epiſcopo ſucceſſore, & compelli, vt Regulares iterum præſententur, vt ſi opus fuerit examinentur, & approbentur. Negamus tamen id fieri poſſe à Capitulo Sede vacante, vt patet per priuilegium particulare Clem. IV. & docet Miranda *in man. Prælat. tom.1. quæſt.45. art.7. ad finem*,& Fagundez *præc.2. lib.7.cap.2.num.28.* qui etiam *n.30.* & optime notat,quod ſi nouus Epiſcopus reuocet omnes licentias, & approbationes audiendi confeſſiones, non comprehenduntur Regulares, quando de illis ſpecialiter edictum non loquatur; & ita etiam docent Henriquez *lib.3. de Pœnit.cap.6. num.6.* quia in odioſis Regulares non comprehenduntur, niſi explicentur.

An Vicarius poſſit concedere facultatem abſoluendi à reſeruatis, ſi Præpoſitus abſit à domo per vnum diem naturalem?

RESOL. XXVIII.

Reſpondent affirmatiuè Peirinus *in priuileg. Minimorum tom.1.conſtit.4.Sixti IV.§.6.n.16.* Homobonus *in Exam. Eccleſ.p.1. tract.5. cap.4. q.21.* Beia *part 4.caſ.37.* & Naldus *in ſum.ver. Abeſſe.n.11. & ver. Abſolutio, n.25.* quia non eſt detinendus ſubditus in tam malo ſtatu, ſed ab eo, quam citius poſſit, liberandus. Deinde vicarius relictus à Præpoſito,eſt tunc ſolus,& abſolutus Superior domus; ergo debet habere illa omnia, quæ pro recta illius adminiſtratione ſunt neceſſaria, inter quæ ſine dubio poteſtas ſpiritualis eſt.

Sed prima ſententia limitanda videtur. Primò, quando Superior eodem die eſt reuerſurus, tunc Vicarius non poterit ſupradictam licentiam concedere. Secundò, ſi ſubditus de induſtria ſine ſufficienti cauſa in illum diem Confeſſionem diſtuliſſet. Tertiò niſi in aliqua Religione aliter diſpoſitum ſit.

An quicumque Confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à peccatis, vel à caſibus, & cenſuris reſeruatis?

RESOL. XXIX.

Affirmatiuam ſententiam docet Bonacina *de Sacramentis, diſp.5. q.7. punct.4. §.1.n.22. in fine.*

Sed aduersùs illum inſurgit Fauſtus *de Iubilæo lib.4. q.78.*& Alponſus de Leo *etiam de Iubilæo, part.2.q.9 n.25.* Quia Confeſſariis prohibitus eſt acceſſus ad Monaſteria Monialium, & ideo Roman. Pontifex non intendit dare iuriſdictionem illi Sacerdoti, qui habet aliquod impedimentum. Hinc in praxi rationabiliter obſeruatur pro bono regimine Monialium, quod dum virtute Iubilæi habent Moniales facultatem eligendi ſibi Confeſſarium, tenentur deſignare Confeſſarium Ordinario ipſarum,& ſolent Abbatiſſæ congregare Moniales, & ab eis habere votum quoſnam Confeſſarios gratos habeant: & ſic nominant tres,quatuor,vel plures,quorum nomina mittunt ad eorum Ordinarium, vt ab eo omnes, vel prout ei libuerit, approbentur, & impertiatur eis licentiam accedendi ad Monaſteria;ſic enim Ordinarij ſciunt perſonas, accedere volentes ad Monaſteria,ne ſub prætextu earumdem licentiarum,accederent ad vana colloquia facienda, & non ad audiendas confeſſiones Monialium; cum omnis conceſſio intelligatur facta in ædificationem, non autem in deſtructionem Regularis obſeruantiæ. Et hæc omnia notat,& docet noſter Molfeſius *in ſum. tom.1.tr.7. c.16. n.31.* & poſt illum Ioannes Suarez *in enchiridio caſ. conſ.lib.5. ver. Indulgentia, §. tempore Iubilæi.*

An Equites D. Ioannis, D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, Monteſæ, &c. poſſint confiteri cum Confeſſario non approbato ab Epiſcopo?

RESOL. XXX.

Svppono Concilium Tridentinum *ſeſſ.23. c.15. de reform.* nihil innouaſſe circa approbationem Confeſſariorum Regularium, & ideo Regulares, qui ſæcularium non auſcultant confeſſiones, non egent Epiſcopi approbatione, & ſi habent licentiam confitendi in itinere, v.g. poſſunt eligere Sacerdotem ſæcularem non approbatum ab Ordinario. Et ſic præter Doctores, quos ſuprà citaui, tenent Sà *verſic. Confeſſor n.6* Ochagauia *de Sacram. tr.2. q.38.n.4.* Raguſius *in Lucerna Parochorum de abſol. q.120.* Vega *in ſum. tom.1.cap.62. caſ.2.* Ledeſma *in ſum. tom.1. tract.13. diff.4. & 11.* Graffius *part.1. lib.3. c.5. n.107. & tom.1.lib.6. conſil.1.num.14.* Henriquez *lib.6.c.13.num.1.* Suarez *tom.4. diſput.28. ſect.4. num.5.* Campanili *in diuer. iur.can.rubr.12. cap.13. num.58.* Nauarrus *c.4.n.7.* & alij communiter.

Hoc autem ſuppoſito affirmatiuè ad caſum propoſitum reſpondent aliqui, quia, vt ego ipſe ſatis probaui *in part.1. tract.2. de immun. eccleſ. reſol.49* & ſatis probat nouiſſime Ferdinandus Pizzarrus *in diſcur. apolog. in fauorem Ordinum Militarium in fine Hiſtoriæ dictorum Ordinum Matriti apud Ioan. Zongalizam 1629.* ſupradicti Equites ſunt verè Religioſi; ergo non comprehenduntur in Decreto Concilij Tridenti. Et ita hanc ſententiam docet in terminis Ioannes Sancius vir doctiſſimus, & amiciſſimus *in ſelect. diſp.49.n.10.* ſic aſſerens. Equites. S. Ioannis confiteri poſſunt Confeſſario Regulari, ſiue ſæculari, non approbato per Epiſcopum;nam verè Religioſi ſunt. Et *n.13* ita ait. Verè Religioſos eſſe Equites Chriſti, & Aij in Luſitania,& Monteſæ in Aragonia, & S. Stephani in magno Ducatu Florentiæ probabiliter arbitror, cùm hi etiam Milites profeſſionem trium votorum in manibus Prælatorum emittant, non aliter ac Milites S. Iacobi Alcantaræ,& Calatrauæ, præter Equites S. Stephani qui

votum

UGR Biblioteca Universitaria

votum caſtitatis, obedientiæ, & charitatis emittunt, & non paupertatis, vt ex Bulla Pij I V. ad fundationem conceſſa anno 1560. Coſmo de Medicis Florentiæ Magno Duci conſtat, quam ego vidi. Et idem iudico de quibuſlibet aliis Religionibus militaribus, tria vota emittentibus in manibus Prælati, & à Sede Apoſtolica approbatis; omnes hi confiteri valebunt ſua peccata aliis Regularibus ſui Ordinis, non approbatis ab Epiſcopo, & etiam aliis Sacerdotibus ſæcularibus, ſimiliter ab Epiſcopo non approbatis. Ita Sancius *vbi ſupra.* Sed tu cogita, nam conſuetudo eſt in contrarium.

Ex his omnibus infertur primò, quod dicti Equites in confeſſione tenentur dicere, ſe concubuiſſe cum homine religioſo, ambo enim egerunt contra caſtitatem, voto ſolemni Religionis addictam, & ita docet Mota *lib.2. cap.2.§.23.num.6.* vbi citat Ayalam, Rodriquez, Fenam, & alios.

Secundò filios ſupradictorum Equitum ex copula fornicaria habitos eſſe ſacrilegos, docet ipſe Mota *vbi ſuprà n.7.* vide Franciſcum Molinam, apud ipſum *lib.2.c.2.§.29. n.32.* ſic aſſerit. [Los hijos de los Caualleros de Santiago que enjendraron fuera del matrimonio ſon ſacrilegos, y para que ſe diſpenſe con ellos para algunas dignidades ò para profeſſar alguna religion, para loqual ſon inhabiles por los ſacros canones, es meneſter particular diſpenſacion, nombrando eſta circunſtantia.]

Tertiò notat idem Mota *lib.2.c.2.§.21. n.3. & 5.* quod ſi dicti Milites temerariè relinquant ſuum habitum, crucem ſcilicet, peccant mortaliter, & incurrunt in excommunicationem conſtitutionis Pontificiæ Clem. VIII. vnde poſſunt eſſe apoſtatæ, ſicut alij Religioſi deſerendo habitum, vt probat dictus Mota *lib.2.c.1.§.6. n.5.*

Quartò non poſſunt ſupradicti Equites tranſire ad aliã religionem ſine licentia Magni Magiſtri, vt firmat ipſe Mota *lib.2.c.1.§.6.* quod verò gaudeant priuilegio fori, gabellarum, & canonis, etiam Nouitij, nos alibi etiam docuimus, & docent Henriq. *lib.7.c.25.n.7.* Rodriquez *tom.1. c.80.n.17.* & Mota *lib.2. c.2.§.8.* cum aliis.

Quintò notandum eſt, per votum Equitum D. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauæ, &c. non dirimi matrimonium contrahendum, neque diſſolui matrimonium ratum, non quia votum ſolemne non ſit, ſed quia Summus Pontifex præſcripſit illi formam, & modum, minuendo ſolemnitatem eius, quoad hoc ſcilicet, vt hunc profitentibus, nubentibúſque matrimonium non ſit caſſum. Vide dictum Motam *lib.2.c.2.§.19.n.18.* qui citat Nauarrum, quod non accidere in Equitibus D. Ioannis dicendum eſt. Nam per illorum profeſſionem diſſoluitur matrimonium ratum, & communiter probant DD. quidquid in contrarium afferat Sotus *in 4. diſt.27.q.1. artic.4.* Michaël Medina *de ſacr. hominum contin. lib.1.c.36.* & Sarmiento *in defenſ. lib. de redditibus p.1.man.56.num.1.*

Et tandem ſextò contra quemdam imperitum. Confeſſarium notandum eſt, dictos Religioſos militares decenter accedere ad ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, enſe, & pugione accinctos, vt latè probat Sancius *in ſelect. diſp.45.n.3* qui *n.6.* probat etiam laicos, non obſtante conſuetudine in contrarium, ſi hoc facerent, peccatum nullum committere, imò nec irreuerentiam, ſi taliter accedant præhabita cognitione, non referre quidquam enſe accinctos, ſeu abſque illo accedere. Ita Sancius, quem puto hanc ſententiam tenere, ſecluſo ſcandalo, quod in tali caſu difficilius non contingere exiſtimo.

An Regulares poſſint ordinari ab Epiſcopis extra tempora à iure ſtatuta?

RESOL. XXXI.

ALiqui reſpondent negatiuè, quia Gregor. XIII. qui conceſſit hoc priuilegium Patribus Societatis IESV, vetat expreſsè, vt aliæ Religiones poſſint in tali priuilegio participare, etiamſi habeant participationem priuilegiorum dictæ Societatis. Et ita docet Peirinus *in priuileg. Minimor. tom.1. conſtit.2. Sixti IV. §.11.n.39* Suarez *de legibus, lib.8.c.17.n.8.* Miranda *in Manuali Prælat. tom.1. q.38.art.4.* Vaſquez *in 3. part. tom.3. diſp.246.c.5.n.50.*

Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtimo & tutam in praxi; ſicut aliqui Epiſcopi cum noſtris obſeruarunt, & ideo illam docet Portel, qui etiam teſtatur de praxi *in dubiis regul. ver. Ordines ſacr. n.4.* Villalobos *in ſum. tom.1. tract.11. diffic.12.n.8. & diffic.13.n.6.* Io. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2. cap.8. dub.1.* Homobonus *de exam. Eccl. tom.1. tr.2.c.1. q.3.* Moneta *de commut. vlt. volunt c.10.n.188.* Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.17. num.7.* Emanuel Rodriquez *in qq. Regul. tom.3. quæſt.23. art.5. & tom.1. quæſt.55. art.17* & hoc non ſolum per priuilegium ſupradictum, conceſſum Societati, non obſtãte illis prohibitione: quia alij Pontifices ſucceſſores Gregorij conceſſerunt priuilegia Societatis, noſtræ Religioni, & aliis, ſine vlla limitatione, vt tenent Doctores citati, ſed etiam per priuilegium Clemen. VIII. conceſſum die 23. Nouembr 1596. Patribus Congregationis S. Ioannis Euangeliſtæ in Portugallia; quod teſtatur vidiſſe Portel in compendio illius Religionis, & per priuilegia Alexandri VI. Eugenij IV. conceſſa Religionibus D. Hieronymi, & D. Benedicti; quæ reuocata minimè eſſe tenet à Concilio Tridentino, & probat ex Rodriquez Villalobos *loco citato*; & ideo, vt dixi, poſſunt Epiſcopi ſine vllo ſcrupulo ordinare Regulares extra tempora. Vide etiam Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.10. cap.8. n.2.*

An diſpenſatio interſtitiorum pertineat ad Epiſcopum, etiam reſpectu Religioſorum?

RESOL. XXXII.

AFfirmatiuè reſpondet Bonacina *de Sacram. diſp.8. q. vnica, punct.6.n.34.* qui citat Riccium Barboſam, & Quarantam, idem etiam docet Ledeſma *in ſum. tom.1. de ſacram. Ordinis, cap.8. concl.11. in fine.*

Sed non deſunt Doctores contrariam ſententiam docentes ex Bulla Greg. XIII. conceſſa Societati Ieſu. Et ita docet Villalobos *in ſum. tom.1. tra.11. diff. 22. n.8.* & Io. de la Cruz *direct. conſcien. p. 2. de ſacram. Ordinis, dub. 5. concl.2.* vbi ſic ait. Iuxta Bullam Gregor. XIII. pro Societate Generales Ordinum, & ab iſtis delegati poſſunt cum ſuis ſubditis diſpenſare in interſtitiis. Et hanc ſententiam etiam probabilem vocat Ledeſma *vbi ſupra.*

Notandum eſt etiam hîc contra Henriquez *lib.6.c.10. n.3. in gloſſ. lit. Q.* ſuſcipientes Ordines non ſeruatis interſtitiis, nullam incurrere cenſuram, vel irregularitatem, quia nulla talis cenſura in iure inuenitur expreſſa, & ita docent Riccius *in collect. deciſ. p.3. collect.176.* Zerola *in praxi part.2. ver. Ordo, n.8.* Villalobos *in ſum. tom.1. tr.11 diffic.12.n.2.* & alij.

An licitum ſit legatum annuum Fratribus Minoribus relictum pro infirmaria, & de aliis legatis?

RESOL. XXXIII.

NEgatiuè reſpondent Sanchez *in ſumm. tom.2. lib.7. c. 26. num. 47.* & Paulus Glemonenſis *in tr. de legatis perpetuis relictis Fratribus D. Franciſci de Obſeruantia, p.4. §.6. num.19* Hæc opinio eſt probabilis. Sed contrariam probabilem etiam eſſe puto, quam tuetur ex veteribus Ananias *conſ. 30. à n. 3. vſque ad 5.* & ex recentioribus Rodriquez *in qq. Regul. tom.2. quæſt.126. art.4.* quem nouiſſimè citat, & ſequitur Laurentius de Portel *in dubiis Regul. verb. legatum, n.7.* vbi ſic aſſerit: Licitum eſt legatum relictum Minoribus, etiamſi ſit annuum, pro neceſſitatibus infirmorum. Sic ille.

Notandum eſt etiam hîc obiter. Primò licitum eſſe, contra Azorium *part.1. lib.12. cap.23. qu. 15.* & Paulum Glemonen

UGR Biblioteca Universitaria

Glemonenſem *vbi ſupra*, annuum legatum relictum Fratribus pro fabrica templi, vel Sacelli, aut pro veſtimentis, & ornamentis Eccleſiæ, & Sacriſtiæ, quia nec Clem. *exiui, de verb. ſignificat. in 6.* nec regula D. Franciſci prohibet legata pro Eccleſiis, ſed pro eorum victu, & ita docent Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. part. 2. tract. 9. c. 11. quæſt. 33.* Menochius *tom. 2. conſ.* 14. Bonacina *de contract. diſp. 3. quæſt. vlt. punct. 3.* & alij penes ipſos; qui etiam docent cum Sanchez, *num. 46.* & Layman *vbi ſupra* valere legatum annuum dictis Fratribus relictum pro ſtudio, & emendis libris, & hoc etiam docet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſolut.* 88. *num.* 10 quidquid in contrarium aſſerat Queſada *in diuerſis qq. iuris cap.* 22. *n.* 23.

Nota ſecundò contra Paulum Glemonenſem *vbi ſuprà part. 1. §. 4. n. 4.* valere legatum annuum relictum dictis Fratribus, ſi non attingat ſpatium decem annorum: nam tempus infra decennium modicum eſt, & ita tenet Layman *in Theol. mo. lib. 3. ſect. 5. tract. 5. cap. 10. n. 4.* cum Sanchez *num. 39.* & alij penes ipſum.

Sed difficultas eſt, an minores ſint capaces legati relicti ad vitam alicuius Fratris. Layman *vbi ſupra* negatiuæ ſententiæ videtur adhærere, præſertim ſi Monachus ſanus, ac valens corpore ſit, cum ius annuatim recipiendi tota hominis vita pluris æſtimari ſoleat, quam ius percipiendi ad decennium.

Attamen his non obſtantibus Sanchez *n.* 40. qui citat Federicum, Antonium, & Abbatem, affirmatiuam ſententiam docet, quem ego ſequor; ideo dicendum eſt, non eſſe legatum annuum perpetuum, vt ſic Minores non ſint illius capaces, quando legatum relinquitur ad vitam alicuius Fratris Minoris.

Nota tertiò cum Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 30. diff. 12. num. 8.* quod teſtator poteſt in fauorem Fratrum Minorum de Obſeruantia facere teſtamentum in hac forma, videlicet, [Inſtituyo à mi alma por hereda en eſta forma, que quiero, y es mi voluntad que lo que reſtare de mi hazienda ſe venda por mis teſtamentarios, y lo que dello ſe hiziere, ſe gaſte en peſcado, azeite, pan y otras coſas, que ſon de limoſna al Conuento de ſan Franciſco deſta ciudad; y pueſta eſta clauſula deſta manera, lo podran hauer qualeſquieras Religioſos de nueſtra Orden por recoletos que ſean.] Ita ille, qui etiam, & optimè notat cum Portel, & aliis, quod licet Fratres Minores [no pueden ſer herederos, por razon de ſer incapaces de dominio, puede el Iuez de oficio obligar à los teſtamentarios, que de à los dichos Religioſos por via de limoſna, los que les fue dexado en el teſtamento, y que eſto lo puede pedir qualquiera de pueblo.] Et hæc dicta ſufficiant in gratiam Fratrum Minorum, qui Deum pro me deprecabuntur.

An poſſet fieri legatum alicui Religioſo profeſſo cum conditione, vt nihil acquiratur Monaſterio?

RESOL. XXXIV.

Affirmatiuè reſpondeo cum Homobono de Bonis *in exam. Eccl. part. 2. tract. 9. c. 8. quæſt. 2.* vbi ſic ait. Et ſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum Religioſo profeſſo cum conditione, vt illud habeat independenter ab eius Prælati voluntate, validum non ſit, cum hoc omnimodo paupertatis voto aduerſetur; ſubſiſteret tamen, ſi relinqueretur, ita vt nihil Monaſterio acquiratur quia legatum illud intelligendum eſt, vt Religioſus illud habeat oculis Prælati conniuentibus, qui ſi illam licentiam dare nolit, relictum expirat. Ita ille, & ante illum Molfeſius *in ſumm. tom. 1. tr. 7. cap. 20. n. 50.* Vincentius de Franchis *deciſ.* 718. Rodriquez *tom. 2. quæſt. 125. art. 2.* & alij.

Notandum eſt tamen, quod illa verba, *vt nihil iuris Monaſterio acquiratur*, interpretanda ſunt, vt cum licentia Superioris illud legatum in vſus licitos, & honeſtos, vt veſtimentorum, & librorum, &c. conuertat, licet indirectè hoc in ipſius Monaſterij commodum redundet; non tamen intelligenda ſunt, vt ille ad libitum, & quomodocumque etiam cum licentia Superioris diſponere poſſit; nam ita faciens eſſet proprietarius, nec Prælatus illam licentiam dare poteſt.

Nota etiam cum Molfeſio *vbi ſuprà*, quod in retroceſſione illius legati ad hæredem, nulla alia requiritur iuris ſolennitas, cum nihil acquiſitum ſit Monaſterio, ſed ſolùm ſufficit denegatio licentiæ Superioris, quæ negatio facit, vt reſoluatur legatum.

An Epiſcopus poſſit denunciare, vt euitentur, ſi Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem?

RESOL. XXXV.

Affirmatiuè reſpondent Cenedus *in quæſtionibus canonicis quæſt. 26. num. 30.* Alterius *de cenſuris tom. 1. diſp. 10. lib. 3. cap. 5. in fine.* Riccius *in addit. ad Inſtit. canon. lib. 2. tit. 22. §. nec id mirum, & in praxi tom. 2. reſol. 210. num. 4.* Bagnus *de S. R. E. dignitatibus tr. 12. fol. 202.* Triuiſanus *lib. 1. deciſ. 36. num.* [illegible] Henriquez *lib 7. cap. 2*[illegible] *num. 7.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 2. q. 63. art. 11.* & Piaſecius *in praxi Epiſc. nouiſſima p.* [illegible] *cap. 3. § 6. num. 59.* vbi ſic aſſerit. Licet Regulares exempti propter eorum priuilegia, ab Epiſcopo excommunicari non poſſint, nec ligentur ſtatuto Epiſcopi excommunicationem annexam trahente, ſi tamen committant aliquod delictum, propter quod ex iuris communis diſpoſitione, vel ex conſuetudinibus Apoſtolicis incurrant ipſo facto excommunicationem, poſſint declarari per Epiſcopum, & pro excommunicatis publicari ad effectum, vt euitentur à populo Diœceſis. Imò Felinus *in cap. non poteſt, num 3. de re iudic.* dixit, exemptum ſic excommunicatum, citari etiam poſſe ad videndum declarari, conceſſo enim principali, videtur conceſſum acceſſorium, præſertim cum ſit ſumenda informatio ſuper excommunicatione incurſa. Ita Piaſecius.

Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam docentes, & aſſerentes hoc fieri poſſe ab Epiſcopo tantùm in illis caſibus, in quibus id illis ſpecialiter permittitur, vt v.g. ſi Extremæ vnctionis, & Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrent, aut matrimonia ſolennizent. Et ita docent Laurentius de Peirinis *ſuper priuilegia Minimor. tom. 1. conſtit. 2. Sixti IV. §* 10. *num.* 11. Thomas Zerola *in praxi Epiſc. p. 1. ver. excommunicatio, de excommunicatio is cauſa materiali, in fine*, & Nauarrus *conſ.* [illegible] *verſ. 2. de ſent. excommun.* Ratio eſt, quia antequam Regulares denuncientur, declarare Epiſcopus prius debet, eos in excommunicationem incidiſſe; declaratio autem hæc fieri non poteſt, niſi cognita cauſa, & citata parte; fieri enim poteſt, vt Regulares probent ſe in excommunicationem non incidiſſe. At cauſæ cognitio ad proprium iudicem pertinet. Ergo Epiſcopus incompetens iudex Regularium, non poteſt illos declarare, neque denunciare excommunicatos.

Aliqui verò limitant hanc ſecundam opinionem, vbi delictum, propter quod excommunicatio lata fuit, notorium eſt, itémque notoriam nullam cauſam Regulares habere, quamobrem ſe excuſent; tunc enim quod declaratione opus non eſt, denunciari ab Epiſcopo etiam poterunt, ne alij eorum communione vtentes in excommunicationem incidant: & ita hanc ſententiam ex multis rationibus probat Vgolinus *de poteſt. Epiſc. cap. 29. §. 10. n. 2.* & hanc opinionem videtur etiam docere Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 105. n. 73.* Vide etiam alios penes ipſos.

An

An Regulares includantur in prohibitione Epiſcopali, ne aliquis exorciſet ſine Epiſcopi licentia, & cum cæteris conditionibus?

RESOL. XXXVI.

NEgatiuè reſpondeo cum Laurentio de Portel *in add. ad dubia Reg. ver. Exorciſmus*, vbi ſic ait. Si Epiſcopi in ſua Diœceſi prohibeant exorcizare abſque expreſſa illorum licentia, talis conſtitutio ſolos Clericos ligat, non verò Religioſos exemptos, qui alias iure communi non prohibentur, & ex ordine Eccleſiaſtico, Exorciſtæ & Sacerdotes id facere permittuntur. Ita ille.

An verò Epiſcopus in ordine ad Clericos poſſit multas reſtrictiones apponere circa modum exorcizandi, negat Nauarr. *to.1. lib.1. conſ.6. de offic. iud. ordin. n.5.* & Vgolinus *de offic. & poteſt. Epiſc. c.47. n.6.* Sed tu vide Naldum *verb. Dæmon. n.9.* Homobonum *de exam. Eccl. part.1. tr.3. c.8. q.73.* & noſtram Synodum Panormitanam Eminentiſſimi Cardinalis ab Auria *part.1. c 7. n.15.*

An in Religionibus ſine præuia correctione fraterna peccatum occultum fratris poſſit quis denunciare Prælato, tanquam Patri?

RESOL. XXXVII.

AFfirmatiuam ſententiam nouiſſimè mordicus tenet Turrianus *tom.1. in 2.2. diſput.89. dub.4.* vbi citat Bonauenturam, Angelum, Roſellam, & Artaualum, & addit in tali caſu poſſe Prælatum cum ſuis Conſultoribus, ſi neceſſarium ſit, agere de illo peccato. Vide etiam Sanchez *in ſum. tom.2. lib.6. c.18. n.46.* & Suarez *tr. de charit. diſp.8. ſect.6. num.22.* Probatur hæc opinio, quia fructus vberior ſpiritualis illius fratris, meritò præponderat iacturæ illius famæ.

Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Tannero *in 2.2. diſp.2. q.5. dub.5. n.106.* qui citat Adrianũ, Syluestrum, Sotum, Bannez, Nauarrum, Valentiam, Humbertum, Hugonem, Victorinum, & D.Thomam, quibus ego addo Rodriquez *de ordine iudiciario cap.9. nu.5.* Thomam à Ieſu *lib. de Viſit. tract.1. c.9. n.1. & 6.* Lorcam *in 2.2. ſect.3. diſp.47. n.9.* & Io. de la Cruz *in direct. conſcien. p.1. præc.5. art.2. dub.5. concl.1.* Becanum *in 2.2. c.21. dub.4.* Mirandam *de ordine iudiciario, tom.1. q.11. a.4.* & Sayrum *in claui Regia, lib.11. c.4. n.10. & ſeq.* Ratio eſt, quia Chriſtus *Matt.18.* præcipit, vt correctio præmittatur antequam peccatum fratris Superiori denuncietur; ergo hoc faciendum eſt. Deinde frater debet corrigi, quantum fieri poteſt cum minima iactura ſuæ famæ, quia idipſum exigit charitas, vt frater ſuo quam minimo damno corrigatur, neque ad vllam infamationem coram altero procedatur, ſi abſque hoc ſatis corrigi poſſit; neque fas eſt ſolùm propter maius bonum ſpirituale alicuius famam, aut fortunas eiuſdem lædere. Vnde patet reſponſio ad contrarium argumentum. Adde quod ex huiuſmodi denunciationibus, non præmiſſa correctione, generantur odia, & diſſenſiones inter correptum, & denunciantem, & nociuæ ſunt paci communitatis.

Limitatur tamen ſupradicta opinio, quod non procedit in aliqua Religione, in qua adeſt ſtatutum, vt qui nouerit peccatum Socij, immediatè denunciet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna; nam in tali caſu huiuſmodi Religioſi cedunt iuri ſuo; videlicet quod ſecum ordo fraternæ correctionis præmittatur; & ita faciunt Religioſi Societatis Ieſu, cuius conſtitutionem optimè defendunt Suarez *tr. de fide diſp.8. ſect.6. n.12. & 17.* Coninch *de act. ſupernat. diſp.28. dub.12. n.121.* Laym. *in Theol. mor. lib.3. ſect.5. tract.3. p.2. c.4. n.5.* Valentia *in 2.2. q.10. pun.5.* Sanctarellus *ſuper decal. lib.2. c.69. n.211.* Rodriq. *in exercit. ſpirit. tom.3. tr.8. c.6.* Sancius *in ſelectis, diſp.46. nu.28.* Sanchez *in ſum. tom.2. lib.6. c.18. num.50.* Ribadeneira *de inſtit. Societ. Ieſu, cap.34.* Peregrinus *in conſtit. Cler. Regul. part.3. c.9. littera P, §.2. concl.14.* Syluius *in 2.2. q.33. art.7. con.3.* Malderus *etiam in 2.2. q.33. art.8. §. arguitur ſecundo.* Becanus *in 2.2. c.21. dub.5. n.53.* & alij. Quidquid in contrarium aduersùs tale ſtatutum aſſerat Lorca *in 2.2. q.33. a.8. ſect.3. diſp.47. n.12. & ſeq.* cum Ladeſma *in ſum. tom.2. tract.4. c.4. concl.24. §. dico ſecundo.* & Coſmo Philiarcho *de offic. Sacerd. tom.1. part.2. lib.4. cap.14.* quorum ſententiam tanquam probabiliorem nouiſſimè die 24. Aprilis 1627. ſequuta eſt Academia Salmanticenſis, teſte Hieronymo Rodriq. *in compen. q. Regul. reſol.36. n.13.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd Doctores primæ ſententiæ in praxi eam deducendam eſſe putant, quãdo Superior, cui tanquam Patri reuelatur peccatum occultum fratris, eſt vir prudens, & diſcretus; ſecus autem ſi ſit vir imprudens, violentus, vel ſubditis non bene affectus; nam in tali caſu etiam ſupradicti Doctores aſſerunt minimè talem denunciationem eſſe faciendam, & aliter facientes peccare. Sed tu abſolutè noſtram ſententiam tene, nempe non eſſe denunciandum peccatum occultum fratris Superiori, tanquam Patri, ſine præuia correctione fraterna, niſi vt dictum eſt in aliqua Religione aliter per conſtitutiones cautum ſit.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quod Octauianus Spatarius *in practica de modo corrigendi Regulares, tract.5. c.1. n.4. & c.3. n.4.* exiſtimat, non eſſe deueniendum ad denunciationem Euangelicam, & multò magis ad iudicialem, ſi antè non adhibeatur fraterna correctio.

An quis teneatur ſub peccato veniali corrigere peccata venialia proximi, & quid de Religioſis?

RESOL. XXXVIII.

AFfirmatiuam ſententiam tenent Turrianus *in 2.2. tom.1. diſp.86. dub.2.* Valentia *tom.3. diſp.3. q.10. pun.2. ſub fine.* Sotus *de tegendo ſecreto q.2. concl.3.* Lorca *in 2.2. diſp.41. n.9.* & alij. Quia lex charitatis videtur exigere, vt malum proximi, licèt exiguum, impediamus.

Sed negatiuam ſententiam docet Azorius *p.2. lib.12. c.14. q.4.* ex Angelo, & Syluestro. Ratio eſt, quia quando frater peccat venialiter, gratiam Dei non amittit, ac proinde correctionis præceptum non obligat, quia eſt ad lucrandum fratrem. Ergo, &c. Cæteras rationes adducit Layman *in Theol. moral. lib.2. tract.3. cap.7. n.3.* & Bannez *in 2.2. q.33. art.1. dub.2.* Sed excipiuntur, qui ratione officij curam aliorum habent, vt prælati Religionum. Imò fieri poteſt, vt ij ſub mortali peccata venialia ſubditorum corrigere teneantur, ſi aliter faciendo, regularis obſeruantia grauiter minuatur. Et ita docent Thomas à Ieſu *in lib. de Viſit. tr.1. c.6. num.11.* Miranda *de ordine iudiciario. tom.1. q.10. art.1. concl.5.* Tannerus *in 2.2. diſp.2. q.5. dub.4. n.76.* Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.4. diffic.2. n.5.* & alij.

At plus addit Bannez *in 2.2. q.33. art.1. dub.2.* Nam ſupradicta doctrina extenditur non ſolùm ad Prælatos Religionum, ſed etiam, ſaltem in aliquo caſu, ad Gubernatores Reipublicæ, ſic enim aſſerit. Sotus addit, Gubernatores Reipublicæ tenentur tales defectus, qui ſunt venialia peccata grauiora, & conſueta, expellere à Republica ſub peccato mortali, ſi poſſunt; hoc tamen mihi videtur nimis durum, obligare temporales Gubernatores ad tantam perfectionem, niſi fortè ſint peccata perturbantia pacem Reipublicæ, vel abuſus, qui Rempublicam damnificare poſſunt, & tales ſolent eſſe Pragmaticæ circa curioſitatem, vel pretioſitatem veſtium, quamuis huiuſmodi abuſus in ſingulis, non ſit niſi veniale peccatum. Sic Bannez, quem ſequitur Azorius *vbi ſupra.*

Sed his non obſtantibus, loquens etiam de Prælatis Religionum, ſic aſſerit Rodriquez *de Ordine iudiciario, cap.9. n.7.*] Pecaran grauamente los Prelados no eſtirpando las coſtumbres malas de pecado veniales, ſi ſon, ò pueden ſer ocaſion de pecados mortales, porque

UGR Biblioteca Universitaria

no ſiendo ocaſion de pecados mortales, yo no hallo razon ſuficiente, para los condenar à pecado mortal, ſiendo deſcuydados en eſtipar vicios veniales, porque no tiene maior obligacion el Prelado de mirar por la Republica, que el particular de mirar por ſu alma, y cierto es, que el particular, que no deſcarga ſu alma de las malas coſtumbres de pecados veniales, no peca mortalmente, ſi las tales malas coſtumbres no ſon ocaſion propinqua de pecados mortales.] Ita Rodriquez.

Sed ſuppoſita contraria ſententia, difficultas verò eſt, an particulares Religioſi teneantur, ſicut prælati, ſub eodem onere corripere fratres de peccato veniali. Affirmatiuè reſpondet Coninch. *vbi ſupr. diſp.* 28. *dub.* 3. *n.* 24. vbi ſic aſſerit. Certum eſt ſuperiorem Religioſum teneri in ſuis ſubditis corripere peccata venialia, quando aliàs imminet periculum, ne diſciplina religioſa magna ex parte diſſoluatur, quia tenetur, quantum poteſt, dare operam, vt hæc tota integritate ſeruetur. Imò credo certum eſſe, quemuis etiam priuatum, præſertim ſi ſit membrum illius Religionis, teneri ad eiuſmodi correctionem, quando commodè poteſt, & ſperat fructum, quia talis diſſolutio eſt graue valde malum ipſius Religionis; ſiue totius communitatis, quod ille ex charitate, & fide, quam debet matri ſuæ, ſcilicet ipſi Religioni, tenetur impedire. Ita Coninch. Sed citati DD. hoc onus in tali caſu imponunt ſolùm ſuper humeros Prælatorum, & nihil aſſerunt de Religioſis particularibus. Ergo, &c. Cogita.

An Carthuſiani ſecluſo ſcandalo extra morbum poſſint comedere carnes ſine peccato mortali?

Resol. XXXIX.

NEgatiuè reſpondeo cum Nauarro *conſ.* 51. *de Regularibus, n.* 6. Vaſquez *in p.* 1. *tom.* 1. *diſp.* 161. *c.* 4. *n.* 16. Salas *de legib. diſp.* 11. *ſect.* 2. *n.* 17. & aliis, quia licèt non teneantur abſtinere à carnibus ratione voti, tenentur ad hoc ratione ſtatuti, & conſuetudinis ſub mortali obligantis.

Non reticeam tamen aliquos docere contrariam ſententiam, quam probabilem putare videtur Emanuel Sà *ver. Religio n.* 58. vbi ſic aſſerit. Carthuſianos teneri veſci carnibus, ſi aliter non poſſint morbo liberari, quidam aiunt, alij negant. Ego dixerim teneri, ſi non poſſint aliter viuere. Sunt & qui affirmant non peccare illos mortaliter, ſi carnibus veſcantur extra morbum, ſi abſit ſcandalum, non enim ex voto tenentur abſtinere, ſed ex conſuetudine. Ita ille. Sed tu tene primam ſententiam.

An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum poſſint benedicere paramenta, non ſolùm noſtrarum Eccleſiarum, ſed etiam exterarum?

Resol. XL.

AFfirmatiuam ſententiam docent Peirinus *de Relig. tom.* 1. *conſt.* 1. *Iulij II.* §. 19. *n.* 44. Rodriq. *in qq. Reg. to.* 1. *q.* 16. *art.* 2. Miranda *in manuali Prælatorum, to.* 1. *q.* 40. *art.* 1. & in noſtris priuilegiis *p.* 1. *tit. Benedicere*, §. 2. ſic habetur. Præpoſiti noſtræ Congregationis, & in eorum abſentia quilibet habens principale regimen cuiuſcumque noſtræ domus, & Eccleſiæ, poſſunt ſolenni benedictione benedicere paramenta, corporalia, ornamenta, & alia quæcumque ad diuinum cultum pertinentia, vndecumque eis delata, etiam ad vſum noſtrarum Eccleſiarum non pertinentia. Innocentius VIII. & S. Iuſtinæ de Padua, vt habetur in compendio Societatis Ieſu, *tit. benedicere*, §. 2. & in compendio Minorum *eodem titulo*, & notat Cabucin. *in ſuis Adnotat. tit. benedicere Eccleſiaſtica.*

Sed his non obſtantibus Bartholomæus Gauantus *in commem. rubr. Miſſal. tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 19. *num.* 21. adducit Decretum ſacræ Rituum Congregationis *die* 24. *Auguſti* 1609. quo cauetur, Prælatos Regulares non poſſe benedicere paramenta Eccleſiarum ſibi non ſubiectarum, ſed aliqui aſſerunt de hac reſponſione non conſtare authenticè. & Tamburinus Romæ editus *de iure Albat. tom.* 1. *diſp.* 22. *q.* 1. *n.* 2. putat ſupradictum Decretum Congregationis procedere ſecluſa conſuetudine, & vſu dictorum priuilegiorum.

Verùm, iterum Gauantus *vbi ſuprà*, in noua editione *num.* 21. aſſerit ſacram Congregationem *die* 18 *Auguſti* 1629. abrogaſſe dictam conſuetudinem.

An ingreſſus Religionis liberet debitorem ob onere reſtituendi?

Resol. XLI.

PRima ſententia affirmat: ita ſentire videntur D. Thomas *in* 2. 2. *q. vlt. art.* 6. *ad* 3. Caietanus *ibid.* & ſequitur Paludanus *in* 4. *diſt.* 38. *q* 4 *art.* 3. *concl.* 3. Angelus *ver. Religioſus*, §. 16. Syueſter *ver. Religio, lib.* 1. *q.* 4. & D. Antoninus *part.* 2. *tit.* 11. *c.* 2. §. 1. quia liber homo non obligatur quoad perſonam ſuam, ſed tantùm quoad bona; ergo cedendo bonis, libera remanebit perſona.

Secunda opinio negat, & illam tuentur Medina *Cod. de reſtit. q.* 3. *cauſ.* 8. Nauarrus *commen.* 1. *de Regular. n.* 8. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 6. *punct.* 7. Molina *tom.* 3. *poſter. diſp.* 757. & alij, quia ſolutio debitorum eſt iuris naturalis.

Sed mihi placet opinio, quàm tenet Lopez *in inſtruct. p.* 1. *c.* 29. Azorius *tom.* 1. *lib.* 12. *c.* 1. *q.* 5. Leſſius *lib.* 2. *c.* 16. *dub.* 8. Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. *n.* 8. & alij. Ideo dico, quod ſi quis breui tempore in ſæculo manendo tantum lucraturum ſe exiſtimet, vt debita ſua vel integrè, vel ſecundùm magnam partem ſoluere poſſit, ad hoc obligatur, ſecus autem ſi longo tempore, tunc enim puto non eſſe adſtrictum ad expectandum, ſed poteſt ſtatim ingredi Religionem: & tempus breue, quod expectandum ſit in tali caſu, puto cum Sanchez eſſe biennium.

Nota verò, quod ſi poſt ingreſſum Religionis hæreditate, legato, donatione, &c. Religioſo aliquid acquiratur, tenetur Monaſterium illius debita ſoluere, non tamen tenetur Religioſus ad laborandum in Monaſterio pro ſoluendis debitis, vt notant Sanchez *n.* 4. Paludanus, Angelus, & Sylueſter, quidquid in contrarium aſſerant Azorius, Molina, & alij.

An Prælatus Regularis poſſit inquirere peccata occulta ſubditorum, vt illa corrigat fraternè, & quid de ſubditis?

Resol. XLII.

AD primum reſpondeo affirmatiuè cum D. Thoma *in* 2. 2. *q.* 33. *a.* 1. *ad* 4. & aliis *vbi infra*, aſſerentibus Prælatos alioſque Superiores teneri non ſolùm corrigere peccata, quæ caſu vident à ſubditis fieri, aut ab iis facta cognoſcunt, ſed etiam inquirere in vitam ſubditorum, vt videant ſi quæ in iis fortè corrigenda ſint. Niſi enim hoc facerent, ſubditi faciliter impune peccarent, cum facilè ipſis eſſet cauere, ne in conſpectu Prælati peccarent, & faciliter ſibi perſuaderent alios per ſe ſine Superioris inquiſitione ipſos non delaturos, atque ita cum maximo boni communis (quod Superiores tenentur conſeruare) detrimento omnia ſcaterent peccatis, & vigor diſciplinæ omnino ſolueretur.

Verùm quamuis hæc ſit obligatio Prælatorum, tamen, vt optimè obſeruat Petrus Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 33. *a.* 6. *diſp.* 45. *ſect.* 3. *n.* 11. prudentiæ moderamine temperanda eſt, ne ſit nimia ſollicitudo, & intempeſtiua inquiſitio. Vnde prouenit, vt Prælatus ipſe, tanquam inquietus, & ſuſpicioſus odio habeatur, & detractores foueat; exceſſus enim ſollicitudinis in hac parte non ſolum inutilis, ſed moleſtus, & odibilis ſubditis eſſe ſolet; quare prudenter D. Benedictus *in regula, c.* 64. *de Abbate*, inquit. Non ſit turbulentus, & anxius, non ſit nimius, non ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus, &c. Ita Lorca *vbi ſupra*, & alij.

Sed

UGR Biblioteca Universitaria

Sed licet, vt dictum eſt, Superior Religionis poſſit, & teneatur inquirere peccata ſubditorum, tamen illicitum erit ſubdito inquirere vitam fratrum, vt illos fraternè corrigat. Nam, vt patet ex D. Auguſtino *ſerm. 16. de verb. Domini*, quem affert, & ſequitur D. Thomas *in 2.2. qu. 33. art. 7. ad 5.* non ſunt quærenda peccata, vt ipſa corrigantur. Admonet nos Dominus, ait Auguſtinus, non negligere inuicem peccata noſtra, non quærendo quid reprehendas, ſed videndo quid corrigas. Et ideo Lorca *vbi ſuprà, num. 10.* ſic aſſerit. Non ſolùm non tenemur quærere peccatores, & peccata, quæ corripiamus, ſed talis inquiſitio vitioſa eſt, & reprehenſibilis, quia generat ſcandala, & occaſionem præbet odiis, & diſſenſionibus: nam homines moleſtè ferunt, facta ſua ſcrutari ab aliis, & natura ſua inquiſitio hæc iniuriam infert proximis, aduerſatur enim honori, & bonæ exiſtimationi, quam de ſe haberi omnes cupiunt; quare numquam ex charitate, ſed ex ambitione, & ſollicitudine vana, & inepta oritur. Sic Lorca, quem ſequitur Ioſeph à ſancta Maria *in Tribunali Religioſorum, tr. 1. c. 10. §. 3.* vbi ſic ait. [Nota que los ſubditos, y perſonas priuadas en ninguna manera tien en obligacion à inquirir pecados agenos para corregirlos antes la tienen para no hazerlo, y à no ſer eſploradores de vidas agenas. Eſta doctrina quiſiera yo, que tuuieſſen muy en la memoria, y que la dieſſen aſſiento en la voluntad los ſubditos quien Dios ha librado del cargo de almas agenas, y de la obligacion de dar quenta mas que de la ſuya, para que no ſe inquietaſſen à ſi à las commumidades donde moran, dando ocaſion à diſcordias, y peſadumbres conſu demaſiado cuydado en inquirir, y procurar ſaber las faltas de los proximos, y hermanos.] Sic ille. Et ideò hanc ſententiam docent communiter Doctores: vt Coninch. *de Actibus ſupernat. d. 18. dub. 5. n. 71.* Ledeſma *in ſum. tom. 2. tr. 4. c. 4. concl. 11.* Miranda *de ordine iudiciario tom. 1. q. 9. ar. 3. conc. 3.* Malderus *in. 2.2. q. 33. art. 3. aſſer. 3.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. c. 25. n. 336.* Tannerus *in 2.2. diſp. 2. qu. 5. dub. 4 n. 79.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 4. diffic. 6. n. 3.* Bannez *in 2.2. q. 33. art. 3. dub. 3.* Petrus Fay *de pœnit. in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. diſp. vnica, ad vlt. argum.* Spatarius *in Practica criminali canonica, tr. 4. c. 2. n. 1.* Turrianus *in 2.2. tom. 1. diſp. 89. dub. 5.* Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 3. cap. 7. numer. 2.* & alij. Non poteſt igitur aliquis inquirere peccata aliena, vt corrigantur; ex quo principio damnatur opinio aſſerentium, licitum eſſe in confeſſione interrogare de complice, vt corrigatur: nam ſi non licet inquirere peccata aliena extra confeſſionem, quanto minus in confeſſione? Sed hæc opinio, vt alibi probauimus, eſt pernicioſa, & ſacramenti Pœnitentiæ deſtructiua.

Quæ cauſæ legitimæ, vt quis poßit tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem?

Resol. XLIII.

POteſt Religioſus licitè tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem cum licentia Superioris. Primò ob infirmitatem, aut corporis debilitatem, vnde ferre non poſſit auſteritates Religionis, ad quam ſe primò contulit. Ita D. Thomas *2.2. q. vlt. art. 8.* Angelus *ver. Religioſus, num. 35.* Syluester *ver. Religio 4. q. 2* Tabiena *ver. Religio 4. n. 2.* Geminianus *in c. cum ſingula, §. prohibemus, n. 6. de præben. in ſexto.* & Franchus *ibidem n. 4.* & alij. Secundò, ſi Religioſus in priori Religione odio habeatur à cæteris Religioſis, aut indignè, ac malè tractetur, aut ſi aliis ſit exoſus. Ita Leſſius *lib. 2. cap. 41. dub. 13. num. 102.* Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæſ. 8.* Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 29. n. 414.* & Sanchez *vbi infrà.* Tertiò, ſi in illa Religione ita infamatus ſit ob aliquod crimen à ſe patratum, vt ſemper in ea pudore ſuffuſus, ac ſubinde magna triſtitia affectus, vitam tranſacturus ſit, & hoc ſæpius poteſt accidere in Religionibus, in quibus viget obſeruantia. Ita Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. c. 7. num. 72.* Et tandem quarto Bartholomæus de Vechis *in praxi nouitiorum diſp. 15. dub. 7. num. 4.* putat habere cauſam ſufficientem tranſeundi ad laxiorem Religionem Religioſum, cui ob ſuam imperfectionem, & prauum habitum obſeruantia auſteritatum propriæ Religionis adeò difficilis redditur, vt ferè continuam mœſtitiam, & pœnitentiam profeſſionis emiſſæ in illa Religione experiatur, quamuis ratione huius difficultatis regulam frequenter non transgrediatur; quod probatur. Primò, quia hæc ferè continua mœſtitia, & pœnitudo conſtituit Religioſum in probabili periculo violandi regulares obſeruantias. Secundò, quia ſicut triſtitia, & diſplicentia grauis, quam experitur Nouitius tempore probationis, cenſetur ſufficiens ad liberandum eumdem Nouitium à nexu voti Religionis; ita eadem triſtitia in caſu noſtro cenſenda eſt diſpenſationis cauſa, maximè ſi ſpes habeatur petentem diſpenſationem cum gaudio, & animi tranquillitate ſeruiturum eſſe Deo in laxiori Religione. Ita Vechius, licèt alij contrarium ſentiant, quando non obſtante dicta diſplicentia, & mœſtitia Religionis, regulas frequenter non tranſgrederetur.

Notandum eſt tamen hìc obiter, quod Rodriquez *in qq. regul. tom. 3. q. 52. art. 9.* allegans falsò Sotum limitat primam cauſam ſuperius poſitam, quando Prælati Religionis ſtrictioris diſpenſarent cum illo Religioſo, vt propter infirmitatem ad onera Religionis non teneatur. Sed ego cum Sanchez *vbi ſuprà in ſumm. tom. 2. lib. 5. c. 7. n. 72.* puto his non obſtantibus, poſſe dictum Religioſum tranſire ad laxiorem Religionem, quia licèt cum ipſo Prælatus diſpenſaret, non poſſet (moraliter loquendo) non eſſe Religioni oneroſus, & cauſa multi ſcandali, notæ, & murmurationis.

An nouitius recedens à Religione recidat in cenſuras, ac irregularitates, à quibus in Religione abſolutus fuit?

Resol. XLIV.

AFfirmatiuè reſpondet Peregrinus *in compen. noſtrorum priuileg. p. 1. tit. abſolutio, §. 1. in ſcholio.* Sorbus *in compen. priuil. tit. nouitius, §. de nouitiorum abſolutione, ver. deinde,* & Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. q. 24. a. 15.* aſſerentes nouitios vi aliquorum priuilegiorum abſolutos, redeuntes ad ſæculum in cenſuras, & irregularitates reincidere, ex eo quod hæ conceſſiones videntur conditionem includere, ſi in Religione perſeuerauerint, iuxta Syluestrum *verſ. Abſolutio 5. n. 9.*

Verum mihi contraria ſententia placet, ſi dicti nouitij à præfatis nexibus fuerunt abſoluti vigore priuilegiorum, quæ adducit ipſe Rodriquez *q. 20. a. 21.* vel vigore cuiuſdem priuilegij Clem. IV. & aliorum priuilegiorum, quæ adducit Bartholomæus de Vechis *in praxi nouitiorum diſp. 9. dub. 25. n. 3.* vbi noſtram ſententiam tenet, & validiſſimis rationibus firmat. Vide etiam Bonacinam *de leg. diſp. 4. q. 2. punct. 7. §. 4. n. 28.* Suarez *de Relig. to. 4. tr. 8. lib. 2. cap. 24. num. 6.* & alios. Ratio eſt, quia abſolutio purè, & ſimpliciter data non eſt explicanda, datam fuiſſe ad reincidentiam, vt notat Suarez *in 3. part. tom. 5. diſput. 7. ſect. 5. num. 35.* niſi in caſibu à iure expreſſis, vt habetur *in c. eos qui, de ſent. excommun. in 6.* vel niſi facultas abſoluendi ita expreſsè conceſſa ſit. Cum ergo in priuilegiis relatis eiſdem nouitiis nominatim conceſſis non exprimatur hæc reincidentia; ergo, &c. Et confirmatur, nam vt ego alibi firmaui abſolutus tempore Iubilæi à caſibus reſeruatis, &c. habens animum lucrandi verè Iubilæum, ſi poſtea illud non lucretur, non reincidit tamen in cenſuras, & liber remanet à reſeruatione; ergo idem dicendum erit de Nouitiis vi priuilegiorum abſolutis, cum eadem militet ratio.

UGR Biblioteca Universitaria

An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario?

Resol. XLV.

NEgatiuè reſpondent Peirinus *in priuil. Minim. tom. 1. conſt. 2. Iulij II. §. 29. n. 103 & 104.* Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 5 part. 5. c. 9. n. 7.* Ludouicus Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 70. n. 12.* vbi ſic ait. Dixi diſpenſare poterat, quoniam ſi homicidium ſit voluntarium, eſto ſit occultum, ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ. 14. c. 7 de reform.* vt in eo non diſpenſetur ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Priuilegia autem omnia Regularium reuocata ſunt, quatenus cum diſpoſitionibus Concilij Tridentini pugnauerint, eaque de cauſa Prælati Religioſorum, neque in conſcientiæ foro diſpenſare hodie poſſunt, vt homicida voluntarius ordinem aliquem ſacrum ſuſcipiat, & fortè in eo priuilegio non continuabitur. Ita Molina, & alij.

Non deſunt tamen affirmatiuam ſententiam tuentes, & ita docet Io. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 19.* Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. q. 8. art. 10. concl. 2.* Sigiſmundus à Bononia *tract. de elect. part. 2. c. 4. dub. 71. num. 1.* Rodriquez *in qq. Regul. to. 1. quæſt. 24. art. 12.* Corduba, & alij. Et hanc opinionem extendit etiam ad nouitios Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit. diſp 9. dub. 16. num. 2.* & fundatur hæc facultas in quodam priuilegio Martini V. & aliis relatis in Compen. Societatis Ieſu, *verb. diſpenſatio, §. 1.* & in noſtro *part. 1. verb. diſpenſatio, §. 2. & ſeq.* & hanc ſententiam nouiſſimè docet etiam Laurentius Portel *in dub. Regul. verb. diſpenſare, n. 8.* vbi ſic ait. Poſſunt Prælati etiam conuentuales diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate orta de homicidio voluntario, ſi ſit occultum, non verò ſi ſit publicum. Sic ille.

Notandum eſt etiam hîc obiter inſigne priuilegium conceſſum à Paulo III. Religioſis D. Benedicti Valliſoleti, & relatum à Rodriquez *in Bullario, fol. 817.* vbi conceditur, vt ſingulis annis primo die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſent cum omnibus ſubditis in omni irregularitate, quauis occaſione, vel cauſa contracta, in qua conceſſione obſeruat Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regular. reſol. 16. n. 14. & reſol. 52. n. 25.* Laurentius Portel *in addit. ad dub. regul. ver. diſpenſare, n. 5.* quod Summus Pontifex non limitat ſi ſit homicidij voluntarij, neque caſualis, neque limitat ſi ſit delictum occultum vel publicum, neque excipit bigamiam, &c. Sed abſolutè, & in communi ait, quauis occaſione, aut cauſa contracta, quod non reperio alium Pontificem conceſſiſſe. Cumque conceſſio ſit tam ampla, & generalis, & Papa id poſſit concedere, nec ab aliquo ſucceſſore reuocatum inueniamus in ſpeciali, videtur poſſe Religioſos illa vti, ſicut iacet, ſine limitatione; quia cum lex, vel Princeps non diſtinguit, nec nos debemus diſtinguere. Ita Portel *vbi ſuprà.*

Sed an omnia ſupradicta pro ſententia affirmatiua ſint probabilia, necne, remitto me iudicio aliorum, ſicut & in alia quæſtione, An dicti Prælati regulares poſſint vigore priuilegiorum diſpenſare ſuper bigamia vera, vel interpretatiua, nam negant Layman *vbi ſuprà,* & alij, quos citat, & ſequitur Vechius *in praxi nouit. diſp. 9. dub. 25. n. 2.* Sicut è contra affirmant Auila *de cenſuris p. . diſp. 8. dub. 4. concl. 8* Henriq. *lib. 12. c. 6. n. 11. in gloſſa litera Z.* & alij.

An qui de proximo vult ingredi Religionem, poſſit abſolui per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſeruatis?

Resol. XLVI.

HIc caſus frequenter poteſt accidere, & ad illum affirmatiuè reſpondet Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit. diſp. 9. dub. 7. n. 5.* vbi ſic aſſerit. Integrum eſt præfatis Regularibus abſoluere eos, qui ingredi volunt Ordinem, à caſibus Epiſcopalibus, quibus fortè eſſent irretiti. Neque obſtat Decretum ſacr. Congreg. iuſſu Clem. VIII. editum die 9. Ianuarij 1601. & eius declaratio ab eadem congregatione edita anno 1602. 26. Nouembr. vbi Regularibus inhibetur abſoluere vi priuilegiorum pœnitentes à caſibus locorum Ordinariis reſeruatis; quia tam Decretum, quàm declaratio loquuntur de iis Confeſſariis, qui ſæcularium confeſſiones audiunt, & ideo ſub iis ſæcularibus non comprehenduntur illi, qui Clauſtrum ſunt ſtatim ingreſſuri. Cum eo tempore ego nouitiorum curam haberem, conſului ſuper hoc Anſelmum à Monopolo, tunc Ordinis noſtri in Curia Romana Procuratorem, qui poſtea ad dignitatem Cardinalitiam promotus fuit, & de mente eiuſdem Clem. VIII. reſpondit, præfatos nouitios abſolui poſſe à caſibus Epiſcopo reſeruatis es modo, quo abſolui poterant prius, quàm memoratum Decretum emanaſſet. Ita Vechius.

An puella volens aſſumere habitum Monialium, debeat eſſe maior duodecim annorum?

Resol. XLVII.

AFfirmatiuam ſententiam ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 17.* docent Naldus *in ſum. verb. habitus, n. 1. & verb. monialis, n. 5.* Azorius *to. 1. lib. 12. c 18. verſ. 55. & 56.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 3. quæſt. 12. art. 2.* qui teſtatur ita ſenſiſſe omnes Patres, qui in Concilio Prouinciali Toletano adfuerunt.

Verum contrariam ſententiam mordicùs tenent P. Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 1. n. 9* P. Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. c. 18. n. 34.* Miranda *in manuali Prælat. tract. de monialibus. quæſt. 8. art. 2.* & Michaël de Medina *de ſacr. hominum continen. lib. 4. contro. 9. cap. 4.* vbi probat, & dicit, nihil alienius à Concilij Tridentini mente excogitari poſſe, quàm illum intellectum à Doctoribus pro ſententia affirmatiua adductum, & ait ſe interfuiſſe illi Decreto, atque attentiſſimis auribus ſuffragia omnium Epiſcoporum accepiſſe, & nihil tractatum fuiſſe de ſola puellarum maiorum duodecim annis ad Religionem admiſſione; quare concludit duo in Decreto ſtatui. Alterum eſt, vt ſi puella ingrediens ſit maior duodecim annis, quantæcumque ætatis ſit, duplex Epiſcopi examen ſubeat, alterum ante habitus ſuſceptionem, & alterum poſtea ante profeſſionem, & vtrumque petiit, quia ſæpè puellæ inuitæ habitum ſuſcipiunt, & quamuis voluntariè illum aſſumant, non rarò inuitæ profitentur timore parentum, vel cognatorum, vel verecundia habitum dimittendi. Alterum verò quod in eo decreto ſtatuitur, eſt, vt puella minor duodecim annis ingrediens, vnicum examen ſubeat, nempe profeſſionis tempore, quoniam ante ætatem duodennem vanum exiſtimauit Tridentinum hoc examen præmitti ob tenerum rationis vſum puellæ. Ex quibus ſupradicti Doctores negatiuè ad dubium propoſitum reſpondendum eſſe putant.

Attamen his non obſtantibus à prima ſententia putat non eſſe recedendum Bartholomæus de Vechis. *in praxi Nouitrum, diſp. 52. dub 9. n. 16.* vbi notat ita determinaſſe ſacram Cardinalium Congregationem, cuius tenor hîc eſt. Per hæc verba Congregatio reſcripſit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum ſuſcipiendum, cuius cauſa requiritur voluntatis puellæ exploratio. Non eſt autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur. Ita ſacra Congregatio.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quod quamuis, vt dictum eſt, Concilium Tridentinum duplex examen petat, maiori duodecim annis ingrediente Religionem, at vſu, & conſuetudine iam receptum eſt, vt vnicum puellæ quacumque ætate ingredienti præmittatur, nimirum quando profeſſura eſt Et ita docet Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 5. cap. 4. n. 84.* & Rodriquez *in qq. Regul. to. 3. quæſt. 12. art. 2.* & hoc examen ab Epiſcopo faciendum eſt neceſſariò,

etiam

UGR Biblioteca Universitaria

etiam in puellis ingredientibus in Monaſtreia exempta,& dicto Epiſcopo non ſubiecta, vt declarauit Sacra Cardinalium Congregatio, & notat Piaſecius *in praxi Epiſc. part.2.c.5.a.7.n.8.*& eſſet peccatum mortale illud prætermittere, in quod incurrent, non ſolùm ipſa puella, ſed etiam Abbatiſſa,vel Prælatus profeſſionem admittens.

Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus.

Resol. XLVIII.

Nota primò quòd aliqui dixerunt non incurrere excommunicationem qui loquitur cum Moniali ea nihil reſpondente;quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda, ſed *colloqui* ſignificat ſimul loqui,&c. Verùm contrariam ſententiam, & meritò docet Graffius *tom.1. conſ.22.de ſont.excommun. num.*30. Sed an idem dicendum ſit de eo, qui audit Monialem ſibi loquentem, quamuis ipſe illi non reſpondeat,affirmat Graffius *vbi ſupra, n.*21. At ego contrariam ſententiam teneo, quia excommunicatio lata eſt contra loquentes cum Monialibus, ſed audire non eſt loqui, etiam ex lata ſignificatione vocabuli. Ergo, &c.

Nota ſecundò, quòd qui per nutus, & ſigna Moniales alloquitur,incurrit in excommunicationem,quidquid aſſerant aliqui Neoterici moti eo, quod ſic loquens non loquitur more humano, loqui etenim eſt voce articulata internos conceptus explicare; ergo ſi quis nutu illos manifeſtet,non eſt propriè loqui. Sed affirmatiua ſententia, vt dixi,eſt tenenda, & illam docet Graffius *de caſ. reſeru. lib.2.cap.5.n.*33. Vbi etiam tenet idem dicendum de eo, qui loqueretur per interpoſitam perſonam in præſentia Monialis audientis, & per eandem interpoſitam perſonam reſpondentis, quia id in effectu idem eſt, ac ſi cum ipſa Moniali colloqueretur. Sed ego in hoc contrarium teneo,& ita in praxi etiam à viris timoratis obſeruatur,& à fortiori non incurreret in excommunicationem, qui mitteret Moniali abſenti nuntium,vel epiſtolam.

Nota primò,quod loquentes cum Abbatiſſis ſine licentia Epiſcopi,incurrunt in excommunicationem,& ita tenet Graffius *de caſ.reſeru. lib.2. cap.5. n.*31. Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia ſicut nomine Monachorum non venit Abbas, vt notat Gloſſa *in c. fin. de ſimonia*,& ibi Panormit.*n.*2. Cardinalis *in Clem.1. n.7. in 6.oppoſit.de Regular.* ita dicendum eſt,quod nomine Monialium non veniat Abbatiſſa.

Nota quartò,quod qui per interpretem loqueretur, vt ſi loquatur aliqua lingua, quam Monialis non intelligit, ſed alius explicaret Moniali ſenſum verborum,ſecundùm Graffium *de caſ.reſeru.lib.2.cap.5. num.*34. incurreret in excommunicationem;ſed ego contrariam ſententiam teneo,quia talis verè non loquitur cum Moniali, ſed cum illo interprete; quare idem eſt, ac ſi dictæ Moniali nuntium mitteret.

Nota quintò, contra dictum Graffium *tom.1.conſ.22.de ſent.excomm.n.*9. pueros, puellàſve ante annum decimum quartum completum,loquentes cum Monialibus non incurrere in excommunicationem,per ea,quæ adducit Bonacina *de cenſ.diſp.1.q.1. punct.4.n.*7. cum aliis. Idem dicendum eſt de aduenis, & peregrinis,ſi cum Monialibus colloquuntur in aliqua ciuitate,vbi domicilium non habent, ex his, quæ diximus *in tract. de legib.* Et idem aſſerendum puto de Epiſcopis,qui,vt experientia demõſtrat, ſine ſcrupulo cum Monialibus loquuntur abſque Ordinariorum licentia. Et ita docet Graffius *de caſ.reſeru.lib.2. c.5.n.27.& 54.* licèt contrarium teneat Gratianus *tom.2. c.393.n.*20. & hic Panormi obſeruatur.

Nota ſextò,quod,vt alibi diximus,collocutio de rebus indifferentibus cum Moniali, per ſpatiũ vnius *Miſerere*, & aliquod amplius ratione paruitatis materiæ,non ſufficit ad incurrendam excõmunicationem, licèt aliqui aſſerant ſufficere decem verba, imò duo, vel tria tantùm, ſi collocutio eſſet de rebus obſcœnis.Adde etiam quod aliquando quælibet,licet longa, collocutio etiam de rebus obſcœnis,non ſufficit ad incurrendam excommunicationem,vt v.g.ſi dominus,qui ſolitus eſt minas exequi,comminaretur aliquod graue malum ſeruo, vel ancillæ, niſi ad colloquendum cum Moniali de rebus turpibus, non accedat; quia lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto rigore:ideo in tali caſu ſeruus,& ancilla,licèt peccent,non tamen in hanc excommunicationem incurrunt.

Nota ſeptimò,quod excommunicatio lata contra accedentes ad Monaſteria ad colloquendum cum Monialibus, non ligat illum, qui loquitur cum Moniali,quæ eſt intra clauſuram de domo, quæ propinqua eſt illi Monaſterio,quia talis excommunicatio cùm ſit pœnalis,ſtrictè eſt interpretanda; cùm ergo ſit lata contra accedentes ad Monaſterium ad colloquendum, non eſt extendenda ad illum,qui non accedit ad Monaſterium,ſed cum Moniali loquitur de domo. Et ita hanc ſententiam tenet Graffius *tom.1.conſ.22.de ſent.excommun.n.*23. licèt contrarium, & magis probabiliter tenendum ſit,quia principaliter, & per ſe prohibetur in tali caſu ipſa collocutio,acceſſus verò ad Monaſterium prohibetur per accidens;ergo,&c.Et ita videtur apertè docere Henriquez *lib.13.c.26.n.*2.

Nota octauò, quòd omnes Regulares, etiam exempti, alloquentes cum Monialibus abſque licentia,poſſunt puniri ab Epiſcopo ex conſtitut Gregor.XV.& ex Declaratione Cardinalium Romæ typis excuſa anno 1624. & hoc etiam ſi alloquantur in Monaſterio ipſis Regularibus ſubdito,vt notant Bellochius *in praxi de caſ.reſeru.part.2. q.9.num.*17. Bonacina *de clauſ.qu.3. punct.4.num.8.*& alij. Notandum eſt tamen contra Duardum *in Bull. Cœn.lib.1. cap.1.q.3.n.*119.quòd non colligitur eſt dicta Declaratione Cardinalium Epiſcopos, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatos,poſſe peculiari ſtatuto prohibere Regularibus exemptis, ſub pœna excommunicationis,ne cum Monialibus colloquantur. Vnde infertur etiam contra Graffium *in deciſ.part.1.lib.1.cap.49.n.*68. & alios, quòd Religioſi exempti non afficiuntur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis contra accedentes ad Monaſteria Monialium abſque licentia. Et ita tenent Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7.diſp.33 n.*33 Rodriquez *in qq. Regul. tom.1.q.45.art.*2. & alij,quos citat,& ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.3.alleg.102.n.*73.

Nota nonò,non incurrere in excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus,ſi quis loqueretur cum Nouitia,& ita docet Graffius *tom.1.conſ.22.de ſent.excomm.n.*26. quia in odioſis,& pœnalibus Nouitiæ non comprehenduntur ſub nomine Monialium. Vnde ſi aliquis acceſſit ad Monaſterium cum licentia colloquendi cum aliqua Moniali, ſi ex induſtria ad ſe vocari faciat Nouitiam, & cum ea colloquatur, non incurrere in excommunicationem dicendum eſt.

Nota decimò, quòd in conſcientia ad euitandum peccatum,& pœnam excommunicationis,non eſt neceſſe,vt licentia Ordinarij colloquendi cũ Monialibus ſit in ſcriptis;& nota etiam quòd hanc ſententiam dare poteſt non ſolùm Epiſcopus,ſed etiam eius Vicarius; & ſi data fuerit indefinitè, & abſque temporis præfinitione, extinguitur per primam collocutionem. Vide Graffium *vbi ſupra n.40.& 41.* Sbrozium *de vicar. Epiſc.lib.2.q.109. & q.*210. Maſtrillum *deciſ.*97.Riccium *part.3.collect.*587. & alios.

Et tandem notandum eſt hic obiter,quod *in cap.monaſteria,de vita,& honeſt. Cler.& in cap.periculoſo,de ſtat. Regul.in 6.* prohibetur frequentare Monaſteria Monialium. Sed difficultas eſt,àn nimia frequentatio abſque legitima cauſa ſit peccatum?affirmat Hieronymus Llamas *in Methodo Curationis in Append. quamponit in fine* §.4. & idem docet Rodriq. *in qq.Reg.tom.1.q.45.art.*4.

Sed mihi abſolutè loquendo placet opinio Sanchez *in ſumm.tom.2. lib.6.cap.16.n.*120. aſſerentis,ſecluſis aliis extrinſecis ſcandalis, aut mali finis circunſtantiis, non eſſe culpam mortalem dictam frequentiam abſque iuſta

UGR Biblioteca Universitaria

cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat; verùm rariſſime dicta frequentatio non generat ſcandalum.

An Superiores Regulares aliqua peccata prohibere poſſint ſub pœna excommunicationis ſibi reſeruatæ?

Resol. XLIX.

AFfirmatiuè reſpondent Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 1. diff. 58. n. 5.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. diſp. 13 q. 3. n. 1.* Coriolanus *de caſ. r ſer. p. 1. ſect 1. art. 6. num. 1.* Fagundez *præc. 2. lib. 8. cap. 4. n. 5.* Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 29. ſect. 3. n. 13.* & alij, quia hoc non eſt reſeruare peccatum, ſed cenſuram.

Sed mihi placet contraria ſententia, quam tuentur Sigiſmundus à Bononia *in tract. de elect. part. 3. c. 4. dub. 123. n. 9.* Peirin. *in priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 10. Vrbani VIII. §. 61. n. 10* Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 1. n. 15.* Megala *in prima part. lib. 1. cap. 12. n. 8.* Molfeſius *in ſum. tom. 1. tract. 7. cap. 20. n. 17.* & ita determinaſſe Sacram Cardinalium Congregationem die 7. Iulij 1617. teſtatur P. Leone *tract. de officio, & poteſt. confeſſ. tom. 2. recollect. tom 11. n. 5.* Ratio eſt, nam ex Decreto Clem. VIII. omnis reſeruatio illis interdicta eſt, & ratione cenſuræ appoſitæ illud peccatum reſeruatum manet; ergo, &c. Vnde apparet talem modum reſeruandi per excommunicationem eſſe inuentum, & excogitatum in fraudem legis Pontificiæ, nolentis, & prohibentis alia peccata reſeruari, quam illa à Summo Pontifice expreſſa; non eſt ergo prima ſententia admittenda, & Ioannes Faber *de pœn in 4. ſent. diſt. 17. q. vnica, diſp. 27. cap. 1. n. 29.* aſſerit tutius eſſe Superiores cauere à tali cenſurarum reſeruatione.

An Religioſus, Factus Epiſcopus, efficiatur dominus reddituum Eccleſiaſticorum, & abſoluatur à voto paupertatis?

Resol. L.

HIc caſus frequenter accidit, & licet negatiuam ſententiam teneāt 42. Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. c. 6. num. 8.* quibus ego addo Tannerum *in 2. 2. D. Thom. diſp. 5. q. 4. dub. 6. n. 131.* Sanctarellum *tract. de Apoſtaſia, c. 6. dub. 3. num. 20.* Cenedo *de paupertate relig. dub. 43* & Barboſam *in collect. tom. 4. part. 2. cauſa 18. q. 1. n. 13.* Bartholomæum à S. Fauſto *in Theſ. Relig. lib. 6. q. 190.* quia vota à talibus Epiſcopis in Religione emiſſa non laxantur, nec limitantur, niſi quatenus obſtant muneri Epiſcopali, tanquam maiori bono; ſed muneri Epiſcopali non obſtat paupertatis votum, & abdicatio dominij, dummodo tales Epiſcopi habeant liberam adminiſtrationem omnium bonorum Eccleſiaſticorum, vt ea in quoſlibet vſus decentes expendant; ergo, &c.

Attamen his non obſtantibus, contrariam ſententiam puto etiam eſſe probabilem, quam ex Dominicanorum familia docet Sotus *de iuſt. lib. 7. q. 4. art. 2. ad vlt.* & ex Societate Ieſu Vaſquez *in p. 2. quæſt. 96. art. 4. diſp. 165. cap. 8. n. 81. in fine, & n. 104.* Palacius, Medina, Angles, & alij. Et ſi hæc opinio non eſſet probabilis, & negatiua eſſet tenenda, ſequeretur quod aliàs deberent ij Epiſcopi ſuperuacaneè conſumpta reſtituere, atque ab ipſis ſic accipientes etiam reſtituere tenerentur. Dicendum eſt igitur Religioſum ad Epiſcopatum aſſumptum eximi à paupertatis voto, efficique verum dominum reddituum Eccleſiaſticorum, inſtar Epiſcoporum ſæcularium, ex quorum numero eſt, quia eodem prorſus modo adiudicatur ſua portio Epiſcopo ſæculari, ac regulari, cum libertate transferendi in alium dominij adminiſtrationem. Ex his patet poſſe liberè ſupradictos Epiſcopos teſtari de bonis patrimonialibus, & ex induſtria acquiſitis. Vide Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 35. dub. 40. n. 6.*

Sed quæret aliquis, an dictus Religioſus Epiſcopus teneatur ſaltem ſub culpa veniali ad obſeruantias Regulares, quæ Pontificio muneri non obſtant, imò valdè conferunt, vt pote quæ iuuant ad promouendam, & cuſtodiendam perfectionem, quam Epiſcopalis ſtatus profitetur, vt ſunt oratio, abſtinentia moderata, &c. Reſpondeo negatiuè, & ita docent Sanctarellus *vbi ſupra n. 17.* Leſſius *lib. 2. cap. 40. dub. 14. n. 113.* Sanchez *loco cit. num. 19.* Villalobos *num. 17.* & alij penes ipſos; ſolùm igitur dicendum eſt debere illas obſeruare ex quadam honeſtate, & debito morali.

Hinc infertur primò contra Caietanum *2. 2. q. 185. art. 8. dub. 1. in fine.* Religioſum Epiſcopum, ſi edat carnes feria 6. in quam Natalis Domini incidit, contra id, quod præcipitur in ſua Regula, non peccare. Ita docent Barboſa *vbi ſupra n. 5.* Sanctarellus *num. 20.* Sanchez *num. 20.* Cenedo *num. 20.* qui bene aſſerit, hoc etiam verum eſſe, ſi Epiſcopus eſſet ex Fratribus Minimis. Secundò infertur ſupradictum Epiſcopum Religioſum non teneri diuinum officium iuxta ſuæ Religionis titulū perſoluere. Ita Fauſtus *in Theſ. Relig. lib. 6. q. 194. n. 3 in fine,* & alij. Et tandem contra Doctores, quos rectè impugnat Sanchez *n. 3.* Cenedo *n. 18.* Si Religioſus promotus ad Epiſcopatū omittat habitum ſuæ Religionis, & aſſumat exteriorem Epiſcopalem tunicam, non incurrit in excommunicationem latam aduerſus Religioſos dimittentes habitum Religionis. Et ita etiam hanc ſententiam docet Sanctarellus *vbi ſuprà tract. de Apoſtaſ. cap. 1. dub. vnic. n. 15.* Villalobos *in ſumm. vbi ſupra tom. 2. tract. 35. dub. 4. n. 19.* Barboſa *in Collect. tom. 3. lib. 3. tit. 24. c. 1. n. 4.* & alij. Sed circa præſentes quæſtiones præter Doctores citatos, lege Syluium *in 2. 2. quæſt. 185. a. 1. 8. concl. 1. 2. 3.* & Ledeſmam *in Addit. ad ſumm. tract. 32. cap. 1. concl. 25. & ſeq. fol. mihi 73.*

Quædam Monialis infirma obtinuit licentiam confitendi cum quodam Confeſſario Regulari: dubitatum tunc fuit, an potuiſſet ingredi cum ſocio, & finita confeſſione an ſtatim deberet egredi?

Resol. LI.

LIcet Superior illius Religioſi noluit, vt cum ſocio ingrederetur: tamen ego tunc probabiliter cenſui potuiſſe cum ſocio ingredi, quia decentia poſtulat, vt Religioſi numquam ſoli incedant, & ita docent Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. c. 16. n. 46.* & innuit Miranda *de Monialibus, q. 2. a. 17. ſub. fine,* & hoc licet in licentia Vicarij Generalis non adeſt mentio de ſocio, ſufficit, enim ad hoc licentia explicita ipſi Sacerdoti cōceſſa; nam hæc etiam ad ſocium extenditur. Scio contrariam ſententiam docere Bonacinam *tr. de clauſura, q. 4. pun. 4. n. 4.* Quia, ait ille, non dedecet Confeſſarium clauſtra Monaſterij ingredi, ſocio ad ianuam remanente, ſicut non dedecet Religioſum in vno cubiculo negotium cum Principe agere, ſocio illum ad Palatij ianuam expectante. Sed ego puto eſſe diſparem rationem inter vtrumque caſum, vt omnibus patet, non nego tamen opinionem Bonacinæ probabilem eſſe.

Ad ſecundam dubitationem reſpondeo, ſtatim debere egredi, & peccare mortaliter aliter faciēdo, niſi breui ſpatio immoretur, paruitas enim materiæ, etiam in hoc, à mortali excuſat. Imo Sanchez *n. 69* Molfeſius *in ſum. tr. 7. cap. 10. n. 42.* Rodriq. *in qq. Regul. tom. 1. q. 47. art. 1.* Miranda *q. 2. de Monialibus, art. 2.* & alij, non ſolùm à mortali, verùm etiam à veniali excuſant breuiter immorantem; vt ſi cauſa curioſitatis aliquantiſper in viſendis officinis immoretur. Difficultas eſt, quænam mora dicatur breuis, vt quis in tali caſu intra Monaſterium immorando, non dicatur peccare contra clauſuram. Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 35. diff 49. nu. 1.* ſic aſſerit. [El Señor Don. Fr. Antonio Trejo Obiſpo de Carthagena, quando fue General de nueſtra Orden declarò, que ſe tuuieſſe por poco tiempo vn quarto de hora.] Igitur ſecundùm Villalobos, ſi Confeſſarius in tali caſu immoraretur in Monaſte-

rio

UGR Biblioteca Universitaria

rio per quadrantem horæ, non peccaret contra clauſuram, ſemotis tamen aliis prauis circumſtantiis, vel fine malo.

An Monialis, quæ ſe ponit in rota, & facit illam volui verſus partem externam, ad quam ſæculares accedunt, frangat clauſuram, & incidat in pœnas, etiam ſi non egrediatur è rota?

Resol. LII.

Affirmatiuè reſpondent Comitolus *in Reſponſ. mor. lib.6.q.3.* & Portel *in dub. regular. ver. Clauſura Monialium, num.*24. Ratio eſt, quia hæc acceſſit ad locum, ad quem ſæculares accedunt, quod expreſsè prohibetur in Bulla Gregor. XIII. ergo, &c.

Sed ego contrariam ſententiam puto eſſe veriorem, quam tuetur Bonacina *q.1. punct.8. num.7.* & hoc ratione paruitatis materiæ, ſicut ſi Monialis ſtaret in ſolo oſtio, quia oſtium, vt docet gloſſa *in cap. cum ſanctam, de pœnit. diſp.* 6. eſt partim intra, partim extra clauſuram, & in hanc ſententiam inclinat Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap.16. n.70. in fine.*

Difficultas eſt, an etiam ratione paruitatis materiæ poſſit Monialis excuſari à pœnis, ſi vtroque pede, & toto corpore egrediatur, etiam ſi ad vnum, vel ad duos tantùm palmos ianuam ſit egreſſa, quod etiam quæritur de ſæcularibus Monialium Monaſteria ingredientibus, nam eadem eſt ratio. Reſpondeo ſupradictam Monialem clauſuram perfectè violaſſe, cùm talis ſit verus extra clauſuram egreſſus ſufficiens ad culpam lethalem, & ad cenſuras incurrendas; ſecus autè, ſi Monialis ſub oſtio clauſuræ exiſtat vno pede extra ianuam extenſo, & altero intra ianuam retento, tunc enim à mortali excuſaretur ratione paruitatis materiæ. Ita Sanchez, & Bonacina *vbi ſupra.*

Non reticebo tamen aliquos Doctores docere etiam Monialem, quæ extra ianuam clauſuræ limites terminantem, ambobus pedibus ſe tranſtulit ad vnum, vel duos palmos, non peccare mortaliter propter materiæ paruitatem. Et ita docent Graffius *in deciſ. p.1. lib.4. c.23. n.25. & de caſ. reſer. c.5. n.*44. & Naldus *in ſum. ver. clauſura, n.*4.

An ignorans nullitatem profeſſionis, vel impeditus ad reclamandum intra quinquennium, poſſit adhuc reclamare, non obſtante Concilio Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. de Regul.

Resol. LIII.

Negatiuam ſententiam docet Bonacina *de clauſura, q.2. punct.*10. *diſſ.* 4. *n.*5. quia Concilium *loco citato* concedit, Religioſum audiri ſolùm intra quinquennium; ergo non permittit ipſum vti alio remedio, cum eo vti non poſſit, niſi audiatur. Deinde in pari cauſa Reſtitutionis in integrum inter duos minores, melior eſt conditio poſſidentis. *l. ſi minor, ff. de minor.* Sed Religio priuilegio minoris gaudet. *c.1. de in integ. reſtit.* ergo Religioſus non poteſt contra Religionem vti priuilegio reſtitutionis in integrum.

Sed affirmatiuam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam tuentur plures Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrimon. tom.2. lib.7. diſp.37. à nu.22. vſque ad n.27.* qui reſpondet ad argumenta Bonacinæ. Et ita hanc ſententiam docet etiam nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom.2. tr.35. diffic.25. n.9.* & ante illum Leſſius *lib.2. c.41. dub.7. n.66.* Azorius *tom.1. lib.12. c.4. q.*10. Gratianus *in diſcept. tom.3. c.413. n.9. & c.440. n.25.* Miranda *in manuali Prælat. tom.1. q.22 art.3. concl.2.* cum aliis.

Sed plus addit Sanchez *loco citat. n.28.* vbi probat, quòd in foro conſcientiæ maior, qui reuera ſciuit profeſſionem fuiſſe nullam, & labi quinquennium, intra quod ſolùm conceditur reclamatio, at nullo modo ratam habuit profeſſionem, poſſit reclamare, & deducere cauſam ad forum externum, petens reſtitutionem in integrum ratione iuſtæ ignorantiæ, poſſitque petito à ſe iuramento, id iureiurando affirmare, quia reuera in foro conſcientiæ, non eſt profeſſus, & poteſt fugere; quod ſi denegetur audientia, eſt ob ratificationis præſumptionem, & iuramentum illud, quo ſe ignoraſſe teſtatur ſic accipiendum eſt, quia ignorauit, id eſt, non habuit ſcientiam, qua ratam haberet profeſſionem, ſicuti Tridentinum præſumit. Ita Sanchez, qui alias rationes adducit.

Notandum eſt tamen hîc obiter pro intelligentia Concilij Tridentini *vbi ſuprà*, quod dimiſſio temeraria habitus non impedit, vt Regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eumdem habitum reaſſumat, non obſtantibus illis verbis Concilij, *quod ſi antè habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcumque cauſam admittatur.* Et ita docent Riccius *part.* 4. *dec.* 48 *n.*10. Portel *in dubiis Regul. verb. Profeſſionis nullitas, n.* 45. Campanili *in diuer. iur. can. rubr.* 12. *c.*11. *n.*18. Suarez *de Relig. tom.3. lib.7. c.3. n.*14. Miranda *in manuali Prælat. tom.1. q.30. art.6. concl.*1. Barboſa *de poteſt. Epiſc. par.3. all.* 104. *n.*12. Gratianus *in diſcept. tom.3. c.413. n.7.* & 8. & Villalobos *in ſum. tom.2. tr.35. diffic.25. n.4.* & alij.

An Regularis in caſu iuſtæ appellationis poſſit omiſſo medio non appellare ad Prouincialem, ſeu ad Generalem, ſed ad Romanum Pontificem?

Resol. LIV.

Negatiuè reſpondet Duardus *in expoſ. Bull. Cœn. lib.2. canon.9. q.37. n.*8. Spatarius *in praxi tract.*10. *part.*4 *c.*1. *n.*3. Peirinus *de Religioſo ſubdito tom.1. q.1. c.*20. & alij penes ipſos, & hanc ſententiam nouiſſimè etiam docet Ioan. de Santa Maria *in Tribun. Relig. tract.5. c.10. §.1. n.3.* in fine, vbi ſic aſſerit. [La apellacion no ſe ha de hazer por cauſas liuianas, ſino pocas vezes, y quando la qualidad, y grauedad del nogocio lo demandare, y hauiendo primero hecho recuſo a los Prelados de la orden, y no hauiendoles deſagrauiado, ò fauorecido, y lo miſmo que ſe ha dicho del Papa, ſe entiende tamben del Nuncio Apoſtolico.] Ita ille, & hoc ſtante quadam declaratione Cardinalium, & Decreto Clem. VIII.

Non reticebo tamen, contrarium docere Remigium Scofra *in opuſc. de inualiditate Profeſſionis dub.* 25. & 26. qui facit mentionem Decreti Clemen. VIII. Idem etiam docet Laurentius Portel *in dub. Regul. verb. Appellare, n.*3. vbi ſic aſſerit. Congregatio Cardinalium declarauit modum appellandi hunc eſſe ſeruandum, vt ſcilicet à Guardiano appelletur ad Prouincialem, ab hoc ad Generalem, ab hoc ad Protectorem Cardinalem, ab hoc ad Papam. At his non obſtantibus, poteſt Religioſus omiſſis illis mediis, ſtatim ad Papam, ſeu Nuntium appellare, vt praxis obſeruat. Ita Portel.

Notandum etiam cum Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib.6. c.8. n.10.* & aliis, quod licet aliquæ Religiones habeant priuilegia ſummi Pontificis interdicentia Religioſis appellare, tamen intelligenda ſunt eo modo, quo ius commune appellationem dictis Religioſis denegat, nempe quando Prælati corrigentes, ſeu punientes ſubditum non excedunt limites religioſæ diſciplinæ, tunc enim minimè grauant, ſecus quando grauant, eos limites prætergrediendo. Nec valet dicere; quod priuilegia aliquid vltra ius commune operari debent, *cap. Abbate, de verb. ſignificat.* Nam reſpondetur, aliquando nihil nouum continere, ſed maioris expreſſionis gratia, concedi, vt probat idem Sanchez *de matrimon. lib.2. diſp.37. n.vlt. ad vltim.*

Non reticebo tamen Sanchez in loco citato ſuæ ſummæ putare etiam dicta priuilegia hoc amplius continere, vt ſubditus non poſſit appellare, niſi exceſſus Prælatorum manifeſtus ſit, quia pax, & ſimplicitas, & obedientia Religioſorum hoc poſtulat.

UGR Biblioteca Universitaria

An in Concilio Trident. Seſſ. 25. cap. 16. de Regul. *comprehendatur renunciatio facta ante ingreſſum nouitiatus, intuitu ingreſſus Religionis?*

Resol. LV.

Affirmatiuam ſententiam docent 16. Doctores, apud Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 7. c. 5. n. 3.* licet ipſe *n. 4.* & meritò cum multis aliis contrarium doceat, quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 35. diff. 17. n. 4.* & Portel *in dub. Reg. verb. Nouitiatus, n. 41.* vbi ſic ait. Si Nouitius ante ingreſſum Ordinis, iam talem ingreſſum cogitans, & proponens, aliquid donauit, vel renunciauit, factum tenet, & eſt validum; nam adhuc non erat Nouitius, & Concilium ſolùm prohibet, ne donet Nouitius; & refert. Quaranta, ſic declaratum fuiſſe à Cardinalibus. Ita Portel. & hanc ſententiam etiam docet nouiſſimè Menochius *in addit. ad lib. 2. de arbitr. iud. caſ. 436. num. 3.* vbi affert quamdam petitionem factam Sacræ Congregationi cum eius reſponſione; petitio verò, & reſponſio hæc eſt.

Anna de Cagnolis, nunc ſoror Hortenſia Maria, facta Monialis, & profeſſa in Monaſterio Sanctæ Agnetis Mediolani, hæres pro tertia parte ſui patris, aſſerens ſe habere animum ingrediendi Religionem, cum conditione, quatenus in eo profeſſionem emitteret, & non aliàs, ante tamen ingreſſum Monaſterij portionem vnam paternã, & alia iura, retentis ſibi ſcutis duobus millibus tantùm pro ſua dote, Dominis Scipioni, & Ferdinando Cagnolis renunciauit, & ceſſit, vt conſtat publico inſtrumẽto cum iuramento. Promiſit etiam Anna ad cautelam, iura iuribus addendo, intra duos menſes ante profeſſionis emiſſionem dictum inſtrumentum ratificare. Adueniente bimeſtri ante profeſſionem. Anna non ſolùm ratificare noluit, ſed obtenta abſolutione à iuramento illud, & contenta in eo totaliter reuocauit, aſſerens ſe fuiſſe ſeductam metu reuerentiali, & numquam fuiſſe intentionis ſuæ talem conceſſionem facere, poſtea ſolenniter profeſſionem emiſit. Nunc Monaſterium, & ſoror iſta animaduertens huiuſmodi ceſſionem eſſe factam in fraudem Religionis, & Monaſterij contra formam Sacri Concilij Trident. *ſeſſ. 25. c. 16. de reg.* inſtant declarari Sacrum Concilium comprehendere caſum iſtum, & annullare ſupraſcriptum inſtrumentũ, de opportuno remedio prouidere.

Congregatio Concilij cenſuit, Decretum Concilij Trident. *c. 16. ſeſſ. 25. de reg.* non habere locum in renunciatione facta ante ſuſceptionem habitus. Hieronymus Cardinalis Matthæus.

An Religioſi poſſint recurrere ad Superiores ſupremos ſine inferiorum Prælatorum licentia ad ornatum Concilij Trid. Seſſ. 25. cap. 4. de Regul.

Resol. LVI.

Verba Concilij ſunt hæc. Ne liceat Regularibus à ſuis Conuentibus exire, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint, Qui verò ſine prædicto mandato, in ſcriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam deſertor ſui inſtituti, puniatur. Ita Concilium, quæ verba non ſunt intelligenda de adeunte Superiorem ex graui cauſa, vt ſi à Superiore monaſterij nimium fuerit grauatus, & iniquè vexatus; ſed Concilium ſolùm vetat, ne quis Religioſus poſſit exire à Monaſterio ſine licentia Superioris, etiam vt adeat Superiorem; non autem vetat, ne grauatus grauiter per viam iuſti grauaminis, & appellationis iuſtæ, verbo, vel facto interpoſitæ, poſſit adire Superiorem ad conquerendum de illo. Vnde arbitror, quod licet Ordinarius iuſtè poſſet capere talem Regularem per ſuum territorium tranſeuntem, iuxta tenorem prædicti Concilij, non tamen iuſtè retinere, nec punire, ſi fidem faceret, ſe grauatum appellaſſe, vel de grauamine proteſtatum iter arripuiſſe ad Superiorem, & ideo licentiam ſcriptam non deferre, quia noluit eam dare Prælatus, à quo appellauit, vel iuſte metuit petere, vel quia ob appellationem, vel licentiæ petitionem, in carcerem iniuſte cõiectus fugit, & quia in tali caſu non tenetur Religioſus petere licentiam, non enim conſenſus petendus eſt ab eo, qui vexat iniquè, vel de cuius culpa corrigenda & emendanda curatur, nec enim veriſimile eſt voluiſſe Concilium punire actus licitos, & vt non poſſit iuſta de cauſa recurri ad Superiorem. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Sanctarello *tr. de Apoſt. cap. 3. dub. 1. nu. 11.* quæ ipſe deſumpſit à Nauarro *comm. 2. de Reg. nu. 61.* & *comm. 3. n. 51.* ab Azorio *t. 1. lib. 12. c. 11. q. 7.* Sayro *in claui lib. 12. c. 17. n. 40.* & Rodriquez *t. 1. q. 29. art. 2. & q. 30. a. 4.* Claudam hanc reſolutionem cum verbis Emanuelis Sà *verb. Religio, n. 71.* ſic aſſerentis. Non obſtat Concilium Tridentinum ei, qui fugit, nimis ſæuiente Superiore.

An vt valida ſit profeſſio, annus nouitiatus ſumendus ſit de momento ad momentum.

Resol. LVII.

Affirmatiuè reſpondent doctus Acugna *in comment. ad Decretum Gratia p. 1. diſt. 53. c. 1. n. 19.* Reginaldus *tom. 2. lib. 18. c. 17. nu. 585.* Portel *in dub. Regul. ver. nouitij annus, n. 48.* Bartholomæus de Vechis *in praxi in nouitiu, dub. 4. diſp. 11. n. 2.* Zanardus *in direct. Confeſſ. p. 2. cap. 26. n. 12.* Syluester *verb. Religio. q. 5. §. 3. & ſeq. n. 19* Angelus *ver. nouitius, n. 7.* Tabiena *eodem ver. n. 4.* Henriq. *lib. 13. c. 4. n. 2.* Sanchez *de matrim. lib. 2. diſt. 24. n. 22. & in ſumm. tom. 2. lib. 5. cap. 3. n. 31. & cap 4. n. 9.* Molina *de iuſt. tom. 2. diſp. 573. num. 2.* Leſſius *lib. 2. c. 41. dub. 7. notan. 4.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 3. q. 15. art 4.* Graffius *lib. 3. conſiliorum, conſ. 6. de Regular. n. 2.* Sorbus *in compen. priuileg. ver. nouitius, ad 6. notandum.* Gratian. *in diſcept. tom. 3. c. 413. n. 16. p. 1.* attentè legantur Miranda *in manuali Præl. tom. 1. q. 22. art. 3. concl. 2.* Campanili *in diuerſor. iur. can. rubr. 12. c. 3. n. 4.* Suarez *de Relig. t. 3. lib. 4. c. 13.* Naldus *in ſum. ver. Profeſſio n. 6.* & Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 35. diff. 15. n. 4.* vbi ſic aſſerit. [Ha ſe de aduertir, que el año del nouiciado no es neceſſario que ſea año, y dia, como algunos imaginan; porque ſi eſſo fuera, el derecho lo ſeñarla, ſi no que corre el año del momento à momento, de manera que el que recibio el habito vn dia antes de las viſperas, puede hazer profeſſion en año ſiguente el miſmo dia deſpues de las viſperas, que con eſſo eſtà cumplido el año, ſi no que es meneſter, que el año ſea cumplido.] Ita ille.

Dicendum eſt igitur, quòd ſi quis ſuſcepit habitum Religionis 1. Ianuar. poſt meridiem, non poteſt eodem die recurrente in termino anni, profiteri ante meridiem, ſed expectandum erit punctum ſuſcepti habitus. Vide *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 15. de Regular. & l. 3. §. minorem, ff. de minoribus.*

Sed quæres, an idem dicendum ſit, ſi nouitius expleto anno nouitiatus, vt ſupra, tamen non attingit annum decimum ſextum? Reſpondeo affirmatiuè ex Tridentino, & DD. citatis, & ideo Villalobos *in ſum. vbi ſupra tom. 1. tr. 15. diff. 20. n. 1.* ſic ait. [Se dio por nula vna profeſſion con parecer de los hombres mas doctos deſta Vniuerſidad de Salamanca, por hauerſe echo ſeys horas antes, que el nouicio compleſſe los diez y ſeys años.] Vide etiam Gratianum *diſcept. forenſ. tom. 3. c. 413. n. 31.*

An Epiſcopi poſſint prohibere ne Regulares prædicent in Eccleſiis ſuorum Ordinum?

Resol. LVIII.

Negatiuam ſententiam docent Cenedo *in qq. can. quæſt. 26. numer. 13.* & Vega *in ſumm. tom. 2. cap. 86. caſ. 40.* ex Bulla quadam Pij V. quæ incipit, *Et ſi mendicantium.* Dat. Romæ ann. 1567. & licet Portel *in dub. Reg. ver.*

ver. Prædicatores.n.7. Piaſecius *in praxi part.2.cap.3. art.6. n.7.* Franciſcus Leo *in Theſ.fori.Eccl.part.1.c.8.n.9.* contrarium doceant, aſſerentes Greg XIII. reuocaſſe dictam Bullam Pij V. Tamen Laurentius de Peirinis *ſup. Priuil. Minim.tom.1.conſtit.2.Greg.XIII.§.2.n.21.* docet minimè dictam Bullam reuocaſſe Greg. XIII. & ideo ſpeculatiuè loquendo, exiſtimo Prædicatores Regulares poſſe etiam contradicente Epiſcopo, prædicare in ſuis Eccleſiis, dummodo non prædicent illa hora, & tempore, quo Epiſcopus prædicare voluerit. Et ita docet Miranda *in manuali Prælat. tom.1.q.50.art.3.concluſ.1.* Barboſa *de poteſt.Epiſc. part.3.alleg.76.n.20.* & Peirinus *vbi ſupra*, interpretantes Concilium Trident. in duobus locis. Vide etiam Villalobos *in ſumm. tom.2.tract.35.diff.5.n.4.*

Sed nota quod dixi, *ſpeculatiuè loquendo*, nam vt in ſimili caſu dicebat Suarez *de Relig.tom.4.lib.9.c.1,num.9.* in praxi puto dictum Concionatorem prædicare non expedire, quia ſcandalum potius, vel detrimentum timeri poſſet ex tali prædicatione, quàm fructus ſperari. Sed Epiſcopi non deberent prædicationem dictam Regularibus prohibere, quia non poſſunt.

An Regulares poſſint in foro conſcientiæ vti priuilegiis ſuis, quæ ſunt expreſsè reuocata per Concil. Trident.

RESOL. LIX.

Reſpondeo negatiuè cum Portel *in dub. Regul. verb. priuilegium, n.64.* Miranda *in manuali Prælat. tom.1. q.39.art.1.concl.vn.* Io.de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2. c.3. dub.1.concl.2.& 3.* Emanuel Sà *verb.Relig.n.56.* & alij.

Sed affirmatiuam ſententiam tuentur Henriquez *lib.7. c.24.in gloſſa lit.K.* Vega, *in ſumm.tom.1.cap.62.caſ.4.* Rodriquez *in qq.Regul.tom.1. q.8. art.9.* Sanchez *in ſum.tom.1.lib.5.c.4.n.16.* Beia *part.4. caſ. 38.* Compendium Soc. Ieſu *verb. Concilium Trident. §.3.* Cabucinus, & alij. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Portel *loco cit.* vbi ait. Et proinde qui voluerit tenere cum Rodriquez, Henriquez, Capucino, & Compendio Societatis Ieſu, non condemno. Ita ille. Et ratio eſt, quia hoc priuilegium Regularium conceſſit Pius V. & licet Greg. XIII. reuocauit illa, quæ Pius V. conceſſerat contraria Concilio Trident. ſolum reuocauit, vel pro foro externo tantum, vel reuocauit ſolum conſtitutiones ſcriptas, non verò oracula viuæ vocis, quæ non ſunt conſtitutiones. Sed an ſtante hæc opinione poſſint Regulares ordinari in foro conſcientiæ ante legitimam ætatem, affirmat Emanuel Sà *ver.Religio, n.56.* ſed optimè negat Vaſquez *in 3.part. tom.3.diſp.246.c.4.n.43.*

Notandum eſt tamen hîc obiter cum Portel *vbi ſupra n.65.* quod quando Pontifices dicunt in confirmatione Priuilegiorum (dummodo ſacris Canonibus, & Concilio Trident. non aduerſentur) illud, *ſacris Canonibus*, non intelligitur de Decretis contentis in iure Canonico; his enim multa priuilegia clarè ſunt contraria, ſed intelligitur de Canonibus poſitis in eodem Concilio Trident. in illo enim ſunt etiam Canones, & Decreta.

An expulſus à Religione teneatur ſe corrigere, vt iterum in illam admittatur?

RESOL. LX.

Affirmatiuè reſpondet Conradus *in reſponſ. part. 1. q.285.* Miranda *in Manuali Prælat.tom.1.q.52.art.3.* Aragon *in 2.2.q.88.art.3.* Graffius *in dec.part.1.lib.3.c.5. n.47.* Philiarchus *tom.1. p. 2. lib. 2. c.21.* Molina *de iuſt. tom.1.tr.2.diſp.140.* Federicus de Senis *conſil. 134.* Additionator Nauarri *conſil.77.de regular.lib.3.* & alij.

Mihi verò contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam docet Azorius *tom.1. lib.12.c.17.q.1.& cap.16. q.6.* Nauarrus *conſil.78.& 80. de Regul.* & ideo Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.35.diffic.39.num.2.* ſic aſſerit. [Es probable que los que han ſido eſcluydos legitimamente de la Religion, no tienen obligacion de boluerſe a ella. La razon es, porque no ay derecho, que à eſſo les obligue, y aſſi puedan quedarſe en el ſiglo de baxo de la obediencia del Obiſpo.] Ita ille, & ante illum Nauarrus *comm.2.de Regul.tom.36.*& Rodriquez *tom.1.q.30. art.21.*

Nota tamen quòd Religioſus expulſus tenetur ad votum caſtitatis: de obedientia autem Nauarrus, & Rodriquez putant non ſolum teneri ad obedientiam Epiſcopi, vt alij Clerici, ſed etiam ratione voti. Vnde ſtatim poſtquam expulſus eſt, debet Epiſcopum adire, & certiorem illum facere de ſua expulſione. Sed hæc ſententia mihi non placet, ſicut diſplicuit Soto *lib.7.quæſt.1.art.1.* Azorio *part.1.lib.12.cap.16.quæſt.11.* & aliis. Dicendum eſt igitur, Religioſum expulſum manere liberum à voto obedientiæ, & teneri tantum Epiſcopo obedire, vt alij Clerici.

Sed difficultas eſt quoad votum paupertatis. Sotus vbi ſupra docet manere liberum ab hoc voto, quia Monaſterium ei alimenta non præbet. Sed contrarium communiter tenent, & ego puto, quod quidquid acquirit, Monaſterio acquirit, vt probat Molina *dicta diſput.140.* Verum aduertit Villalobos *vbi ſuprà n.10.*[que podra dar limoſna, y hazer donaciones mientras viue, como ſi no fuera religioſo, no obſtante, que no tiene dominio, porque toda la comodidad, y incommodidad de la hazienda, que tiene, corre por ſu quenta, y por eſto dize Molina, que ſi gaſta algo con rameras, ò en otro mal trato traſfiere el dominio, no eſta obligado el que lo recebio à reſtituir, mas eſto no me quadra, porque no es juſto darle tanta libertad, pues no tiene dominio.] Sic Villalobos. At opinio Molinæ, quam Villalobos impugnat, mihi probabilis videtur, & illam tenat etiam Ioannes Salas *tract.de ludo dub.21.n.5.* Leſſius *lib.2.c.41. dub.15.n.113.* & in terminis docet Sanctarellus *tr.de Apoſtaſ.c.6.dub.2. n.11.* adde quod poſt hæc ſcripta inueni Ioannem Franciſcum Suarez *in Enchiridio caſ.conſ. lib.3. §. de voto Obedientiæ*, abſolutè docere profeſſum eiectum non teneri ad vota paupertatis, & obedientiæ, nec ad officium diuinum, ſi non eſt in ſacris, nec ad ieiunia, aliáve annexa Religioni. Ita ille.

An Religioſus factus Epiſcopus ſit liber ab obſeruatione votorum?

RESOL. LXI.

Communiter negatiuè reſpondent, ſic D. Thom. *in 2.2.q.185.art.8.& q.88.art.11.ad 4.* D. Bonauentura *in 4.diſt.38.* Sotus *lib.10.q.5.art.7.* Syluester *ver. Religio 7. num.11.* Rodriquez *to.2.q.58.art.3.* Syluius *in 2.2.q.185. art.8.concl.1.* Valerus *in diff.vtr.fori, ver.Regularis, differ.5.* Toletus *lib.5.c.4.n.24.* & alij, quibus ego libenter adhæreo *ex cap.de monachis 16. q.1.*

Non deſinam tamen hîc adnotare contrariam ſententiam probabilem à multis exiſtimari, & ita illam vocat Villalobos *in ſumm.to.2.tract.35.diffic.40.n.6.* vbi ſic ait. [Algunos tienen que el Papa diſpenſa con los Obiſpos Religioſos en los votos, aſſi lo tiene Bobadilla, que fue Padre muy docto de nueſtra Orden, el fundamento deſta ſentencia es vn texto en el *c.ſtatutum, q.1.* que dize.] Statutum eſt, & rationabiliter ſecundum Sanctos Patres à Synodo confirmatum, vt Monachus, quem Canonica electio à iugo Regulæ Monaſticæ profeſſionis abſoluit, & ſacra Ordinatio de Monacho Epiſcopum fecit, veluti legitimus hæres paternam ſibi hæreditatem poſtea iure vendicandi poteſtatem habeat [y ha ſe aqui de ponderar la palabra *abſoluit*, y la palabra *legitimus hæres* y la palabra *ſibi*, y aun la palabra *de Monacho Epiſcopum fecit*; que parece, que diga, que dexa de ſer Frayle. Eſta ſentencia es probable, y ſi alguno lo contentara mas eſta, que otra opinion, podra reſponder al *cap.de Monachis*, que

ſe

UGR Biblioteca Universitaria

ſe entiende de decencia, y no obligacion. Y la razon de congruencia de S.Thomas, puedeſe reſponder, que como el Religioſo, que ſe paſſa de Orden menos eſtrecha, à la que es mas, no queda obligado à las coſas de perfecion de las que dexo, que baſta cargarſe de las nueuas, aſſi es à qui. Y como el Religioſo, à quien hazen Papa, no eſta obligado à la coſas de la Religion, aſſi el Obiſpo.] Ita Villalobos, & ante illum abſolutè docuit hanc ſententiam Medina *de ſacr.homin.contin.lib.5.c.26.& 27.* cum Angles *in 4. quaſt. de voto, dub.6 concl.* 1. & conſequenter Ouandus *in 4. diſt.38.propoſ.*17.

An profeſſus Religionem per vim, & metum poſſit poſt quinquennium reclamare?

RESOL. LXII.

Negatiuè reſpondet Ioan.Val. *in diff. vtr.fori,ver.Regularis,diff.2.n.3.* vbi ſic ait. Concilium Tridentinū *ſeſſ.25.c.19.de Regul.*dat quinquennium ad reclamandum his, qui per vim, & metum, aut alias cauſas profeſſiones annullare prætendunt. Circa quod Decretum eſt valde aduertendum à Gregor. XIII. ex ſententia Congregationis eiuſdem Concilij fuiſſe declaratum poſt quinquennium memoratum non eſſe amplius audiendos, etiam ſi allegarent vim,& metum ſemper duraſſe,niſi intra ipſum quinquennium reclamauerint, idque legitimè probauerint: id aptiſſimum eſſe iudicans pro quiete, & pace ſingulorum Monaſteriorum, quamuis de iure aliter dicendum eſſet, & etiam per ea, quæ adducit Nauarrus, quæ ceſſant per dictam declarationem. Ita Valerus.

Sed his non obſtantibus contrarium tenet Villalobos *in ſum.tom.2 tra.35.diffic.25.n.*8. vbi ſic aſſerit. [Quando vno pretende, que ſu profeſſion fue inualida por el miedo, que le puſſo ſu padre, ò otra perſona durante el miedo,aunque paſſe el quinquennio, no le daña, porque ſiempre dura la cauſa, y as ſi lo hauemos viſto praticar, aunque vna declaracion de Gregorio XIII. de conſejo de los Cardinales dize.] Non audiatur,tametſi allegauerit metum,& vim ſemper duraſſe. Sic Villalobos. Notat tamen Hieronymus Rodriquez *in compen.qq. Regul.reſol.* 101. *n.*71 quod vt quis poſſit audiri poſt quiquennium, debet impetrare reſcriptum à Papa, ſine quo nec Superior, nec Epiſcopus poſſunt audire reclamantem, ſeu allegantem cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, quod eſt petere à Papa reſtitutionem quinquennij. Et ita hanc ſententiam tenet etiam, & teſtatur de praxi Laurentius Portel *in dub. Regul. ver. Profeſſionis nullæ reclamatio, num.*44. Alia verò dubia circa præſentem quæſtionem videbis apud Barboſam *de poteſtate Epiſcopi part. 3. alleg.* 104. *per totam.*

An qui tranſit ad aliam Religionem, poſſit ſecum deferre ſcripta, vel libros à ſe compoſitos?

RESOL. LXIII.

Negatiuè reſpondent Villalobos *in ſum. tom.2. tract. 5.diffic.14.num.5.* vbi ſic ait. [Dize Nauarro, que de licentia preſumpta podria lleuar ſus eſcritos de mano, que fueſſen inutiles à la primera Religion, quales parece que ſon los apuntamientos de los eſtudiantes, porque en eſte caſo ſe puede preſumir la licencia del Superior. Mas no podra lleuar los papeles de importancia ſin licencia del Prelado.] Sic ille, & poſt illum Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 123. *num.*82. & Fauſtus *in Theſ. Relig.lib.5.q.386.num.5.* Hæc opinio eſt probabilis.

Sed contrariam non minus probabilem etiam eſſe exiſtimo, quam alibi etiam docui,& tenet Ioannes Valerus *in differ.vtr.fori,ver.Regularis, differ.8. n.2.* niſi ſcripta ſint omnino correcta per Authorem, & Domus tranſeuntis vellit illa typis mandare, vnde ait Valerus. Vidi quemdam Religioſum doctiſſimum ſecum detuliſſe duos libros à ſe compoſitos, nulla ad id licentia à ſuo Prælato petita; qui Religioſus erat ex Societate Ieſu,& tranſitum fecerat ad noſtram. Ita Valerus.

An ſit peccatum ſimoniæ, dare aliquid Titio, vt Caium adſcribere faciat inter Equites D.Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ,&c.

RESOL. LXIV.

Affirmatiuè reſpondet Azorius *to.3.lib.12.c.16.q.5.* quia per preces Titij via ad ingreſſum in Religionem paratur Caio,& ſicut Caius pecuniam dare non poteſt, vt in Religionem admittatur, ſic etiam non poteſt dare, vt ſibi viam paret ad ingreſſum in Religionem, emere enim videtur à Titio aditum ad Religionem. Ita ille, & dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu in Religionem, ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſeruata in Extrauag. 2. *de ſimonia*, vt notat Reginaldus *tom.2.lib.23.c.12.n.*173. & alij.

Sed his non obſtantibus ego exiſtimo ſupradictam opinionem Azorij procedere, quando Titius daret Caio illam pecuniam, tanquam pretium emendi habitum illorum Ordinum,quod licitè fieri non poteſt *ex cap. quoniam,& cap.non ſatis,de ſimonia*,ſecus autem ſi illam pecuniam præberet Caio gratis,& liberaliter,vel in remunerationem laborum, licèt excederet eorum menſuram; nam in iſto caſu poſſunt adeſſe duo contractus, vt ego ipſe notaui *in part. 2. mearum reſolutionum moralium tract.2.Miſcellan.reſol.*39.Vnus ſcilicet emptionis laboris, & alter liberæ donationis & ita hanc ſententiam expreſsè collegi ex D.Thom.*in 2.2.quaſt.*100.*art.3.ad* 4. & illam tenet nouiſſimè Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit.diſput.1.dub.3.n.1.* & alij communiter, aſſerentes ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione, poſſe quem gratis, & ſponte præbere munera Superioribus vel alijs. Imo ego puto in tali caſu licitè pactum adhiberi poſſe, eo modo tamen, quo explicaui cum Valentia *tom.3.diſp.9.q.6.punct.3.* & Adamo Tannero *in 2.2. D.Thom.diſp.5 q.8.dub.3.n.76.* in dicta reſolutione loco citato.

Deinde notandum eſt, quod habere habitum dictorum Ordinum ſecundùm communem hominum exiſtimationem eſt quid honorificentiſſimum; ergo quando quis præbet pecuniam pro eius ſuſceptione, non intendit emere, vt ita dicam, Religionem, ſed honorem illum pretio æſtimabilem, quem confert habitus dictorum Ordinum, & ſic Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.37. diffic.14.num.5.* ſic aſſerit. [El que compra el habito, no quiere comprar la Religion, que antes le peſa con los votos, que eſtan accidens coniunctos al habito, y el no queria ſino la honra,y renta, que es à qui lo principal,y lo demas acceſſorio.] Igitur nullo pacto committitur in tali caſu ſimonia.

Adde etiam, quod quis probabiliter ſuſtinere poteſt, ſupradictos Ordines non eſſe verè Religiones, vnde ceſſat ratio adducta ab Azorio *vbi ſupra*, & ita tenent Doctores, quos citat Sancius *in ſelectis diſp.*49.*n.*12. Garzias *de benefic.tom.1.part.1.c.4. nu.*16. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.2.alleg.12.nu.*46. & quos ego ipſe citaui *in 1. part.tr. de immunit. Eccl. reſolut.* 49. quibus nunc addo Ioannem Franciſcum Suarez *in Enchiridio caſuum conſc. lib. 3. ver. Religio.* Bonacinam *in Bull.Cœn.diſput.1.q.16.ſect.1.pun. 3.n.16.* Alterium *de cenſ.tom.1.lib.5 diſp.16.c.1.* Zenardum *in direct. Theol.p.2.prac.4.c.31.* Narbonam *in recopil.to.1. lib.1.tit.5.leg.8.gloſſa vnica, num.*14. & Viuianum *in praxi nouiſſ.Iurispatronatus,part.2.lib.6.c.2. n.*17. vbi teſtatur ſic fuiſſe deciſum in Rota Romana coram Seraphino die 4. Iunij 1587. & ita declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem die 10.Nouembr.1609.

Nec valet dicere cum Suarez *de Relig.tom.1.lib.4.c.27. n.*6. quòd dato hos Ordines non eſſe verè Religiones, tamen eo modo, quo ſunt Religiones, habent aliquid ſpirituale,

UGR Biblioteca Universitaria

ſpirituale,& inuendibile; nam reſpondeo cum Aragonio *in 2.2.quæſt.* 100.*art.*4. & aliis,quod quamuis ordinentur huiuſmodi Religiones vltimatè ad diuinum cultum,proprius tamen earum finis eſt quid temporale, ſcilicet in militia: ſed cum non vltimi,ſed proximi finis ſit habeda ratio, non erit ſimonia,dare aliquid, vt quis in his Ordinibus adſcribatur; & ideo Raphaël de la Torre *tom.2.in 2.2.D.Thom.q.*100.*art.*4.*diſp.* 3. Villalobos, Suarez, Aragonius,& alij penes ipſos docent, non eſſe ſimoniam, ſi Rex vendat *las Encomiendas* ſupradictorum Ordinum.

Sed inſtabis dicendo ſupradictos Doctores aſſerere quidem, non eſſe ſimoniam vendere dictas Encomiendas,tamen omnes aſſerunt,ſi Rex hoc faceret,eſſe peccatum mortale. Ergo hoc etiam dicendum eſt in caſu noſtro. Reſpondeo negando conſequentiam; nam in caſu, de quo loquimur, Rex ad preces tantùm alicuius priuati ſine vllo pretio, & pecunia confert habitum Equiti habenti,vt ſuppono, omnia requiſita neceſſaria, Eques verò eſt ille,qui pro labore, ab interceſſore ſuſcepto, dat ei in pretium aliquam pecuniarum ſummam, quod ſi excedat laboris menſuram, dum dictus Eques, vt omnes facere poſſunt, illud plus, quod labor ille non meretur, gratis, & liberaliter remittat, neſcio quo pacto in tali negotiatione culpa interuenire poſſit. Saluo ſemper meliori iudicio; & præſertim præſtantiſſimorum Hiſpaniæ Doctorum, quibus hæc corrigenda humiliter, & ex corde ſubmitto.

An ſit contra paupertatem inſcio Superiore ex nummis, à pœnitentibus acceptis, libros emere, dummodo Religioſus expoſitos illos in cubiculo teneat?

Resol. LXV.

Negatiuè reſpondi *in tract. de Paupert. Relig. reſol.*26. cum Azorio,Fabro,Coriolano,& Homobono.Hęc ſententia aliquibus diſplicuit, ſed ſine fundamento, & ratione, & ideo illam iterum nunc teneo, & pro eius confirmatione adduco celebrem doctrinam Antonij Perez viri doctiſſimi *in Reg.D.Benedicti, c.*33.*dub* 5.*n.*125. vbi aſſerit, poſſe Monachum inconſulto Prælato accipere aliquod munus à patre, fratre, vel amico, animo non occultandi, ſed palam habendi illud, cum non accipiat illud ſuo,ſed Monaſterij nomine, cui acquirit,quidquid acquirit, & ad hoc faciendum ſemper intercedit generalis, licet tacita, Prælatorum licentia, quæ ad illius rei honeſtatem ſufficit. Ita ille,& hanc ſententiam nouiſſimè docet Ioannes Franciſcus Suarez *in Enchiridio caſ. conſc.lib.*3.*ver.de voto paupert.fol.*255. vbi ſic ait. Non eſt proprietarius Religioſus emens libros ex pecunia ſibi donata inſcio Superiore, ſi illos penes ſe retineat tantùm ad vſum, idque palam inter cæteros libros, quos habet de Superioris licentia. Sic ille.

Nota etiam hîc obiter primò, quod Religioſus non peccat contra paupertatem, ſi abſque Superioris licentia accipit pecuniam, vt ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſyna nominis eius,qui dedit. Et pro hac ſententia *vbi ſupra in reſol.*29 citaui Sanchez,& Fauſtum;quibus nunc addo Petrum de Ledeſma *in addit. ad ſumm. tract.*32.*c.*4. *diffic.*12.*fol.mihi* 111.*col.*1. & Ioannem Franciſcum Suarez *vbi ſupra fol.*256.*§. Accipiens pecuniam.*

Nota ſecundò quod non eſt contra votum paupertatis Religioſum in depoſitum res accipere, ita vt deponens omne ius dominij, ac poſſeſſionis retineat, tametſi tali modo pecuniæ v. g. ſitæ ſint apud Religioſum, vt iis vti poſſit, petita poſtea, & impetrata Superioris licentia. Item ſæpè præſumi poteſt Superiorem inuitum non eſſe, vt quæ Religioſo ad ſuum vſum conceſſa ſunt, v.g. breuiarium,aut veſtem cum aliis commutet, quæ ſibi magis accommodata videntur,præſertim ſi permutatio inſtituatur cum domeſticis, imo etiam cum externis,ſi quæ recipiuntur,ſimilia,aut æqualia ſint. Interdum verò licet inuitus ſit Superior quo ad modum, quia talia efficiuntur ipſo non rogato; non tamen inuitus eſt quoad rem ipſam, ac proinde culpa mortalis non committitur. Vide Doctores, quos citaui *vbi ſupra,reſolut.*37.38.& 42. quibus nunc addo Layman *in Theol. mor. lib.*4.*tract.*5.*cap.*7. *n.* 4. & Perez *loco citato n.*109.& 125.

Nota tertiò quod eſt opinio probabilis illa, quæ docet Religioſum habentem licentiam expendendi aliquam pecuniam in vſus, qui ſibi placuerint, aut in ſuas honeſtas recreationes, ſi in vſus turpes expendat, non peccare contra votum paupertatis, & accipiens in tali caſu non tenetur reſtituere. Ita ex Dominicanorum familia Bannez *in* 2.2.*q.*62.*ar.*5. Lopez *de contr.lib.*2.*c.*40. *ver.non autem Religioſus*, & ex Societ. Ieſu Rebellius *p.*2. *lib.*12.*q.*4.*ſect.*2.*n.*6.Ioannes Franciſcus Suarez *vbi ſupra*, licet magis probabiliter contrarium doceant alij, quos ego alibi citaui.

Nota quartò quod cum Religioſus donat alteri, ſiue eiuſdem, ſiue alterius Conuentus, an requiratur licentia tam in dante, quam in recipiente, affirmat Sanch. *in ſum.tom.*2. *lib.*7. *c.*19.*num.*71. Sed quoad Religioſum alterius Conuentus res eſt certa. Verum quoad Religioſum eiuſdem Conuentus,ego teneo contra Sanchez non eſſe neceſſariam licentiam in recipiente. Ratio eſt, quia dare, & recipere ſunt correlatiua; ſi ergo huic datur licentia dandi; ergo & alteri recipiendi,quod enim in vno correlatiuorum ſtatuitur, etiam in reliquo locum habet *ex l.*1.*&* 2.*C.de cupreſſ.lib.*11. ſicut cum datur ſubdito licentia recipiendi Ordines ab alieno,eo ipſo ratione connexionis videtur data facultas alieno conferendi. Et ita noſtram ſententiam aduerſus Sanchez tuetur Ioannes Franciſcus Suarez *vbi ſuprà in Enchiridio caſ.conſc. ver. de voto paupert. §. cum Religioſus donat.*

An pœna priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa, lata in Bulla Pij V. contra introducentes fœminas in Monaſterio, incurratur abſque iudicis ſententia?

Resol. LXVI.

Affirmatiuè reſpondet Sayrus *in claui Regia lib.* 3.*c.*10.*num.*35. Bonacina *de clauſula tom.*1.*q.*5.*punct.*3. *n.*2.*iuncta q.*1.*punct.*4 *num.*7. Merolla *in diſp. Theol. tom.*1. *diſp.*1.*c.*2.*diff* 10.*n.*253. & alij penes ipſos, quia in Bulla ſupradicta imponitur dicta pœna non ſolum ipſo facto, ſed ſine alia declaratione; ergo.

Hæc opinio eſt probabilis,ſed ego probabiliorem negatiuam ſententiam exiſtimo, quam tuetur Sanch. *in ſumm.to.*2.*lib.*6.*c.*17.*n.*39. & illa verba, *abſque alia declaratione*, intelligenda ſunt de declaratione pœnæ. Fundamenta huius ſententiæ adducit ipſe Sanchez *tom.*1 *lib.*2. *c.*22.*n.*20.*& c.*39.*n.vlt.* & ita intelligenda etiam eſſe exiſtimo ſimilia verba appoſita à Clem. VIII. in Bulla de largitione munerum, vt doctè adnotauit Souſa *in illius explicatione,n.*102.& à Greg.XIII. in Bulla, quæ incipit, *Dubia quæ emergunt contra Prælatos ingredientes monaſteria Monialium*, vt tenet Suarez *de Relig. tom.*4.*lib.*1.*c.*7.*n.*10. cum aliis, & à Paulo II.in Extrauag *ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alien.* vt notauit Henriquez *lib.*13. *c.*56.*num.* 41. Graffius *in deciſ.part.*1.*lib* 2.*c.*11.*n.*41. & alij.

Notandum eſt tamen hîc obiter, ſtando in prima ſententia, contra Graffium *p.*1.*lib.*4.*c.*23.*n.*12. poſſe Generales,& Prouinciales Religionum exemptare,& diſpenſare in ſupra dictis pœnis, & ita tenet Rodriquez *tom.*1. *q.*24.*art.*17.non autem Confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ,quia dictæ pœnæ non ſunt cenſuræ.

Notandum eſt etiam hîc præter ſupradictas pœnas, introducentes fœminas in Monaſteriis incurrere excommunicationem per Bullam Pij V. Pontifici reſeruatam, de qua ſecundum Riccium *in praxi to.*1 *reſol.*544. *n.*5. & alios,Epiſcopus,etiam ſi ſit occulta;non poteſt abſoluere.

Sed

UGR Biblioteca Universitaria

Sed contrarium dicendum eſſe puto cum Merolla *vbi ſupra,nu.*527. qui me ipſum citat *in tr.*2. *Miſcelian.reſol.*35. quod etiam dicendum eſt de Confeſſario virtute Bullæ Cruciatæ. Nam ſicuti Epiſcopus poteſt dictam excommunicationem abſoluere, ita incurrunt etiam ſupradicti in ſuſpenſionem à diuinis, de qua contra Sorbum *in compen.Priuileg.ver.ingreſſus Monaſteriorum,n.*11. Rodriquez *in expoſitione huius motus. n.*34. non ſolum ſemel, ſed toties, quoties poteſt Confeſſarius cum Bullæ Cruciatæ abſolutionem impendere in foro conſcientiæ, etiam ſi cauſa fuerit deducta ad forum contentioſum, vt notat Merolla *vbi ſupra,n* 525.& Sanchez *in ſumm.tom.*1.*lib.*6. *c.*17.*n.*41. Sed alia tranſeamus.

An ingrediens Monialium Monaſteria cum licentia, ſi tamen finito miniſterio multo ſpatio ibi moretur ob malum finem, non ſolum peccet mortaliter, ſed etiam incurrat in excommunicationem latam à Greg. XIII.

RESOL. LXVII.

AFfirmatiuè reſpondet Bonacina *de clauſura tom.*1 *q. pun.*4.*n.*21. & nouiſſimè Merolla *in diſp. Theolog. mor.tom.*1.*diſp.*1. *d ffic.*7. *n.*498. ex quo fit ab hac excommunicatione non poſſe abſoluere Religioſos habentes priuilegium abſoluendi à caſibus Summo Pontifici reſeruatis, quia hic caſus excipitur à Clem. VIII. in quodam Decreto. Nam in illo reperitur violatio clauſuræ. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem,& tutam in praxi exiſtimo, & ideò illam tenet Sanchez *in ſum.tom.*2.*lib* 6.*c.*16 *num.*69. quia ſic ingrediens non ingreditur abſque licentia, contra quem Summus Pontifex excommunicationem tulit, & hanc ſententiam tenet etiam Zerola *in praxi,ver. Moniales,ad.*8.*quæſitum*, vbi aſſerit, non incurrere cenſuras ex cauſa iuſta, & legitima licentia ingredientem,ſi cum Moniali intra Monaſterium fornicetur.

Ad argumentum verò, quod pro affirmatiua ſententia adducit Zerolla nempe motum Gregorij XIII. non eſſe odioſum, ſed fauorabilem, reſpondeo, quod contrarium aſſerunt Doctores, & nouiſſime inter illos Hieronymus Rodriquez *in compen.qq.Regul.reſol.*26.*n.*18. & ideò non videtur extendendus. Vnde puto cum Suarez *tom.* 4 *de Religion.lib.*1.*c.*7.*n.*5. Sanch.*lib.*6.*c* 16.*n.*3.& *c.*77.*n.*5. & aliis,quod ſub prædicto motu proprio Greg.XIII.& prohibitione Concilij Tridentini, *ſeſſ.*25.*cap.*5. *de Reg.* non comprehenduntur Reges, Reginæ & Cardinales; licet contrarium aſſerat Merolla *vbi ſupra diff* 3 *n.*470. Conſtitutio enim pœnalis non comprehendit perſonas ſupradictas tam inſignes.

Notandum eſt hic obiter primò, quod Confeſſarius poteſt intrare clauſuram,non ſolùm quando Regula conſiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ, & ita ex Rodriquez notat Portel *in dub regul.ver.clauſura Monialium,*19 & poſt illum Villalobos *in ſumm.tom.*2.*tract.*35.*diffic.*47.*n.*4.

Nota etiam ſecundò cum ipſo Villalobos *diffic.* 46. *n.* 12. [que no es cauſa obſtante el hazer la elecion de Abadeſſa, ò Priora, paraque el Obiſpo, ò Prelado entren en el monaſterio, que eſto ſe puede hazer por la parte de afuera, recibiendo los votos à la craticula, conforme al Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*c.*7. *de Reg.* Mas eſtenderſe eſto hablando regularmente, porque ſi ſe dieſſe caſo, en que las monjas eſtuuieſſen inquietas, y huuieſſe ſoſpecho de ſoborno, fuerza, ò otra cauſa iuſta por donde s'entendieſſe que no ſe haria canonicamente la elecion, ſi no entraſſen allà à tomar los votos, ſe podria hazer, porque eſta es cauſa neceſſaria, y tal podria ſer el alboroto que fueſſe neceſſario entrar ſeys, ò ocho frayles.] Ita ille, & ego.

Nota tertiò contra Naldum *in ſumm.ver. Clauſura n.*3. Vgolinum *de poteſt.Epiſc.c.*21.§.5.*n.*3. Comitolum *lib.*6. *q.*22. Fuſcum *de viſit.lib.*2.*c.*18.*n.*15. quod infantes nondum doli capaces,poſſunt in monaſteria Monialium admitti, nec eſſe incluſos ſub prohibitione Greg. XIII. & Concil. Trident. *vbi ſupra.* Et ita tenet Ioan.de la Cruz *de ſtatu Relig.lib.*1.*c.*5.*dub.*2. *concl.*3. Granado *in* 1.2.*D. Tho.contro.*7. *tract.*5.*part.*1.*diſp.*6.*ſect.*5. Suarez *de Relig. tom.*2.*lib.*6.*c.*16.*n.*4. & alij, quos ad ſatietatem adducit, & ſequitur Merolla *vbi ſupra*, quibus ego addo Hieronymum Rodriquez *in compen.qq.Regul.reſol.*26.*n.*7.

An derogatio in ampliſſima forma priuilegiorum Societatis Ieſu, & noſtræ Religionis valeat, & præiudicet, ſi non fuerit dictis Religionibus intimata, & inſinuata?

RESOL. LXVIII.

REſpondeo negatiuè, quia priuilegium, in cuius reuocatione requiritur certa forma, non dicitur reuocatum,ea non ſeruata. Sed Gregorius XIII. conceſſit religioni Societatis Ieſu, vt nulla derogatio ſub qualibet ampliſſima forma præiudicet priuilegiis dictæ Societati conceſſis, ſi non fuerit intimata, & dictis Patribus inſinuata; ergo,&c. Et ita hanc ſententiam docet Flauius Cherubinus *in compen. Bullarum to.*2.*conſtit.*1. *Greg.XIII. ſchol.*2. & ante illum M. Antonius de Amatis *deciſ.* 7.*per totam*, vbi refert ita deciſum fuiſſe à Rota Prouinciæ Marchiæ, & refert verba priuilegij Greg. XV.

Nota tamen hoc priuilegio gaudere etiam noſtram Religionem per ea, quæ adducit Peregrinus *in comp. noſtrorum p iu. p.*2. *tit. confirmatio priuilegiorum* §.4.*in ſcholio.* Vbi ſic ait. Noſtra Congregatio gaudet omnibus, & ſingulis priuilegiis conceſſis, & concedendis Societati Ieſu, vt patet infra *tit.priuilegia,* §. 3. & non ſolum ad inſtar,ſed æquè principaliter, vt patet ex alio priuilegio Greg.XIII.noſtræ Religioni conceſſo, quod eſt in principio primæ partis compendij noſtrorum priuilegiorum, §.4. Ergo quando priuilegia ſunt ei confirmata ex certa ſcientia,ſunt etiam nobis confirmata æquè principaliter: quia confirmatio priuilegiorum eſt noua gratia, & nouum priuilegium, vt docet Suarez *de legibus lib.*8. *c.*19.*à n.*8. *vſque ad finem capitis, ſed præcipuè n.* 10 facit ad caſum noſtrum. Hæc omnia Peregrinus. Dicendum eſt igitur non valere derogationem priuilegiorum Societ. Ieſu, & noſtræ Religionis, ſi non fuerit nobis intimata, & inſinuata, quia ita diſpoſuit Greg. XIII.

Non deſinam etiam hic adnotare priuilegium conceſſum noſtæ Religioni, quod adducit Hieron. Rodriq. *in compen.qq.Regul.reſol.*20. *n.*6. vbi ſic aſſerit. Item Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ Confeſſionum,vel etiam ſacræ Theologiæ, & ſacrorum Canonum lectioni, ac ſtudio inſiſtentes, poſſunt vti alio priuilegio Clem. VII conceſſo Clericis Sancti Syluestri de Vrbe, aliàs vocantur Theatini, dicendo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos aſſignandos à Prælato, cum ſeptem Pater noſter, & bis Symbolum Apoſtolorum, loco Horarum Canonicarum. Ita Rodriquez. Et hoc eſt maximum priuilegium, in quo etiam apparet contra aliquos, noſtram Religionem fuiſſe inſtitutam ad ſalutem animarum, & cum exercitiis ſtudiorum, vt patet ex verbis Pontificis, priuilegium ſupradictum concedentis in primordiis dictæ Religionis.

An peccata fornicationis inter Regulares dicantur contra bonum publicum?

RESOL. LXIX.

QVando crimina ſunt contra bonum commune, poteſt iudex procedere per viam inquiſitionis contra delinquentem particularem, etiam ſi contra ipſum non ſit aliqua probata infamia, & aliqui aſſerunt eſſe denun-

UGR Biblioteca Universitaria

cianda ſine præuia correctione fraterna; ideo multum ſcire conducit, an peccata carnis in Religionibus ſint contra bonum commune. Prima opinio, quam ego teneo, firmat, & tuetur Miranda *in ordine iudiciario, tom.1. q.11. art.2. concl.2.* Aldrete *de Relig. diſcipl. tuenda lib.1. c.5. §.4. n.29.* Ioſeph de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tr.2. c.3. §.2.* & alij. Secunda opinio negat, quam docet Rodriq. *de ordine iudic. c.3. n.5.* Spatharius *in praxi corrig. Regul. tract.3. c.8 n.9.* & alij. Tertia opinio eſt media, & concordat duas præcedentes, quam inuenies apud Ioan. Valerum *in differ. vtr. fori, ver. Inquiſitio, diff.1. n.6.* vbi ſic aſſerit. Peccata fornicationis in Religioſis, vbi timeri poteſt publicatio, puto vergere in damnum totius Religionis, ſecus vbi eſt adeò ſecretum, & cum tali perſona, vt veriſimiliter credatur numquam detegi; & ita concordari poſſunt Miranda, & Rodriq. qui in hoc ſunt contrarij, nam Miranda tenet vergere in damnum publicum, Rodriquez negat. Ita Valerus, quem ſequitur Thomas à Ieſu *lib. de viſitat. Regul. tract.1. c.12. n.6.*

Notandum eſt tamen hîc obiter primò, quòd etiam ſtando in prima ſententia, quando fornicatio committeretur ſemel, vel bis, tunc dici non deberet vergere in perniciem publicam, & ita in caſu fortiori de crimine nefando docet Pitigianus *in praxi criminali Regul. c.11. in addit. lit. A. in fine*, ſed in hoc caſu conſulatur prudens Confeſſarius.

Nota ſecundò cum Miranda *loco cit.* quòd etiam ſtando in prima ſententia, in his criminibus adhibenda eſt fraterna correctio, quando ſperatur, quod etiam in caſu fortiori, nempe hæreſis, & ſollicitationis, docent DD. quos ego ipſe citaui *in tract. de denunciationibus reſol.2.* & ideo ponam hîc verba Octauij Spatharij *vbi ſupra in praxi de modo corrig. Regul. tract.6. c.3. n.3.* ſic aſſerentis. Ordinem præſcriptum à Chriſto Domino in Euangelio circa correctionem fraternam eſſentialiſſimum arbitror in Religionibus, vt millies dixi, & qui nunquam ſine grauiſſima culpa omitti poſſit, quando eſt ei locus, & qui vtinam ſeruaretur; nam eo ſeruato, non eſſent in Religionibus tot controuerſiæ, tot æmulationes, tot contentiones, tot perſecutiones, tot mortales inimicitiæ, tot ſcandala, & præcluderetur aditus omnis, & omnis via inquietis, & maleuolis, & Religiones fruerentur ſumma pace, charitate ſumma, ſumma concordia, & ſumma Regulari obſeruantia. Hæc Spatharius, quæ non procedunt, ſi in aliqua Religione quis circa hoc cederet iuri ſuo, vt ſuprà probatum eſt de Societate IESV.

An recipere poſſit profeſſionem ſolennem ſimplex Religioſus, de licentia tamen ſui Superioris?

RESOL. LXX.

DE hoc caſu his diebus interrogatus fui, & prima facie videtur reſpondendum quòd non, per verba Ioannis Valeri *in differ. vtr. fori, ver. Regularis, differ.4. n.5.* vbi ſic ait. Poteſt incorporare profeſſum in Monaſterio, vel Prælatus Monaſterij, vel alius Prælatus de proprij Prælati licentia. Ita ille, licèt loquatur in ordine ad forum externum.

Sed ego tunc affirmatiuam ſententiam docui per ea, quæ aſſerit Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit. diſp.12. dub.1. n.17.* Cucchus *in inſtit. lib.3. tit.1. de Regul. n.54.* & doctiſſimus Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.35. diffic.20. n.5.* vbi ita ait. [La profeſſion ſe ha de hazer en manos del Prelado de la Religion, que es el que puede con el conuento recebirle, y aſſi no baſtaria, que profeſſaſſe en manos del Obiſpo del lugar, ſi no es en los conuentos, que eſtan ſujetos à el. Mas podrialo hazer de mandato del Prelado, no ſolo el Obiſpo, però tambien vn Clerigo, y aun lego.] Sic ille, qui etiam plus addit *num.6.* ita aſſerens. [Mas ſi ſuccedieſſe que algun frayle recebieſſe vn nouicio à la profeſſion en nombre del Prelado, ſin tener mandato del para eſſo, en tal caſo, ſi ſabiendolo el Prelado lo tuuiere por bien, valdria la profeſſion, y ſerà profeſſo deſde el punto de la ratihabicion.] Hæc Villalobos, & ego. Vnde ſi in noſtra Religione Præpoſitus detineatur aliquo impedimento in die, qua profeſſionem aliquis ex noſtris efficere debet, licentia illius non ſolùm Vicarius, ſed etiam quilibet vocalis, vel ſimplex Sacerdos ex noſtris poterit inter Miſſarum ſolemnia dictam profeſſionem recipere. Et hæc omnia contra Valerum procedunt, non ſolùm in foro poli, ſed etiam in foro fori.

An Prælati Regulares poſſint commutare, & diſpenſare vota Nouitiorum?

RESOL. LXXI.

NEgatiuam ſententiam tenet Azorius *part.1. lib.11. 19. q.21.* Suarez *de Relig. tom.2. lib.6. de voto, c.11. n.9.* Sayrus *in claui Regia lib.6. c.11. n.92.* & alij, quia Prælatus Religionis non habet ſimpliciter iuriſdictionem Epiſcopalem in Nouitium; ergo, &c.

Sed tu tene affirmatiuam ſententiam, quia licèt Prælatus non habeat poteſtatem dominatiuam in Nouitium, habet tamen in illum poteſtatem Eccleſiaſticam; & ita hanc ſententiam tenet Henriquez *lib.7. de indulg. c.22. num.7.* Leſſius *lib.2. c.40. dub.13. n.80.* Sanchez *ſum. tom.1. lib.4. c.39. n.17.* Fauſtus *in theſ. Relig. lib.3. q.27.* Miranda *in manuali Prælat. tom.2. q.32. art. vlt.* Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit. diſp.10. dub.6. n.2.* Tamburinus *de iure Abb. tom.2. diſp.18. q.3. n.2.* & Portel *in dub. Regular. ver. diſpenſare, num.13.* vbi ſic ait. Vota Nouitiorum non poſſunt Prælati irritare, quia non habent erga illos poteſtatem dominatiuam, nec ſimiliter Abbatiſſæ poſſunt irritare vota Nouitiarum, poſſunt tamen Prælati vota Nouitiorum, & Nouitiarum commutare, & diſpenſare. Ita ille.

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ in Cœna Domini?

RESOL. LXXII.

AFfirmatiuè reſpondet Suarez *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. c.21.* per totum, & nouiſſimè Hieron. Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſol.3. n.3.* vbi ſic ait. Prælati Regulares poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, non obſtante noua reſeruatione ipſorum, quæ quotannis fit in publicatione dictæ Bullæ. Ita ille. Et hanc ſententiam mordicus etiam defendit Peirinus *in priuileg. Minim. tom.1. conſtit.4. Sixti IV. §.5. n.6. cum ſeq.* & Portel *in addit. ad dub. Regul. ver. Abbas, n.8.* Vide etiam Emanuelem Rodriq. *in qq. Regul. tom.1. q.20. art.9.* Vegam *in ſumm. tom.1. c.49. caſ.1.*

At his non obſtantibus Sigiſmundus à Bononia *tract. de elect. dub.69. n.13.* Aſcanius Tambur. *de iure Abb. tom.2. diſp.14. q.15. n.3.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.1. c.6. dub.15. concl.1.* Zanardus *in direct. theol. part.2. c.17.* Naldus *in ſum. ver. nouitius, n.7.* Vechius *in praxi nouit. diſp.9. dub.6. n.3.* Graffius *in appen. lib.1. c.7. n.22.* & alij penes ipſos, aſſerũt non poſſe Prælatos Regulares abſoluere neque Profeſſos, neque Nouitios à caſibus Bullæ Cœnæ. Sed ego in controuerſia tam graui cum Miranda *in manuali Prælat. tom.2. q.9. art.10.* iudicis officium agere nolo, ideo de illa penes alios ſit iudiciũ, ſeu conſulatur Summus Pontifex.

An Nouitij gaudeant priuilegiis Profeſſis alicuius Religionis conceſſis?

RESOL. LXXIII.

NEgatiuè reſpondet Rodriquez *in qq. Regul. tom.3. q.51. art. vlt.* & Portel *in dub. Regul. ver. Nouitij annus, n.53.* vbi ſic ait. Nouitius directè, ac propriè ſolum gaudet priuilegio canonis, aliis verò priuilegiis non gaudet,

UGR Biblioteca Universitaria

quæ conceduntur Profeſſis, niſi exprimatur de Nouitiis. Ita ille.

Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Suarez *de Relig. tom.3. lib.5.c.16.n.17.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.4 c.39.n.13.& tom.2. lib.6. c.10. in fine* Riccius *in praxi, tom.4.reſ.240.n.2.* Azorius *tom.1. lib.12.c.2. q.10.* Henriq. *lib.7.c.22.n.7.* Sayrus *de cenſ. lib.7.c.13.n.6.* quia licèt Nouitius non ſit verè, & in effectu Religioſus, in fauorabilibus tamen habetur tamquam Religioſus, & Profeſſus,& largo modo Nouitius dicitur Religioſus, & Monachus, vt benè notat Rebuffus *in praxi benef. tit. de diſpenſat. cum Regul.n.23.* qui teſtatur Cancellariam Apoſtolicam vocare Nouitium Monachum; quæ omnia magis corroborantur ex priuilegio ſpeciali conceſſo Generali Societatis IESV, cuius vigore omnia Societatis priuilegia Nouitij communicare valent, vt patet *in compen. priuilegior. dictæ Societatis, tit. Communicatio,n.5.* vnde noſtra Religio, & aliæ ratione communicationis hoc priuilegio gaudebunt.

An Nouitius etiam Patrum Minorum, aut Capuccinorum poßit in ſuo teſtamento reſeruare electionem puellaram, quibus ſuus hæres debet quotannis ſoluere certam pecuniarum ſummam?

RESOL. LXXIV.

NEgatiuè reſpondet Politius *in regul. Capuc.c.6.n.77.* & alij, qui docent ſupradictos Religioſos non poſſe ſuſcipere vltimarum voluntatum executionem, ex *Clem. Exiui. §. proinde, de ver. ſignificat.*

Sed ego contrarium puto, etiamſi Nouitius ſit ex fratribus Minoribus, ſeu Capuccinis, quia in tali caſu ceſſat ratio dictæ Clem. non enim adſunt litigia, & pecuniæ contrectationes, ſeu adminiſtrationes. Nota tamen quòd ſupradicta nominatio puellarum debet fieri cum licentia Superioris. Et hæc omnia docet Bartholomæus de Vechis *in praxi Nouitiorum, diſp.8. dub.13. num.2.* & alij penes ipſum.

An ſit licitum Religioſo ſuum teſtamentum, ante profeßionem factum, declarare?

RESOL. LXXV.

NEgatiuam ſententiam tenet Miranda *in manuali Prælat. tom.1. q.23. art.10.* & alij penes Gaſparum Theſaurum *in qq. forenſ. lib.q.56.n.3.*

Sed contrariam ſententiam, & meritò tenet Reginaldus *tom.2.lib.18.cap.27.n.397.* Moneta *de commut.vlt.volunt. c.5.q.1.n.14.* & alij, quos nouiſſimè affert Bartholomæus de Vechis *in praxi nouit. diſp.18.dub.12.n.2.* quibus ego addo Hieron. Rodriq. *in compen.qq. Regul. reſol.101. n.50.* qui citat Sanchez *in ſumm. tom.2. lib.7.c.11.n.16.*

Dico igitur poſſe Religioſum, etiam minorem Capucinum declarare ſuum teſtamentum ante profeſſionem confectum, dummodo tale teſtamentum dubiæ, vel obſcuræ voluntatis interpretatione indigeat, & Religioſus declarationem verbis conuenientem proferat. Vide Gozadinum *conſil.41.n.15 16.& 17.* Ratio eſt, quia in tali caſu Religioſus non diſponit aliquid, ſed oſtendit, quid actum ſit in præteritum.

An Epiſcopus poßit excommunicare Regulares nolentes ad proceßiones accedere?

RESOL. LXXVI.

AFfirmatiuè reſpondet Riccius, Genuenſis, & alij, quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part 3. alleg.78. num.25.* & ita declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem teſtatur.

Non deſunt tamen Doctores contrarium ſentientes & præter Sanchez, Henriquez & Rodriquez, quos citat Barboſa, docent etiam hanc ſententiam Tamburinus *de iure Abbat.tom.1.diſp.19. q.7.n.7.* Scortia *in Bull. Pontificis, theorem.393.* Peirinus *in priu. Minim.tom.1. conſt.11. Sixti IV. n.60.* Portel *in addit.ad dub. regul.ver. Epiſc.n.5.* & Villalobos *in ſumm. tom.2.tract.35.diffic.5.n.17.* vbi ſic aſſerit. [Duda es, ſi en los caſos, que los religioſos eſtan ſujetos, à los Obiſpos, como en obligarles à yr à las proceſſiones, los puede compeler por deſcomuniones, y cenſuras. A lo qual reſpondo, que ſupueſto, que los mendicantes tienen priuilegio eſpecial, para que no los puedan deſcolmugar, ni poner otras cenſuras, no ſe las podran poner los Obiſpos, ſi no es quando eſpecialmente ſe les concede, como ſe haze en el concilio en algunos caſos particulares, y anſi no los podran compeler con cenſuras en el caſo de las proceſſiones, y otros, donde no tienen eſpecial comiſſion para eſſo.] Ita ille, qui multos alios Doctores citat.

Ad declarationem Cardinalium dicendum eſt, quòd de illa non conſtat authenticè. Imò nouiſſimè Hieronymus Rodriquez *in compen. qq.Regul.reſ.118. n.1.* ex Quaranta & Portel *in addit. ad dub. Regul. ver.Proceſſiones,n.1.* ex Barboſa notant Sacram Cardinalium Congregationem pluries determinaſſe, non poſſe Regulares compelli ab Epiſcopo per cenſuras ad proceſſiones, & ideo à noſtra ſententia non eſt recedendum.

An Regulares poßint facere proceßiones extra Conuentum ſine licentia Epiſcopi?

RESOL. LXXVII.

AD iſtam quæſtionem ſic reſpondet Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.35.diffic.5.num.9.* [En lo que toca à Proceſſiones dize Rodriquez *in addit. ad ſumm. tom.4. cap.105. num.5.* que los Religioſos no las pueden hazer de derecho comun fuera de ſus conuentos, porque no tienen territorio. Mas el Padre Portel *in dub. Regul. ver. Proceſſiones, num.8.* dize que ſiempre ha viſto praticar, que los Religioſos ſin licencia del Obiſpo hagan proceſſiones fuera de ſus conuentos.] Ita ille. Vnde Tamburinus *de iure Abbat.tom.1.diſp.15.q.7.n.39.* Hieron. Rodriquez *in compen. qq. Regular. reſol.118. num,10.* exiſtimat in hoc ſtandum eſſe conſuetudini locorum, & Iacobus de Graſſis *conſil 20. de Regul.* opinatur Regularibus licere per triginta paſſus extra ambitum Conuentus proceſſiones facere.

Non reticeam tamen Barboſam *de poteſt. Epiſc.part.2. allegat.78.n.7.* & alios penes ipſum, docere, non poſſe Regulares dictas proceſſiones facere extra Conuentum ſine licentia Epiſcopi; & ita determinaſſe Sacram Cardinalium Congregationem ſub die 2. Iulij 1620. quod etiam teſtatur Peirinus *in priuilegia Minim. tom. 2. conſtit.7. Pij V. § 10 n.11. ad 8.* & hîc Panormi obſeruatur.

Nota tamen quòd ex eadem declaratione Cardinalium obſeruat Peirinus *vbi ſuprà*, proceſſionem Roſarij poſſe fieri per totam ciuitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſeruata, & in quatuor feſtiuitatibus B. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis.

An Prælati Regulares teneantur emittere profeßionem fidei.

RESOL. LXXVIII.

AFfirmatiuam ſententiam præcipit Pius IV. in ſua conſtitut. & docet Hieronymus Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſol.67.n.1.* Emanuel Rodriquez *in qq. Regul. tom.2.q.72.art.1.* Riccius *part.4. deciſ.83.n.1.* Ricciullus *tract. de iure part.5. lib.1.c.13. num.5.* Barboſa *de poteſtate Epiſc. part.2. allegat.61.n.7.* & alij penes ipſos.

At ferè in omnibus Religionibus vſus eſt in contrarium, & ideo Prælati ad hanc fidei profeſſionem non tenentur. Vnde Tamburinus *de iure Abbat.tom.1. diſp.8. quæſt.3.*

UGR Biblioteca Universitaria

quæſt. 3. num. 3. ſic ait. In illis Religionibus, in quibus conſtitutio Pij IV. non eſt vſu recepta, vel eſt contrario vſu abolita, Prælati Regulares non tenentur ad fidei profeſſionem emittendam, & Hieronymus Sorbo *in annot. ad compen. priuileg. tit. Profeſſio fidei*, dicit Sacram Cardinalium Congregationem reſpondiſſe prædictam conſtitutionem quoad Prælatos Regulares non eſſe in vſu, atque ita pariter conſuluiſſe alios doctiſſimos viros, & ita in praxi obſeruari, quidquid dicant alij, & reuera hodie in Religionibus prædicta conſtitutio non obſeruatur. Ita Tamburinus, & de dicta praxi teſtatur etiam Portel. *in dubiis Regul. ver. profeſſio, num. 3.* & illam approbat Sigiſmundus a Bononia *tract. de elect. part. 1. cap. 7. dub. 50. num. 7.* & Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 1. diffic. 6. n. 3.* vbi ſic ait. [Aduierto que aunque el Concilio Tridentino no obliga à los Prelados à hazer la profeſſion de la fe; los obliga Pio IV. en vn moto proprio, aunque ſean de los Ordines militares. Mas eſto en muchas religiones no eſtà en vſo, y donde no lo eſtuuiere, non obligarà.] Ita ille, & ego cum Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 5. n. 3.* quidquid aſſerat Barboſa *vbi ſupra.*

Sed maius dubium eſt circa Regulares lectores Philoſophiæ, ac ſacræ Theologiæ, an, inquam, teneantur emittere fidei profeſſionem? Portel *vbi ſupra in dub. Regul. verſ. Profeſſio fidei, n. 3.* affirmatiuè reſpondet, & cum Rodriquez aſſerit Prælatos Regulares aliter promouentes Lectores in ſuo ordine incurrere pœnas poſitas in 2. Bulla Pij IV. ſed ſi in aliqua Religione dicta Bulla non fuit vſu recepta, vel per contrarium vſum fuerit abrogata, vt ſuprà de Prælatis dictum eſt, non condemnarem Lectores dictam profeſſionem fidei minimè facientes.

An ſit prohibitum Regularibus ſtudium iuris ciuilis?

RESOL. LXXIX.

Reſpondeo affirmatiuè ex *cap. 2. ne Clerici, vel Monachi, lib. 6.* quando principaliter Monachi, vel Clerici ius ciuile audiunt, ſecus autem ſi ad cognitionem iuris Canonici illi ſtudio incumbunt, & ideo ferè omnes Regulares legum ſtudio incumbentes excuſari poſſunt, quia hoc facere poſſunt in ordine ad meliùs addiſcendum ius Canonicum, & ita tenent communiter DD. quos alibi citaui.

Tantùm hìc obiter addam contra Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 8. num. 82.* quòd ſufficit licentia Prælati facta Religioſo, ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus Conuentus, ſed vtplurimum conſilium, quod quidem non tenetur ſequi Superior, & ita ex multis docet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 97. num. 11.*

An Regulares poſſint celebrare vbique in altari portatili, etiam in domibus ſæcularium?

RESOL. LXXX.

Negatiuè reſpondet Miranda *in manuali Prælatorum, tom. 1 quæſt. 40. art. 9.* citans Suarez pro ſe idem ſentientem.

Sed Laurentius Portel *in dubiis Reg. ver. Altare, num. 1.* contrariam ſententiam tenet, & ideo aſſerit poſſe Regulares non contradicente Epiſcopo celebrare in domibus ſæcularium in altari portatili, ſeruata debita decentia extra cameras, vbi dormiunt, & in plateis, & caſtris, & in grangiis, & citra viſum dubium poſſe hoc facere Fratres itinerantes dicendum eſt. Ita Portel, qui citat pro hac ſententia Ioan. de la Cruz, Ledeſmam & Rodriquez.

An aliæ Religiones gaudeant priuilegiis conceſſis Societati Ieſu cum limitatione, ne illis aliqua Religio communicet?

RESOL. LXXXI.

Negatiuè reſpondet Pater Suarez *lib. 8. de legib. c. 17. prope finem.* Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Rodriq. *in qq. Regul. tom. 1. q. 55. art. 17.* & Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 4. §. 2.* & ideo per priuilegia conceſſa dictæ Societati poſſunt alij Regulares ordinari abſque interſtitiis, & extra tempora abſque examine de cantu ab Epiſcopo, & ſimilia; & hoc propter amplam confirmationem, & extenſionem priuilegiorum conceſſorum à ſequentibus Pontificibus aliis Religionibus.

Nota verò, quòd omnes concedunt, quòd quando Pontifices conceſſerunt priuilegia Societati IESV tali modo, vt ſubditi illius non communicent illis, niſi concedantur illis à ſuo Generali; hæc limitatio non ligat alios Regulares, ſed inconſulto ſuo Generali gaudent illis priuilegiis. Vide Mirandam *in manuali Prælat. tom. 2. q. 46. art. 5. ad finem.* Portel *in dub. Regul. ver. Priuilegij communicatio, n. 23.* Suarez, Rodriquez *vbi ſupra.*

An Prælati Regulares omittentes informationes, quas præcipit Sixtus V. in receptione Nouitiorum, peccent mortaliter?

RESOL. LXXXII.

Ad hanc quæſtionem reſpondent Bartholomæus de Vechis *in praxi nouitiorum, diſp. 6. dub. 1. n. 6.* vbi ſic ait. Quo verò ad conditiones, quarum inquiſitio præcipitur in conſtitutione Sixti V. vel etiam illa tradita à Regula noſtra, vt ſcilicet examinentur de fide Catholica, &c. Dico maiorem difficultatem eſſe, an prætermiſſio inquiſitionis eorum ſit peccaminoſa: nihilominus cenſeo recipientem nullo peccati nexu illaqueari, omittendo eam circa omnes, vel vnam, aut alteram ex his conditionibus, quotieſcumque, vel ex certa ſcientia, vel ex probabilibus indiciis, ſeu coniecturis pro certo habet, non eſſe neceſſariam reſpectu perſonæ, quæ in Religionem admitti poſtulat. Ita Vechius.

An Prælati recipientes Nouitios ſine dicta informatione, incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. ſi Nouitius careat illis defectibus.

RESOL. LXXXIII.

Reſpondeo negatiuè, & ita ex Rodriq. *in qq. Reg. tom. 3. q. 54. art. 4.* docet Laurentius de Portel. *in dub. Reg. ver. Nouitij informationes, n. 6* vbi ſic ait, Conſolatorium valde eſt quod doctè notauit Rodriquez ex verbis Bullæ Sixti V. videlicet quòd Prælati omittentes informationes non incurrunt pœnas Bullæ, niſi à parte rei Nouitius ſic receptus abſque informationibus fuerit aliàs criminoſus, & ligatus aliquo impedimento ex ibi notatis: ſi enim careat omni impedimento, non incurrit pœnas, quia textus ligat ſolùm recipientes criminoſos. Ita ille, & poſt illum nouiſſimè tenet etiam Bartholomæus de Vechis *in praxi Nouitiorum, diſp. 7. dub. 5. n. 3.* & ita ego olim liberaui à magnis anguſtiis quemdam Superiorem Regularium, contra quem Fratres ſubditi inſurgebant propter receptionem cuiuſdam Nouitij, non præcedente informatione de vita, & moribus ſecundùm Bullam Sixti V.

An egreſſio Nouitij è monaſterio, cum licentia tamen Superioris, interrumpat annum Nouitiatus, & quid ſi licentia ſit illicitè data.

RESOL. LXXXIV.

Vt, v. g. ſi ob malam valetudinem Nouitius in domos ſæcularium ſe transferat, vel ad videndos parentes, vel

vel recreationis cauſa, &c. Negatiuè reſpondendum eſt cum Grattio *part.* .. *lib.* 3. *c.* 5. *num.* 18. Zenardo *in direct. Theol. part.* 2. *cap.* 16. Gratiano *in diſcep. n.* 1. *c.* 166. *n.* 14. & aliis communiter, quod etiam verum eſſe puto, licet illicite, & ſine rationabili cauſa conceſſa fuiſſet à Superiore Nouitio licentia manendi extra Monaſterium. Nam in tali caſu licet Superior illicite præſtans licentiam peccet, ex hoc tamen non ſequitur, quòd annus Nouitiatus interrumpatur, & ita docet contra Nauarrum Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *c.* 14. *n.* 13.

Nota etiam contra Emanuelem Rodriquez, quem nouiſſimè ſequitur Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſ.* 101. *n.* 44. Nouitium extra Monaſterium de licentia Superioris poſſe demorari, cauſa, v.g. morbi curandi, non ſolùm per vnum, vel duos menſes, ſed etiam per maiorem partem anni, & ita docet contra Rodriquez Pater Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 28. & citat Nauarrum *lib.* 3. *conſ.* 42. *in prima edit. tit. de Regul.* & Azorium *tom.* 1. *lib.* 12. *c.* 2. *q.* 8. loquentes de Nouitio, qui decem menſes, & ſemi menſem extra Religionem demoratus e , & reſiduum tantùm in illa permanſit. Imò Azorius loquitur de nouitio, qui toto probationis anno extra Conuentum apud ſæculares demoratus eſt, cum licentia tamen Superioris.

Nota etiam hic obiter, quòd non interrumpitur annus Nouitiatus, ſi Nouitius retento habitu perterritus ſeueritate, vel iracundia Superioris, ſeu Magiſtri, Monaſterium abditè exeat cauſa ſe celandi dummodo animum habeat redeundi, & ita docet Galuanus *conſil.* 12. *num.* 8. Et idem dicendum eſt, ſi Nouitius retento habitu exeat indebitè, & ſine licentia clauſuram, dummodo ad Monaſterium redire intendat, & ita tenet Suarez *vbi ſupra de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *c.* 14. & alij.

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ſuſpenſos propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, vel per ſaltum?

Resol. LXXXV.

Negatiuè reſpondet Gabucinus, quem citat, & ſequitur Sayrus *de cenſuris, lib.* 6. *c.* 12. *num.* 13. & 14. vbi aſſerit, priuilegiis Regularium circa hoc eſſe derogatum per Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. *de reform.*

Sed prorſus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam latè defendit Laurentius Portel *in dub. Regul. ver. Ordines ſacri, n.* 14. & nouiſſimè Hieronymus Rodriq. *in compen qq. Regul. reſol.* 106. *num* 26. & ad argumentum Sayri reſpondet Portel, quod Concilium ibi ſolùm reuocat priuilegia, ne ordinentur Regulares ante ætatem ibi aſſignatam, non verò reuocat priuilegia Regularium, quæ alias habent abſoluendi à Sede Apoſtolica ſuos ſubditos. Imò Concilium clarè loquitur: ait enim (priuilegiis quoad hoc excluſis) quoad hoc, inquam, id eſt, quoad Ordines ſuſcipiendos ante hanc ætatem; vnde non loquitur de priuilegiis Regularium ad abſoluendos ſubditos.

Neque obſtat, quòd Sixtus V. in ſua conſtitutione contra malè promotos, reuocauit priuilegia Regularium ad abſoluendum ſubditos ſic malè promotos, quia poſteà reua idata ſunt per alios Pontifices ſubſequentes, qui confirmarunt priuilegia Regularium ex certa ſcientia, quæ forma confirmationis reualidat inualida, & reuocata per ſuos anteceſſores, vt communiter docent Doctores, & præcipuè inter illos Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. part.* 2. *c.* 4. *dub.* 76. *n.* 6. & Suarez *de legib. lib.* 8. *c.* 19.

An Regulares non benè linguam Latinam callentes poſſint ab Epiſcopis ordinari?

Resol. LXXXVI.

Videtur reſpondendum negatiuè, nam Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 11. generaliter requirit in ordinandis ſcientiam ſaltem linguæ Latinæ.

Sed ego alibi cum Villalobos contrarium docui, & nunc iterum doceo cum Tamburino *de iure Abbat. tom.* 2. *diſ.* 1. *q.* 21. *num.* 5. Hieronymo Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 106. *n.* 24. & Peirino *in priuil. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 26. *Leonis X.* §. 13. *n.* 25. quia in Regularibus non requiritur tanta literarum peritia, quanta in Clericis ſæcularibus. Nam Religioſi, regulariter loquendo, non ordinantur ad curam animarum habendam ſicut Clerici. Vnde patet reſponſio ad authoritatem Concilij. Adde, vt obſeruat Peirinus, quòd Concilium id relinquit Epiſcoporum arbitrio, ait enim Minores Ordines iis ſaltem, qui linguam Latinam intelligant per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo magis expedire videretur, conferantur: arbitrium enim illud Epiſcopi non ſolùm eſt ſuper interſtitiis, ita vt iis non ſeruatis, ſi Eccleſiæ vtilitas poſtulet, poſſit ordines conferre; ſed etiam ſuper Grammatica, ita vt neſcienti Grammaticam, ſi alioquin bonæ indolis ſit & docilis, vel poſſit optimè inſeruire miniſterio, ad quod ordinatur, ſine Grammatica poſſit Ordines quoſcumque conferre. Neque enim ex verbis Concilij colligi poteſt ratio, quare arbitrio Epiſcopi relinquatur potius diſpenſatio ſuper inteſtitiis, quàm ſuper Grammatica cùm verbum, *conferantur*, ſub quo ſtant illa duo, poſt *arbitrium*, collocetur. Ita Peirinus *vbi ſuprà*, qui citat Menochium *lib.* 2. *de arbitr. caſ.* 425. *n.* 58. quæ omnia ſunt valde notanda à Dominis examinatoribus Epiſcoporum.

An Generales, & Capitulum generale poſſit limitare, vel omninò tollere à Fratribus vſum priuilegiorum Apoſtolicorum?

Resol. LXXXVII.

Reſpondeo affirmatiuè cum Tamburino *de iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 16. *q.* 9. *n.* 2. Peirino *in priuileg. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 2. *Iulij II.* §. 3. *n.* 9. Portel. *in dubiis Regul. ver. priuil.* . 78. Miranda *in manual. Prælat. tom.* 2. *q.* 43. *art.* 4. Emanuele Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 1. *q.* 9. *art.* 2. & hæc opinio procedit etiam in Religionibus, non habentibus ſpecialem auctoritatem Apoſtolicam ad hoc faciendum, quidquid aliqui contradicant, aduersùs quos inſurgit Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 116. *num.* 26. & alij.

Aduertendum eſt tamen, quòd Capitulum generale non poteſt ſtatuere aliquid contra ius commune; vnde in gratiam lectorum ponam hic per extenſum quoddā conſilium à me in caſu, de quo interrogatus fui, magna diligentia, & ſtudio compoſitum, & facti ſpecies erat iſta.

Capitulum generale cuiuſdam Religionis determinauit quædam immobilia certæ domus alienanda eſſe tantùm à quinque Patribus eligendis per Capitulum dictæ domus, vt poſteà factum fuit. Quæritur, an tale decretum fuerit validum, & an alienatio, ſi tali modo efficeretur, fuiſſet inualida?

Reſpondeo, ſupradictum decretum fuiſſe inualidum, & ſuppono primò, Capitulum generale cuiuſlibet Religionis non poſſe determinare aliquid contra ius commune, vt patet *in cap. quod ſuper his, de maior. & obedien.* vbi Panormitanus, & alij Canoniſtæ. Idem etiam docet in terminis Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 21. *art.* 5. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 5. *q.* 1. *n.* 6. Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. regul. reſol.* 116. *num.* 26. Peirinus *in priuil. Minim. tom.* 1. *conſtit. Pyrrhi*, §. 4. *n.* 10. Portel *in dub. regul* 2. *ſtatutum, num.* 9. Salas *de leg. diſp.* 8. *ſect.* 13. *num.* 56. & Nauarrus *de Regular. lib.* 3. *conſ.* 56. *n.* 4. qui agit de quodam ſtatuto, facto in Capitulo generali Minimorum.

Suppono ſecundò, alienationem bonorum immobilium pertinere de iure communi ad totum Capitulum Monaſterij, vt patet ex *cap. ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2. & ex iuribus quæ affert Villagut *tract. de alien. rerum Eccleſ. lib.* 1.

lib.1.part.1.cap.1.num.1. quibus adde Ioan.de la Cruz *de ſtatu relig. lib.1.cap.4.dub.5. concluſ.2.* Portel *in dub.regul. ver. alienatio,n 1.* Filliucium *tom.3.tract.44.c 5. n.13.* Bonacinam *de alien. bon. Eccleſ. diſp.2.q.vn. punct.4. num.4.* Riccium *in praxi tom.1. reſolu.48.* Lancelotum *in inſtit. can.lib.2.tit.27.*& alios penes ipſos. Vnde Vrbanus VIII. alienationem bonorum immobilium, de qua loquimur, voluit faciendam eſſe à Patribus, & Præpoſito dictæ domus,quam quidem Bullam, iuxta iuris formam interpretandam eſſe certum eſt, per ea, quæ adducit Decius *conſ.403.num.17.* Amatus *conſ.64 n.11.* & alij.

Hoc ſuppoſito ſic argumentor. De iure communi competit Capitulo dictæ domus alienatio bonorum immobilium, ſed Capitulum generale non poteſt determinare aliquid contra ius commune; ergo inualida fuit determinatio, de qua loquimur, quia eſt contra ius commune.

Sed inſtabis aduerſus ſupradicta, quòd dato dictam determinationem Capituli generalis fuiſſe inualidam, tamen vnuſquiſque poteſt cedere iuri ſuo, *ex l.ſi iudex, ff. de minor. cap. tuis,ver. niſi de teſtibus, cap. ad Apoſtolicam, de Regul. cap.ex conſcientia de ſortileg.* vt notant Doctores, quos affert Auguſtinus Barboſa *in collect.tom.2.lib.5.tit.20. c.9.n.4.*& Petrus Barboſa *in l.alia, §. eleganter, n.12. cum ſeq.ff.ſoluto matrimonio*,vnde *in cap.quia propter,de elect.* habetur quòd poteſtas eligendi reſidens penes totum Capitulum, poteſt à Capitulantibus committi aliquibus viris. Sed hoc accidit in caſu noſtro, quia vocales dictæ domus ceſſerunt iuri ſuo, & elegerunt illos quinque Patres; ergo valida erit alienatio dictorum bonorum ab illis facta. Nec poſſunt dicti Patres, qui elegerunt alios quinque, modò aliquid repetere. Nam qui renunciauit iuri ſuo, illud repetere non poteſt, & actiones ſuas remittentibus, non eſt dandus ad eas regreſſus, vt patet ex *l.quæritur,§.ſi venditor. de ædilit.edict.* & ex multis probat Pariſius *de reſign. benef.lib.1. q.13.n.1. & 8.* Couarr. *lib.1. var.c.4.n.1.* Surdus *deciſ.231.n.13.* Tiraq.*de retr.lig.§.1. gloſſa 9.n.119.*& Barboſa *in cap.quam periculoſum.quaſt.1. n.2.* Decius *conſ.445.n.56.* Becius *conſil.38.n.4* & alij.

Verùm ego his non obſtantibus, puto ſupradictam alienationem factam à dictis ſolis quinque Patribus eſſe inualidam. Vnde pro eneruanda doctrina adducta, notandum eſt, quòd ſacri Canones in alienatione bonorum Eccleſiæ requirunt pro forma conſenſum Capituli, vt notant DD. citati in 2.ſuppoſito,quibus addo Tannerum *in 2.2.D.Thom.diſp.4.q.7. dub.7.n.18.* Leſſium *lib.2.c.24. dub.11.* cum aliis, & hoc pro bono, & vtilitate dictarum Eccleſiarum, quia,vt ait Villagut *tract. de rebus Eccl.malè alien. lib.1. part.1.c.1.n.1.* illud quod commune eſt,negligi ſemper ſolet, & variis paſſionibus moti homines, potius quærunt quæ ſua ſunt, quàm quæ communia,& Eccleſiarum. Meritò igitur viſum fuit tot Summis Pontificibus, negotium alienationis bonorum eccleſiaſticorum committere pluribus, vt illud accuratiùs expediatur. Ita Villagut, & alij communiter.

His ſuppoſitis ad argumentum adductum reſpondeo. poſſe quem cedere iuri, & priuilegio ſuo, quando illud ius reſpicit tantùm priuatum eius commodum, non autem quando reſpicit bonum publicum,& aliorum,vt patet ex *cap. ſi diligenti,de foro competenti, & in l. ius publicum, ff. de pactis*, & aliis iuribus adductis per Tambur.*de iure Abbat. tom.1. diſp.16.q.15.n.3.* Peirinum *in Rituali Minim. part.2. not.10.* Sylueſt. *ver.Priuil.q.10.* Armillam *eod.ver.n.9.* Nouarium *in q.forenſ.part.1.q.66. n.2.* Sanch. *in ſumm.tom.1. lib.4.c.39. n.29.* Sigiſmundum à Bononia *tract. de electione, part.1.c.2.dub.25.n.7.* Lauorium *in variis elucubrationibus,tit.4.c.14.n.87.* Suarez *de legib.lib 8. c.6.n.2.* & alios communiter. Sed ius, quod habet totum Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſterij, vt alienatio bonorum efficiatur cum ipſius conſenſu,reſpicit bonum commune, & bonum Eccleſiarum,quia plures magis accuratè perpendunt negotia, quàm pauciores, vt patet ex iuribus, & ratione adducta à Villagut *vbi ſuprà.* Ergo non licet Patribus alicuius Capituli cedere iuri ſuo, & eligere aliquos tantùm,vt poſſint bona Monaſterij alienare,quia hoc vergeret in damnum Eccleſiarum,cùm alienatio bonorum à pluribus magis maturè perpendenda,efficeretur à paucioribus contra mentem canonum, qui in alienatione bonorum Eccleſiarum, ad earum vtilitatem præſcribunt talem formam, nempè conſenſum plurimorum ſaltem maioris partis Capituli, quæ omnia non accidunt in caſu *cap. quia propter, de elect.* adducto in argumento contrario. Nam,vt optimè aduertit gloſſa *ibi in verbo viri*, & Miranda *in manual. Præl.tom.2.q.23.art.34.q.1.* Negotium electionis melius poteſt expediri per pauciores, quàm per plures,quod contrarium accidit in alienatione bonorum eccleſiaſticorum, vbi quanto ſunt plures, qui in illa interueniunt, tanto meliùs,& accuratiùs rem pertractant,vt ſuprà ex ſacris Canonibus,& rationibus probatum eſt. Non eſt igitur ſumendum argumentum de electione ad alienationem, quia in electione electores cedunt iuri ſuo, non vergenti in damnum Eccleſiarum, imò in vtilitatem: ſecus autem, vt dictum eſt, accidit in caſu noſtro, in quo Patres Capituli, ſi cederent iuri ſuo, frangerent formam immutabilem præſcriptam in fauorem, & vtilitatem Eccleſiarum à ſacris Canonibus, & Summ. Pontificibus,& vſque adhuc in Eccleſia Dei ſemper obſeruatam; ergo, &c.

Et tandem his omnibus etiam addendum eſt, quod licèt dicti Patres ceſſerint iuri ſuo, & remittentibus ius ſuum non detur regreſſio,hoc tamen intelligitur,niſi ita remittens eſſet aliquo modo excuſabilis, vt docet Ioan. Andreas *in cap. vt quis duas, de elect.in 6.ſub n.3.ad finem, ſuper ver. tolerabilis*, quem nouiſſimè citat, & ſequitur Melchior Lotterius *de re beneficiaria, tom.1. lib.2. q.13. num.93.* Sed hoc accidit in caſu, de quo loquimur, cùm certum ſit, vt ex iuramento & teſtibus patebit, ſupradictos Patres ceſſiſſe iuri ſuo ex ignorantia,quia putabant ad hoc teneri vigore, & obligatione decreti facti in Capitulo generali, de cuius nullitate ſuprà iam dictum fuit; ergo neceſſariò dandus eſt illis regreſſus ad repetendum ius ſuum ex errore excuſabili, vt dictum eſt, renunciatum. Adde quòd licèt ordinariè non liceat contrauenire facto proprio, & allegare propriam turpitudinem, excipitur tamen niſi fiat ob cauſam neceſſariam ad animæ ſalutem, vel nomine Eccleſiæ, vt notat Paulus Layman *in Theol.morali, lib.3. ſect.5.tract.4.cap.50.n 4.*& ideo ex Abbate,& Nauarro aſſerit quòd ſi rei eccleſiaſticæ alienatio contra iuris terminos facta ſit, non tantùm Capitulum, ſiue Eccleſia, ſed ipſemet Eccleſiæ Prælatus rem à ſe malè alienatam repetere poteſt, allegans propriam turpitudinem. Et ideo Naldus *in ſumm. ver.alienare, n.7.* ſic aſſerit, alienans rem eccleſiaſticam ſine debita ſolennitate recipit rem ipſam venditam vnà cum fructibus, in hoc enim caſu contra iuris regulas auditur allegans turpitudinem ſuam. Ita ille, qui citat Rotam Romanam *part.1. deciſ.24.* ſed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c.

Vnde ex ſupradictis laicus emptor dictorum bonorum eccleſiaſticorum non voluit illa emere à ſolis illis quinque Patribus, ſed à toto Capitulo illius domus, vt poſtea factum fuit, nemine diſcrepante.

An Regulares poſſint vti ſuis priuilegiis, etiam ſi contra illa habuerint contrarium vſum?

Resol. LXXXVIII.

Affirmatiuè reſpondeo, & ita docet Portel. *in addit. ad dub. Regul. ver. priuilegium, n.4.* vbi ſic ait. Quia modus frequentior amittendi priuilegia inter Regulares, eſt non vſus,ſeu contrarius vſus,libet pro Religioſorum quiete hîc tranſcribere verba,quibus Eugenius IV. conceſſit Congregationi S. Iuſtinæ Benedictinorum, vt

vt poſſint vti ſuis priuilegiis, etiam ſi contra illa habuerint contrarium vſum; habetur conceſſio in Bullar. Rodriquez, *fol.* 194. *col.* .. vbi Papa ſic concedit. Vt ſi quandoque contigerit per aliquem, aut plures actus contraria huiuſmodi, aut quæcumque alia priuilegia, indulta, gratias, immunitates præfatæ Congregationi conceſſa, aut ipſorum aliquod a quocumque cuiuſcumque conditionis, gradus, ſeu ſtatus exiſtat ex negligentia, vel ignorantia præſentium, vel futurorum, quibus hæc conceduntur, aut alia quauis cauſa, propter quam aliter fuerit attentatum, vel pro tempore obſeruatum ignoranter, vel ſcienter, nullum tamen præiudicium decretis, priuilegiis, Indultis, gratiis volumus generari, ſed in ſuo vigore, ac robore permanere. Sic ibi Summ. Pontifex, & Portel *vbi ſupra*; quod eſt valdè notandum pro Regularium conſolatione.

Nota etiam quòd Ioan. de laCruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 2. *concluſ.* 2. refert quamdam Bullam, per quam conceſſum eſt Benedictinis, ne contra illos, niſi per centum annos, præſcribantur priuilegia per non vſum.

An ſit reuocatum priuilegium Iulij II. conceſſum Minoribus, vt nouitiatus interruptus poſſit continuari?

RESOL. LXXXIX.

EManuel Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 8. referens multos viros doctos, tenet hoc priuilegium per Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 25. non eſſe reuocatum, in quo tantùm definitur, quòd annus debeat eſſe integer, non autem quòd debeat eſſe continuus; ex quo infert poſſe hodie omnes Religioſos priuilegiis Mendicantium fruentes, vti hoc priuilegio.

Verùm Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 35. *n.* 9. ſentit dictum priuilegium ſublatum eſſe à Tridentino, ita declarante Sacra Cardinalium Congregatione, & in facti contingentia ita Romæ fuiſſe deciſum teſtatur ex Nauarro, ac ideò iudicat nullo pacto debere Prælatos aliter ad profeſſionem admittere, niſi poſt annum probationis continuum expletum. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Fauſtus *in theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 166. & Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *à n.* 30.

An Prælatus poſſit dare licentiam ſubdito manendi extra clauſtra ad ſubueniendum parentibus, non ſolùm in extrema neceſſitate conſtitutis, ſed etiam in graui?

RESOL. XC.

AD hoc quæſitum affirmatiuè reſpondet Laurentius Portel *in dub. Reg. ver. parentum fratres*, *n.* 2. vbi ſic ait. Etiamſi neceſſitas non ſit extrema, ſed ſolùm grauis, poteſt Prælatus dare licentiam, vt Religioſus cum habitu maneat extra clauſtra ad ſubueniendum patri, vel matri. Ita ille, qui citat Nauarr. *lib.* 3. *conſ. tit. de Regul. conſ.* 54.

Sed ſi Prælatus neget licentiam ſubdito, vt extra clauſtra ſubueniat parentibus grauiter tantùm indigentibus, putat Portel non poſſe ſubditum de bonis ſibi in vſum conceſſis parentibus ſubuenire; debet ergo ad illa donanda procurare licentiam, & Prælatus rectè faciet illam concedens, intra terminos ſuæ regulæ.

An votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem poſſit Prælatus Regularis diſpenſare?

RESOL. XCI.

REſpondet affirmatiuè Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 123. *n.* 80. vbi ſic ait. Prælatus votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem poteſt diſpenſare, non verò irritare quia id non eſt ſimpliciter votum Religionis, ſed tranſitus vnius ad alteram Religionem, qui quidem tranſitus ad arctiorem Religionem, non cadit ſub poteſtate Prælati ad irritandum votum de illo emiſſum. Sic Rodriquez, & ſic ego in facti contingentia conſului, & ita etiam hanc ſententiam docet Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 13. *num.* 19. Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 4. *c.* 6. *num.* 15. Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 33. *n.* 2. & alij.

An ſolus metus reuerentialis annullet profeſſionem?

RESOL. XCII.

PRo vtraque parte adſunt rationes probabiles; mihi verò magis placet opinio affirmatiua, quam inter Neotericos tuetur Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 15. & 16. & ideò Farinacius apud Hieronymum Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol.* 101. *n.* 78. refert quamdam declarationem Cardinalium, qua per latam ſententiam, Romæ declaratum eſt fuiſſe nullam profeſſionem cuiuſdam fœminæ factam ob ſolum metum reuerentialem, quod etiam teſtatur Portel *in dub. Regul. ver. Profeſſio, n.* 12. & Pontius *vbi ſuprà*, notant hoc etiam eſſe deciſum in Rota coram Domino Oradino: licèt contrariam ſententiam teneat Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 6. *n.* 18. Riccius *in praxi tom.* 1. *reſol.* 599. *num.* 4. & alij penes ipſos.

An poſſit puniri Regularis, qui expoſitus à ſuo Superiore ad excipiendas tantùm confeſſiones virorum, excepit tamen confeſſiones fœminarum vigore Iubilæi?

RESOL. XCIII.

AFfirmatiuè videtur reſpondendum per ea, quæ adducit Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 32. *num.* 10. vbi ſic ait. Religioſi per ſuos Superiores legitimè præſentati, & ab Epiſcopis approbati, licèt ſint apti, nullo tamen pacto exercere poſſunt hanc iuriſdictionem contra Superiorum prohibitionem, etiam ſi eligantur virtute Iubilæi, aut Cruciatæ, & contrà facientes poſſunt ab eis puniri, quia nunquam Papa intendit eximere Religioſos ab obedientia ſuorum Superiorum, niſi id exprimatur. Ita Rodriquez, & magis in terminis Didacus Nugnus *in addit. ad* 3. *part. D. Thom. q.* 8. *art.* 5. *dub.* 9. *ad arg.* 10. vbi ſic aſſerit. Qui ſimpliciter eſt expoſitus, vt audiat confeſſiones virorum, non tamen mulierum, ſi eligatur à mulieribus, virtute Bullæ Cruciatæ, valida erit confeſſio, ipſe tamen Sacerdos peccabit contra obedientiam Superioris, ſi id faciat ſine ſufficienti neceſſitate.

Verùm his non obſtantibus, contraria ſententia mihi magis placet; quia, vt docet Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. *de ſacrament. Pœnit. c.* 13. *dub.* 8. & Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 8. *diſp.* 36. *num* 16. probabilis eſt illa ſententia, quæ dicit, Sacerdotem expoſitum tantùm ad confeſſiones virorum, poſſe virtute Bullæ Cruciatæ, & Iubilæi excipere confeſſiones fœminarum, & ita tenet Petrus Fay *in addit. ad* 3. *part. D. Thom. q.* 8. *art.* 5. *diſp.* 3. *concl.* 5. *ad argum.* 4. Henriquez *lib.* 3. *c.* 6. *num.* 8 Fagundez *vbi infrà*, & alij, quidquid aſſerant aliqui; ſed qui operatur ſecundùm opinionem probabilem, non poteſt puniri; ergo Regularis, excipiendo in tali caſu confeſſiones fœminarum, non erit puniendus.

Minorem propoſitionem huius argumenti, in qua conſiſtit vis noſtræ ſententiæ apertè docet Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.* 45. *n.* 72. & magis appoſitè *diſp.* 44 *n.* 27. Et ratio eſt clara, quia pœna ſupponit culpam, ſed qui operatur ſecundùm opinionem probabilem, non operatur culpabiliter; ergo non eſt dignus aliqua pœna.

Nec valet dicere, quòd dicta opinio eſt probabilis in ordine ad validitatem confeſſionis, non autem excuſat Sacerdotem, ita confitentem, à pœna. Nam reſpondeo, quòd ſi hoc eſſet verum, ſequerentur duo abſurda. Primum, quòd quis puniretur ſequendo opinionem

proba

probabilem, & per conſequens ſine culpa; ſecundum quòd, propter timorem pœnæ, nullus Sacerdos vti vellet ſupradicta opinione, & ſic indirectè tolleretur, & arctaretur priuilegium Summi Pontificis abſolutè, & ſine vlla limitatione in fauorem animarum, & pro bono publico conceſſum.

Reſtat modò reſpondere ad argumentum contrariæ ſententiæ. Dico igitur cum Fagundez *de præc. Eccleſ. p.2. lib.7.c.2.n.*45. quòd prohibitio Epiſcopi, ſeu Generalis, interpretanda eſt rationabiliter, videlicet vt locum habeat, quantum ad iuriſdictionem ab eodem Epiſcopo, ſeu Generali commiſſam, & delegatam, non verò quantum ad delegatam à Summo Pontifice per Bullam, ſeu Iubilæum. Vnde ſequitur, Regularem expoſitum tantùm ad confeſſiones virorum, ſi excipiat confeſſiones fœminarum, in noſtro caſu non peccare contra obedientiam Superioris, & ſic ceſſat fundamentum contrarium.

An Regulares poſſint virtute Bullæ Cruciatæ eligere Confeſſarium extra Religionem?

Resol. XCIV.

Circa reſolutionem huius quæſtionis remitto me ad ea, quæ dixi *in tract. de Bulla Cruciatæ, reſol.*14.tantùm hìc addam duos Authores, præter ibi citatos, qui abſolutè negatiuam ſententiam docent, & hi ſunt Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*3.*num.*4. & Aſcanius Tamburinus *de iure Abbat.tom.*2.*diſp.*6.*q.*7.*n.*2. qui tamen malè aſſerit *in q.*6.*n.*11. Nouitios virtute Cruciatæ non poſſe eligere Confeſſarium extra Religionem: nam hoc interdictum eſt ſolis profeſſis.

Nota etiam hìc, quod Greg. XIII. anno Domini 1575. die 3. Maij, conceſſit, ac decreuit, ne perſonæ Societatis Ieſu, abſque expreſſa Superiorum eorumdem licentia, vti poſſint facultatibus in Iubilæis, aut Bullis Cruciatæ confeſſionalibus, aut aliis quibuſcumque Apoſtolicis indultis, quomodocumque hactenus conceſſis, & in poſterum concedendis: & declarauit præterea poſſe Superiorem, dum huiuſmodi licentiam concedit, limitare eam ad vſum vnius, aut alterius facultatis, & prohibere vſum reliquorum, etiam in eadem Bulla, aut indulto, contentorum; & hæc omnia habentur *in compen. eiuſdem Societ. tit. gratiarum vſus*, §.2. quo quidem priuilegio docet Tamburinus *de iure Abbat. tom.*1. *diſp.*16.*q.*9.*n.*1. vti poſſe omnes Religiones per communicationem, vide etiam Bullam nouiſſimam Vrbani VIII.

An Abbates poſſint Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis literas dimiſſorias concedere?

Resol. XCV.

Negatiuè reſpondent Tamburinus *de iure Abbat. tom.*2. *diſp.*2. *q.*26. *n.*1. Miranda *in manuali Prælat. tom.*1.*q.*39. *art.*5. & Azorius *tom.*2.*lib.*3.*c.*49.*q.*3. ex auctoritate Concilij Trident. *ſeſſ.*23.*c.*10. *de reform.*

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam tenet doctus Villalobos *in ſumm. tom.*1.*tr.*11. *diffic.*9.*n.*4. vbi ſic ait. [Aduertaſe que los Prælados que tienen iuriſdicion caſi Epiſcopal, como es el de Merida, y otros ſemejantes, pueden dar à ſus ſubditos, aunque ſean ſeglares, dimiſſorias para ordenarſe. La razon es, porque como à eſtos, ningun Obiſpo las puede dar, porque no ſon ſus ſubditos, es fuerza dezir ſe las han de dar ſus Priores, como dan licentia para confeſſarſe y approuan los Confeſſores, y aſſi el Concilio Tridentino, no habla con eſtos, como ſu echa de ver de ſu tenor.] Ita ille, quem nouiſſimè ſequitur adducens alias rationes Hieronymus Rodriquez *in compen.qq. Reg. reſol.*1.*n.*26. vide etiam Ledeſmam *in ſum.tom.*1.*de ſacram.Pœnit.cap.*8. *poſt.*2.*concl.*

Nota etiam, quòd Tamburinus, & alij Doctores primæ ſententiæ illam etiam limitant, niſi huiuſmodi Prælatus eſſet ordinarius priuatiuè ad Epiſcopum, ac haberet ius viſitandi, & Synodum congregandi, contra quem non intrare diſpoſitionem Concilij Tridentini defendit Gratianus *in diſcept.foren. tom.*2. *c.*112. quem refert Campanili *in diuer. iur. can. rubr.*9.*c.*8. *n.*4. & Barboſa *de offic. Epiſc. part.*2. *allegat.*7. *num.*8.

An Moniales teneantur extra Chorum recitare Horas canonicas?

Resol. XCVI.

Alibi affirmatiuam ſententiam docui, & nunc iterum doceo cum Miranda *tract. de Monial. quaſt.*9. *art.*6. & nouiſſimè hanc ſententiam tenet etiam Hieronymus & Rodriq. *in compen.qq Reg. reſol.*98.*n.*5. vbi ſic ait. Quidquid alij in oppoſitum ſentiant, communior, & melior opinio, quæ & tenenda eſt, habet, omnes, & quaſcumque Moniales teneri priuatim ad recitationem Horarum canonicarum, ratione ſtatus Regularis, ſeu eccleſiaſtici irreuocabilis, quem profitentur. Ita ille, qui videtur docere negatiuam ſententiam eſſe probabilem; nam affirmatiuam, quam ipſe tenet, vocat tantùm communiorem, & meliorem. Sed an ita reuera ſit, remitto aliis iudicandum; & vide quæ de hac materia dixi *in tractat. de Horis canonicis.*

An Abbatiſſa licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſoluatur, etiamſi Monaſterium ſit opulentum?

Resol. XCVII.

Qvoad Monaſteria opulenta negatiuè reſpondet Emanuel Rodriquez *in qq. Regul. tom.*2. *q.*48. *art.*7. ſcrupuloſè quidem, vnde poſtea ſe retractauit *in addit. ad ſum.tom.*3. *c.*144. *n.*8. & hanc ſententiam docet etiam Miranda *tract.de Monial.q.*8.*art.*10.*concl.*1. quem nouiſſimè ſequitur Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Reg. reſol.*98.*n.*20. vbi ſic ait: Ratione damni emergentis licitè poteſt paciſci de certa quantitate pecuniæ, donec Monaſterio dos ſoluatur, abſque labe vſuræ, quemadmodum pro dote vxoris non eſſe computandos fructus poſſeſſionis pro illa pignori obligatæ in ſortem principalem, definitur *in cap. ſalubriter, de vſuris*, & cùm dos detur ad alimoniam Monialis, militat eadem ratio etiam in Monaſteriis opulentis.

An Religioſus, qui ex licentia Superioris liberè de aliquibus pecuniis poteſt diſpenſare, ſi illas inſumat in ludis illicitis, vel cum meretricibus, peccet contra votum paupertatis, & accipientes teneantur ad reſtitutionem.

Resol. XCVIII.

Affirmatiua ſententia eſt communior & probabilior, ſed negatiua eſt etiam probabilis, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Ioannes Salas *tract. de ludo, dub.*21.*n.*4. vbi ſic ait. Religioſos, quibus per Superiorem licet de realiqua liberè diſponere, etiamſi in ludis illicitis, vel rebus turpibus eam expendant, validè expendere, nec recipientes teneri ad reſtitutionem. Ita ille. Vbi multas pro hac firmanda ſententia rationes adducit; licèt contra illam nouiſſimè inſurgat amiciſſimus Sanctarellus *tract.de Apoſt.cap.*6. *dub.*2. *num.*12.

Sed ſi aliquis vellet ſtare in prima opinione, quæritur an dictam pecuniam poſſit quis reſtituere eidem Religioſo, vel teneatur reſtituere Monaſterio; & ad hoc dubium ita reſpondet Villalobos *in ſumm. tom.*2. *tract.*28. *diff.*5.*n.*11. [Lo que vno gana al hijo que eſtà en poder de ſu padre, ò al Religioſo, ò à otro, que no podia iugar, baſta que lo reſtituya à ellos, aunque no ſean verdaderos ſeñores dello. La razon es, porque no eſtà obligado de iuſtitia à poner la coſa ganada en meior eſtado del que tenia;

UGR Biblioteca Universitaria

tenia ; aunque alguna vez ſeria pecado contra caridad, y es quando haziendo eſta reſtitucion à ellos, toman ocaſion para iugar otra vez.] Hæc ille, qui citat Rodriquez, & Rebellium.

An Monialis vidua poſſit eligi in Abbatiſſam?

RESOL. XCIX.

AFfirmatiuam ſententiam mordicus defendit Laurentius Portel *in dubiis Regularium, ver. Abbatiſſa, n.*10. & Hieron. Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*2. *n.*26. Ratio eſt, quia lex etiam Papalis tolli poteſt per contrarium vſum, & ad hoc aliqui dicunt ſufficere decennium, aliqui dicunt ſufficere aliquando, attentis circumſtantiis, tempus breuius quàm decennium; qui verò tempus amplius extendunt, dicunt per 40. annos ſufficientiſſimè legem tolli per contrarium vſum ; ſed dato, & non conceſſo, quòd aliqua lex canonica prohibuit viduam fieri Abbatiſſam, iam eſt abrogata per contrarium vſum; ergo, &c. Minorem propoſitionem huius argumenti fusè probat Portel *vbi ſupra*, ideo Suarez *tom.*4. *de Religione, lib.*2. *cap.*6. *num.*16. aſſerit probabilem eſſe hanc opinionem, maximè ſi conſuetudo id approbet; cui ſtandum eſſe ait. Vide etiam Sanchez *in ſumm. tom.*2. *lib* 5. *cap.*5. *num.*22. vbi probat ad Abbatiſſæ munus non deſiderari virginitatem.

Non deſinam tamen hìc adnotare, quòd Miranda negatiuam ſententiam docet *in manuali Prælat. tom.*1. *q.*7. *art.*6. cui ego addo Homobonum *de ſtat. Relig. p.*5. *c.*24. Iulium Lauorium *in variis elucubrationibus tit.*4 *c.*23. *n.*10. & Lucam Caſtellinum *tr. de elect. cap.*17. *n.*5. 14. & 17. vbi teſtatur ſic declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem die 15. Iulij 1616. ſub his verbis. Si vidua monaſticum habitum aſſumat, ad Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ munus obeundum, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione eligi non poteſt. Vide etiam Barboſam *de poteſt. Epiſc. part.*3. *alleg.*100. *n.*14. qui contra Sanch. tenet, quaſcumque, quæ virgines non ſunt, excludi ab Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ officio.

Notandum eſt tamen hìc obiter, quod ex Decreto Pauli V. publicato à ſacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22. Decembr. 1617. ac intimato Procuratoribus generalibus Ordinum, non poſſunt Moniales quacumque occaſione transferri de Monaſterio ad Monaſterium ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ, toties, quoties obtinenda, neque ratione Prioratus, vel alterius officij, quibuſcumque in contrarium non obſtantibus, vt notat Caſtellanus *vbi ſuprà de elect. c.*17. *n.*5.

An Decretum Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 16. de Regular. *prohibens recipi aliquid vltra victum, & veſtitum Nouitiæ, comprehendat mutuum, aut commodatum?*

RESOL. C.

NEgatiuam ſententiam docet Rodriq. *in qq. Regul. tom.*2. *q.*48. *art.*5. & Miranda *in manuali Prælat. tom.*2. *q.*8. *art.*9. vbi ſic ait. In caſu, quo Monaſterium egeat, ſufficienti præſtita occaſione, non videtur omnino illicitum Nouitiæ alicuius dotem mutuatam recipere, aut parentes, & curatores ipſius eamdem Monaſterio accommodare. Nam mens, & intentio Concilij fuit, vt non propter præfatam dotis traditionem, mutationem, ſeu accommodationem, aliqua Nouitia inuita & coacta profiteri adſtringatur; ſed hæc omnino iam ceſſant in caſu propoſito præſtita, & exhibita cautione; ergo id facere non erit contra mentem, & intentionem Concilij. Ita Miranda qui reſpondet etiam ad illa verba Concilij, *quocumque prætextu*, &c.

Sed his non obſtantibus, contrariam opinionem mordicus tenet Suarez *de Relig. tom.*3. *tract.*7. *lib.*5. *c.*9. *n.*16. Rodriq. ſe retractans *in ſumm. tom.*3. *c.*144. *n.*6. & Villalobos *in ſum. tom.*2. *tract.*35. *diffic.*19. *n.*4. qui *n.*5. plus addit, nempe [que mirado el Decreto del Concilio no pueden lleuar las Monjas propinas, cera, y otras coſas, que ſuelen lleuar el dia del habito, de los bienes de la nouicia, ni ſe les pueden dar por las palabras que dize:] *Quocumque prætextu aliquid ex bonis eiuſdem minime tribuatur*, [que ſon palabras que incluyen todo eſto. Mas ya el dia de oy tienen coſtumbre legitimamente preſcrita en muchos Monaſterios de lleuar propinas de entrada, y cera, y donde la huuiere podranlo hazer, porque la coſtumbre tiene fuerza de ley. Mas con todo eſſo verdaderamente es contra el Concilio, y era muy juſto, que los Superiores lo remediaran, y que las Religioſas nos recebiran coſa alguna en la entrada.] Hæc Villalobos.

Notandum eſt etiam hic obiter, cum Iſidoro Moſcouio *de maieſtate militantis Eccleſiæ, lib.*1. *part.*4. *c.* 4. ſacram Cardinalium Congregationem declaraſſe, quòd ſi puella Monaſterium ingreſſa animo monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſoluere non poterit, non eſſe compellendam, eo quia dotem in conditionem neceſſariam ponere non debemus propter ſimoniam. Sed quia de hac declaratione non conſtat authenticè, hæc opinio mihi non placet; nam non committitur ſimonia in conuentionibus, & pactionibus ſuper dotibus recipiendarum in Monaſteriis inter Moniales, dummodo ſit pro congruenti, ſeu ſufficienti ſuſtentatione earum, non obſtantibus *c. quoniam, de ſimonia, & Extrauag.* 1. *eodem tit.* quæ omnia probat, & docet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*54. *n.*1. & 2. Suarez *de Relig. tom.*1. *lib.*4. *c.*17. *num.*16. *& ſeq.* Miranda *in manuali Prælat. tr. de Monialibus, q.*8. *art.*6. & 7. cum aliis; etiamſi Monaſteria ſint opulenta. Nam opulentia Monaſterij non facit, vt quod in paupere non eſt ſimonia, in diuite Conuentu ſimonia cenſeatur, niſi pecunia extra victum pro aliis cauſis recipiatur, quia puella recipienda eſt vilis conditionis, aut infamia, vel deformitate notata, vel ad magnitudinem, & magnificentiam clariorem Monaſterij auctius, & ſuperabundans pretium dotis pro ingreſſu exigatur.

Hinc infertur, quòd Monaſterium exceſſiuam dotem pro ingreſſu Nouitiæ recipiens, exceſſum vltra ſufficientem ſuſtentationem, tenetur reſtituere, niſi talis exceſſus liberaliter, abſque alio expreſſo, aut tacito pacto illi concedatur. Vide Mirandam & Rodriq. *vbi ſupra.*

An Monialis illegitima poſſit eſſe abſque diſpenſatione Abbatiſſa?

RESOL. CI.

NEgatiuam ſententiam tenet Caſtellinus *de elect. c.*17. *n.*5. Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.*3. *allegat.*100. *num.*13. Sanctarellus *in variar. reſol. q.*40. *n.*7. Suarez *in* 3. *p. tom.*5. *diſp.*50. *ſect.*5. *n.*15. Homobon. *de ſtat. p.*1. *c.*24. Naldus *in ſum. ver. Abbatiſſa, n.*2. Sanch. *in ſum. tom.*2. *lib.*5. *cap.*5. *n.*19. & alij penes ipſum ex auctoritate *cap. indemnitatibus, §. ſane, ver. verum ſi qua, de elect. in* 6.

Verùm non deſunt contrariam ſententiam docentes; & hi ſunt Portel *in dub. Regul. ver. Abbatiſſa, n.*6. Miranda *tract. de Monialibus, q.*6. *art.*3. & Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſolut.*2. *n.*21. Ratio eſt, quia *in c.*1. *de filiis Presbit.* ne vllum verbum inuenitur de fœminis, ſed tantùm de viris, & fœminæ in odioſis non includuntur ſub nomine maſculorum, ex regula *c. generali, de elect. in* 6. Et ad *c. indemnitatibus*, pro negatiua ſententia adductum reſpondet Rodriq. *vbi ſupra*, quibus omnibus addo de id, quod notat Iulius Lauorius *in variis elucubr. tit.*4. *cap.*24. *num.*38. nempe ſacram Cardinalium Congregationem declaraſſe, quòd ex illegitimo thoro natæ conſtit. Sixti V. contra Regulares illegitimos, non comprehenduntur, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ eligi poſſint.

Nota tamen, quòd etiam ſtando in prima ſententia, poſſunt

UGR Biblioteca Universitaria

poſſunt Prælati dictarum Monialium in dicta illegitimitate diſpenſare, vt docet Portel *vbi ſupra*, qui citat Emanuelem Rodriquez.

An Generales Religionum poſſint diſpenſare cum ſubditis illegitimis ad dignitates, & officia Ordinis extra Capitulum generale?

RESOL. CII.

NEgatiuè reſpondet Hieronymus Rodriquez *in compen.qq. Regul.reſol.*42.*n.*40. & alij, ex quadam Bulla Greg.XIV. in qua præcipitur, vt legitimatio, ſeu diſpenſatio Religioſorum, quoad dignitates & Prælatias, fiat à Generali, vel Prouinciali cum Capitulo generali, vel Prouinciali, ſed extra Capitulum non poſſit fieri.

Sed his non obſtantibus, ex alio priuilegio Gregor. XIV. conceſſo Clericis Regularibus miniſtrantibus infirmis *in tom.*2.*Bull. in Greg.XIV. conſt.*17. apparet poſſe Generales Ordinum, & de eius licentia Priores locales, atque Prouinciales cum illegitimis diſpenſare ad dignitates, & officia Ordinis abſque Capitulo generali, vel Prouinciali. Et ita hanc ſententiam tenet Sigiſmundus à Bononia *tr.de elect. part.*2.*c.*4.*dub.*76.*n.*6. Aſcanius Tamburinus *de iure Abbat.tom.*1. *diſp.*5.*q.*14.*n.*10. Laurentius de Peirinis *in priuil. Minim. tom.*1. *conſt.*2. *Iulij I I.* §.29. *n.*96. Imò Laurentius Portel *in dubiis Reg.ver. illegitimus n.*10. putat hoc eſſe verum, etiam in terminis prioris Bullæ Greg.XIV. quam affert pro ſua opinione Rodriquez.

Nota tamen hìc obiter, quòd legitimatus à Rege, vel Magiſtratu ſæculari, ſi intret Religionem, non cenſetur legitimatus ad officia ordinis, quia Rex non poteſt tollere impedimenta canonica. Ita Portel *n.*5. qui etiam *n.*6. cum Miranda *in man. Prælat.tom.*2. *q.*2.*art.*5. & Emanuele Rodriq. *in qq. Regul. tom.*1.*q.*13 *art.*10. notat, quod Sacerdos illegitimus diſpenſatus in ſæculo, & habens ibi beneficium curatum, ſi religionem intret, non eſt diſpenſatus ad officia, & dignitates Ordinis.

An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia, incidant in excommunicationem, quam Epiſcopus propoſuit contra tales?

RESOL. CIII.

NEgatiuè reſpondeo quia ferè omnes Religiones habent priuilegium, vt non poſſint excommunicari ab Epiſcopis, & ideo hanc ſententiam docent Rodriq.*tom.*1. *q.*45. *art.*2. & alij cum P.Suarez *de Relig.tom.*4.*tr.*1.*lib.*1. *c.*10. *num.*27. vbi aſſerit ſic declaraſſe ſacr. Cardinalium Congregationem, ſub die 9. Aprilis 1587. in hæc verba: Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi, incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non poſſint excommunicari; & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna. Ita ſacra Congregatio. Imò, ſecluſo ſcandalo, in tali caſu Regulares non peccare mortaliter docet nouiſſimè Merolla *in diſp. Theol. tom.*1. *diſp.*1.*c.*2. *diffic.*7.*n.*614.

An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam decreti Sacræ Congregationis editi Nonis Maij 1590. vltra pœnas appoſitas, peccent etiam mortaliter?

RESOL. CIV.

REſpondeo affirmatiuè, vt dixi *in tr. de legibus*, & ita declarauit ipſamet Congregatio die 1. Iulij anno 1606. Notat tamen ex Coriolano Laurentius de Peirinis *in priuileg. Minimor. tom.*2.*conſt.*6. *Pij V.* §.10.*n.*36. quòd non incurritur peccatum, neque pœna prædicta propter aliqua verba cauſa vrbanitatis dicta, quia paruitas materiæ excuſat in quacumque materia à mortali, & in hoc boni viri iudicio ſtandum erit. Nec etiam incurritur, ſi quis Religioſus declaret aliquem caſum conſcientiæ Moniali alicui, cùm talis locutio ſpeciem habeat ſermonis, & exhortationis. Neque etiam incurrit ille, qui per interpoſitam perſonam loquitur cum Moniali: cùm odia ſint reſtringenda. Et hæc omnia docet Peirinus *vbi ſuprà*.

An iuſtè poterit concedi Moniali licentia exeundi clauſtro, cauſa medendi morbo ita periculoſo, vt eius ſalus deſperaretur, ea non egreſſa?

RESOL. CV.

REſolutio huius caſus pendet ex illa quæſtione, quam alibi propoſuimus, nempe an caſus exceptuati in Bulla Pij V. extendantur ad caſus ſimiles. Multi negant, vt notat Scortia *in Bull.Pontif.epitome* 94. *theorem.*228.& multi affirmant, cum quibus ego ſentio, & ideo aſſero, quòd iuſtè concedi poterit Moniali infirmæ licentia, vt è Monaſterio exeat cauſa medendi morbo periculoſo, ita vt eius ſalus deſperetur, ea non egreſſa; tum quia credendum non eſt, Summos Pontifices cum tanto diſpendio voluiſſe Moniales ad clauſuram obligare, tum quia leges eccleſiaſticæ non obligant cum tanto periculo; tum quia quod pro charitate inuentum eſt, contra illam retorqueri non debet, & tandem quia defenſio naturalis nemini tollenda eſt. Et ita hanc ſententiam tenet Peirinus *in Priuileg. Minimor. tom.*2.*conſtit.*6.*Pij V.* §.4.*n.*24.& Suarez *de Relig. tom.*4. *tract.*1. *lib.*1.*c.*9. *n.*9. pro cuius firmitate inuenies pulchram allegationem Io. Mariæ Nouarij apud Riccium *in praxi tom.*4. *reſol.*193.*n.*3.

Ad quas proceſsiones poſsit Epiſcopus compellere Regulares?

RESOL. CVI.

AD hoc dubium ita reſpondet ſacra Cardinalium Congregatio apud Laurentium de Peirinis *in priuil. Minim. tom.*2. *conſt.*7.*Pij V.*§.29.*n.*25. Ordinarius poteſt præcipere Regularibus, vt eant ad proceſſiones publicas, vt puta in feſto Corporis Chriſti, in Litaniis, & Iubilæis publicis faciendis in plebibus, in quibus ipſi habent Monaſteria, dummodo proceſſiones ſint eius generis, quod in Bulla S.D.N. Pij V. Mendicantibus conceſſa, quæ incipit, *Etſi Mendicant.* publicata 17.Kal.Iunij anno 1567. comprehendatur; & dummodo Regulares non ſint ex illis Conuentibus, Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur. Ita ſacra Congregat. Notat tamen Peirinus *vbi ſuprà*, Quaranta, & ex ſacra etiam Congregat. quòd per publicas proceſſiones intelliguntur etiam hæ, quæ pro bono publico de nouo indictæ ſunt.

An Bulla Pij V. quæ incipit, Etſi Mendicantium Ordines, *ſub* 17.*Kal. Iunij* 1567. *fuerit reuocata per aliam Bullam Gregor. XIII. quæ incipit*, Intacta, *&c.*

RESOL. CVII.

HIc caſus multum intereſt Regularibus, quia Pius V. concedit in dicta Bulla ampliſſima priuilegia, & ideo dictam conſtitutionem Gregor.III. non fuiſſe promulgatam, nec in praxi receptam, teſtatur Peirinus *in priuil. Minim.tom.*2.*conſtit.*7. *Pij V.* §.1.*n.*2. Henriq. *lib.*7.*de Indul.c.*24.*n.*8. Thomas à Ieſu *de procur.omn.gent.ſaluan. lib.*12.*c.*8. Hieronymus Llamas *in method. par.*1.*c.*7. §.6. Nauarrus *in manual. cap.*27. *in fine*, vbi teſtatur, quòd licèt Gregor. XIII. voluerit dictam Bullam promulgari, tamen poſtea non publicauit. Attamen Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.*3. *allegat.* 76. *num.*29. & alij tradunt prædictam Bullam Pij V. fuiſſe reuocatam, & ad terminos iuris, & Concilij Tridentini redactam.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An Regulares in Miſſis feſtorum, quæ Epiſcopus præcepit ſeruari in ſua diœceſi, debeant permutare ritum ſuarum Religionum?

RESOL. CVIII.

AD hanc quæſtionem reſponſum fuit à ſacra Cardinalium Congregatione, cuius verba apud Laurentium de Peirinis *in priuil. Minim. tom. 1. conſtit. 27. Leonis X. n. 11. ver. Dies etiam feſt. ſeſ. 23. de Reg.* ita eſſe intelligendum, vt Regularium ritus illis feſtis ſemper permaneat, quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina Officia tam publicè, quàm priuatim ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda, nec circa hæc ab Epiſcopis quoquomodo quidquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſe, quòd ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire teneri. Verùm quoad conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Euangeliis, & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis vtitur illis diebus feſtiuis. Ita ſacra Congregatio.

An Epiſcopi poſſint in Eccleſiis Regularium ipſis inuitis prædicare?

RESOL. CIX.

ALiqui dubitant, quia actus videtur honoris. Sed Peirin. *in priuil. Minim. tom. 1. conſt. 26. Leonis X. §. 24. n. 47.* tenet quòd non, per doctrinam Cardinalis in Clem. *Archiepiſcopo, §. ſi tamen, n. 2. & 3.* quia exemptis, & priuilegiatis non prædicatur in ſuo priuilegio, niſi quatenus exprimitur.

Nota tamen, quòd in Eccleſiis Regul. poſſunt Epiſcopi diuina Officia priuatim, & publicè audire, & eâ etiam in Pontificalibus ibidem celebrare, & ſolenniter populo ibidem benedicere, per illa verba, Sit nomẽ Domini benedictum, &c. & ibidem facere coram ſe celebrari, ſed ſine Pontificalibus: non poſſunt tamen propter hoc in dictis Regularium Eccleſiis ea, quæ iuriſdictionem dicunt, exercere, vt chriſmare, ordinare, confirmare, degradare, &c. poſſunt tamen in dictis Eccleſiis Baldachino vti, & contradicentes Fratres ad id poſſunt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis cogi per decretum ſacræ Congregationis datum Romæ die 10. Iunij 1603. Et hæc omnia inuenies apud Peirinum *vbi ſuprà n. 45.*

An caſus reſeruatio Superioris Monaſterij comprehendat Nouitios?

RESOL. CX.

AFfirmatiuè reſpondet Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 5. c. 6. n. 4.* Corduba *in qq. 1. q. 3.* & nouiſſimè Bartholom. de Vechis *in praxi nouit. diſp. dub. 26. n. 2.*

Contrariam tamen ſententiam tenent communiter Doctores, vt Petrus Fay *in addit. ad 3. part. D. Thom. q. 8. art. 5. diſp. 6.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 9. dif. 56. num. 6.* Miranda *in manual. Prælat. tom. 2. q. 34. a. 16.* Portel *in dub. Reg. ver. Nouitij abſolutio, n. 36.* Coriolan. *de caſ. reſer. p. 1. ſect. 3. art. 18.* Rodriquez *tom. 1. quæſt. 21. art. 11.* Ledeſma *in ſum. tom. 1. de ſacram. Pœnit. cap. 13. dub. 14.* Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 2. quæſ. 10.* Vega *in ſumm. tom. 2. cap. 50. caſ. 5.* Bellochius *in praxi Theol. mor. part. 1. quæſt. 2. n. 109.* Vgolinus *de poteſt. Epiſc. part. 2. cap. 35. num. 7.* Naldus *in ſumm. ver. Nouitius, num. 7.* Emanuel Sà *ver. caſus, n. 8.* Graffius *in appen. ad deciſ. lib. 1. c. 7. n. 69.* Homobonus *de caſ. reſeru. par. 1. c. 32.* Io. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 10.* & alij, quia Nouitij ad Religionis onera non tenentur.

His tamen non obſtantibus non reticeam hîc adnotare id, quod aduertit Laurentius Peirinus *in priuil. Minim. tom. 2. conſt. X. Vrbani VIII. §. 61. n. 9.* nempe poſſe Superiores Regulares reſeruare ſibi caſus, non ſolùm quoad Profeſſos, ſed etiam quoad Nouitios, & hoc per viuæ vocis oraculum Pauli V. die 7. Auguſti 1609. pro Congregatione S. Mariæ Fulien. de quo teſtatus eſt Cardinalis Bandinus, vt apparet *in compen. priuileg. dictæ Congregationis, tit. caſuum reſeruatio. §. 4.* & hoc eſt valde notandum quia nouum, & illud non inuenies apud Doctores, ſed Vrbanus VIII. nouiſſimè in Bulla edita tollit omnia viuæ vocis oracula.

An Regulares prædicantes in aliena Eccleſia ſine licentia Epiſcopi poſſint ab eo puniri?

RESOL. CXI.

REſpondet negatiuè Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. diſp. 11. q. 4. n. 3.* Campanili *in diuer. iur. can. rubr. 12. c. 13. n. 10.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. ver. Prædicatores, n. 1.* & alij ex Declaratione ſacra Cardinalium ſub his verbis. Congregatio Concilij cenſuit Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, tametſi decreto eiuſdem Concilij *c. 2. ſeſſ. 5.* contradixerint, non poſſe tamẽ puniri ab Epiſcopo, ſed tãtùm à ſuis Superioribus.

At his non obſtantibus Laurentius de Peirinis *in priuil. Minim. tom. 1. conſt. 2. Sixti IV. §. 11. n. 21.* & Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 76. n. 24.* contrarium docent ex Bulla Greg. XV. quæ incipit, *Inſcrutabile*, data Nonis Febr. 1622. vnde aduertant Regulares, quid faciunt.

Notat etiam Rodriquez, & Barboſa *vbi ſuprà*, Parochum, ſeu Curatum poſſe dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, vt bis, vel ter concionetur in ſua Eccleſia ſine Epiſcopi approbatione. Imò, & Concionatores Regulares ſemel approbati in vno Epiſcopatu, itinerantes poſſunt prædicare vbi voluerint, non contradicente Parocho, & non obſtante proprio Epiſcopo loci, ex conceſſione Greg. XIII. facta Societati IESV, qua per communicationem frui poſſunt alij communicantes in priuilegiis. Vide Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 35. diffic. 5. n. 2.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 2. concl. 3.* Portel *vbi ſuprà, n. 16.* Barboſa *vbi infra, n. 26. & 27.* Miranda *art. 4. concl. 1.* & alios.

Non deſinam tamen hîc adnotare, id quod habet Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 50. art. 2.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 76. n. 23.* & Rodriquez *vbi ſuprà, n. 2.* nempe probabile eſſe, quòd Prædicatores Regulares, etiam iuxta Conc. Trident. non debent ab Epiſcopis examinari, quia in Superiori eiuſdem decreto tantùm requiritur ipſorum licentia ad prædicandum extra ſuas Eccleſias, & nullum fit verbum de examine, vt patebit legenti textum Concilij; ſed contrarium obſeruatur in praxi à DD. Epiſcopis.

An pro Epiſcopis in diſpenſatione interſtitiorum cum Regularibus ſufficiat ſola atteſtatio Superiorum, & an Regulares poſſint ordinari, non ſeruatis temporum interſtitiis?

RESOL. CXII.

AFfirmatiuè reſpondeo, & ſic declarauit ſacra Cardinalium Congregatio ſub his verbis. Non poſſe diſpenſare ſuper interſtitiis Regularium ordinandorum, ſed id pertinere ad Epiſcopum ordinantem, qui tamen quoad cauſam diſpenſationis iudicium ſuum formare debet ex atteſtatione ſuperiorum Regularium, & hanc declarationem Cardinalium inuenies apud Peirinum *in priuil. Minim. tom. 1. conſt. 2. Sixti IV. §. 11. n. 35.*

Non deſinam tamen hîc adnotare, quòd Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 11. diffic. 12. n. 8.* refert quoddam priuilegium conceſſum Societati IESV, cuius etiam meminit Emanuel Rodriquez *in qq. Regul. tom. 2. quæſt. 13. art. 5.* nempe, vt poſſint Religioſi promoueri ad ſacros Ordines, etiam Presbyteratus, abſque vlla functione in ipſis Ordinibus,

UGR Biblioteca Universitaria

Ordinibus, aut obſeruatione interſtitiorum. Quo priuilegio frui poſſunt aliæ Religiones communicantes, non obſtante prohibitione excommunicationis huius gratiæ expreſsè facta à Gregor XIII. in dicta conſtitut. vt probat Emanuel Rodriquez *art. 6. circa finem*, quem ſequitur nouiſſimè Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 106. *n.* 20. & licèt Villalobos *vbi ſupra*, ſentiat debere in hoc Religioſos ſe conformare conſuetudini, propter conſtitutiones Pontificum contra malè promotos, quod tutius, & conſultius videtur, licitum tamen, & tutum erit, ait Hieronymus Rodriquez *vbi ſuprà*, vti dicto priuilegio, quod non eſt reuocatum, ſed potius confirmatum, vt latè probat Emanuel Rodriq. *loco citato*.

Adde quòd Laurentius Portel *in dub. Reg. ver. Ordines ſacri, num.* 4. teſtatur vidiſſe in Compendio Religionis Patrum Congregationis S. Ioannis Euangeliſtæ in Portugallia priuilegium Clem. VIII. conceſſum dictis Patribus die 23. Nouembris anno 1596. vt poſſint ordinari extra tempora, & per quemcumque Epiſcopum tribus Dominicis, vel feſtis continuis, vel interpolatis, non ſeruatis interſtitiis à Concilio Tridentino deſignatis, quæ, ait Portel *loco citato*, eſt ampliſſima, & magna conceſſio pro hac materia, & ideo illam mente teneant Regulares, & Domini Epiſcopi.

An Regularis, qui ſcit profeſſionem ſuam eſſe irritam, & ordinatur, peccet mortaliter, & ſit ſuſpenſus?

Resol. CXIII.

Hic caſus olim accidit, & de illo interrogatus fui, & tunc affirmatiuè reſpondi, & adduxi Laurentium Portel *in dub. Regul. ver. Ordine ſacro, n.* 8. vbi ſic ait. Qui fecit profeſſionem irritam, & hoc ſi notum eſt, peccat mortaliter; ſi permittat ſe ordinari Ordine ſacro; ordinatur enim tunc ſine titulo patrimonij; quod eſt contra ius commune, & præterea manet ſuſpenſus. Ita ille, qui citat Emanuelem Rodriq. *in addit. ad ſum. tom.* 4. *cap.* 65. *n.* 10. & Sayrum *de conſ. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 14. quos nouiſſimè citat etiam, & ſequitur Hieronymus Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſol.* 106. *num.* 25.

An bona Religioſi tranſeuntis ad aliam Religionem pertineant ad primum, vel ad poſterius Monaſterium?

Resol. CXIV.

Pertinere ad poſterius Monaſterium ſaltem quoad vſumfructum, docet Emanuel Rodriq. *in addit. ad ſum. tom.* 4. *c.* 53. *n.* 2. & alij, ſed Thomas Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 32. *n.* 8. & alij penes ipſum, aſſerunt vniuerſa bona priori Monaſterio acquiſita ratione Religioſi remanere omnino apud illud, quando Religioſus tranſit ad aliud Monaſterium, vel ad Epiſcopatum, & hanc ſententiam probat ex multis rationibus. Vide etiam Fauſtum *in theſ. Relig. lib* 5. *q.* 386. *num.* 3.

Ego verò puto ad ſummum in tali caſu prius Monaſterium teneri ad tribuendum Religioſo tranſlato ſufficientia alimenta in Monaſterio poſteriori, & ita docet Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 14. & Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 123. *n.* 82. maximè quando Monaſterium eſt inops, vt vult Menochius *vol.* 2. *conſ.* 293. *num.* 22.

Nota tamen, quod rectè notat Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 35. *diffic.* 14. *num.* 3. ius ſuccedendi Religioſo competens, cùm ſit perſonale, tranſire cum eo ad Monaſterium, ad quod transfertur, ſi eſt capax ſuccedendi, vnde infert *num.* 4. legatum relictum ſub conditione, quæ impleta eſt tempore ſecundæ profeſſionis, ad ſecundum Monaſterium pertinere.

Aliqui caſus, in quibus Religioſi dimittentes habitum ſuæ Religionis, non incidunt in cenſuras cap. vt periculoſa, ne Clerici, vel Monachi, in 6.

Resol. CXV.

Non eſt Apoſtata, nec incurrit in dictam excommunicationem Religioſus, qui habitum non defert in cubiculo ſuo, vel in loco alio ſecreto; vt meliùs ſtudeat, quieſcat, dormiat, &c. nec etiam, qui ex leuitate quadam habitum dimittit, vt meliùs currat, ſaltet, ludat, &c. Imò ego puto, neque Religioſum incurrere in dictam excommunicationem ſi habitum dimittat, vt eat ad lupanar ad fornicandum, vel vt ſecretò furetur, ſtatim habitum iterum ſumpturus, etſi habitum alium ad ſic ſe occultandum eo breui ſpatio aſſumat. Et hæc omnia docent, & probant Doctores, quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſum. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *n.* 57. quibus ego addo Antonium Sanctarellum *tract.* 2. *de Apoſtaſ. cap.* 1. *n.* 5. 6. & 7. quidquid aſſerat Portel *in dub. Regul. ver. Habitus, num.* 4. Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 71. *n.* 6. Suarez *in* 3. *part. tom.* 5. *diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 51. Bannez *in* 22. *q.* 12. *art.* 2. *dub.* 2. *concl.* 2. & alij aſſerentes Religioſum ob turpem cauſam deponentem habitum in excommunicationem incurrere.

Non deſinam tamen hîc adnotare pulchrum caſum, qui ſæpiùs poteſt occurrere, ponit Laurentius Portel *in addit. ad dub. Reg. ver. Habitus n.* 3. vbi ſic ait. Religioſus iniuſtè grauatus notabiliter à Prælato, & maius adhuc timens grauamen, nec habens aliud remedium, fugit ad Prælatum ſuperiorem longè diſtantem, ita vt in iſta fuga nullo modo peccet, nec venialiter, vt ſuppono (quod fieri poſſe multi dicunt) in hac tamen fuga, & longo itinere, certò moraliter ſcit, ſe fore detegendum, & comprehendendum ab inferiori iniuſtè grauante, ſi portet habitum Religionis propter cuſtodes in viis adhibitos. In quo caſu puto poſſe prædictum cum ſupradictis circunſtantiis habitũ dimittere, donec tutò accedat ad Prælatũ, ad quem appellat; quia portare habitum Ordinis eſt præceptũ humanum, at præceptum humanum non obligat cum tanto periculo famæ, carceris, & iniuſti grauaminis ſperati certò moraliter; ergo, &c. Ita Portel *vbi ſuprà*, & ego.

An Religioſus eiectus ab Ordine, ſi emendatus petat ingredi, teneantur illum Superiores iterum in Religionem recipere?

Resol. CXVI.

Affirmatiuè reſpondet Molina *de iuſt. tom.* 1. *diſp.* 146. *ver. quid ad votum.* Corduba *in regula D. Franciſci c.* 2. *q.* 71. *punct.* 2. Leſſius *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 15. *n.* 112. & alij.

Mihi verò magis placet ſententia negatiua, quam ex D. Bonauentura tuetur Antonius Sanctarellus *tr. de Apoſtaſ. c.* 5. *dub.* 2. *n.* 18. cui ego addo Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 9. *n.* 32. qui citat Azorium, & Rodriquez. Ratio eſt, quia ex iuſta ſententia Religioſus eiectus condemnatus eſt, vt extra Religionem viuat; ergo Religio non poteſt cogi ad eum recipiendum. Nec valet dicere cum Leſſio *vbi ſuprà*, quòd ſi Religio habet ius reuocandi Religioſum eiectum; ergo etiam iſte debet habere ius compellendi Religionem ad eum emendatum recipiendum; nam reſpondeo quòd eſt diſpar ratio. Nam cùm Religio ſit innocens, mirum non eſt ſi potiori iure gaudeat, quàm Religioſus, qui ſuis delictis Religionem læſit.

Notandum eſt etiam hîc contra Federicum de Senis *conſ.* 38. & alios quos citat, & optimè reprobat Sanchez *loco citato, n.* 34. Religioſum eiectum, quando admiſſio in ſuam priſtinam Religionem poſt debitam correctionem deſperatur, non teneri ad aliam Religionem tranſire. Adde etiam, quòd aliqui, vt ſupra viſum eſt, probabiliter aſſerunt. Religioſum eiectum non teneri redire ad ipſammet Religionem, de qua eiectus fuit.

Item

UGR Biblioteca Universitaria

Item contra Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 57. n. 6.* & Emman. Rodriquez *in qq. Reg. tom. 1. q. 30. art. 19.* puto eiectos à Religione non teneri ad præcepta, & ieiunia in regula Religionis de qua eiecti ſunt, ſub præcepto contenta, & ita tenet. Ioan. Franciſ. Suarez *in enchirid. caſ. conſc. lib. 3. §. de voto obedientiæ,* & Sanchez *num. 53.*

Et tandem nota poſſe dictos eiectos ad Ordines promoueri, vnde cum illis debent diſpenſare Prælati ante expulſionem per priuilegia Ordinis, vel Epiſcopus, ſi in illas irregularitates diſpenſare poſſunt. Vide Hieronym. Rodriquez *vbi ſupra.*

An Prælati Regulares poſſint amoueri à ſuis Prælaturis ad libitum ſuorum Superiorum ſine cauſa?

Reſol. CXVII.

Affirmatiuè reſpondeo, niſi Prælatura ſit electiua. Dico igitur Superiores Religionum poſſe amouere, & ſpoliare Prælatos manuales de ſuis Prælaturis manualibus quomodocumque, & quandocumque ipſis placuerit, etiam ſine cauſa, nec ipſi Prælati manuales poſſunt conqueri, ſiue agere quidquam contra ſpoliatores, *ex c. cum ad monaſterium, §. tales, in fine, iuncta gl. ver. perpetuo de ſtat. Monach.* Et ratio eſt, quia Superiores illos à dictis Prælaturis amouendo, vtuntur iure ſuo, nec illis iniuriam faciunt, & ita hanc ſententiam ex multis Doctoribus probat, & tenet nouiſſimè Aloyſius Riccius *in praxi, tom. 4. reſol. 51. n. 4.* & ante illum Sigiſmundus à Bononia *in tract. de electione, part. 1. c. 7. dub. 49. n. 7.* vbi *n. 14.* aſſerit Prouinciales, Rectores, &c. Societatis IESV, qui inſtituuntur à ſuo Præpoſito Generali, & item Priores, ſeu Guardianos aliarum Religionum, qui prouidentur à ſuis Generalibus, ſeu Diffinitoribus, poſſe mutari, vel ſpoliari ab eiſdem ſuis Prouiſoribus, ſeu Inſtitutoribus, etiam ſine cauſa, quomodocunque, & quandocunque id eis placuerit; hi enim omnes cenſentur beneficia, & Prælaturæ manuales. Ita ille, qui reſpondet ad argumenta, quæ in contrarium adduci poſſunt.

Nota tamen quòd in vno caſu fallit ſupradicta opinio, & erit quando Superior, pendente accuſatione, vel inquiſitione contra aliquem, eum ſpoliaret Prælatura etiam manuali; & ratio eſt clara, quia dum Superior cœpit accuſationem, vel inquiſitionem contra ſubditum ad effectum ſpoliandi eum Prælatura, tum ipſa ſpoliatio ſuperueniens non conſiderabitur, vt ius ſimplex, & imperium Superioris in ſubditum, ſed vt pœna illius delicti, de quo ipſe iam cœpit accuſationem, ſeu inquiſitionem. Sed talis pœna non poteſt imponi, niſi priùs probato delicto. Ergo, &c. vide etiam Lauorium *in var. elucubrat. tit. 4. c. 23. n. 13. & 34.* vbi etiam addit, Prælatos Regulares de facili, & leuioribus cauſis poſſe amoueri à ſuis prælaturis, etiam electiuis, & citat *cap. per tuas el 1. de ſimonia, & c. qualiter el 2. de accuſat.*

An Superiores Regularium poſſint ſibi reſeruare tactus impudicos, & oſcula?

Reſol. CXVIII.

Affirmatiuam ſententiam tenet Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. diſp. 13. q. 2. n. 3.* vbi ſic ait. Aliquando in eadem ſupradictorum caſuum deciſione poteſt etiam Superior ſibi alios caſus reſeruare, vt exempli gratia in materia lapſus carnis poterit ſibi reſeruare tactus impudicos, oſcula, literulas, munuſcula, &c. Ita Hieronymus Sorbo *in annot. ad compend. priuileg. ver. abſolutio,* affirmans hoc à Clem. VIII. ſibi declaratum fuiſſe. Hæc Tamburinus *loco citato.*

Sed meritò negatiuam ſententiam docet nouiſſimè noſter P. Leone *de offic. confeſ. tom. 2. recollect. 11. n. 132.* quia tactus illi, nempe tactus impudici, oſcula, &c. nullo modo comprehendi poſſunt ſub ſignificatione, & verbis Clem. VIII. videlicet *lapſus carnis voluntarie opere conſummatus,* quæ quidem verba ſonant conſummationem actus in ſua ſpecie fornicationis, v. g. mollitiei, &c. vide etiam Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 18. n. 12.* & Molfeſium *in ſum. tom. 1. tract. 7. c. 20. n. 46. & 104.*

An Regulares abſentes cum licentia, vt poſſint cuicumque Confeſſario confiteri, poſſint abſolui à reſeruatis?

Reſol. CXIX.

Affirmatiuam ſententiam docere Peregrinum *in compen. priuil. tom. 1. ver. abſolutio quo ad fratres, §. 2. in ſcholio* notat Alphonſ. de Leone *de offic. & poteſt. conf. to. 2. recollect. 11. num. 31.* eo quòd quando conceditur licentia eligendi Confeſſarium extra ordinem cauſa itineris, vel commorationis in locis diſtantibus à Monaſterio, conceditur etiam tacitè licentia, vt à reſeruatis abſoluatur.

Verùm hæc opinio mihi non placet, quia facultas generaliter conceſſa eligendi Confeſſarium, non extenditur ad reſeruata, vt ex multis textibus, & rationibus probat Tamburinus *de iure Abbatum, tom. 2. diſp. 6. q. 8. n. 4.* Suarez *tom. 4. diſp. 27. ſect. 4. n. 4.* Homobonus *de caſ. reſer. p. 1. c. 2.* Fagundez *præc. 2. lib. 8. c. 8. n. 12.* Layman *lib. 5. tr. 6. c. 10. n. 20* Ioan. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib. 2. c. 6. dub. 11. concl. 2.* & ex noſtris P. Megala *in 1. lib. 1. c. 10. num. 15.* & alij. Ratio eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſpecialiter, ſi peterentur, non eſſent concedenda, indecens enim eſſet, vt Sacerdotes ſæculares peccata grauia Religioſorum audirent, & ideo hanc ſententiam contra Peregrinum, præter Doctores citatos, tenet etiam Miranda *in manual. Prælat. tom. 2. q. 33. art. 6. concl. 2.* vbi ſic ait. In generali conceſſione facta Religioſis à Prælatis, vt poſſint eligere Confeſſorem, quem voluerint, non comprehenditur abſolutio à caſibus reſeruatis; nec etiam vllo modo credendum eſt, quòd quiſpiam ſanæ mentis Prælatus ſic indiſcriminatim ſuam authoritatem concedat alicui ſibi ſubdito, vt abſoluatur à caſibus reſeruatis. Non enim conuenit peccata grauia aliis extra Ordinem propalare. Nec prædictis obſtat, quòd Fratres itinerantes, vel à Monaſterio abſentes propter ſcandalum debeant celebrare, & per conſequens ante celebrationem præmittere confeſſionem omnium peccatorum, ac proinde debere præſumi in dicta generali confeſſione intelligendam eſſe facultatem abſoluendi à reſeruatis. Nam reſpondeo, quòd ſi talis Religioſus extra Monaſterium ſe inuenerit, non habens expreſſam licentiam ſui Prælati, vt abſoluatur à caſibus reſeruatis, atque ſine ſcandalo non poteſt non celebrare, tunc in tali caſu benè poteſt accedere ad celebrandum; nam idem exiſtimandum eſt de illo, ac ſi non haberet copiam Confeſſoris, ſatiſque illi eſt, vt procuret habere contritionem. Ita Miranda, & ego.

An Regulares poſſint exhumare cadauera, & in alia loca eiuſdem Eccleſiæ transferre?

Reſol. CXX.

Notandum eſt, quòd corpora defunctorum non poſſunt exhumari, & transferri de loco in locum ſine Epiſcopi licentia, vt definitur *in cap. corpora ſanctorum, de conſecr. diſt. 1. l. ſi nec dum, l. n. mo. humanum, C. de relig. & ſump. funer.* quod certè intelligitur, vt rectè obſeruat Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 127. n. 25.* de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, & de tranſlatis de vna ad aliam Eccleſiam, ſecus quando ſunt depoſita, ſeu ad tempus ſeruata in vna, vt poſtea transferantur de vno loco ad alium eiuſdem Eccleſiæ, & ita etiam docet Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 31. difficult. 6. num. 4.* vbi ſic ait. [Es licito tranſladar los cuerpos de los defuntos,

UGR Biblioteca Universitaria

defuntos, que eſtan depoſitados de vna Igleſia orta, o de vn lugar a orto, en la miſma Igleſia; mas no lo es qu ndo eſtan perfettamente ſepultados, eſto es, que no eitan depoſitados ſin licentia del Obiſpo.] Ita ille, vbi etiam notat *num.* 5. [que Leon X. concedio que los Prelados de la orden de los frayles menores de obſeruancia, pueden deſenterrar en ſus Igleſias y Capillas los cuerpos de los defuntos, y tranſladarlos à otras ſepulturas de las miſmas Igleſias, con conſentimiento de los que fueren intereſſados, gozan deſte priuilegio las demas ordines, que gozan de nueſtros priuilegios.] Sed hoc priuilegium intelligo de corporibus poſitis in aliqua Capella particulari, & propria ſæcu arium, vel in alio aliquo loco electo pro corpore defuncti à conſanguineis, vel amicis: ſecus autem ſi corpus defuncti fuit Regularibus datum, vt illud ponerent ipſi vbicumque voluerint: nam in iſto caſu ſine vlla licentia, neque Epiſcopi, neque conſanguinei poſſunt illud exhumare, & ad alium locum eiuſdem Eccleſiæ transferre. Et ex his patet reſponſio ad dubitationem poſitam.

An Regulares poſſint commutare, vel diſpenſare votum peregrinationis vltra duas dietas?

Resol. CXXI.

PEregrinus *in compend. noſtrorum priuilegiorum*, *par.* 1. *tit. abſolutio*, §. 12. negatiuam ſententiam docet, & duas dietas Sanchez *de matr. tom.* 3. *lib.* 8. *diſp.* 16. *n.* 1. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. q.* 173. *n.* 1. & alij aſſerunt eſſe viginti leucas. Sed noſter Molfeſius *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 15. *n.* 134. docet, quòd votum peregrinationis vltra duas dietas intelligitur de peregrinatione, quæ duobus diebus compleri nequit, & ad ſummum eſt ſexaginta milliariorum, & ita ſe habet communis praxis. Ita Molfeſius, quod eſt valde notandum.

Verùm non deſinam hîc adnotare, quod noſter P. Alfonſus de Leone *in tract. de officio, & poteſt. Confeſſar. tom.* 2. *recollect.* 10. *num.* 173. tenet, Regulares poſſe diſpenſare, & commutare vota peregrinationis vltra duas dietas, & hoc per expreſſum priuilegium, quod habetur *in compend. priuileg. Congregationis ſanctæ Mariæ Fulienſis, ver. diſpenſatio.*

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ab hæreſi occulta?

Resol. CXXII.

PEregrinus *in compendio noſtrorum priuilegiorum part.* 2. *tit. abſolutio quoad fratres*, §. 2. affirmatiuè reſpondet ex priuilegio Gregorij XIII. conceſſo Societati Iesv die 18. Martij 1584. & hoc procedere etiam in Hiſpania teſtatur.

Verùm de hac facultate, præſertim in Hiſpania, per conſequens in hoc Regno Siciliæ valde dubitat Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol.* 3 *num.* 5. & abſolutè uon poſſe Superiores regulares abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta, docet Tamburinus *de iure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 14. *q.* 17. *n.* 3. Megala *conſ.* 21. *num.* 6. Nouar. *in ſing. iur. Pont. concl.* 3. *n.* 10. Auila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6. *not.* 3. Vega *in ſumm. tom.* 2. *c.* 125. *caſ.* 12. Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 7. & hoc hodie non eſt dubitandum, vt ego obſeruaui *in tract. de abſolutione ab hæreſi, reſol.* 6. per decretum Vrbani VIII. datum Romæ die 17. Nouembris 1628. in quo reuocantur in ampla forma omnia priuilegia Regularium abſoluendi à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, vt eſt hæreſis, &c. Vnde corruunt omnia argumenta, quæ ego in dicta reſolutione pro opinione affirmatiua adducebam. Adde quòd priuilegium Gregorij XIII. habet etiam difficultatem, per aliud priuilegium eiuſdem Gregorij vt aduersùs Peragrinum obſeruat Alphonſus de Leone *de offic. & poteſt. conf. ſſ. tom.* 2. *recollect.* 11. *num.* 209.

An Regulares approbati in vna diœceſi, ſi in itinere commodè non ſe poſſunt præſentare Ordinariis, poſſint Confeſſiones audire?

Resol. CXXIII.

EX priuilegiis Eugenij IV. & Gregor. XIII. conceſſis Ordini Minorum, & Societati Ieſu, vt patet apud Peregrinum *in compen. priuileg. part.* 1. *tit. abſolutio quoad ſæculares*, §. 5. apud Mirandam *in Manuali prælat. tom.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 8. & alios Confeſſarij Concilij Tridentini, quando non poſſunt commodè ſe præſentare Epiſcopis, quia ſunt in itinere, vel alibi, poſſunt fidelium confeſſiones audire in illis locis, aut oppidis, vbi Ordinarij non exiſtunt, non repugnantibus tamen Parochis.

Sed his priuilegiis an ſit derogatum per conſtitutionem Vrbani VIII. editam die 17. Septembris 1628. quæ incipit, *Cùm ſicut accepimus*, ſecundùm opinionem Alphonſi de Leone *tract. de offic. & poteſt. confeſſ. tom.* 2. *recollect.* 10. *num.* 56. non eſt certum, quia etſi, ait ille, per dictam conſtitutionem reuocantur omnia indulta, vt ex eius titulo apparet, audiendi ſæcularium confeſſiones, abſque Ordinarij, &c. tamen, vt etiam in corpore illius conſtitutionis conſtat, ibi eſt ſermo de facultate generali audiendi confeſſiones ſæcularium abſque approbatione, vel examine Ordinariorum. Sed in caſu noſtro indultum eſt ſpeciale, quando Regulares ſunt in itinere, & commodè non poſſunt ſe præſentare Ordinariis. Tamen quia in dicta conſtitutione interdicta eſt illis interpretatio, & reuocantur indulta ex quauis cauſa conceſſa, etiam de neceſſitate exprimenda, vt tutius procedatur in futurum in re tam magni momenti, eſſet petenda declaratio. Hæc omnia Leone; qui etiam obſeruat, quòd ſi dictum priuilegium non eſt reuocatum, poſſunt Regulares eo vti, quando reperiuntur in aliquo loco diſtanti ab eo, vbi reſidet Ordinarius etiam ſi ibi manerent recreationis cauſa, quia ſecluſo omni dolo, & fraude, ſi non poſſent ſe præſentare Ordinario, militaret ratio priuilegij. Ergo, &c.

Notandum eſt hîc obiter primò, quòd ſtante dicta conſtitutione Vrbani VIII. ceſſat hodie priuilegium, de quo Molfeſius *in ſum. tom.* 1. *tract.* 7. *c.* 16. *n.* 25. Campanili *in diuer. iur. canon. Rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 7. & alij, conceſſum Congregationi Oratorij S. Mariæ de Vallicella, & per communicationem aliis Religionibus, nempe Regulares Confeſſarios præuio examine approbatos ad audiendas confeſſiones in vrbe Romæ, non egere approbatione extra Vrbem ab aliis Ordinariis, ſed ſufficere tantùm coram illis ſe præſentare, & oſtendere licentiam Romæ habitam, non, inquam, hoc priuilegium amplius valet, nam Vrbanus VIII. in dicta conſtitutione annullat, & reuocat omnia priuilegia conceſſa quibuſuis Religionibus, Societatibus, &c. audiendi ſæcularium confeſſiones abſque Ordinarij examine, & approbatione. Et ita docet Leone *vbi ſuprà, num.* 86. qui *num.* 45. ponit per extenſum dictam Vrbani conſtitutionem.

Nota ſecundò cum eodem Leone *num* 82. quòd etiam ſtante dicta conſtitutione Regulares hodie ſi in aliena diœceſi inuenirent ſubditum d œceſis, in qua fuerint approbati, poſſent eum audire, & abſoluere, quod etiam poteſt quilibet Confeſſarius ſæcularis. Ratio eſt, quia hoc non eſt priuilegium particulare Regularibus conceſſum, ſed diſpoſitio iuris communis generalis quoad omnes Confeſſarios. Ergo conſtitutio Vrbani VIII. non militat, quia loquitur tantùm de priuilegiis. Vide Sanchez *de matrimon. tom.* 1. *lib.* 3. *diſput.* 34. *num.* 2. Peregrinum *in compen. priuileg. part.* 1. *tit. abſolutio*, §. 8. *in ſcholio.* Tamburinum *de iure Abbatum, tom.* 2. *diſput.* 6. *quæſt.* 14. *n.* 4. Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 60. *art.* 5. & alios.

UGR Biblioteca Universitaria

An expediat Generales Religionum eſſe perpetuos?

Resol. CXXIV.

AFfirmatiuam ſententiam mordicus tenet Nauarrus *commen.3.de Regul.n.3. & lib.3.de ſtat. Monac.conſ. 7.n.8* Miranda *in man. Prælat. tom.2.q.7. art.6.* Suarez *de Relig.tom 4.tract.8.lib.2.cap.7.n.5.* Azorius *tom.1. lib.12. c.20.q.21.* & alij. Ratio eſt,quia ex temporanea duratione fit, vt Generales certo modo à ſubditis dependeant, cùm ab eis deprimi, & erigi poſſint, & per conſequens fit, vt eorum authoritas multum diminuatur; cæteras rationes videbis apud citatos DD.

Sed his non obſtantibus ſupradictam ſententiam non eſſe ita certã docet Layman Societatis IESV *in qq. canon. cap.17.q.235.* vbi ſic ait. Non deſunt qui expedire magis exiſtimant, vt Ordinum Prælati in perpetuum inſtituantur, ſed hanc rem difficile eſt definire, cùm ex vtraque parte tam commoda,quàm incommoda exiſtant. Ita ille, & ante illum Ioannes Baptiſta Antonucius *in catecheſi Neapolit.lib.1. de ſimon.priuat.c.6.fol. mihi* 184. vbi ita aſſerit. Ergo licèt Nauarri opinionem de perpetuitate Generalium aliquando probauerim, hodie tamen in hac re anceps ſum,cùm valde probabiles rationes ſint pro vtraque parte,tum propter iuſtitiam diſtributiuam, tum propter incautam electionem ab initio factam, & præſertim quoad capita Ordinum. Hæc Antonucius; vide etiam Tamburinum *de iure Abbat. tom. 1. diſp.23. quæſt.3. n.4.* vbi putat quòd hæc res arbitraria ſit, & quòd alterutra pars eligi poſſit, dummodo incommoda, quæ in vnaquaque illarum contingere poſſint, quantum fieri poſſit,euitentur.

An Regulares conuenientes inter ſe,vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia committant ſimoniam?

Resol. CXXV.

REſpondeo affirmatiuè, vt innuit *c.cùm pridem, c.fin. e pactis.* Secus aſſerunt aliqui, ſi pactum non interuenit,ſed tãtùm futuræ oblatio ſpei,vt ſi dicatur, De hoc ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile; & ideo Villalobos *in ſumma,tom.1.tract.27.diffic.24. n.1.*ſic ait. [Aduierte Emanuel Rodriquez cum Nauarro,que vna coſa es, ofrecet eſperança, y otra coſa, el hazer pacto y concierto, porque ſi el Superior dixeſſe al ſubdito, por amor de mi que dexeis eſte oficio, que yo procurare dar os otra coſa, como ſe ſuele hazer muchas vezes, ſin animo de obligarſe, no ſera ſimonia, aunque parece cierta manera de ſoborno, y por eſte camino ſe eſcuſan muchos que dizen à ſus amigos, ayudadme en eſta ocaſion con vueſtro voto,que yo os ayudare en otra, que eſto no es hazer pacto, ſi no ofrecer eſperança; mas lo cierto es que eſto ſe llega mucho à ſimonia.] Ita ille,& poſt illum Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul.reſol.129. n.3.* Sed cùm hæ oblationes ſubornationis ſpeciem præſeferant, ideo debent à Religioſis eſſe maximè alienæ, vide etiam Suarez *de relig.tom.1. lib.4.c. 44.num.3.& ſeq.*

An Confeſſarius ſi petat à Superiore Regulari poteſtatem abſoluendi aliquem à caſibus reſeruatis, ſi neget, poſſit pœnitentem illum abſoluere pro illa vice?

Resol. CXXVI.

REſpondent aliqui probabiliter, quòd Superior requiſitus à pio,& docto Confeſſario, nempe à Confeſſario approbato, & expoſito ad confeſſiones, ab abſoluendum ſuum ſubditum ab aliquo reſeruato, vt ipſe abſque iuſta cauſa licentiam neget, poſſe dictum Confeſſarium ab eo peccato reſeruato illum abſoluere, quando inſtat neceſſitas communicandi, aut celebrandi,& ſcandalum adeſt,niſi communicet,vel celebret;& in hoc caſu talis Confeſſarius abſoluit ex licentia Prouincialis, Generalis, vel Papæ. Cæteras rationes videbis apud Fagundez *præcep.3. lib.3.c.9. num.171.* Henriquez *lib.3. cap.13. num.6.*& alios,licèt contrariam ſententiam teneant Suarez *de Relig.tom.4.lib.2.cap.19.num.30.* & alij. Sed quidquid ſit de hac opinione, hodie extat deciſio Pauli V. quam refert Naldus *in ſumma verb. Religioſus, n.44.* vbi Sanctitas ſua deinceps declarauit,vt ſi huiuſmodi Regularium Confeſſariis caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus dare Superior noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta a Superiore facultate,abſoluere. At ex illis verbis, *huiuſmodi Regularium Confeſſariis*, &c. putat Leone, *vbi infra, n.40.* hoc efficere non poſſe, niſi Confeſſarios domus,& Monaſterij deputatos à Superiore.

Verùm extat difficultas circa prædictam deciſionem Pauli V. an illa verba, *pro illa vice*, intelligenda ſint pro vna vice tantùm; Alphonſus Leone *tract. de offic.& poteſt. Confeſſ.tom.2.recollect.6.num.178.* docet hoc non eſſe certum,vt patet ex illa quæſtione,an poſſit quis lucrari pluribus vicibus Iubilæum extraordinarium concedi ſolitum cum ſimili clauſula *pro hac vice*;nam multi docent (& me ipſum citant *in tract.3. miſcellan.reſol.49.*) poſſe eum,qui in prima hebdomada lucratus fuit Iubilæum,etiam lucrari,& abſolui in ſecũda;ergo à fortiori in caſu noſtro;tum quia quando Pontifex indulget, vt pro illa vice Regularis poſſit abſolui à reſeruatis, non ponit dictionem aliquam taxatiuam; ſicuti in Bullis Iubilæi, vbi ſunt verba illa, *pro hac vice*, vnde magis videtur reſtringere dictio iſta *hac*,quàm *illa*. Ita Leone *vbi ſupra*.

Tamen aliqui verba illa Pauli V. tantùm pro vna vice intelligenda eſſe docent, & ideo Tamburinus *de iure Abbatum,tom.2.diſp.13.q.8.n.3.* ſic ait. Si Confeſſarius non habens facultatem pro reſeruatis, illam ab Abbate pro aliquo caſu peteret, & Abbas concedere negaret, poſſet nihilominus Confeſſarius, *pro illa vice tantum* pœnitentem Regularem, etiam facultate non obtenta,abſoluere, vt conceſſit Paulus V. Decretis Generalibus pro Regularium reformatione editis. Hæc Tamburinus.

Notandum eſt etiam hîc obiter primò, quòd ſi Confeſſarius petat licentiam à Superiore Regularium abſoluendi à reſeruatis aliquam perſonam particularem,poteſt etiam illum abſoluere à peccatis reſeruatis, commiſſis poſt licentiam obtentam pro prima vice, ſecus ſi talis licentia fuerit obtenta à pœnitente. Ita Barboſa *de poteſt. Epiſc.p.2. alleg.12.n.9.* Leone *vbi ſuprà de poteſt. Confeſſ. tom.2.recollect.11.n.183.* qui etiam *recollect.6.n.131.* cum Florono *de caſ.reſeru.c.3.§.1.n.1.* notat, quòd Confeſſarius ſi petat facultatem à Superiore pro vna perſona, poteſt vti pro ſua perſona.

Nota etiam ſecundò, quòd Regulares ſemel ſine licentia ſuorum Prælatorum poſſunt abſolui ab omnibus reſeruatis, & ita obſeruat Suarez *de Relig. tom.4. lib.2. cap.19. num.7.* ex quodam priuilegio Minorum, qui poſſunt eligere de eadem Obſeruantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis reſeruatis, & cenſuris poſſit illos abſoluere; imò, & diſpenſare in irregularitatibus, excepto homicidio,& mutilatione voluntaria; quod priuilegium cùm generale ſit, complectitur omnia peccata, etiam in ipſa Religione reſeruata; cúmque ex parte perſonæ eligendæ nullam aliam conditionem requirat, niſi quòd ſit eiuſdem Ordinis, non videtur amplius reſtringenda, nec poſtulanda ſpecialis licentia Prælati. Sed nihilominus probabile eſt, Confeſſorem ſic eligendum, debere eſſe ex approbatis, & expoſitis à Prælato Religionis ad audiendas confeſſiones ſuorum ſubditorum. Hæc omnia Suarez,quæ ſunt valde notanda.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An Monialis poſſit tranſire de vno Monaſterio ad aliud, cauſa fundationis, reformationis, &c. ſine licentia Papæ?

RESOL. CXXVII.

NEgatiuam ſententiam docuit Emanuel Rodriquez *in ſumm. tom. 3. c. 3. n. 2.* & Thomas Zerola *in praxi Epiſc. part. 1. ver. Moniales*, §. 16. qui teſtantur ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem.

Sed his non obſtantibus, hoc fieri poſſe ex ſola licentia Superioris dictæ Monialis,& ita ſeruari in praxi, tenent Emanuel Rodriquez ſibi contrarius, *vbi ſupra in ſumm. tom. 3. cap. 96. num. 4.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 26. n.* 38. & Portel *in addit. ad dubia Regular. ver. Monialibus, num.* 1.

Verùm circa præſentem quæſtionem, ita aſſerit Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 35. diffic. 45. n 9.* [Rodriguez dize, que para traher Abadeſſa de fuera, es neceſſario licencia del Papa, ò del Nuncio,quo tiene para ello autoridad,como lo declarò la Congregacion de los Cardinales; En lo que toca à eſta declaracion pareceme dudoſa, porque no la trahen Farinacio, ni Marzilla, y dize Portel que no eſta en vſo en Portugal, y yo tambien he viſto lo contrario en Caſtilla, mas ſi eſſa ſe hallaſſe authentica ha ſe de hazer anſi, mayormente en caſo que vuieſſe de hauer diſcordia, por que podrian las Monjas recurrir al Nuncio, y ſi fueſſe deſte paracer tendriam peſadumbres los Prelados; mas no conſtando deſta declaracion, tiene buen fundamento lo que queda dicho.] Sed his non obſtantibus, ego puto non eſſe recedendum à prima ſententia negatiua propter declarationem Cardinalium adductam à Caſtellino *vbi ſupra in hoc tract. reſol. 99. in fine.*

Quidam expleto anno nouitiatus fuit à Capitulo Monaſterij admiſſus ad profeſſionem, quam ex leuiſſima cauſa diſtulit emittere ad ſex menſes, ſed poſteà emiſſa quæſiuit à me an fuerit valida?

RESOL. CXXVIII.

VIdebatur obſtare Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regular.* vbi præcipitur, quòd finito anno probationis Nouitius ſtatim ad profeſſionem admittatur,aut expellatur.

Sed de hoc caſu, vt dixi, interrogatus dictam profeſſionem fuiſſe validam reſpondi; primò, quia Concilium ibi præcipit tantùm, vt profeſſio emittatur poſt annum probationis,ſed illam non annullat, ſi efficiatur poſt dictum tempus; ergo,&c. Adde quòd,vt rectè docet nouiſſimè Caſtrus Paulus *in opere morali, tom. 1. tr. 3. diſp. 2. pun. 9. n.* 8. Suarez *de legibus, lib. 5. c. 15. n.* 10.& alij,quando ſtatutum mandat fieri aliquid certo tempore, vt eſt in caſu noſtro,actus contrà factus non eſt nullus, quia tunc non intelligitur circumſtantia temporis, vt forma appoſita, & ideo circa validitatem ſupradictæ profeſſionis etiam affirmatiuè reſponderunt aliqui Theologi Societatis IESV, & noſtræ Religionis de hoc caſu tunc interrogati.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd poſt annum probationis expletum, licèt Superiori differre profeſſionem Nouitij ob iuſtam cauſam, non obſtante dicto decreto Concilij Trident. *vbi ſuprà*;nam Congregatio Cardinalium authoritate Pij V. declarauit præfatum decretum Concilij tantùm procedere in Nouitiis, qui elapſo anno Nouitiatus habiles inuenti fuerint,non verò in inhabilibus, quorum profeſſio vſque ad ſex menſes poteſt prolongari, dummodo intra id temporis ſpes habeatur, quod efficientur habiles; ſed in Monialibus diutiùs licèt profeſſionem differre. Ita Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 101. num. 62.* & nouiſſimè Aloyſius Riccius *in praxi, tom. 4. reſol. 254.*

An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ?

RESOL. CXXIX.

DE hoc caſu nouiſſimè interrogatus fui à Gregorio Pollaccho, viro quidem docto, & amiciſſimo, qui Venetiis moratur. Prima opinio affirmat, & ita docet Suares *de Relig. tom. 4. lib. 1. c. 10. n. 15.* Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. c. 16. n.* 30. & alij;vnde aſſerunt eſſe peccatum mortale ingredi Monaſteria Monialium cum licentia Superioris oretenus conceſſa,& hoc ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Regul. c. 5.* ibi, *ſine Epiſcopo, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta.*

Verùm non deſunt DD. negatiuam ſententiam tenentes, vt Homobonus de Bonis *tr. de caſibus reſeruatis, part. 2. caſ. 5.* & Petrus Bellochius *in praxi Theol. mor. part. 2. q. 9. n.* 162. vbi ſic ait. Licèt licentia ad ingrediendum ſepta Monaſterij per decretum Concilij Trident. in ſcriptis obtenta requiratur, hoc quoad forum exterius intelligitur; nam in interiori animæ foro, in quo veritas attenditur, ſufficit vt conſenſus iure naturali requiſitus interueniat. Ita ille, qui citat Innocentium, Abbatem,& Felinum.

Notandum eſt tamen, quòd etiam ſtando in prima opinione licentia in ſcriptis non requiritur ſemper in caſibus ordinariis, puta quoad Medicos, chirurgos, carpentarios, cæmentarios, & alios ſimiles operarios, quorum opera paſſim indigent Moniales, ſed pro his licèt Abbatiſſis dare licentiam, ex præſcripta interpretatiua voluntate Superioris, vel ad maiorem cautelam Superior hanc generalem facultatem poteſt in ſcriptis committere Abbatiſſis, vel Monialium Confeſſariis pro ſimilibus caſibus. Et ita ex multis docet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regular. reſol. 26. n.* 8. & Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 35. diffic. 46. n.* 4. & nota etiam contra Graffium *in deciſ. part. 1. lib. 4. c. 23. n. 6.* & alios, quòd licentia data ad concedendam facultatem ingrediendi Monaſteria non debet neceſſariò eſſe in ſcriptis, ſed ſufficit, vt ſit oretenus conceſſa; nam Concilium loquitur de licentia ingrediendi tantùm, non autem de licentia ad concedendam facultatem ingrediendi.

An Epiſcopus poſſit dare licentiam, vt nupta intret in Monaſterium ob periculum vitæ?

RESOL. CXXX.

REſpondet affirmatiuè Azorius *tom. 1. lib. 13. c. 8. q. 4.* vbi docet poſſe recipi intra clauſuram licitè viduam bonæ famæ, quæ cupit honeſtatis gratia in Monaſterium manere. Item poſſe recipi fœminam de licentia Epiſcopi de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, eáque de cauſa vitæ periculum certò timet.

Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Portel *in addit. ad dubia Regular. ver. clauſura Monialium, n.* 2. ex declaratione Cardinalium facta Epiſcopo Salmantino, quæ ſic habet. Non licet Epiſcopis vel permittere, vel licentiam concedere mulieribus, vt ex cauſa litium matrimonialium, adulteriorum, ac diſſenſionum inter viros,& vxores apud Monaſteria Monialium ſequeſtrentur ſecuritatis gratia, imò ingredientes incidere in excommunicationem Concilio impoſitam. Et hanc declarationem adducit etiam Hieronymus Rodriq. *in compen. qq. Regular. reſol. 26. n. 15.*

An puellæ deſtinatæ ad Religionem poſſint recipi in Monaſteriis Monialium ante annos diſcretionis?

RESOL. CXXXI.

PVtat Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 17.* Superiores non poſſe has puellas recipere, niſi habeant duodecim

F 2 annos

UGR Biblioteca Universitaria

annos ætatis, & ita etiam docet Hieronymus Rodriquez *in compen.qq.Regular.reſol.27. num.16.*

Sed contrarium tenet Portel *in addit. ad dubia Regul. ver.clauſula Monialium, §. cuius ætatis,&c. n.1.* vbi ſic ait. Dicendum eſt poſſe puellas recipi à Superioribus intra clauſuram, vt ſuo tempore profiteantur, etiamſi ſint ætatis infantilis, nondum attingentes vſum rationis, in tertio, vel quarto ætatis anno; ita Portel, qui citat Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.4.cap.18.n.34.*

An Epiſcopus virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c.14. *poſſit carcerare Regularem notoriè delinquentem, & contra illum proceſſum formare, vt poſteà remittat Superiori, vt illum puniat?*

Resol. CXXXII.

Reſpondeo negatiuè, & ita docet Villalobos *in ſum. tom.2.tr.35.diffic.5.n.5.* vbi ſic ait. [Eſtan ſujetos los Religioſos à los Obiſpos quanto ala correcion del Religioſo, que mora en Conuento, y comete delito eſcandaloſo, fuera del qual dize el Concilio,] Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra Monaſterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus, à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniatur. [Y noteſe la palabra *notoriè*, que ſi no lo es, no podra el Obiſpo entremeterſe en ello, y aunque lo ſea, no le hà de poner el Obiſpo en ſu carcel, ſino remittirle luego al Superior, aunque no haga inſtancia en ello, como declararon los Cardinales, mas ſi ſe temieſſe fuga del Religioſo, puede el ordinario prenderle, y remittirle luego à ſu Prelado.] Hæc Villalobos.

Verùm Piaſecius *in praxi Epiſc. part.2.c.3.n.43.* tenet poſſe Regularem in tali caſu deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper dicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum, cum præfinitione termini ad puniendum. Et hanc opinionem tenet etiam Naldus *in ſum. ver. Epiſcopus.n.28.* Barboſa *de poteſt. Epiſc.part.3. alleg. 105.n.19.* & Portel *in addit. ad dubia Reg.ver. punitio Relig. extra conuentum,num.17.*

Sed in tali caſu non poſſe Epiſcopum formare proceſſum contra dictum Religioſum, ſolidè probat nouiſſimè Hieronymus Rodriq. *in compen. q. Regular.reſol.62. n.8.* & reſpondet ad argumenta contraria, & ad declarationes Cardinalium, quas Barboſa adducit, vnde non eſt recedendum ab hac ſententia; & ſatis in hoc caſu contra Portel, & alios poteſt Epiſcopus inſtare, & bene inſtare, certiorem faciendo per ſuas literas Prælatum Regularis de notorietate delicti à Religioſo ita commiſſi, vt nulla tergiuerſatione celari potuiſſet, ad quod non eſt neceſſarius proceſſus iuridicus ab Epiſcopo formatus, quin ipſo iure nullus eſt defectu iuriſdictionis.

An priuilegia Mendicantium ſint reuocata per Concilium Tridentinum ſeſſ.25. cap.12. de Regular. *quo ad celebrandum tempore interdicti?*

Resol. CXXXIII.

Affirmatiuè reſpondet Nauarrus *in manuali. cl.27.n. 190.* & Garſias *de benef.tom.1.part.3.c.2.n.278.* & ita reſpondiſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Armendariz *in addit.ad recopil. legum Nauarræ, lib.2. tit.18.lib 7.n.73.*

Sed his non obſtantibus Henriquez *lib.13.cap.48.n.1.* Sayrus *de cenſ.lib.5.cap.13. n.24. & 25.* Rodriquez *in qq. Regul.tom.2.q.112. art.1.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2.c.7. dub.2. concl.2.* & alij aſſerunt ſpecialia Regularium priuilegia, vt pro ſuis feſtis, & aliis certis diebus non ſeruent interdicta, non eſſe reuocata per dictum Concilium Tridentinum, & hæc opinio eſt tenenda; vide rationes apud citatos DD.

An Epiſcopus habeat iuriſdictionem in Regulares exemptos, quando eſſet in poſſeſſione iudicandi illos?

Resol. CXXXIV.

Videtur reſpondendum affirmatiuè, nam in tali caſu apparet eos renunciaſſe priuilegio exemptionis, & ita tenet Triuiſanus *lib.1.deciſ.36.n.2.* Capra *reg.84.n.21.* Cucchus *in inſtit.can.lib.1 tit.6.n.6.& ſeq.* cum aliis.

Sed ego contrariam ſententiam teneo, quia exemptus ſine licentia Summi Pontificis non poteſt exemptioni etiam expreſsè renunciare; ergo multo minus tacitè, vt eſt in caſu noſtro. Et ita fuiſſe reſolutum in vna Vlixiponenſis Monaſterij die 19. nouembr. 1625. coram Illuſt. Coccino teſtatur Barboſa *de poteſt. Epiſc.par.3. allegat. 105.n. 76.* ita noſtram ſententiam tenet Hieronym. Rodriq. *in compen.qq.Regul.reſol.63.n.13.* & alij penes ipſum.

An Regulares extra chorum poſſint vti Breuiario Romano, vel alterius Religionis?

Resol. CXXXV.

Regularem qui vtitur proprio Religionis ſuæ Breuiario, non poſſe vti Romano extra chorum, docet Suarez *de Relig tom.2.lib.4.c.23.n.9.* Azorius *tom.1.lib.10. cap.11.quæſt.1.in fine,* & alij.

Sed ego alibi contrariam ſententiam docui, & nunc iterum doceo, cum DD. ibi citatis, quibus nunc addo Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regular. reſol.24. n.34.* qui etiam cum Miranda *in manual.Prælat.tom.1.q.37. art.13.* reſoluit poſſe Minores, & per conſequens alios Regulares extra Conuentum recitare cum Monachis aliarum Religionum per ſua Breuiaria virtute conceſſionis Innocentij IV. id indulgentis, & ſic v.g Benedictinus poteſt recitare Horas canonicas cum Dominicano, ſi extra Conuentum reperiatur cum Breuiario Fratrum Prædicatorum, & dictum priuilegium Innocentij IV non reuocari per Bullam Pij V. tenent DD. citati, vnde in praxi ſecura erit eorum ſententia.

An Regulares poſſint mutare Conuentus de loco, v.g non ſano, vel incommodo ad locum ſaniorem, vel commodiorem ſine licentia Epiſcopi?

Resol. CXXXVI.

Quòd ad iſtam mutationem requiratur noua licentia Epiſcopi, docet Emanuel Rodriq. *in qq.Regul.tom.1. q.23 art.7.* & Portel *in dubiis Reg.verb. Monaſterium, n.5.*

Verùm notandum eſt, quòd Sixtus V. conceſſit Generali ſancti Benedicti, quòd in Capitulo Generali de conſenſu Capituli poſſit mutare Conuentus de locis incommodis ad loca commodiora, non petita licentia Epiſcopi, cum cæteris ibi contentis, & id ipſum conceſſit Sixtus IV. Minoribus. Nec priuilegiis derogatur per Concilium Tridentinum, nam loquitur tantùm de noua erectione, & ædificatione domorum, non autem de mutatione. Et hæc omnia docent Miranda *in manual. Prælat. tom.1.q.33. art.2.* Portel *vbi ſuprà n.7. & in addit. eodem verb.num.3.* & nouiſſimè poſt illos Hieronymus Rodriq. *in compen.qq.Regul.reſol.55.n.4.*

TRACTA

UGR Biblioteca Universitaria

TRACTATVS TERTIVS.

DE ABSOLVTIONE SACRAMENTALI LARGIENDA MORIBVNDO ſenſibus deſtituto.

DIfficilis eſt in praxi ſæpiùs occurrens iſta quæſtio; ideo pro eius explicatione exacta quinque caſus conſidero. Primò, quando moribundus nequit loqui,ſed præſente Sacerdote nutibus abſolutionem ab illo quærit. Secundò,quando præſente eodem Sacerdote, ſigna tantùm exhibet contritionis, v. g. percutiendo pectus,leuando oculos ad cœlum cum ſuſpiriis,&c. Tertiò, quando abſente Sacerdote quærit voce, vel nutibus confeſſionem,vel exhibet tantùm ſigna contritionis, & illo adueniente aſtantes teſtantur de hoc. Quartò, quando teſtis abſens ab infirmo,vt v.g. ante domum in platea, ſupradicta ſigna, & petitionem confeſſionis Confeſſario manifeſtat; & tandem,Quintò,quando infirmus ſenſibus deſtitutus,nihil petiit, vel nutibus ſignificauit, ſed Sacerdos inuenit eum morti proximum: de his igitur caſibus ſeorſim ad maiorem difficultatis elucidationem agemus; ideo quæro primò.

An ſit danda abſolutio ei,qui nutibus tantùm quærit à Confeſſario abſolutionem?

RESOL. I.

NEgatiuè reſpondent ferè omnes Thomiſtæ recentiores, viri quidem docti, vt Sotus *in* 4. *diſt*.18.*q*.2. *art*.6.*ad* 1.Canus *relect.de pœn.part*.1.§.*at inhærendo*. Lopez *in inſtruct.p*.1.*c*.18.Conradus *in reſponſ.caſ.conſc.par*.1.*q*.10. Medina *in ſum.part*.2.*c*.8.*&* *c*.19 *reg*.6. Nugnus, Aluarez, Coquetius, Auila. *vbi infrà in reſol*.3.hanc ſententiam docent etiam Graffius *part*.1.*lib*.1.*c*.36.*num*.25. Pedraza *in ſumm.c*.7.Angles *in* 4.*p*.1.*de Confeſſione,ar*.2.*diffic*.10.Abulenſis *in Matth.q*.79. Nauarrus *in man.cap*.26.*n*.27. cum aliis.Et ratio eſt primò,quia per talem confeſſionem non datur notitia Confeſſori,quam antea non haberet; & ideo colligit Tridentinum *ſeſſ*.14.*c*.5. confeſſionem in genere non ſufficere.Secundò,quia per illam confeſſionem nihil proponitur abſoluendum,cùm actiones debeant eſſe circa particularia; & cùm confeſſio ſit actus iudicialis, debet ex conſequenti verſari circa aliquod particulare. Tertiò, quia vel remittuntur omnia peccata directè, & hoc non; quia cùm non fiat confeſſio omnium, non poſſunt remitti directè;illa enim hoc modo remittuntur,quæ clauibus ſubiiciuntur; vel ſolùm directè peccatum in communi,& hoc non poteſt, quia peccatum in communi non eſt remiſſibile. Quartò, non ſufficit voluntas confitendi abſque actuali confeſſione,vt quis à peccatis abſoluatur; ſicut non ſufficit voluntas habendi verum dolorem, ſed requiritur,vt re vera detur ipſa confeſſio,&actualis dolor. Sed in caſu propoſito ſolùm datur voluntas confitendi, vt patet. Ergo non erit adhibenda abſolutio.

At his non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto; quam tuentur Regius *in reſol. caſ*.39. *n*.4. Alphonſus de Leone *in tr.de officio & poteſt. confeſſ.tom*.1. *recollect*.6.*n*.121. Pharaonius *de ſacram. Pœn.tr*.1.*ſeſſ*.16. *caſ*.15.Thomas à Ieſu *in Tribun.conſ.c*.11. §.10. Ragucius *in Lucerna Paroch. tit.de abſolut.q*.97. Yribarne *in* 4.*tom*.2.*diſt*.18.*q.vnic.diſp*.16.*ſect*.5.*concl.vlt*. Corduba *lib*.5. *de Indulg.q*.39. Suarez *tom*.4.*diſp*.23. *ſect*.1.*n*.5. Salas *in p*.2. *tr*.8. *diſp vnica, ſect*.5.*n*.56. Turrianus *de pœn.q*.9.*art*.2. *diſp*.30.*dub*.1. Megala *in* 1.*part.lib* 1.*c*.11.*n*.8. Pitigianus *in* 4.*ſent.tom*.2.*diſt*.27.*q.vnica,art*.8.*concl*.4.Ruardus *tom*.1. *contra Lutherum, art*.5. *poſt initium*. Henriquez *lib*.6.*c*.10. *n*.7.Coninch.*de Sacram.diſp*.7.*dub*.10.*n*.97. Reginaldus *de prudent. confeſſ.c*.21. *part*.2. *n*.16. Fernandez *in inſtruct. docum*.4. *n*. 32. & à fortiori omnes Doctores citandi *in tertia reſolutione pro ſecunda opinione*.

Et ratio eſt, quia ex Chriſti inſtitutione confeſſio ſacramentalis debet eſſet integra,& tamen neceſſitas facere poteſt, vt confeſſio mutilata ſufficiens ſit ad obtinendam ſacramentalẽ abſolutionem; igitur neceſſitatem ſimiliter facere poſſe dicendũ eſt, vt ad eandem obtinendam ſufficiat confeſſionem fieri in genere de propriis peccatis, quando ad ſpeciem,& numerum deſcendi non poteſt. Ex confirmatur, quia ſi quis recordetur ſe peccaſſe mortaliter,& oblitus eſt,cuius ſpeciei fuerit illud peccatum, poteſt,& debet confiteri ſe peccatum mortale admiſiſſe, cuius nequit in particulari meminiſſe;igitur in caſu propoſito pœnitens dat veram materiam; ſcilicet, veram ſui ipſius accuſationem, cum oſtenſione doloris, quantum hic,& nunc dare poteſt,ex qua Sacerdos in hoc foro cognoſcit pœnitentem peccaſſe, & eum de hoc dolere, & conſequẽter cognoſcit ſtatum pœnitentis,quantum hîc, & nunc cognoſci poteſt; quæ omnia abſolutè ſufficiunt, vt ſacramentaliter abſolui poſſit; nam Deus à nobis non requirit aliam confeſſionem, quàm quæ nobis hic, & nunc poſſibilis eſt, & ideo hanc ſententiam determinant Canones, & Rituale Romanum Pauli V.iuſſu editum, vt in ſequenti reſolutione videbimus.

Reſtat modò reſpondere ad argumenta ſuperiùs adducta. Itaque ad primum dico in caſu propoſito dari notitiam ſacramentalem imperfectam quidem,& quæ nulla æſtimaretur, ſi voluntariè omitteretur, quomodo loquutum eſt Conſilium Tridentinum,ſed quia aliter fieri non poteſt,ſatis eſt. Ad ſecundum proponitur abſoluenda offenſio diuina, vt talis eſt, & materia proxima eſt confeſſio illa particularis, & effectus abſolutionis verſatur circa perſonam particularem. Ad tertium, remittitur directè offenſio diuina, indirectè ſingula peccata ſecundùm proprias ſpecies, quæ remanent ſubiicienda clauibus, quod etiam dicendum eſt in caſu obliuionis ſpeciei peccati. Et tandem ad quartum reſpondeo,hic non dari voluntatem confitendi ſolùm, ſed, vt dictum eſt,datur materia certa peccatorum, ſaltem in communi, fundata in voluntate, quum pœnitens manifeſtauit Confeſſario confeſſionem, & abſolutionem nutibus poſtulando. Sed pro coronide huius reſolutionis, notandum eſt hîc obiter, & curioſè, moribundum, qui non valet, niſi per ſigna contritionis, ſua peccata confiteri,lucrari Iubilæum,quia hæc eſt vera confeſſio ſacramentalis, & ita aduerſùs Graffium *in appen.lib*.2. *c*.5. *n*.11. docet nouiſſimè Bartholomæus à ſancto Fauſto *in tract.de Iubilæo, lib*.4. *q*.4. Verùm ad explicationem ſecundi caſus deueniamus.

An moribundus, qui non audit,nec loqui poteſt, ſed tantùm pugno pectus ſuum pulſat ſuſpirans oculos in cœlum tollit, vel reſpicit aliquam imaginem, hoc vidente Sacerdote, vel aliis teſtificantibus, ſit abſoluendus?

RESOL. II.

REſpondent negatiuè Megala *in* 1.*par. lib*.1.*c*.11.*n*.8. Thomas à Ieſu *in Tribunali conſcien. c*.2. §.10. *in fine*.

Ioannes Franciſcus Suarez *in enchiridio caſuũ conſcientiæ, lib. 5. verb. Confeſſor. fol. 356. §. petens Confeſſariũ.* Bonacina *de Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. pun. 2. §. 4. n. 6.* & Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 23. ſect. 1. num 11.* vbi docent, moribundo in tali caſu non ſat eſſe adhibere ſigna contritionis; ſed neceſſarium eſſe illa adhibere in ordine ad claues, petendo confeſſionem, ſeu vocando Sacerdotem, ſaltem ſigno, vel nutibus; quod non accidit in caſu propoſito. Ergo, &c.

Sed his non obſtantibus, affirmatiuam ſententiam tenent Zambranus *de caſ. tempore mortis, c. 4. dub. 2. ſect. 4.* Pharaonius *de ſacr. Pœnit. tract. 1. ſeſſ. 16. caſ. 15.* & Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 8. n. 4.* eo quòd ſigna pœnitentiæ, quæ præſente mortis periculo ab infirmis eduntur, cenſeri debeant ad ſacramentalem abſolutionem directa, cùm in tali ſtatu optimum ſuæ animæ remedium deſiderare ſoleant. Quapropter, licèt infirmus in phreneſim lapſus abſolui non poſſit, etiamſi cùm ſanus eſſet, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus ſecundùm morem pulſaret, aut ſublatis oculis in cœlum dixerit, Miſerere mei Deus; tamen ſi talia ſigna edidit morti vicinus, cùm plura verba proferre non poſſit, præſumptio plerumque fieri poteſt, quòd ſacramentalem abſolutionem à Sacerdote petiuerit. Ita Layman.

Et ante illum, hanc ſententiam docuerat etiam Ioan. Chapeauilla *tract. de Sacramentis miniſtrandis tempore peſtis, c. 3. q. 11.* & quia Codex rarus eſt, ponam eius verba. Quærit igitur, an Parochi teneantur abſoluere infirmos ſigna contritionis oſtendentes? & reſpondet, teneri abſoluere ſub conditione; quia (ait ille) in caſu extremæ neceſſitatis, in quo verſamur, non requiritur expreſſa, ſed ſufficit tacita petitio confeſſionis. Et probatur primò, auctoritate D. Auguſtini *ſerm. 44.* Tunditur, inquit, pectus, vt arguatur quod latet in pectore, vt euidenti pulſu occultum caſtigetur peccatum; reddit enim rationem, quare qui audiunt *Confiteor*, tundunt pectus, ſcilicet, vt manifeſtent peccatum, & ſic illud caſtigent. At huiuſmodi manifeſtatio peccati eſt confeſſio ſaltem tacita ad eius remiſſionem; ergo in illis ſignis reperitur confeſſio. Secundò, ſigna contritionis manifeſtant contritionem de peccato, quia aliter non eſſent eius ſigna. Ergo manifeſtant peccatum, vt remittatur, contritio enim eſt animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo. Tertiò, quia in illo articulo ſigna illa fieri non ſolent, niſi ad manifeſtationem peccatorum, quæ pungunt conſcientiam, & quorum remedium quæritur medicina pœnitentiæ, vult enim exiſtens in illa neceſſitate declarare ſignis illis contritionis, quòd non poteſt voce, qua libenter ſi poſſet confeſſionem peteret; nam videmus etiam maximos peccatores, ſi vel vnicum verbum proferre poſſint, ardentiſſimè illo tempore efflagitare confeſſionem.

Nec valet dicere, quòd in illis ſignis contritionis ſit incluſa aliqua peccatorum confeſſio, ſed non illa quæ fit Sacerdoti, quæ ſola eſt ſacramentalis. Reſpondeo, etiam Sacerdoti faciendam contineri. Qui enim petit abſolutionem verbis expreſſis, vel ſignis contritionis, non petit illam à laico, ſed ab Eccleſia, & eius miniſtro, qui habent poteſtatem abſoluendi peccata, atque adeò à Sacerdote, & ita idem eſt petere confeſſionem, vel abſolutioné verbis, vel ſignis contritionis, ac dicere, Aliquis Sacerdos abſoluat me à peccatis, quæ his verbis, vel ſignis contritionis manifeſto in genere, meliori modo quo nunc poſſum. Hæc omnia Chapeauilla, quæ pij Confeſſarij mente teneant, & illa in praxim, me conſulente, & impellente deducant, abſoluendo ſupradictos infirmos ſub conditione.

Notandum eſt tamen hìc obiter ex ſupradictis, Sacerdotem, qui ſano corpore nihil de mortis periculo ſuſpicans Miſſam inchoaſſet, & in fine introitus decidiſſet mortuus, non poſſe à peccatis abſolui, licet generalem confeſſionem feciſſet ad Deum coram miniſtro, & Eccleſia; quia illa confeſſio non fuit ſacramentalis, neque directa ad accipiendam abſolutionem in foro pœnitẽtiæ. Ita Layman *vbi ſuprà*. Contrarium tamẽ dicendum eſt de illo, qui ſignificans ſe cupere confiteri, ideoque ad genua Sacerdotis accedens, ſubitò apoplexia tãgitur, antequam aliud verbum proferat; talem enim inſtante mortis periculo abſoluendum eſſe non dubito; quia in ordine ad cõfeſſionem ſacramentalem dedit generalia ſigna, quibus oſtendit ſe peccaſſe, & de eo dolere. Ita Coninch. *in reſponſione pro abſolutione moribundi, n. 16.* quidquid dicat Coquetius *in diſſertat. de abſolutione per literas, c. 7. n. 21.*

An ſit abſoluendus moribundus, ſi exhibeat ſupradicta ſigna. Sed dubitatur an ſint orta ex contritione, vel ex anguſtia mortis?

RESOL. III.

Reſpondeo affirmatiuè cum Sancio *in ſelectis, diſp. 44. n. 35. in fine*, vbi ſic ait, Sub conditione impertienda erit abſolutio; quando ambiguitas intercedet, num ſigna ſint ex dolore orta, vel ex angore, & anguſtia mortis, cùm prodeſſe poſſit infirmo, & non obeſſe Sacramento; vitatur namque ſacrilegij periculum conditione appoſita. ſic ille: & ita etiam docet Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 8. n. 4.* vbi hoc pacto aſſerit. Si conſideratis circumſtantiis, & examinatis his, coram quibus talia ſigna edita ſunt, res dubia eſſe videatur; abſolutio tamen conferri poterit ſub conditione, ſi talis materia confeſſionis ſufficiens ſit ad abſolutionis miniſtrationem.

An Confeſſarius poſſit abſoluere moribundum, qui in eius abſentia confeſſionem petiit; vel ſigna pœnitentiæ fecit, aliquo hoc teſtante?

RESOL. IV.

Negatiuè reſpondent à fortiori Doctores citati *in reſol. 1. in principio*, & nouiſſimè docent hanc ſententiam Petrus Fay *de ſacram. Pœnit. in addit. ad 3. part. D. Thomæ, q. 9. art. 3. diſp. 3. ad 9. argum.* Franciſcus Coquetius *diſſertat. de confeſſione per literas, c. 7. n. 21.* Didacus Aluarez *in part. 2. D. Thomæ, q. 19. art. 6. diſp. 80 per totam.* Lauorius *tract. de indulgen. part. 2. c. 10. num. 130.* & hanc ſententiam ex Theologis Societatis IESV, tenet nouiſſimè Turrianus *de pœnit. q. 9. art. 2. diſp. 32. dub. 7.* & ex noſtra Religione Alphonſus de Leone *tract. de officio, & poteſt. Confeſſar. tom. 1. recollect. 6. n. 123.*

Probatur primò, quia confeſſio facta Sacerdoti, & accuſatio propria propriorum peccatorum, eſt materia eſſentialis, & proxima ſacramenti Pœnitentiæ; ſed in noſtro caſu moribundus cùm vocauit Sacerdotem, vel ſigna contritionis effecit, nullam dedit materiam Confeſſario, (quia erat abſens,) quamuis adſtantibus dederit. Ergo abſoluendus non eſt ex defectu materiæ, & Sacerdotis. Confirmatur, quia, vt infra videbitur, Clemens VIII. damnauit confeſſionem factam abſente Sacerdote, ſed talis eſt confeſſio, de qua loquimur. Ergo, &c.

Secundò, Canones qui contra hanc ſententiam adducuntur, intelligendi ſunt, vt vult gloſſa *in c. 8. cauſ. 26. q. 6.* de abſolutione à cenſuris, quæ dari poteſt etiam inuitis; non verò de abſolutione ſacramentali confeſſionis, de qua loquimur.

Tertiò, Rituale, ſeu Manuale Romanum, quod adducitur, eſt à Doctore confectum, & illius auctoritatem non excedit, neque conſenſus Pontificis, aut iuſſio, qua conſcriptum fuit, & euulgatum, confert aliquod pondus rebus, quæ in eo præſcribuntur, quia non præceſſit ſerium, aut ſufficiens Theologorum examen.

Quartò, ad literas Bellarmini, & Epiſcopi Armacani aſſerentium mentem Clemen VIII. dicendum eſt de illis authenticè non conſtare, & ſi conſtat authenticè, dicunt Pontificem reſpondiſſe vt priuatum Doctorem, & ſic in caſu alio ad quandam Pontificiam reſponſionem, reſpondet Henriquez *lib. 14. cap. 3. n. 4. in gloſſa litera P.* Suarez *tom. 3. quæſt. 66. art. 6. diſp. 21. ſect. 3.* Valentia *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 1. punct. 3.* Sotus *in 4. ſent. diſt. 3.*

quæſt.

UGR Biblioteca Universitaria

quæſt. vnica, art. 6. Canus de locis theol. lib. 6. cap. 8. Cathanus contra Caietanum lib. 5. cap. 3. Vega in Concil. Trident. lib. 9. c. 4. & 5. Bellarminus tom. 1. de Romano Pontif. lib. 4. cap. 12. & alij. Et hæc ſunt præcipua argumenta, quæ pro eorum firmanda ſententia, adducunt Coquetius, Fay, & alij vbi ſuprà.

Sed ego prorſus aduersùs illos affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto; quam nobiſcum tenet Angelicus Doctor. D. Thomas opuſc. 65. §. de extrema vnct. vbi ſub fine ita ait. Si autem infirmus, qui petit vnctionem, amiſit notitiam, vel loquelam, antequam Sacerdos adueniat, quia in tali caſu (quo ſcilicet aut Baptiſmum, aut abſolutionem ſimili ratione petiiſſet, iuxta dicenda à nobis) debet etiam baptizari, & à peccatis abſolui. Ita ille; & neſcio quomodo clariùs noſtram ſententiam docere potuiſſet; aut qua ratione eius verba in alium ſenſum, vel apparenter detorqueri poſſent. Idem etiam docet ex diſcipulis D. Thomæ doctus Pater Io. de la Cruz in directorio conſcientiæ, pa. 2. de ſacrament. Pœnit. quæſt. 3. dub. 8. concluſ. 2. & hæc opinio eſt communis in ſchola Patrum Societatis Ieſu, & illam tenent Maldonatus in ſummula caſuum conſcientiæ, quæſt. 19 ar. 14. Vaſquez in 3. p. tom. 4. quæſt. 91. artic. 2. dub. 1. num. 4. & 5. & in part. 2. diſp. 62. c. 7. n. 40. Suarez tom. 4 diſput. 23. ſect. 1. §. de eo qui confeſſionem petit. Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 11. punct. 1. Coninch. de Sacram. diſp. 7. dub. 10. n. 99 Reginaldus in praxi tom. 1. lib. 8. & p. 3. num. 28. Filliucius tom. 1. tract. 7. c. 5. num. 122. Fagundez præcept. 2. lib. 3. c. 1. n. 16. Toletus lib. 3. cap. 8. n. 2. Becanus de Sacram. cap. 36. quæſt. 2. n. 2. Fernandez in inſtruct. Sacer. docum. 4. n. 32. Emanuel Sà ver. abſolutio, n. 10. Henriquez lib. 5. c. 2. n. 7. & lib. 6. c. 30. num. 7. Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. cap. 8. num. 4. & alij. Idem docent ex noſtra Religione Naldus in ſumma, ver. infirmus, num. 8. Megala in 1. part. lib. 1. cap. 11. num. 8. Molfeſius in ſumm. tom. 1. tract. 7. cap. 5 num. 4. & alij. Et tandem, præter citatos Doctores, docent etiam hanc ſententiam Pontius de matrim. lib. 4. cap. 25. num. 8. Thomas Ieſu in Tribunali conſcient. cap. 11. §. 10. Chapeauila tract. de Sacram. tempore peſtis, cap. 3. quæſt. 30. Zambranus de caſ. tempor. mor. c. 4. dub. 2. per totum. Pharaonius de ſacram. Pœn. tract. 1. ſeſſ. 16. caſ. 16. Corduba in quæſtionario lib. 3. quæſt. 39. Medina tract. 2. de confeſſione, quæſt. 39. Pitigianus in 4. ſent. tom. 2. diſput. 17. quæſt. vnica, art. 8. concl. 4. & 5. Syluius in addit. ad 3. p. D. Thomæ, quæſt. 9. art. 2. quæritur 4. caſ. 2. Monteſinus in p. 2. D. Thomæ, diſp. 29. quæſt. 5. n. 176. Ludouicus de San Iuan in ſumma, tom. 1. tract. de Pœnit. quæſt. 5. art. 19. dub. 6. Coriolanus de caſib. reſer. p. 1. tract. 9. difficu. 37. num. 6. Bellochius in praxi Theol. mor. part. 1. q. 2. num. 11. Antonius de Literatis in ſumm. part. 1. c. 35. n. 7. & alij penes ipſos.

Probatur primò hæc opinio ex auctoritate Conciliorum, nam in Arauſicano I. c. 12. ſic habetur. Subitò obmuteſcens, prout ſtatutum eſt, pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu, & hic canon citatur in cap. qui recedunt 26. quæſt. 6. Idem habetur in Concilio Carthaginenſi IV. c. 76. cit. in c. 8. eadem cauſa, & q. & in Concilio Carthaginenſi III. citato in c. ægrotantes, de conſecr. diſt. 4. & Sanctus Leo Papa Epiſt. 89. hoc clarè determinat; quod poſtea in Rituali Romano conſtitutum fuit, vbi ſic habetur. Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela ægri deficiat; nutibus, & ſignis conetur (ſcilicet Sacerdos) quoad eius fieri poteſt peccata pœnitentis cognoſcere, quibus vtcumque, vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiam ſi confitendi deſiderium, ſiue per ſe, ſiue per alios oſtenderit, abſoluendus eſt. Sic Romanum Rituale editum anno 1615. de quo paulò infrà.

Probatur ſecundò rationibus; quia talis moribundus, eo quòd oſtendit ſe dolere de peccatis cum ſignis contritionis, vel etiam petit Sacerdotem, à quo abſoluatur, fatetur ſe peccaſſe, petítque vt adſtantes, tanquam ſuæ voluntatis interpretes, id Sacerdoti præſenti denuntient, ab eóque abſolutionem pro ſe petant; caſu quo id per ſe facere non poſſit; ergo dum hi id faciunt, ipſe per eos, tanquam per ſuos interpretes, præſenti Sacerdoti confitetur. Igitur in tali caſu infirmus, qui oſtendit, & habet, & indicat præſentem & abſolutam voluntatem confitendi, confeſſionem de facto moraliter inchoare cenſetur; præſentia autem Sacerdotis, poſtea aduenientis, coram quo qui ante præſentes fuerant, moribundi voluntatem, ac deſiderium teſtantur, ac tanquam horum interpretes Sacerdoti explicant, non ſolùm vt aduerſarij obiiciunt, eſt merè materialis, & quaſi per accidens, ſed etiam verè humana, & formalis; quia ipſe ex auditis, & viſis humano modo, quantum poteſt in tali caſu fieri, iudicat de ſtatu pœnitentis; & ideo noſtram ſententiam tenuit Clemens VIII. qui interrogatus, an moribundus in caſu, de quo loquimur, deberet ſacramentaliter abſolui; reſpondit debere abſolui, & ſe eum abſoluturum, eûmque caſum ſuo decreto nullo modo comprehendi.

Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria. Et ad primũ patet reſponſio ex dictis; quia in tali caſu, vt ſuprà diximus, cùm talis oſtendat exteriùs ſe dolere de peccatis, ac velle confiteri, petatque in hunc finem Sacerdotem accerſiri, generatim iam incipit confiteri, ſimili ferè modo atque is, qui per interpretem confitetur, dum huic ſua peccata dicit, vt Sacerdoti, deinde ea explicet; quare dum adſtantes poſtea Sacerdoti præſenti pœnitentiam, & deſiderium moribundi explicant, inſtar interpretum ipſius confeſſionem Sacerdoti exponunt, atque ipſe per hoc Sacerdoti iam præſenti confitetur, atque ita ſufficientem materiam abſolutionis præbet. Vnde patet reſponſio ad Decretum Clem. VIII. nam in noſtro caſu negamus confeſſionem omninò abſenti fieri, vt notat Syluius in 3. part. q. 9. art. 3. concl. 4. Fagundez Coninch, & alij vbi ſuprà.

Ad ſecundum argumentum, quòd Canones adducti, vt vult gloſſa in cap. 8. cauſ. 26. quæſt. 6. loquantur ſolùm de abſolutione à cenſuris, gratis dicitur, quia primò ibi nulla fit mentio cenſurarum, ſed loquuntur generatim de omnibus, qui ex infirmitate ſubitò obmuteſcunt, qui non niſi temerè poſſunt generatim præſumi eſſe cenſuris ligati. Secundò Canones illi comparant hanc reconciliationem cum Baptiſmo; ergo loquuntur de vero Sacramento. Tertio loquuntur de reconciliatione, quæ requiritur ante ſumptionem Euchariſtiæ, quæ reſpectu eorum, de quibus dubitatur, an ſint in peccato mortali, debet fieri per ſuſceptionem ſacramẽti Pœnitẽtiæ. Quartò, quia ſi in hoc ita Cõcilia, & Patres interpretamur, neſcio quo pacto ex illis ſacramentum Pœnitẽtiæ probauimus.

Ad tertium argumentum de Romano Rituali reſpondet fusè Coninch in reſponſione contra Coquetium, n. 38. vbi probat ex Bulla Pauli V. illi Rituali præfixa, fuiſſe editum cum conſultatione Cardinalium, & ex authoritate Apoſtolica typis prodiiſſe.

Ad quartum argumentum de reſponſione Clem. VIII. facta 1608. die 16. Aprilis, adducit eius exemplar Coninch. vbi ſuprà poſt n. 61. ex Epiſtola illi data ab Archiepiſcopo Armacano ſub die 6. Iunij anno 1624 Et quamuis Pontifex, priuatim interrogatus, hoc reſponſum dederit, nec per id, vt Pontifex aliquid, cui omnes teneantur aſſentiri, definire intenderit; firmiter tamen probat id quod eo probare præcipuè intendimus, ſcilicet illum caſum ipſius decreto nullo modo comprehendi, ipſe enim optimè mentem ſuam, quid in illo ſuo decreto damnare intenderit, ſcire potuit. Igitur remanet ſatis firmata noſtra ſententia ex authoritate Conciliorum, Canonum, reſponſionum Pontificum, & ex validiſſimis rationibus, quas tot Doctores afferunt, & ſequuntur; vnde valde miror Coquetium vbi ſuprà in diſſertat. de confeſſione per litteras c. 11. n. 40. docuiſſe illam in praxi non eſſe probabilem; ſed pro explicatione huius ſententiæ aliud dubium erit etiam explicandum. Quæritur igitur.

Quot teſtes in ſupradicto caſu debeant teſtari Confeſſario de ſignis contritionis moribundi, vel quod confeſſionem petierit?

RESOL. V.

Videtur prima facie reſpondendum, plures teſtes neceſſarios eſſe ex Concilio Carthaginenſi IV. *c.* 76. *& ex c.* 15. *quæſt.* 26 *q.* 6. ibi. *dent teſtimonium, qui eum audierunt*, & ex conſilio Arauſicano 1. *c.* 12 *& ex cap. qui recedunt* 26. *q.* 6. ibi, *teſtimonium aliorum verbis habet*; & ex Leone Papa *Epiſt.* 89. ibi, *teſtimonia eis fidelium circumſtantium*, in quibus Concilia (vt patet) in numero plurali loquuntur. Ergo, &c.

Sed in tali caſu ſufficere vnum teſtem, docet Sancius *in ſelectis diſp.* 44. *n.* 35. qui citat pro hac ſententia Raymundum, & Graffium, & quidem Felinus *in c. veniens el.* 1. *num.* 8. *de teſtibus*, tenet ſtandum fore dicto vnius teſtis, vbi non agitur de præiudicio alterius, modò iuret. Sed iurare in noſtro caſu neceſſarium non eſt, quia maximè impium eſſet mentiri. Nec oportebit teſtem eſſe Chriſtianum, aut infidelem, aut hæreticum, de his enim præſumi non poteſt affirmare quod falſum eſt, vt fiat Sacramentum; præſumendum tamen eſſet è contra, non teſtaturos ſigna pœnitentiæ eſſe tradita, ne miniſtretur Sacramentum verum; adhuc in hoc euentu, puto Sacramentum miniſtrandum ſub conditione, ſcilicet, Si verum eſt, te ſigna pœnitentiæ oſtendiſſe, abſoluo te à peccatis. Et hæc omnia Sancius, & ante illum Zambranus *de Sacram. tempore mortis c.* 4. *dub.* 2. & Reginaldus *in praxi tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 8. Sed ponam hîc aliud dubium.

An quem paulò ante in periculo mortis Confeſſarius audierat, & non abſoluerat, ſi poſtea ſuperueniens inuenit adhuc viuum, ſed amiſiſſe ſenſum, poſſit illum abſoluere?

RESOL. VI.

Affirmatiuè reſpondet Ioannes Chapeauilla *tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.* 3. *q.* 13. Zambranus *de caſ. tempore mortis cap.* 4. *dub.* 2. *ſect.* 7. *num.* 41. dummodò non conſtet talem voluntatem pœnitendi mutaſſe; quia ponitur diſpoſitio ſufficiens ad ſuſcipiendam abſolutionem, & reperitur confeſſio non tantùm in genere, ſed etiam in ſpecie. Ergo, &c.

Nec valet dicere, quòd poteſt contingere infirmum pœnitentem interim mutaſſe voluntatem confitendi; nam reſpondeo cum Chapeauilla *vbi ſuprà quæſt.* 12. quòd ferè impoſſibile eſt, vt quis exiſtens in articulo mortis, & deſiderans confiteri, mutet ita citò voluntatem. Secundò circumſtantes, qui adfuerunt, poſſunt teſtificari, an viderint ſigna mutationis voluntatis illius. Et tertiò quia idem inconueniens poteſt ſæpiùs contingere in matrimonio contracto per procuratorem; quod tamen eſt in vſu Eccleſiæ, & verum Sacramentum. Ergo, &c. Sed quartum dubium principale explicandum videtur; vnde quero.

Quis non coram infirmo, ſed ſtatim in eius abſentia manifeſtauit Confeſſario illum petiiſſe confeſſionem, vel ſigna contritionis oſtendiſſe; quæritur, an ſi Sacerdos illum viuum adhuc inueniat, poſſit ſacramentaliter abſoluere?

RESOL. VII.

Affirmatiua ſententia poteſt hoc argumento ſuaderi, quia in hoc caſu, licèt illa confeſſio ſit facta abſente Sacerdote per nuntium, tamen poſtea abſolutio non datur in abſentia, ſed in præſentia pœnitentis; ergo licita, & valida erit. Et ita hanc opinionem tenent Henriquez *lib.* 5. *c.* 2. *num.* 7. & Valentia *tom.* 4. *diſp.* 7. *quæſt.* 11. *punct.* 1. vbi ſic aſſerit, quòd ipſa confeſſio poſſit fieri per nuncium, aut litteras Sacerdoti, dummodo ipſe Sacerdos non niſi præſentem poſtea abſoluat, omnino eſt probabile; vt v.g. ſi æger aliquis abſentem Sacerdotem per litteras, aut per nuncium accerſat, ac timens futurum, vt morbo poſtea oppreſſus, confiteri illi in præſentia non poſſit per eaſdem litteras, vel nuncium ipſi confiteatur, vt aduenięns demum Sacerdos ſe quamtumuis morbo aggrauatum abſoluat. Hæc Valentia, quæ omnia accidunt in caſu noſtro. Ergo, &c.

Nec aduersùs hanc doctrinam fecit decretum Clementis VIII. editum die 20. Iunij 1602. in quo damnatur tamquam falſa, temeraria, & ſcandaloſa iſta propoſitio, ſcilicet, licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere. Nam reſpondent aliqui hanc propoſitionem non ita à Pontifice damnari, vt vtrumque eius membrum cenſura notetur; ac proinde ſupradictam declarationem volunt intelligendam eſſe in ſenſu copulatiuo, ſeu complexiuo, non autem in ſenſu diuiſo; fundatur hæc interpretatio in tribus. Primò in particula *&*, quæ vtrumque membrum coniungit, & parit ſenſum complexiuum; nam ſi diuiſiuè loqui voluiſſet Pontifex, potiùs id explicaſſet per particulam *vel*. Secundò, quia pontifex vtitur ſigno demonſtratiuo ſingulari, dicens hanc propoſitionem, quod propriè denotat hypotheticam, damnari per modum vnius. Tertiò, quia inter Theologos tunc quando emanauit illud decretum, non erat quæſtio de ſenſu diuiſiuo, ſed de complexiuo tantùm; ergo ſolùm cenſendum eſt Pontificem declarare id, de quo erat controuerſia.

Et ita explicationem huius decreti modo quo ſuprà, eſſe probabilem putat Beccanus *de Sacramentis*, *cap.* 37. *quæſt.* 8. nam contrariam vocat tantùm tutiorem; vnde ſic explanant hoc decretum Filliucius *in tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 1. *num.* 20. & Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 9. *diffic* 37. *n* 6. vbi ſic aſſerit. [A la declaracion de Clement. VIII. ſe puede reſponder que ali ambas coſas juntas incluie confeſſion y abſolution en auſentia; ya que no las ay juntas, que eſtà preſente el Sacerdote, quando abſolue, y mas que alli, no determina el Papa que la confeſſion echa en auſencia no es valida, ſino ſolo dize que es illicita.] Ita ille. Et hoc vltimum, nempè Clementem VIII. in illo decreto non determinaſſe confeſſionem factam abſente Sacerdote eſſe inualidam, ſed illicitam, docet etiam Coninch. in reſponſione contra Coquetium impugnantem abſolutionem moribundi, *n.* 27. *&* 28.

Igitur ex ſupradictis videtur dicendum, poſſe Sacerdotem abſoluere moribundum ſenſibus deſtitutum, ſi teſtes de ſignis eius contritionis non coram infirmo teſtimonium ferant, dummodo Sacerdos poſtea, præſente infirmo illi ſacramentalem abſolutionem tribuat. Et hanc ſententiam tenent Filliutius *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 5. *n.* 122. Bonacina *de Sacram. diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſect.* 2. *punct.* 2. *§.* 4. *num.* 10. Fernandez *in exam. reſol. mor. part.* 3. *c.* 7. *§.* 6. *num.* 50. & Zambranus *de caſ. tempore mortis*, *cap.* 4. *dub.* 2. *ſect.* 5 *num.* 31. qui aſſerit confeſſionem abſente Sacerdote eſſe validam tempore mortis, quando aliter fieri non poteſt, non obſtante decreto Clem. VIII. vide etiam Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tract.* 7. *cap.* 3. *num.* 9. *in fine.* Poſſeuinum *de officio curati cap.* 7. *num.* 88. Villalobos *vbi ſuprà*, & alios.

Nec contra hanc ſententiam abit D. Leo *Epiſt.* 89. ibi, *teſtimonio ei fidelium circumſtantium prodeſſe debebunt.* vbi videtur docere teſtes in hoc caſu in præſentia infirmi teſtimonium ferre debere; nam aliquis poſſet reſpondere, Pontificem dixiſſe, quia id frequentiùs ſolet euenire, nempe vt Confeſſarius ſuperueniat, vbi eſt moribundus cum aliis, qui poſtea illi teſtimonium ferant vocatum à moribundo Confeſſarium, &c. Vnde in Concilio

UGR Biblioteca Universitaria

cilio Arauſicano VII. *c.*12.& in Carthaginenſi IV.*c.*76. dicitur abſolutè ſufficere Confeſſario ad abſoluendum ſacramentaliter infirmum, ſi teſtes dent teſtimonium de voluntate ipſius; ergo,&c.

Hæc opinio videtur mihi probabilis, & nouiſſimè in terminis, vt aſſerunt, terminantibus iterum illam tenet Bonacina *tom.*3. *diſp.*2. *quæſt.*3. *punct.*33. *num.*4. vbi aſſerit,poſſe abſolui pœnitentem, qui acceſſiuit Confeſſarium per nuncium, & adueniente Confeſſario ita obmutuit, & ita ſenſibus deſtitutus eſt, vt nullum peccatum exprimere, aut doloris ſignum exhibere poſſit, nulluſque tunc adſit, qui petitionis confeſſionis fidem faciat, & ita Romæ ſenſiſſe multos DD. teſtatur. Et ita ſentiunt multi viri docti Societatis Ieſu, & noſtræ Religionis.

Sed negatiuam ſententiam ego teneo; quia puto eſſe de neceſſitate Sacramentalis Confeſſionis, vt efficiatur in præſentia Sacerdotis; vt tenent ferè omnes Doctores ex Dominicanorum familia, & Societate Ieſu *locis citatis*, & illi quos ad ſatietatem adducit Franciſcus Auila *in diſſertatione de confeſſione per litteras cap.* 2. *per totum.* Confeſſio enim eſt actus perſonalis, vt & abſolutio; ergo ſicut Confeſſarius non poteſt abſoluere in abſentia, ita & pœnitens non poteſt confiteri niſi illo præſente; vnde Clemens VIII. quidquid aſſerat Villalobos & Filliucius *vbi ſuprà*, in illo decreto, non ſolùm damnauit abſolutionem abſente pœnitente, ſed confeſſionem abſente Confeſſario: & ita verba illa Clementis accipienda eſſe in ſenſu diuiſiuo,& non complexiuo, docet Seraphinus Freitas *in addit. ad tract.de confeſſ. ſollicit.quæſt.*13. *num.*31. Alphonſus de Leone *tract. de offic.& poteſt. Confeſſ.tom.*1.*recollect.*6. *num.*123. Turrianus *de pœn. quæſt.*9. *art.*2.*diſp.*32. *dub.*4. Fagundez *præc.*2.*lib.*2.*cap.*10. *num.*5. Coquetius *in diſſertatione de confeſſione per litteras*, *cap.*5. *n.*15. Aluarez *in p.*2. *D.Thomæ. q.*19. *art.*6.*diſp.*80.*in appendice num.* 34. *& ſequent.* Petrus Fay *de pœn. in addit. ad* 3.*p.q.*9.*art.*3.*diſp.*3. Pitigianus *in* 4. *ſent.tom.*2.*diſt.*17. *q.vnica*,*art.*8.*concl.*2. Nugnus *in* 3.*part tom.*2 *quæſt.*9.*a.*3. *diffic.*2.*concl.*2.Franciſcus Auila *in diſſertat.de confeſſ. per litteras c.* 9. Ioannes Chapeauilla *tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *quæſt.*30 Sylnius *in* 3.*p.q.*9. *art.* 3.*poſt. concl.*4. qui ex Cardinali Bellarmino teſtatur Clemen. VIII. intellexiſſe ſuum decretum in ſenſu diuiſo,quod poſtea die 14.Iulij 1605. declarauit Sacra Cardinalium Congregatio, cuius verba afferunt Coquetius, & Fay, *vbi ſuprà*.

Igitur ex ſupradictis apparet,negatiuè reſpondendum eſſe ad caſum propoſitum in præſenti reſolutione, nam moribundus confiteretur per nuncium abſente Sacerdote, quæ confeſſio eſt damnata per dictum decretum Clem. VIII. quod non accidit in caſu reſol. 3. Videlicet, quando Confeſſarius inuenit moribundum ſenſibus deſtitutum, & adſtantes teſtificantur illum confeſſionem petiiſſe, vel ſigna contritionis exhibuiſſe; nam (*vt ſuprà* dictum eſt) dum tales adſtantes Sacerdoti præſenti pœnitentiam, & deſiderium moribundi explicant, inſtar interpretum ipſius confeſſionem Sacerdoti exponunt, atque ipſe per hos Sacerdoti præſenti confitetur; quod non poteſt dici in caſu,de quo loquimur. nam teſtes exponunt Sacerdoti pœnitentiam moribundi,ipſo abſente; ergo eſt confeſſio facta per nuncium in abſentia, quæ à Pontifice iam damnata,& improbata eſt; ergo, &c.

Notandum eſt etiam hîc contra Coninch, & Villalobos *vbi ſuprà*, Clemen. VIII. in ſupradicto decreto non ſolùm confeſſionem abſenti factam,& abſolutionem abſenti datam declaraſſe illicitam, ſed etiam inualidam, & nullam.Et ita præter Pitigianum, Nugnum,Auilam,Coquetium,Aluarez, Fagundez *vbi ſuprà*, docent etiam Io. de la Cruz *in direct. p.* 2. *de ſacram. Pœn. quæſt.* 3. *dub.*7. *concl.*3.Fabrus *de Pœn.*4. *ſent. diſt.*17. *quæſt.vnica diſp.*29. *c.*1.*n.*19.& Franciſcus Auila *in diſſertat.de confeſſione per litteras cap.*9. ſed ad vltimum dubium principale,curioſum, & difficile deueniamus.

An Confeſſarius poſſit abſoluere ſub conditione moribundum ſenſibus deſtitutum, qui neque petiit confeſſionem, nec vllum ſignum contritionis edidit?

Resol. VIII.

AFfirmatiuam ſententiam (attendas quæſo amice lector) docet Homobonus *in examine Eccleſiæ p.*1. *tract.*7.*cap.*18. *quæſ.* 84. vbi ſic aſſerit. Prudenter aget Parochus, ſi fauorabiliori illi opinioni adhæreat, quæ ſentit abſolutionis beneficium moribundo impendi poſſe, etiam ſi nullum confeſſus ſit peccatum, nec Confeſſarium petierit, nec indicia exhibuerit,ex quibus actus contritionis, vel attritionis argui poſſit; modò talis in mortis articulo conſtitutus, Chriſtiano more viuere ſoleret, & bonus ac fidelis homo æſtimaretur. Quod quidem placitum in praxi referunt amplexum fuiſſe Clement. VIII. Pontificem Maximum, ac prudentiſſimum virum;cùm enim quidam ex fabrica D.Petri præceps ruiſſet, & illum cadentem vidiſſet, abſolutionem ei dedit, dicens, Si es capax abſoluo te à peccatis tuis. Quæ ſententia illa ſanè ratione confirmatur, quòd in neceſſariis ad ſalutem tutior pars eſt amplectenda, & certiori periculo occurrendum eſt; & irreuerentiam Sacramenti, vel Sacrilegij periculum, tum conditione appoſita, tum authoritate Doctorum, hanc opinionem tuentium, ceſſare dicitur. Ita ille.

Et ante illum Molfeſius *in ſum. tom.*1. *tract.*7. *cap.*5. *num.*48. *&* 49. qui notat hanc ſententiam tenuiſſe ex noſtra Religione Patrem D. Gabrielem Lottherium, virum doctiſſimum, Patrem Salmeronem Societatis Iesv, & Patrem Lupum Capuccinum; & confirmat hanc opinionem his rationibus; quia in tali caſu poteſt eſſe (prout in dubio præſumitur) vt quis ſit memor ſalutis æternæ, & interiùs habeat aliquam efficacem attritionem, qua rectè diſpoſitus ſit recipere ſacramentalem abſolutionem, & de attrito fieri contritus. Nec vrget dicere, quòd multoties qui ex inſperato loquelam amittunt, non ſolent habere peccatorum attritionem, quia præoccupati timore mortis, ad alia non aduertunt. Nam reſpondetur, in his viris frequentiùs accidere,vt cogitent de peccatis ſuis, vt experientia docet, & leges adaptantur ad ea, quæ frequentiùs, non autem quæ rarò accidunt. Sic Molfeſius.

Hanc etiam ſententiam docet Antonius de Litteratis *in ſumma edita Romæ cum approbatione Magiſtri Sacri Palatij anno* 1611. *parte* 1. *capite* 35. *numero* 7. & quod maius eſt, hanc opinionem non ſolùm approbauit Gregorius XV. Pontifex Maximus quando erat Archiepiſcopus Bononienſis *in memoriali Confeſſ. cap.*1. *de forma ſacrament. Pœnit. num.* 16. *folio* 215. edito Bononiæ apud Ioannem Baptiſtam Bidellum anno 1623. ſed etiam tenuit, debere Sacerdotes illam in praxim deducere; ſic enim ibi aſſerit. Licet abſoluere moribundum, etiam ſi nullum pœnitentiæ ſignum det in præſentia Confeſſarij, ſi tamen aliquis teſtetur eum oſtendiſſe confitendi deſiderium; ita docet Rituale Pauli V. immo addit Sacerdotale Romanum pagina 624. ex doctrina Diui Antonini, poſſe etiam abſolui moribundum aſſuetum frequentare confeſſionem, quamuis repentino caſu oppreſſus Sacramentum non petierit. Neque ſolùm poteſt Confeſſarius in his duobus caſibus abſoluere, ſed etiam debet, quia contingere poteſt moribundum eſſe tantùm attritum; vnde damnetur; niſi abſoluatur. Ita ille.

Vnde ego, ſaltem ex principio extrinſeco puto, hanc ſententiam probabilem eſſe, & ita illam tenent aliqui Patres Societatis Iesv, & noſtræ Religionis, & dici poteſt, quòd in hoc caſu adeſt aliquo modo materia,

quæ

UGR Biblioteca Universitaria

quæ per teſtificationem,& famam probitatis dicti moribundi efficitur præſens; probus enim vir ſupponitur omni die actus contritionis, & ſigna doloris elicere. Ergo, &c.

Verùm his non obſtantibus ſententiam negatiuam ege teneo, quam tuetur Henriquez *lib. 3. de pœn. cap.* 10. *n.*9. vbi ſic ait. Si infirmus amiſſo rationis iudicio, nullum præbet, nec paulo antea dederat peccati, & pœnitentiæ ſignum, nullo modo eſt abſoluendus à peccatis, in quo quidem rudiores Sacerdotes errant. Sic ille, & poſt illum Petrus Fay *de pœn. in addit. ad* 3.*part. quæſt.*9. *art.*2. *diſp.*2. ita aſſerens. Neutiquam abſolui poteſt, qui ſubitò in ſupremum vitæ incidit diſcrimen, neque coram Sacerdote exprimere peccatum vllum poteſt, aut ſignis aliquibus dolorem peccatorum, & volitionem confitendi patefacere; licèt contrarium indiſcretè, & ignoranter ſatis, ac ſine vllo prorſus, vel apparente fundamento à variis Sacerdotibus practicetur. Sic Fay, & hanc ſententiam nouiſſimè mordicus tenet Epiſcopus Ioannes Malderus vir doctiſſimus *in tract. de ſigillo confeſſ. cap.*15. Alphonſus de Leone *tract. de offic. & poteſt. confeſſ. tom.*1. *recol.*6. *n.*131. Naldus *in ſum. ver. confeſſ. num.*32. cum aliis communiter. Et Ratio eſt, quia abſolutio ex Concilio Trid *ſeſſ.*14. *c.*9 eſt actus iudicialis, ſed iudicium non exercetur, vbi accuſatio nulla eſt; ergo.

Nec valet dicere cum Homobono, & Molfeſio *vbi ſuprà*, quòd moribundus in tali caſu forſitan interiùs habebit attritionem; nam reſpondeo cum Zambrano *de caſ. occurrentibus tempore mortis*, *cap.*4. *dub.*2. *ſect.*8. *n.*46. & cum omnibus Theologis, attritionem, vel contritionem interiorem non eſſe confeſſionem, ſed ſigna externa contritionis eſſe confeſſionem peccati in genere; nam materia Sacramentorum debet eſſe ſenſibilis, quæ non adeſt in caſu noſtro; ergo nullo pacto adhibenda erit abſolutio.

Firmat etiam hanc ſententiam Concil. Arauſic.I.*c.*12. vbi ſic habetur Subitò obmuteſcens baptizari, aut pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu; vide quomodo Concilium requirat materiam ſenſibilem, quam etiam poſtulat Concilium Carthaginenſe II. *c.*34. & IV.*c.*76. cum Decretali Leonis I. ad Theodorum Foriolenſem, quæſt. eſt epiſt.91. vnde apparet, ſemper in Eccleſia cautum fuiſſe, ne moribundus abſoluatur, qui aliqua ſigna non dediſſet, per quæ aliqua confeſſio, & accuſatio haberi cenſeatur; & ideo Layman *in Theol. mor. lib.* 5.*tract.*6.*c.*12.*num.*4 ſic ait Patres & Doctores non aliter permittunt Pœnitentiæ ſacramentum moribundo obmuteſcenti miniſtrari, niſi antea ſacramentalem abſolutionem verbis, aut ſignis petiuerit. Ita ille cum Reginaldo *tom.*1.*lib.*8.*cap.*3.*n.*25 Turriano *de pœn. q.*9.*art.*2.*diſp.*30. *dub.*1. *ad* 3.*argum.* Bellochio *de caſ. reſer. p.*1.*q.*2.*num.*116. Pirigiano *in* 4.*ſent. tom.*2.*diſt.*17.*q. vnica, ar.*8.*concl.*3. Yribarne *in* 4 *ſent. tom.*2.*diſt.*18. *q. vnica, diſp.*16.*ſect.*5. Vaſquez *in* 3.*part. tom.*4. *q.*91.*art.*2. *dub.*1.*n.*1. & aliis.

Nec vrget, quòd cùm talis moribundus benè vixerit, præſumitur habere confitendi voluntatem; nam reſpondetur, quòd Concilium Tridentinum, & Florentinum aſſerunt materiam huius Sacramenti eſſe actus pœnitentis; ergo non ſufficit voluntas confitendi, ſed oportet confeſſionem eſſe actualem; ſaltem in nutu, aut vocatione Confeſſarij.

Et ſic ſatis explicata ſunt quinque dubia, quæ in principio Tractatus diſcutiēda propoſuimus; placitis DD. circa præſentē quæſtionem innixa. Reſtat modò inquirere.

An Confeſſarius non ſolùm poſſit, ſed etiam teneatur adhibere abſolutionem in caſibus ſupradictis?

Reſol. IX.

RESpondeo affirmatiuè, & ita docent Regius *in reſol. caſ. conſ. caſ.*39. *n.*16. Turrianus *de pœn. quæſt.*9.*art.*2. *diſp.*30.*dub.*1. Suarez *tom.*4.*diſp.*23.*ſect.*1.*n.*15. Megala *in* 1 *p. lib.*1.*c.*11.*n.*8. Io. de la Cruz *in direct. p.*2. *de ſacram. Pœn. q.*3.*dub* 8.*concl.*2. Coninch *de Sacram. diſp.*7.*dub.*10. *n.*106. Memoriale Greg. XV. *de forma ſacram. Pœn. c.*1.*n.* 17. Filliucius *tom.*1.*tract.*7.*c.*15.*n.*123. Syluius *in* 3 *p. q.*9. *art.*2. *quæritur.* 4. Vaſquez *in* 3.*p. tom.*4. *q.*91.*art.*2.*dub.*1. *n.*38.& alij, quia cùm hoc licitè poſſit facere, vel ex charitate, vel ex iuſtitia (ſi ipſius paſtor eſt) ad hoc obligatur: quod etiam verum eſt reſpectu eorum, qui contrariam ſententiam tenent; quia cùm hanc ſententiam poſſint in praxi tutò ſequi propter ſuam probabilitatem, idque ſit ſaluti moribundi valde expediens, aut etiam neceſſarium ſi ſolùm ſit attritus, ad hoc, vt diximus, vel ex charitate, vel ex iuſtitia tenentur. Igitur Sacerdotes nolentes moribundum in tali caſu abſoluere, rectè Vaſquez *vbi ſuprà* vocat reos, & necatores animarum.

Non deſinam tamen etiam hîc apponere ſententiam Monteſini *in part.*2.*diſp* 26.*quæſt.*5.*num.* 245 & Ioannis Sancij *in ſelectis, diſp.* 44.*num.* 35. vbi ſic ait. Aduertendum quòd licèt opinio negans, poſſe per nutus, & ſigna pœnitentem in extremis conſtitutum abſolui, ne videlicet irritum fiat Sacramentum, ſit in fauorem Sacramenti, & opinio affirmans, abſolui poſſe, ſit in fauorem ſuſcipientis; ex dictis duabus opinionibus ſemper eligenda eſt illa, quæ fauet pœnitenti, cùm Sacramenta inſtituta ſint vt medicinæ ſuſcipientium, vnde Sacramentum iuri ſuo cedit, vt ita dicam, & periculo irritationis exponi non ægrè fert, eò quòd ſalus ſpiritualis proximi magis tuta relinquitur ſuſcepto Sacramento, quàm ſi illud non miniſtretur, & vbi violatio charitatis imminet, aut Religionis, charitas amplectenda eſt, & hæc violaretur non adminiſtrando Sacramentum infirmo indigenti, ex adminiſtratione verò ſolùm violaretur Religio. Ita Sancius.

Igitur cùm aliquis perplexus eſt inter duo præcepta ſimul occurrentia, ſtrictius erit adimplendum; ſed cùm magis obliget charitas, quàm Religio; ergo in caſu noſtro tenetur Confeſſarius potius adhibere abſolutionem in fauorem pœnitentis, quàm illam denegare in reuerentiam Sacramenti; ſed melius dicendum eſt, quòd in tali caſu Confeſſarius adminiſtrando Sacramentum cum opinione probabili, nullam illi iniuriam infert; ergo tenetur ratione charitatis erga proximum ei illud adminiſtrare.

An quando Confeſſarius ex opinione probabili abſoluit moribundum, poſſit abſolutionem præbere ei ſine conditione?

Reſol. X:

COmmuniter Doctores aſſerunt abſolutionem in tali caſu dandam eſſe ſub conditione; verùm Vaſquez *in* 3.*par. tom.*4.*quæſt.*91. *art.*2. *dub.*1. *num.* 39. in caſu poſito *ſuprà in reſolut.*1. putat conditionem illam eſſe ſuperuacaneam, & hanc ſententiam docet etiam Sancius *in ſelectis, diſp.* 44.*num.* 32. vbi ita ait. Sequens opinionem, poſſe videlicet per ſigna abſolui pœnitentem, non tenebitur ſub conditione abſoluere; nam ille, qui agens aliquam actionem, iudicat ſe non delinquere, abſolutè poteſt illam exercere; nec opus erit conditionem addere. Vnde quando communiter dicunt Theologi, miniſtrandum eſſe Sacramentum ſub conditione, quando dubitatur de valore Sacramenti, id intelligendum eſt in dubio proprio, non in opinionibus. Quod optimè confirmat caput *de quibus, de Baptiſmo*; vbi decernitur rebaptizandum eſſe illum ſub conditione, de quo dubitatur, an ſit baptizatus. Ita Sancius. Et hæc dicta ſufficiant circa explanationem dubiorum, quæ in principio Tractatus exponenda propoſui; omnia tamen ſubdendo Sanctæ Romanæ Eccleſiæ correctioni, & doctorum virorum iudicio.

TRACTA

UGR Biblioteca Universitaria

TRACTATVS QVARTVS.

DE SACRAMENTIS

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

An in caſibus, in quibus licitum eſt baptizare pueros filios infidelium, teneantur domini hoc facere?

Resol. I.

SATIS probatum eſt *in reſol.* 45. *tract.* 1. *miſcellanei,* poſſe dominos inuitis parentibus baptizare filios infidelium, quæritur modò, an domini in tali caſu teneantur, ſub onere peccati mortalis, illos baptizare. Affirmatiuè reſpondent Vaſq. *in* 3. *part. tom.*3. *diſp.* 155. *c.*7. Turrianus *in* 2. 2. *tom.* 1. *diſp.*54. *dub.*2. & ego *vbi ſupra*; & hoc ratione charitatis.

Non reticeam tamen contrarium docere doctiſſimum Lorcam *in* 2. 2. *quæſt.*10. *art.*12. *diſput.*37. *num.*22. vbi ſic aſſerit. Eſt dubium, vtrùm in omnibus caſibus in quibus conceſſimus filios infidelium inuitis parentibus baptizari poſſe, non ſolùm liceat, ſed etiam ſubſit obligatio baptizandi; videtur enim ſubeſſe obligationem: quia in his, in quibus prodeſſe poſſumus ſaluti ſpirituali proximi, tenemur prodeſſe lege charitatis præſertim in re tanti momenti, qualis eſt ſuſceptio Baptiſmi, & iis qui adeò indigent, vt ſunt infidelium filij. Reſpondeo, in tribus caſibus conceſſimus poſſe pueros infidelium baptizari. Primus eſt in articulo mortis. Secundus, ſi inueniantur ſeparati à parentibus. Tertius, ſi filius ſerui ſeparatur hac intentione. In primo caſu videri poteſt ſubeſſe obligationem baptizandi propter extremam pueri neceſſitatem, probabilius tamen cenſeo non eſſe, neque aliquis hanc obligationem adſtruit, quia totum negotium ſalutis pueri ante vſum rationis commiſſum eſt Parentibus, & ideò nullus alius tenetur de eius ſalute ſollicitus eſſe, neque puer extremè indiget, quamdiu per parentes illi prouideri poteſt; & baptizare puerum infidelis occultè, aut cum diſſenſu patris, extraordinarium medium eſt, & extraordinaria diligentia: ea verò, quæ extraordinaria ſunt, potius ſunt ſupererogationis, quàm debiti. In ſecundo caſu ſolùm poteſt eſſe dubium, an puerum ſemel abſtractum à parentibus liceat iterum parentibus reddere ſine Baptiſmo; nam ſi perpetuò permanſurus eſt apud Chriſtianos, neque eſt copia reducendi illum ad proprios, non dubito, debitum eſſe eum baptizare. Et quidem ſi puer à parentibus iniuſtè abſtractus fuit, & poteſt illis reſtitui, debitum eſt reſtituere, quia iniuria illa ſemper (dum poteſt) reſarcienda eſt, & ideò tantum abeſt, vt neceſſarium ſit puerum baptizare, vt potiùs exiſtimem non licere: ſi autem iuſtè à parentibus abſtractus eſt, puta quia fuit in bello captus, aut emptus, probabilius cenſeo poſſe iterum parentibus reſtitui ſine Baptiſmo, quia ea, quæ ad ſalutem ſpiritualem pueri pertinent, ſemper remitti poſſunt parentibus, quibus ex natura rei incumbit, quamuis præuideatur eorum negligentia, aut malitia, neque obligat alium hæc cura ipſis valentibus, neque magis tenetur dominus retinere puerum, vt baptizetur, quàm adultum. In tertio caſu dicendum eſt, non teneri dominos ad illam extraordinariam diligentiam alienandi ſeruos, vt baptizentur, ſatis eſt ſi conſeruando eos in propria poteſtate, inducant parentes benigna perſuaſione ad ſuam, & filiorum conuerſionem. Hæc omnia Lorca, *vbi ſuprà*, ſed an probabiliter, iudicent viri docti; nam aliqui, doctrinam eius in primo caſu ab ipſo poſito, falſam eſſe exiſtimant.

An qui tenet infantem in Baptiſmo nomine alterius, contrahat ipſe cognationem ſpiritualem, vel ille qui eum miſit?

Resol. II.

IPſum procuratorem cognationem contrahere putant Sotus *in* 4. *ſent. diſt.*42. *quæſt.*1. *ar.*2. *prope finem.* Toletus *lib.*7. *c.* 8. *n.* 5. & alij.

Sed ego contrariam ſententiam teneo, quia talis in tali caſu non ſuo, ſed alieno nomine tenet. Ergo patrinus non eſt, ſed loco patrini fungens, & ita docent Syluester *ver. Matrimon.*8. *q.*7. *dicto* 15. Emanuel Sà *de impedimentis matrimonij, num.*5. *verb. cùm quis per procuratorem.* Couarruuias, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom.*2. *lib.*7. *diſp.*59. *num.*2. quibus ego addo Syluium *in addit. ad* 3. *p. q.*56. *art.*5. *ad* 4.

Imò ego puto probabiliter contra Layman *in Theol. moral. lib.*5. *tract.*10. *part.*4. *c.*4. *n.*5. Coninch. *de Sacram. diſp.*32. *dub.*2. *n.*40. Rebellium *part.*2. *lib.*3. *q.*6. *n.*11. Philiarchum *de offic. Sacerd. tom.*1. *part.*2. *lib.*2. *c.*11. Emanuelem Sà citatum Abbatem *in c. veniens, n.*4. *de cognat. ſpir.* & alios, neque ipſum principalem, qui legatum mittit, cognationem vllam contrahere. Et ita docet Couarruias *vbi ſuprà, n.*5. Suarez *num.* 4. Reginaldus *in praxi tom.* 2. *lib.*31. *c.*20. *ſent.* 3. *n.*156. & Villalobos *in ſum. to.*1. *tr.*14. *diffic.* 9. *num.*18. vbi ſic aſſerit. [El Principe, que ſe hizo padrino de vn infante pro procurador, embiando quien lo ſea en ſu nombre, al tiempo que le baptizan, no contrae cognacion eſpiritual, porque no es verdaderamente padrino, porque no ſaca al niño de pila, ni le tiene quãdo le baptizan que es atto perſonal, ni baſta hazerle por tercera perſona, ni tampoco contra eſte parenteſco eſpiritual el procurador, porque en nombre del principe ſaca el niño de pila, porque eſſe no tienne intento de ſer padrino, lo quales neceſſario, como queda dicho] Sed in tali caſu principalem, qui procuratorem conſtituit, cognationem contrahere, magis probabiliter tenet nouiſſimè Baſilius Pontius *de matrim. lib.*7. *c.*39. *n.*10.

Notandum eſt tamen hîc obiter, me conſuluiſſe rectè his diebus contra Sotum *in* 4. *diſt.*42. *q.*1. *art.*2. & alios, quemdam non contraxiſſe cognationem ſpiritualem, quia non tetigerat in confirmatione infantem, quod etiam in baptiſmo eſt dicẽdum; nam ad illam contrahendam requiritur contactus phyſicus. Ita Sanchez, & Villalobos *vbi ſuprà, n.*9. qui etiam, *n.*7. cum aliis docet contra Angelum *verb. Matrimonium, n.*7. Lopez *in inſtruct. part.*2. *c.*51. & alios tenentes pueros in Baptiſmo in caſu neceſſitatis extra Eccleſiam, cognationem ſupradictam non contrahere.

Non reticeam tamen. Siluium *in addit. ad* 3. *part. q.*56. *art.*3. *ad* 1. putare, quòd contrahitur propinquitas hæc ex Baptiſmo, ſiue domi, ſiue in Eccleſia, ſiue cũ cæremoniis, ſiue ſine illis miniſtrato, & qui tunc aſſumuntur in patrinos, eandem contrahunt, ſi prolem offerant ad Baptiſmum tanquam patrini, & vt tales eius curam ſuſcipiant: ſi autem offerãt, non vt patrini, ſed ſolùm vt ſubſeruientes neceſſitati, probabile eſt, quòd nullam contrahant Et ſimiliter ſi poſt Baptiſmum domi propter neceſſitatem collatum, adhibeatur vt patrinus, tunc quando ſolennes cæremoniæ ſupplentur, nullam etiam contrahit propinquitatem, ſicut nec ille, qui adhiberetur, dum quis, vel ſcienter, vel ignoranter rebaptizaretur. Ita Syluius.

Quis

UGR Biblioteca Universitaria

Quis poſt partum vxoris ſtatim ob periculum mortis baptizauit infantem, adſtantibus tamen multis, qui hoc facere poterant, dubitatum fuit, an priuatus manſerit iure petendi debitum?

RESOL. III.

Affirmatiuè tunc reſpondit quidam Theologus, & probabiliter quidem; nam hanc ſententiam tenent multi DD. quos citant, & ſequuntur Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 36. n. 7.* & Villalobos *in ſum. tom. 1. tr. 13. diffic. 51. num. 1.*

Sed mihi contraria ſententia placuit, & illam conſului, quam tuentur gloſſa *cap. 2. de cognat. ſpir. ver. debitum.* Fernandez de Heredia *diſp. de ſacr. Baptiſmi, p. 6. dub. 2. n. 6.* Suarez *in 3. part. qu. 67. art. 8. pen. in fine.* Durandus *in 4. diſt. 42. quæſt. 1. art. 3.* & nouiſſimè Coninch *de Sacr. diſp. 34. dub. 8. num. 69.* vbi ſic aſſerit. Probabilius eſt eum, qui etiam ſua culpa hanc cognationem cum ſua vxore contraxit (eadem eſt ratio vxoris erga virum) etſi grauiter peccarit, poſſe nihilominus petere debitum, quia tam grauis pœna ſine textu non eſt inducenda, ex nullo autem textu probari poteſt. Ergo, &c. Ita hanc ſententiam probabilem eſſe putat Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. part. 4. cap. 8. num. 8.*

Nota etiam, quòd ſtando in prima opinione aduertit Villalobos *vbi ſuprà*, quòd in tali caſu, [pueden diſpenſar para pedir el debito el Comiſario de la Cruzada el Obiſpo, y los Confeſſores Regulares, como tengan para eſto comiſion de ſus Prouinciales, como dize Rodriquez per vna viuæ vocis oraculo de Pio V. por ſer la cognacion eſpiritual impropriamente inceſto, y el priuilegio dicho, que ſolo habla de la affinidad que nace de copula fornicaria, dize, que ſe ha de eſtender à eſto por ſer fauorable.] Ita ille.

An peccet mortaliter laicus, ſi præſente Diacono in caſu neceſſitatis baptizet infantem?

RESOL. IV.

Affirmatiuè reſpondent Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. de ſacr. Baptiſmi, q. 2. dub. 1. concl. 3.* Nugnus *in 3. part. q. 67. art. 5. diffic. 2.* & Coninch *de Sacram. q. 67. dub. 1. concl. 3.* qui pro hac ſententia citat Suarez, licèt malè; nam ipſe contrarium, & meritò docet *in 3. part. tom. 3. diſp. 31. ſect. 4.* & ita etiam hanc negatiuam ſententiam tuentur Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 2. c. 7. n. 4.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 5. diffic. 8. n. 10.* Chamerota *de Sacram. tract. 2. c. 4. dub. 5.* Pitigianus *in 4. ſent. to. 1. diſt. 6. q. 1. art. 1. poſt. concl. 5.* & Syluius *in 3. p. q. 67. art. 3.* & alij, vbi aſſerunt eſſe mortale, ſi abſque legitima cauſa prætermittatur in tali caſu Sacerdos præſens; ſi autem Diaconus, vel vnus ex inferioribus prætermittatur, eſſe ſolùm veniale, aut nullũ, ſi mulier peritior ſit laico prætermiſſo, vt communiter ſolent eſſe obſtetrices. Ex his apparet, mè olim rectè conſuluiſſe obſtetricem quãdam non peccaſſe mortaliter, dum in caſu neceſſitatis baptizauit infantem, dum aderant alij Religioſi in ſacris conſtituti, non tamen Sacerdotes qui hoc facere potuiſſent.

Non deſinam etiam hic adnotare Valentiam *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 2. punct. 1.* & Ioannem Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib. 5. ver. baptiſmus, §. in neceſſitate*, docuiſſe laicum baptizantem præſente Sacerdote, ſecluſo contemptu, & minimè renuente Sacerdote, peccare tantùm venialiter.

Nota tamen hîc obiter contra Paludanum *in 4. ſent. diſt. 5. qu. 2.* Syluestrum *ver. Baptiſmus 3.* & alios, laicum baptizantem extra caſum neceſſitatis, peccare quidem mortaliter, ſed non incurrere in irregularitatem; & ita docent Nugnus *in 3. part. quæſt. 6. art. 5. diffic. 3.* Pitigianus *in 4. ſent. tom. 1. diſt. 6. quæſt. 1. art. 1.* & alij. Nec valet dicere, quòd qui baptizat ſine neceſſitate, baptizat ex officio, ſed propter hoc ponitur laico irregularitas. Ergo. Secundò laicus ſi conficit aliud Sacramentum, eſt irregularis; ergo etiam ſi adminiſtret Baptiſmum. Nam reſpondetur ad primum negando maiorem, quoniam cùm in hoc Sacramento diſtinguatur miniſter ſolennitatis, & neceſſitatis, cùm non baptizat ex ſolemnitate, tantum baptizat tanquam miniſter neceſſitatis, atque adeo non tanquam ex officio. Et per hoc patet reſponſio ad ſecundum negando conſequentiam, quoniam in aliis Sacramentis non diſtinguuntur miniſter ſolennitatis, & neceſſitatis, atque adeò quomodocumque conficiat, conficit quaſi ex officio, & ideo eſt irregularis, quòd non accidit in caſu noſtro. Ergo.

Notabilia quædam circa materiam Baptiſmi.

RESOL. V.

Quæritur primò, an minima quantitas aquæ, vt gutta vna, vel duæ ſufficiant ad conficiendum Baptiſmum. Negatiuè reſpondet Zambranus *in deciſ. caſ. occur. temp. mor. c. 1. dub. 4.* qui citat Valentiam, Suarez, & alios, idem docent Reginaldus *to. 2. lib. 27. c. 3. n. 15.* Bonac. *de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3. n. 18.* & alij, ſed affirmatiuam ſententiam docet Henriquez *lib. 2. c. 21. n. 4.* & poſt illum Vaſquez *in 3. p. tom. 2. diſp. 145. c. 4. n. 32.*

Dicendum eſt igitur illam quantitatem aquæ eſſe ad Baptiſmum ſufficientem, quæ poteſt contingere corpus, & ſucceſſiuè fluere per partem corporis, quod facere poteſt exigua quantitas aquæ: vnde rectè Paulus Comitolus *in reſponſ. mor. lib. 1. q. 12.* & poſt illum Filliucius *to. 1. tr. 2. c. 2. n. 34.* aſſerunt verum fuiſſe Baptiſmum, quem contulit quædam mulier moribundo infanti, baptizando illum ſigno crucis impreſſo in fronte, digito aqua madefacto.

Quæritur ſecundò, an aqua ex ſale reſoluta ſit ſufficiens materia ad conferendum Baptiſmum. Negatiuè reſpondet Coninch *de Sacram. q. 66. art. 4. dub. 1. n. 12.* quia non videtur probabile eiuſmodi aquam eſſe eiuſdem ſpeciei cum aqua naturali, & elementari, & conſequenter non videtur probabile, quòd poſſit eſſe materia Baptiſmi. Ita ille, quod antea docuerat Angelus *ver. Baptiſmus 4. n. 3.* & Syluester *eodem verbo 2. in fine.*

Sed affirmatiuam ſententiam, & meritò docet Henriquez *lib. 2. cap. 6. num. 1.* qui *in gloſſa littera F.* teſtatur de communi, quia ſal efficitur ex aqua ſalſa; vt experimento conſtat, & docet Ariſtoteles *2. meteor. 3.* Eandem ſententiam docet etiam ex neotericis Antonius Fernandez *exam. Theol. moral. part. 3. cap. 2. §. 4. num. 5.* vbi ita aſſerit. Idem de ſale, atque niue, gelúque dicendum arbitror; eſt enim eſſentialiter aqua maris gelata æſtiuo ſole; ac proinde ſi liquefiat, apta erit materia ad abluendum, & baptizandum. Sic ille. Vide Tabienam *ver. baptiſmus 4. n. 8.* & Armillam *eodem verb. n. 23.*

Quæritur tertiò, an aqua, quæ diſtillat ex vite, vel aliqua arbore, ſit materia apta pro conficiendo Baptiſmo. Affirmatiuè reſpondet ex neotericis Io. de la Cruz *direct. conſ. part. 2. de Sacr. Baptiſmi, q. 1. dub. 1. concl. 2.* vbi ſic aſſerit. Aqua iſta debet eſſe ſimplex & elementaris, etſi ex arbore aut alio corpore, vt glacie reſoluta. Ita ille, & aliqui, quos tacito nomine citat Coninch *de Sacram. qu. 66. a. 4. dub. 1. n. 2.*, in caſu tamen extremæ neceſſitatis, quia non omnino conſtat, an ſupradicta aqua expreſſa ab arboribus, ſeu plantis, aut herbis differat ſpecie ab aqua naturali. Sed hanc opinionem ipſe Coninch refellit, & communiter cum ipſo multi DD. & ita docet Antonius Fernandez *vbi infrà.* Filliucius *tom. 1. tract. 1. c. 2. n. 6.* Henriquez *lib. 2. c. 6. num. 2.* Zanardus *in direct. conſ. p. 1. de Sacram. Baptiſmi, c. 3.* Et ratio eſt, quia ille humor non eſt aqua, quamuis propter perſpicuitatem, & ſimilitudinem appelletur aqua, ſed ſubſtantialiter ſuccus eſt.

Notandum eſt tamen cum Antonio Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 3. c. 11. § 2. n. 3.* eſſe aquam ſufficientem & elementarem pro efficiendo Baptiſmo illam, quæ colligitur ex vaporibus delatis, cùm ex ollæ ore euaporatur, &

UGR Biblioteca Universitaria

& in teſtaceo tegmento reperiuntur. Item quæ hyemali tempore ex parietibus lapidibúſque fluit, nam vapores eſſentialiter aqua ſunt; aqua verò è parietibus manans, aqua eſt, aere humido in aquam verſo. Ita ille.

Quidam Parochus poſt ablutionem ſtatim pronunciauit formam Baptiſmi; quæritur an validè baptizauerit?

RESOL. VI.

NEgatiuè reſpondent Scotus in 4. *diſt.6.q.2.art.2.* Richard. *diſt.5 art.4.q.2.* Caiet. *tom.1.opuſc.tract.26. de collat.ordinis.* Nauarr. *c.22.nu.7.* Zambranus *de caſibus occur.temp.mor.c.1.dub.2.dict.2.* & alij. Et ratio eſt, quia verba quæ Sacramentum efficiunt, idem etiam ſignificant, niſi autem cum verbis eodem tempore concurrat ablutio, falſa eſt enunciatio verborum, *Ego te baptizo.* Ergo nihil efficitur, atque adeò inualidum erit Sacramentum.

Sed mihi contraria ſentētia probabilior videtur, quam docet Henriq. *lib.1.de Sacram.in genere,c.9.n.10.* vbi ſic aſſerit. In conficiendis Sacramentis generaliter requiritur quædam coniunctio, quia forma non actuat materiam, niſi aliqualiter coniunctam, & præſentem, idque maximè curandum eſt in Sacramento Baptiſmi, ſine quo nihil prodeſt aliorum Sacramentorum receptio, & in ſacramento Ordinis ſacerdotalis, ſine quo confert ablutio, vel conſecratio Euchariſtiæ, vt dum quis aqua tingitur, vel dum tangit, aut acceptat vaſa ſacra, qui ſacerdotio initiatur, debet miniſter proferre ſaltem partem aliquam verborum formæ, ſi tamen finita ablutione, profert ſtatim formam vel finita forma ablueret, cenſetur ſimul moraliter, neque eſt repetendus Baptiſmus. Ita Henriquez; & poſt illum docent etiam hanc ſententiam Villalobos *in ſumm. tom.1.tr.4.diffic.2.n.6.* Layman *in Theol. mor.lib.5.tr.2.c.7. n.5.* vbi ait, ſatis eſſe ad valorem Sacramenti, ſi moraliter, id eſt, ſecundùm humanum agendi, & loquendi morem concurrant actio miniſtri, & proxima materia, videlicet ablutio, vnctio, &c. ſicuti in ſimili verè dicere cenſeretur, Ego bibo, qui poculum in manu capit, ſtatim illud ori applicaturus bibendi cauſa, neque enim credibile eſt, quòd Chriſtus Sacramenta ad moralem hominum vſum accommodata, metaphyſico rigori adſtringere voluerit.

Quamobrem quanta debeat eſſe coniunctio inter materiam, & formam Sacramenti moraliter æſtimari debet, & obſeruari, ne fiat magna interruptio, vt ex modo agendi, & verba proferendi intelligatur vnum alteri accommodatum eſſe: ita optimè Layman, qui pro hac opinione citat etiam Victoriam, & Suarez, duo lumina Religionis Dominicanæ, & Societatis Ieſu: ſed pro curioſis ponam hic verba Vincentij Fernandez de Heredia *in diſp.de Sacram.in genere.p.6.dub.2.n.8.* vbi ita ait. Qui baptizatur, poteſt ablui in totum ante inchoatam formam, quinimò interpoſita breui morula, exempli gratia, in qua poſſit (vt ita dicam) oratio Dominica recitari, adiici poteſt forma Baptiſmi, & vice verſa, quæ doctrina communis eſt Sacramentis Confirmationis, Ordinis, & extremæ Vnctionis. Ita ille. Sed hæc ſententia videtur nimis laxa, ac proinde non admittenda.

An licitè baptizentur filij Hæreticorum, ſi ſub cura parentum probabiliter timeatur periculum peruerſionis eorum?

RESOL. VII.

NEgatiuam ſententiam docent Fernandez de Heredia *diſp.de ſacram. Baptiſmi, p.7. dub.3.n.8.* & Coninch *de Sacram.q.68.a.10.dub.vnico,n.81.* vbi ſic aſſerit. Quando aliqui hæretici, vel apoſtatæ habitāt in iis locis, in quibus liberè exercent ſuam religionem extra periculum mortis, eorum filij non ſunt baptizandi, niſi per ſeparationem, vel aliam rationem poſſit caueri, ne parentes eos impiis ſacris, & doctrinis imbuant, quia aliàs fieret contra dignitatem Sacramenti, quod probabilius magis obeſſet, quàm prodeſſet. Ita Coninch. & Suarez *in 3.part. tom.3. diſp.42.ſect.5.*

Sed ait Layman *in Theol. mor. lib. 5. tractat. 5. cap. 6. num. 12.* contraria praxis apud nos à viris doctis, ac piis ſæpe obſeruata fuit, & rectè quidem, quia periculum peruerſionis non eſt adeò propinquum, aut certum, cùm fieri poſſit, vt infantes ante vſum rationis moriantur, & per Baptiſmum ſaluentur, tum quia plerunque ſpes non parua eſt, vt hæreticorum liberi aliquando in fide Catholica inſtruantur, quam idcirco libentius recipiunt, ſi ſciant à Catholico ſacerdote ſe baptizatos fuiſſe. Addi etiam poteſt, tametſi à parentibus, & miniſtris ſuis hæreticis falſa dogmata edoceantur, interdum ignorantia difficulter vincibili laborare, & pertinaces hæreticos non eſſe: vt proinde tales dogmata fidei baptiſmalis retineant, & ſaluari poſſint, ſi de peccatis poſt Baptiſmum commiſſis vera conuerſione doleant, per ea, quæ dixi *lib.2.tract.1.cap.12. n.3.* Hæc omnia Layman, & ſatis quidem probabiliter.

Vtrùm parentes, quamprimùm teneantur baptizare infantes?

RESOL. VIII.

COmmuniter affirmatiuè reſpondent DD. ſed quomodo intelligendum ſit illud *quamprimum*, arbitrio prudentis viri committunt Henriq. *lib.2.c.4. n.3.* Suarez *in 3.part. tom.3.diſp.25.ſect.2.* & alij, attentis circunſtantiis, & cuiuſque Eccleſiæ conſuetudine.

Sed Sotus *in 4.ſent.diſt.5.q.vnic.art.3.* in particulari deſcendens ſic aſſerit. Cùm puer ſtatim baptizari iubetur, non intelligitur eadem natiuitatis die aut tertia, aut quarta, ſed quando commodè poteſt in Eccleſiam portari, & mergi, quod eſt octauo die, vt moris eſt, vel decimo, aut duodecimo die. Ita Sotus, qui loquitur abſolutè de omnibus beptizandis, & vbi patrinus expectaretur.

Non reticebo tamen in noſtra Synodo Panormitana celebrata anno 1615. ab Eminentiſſimo Cardinali ab Auria circa præſentem caſum ita determinatum eſſe *part.2. cap.1.n.2.* Natum infantem ij, quorum ea eſt cura, ante nonum diem ad ſuſcipiendum in Eccleſia Baptiſmum deferant, quod ſi neglexerint, excommunicationis pœnæ ſubiaceant. Ita Synodus.

An rebaptizantes ſcienter ſub conditione incurrant in irregularitatem?

RESOL. IX.

HIc caſus olim ad me delatus fuit, & quidam Theologus affirmatiuam ſententiam tunc conſuluit, cum Sayro *de cenſ. lib.7. c.8.n.23* Fernandez de Heredia *diſp. de ſacram.Baptiſmi.par.4.dub.2.n.5.* & alij apud ipſum.

Sed ego conſulentem ab irregularitate liberaui, ſequens ſententiam Nugni *in 3.part.q.66.art.9. concl.6.* Ioan. Valeri *in differentiis vtriuſque fori, ver. irregularitas, differ.2. n.1.* Ytibarnæ *in 4.ſent. tom.1.diſt.6.q.8.diſt.24. ſect.2.* Fernandez *in examine Theol.mor.p.2.c.10.§.11.n.1.* Cabreræ *de Sacram.q.66.art.9.n.18.& 19.* Syluij *in 3.p.q.66. art.9. quæritur 1.* Poſſeuini *de offic.cur. cap.16.n.18* Bartholomæi Ab Angelis *in exam.confeſſ.dial.2.§.129.* Toleti *lib.1.c.65. n.5.* Auilæ *de cenſ.part.7.diſp.7.dub.3.* Suarez *in 3.part.to.3. diſp.31.ſect.6.dub.5.* & aliorum penes ipſos. Et ratio eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa, vt habetur *in cap. is, qui de ſent. excomm. in 6.* ſed iſta irregularitas non habetur expreſsè in iure. Ergo. Probo minorem; nam in iure tantùm ponitur irregularitas propter rebaptizationem, ſed hæc non eſt rebaptizatio ſimpliciter, quia datur ſub conditione. Ergo.

UGR Biblioteca Universitaria

Quidam Sacerdos in peccato mortali exiſtens baptizauit infantem in caſu neceſsitatis, quæritur an peccauerit mortaliter?

RESOL. X.

AFfirmatiuam ſententiam docent Layman *in Theol. mor. lib* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 8. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 13. *c.* 3. Coninch. *de Sacram. q.* 64. *art.* 6. *dub.* 4. *num.* 36. & alij. Et ratio eſt, quia tunc ille exercet hanc ſacramenti miniſtrationem ex officio ratione ſuæ ordinationis. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed mihi contraria ſententia etiam probabilis videtur. quam tuentur Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. par.* 2. *de Sacram in genere, q.* 4. *dub.* 3. *concl.* 1. Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. in genere, part* 10. *dub.* 3. *n.* 4. Nugnus *in* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. Ledeſma *in ſum. cap.* 6. *de Sacram. in genere, concl.* 8. Sylueſter *ver. Baptiſmus* 3. *n.* 5. Caietan. *in* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. Suarez *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 16. *ſect.* 4. & Henriq. *lib.* 1. *c.* 29. *n.* 4. vbi ſic aſſerit: Sacerdos peccator in neceſſitate baptizans ſine ſolennitate non peccat, quia non agit, vt miniſter ex officio, ſed perinde ac laicus: etiamſi aduertat ſuum peccati ſtatum, aut aduertere debuiſſet. Ita ille, & nouiſſimè docet hanc ſententiam Sylvius *in* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *quæritur* 1. *concl.* 2. vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ; nam Sacerdos in tali caſu baptizans, id non agit vt miniſter ex officio, ſed vt neceſſitati patientis ſubueniens, neque exercet vllum actum, aut Ordinis ſpiritualis alicuius ſacræ poteſtatis, ſed eum, qui omnibus omnino nominibus diuina inſtitutione eſt permiſſus. Simile aliquid eſt in humanis, vbi nullus, aut certè paruus ornatus requiritur in eo, qui Regi ſubſeruit in caſu neceſſitatis vrgentis; quamuis magnus in eo requiri ſoleat numerus, qui ad miniſterium ſpecialiter eſt commiſſus. Ex his apparet, non eſſe amplectendam ſententiam Vaſq. *in* 3. *p. to.* 3. *diſp.* 136. *c.* 3. *n.* 30. vbi aſſerit, etiam laicos baptizantes in caſu neceſſitatis cum peccato mortali, peccare mortaliter. Sed ſi hoc eſſet verum, væ væ obſtetricibus, & aliis laicis in tali caſu adſtantibus.

An vbi mutus, & orbatus manibus occurrunt, & infans eſt in articulo mortis, debeat ille abluere, & hic verba proferre, & ſic dictum infantem baptizare?

RESOL. XI.

NEgatiuè videtur reſpondendum, quia ſicut vnus poteſt multos vnica ſimul aſperſione in caſu neceſſitatis baptizare, ita duo, vel plures poſſunt ſimul baptizare, vt docent communiter DD. ſed hoc accidit in caſu noſtro. Ergo.

Sed, ait Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. Baptiſmi, par.* 5. *dub.* 9. quia nonnulli graues DD. contrarium in hoc neceſſitatis conflictu ſentiunt, non dedecet in caſu propoſito ſub hac cōditione interiùs concepta (ſi ita conferri Baptiſmus poteſt,) applicare Baptiſmũ, melius enim eſt (vt ne ſolus in hoc caſu iudicem) dubium Baptiſmũ, quàm omnino nullum accipere. Cæterùm, ſi infans ille mortis euaderet periculum, eſſet iterum ſub conditione baptizandus. Ita Fernandez. Hæc ſententia non videtur probabilis, cum DD. communiter oppoſitum ſentiant.

An ſit validus Baptiſmus collatus dormienti, qui illud petierat ante ſomnum?

RESOL. XII.

REſpondeo affirmatiuè, & ita determinat Innocent. III. *in cap. maiores, de Baptiſmo*, & ſumitur ex Concil. Carthaginenſi III. can. 34. & Arauſic. I. *can.* 12. quia voluntas, & propoſitum præcedens ſufficit, vt illa ſuſceptio Baptiſmi cenſeatur voluntaria, & vt cenſeatur non ponere obicem: & idem, vt ex pluribus notauit Barboſa *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 4. *cap.* 3. *n.* 16. Sylvius *in* 3. *part. q.* 68. *art.* 7. dicendum eſt de amente, qui ante dementiam, & de furioſo, qui dum haberet dilucida interualla, petierunt Baptiſmum, etiamſi poſtea dum Baptizantur, reſiſtere videantur, nã illa reſiſtentia non repugnat intentioni anteè elicitæ, cùm illa reſiſtentia, quæ tunc temporis contingit, non ſit actus humanus. Sed dices, miniſter, qui ante ſomnum habuit voluntatem illum baptizandi, ſi illum dormiens baptizet, non conficeret Sacramentum; ergo neque ſimilis voluntas ſufficiet ex parte baptizati.

Reſpondet Cabrera *de Sacram. in* 3. *part. quæſt.* 68. *art.* 7. quòd aliqui Theologi probabiliter dicunt in tali caſu verum confici Sacramentum, ſufficereque virtualem voluntatem miniſtri, præſertim ſi illa actio, quam dormiens exequitur, ortum habeat ex efficaci voluntate conferendi Baptiſmum, quam in vigilia habuit. Hæc ſolutio procul dubio eſt probabilis, nec poterit facilè falſitatis conuinci, quoniam illa actio quæ fit à dormiente, videtur voluntaria virtualiter in ſua cauſa, nempè in voluntate habita in vigilia. Quare in tali caſu puto Baptiſmum exercendum eſſe ſub conditione. Ita Cabrera; ſed ego puto maiorem voluntatem, & intentionem requiri in miniſtro ad Baptiſmum, quàm in ſuſcipiente; & ita eſt diſpar ratio inter vtrumque caſum.

An ad ſuſcipiendum ſacramentum Baptiſmi ſufficiat attritio cognita?

RESOL. XIII.

NEgatiuè reſpondet Adrianus *in* 4. *de pœnit. q.* 1. *concl.* 5. *art.* 3. Alexander de Ales 4. *par. q.* 18. *membr.* 2. *art.* 1. Medina *Cod. de confeſſ. quæſt. de confeſſ. ficta iteranda.* Corduba *in quæſtionario lib.* 1. *qu.* 2. & vega indicat *lib.* 13. *in Conc. Trid. c.* 14. Ledeſma *p.* 4. *q.* 20. *a.* 1. Victoria *in ſum. Sacram. n.* 258. & alij, & ſeptem rationes adducit Cabrera pro hac firmanda opinione.

Sed ipſe meritò illam impugnat *de Sacram. q.* 69. *art.* 8. *diſp.* 2. §. 5. & 10. & Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tr.* 5. *diffic.* 19. *num.* 3. ſic ait. [Suficiente diſpoſicion para eſte Sacramento es la atricion, y vno ſe requiere contricion, aſſi lo tienen S. Thomas, Scoto, y es comun. El fundamento es, porque para el Sacramento de la penitençia no es neceſſario mas que eſto, luego lo miſmo ſe ha de dezir à qui donde ſe concede mas facilmente el perdon, y no es meneſter que eſta atricion ſea tenida por contricion, como tambien diremos en el Sacramento de la Penitencia. Eſta atricion es neceſſario, que ſea ſobrenatural, porque de otra manera no ſeria verdadera diſpoſicion para la gracia.] Ita ille, & ante illum docet etiam hanc ſententiam Nugnus *in* 3. *p. tom.* 1. *q.* 69. *art.* 9. *dub.* 2. vbi contrariam improbabilem eſſe affirmat.

Dicendum eſt igitur attritionem cognitam eſſe ſufficientem diſpoſitionem ad ſacramentum Baptiſmi, vnde ſi quis videat ſe non habere contritionem, licitè poteſt accedere ad hoc Sacramentum, & iuſtificatur in illo, & idem dicendum eſt quoad ſacramentum Pœnitentiæ.

Sed plus addit Pitigianus *in* 4. *to.* 1. *diſt.* 4. *q.* 4. *a.* 3. *concl.* 3. vbi ſic ait. Attritio ſufficiens ad effectum Baptiſmi non eſt neceſſe, quòd ſit ſupernaturalis obiectiuè, ſed ſufficit qualiſcumque pœnitentia imperfecta, quæ tamen abſolutè remoueat affectum ad peccatum, id eſt, faciat vt ampliùs non vigeat, qualis eſt illa pœnitẽtia, quæ eſt de ipſis peccatis in ſe, ſub quacumq; ratione quis illa deteſtetur, ſiue ea ratio ſit quatenus ſunt offenſa Dei, ſiue vt habent reatum pœnæ æternæ, ſiue vt habent ignominiam, ſiue ob quemcumque alium eiuſmodi reſpectum, quæ pœnitẽtia ſolet nominari attritio imperfecta. Sic Pitigianus, & ante illum Sotus & Cano, quos refert, & meritò impugnant Io. de la Cruz *in direct. conſc. p.* 2. *de Baptiſmo, qu.* 4. *dub.* 3. *concl.* 2. Nugnus *vbi ſupra dub.* 4. & Cabrera cũ aliis, quia

UGR Biblioteca Universitaria

quia attritio naturalis non eſt proportionata diſpoſitio ad gratiam, quæ eſt forma ſpiritualis.

Quæ peccata ſint, quæ remittuntur per Baptiſmum recedente fictione?

RESOL. XIV.

HÆc quæſtio ad mores maximè vtilis eſt, ideo declarabo magis titulum, an per Baptiſmum recedente fictione remittantur omnia peccata, non ſolùm quæ antecedunt Baptiſmum, ſed etiam ipſum peccatum fictionis, & alia quoque peccata, quæ in ipſa reali Baptiſmi ſuſceptione perpetrantur, & denique ea, quæ Baptiſmum ſubſequuntur; an potiùs omnia iſta peccata remittantur per pœnitentiam, per quam tollitur fictio in ordine ad claues Eccleſiæ, ita vt fictè, id eſt, ſine attritione baptizatus, poſtea in confeſſione ſacramentali huiuſmodi peccata confiteri teneatur.

Prima opinio eſt Scoti *in 4. diſt. 4. q. 5.* vbi aſſerit, omnia peccata, quorum homo attritionem non habuit, ſaltem cùm ad Baptiſmum acceſſit, poſteà recedente fictione per pœnitentiam deleri, tenerique ipſum hominem fictè baptizatum de illis peccatis pœnitere, & ratione ſui, & quatenus fuerunt fictionis cauſa in Baptiſmo, & conſequenter in confeſſione ſacramentali erunt explicanda.

Secunda ſententia eſt Soti *in 4. diſt. 6. q. 1. art. vlt.* aſſerentis, quòd per Baptiſmum remittuntur recedente fictione, omnia peccata antecedentia ipſum Baptiſmum, non tamen illa, quæ ſunt ſimul cum ipſo Baptiſmo, vel perpetrata poſt illum, quæ omnia ſunt neceſſariò in confeſſione aperienda.

Sed ego per concluſiones veram ſententiam explicabo. Prima concluſio. Fictio non remittitur per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam in ordine ad claues, atque adeò neceſſariò eſt explicanda in confeſſione ſacramentali. Secũda concluſio. Omnia peccata ante Baptiſmum commiſſa, & omnia etiam, quæ in ipſa Baptiſmi ſuſceptione perpetrantur, ſiue ſint ſacrilegia contra Baptiſmum, ſiue non, delentur recedente fictione per Baptiſmum, etiam ſi fictè baptizatus nullam prorſus attritionem habuiſſet in ipſo Baptiſmo, & ideò omnia ſupradicta peccata, non ſunt recedente fictione in confeſſione explicanda. Tertia concluſio; peccata poſt ſuſceptionem Baptiſmi commiſſa recedente fictione, remittuntur per pœnitentiam in ordine ad claues Eccleſiæ, atque adeò quamdiu in confeſſione non aperiuntur, vt per ſacramentum Pœnitentiæ re ipſa applicatum deleantur, requiritur contritio ad tollendam fictionem, & conſequendum effectum Baptiſmi. Et hæc omnia mutuatus ſum à Cabrera *de Sacram. q. 69. art. 10. diſput. 2. §. 2. 3. 4. & 5.* Syluio *in 3. part. quæſt. 69. art. 10.* Io. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. de baptiſmo, qu. 4. dub. 4. concluſ. 2.* Villalobos *in ſumma. tom. 1. tract. 5. difficul. 20.* per totam, & Nugno etiam *in 3. part. tom. 1. q. 69. artic. 10. dub. 2.* qui etiam pra xi quærunt.

An ſola attritio ſine ſacramento Pœnitentiæ ſit ſufficiens ad remouendam fictionem? Affirmatiuè reſpondent Paludanus *in 4. diſt. 4. q. 5.* & Syluester *verb. Baptiſmus 4.* circa finem, quia fictio eſt obex Baptiſmi, ſed obex Baptiſmi tollitur per attritionem, vt omnes concedunt; ergo illa ſufficit. Si enim attritio eſt ſufficiens diſpoſitio, vt Baptiſmus in actuali ſuſceptione habeat ſuum effectum, cur non erit ſufficiens ad remouendam fictionem, vt poſtea Baptiſmus ſuum effectum conſequatur?

Reſpondeo; duobus modis quis cum fictione ad Baptiſmum poteſt accedere. Primò, quia videns, & ſciens ſe accedere in peccato mortali, vel cum ignorantia craſſa vincibili ſuſcipit Baptiſmum, & iſte dicitur fictus propriè loquendo, & nouum ſacrilegij peccatum committit. Secundò poteſt accedere cum peccati mortalis complacentia, ſed excuſatur à nouo peccato ſacrilegij, ratione ignorantiæ inuincibilis; vel quia putat non eſſe neceſſariam aliam diſpoſitionem præter fidem, & voluntatem Baptiſmi; vel quia putat ſe eſſe attritum, cùm re vera non ſit. Hoc ſuppoſito, dico quòd fictio primi generis tolli nõ poteſt per ſolam attritionem ſine Sacramento; ſecus verò ſi fictio ſit ſecundi generis, nam iſta tollitur per attritionem ſine ſacramento Pœnitentiæ, quia in homine ſic accedente ad Baptiſmum non eſt neceſſarium ſacramentum Pœnitentiæ, nam ſuppono omnia illius peccata anteceſſiſſe Baptiſmum. Ergo omnia tollenda ſunt virtute ſolius Baptiſmi, atque adeò tollentur cum diſpoſitione ſufficienti per ſe cum ſolo Baptiſmo. Ita Cabrera *vbi ſuprà, diſp. 3. §. 1. 2 & 3.* Sed incidenter hîc quærendum eſt.

An omnia Sacramenta, vel ſolus Baptiſmus habeat effectum recedente fictione?

RESOL. XV.

MAgiſter Sotus *in 4. diſt. 6. q. 1. art. 8.* hoc priuilegium ad ſolum ſacramentum Baptiſmi reſtringit, alij verò extendunt etiam ad ſacramentum Ordinis, & Confirmationis. Ita Syluius *in 3. part. q. 69. art. 10.* vbi citat Canum, Syluestrum, Paludanum, Gabrielem, & alios. Sed Caietanus *tom. 1. opuſc. tr. 5. q. 5.* de confeſſione informi, & alij abſolutè docent omnia Sacramenta, ſi cum fictione ſuſcipiantur, illa poſtea recedente conferre ſuum effectũ gratiæ ſanctificantis; & ego hanc ſententiam cum Cabrera *vbi ſup. de Sacr. q. 69. art. 10. diſp. 4. n. 9.* libenter amplector, quia multum extollit, & amplificat dignitatẽ Sacramentorum, licèt Villalobos *in ſum. to. 1. tr. 7. diffic. 23. n. 1.* & Suarez *in 3. p. tom. 3. diſp. 63. ſect. 8.* negatiuam ſententiam doceant quo ad ſacramentum Euchariſtiæ; ſed vnuſquiſque (ait Cabrera) eligat quam maluerit.

An qui per errorem leuat filium Petri, exiſtimans ſe Pauli filium leuare, contrahat cognationem?

RESOL. XVI.

NEgatiuè reſpondet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 58. num. 7. ex cap. 2. de cognat. ſpirit.* vbi deciditur coniugem, quæ per ignorantiam leuauit filium mariti, non arceri à debiti petitione, ex quo textu Abbas *ibi n. 4.* & Alexander de Nouo *n. 6.* colligunt requiri ſcientiam, & animum ad contrahendam cognationem.

At his non obſtantibus contrariam ſententiam docent Baſil. Pontius *de matr. lib. 7. c. 39. n. 9.* vbi ſic aſſerit. Siquis per errorẽ leuet filium Petri, exiſtimans eſſe filium Ioannis, reuera contraxit cognationem, error enim ille non impedit fideiuſſoris, & patris ſpiritualis officium, quidquid alij dicant: eſt enim error perſonæ in hoc caſu circa accidentalia. Neque eadem ratio eſt de vxore, quæ per ignorantiam leuat mariti filium; tum quia de eo eſt expreſſa iuris deciſio, ex quo totum impedimentum pendet, tum etiam, quia ſuperuenit matrimonio contracto, & ita non mirum ſi ignorantia excuſet à cognitione. Ita Pontius. Vnde patet reſponſio ad argumentum quod Sanchez adducit, cuius ſententia hoc non obſtante probabilis etiam mihi videtur, & illam nouiſſimè cum Sanchez tenet Villalobos *in ſum. tom. 1. tr. 14 diffic. 19. n. 17.*

An peruerſa intentio miniſtri in conferendo Baptiſmo, & aliis Sacramentis ſuppleatur à Deo quoad gratiam?

RESOL. XVII.

NEgatiuè reſpondeo cum Homobono de Bonis *in exam. Eccleſ. par. 1. tract. 4. cap. 2. q. 10.* Naldo *in ſum. ver. Sacramentum n. 10.* Henriquez *lib. 1. cap. 10. n. 3.* Filliucio *tom. 1. tract. 1. cap. 5. num 80.* Syluio *in 3. part. quæſt. 68. art. 2. ad 4. argum.* Fernandez de Heredia *in diſput. mixtis de Sacramentis in genere, par. 9. dub. vnico num. 17.* Suarez, & aliis cõmuniter. Et ratio eſt, quia quòd Deus ſuppleat defectum miniſtri, in tali caſu non fundatur vlla lege, promiſſione

promiſſione, aut neceſſaria ratione, & intentionem miniſtri neceſſariò requiri eſt de fide. Ergo, &c.

Et ita hanc ſententiam veram exiſtimat Cabrera *de Sacram. q. 64. art. 8. diſp. 1. §. 6. num. 65. & 66.* vt contrariam tanquam erroneam, & temerariam refellat.

Non reticeam tamen affirmatiuam ſententiam quamplures docere, & ideò Bartholomæus ab Angelis Dominicanus *in exam. confeſſ. de Sacr. in communi, dial. 1. §. 31.* ſic aſſerit. Vbi miniſter ex malitia in Baptiſmo, vel pœnitentia, vel alio Sacramento falleret, non habendo intentionem faciendi, quod Eccleſia facit, ſed tantum irrideret hominem, & hæc ſua malitia non eſſet nota? Deus (qui facienti quod in ſe eſt, non deficit in neceſſariis, nec alligauit virtutem ſuam Sacramentis) ſua infinita bonitate ſuppleret, non quo ad characterem, ſed quo ad gratiam. Ita ille, qui citat D. Thomam *in 4. diſt. 24. q. 1. art. 2. quæſtiuncula 3.* & Viguerium, & ex eadem Dominicanorum familia, hoc etiam docet Syluester *ver. baptiſmus 6. n. 3.* & nouiſſimè Zanardus *in direct. confeſſ. par. 1. de ſacram. Baptiſ. c. 4. in fine.* Idem à fortiori docent Angelus *verſ. Baptiſmus 7. n. 12.* & Alenſis, Durandus, & Gabriel apud Filliucium *vbi ſuprà.*

Et tandem hanc opinionem tenet etiam ex Societatis Iesv Theologis Pater Valentia *tom. 4. diſp. 3. q. 5. punct. 3.* vbi ita ait. Probabiliter arbitrantur Theologi, Deum in infantibus ſupplere defectum miniſtri; quando hîc malitioſè ſubtrahit intentionem, & in adultis eundem defectum miniſtri ſuppleri per deuotionem, & fidem ipſius ſuſcipientis, Deo etiam peculiariter ad id cooperante, ſi quid fortè in deuotione deſit. Quamquam illud de infantibus non ſecundùm legem ordinariam, ſed ſecundùm priuilegium quoddam accipi debet. Sic Valentia, ſed tu ne recedas à noſtra ſententia.

An in priuato Baptiſmo tempore neceſſitatis ſit adhibendus patrinus, & an contrahat ſpiritualem cognationem?

Resol. XVIII.

Qvoad primum affirmatiuè reſpondent Melchior Zambranus *de caſ. occur. tempore mortis, c. 1. de ſacr. Bap. ſ. dub. 18. n. 17.* quia eſſe patrinũ non pertinet tantùm ad ſolennitatem, ſed requiritur, vt ſit, qui inſtruat baptizatum, & qui adiuuet ad eius ſpiritualem regenerationem; deinde vix fieri poteſt Baptiſmus priuatus, ſaltem in pueris, niſi ſit qui illum teneat, quando abluitur, in Baptiſmo. Ergo credendum eſt, Eccleſiam vniuerſaliter ſenſiſſe, in omni Baptiſmo etiam priuato requiri patrinum.

Sed ego puto nullum eſſe Eccleſiæ præceptum, vt in tali Baptiſmo patrinus adhibeatur. Et ita docent Sotus *in 4. diſt. 42. q. 1. art. 1.* Henriquez *lib. 2. cap. 18. in fine.* Suarez, Sanchez, Rodriquez, & alij. Et ratio eſt, quia cùm in iſto caſu neceſſitatis, parentes fermè non poſſint idoneos eligere ad munus patrini, incredibile non eſt, Eccleſiam talem eis obligationem imponere voluiſſe: & ideò licèt aliquis in hoc caſu materialiter teneat infantem, non ideo patrinus eius efficitur.

Difficultas verò eſt, an ſi aliquis talem infantem teneat ex propoſito, vt patrini munus obeat, an contrahat cognationem ſpiritualem. Affirmant Zambranus *vbi ſuprà n. 4.* Nauarrus *in manual. c. 22. n. 40.* Coninch *de Sacr. diſp. 32. dub. 2. concl. 2.* Armilla *ver. Matrimonium, n. 14.* Suarez, Viualdus, Sà, & alij.

Sed mihi contraria ſententia videtur etiam probabilis, quam docet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 62. n. 15.* Rodriquez, & alij. Notandum eſt tamen hîc obiter, non eſſe improbandam conſuetudinem, ſecundùm quam quibuſdam in locis Catholici, patrini exiſtunt filiis Hæreticorum, baptizante illos miniſtro hæretico in forma SS. Trinitatis; & ita docet Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 2. c. 89. n. 6.* contra Azorium *p. 1. lib. 8. c. 11. q. 9.*

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

Vtrùm pueri ante ſeptennium poſſint aliquando ſacramentum Confirmationis accipere?

Resol. XIX.

Posse interdum ante dictam ætatem Sacramentum hoc licitè ſuſcipi, docet Paulus Layman *in Theol. moral. lib. 5. tr. 3. c. 5. num. 2.* Primò, ſi manifeſtum ſit puerum ante ætatis ſeptennium vſu rationis præditum eſſe. Secundò, ſi non confirmatus, diu non habiturus ſit occaſionem Sacramenti accipiendi. Tertiò, ſi puer in periculo mortis exiſtens opportunè iſtud Sacramentum conſequi poſſit. Quartò, ſi diœceſis conſuetudo vigeat, vt pueri ante dictam ætatem confirmentur. Ita Layman, vide etiam Villalobos *in ſum. tom. 1. tr. 6. diffic. 6. n. 1.* Filliucium *tom. 1. tr. 3. c. 2. n. 36.* Syluium *in 3. p. q. 72. a. 8.* & alios.

Sed quæres, an ſit peccatum mortale confirmare infantem ante ſeptennium ſine aliqua iuſta ex cauſa ſupradictis. Reſpondeo negatiue cum Didaco Nugno *in 3. p. q. 72. art. 8. concl. 4.* vbi ſic aſſerit. Non eſt peccatum mortale confirmare infantes ante vſum rationis. Probatur; quia etiam DD. tenentes non eſſe infantes confirmandos ante ſeptennium, ſolùm dicunt hoc non conuenire. Deinde probatur, quia cùm diſpoſitio non ſit ita neceſſaria ad hoc Sacramentum, non videtur res grauis, quòd conferatur infantibus, quando neque habent diſpoſitionem, neque etiam impedimentum.

An perpetuò amentes ſint confirmandi?

Resol. XX.

Negatiuè reſpondent Valentia *tom. 4. diſp. 5. q. 2. punct. 1.* Sà *ver. Confirmatio, n. 5.* Chamerota *de Sacram. tr. 3. cap. 6. dub. 3.* Sotus *in 4. diſt. 7. q. vnica, art. 8.* Ledeſma *in ſumm. tom. 1. de ſacram. Confirm. cap. 7. in fine,* & alij; quia hoc Sacramentum datur ad militandum in vita ſpirituali, ſed amentes non ſunt capaces talis militiæ. Ergo neque Sacramenti.

Sed contrariam ſententiam omninò ſuſtinendam eſſe puto cum Zambrano *de caſ. tempore mortis, cap. 2. dub. 5. n. 3.* Nugno *in 3. p. q. 72. art. 8 concl. 7.* Pitigiano *in 4. ſent. tom. 1. diſt. 7. q. 1. art. 8.* Villalobos *in ſumm. tom 1. tr. 6. diffic. 6. n. 2.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 3. cap. 5. n 3.* Filliucio *tom. 1. tract. 3. cap. 2. n. 38.* Syluio *in 3. par. q. 72. a. 8.* Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 35. ſent. 2.* Coninch *de Sacram. q. 72. art. 8. n. 83.* & alij. Et ratio eſt, quia non debent priuari gratia huius Sacramenti, & per accidens eſt nunquam eſſe ſpiritualiter pugnaturos. Datur etiam hoc Sacramentum, vt augeatur gratia, cuius effectus amentes ſunt capaces, expeditque vt conferatur illis, vt habeant maiorem gloriam. Ex quibus patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

Et hæc omnia à fortiori procedunt, ſi quis vſum rationis habuerit, & poſtea in amentiam inciderit, quia adeſt in tali caſu interpretatiua hominis voluntas ſuſcipiendi tempore opportuno Sacramenta, niſi conſtet alioquin cum peccato mortali in amentiam incidiſſe. Ita Layman, Nugnus, & alij *vbi ſuprà.* Igitur tales ſunt confirmandi, quia ſemper præſumitur bonus, qui non probatur malus, neque requiritur, vt diximus, quòd aliquando tales petierint hoc Sacramentum, ſufficit enim virtualis voluntas, quam quilibet homo habet circa beneficia ſuæ ſalutis.

Nota verò, vt nos alibi diximus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu non peccare mortaliter, ſi quis ſacramentum Confirmationis non recipiat, etiam ſi ad recipiendum adſit notabilis negligentia, quam, ſed malè, contemptum

cenſent

UGR Biblioteca Universitaria

cenſent Richardus *in 4.diſt.17.art.5.q.1.* Gabriel *q.vnica, art.3.dub.3.* Sylueſter *ver.Confirmat.n.3.* & Toletus *lib.2. c.24. in fine*; vide Layman *vbi ſupra n.4.* ſententiam horum Doctorum refellentem; vide Zanard. *in direct. confeſſar.p.1.de ſacram.confirmat.c.5.*

Notabilia quædam circa patrinum in ſacramento Confirmationis.

RESOL. XXI.

PRimò nota, dictum patrinum non contrahere obligationem inſtruendi confirmatum, quia id iure ſtatutum non reperitur, ſicuti de patrino Baptiſmi. Ita Coninch *de Sacram.q.72.art.10.* Layman *in Theol.moral.lib.5.tract.3.c.6.num.1.* qui citat Henriquez, quidquid dicat Syluius *in 3.part.q.72.art.10.*

Secundò eſt valde probabile, quòd ſi non confirmatus teneat alterum in hoc Sacramento, non contrahat cognationem ſpiritualem, quia ille non eſt legitimus ſuſceptor, vt patet *in c. in Baptiſmate, de conſecratione. diſt.4.* ſed in Baptiſmo illegitimus ſuſceptor nullam contrahit cognationem ſpiritualem, vt patet. Ergo idem eſt dicendum in ſacramento Confirmationis. Ita Coninch *de Sacram.q.72. art.10. n.94* qui citat Suarez, Nugnus *in 3.p. q.72.art.10.* qui citat Victoriam, quidquid in contrarium aſſerant Syluius *in 3.p.q.72.a.10.* Sotus *in 4. diſt.42. q.1. art.3.* Sylueſter *verb. Matrimonium 8.q.7.* & alij. Sed an in tali caſu ſuſceptor non confirmatus, licèt non contrahat affinitatem, peccet mortaliter? Affirmatiuè reſpondent Nugnus, Suarez, & Syluius *in 3.p.q.72. art. 10.* ſed contrariam ſententiam probabilem eſſe ex ipſis etiam deducitur, vt legenti patebit.

Tertiò nota, quòd ſuſceptor Confirmationis debet eſſe alius ab illo qui ſuſcepit in Baptiſmo, niſi neceſſitas aliter cogat, vt docent Doctores citati, quibus adde Richardum *in 4. diſt.7. art.7. q.2.* Sed an ſecus qui fecerit, peccet mortaliter, negatiuè reſpondet Bartholomæus ab Angel. *in exam.confeſſ.dial.3.§.45.*

Quartò Religioſi mendicantes ſecundùm Coninch *de Sacram.q.67. art.7. n.56.* poſſunt eſſe patrini in ſacramento Confirmationis, & Baptiſmi, quia *in c.monachi, de conſecr. diſt.4.* ſub nomine monachorum ij tantùm intelligendi ſunt, qui ſolitudinem colunt, non autem Religioſi mendicantes, & hanc ſententiam etiam docet Chamerota *de Sacram.tr.2.c.4.dub.8.*

Sed contrariam docet Layman *in Theol. moral. tract.2. c.9.n.3.* & in Synodo Panormitana Eminentiſſimi Cardin. ab Auria edita 1615. *part. 2. n.3.* interdicitur hoc officij genus monachis, & Regularibus. Non eſt tamen dubitandum, quòd Epiſcopus Religioſus compater fieri poſſit, vt notant Sanchez *in ſum.to.2.lib.6.c.6.n.24.* & alij.

An Epiſcopus qui in Confirmatione vngeret alio digito, quàm dextero pollice, peccaret mortaliter?

RESOL. XXII.

AFfirmatiuam ſententiam videtur docere Melchior Zambranus *de caſibus occurrentibus tempore mortis c.2.dub.1.n.1.* vbi ſic aſſerit. Certum eſt obligari Epiſcopum ſub præcepto vngere immediatè dextero pollice, quia ita præcepit Pontificale. Sic ille; & hoc etiam docere videtur Layman *in Theol.mor.lib.5.tract.3.cap.2.n.5.* qui citat Suarez.

Verùm, vt rectè obſeruat Didacus Nugnus *in 3.part. tom.1.q.62.art.4.diffic.3.concl.4.* hoc non eſt ita certum, quia non conſtat, vtrùm materia grauis, vel leuis ſit talis variatio, videtur enim parùm referre, quòd vnctio fiat indice, vel pollice: quòd fiat manu dextera, vel ſiniſtra. Ita Nugnus, & ego (vt verum fatear) difficulter de peccato mortali damnarem Epiſcopum, qui indice v.g. vngerit aliquem in infirmitate.

Notandum eſt verò hìc obiter, non ſolùm neceſſarium eſſe neceſſitate præcepti, quòd vnctio confirmationis fiat manu immediatè confirmantis in fronte ſub ſigno crucis, ſed etiam neceſſarium eſſe neceſſitate Sacramenti; vnde nunquam erit efficienda medio aliquo inſtrumento, vt tempore peſtis poteſt dari ſacramentum Extremæ vnctionis.

An balſamum requiratur in confirmatione de neceſſitate Sacramenti?

RESOL. XXIII.

NEgatiuam ſententiam docent Zanard. *in direct.Theol. part.1. de ſacrament. confirm. c.2.* Philiarchus *de officio ſacer.to.1.p.2.lib.1.c.11.* Eſtius *in 4.ſent. diſt.7.§.8.* Valentia *tom.4.diſp.5.q.1. pun.2.* Angles *in floribus in 4.ſent. de confirm.art.2.concl.2.* Victoria *in ſumm.n.40.* Viualdus *in candelabro c. de mater. confirmationis, n.2.* Fernandez *in exam.Theol.mor.par.3. cap.3.§.2.* Petrus de Reyna *in ſumma ſacram.de confirmat.n.3.* Carrillo *in itinerar. ord.ſect.3. c.3.n.6.* Barboſa *in collect.tom.1.lib.1.tit.16.c.1.n.2.* Caiet. *in 3.part.q.72.art.2.* Sotus *in 4. diſt.part.1. art.2.* Rubeus *de Sacram. in 4.ſent. diſtinct.7.§.balſamum 7.* P. Ledeſma *in ſum. tit. de confirm.dub.3.* Nauarrus *cap.22.n. 8.* Couarruuias *lib.1.variar.c.10. n.4.* & alij. Et ratio eſt, quia Innocent III. *cap. paſtoralis, de Sacram. non iterandis*, rogatus ſi Sacramentum Confirmationis in eo deberet iterari, qui per errorem non fuerat chriſmate, ſed oleo delinitus, reſpondit, non eſſe aliquid iterandum, ſed cautè ſupplendum quod incautè fuerat prætermiſſum, vbi ſupponit illud, quod omiſſum fuerat, non eſſe eſſentiale; alioquin Sacramentum fuiſſet nullum, ideóque denuo conferendum. Confirmatur: quia iiſdem verbis reſpondet ad alteram quæſtionem, an permitti deberet miniſtrare, qui ſine impoſitione manuum fuerat ad ordinem Subdiaconatus aſſumptus, ſed in Subdiaconatu defectus ille ſolùm erat accidentalis; ergo, & alter in Confirmatione. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Filliucius *tom.1.tr.3.c.1.n.11.* & alij.

Sed alij contrariam ſententiam, nempe chriſma ex oleo, & balſamo compoſitum, eſſe materiam, & de eſſentia confirmationis docent, vt Fernandez de Heredia *in diſputationib. mixtis de ſacr.Confirm. diſt.5.p.3.dub.1.concl.1.* Coninch *de Sacram.q.72.a.3.dub.1.n.30.* Syluius *in 3. part.q.72.art.2.* Pitigianus *in 4.ſent. tom.1.diſt.7.q.1.a.3.* Nugnus *in 3.part.tom.1.q.72.art.3.* Emanuel de la Cerda *in qq.pro laurea Salmantina q.9. ſcholaſtica, a.3.n.6.* Zambranus *de caſibus temp.mor.c.2.n.2.* Layman *in Theol.mor. lib.5.tract.3.c.2.n.1.* & Villalobos *in ſumma, tom.1.tr.6. difficult.2.n.2.* Ledeſma *in ſumm.to.1.de confirm.c.2.concl.7.* Et ratio eſt, quia Concil. Florent. affirmat huius Sacramenti materiam eſſe chriſma confectum ex oleo, & balſamo. Ergo ſi alterutrum deſit, deerit materia. Nec obſtat, quòd materia calicis etiam ſit vinum aqua mixtum, quia Concil. non ita loquitur, ſed dicit materiam eſſe vinum, cui aqua modiciſſima debet adhiberi, vnde patet manifeſta differentia.

Sed quia prima opinio eſt probabilis (vt dictum eſt) ideò optimè aſſerit Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.12. de ſacram. Confir.qu.72.dub.2.concl.1.* quòd ſi hoc Sacramentum miniſtratur cum oleo ſimplici, non eſt iterandum abſolutè, ſed ſub conditione, adhibita materia indubitata.

Notandum eſt hìc, quòd eſt etiam de neceſſitate Sacramenti, vt chriſma ſit per Epiſcopum conſecratum, ſic DD. citati; an verò Summus Pontifex poſſit ſimplici Sacerdoti talem conſecrationem committere, affirmat Valentia *tom.4.diſp.5.q.1.punct.2.* & alij, ſed negant Coninch *de Sacram.diſp.72.art.3.dub.1. concl.4.* & Doctores *vbi ſupra*, quibus adde Barboſam *de poteſt. Epiſcopi p.2. allegat.30.n.6.* & alios penes ipſum: & an ſimplex ſacerdos poſſit hoc Sacramentum miniſtrare, negant aliqui, &

UGR Biblioteca Universitaria

& aliqui affirmant, quos videre potes apud Fernandez *in exam. Theol. mor. p.3.c.2.§.3.n 3.* ſed quia ad praxim parum deſeruiunt, ad alia magis practicabilia deueniamus.

An Epiſcopus poſſit confirmare aliquem afferentem literas dimiſſorias ſui Epiſcopi vt ordinetur?

RESOL. XXIV.

DE hoc caſu olim interrogatus fui ab Illuſtriſſimo Marco la Caua Epiſcopo Mazzarienſi, & affirmatiue reſpondi cum Zambrano *de caſibus occurrentibus in art. mortis cap.2. dub.2. n.3.* vbi ſic aſſerit. Quando Epiſcopus vult ordinare aliquem offerentem dimiſſorias literas ſui Epiſcopi, poteſt licitè eum confirmare, ſi non eſt confirmatus, quia qui concedit finem, concedit neceſſaria ad finem talem: at Confirmatio præmittenda eſt Ordinibus; ergo. Ita Zambranus, qui citat Henriquez *lib.3. c.6. num.6.* & nouiſſime inueni hanc ſententiam docere etiam Layman *lib.5. tract.3. c.6. n.2.* & Fagundez *precept. 5. lib.3. cap.... n.8.*

Adde etiam, vt *ſuprà* notauimus Epiſcopum confirmantem in ſua diœceſi ſubditum alterius, in nullam cenſuram, aut culpam incurrere, cùm præſumendum ſit, hoc gratum fore proprio Epiſcopo. Ita Genuenſis *in manuali prælatorum c.54. n.7.* & alij; quos citat, & ſequitur doctus Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.2. allegat.30. n.12.* quidquid in contrarium aſſerant Bartholomæus ab Angelis *in exam. confeſſ.* & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *de Sacram. diſp.3. q. vnica, punct.2. n.11.*

Notaui etiam tunc interrogatus circa ſupradictum caſum, quòd ſi Epiſcopus ordinet aliquem non confirmatum, non peccat mortaliter. Ita Zambranus *vbi ſupr. dub. 3. n.3.* cum multis aliis. Sicuti etiam dicendum puto, cum eodem Zambrano, de illo, qui vult ſuſcipere Ordines, etiamſi non ſit confirmatus, non enim peccat mortaliter. Et ratio horum omnium erit, quia nullibi reperitur de hoc præceptum obligans ſub mortali: nec vſus, nec Concilium. Trid. *ſeſſ.23. de confir. c.4.* vtitur verbis talem obligationem ſignificantibus: erit igitur hoc peccatum veniale tantùm. Vide etiam Molfeſium *in ſum. to.1. tr.4. c.2. n.21.* & Reginaldum *to.2. lib.28. c.3. n.24.* quidquid in contrarium videatur docere Nugnus *in 3. p. tom 1. q.72. a.8. concl.7.* vbi ait, Grauiſſimum peccatum veniale, & fortè mortale peccatum eſt ſuſcipere Ordines minores ante Confirmationem, ſed tu tene noſtram ſententiam.

An quis peccet mortaliter non ſuſcipiens ſacramentum Confirmationis?

RESOL. XXV.

EGo alibi negatiuam ſententiam docui cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Valentiam *tom.4. diſp. 5. q.2. punct.3.* Molfeſium *in ſumm. tom.1. tract.4. c.2. n.21.* Fernandez de Heredia *in diſputationibus mixtis, de confirm. diſt.5. part.2. dub.1. n.6.* Eſtium *in 4. ſent. diſt.7. §. 18.* Zambranum *de caſibus occurrentibus in art. mortis, cap.2. dub.4. n.1.* qui citat Henriquez, Adrianum, Sotum, Ledeſmam, Nauarrum, Rodriquez, Couarruuiam, & Suarez, dummodò non adſit contemptus.

Sed difficultas eſt, an notabilis negligentia contemptus cenſeatur, vt ſi quis data opportunitate ſuſcipiendi iſtud Sacramentum, qualem poſtea non facile habiturus ſit, illud ſuſcipere intermittat. Affirmatiuè reſpondent Richardus, Bonauentura, Durandus, Marſilius, Paludanus, Maior, Syluester, Toletus, & alij apud Fernandez *in exam. Theol. mor. p.3. §.5. n.1.* & Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr.3. c.5. n.4.*

Sed ipſi meritò negatiuam ſententiam docent cum Caietano, Soto, Nauarro, Victoria, & aliis. Et ratio eſt, quia, ait Layman, multa animæ ſalubria facere intermittimus, quia cogitamus abſolutè ad ſalutem nobis neceſſaria non eſſe, quæ tamen non contemnimus; ſed hoc accidit in caſu noſtro; ergo. Notandum eſt tamen, per accidens, vt ratione ſcandali, poſſe omiſſionem huius Sacramenti eſſe peccatum mortale, igitur ſecluſo ſcandalo, & contemptu illud omittere non erit crimen lethale.

An non confirmatus ſuſcipiens in Confirmatione puerum, contrahat cum illo, eiúſque parentibus cognationem ſpiritualem?

RESOL. XXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docent noſter Molfeſius *in ſum. tom.1. tr 5. c.2. n.43.* Syluius *in 3. p. q.72. art.10.* cum Paludano, Roſellâ, Tabiena, Soto, Sà, Rodriquez, Lopez, Salliego, & aliis apud Sanchez *vbi infra.*

Sed ego alibi meritò negatiuam ſententiam docui, & præter DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrimon. tom.2. lib.7. diſp.60. n.19.* tenent etiam hanc opinionem, Reginaldus *in praxi, tom.2 lib.31. cap.20. nu.157.* Fernandez *in exam. Theol. moral. part.3. cap.2. §.9. num.4. & §.10. n.4.* Vgolinus *de poteſt. Epiſcop. cap.25. §.1. n.2.* Rebellius *de oblig. part.2. lib.3. q.6. n.6. & 7.* Baſilius Pontius *de impedim. matrim. c.24 § 1. ver. Illud.* & alij, *ex cap. in baptiſmate, de conſecrat. diſt.4.* vbi ſic habetur. In baptiſmate, vel in chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiū ipſe, qui non eſt baptizatus, vel confirmatus. Et ideò hanc ſententiam præter citatos Doctores tenet etiam Coninch *de Sacram. q.72. art.10. n.94.* vbi ſic ait. Non confirmatum non poſſe tenere confirmandum, habetur *in cap. in baptiſmate;* vnde patet eum inualidè hoc facturum, qui id tentaret, quia ſcundùm communem ſententiam Iuriſtarum, inualidè quis id tentat facere, quod dicitur in iure non poſſe facere, & confirmatur, quia ſimiliter talis dicitur non poſſe tenere confirmandum, atque non baptizatus baptizandum, at hic hoc inualidè faceret: ergo & ille. Vnde ſequitur, eum grauiter peccaturum, quia redderet eam cæremoniam irritam, nec contracturum cognationem ſpiritualem. Ita Coninch. Non ſunt igitur audiendi Molfeſius, & alij.

De forma ſacramenti Confirmationis.

RESOL. XXVII.

VErba formæ huius Sacramenti ſunt iſta, Signo te ſigno Crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Vt autem intelligatur, quæ verba ſint eſſentialia dicendum eſt ſicut in Baptiſmo, ſic & in Confirmatione, expreſſam Sanctæ Trinitatis inuocationem eſſe eſſentialem, vt indicat Concil. Florent. quia Confirmatio ordinatur ad perficiendam fidem in Baptiſmo acceptam, eámque fortiter profitendam. Cætera verò Sacramenta cum non ordinentur ad fidem profitendam, non requirunt neceſſariò iſtam trium perſonarum inuocationem.

Actio miniſtri neceſſariò etiam exprimenda eſt, & quidem ſic, vt vtrumque verbum non improbabiliter putetur eſſe eſſentiale *ſigno*, & *confirmo*, quia non ſunt æquipollentia, non enim omnes, qui ſignant, continuò confirmant, neque qui confirmant, hoc facere intelliguntur per ſignationem, niſi addatur verbum *ſigno.*

Et quamuis apud Chriſtianos ſignatio intelligatur de ſignatione Crucis, quia tamen generalior eſt illius verbi ſignificatio, ideò probabilius eſt neceſſariam eſſe illam particulam, *ſigno Crucis.*

Et ſimiliter quia in verbo *confirmo*, non ſatis exprimitur materia, & effectus, ſicut in Baptiſmo ſignificatur per verbum *baptizo*, ideo probabiliter dicitur, neceſſarium eſſe addere *chriſmate ſalutis*, vel *ſanctificationis.*

Et rurſum, quia debet exprimi ſubiectum, ideò pronomen, *te*, non poteſt omitti.

Formatio etiam ſigni Crucis eſt eſſentialis, quia alioquin

quin falſificarentur verba formæ; hoc autem ſignum Crucis neceſſariò debet fieri de chriſmate in fronte, & hæc omnia aſſerunt Coninch *de Sacram. q.72.a.4.nu.65. & ſeq.* Filliucius *tom.1.tract.3.c.1.n.20. & ſeq.* & alij.

Notandum eſt etiam hic obiter cum Nugno *in 3.p. tom.1.q.72.art.4 diffic.1.* quòd licèt non ſit neceſſarium exprimere perſonam miniſtri formaliter, exprimenda eſt tamen virtualiter; itaque peccatum mortale eſſet, confirmare ſub hac forma, *Conſignetur ſeruus Chriſti*, &c. Patet hoc ex vſu vniuerſali totius Eccleſiæ, tam Latinæ, quàm Græcæ; licèt enim conceſſa fuerit facultas Græcis baptizandi ſub hac forma *Baptizetur ſeruus Chriſti*; non tamen eſt conceſſa illis ſimilis facultas in ſacramento Confirmationis.

An hoc ſacramentum Confirmationis ſit conferendum immediatè manu Epiſcopi, ita vt ſit nullum, ſi conferatur medio alio inſtrumento?

RESOL. XXVIII.

SAcramentum in tali caſu eſſe nullum docent Suarez, & Coninch quos citat, & ſequitur Layman *in Theol. mor.lib.5. tract.3. c.2.n.5.* quibus ego addo Reginaldum *tom.2.lib.28.c.2.n.10.* Filliucium *tom.1.tr.3.c.1.n.17.* Nugnum *in 3.part.tom.1.q.72 art.4.concl.2.* quia manus impoſitio eſt de ratione huius Sacramenti, atque adeò debet fieri, quando fit Sacramentum ipſum, ſed ſi fiat vnctio medio inſtrumento, non eſt vera manus impoſitio. Ergo neque erit verum Sacramentum.

Non deſunt tamen DD. contrarium ſentientes, & ſic ait Fernandez de Heredia *in diſputationibus de ſacrament. Confirmat.diff.5.p.5.dub.vnico, n.2.* Non æſtimamus pertinere ad neceſſitatem Sacramenti, quòd vnctio fiat pollice dextero, vel ſiniſtro, vel alio digito, vel quouis alio inſtrumento, ſiue coniuncto, ſiue ſeparato, quippe nihil videtur deeſſe, neque ex parte materiæ, neque ex parte ſignificationis formæ, quocunque ex his modis fiat chriſmatio. Neque ideo minus Sacramentum hoc dicetur manus impoſitio, ſi fiat vnctio penna, vel alio inſtrumento, quo quidem mediante manus propriæ imponi dicuntur, ſicut & manus violentæ in clericum iniici dicuntur, ſi baculo, lapidéve, & ſimilibus percutiatur. Pertinebit igitur ad neceſſitatem præcepti, quod ſine graui peccato omitti nequit. Ita Fernandez. Sed prima opinio & probabilis, & tutior eſt.

DE SACRAMENTO EVCHARISTIÆ.

Num dubitans an aliquid cibi, vel potus ſumpſerit, poſſit communicare, vel Miſſam celebrare?

RESOL. XXIX.

NEGATIVAM ſententiam docent Sanchez *de matrim.tom.1.lib.2.diffic.41.num.40.* Villalobos *in ſumm.tom.1.tract.1.diff.21.n.6.* Fagundez *p.3.lib.3. c.5.num.18.* vbi aſſerunt, quòd dubitans an ſit audita hora noctis duodecima, & comedat, aut bibat, non poteſt die craſtino ſumere Euchariſtiam, quia poſſeſſio eſt pro præcepto communicandi, ſeruato ieiunio naturali; tum quia nulla eſt poſſeſſio ex parte communicantis, vt in dubio eius conditio potior ſit.

Sed his non obſtantibus, aduersùs Sanchez inſurgit nouiſſimè Sancius *in ſelectis, diſp.42. per totam*, vbi acriter illum impugnat, & probat, quòd quoties quis dubitans, an hora duodecima noctis ſonuerit, comedit, bibitve, aut os abluendo, dubitat an aliquam guttam deglutiuerit, poteſt ſacram Euchariſtiam ſuſcipere, ſi deponat dubium practicum, iudicans quòd hic & nunc ſibi liceat ſuſcipere, quamtumcunque perſeueret in dubio ſpeculatiuo. Et ad argumeta contraria reſpondet, & rationes pro ſua ſententia adducit, quæ ſunt adeò probabiles, vt exiſtimem hanc ſententiam in praxi tutam & ſecuram eſſe.

Et poſt hæc ſcripta inuenio etiam Layman *in Theol. moral.lib.1.tr.1. c.5. §.4.n.36.* contra Sanchez hanc ſententiam tamquam probabilem etiam admittere, ſic enim aſſerit. Nunquid Sacerdos dubitans an noctis medium cœnando exceſſerit, altera die ſacrificare poterit? Negat Sanchez, quia in tali dubio tutior pars eligenda videtur propter reuerentiam Sacramenti. Sed exiſtimo non improbabiliter, permitti poſſe Sacerdoti, vt in tali caſu ſacrificet, etiam propter deuotionem, ac nulla cogente neceſſitate; quia lex eccleſiaſtica de ieiunio communicaturis ſeruando non videtur tam arctè conſtringere conſcientias in caſu dubio. Simili modo reſpondetur, ſi dentibus quidpiam maſticans dubitet an deglutiuerit, vt in vtram partem inclinare poſſit, quòd ab ſacra communione abſtinere non teneatur, quia in eiuſmodi caſibus fauorabilia præſumere licet, ne conſcientiæ nimis adſtringantur Ita Layman, & ego, quæ valdè notanda ſunt, quia quotidiana, & multos ſcrupulos ſedabunt, nec in aliis auctoribus paſſim obuia.

An ſi quis poſt pollutionem voluntariam, vel fornicationem, poſtea confiteatur, peccet tamen venialiter, ſumendo Euchariſtiam intra vnum diem ſine aliqua iuſta cauſa?

RESOL. XXX.

AFfirmatiuam ſententiam docet Villalobos *in ſumm tom.1.tract.7. diffic.37.n.11.* Didacus Nugnus *in 3. part.tom.1.quæſt.80.art.8.concl.10.& 11.* cum Ioanne de la Cruz *in directorio conſcientiæ, part.2. de ſacram. Euch.q.5. dub.3.concl.2.* vbi ſic aſſerit. Pollutio procedens ex peccato mortali, cuius non præceſſit confeſſio, impedit communionem, ſecus ſi præceſſit, cùm nullum peccatū mortale per confeſſionem dimiſſum communionem impediat ſub mortali. Erit tamen peccatum veniale illam ſumere ratione cuiuſdam corporalis immunditiæ, niſi aliàs inſtet præceptum, aut neceſſitas defendendi honorem, aut ſpecialis deuotio tunc communicandi. Ita ille.

Sed hæc ſententia (vt alibi notauimus) diſplicet Sancio *in ſelectis, diſput.23, num.30.* vbi ita ait. Qui in pollutionem, ſeu coitum incidit poſt talis factis confeſſionem, non eſt à communione excludendus, licèt peccatum veniale eſſe concedant Nugnus, & Ochagauia ratione corporalis immunditiæ, quibus tamen non credo; imò quanam ratione Concilio Tridentino aduerſari non videatur, percipietur haud difficile; ait enim *ſeſſ.13.c.7.* illum dignè, & ſanctè Euchariſtiam ſuſcipere, qui nullius criminis mortalis eſt ſibi conſcius, aut ſi ſit conſcius, dignè accedet ſe per confeſſionem probando. Igitur aſſerere deleto iam peccato per confeſſionem, adhuc fidelem non eſſe dignum Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, quia ſi ſuſcipiat, peccatum veniale ſit commiſſurus, aduerſari Concilio videtur manifeſtè, cùm ſequatur eum non accedere tunc ſanctè, ac dignè, cùm actionem exerceat ex mente horum auctorum intrinſecè malam, & culpabilem. Nec obſtabit diſtractio, licèt habeatur, cum per pœnitentiam ſit cauſa; à qua ortum habuit, interrupta, & diſtractio peccatum non erit, dum faciat quis quantum in ſe eſt ad expellendam illam. Hæc omnia Sancius.

Vnde à fortiori apparet refellendum eſſe Nauarr. *de pœnitentia, diſt 6.c.1.* cui adhæret Marſilius *in 4.q.6.art 6.* aſſerentem eſſe peccatum mortale, accedere ad recipiendum ſacramentum Euchariſtiæ ante diem integrum poſt quodcumque peccatum mortale, etiamſi homo ſit de illo contritus & confeſſus.

UGR Biblioteca Universitaria

An qui accedit ad communionem cum diſtractione voluntaria, aut cum affectu alicuius peccati venialis, communicando peccet venialiter?

Reſol. XXXI.

AFfirmatiuè reſpondit Filliucius *tom.1.tract.4.cap.7.n.206.* vbi ſic ait: Poteſt euenire, vt peccatum veniale ſit circumſtantia actus communicandi, vt ſi fiat ob vanam gloriam, vel quia cum diſtractione voluntaria, & ſic procul dubio erit peccatum veniale, quia ille actus non habet circumſtantias debitas, quarum vna eſt, vt fiat ob bonum finem, & ſine actuali euagatione, ſaltem voluntaria. Ita ille, & Reginaldus *tom.2.libr.29.cap.6.qu.2.n.*100. cum aliis.

Contrariam tamen ſententiam docet Sancius *in ſelectis diſputationibus, diſp.23.n.32.* vbi aſſerit. Secundò reſpondetur in noſtra opinione nullum peccatum committi ob communionem cum diſtractione. Nec obſtat, quòd qui erat diſtractus, peccet venialiter præter peccatum in quo eſt, quia attentio eſt de ſubſtantia orationis, cùm enim ſit loquutio ad Deum, attentè loqui debemus, aliàs irreuerentia fieret ei, cum quo loquimur. At ſuſcipere Euchariſtiam, cùm non ſit loquutio, ſed manducatio, non requirit ſub præcepto attentionem, bene tamen ſub conſilio, nec iniuria fit cibo ſi diſtracte ſumatur, quapropter qui conſulit, vt quis diſtracta mente non accedat ad Euchariſtiam, non conſulit id ob reuerentiam; cùm nulla irreuerentia fiat, ſed vt à peccato ceſſet, qui eſt in illo. At ſuppoſito, quòd conſilium attentionis ſequi nolit; non ob id retrahendus eſt à communione, cùm melius bonum ſit adhuc ſine attentione communicare, quàm à ſacra menſa recedere ob defectum attentionis. Sic Sancius.

Pro qua ſententia faciunt Sà *ver. Euchariſt. n.*22. & Petrus de Ledeſma *in ſumm. tom.1. de ſacr. Euchariſt. cap.11. concl.5.* vbi ita ait. [No peca venialmente, el que llega à eſte ſacramento con conciencia y affecto de pecado venial, porque llegar con pecado venial à eſte ſacramento no es contra precepto alguno, ni importa irreuerencia ninguna, luego, no es peccado venial. Verdad es que puede acontecer que la miſma obra de comulgar ſea pecado venial particular, por hazerſe con pecado venial. Lo primero, ſi la tal obra de comulgar ſe ordena al fin del pecado venial, como ſi vno comulgaſſe por vana gloria, de ſuerte que la vanidad fueſſe el motiuo para comulgar. Lo ſegundo, ſi el pecado venial conſiſtieſſe en alguna irreuerencia exterior en el recebir del ſacramento, como ſi al tiempo del comulgar eſtuuieſſe vno hablando palabras ocioſas, ò de burla, ò hizieſſe otra coſa ſemejante.] Sic Ledeſma. Sed aliqui abſolutè aſſerunt, qui cum affectu, vel actuali peccato veniali ſacramentum Euchariſtiæ ſumit, committere aliud veniale cuiuſdam irreuerentiæ, ac ſacrilegij, ita Doctores, quos citat, & ſequitur Layman *in Theol. mor. lib.5. tr.4. c.6. n.3.*

An guttæ vini, quæ ſunt in calice, ſeparatæ à vino quod eſt in fundo calicis, remaneant conſecratæ?

Reſol. XXXII.

HIc caſus frequenter accidit, & affirmatiuam ſententiam docet Bonacina, quem ego adduxi *in tr.3. miſcellan. reſol.*16. ſed contrarium tenendum eſt, nam hæc videtur eſſe communis, & optima Eccleſiæ intentio conſecrandi omnem liquorem conſecrabilem, qui per modum vnius continui in calice continetur. Et ita præter Reginaldum, & Suarez docet nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib.5. tr.4. c.2. n.14.*

Quod autem tenet Coninch *de Sacram. qu.74. art.1. dub..... n.43.* eas quoque vini guttas conſecrari, quæ intra calicem reliquo liquori proximè adhærent, vt leui calicis commotione admiſceantur, difficultatem etiam habet ſecundùm Layman *loco cit* nam determinari non poteſt, quanta omnino eſſe debeat talium guttarum propinquitas; fatetur enim ipſemet Coninch remotiores non conſecrari. Neque verò poteſt conſecratio (ſicuti neque alterius Sacramenti confectio) pendere à futuro euentu contingente, vt nimirum eæ ſolum guttæ conſecrentur, quas poſtea continget calicis agitatione reliquo liquori commiſceri. Dicendum eſt igitur illud vinum conſecrari, quod per modum vnius continui potabile exiſtit in fundo calicis.

An Sacerdos poſſit celebrare non ieiunus pro communicando infirmo tempore mortis?

Reſol. XXXIII.

DE hac difficillima quæſtione egi *in tract. de celebrat. Miſſarum, reſol.66.* & pro parte negatiua adduxi multos Doctores, quibus nunc addo Homobonum de Bonis *in exam. Eccleſ. part.1. tract.5. c.11. q.99.* Fagundez *præc.3. lib.3. cap.5. n.22.* Paludanum *in 4. diſt.8. q.2. artic.1. concl.2.* Coninch *de Sacram. q.80. art.8.* & Suarez *in 3. p. tom.3. diſp.68. ſect.5.*

Non reticebo tamen, quòd pro parte affirmatiua præter Maiorem, Zanardum, & Zambranum, quos *loco citato* adduxi, tenet etiam hanc ſententiam Philiarchus *de officio ſacerdotis tom.1. par.1. lib.2. cap.2. per totum.* Fernandez de Heredia *in diſp. mixtis de Sacrament. tit. de Euchariſtia, diſt.2. punct.8. dub.2. num.8.* vbi vocat hanc opinionem probabiliorem, & illam probabilem etiam tenet Layman in caſu neceſſitatis, ſi infirmus videlicet moriturus aliud ſacramentum Pœnitentiæ, aut extremæ Vnctionis ſuſcipere non poſſit, & ſcandalum ceſſet. Ita ille *in Theol. mor. lib.5. tract.4. cap.6. num.21.* ſed abſolutè hanc ſententiam tanquam probabilem admittit Petrus Matthæus *in adnot. ad rubricas Miſſalis part.1. c.9. n.1.*

An ad communicandum fidelem ob ſolam deuotionem Sacerdos poſſit frangere hoſtiam?

Reſol. XXXIV.

NEgatiuè reſpondent Zenardus *in direct. Confeſſ. par.1. de ſacram. Euchariſt. cap.9. q.15.* & Graſſius *par..... lib.2. cap.38. n.31.* vbi aſſerit non modica pœna dignum eſſe Sacerdotem frangentem hoſtiam, vt laicum communicet, cùm ipſe debeat recipere totam hoſtiam, *ex cap. relatum, de conſecrat. diſt.2.* vnde ex incuria impreſſorum non bene ſupradicti auctores fuerunt adducti pro affirmatiua ſententia *in mea reſolut.37. tractat. de celebrat. Miſſarum.*

His tamen non obſtantibus contrarium docui in dicta reſolutione, nempe poſſe Sacerdotem frangere hoſtiam pro communicando fideli, ob ſolam deuotionem, & multos DD adduxi, quibus nunc addo Antonium de Literatis *in ſumm. part.2. cap.22. n.20.* & alios, quos citat, & ſequitur Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp.22. n.21.* vbi ſic aſſerit. Aliquoties accidere poteſt, non fuiſſe conſecratas paruas hoſtias, Hiſpanè *formas*, quas ſuſcipiant communicaturi, ſciat Sacerdos ei non eſſe vetitum partem hoſtiæ diuidere ad communicandum fidelem quolibet die velit ob ſolam deuotionem; nec in hoc efficitur iniuria, vel irreuerentia ſacrificio, quia ſicut participes fiunt adſtantes fructuum ſpiritualium illius, ſic meritò & fiunt fructus reales realiter hoſtiæ ſuſcipiendo partem. Ita Sancius, qui etiam reſpondet ad canonem, quem adducit Graſſius, nam ibi ſolùm decernitur deteſtabilem eſſe conſuetudinem quorundam Sacerdotum plurimas eodem die celebrantium Miſſas, non tamen in omnibus ſacram hoſtiam ſumentium, ſed tantùm in poſtrema ſacrificatione; ſed hoc diuerſum eſt ab aſſertionone noſtra. Ergo, &c.

UGR Biblioteca Universitaria

An ſuſcipiens Euchariſtiam in peccato mortali, & qui facit in Quadrageſima confeſſionem inualidam, committat duplex peccatum in confeſſione explicandum?

RESOL. XXXV.

AD hanc quæſtionem reſpondet Petrus Fay *de pœnit. in addit. ad 3. part. D. Thomæ, quæſt. 4. art. 3. diſp. vnica, conc. 2.* ſic dubitabit aliquis, an ſumens Euchariſtiam in peccato mortali ſine præuia confeſſione committat duplex peccatum, mortale vnum impœnitentiæ contra præceptum confitendi ante communionem, aliud ſacrilegij contra dignam ſuſceptionem Euchariſtiæ. Affirmant aliqui, & ſatis probabiliter propter violationem duplicis ſpecialis præcepti, quæ contingit in caſu poſito: probabilius tamen opinor vnicum tantùm eſſe ſacrilegij contra dignam Sacramenti ſuſceptionem. Et ratio eſt, quia vbi eſt vnum propter aliud, ibi eſt vnum tantùm: ſed qui non præmittit confeſſionem ante ſumptionem Euchariſtiæ, ideo tantùm peccat, quia per illius omiſſionem indignè Sacramentum ſumit, quod ſi ſumere non deberet, neutiquam confiteri teneretur, vt ſupponimus. Ita Fay, & ego hanc ſententiam alibi etiam docui, & nouiſſimè illam docet Turr. *de pœnitentia q. 6 art. 5. diſp. 21. dub. 1.* Igitur cùm duo præcepta ſimul occurrunt, & vnum obligat tantùm ratione alterius; vt eſt in caſu noſtro, violatio vtriuſque eſt vnicum ſolum peccatum; ideo dicendum quòd ſi quis omittat confeſſionem, quando neceſſaria eſt ſolùm ratione Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, non peccat contra præceptum affirmatiuum confeſſionis, ſed contra præceptum ſuſcipiendi dignè Euchariſtiam.

Ex his etiam ſequitur, vt bene obſeruat Fagundez *præc. 2. lib. 3. cap. 5. num. 8.* quòd qui tempore præcepti Eccleſiaſtici in Quadrageſima fecit confeſſionem inualidam, peccat contra præceptum diuinum de integritate confeſſionis, & contra præceptum Eccleſiæ annualis confeſſionis, & tamen vnum tantùm peccatum committit; quia præceptum Eccleſiæ ſubordinatur præcepto diuino; ſic etiam qui occidit clericum, peccat contra ius diuinum contentum in 5. præcepto Decalogi, & contra ius canonicum, & ius ciuile; & tamen vnum tantùm peccatum homicidij, & ſacrilegij committit; quia ius ciuile, & ius canonicum, in hac prohibitione ſubordinantur iuri naturali. Vide Henriquez *lib. 2. de pœnit. c. 5. n. 6.* Medinam *in p. 2. q. 109. a. 4. §. tandem, concl. 3.* Sotum *in 4. diſt. 18. q. 1. art. 4.* Caietanum *p. 2. q. 72. art. 6. ad 2.* & alios.

An ſi ſonuerit vnum horologium, poſſet quis comedere in media nocte, donec aliud ſonuerit, & die ſequenti communicare?

RESOL. XXXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docuit Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 2. diſp. 41. num. 4.* aduerſus quem nouiſſimè inſurrexit Emanuel Rodriquez *in noua editione ſuæ ſummæ, tom. 1. cap. 105. n. 6.* vbi aſſerit. [Y que oyendo l. media noche eſta comiendo y beuiendo, no puede comulgar el dia ſiguiente pues el præcepto de no comulgar, auiendo comido obliga, aunque eſte en duda ſi e. media noche, porque otros reloxes ſonaron deſpues. Eſt. concluſion es contra Thomas Sanchez, el qual dize ſ deſpues ſonare otro relox puede comulgar, attendo que ſon como vna; probables opiniones, y cada vna ſe puede ſeguir, aloqual reſpondo que en eſte precepto de celebrar en ayunas no nos auemos de atar à probabilidades.] Ita Rodriquez, & ante illum docuit etiam hanc ſententiam Ioannes Salas *in p. 2. D. Thomæ tract. 8. diſput. vnica, ſect. 26. n. 264.*

Sed mihi his non obſtantibus placet magis opinio Sanchez, quidquid aſſerant Rodriquez, & Salas. Dico quòd ſi diuerſa ſint horologia, & aliquorum ſonuerit hora duodecima, aliquorum non ſonuerit, poteſt qui tunc ſoluit ieiunium naturale, communicare die ſequenti, & ſiue illa dies, ſiue ſequens ſola ſit ieiunij, poterit dubitans cœnare, & edere carnes, perinde ac ſi eſſent duæ opiniones probabiles, quarum vtramque licet ſequi, & amplecti. Neque enim teneor ego ſequi vnum horologium, niſi forte antecedenter illud aſſumpſerim ad ieiunium ordinandum, iuxta illius horas, neque etiam in hoc caſu, ſi vnum aliquantulum poſt aliud ſubſequenter ſonuerit, illius horas ſequi teneor; & ita hanc opinionem præter Sanchez tenet etiam Fagundez *de præceptis Eccleſiæ præc. 4. lib. 1. cap. 10. n. 3.* Sancius *in ſelectis, diſp. 42. n. 18.* & Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 1. diffic. 21. n. 7.* vbi ſic aſſerit [Si ay diuerſos relojes, ſe he de iuzgar, como ſi huuieſſe dos opiniones probabiles, quæ puede eligir la que quiſiere, ſaluo ſi vno dellos fueſſe tal que de ordinario no auduuieſſe bien concertado.] Sic ille. Ad argumentum vero Rodriquez reſpondeo, quòd quando quis operatur cum opinione probabili, vt eſt in caſu noſtro, non operatur irreuerenter circa Sacramentum.

Notandum eſt verò hîc cum ſupradictis Doctoribus, quòd ſi tantùm ſit vnum horologium, & vbi cœpit ſonare duodecima, aliquis biberet, licèt quando ſonaret vltimus pulſus deſiiſſet bibere, non poterit die ſequenti communicare, quia quando primus pulſus horæ auditur, iam eſt hora expleta, & horologium eſt tantùm teſtis id indicans; & licet diuerſi ſint pulſus, id euenit, quia nequit vno pulſu, hora duodecima indicari; ſicut vno pulſu hora prima indicatur. Ex quibus infert Sancius *vbi ſuprà in ſelectu, diſp. 42. num. 20.* quòd qui buccellam habet maſticans, & audit primum pulſum horæ duodecimæ noctis, tenetur incontinenti de ore eiicere buccellam, ſi die ſequenti ſacramentum Euchariſtiæ velit ſumere, vel Miſſam celebrare; poſtquam verò buccellam eiecerit, non tenebitur eſſe nimis anxius ad abluendum os. Si tamen maſticat buccellam de materia carnis, & dies ſequens ſit ieiunij, non tenetur illam eiicere, etiam ſub veniali, non enim cum tanto rigore illud præceptum poſitiuum obligat ſemoto contemptu. Ita Sancius.

An ſi reliquiæ cibi præcedentis diei, quæ hærent inter dentes, ſponte, & voluntariè deglutiantur, impediant communionem?

RESOL. XXXVII.

AFfirmatiuè reſpondet Gabriel Vaſquez *in 3. part. tom. 3. diſp. 11. c. 4. n. 30.* vbi ita. Si reliquiæ cibi non deglutirentur caſu, ſed ex induſtria, impedirent ſumptionem Euchariſtiæ quia cùm de induſtria deglutirentur, non ſumerentur per modum ſaliuæ, ſed per modum cibi. Filliucius *tom. 1. tract. 4. cap. 8. n. 236.* ſic aſſerit. Qui reliquias cibi ex cœna remanentes caſu traiicit, nec etiam frangit, ſi tamen aduertantur, antequam deglutiantur, debent expui, quia tunc viderentur de nouo comedi; idem docet Nugnus *in 3. part. tom. 1. q. 80. artic. 8.* ita loquens; Colligitur, quòd ſi reliquiæ cibi remanentes in ore ex intentione transglutiantur, ſunt impedimentum ad communionem pro illo die; imò videtur mihi, quòd ſi remaneat aliqua notabilis, & magna reliquia, etiamſi caſualiter transglutiatur, ſi poſtea cognoſcatur, eſt homo impeditus ad communicandum pro illo die. Sic Nugnus, & ante illum Plaudanus *in 4. diſt. 8. quæſt. 2. art. 2. concl. 2.* & videtur apertè ſententia D. Thomæ *in 3. part. q. 80. art. 8. ad 4.* & in illam inclinat Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 4. cap. 6. num. 18.* Et ratio (vt dictum eſt) erit. Primò, quia talis actio videtur noua comeſtio, cùm ex vi prioris non ſequatur, ſed noua actio voluntaria fiat. Secundò, quia iam non videtur id ſumi per modum ſaliuæ: vide etiam Fagundez, Suarez, & alios *vbi infrà*, Barthol. ab Angelis *in exam. confeſſ. dial. 4. §. 214.* Reginaldum *tom. 2. lib. 29. cap. 6. num. 119.* & Muttiqnum *in Theol. mor. de ſacr. Euchariſt. q. 10.*

Sed

UGR Biblioteca Universitaria

Sed ſi aliquis voluntarie tales reliquias deglutiret, & poſtea communicaret, non damnarem de peccato mortali, nam contraria ſententia videtur probabilis, vt viſa eſt Suarez *in 3.part.to.3.diſp.68.ſect.4.* qui citat doctiſſimum Tabienam; & illam tenet Henriquez *in ſumm.lib.8. cap.50.n.4.in gloſſa littera V.* & tanquam probabilem admittit etiam Io.de la Crux *in direct.conſcient.p.2.q.5.dub.4.concl.2.* vbi ſic ait. Item, quæ manent in ore ex extrema cœna, ſi caſualiter, imò licet aduertenter, ſecundùm aliquos, non impediunt ſumptionem Euchariſtiæ. Ita ille. Vide etiam Molfeſium *in ſumma tom.1. tract.3. cap.10.n.13.* Pitigianum *in 4.to.1.diſt.18.q.3.art.3.* Chamerotam. *de Sacram.tract.4.cap.10.dub.9.* & Rodriguez *in ſum. to 1. cap.103.num.3.* vbi ita aſſerit. [Por tragar vno vna reliquia de manjar que le quedo entre los dientes, no queda impedido para comulgar, porque eſto no ſe traga por modo de manjar, ſino por modo de ſaliua, pero ſi la reliquia fuere tal que ſe parta entre los dientes tragandoſe no podra comulgar.] Et Coninch *de Sacramentis qu.80. art.8.n.47.* pro hac ſententia duas adducit rationes. Prima, quia deglutitio talium reliquiarum pertinet potius ad manducationem præcedentis diei, quàm præſentis; deinde cùm dictæ reliquiæ hodie nullo modo ab extrinſeco ori imponantur, non ſumuntur iam per modum cibi, ſed per modum ſaliuæ. Ergo non impediunt communionem, etiamſi voluntariè deglutiantur. Sed his non obſtantibus conſulendum eſt dictas reliquias, quantum commodè fieri poteſt, expuere.

Notandum eſt tamen hic obiter, quòd ſi quis aliquantulum aquæ per nares attrahat, quæ in ſtomachum tranſmittatur, non manet impeditus ad ſumptionem Euchariſtiæ, quia non fuit per modum cibi, aut per modum potus tranſmiſſa. Idem dicendum eſt, ſi quid per modum reſpirationis attrahatur, etiamſi poſſit nutrire, vel alterare, vt muſcam, vel quid ſimile. Et ita docent Fagundez *de præceptis Eccleſiæ, præc.3.c.5.n.14.* & alij.

An ſi quis manè deglutiat chartam, cetram, fruſtulum ligni, aut quid ſimile non comeſtibile, poßit ſacram Euchariſtiam ſumere?

RESOL. XXXVIII.

HAnc quæſtionem ego diſcuſſi *in tractat de celebrat. Miſſarum, reſol. 52.* & pro parte negatiua adduxi Henriq. & Nugnum, quibus nunc addo Villalobos *in ſumma, tom.1.tract.7.diffic.39.n.1.* Reginaldum *tom.2.lib.29.cap.6.n.118* Naldum *in ſumma, verb. Euchariſtia, n.10.* & Layman *in Theol.mor.lib.5.tract.4.cap.6.n.18.* & Scortiam *de ſacrif.Miſſæ lib.2.c.7.n.1.* vbi ſic aſſerit. Ieiunium ad ſumendam Euchariſtiam non tantùm Eccleſiaſticum eſſe debet, ſed etiam naturale; ita vt excludat & cibum, & potum, & medicinam, réſque cæteras, etiamſi non nutriant, vt papyrum, &c.

Sed his non obſtantibus, in dicta reſolutione, ſententiam affirmatiuam tenui, & adduxi Summam Coronam, & Ioan.de la Cruz, quibus nunc addo Ludouicum de S. Iuan *in ſumm.part.1.tract.de Euchariſt.q.7.art.10.* & Sancium *in ſelectis diſp.41.num.23.* vbi ſic ait. Infertur etiam quòd qui parum papyri, aut alterius rei non comeſtibilis deglutiſſet, poſſit communicare: ſolus enim cibus, aut potus impedit communionem. Ita ille, & hanc ſententiam probabilem putat Ledeſma *in ſumma, to.1. de ſacram. Euchariſtiæ c.21.concluſ.4* ita aſſerens. [Ay vna duda, ſi vno inaduertidamente traga vn poco de papel, ò de otra coſa, que no tiene razon de comer, ni de beuer, ſi eſtar podra comulgar En eſta dificuldad algunos dizen, que ſi, por no ſer manjar, y otros dizen que no, porque parece que en eſte caſo tienen lugar derechos traydos. A eſta dificuldad ſe reſponde, que ambas ſentencias ſon probables, y ſe pueden ſeguir.] Sic ille, & ego.

An ſacrificium Miſſæ remittat peccata venialia ex opere operato?

RESOL. XXXIX:

AFfirmatiuam ſententiam docet Didacus Nugnus *in 3.part.to.1.q.83.art.1.concluſ.6.* & hanc ſententiam probabilem putat, licet contrariam tanquam probabiliorem teneat Ioan.de la Cruz *in direct.conſcient.par.2. de ſacrificio Miſſæ, q.1.dub.4.concl.6.* vbi ſic aſſerit. Probabile eſt hoc ſacrificium remittere peccata venialia ex opere operato infallibiliter, & ita docuit Frater Garſias de Mondrago in noſtro inſigni collegio Sancti Gregorij Valliſoletani; ſed oppoſitum eſt probabilius, nam idem videtur eſſe de peccatis venialibus, ac de mortalibus. Nam etſi Sacrificium Crucis habeat dictos effectus ex opere operato, tamen ex voluntate diuina varie per varia media applicatur; per Sacramenta enim applicatur ex opere operato, & infallibiliter, non ſic verò per ſacrificia. Ita la Cruz.

Sed ego Nugno libenter adhæreo, nam ſacrificium Miſſæ ordinatur ad remittenda peccata, ſed non poteſt remittere mortalia ex opere operato. Ergo ſaltem venialia; deinde ſatis probabile eſt ſacramentalia remittere venialia. Ergo à fortiori ſacrificium Miſſæ; quia excellentius eſt.

Quidam infirmus antequam in mortis periculum incidit, ſacram Euchariſtiam ex deuotione ſumſit, quæritur an teneatur iterum communicare?

RESOL. XL.

REſpondeo negatiuè cum Layman *in Theol. moral lib.5.tract.4.cap.5.num.4.* vbi ſic aſſerit. Si infirmus vno, duobus, tribus, vel etiam octo diebus antequam in mortis periculum incidit, communicauerit, conſulendum quidem ei eſt, vt iterum Euchariſtiam per modum viatici accipiat, tamen ad id non obligatur, cùm præceptum de Euchariſtia ante mortem inſtantem ſumenda ſecundùm ſubſtantiam impleuerit. Ita Layman, & alij.

Sed plus addunt Caietanus *verb. Communio*, Armilla *eodem verbo, n.4.* & Emanuel Sà correctus à magiſtro Sacri Palatij *verbo Euchariſtia, n.1* vbi ſic aſſerit. Qui in Paſchate communicauit, ſi in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam ſine contemptu; non peccat mortaliter. Ita ille, licèt contrarium aſſerant Zambianus *de caſ. tempore mor.cap.3. dub.1.* Syluius *in 3.part. q.80.art.11. quæritur 1.concl 1.* Layman *vbi ſuprà*, & Fagundez *præc.3. lib.1.c.3.n. 8.* qui male pro ſua ſententia citat Emanuelem Sà, vt *ſuprà* viſum eſt.

Notandum eſt tamen hic obiter, D. Bonauenturam *in 4.diſt.10.art.3.q.1.* Paludanum *diſt 9.q.1.* Caietanum *in ſumma verb.communio*, Armillam *eodem verbo, n.4.* Victoram *in ſumma, n.83.* Ledeſmam, & alios docere non eſſe mortale omittere Euchariſtiam in mortis articulo, niſi adſit contemptus; licèt contrarium doceat Richardus, Durandus, Gabriel, Sotus, & alij, quos citat, & ſequitur Pitigianus *in 4.ſent.tom.1.diſt.19.q.3. art.7.* & alij recentiores, quos ego ſequor.

An ſi quis in Paſchate Euchariſtiam non ſumpſit, teneatur poſtea quàm primùm communicare?

RESOL. XLI.

AFfirmatiuam ſententiam docet Nugnus *in 3.part. to.1.q.80.art.11.diffic.2.concl.3.* Pitigianus *in 4.ſent. tom.1.diſt.9.q.3.a.9.* Fagundez *præc.3.lib.1.cap.6.numer.2.* Azorius *tom.1.lib.7.cap.40.q.1.* Coninch *de Sacram. q.80. art.11.dub.4.* Suarez *in 3.part.to.3.diſp.70.ſect.2.* Layman *in Theol.mor.lib.5. tract.4. cap.5. n.8* Graffius *part.1.lib.2. cap.38.n.25.* Syluius *in 3. part. q. 80. art.11.quæritur 4.* & alij aſſerentes, quòd qui in Paſchate ſeu iuſta, ſeu iniuſta

cauſa

cauſa Euchariſtiam non ſumpſerit, poſtea cùm primùm commodè poteſt, communicare debeat, vt quantò diutiùs differat, tantò magis peccatum augeat. Et ratio eſt, quia non conceditur terminus annuus, vt tunc ceſſet obligatio, ſed vt adimpletio non poſſit vlterius differri, ſicut in contractibus quando ſtatuitur tempus vltra quod non poteſt differri ſolutio, ſi tunc non fiat, obligatio non extinguitur, ſed perſeuerat.

Sed contrariam opinionem puto etiam probabilem eſſe, quam docent Sotus *in 4. diſt.* 18. *q.* 1. *art.* 4. Syluester *ver. Euchariſt.* 3. *quæſt.* 15 Tabiena *ver. communicare, quæſt.* 7. D. Antoninus *part.* 2. *tit.* 9 *cap.* 9. §. 3. Valentia *to.* 3. *diſp.* 6. *q.* 8. *punct.* 4. Armilla *verb. communio, nu.* 6. Medina *in inſtruct. confeſſ. lib.* 1. *cap* 14. *n* 41. Victoria *in ſumm. qu.* 148. Ledeſma 2. 4. *q.* 2. *art.* 5. *dub.* 2. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcien. part* 2. *de ſacr. Euchariſt. q.* 5. *dub.* 7. *concl.* 4. Toletus *lib.* 6. *cap.* 18. & Emanuel Sà *verb. Euchariſtia, n.* 7. vbi ſic ait. Qui in Paſchate tranſgreſſus præceptum non communicauit, non peccat iterum mortaliter, ſi poſtea non communicet: ſemel enim tantùm id præceptum obligat, ſcilicet in Paſchate, vt præceptum de confeſſione, ſemel ſolùm quolibet anno. Ita ille.

An qui præuidit impedimentum futurum, vt in tempore Paſchatis Euchariſtiam accipere non poſſit, teneatur præuenire tempus, & illam ſumere?

Resol. XLII.

Affirmatiuè reſpondent Syluius *in* 3. *part. q.* 80. *art.* 11. *quæritur* 3. Nugnus *etiam* 3. *part. q.* 80. *art.* 11 *diff.* 2. Fagund. *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 3. & alij. Ratio eſt, quia præceptum communionis non limitatur ad tempus Paſchæ ad tollendam obligationem ante iſtud, præuiſo impedimento impediente illam.

Non reticebo tamen contrariam ſententiam docere Pitigianum *in* 4. *ſentent. tom.* 1. *diſt.* 9. *q.* 3. *art.* 9. Azorium *tom.* 1. *lib.* 17. *cap.* 41. *q.* 13. & alios; quia nec vſus Eccleſiæ id habet, nec ille qui ieiunare tenetur & audire ſacrum, tenetur anticipare tempus, ſi præuideat futurum impedimentum, quo die proprio non poſſit. Ergo, &c.

Sed ſi quis ſtare vellet in prima opinione, quæritur an ita præueniens, non ſequuto impedimento tempore ab Eccleſia conſtituto, teneatur iterum communicare. Negatiuè reſpondeo cum Fernandez de Heredia *in diſp. de Sacram. tract. de Euchariſtia, p.* 8 *dub.* 1. *n.* 10. Ratio eſt, quia *ex cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* licitum eſt de conſilio proprij Sacerdotis extra Eccleſiæ tempus communionem differre; quo caſu communione extra tempus facta ſimpliciter ſatisfit Eccleſiæ. Ergo ex præſumpta voluntate eiuſdem Eccleſiæ, etiam anticipatio propter præuiſum futurum impedimentum admittenda eſt. Quo caſu ſatisfactum ſimpliciter eſſe præcepto Eccleſiæ dicendum erit. Probatur conſequentia: fieret enim anticipatio in hoc caſu de conſilio cuiuſlibet viri docti, & pij; at hoc præceptum Eccleſiæ ſubſtantialiter terminatur ad communionem intra annum faciendam, accidentaliter verò ratione congruentiarum ad tales, ſeu intra tales dies, quod ex textu conuincitur *in dicto c. omnis*, ibi, *Hi ſaltem in anno*, & ibi, *ad minus in Paſcha*. quis enim illa verba ad ſubſtantiam præcepti, hoc verò ad præcepti circumſtantiam non retulerit? Ergo hac anticipata communione, facta quidem ex voluntate adimplendi præceptum Eccleſiæ, quidquid ſit poſtmodum de ſecuto accidentaliter impedimento, præcepto Eccleſiæ ſatisfiet, ceſſante dierum Eccleſiæ congruentia, propter congruentem etiam eorumdem, dierum anticipationem, quæ ſanè facilius debet, quàm dilatio admitti. Ita Fernandez, & ante illum Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 70. *ſect.* 2. *circa finem*.

Sed plus addit Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 4. *c.* 5. *nu.* 9. vbi aſſerit, quòd qui præuidit ſe in Paſchate à ſacra communione impeditum iri, non tenetur tempus præſcriptum præuenire, dummodo intra eum annum ſemel communicauerit. Ita ille, quod eſt valde notandum; vide etiam Coninch *de Sacram. q.* 80. *art.* 11. *dub.* 4. *concl.* 2.

An qui in Paſchate communicauit indignè, ſatisfecerit præcepto Eccleſiæ?

Resol. XLIII.

Negatiuè reſpondent Syluius *in* 3. *part. qu.* 80. *art.* 11. *quæritur* 2. & alij; quia cùm præceptum Eccleſiæ ſit quædam explicatio, & determinatio præcepti diuini, non eſt dubitandum, quòd intendat præcipere communionem talem, qualem Chriſtus præcipit, id eſt, piam, & religioſam. Et ita hanc ſententiam docet Nugnus etiam *in* 3. *p. q.* 80. *art.* 1. *diffic.* 2. *dub. vlt.*

Sed ego affirmatiuam ſententiam probabiliorem eſſe iudico, quia Eccleſia nihil aliud præcipit, quàm vt in Paſchate corpus Domini ſumatur. Ergo licèt communicans indignè ſacrilegium faciat, tamen quoad ſubſtantiam, implet præceptum Eccleſiæ. Et ita docent Fagundez *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 4. Pitigianus *in* 4. *tom.* 1. *diſt.* 9. *q.* 3. *art.* 10. Azorius *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 41. *q.* 12. Lopez *in inſtruct. part.* 1. *cap.* 11. §. *reuocari*. Sotus *de iuſtitia lib.* 2. *q.* 3. *art.* 10. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 70. *ſect.* 2. & alij, quos citat, & ſequitur Villalobos *in ſumm. tom* 1. *tract.* 7. *diffic.* 42. *nu.* 6. vbi ſic aſſerit. [Aunque vno comulgue eſtando en pecado mortal, y peque en ello, cumple con eſte preceto. La razon es, porque la ley que manda hazer alguna coſa, manda la ſubſtancia, y no el modo, y aſſi el preceto del Baptiſmo ſe cumple, aunque ſea en pecado mortal y fauorece eſto el eſtilo de la Ygleſia, que no obliga à boluer à comulgar al que deſta manera comulgo.] Igitur qui indignè in Paſchate Euchariſtiam ſumpſit, ſatisfecit præcepto Eccleſiæ, nec tenetur ſtatim agere pœnitentiam, & iterum communicare, vt Doctores contrarij ſentiunt.

Quænam temporis intercapedo habenda ſit inter vnam, & alteram communionem, vt infirmus poſſit communicare non ieiunus?

Resol. XLIV.

In *reſol.* 77. *tract. de celebrat. Miſſarum*, dixi ſufficere ſex dies, ſed plus addit Paulus Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 4. *c.* 6. *n* 20. vbi ſic aſſerit. Euchariſtia ob mortis periculum ſi ſumpta ſit à non ieiuno, poſſe iterum ita accipi ſaltem poſt ſex dierum interuallum, docent aliqui quinimò exiſtimo ob iuſtam cauſam, puta, ſi aliquis aſſuetus frequenter communicare, aut ſacrificare propter deuotionem, ac deſiderium, difficile abſtineat, permitti ipſi poſſe, vt altero ſtatim die iterum ſacram Euchariſtiam è manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum inſtare videatur. Ita Layman. Sed poſt hæc ſcripta inueni Ludouicum de S. Iuan *in ſumm. tom.* 1. *q.* 7. *art.* 10. *diffic* 4. *de ſacram. Euchar.* ſic aſſerere. [Siendo yo Prælado daua à los enfermos el viatico, ſi lo pedian cada tercera dia, y en la Vniuerſidad de Alcala ſe ſabia, y la aprobauan, ſino el Padre Vaſquez] Ita ille, vbi etiam notat dictum Gabrielem Vaſquez tandem in hanc deſcendiſſe ſententiam, quod eſt valde notandum contra illos, qui nixi auctoritate Vaſquez negant viaticum ſæpiùs dandum infirmis.

Notandum eſt etiam cum Henriq. *lib.* 8. *c.* 4. *in gloſſa littera V.* quòd ſi quis proximè ante medium noctis cœnauit in Dominica, incidente in vigilia Natiuitatis Domini, poſſe ſtatim poſt medium noctis ſacrificare, & communicare. Deinde licèt deceat aliquo tempore poſt ſacram communionem à cibo, & potu abſtinere, tamen ad id nemo tenetur ſub mortali, & ideo poteſt quis ſtatim ſine graui culpa de ſacriſtia ad prandium accedere, vt docent Villalobos *in ſum. to.* 1. *tr.* 7. *diffic.* 39. *n.* 5. Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 1. *art.* 8. Valent. *to.* 4. *diſp.* 6. *q.* 8. *pun.* 3. *ver. poſtremò*, & alij.

An

An Sacerdos finita Miſſa ſi in Sacriſtia inueniat aliquod fragmentum in patena, vel calice, poſſit illud ſumere?

RESOL. XLV.

HIc caſus frequenter poteſt accidere, & ideo negatiuam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto; nam hoc licitum erit dum Sacerdos in altari perſiſtit; quia tunc eiuſmodi reliquiarum aſſumptio refertur ad vnum idémque conuiuium, & ſacrificium, quod planè abſolutum non cenſetur, dum Sacerdos in altari manet: ſecus autem ſi ab illo deceſſerit, vt eſt in caſu propoſito. Et ita docent Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 22.* Coninch *de Sacram. q. 80. art. 8. n. 64.* Suarez *in 3. p. to. 3. diſp. 68. ſect. 6.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 7. diffic. 39. n. 16.* Io. de la Cruz *in direct. conſcien. p. 2. de ſacr. Euchariſt. qu. 5. dub. 4. concl. 3.* Fagundez *pr. 3. lib. 3. cap. 5. nu. 3.* vbi ſic ait: Exiſtimo non poſſe Sacerdotem per ſe loquendo prædictas reliquias ſumere, poſtquam ab altari receſſit, quia iam expleuit, perfecítque miniſterium ſuum; ſecus tamen eſſet ex accidenti, quando illæ non poſſunt conſeruari ſine maiori irreuerentia, in ea enim circumſtantia non ſolùm reliquiæ præſentis ſacrificij, ſed etiam præteritorum abſumi poſſunt ab ipſo Sacerdote non ieiuno, etiam poſtquam à multo tempore ab altari receſſit. Ita ille, & ego. Igitur pro praxi dicendum eſt, quòd ſi in Eccleſiis, vbi plures ſucceſſiuè celebrantur Miſſæ, aliquis Sacerdos in ſacriſtia inueniat in calice, verbi gratia, aliquod fragmentum, tunc alius Sacerdos ieiunus exiens ad dicendam Miſſam celebret in illo calice, vt fragmentum illud ieiunus accipiat; ſin verò id accidat in aliqua Eccleſia, vbi vna Miſſa tantùm celebretur, & ibi non reſeruatur Sacramentum, tunc Sacerdos non ieiunus poteſt tale fragmentum accipere, quia illud reſeruari ſine maiori irreuerentia non poteſt. Notentur hæc pro praxi, quia forſitan apud neminem inuenies.

An ſi Sacerdos ſciat ex confeſſione aliquod delictum alicuius non emendatum, ſi occultè petat Euchariſtiam, ſit illi deneganda?

RESOL. XLVI.

SI abſit periculum infamiæ, eſſe in tali caſu deneganda m Euchariſtia m docent Pitigianus *in 4. ſent. tom.... diſt. 9. q. 1. art. 15.* Fernandez de Heredia *de Euchar. par. 8. dub. 1. n. 3.* Vaſquez *in 3. p. tom. 3. diſp. 109. cap. 5. n. 51.* qui citat Alexandrum, D. Thomam, Durandum, & Ledeſmam. Idem docent Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 33. ſect. 6. n. 2.* Victoria *in ſumma, n. 80.* Tabiena *verb. communio, §. 3.* Angelus *ver. Euchariſtia 3. §. 20.* Ratio eſt, quia ſic conſulitur & ſigillo, & ſacramento; ſigillo, quia non reuelatur, cùm occultè negetur; ſacramento verò, quia non datur indigno.

Sed tu omnino contrariam ſententiam tene, quam tuentur Valentia *tom. 4. diſp. 6. q. 8. punct. 3.* Nauarrus *cap. 21. n. 55.* Paludanus *in 4. diſt. 9. art. 1. concl. 3.* Coninch *in 3. p. q. 80. art. 6.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 9.* Sanchez *de matrim. to. 1. lib. 3. diſp. 36. n. 14.* D. Antoninus *part. 3. tit. 14. cap. 12. §. 2.* Adrianus *col. 2. q. 3.* Nugnus *in 3. part. tom... quæſt. 80. art. 6. diffic. 2.* Syluester *verbo Euchariſtia 3. n. 7.* Armilla *ver. confeſſor. n. 7.* Henriquez *lib. 8. cap. 59. n. 3.* & Fagundez *pr. 3. lib. 3. c. 10. n. 23.* vbi has adducit rationes; quia illa negatio quæ fit occultè, per accidens eſt quòd ſit occulta, cum de ſe ſit publica, fit enim in occulto foro pœnitentiæ, ad dirigendum actum humanum extremæ adminiſtrationis ipſius Sacramenti. Notitia autem confeſſionis vti non poteſt homo ad dirigendos actus externos aliorum. Secundò finita confeſſione finitur Sacramentum, cuius ſigillum ita obligat, ea finita, vt neque cum ipſo pœnitente poſſimus ampliùs de illa loqui, niſi de ſpeciali licentia illius; nec ſolùm loqui, ſed nec etiam vultu, aut factis exprobrare peccata illius poſſumus, quantumuis occultiſſimè id faciamus, nihil enim minùs ſcimus, quam quod per confeſſionem ſcimus. Ergo nec etiam negare Euchariſtiam, quantumuis occultiſſimè petat, cùm ea negatio ſit quædam exprobratio. Et tandem notitia confeſſionis nullum commercium habet cum actionibus publicis; quæ enim Confeſſarius via confeſſionis ſcit, ſcit vt Deus: & quando Euchariſtiam negat, negat vt homo quare vna notitia iuuare alteram non poteſt. Hæc omnia Fagundez. Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ; negandum eſt enim quòd in tali caſu non frangatur ſigillum confeſſionis, ſi non poteſt oſtendi alia rationabilis cauſa.

An in caſu extremæ neceſſitatis ſi miniſter idoneus non adſit, poſſit laicus ſe ipſum communicare?

RESOL. XLVII.

NEgatiuam ſententiam docet Bonacina *de Sacram. diſp. 4. quæſt. 5. punct. 1. num. 6.* Zambranus *de caſ. tempore mortis, cap. 3. dub. 6. numer. 6.* & alij penes ipſos; quia non eſt ita neceſſarium ſumere Euchariſtiam tempore mortis, vt laicus poſſit propria auctoritate ſibi illam miniſtrare.

At ego contrariam ſententiam teneo cum Filliucio *tom. 3. tract. 4. cap. 9. n. 285.* Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 72. ſect. 3.* Coninch *de Sacramen. q. 82. art. 3. n. 23.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 4.* vbi ſic ait. Si aliquis ſeu clericus, ſeu laicus in mortis art. conſtitutus, miniſtrum idoneum non habeat, à quo Euchariſtiam ſumat, nihil obſtare videtur, quo minùs ſe ipſum communicare poſſit (ſcandalo ceſſante) exemplo Reginæ Scotiæ, quæ in Anglia martyrium ſubitura, ſacramentum Euchariſtiæ, quod ſecum habebat, propriis manibus ſumpſit.

Imò contra Fagundez *præcept. 3. lib. 3. c. 1. n. 10.* Syluestrum *ver. Euchariſtia 3. q. 4.* & alios putant aliqui non ſolùm laicum poſſe in periculo mortis, ſi non adſit Sacerdos idoneus, ſe ipſum, ſed etiam alios communicare. Et licet hæc opinio intolerabilis vocetur à Soto *in 4. ſent. diſt. 23. q. 1. art. 3.* tamen mihi probabilis videtur cum Valentia *tom. 4. diſput. 6. quæſt. 10. punct. 1. in fine,* & illam docet nouiſſimè Layman *vbi ſupra,* & Coninch; nam id nec naturali, nec diuino Chriſti præcepto repugnat, neque vllus canon Eccleſiaſticus reperitur, quid id prohibeat; quia *cap. peruenit, diſt. 2. de conſecrat.* loquitur extra caſum neceſſitatis. Nec valet Eccleſiæ conſuetudo in contrarium. Nam reſpondeo, quòd fieri poteſt longiſſimo tempore, licet hoc factum numquam fuerit, ſaltem, vt aliis innoteſceret: non quòd hoc facere illicitum ſit, ſed quia caſus ex ſe ipſo rariſſimus ſit.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd ſi magnum feſtum adſit, & Sacerdos ſacrificare non poſſit, poſſe quidem eum tali caſu, ſcandalo ceſſante, ex ſacrario Euchariſtiam accipere, & ſe ipſum communicare, ſi alius ſacerdos non adſit, & hoc etiam præſente diacono. Ita Suarez, Layman, Coninch, & nos alibi.

An Sacerdos, ſi poſt introitum recordetur alicuius peccati mortalis, teneatur confiteri, ſi ſine ſcandalo poteſt?

RESOL. XLVIII.

AFfirmatiuè reſpondet Syluester *verb. Euchariſt. q. 7.* Nauarrus *cap. 25. n. 76.* Suarez *in 3. p. tom. 3. diſp. 66. ſect. 4.* Coninch *de Sacram. q. 80. art. 4. dub. 1.* & alij aſſerentes, quòd ſi Sacerdos poſt conſecrationem recordetur peccati mortalis, debet elicere contritionem, & Miſſam proſequi; ſin autem ante conſecrationem, ſecluſa infamia confiteatur.

Non

UGR Biblioteca Universitaria

Non reticebo tamen contrarium docere Sotum *in 4. diſt.13.q.2.art.6.* Victoriam *in ſum. Sacram. n.78.* & Henriquez *lib.8.cap.46.* vbi aſſerit Sacerdotem Miſſam celebrantem, etiamſi memor ſit alicuius peccati ante conſecrationem, non eſſe adſtrictum confiteri, quamuis hoc commodè, & ſine ſcandalo efficere poſſit. Igitur in tali caſu Sacerdos eliciat actum contritionis, & ob reuerentiam ſacrificij pergat, & cœptam Miſſam perficiat; ſed mihi affirmatiua ſententia probabilior videtur.

Notandum eſt tamen cum Syluestro *loco citato*, & aliis, quòd in Miſſa ſolenni, vulgò dicitur cantata, ſi inter concionem, vel cantionem Sacerdos poſſit confiteri, omninò obligatus erit ad hoc faciendum, ſi ei aliquod peccatum in mentem venerit.

Quidam Sacerdos in calice multas guttulas aquæ infundebat, quæſiuit an ita faciendo toties peccauerit?

RESOL. XLIX.

RESpondi minimè, & adduxi Layman *in Theol. mor. lib.5.tract.3.c.2.n.9.* vbi ſic aſſerit. Non ita ſollicitè, ac ſcrupuloſè curandum eſt Sacerdoti, vt aquam valdè modicam, vel vnam guttulam effundat (quod neſcio an ſatis conueniens ſit, præſertim ſi fiat cum ſollicitudine, ob quam fieri poſſit, vt phantaſia, & ſenſu deluſo nihil omnino effundatur:) ſed plures guttas effundere poteſt, imò etiam octauam, vel decimam partem proportionalem. Ita Laymam, vbi docet opinionem, quam noſter P. D.Paulus Areſius Epiſcopus Dortononenſis, vir doctiſſimus, & amiciſſimus, olim ante omnes neotericos publicè in noſtris ſcholis tenuit, & poſtea typis mandauit, *in diſput. de aquæ transſmutatione in ſacrificio Miſſæ*; nempe immediatè in Chriſti ſanguinem conuerti. Quam ſententiam docet etiam Coninch *de Sacra.q.74.art.3.dub.vnico*, qui teſtatur Romæ publicè defenſam anno 1606. & iterum anno 1608. Peſ. *in 3.part.q.74 art.8.diſp.2.* Scort. *de ſacrificio Miſſæ, lib.4 c.1.n.13.* Toletus *lib.2. c.25.n.4.* Ianſenius *in concordia, c.131.* Petrus Sotus *lect.14. de Eucharist.* Alanus *de Sacram.lib.1.cap.13.* & aliquos affert Layman, *vbi ſuprà*, & noſter Areſius *ſect.7.* Et hanc ſententiam probabilem putant ipſimet aduerſarij, vt patet apud Ledeſmam *vbi infrà*; in illis verbis. [Eſto es lo mas probable, y que tiene mas aparencia] quicquid in contrarium aſſerat Fernandez de Heredia *diſp.de ſacram.Baptiſ.part.3. dub.1.n.9.* Homobonus *de examine Eccleſ. part.1. tract.4. c.10 quæſt 86* Ioan.de la Cruz *in direct.conſcient.part.2.de ſacram Euchariſt. quæſt.1.dub.3. concl.2* Syluius *in 3.part. quæſt.74.art* 8. Villalobos *in ſumma, tom.1.tract.7.diffic.7. num.5.* Sotus *in 4 diſt.9. quæſt.1. art.6.* Nugnus *in 3.part. q.74.art.8.* Suarez *in 3.part.tom.3.diſp.45. ſect.4.* Valentia *tom.4.q.2.diſp.6.punct.1.* Azorius *tom.1.lib.10.cap.30.q.3.* Henriquez *lib. 8. cap.14. in gloſſa littera D.* Ledeſma *in ſumma, tract.de Euchariſt. cap.8. concl.8.* & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *præc.3.lib.2.cap.4.num.8.* Pitigianus *in 4.ſent. tom.1.diſt.11.quæſt.7. dub.5.* Graffius *tom.1.lib.3. conſ.3.n.29. de celebrat. Miſſarum*, & Hyacinthus Petron. *in opuſc.de neceſſitate præconuerſionis aquæ in vinum, cap.12. per totum.* Vide etiam Reginaldum *tom.3.lib.29.c.2 n.27.*

Sed hîc obiter in gratiam curioſorum ponam pulchrum dubium ſtando in hac opinione, an ſi fiat conuerſio aquæ in vinum in illo medio tempore, in quo profertur forma, prolatis tamen illis verbis, *Hic eſt calix*, ſi tunc illa pars vini, quæ fit ex aqua, conuertitur in ſanguinem Chriſti. Pater Suarez *vbi ſuprà in 3. part. tom.3. diſp.45. ſect.4.* negatiuam ſententiam docet, quia illud pronomen *Hic*, oſtendit materiam præſentem: ſed illa pars non eſt præſens, nec vinum, in illo inſtanti, in quo profertur illud pronomen. Ergo deinde ſi alia materia adduceretur de nouo, & fieret præſens in illo medio tempore, non conſecraretur. Ergo neque iſta, quoniam minùs eſt præſens res quæ non eſt.

Sed aduersùs illam affirmatiuam ſententiam tuetur Nugnus *in 3.part.q.74. art.8. in fine*, & docet, quòd talis materia maneret conſecrata, quoniam intentio miniſtri, cùm ſit religioſa, refertur ad inſtans, in quo fit conſecratio, ſed tunc eſt illa materia præſens, & ſufficiens. Ergo. Et ad argumentum Suarez reſpondet, quòd etiam in illo inſtanti, in quo profertur illud pronomen, eſt illa materia moraliter præſens; quoniam ſuppoſitis diſpoſitionibus erit præſens in minima diſtinctione temporis, & vt ait Ariſtoteles, quod parùm diſtat vt fiat, nihil diſtare videtur. Ad confirmationem quidquid ſit de antecedenti, negat conſequentiam, quia ibi eſt omninò per accidens, quòd fiat præſens materia in breuiſſimo illo tempore: in noſtro autem caſu ſuppoſitis diſpoſitionibus, quæ ex natura rei ordinant conuerſionem ad illud inſtans, eſt per ſe. Et hæc omnia Nugnus. Sed quia Confeſſariis ſpeculatiua non ita placebunt, ideò ad alia practicabilia deueniamus.

Quam intentionem habere debeat Sacerdos nouiter ordinatus, quando cum Epiſcopo in Miſſarum ſolenniis concelebrat?

RESOL. L.

HIc caſus frequenter accidit, relinquendo placita aliorum DD. ponam hîc ea, quæ circa præſentem quæſtionem docet doctus Layman *in exam. Theol. mor. lib.5. tr.1.c.7. n.5.* vbi ſic aſſerit. Curandum eſt illi ſupradicto, ſcilicet Sacerdoti, vt non poſt alios verba conſecrationis finiat, nam ſi alius quiſquam abſolutam conſecrandi intentionem habens, ante alios ipsúmque principalem ſacrificantem Epiſcopum verba conſecrationis finiat, ſolus is conſecrabit. Quod incommodum vt euitetur, monent DD. concelebrantes oportere habere intentionem conditionatam, videlicet conſecrandi, ſi ſimul cum Epiſcopo verba conſecrationis abſoluant, non item ſi præueniant. Mihi verò magis placet cautio Doctorum monentium, vt noui Sacerdotes ſeruent generalem intentionem proferendi verba ſecundùm voluntatem Eccleſiæ, quia non deſunt, qui exiſtimant, illos verba conſecrationis non dicere formaliter, & cum intentione conſecrandi, ſed tantùm recitatiuè, & materialiter in ſignum poteſtatis ſibi conceſſæ; in quam ſententiam valde probabilem propendent Richardus, & Suarez. Hæc omnia Layman, vide etiam Caietanum *in 3 part.q.82.* Henriquez *lib.8.cap.18. num.2.* & Suarez *tom.3.diſp.61.ſect.4.* & alios. Notentur hæc, quia multos ſcrupulos ſedabunt.

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

An pœnitens, qui non vult acceptare pœnitentiam, ſit abſoluendus?

RESOL. LI.

NEGATIVE reſpondeo cum Doctoribus, quos citaui *in tract. 1. miſcellan. reſol.52.* quibus nunc addo Comitolum *in reſp.mor. lib.1.q.35.per totam*, vbi mordicus noſtram ſententiam probat.

Sed ibi etiam notaui aliquos DD. affirmatiuam ſententiam probabilem exiſtimare, quibus nunc addo Fabrum lectorem primarium Sacræ Theologiæ in Academia Patauina *de pœnit.in 4.ſentent. diſt.19. quæſt. vnic. diſput.35. cap.10. num.26. & ſeq.* & Pharaonium *tract.1. de pœnit. ſeſſ.22. caſ.10.* vbi probant, quòd ſi pœnitentia ſit ſatisfactoria, & non medicinalis, ſeu præſeruatiua,

poſſe pœnitentem illam non acceptare, modò habuerit animum ſatisfaciendi, vel viuens in hoc ſæculo per indulgentiam, & bona opera, vel mortuus per pœnas Purgatorij; quia non adeſt præceptum de acceptanda tali pœnitentia. Addit tamen Faber *vbi ſupra, num.229* quòd licèt hæc opinio ſit vera, tamen in praxi non eſſet de facili ponenda in vſu, quia difficile eſt inuenire aliquem verè pœnitentem, qui bona fide confiteatur, adeò ſaxeum, vt nolit vel tantillum pœnitentiæ acceptare. Proinde ſi quis accederet, qui nollet vel exiguam pœnitentiam acceptare, eſſet multum conſiderandum, an haberet verum dolorem, & eſſet benè diſpoſitus; qui enim nec ter IESVS dicere vellet, non videtur bene diſpoſitus, & proinde ex hoc capite eſſet reiiciendus, non autem quia teneretur ad acceptandam pœnitentiam. Quòd ſi conſtaret probabiliter verè pœnitentem, & ſaltem attritum, neque enim ex hoc præciſe, quòd non vult acceptare pœnitentiam, eſt in peccato mortali, quia conteritur de peccato, & vult puniri ab eo, cuius eſt pœnam iuſtè infligere; certè non eſſet dimittendus ſine abſolutione. Ita Faber, vide ſupradictam reſol.52. & Vegam *in ſumm.tom.2.c.64.caſ.1.* cum Eſtio *in 4. ſent. diſt.15.* §. 20. qui hanc ſententiam probabilem putat, nam contrariam vocat tantùm probabiliorem.

An inſpirationibus diuinis non correſpondere, ſit peccatum, & bene faciant qui de hoc ſe in confeſſione accuſant?

RESOL. LII.

HÆc reſolutio ſedabit multos ſcrupulos, præſertim perſonis ſpiritualibus. Toletus *lib.3.c.2.n.6.* aſſerit eſſe peccatum veniale non reſpondere diuinis inſpirationibus, nec operari aliquod bonum, cùm poſſit quis operari, licèt non obligetur ex præcepto.

Sed Sancius *in ſelectis, diſp.7.n.4.* inquirit ab iſto Doctore, ſi ex præcepto non obligatur ad operandum, quare omittendo operationem peccabit venialiter, cùm etiam peccatum veniale contra præceptum ſit, & non præter præceptum, vt ipſemet Toletus teſtatur.

Ideo tanquam certum tenendum eſt, ait idem Sancius, nullum eſſe peccatum vocationibus diuinis ad conſilia exhortantibus non reſpondere. Cùm enim conſilia ſequi non ſit ſub præcepto, ſed ſub conſilio, & non operari iuxta conſilium, nullum peccatum ſit, vt admittunt omnes, nec etiam non reſpondere vocationi ducenti ad conſilium peccatum veniale erit. Et hanc ſententiam docet etiam Tannerus *in part.2.diſp.4. quæſt.10. dub.4. n.70.* vbi in repugnantia diuinis inſpirationibus nullam culpam inuenit.

Hinc colligitur, quòd quoties obſiſtitur ab hominibus inſpirationibus ad ſequendum conſilia, vt quòd efficiantur Religioſi, quòd abſtineant à curis ſecularibus, quòd ſint contenti quibus tegantur, ne ſedulò quærant alimenta ſuperflua, ne nimium ſolliciti ſint de ſalute corporis, vt orent mentaliter, quòd dignitates non appetant, &c. colligitur (inquam) non eſſe neceſſarium huiuſmodi defectus non reſponſionis confiteri, cùm peccatum minimè ſit deſerere conſilia Euangelij. Aduertántque Confeſſarij, fideles monere nullum interuenire peccatum in huiuſmodi non reſponſionibus circa inſpirationes diuinas, ne ex conſcientia erronea peccent. Et hæc omnia Sancius *vbi ſuprà*, quod etiam procedere in Religioſis obſeruat.

Notandum eſt etiam hìc obiter cum eodem Sancio *num.11.* quòd tranſgreſſio inſpirationis oblatæ, quando offertur occaſio frangendi præceptum, non eſt diſtinctum peccatum à crimine tranſgreſſi præcepti. Sed an, vt ſolent facere communiter pœnitentes, ſit conſultum manifeſtare Confeſſario in actu ſacramentalis confeſſionis ſupradictas reſiſtentias circa diuinas inſpirationes; negatiue reſpondet *loco citato* Sancius, *& diſp.1.n.4. & ſeq.* Nam licèt ſecundùm ſe narrare aliquas imperfectiones cauſa humilitatis, & capiendi conſilij ſit vtilius, quam ab illarum relatione abſtinere; illas tamen ſacramentaliter confiteri, & animo quo communiter à fidelibus in confeſſione recenſentur, minus vtile eſt, quia ſacramentalis confeſſionis iuriſdictio ad ſola peccata ſe extendit. Narrare igitur vt abſoluantur, quæ peccata non ſunt, minus vtile eſt; fideles enim illiterati eo animo recenſere decreuerunt, vt ab eis abſolutione liberentur. Cùm verò error hic ſit, æquum erit Confeſſariis pœnitentes monere, ne ſacramentaliter, vel vt abſoluantur, ea quæ peccata non ſunt, narrent. Hinc idem Sancius tenet, quòd pœnitentes de multis rebus ſe accuſare ſolent, vt abſoluantur, quæ peccata non ſunt. Et ideo.

Primò, pœnitens ſi examinationem ſufficientem egiſſe bona fide arbitratur, & dolorem adducere (quamuis non egerit maxima examinatione,) quàm poſſit, aut non adducat magis intenſum dolorem, non opus eſt huius defectus ſe accuſare, quia ad moralem diligentiam ſolùm obligatur.

Secundò pœnitentibus opus non eſt in fine confeſſionis dicere, Me accuſo & de omnibus commiſſionibus, opere, verbo, & cogitatione, quia huiuſmodi generalis accuſatio imbibita eſt in ſpecialium confeſſione.

Tertiò, pœnitentibus opus non eſt in fine confeſſionis dicere, Me accuſo de omnibus, quorum obliuiſcor, quæ ſi in memoriam reuocarentur propalarem, quia huiuſmodi propoſitum incluſum eſt in peccatorum accuſatione.

Quartò, pœnitentibus opus non eſt ſe accuſare non amaſſe Deum tota intenſione actus, qua poſſent; quia in minima intenſione impletur præceptum.

Quintò, pœnitentibus opus non eſt dicere, Me accuſo eo modo, quo ſcit Deus me deliquiſſe, quia confeſſio facienda eſt iuxta conſcientiam pœnitentis. Et hæc omnia Sancius *in ſelectis, diſp.1.n.8.17.19.21.& 25.*

Sextò, plures pœnitentes vxorati ſe accuſant, quòd tempore habitæ copulæ, vel extra, verba amatoria, & impudica cum vxoribus propriis fuerint colloquuti; quod tamen peccatum non eſt, quia illa honeſtantur matrimonio, ſicut honeſtatur copula; idem Sancius *diſp.6.n.4.*

Septimò, plures vxorati ſe accuſant, quòd in actu coniugij nimiam carnis delectationem fuerint experti, quod nequaquam peccatum eſt, quia id eſt naturale copulæ carnali. Idem *ibidem num.5.* Sed hoc vltimum aliquibus diſplicet, ſicut etiam, & multa alia ex ſupradictis, quia verò amiciſſimus vir illa conſtanter affirmat, ideo de illis alij iudicent.

An pœnitens propria auctoritate poßit commutare pœnitentiam impoſitam à Confeſſario in euidenter meliorem?

RESOL. LIII.

NEgatiuam ſententiam docent Sanchez *in ſum.tom.1. lib.4.cap.11.n.36.* Reginaldus *in praxi, tom.1.lib.7. cap.8.n.85.* Henriquez *in ſum.lib.5.c.20.n.5.* Coninch *de Sacram.diſp.10.dub.12.n.13.* & Sancius *in ſelectis, diſp.14. num.22.* ſic ait. Ad ſecundum negamus poſſe pœnitentem mutare ſuam pœnitentiam in euidenter meliorem, cùm non poſſit in ſeipſum actum iudicij ſacramenti Pœnitentiæ exercere.

Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, & pro illa *in tract.1. in miſcellan. reſol.53.* adduxi Portel *in addit. ad dubia regular. ver. Pœnitentia ſacramentalis, num.6.* nunc verò eandem ſententiam ſuſtinere inuenio Villalobos *in ſumm.tom.1. tract.9.diff.79. n.1.* vbi ſic aſſerit. [El miſmo pœnitente puede comutar la penitencia en otra mayor, bien que ſea conocidamente mayor, en razon de ſatisfacion, y en razon de medicina. Y no obſta dezir, que el confeſſor le mando hazer aquella penitẽcia, porque ſe le manda hazer porque ordena ſu prouecho eſpiritual, ſi el le dixera que la queria comutar en otra

obra

obra que fuera conocidamente mayor bien en razon de ſatifacion, y medicina, es coſa muy llana, que lo deuia tener por bien el confeſſor, y anſi la puede comutar el penitente por la epicheya.] Ita ille. Poteſt igitur pœnitens propria auctoritate mutare pœnitentiam in euidenter meliorem, ſicut poteſt votum.

Nec obſtat dicere cum Reginaldo, & Henriquez *vbi ſuprà*, quòd eſt diſpar ratio de commutatione voti, & pœnitentiæ; quia lex implendi pœnitentiam non à ſe, ſicut voti, ſed à Confeſſario emanauit, quam legem ipſe non poteſt tollere, non, inquam, obſtat: nam quoties quis abundantiorem ſolutionem offert pro debito, quàm eſſet ex lege adſtrictus, legem non ſoluit, ſed abundantiùs implet. Nec cenſendum erit, nouam legem pœnitentem ſibi auctoritate propria imponere, mutando pœnitentiam, nec actum iudicij exercere, & iuriſdictionis, ſed vberiùs implere legem à Confeſſario impoſitam. Ergo, &c. Hæc opinio eſt probabilis (vt dixi) licèt contraria ſit probabilior.

Notandum eſt etiam hîc contra Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 38. ſect. 10 n. 16.* poſſe ſimpliciter Sacerdotem ex iuſta cauſa mutare pœnitentiam peccatorum mortalium, quæ iam fuerunt legitimo Confeſſario confeſſa. Et ita docet Sancius *in ſelect. diſp. 14. num. 13.* vbi *num. 17.* notat etiam, quòd Confeſſarius non tenetur commutare pœnitentiam à ſe, vel ab alio iniunctam, ſi nolit; niſi adſit periculum fractionis in pœnitente, vel magna afflictio, & cordis anguſtia; quod etiam dicendum eſt de commutatione voti, ſi illud nolit Confeſſarius commutare; quidquid in contrarium aſſerat Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 4. cap. 54. num. 12.*

Sed circa præſentem materiam de commutatione pœnitentiæ iniunctæ, vide noſtram *reſol. 53. tract. 1. miſcell.* vbi probauimus poſſe Confeſſarium ex iuſta cauſa commutare pœnitentiam, etiamſi fuerit data ſuper peccata reſeruata, & etiam non iterata priori confeſſione, dummodo hoc efficiat in ſacramentali confeſſione, & non extra. Quòd ſi commutauerit idem Confeſſarius, poterit quidem extra confeſſionem, ſi ad plurimum intra hebdomadam pœnitens redeat. Hæc omnia in dicta reſol. ſatis aduersùs aliquos probata ſunt, lege illam, & non pigebit.

Nota tamen, quòd licèt (vt diximus) Confeſſarius non poſſit commutare pœnitentiam extra confeſſionem, tamen docet Sancius *in ſelectis, diſp. 15. num. 13.* quòd Confeſſarij non reminiſcentes pœnitentiæ impoſitæ, ob vitandam moleſtiam fœminarum oblitarum pœnitentiæ, & poſtulantium aliam iniungi, poſſunt deſignare aliquod opus ab illis agendum, non animo intimandi pœnitentiam, cùm id extra confeſſionem nequeant, ſed vitandi preces importunas earum, quæ ſi contentæ eſſent, quòd illis diceretur, age quod volueris; ſatius eſſet, eo quòd ſic operando materia ſcrupuli eis non offeratur infringendo id, quod ſub pœnitentia eſſe iniunctum arbitrantur. Hæc Sancius.

An Confeſſarius licitè imponat ſub pœnitentia officium, v. g. mortuorum, vel alias orationes recitandas pro animabus Purgatorij?

Reſol. LIV.

CVrioſa eſt hæc quæſtio, & in praxi ſæpiùs à multis exercetur. Sed negatiuè reſpondent Vega *in ſumm. tom. 2. c. 64. caſ. 4.* & Sancius *in ſelect. diſp. 16. num. 1.* vbi ſic aſſerit. Mos eſt plurimis Confeſſariis iniungere ſub pœnitentia nocturnum defunctorum, Pſalmos, vel reſponſoria recitanda à pœnitentibus pro animabus in Purgatorio exiſtentibus. Rectè tamen non procedunt: nam ſacramentum Pœnitentiæ ad remiſſionem culpæ, & pœnæ pœnitentis eſt inſtitutum, & vt ſatisfaciat pro pœnis debitis, pars illa integralis (ſatisfactio videlicet) eſt ordinata contra naturam. Igitur huius inſtitutionis erit partem ſatisfactoriam iniungere, quæ pro pœnis debitis pœnitenti non proſit, ſed aliis, & idem eſt partem ſatisfactoriam pro alienis pœnis iniungere, atque nullam ſatisfactionem imponere. Ita Sancius, qui ſoluit omnia argumenta, quæ in contrarium adduci poſſunt. Nec te fallat (ait) cùm legis in Sanchez *de matr. lib. 8. diſp. 34. num. 41.* diſpenſantem in foro conſcientiæ in voto religionis, vel caſtitatis, poſſe iniungere ſub pœnitentia recitare orationem Dominicam, & Angelicam pro animabus Purgatorij; nam ibi loquitur de pœnitentia in foro ſecreto iniuncta, non autem de pœnitentia ſacramentali; & eſt diſpar ratio inter forum interius, & forum ſacramentale. Nec valet dicere, quòd Confeſſarij iniungentes aliquas orationes pro pœnitentia offerendas pro animabus Purgatorij, tantùm intendunt valorem interpretationis illis applicare. Nam reſpondeo, quòd directè non prodeſt animabus talis pœnitentia, vt probat Sancius *num. 12.* adde quòd Confeſſarij tales pœnitentias iniungentes, nunquam id cogitant. Ergo, &c.

Sed his non obſtantibus, poſt hæc ſcripta inueni Turrianum virum doctiſſimum *de pœnitent. diſput. 37. dub. 4.* contra Sancium docere affirmatiuam ſententiam, nempe poſſe imponi pœnitenti pro ſatisfactione ſacramentali, opus pœnale applicandum pro animabus Purgatorij, lege illum, & non pigebit.

Quis habuit pœnitentiam recitandi ſeptem Pſalmos per aliquas ſextas Ferias flexis genibus coram Crucifixo; quæritur, an impleuerit pœnitentiam recitando dictos Pſalmos aliquo tempore ſine illis circumſtantiis?

Reſol. LV.

AD hunc caſum reſpondet Vega *in ſum. tom. 2. c. 64. caſ. 6.* vbi ſic aſſerit. [Vn Confeſſor dio à vn penitente en penitencia, que tantos viernes delante de vn Crucifixo rezaſſe de rodillas los Pſalmos penitenciales, el no los rezo de rodillas, ni el viernes, ni delante de vn Crucifixo, ſino en otro tiempo, y lugar;] quæritur an pœnitentiæ ſatisfecerit. Reſpondeo [que aunque le fuera de mayor merecimiento el cumplirla, como le fue impueſta, que con todo eſſo ſatisfizo. La razon es, porque en la penitencia lo principal es cumplirla, y no la circunſtancia del lugar, ò tiempo en que ſe hà de cumplir, con lo qual ſe puede conſolar à muchos.] Ita Vega.

Sed quis poteſt dicere, quòd recitare ſeptem Pſalmos flexis genibus à pœnitentibus, non eſt quid accidentale, ſed ſubſtantiale, facilius enim aliqui recitabunt bis ſeptem Pſalmos, quàm ſemel flexis genibus. Et Confeſſarij, qui talem iniungunt pœnitentiam, ſemper intendunt, vt pœnitentes ſentiant illam corporis afflictionem recitando flexis genibus, quæ quidem videtur res grauis. Ergo, &c.

An qui miniſtrat ſacramenta Pœnitentiæ, Baptiſmi, &c. cum excommunicatione minori, peccet?

Reſol. LVI.

PEccare mortaliter docet Vaſq. *in 3. par. tom. 4. tract. de excom. dub. 4. num. 4.* tum *ex cap. ſi celebret, de cler. excomm.* tum ex iure diuino; ſuppoſita enim excommunicatione in aliquo, irreuerentia grauis erit ita Sacramenta miniſtrare.

Secunda opinio putat eſſe in tali adminiſtratione tantùm peccatum veniale, & ita docent Couarruuias *in cap. alma mater, part. 1. §. 8. n. 2.* Sotus *in 4. ſent. diſt. 12. q. 2. art. 3.* Auila *de cenſ. part. 2. c. 6. diſp. 12. dub. 3.* Medina *in ſum. lib. 1. c. 11. §. 6.* Sayrus *de cenſ. lib. 2. c. 22. n. 17.* Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 17. n. 264.* Reginaldus *in praxi, tom. 2. lib. 32. c. 14. num. 242.* & alij.

UGR Biblioteca Universitaria

Sed his non obſtantibus aliqui docent, miniſtrantem Sacramenta cum excommunicatione minori nullam culpam venialem committere. Et ita tenet Filliucius nouiſſimè *tom. 2. tract. 13. c. 2. n. 24.* qui reſpondet *ad cap. ſi celebret*, idem docent Henriquez *lib. 13. cap. 3. n. 5.* & alij; non videtur tamen à priori ſententia recedendum, cùm in textu expreſsè dicatur quòd peccet.

An in mortis articulo, ſeu periculo poſſit quilibet Sacerdos abſoluere à cenſuris, & reſeruatis?

RESOL. LVII.

Reſpondeo affirmatiuè ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. cap. 7.* cum communi Doctorum ſententia, & ſub nomine Sacerdotum in hoc caſu comprehenduntur non approbati, & expoſiti, item ſuſpenſi, irregulares, degradati, excommunicati, ac non tolerati, & contra Nauarrum *c. 26. n. 26.* etiam hæretici ceſſante periculo peruerſionis, & ego, vt alibi dixi, puto probabiliter ſimplicem Sacerdotem poſſe in tali caſu etiam præſente Parocho, à reſeruatis infirmum abſoluere. Sed difficultas eſt pro praxi, quo tempore in periculoſa infirmitate poſſit Confeſſarius à reſeruatis abſoluere? Reſpondent DD. non eſſe intelligendum vltimum vitæ ſpatium, ſed quoduis etiam probabile mortis periculum. Sed hæc reſponſio adhuc manet in generalitate, itaque Sancius *in ſelect. diſp. 12. n. 5.* docet abſolutionem à reſeruatis poſſe, impendi à prima die infirmitatis periculoſæ, vt doloris lateris, tabardilli, &c. Ita ille.

Notandum eſt tamen hìc, quòd ex Corduba Sanchez *in tom. 1. lib. 2. c. 12. n. 13.* putat quoad periculum mortis hanc ſententiam procedere, quando videlicet quis non propria ſponte, ſed ex cauſa vrgente, ſeu morali neceſſitate coactus, tale periculum adeat. Sed hæc limitatio diſplicet Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 12. n. 13.* & mihi, quia alij DD. de illa non faciunt mentionem: abſolutè enim docent poſſe Sacerdotes non ſolùm in articulo, ſed etiam in probabili periculo mortis à reſeruatis abſoluere. Deinde ratio cur Eccleſia in mortis periculo omnibus Sacerdotibus abſoluendi poteſtatem tribuat, eſt, quia peccator in tali caſu, tum iure diuino, tum poſitiuo, tum etiam naturali charitate erga ſeipſum ad confitendum obligatur, quæ ratio obligationis æquè locum habet, & ſi aliquis ſine neceſſitate, ſed propria ſponte periculum mortis adeat, v.g. in bello iuſto, maris longa nauigatione, &c. Non eſt ergo admittenda limitatio Sanchez.

An quis licitè poſſit abſoluere pœnitentem, qui peccata reſeruata habet cum onere, vt ea ſola poſteà Superiori confiteatur?

RESOL. LVIII.

Negatiuè (ſecluſa aliqua neceſſitate) reſpondet Coninch *de Sacram. diſp. 8. dub. 13. concl. 3. num. 103.* & communiter Neoterici, quia quòd in hoc Sacramento requiratur neceſſariò integra peccatorum mortalium confeſſio, non tam eſt propter integritatem confeſſionis, quàm propter integritatem abſolutionis, quam nullo modo decet dimidiari ſine graui neceſſitate, ſicut peccatorum dimidiata remiſſio nunquam fieri poteſt; in tali autem caſu dimidiatur directa abſolutio. Ergo, &c. Deinde in tali caſu non ſola abſolutio, ſed etiam confeſſio dimidiatur. Nam cùm talis Confeſſor non ſit legitimus iudex peccatorum reſeruatorum, eo caſu non ſit integra confeſſio iudici competenti; quod tamen ad integritatem confeſſionis eſt neceſſarium.

Secunda ſententia affirmat, & ita docent Syluester, Nauarrus, Toletus, & alij, quos nouiſſimè citat, & ſequitur Hieronymus Pharaonius *de ſacram. Pœn. ſect. 18. caſ. 4.*

Sed Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 7. cap. 12. num. 11.* media via incedit, ſic enim aſſerit. Si pœnitens bona fide ad confeſſionem venerit, vel quia neſciuit tale peccatum ſuperiori reſeruatum eſſe, vel tamen ſi ſciuerit exiſtimauit tamen legitimè ſe ab inferiori Sacerdote abſolui poſſe, cum obligatione poſteà tempore opportuno ſe præſentandi Prælato: in hoc caſu, arbitror plerunque abſolutionem dari poſſe, modò pœnitens præter reſeruatum aliud peccatum abſolutioni ſubiiciat. Ratio eſt, partim quia aliqualis neceſſitas vrget, ſiquidem pœnitens ægro animo diſcedet abſque abſolutione, cùm ex ſua parte benè diſpoſitus ſit, partim quia graues Doctores abſolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reſeruata habet, abſoluere poſſit cum onere, vt ea ſola Superiori poſteà confiteatur, & ab aliis directè abſoluatur; excipe, niſi excommunicatio annexa ſit. Ita Layman. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles, ſed prima mihi magis placet.

An licitum ſit recipere ſacramentum Pœnitentiæ, vel alia à miniſtro malo, ſed parato miniſtrare?

RESOL. LIX.

Affirmatiuam ſententiam docet Ledeſma *in ſumma, tom. 1. c. 6. de Sacram. in genere, dub. 11. concl. 10.* vbi ſic ait. [Licito es recibir los Sacramentos del miniſtro, aunque ſea muy malo, y deſcomulgado, ſi es tolerado de la Igleſia, y el por otra parte eſta aparejado para adminiſtrar los Sacramentos, porque es licito vſar del pecado ageno para proprio comodo y vtilidad, quando el pecador eſta aparejado, como ſe vee claramente en el vſurero aparejado à dar à vſuras, que es licito pedirle dineros à vſuras. Eſto ſe confirma, porque en eſte caſo ceſſa la razon del eſcandalo, y no es induzirle à pecar, porque el ſe eſta aparejado para eſſo: y aunque el tal quando actualmente adminiſtra, peca mortalmente, el tal pecado ya lo tenia cometido como en virtud, pues eſta aparejado para adminiſtrar los Sacramentos.] Ita ille.

Sed hanc opinionem ita abſolutè prolatam non admittit alius Hiſpanus, & ideò ſic aſſerit Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 4. diff. 15. n. 4.* [Licito es recibir el Sacramento del miniſtro, que eſta en pecado mortal, y no es porque ſe eſta aparejado para adminiſtrarle, aunque el miniſtro peque en la adminiſtracion, mas ha ſe de limitar eſta concluſion, que ſea en caſo de gran neceſſidad, porque ſi eſtuuieſſe otro Confeſſor, no ſeria licito, porque ſe le da materia de pecar, y aunque dize Ledeſma, que en eſte caſo no ſeria pecado mortal, es falſo, pues la materia es graue.] Sic Villalobos.

His tamen non obſtantibus, non reticebo circa præſentem quæſtionem hìc apponere doctrinam præſtantiſſimi Theologi Gregorij de Valentia *tom. 4. diſput. 3. q. 5. punct. 3.* vbi ponit tres caſus. Primus, ſi miniſter ſit per ſe paratus, & habeat alioqui poteſtatem. Secundus, ſi tibi tenetur Sacramentum conferre ex officio, quia eſt tuus Parochus. Tertius, ſi conſtitutus ſis in neceſſitate. Et in quolibet iſtorum caſuum docet, licitum eſſe percipere Sacramentum ab improbo miniſtro, ſeruatis tamen duabus conditionibus. Prima eſt, vt miniſter non ſit impeditus per cenſuram. Secunda, vt nunquam quis ab improbo miniſtro ſic accipiat Sacramentum, vt etiam illum directè inducat ad Sacramentum miniſtrandum malè. Concurrentibus igitur his duabus conditionibus, & aliquo ex prædictis tribus caſibus, ſemper licebit Sacramentum recipere ab improbo miniſtro, atque etiam petere; dummodo animus tantùm ſit petere, & accipere ab altero id officium, & miniſterium; quatenus ab illo exerceri poſſit ſine peccato. Hæc omnia Valentia, qui cum Ledeſma concordare videtur.

Notandum eſt etiam Cabreram *in 3. part. de Sacram. quæſt. 64. art. 6. diſp. 2. §. 4. num. 20.* docere, quòd quando quis ex iuſta, & rationabili cauſa petit Sacramentum, poteſt illud petere à quocumque miniſtro malo, dummodo

ſit

UGR Biblioteca Universitaria

ſit paratus, & hoc extra caſum neceſſitatis: vnde *num.*24. ſic ait. Quando virtute alicuius Iubilæi, aut priuilegij conceditur facultas eligendi Confeſſarium, & plures ſedent ad audiendas confeſſiones, quorum vnus, v.g. Petrus eſt concubinarius, tunc quamuis eligi poſſit alius Confeſſarius, vir probus, poteſt ſine peccato eligi Petrus, qui ſi cæteris ſit doctior, melius erit eum eligere, tametſi cæteris paribus ſit peccatum veniale Petrum eligere, ſed nunquam erit mortale, niſi eſſet tam publicus peccator, vt confeſſio illi facta eſſet ſcandalum allatura. Ita Cabrera, & poſt illum Carthagena *de Sacram. diſp.*7. *cap.*3. *ver.*3. Sed circa præſentem dubitationem præter DD. citatos vide Coninch *de Sacram. q.*64. *art.*8. *dub.*5. Suarez *in* 3. *part. tom.*3 *diſp.*18. *ſect.* 2. & alios penes ipſos.

An qui dubius manet ſe perpetraſſe aliquod peccatum, teneatur illub ſub tali dubio confiteri?

RESOL. LX.

AFfirmatiuè reſpondent communiter Doctores, quos citant, & ſequuntur Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*1. *c.*10. *num.* 66. & 67. Suarez *in* 3. *part. tom.*4. *diſp.*22. *ſect.*9. *n.*7. & alij aſſerentes, quòd ſi quis poſt diligentem animi diſcuſſionem dubius maneat, an mortaliter peccauerit, ita vt in neutram partem aſſentiendo inclinare poſſit, teneatur peccatum illud ſub dubio confiteri; & hanc opinionem ego teneo.

Non reticebo tamen contrariam ſententiam docere ſecundùm Layman *vbi infrà*, Ægidium de Coninch *tr.*2. *de Sacram. diſp.*7 *dub.*8. *concl.*7. vbi ſic aſſerit. Ad hoc vt peccatum tenear confiteri, requiritur vt ſaltem probabiliter poſſim iudicare me peccaſſe. Ita ille. Et ratio eſt, quia delictum præſumi non debet, & in nullo foro aliquis accuſari debet de delicto, quod commiſiſſe, ita oſtendi non poteſt, vt data indicia, & coniecturæ aſſenſum generent. Deinde per Concilium Tridentinum *ſeſſ.*14. *c.*5. tantùm exigitur à pœnitentibus omnia peccata mortalia poſt diligentem examinis diſcuſſionem recenſeri. Ergo, &c. Et in hanc ſententiam videtur inclinare Layman *in Theol. moral. lib.*1. *tract.*1. *c.*4. § 4. *n.*37. ſaltem in confeſſionibus ordinariis extra articulum mortis; ſic enim ait. Si in decurſu vitæ alia peccata ſua, quorum conſcientiam habet, confiteatur, tacito illo, de quo poſt diligentem excuſſionem dubitat, an commiſerit, vel an fuerit mortale, tunc probabile apparet non incumbere eius confitendi obligationem. Non enim ex lege poſitiua Chriſti, & Eccleſiæ, habetur, quia eſſet nimis ſeuera obligatio accuſandi ſe de iis, quæ commiſiſſe ſe ignorat. Neque ex lege naturali charitatis propter periculum animæ, quandoquidem confitendo bona fide peccata reliqua, per accidens remittuntur ea, quæ ignorantur. Verùm in hac re nihil determino, ſed aliorum iudicio committo. Ita Layman *vbi ſuprà*, qui optimè hanc ſententiam tenet in ordine ad ſcrupuloſos. Nota tamen, quòd Coninch *loco citato*, loquitur de dubio negatiuo, & non ita abſolutè, vt putat Layman, ideo tu cogita; nam ego, vt dixi, abſolutè affirmatiuam ſententiam teneo.

An aqua benedicta deleat peccata ex opere operato?

RESOL. LXI.

NEgatiuam ſententiam docent Suarez *in* 3. *part. tom.*4. *diſp.* 12. *ſect.*5. *n.*5. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.*4. *diffic.*11. *n.*4. Coninch *de Sacram. q.*71. *art.* 3. *dub. vnico*, *n.*24. & alij penes ipſos.

Sed affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto, quam probabilem putat Filliucius *tom.*1. *tract.*6. *c.*5. *n.*129. & fortè probabiliorem Fagundez *præc.*2. *lib.*2. *c.*1. *n.*11. & illam abſolutè docent Henriquez *lib.*1. *de pœnit. c.*15. *num.*8. Bellarminus *tom.*3. *de Sacram. lib.*2. *cap.*31. §. *tertia propoſitio.* Toletus *lib.*3. *c.*3. *in fine*, & ex ſchola D. Thom. Sotus *in* 4. *diſt.*15. *q.*2. *art.*5. Canus *de locis theol. lib.*2. *c.*13. *ad arg.*9. Victoria *num.*99. & 110. nouiſſimè Didacus Nugnus *in* 3. *part. tom.*2. *q.*87. *art.*3. *diff.*2. vbi ſic aſſerit. Sicut Sacramenta nouæ legis eleuantur à Deo ad cauſandam gratiam phyſicè, & realiter per verum contactum phyſicum realem ad modum rerum naturalium, quia ſcilicet materia ſenſibilis verè tangit animam tactu reali, non quidem contactu quantitatiuo, propter quod appellatur contactus virtualis, eſt nihilominus contactus realis, & entitatiuus, ſicut Angelus verè, & realiter tangit cœlum, quando illud mouet. Ita ſimiliter aqua benedicta eleuatur à Deo, vt verè, & realiter tangat animam tactu illo, qui appellatur virtualis, propterea quòd non eſt quantitatiuus, & nihilominus ille contactus eſt realis & entitatiuus, quo medio aqua mouet ipſam animam, remittendo & realiter corrumpendo veniale peccatum. Et ſicut in adultis ſemper requiritur aliquis actus, vt Sacramenta cauſent gratiam; qui tamen actus vel non eſt ſecundùm ſe ſufficiens ad gratiam, vel ſaltem non eſt ſufficiens ad tantam gratiam, quanta eſt illa, quæ cauſatur de facto in Sacramento. Et ſic verum eſt, quòd Sacramenta cauſant gratiam ex opere operato. Ita ſimiliter licèt ad hoc, quòd aqua benedicta remittat peccata venialia, ſemper requiritur aliquis actus, tamen vel actus non eſt ſufficiens ad peccata venialia remittenda, vel ſaltem non eſt ſufficiens ad omnia illa, quæ de facto remittuntur per aquam benedictam. Et ſic verificatur propriè & rigoroſè, quòd ipſa aqua benedicta ex opere operato remittit peccata venialia; ad quod tamen non eſt neceſſarium, quòd maneat in illa aliqua qualitas permanens, ſed ſufficit ipſa eleuatio diuina, quæ eſt motus tranſiens. Ita Nugnus *vbi ſuprà*, quæ omnia debent in nobis excitare magnum deſiderium attingendi die, ac nocte aquam benedictam. Sed an idem dicendum ſit de aliis ſacramentalibus, vide Nugnum *loco cit. diff.*3. & Doctores citatos.

Quis incidit in peccatum, & non vult Confeſſario manifeſtare tunc illud commiſiſſe, ſed cum ipſo facit confeſſionem generalem, & inter alia peccata prius confeſſa confitetur etiam illud vltimum peccatum poſt vltimam confeſſionem perpetratum: quæritur an hoc facere poſſit?

RESOL. LXII.

DE hoc caſu olim interrogatus fui, & magna diſſenſio inter multos extitit, & negatiuè reſpondendum videtur, quia in tali caſu notabiliter variatur iudicium Confeſſarij, nam putat illud peccatum iam fuiſſe olim clauibus ſubiectum, & abſolutum.

Sed affirmatiua ſententia videtur tenenda ex caſu ſimili, quem docet Bonacina *de Sacram. diſput.*5. *q.*5. *ſect.*2. *punct.*2. §. 3. *diffic.*4. *n.*5. vbi ex Sanchez, & Coninch probat pœnitentem in confeſſione non teneri dicere ſe tale peccatum commiſiſſe poſt vltimam confeſſionem, niſi ob aliquam peculiarem circumſtantiam mutantem ſpeciem, neceſſe ſit hoc exprimere. Sicut enim ſciens, vel dubitans ſe tale peccatum confeſſum fuiſſe, non tenetur ſub mortali dicere ſe aliàs confeſſum fuiſſe, vel dubitare an tale peccatum confeſſus ſit. Ita qui commiſit aliquod peccatum, non tenetur dicere, ſe tale peccatum poſt vltimam confeſſionem commiſiſſe, niſi adſit aliqua peculiaris circunſtantia. Ita Bonacina; ex quibus affirmatiuè reſoluitur caſus propoſitus. Ad argumentum contrarium reſpondetur, in tali caſu non variari notabiliter, ſed parum iudicium Confeſſarij, & pœnitens faciet maiorem pœnitentiam, quàm Confeſſarius impoſuit.

An Confeſſores regulares poſſint extra ſacramentum Pœnitentiæ abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum?

RESOL. LXIII.

NEgare videntur Suarez *in 3.part. tom.5.diſp.7.ſect.5. n.36.* & Nauarrus *in man.c.26.n.31.* ſed vterque mutauit ſententiam, hic *in conſil.11.n.2. de priuileg.* ille *in tract. de legibus lib.8.c.6.num.15. & 16.* Ideo affirmatiuam ſententiam omninò tenendam eſſe puto, quam docent Coninch *de Sacram. diſp.14.dub.1.num 253.* Auila *de cenſ. part.2.c.7.dub.13.* & alij, quod etiam procedere debet in Confeſſariis ſæcularibus, quando abſoluunt excommunicatum virtute Bullæ Cruciatæ, vt aduersùs Vaſquez, Filliucium, Sanctarellum, & alios ſatis probaui *in tract. Bull.Cruc. reſol.25.*

Notandum eſt etiam hîc cum Layman *in Theol. moral. lib.5.tract.6. cap.10. n.21.* & aliis, hanc doctrinam multò magis locum habere in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento, petitione debiti, quarum facultates ſi Confeſſariis alicuius Ordinis delegatæ ſunt, non rectè inde infertur, quòd eas extra ſacramentum Pœnitentiæ exercere non poſſint; nam à ſacramentali abſolutione nullo pacto dependent. Sed de hac quæſtione iterum redibit ſermo.

An peccatum ſit explicandum in confeſſione, non obſtante quòd Confeſſarius agnoſcat complicem?

RESOL. LXIV.

QVando alius confeſſarius adiri non poteſt, eſſe tale peccatum explicandum, etiamſi Confeſſarius agnoſcat complicem, docent Honophrius *opuſc. de ſigillo confeſſ.ſect.4.q.7.dub.3.* Sancius *in ſelectis, diſp.8.n.9.* Pontius *de matrim. lib.5.c.18.n.9.* Coriolanus *de caſ.reſeru.part.1. ſect.1.art.8.n.7.* Regius *in reſol.caſ.36. num.1.* Layman *in Theol. mor.lib.5.tract.6.c.8.n.12.* Malderus *tract. de ſigillo confeſſ.c.17.* Ledeſma *in ſumm. tom.1.c.20.concl.6.* Leſſius *lib.2.c.11. dub.11.* & alij, quos citaui *in reſol.49. tract. de circumſtantiis aggrauantibus.*

Sed ibi pro negatiua ſententia plures Doctores magni nominis etiam adduxi, quibus nunc addo Pitigianum *in 4.ſent.tom.2.diſt.21.q.2.art.8.concl.1.* & Fabrum *de pœnit. in 4.ſent.diſt.17. quæſt. vnica, diſp.24. c.5.n.97.* vbi inſurgit contra Suarez, & ad omnia argumenta, quæ ipſe pro affirmatiua ſententia adducit, reſpondet. Mihi hæc ſecunda opinio probabilior videtur. Vide ſupradictam reſol. vbi rationes pro vtraque opinione inuenies; ideo elige, quam velis.

An detur confeſſio valida, ſed informis, non ſolum reſpectu examinis, ſed etiam reſpectu doloris?

RESOL. LXV.

NEgatiuam ſententiam docet nouiſſimè doctus Turrianus *de ſacram. Pœnit. diſput.28. dub.1.* Layman *in Theol. mor.lib.5.tract.6.c.9.n.2.* & alij, quos adduxi *in reſol.31. tract. miſcellan.*

Sed affirmatiuam ſententiam (vt ibi adnotaui) docet communiter ſchola D.Thomæ, & præter 10. Doctores ibi citatos, tenet etiam hanc opinionem ex Theologis Societatis IESV Pater Henriq. *in ſumm. lib.5.c.11.n.1.* ſic aſſerit. Integra per ſe & ex intentione dicitur etiam illa confeſſio, (& coniuncta abſolutioni non eſt iteranda) quando reſultat verum Sacramentum informe (nempè quod ob aliquod impedimentum fruſtratur fructu gratiæ) vt ſi ex ignorantia acceſſit bona fides. Quidam tamen falsò negant dari ſacramentum Pœnitentiæ informe. Eſt ergo verum Sacramentum, primò quando pœnitens integrè confitetur cum aliquo formali dolore, & propoſito excludente voluntatem peccandi, & tamen non habent diſpoſitionem primæ gratiæ à Chriſto inſtitutam. Nec impeditur veritas Sacramenti, ſi inſufficiens ſit dolor, ex mortali negligentia, aut ignorantia quadam culpabili; nam concurrunt omnia ad veritatem Sacramenti requiſita. Secundò, ſi quis ex negligentia, & ignorantia culpabili oblitus eſt quorundam mortalium, vt ſi multis peccatis, & variis negotiis irretitus conſcientiæ ſuæ latebras accuratè non perquiſiuit, & tamen in animo habuit facere integram confeſſionem. Hæc omnia Henriquez. Vnde minimè dubitandum eſt hanc ſententiam probabiliſſimam eſſe in praxi, & ideo poſſunt Confeſſarij excuſare pœnitentes à reiteratione confeſſionis, quando fuerit informis ex defectu doloris, vel examinis. O quàm ſuaue, & leue eſt iugum Domini!

An qui ſolùm meminit ſe peccaſſe mortaliter, neſcit tamen ſpeciem peccati, poſſit tantum illud in genere confiteri, non ſe accuſando de aliquo peccato in particulari?

RESOL. LXVI.

NEgatiuam ſententiam docent Abulenſis, Cano, Medina, Sotus, & Ledeſma apud Villalobos *vbi infrà*, quia confeſſio eſt actus iudicialis, vt patet ex Trident. *ſeſſ.14 c.5.* Ergo debet verſari circa aliquod peccatum particulare.

Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam docent Coninch *de Sacram.diſp.7. dub.10. n.97.* & Layman *in Theol.mor.lib.5. tract.6.cap.12. num.7.* vbi ſic aſſerit. Si pœnitens non recordetur ſpeciem peccati, ſed tantùm in genere, ſe mortaliter peccaſſe, v.g. in prauæ cogitationi conſentiendo, debet hoc ipſum Confeſſario explicare, cùm hæc ſit ſufficiens, imò neceſſaria materia ſacramentalis confeſſionis, & abſolutionis. Ita ille, qui citat D.Thomam, Nauarrum, & Suarez, & hanc ſententiam fusè docet Villalobos *in ſum.tom.1. tract.9. diffic.34. n.3.* verum eſt, quod addit, [que como no ay hombre que no tenga pecados veniales haga prudentemente que en eſte caſo confeſſare tambien algun pecado venial, por andar à lo cierto negocio de tanta importancia, mas quando no lo hizieſſe, la confeſſion general que queda dicha es materia baſtante en el articulo de la muerte y fuera del.] Sic Villalobos, qui reſpondet ad argumentum ſuprà poſitum.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd aliqui Doctores, quos tacito nomine referunt Homobonus *de exam. Eccleſ. part.1. tract.5.c.13.q.83.* & Bonacina *de Sacram. diſp.5.q.5. ſect.2. punct.2. §.3.diffic.2. n.15.* tenent, quòd, qui non habet peccata mortalia, ſed tantùm venialia, ſatisfaciat in genere, dicendo ſe venialiter peccaſſe, non explicata ſpecie, vel numero peccatorum. Et hanc ſententiam, tanquam probabilem, admittere videtur Homobonus, nam contrariam, quam ipſe tenet, vocat tantùm veriorem, ſed illam ex Suarez, & Coninch refellit Bonacina *vbi ſuprà.*

Additiones ad tract. de circumſtantiis in confeſſione non neceſſariò explicandis?

RESOL. LXVII.

IN *part.1. mearum reſol. moralium in dicto tractatu*, probabiliter aſſerui circunſtantias notabiliter aggrauantes non eſſe neceſſariò in confeſſione explicandas, & ita docet Becanus *de Sacr. c.36. q.1.n.4.* Granado *in part.2. D. Thom.contr.6.tr...diſp.5.n.11.* Naldus *in ſum.ver.circumſtãtia, n.1.* Philiarchus *de officio Sacerd. tom.1.part.2.lib.2.c.22.* Molfeſius *in ſum. tom.1.tr.7.c.12.n.58. & 68.* vide etiam Tannerum *in part.2.diſp.4.q.2. dub.3. n.48.* Caraffam etiã *in part.2.q.7. art.3. num.11.* quidquid in contrarium aſſerant Lauorius *tract. de Indulgent. part.1. cap.14. num. 53.*

Eſtius

UGR Biblioteca Universitaria

Eſtius *in 4.ſent.diſt.*17.§.9. *ideò adde*, Rebellius *p.*2.*lib.*4.*q.*8.*ſect.*2.*n.*9. Gutierrez *de matrim. c.*1.*n.*19. Maldonatus *in ſummula,q.*19.*art* 9.

In reſol. 3. mulieri peccanti carnaliter cum Sacerdote religioſo, ſufficit vt dicat in confeſſione, Peccaui cum Sacerdote, vel cum ſacris Ordinibus initiato, & idem dicendum eſt de ipſo Religioſo; ſufficit enim, vt dicat, Sum Sacerdos, vel ſaeris Ordinibus initiatus. Ita Molfeſius *in ſumma, tom.*1. *tract.*7. *cap.*12. *n.*66. *&* 68. & hanc ſententiam probabilem putat Caraffa *in p.*2.*q.*7.*art.*3.*n.*27.*&* 28. cum Syluio *in* 2.2. *quæſt.*158. *art.*10. quidquid in contrarium aſſerat Nugnus *in addit. ad* 3. *part. quæſt.*9. *artic.*2. *dub.*3.*concl.*5.

*In reſol.*4. ſufficit etiam in caſu ſupradicto, vt Sacerdos, vel Religioſus dicat tantùm ſe violaſſe votum caſtitatis, quod habet, non manifeſtando votum ſolenne profeſſionis, vel Ordinis, & idem dicendum eſt de fœmina. Hanc ſententiam probabilem putat Caraffa *in part.* 2. *quæſt.*7. *art.*3. *num.*29. licèt, contrariam doceant Syluius *in* 2. 2. *quæſt.*154. *art.*10. & Nugnus *in addit. ad* 3. *part.q.*9.*art.*2. *dub.*3. *concl.*5.

*In reſol.*5. ſponſus, vel ſponſa de futuro, & cum eis carnaliter ſe commiſcentes, non tenentur iſtam circumſtantiam explicare.

Hanc ſententiam nouiſſimè tenet Baſilius Pontius *de matrim. lib.*11.*cap.*6. *num.*8. & illam probabilem vocat Layman *in Theol. mor. lib.*5. *tract.*10. *part.*1. *cap.*1.*num.*6. licet contrariam teneant Coninch *de Sacr.diſp.*22. *dub* 1. *num.*6. Molina *de iuſt.tom.*3.*diſp.*73.*n* 8. Rebellius *part.*2. *lib.*4 *q.*8. *ſect.*2. *num.*9. Gutierrez *de matrim.c.*1.*num.*20. & Ioan. de la Cruz *in direct.p.*2. *de matrim. quæſt.*4. *art.*5. *dub.*8. *concl.*5.

*In reſol.*11. ſtuprum, puella conſentiente, non differt à ſimplici fornicatione, ideo in confeſſione ſufficit, vt quis dicat, Toties fornicatus ſum. Ita Suar. *tom.*4.*diſp.*22.*ſect.*4. *n.*6. Nauarra *de reſtit. lib.*2.*c.*3.*n.*419. Molfeſius *in ſumm. tom.*1. *tr.*7.*c.*12.*n.*72. Et hanc ſententiam probabilem putant Tannerus *in* 2.2.*diſp.*3 *q.*3.*dub.*6.*n.*147. quidquid in contrarium aſſerant Corradus *in reſp. tom.*2. *q.*17. Faber *de pœnit. in* 4.*ſent.diſt.*17.*q.vnica,diſp.*24.*c.*2.*n.*32. & Syluius *in* 2.2.*q.*154. *art.*6.

*In reſol.*16. quando Religioſus non obedit Prælato præcipienti ſub obedientia, non peccat duplici peccato, nempè contra religionem, & contra obedientiam, neque tenetur hanc circumſtantiam aperire in confeſſione. Ita Antonius Perez *in regulam D. Benedicti, cap.*5. *n.*23. licèt contrarium aſſerant Layman *in Theol. mor. lib* 4. *tr.*5. *c.*9. *n.*6. Vaſquez *in p.*2.*diſp.*98.*c.*3.*n.*7. & Tannerus *in part.*2. *diſp.*4.*q.*2. *dub....n.*46. Zumel *in part.*2.*q.*72. *art.*6. *dub.*3. Salas *tract.*13. *diſp.*3. *ſect.*2. *n.*16. Suarez *de Relig. tom.*3. *lib.*10. *c.*7.*n.*6. & alij.

*In reſol.*17 *in fine*, adde, & docet nouiſſimè Granado *in p.*2. *D.Thomæ, contr.*6. *tr.*2. *diſp.*5.*n.*10. & Malderus etiam *in p.*2.*q.*20.*art.*4. *diſp.*99.

*In reſol.*18. ſi quis in actu venereo geſtauit reliquias, non opus eſt in confeſſione aperire hanc circumſtantiam. Ita Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*2 *cap.*40.*n.*28. Fagundez *præc.*1.*lib.*1. *cap.*4.*n.*13. & Syluius *in* 2.2. *D.Thomæ, q.*154. *art.*10. quidquid in contrarium videatur aſſerere Coſmus Philiarchus *de offic. Sacerd.tom.*1. *p.*2. *lib.*3. *c.*9. *ad finem.*

*In reſol.*25. *verſ.*1. poſt illa verba, *& præſertim ex neotericis*, adde Syluium *in* 2.2.*q.*154.*art.*10. *in fine.*

*In reſol.*26. *in fine*, adde, quem contra Vaſquez docet Tannerus *in p.*2. *D.Thomæ, diſp.*4.*q.*2.*dub.*3.*n.*42.

*In reſol.*28. in confeſſione non eſt explicanda diuerſitas contumeliarum, v. g. ſi quis vocauit aliquem furem, hæreticum, ſodomitam, &c. Ita Fagundez *præc.*2.*lib...c.*5. *n.*3. Azorius *tom.*1.*lib.*4.*c.*4.*q.*5. Filliucius *tom.*2.*tract.*21. *c.*9.*n.*322. & Rebellius *part.*1.*lib.*2.*q.*17.*ſect.*2.*n.*3. quidquid in contrarium aſſerat Layman. *in Theol. mor. lib.*1. *tract.*3.*c.*3.*n.*5. Lauorius *tract. de indul.part.*1. *cap.*4. *n.*43. Graffius *in appen.ad deciſ.lib.*1.*cap.*9.*n.*6. Naldus *in ſumm. ver. Hæreſis, n.*22. Salas *in p.*2. *tom.*2.*tract.*13.*diſp.*5.*ſect.*8. *n.*90. & facit Baiardus *in addit. ad Iulium Clarum, lib.*5. §. *iniuria, n.*10. ſed tu tene primam ſententiam, quam nouiſſimè docet Sancius *in ſelectis, diſp.*5.*n.*10. extendens hoc & optimè, etiam ad iudicia temeraria; vbi ſic aſſerit. Non opus eſt pœnitentibus, quale iudicium fuerit, contra quam perſonam fuerit, Eccleſiaſticáne, vel ſæcularis, ſeu circa quam rem, explicare, dicendo ſcilicet, Iudicaui Ioannem eſſe furem, vel fornicarium, aut hæreticum. In eſſe ſolùm phyſico, iudicia hæc diuerſitatem habent, vt pote circa diuerſa crimina, non verò in morali, cùm contra iuſtitiam commutatiuam ſint, prohibentem ſub vna ſpecifica ratione, & atoma famam non lædi, tam internè per iudicium, quàm externè per detractionem, aut contumeliam. Ita Sancius: ſufficit igitur in confeſſione dicere, Toties iudicaui ſiniſtrè de meo proximo, vel illum contumelia affeci.

*In reſol.*30. in confeſſione non ſunt explicanda mala volita, v.g. ſi fuerunt circa facultates, vel circa perſonam, ſeu circa honorem, ſed ſufficit dicere: Toties odio habui proximum meum. Ita Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ.p.*1.*tract.*6.*c.*25.*q.*112.

*In reſol.*31. diuerſitatem graduum non facere diuerſitatem ſpecificam in inceſtu, docet Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.*1.*præc.*6.*art.*4.*dub.*6.*concl.*3. & ideò aliqui probabiliter aſſerunt circumſtantiam gradus inceſtus, nunquam eſſe neceſſariò in confeſſione explicandam; qui igitur habuit rem cum matre, vel ſorore, ſufficit, vt dicat, Habui copulam carnalem cum conſanguinea in primo gradu, & ita docet Pharaonius *tract. de Sacr.Pœnit.ſeſſ.*10. *caſ.*6. & alij penes ipſum; licet aliqui etiam probabiliter aſſerant contrarium, nempe talem circumſtantiam eſſe in confeſſione explicandam, quia inceſtus cum matre variat ſpeciem, eſt enim peculiari modo contra pietatem, & Doctores contrarium aſſerentes, exponi poſſunt dicendo, inceſtum eſſe eiuſdem ſpeciei ſubalternæ. Ita Henriquez *lib.*5.*c.*8.*n.*1.*in gloſſa, litt. E. & F.* vide etiam Fay *in addit.*3.*p.q.*9.*art.*2. *diſp.*7. *ad* 2. Lauorium *tract. de indulg.p.*1.*c.*14.*n.*53. & Fabrum *de pœnit. in* 4.*ſent.diſt.*7. *quæſt. vnica, diſp.*24 *c.*2. *n.*33.

*In reſol.*37. Raptus non eſt circumſtantia in confeſſione aperienda, ſi virgo ſponte conſentit. Hanc opinionem probabilem putat Fagundez *præc.*2. *lib.*4.*c.*3.*n.*17. iuncto cum *num.*15. *&* 16. nam aſſerit in caſu raptus, ſecundùm probabilem ſententiam aliquorum philoſophantium, eſſe ſicut in caſu ſtupri, quòd ſi puella ſponte conſentit, non differt, vt dictum eſt, à ſimplici fornicatione.

In reſol. 39.*in fine*, adde hæc verba. Notandum eſt etiam quòd Zanardus Dominicanus *in direct. confeſſar. p.*1. *de Sacram. Pœnit.c.*18.*fol.*204. docet, quòd qui per noctem cum amaſia dormiuit, non eſt opus, vt dicat. Ego eam, cognoui per tot vices, ſed feci quod potui, dummodo non habuerit interruptionem mentis, vel operis. Ita ille. Sed fallitur, nam opera illa conſummata, ſunt diſtincta peccata in confeſſione aperienda, nec vnum reſpicit, & ordinatur ad alterum. Ergo, &c.

*In reſol.*42. tactus, & oſcula quamtumuis libidinoſa, quæ ſubſequuntur copulam non ſunt in confeſſione explicanda. Ita Granado *in p.*2. *D. Thomæ, contr.*6.*tract.*2. *diſp.*5.*n.*11. Graffius *in appendice ad deciſ.lib* 1.*cap.*9.*n.*12. Fagundez *pr.*2.*lib.*3.*c.*4. *num.*14. & Salas *in part.*2. *tom.*2. *tract.*13. *diſp.*5.*ſect.*8.*n.*91.

*In reſol.*43. qui in peccato mortali excipit confeſſiones multorum ſucceſſiuè, vnum tantùm peccatum committit: vt docet Fagundez *pr.*2.*lib.*3.*c.*5.*num.*9. vnde cùm hæc circumſtantia tantùm notabiliter aggrauet, ego puto non eſſe neceſſariò in confeſſione explicandam, & ideo hanc ſententiam docet, vt prius notaueram, Rodriquez *in ſumma nouiſſima, tom.*2.*c.*44.*n.*23. Sed nunc verba illius proferam, quia textus rarus eſt: ſic igitur ait. [Ni obſtaque en eſtas communiones ay me actos diſtinctos

en numero, y aſſi parace auer diſtinctos pecados, porque aunque ſean diſtinctos hablando moralmente antes in genere moris, ſe tienen por vn miſmo acto, como tambien hablando deſta materia ſe tiene por vn miſmo acto confeſſar veynte ſin leuantarſe del confeſſario, ò leuantando ſe con intention de luego boluer.] Ita ille, quidquid in contrarium aſſerat Homobonus *in exam. Eccleſiaſt.p.1.tr.5.c.13.q.82.* & Bonacina *de Sacram.diſp.5.q.5. ſect.2.punct.2.§.3.diffic.2.n.7.*

*In reſol.*48. delectationes moroſæ non differunt ſpecie, quando non conſiſtunt in efficaci voluntate, ſed in ſimplici complacentia, vnde ſufficit, vt pœnitens dicat, Toties moroſè delectatus ſum, ſine explicatione, an illa delectatio fuerit circa coniugatam, Monialem, &c. hanc ſententiam probabilem putãt Tannerus *in p.2.D.Thomæ, diſp.4.q.8.dub.8.n.149.* Salas *in pr.2 tom.2.diſp.6.ſect.6.n.56.* Azorius *tom.1.lib.4.c.6.quæſt.3.* & Sa *ver.luxuria, n.13.*

*In reſol.*64. non eſt neceſſarium in confeſſione ipſam omiſſionem explicare, quando non eſt ſub libera omittentis poteſtate, ſed ſufficit tantùm ſe accuſare de cauſa omiſſionis. Ita Granado *in p.2.D.Thom.contr.6.tr.4.diſp.3.n.12.* licèt contrariam ſententiam docuerit nouiſſimè P. Bonici Societatis IESV, vir quidem doctus, & Lector S. Theologiæ in Collegio Panormitano; ſed noſtra ſententia eſt etiam probabilis.

An ad excipiendam confeſſionem ſufficiat ratihabitio de præſenti?

RESOL. LXVIII.

NEgatiuam ſententiam ita mordicus docet Didacus Nugnus *in addit. ad 3. part.tom.2.q.8.art.5.dub.2.* vt contrariam parum probabilitatis habere exiſtimet.

Sed fallitur quidem, nam ego probabiliſſimam puto, & illam præter Sylueſtrum *ver. confeſſor.1.q.6.* & Sotum *in 4.diſt.18.q.4.art.3.* ſequitur etiam Becanus *de Sacr.c.38.q.8.n.2* Homobonus *in exam. Eccleſ.p.1.tr.4.c.11.q.105.* Fagundez *pr.1.lib.7.c.2 n.71.* Toletus *lib.3.c.13 n.3.* Sanchez *de matrim.tom.1.lib.3.diſp.35.n.22.* Henriqu *lib.6.de pœnit.c.13.n.13.* Villalobos *in ſumma, tom.1.tr.9.diffic.51.n.2.* vbi ſic aſſerit. [Si la ratihabicion fueſſe de preſente porque el Obiſpo lo ve y conſiente en el tal caſo valdria, porque eſta no es propriamente ratihabicion ſino conſentimiento tacito, ò interpretatiuo, el qual baſta.] Ita ille; an verò Sacerdos grauiter peccaret, ſi ita confeſſionem audire incipiat, affirmatiuè reſpondet Coninch *de Sacram. diſp.8. dub... n.36.* quia à principio inualidè confeſſionem audit.

Sciendum tamen eſt, quod eſt valde notandum, Filliucium *tom.1.tr.7.c.9.n.242.* docere eſſe probabilem illam opinionem, quæ tenet ex præſumpta voluntate Superioris, poſſe vnum aliquem abſoluere, etiamſi talis præſumptio fundetur in aliquibus ſignis, quæ indicent præſentem voluntatem Superioris concedendi facultatem, quod coincidit cum ratihabitione de futuro, quam non eſſe ſufficientem probauimus. At his non obſtantibus, vt dixi, Filliucius docet hanc ſententiam eſſe probabilem, & citat Medinam, Richardum, Syluestrum, D. Bonauenturam, & alios. Sed an ita ſit, videant viri docti; mihi enim non placet, & alibi contra Peregrinum illam reprobo.

An teneatur præuenire confeſſionem qui timet, quòd quando obligabit confeſſio, non erit copia Confeſſarij?

RESOL. LXIX.

AFfirmatiuè reſpondeo cum communi DD. quos citant, & ſequuntur Suarez *in 3.p.tom.4.diſp.36.ſect.5.n.5.* & nouiſſimè Fagundez *pr.3.lib.1.c.6.n.5.* & Laym. *in Theol.mor.lib.5.tr.6.c.5.num.9.* nam ſi quis in die feſto præuidet, ſe non poſſe audire ſacrum hora 9. tenetur anticipare tempus, & audire hora tertia, ſi in ea poteſt, & in nona non poteſt, & idem dicendum de præcepto communionis, *vt ſuprà* dictum eſt.

Attamen Ioan. de la Cruz *in direct.conſcient.p.2.de ſacram. Pœnit.q.3.dub.3.concl.2.* licèt hanc ſententiam teneat, contrariam verò putat etiam eſſe probabilem, ſic enim aſſerit. Si times probabiliter, quòd quando obligabit confeſſio, non erit tibi Confeſſor etiam pro non reſeruatis, teneris præuenire confeſſionem; ita D. Antoninus, Durandus, Cano, Nauarrus, & Ledeſma contra alios oppoſitum probabiliter ſentientes. Ita ille, & hoc etiam de præcepto communionis aſſerunt Azorius vt *ſuprà* viſum eſt; nempè qui præuidet impedimentum futurum, vt Paſchate Euchariſtiam accipere non poſſit, non tenetur præuenire tempus, vt præceptum impleat.

An ſatisfactio ſacramenti Pœnitentiæ cauſet gratiam ex opere operato, & an illam adimplere in peccato mortali, ſit peccatum mortale?

RESOL. LXX.

AD hanc quæſtionem reſpondet Ioannes de la Cruz *in direct.conſ.p.2.de ſacram.Pœnit.q.1.dub.4.concl.2.* vbi ſic aſſerit: Probabilius eſt, quòd ſatisfactio quando exercetur, (ſi non adſit impedimentum peccati mortalis) cauſat gratiam ex opere operato, vt dicit ordinem ad claues Eccleſiæ. Et ſi arguas, quòd gratia pœnitentiæ cauſatur in inſtanti terminatiuo prolationis verborum Sacerdotis, *Ego te abſoluo*, ſed ſatisfactio fit poſtea. Ego ad hoc dico, quòd in illo inſtanti cauſatur gratia eſſentialis Sacramenti: at quando poſtea fit ſatisfactio, cauſatur quædam perfectio, & augmentum gratiæ; ſicut enim ſatisfactio eſt pars integralis iſtius Sacramenti, ſic gratia ab ea cauſata efficit perfectionem, & integritatem eiuſdem gratiæ. Ex quo patet non peccare mortaliter, eum, qui implet ſatisfactionem in peccato mortali, cùm non ponat obicem effectui eſſentiali, ſed ſoli perfectioni, & integritati eiuſdem effectus. Ita ille, & ante illum Ledeſma *in ſum. tom.1.de ſacram.Pœnit.c.1.dub.2.* & alij.

An non ſolùm in articulo, ſed etiam in periculo mortis poſſit quis eligere Confeſſarium non approbatum pro omnibus peccatis, & cenſuris reſeruatis?

RESOL. LXXI.

NEgatiuam ſententiam docent Sotus, Couarruuias, Graſſius apud Finellium, *vbi infra*, cum Cano, & Ledeſma, quos citat & ſequitur Ioan. de la Cruz: putat enim diſtingui articulum mortis à periculo, ita vt priuilegium eligendi Sacerdotem non expoſitum pro confeſſione, ſit ſolius articuli, non autem periculi.

Sed falluntur equidem, & ita affirmatiuam ſententiam docet Finellius *tract.de caſ.reſeruatione, cap.8.num.8.* qui citat Henriquez, Abbatem, Angelum, Syluestrum, Medinam, Victoriam, Nauarrum, Philiarchum, Sayrum, & alios; vnde ipſimet aduerſarij hanc opinionem probabilem putant, & ideo Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.2.de ſacram.Pœnit.q.5.dub.10.concl.2.* ſic aſſerit. Probabile eſt, quòd qui exiſtit in periculo mortis, poteſt eligere in Confeſſorem, etiam non expoſitum pro omnibus peccatis, & cenſuris etiam reſeruatis. Ita ille Et ratio præter alias iſta erit, quia ſi periculum mortis ab articulo diſtinguamus, ſæpiùs continget infirmum inabſolutum decedere, dum Confeſſarius morborum inexpertus neſciat articulum à periculo diſtinguere, ac propterea verum articulum non cognoſcens, differat abſolutionem, aut quia à reſeruatis credat adhuc abſoluere non poſſe, aut expectare velit Parochum, vel alium approbatum Sacerdotem. Dicendum eſt igitur, quòd mortis

periculo

UGR Biblioteca Universitaria

periculo idem priuilegium tribuitur, quod vel in mortis articulo conceditur, vnde ex his ſequitur hæc dubitatio.

An ſimplex Sacerdos poßit abſoluere à cenſuris & caſibus reſeruatis omnes parturientes, tanquam conſtitutas in periculo mortis?

RESOL. LXXII.

AD hanc quæſtionem affirmatiuè videtur reſpondere Bellochius *tract. de caſ. reſer. p.* 1. *q.* 2. *num.* 128. vbi ſic ait. Quoad mulieres prægnantes proximas, aut vicinas partui, vel partus dolores iamiam ſentientes, an dicantur poſitæ in periculo mortis, ita vt poſſint à reſeruatis abſolui, multi multa dicunt. Nauarrus *in man. cap.* 2. *n.* 9. *in fine*, dicit, quòd periculum mortis limitandum in muliere, quæ nunquam peperit, vel experta eſt partus difficiles. Idem fatentur Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 1. *art.* 5. & Graſſius *part.* 1. *lib.* 1. *c.* 11. *n.* 7. & Fulgoſius *in l.* 2. *§. ſed et ſi quis cautioni*, dicit hoc non habere locum in mulieribus ruſticis, quæ pariunt ſine dolore, vt plurimum, & pro nihilo ducunt parere etiam binos. Abbas tamen *in cap. paſtoralis*, §. 1. *n.* 3. *de offic. ordin.* tenet, quòd indiſtinctè habeat locum in omnibus mulieribus parturientibus. Et hæc ſententia indiſtinctè admittenda eſt hoc modo, ſi ſcimus, iam ita partui propinquas, quæ dolores ſentiant, & eo caſu nulla eſt expectanda facultas à ſuperiori; ſi verò non ſunt ita partui propinquæ, tunc eſt expectanda Superioris licentia, quia non ſubeſt mortis periculum. Hæc omnia Bellochius.

Sed contrarium præter Nauarrum, & alios, quos ipſe citat, docet etiam Finellius *tr. de caſ. reſeruatione, cap.* 8. *n* 8. vbi aſſerit, Non quælibet prægnans paritura in eodem periculo mortis conſtituitur, ſed ea quæ primum partum ſit editura, vel quæ aliàs difficiles, & periculoſos partus ſolita ſit habere. Ita ille, & ego.

An Confeſſarius abſoluens à caſibus Epiſcopo reſeruatis ſine pretextu alicuius priuilegij, incidat in excommunicationem, & alias pœnas Decreti Clem. VIII.

RESOL. LXXIII.

AFfirmatiuè reſpondent Homobonus *in exam. Eccl. part.* 1. *tract.* 5. *c.* 4. *q.* 22. & Floronus *tract. de caſ. reſeru. part.* 1. *c.* 5. *n.* 27. aliàs pauci quidem in has pœnas inciderent, & receptus vſus declarat, ita fuiſſe mentem Summi pontificis.

Non reticebo tamen, negatiuam ſententiam docere Horatium Gambaruptam *de caſ. reſeru. c.* 3. *n.* 12. per verba in dicto decreto poſita, vbi ſub prætextu priuilegiorum, &c. ſumpto argumento ab iis, quæ in ſimili docuerat Nauar. *in man. c.* 25. *n.* 94 & Cou. *in c. Alma mater p.* 1. *§.* 6. *n.* 9. At poſſet aliquis dicere cum Florono *vbi ſupra*, verba illa, *ſub prætextu priuilegiorum*, intelligenda eſſe, ne Regulares poſſint ſub prætextu priuilegiorum abſoluere, & ſic ne haberent cauſam vllam excuſationis: vnde clauſulam illam putat appoſitam eſſe ampliatiuè. Sed negatiua ſententia tenenda eſt per ea, quæ adducit Suar. *de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 6. *n.* 11. Philiarchus *de officio Sacer. tom.* 1. *p.* 1. *lib.* 3. *c.* 30. Sayrus *de cenſ. lib.* 3. *c.* 31. *n.* 10. Rodriq. *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 47. *art.* 2. Sanch. *in ſum. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 16. *n.* 68.

Notandum eſt tamen cum ipſo Florono §. 4. & Homobono *locis citatis*, non incurrere in pœnas dicti decreti Religioſum, qui abſque facultate abſolueret ab aliquo caſu in Religione reſeruato; iuxta aliud decretum Clem. VIII. Nam hoc decretum, de quo loquimur, loquitur tantum de caſibus, tum Summo Pontifici, tum Epiſcopis, vel aliis ſæcularibus Prælatis Epiſcopali auctoritate fungentibus reſeruatis. Ergo, &c.

Notandum eſt etiam cum Finello *tract. de caſ. reſeru. c.* 6. *n.* 6. & 8. & aliis quòd ad incurrendas pœnas dicti decreti non ſatis eſt abſoluere à reſeruatis, abſque facultate, ſed neceſſaria eſt præſumptio in abſoluente, vt patet ex ipſis verbis decreti Vnde ſi quis abſoluat à reſeruatis ſub ſpe ratihabitionis, vel ex conſideratione, aut ignorantia, non tamen craſſa, aut affectata, non incideret in excommunicationem.

Sed hîc obiter poteſt aliquis quærere, an Sacerdos, qui in dictam excommunicationem incidit, abſoluendo abſque facultate à caſibus reſeruatis, poſſit abſolui ab Epiſcopo vigore Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform.* Negatiuè reſpondet Floronus *tr. de caſ. reſeru p.* 1. *c.* 5. §. 2. *n.* 4. & alij, quia Epiſcopus non poteſt abſoluere à caſibus reſeruatis ex noua lege poſt dictum Concilium Tridentinum, & aſſerunt ita declaraſſe Cardinalium Congregationem.

Non deſunt tamen Doctores affirmatiuam ſententiam docentes, vt Beia *p.* 4. *caſ.* 37. Finellius *de caſ. reſeru. cap.* 7. *n.* 12. & Homobonus *de exam. Eccleſ. p.* 1. *tr.* 5. *c.* 4. *q.* 23. qui citat Suarez, Peregrinum, & alios, tum quia verba Concilij non arctantur, vel limitantur, & cùm decretum ſit fauorabile animabus fidelium, & nullum inferat nocumentum, debet ampliari, tum quia vbi loquitur antecedenter de ſuſpenſionibus, & irregularitatibus, abſolutè loquitur de omnibus ex delicto occulto prouenientibus. Et ita per caſus occultos reſeruatos intelligit, quocumque tempore ſint reſeruati, quouſque de illis fiat abſolutio: tum denique quia tam in reſeruatis, quàm in reſeruandis eſt eadem ratio abſolutionis, ſi ſunt occulti: ac proinde debet in vtriſque eſſe eadem legis diſpoſitio. Cur enim minor erit Epiſcoporum auctoritas in nouis reſeruationibus, quàm in antiquis.

An pœnitens qui à ſuperiore fuit abſolutus à peccatis reſeruatis tantùm teneatur poſtea iſta cum aliis Sacerdoti inferiori confiteri?

RESOL. LXXIV.

AFfirmatiuè reſpondet Homobonus *in exam. Eccleſ. part.* 1. *tract.* 5. *cap.* 4. *q.* 25. qui citat Henriquez, Suarez, & Coninch: vni enim Confeſſario pandenda ſunt omnia peccata.

Verùm non reticebo contrariam ſententiam docere Ioan. de la Cruz Dominicanum *in direct. conſcient. part.* 2. *de ſacram. Pœnit. q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 3. vbi ſic aſſerit Etſi Superior poſſit audire integram confeſſionem, & ad id teneatur, ſi non eſt occupatus, ſi tamen nolit, & ſolùm abſoluat à reſeruatis, valet ſacramentum. Et licèt pœnitens tunc maneat abſolutus ab omnibus peccatis, à reſeruatis directè, & indirectè à non reſeruatis, cùm gratia data in illo Sacramento æquè excludat omnia peccata, tamen ſi vult ſumere Euchariſtiam, tenetur confiteri alia peccata non reſeruata alteri Confeſſori, non tamen ſunt iſti confitenda peccata reſeruata Superiori confeſſa, cùm iam ſint ſubiecta clauibus Eccleſiæ, & directè abſoluta. Ita ille, qui citat Maiorem, & Gerſonem; ſed tu primam ſententiam tene, licèt vtramque probabilem eſſe doceat Ledeſma *in ſumma, tom.* 1. *de ſacram. Pœnit. cap.* 20. *concl.* 3. *dub* 4. *fol. mihi* 334.

An quis in Paſchate teneatur confiteri peccata venialia, vt adimpleat præceptum, ſi mortalia, quæ habet, ratione alicuius periculi, vel alterius infamiæ, minimè confiteri poſſit.

RESOL. LXXV.

AFfirmatiuè reſpondet Didacus Nugnus *in addit. ad* 3. *p. D. Thomæ*, *q.* 6. *a.* 6. *diffic.* 1. quia præceptum annualis confeſſionis obligat, quando tantùm ſunt peccata venialia. Secundò talis homo, ſimpliciter loquendo, habet præceptum confeſſionis, ſed poteſt illud adimplere confitendo venialia: ergo tenetur.

Sed contrariam ſententiam docet Suarez *in* 3. *parte tom.* 4.

UGR Biblioteca Universitaria

tom 4.diſp.36.ſect.6.n.1.in fine. nam, vt ſupra dictum eſt contra Alenſem *p.4.q.18.n.4. art.2.* Richardum *in 4.diſt. 17.art.2.q.4. ad primum.* Bonauanturam *ibid. art.2.q* 1. & alios, quis non tenetur confiteri venialia ex præcepto eccleſiaſtico de annua confeſſione, quia Eccleſia, vt rectè notat Becanus *de Sacram.c.36.q.6.n.3.* & alij, non fecit nouum præceptum de confeſſione; ſed ſolùm determinauit diuinum præceptum ad certum tempus. Ergo ſi non tenemur præcepto diuino confiteri venialia, non tenemur etiam determinatione huius præcepti.

Dicendum eſt igitur in caſu propoſito, quòd ſi aliquis non poteſt confiteri mortalia propter aliquod periculum vel infamiam, non tenetur ad implendum præceptum annuæ confeſſionis, alia peccata venialia, quæ habet, confitendo.

An Superior, vel quiuis alius poſſit negare ſuffragium illi, cuius defectum ſcit ſolùm per confeſſionem, quando ſuffragatur ſecretò, vbi multa de ſigillo confeſſionis?

RESOL. LXXVI.

AFfirmatiuè reſpondent Portel *in dubiis Regularium, verb. Electio, n.9.* Caſtellin. *de elect.c.5.n.103.* Vaſq. *in 3.p.tom 4.q.93.art.4.dub.8.n.7.* Nugn. *in addit. ad 3.p.q. 11.art.1 diffic.* [illegible] *ad 6.& ad 7.arg.* Guttierr. *de matrim.c.60. n.10.* Henriq. *lib.3. de pœnit.c.23.n.6.* Nauar. *in c.ſacerdos, de pœnit.diſt.6.n.147.* & alij quos citat Sanchez, & Fagundez *vbi infr.* Et ita mordicus aliqui ſuſtinent hanc ſententiam, vt doceant teneri id efficere in conſcientia; & rationem omnium horum adducunt, quia ſacerdos ex vi ſigilli tenetur accepta in confeſſione ſecreta ſeruare, ſed Superior, vel alius quando denegat ſuffragium in Capitulo, nemini reuelat peccata in confeſſione accepta; ergo. Deinde, Sacerdos per confeſſionem alterius non priuatur iure ſuo ſed ſi ipſe talem confeſſionem non audiuiſſet, poſſet huiuſmodi ſuffragium denegare. Ergo, &c. Et hanc ſententiam veram eſſe quando ſuffragium ita cautè denegatur, vt pœnitens nullam de hoc facto poſſit habere ſuſpicionem, docent multi, & nouiſſimè Villalobos *in ſum. tom.1. tr 9. diffic.75. n.4.* vbi ſic aſſerit. [Tambien digo que ſeria licito no dar el voto al que ſabe por la confeſſion que es indigno, con que fueſſe con tanta cautela, que no pudieſſe el ni nadie caer en ello, y en coſas, que el penitente no tiene aquirido derecho.]

Sed hæc opinio opus eſt, vt non doceatur, nec in practicam adducatur, vt pote periculoſa, & nociua honori, ac religioni Sacramenti, & ideo contrariam ſuſtinendam eſſe puto, quam Claudius Aquauiua præcepit à Superioribus obſeruari, à Profeſſoribus Societatis IESV publicè, & priuatim doceri; & ita etiam docent nouiſſimè Layman *in Theol mor. lib.4.tract.6 c.15.n.22.* Fagundez *præc. 2.lib.6 c.3.n* [illegible] *& ſeq.* Beia *part.3. caſ.10.* Coninch *de Sacram.diſp.9.dub.4. num.64.* Delrius *in diſquiſ. lib.... ſect.2.* Bañez *in 2* [illegible] *q.33.art* 8. Malderus *tract.de ſigillo, c.14.* vbi docet nullo vnquam caſu, etiam quando id nemo reſciuiſſet Confeſſarium feciſſe, licere vti ſcientia confeſſionis in electione, & omnino in omnibus, quæ pœnitentem grauant. Quia etiamſi in particulari hîc, & nunc ignoretur ex qua ſcientia agat Confeſſarius, retrahit tamen infirmos à confeſſione, ſi nouerint fieri poſſe, vt occaſione confeſſionis non eligantur, ſed puniantur inuiti. Dico infirmos, quia puto in fauorem confeſſionis non tantùm conſideranda eſſe incommoda reſpectu illorum, qui iuſta cauſa à confeſſione, alienarentur, ſed etiam reſpectu illorum infirmorum, qui reformidarent eandem confeſſionem, ſi contra ſe eius liceret vti ſcientia tanquam odioſa; ideóque ab ea auerterentur, non quidem omnino immeritò, ſed ex fragilitate quadam humana: homines enim infirmi magis alliciendi ſunt ad confeſſionem, eâque magis indigent, quàm perfectiores. Hæc quidem procedunt, quando non poſſunt aliæ cauſæ prætexi prætereundi indignum, quia ſi allegari poſſit defectus ætatis, ſcientiæ, aut aliquid eiuſmodi, non dubium eſt, quin Confeſſarius poſſit, illis allegatis, præterire eum, quem ex confeſſione ſecretò nouit indignum. Ita Malderus.

Igitur etiamſi ponamus confitentem nullo omnino iudicio aſſequi poſſe ſuffragium, v.g. in electione occulta ſibi à Confeſſario propter confeſſionis notitiam denegatum fuiſſe; tamen ſi hæc ſciant pœnitentes, nimirum, ſe ob peccatorum ſuorum confeſſionem impediri poſſe à conſequendis officiis, ac honoribus, abhorreſcent à confeſſione, iis præſertim facienda, quos vel leuiter ſuſpicantur aliquando ſibi prodeſſe, vel obeſſe poſſe, vt cum vocalibus, cum Magiſtro Nouitiorum, cum Præpoſito, &c. Et ideo non poſſum hîc non apponere verba Fagundez *vbi ſuprà num.2.* ita aſſerentis. Potiſſima ratio, ob quam ſacramentale ſigillum tam inuiolabiliter obligat, vt nullo modo eius notitia ad notitiam fori externi, & externorum actuum deducatur, eſt, ne hoc diuinum Sacramentum, quòd à Chriſto Domino in ſalutem animarum inſtitutum eſt, reddatur hominibus formidabile, & ideo fugiendum eſt omnino, quidquid illud oneroſum, ac odioſum poteſt reddere. At nihil magis odioſum illud poteſt reddere hominibus, quàm ſi illi intelligant poſſe priuari à ſuperioribus, ſeu aliis Confeſſariis officiis, Ordinibus, aut mutari in alia loca, & ſibi negari ſuffragia ad communes honores ob notitiam confeſſionis. Nam, vt optimè docet Sanchez, vt homines auertantur à confeſſione, & ſic iniuria fiat Sacramento, ſatis eſt, quòd antecedenter ſciant Superiores, & alij Confeſſarij poſſe iuuare notitiam confeſſionis ad actus externos dirigendos. Ita Fagundez.

Ex quibus omnibus patet reſolutio multorum caſuum. Primò, non licere ob notitiam confeſſionis priuare ſubditos officiis amouibilibus. Etiamſi ipſe amotus in ſuſpicionem non eſſet deuenturus, ſed expectet commoditatem occurrentis liquide alterius cauſæ. Ita Malderus, Layman, Fagundez, & Bonacina *de Sacram.diſp 5.quæſt.6. ſect 5.punct.4 n.14.* Io.de la Cruz *in direct.p 2.de ſacram. Pœnit.q.6. dub.1. concl.1.* quidquid in contrarium aſſerat Reginaldus *in praxi, tom.1. lib.3.c.2. n 16.* & Vaſquez *in 3 p tom 4.q.93.art.14 dub.9. num.5.* Secundò, non poſſe Confeſſarium dicere Prætoribus Vrbis, aut Inquiſitoribus, vt diligentiùs inuigilent, cùm notitia & forus confeſſionis nullum commercium habeat cum his admonitionibus externis; & quia ipſi ſtatim coniicient id ex confeſſione Confeſſarium ſcire, quod redundat in detrimentum ſigilli. Ita Fagundez *num. 9.* Vnde etiam ſtando in opinione contraria, nunquam Confeſſarij poſſunt ſupradictos monere, & eis dicere periculum imminens ſe ſcire in confeſſione, cùm eiuſmodi forma odioſam reddat confeſſionem, vt notauit Malderus *vbi ſuprà cap.14.fol. mihi* 122. & in hoc plurimi decipiuntur miſerrimè. Tertiò, non poteſt licitè Prælatus, ſeu quiuis alius vti notitia confeſſionis complicis alicuius delicti, vt fiant vigilantiores circa alios complices, nec poteſt dicere, vt ſolito diligentiùs inuigilent, vt eos in delicto comprehendant, quia ex hac cautela neceſſariò redditur odioſa confeſſio. Fagundez *n* 10. & ſic in ſimilibus caſibus. Et hæc omnia voluit prohibere Clem VIII. in decreto, quod adducunt omnes citati DD.

Reſponſiones verò ad argumenta pro contraria ſententia ſuperiùs poſita inuenies reiecta, & ſoluta apud Fagundez, & Layman *vbi ſuprà.* Et circa præſentem quæſtionem præter Doctores citatos, vide Filliucium *tom.1. tract.7. cap.11. num.337.* Sanchez *de matrim. tom.1. lib.3. diſput. 16 per totam.* Sancium *in ſelectis, diſput.8. num.10. & 11.* Onuphrium *opuſ. de ſigillo ſect.2. quæſt.2. dub.2.* & alios penes ipſos, qui plures Doctores pro vtraque ſententia adducunt; ſed tu noſtram tene, & aduerte, quòd licèt contraria ſententia eſſet probabilis, tamen

vt

UGR Biblioteca Universitaria

vt aduertunt etiam aduerſarij, ad illam amplectendam opus eſſe tanta prudentia,& cautione,tótque circumſtantias requiri,vt difficillimum ſit in praxim ipſam deducere, & ita notat Reginald. *tom.1.lib.3.c.2.n.33.in fine*,& alij.

Notandum eſt hîc etiam obiter, quod multi, qui contrariam ſententiam aduersùs nos tenent, illam tamen limitant,& aſſerunt,non eſſe verã,& in praxim reducendam, quando ſubditus pœnitens in ſuſpicionem veniret,ſe priuari eo munere,vel officio ex ſcientia habita à Superiori in confeſſione; nam in tali caſu nihil ex illa efficere Superior,ſeu Confeſſarius poterit. Et ita docet Pitigianus *in 4.ſent.tom.2.diſt.21.q.2.art.12.concl.1.* Faber *de pœnit.in 4. diſt.19 q. vnic.diſp.34.c.14.n 86.* Nugnus *in addit. ad 3.p. q.11.art.1.ad 6.arg.* & alij. Vnde apparet quàm ſit difficile deducere in praxim ſupradictam ſententiam.

An Sacerdos ante conſecrationem teneatur confiteri, ſi ſine nota poſſit, & quid de laico ad linteum altaris parato communicare?

RESOL. LXXVII.

AFfirmatiuè reſpondent Coninch *de Sacram.quæſt.80. art.4.dub.2.n.16.*vbi ſic ait. Si Sacerdos recordetur ſe eſſe in peccato mortali ante conſecrationem, tenetur confiteri, ſi ſine nota poſſit. Ita ille cum Suarez,Nauarro, & aliis.

Contrarium tamen docent nouiſſimè Petr. Matthæus *in annot.ad rubricas. Miſſalis,p.1.cap.8.n.5.* & Layman *in Theol.mor.lib.5.tr.4.c.6.n.5.* cum Soto & Victoria etiamſi Sacerdos ſtatim poſt introitum recordetur peccati mortalis,non enim eſt opus accerſere Confeſſarium,quamuis id fieri ſine nota poſſit; ſed ſatis eſt, imò etiam conſultius, elicita contritione,& poſtea confitendi propoſito ob honorem ſacrificij pergere,& cœptum perficere. Et hanc etiam ſententiam docent Henriq. *lib.8.c.46.n.3.*qui etiam ibidem *in gloſſa lit.A.* tenet, quòd laicus, qui ad linteum altaris adſtat paratus communicare,& confeſſionem præmiſit, excuſatur propter reuerentiam Sacramenti, ne ſtatim redeat ad Confeſſarium, vt directè abſoluatur à peccatis, quorum fuerat oblitus, & hoc etiam ſecluſa nota, & ſcandalo. Ita ille, licèt contrarium aſſerant Medina, Ledeſma,Cano,Syluester,& alij, *vbi infrà in hoc tract.* citati Sed Reginald. *in praxi,tom.2.lib.29.c.4.ſect.1.n.105.* tenet opinionem Henriquez, etiam quoad laicum ad linteum altaris paratum communicare.

An abſolutio obtenta bona fide à peccatis tantùm, & non à cenſuris, ſit valida, ſi pœnitens ſit innodatus aliqua excommunicatione etiam reſeruata?

RESOL. LXXVIII.

NEgatiuè reſpondet Finellius *tr.de caſ.reſeru.c.10.n.8.* vbi ſic ait. Licèt quodlibet Sacramentum de facto collatum excommunicato teneat, nec per excommunicationem irritetur vis Sacramenti; hoc tamen non eſt verum in ſacramento Pœnitentiæ: etenim reliqua Sacramenta ſolùm requirunt Ordinis poteſtatem in conferente, quæ adimi non poteſt, at ſacramentum Pœnitentiæ vlteriùs requirit iuriſdictionem, per excommunicationem verò ſubtrahitur excommunicatus à iuriſdictione Confeſſarij, & propterea abſolutio eidem impertita, eſt nulla, quia abſque iuriſdictione, non item alia Sacramenta,quæ abſque iuriſdictione, quæ ſit eorum validitati neceſſaria, conferuntur. Ita Finellius, Hanc etiam ſententiam docent Ledeſma *in ſumma, tom 1.de ſacram. Pœnit.cap.20.dub.2.* Vaſquez *in 3.part.tom.4.tract.de excommunicat.dub.4.n.8.* & Sancius *in ſelectis,diſp.32.n.11.* qui citat Paludanum, Adrianum, & Syluestrum, Maiorem, Gabrielem, Antoninum, Ledeſmam, Chapeauillam, & alios, quibus ego addo noſtrum Megalam *in 1.p. lib.5. cap.19. quæſt.4. in fine.*

Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Nauarro *in manuali,c.9.n.4.* Toleto *lib.3.c.10.* Layman *in Theol mor. lib.5.tr.6.c.12.n.12.* & Coninch *de Sacram. diſp.8. dub.3. concl.4.n.104.*vbi ſic aſſerit. Qui eſt excommunicatus excommunicatione reſeruata,ſi bona fide confiteatur aliqua peccata non reſeruata ſimul cum reſeruatis,validè abſoluitur; nam nullo modo eſt de eſſentia huius Sacramenti, vt pœnitens prius abſoluatur ab excommunicatione, quàm à peccatis. Sic ille. Dicendum eſt igitur,quòd excommunicatio non irritat abſolutionem, dum ſe tenet ex parte recipientis, vnde niſi ipſe ſciens vellet Sacramento communicare, Sacramentum, & fructum Sacramenti reciperet, nullo enim iure ſit irrita talis confeſſio, nedum cætera Sacramenta. Et ideo hanc ſententiam præter DD. citatos, tenet etiam Suarez *de cenſuris, diſput.10. ſect.3.num.6.* qui citat Caietanum Couarruuiam,& alios. Igitur in tali caſu pœnitens abſolutus à peccatis, & non à cenſura, non tenetur reiterare talem cooſeſſionem, ſed tantùm petere abſolutionem ab excommunicatione, quod eſt valde notandum.

Et omnia ſupradicta procedunt, non ſolùm quando pœnitens abſoluitur, quia ipſe ignorat excommunicationem,vel recipit Sacramentum ex neceſſitate, ſed etiamſi Confeſſarius ſciens peccata habere annexam excommunicationem, illum tamen, hoc non obſtante, ex malitia abſoluat, licèt non habeat poteſtatem abſoluendi à tali cenſura.

Ad argumentum verò Finellij, & aliorum reſpondeo in hoc caſu adeſſe iuriſdictionem, nam per excommunicationem priuatur quis iuriſdictione actiua in alios, non tamen ſubiectione paſſiua ad alios ſibi ſuperiores, ſeu (quod idem eſt) alij non priuantur iuriſdictione in ipſum; alioquin non tam ipſorum excommunicatorum, quàm ipſius Confeſſoris eſſet talis pœna. Vide Suarez *vbi ſupra n.11.& ſeq.* Et hæc omnia vera eſſe etiam, vt diximus, ſi cenſura ſit reſeruata, optimè notat Suarez *loc. cit. n.15.* adi illum, & non pigebit.

An ſi proprius Sacerdos iniuſtè neget licentiam alteri confitendi peccata, confeſſio facta alteri ſit valida?

RESOL. LXXIX.

POnamus exemplum. Subditus cum proprio Parocho ſine periculo ſalutis, & famæ confiteri non poteſt,vt, v. g. concubina, &c. an ſi ipſe deneget licentiam alteri confitendi, poſſit hoc non obſtante cum alio Sacerdote confiteri? Negatiuè reſpondet Layman *in Theol.mor.lib.5. tr.6.13.n.3.*adducens ſex argumenta,& citans pro hac ſententia Alenſem,Sotum, Medinam,Philiarchum,Llamas, Suarez,Nauarrum,& alios,& hanc ſententiam nouiſſimè docet Villalobos *in ſum.tom.1. tr.9. diffic.49 n.14.* vbi ſic ait. [Si ſe dieſſe caſo en que fueſſe peligroſo confeſſarſe conel proprio Sacerdote, ò porque deſcubra las confeſſiones,ò porque ſollicita à mal,reſpondo le pida licentia para confeſſarſe con otro, ò recurra al ſuperior, y ſi no puede hazer lo vno,ni lo otro,ha ſe de juzgar,como ſi no tuuiſſe copia de Confeſſor,porque la malicia del Confeſſor no da iuriſdicion al otro parocho le abſolua. Lo miſmo es quando el Prælado niega injuſtamente la licencia par ſer abſuelto.] Ita ille,& *in c.omnis vtriuſque ſex.*, ſic habetur,Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iuſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet, & obtineat,cùm aliter ipſe illum non poſſit abſoluere.

Sed his non obſtantibus,affirmatiuam ſententiam tuetur Paludanus *in 4.diſt.17.q.3.art.3.caſ.1.*Maior *q.2.col.6.* Richardus *art.3.q.7.* Adrianus *in 4. de confeſſ. q.5. dub.3.* Sylueſter *ver.confeſſor,1.q.6.* Toletus *lib.3.c.13.* & Henriquez *lib.6. cap.13. n.4.* vbi ſic aſſerit: Quidam non ſine

ratione

UGR Biblioteca Universitaria

ratione addunt, eſſe licitum in quibuſdam caſibus confiteri alieno ſacerdoti, quando proprius paſtor præſens petitam ad id licentiam iniuſtè negat; quia ſic iure petita, videtur ipſo iure conceſſa, & defectum Parochi negantis ſupplet ipſo iure Epiſcopus, defectum verò Prælati regularis ſupplet Generalis Regularium, aut certè vtrumque ipſo iure, aut ex præſumpta voluntate ſupplet Summus Pontifex. Sic ipſo iure cenſetur conceſſa licentia, quando profeſſus impunè tranſit in ſtrictiorem religionem petita à Prælato licentia, quam ille iniuſtè negat, & quando Epiſcopus Regularibus legitimè, & dignè præſentatis negat iniuſtè licentiam audiendi confeſſiones, ſupplet Papa, & iuriſdictionem confert prædictis Confeſſariis. Ita Henriquez.

Cùm igitur vtraque opinio ex ſupradictis ſit probabilis, pœnitens in tali caſu, vel ſecundùm primam ſententiam poteſt ſe gerere, tanquam copiam non habens Confeſſarij, & ſic in Paſchate non frangeret præceptum, ſi non confiteretur, & eliciendo actum contritionis, poterit ſacram Euchariſtiam ſumere: vel ſecundum alteram ſententiam poteſt confiteri alieno Sacerdoti, quæ omnia valde notanda ſunt.

An ſi pœnitens, laboret ignorantia, debeat Confeſſarius illum admonere, ſi fructus non ſperatur?

RESOL. LXXX.

HÆc ſunt exempla. Si matrimonium, v.g. ob latens impedimentum inualidum ſit, ſi maritus ob caſtitatis votum ante nuptias editum, vel ob inceſtum poſt nuptias cum coniugis conſanguinea commiſſum facultate petendi debitum priuatus ſit, ſi pœnitens per ignorantiam aliena bona poſſideat, &c. Dico igitur, quòd ſi Confeſſarius intelligat pœnitentem laborare ignorantia inuincibili, vel ſaltem moraliter non culpabili, & arbitretur admonitione non ſecuturum eſſe fructum, ſed potiùs animi inquietudinem, rixas vel ſcandala, diſſimulare debet, iuxta illud S. Auguſtini *hom.41. inter.50. Si ſcirem tibi non prodeſſe, non te admonerem, non te terrerem.* Et hæc docent ex Adriano, Medina, & Nauarro Paulus Layman *in Theol. mor. lib.5. tr.6. c.13. n.5.* Suar. *in 3. part. tom.4. diſp.32. ſect.5. n.3.* Sanch. *de matrim. tom.1. lib.2. diſp.38. n.6.* Villalobos *in ſum. tom.1. tr.9. diffic.70. n.4.* & alij communiter, quæ ſunt valdè notanda quia facilius poſſunt accidere, & tunc diſcretus animarum Paſtor omnia perpendens iuxta ſupradicta ſe gerat. Nam ſcio quendam imprudentem Confeſſarium dediſſe occaſionem multorum peccatorum, è quadam manifeſtatione vnius ex ſupradictis caſibus. Vnde Villalobos *vbi ſuprà n.13.* ſic optimè aſſeruit. [En eſtos caſos ha de eſtar muy cauto el Confeſſor; porque algunos ay tan imprudentes, que ſin reparar mas luego dizen al pœnitente, no eſtays caſado, de loqual ſe ſiguen deſpues grandes inconuenientes; y en eſte caſo raras vezes acontece que el Confeſſor tenga eſta obligacion, porque ſe ha de alcançar diſpenſacion del Papa, y eſtar lexos de Roma, y por los menos ay gran peligro de la incontinencia mientras ſe ſaca la diſpenſacion.] Ita Villalobos.

Notandum eſt etiam hîc, quòd cauere Confeſſarius debet, ſi fructus non ſperetur, ne plus reſpondeat, quàm à pœnitente interrogatur, v.g. vtrùm matrimonium contractum ab eo, qui ante nuptias ſimplici caſtitatis voto obſtrictus erat, validum exiſtat, & an vxori debitum reddere teneatur, affirmet vtrumque Confeſſarius, interim tacens de obligatione non petendi debitum. Et ita contra Sotum *in 4. diſt.18. quæſt.2. art.4. ad 2.* docent Sanchez *loco citato n.8.* & Layman *num.6.* vbi etiam rectè obſeruat, quòd vt intelligat Confeſſarius, vtrùm in ſupradictis caſibus pœnitens inculpata ignorantia laboret, necne, caueat eum ſollicitare interrogationibus ſpecialibus, videlicet exiſtiméne matrimonium validum eſſe, nam ſubitò pœnitenti ſuſpicionem commouebit. Sed ſolùm in tali caſu contentus ſit interrogare pœnitentem, nihilne ſit, quod animum eius grauet, & conſcientiam ſcrupuloſam reddat? Et hæc omnia adnotare volui in gratiam Confeſſariorum, quia in praxi ſæpe ſæpiùs aduenire ſolent.

An ſi quis, v.g. in Natiuitate Confeſſus eſt, teneatur poſtea confiteri, ſi ſequente Paſchate à communione accipienda impediatur?

RESOL. LXXXI.

PRo affirmatiua ſententia Layman *vbi infrà* citat Suarez *in 3. p. tom.4. diſp.36. ſect.3.* ſed immeritò, & Petrum Sotum *ſect.5. de neceſſitate confeſſionis*, & idem tenet Pater Megala *in p.1. lib.5. c.3. n.3.*

Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam ego ipſe docui aduersùs Megalam *in reſol.54. tract.3 miſcell. n.* vbi plures DD. adduxi hanc ſententiam tenentes, quibus nunc addo Emmanuelem Sà *ver. Confeſſio, n.4.* & Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.6. cap.5. n.10.* quia Concilium Lateranenſe *in c. omnis vtriuſque ſexus*, non ita ſtatuit de confeſſione, ac de communione. Nam dicit, vt fideles omnia ſua peccata ſaltem ſemel in anno confiteantur, & communionem ſaltem in Paſchate accipiant. Ergo non ita pro confeſſione, ſicuti pro communione tempus Paſchale aſſignauit.

Ex his optimè infert Layman, quòd infirmi in lecto defixi, qui communionem in Paſchate pro tali impedimento ſuſcipere non poſſunt, non ſunt compellendi ad confitendum, ſi intra anni decurſum legitimè confeſſi ſunt. Imò addit, & ſi aliquis toto anno nunquam confeſſus fuiſſet, & communionem ad breue tẽpus ex cauſa iuſta vſque ad Pentecoſten differre ſtatueret, probabile eſt, grauiter non peccaturum, etſi etiam confeſſionem differret, ſi putaret poſtea eam commodiùs peracturum eſſe.

Dicendum eſt igitur abſolutè, vt ego ex pluribus Doctoribus *in dicta reſol.* firmaui, ſi quis confeſſionem fecit intra annum, non teneri poſtea in Paſchate confiteri, quia iam adimpleuit præceptum annuæ confeſſionis, niſi de nouo peccauerit mortaliter, & ſacram communionem accipere velit.

An Confeſſarius poſſit imponere pœnitentiam omninò liberam faciendam arbitrio pœnitentis?

RESOL. LXXXII.

NEgatiuè ex Vaſquez reſpondet Turrianus *de pœnit. diſp.35 dub.2.* quia ſi pœnitentia eſt libera, non prouenit à poteſtate ligandi, hæc enim ligat pœnitentem; vnde non erit pars Sacramenti. Deinde prædictus modus ligandi non quadrat in ſententiam: ſententia enim iudicis iuſta ligat, & aliàs non eſt ſententia, ſed conſilium iudicis; ergo, &c. Vide etiam Petrum Fay *de pœnit. in addit. ad 3. p. q.15. art.1. diſp.4.*

Sed his non obſtantibus affirmatiuam opinionem docet Villalobos *in ſum. tom.1. tract.9. diffic.77. num.2.* vbi ſic aſſerit. [Ha ſe de aduertir, que no eſta obligado el Confeſſor a dar ſiempre la penitencia por via de precepto, que algunas vezes baſta dezir, ſi hiſſieredes tales, y tales buenas obras, yo os la doy en penitencia, que con eſto por virtud de las llaues ſe lauanta de punto aquella ſatisfacion, y eſta muy en vſo entre Confeſſores.] Ita ille, & ante illum Filliucius *tom.1. tract.8. c.2. n.37.* & Fagundez *pr.2. lib.9. cap.3. n.11.* Henriquez *lib.5. de pœnit. c.21. n.5.* & Suarez *tom.4. diſp.38. ſentent.3. n.2.* qui citat Paludanum, Sotum, Victoriam, Ledeſmam, & alios. Et ratio eſt, quia Sacerdos imponendo in tali pacto pœnitentiam ligat, & ſoluit; ligat quidem, quatenus neceſſitatem huius pœnitentiæ imponit, non ſimpliciter, ſed ad hunc finem conſequendi ex opere operato remiſſionem pœnæ

per

UGR Biblioteca Universitaria

per hoc Sacramentum: ſoluit autem, quatenus facienti talem pœnitentiam, commutat pœnam purgatorij in faciliorem pœnam, quæ per ſe, & ſine virtute clauium neceſſaria eſſet. Vnde ex his colligitur pro praxi, vt optimè obſeruat Villalobos *vbi ſupra*, quòd optimi Confeſſarij ſemper in abſolutione deberent addere illa verba, *quidquid boni egeris, aut mali ſuſtinueris*, &c. Ex his etiam infertur cum Fagundez *vbi ſupra, cap. 5. num. 11.* quòd non requiritur ſemper, vt Confeſſarius iniungat aliquod opus in particulari, ſed ſufficit ſi dicat, præſertim perſonis ſpiritualibus, Impono tibi pro pœnitentia quidquid hodie, vel hac hebdomada, vel menſe boni feceris.

Notandum eſt etiam hic obiter contra eundem Turrianum *dub. 3* Vaſquez, & Martinum Ledeſmam, poſſe pœnitentiam ex voluntate tamen Confeſſarij, & ex iuſta cauſa per alium impleri, & ſuum effectum ex opere operato in eo, pro quo impletur, ſortiri, quia hoc modo impletus ſemper intelligitur actus perſonalis pœnitentis, quatenus ad illius petitionem, & preces fit, & vt ſic poteſt eſſe ſuo modo pars Sacramenti ſuſcepti, & hoc debet fieri à Confeſſario à principio, quando impoſuit pœnitentiam, & in actu confeſſionis. Et ita hanc ſententiam docent Fagund. *pr. 2. lib. 9. c. 4. n. 12. & 13.* Filliuc. *vbi ſupra num. 58.*

An ſit conueniens aliquando imponere pœnitentiam implendam per opus aliàs præceptum?

Resol. LXXXIV.

Didacus Nugnus *in addit. ad 3. part. q. 15. art. 1. diffic. 2. concl. 2.* docet id non eſſe conueniens & Confeſſorem imponentem talem pœnitentiam peccare venialiter, ſi confeſſio ſit de venialibus; & mortaliter, ſi confeſſio ſit de mortalibus, & probat hanc opinionem tribus argumentis.

Sed contrariam ſententiam prorſus tenendam eſſe exiſtimo, quam aduerſus Nugnum tenet nouiſſimè Turrianus *de pœnit. diſp. 37. dub. 2.* Suarez, Vaſquez, Henriquez, quibus ego addo Layman *in Theol. mor. lib. 5. dub. 6. cap. 15. n. 10.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 8. c. 2. num. 46.* Fagundez *pr. 2. li. 9. c. 5. n. 8.* Thomam à Ieſu *en el Tribunal de la Conſciencia, tr. 2. c. 2.* aſſerentes, poſſe hoc expedire vt ſaltem ex parte aliquid pœnitentiæ imponatur per opus præceptum implendum, conſiderata pœnitentis diſpoſitione, & infirmitate. Et certè cùm opus præcepti ſit ſatisfactorium, atque adeò poſſit per illud perfici Sacramentum, & opus eleuans vt ſit ſatisfactio ſacramentalis, non apparet quare non poſſit aliquando à Confeſſore iniungi iuſtè virtute clauium.

Notandum eſt tamen hîc non debere imponi regulariter pro ſatisfactione ſacramentali opera debita præcepto aliquo. Vnde infertur, quòd ſi Sacerdos imponat ieiunium abſolutè, non ſatisfaciet pœnitens per ieiunium ad quod aliunde teneretur, mens enim, & intentio Sacerdotis in hoc caſu eſt præſcribere ieiunium plenè liberum, niſi ex verbis Confeſſarij, vel rei circumſtantiis contrarium colligi poſſit. Puta ſi Confeſſarius præcipiat, vt diebus feſtis duæ Miſſæ audiantur, intelligendus eſt, Miſſam, quæ in præcepto eſt, etiam comprehendere velle. Item ſi cui certa eleemoſyna iniuncta fuit, is ſatisfacit etiam, dando extremè indigenti. Cùm enim caſus iſte extraordinarius ſit, & rarò contingens, non videtur Confeſſarius eum excludere voluiſſe, ne alioquin pœnitens nimis fortaſſe grauetur duplicem eleemoſynam dando. Et ſic docet Petrus Fay *de pœnit. in addit. ad 3. part. q. 15. art. 1. diſp. 2. concl. 1.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 15. n. 10.* Coninch *de Sacram. diſp. 10. dub. 8. n. 69.* & alij, *vbi ſupra*, quidquid in contrarium aſſerat Sotus *in 4. diſtinct. 10. quæſt. 1. art. 1. in fine*, vbi ſic diſtinguit. Si obligatio faciendi eleemoſynam ſuperuenit poſt confeſſionem, ſufficiet illa eleemoſyna ad implendam obligationem pœnitentis; ſecus ſi anteceſſit. Sed hanc diſtinctionem meritò impugnant Suarez, Turrianus, & Fagundez. Nam quid quæſo refert, quòd obligatio antecedat, vel ſubſequatur?

An ſatisfactio ſacramentalis facta in peccato, reuiuiſcat cùm homo reſurgit per contritionem ſubſequentem?

Resol. LXXXV.

Negatiuam ſententiam docet Turrian. *de pœn. diſp. 38. dub. 3.* qui citat Vaſquez, Sotum, Ledeſmam, & Adrianum. Ratio eſt, quia nullibi in Scriptura ſacra inuenitur talis promiſſio. Ergo ſine fundamento aſſeritur.

His tamen non obſtantibus, affirmatiuè reſpondendum eſſe puto cum Suarez *tom. 4. diſp. 38. ſect. 8. n. 5.* Fagundez *pr. 2. lib. 19. c. 4. n. 9.* Petro Fay *de pœnit. in addit. ad 3. part. q. 14. at. 3. diſp. vnica.* Caietano, Petro Soto, Victoria, Nauarro. Ratio eſt, quia ſacramentum pœnitentiæ conſequitur ſuum effectum recedente fictione, ſicut reliqua Sacramenta; ergo etiam ſatisfactio, vt eſt pars integralis ſacramenti Pœnitentiæ. Conſequentia patet, nam vt talis, etiam eſt opus Dei. Quæ omnia intelligenda ſunt, non tantùm quoad effectum gratiæ, ſed etiam quoad effectum remiſſionis pœnæ, & ideo Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 15. n. 15.* ſic aſſerit. Probabile valde eſt, quòd remoto poſtea obice peccati mortalis per nouam pœnitentiam, mox ex virtute Sacramenti (per Chriſti merita) ſequatur remiſſio pœnæ temporalis.

An qui dixit Confeſſario, ſe velle apud eum confeſſionem generalem facere, teneatur poſtea ei aperire omnia peccata mortalia?

Resol. LXXXVI.

Affirmatiuè reſpondent Victoria *in ſumma Sacram. n. 253.* Ledeſma *in 2. par. 4. q. 8. art. 2. dub. 15.* Ratio eſt, quia aliter faciendo, decipit Confeſſarium, qui Chriſti vicem gerit in re graui.

Sed quia hic caſus frequenter ſolet accidere, ideo negatiuam ſententiam teneo cum Henriquez *lib. 2. c. 12. n. 2. in gloſſa littera D*, & aliis communiter, quia quamuis ita dicendo mentiatur, id parum refert quoad hanc obligationem. Abſolutè enim non tenetur in ea confeſſione omnia dicere, nec dari præceptum poteſt etiam Papale, iuſtè obligans in hoc caſu ad omnia dicenda, nec fallit in re, quæ per ſe pertineat ad forum huius iudicis, ac proinde falſum eſt, dicere illum fallere Confeſſarium in re graui, pertinente ad ſuum iudicem. Si verò cùm id Confeſſario dixit, habebat reuera intentionem confitendi omnia peccata; hoc non obſtante non tenetur omnia dicere, quia poteſt poſtea mutare voluntatem ſuam, vnde non ſunt audiendi Victoria, & Ledeſma *vbi ſupra*.

An ſi pœnitens non vult dare licentiam Confeſſario, vt ei aperiat defectum commiſſum in confeſſione, poſſit illum aperire?

Resol. LXXXVII.

Affirmatiuè reſpondent aliqui, vt nos alibi notauimus, & nouiſſimè ita etiam tenet Turrianus *de pœnit. q. 11. art. 1. diſp. 33. dub. 6.* vbi ſic aſſerit. Deinde Suarez, & alij docent, quòd ſi Confeſſor commiſit aliquem defectum in confeſſione, & iudicat eſſe neceſſarium admonere pœnitentem, poteſt facultatem petere ab ipſo pœnitente, vt de ea re cum ipſo tractet. Quòd ſi nolit eam concedere, poterit nihilominus Confeſſarius manifeſtare pœnitenti id, quod iudicat neceſſarium ad rectè exercendum munus Confeſſoris. Ita ille.

Sed mihi ſummopere diſplicet, viros doctos hæc docuiſſe, & ideo hanc ſententiam rectè Fagundez *pr. 2. lib. 6. cap. 4. n. 33.* improbabilem putat, quia ex illa daretur caſus

caſus, in quo abſque licentia pœnitentis expreſſa loqui poſſit Confeſſarius cum ipſo pœnitente de rebus ſibi confeſſis, quod eſt abſurdum, & omnes Doctores negant; & aliter facere, erit exprobrare pœnitenti peccata confeſſa, & exoſam reddere confeſſionem, & iniuriam facere Sacramento. Vnde in caſu propoſito, quando Confeſſor commiſit aliquem errorem in confeſſione, quia, v.g. abſoluit non ſubditum, vel excommunicatum, vel a caſu reſeruato, vel non iniunxit obligationem reſtitutionis, non poteſt loqui cum pœnitente de ſupradicto errore, ſed petat licentiam ab illo, & ſi negat, culpa quæ fuerat Confeſſarij, eo ipſo in pœnitentem transfertur, & Confeſſarius liber ab omni obligatione manet. Vide Syluium *in addit. ad 3. part. q. 8. art. 5. quæritur* 8. *concl.* 2. & alios communiter.

Notandum eſt etiam ex ſupradictis contra Henriquez *lib. 3. de pœnit. cap. 2. num. 2. in fine*, ſi ſtatim poſt finitam confeſſionem, & datam abſolutionem occurrat error emendandus, non poſſe Confeſſarium loqui cum ipſo pœnitente de confeſſione, & errore corrigendo, abſque prædicta licentia, tum quia ſcandalum foret pœnitenti, tum quia eſt contra doctrinam communem Doctorum, dicentium abſolutè poſt finitam confeſſionem, non licere Confeſſario loqui cum pœnitente de rebus confeſſis, niſi de licentia expreſſa pœnitentis: & ita contra Henriquez docet Fagundez *vbi ſupra*; quæ omnia ſunt valdè à Confeſſariis notanda, quia hic caſus paſſim in praxi ſolet accidere.

An ſi quis commiſit fornicationem, ſufficiat ſi dicat in confeſſione, Commiſi graue peccatum in materia caſtitatis cum ſoluta?

Resol. LXXXVIII.

Hæc quæſtio ponitur pro illis, qui tenent circumſtantias aggrauantes non eſſe in confeſſione aperiendas, & illam apud neminem inueni, niſi nouiſſimè apud Turrianum *de pœn. q. 9. art. 2. diſp. 29. dub. 2. ad arg. 5.* vbi obſeruat, quòd recentiores aliqui cenſent probabile, talem modum confitendi ſufficere, per ſe loquendo, licèt pœnitens commiſerit fornicationem. Et ipſe hanc ſententiam probabilem etiam putat, nam & contrariam, quam tenet, probabiliorem tantùm vocat. Sed an ſit verè talis, aliis iudicandum relinquo, communis enim vſus fidelium eſt in contrarium.

An ſufficiat, vt meretrix inueterata in confeſſione tantum manifeſtet tempus eius officij?

Resol. LXXXIX.

Affirmatiuè reſpondent nouiſſimè Pharaonius *de ſacram. Pœnit. tract. 1. ſeſſ. 16. caſ. 5.* Canus *de Pœn. p. 5. §. colligo.* Attamen Caietanus *tom. 1. opuſc. tract. 5. q. 3.* Petrus Soto *lect. 9. de confeſſione*, & Nauarrus *in ſumma, c. 6. n. 15.* aſſerunt talem fœminam non obligari ad explicandum ſpeciatim numerum peccatorum, ſed ſufficiet, ſi manifeſtet tempus.

Et hanc ſententiam tanquam probabilem videtur etiam admittere Fagundez *pr. 2. lib. 3. c. 4. n. 11. in fine*, licèt ipſe, & optimè doceat, quòd ſupradictæ meretrices, oportet, vt ſaltem præter tempus principales ſpecies peccatorum, quas poſſunt numerare, dicant, vt ſi cum clericis, religioſis, propinquis, coniugatis peccarunt, vel ſi crimen nefandum cum ipſis commiſerunt, &c. Et ita etiam docent Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. diffic. 33. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de pœn. c. 5. n. 9.* Turrianus *de pœnit. q. 9. art. 2. diſp. 19. dub* 4. Sotus *in 4. diſt. 18. q. 2.* Suarez *tom. 4. diſp. 2. ſect. 6. n. 8.* 9. & alij.

Ex his apparet, vt bene obſeruat Fay *de pœnit in addit. ad 3. part. q. 9. art. 1. diſp. 2. concl. 2.* cum aliis communiter, quòd quando pœnitens per longum tempus fuit in malo ſtatu, aut conſuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non poſſit deſignare numerum, quantum humanitus fieri poteſt, ſatisfaciet declarando tempus, quo fuit in tali ſtatu, & conſuetudine.

Hinc etiam infertur, quòd ruſtici homines, qui agreſti, & inculto modo confitentur, ſine numero, & diligentia, cogendi non ſunt repetere confeſſiones factas cum indoctis Parochis. Cùm enim bona fide confiteantur, & vniformem vitæ modum, & viuendi rationem habeant, ſtatim ex confeſſione vnius anni coniiciet prudens Confeſſarius, quantum in reliquis annis peccauerint, & quot numero peccata commiſerint. Ita Fagundez *ſupra n. 10. c. 2. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de pœnit. cap. 3. n. 10.*

An qui pluries vouit, vel pluries iurauit facere aliquam rem, frangatque votum, ſeu iuramentum, teneatur hoc in confeſſione aperire?

Resol. XC.

Reſpondeo negatiuè cum Fagundez *præc. 2. lib. 3. ca. 5. n. 7.* vbi ſic aſſerit. Quoties plura præcepta, vel plura vota, aut plura iuramenta de eadem re dantur, v.g. de ieiunio, de audiendo ſacro in eodem die, vnum tantùm peccatum committit, qui eadem vota frangit, vel præcepta, vel iuramenta, grauius quidem, quàm ſi vnum tantùm præceptum, vel votum, vel iuramentum frangeret. Ratio eſt, quia omnia vota, vel præcepta, vel iuramenta ſunt vincula eiuſdem ſpeciei, & relinquunt peccatum in eadem ſpecie. Ita Fagundez, qui citat Caietanum, & D. Antoninum. An verò dicta circumſtantia ſit in confeſſione aperienda? Reſpondeo negatiuè, quia, vt alibi ſatis probatum eſt, ego puto circumſtantias notabiliter aggrauantes, non eſſe neceſſariò in confeſſione explicandas; igitur in dictis caſibus ſufficit, vt pœnitens dicat, Toties non ieiunaui, vel non audiui ſacrum.

Ex his etiam infertur, quòd qui per diuerſos Sanctos, & formas iurandi iuret, aut voueat, vnum tantùm iuramentum, aut votum efficere. Et ita docet Henriquez *lib 2. de pœnit. cap. 5 n. 6.* cum aliis. Et ego puto hanc circumſtantiam tanquam aggrauantem non eſſe in confeſſione aperiendam, ſicut etiam teſtis, qui ſimul rogatur de multis articulis ſub vno iuramento, & in omnibus mentitur; puto vnum tantùm peccatum committere, nec teneri hoc in confeſſione aperire.

An pœnitens, qui confeſſus eſt de peccato dubio, ſi poſtea ſciat certò, vel probabiliter illud peccatum commiſiſſe, vel fuiſſe mortiferum, teneatur iterum illud confiteri?

Resol. XCI.

Hic caſus frequenter accidit, & affirmatiuam ſententiam tenet Turrianus *de pœnit. quæſt. 9. art. 2. diſp. 29. dub. 6.* vbi ſic aſſerit. Hoc loco occurrit notandum, quod olim docui non ſemel de hac re rogatus, nempè, ſi poſt confeſſionem peccati in dubio pœnitens habeat notitiam certam, vel probabile iudicium, quòd tale peccatum fuerit mortiferum, obligari pœnitentem ad manifeſtandum illud vt certum. Ratio eſt, quia peccatum explicandum eſt in confeſſione, prout eſt in conſcientia pœnitentis, prædictum autem peccatum iam eſt in conſcientia pœnitentis, vt certum, qua ratione non erat ſubiectum clauibus, ſed ſolùm vt dubium eſt. Ergo adeſt obligatio manifeſtandi illud in confeſſione. Ita Turrianus, & ante illum Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 69.* qui tamen optimè addit, hoc non procedere, quando pœnitens integrè faſſus eſt peccatum, quod fecit, dubitabat tamen an eſſet mortale. Quamuis enim Confeſſor ſimili dubio teneretur, non eſt iterum illius peccati repetenda confeſſio, ſi poſtea alteruter doctior factus, aut aliis conſultis, norit id peccatum eſſe mortale. Ratio eſt, quia plenè in confeſſione ſuum peccatum manifeſtauit, nec noua circumſtantia explicanda occurrit,

nec

nec ad confeſſionis valorem eſt neceſſarium, vt pœnitens, aut Confeſſor ſciat determinatè peccatum confeſſum eſſe mortale. Ergo.

An qui non adimplet pœnitentiam in tempore à Confeſſario præfixo, peccet mortaliter?

Resol. XCII.

NEgatiuè reſpondet Thomas à Ieſu *en el tribunal de la conſciencia tract. 3. cap. 2. dub. 9.* vbi ſic aſſerit. [Dira alguno que pecado es no hazer la penitencia en el tiempo ſeñalado del confeſſor.] Reſpondeo [de ordinario es pecado venial de negligencia, quando ſin cauſa ſe difiere, mas quando con juſta cauſa ſe difiere, no es pecado ninguno] Sed de hac quæſtione alibi dictum eſt.

Notandum eſt tamen hîc obiter pro praxi, quòd ſi in honorem feſti alicuius peculiaris imponat, v. g. Confeſſarius ieiunium, ſi per impotentiam à ieiunio illius diei pœnitens excuſetur, non tenetur poſtea alio die ieiunare. Secus autem ſi Confeſſarius præciperet pœnitentibus ieiunium diebus Veneris, vel Sabbati vnius menſis, vel anni; tunc enim qui aliquo dierum illius temporis non ieiunaret, teneretur in alio poſtea die ieiunare. Et ita ex Nauarr. & Sylueſt. docet Fagundez *p.2 lib.9.cap.4.n.5.*

An Medicus teneatur derelinquere infirmum nolentem confiteri?

Resol. XCIII.

PIus V. anno Domini 1566. in quadam Bulla incipiente, *Super gregem*, &c. præcipit, ne Medici vltra tertium diem viſitent ægrotum, niſi de illius confeſſione ſibi conſtet per fidem Confeſſoris in ſcriptis datam, & addit, vt ante gradum Doctoratus petatur ab illis iuramentum ſeruandi iſtam conſtitutionem. Quæ quidem conſtitutio renouatur *cap. cùm infirmitas, de pœnit. & remiſ.* vbi præcipitur Medicis, vt quando vocantur ad curandos ægrotos, priuſquam curationem corporis incipiant, eos moneant ad confeſſionem faciendam, quæ omnia eſſent valde Medicis oneroſa, ſi benignè viri docti illa non explicarent.

Dico igitur primò contrà Cherubinum *in compendio Bullarum, tom. 2. conſt. 3. Pij V. ſchol. 1.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. quæſt. 47. art. 3.* D. Antoninum *3. part. tit. 7. c. 2. §. 4.* Syluestrum *ver. Medicus, q. 3. dicto 3.* & alios, dictas conſtitutiones Pontificias non obligare in quibuſcunque morbis, ſed in morbo graui, vel qui in principio prudenter iudicatur à Medico periculoſus, vt grauis efficiatur. Ita Nugnus *in addit, ad 3. part. tom. 2. quæſt. 6. art. 5. diffic. 2.* Scortia *in Bull. Pontific. epitome. 89. theorem. 215.* Suarez *tom. 4. diſp. 35. ſect. 3. num. 4.* Tabiena *vor. medicina, q. 12. n. 13.* Roſella *ver. medicus, n. 3.* Angelus *eodem verb. n. 9.* Armilla *n. 1.* Graffius *part. 1. deciſ. lib. 3. cap. 14. num. 7.* Vega *in ſum. tom. 2. cap. 35. caſ. 3.* Homobonus *vbi infrà*, & alij.

Dico ſecundò ſupradictam monitionem ſatis eſſe, vt Medicus faciat per alios, nam ſi conſtitutiones illas interpretata eſt conſuetudo. Ita Vega, Graffius, Suarez *locis cit.* & Homobonus *de ſtatibus, part. 2. cap. 5.* & alij penes ipſum.

Dico tertiò, quòd ſi æger in probabili mortis periculo conſtituatur, non eſt deſerendus à Medico, etiamſi pertinax ſit in renuenda confeſſione. Immo idem dicendum eſt, quoties Medici abſentia eſſet grauiter ægro nocitura. Plus etiam addo, quòd quando creditur certò monitionem nil profuturam ob ægri obſtinationem, ante Medicus tenetur eum admonere, nec eum deſerere; nam Pontificis mens fuit ſpirituali ægri ſaluti conſulere, & nil fruſtraneum præcipit. Sed in hoc caſu fruſtranea eſſet admonitio, nec ad eum finem conducens. Ergo, &c. Et ita docent Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 3. cap. 16. n. 10. 11. & 16.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. diffic. 27. n. 5.* Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 38. cap. 13. n. 4.* & Syluius *in addit. ad 3. part. D. Thomæ, q. 6. art. 5. quæritur 1. concl. 1.*

Dico quartò, non eſſe neceſſarium, quòd Medicus exigat fidem Sacerdotis in Scriptis, ſed ſufficit teſtimonium illorum, qui eius curam gerunt, ſi ſint fide digni. Immo talis poteſt eſſe infirmus, vt eius teſtimonium ſufficiat; nam ita conſtitutionem Pj V. vſu receptam fuiſſe, teſtantur Didacus Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 6. art. 5. diffic. 2.* Filliucius *tom. 1. tract. 7. cap. 3. num. 33.* Scortia, Barboſa, & alij, *vbi ſuprà.*

Dico quintò, cùm ſupradictis Doctoribus, iuramentum à Medicis præſtitum exequendi decreti, ſolùm intelligi in quantum præſens conſtitutio Pij V. vſu recepta eſt: ita Scortia, Sanchez, & alij *locis citatis.* Immo Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 9. diffic. 27. n. 5. in fine*, ſic ait. [En eſta vniuerſidad de Salamanca no eſta en vſo, que ni toman iuramento à los Doctores, ni ellos loguardan, ſino que mandan confeſſar al enfiermo, quando eſta en peligro, y creo deue ſerlo miſmo en otras partes.] Sed an ita ſit, neſcio, in noſtra tamen Synodo Panormitana *p. 2. n. 11.* ſic habetur. Quòd ſummus Pontifex Pius V. propoſitis pœnis iuſſit, ne Medici poſt triduum ægrotos inuiſant, niſi peccata confeſſi ſint: curent Parochi, vt exequutioni debitæ mandetur, quæ verba intelligenda ſunt iuxta limitationes, & interpretationes Doctorum, de quibus *ſuprà* dictum eſt.

Quomodo intelligenda ſint verba, plus vel minus, *quando pœnitentes ſe accuſant de numero peccatorum?*

Resol. XCIV.

QVando non poteſt explicari certus numerus peccatorum, ſolent pœnitentes ſe accuſate hoc modo, v. g. fornicatus ſum vigeſies, plus, vel minus; quæritur dicta verba ad quem numerum peccatorum extendantur, ita vt poſtea non teneantur illa confiteri, ſi commiſſorum ampliùs aliquot vicibus recordentur. Ioannes Sancius *in ſelect. diſp. 2. nu. 13.* videtur docere iſta verba *plus, vel minus*, vſque ad duo, vel tria extendi. Et ideo ait Filliucius *tom. 1. tract. 7. c. 4. n. 82.* ſi non conſtat certus numerus peccatorum, dicatur probabilis, dicendo, v. g. decies peccaui plus, vel minus, quod ſi poſtea aduertat fuiſſe 12. non eſt neceſſe illa duo ampliùs confiteri, ſecus ſi recordetur fuiſſe 15. vel 20. nam tunc teneretur confiteri illum exceſſum. Ita etiam docent Reginaldus *tom. 1. lib. 6. cap. 3. num. 206.* Vega *in ſumma, tom. 1. cap. 63. caſ. 22.* Ledeſma *in ſumma, tom. 1. cap. 17. concl. 7.* Sotus *in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4.* Sylueſt. *verſ. confeſſ. 1. n. 12.* Sà *ver. confeſſus, n. 32.* Toletus *lib. 3. cap. 7. n. 2.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. dub. 35. num. 5.* Syluius *in 3. addit. ad 3. par. q. 9. art. 2. quæritur 1.* & alij.

Sed ſupradicta opinio eſſet nimis rigida, & ſcrupuloſa, & ideo non admittenda. Vnde mihi placet opinio Fagundez *præc. lib. 3. cap. 5. num. 9.* vbi docet, quòd maior, vel minor exceſſus illorum verborum, *plus minúſve*, ſumendus ſit per ordinem ad maiorem, vel minorem numerum peccatorum, & ideo quando huiuſmodi exceſſus, vel defectus ſit nimis magnus, arbitrio prudentis committitur. Quod vltimum etiam docuerat ante Vaſquez *in 3. part. tom. 4. quæſt. 91. art. 1. dub. 2. num. 2.* Dicendum eſt igitur, illa verba *plus minúſve*, eſſe extendenda vltra binarium, vel ternarium, ſecundùm maiorem, vel minorem numerum peccatorum, de quibus pœnitens ſe accuſauit. Et ideo Nauarrus *in cap. conſideret, de pœnit. diſt. 5. num. 42.* ſic aſſerit. Non oportet confitentem nimium eſſe obnoxium in exactè confitendo numero, ſed ſufficit bona fide exprimere certum, puta centum plus minùs decem. Ita ille. Neque Doctores *ſuprà* citati faciunt

UGR Biblioteca Universitaria

contra me. Nam loquuntur communiter, quando pœnitens ſe accuſat decies plus, minúſve peccaſſe. Nam concedimus poſito dicto numero, illa verba non eſſe extendenda niſi ad duo, vel tria peccata, non autem ſi pœnitens ſe accuſaret, v.g. centies plus minúſve peccaſſe, quod eſt valde notandum à Confeſſariis, & pœnitentibus ſcrupuloſis.

Non grauabor tamen hîc apponere ſingularẽ opinionem Martini Viualdi *in Candelabro aureo de confeſſ. tit.7. §. ſed dixi, n.3. fol. mihi* 100. vbi ſic ait Si aliquis recordaretur multorum peccatorum, vt ſi confeſſus fuit peccaſſe decies, & poſtea recordatur peccaſſe vigeſies, quia error magnus fuit in primo numero, tenetur illa peccata ſecundùm communem confiteri; ſed verè, ſalua pace, mihi videtur, quòd ſi quis dixit, Peccaui decies in hoc peccato, & de omnibus aliis, quæ Deus ſcit me commiſiſſe; in hoc caſu, quorum, non recordor, dico meam culpam, non teneri ampliùs confiteri, ſi poſtea aliqua venerint in memoriam; dummodo ſufficiens examen, ac debitum priùs fuerit. Ita Viualdus. Sed an hæc opinio ſit probabilis, iudicent alij, mihi enim non placet.

An circunſtantia interruptionis actus interni ſit in confeſſione toties, quoties exprimenda?

Resol. XCV.

PLauſibilis erit hæc quæſtio Confeſſariis. Igitur ſupponendum Melchiorem Canum *in relect. de pœn. p.* 5. docuiſſe dupliciter interrumpi poſſe aliquam voluntatem, primò contraria voluntate, & tunc neceſſe eſt confiteri, quoties prauam voluntatem quis renouarit. Si verò interruptio fiat naturali obliuione, aut inconſideratione, non oportebit numerum exprimere, ſed dicere Toto menſe, v.g. amaui Mariam, etiamſi poſſit numerus exprimi. Hæc in ſententia Cani, quam falſam putant Nugnus *in addit. ad 3. p. tom. 2. q. 9. art. 2. dub.* 1. & Vaſquez *in 3. par. tom. 4. q. 91. art. 1. dub. 5. n.* 10. vbi ait. Exiſtimo falſiſſimam opinionem Cani, quia reuera ſunt plura numero peccata, quando repetitur ſæpiſſimè eadem voluntas, etiamſi nunquam fuiſſet retractata actu contrario. Nullam enim continuitatem video in iis voluntatibus, cùm vna ex alia non dependeat, tam quando interruptæ ſunt naturali obliuione, quàm quando interruptæ ſunt contraria voluntate. Ita Vaſquez, & communiter DD. & ego.

His tamen non obſtantibus opinionem Cani, quam falſam vocauerunt Vaſquez, & Nugnus, nouiſſimè viri doctiſſimi amplexi ſunt, quorum verba accipe; Ioan. de la Cruz Dominicanus *in direct. conſcient. part. 2. de ſacram. Pœnit. q. 3. dub. 6.* Si intra aliquod tempus renouaſti plures cogitationes interciſas per ceſſationem, ſomnum, aut aliam occupationem, non teneris explicare ſingulas renouationes; cùm omnes illæ cenſeantur vnum peccatum in genere moris, etſi materialiter multiplicentur, ſat eſt enim explicare tunc tempus illarum cogitationum; ſecus ſi illæ cogitationes interrumpantur per actum contrarium. Ita ille, & ex eademmet Dominicanorum familia Petrus Fay *diſp. de ſacram. Pœnit. in addit. ad 3. part. D. Thomæ, quæſt. 9. art. 2. diſp. 5. ad 4. arg.* ſic aſſerit. Oportet aperire tempus, quo actum peccati quis continuauit, ſi notabile fuerit. v.g. permanſit aliquis in turpi cogitatione per integrum diem, aut hebdomadam, debet hoc pœnitens confiteri. Non eſt tamen neceſſarium dicere vices, quibus cogitationem illam repetiit, quando non fuit interrupta per actum contrarium, ſed ſolùm per ceſſationem, aut occupationem in aliis. Ratio eſt, quia repetitio illa non efficit diſtinctum numero peccatum mortale in genere moris; ſed tantùm vnum æquiualens pluribus. Idem dicendum proportionabiliter, quando quis per menſem, aut annum continuauit odio proſequi aliquem, neque toto illo tempore interrupit actu contrario. Ita Fay, licèt contrarium aſſerat Bonacina *de Sacram. diſp. 5. ſect. 2. punct. 1. §. 3. diffic. 2. n. 5.* Sed Audiamus Pitigianum *in 4. ſent. tom. 2. diſt. 17. quæſt. vnica, art. 5. circa quintum*, vbi ſic aſſerit. Si interruptio actus mali facta eſt per actum contrarium, neceſſe eſt confiteri eam in confeſſione, pandendo vices, quibus eandem malam voluntatem renouauit. Sed ſi interruptio fuit naturaliter, non oportet explicare huiuſmodi renouationes, ſed tantùm eius continuationem, ſi notabilis eſt; veluti dicendo, per totum menſem deſideraui hoc facere malum.

Et tandem hanc ſententiam docet Homobonus *de exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. cap. 13. q.* 83. ita aſſerens. Quando interruptio fieret alicuius negotij, aut alterius cogitationis occurrentis, vt cùm quis, v.g ſtatuit fœminam, vt ea potiatur, alloqui, ſed naturaliter ab aliis rebus distractus, & peregrina cogitatione abſorptus illius propoſiti obliuiſcitur, tunc cùm ſe negotiis vacuum videns, priſtinam illam iniquam voluntatem repetit, pandere vices, quibus illam renouauit, non tenetur pœnitens, cùm vnicum tantùm peccatum admittatur. Sic Homobonus, & ex parte hanc ſententiam docet Salas Societ. Ieſu *in part. 2. tom. 2. tract. 13. diſp. 5. ſect. 8. n* 85. vbi ſic ait. Voluntas efficiendi aliquod peccatum externum, quandiu opere non completur, nec interrumpitur per contrarium actum, licèt phyſicè interrumpatur, & poſtea renouetur, vnicum tantùm peccatum eſt. Intellige niſi inter ipſos actus voluntatis multum tempus intercedat, quia tunc cenſetur moralis interruptio. Ita Salas. Vnde ego, licet primam ſententiam ſequar, non condemnarem hanc ſecundam ſequi volentem, vt confeſſio reddatur hominibus facilior, & amabilis, ac iugum Domini ſuaue. Sed circa præſentem quæſtionem vide etiam Filliucium *tom. 2. tract. 21. ca. 8. n.* 317. Philiarchum *de off. Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap.* 22. Coninch. *de Sacram. diſp. 7. dub. 7. n.* 52. Reginaldum *tom. 1. lib. 6. cap. 4. part. 2. dub. 5. nu.* 118. Conradum *in reſp. part. 2. q.* 173. Lopez *in inſtruct. part. 1. cap. 13. quæſt* 4.

An mendacium de veniali peccato, quod eſt totalis materia confeſſionis, ſit peccatum mortale.

Resol. XCVI.

AFfirmatiuè reſpondent communiter DD. Nauarrus *in cap. fratres, de pœnit. diſt. 5. n.* 18. Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. cap. 8. nu.* 15. Coninch. *de Sacram. diſp. 6. dub. 3. n.* 8. Fagundez *præcept. 2. lib. 3. c. 2. n.* 10. Angelus *ver. confeſſio, num.* 57. Armilla *eodem verb. §.* 6. Filliucius *tom. 1. tract. 7. c. 5. n.* 112. Megala *in 1. part. lib. 5. c. 8. n.* 7. Villalobos *in ſumma, tom. 1. tra. 9. dub. 41. n.* 4. Sotus *in 4. diſt. 18. q. 2. art.* 4. Suarez *tom. 4 diſp. 22. ſect. 10. n.* 6. & alij communiter. Et ratio eſt, ait Suarez; quia pœnitens in tali caſu mentiendo efficit Sacramentum nullum, quia nulla materia apponitur formæ.

Sed Philippus Faber publicus Theologiæ Profeſſor in Academia Patauina nouiſſimè *in ſuo tract. de pœnit. in 4. ſent. diſt. 17. quæſt. vnica, diſp. 14. c. 3. n.* 51. docet mendacium veniale, etiam quando eſt tota materia confeſſionis, eſſe tantùm peccatum veniale. Ad rationem verò, quod forma redditur falſa, & nullum Sacramentum, reſpondet idem euenire cùm materia eſt partialis; nam etiam quis partialiter mentiens, facit vt ex illa parte forma ſit falſa, & ſit ſacrilegium: ſicut qui proferret formam conſecrationis ſimul ſuper panem triticeum, & hordaceum, non minus peccaret, quàm ſi ſuprà hordeaceum tantùm. Nec valet reſponſio Suarez, quòd non eſt par ratio de Euchariſtia, & de forma confeſſionis, quia illa eſt vniuerſalis, & reſpicit totam materiam, hæc non ita, ſicut qui baptizaret aqua, in qua mixta eſſet gutta aquæ roſaceæ, non propter hoc non baptizaret. Hæc, inquam, reſponſio non valet. Differentia enim illa inter formam Euchariſtiæ, & iſtam confeſſionis eſt voluntaria, quia vtraque cùm ſit forma Sacramenti, & habeat ſuam materiam, illam totam reſpicit, abſolutio enim reſpicit omnia, & ſingula peccata

UGR Biblioteca Universitaria

Vnde ſi in parte fraudetur, in parte læditur, & fit ſacrilegium. Exemplum autem illud de Baptiſmo non eſt ad propoſitum. Ratio enim propter quam aliquis aqua admixta guttæ aquæ roſaceæ baptizaret, non eſt, quia illa gutta ut partialis materia Baptiſmi, vt eſt veniale, ſed quia iſta gutta non mutat eſſentiam, & ſubſtantiam aquæ naturalis, ſed in illam conuertitur, ideò non lædit materiam illam, ne poſſit eſſe materia Sacramenti, ideò non eſt ſimile hic, & ibi. Hæc omnia Faber *vbi ſupra*, qui putat omne mendacium veniale, ſiue ſit partialis, ſiue ſit totalis materia Sacramenti, eſſe ſemper peccatum veniale, eſt enim ſemper res leuis, & parum lædit iudicium Confeſſarij, ideò nunquam conſendum peccatum mortale. Ita ille. An verò probabiliter, iudicio aliorum me remitto, mihi enim non placet.

Quàm ſit neceſſarium ad tollendos Confeſſariorum ſcrupulos, in imponendis paruis pœnitentiis adiungere poſt abſolutionem illam clauſulam, quidquid boni feceris, aut mali ſuſtinueris?

Resol. XCVII.

Licèt pœnitentiæ pro peccatis à Confeſſariis in confeſſione iniungendæ non ſint determinatæ, ſed relinquantur arbitrio Confeſſarij moderandæ, attentis criminum, & delictorum circumſtantiis; attamen ſi Confeſſarius pro magnis peccatis imponeret paruas pœnitentias, peccaret ex communi DD. conſenſu: ideò multi Confeſſarij magnis ſcrupulis in imponendis pœnitentiis excruciantur. Dicendum eſt igitur ad eorum ſolatium, quod ſi poſt peccatorum abſolutionem, apponant clauſulam illam, *quidquid boni feceris*, &c. excuſantur à peccato, ſi fortè paruas pœnitentias impoſuiſſent. Et ita docet Beia *in reſp. par. 3. caſ. 1. in fine*, vbi ſic aſſerit. Hinc fortè poſſunt excuſari à peccatis Confeſſores imponendo paruas pœnitentias, quia omnes hac clauſula iam vtantur, *quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſit tibi in remiſſionem peccatorum*, &c. Homines autem vt plurimum bona multa faciunt, & mala plurima ſuſtinent, quæ ſic applicata, rationem habent ſatisfactionis ſacramentalis. Ita ille. Et Homobonus *in exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. c. 15. q. 94.* ſic ait. Admonent DD. Confeſſarium debere pœnitenti iniungere, *vt quidquid boni fecerit, & mali ſuſtinuerit, in ſuam ſatisfactionem cedat*. Qua clauſula excuſari videntur Confeſſarij, ſi vel pro magnis peccatis paruas pœnitentias iniungant; ſic Homobonus. Vide etiam Reginaldum *in praxi, tom. 1. lib. 7. c. 3. ſect. 1. n. 26.* Filliucium *tom. 1. tract. 8. c. 2. n. 47.* & Bonacinam *de pœnit. diſp. 5. q. 5 ſect. 3. num. 13.* Sed ſupradicta opinio non eſt intelligenda, ſi pœnitens egeat pœnitentia aliqua præſeruatiua, quia illa opera bona ab ipſo poſtea facienda, non erunt forſitan proportionata ad neceſſariam peccatorum medelam, & verba dictæ clauſulæ erunt pœnitenti declaranda, vt ſciat leuem pœnitentiam ſibi ideò imponi, quia omnia bona opera totius ſuæ vitæ, in ſatisfactionem pœnæ peccatis ſuis debitæ iniunguntur & acceptantur.

An in articulo mortis etiam poſt confeſſionem factam, tamen cum attritione cognita, teneamur elicere, & habere actum contritionis omnium mortalium, quæ in vita commiſimus?

Resol. XCVIII.

Hic caſus omnibus deſeruiet. Nam quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortem? Affirmatiuam ſententiam docent Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 15. ſect. 4. n. 17.* Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 2. art. 4. dub. 4.* Zambranus *de caſ. occurr. temp. mor. c. 4. dub. 1. n. 4.* & alij. Probatur hæc opinio; nam vnuſquiſque tenetur ex charitate propria certam facere ſalutem ſuam omnibus mediis poſſibilibus. Sed quamuis practicè verum ſit attritionem cognitam ſufficere cum ſacramento Pœnitentiæ, tamen hoc non eſt de fide certum, & idem falſum eſſe poteſt. Ergo ſaltem vir doctus, qui totum hoc ſcit, & aduertit, tenetur in morte elicere actum contritionis, vel amoris Dei ſuper omnia, & hoc non faciendo mortaliter peccabit. Ita Suarez, primus auctor huius opinionis.

Sed contrariam ſententiam, & meritò, docent nouiſſimè doctus Fagund. *de præcep. 2. lib. 2. c 4. n. 13.* Becanus *de Sacram. c. 35. n. 3.* Layman *in Theol. mor. lib. 4. tra 6. c. 2. n. 6.* Coninh *de Sacram diſp. 3. dub. 1. n. 5.* & Faber *de pæn. in 4. ſent. diſt. 14. q. 2. diſp. 18 c. 3. n. 71.* cum aliis. Primò; quia nec in Scripturis, neque in Conciliis habetur tale præceptum charitatis. Secundò, nemo tenetur neque ex propria charitate, neque ex alio præcepto amplius facere, quàm id, quod Eccleſia docet ad ſalutem eſſe neceſſarium. Sed Eccleſia per Concilium Tridentinum docet ad ſalutem, & ad gratiam impetrandam à Deo, ſufficere attritionem cognitam ſimul cum Pœnitentiæ ſacramento. Ergo non tenetur quis ad amplius. Tertiò, quia ex iſta opinione ſequeretur incertum eſſe, non ſufficere attritionem cum Sacramento ad obtinendam ſalutem. Sed hoc dicere eſt falſum. Ergo fruſtrà requiritur alia certitudo extrinſeca. Quartò, ex hac opinione ſequeretur nunquam licere homini confiteri cum ſola attritione, quia ſemper ſe committeret periculo peccandi mortaliter, vel ſaltem non excipiendi gratiam, quod eſt omnino falſum. Ergo, &c. Quintò, quia ex iſta ſententia, non omnes homines tenerentur in tali caſu elicere actum contritionis, & amoris Dei, ſed ſolùm viri docti, qui ſcirent non ſufficere attritionem cum Sacramento, vnde tale præceptum naturale eſſet tantùm doctis impoſitum, & non indoctis, & ideo eſſet in hoc peioris conditionis Theologus, quàm artiſta. Sed hoc minimè dicendum videtur. Ergo, &c.

Cæteras rationes videbis apud Fabrum, & Fagundez, qui rectè notant ſententiam Suarez, laqueos iniicere conſcientiis in re graui, & ad ſalutem neceſſaria homines in dubium de propria ſalute adducere. Igitur infirmus in articulo mortis non tenetur in rigore, & ex præcepto elicere actum contritionis; ſed ſufficiet ſi confiteatur etiam cum attritione cognita, licèt melius faceret ſi in ſe excitaret perfectum dolorem de peccatis ob amorem Dei, vt notant ipſe Faber, & Layman *vbi ſupra*.

Sed dices, præceptum contritionis per ſe, & ex extrinſeca eius obligatione, obligat ſaltem in tempore mortis. Ita DD. communiter. Ergo tunc quilibet infirmus tenebitur elicere actum contritionis. Reſpondeo cum Fagundez *vbi ſup. præcep. 2. lib. 2. c. 6. n. 5.* quòd ſi tempore mortis exiſtat Confeſſarius, non tenetur quis elicere actum contritionis, ſed ſolùm tenetur attritionem præmittere, & confeſſionis Sacramentum ſuſcipere, quia per Sacramentum confeſſionis cum attritione, ex attrito fit homo contritus, & tunc ſatis ſuppletur obligatio præcepti, per attritionem videlicet, & ſuſceptionem Sacramenti confeſſionis. Vide etiam Io. de la Cruz *in direct. part. 2. de ſacram. Pœnit. q. 2. dub. 5. concl. 2.*

Quàm parcè, & cautè ſe gerere debeant Confeſſarij in interrogationibus aliquorum peccatorum cum mulieribus.

Resol. XCIX.

Ponam hic pulchra verba Angeli *verb. interrogationes, n. 1.* ſic aſſerentis. Confitetur mulier, quòd fuit cognita extra vas debitum, non quærat poſtea Confeſſarius in quo loco, vel quomodo, & huiuſmodi, ſicut faciunt quidam, qui potius ſunt contaminatores, quàm Confeſſores. Ita ille, quem poſtea ſequutus eſt Fagundez *præcep. 2. lib. 4. cap. 2. n. 8.* vbi ſic aſſerit. Si mulier, aut vir confitetur habuiſſe copulam extra vas naturale, non eſt inquirendum in qua parte corporis, quia ſufficit habere cognitionem huius peccati contra naturã, & non oportet ſcire illas

illas circunſtantias, quia maior cognitio poteſt afferre nocumentum magnum Confeſſori. Hinc Homobonus *in exam. Eccleſ. par. 1. tract. 4. c. 12. q. 11.* dixit præſtare aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum pœnitentis intelligere, quàm vel illi, vel ſibi aliquod ſcandalum creare, quæ verba ille deſumpſit ab Ægidio Coninch *de Sacram. diſp. 7. a. 56.*

An confeſſio Sacramentalis iniuncta ſingulis menſibus poſſit vltrà differri?

RESOL. C.

POnam hîc verba Ioannis Sancij *in ſelectis, diſp. 13. n. 9.* vbi ſic aſſerit. Animaduertito tamen non tranſgreſſurum pœnitentiam illum, cui eſſet iuſſum intra vnum menſem confitendum fore, ſi per tres, vel quatuor dies vltra menſem confeſſionem differret, præſertim ex cauſa iuſta, & idem iudico ſi votum eſſet emiſſum de confeſſione agenda. Non enim ita mathematicè præfigendus eſt terminus, nec Deus adeò rigoroſus exactor erit iudicandus. Imò ſi intra octo dies à menſe elapſo ſolennis aliquis dies ſequeretur, vel Iubilæum, &c. poſſe differri confeſſionem vſque ad illum diem mihi perſuadeo, ſi ægrè pœnitens ferret bis intra octo illos dies confiteri, vel Iubilæum non lucrari. Et poſſe anticipari per octo dies minimè dubito, ex cauſa illa Iubilæi, vel ſolennis diei. Quod ſi per tres hebdomadas confeſſionem præueniret, fortè non implebit præceptum, cùm mens iubentis eò tendat, vt per menſem curet pœnitens mundam habere conſcientiam; certior namque experientia ſumitur emendationis pœnitentis per ſpatium vnius menſis, quàm per hebdomadam. Hæc Sancius, multum pro praxi conducentia, licèt aliquibus non admodum certa videantur.

An coitus ſodomiticus inter maſculos in primo, & ſecundo gradu habeat etiam malitiam inceſtus, & ſit in confeſſione aperiendus.

RESOL. CI.

AFfirmatiuam ſententiam docent Azorius *part. 3. lib. 3. cap. 18. quæſ. 5.* Graffius *de arbitr. confeſſar. lib. 2. c. 34. n. 3.* vbi ſic ait. Eſt etiam inceſtus, quando coïtus ſodomitici fiunt inter maſculos in primo, & ſecundo gradu, vel coït maſculus cum maſculo, ſodomiam perpetrans, & maſculus eſt cognatus, licèt non ſit inceſtus quantùm ad matrimonium contrahendum, impediendum, aut dirimendum, & ita intelligitur Caietanus 2. 2. *quæſt.* 154. *art.* 11. Tamen ſodomiæ inceſtuoſæ rectè dicuntur; quoniam ſunt perpetratæ contra pietatem debitam cognatis, & quoniam ſunt abuſus luxurioſi inter cognatos; quare cùm habeant ſpecialem deformitatem, & malitiam præter malitiam ſodomiticam, eſt exprimendum in confeſſione non ſolùm, quòd fuerit perpetratum peccatum ſodomiticum, ſed quòd fuerit etiam cum fratre in primo, & ſecundo gradu, vel cum cognato, vel cum cognata. Imò coitus ſodomitici inter maſculos, qui ſunt cognati inter tertium, & quartum gradum conſanguinitatis, etiam habent ſpecialem deformitatem, & malitiam præter ſodomiticam. Ita Graffius, & Azor, & nouiſſimè Syluius *in 2. 2. D. Thomæ, q. 154. art. 12.*

Verùm hæc ſententia, quoad tertium, & quartum gradum, in praxi non recipitur, vt teſtantur Bellochius *in praxi Theol. mor. part. q. 1. n. 110.* & Homobonus *tract. de caſ. reſ. part. 2. caſ. 4. fol. mihi* 314. *in 2 editione.* Et ideò exiſtimo cum Florono *de caſ. reſ. part. 2. caſ. 6. n. 31* & Finellio *de caſ. reſ. caſ. 10. n. 10.* contra Zechium *de caſ. reſ. caſ. 15. n. 1.* per copulam ſodomiticam nullam contrahi affinitatem, & ex conſequenti, neque inceſtum committi; & ideò ratione inceſtus non erit reſeruatus abuſus fratris, aut ſororis per actum ſodomiticum inter gradus prohibitos, quamuis, vt aſſerit Finellius, perſonæ coniunctæ circunſtantia grauius reddat ipſum ſcelus. Sed ego, qui teneo circunſtantias aggrauantes intra eandem ſpeciem non eſſe in confeſſione aperiendas, puto contra Azorium, Graffium I. C. & Bonacinam *de matrimon. quæſt. 4. punct. 11. nu. 7.* poſſe aliquem probabiliter in tali caſu ſe accuſare de actu ſodomitico tantùm cum conſanguineo, vel affine ſine explicatione gradus primi, & ſecundi, cum quibus habita fuit copula, vt probabiliter docuit de copula non ſodomitica cum muliere affine, & conſanguinea, Giplius *de caſ. reſ. cap. 8. n. 5.* & Megala *in 1. part. lib. 5. c. 12. n. 9.* & nos diximus *in tract. de circunſtantiis:* quia inceſtus non differunt ſpecie, licèt contrarium etiam probabiliter aſſerant aliqui.

Notandum eſt tamen hîc obiter, Iacobum de Graffiis docere *in praxi de caſ. reſ. lib. 1. cap. 13. num. 9.* impuberes commiſcentes ſe cum conſanguineis, vel affinibus, non eſſe incluſos in caſu reſeruato inceſtus, licet contrarium ſentiat Floronus *de caſib. reſ. par. 2. caſ. 6. nu. 28.* ſed mihi opinio Graffij videtur probabilis, ex his quæ adduximus *in tract. 1. miſcellan. reſol. 1.*

An ſi quis culpabiliter omittat modicam iniunctam pœnitentiam, peccet mortaliter, etiamſi ſit impoſita propter peccata?

RESOL. CII.

PEccare mortaliter docuit nouiſſimè Ioannes Sancius *in ſelectis, diſt. 15. n. 14.* ſic aſſerens. Infero ex dictis implentem maiorem partem pœnitentiæ, & omittentem modicam in ſe, ſolùm delinquere venialiter. At ſi modica eſſet tantùm iniuncta, & illam culpabiliter non impleret, lethaliter peccare iudico, cùm truncum, & defectibile reddat Sacramentum, quod graue quid eſt. Sicut enim ille, cui impoſitum eſſet ſub pœnitentiam vnam tantùm ſalutationem Angelicam recitare, & nollet acceptare abſque cauſa, abſoluendus non eſſet, vt indiſpoſitus, renuens integrare Sacramentum. Eodem modo non volens implere iniunctam ſalutationem Angelicam mortaliter peccabit, cùm nolit implere illam obligationem, quam ſub mortali acceptauit; & quamuis oratio Angelica ſecundùm naturam orationis modica ſit materia, ſi tamen vt materia, & vt pars conſtituitur ſacramenti Pœnitentiæ, grauis eſt reputanda; ſicut deglutire guttam aquæ ſecundùm ſe quid modicum eſt, at poſt illius ſumptionem Euchariſtiam ſumere, quid graue eſt. Et quòd præceptum pronuncietur de non ſumendo Euchariſtiam poſt ſumptionem cibi, aut potus, quantumuis exigui, & graue ſemper præceptum violatur, & in re graui, videlicet irreligioſitas Sacramenti, ſicut ſimoniæ crimen mortale erit rem ſpiritualem vendere, etiam exiguo pretio. Ita Sancius, probabiliter quidem.

Sed contrariam ſententiam in praxi probabilem, & tutam eſſe exiſtimo, quam tuentur Henriquez *lib. 5. cap. 20. num. 3. in gloſſa, littera I.* Fagundez *præcept. 2. lib. 9. cap. 3. num. 14.* Coninch *de Sacram. diſpu.* 10. *dub.* 9. *num.* 80. Reginaldus *tom. 1. lib. 7. cap. 7. num. 77.* Vega *in ſumma, part. 2. c. 64. caſ. 3.* Rodriquez *in ſumma, tom. 1. cap. 56. num. 9.* & alij penes ipſos; quia leue reputatur ex hac parte Sacramentum non integrare. Adde, quòd Suarez *tom. 4. diſp. 38. ſect. 7. num. 5.* putat obligationem acceptandi pœnitentiam leuem, eſſe ſolùm ſub veniali.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Henriquez *lib. 5. cap. 20. num. 81.* quòd etſi pœnitentia grauis ſit, ſed ob venialia tantùm peccata impoſita, vt iuſtè aliquando fieri poteſt eius tranſgreſſio, non tranſcendit culpam venialem. Et ita docet Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. c. 15. num. 7.* niſi pœnitens verſetur in probabili periculo mortaliter peccandi, ſi pœnitentiam ſibi impoſitam non exequatur.

UGR Biblioteca Universitaria

An Confeſſarius ſæcularis vnius Epiſcopatus poſſit abſoluere pœnitentem alterius Epiſcopatus à caſibus reſeruatis?

RESOL. CIII.

DE hac quæſtione alibi actum eſt, & ideo nunc breuiter dico quòd negatiuam ſententiam docent Bellochius *in praxi Theol. mor. p.* 1. *q.* 2. *n.*24. Floronus *de caſ. reſ. p.* 1. *c.*4. §.11. *n.*4. & Sotus *in* 4. *diſt.*18. *q.*1. *art.* 4. vide etiam Chapeauilla *tract. de caſ. reſ. p.* 1. *c.*4. *diffic.* 9 Vgolinum *de poteſt. Epiſc. c.*36. *n.* 3. & alios.

Sed contrarium ego ſentio; & ita tenent Henriquez *lib.* 3. *de pœnit. cap.*14. *num.*8. & Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.*9. *diffic.*59. *n.*4. vbi ſic aſſerit. [Los peregrinos y caminantes ſe han de iuzgar como ſi fueſſen ſubditos del Obiſpo del lugar donde ſe hallan, que en eſte ſentido ſe ha de entender la coſtumbre, y la extrauagante de Eugenio IV. y ſi el caſo eſta reſeruado en ambos Obiſpados, ha ſe de abſoluer el Obiſpo, ò el que tuuiere ſu autoridad para abſoluer de los caſos reſeruados, y lo miſmo es ſi el caſo eſta reſeruado ſolamente en el Obiſpado donde eſta, mas ſi el caſo eſta reſeruado ſolamente en ſu proprio Obiſpado, en tel caſo puedele abſoluer el Confeſſor del Obiſpado adonde eſta, aunque no tenga autoridad para abſoluer de caſos reſeruados como tienen Cayetano, Paludano, y Suarez.] Ita Villalobos; & hæc omnia à fortiori procedunt in Confeſſariis Regularibus, modò pœnitentes id non faciant in fraudem proprij Ordinarij.

Quidam habebat caſum reſeruatum cum excommunicatione annexa, & vrgente neceſſitate celebrauit, quæſierunt an tenebatur in dicto caſu confiteri ſacerdoti inferiori?

RESOL. CIV.

ALiqui affirmatiuè reſponderunt, nam in tali caſu conſulens tenebatur ſaltem confiteri peccata non reſeruata, vt docent Alexander *p.*4. *q.*18. *membr.*4. *art.*5. §.2. Soto *lect.*10. *de confeſſione*, & probabilem putat Filliucius *tom.*1 *tract.*4. *c.*7. *n.*213. & licèt neceſſariò in tali caſu confitenda eſſe omnia peccata, velit Vega *in ſpeculo curatorum tom.*1. *cap* 11 *n.*173. Chapeauilla *tract. de caſ. reſeruat. cap.*8. & alij.

Nec obſtabat, quòd peccatum reſeruatum habebat annexam excommunicationem, nam in tali caſu etiam poteſt pœnitens confiteri peccata ex mente Nauarri *c.* 9. *n.*3. Couuarruuiæ *in cap. alma mater. p.*1. §.2. *n.*5. Caietani *in ſumma ver. abſolutionis impedimenta*, quia, vt ait Suarez *tom.*4. *diſp.*31. *ſect.*3. *n.*6. & *tom.*5. *diſp.*10. *ſect.* 3. *n.*9. excommunicatio non irritat abſolutionem, dum ſe tenet ex parte recipientis.

At ego tunc probabiliter etiam putaui, non ſolùm ratione excommunicationis, ſed etiam propter ſolùm peccatum reſeruatum potuiſſe conſulentem celebrare ſine præuia confeſſione. Et ita liberat pœnitentes habentes caſum reſeruatum à confeſſione peccatorum, etiam non reſeruatorum, Richardus *in* 4. *diſt.*17. *art.*2 *quæſt* 8. *ad* 2. Adrianus *qu.*4. *de confeſſ.* Durandus *in* 4. *diſt.*17 *qu.*19. & nouiſſimè Syluius *in addit. ad* 3. *p.* D. *Thomæ, qu.*20. *art.*2. *quæritur* 3. poteſt igitur in tali caſu ſacerdos, ſiue laicus, ſumere Euchariſtiam, vel celebrare Miſſam ſine præuia confeſſione cum Sacerdote inferiori, ſed tantùm cum contritione, tanquam non habens copiam Confeſſarij.

Dixi non ſolùm ratione excommunicationis; quia ſi peccatum reſeruatum habeat annexam excommunicationem, tunc licèt pœnitens habeat alia peccata non reſeruata, non tenebitur illa confiteri ſacerdoti inferiori, ſed poterit vrgente neceſſitate ſumere Euchariſtiam eliciendo actum contritionis. Et ita docent Vaſquez, *to.* 4. *tract. de excomm. dub.* 4. *n* 8. §. *tertia ergo opinio.* Syluius *vbi ſupra.* Megala *in* 1. *p. lib.* 5. *c.*19. *num.*7. *in fine.* Ledeſma *in ſumma, tom.* 1. *cap.*20. *diffic.* 2. Paludanus *in* 4. *diſt.* 7. *q.*6. *art.*1. *concl.* 2. & 4. Syluest. *ver. Excommunicatio* 4. *n.*1. & *verb. confeſ.*1. *q.*3. *caſ.*5. & *verb. confeſſor* 3. *n.*12 Gabriel *in* 4. *q.*1. *art.*3. *dub.*2. D. Antoninus *part.*3 *tit.*14. *c.*19. §.4. & alij. Ex quibus omnibus apparet pœnitentem habentem caſum reſeruatum, etiam cum excommunicatione, vrgente neceſſitate ad celebrandum, vel communicandum, poſſe vt ſibi magis libuerit, vel expedierit, aut confiteri peccata non reſeruata, ſeu ſimul reſeruata, & non reſeruata, vel elicere actum contritionis, ſine præuia confeſſione celebrare, aut communicare.

An ſi Confeſſarius habeat euidentiam, quòd pœnitens fecerit tale peccatum, & non ſit confeſſus, debeat illum abſoluere?

RESOL. CV.

REſpondendum eſt negatiuè, quia licèt Confeſſarius, qui non habet auidentiam facti, ſed ſolùm nouit ex aliorum relatu, vel vidit quidem peccatum, ſed non ei conſtat, quòd non fuerit interea confeſſus alteri, non poteſt negare abſolutionem, quia pœnitenti creditur pro ſe, & contra ſe; ſecus autem, vt præſupponimus in caſu noſtro, quando Confeſſarius ſcit pœnitentem peccaſſe, & non confeſſum fuiſſe Et ita docent Henriquez *lib.* 6. *cap.*20. *n.*6 Syluius *in addit. ad* 3. *par. q.* 9. *art.*2. *quæritur* 3. *concl.* 3 quia non eſt pronuncianda forma Sacramenti, vbi certò conſtat ſubiectum eſſe indiſpoſitum, & Confeſſor non ſolùm eſt iudex, ſed étiam medicus. Et hoc etiam tenent Suarez *in* 3. *p. tom.*4. *diſp.*32. *ſect.* 3 Fagundez *pr* 2. *lib.*6. *cap.*4. *n.*38. & nouiſſimè Sancius *in ſelectis, diſp.* 8. *n.*6 & *ſeq.*

At his non obſtantibus, noſter Megala *in* 1. *p. lib.* 1. *cap.*2. *num.*12. contrariam ſententiam tuetur, vbi aſſerit in multis caſibus excuſari pœnitentem à materiali integritate confeſſionis, & in eiſdem caſibus etiam ſecundùm doctrinam Suarez, ſi interrogetur à Confeſſario pœnitens, an peccatum commiſerit, confiteri non teneri, poſſéque pœnitentem abſque mortali negare. Ergo quando Confeſſarius ex propria ſcientia euidenter ſcit pœnitentem aliquod peccatum mortale commiſiſſe, ac euidenter etiam ſcit non eſſe confeſſum, & pœnitens neget illud commiſiſſe, poteſt aliquando Confeſſarius credere pœnitentem illud negare; non quia non commiſerit, ſed quia credit non teneri tunc illud confiteri; ergo tenetur tunc hoc ſibi perſuadere, & pœnitentem abſoluere, ſi in aliis eſt pœnitens ritè diſpoſitus, alioquin grauem illi iniuriam faceret. Ita Megala, qui alias rationes pro hac firmanda ſententia adducit. Sed circa præſentem quæſtionem præter DD. citatos, vide etia Toletum *lib.*3. *cap* 16. *n.*4. Nauarrum *cap.*8 *num.*17. *verb.*21. Fumum *verb. Confeſſio* §.17. & 20 D. Antoninum *part.*3. *tit.*14. *cap.*18. §.15. Syluestrum *ver. confeſſio* 3. *n.*8. & alios.

Quis ex deuotione recitabat ſingulis diebus Officium Beatæ Virginis, qui poſtea habuit pœnitentiam recitandi per annum ſingulis diebus tertiam partem coronæ eiuſdem Beatæ Virginis, quæſiuit à me an ſatisfaceret dictæ pœnitentiæ cum recitatione ſupradicti Officij?

RESOL. CVI.

NEgatiuam ſententiam docent Lauorius, *tract. de indulgen. p.*2. *cap.*5. *n.*49. Valentia *tom.*4 *diſp.*7. *q.*20. *punct.*3. Reginaldus *tom* 1 *lib.*7. *cap.*11. *n.*125. Nauarrus *de indulgent. not.*31. *n.*20. & Paludanus *in* 4 *diſt.*20. *quæſt.* 4. *art.*2.

UGR Biblioteca Universitaria

Sed his non obſtantibus, tunc ſupradicto conſulenti oſtendi Bonacinam de *Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 4. n. 8.* vbi docet, obligationem pœnitentiæ ceſſare, non ſolùm per indulgentias, verùm etiam per remiſſionem pœnæ alia via obtentam, vt per alia pia opera ſatisfactoria propria ſibi applicata; nam eædem rationes militant in indulgentiis, ac in aliis operibus piis ſatisfactoriis. Ita Bonacina, quæ quidem opinio limitanda eſt, dummodo pœnitentia non ſit medicinalis, & præſeruatiua, ſed tantùm ſatisfactoria, vt erat pœnitentia conſulentis. Et ideo ſupradicta ſententia probabilis tunc mihi, & aliis per conſulentem conſultis, viſa eſt, ſed non videtur à priori recedendum, cùm non poteſt pœnitenti conſtare an per illam recitationem ſatisfaciat pœnæ, quia opus in pœnitentiam iniunctum habet virtutem ſatisfaciendi ex opere operato, qua caret illa Officij recitatio.

An ſi quis probabiliter iudicat ſe non peccaſſe mortaliter, vel iam eſſe confeſſum tale peccatum, ſi probabiliter etiam iudicet contrarium, teneatur confiteri?

Resol. CVII.

Affirmatiuè reſpondet Nugnus *in addit. ad. 3. p. q. 9. art. 1. dub 4. in fine*, quia putat, quòd tunc homo poteſt ſequi opinionem probabilem, quando in ipſis rebus non imminet aliquod periculum, & citat pro hac ſententia D. Thomam, Paludanum, Richardum, Sotum, Victoriam, Nauarrum. Idem docet Salas *in part. 2. tract. 8. quæſt. vnica, ſect. 5. num. 60. in ſolut. ad 4.* & ex parte hanc ſententiam docet Coninch *de Sacram. diſp. 7. dub .. num. 68.* vbi putat, quòd qui probabiliter iudicat ſe non eſſe confeſſum aliquod peccatum, teneatur illud confiteri.

Mihi verò contraria ſententia videtur etiam probabilis, quam docent Pitigianus *in 4. ſent. tom. 2. diſt. 27. quæſt. vnica, art. 11.* Suarez *in 3. p. tom. 4. diſp. 22. ſent. 9. n. 6.* & alij, nam poteſt vnuſquiſque ſequi opinionem probabilem, quæ tollit periculum, quod timet Nugnus *vbi ſupra.*

Sed difficultas eſt quando pœnitens probabilius iudicat ſe peccaſſe mortaliter, vel non eſſe confeſſum tale peccatum. In hoc caſu Coninch *vbi ſuprà*, & Fagund. *pr. 2. lib. 3. c. 4. n. 7.* docent illud peccatum debere confiteri, quia pœnitens non eſt iudex, ſed eſt accuſator ſui ipſius, & teſtis, & niſi tale peccatum tunc ſub eo dubio confiteatur, poteſt ſe exponere periculo mortaliter peccandi, & ideo tenetur euitare huiuſmodi periculum, confitendo illud peccatum ſub eo dubio, ne forte peccato mortali ſe exponat. Ita ille.

At hæc ſententia mihi non placet. Non enim poſſum intelligere, quomodo pœnitens ſequendo opinionem probabilem exponat ſe periculo peccandi mortaliter, vt timet Fagundez; nam opinio probabilis hoc efficit, vt quis eam ſequendo ſine periculo operetur, etiam probabiliori, & tutiori relicta; & ita noſtram ſententiam docent Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib.... cap. 11. n. 76.* Syluius *in addit. ad. 3. part. q. 6. art. 4. quæritur 3.* & alij.

Notanda eſt etiam hic obiter ſolennis doctrina Ioannis Sancij *in ſelectis, diſp. 41. n. 18.* vbi aſſerit, quòd nullus etiamſi ſcrupulis non ſit vexatus, poſt mediocrem adhibitam in diſcuſſione conſcientiæ ſuæ perquiſitionem in ordine ad confeſſionem peccatorum efficiendam, teneatur vlteriùs de anteacta vita cogitare; quòd ſi aliquid occurrat non explicatum fuiſſe in confeſſione, poterit ſibi perſuadere illud iam fuiſſe memoratum. Ita Sancius, quòd eſt valdè notandum ad tollendum multos ſcrupulos.

Quidam puer vſque ad 13. annum non ſe accuſauit de ordinariis pollutionibus quas faciebat, ſciens poſtea hoc eſſe peccatum mortale; dubitatum fuit à multis Confeſſariis, an teneatur repetere omnes confeſſiones?

Resol. CVIII.

Reſpondi tunc de hoc caſu interrogatus negatiuè, nam poteſt dari ignorantia inuincibilis de pollutione, quæ non ſit peccatum, vt in ſpecie notant Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. c. 8. n. 3.* Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib... cap. 16. n. 33.* & addidi etiam celebrem doctrinam à Confeſſariis nunquam obliuioni tradendam, quam tradit Nauarrus *in cap. fratres, de pœnit. diſt. 5. n. 82.* Syluester *v. confeſſio 1. quæſt. 3.* Beia *part. 1. caſ. 9.* Vaſquez *in 3. part. tom. 4. q. 92. art. 3. dub. 1. n. 7.* & Reginaldus *in praxi, tom. 1. lib. 6. cap. 5. ſect. 3. n. 153.* vbi ſic ait. Cùm quis per ignorantiam aliquod peccatum mortale omiſit in confeſſione, eo quòd erroneè putaret ipſum non eſſe tale, etiamſi error inuincibilis fuerit, nec à mortali perpetrantem excuſaret, tamen ab iteratione totius confeſſionis ita vt ſufficiat pœnitẽtem ipſum in ſequenti confeſſione peccatum omiſſum declarare. Sic ergo pueri & puellæ, quæ grandiores factæ nouè agnoſcunt peccatum mortale eſſe, quod aliàs omiſerunt confiteri, eo quòd ignorarent illud tale eſſe, non tenentur iterare confeſſiones eorum quæ confeſſi fuerunt legitimè, ſed tantùm eorum quæ omiſerunt. Et idem dicendum eſt de circumſtantia peccati omiſſa, & de numero peccatorum non expreſſo in confeſſione. Ita Reginaldus, ex quibus tunc, vt dictum eſt, conſului ſupradictum iuuenem non fuiſſe aſtrictum præteritas confeſſiones reïterare, ſed ſufficere ſe in prima confeſſione de pollutionibus factis accuſare.

Notandum eſt etiam hic obiter, quòd quando confeſſio nulliter facta fuit, & poſtea aliæ intermediæ factæ ſunt cum vero dolore, & propoſito ex obliuione naturali, pœnitens non eſt confeſſus defectus inualidæ confeſſionis; tunc non erit opus omnes præteritas confeſſiones reïterare, ſed ſolum defectum nullitatis & peccata in ea confeſſa, vel confitenda; quia confeſſiones intermediæ validæ fuerunt, & ſemper validæ manent. Et ita docent Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp. 41. n. 10.* Vaſquez *in 3 p. tom 4. q. 92. art. 3. dub. 1. n. 9.* cum aliis. Et hæc ſententia ſæpiùs me in praxi à multis laboribus liberauit.

In quodam monaſterio Monialium quidam Confeſſarius inter audiendas confeſſiones aliquando dormiebat, vnde non intelligebat aliqua peccata, quæſierunt à me poſtea, an dictæ confeſſiones eſſent repetendæ?

Resol. CIX.

Reſponderunt aliqui affirmatiuè, quia confeſſio eſt accuſatio ſui ipſius. Ergo erit nulla, ſi non à iudice intelligatur & adducebant Syluestrum *verb. confeſſio. 1. q. 3.* & alios.

Sed ego conſului ſupradictas confeſſiones non eſſe reïterandas cum Henriquez *lib 5. cap. 14 n. 5.* & nouiſſimè inuenio hanc ſententiam docere etiam Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. c. 9. n. 5.* vbi ſic aſſerit. Si pœnitens bona fide ſua peccata aperuit, & culpa in ſolo Confeſſario reſedit, ob ſurditatem, vel animi diſtractionem, arbitror datam abſolutionem validam, & fructuoſam eſſe, propterea quòd eſſentia, & effectus ſacramenti Pœnitentiæ conſiſtere poſſit abſque integra, & ſpecifica peccatorum explicatione, ſi ea ſine vlla culpa pœnitentis, ſuúmque dolorem Sacerdoti explicantis intermittatur. Nihilominus ſi pœnitens poſtea cognoſcat vnum, vel plura peccata mortalia Confeſſarium nullo modo intellexiſſe, debet ea ſola cum aliis poſtea commiſſis in

UGR Biblioteca Universitaria

ſequenti confeſſione iterum explicare, quia ſemper manet explicatio peccata omnia mortalia ſecundum ſpeciem, & numerum Sacerdoti indicandi, vt omnibus abſolutio directè, & in ſpecie conferatur.

An Parochus poſſit exponere ad confeſſiones audiendas approbatos à quocunque Epiſcopo?

RESOL. CX.

POſſe Parochum concedere facultatem ſimplici Sacerdoti ad excipiendas ſuorum parochianorum confeſſiones, putant Ledeſma *in ſum. tom.1.de ſacram. Pœnit. 12.mediatè ad 5.concluſ.* & Ludou. de San Iuan *in ſumma, q.7.art.2.de pœnit.diffic.*11. cum aliis.

Sed hanc opinionem reiiciunt Fagundez *præcept. 2. lib.7.c.2.n.*43. Zanardus *in direct.p.* 1. *de ſacram.Pœnit.c.* 26. Nugnus *infra* cum aliis communiter, & patet ex Concilio Tridentino. Difficultas eſt, an hoc poſſint efficere cum Sacerdotibus ſaltem approbatis ab aliquo Epiſcopo. Negatiuè reſpondent Nugnus *in addit. ad 3. p. q.8. art.5 dub.* 7. *ad 4.argum.* Sed ſententiam affirmatiuam ſuſtinet Io. de la Cruz Dominicanus *in direct.p.2.de ſacram. Pœnit. q.5. dub.6. concl.*3. vbi ſic aſſerit. Ex dictis patet, poteſtatem conceſſam Parochis *inc.omnis vtriuſque ſexus*, delegandi ſuam iuriſdictionem aliis Sacerdotibus aliàs idoneis, non eſſe ablatam in Concilio Tridentino, ſed ſolùm, quòd Parochi non poſſint iudicare de idoneitate requiſita pro confeſſionibus audiendis. Vnde patet poſſe Parochum delegare ſuam iuriſdictionem Sacerdoti ſemel approbato à ſuo, aut extraneo ordinario, vel etiam extraneo Parocho pro ſuis ouibus, & pro ſe in eiſdem caſibus. Ita ille, & ante illum Henriquez *lib.7. c.12.n.*4. & nouiſſimè Ægidius Coninch Societatis Ieſu *de Sacram. diſp.*8. *dub.7. n.* 57. docet etiam hanc ſententiam, ſecluſa tamen prohibitione Epiſcopi, itaque ſic ait: Quamdiu Epiſcopus non prohibet ſuis Parochis, aut Superioribus Religioſorum, ne Sacerdotes alibi approbatos ad audiendas confeſſiones in ſua diœceſi exponant, hi validè aſſumuntur, & exponuntur, quia habent conditionem à Concilio Tridentino requiſitam, quòd ſcilicet à ſuis Ordinariis ſint approbati. Ita Coninch.

Ex quibus patet, maximè non extante prohibitione Epiſcopi, quòd approbatus, v.g. in diœceſi Meſſanenſi, ſi transferat ſe in diœceſim Panormitanam, poſſit ibi à Parocho, vel Superiori Regularium aſſumi, vt eum adiuuet in audiendis confeſſionibus ſine noua approbatione Archiepiſcopi Panormitani. Neque aduersùs hanc ſententiam faciunt aliquæ declarationes Cardinalium; nam ad illas, & argumenta contraria optimè reſpondet Coninch, *vbi ſuprà.*

Notandum eſt etiam hîc obiter, ſupradictos Confeſſarios ex conſenſu Parochorum audientes confeſſiones, non eſſe puniendos ab Epiſcopis, eo quòd in aliena diœceſi confeſſiones auſcultent, quidquid in contrarium aſſerant Ledeſma *in ſum. tom.1.de ſacram.Pœnit.c.12.immediatè ad 5. concl.* & Ludou.de San. Iuan *in ſum q.7. art.de pœnit. diſp.* 12. Et ita docet contra illos Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.*48.*n.*52. qui etiam notat *diſp.* 44. *n.*27. quòd Epiſcopus iuſtè non poterit punire Confeſſarios alibi approbatos, audientes confeſſiones in ſua diœceſi virtute Bullæ Cruciatæ, abſque noua approbatione. Nam ſecundùm opinionem Doctorum probabilem, ſi non committunt culpam, digni nequaquam erunt pœna. Sed in caſu, de quo loquimur, Confeſſarij ſequuntur opinionem probabilem. Ergo digni non erunt, vt ab Epiſcopis puniantur. Et ideo idem Sancius *diſp.*33. *num.* 43. aſſerit, non poſſe iuſtè Superiorem punire ſubditum non obedientem, ductum ad id probabili opinione, quia cùm tunc non obediendo, minimè delinquat, & nullus dignus ſit pœna, niſi ob culpam, ſit tunc non habere ius Superiorem punitionis dandæ ſubdito. Sed totum hoc accidit in caſu noſtro. Ergo. Sed his non obſtantibus omnia ſupradicta, diſputationis cauſa dicta eſſe volo, nam negatiuam ſententiam in praxi obſeruandam eſſe puto.

An ſi pœnitens abſque neceſſitate manifeſtauit complicem in confeſſione, teneatur Confeſſarius occultare tale peccatum ſub ſigillo Confeſſionis?

RESOL. CXI.

AFfirmatiuam ſententiam docet Malderus *tract. de ſigillo. c.*18. qui citat Suarez, Vaſq. Ledeſmam, Bannez, Nugnum. Idem etiam docet Sylui *in 3.p.q.11.art. 11.concl.*2. qui citat Sotum, Richardum, Syluestrum, Angelum, & eſt communis opinio, quam nouiſſime etiam docet Faber *de pœn.in 4.ſent.diſt.19.q.vnica, diſp.34.cap.2. n.31. & c.4.n.*84. Pitigian.*in 4. tom.2.2.diſt.21.q.2.art.8. concl.*3. Villalobos *in ſum.tom.1.tr.9.diffic.*73. *n.*1. ſic aſſerens. [El ſigillo ſe eſtiende a todos los pecados confeſſados, y ſus circonſtancias, y a las coſas, que ſon neceſſarias para declarar los pecados, y aſſi ſi el penitente declarò el complice, ora porque era neceſſario para declarar el peccado, ò por ignorancia (que es muy ordinario) todo eſto cae debaxo de ſigillo.] Ita ille.

His tamen non obſtantibus negatiuam ſententiam docet Io.de la Cruz *in direct.conſcient. p.2. de ſacram.Pœnit.q.6.dub.2.concl.*2. vbi ſic ait. Si pœnitens abſque neceſſitate manifeſtauit in confeſſione complicem ſui peccati, non tenetur Confeſſor complicis peccatum occultare ſub ſigillo confeſſionis, ſed ex ſolo ſecreto naturali. Nam tunc peccatum complicis materialiter ſolùm pertinet ad iſtam confeſſionem, & ſicut eſt dictum in confeſſione, poſſet dici extra eam, & ſic pro bono communi eſt manifeſtandum, ſicut alia ſecreta naturalia, dum tamen non explicetur pœnitens. Ita ille. Sed tu tene primam ſententiam, quia quæ neceſſaria ſunt ad integritatem confeſſionis; vel quæ dicuntur quaſi coniunctim ad declarationem proprij peccati, ſunt materia ſigilli. Secundò, quia ex reuelatione peccati, complicis, ſæpe numero poteſt agnoſci peccatum pœnitentis, vnum enim eſt alterius manifeſtatiuum. Tertiò, alioquin confeſſio redderetur oneroſa, & odioſa.

Dices hoc verum eſſe, quando complex ex neceſſitate integritatis confeſſionis ſecundùm opinionem multorum DD. manifeſtatur, non autem quando abſque neceſſitate manifeſtatur, vt eſt in caſu noſtro. Reſpondeo, & dico hoc etiam procedere, non modò cùm ad peccatum declarandum neceſſarium fuerit complicem in confeſſione exprimi, ſed etiam cùm fuerit vtile. Imò quoties ad eum finem pœnitens (etiamſi in eo fortè agat minus prudenter) id dixerit, quod eſt in confeſſione tolerandum, habita ratione communis modi confitendi hominum multa ſæpe dicentium animo declarandi ſua peccata, quæ non ſunt ad id neceſſaria, imò interdum neque vtilia. Cùm ergo ſimplices, & imprudentes animaduertendi non ſint à Confeſſore, ſicut nec alij, tacenda non ſunt quæcunque ab eis dicuntur ad explicationem peccatorum ſuorum, vt poſſint ſecurè, & ſine timore reuelationis confiteri. Et hæc reſponſio deſumpta eſt ex celebri doctrina, quam adducunt in terminis Reginaldus *tom.1.lib.3.cap.4.n.*39. Suarez *tom.4.diſp* 33.*ſect.*3.*n.*5. & Malderus *tract.de ſigillo, cap.*18 *fol.mihi* 170. vbi probant, omnia, quæ occaſione ſui peccati explicandi, pœnitens in confeſſione dicit, cadere ſub ſigillo, etiam ſi ſuperfluè addita ſint.

An qui inuenit chartam, in qua ſcripta erant alicuius peccata, teneatur illa abſcondere ſub ſigillo confeſſionis?

RESOL. CXII.

TEneri dicta peccata abſcondere ſub ſecreto naturali, non autem ſub ſigillo confeſſionis, docent Suarez *tom.4.diſp.*33.*ſect.*4.*n.*5. Coninch. *de Sacram. diſp.9. dub.4.*

UGR Biblioteca Universitaria

dub.4.n.50. Layman *in Theol.mor.lib.4. tract.6.c.15.n.19.* Henriquez *lib.3 de pœnit. c.20.n.2. & in gloſſa littera M.* Megala *in 1.par.lib.1.c.16.n.7.* Onuphrius *opuſc.de ſigillo confeſſionis.ſect.3. qu.vnica, dub.6 fol.mihi 228.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia etſi peccata illa deſcripta fuerint; aut ſint futura materia remota confeſſionis, tamen non ſciuntur primò, & immediatè ex ſacramentali confeſſione; ſed omninò ab extrinſeco. Ergo non cadunt ſub ſigillo confeſſionis. Vnde ex his apparet, quòd ſi dicta peccata vergerent in damnum commune, ſeu alicuius tertij innocentis, teneretur in tali caſu, vt notat Layman *vbi ſupra*, qui dictam chartam inuenit, illa peccata ad auertendum tale damnum, reuelare, nam ſecretum naturale, vt patet non obligat cum damno alterius.

Sed ego contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, & ita docent Fagundez *præc.3.lib.6.c.5.n.16.* Delrius *in diſquiſ.magicis lib.6.cap.1 ſect.2.* Graffius, Vega, Viualdus, Nauarra penes ipſos. Idem etiam docet nouiſſimè Homobonus *de exam. Eccl.par.1.tract.5.cap.21.quæſ.112.* Zanardus *in direct.confeſ. p.1.de ſacram.Pœnit.c.29.dub.2.* Rodriquez *in ſum.tom.1.cap.55.n.4.* Berarducius *in ſumma corona, part.1.cap.3.n.17.* & Malderus *tr.de ſigillo confeſſ.c.13.* vbi ſic aſſerit. Qui inuenerit deſcripta pœnitentis peccata, quæ litteris mandauit fortè memoriæ cauſa, vt ea exactiùs confiteatur, tenetur ſigillo, ſiue iam confeſſio facta ſit, ſiue adhuc facienda ſit. Communis Doctorum ratio eſt, quia chartæ iſtius tenor eſt aliquid confeſſionis, & quaſi confeſſio ſcripta, vt æquiparari poſſit charta illa eo modo, quo quis caſu audit confeſſionem, eſt enim charta illa quaſi internuncia iuuans memoriam confitentis: itaque cenſetur ſigillata ſacro ſigillo. Ita Malderus, & rectè quidem; nam charta illa dici poteſt confeſſio inchoata: & ſi peccata illa ſint confeſſa, iam effecta. Ideò firmius dicere poſſumus, cadere illa ſub eodem ſigillo, ſicut illa, quæ aliquis reuelauit mihi ex dicto Confeſſarij, vel ex auditione confeſſionis. Et licet pro contraria opinione adſint DD. tamen noſtra eſt amplectenda, quia fauorabilior eſt Sacramento.

Notandum eſt hìc obiter, Layman *in Theol.mor.lib.4. tract.6 cap.15.n.19.* aſſerere, quòd ſi dictæ ſchedulæ repertor moraliter certus ſit, non niſi leuia, & non infamantia peccata in ea ſcripta eſſe, ideòque curioſitate legat, vel lecta aliis euulget; non debet cenſeri pluſquam venialiter peccaſſe, quia non violauit ſigillum confeſſionis, ſed tantùm naturale, cuius obligatio ob materiæ paruitatem minuitur. Ita ille. Sed ego puto ita facientem peccare mortaliter, & frangere ſigillum cõfeſſionis, ſicut Superiorem, vel Iudicem, qui inuenta ſchedula peccatorum alicuius vellet contra illum inquirere, & punire. Vide Fabrum *in 4.ſent. diſt.19. q.vnic.diſp.34.c.4.n.88.* Reginald. *in praxi, tom.1.c.3.n.30.* & alios communiter.

An liceat Confeſſario interrogare de complice in confeſſione, in ordine ad ipſius correctionem, & illam facere ex licentia pœnitentis?

RESOL. CXIII.

AFfirmatiuè cum aliquibus limitationibus videtur reſpondendum ex Fagundez *præcep.2. lib.5.c.2.n.2.* Suarez *in 3.p. tom.4. diſp.34.ſect.4 num.4.* & aliis, penes ipſos; quia talis actio non eſt de ſe mala, ordinatur enim ad bonum finem, neque eſt contra ſigillum, quia Confeſſarius in tali caſu loquitur de auditis in confeſſione ex licentia pœnitentis.

Sed tu contrarium tene cum Villalobos *in ſum. tom.1. tr.9.diffic.38 n.5.* Syluio *in addit.ad 3.p. D.Thomæ, qu.11. art.2.concl.2.* Maldero *tract.de ſigillo confeſ.cap.17.* Corioliano *tract. de caſ.reſeru. part.1.ſect.3. art.9.* Rodriquez *in ſum. tom.1.c 109. num 9. in editione nouiſſima.* Ledeſma *in ſum.tom.1.de ſacram Pœnit.cap.22 conc.6.* Bannez *in 2.2. q.33.art.8.dub.8.part.2.concl.4.* Soto *in 4.ſent. diſt.18. q.2. art.5. ad 4.* & nouiſſimè hanc ſententiam docent Petrus Fay *in addit. ad 3.part. q.11.a.1. diſp.vnica.* Petrus Lorca *in 2.2.D.Thom.q.33.art.6.ſect.3.diſp.45.n.20.* & Nugnus *in addit.ad 3.part.q.11. art 2. dub.2.* vbi oppoſitum vocat temerarium, & pernicioſum, tanquam ipſius Sacramenti deſtructiuum; & reſpondet ad omnia argumenta, quæ pro affirmatiua ſententia adducit Suarez. Et ratio eſt, quia talis correctio non poteſt effici ſine iniuria Sacramenti, non eſt enim negandum multum derogare ſigillo confeſſionis notitiam illius ad effectus adeò extrinſecos: finis etenim intrinſecus ſacramenti Pœnitentiæ eſt, tantùm iuſtificatio pœnitentis, non autem emendatio complicis. Cæteras rationes inuenies apud Nugnum. Et hæc opinio eſt communis in ſchola D. Thomæ.

Notandum eſt etiam, quòd ſtando in prima opinione, & ex hypotheſi concedendo eſſe probabilem, non tamen ex hoc debet Confeſſarius interrogare de perſona complicis in hunc finem correctionis, ſed expectare, vt pœnitens id ſua ſponte declaret. Neque ſe inuitet ad faciendam correctionem, etiamſi intelligat eſſe neceſſarium, ſed expectet petitionem pœnitentis, hic enim fortè per ipſum vel per alium curabit corrigere. Et ita docet Filliucius *tom.1.tract.7.c.11.n.349.* Vnde apparet multum errare aliquos Confeſſarios ex zelo indiſcreto, & ex ignorantia extorquentes complices à pœnitentibus propter correctionem, vnde dum conſcientiis aliorum mederi volunt, ſuarum conſcientiarum iacturam faciunt, aiunt Henriquez *lib.2.de pœnit cap.9.n.10.* & Fagundez *præc.2.lib.5 cap.1.n.12.* & alij.

An circumſtantia ſcandali indirectè voliti ſit in confeſſione aperienda?

RESOL. CXIV.

QVis, v. g. induxit mulierem non paratam ad fornicandum non directa intentione, expetendo ruinam ipſius, & eo affectu, vt ipſa peccet, ſed propter propriam delectationem & vtilitatem; quæritur an dicta circumſtantia ſcandali ſit in confeſſione explicanda. Aliqui negatiuè poſſent reſpondere, quia in tali caſu circumſtantia ſcandali eſt tantùm aggrauans in eadem ſpecie, vt docent expreſſe ex Societate Ieſu Fagundez *pr.2. lib 4. c.4. n.4 & 5.* & ex Dominicanorum familia Ledeſma *in ſum. tom.2.tract.4.cap.3.concl.5.* & alij, *vbi infra.* Sed circumſtantiæ taliter aggrauantes, ex multorum ſententia probabili non ſunt in confeſſione explicandæ. Ergo, &c.

Sed Doctores communiter contrariam ſententiam docent, & ita ait Lorca *in 2. 2. quæſt.43 ſect.3.diſp.56. num.7.* ſcandalum actiuum quando non eſt ſpeciale peccatum, eſt circumſtantia, & ideo aggrauans, vt nimis augeat peccatum, & ſic in confeſſione explicanda. Qui enim eſſet cauſa peccati alterius, non ſatisfaceret integritati confeſſionis ſi ſolùm diceret, Peccaui cum quadam fœmina, aut fui particeps homicidij, quod quidam commiſit: ſed exprimere tenetur, Fui cauſa peccati alterius, & induxi illum ad peccandum. Neque quiſquam conceſſit hanc circumſtantiam taceri poſſe, neque tutò, & ſine temeritate concederetur. Ita Lorca, & ita etiam hanc ſententiam docent Villalobos *in ſumma, to. 2. tr 3. diffic.8.n.3.* Becanus *in 2.2. cap.17. q.2. num.5.* Coninch. *de actibus ſupernat.diſp.32. dub.5 num.35.* Filliucius *tom.2. tract.28.c.6.n.226.* Fagundez, Ledeſma *vbi ſupra,* & alij *vbi infra.*

Sed difficultas, quæ magis affligit in confeſſione, eſt iſta, an ſit explicandus numerus perſonarum, quibus ſcandalum datum eſt etiam vnico peccato, vt quando, v. g. peccauit publicè coram multis, præbendo illis ſcandalum, &c. Reſpondent affirmatiuè Syluius *in 2.2 D. Thomæ, q.43.art.3.concl.2.* Filliucius *vbi ſupra,* Sanchez *in ſum.tom.1 lib.1 cap.6.num.8.* Layman *in Theol. mor. lib.2. tract.3.cap.13.n.6.* & alij. Igitur in confeſſione non ſolùm teneris

teneris explicare ſpeciem peccati mortalis, ad quod tuo exemplo induxiſti? ſed etiam exprimendus eſt numerus perſonarum, quas ad tale peccatum traxiſti. Vnde patet ignorantia multorum Confeſſariorum, qui cum pœnitentes ſe toties accuſant dediſſe ſcandalum, non faciunt illos accuſare, neque de ſpecie peccati, neque de numero perſonarum, cæci quidem ſunt, & duces cæcorum; ſicut etiam in alio caſu paſſim occurrenti, nempe quando quis ſe accuſat de delectatione rerum turpium, ex colloquio cum aliis, nam in tali caſu, vt bene aduertunt Bonacina *de Sacr. diſp.* 5 *q.* 5 *ſect.* 2. *punct.* 2. §. 3. *diffic.* 3. *n.* 21. & alij; tenetur exprimere conditionem perſonarum adſtantium, an fuerint coniugatæ, ſolutæ, &c. Et tenetur etiam exprimere qualitatem ſermonis, ſi videlicet fuerit circa coniugatos, circa ſolutos, circa nefandum vitium, &c. quæ omnia non obſeruantur, ſed malè.

An Confeſſarius poſſit imponere, ſub pœnitentia, quòd ſacra Euchariſtia non ſuſcipiatur?

Resol. CXV.

HÆc quæſtio noſtris temporibus fuit in Hiſpania inter viros doctos ſummopere agitata, & affirmatiuam ſententiam docuit Salazar *tract. de frequent. commun. cap.* 14. §. 1. vbi ſic aſſerit. [El ſentimiento de la Igleſia vniuerſal es y ha ſido ſiempre, qua el Confeſſor puede imponer por penitencia la dilacion de la Comunion ſi ay juſtas cauſas para ello, y que muchas vezes la ſuele auer. No puedo citar por eſta ſentencia ninguno en particular, porque nadie la ha tratado en terminos;] & poſt multas rationes, quas adducit, tandem ſic concludit. [Se collige claramente que aunque en la eſpeculation podamos tener diuerſos paraceres, però en quanto à la praticatodos hemos de conuenir en que el penitente à quien ſu Confeſſor le mandare en penitencia de ſus culpas, que no comulgue, ſiempre eſtara obligado à obedecerle. Porque el dicho Confeſſor para dar la pœnitencia es ſuperior y la que le impone es ſiguendo opinion probable, y aſſi aunque para las eſcuelas ſea eſte punto de controuerſia de argumento y diſputas, para los penitentes, no es materia de duda ni conſultacion.] Ita ille.

Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docet Sancius *in ſelectis*, *diſp.* 33 *per totam*, quia ceſſatio operis virtutis nullius eſt entitatis, nec pœnalitatis materialis, requiſitæ ad Sacramentum, & conſequenter nec meriti, nec ſatisfactionis, in addit. *n* 21. quòd Confeſſarius iniungens ſub pœnitentia non ſumptionem Euchariſtiæ, aduerſatur Concilio Tridentino, & Cardinalium declarationi. Deinde *n* 21. & 23. varios textus explicat, in quibus decernebatur delinquentes priuandos fore per aliquod tempus communione in pœnam ſui delicti, & reſoluit ex dictis decretis, non poſſe ſumi argumentum, quòd poſſit Confeſſarius imponere ſub pœnitentia ceſſationem ſumptionis Euchariſtiæ. Ex hac & multis aliis rationibus, quas ibi adducit Sancius, notat primò *in diſp.* 30. *num.* 5. quòd non expedit Prælatis Religionum priuare ſuſceptione Euchariſtiæ ſuos ſubditos cauſa illos mortificandi, nec id expedit Confeſſariis erga ſuos pœnitentes, quia de ſe minus bonum mortificatio adducit ſubdito, quàm ſuſceptio Euchariſtiæ. Secundò notat, quòd pœnitens purus à mortali, ſequens conſilium Confeſſarij vetantis communionem ſine præcauendi peccata venialia, vel imperfectiones, licitè agit, & meretur, melius tamen egiſſet, ſi communicaſſet contra huiuſmodi conſilium, aliorum Doctorum opinionem ſequens, dicentium non eſſe amplectendum in illo euentu, quia ex communione plura naſcerentur bona, quàm ex abſtinentia. Et quamuis per accidens contingat ob negationem Euchariſtiæ curare magis pœnitentem cauere peccata venialia, non ob id expediet illam denegare, quia quæ per accidens eueniunt, poſſunt etiam non euenire, & aliàs iam habet pœnitens, vt dum mundus ſit à mortali, ſibi non negetur Euchariſtia. Vnde pœnitens non habens conſcientiam peccati mortalis, non tenetur obedire ex præcepto Confeſſario præcipienti, ne communicet ob finem acquirendi emendationem venialium, vel imperfectionum. Iuriſdictio namque Confeſſarij non ſe extendit ad negandam Euchariſtiam. Et tandem tertiò notat, quòd ſumptio Euchariſtiæ abſolutè poteſt imponi ſub pœnitentia, quia eſt actus virtutis Religionis, non tamen tenetur illam acceptare pœnitens, quia grauari non poteſt acceptare opus quod adimplendum ſit in ſtatu gratiæ, & ſtatus pœnitentis non eſt aliquid materiale, & ſenſibile, & conſequenter non poteſt rationem pœnitentiæ intrare. Et nota etiam hic obiter, quòd communiones, quæ ex conſtitutione præfinitæ ſunt fieri, poteſt Prælatus imperare: quæ verò præfinitæ non ſunt, probabile eſt non poſſe iubere, quia ad id, quod eſt ſupra regulam, non poteſt obligare. Hæc omnia Sancius, vir doctiſſimus & amiciſſimus; quæ tamen ab aliquibus non admittuntur, & ideò an ſint probabiliter dicta, aliis iudicandum relinquo, ego enim libenter adhæreo ſententiæ P. Salazart *vbi ſupra*, viri quidem doctiſſimi.

An quando quis iterum confitetur peccata iam confeſſa, teneatur elicere nouum actum contritionis?

Resol. CXVI.

HIc caſus frequenter accidit, & ideo affirmatiuam ſententiam tenent aliqui, nam materia proxima pœnitentiæ non eſt ſola confeſſio, ſed & contritio, & ſatisfactio. Ergo tantum eſt repetendum.

Sed contrariam ſententiam putat eſſe probabiliorem Ioan. de la Cruz *in director. conſcien. p.* 2. *de ſacram. pœnit. q.* 1. *dub.* 6. *concl.* 2. nam repetita ſola confeſſione vocali, repetitur materia proxima etſi non totaliter, & hoc ſat eſt vt iterum repetatur forma. Et ſic patet reſponſio ad argumentum oppoſitum, præterquam quòd repetita confeſſione vocali, repetitur ſaltem virtualiter dolor in ordine ad confeſſionem vocalem. Si arguas, nam etiam ſat erit repetere dolorem eorundem peccatorum ſine noua confeſſione vocali, cùm contritio, ſicut & confeſſio, ſit pars ſacramenti Pœnitentiæ. Ad hoc nego antecedens: nam etſi contritio ſit abſolutè principaliter neceſſaria in confeſſione, tamen confeſſio in ratione partis Sacramenti eſt præcipua, imò contritio non eſt pars ſacramenti in ordine ad confeſſionem vocalem, cùm non ſit ſignum ſenſibile niſi in quantum per confeſſionem manifeſtatur, & ſic ſi non repetitur confeſſio, etſi repetatur contritio, non repetitur materia proxima ſenſibilis. Ita Ioan. de la Cruz.

Et ante illum hanc etiam ſententiam docuit ex eadem familia Dominicana Petrus Ledeſma primarius Profeſſor Sacræ Theologiæ in Academia Salmaticenſi, & quia Codex rarus eſt, & hæc opinio ſatis curioſa, ponam per extenſum eius verba, itaque ſic aſſerit *fol.* 217. [Duda es ſi baſtara repetir la confeſſion vocal de los miſmos pecados para proderſe iterar la forma ò ſi ſera neceſſario repetir tambien el dolor interior. Parece ſer neceſſario, porque la materia proxima deſte Sacramento ſon los actos del penitente contricion y confeſſion, luego para hazer nueua materia proxima neceſſario es repetir no ſolamente la confeſſion de los pecados: ſino tambien el dolor interior dellos. En eſta dificuldad algunos hombres doctos diſcipulos de ſancto Thomas enſeñan, que para repetir la forma ſobre los miſmos pecados, no baſta repetir la confeſſion, ſino que es neceſſario repetir el dolor de los pecados, y tenerſe de nueuo y de otra manera ſeria peccado, y ſacrilegio. Pongamos exemplo en vno que ſe confeſſo de vn hurto, y le abſoluieron deſte tal para boluer à ſer abſuelto deſte miſmo hurto, no baſta que ſe buelua à confeſſar del, y que haga nueua confeſſion, es neceſſario que renueue el dolor, y no baſta perſeuerar

ſeuerar en el antigo dolor, con que ſe confeſsò la vez paſſada. A eſta duda mi parecer es, que aunque eſta ſententia referida tenga alguna probabilidad, lo contrario es mas probable, y mas comun entre los Doctores, y eſto ſe ha de ſeguir de manera, que ſi el pœnitente ſe buelue à confeſſar del miſmo pecado ſin renouar el dolor, ſino perſeuerando an el antiguo con que ſe confeſsò la primera vez, le pueden muy abſoluer de nouo, ſin eſcrupulo ninguno. Eſto ſe Prueua, porque auiendo nueua confeſſion, aunque no ſe varia el dolor interior, ſe varia la materia proxima, come es claro, luego muy bien ſe podra boluer à pronunciar la forma de nueuo ſobre la tal materia proxima que es diſtinta. De lo qual facilmente ſe reſponde à la razon de dudar de la contraria ſententia, diziendo, que aunque la materia proxima ſon aquellas obras del penitente contricion y confeſſion, como ſa variar la vna parte d'eſtas, que es la confeſſion ſe variar la materia proxima, aunque non totalmente y ſegun todas ſus partes. Tambien ſe podria deſir, que aunque perſeuere el miſmo dolor, repetiendo las confeſſiones en alguna manera ſe repite el dolor en ordine à ellas, por lo menos virtualmente, como dizen los Theologos.] Hæc omnia Ledeſma, ex quibus Confeſſarij ſedabunt multos ſcrupulos, præſertim illorum, qui confitentur de peccatis venialibus Ordinariis, & cum illis de aliquo peccato mortali aliàs confeſſo, & abſoluto, nam in tali caſu, & in tali confeſſione ſecundùm ſententiam horum Doctorum, non tenetur elicere nouum actum doloris, & contritionis. Sed ego contrarium teneo cum Henriquez *lib.4. cap.26. num.7.* & Filliucio *tom.. .tract.6.cap.63 n.77.* debet enim ſemper adeſſe nouum motiuum erubeſcentiæ, & doloris, quoties quis confitetur, quod videtur probabilius, & tutius.

An ſola attritio in homine iuſto ſit ſufficiens ad remiſſionem peccatorum venialium extra Sacramentum Pœnitentiæ?

Resol. CXVII.

NEgatiuam ſententiam docet Vaſquez *in 3. p. tom.4. diſp.87. art.16. dub.1. num.6.* quia peccatum quodlibet, etiam veniale, eſt aliquo modo contra Deum, quippe peruerſio aliqua, & receſſus à Deo. Ergo extra Sacramentum veluti priuilegium remitti non debet, niſi per pœnitentiam, ſeu deteſtationem peccati conceptam propter Deum, ſeu per quam conuertitur homo ad Deum, quæ eſt contritio.

Sed contrariam ſententiam tenet Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.9. diffic.16. n.5.* Suarez *in 3. part. tom.4. diſp.11. ſect.3. num.11.* & Coninch *de Sacramen. diſp. 2. dub. 14. num.124.* vbi ſic aſſerit, Probabilius eſt, ad remiſſionem peccati venialis etiam ſine Sacramento in iuſtis ſufficere attritionem, & adducit multas rationes pro hac firmanda ſententia.

Notandum eſt tamen hic obiter, quòd ad remiſſionem venialium extra, & intra Sacramentum requiritur etiam propoſitum in poſterum vitandi illa. Verùm circa hoc idem dicendum eſt de venialibus, quod Doctores tradunt de mortalibus; vnde ſæpe fieri poteſt, vt licet aliquis abſolutum, & ſufficiens propoſitum habeat, nihilominus timeat, vel etiam exiſtimet, ſe non vitaturum omnia mortalia peccata, vel certum aliquod peccati genus; quia antè etiam voluntatis ſuæ inconſtantiam expertus fuerat, & in hoc caſu talis omnino eſt abſoluendus, vt rectè notant Syluester *verb. Confeſſio, 1. quæſt.21.* Lopez *in inſtruct. var.1. c.13. quæſ.2.* Nauarrus *cap.3. n.23. & cap.9. num.18.* Sà *verb. abſolutio, num.12.* Henriquez *lib.4. c.24. num.24.* Coninch *de Sacram. diſp.2. dub.3. num.19.* Beia *part.3. cap.9.* & alij: quæ omnia procedunt etiam circa propoſitum vitandi venialia, quod quidem propoſitum in aliquibus tamen ſummopere differt à propoſito vitandi mortalia, & præcipuè in hoc, quia ſicut poteſt vnum peccatum veniale remitti ſine alio, ita etiam poteſt remitti exiſtente actuali affectu erga alia. Vnde ſi quis confiteatur multa peccata venialia, ſufficit ad validitatem Sacramenti, ſi doleat tantùm de aliquo cum propoſito illud de cætero vitandi. Et hæc omnia erunt multum plauſibila ſcrupuloſis.

An moriens abſente Confeſſario teneatur reuocare in memoriam omnia peccata, vt de illis poſtea eliciat actum contritionis?

Resol. CXVIII.

DE hoc caſu olim inter me, & quendam Theologum diſſentio fuit; nam ille affirmatiuam ſententiam docebat, motus auctoritate Soti *in 4. ſent. diſt.17. quæſt.2.* cui ego addebam Adrianum *quæſt. 3. de Baptiſmo, in fine.* Angelum *verb. contritio, §.4.* Durandum *in 4. diſt.17. q.2.* Richardum *diſt.16. ar.4. quæſt.2.* Philiarchum *de off. ſacer. tom.1. part.2. cap.20.* & hanc ſententiam videtur etiam docere D. Thomas *1. 2. quæſt. 113. artic.5. ad 3. & in 3. part. quæſt. 87. art.1. in corpore*, vbi ait, ad remiſſionem peccatorum, requiri, vt homo diligentiam adhibeat ad rememoranda ſingula peccata, vt ſingula deteſtetur. Et ita nouiſſimè hanc ſententiam docet Franciſcus Syluius inſignis commentator D. Thomæ *in addit. ad 3. part. quæſt.2. art.6. concl.1.* vbi aſſerit, quòd ad iuſtificationem regulariter, & per ſe non ſufficit contritio de vniuerſis peccatis generatim, & confuſè, ſed requiritur ſpecialis, & diſtincta ſingulorum peccatorum, tam quoad numerum, quàm quoad ſpeciem; ita ſcilicet, vt ſingula recogitari debeant, & de illis ſic recogitatis formari vna contritio.

Sed tunc contrariam ſententiam docui, & adduxi Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.6. c.4. n.3.* caſum in terminis decidentem; vbi ſic aſſerit. Secluſa obligatione confitendi, vt puta in lege veteri, vel etiam in noua lege, ſi confeſſio, v.g. ob inopiam Confeſſarij impoſſibilis ſit, non videtur extare præceptum ſigillatim recogitandi peccata, modò homo ſibi perſuadeat, ſe ſine tali peccatorum ſpecifica, aut numerica recogitatione, verum actum contritionis elicere poſſe. Ita ille.

Et nouiſſimè ſuſtinet etiam hanc ſententiam Villalobos *in ſum. tom.1. tract.9. diffic.19. n.4.* ita aſſerens. [Delo dicho ſe infiere, que quando el hombre ſe iuſtifica fuera del Sacramento por la contricion, baſta que ſea general, aunque non ſe acuerde en particular de los pecados, porque la inquiſicion de los pecados en particular ſolo deue hazerſe, quando ſe han de confeſſar, porque ſea la confeſſion entera;] vide etiam Coninch *de Sacram. diſp.2. dub.8. n.76.* Henriq. *lib.4. cap.27. n.2.* Caietan. *in 3. part. quæſt.81. art.1.* Nauarrum *in man. cap.1. n.22.* & alios.

An ad effectum Sacramenti ſufficiat implicitum propoſitum de cætero non peccandi, quod in ipſa deteſtatione peccati virtualiter continetur?

Resol. CXIX.

NEgatiuam ſententiam docet Sotus *in 4. diſt 15. q.1. art.2. & diſp.17. quæſt. 2. art.1. & lib. 2. de natura, & gratia, cap.14.* Cano *relect. de pœnit. par.1.* Bellarmin, *lib.2. de pœnit. cap.6. & 7.* & alij, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.6. cap.6.* hoc propoſitum requirit diſtinctum ab amore Dei.

Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe puto, quam tuentur Vega *lib.3. in Concil. Trident. cap.21.* Petrus Soto *de pœn. lect. 7.* Maior, & Almaynus *in 4. ſent. diſt.14. quæſt. 1.* cum aliis; & ratio eſt, quia vno ſimplici actu deteſtationis peccatorum ex motiuo ſupernaturali, homo ſufficienter diſponitur ad iuſtificationem, & tamen fieri poteſt, vt de vita in poſterum inſtituenda, aut peccatis euitandis nihil cogitet. Ergo. Aduertit tamen

Villalobos

UGR Biblioteca Universitaria

Villalobos *in ſum.tom.2.tract.9.diffic.19.n.8.* quòd [quando el penitente ſe acuerda de los pecados futuros, tiene obligacion de tener propoſito actual de euitarlos, que de otra manera le tendra virtual, mas quando por la triſteza y dolor de los pecados no ſe acuerda de los futuros, eſto baſta, como le baſto à Dauid.]

Ex quibus Layman *in Theol.mor. lib.5.tract.6.c.4.nu 6.* conciliat DD citatos, quorum aliqui ad iuſtificationem peccatoris formale propoſitum vitandi peccata requirunt, alij verò implicitum in ipſa peccatorum deteſtatione incluſum ſufficere aiunt: Hinc Franciſcus Syluius *in addit.ad 3. part.q.1 quæritur* 1. ſic aſſerit. Si quis occupatus, vel in examinanda ſua conſcientia, vel in deteſtanda vita præterita, vel in imploranda Dei miſericordia, & petenda venia, vel in excitando ſe ad amorem Dei, & dolorem de ipſius offenſa, non cogitet actu, dicens intra ſeipſum, Volo abſtinere à peccatis, ſed bona fide eat ad confeſſionem, ibíque ſe accuſans veniam petat, verè eſt contritus, taliſque eius confeſſio eſt bona, quia in dicto examine peccatorum, & petitione veniæ à Deo, includitur ſufficiens propoſitum non peccandi de cætero. Ita Syluius, & ego. Vnde Confeſſarius ex ſupradictis ſedabit multos ſcrupulos aliquorum dubitantium, ſi habuerint cum deteſtatione peccatorum formale propoſitum, illa de cætero vitandi.

An quis ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ cum confeſſione voluntariè nulla, quia ſine dolore, propoſito, &c.

Resol. CXX.

Negatiuam ſententiam docent Nugnus *in addit.ad 3. part.tom.1.q.6.art.5. diffic.6.* Faber *de pœnit.in 4. ſent. diſt. 17.q.vnic.diſp.30.c.3.n.55.* Suarez *in 3.par.tom.4. diſp. 36.ſect.7.n.3.* Coninch *de Sacram.diſput.5.dub. 9.* Layman *in Theol mor.lib.5.tr.6.c.5.n.*10. Sotus *in 4.diſt.* 18. *art.* 3. Medina *in ſumma,lib.1.cap.* 14.§.41. Nauarrus *c.* 10.*nu.*4. Comitolus *in reſp.mor.lib.1.q.19.* Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 67. *cap.13.n.64.* Syluius *in 3.par.q.6.art.5.quæritur.* 1. Emmanuel Sà *ver.confeſſio,n.1.* & alij. Et ratio eſt, quia non aliam confeſſionem præcipit Eccleſia, quàm Deus. Sed præcepto diuino quis non ſatisfacit, niſi per ſuſceptionem Sacramenti. Ergo nec Eccleſiaſtico. Vnde ſi nulla fit confeſſio etiam ex parte Sacerdotis, etiam tenebitur pœnitens iterum confiteri, quia præcepto Eccleſiaſtico non ſatisfecit, vt notant Syluius, & Filliucius *vbi ſuprà.* Hæc opinio eſt probabilior.

Sed contrariam etiam probabilem exiſtimo cum Fagundez *præc.2.lib.1.c.4.n.4.in fine,* quam docent Paludanus *in 4.diſt.17.q.7.* Gabriel *ibidem,q.1.art.3. dub. vlt.* Victoria *in ſum q.163.* Alenſis *part.4.q.77.n.5. art.* 7. Syluester *ver.confeſſ.4.n.3.in fine,* & alij; quia Eccleſia ſolum externum confeſſionis actum præcipere poteſt, de occulto autem defectu non iudicat. Adde, quòd remiſſio peccatorum, cùm ſit finis præcepti, non cadit ſub præcepto. Vide etiam Pitigianum *in 4.tom.2.diſt.17.q.vnic.art.7.*

Notandum eſt tamen, quòd talis inualide abſolutus, licèt ſtando in prima opinione non ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ, tamen liberatur à reſeruatione peccatorum, ſi Confeſſarius poteſtatem habeat ab iis abſoluendi. Et ita docent Coninch *de Sacram. diſp.* 8. *dub.* 12. *nu.*91. Layman *in Theol.mor.lib.5 tract.6.c.5.nu.*11. & alij penes ipſos, & ego ipſe alibi.

Notandum ſecundò, quòd Henriquez *lib.4.c.4.§.1.* licèt doceat per confeſſionem inualidam ex culpa pœnitentis, humanum præceptum annuæ confeſſionis non impleri; tamen putat per eam confeſſionem vitari pœnam excommunicationis in conſtitutionibus Epiſcopalibus impoſitam contra tale præceptum tranſgredientes; verùm hanc ſententiam non admittit Fagundez *n.12.* ſed probabilem illam eſſe docet Emmanuel Sà *verb.confeſſ.n.1.*

Sed quidquid ſit de hoc, ego puto pueros ante 14. annum non incurrere ſupradictam excommunicationem, licèt per confeſſionem inualidam non ſatisfaciant Eccleſiaſtico præcepto de annua confeſſione, quia tales pueri excuſantur à cenſura ferenda à iudice, non tamen à cenſura Canonis, quod eſt valde notandum. Et ita docent Filliucius *tom.1.tract.7.cap.3.n.72.* & Nugnus *in addit. ad 3.part.quæſt.6.art.5.dub.1.* vbi ſic ait. Videtur mihi ſatis probabile, pueros ante annos pubertatis non ligari excommunicatione, vel aliis pœnis eccleſiaſticis, vnde quando in aliqua parochia in communi excommunicantur, qui non ſunt confeſſi, non comprehenduntur pueri, vt *ſuprà.* Ita ille.

An qui bona fide confitetur Confeſſario valde ignoranti, teneatur poſtea dictam confeſſionem iterare?

Resol. CXXI.

Affirmatiuam ſententiam docet Vaſquez *in 3.p.to.4. q.93.a.3.dub.1.n.2.* quia bona fides amplius efficere non poteſt, quàm excuſare à culpa pœnitentem accedentem ad Sacedotem ignorantem.

Sed contrariam opinionem tuetur Henriquez *lib.2.de pœnit.c.14.num.5.* vbi ſic aſſerit. Qui bona fide confitetur ignoranti, quem poſtea nouit neſciſſe diſtinguere inter mortalia, & venialia, non videtur cogendus iterare confeſſionem, quia ille potuit, & voluit bene diſpoſitum abſoluere, quamuis defecerit in prudentia circa medicinam, & ſatisfactionem imponendam. Ita ille, & poſt illum Sanchez *in ſum.tom.1.lib.1.cap.10.n.69.* ſic aſſerens. Quando pœnitens integrè faſſus eſt peccatum quod fecit, dubitabat tamen, an eſſet mortale. Quamuis enim Confeſſor ſimili dubio teneretur, non eſt iterum confeſſio illius peccati repetenda, ſi poſtea alteruter doctior factus, aut aliis conſultis nouit id peccatum eſſe mortale, niſi aliunde confeſſio fuerit irrita, vt quia data opera quæſiuit ille Confeſſorem ignarum, ac ſufficientem ad eius confeſſionem excipiendam. Sic Sanchez, & ego.

An ſit iteranda confeſſio facta cum Confeſſario, qui cum falſa licentia Ordinarij excipit aliorum confeſſiones?

Resol. CXXII.

Affirmatiuè reſpondent Homobonus *de examin. Eccleſ.part.1. tract.5.cap.3. q.20.* Reginaldus *in praxi, tom.1.lib.1.cap.8.dub.9.n.98.* Sanchez *de matrimon. tom.1. lib.3.diſp.22.q.2.* Megala *in 1.par.lib.5. cap.19.n.12.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia talis eſt intruſus, non enim habet titulum à legitimo Superiore, nec valet ſolum communis error. Ergo, &c.

Sed negatiuam ſententiam docet Molfeſius *in ſumma, tom.1.tract.7.c.13.n.21.* vbi ſic aſſerit. Aliqui aſſerunt inualidam eſſe abſolutionem, quoties Parochus nullum habet legitimum titulum, vt quia de facto cum bellis falſis ſe gerebat pro parocho. Attamen eorum opinio mihi non probatur, nam eadem eſt ratio, ſiquidem in vtroque caſu error eſt communis, qui tribuit iuriſdictionem, & adeſt bona fides pœnitentis. Ita ille, & hanc ſententiam ego libenter etiam teneo, quia puto, quòd ex errore communi confertur iuriſdictio etiam ſine titulo colorato collato à legitimo poſſeſſore; & hoc ſolidè probant Baſilius Pontius *de matrim. lib.5.c.20.n.2.* Sancius *in ſelectis, diſp.44.n.3.* & ego ipſe alibi.

Hinc à fortiori infertur, quòd ſi pœnitens ſciat priuatum eſſe Confeſſarium iuriſdictione, quod ipſe Confeſſarius ignorat, & communis populus, poterit pœnitens petere ab illo abſolutionem, quæ validè conferetur.

UGR Biblioteca Universitaria

An Confeſſarius, ſi neque in confuſo ſtatum pœnitentis recordetur, & illum abſoluat, abſolutio ſit valida?

Resol. CXXIII.

RESpondeo, quòd ſi confeſſio fuit inualida, vel ex parte pœnitentis, vel Confeſſarij, & pœnitens cum eodem Confeſſario confiteatur, non tenetur denuò peccata explicare, ſi ſaltem confusè recordetur Confeſſarius illius ſtatum, vt conuenientem illi pœnitentiam imponere poſſit. Ita communiter DD. quos citat, & ſequuntur Vaſquez *in 3. part. tom. 4. q. 92. art. 3. dub. 3.* & alij. Et ratio eſt, quia ſpecifica peccatorum manifeſtatio, aut cognitio per ſe, & ſimpliciter non eſt de eſſentia, ac neceſſitate Sacramenti, ſed tantùm de neceſſitate præcepti diuini, cui pœnitens antea ſatisfecit enumerando omnia peccata. Ergo ſolùm tenetur defectu, v. g. contritionis ſupplere de omiſſo peccato, ſeu accuſare.

Sed cùm hæc omnia vera ſint, difficultas eſt, ſi Confeſſarius ſtatum pœnitentis, neque in confuſo recordetur, & tamen illum abſoluat; an dicta abſolutio ſit valida? de hoc caſu olim interrogatus fui, & affirmatiuè reſpondi, & adduxi Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 6. c. 9. n. 6.* vbi ſic aſſerit: Tametſi Confeſſarius neque ſtatum peccatoris generatim recordetur, ſed id tantùm, quod ſibi cõfeſſus fuerit, eúmque iam rectè diſpoſitum abſoluat, peccaturum illũ quidem, cùm non rectè ſuo munere in pœnitentia imponenda, &c. fungi poſſit, nihilominùs abſolutionem validam, & pœnitenti fructuoſam fore. Ita Layman; ex quibus in tali caſu Confeſſarius peccabit quidem, ſed non tenetur monere pœnitentem de aliqua re, vt quidam Sacerdos ſcrupuloſus putabat, quia confeſſio fuit valida; non tenetur igitur ad aliud, niſi de peccato pœnitere.

Quis in confeſſione Paſchate omiſit aliqua peccata per obliuionem, & poſtea ſtatim de illis recordatur, quæritur an teneatur illa ſtatim confiteri?

Resol. CXXIV.

SOtus diſtinguit, & ait hoc poſſe fieri dupliciter. Primò, quia peccata ſciuntur quando homo confitetur, & omittuntur ex iuſta cauſa. Secundò, quia illa peccata fuerunt oblita. Si primo modo fiat, ait, quòd tenetur homo, cùm primùm poteſt, illa peccata confiteri. Si verò ſecundò modo fiat, adhuc diſtinguit, quia ſi obliuio fuit culpabilis, tenetur hinc ſtatim confiteri illa peccata; ſi verò fuit inculpabilis, non eſt talis obligatio. Hæc Sotus apud Nugnum *in addit. ad 3. par. tom. 2. q. 6. art. 5. diffic. 6.* qui ipſius ſententiam rigoroſam vocat, ſed probabilem.

Apponam etiam hîc opinionem Medinæ *in ſum. lib. 1. cap. 14. § 41.* vbi ſic aſſerit [Si los pecados que ſe le oluidaron ſe le acuerdan dentre del miſmo año, en que ſe confeſſo, eſta obligado à confeſſarlo antes que el año ſe acabe, porque el precepto le obliga à que cada año ſe confeſſe vna vez de todos los pecados, que ſe le acordaren acuerdaſe de dos, ò tres luego eſta obligado à confeſſarlos. Pero ſi era ya paſſado el año quando ſe le acordo de los pecados, que antes hauia hecho y ſe le hauian oluidado en la confeſſion del año paſſado, no eſta obligado à confeſſarſe luego dellos, baſta que los confieſſe quando ſe confeſſare para cumplir con aquel año preſente en que eſta] Ita Medina.

Verùm prorſus exiſtimo abſolutè dicendum ſine vlla diſtinctione, poſſe talia peccata non confiteri, vſque ad confeſſionem ſequentis anni. Et ita docent Villabos *in ſum. tom. 1. tract. 9. diffic. 28. n. 7.* Syluius *in addic. ad 3. part. q. 6. art. 5. quæritur 3. in fine.* Io. de la Cruz *in direct. part. 2. de ſacram. Pœnit. q. 3. dub. 2. concl. 3.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 6. c. 8. n. 13.* Filliucius *tom. 1. tract. 7. cap. 3. num. 57.* Victoria *in ſum. n. 137.* Fagundez *pr. 2. lib. 1. c. 4. n. 17.* Suarez *tom. 4. diſp. 36. ſect. 4. n. 6.* Toletus *lib. 3. c. 8. n. 2.* Syluest. *ver. confeſſio, 1. in 3.* Nauarr. *cap. 2. n. 10.* & alij; quia Eccleſia obligat tantùm ad confitenda omnia peccata commiſſa illo anno, quantum memoriæ occurrunt, adhibita ſufficienti diligentia, ſed qui taliter confeſſus eſt, ſatisfecit præcepto. Ergo non tenetur iterum confiteri.

An qui in Paſchate teneatur confiteri peccata venialia, ſaltem ſi habeat mortalia, quæ ex iuſta cauſa non debeat aperire Confeſſario?

Resol. CXXV.

AFfirmatiuam ſententiam docet Nugnus *in addit. ad 3. part. q. 6. art. 6. diffic. 1.* quia talis homo, ſimpliciter loquendo habet præceptum confeſſionis, & poteſt illud adimplere confitendo venialia. Ergo tenetur.

Sed contrariam ſententiam in terminis docet Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 36. ſect. 6.* Et ratio eſt, quia nullum præceptum, nec quidem eccleſiaſticum obligat fideles ad confeſſionem peccatorum venialium; vt probat Vaſquez *in 3. part. tom. 4. quæſt. 90. art. 2. dub. 2.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. cap. 5. num. 18.* Fagundez *pr. 2. lib. 2. cap.....num. 5.* & alij penes ipſos. Ergo ſi quis non poteſt confiteri ex iuſta cauſa peccata mortalia, non tenetur confiteri venialia.

Quæ omnia ita vera ſunt, vt aliqui Doctores aſſerant Eccleſiam ſacramentalem confeſſionem de venialibus præcipere minimè poſſe, vt tradit Paludanus *in 4. diſt. 17. qu. 2. a. 4. conc. 2.* cui fauent Syluester *ver. confeſſio. 1. qu. 13.* Sotus *in 4. diſt. 18. q. 1. a. 3. arg. 2.* Henriq. *lib. 4. c. 4. num. 10.* Rodriquez *qq. Reg. tom. 1. q. 62. a. 1.* & alij, licèt contrarium ſentiat Benzonius de Iubilæo *lib. 5. c. 15. dub. 6.* Vaſquez *loc. citat. a. 2. dub. 3.* Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 22. ſect. 8.* Nauarrus *in c. placuit, diſp. 6. de pœnit. n. 122.* & alij.

Sed quidquid ſit de hoc, aliqui putant Clementinam vnicam *de ſtatu monachorum*, vbi præcipitur Religioſis S Benedicti, vt ſemel in menſe confiteantur, non obligare ſub mortali, ſi habeant tantùm peccata venialia, vt docet Nugnus *in addit. ad 3 part. q. 6 art. 5. diffic. 7.* Molfeſius *in ſum. tract. 2. cap. 10 n. 21.* Megala *in 1. part. lib. 5. cap. 4. num. 4.* & alij penes ipſos, licèt abſolutè doceant Caietanus *tom. 1. opuſc. tit. 5. q. 1.* & Cano *relect. de pœnit. part. 5.* ſupradictam Clementinam non obligare ſub mortali, etiamſi monachi peccata mortalia habeant; & ideo ſic aſſerit Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 9. diffic. 28. n. 5.* [Los Monges Benitos tienen precepto en vna Clementina de confeſſar ſe todas la vezes, que tienen conciencia de pecado mortal, el qual precepto ſe eſtiende à los de mas y ſolo obliga à pecado venial, como dize Henriquez *lib. 1. cap. 4. n. 10.* mas à mi pareceme que no eſta en vſo, ſino de confeſſarle à ſu tiempo.] Ita ille.

An peccata venialia ſint confitenda, quando requiritur confeſsio ad Iubilæum comparandum?

Resol. CXXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docent Facundez *præc. 2. lib. 2. c. 1. n. 20.* Sotus *in 4. diſt. 21 q. 2. art. 3.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 15. num. 19.* & alij, quia hæc eſt vna, & potiſſima conditio, quam requirit Papa, vt quis Iubilæum cõſequatur, confeſſionẽ ſcilicet peccatorum. Ergo.

Sed negatiuam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, & ita docent Beia *part. 3. caſ. 35.* Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 52. ſect. 3. n. 5.* Coninch *de Sacram. diſp. 12. dub. 7. n. 3.* Filliucius *tom. 1. tract. 8. c. 6. n. 145.* Henriquez *lib. 7. cap. 10. num. 8. & cap. 12. num. 2.* Zanardus *in direct. Confeſſ. part. 1. de ſacrament. Pœnit. cap. 21. quæſ. 24.* Graffius *deciſ..... part. 1. lib. 4. c. 15. num. 19.* Reginaldus *tom. 1. lib. 7. cap.*

UGR Biblioteca Universitaria

cap.vlt.q.:*.num.*173. Comitolus *in reſp.mor.lib.1.q.39.* & Benzonius *de Iubilæo,lib.5.c.15.dub.6.* vbi ſic ait. An qui non habet conſcientiam peccati mortalis, teneatur confiteri pro Iubilæo conſequendo.

Reſpondetur breuiter nequaquam teneri, cùm enim ſit in ſtatu gratiæ, nec materiam neceſſariam habeat ad confeſſionem, non obligabitur pro Iubilæo conſequendo ad illam. Vnde cùm neque diuino, neque poſitiuo præcepto obligetur quis ad confeſſionem, quando peccatum mortale non habet, neque tempore Iubilæi obligabitur. Sic Benzonius.

Dices cum Scoto, Bonauentura, Ales, Syluestro apud Benzonium *vbi ſuprà*, & Caietano *tom.1. opuſc. de confeſſ. tract.1.* & aliis, qui caret mortalibus, & venialia tantùm habet, tenetur ſub mortali illa in Quadrageſima confiteri. Ergo etiam tenebitur tempore Iubilæi. Reſpondeo hanc ſententiam non eſſe veram, vt docent DD, quos citat, & ſequitur Fagundez *pr.2. lib. 2. c.2. n.8.* & rationes inuenies apud illos.

An eſſet abſoluendus, qui ſine cauſa præberet Confeſſario peccata ſua ſcripta, & de illis illo præſente ſe accuſaret?

Resol. CXXVII.

NEgatiuè videtur reſpondendum ex Fagundez *præc.2. lib.3.cap.1.nu.8.* vbi ſic ait. Extra neceſſitatem ipſa confeſſio, & accuſatio ſemper facienda eſt ore, & peccaret mortaliter ille, qui cùm bene poſſet proprio ore confiteri, per ſigna, & nutus, & interpretem (adde tu, & per ſcripta) confiteretur. Et ratio eſt, quia mutaret conſuetudinem Eccleſiæ, quæ mutatio eſt grauis, & in re graui. Et ita etiam docet in terminis hanc ſententiam Syluius *in addit.ad 3.part.q.9.art.3.concl.2.* vide etiam Filliuc. *tom.1. tract.7.c.1.n.14.* Coninch *de Sacram. diſp.6. dub.1. concl.3. n.3.* Suarez *in 3.p.tom.4.diſp.21 ſect.3.n.5.& 6.* & alios.

Non reticebo tamen contrariam ſententiam docere Villalobos *in ſumma, tom.1.tract.9.diffic.31. num.1.* vbi ita aſſerit. [De lo dicho ſe infiere, que ſi vno dieſſe ſus peccados eſcritos, y ſe confeſſaſſe dellos en preſencia del ſacerdote, podria ſer abſuelto, ſi lo hizieſe ſin cauſa, ſeria graue pecado venial; porque ſe apartare de vſo comun de la Yglesia, mas ſi lo hizieſe con cauſa razonable, no ſeria pecado.] Et hoc vltimum concedunt etiam Coninch, & Fagundez *vbi ſuprà.* Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7.c.11.n.9.* & Vaſq. *in 3.part.tom,4.q.91.art.4.dub.4. n.7.* quidquid aſſerat Syluius l. C. Vnde ſi quis magnum pudorem ſentiret, ſi proprio ore peccata confiteretur, non peccaret mortaliter, ſi per ſcriptum confiteretur præſente ſacerdote, quia conſuetudo proprio ore confitendi non obligat tam grauiter in hoc caſu, vt etiam præter DD. citatos, docet Layman *in Theol.mor.lib.5.tract.6.c.6. n.3.* vbi ponit alium caſum in praxi facile occurrentem, nempè, quòd, ſi ægrotus per gutturis angorem confiteri abſolutè quidem voce poſſit, ſed vix, aut ægrè, compellendus non erit, ſi peccata ſcribere facilè poſſit, voce confeſſionem facere.

An in Paſchate, vel in articulo mortis, teneatur per ſcriptum confiteri, qui alio modo non poteſt?

Resol. CXXVIII.

AFfirmatiuè reſpondent Nugnus *in addit. ad 3. part. q.9.art.3.* Turrianus *de pœnit.q.9.art.2.diſp.32.dub.2.* qui citant Suarez, Petrum Sotum, & Gabrielem. Idem docent Becanus *de Sacram.c.37.q.7.num.1.* Vaſquez *in 3. part.tom.4.q.91.art.4. dub.5.num.2.* vbi ita ait, quòd non obſtat ſcriptum perdi poſſe, quod abſoluta confeſſione poteſt ſtatim rumpi, & paulò ante confeſſionem ita ſcribi, & cuſtodiri, vt non perdatur, nec etiam obſtat, quòd ſurripere poteſt Sacerdos, ſic enim etiam poſſet ipſe eodem modo manifeſtare crimina, quæ voce audiſſet in confeſſione, & nihilominus tenemur confiteri, & æquale eſt damnum vtrobique.

Hanc ſententiam videtur etiam docere Layman *in Theol.mor.lib.5.tract.6.c.6.n.4.* vbi ait, qui perpetuò mutus eſt, & ſcribere neſcit, ad confeſſionem annuam nutibus, quatenus poteſt, faciendam obligatus eſſe videtur. Vnde ſupponit in illis verbis, *ſi ſcribere neſciat*, quòd ſi mutus ſcribere ſciat, tenetur confiteri per ſcripturam, intellige ſemper præſente Confeſſario. Vide etiam Sylueſt. *ver Confeſſio,1 q.15.* & Suarez *tom.4.diſp.16 ſect.6.*

At his non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & ita docent Io. de la Cruz *in direct. conſcient.part.2.de ſacram. Pœn.q.3.dub.7. concl.1.* Sotus *in 4. diſt.18.q.2.art.6.* Valentia *tom.4.diſp....q.11.punct.1.* Filliucius *tom.1.tract.7.n.63.* & Henriquez *lib.4. c.4. n.4. in gloſſa litera A.* vbi ſic aſſerit. Non tenetur præcepto Eccleſiæ confiteri per ſcriptum etiam mutus, aut infirmus, qui loqui non poteſt. Sic ille. Vide etiam Villalobos *in ſumma tom.1 tr.9.diffic.32.n.3.* & alios communiter, quia peccata ſcribere, & ſcriptum Confeſſario tradere, inſolitus eſt confitendi modus, & plerumque non vacat omni periculo publicationis, & hoc ſufficit: quare eccleſiaſtica lex in tali caſu non obligat. Quid verò dicendum in articulo mortis? dic, vt in ſeq. reſol. reſoluemus.

An in articulo mortis teneatur confiteri per interpretem, ſi quis alio modo non poteſt?

Resol. CXXIX.

DIco primò, quòd præcepto eccleſiaſtico nemo tenetur ad confitendum per interpretem, quia hæc aliquo modo publica confeſſio eſt, quam Eccleſia præcipere non ſolet, & ideò in Concilio Lateranenſi dicitur, Omnia ſua ſolus peccata confiteatur proprio Sacerdoti, & ita docent DD. quos citant. & ſequuntur Turrianus *de pœn.quæſt.9.art.2.diſp.32.dub.1.* Layman. *in Theol.mor.lib.5. tract.6.cap.6. n.5.* Fagundez *præc.2. lib.2. cap.6. n.6.* Villalobos *in ſum.tom 1.tract.9.diffic.32.n.3.* Io. de la Cruz *in direct.conſcient.part.2. de ſacram. Pœnit.q.3.dub.7.concl. 1.* Filliucius *tom.1.tract.7.c.3.n.62.* & alij, quos citat Sancius *in ſelectis diſp.32.n.8.*

Dicò ſecundò contra Turrianum *vbi ſuprà*, & Suarez *tom.4.diſp.36.ſect.6.* quòd in articulo mortis, ſi pœnitens habet probabilem exiſtimationem de ſua contritione, non tenetur confiteri per interpretem; quia tunc confeſſio non videtur moraliter neceſſaria ad ſalutem, nec Deus videtur obligare cum tanto onere, & quia talis cõfeſſionis modus de ſe eſt publicus. Ergo, &c. Si autem probabiliter dubitet de ſua contritione, tunc ex charitate tenetur confiteri per interpretem, ne ſe exponat periculo damnationis, quia cùm abſolutè teneatur Deo ſatisfacere, meritò in caſu dubio obligatur. Ita DD. citati, quæ adeò vera exiſtimo, vt putem cum Vaſq. *in 3.part.tom.4. q.91. art.4. dub.3. n.6.* quòd ſi talis confeſſus ſit omnia peccata & poſtea nullum commiſiſſet mortale, licèt meminerit poſtea alicuius, quod prætermiſit propter obligationem, non teneretur in articulo mortis confiteri per interpretem, quamuis tenebatur confiteri, ſi poſſet ſecretò ſoli Confeſſori, quia de tali peccato per confeſſionem factam fuerat indirectè abſolutus.

Sed difficultas eſt, quando quis in articulo mortis dubitat de ſua contritione, an teneatur confiteri per interpretem omnia peccata mortalia. Ad hoc ita, reſpondet Nugnus *in addit.ad 3.part.q.9.art.3. diffic.2. ad arg.1.* Videtur mihi (ſaluo meliori iudicio) quòd poterit talis pœnitens tacere peccata maioris infamiæ. Ita Nugnus, & poſt illius Fagundez *pr.2.lib.1.cap.6.n 8.* Suarez *in 3.par. tom.4.diſp.26.ſect.6.n.5.* Henriquez *lib.4.c.4.n.4.* Layman *in Theol.mor.lib.4.tract.6.c.6.n.5.* Et ratio eſt, quia in tali caſu non tenetur facere confeſſionem materialiter integram, ſed formaliter.

UGR Biblioteca Universitaria

At plus addit Coninch *de ſacram.diſp.5.dub.10.nu.77.* quia in rigore putat aliquem in tali caſu poſſe confiteri aliqua peccata venialia, & generatim omnia mortalia, dicendo ſe confiteri alia omnia peccata, quibus Deum offenderit Ita Coninch, quem poſtea ſequitur Molfeſius *in ſum.tom.1.tr.7.c.11.n.12.* licet conſulendum ſit, vt in tali caſu moribundus omnia peccata confiteatur,quia interpres tenetur ſeruare ſigillum, vt omnes communiter tenent contra Caietanum, Victoriam,& Sotum,quos citat, & ſequitur Io.de la Cruz *in direct.p.1.de ſacr. Confeſſ. q.3.dub.7.concl.1.* Sed ſi aliquis vellet confiteri aliqua venialia,& mortalia in genere, confeſſio eſſet valida, quia opinio Coninch,& Molfeſij eſt probabilis.

An qui in Paſchate non impleuit præceptum confeſſionis, teneatur primo quoque tempore confiteri?

Resol. CXXX.

AFfirmatiuè reſpondent communiter Doctores,& ita docent Nauarr.*c.21.n.45.* Henriq.*lib.4.c.4.n.6.* Valentia *tom.4.diſp.7 q.9.punct.4.* Suarez *in 3.p.tom.4.diſp.36. ſent.4.n.2.* Layman *in Theol.mor. lib.5. tract.6.c.5. num* 8. Coninch *de Sacr.diſp.5.dub.8.n.63.* Nugnus *in addit.ad 3. part. to.2 q.6.art.5. diffic.6.* Fagundez *pr.2. lib.1.c.4.n.16.* & Villalob. *in ſum.tom.1.tract.9.diffic.28.n* 8. vbi ſic ait. [El que no ſe confeſſo el año,eſta obligado à confeſſarſe luego deſpues;y mientras mas lo dilata,mas peca.] Et ratio eſt, quia tempus Paſchale, veluti implendi præcepti terminus propoſitus,non eſt ad obligationem finiendam.

Sed licet hæc opinio ſit probabilior,vt bene notat Filliuc.*tom.1.tract.7.cap.4. n.55.* tamen ipſe *n.54.* negatiuam ſententiam probabilem putat. Primò, ob auctoritatem Doctorum. Secundò, quia præceptum affirmatiuum determinatè obligat pro aliquo tempore, licet intra illud violetur,tamen eo tranſacto non obligat ampliùs,vt præceptum ieiunij,Horarum canonicarum, Miſſæ,&c. Confirmatur,quia ſic homo continuò peccaret, quandiu non confiteretur. Ita Filliucius, qui, vt dixi, probabilem hanc ſententiam putat, quam abſolutè tenent Syluester *verb. Euchariſtia 3.q.15* D. Antoninus *part.2.tit 9.c.9.*§.3. Tabiena *verb.communicare,nu.*10 Megala *in 1.part.lib.5.c.3. n.13* Valentia *tom.4.diſp.7.q.8.punct.3.ver.quartum eſt,* & alij. Vnde ſecundùm hanc ſententiam, qui ob inopiam Confeſſarij, vel ob aliam cauſam rationabilem non impleuit debito tempore præceptum annualis confeſſionis, dicendum eſt de illo, idem ac de eo qui ex culpa in Paſchatè minimè confeſſus fuit,licet (vt diximus)contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimem.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Henriquez *lib.4.c.4.n.5.* eum,qui non eſt confeſſus in periculo mortis,cùm haberet conſcientiam peccati mortalis,non teneri poſtea quamprimùm confiteri. Ita Bonacina *de Sacr. diſp.5 q.5.ſect.2.punct.4.n.28.* quia præceptum confeſſionis eo tempore obligat propter periculum damnationis, ſed ſublato periculo mortis, dictum periculum damnationis abeſt. Ergo.

In quibus caſibus confeſſio erit valida, & tamen non integra moraliter?

Resol. CXXXI.

PRimò, ſi homo mutus,ſurdus balbutientis linguæ,aut ignoti idiomatis omnia peccata explicare nequeat. Vide Henriq. *lib.5.cap.12.n.3.* Secundò,ſi inter confitendum periculum ſit,ne pœnitens mox moriatur,debet ſtatim abſolui, & poſtea ſi ſuperuiuat, reliqua peccata audienda ſunt, & poſtea denuò abſoluendus eſt Vide Sà *verſ.abſolutio, n.9.* Tertiò, tempore peſtis, naufragij periculoſi,prælij, ſi Confeſſarius multorum integras confeſſiones audire non poſſit, quo caſu licitum eſt quoque plures ſimul confitentes audire, & abſoluere. Vide Coninch *de Sacram diſp.7.dub.9.n.74.* Quartò,ſi aliquis habeat caſus reſeruatos, de quò vide Layman *in Theol.mor. lib.5.tract.6. cap.12. num.8. & 10.* & quæ dixi ego *in hoc tract.reſol.....* Quintò,ſi neceſſitas vrgeat confitendi cum aliquo Confeſſario, cui, v.g. ſine graui periculo animæ, corporis,famæ,aut fortunarum, proprio,vel alieno, peccatum aliquod confiteri nequeat, tunc eo prætermiſſo reliqua explicari,& abſolutio peti poteſt. Vide Sotum *in 4.ſent.diſt.18.q.2.art.5.*

Sed de his omnibus vide Fagundez *p.2. lib.3. c.3. per totum,* vbi *n.17.* bene obſeruat, vt in his & ſimilibus caſibus,in quibus licitè dimidiatur confeſſio,abſoluatur pœnitens directè,& per ſe ab illis tantùm peccatis,quæ confitetur:indirectè verò,& conſequutiuè ab aliis,de quibus non eſt confeſſus,ea tamen obligatione,& conditione,vt teneatur prædicta non confeſſa confiteri ceſſante cauſa, & ſublato periculo : non tenetur tamen ea ſtatim confiteri, ſed poteſt illa in primam confeſſionem, ſiue annualem in Quadrageſima, ſiue ex deuotione differre, nec refert, quòd exponatur periculo obliuionis.

An quis peccet qui duos Confeſſarios habens,eorum vni prius confiteatur mortalia,alteri poſtea ſolum venialia?

Resol. CXXXII.

AFfirmatiuè reſpondent Syluester *verb. Confeſſio 1.q. 6.* & Victorin *in ſumm.Sacram.n.196* quia etſi hoc non ſit contra integritatem Sacramenti, eſt tamen quædam hypocriſis,& virtuale mendacium.

Sed contraria opinio eſt tenenda, quam tenet Fagundez *pr.2.lib.2.c.2.n.14.* Layman *in Theol.mor.lib.5.tract.6. cap.8.n.14.* Coninch *de Sacram.diſp.6.dub.4 n.13.* Suarez *in 3.part.tom.4 diſp.22 ſect.1.n.22.* Henriquez *lib.5.c.16. n.6.* & Villalobos *in ſumm. tom.1.tract.9. diffic.35.n.1.* Et ratio eſt, quia hoc non eſt contra integritatem Sacramenti,nam vtraque confeſſio eſt integra, neque eſt vera hypocriſis. Nam velle conſeruare bonam famam apud Confeſſarium ordinarium, aut nullam, aut non grauem inordinationem continet. Non eſſe ſpeciem mendacij, patet, quia talis nihil falſum confitetur, & licèt facto ipſo permittat alium decipi, id non eſt per ſe peccatum mortale.

Notandum eſt tamen per accidens,hoc eſſe aliquando peccatum mortale,vt ſi ob hanc cauſam pœnitens maneret in aliqua occaſione peccati mortalis. Sed pro coronide huius reſol. ponam hîc verba Villalób. *vbi ſuprà, n.2.* [Se ha de aduertir, que muchas vezes conuiene mudar Confeſſor por muchas cauſas, que los confeſſores cada dia experimentan,las quales aun algunas vezes las ay entre Religioſas, y harian muy bien los que confieſſan algunas vezes perſonas de ordinario,en aduertir les, que ſi alguna vez quiſieſſen,ſe confeſſaſſen con quien les parecieſſe.] Vnde ait Layman *loco citato,* quòd imprudenter agunt Confeſſarij,ſi reprehendant pœnitentes ſuos, qui aliquando confeſſionale eorum declinant, cùm potiùs id diſſimulare deberent.

Laicus quidam abſoluit ab excommunicatione morientem,quæritur an abſolutio ſit valida, ita vt in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit?

Resol. CXXXIII.

NEgatiuè reſpondetur communiter, quia ad abſoluendum aliquem ab excommunicatione requiritur iuriſdictio Eccleſiaſtica, quam laicus non habet. Ergo, &c. Et ita docent Villalobos *in ſumma, tom.1. tractat.6. diffic.20.numer.14.* Layman *in Theol. moral. lib.1. tractat 5. cap.6.numer.2.* Coninch *de Sacram.diſp.14. dub.16.n 256.*

Suarez

UGR Biblioteca Universitaria

Suarez *de cenſ.diſp.*7.*ſect.*6.*n.*6. Sotus *in* 4.*diſt.*18.*q.*4. *art.* 4.Couar. *in cap.alma mater.part* 1. §.11.*n.*9. Garſias *de beneficiis,tom.*2.*part.*12.*c.*5.*n.*353. & alij

Sed ego cum Auila *de cenſ.p.*2.*c.*7. *diſp.*1. *dub.*3. probabilem puto contrariam ſententiam, quam tuentur Doctores,quos citat,& ſequitur Ioan. Valerus *in differentiis vtriuſque fori,ver.abſolutio,differ.* 3.*n.* 2. quibus ego addo Ioan. de la Cruz *in direct.part.*2. *de excom.dub* 4. *concl.* 1. & Ledeſm. *in ſum.to.*1.*de excom.c.*8.*dub.*4. Sancium *in ſelect.diſp.*44.*n.*7. Ragucium *in lucerna Parochorum, de abſolutione,q.*124.alterum Ledeſm *par.*4.*q.*26.*art.*1 Sed audiamus Valerum *loco citato,num.*3. vbi ſic aſſerit:Effectus prædictæ abſolutionis ſecundùm præcitatos DD. maximus eſt,ſcilicet, quòd hæredes abſoluti non tenebuntur adire Papam, nec excommunicantem pro abſolutione petenda; poterúntque ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare,licèt id impugnent Sotus, & Couar. quorum opinionem in rigore iuris veriorem exiſtimo. Sed non damnarem pium Parochum ſequentem contrariam, & iuxta eam ſepelientem defunctum,& Miſſam pro eo publicè celebrantem,maximè vbi de facili non poteſt adiri ad iudicem excommunicantem, vt ab eo abſolutio impetretur,antequam defuncti corpus ſepulturæ tradatur. Itaque præfata abſolutio multum proderit quoad prædicta.Ita Valerus *vbi ſupra*, qui etiam notat, vt nos alibi diximus, laïcum in prædicto articulo mortis poſſe moribundo concedere indulgentiam plenariam Bullæ Cruciatæ.& citat. Nauarrum *de indulg. notab.* 3. *n.*3.Sep prima ſententia eſt probabilior,& communis, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *c.*7. ſolis Sacerdotibus hanc facultatem concedit.

An ſi pœnitens eliciat actum doloris, poſt narrata peccata ante abſolutionem, recipiat ſacramentum Pœnitentiæ?

Resol. CXXXIV.

IN hoc caſu nō recipere Sacramentum putat Coninch *de ſac.diſ.*4. *dub* 6. *n.*4. *concl* 2. vbi ſic ait: Dolor iſte non ſolùm natura, ſed etiam tempore debet præcedere ipſam confeſſionem. Patet, quia ille dolor debet ſaltem natura præcedere voluntatem confitendi, quia debet eſſe cauſa confeſſionis, quod fieri nequit,niſi ſit cauſa voluntatis confitendi: hanc autem non poteſt cauſare,niſi ſit ea prior. Voluntas autem confitendi, cùm ſit tota in inſtanti,neceſſariò eſt prior tempore ipſa confeſſione,quæ fit in tempore, & neceſſariò præſupponit motum linguæ, qui non poteſt fieri niſi in tempore. Ita ille, & poſt illum Layman *in Theol.mor.lib.*5.*c.*4.*n.*4.Vnde ſecundùm illos, quis non reciperet ſacrament. Pœnitentiæ,ſi ante confeſſionem non elicuit dolorem, ſed illum elicuit inter confitendum,aut ſtatim poſt confeſſionem ante abſolutionem.

Sed hanc opinionem refellit Bonacina *de Sacram diſp.* 4.*q.*3.*punct.*1.*num.*18. & aſſerit illam docere Suarez *in* 3. *part.diſp.*20.*ſect.*4.*num.*31 licèt Layman *vbi ſupra* probet Suarez verbo tenus,non autem reipſa contra ſuam ſententiam repugnare; rationes verò pro firmanda opinione Bonacinæ lege apud illum.

Notandum eſt verò ad tollendos ſcrupulos, ſtando etiam in opinione Layman, & Coninch, quòd ſi aliquis pœnitens eliciat actum doloris poſt narrata peccata, ſi poſtea dicat,Doleo de peccatis narratis, vel petat abſolutionem, hæc ſola verba ſufficere tunc, & habere veram rationem confeſſionis,quæ ſit pars Sacramenti.

An omittens per vnum annum confeſſionem, toties peccet,quoties non confi etur oblata confitendi opportunitate?

Resol. CXXXV.

AFfirmatiuam ſententiam docet Bonac. *de Sacram. diſp.*5.*q.*5.*ſent.*2. *punct.*4. *n.*30. quia quomodo fieri poteſt,vt aliquis teneatur quamprimum ad confeſſionem faciendam, & nihilominus non peccet eam præte mittendo,oblata poſt annum opportunitate? Alioquin dicẽdum eſſet, facientem contra præceptum in re graui non peccare mortaliter, quod nullus audebit aſſeueranter affirmare Ita Bonacina.

Sed contrariam ſententiam docet ex noſtris Molfeſius *in ſum.tom.*1.*tract.*7.*c.*10.*n.*37. vbi ſic ait: Quod autem dicunt Auctores contrarij durum ſequi,& continuò peccare, ſi ſtatim non confiteretur elapſo anno. Reſpondetur non eſſe durum ex parte præcepti, ſed ex parte non adimplentis.At non ſemper committit nouum peccatum mortale,ſed continuando,& aggrauando peccatum commiſſum per omiſſionem confeſſionis in Paſchate, & ſic ſatis eſt confiteri tempus,à quo non eſt confeſſus peccata ſua,niſi interueniat etiam contemptus præcepti, tunc enim eſſet hoc explicandum in confeſſione. Sic Molfeſius,& Valentia *tom.*4.*diſp.*7.*q.* 9.*punct.*4. vbi ſic aſſerit: Neque tamen idcirco volumus toties aliquem de nouo peccare,quoties elapſo anno confeſſionem differt, cùm poſſit confiteri, ſed dicimus manere illum adſtrictum eodem illo peccato,quod admiſit, non confitendo intra annum, idque tandiu, quandiu anno elapſo confeſſionem differt, ac proinde teneri illum ſtatim confiteri ſub illo eodem peccato.Sic Valentia.

Ego verò (vt ſupra probatum eſt) puto probabiliter, quòd ſi quis in Paſchate confeſſionem non fecit,non tenetur poſtea ampliùs confiteri, ſed dato & non conceſſo hanc ſententiam eſſe improbabilem, adhuc tamen contra Bonacinam puto in tali caſu, quòd quanto diutius quis confeſſionem ſine cauſa differt, tanto magis peccatum auget;non autem peccare denuò toties, quoties. Et ita docent etiam Layman *in Theol.mor.lib.*5.*tr.*6.*c.*5.*nu.*8. *corollar.* 1. Villalob. *in ſum.* 1. *tract.* 9. *diffic.* 2. *num.* 88. Nugn. *in addit.*3.*p.tom.*2.*q.*6.*a.*5.*diffic.*5.& alij.

An qui non implet pœnitentiam grauem impoſitam pro venialibus,vel quod ſæpius ſolet euenire,pro mortalibus aliàs confeſſis,peccet mortaliter?

Resol. CXXXVI.

PEccare mortaliter docent Facundez *pr.*2.*lib.*9. *cap.*3. *n.*13.Henriq. *lib.*5.*c.*10.*n.*8. & à fortiori Nugnus *in* 3. *p.tom.*2.*q.*13.*art.*2.*diffic.*2.*concl.*4. vbi ſic aſſerit: Etiamſi confeſſio ſit ſolùm de peccatis venialibus, vel de mortalibus iam confeſſis,eſt mortale peccatum,non adimplere talem ſatisfactionem, quidquid dicat Suarez, qui dicit, quòd quando confeſſio ſolùm fuit de peccatis venialibus, vel etiam de mortalibus iam confeſſis, etiam quotieſcumque pœnitentia iniuncta eſt leuis, tantùm eſſe veniale peccatum non adimplere illam.In quibus Suarez non loquitur conſequenter ad ea,quæ antea dixerat, ſcilicet, Sacerdotem obligari ad imponendam ſatisfactionem, & pœnitentem ad acceptandam, & adimplendam illam. Et ratio eſt, quia facere Sacramentum non integrum,eſt res grauiſſima, & importat magnam irreuerentiam contra ipſum Sacramentum. Ergo eſt peccatum mortale, & etiam ſi aliàs materia ſecundùm ſe leuis ſit. Ita Nugnus.

Sed his non obſtantibus, mihi placet ſententia Suarez & contraria dura videtur. Et ideò exiſtimo non adimplentem pœnitentiam grauem impoſitam pro venialibus,vel pro mortalibus aliàs confeſſis, non peccare mortaliter,ſed venialiter. Et ita præter Suarez citatum *in* 3. *par.to.*4.*diſp.*38.*ſect.*7.*n.*4.docet etiam Layman *in Theol. mor.lib.*5.*tract.*6.*c.*15.*n.*7.quia (vt ipſe ait) durum videtur fateri,licèt culpa contracta leuis ſit,tamen obligationem pro ea ſatisfaciendi grauem effici poſſe, per ſe loquendo,nam per accidens id fieri poſſe non nego, ſi alioquin homo verſetur in probabili periculo peccandi mortaliter, niſi remedia pœnitentiæ ipſi imperata exequatur.

Similiter durum videtur dicere poſteaquam homo peccata mortalia ſemel confeſſus eſt,& iniunctam pœnitentiam impleuit, ſi iterum eadem peccata libera voluntate confiteatur, quòd nouam obligationem ſatisfaciendi ſub culpa mortali contrahat. Ita Layman. Quæ omnia à fortiori procedunt, ſi pœnitentia impoſita abſolute eſſet leuis,vel ſi aliqua exigua pars pœnitentiæ grauis à pœnitente non impleretur; nam in his caſibus contra Nugnum, tantùm venialiter peccaret pœnitens; vide etiam Filliucium *tom.1.tract.8.cap.2.n.54.* Villalobos *in ſumm. tom.1.tract.9.diffic.78.n.3.* & alios.

Notandum eſt hic etiam obiter contra dictum Nugnum *vbi ſupra,q.18.art.4.diffic.2.* Confeſſarium imponentem pœnitentiam poſt datam abſolutionem,non peccare venialiter, nullum enim eſt peccatum pœnitentiam poſt abſolutionem conferre.

An Confeſſarius poſſit commutare pœnitentiā præſeruatiuam ab alio Confeſſario impoſitam?

RESOL. CXXXVII.

NEgatiuam ſententiam docet Zerola *in praxi pœnit. c.15.q.12.* vbi ait, id quod dictum eſt de commutatione pœnitentiæ impoſitæ, debet limitari,non procedere in pœnitentia præſeruatiua,quæ datur loco medicinæ; nam iſta pœnitentia non poteſt, nec debet commutari, quia datur per modum pharmaci.

Sed Bonacina *de Sacram.diſp.5.q.5.ſect.3.punct.3.n.5.* affirmatiuam ſententiam tenet, quando tamen Confeſſarius iuſta, & rationabili cauſa pœnitentiam præſeruatiuam commutat in aliam præſeruatiuam, ſecus autem minimè. Et hanc ſententiam probabiliſſimam eſſe puto, nec contra illam facit Reginald. *tom.1.lib.7.c.8.n.92.* & Suarez *in 3.p.tom.4.diſp.38.ſect.10.n.10.* quem Bonacina malè adducit pro contraria opinione;nam,vt legenti patebit, dictus Auctor non loquitur in caſu noſtro, ſed quando ſuperior concedit indulgentias,quia, vt ipſi bene aſſerunt,per has indulgentias non remittuntur pœnitentiæ impoſitæ, vt præſeruatiuæ. Et eſt diſpar ratio inter noſtrum caſum, & caſum indulgentiarum. Nam in caſu indulgentiarum penitus tollitur, & remittitur pœnitentia, in caſu autem noſtro pœnitentia non tollitur, ſed commutatur, vt ſuppono,in aliam æqualem, etiam præſeruatiuam. Ergo, &c.

Adde etiam,quòd Zerola adductus à Bonacina *vbi ſupra,* non facit contra nos,nam eſt intelligendus, quando pœnitentia præſeruatiua commutatur in aliam non præſeruatiuam. Sed hoc non accidit in caſu noſtro.Ergo. De commutatione verò pœnitentiæ, an Confeſſarius poſſit illam commutare non audita priori confeſſione eorundem peccatorum, etiamſi peccata, pro quibus impoſita fuit pœnitentia,eſſent reſeruata,diximus *in tr.1. miſcell. reſol.54.* vbi affirmatiuam ſententiam docuimus. Vide etiam Layman *in Theol. mor.lib.5. tract.6.c.15.n.16.*

An concubitus viri Chriſtiani cum muliere infideli, Turca, Iudæa, Hæretica,&c.ſit circunſtantia in confeſſione aperienda?

RESOL. CXXXVIII.

AFfirmatiuam ſententiam docent Naldus *in ſum. ver. fornicatio.n.2* Lopez *in inſtruct.p.1.c.35.§.affine eſt huic.* Homobon. *de caſ.reſeru.part.2.caſ.4.ſent.5.* Conradus *in reſponſ.caſ.conſc.p.2.q.174.* Floronus *de caſ.reſer. part,2.caſ.7.poſt §.1.ver.mulierib.abutentes,n.5.* Bellochius *de caſ.reſeru.part.2.q.1.n.169.* Henriq.*lib.2.de pœnit.c.6. n.3.in gloſſa litt.M.* & Sanchez *de matr.tom.1.lib.7.diſp.5. n.12.* vbi ſic aſſerit: Infertur quintò habere circunſtantiam luxuriæ mutantem ſpeciem, ac neceſſariò fatendam, acceſſum fidelis cum infideli aduersùs impedimentum dirimens matrimonium ob cultus diſparitatem, quia ratio, ob quam Eccleſia hoc matrimonium dirimit,videlicet quia cedit in religionis dedecus, ſi fidelis cum infideli copuletur matrimonio, locum habet in copula illicita. Et ideò prohibito matrimonio, cenſetur ſpecialiter copula illicita prohibita. Adde etiam eſſe quoque periculum educationis prolis in infidelitate, & peruerſionis coniugis fidelis, quæ pericula in coitu fornicario etiam reperiuntur, vt pote qui vnitatem carnis efficit, & valde amorem conciliat. Et tandem pœnæ peculiares grauiſſimæ huic copulæ legibus ſtatutæ argumentum non leue inducunt, vt inde illius ſpecialis grauitas colligatur. Ita Sanchez. Vide etiam Leſſium *lib.4.cap.3.dub.6.n.45.* qui putat hoc peccatum pertinere ad ſacrilegium, quia talis coniunctio eſt prohibita in honorem Chriſtianiſmi ab Eccleſia.

Verùm licèt ego hanc ſententiam teneam, attamen contrariam tenentes non damnarem,quia multi ex ſupradictis Doctoribus,& in ſpecie Azorius *part.3.lib.3.c.29. q.3.* Ioannes Franciſcus Suarez *in Enchiridio caſuum conſcientiæ,lib.5.ver.Confeſſio,fol.346.* & Filliuc. *tom.2.tract. 30.c.2.n.52.* aſſerunt talem acceſſum hominis Chriſtiani cum infideli, non eſſe ſpecie diſtinctum à ſimplici fornicatione,& eſſe tantùm circunſtantiam aggrauantem; ſed circunſtantiæ etiam notabiliter aggrauantes, ſecundùm opinionem probabilem multorum DD.non ſunt neceſſariò in confeſſione explicandæ.Ergo,&c. Et ita hanc ſententiam abſolutè in terminis tenet Alcozer *in ſum.c.20. fol.74.pag.1.§.el ſex muger;* & nouiſſimè illam tenet Franciſcus Sylvius, Profeſſor publicus ſacræ Theologiæ in Academia Duacena *in ſuis doctiſſimis commentariis ad 2.2.Thomæ,q.154.a.2.§.quæritur ſecundò.*

Igitur ſecundùm hos Doctores, ſecluſo ſcandalo, & periculo ſubuerſionis, vel contemptus legis & Religionis Chriſtianæ, vel niſi ſit caſus ab Epiſcopo reſeruatus, ſi quis concubitum haberet cum infideli, ſufficit in confeſſione,vt dicat,Toties fornicatus ſum, ſine explicatione,quòd dicta mulier fuerit Turca, Iudæa,Hæretica, &c. quia talis copula(vt dictum eſt)non differt à ſimplici fornicatione,& eſt tantùm circunſtantia aggrauans. Sed ego teneo primam ſententiam, nempe eſſe aperiendam in confeſſione, quia eſt circunſtantia mutans ſpeciem. Vide etiam Menochium *de arbitr.iudicum lib.2.caſ.290.*

An ſi frigidus, vel Eunuchus haberet concubitum cum muliere, deberet hanc circunſtantiam aperire in confeſſione?

RESOL. CXXXIX.

AFfirmatiuè reſpondens Henriq.*lib.5.de pœnit.c.6.n.2. in gloſſa litt.M.* Leſſius *lib.4.c.3.dub.6.n.45.* & Sanchez *tom.2.lib.7.diſp.5.n.14.* vbi ita ait. Infertur, coitum cum impedimento impotentiæ, vt ſi frigidus, vel Eunuchus coeat, habere circunſtantiam diuerſæ ſpeciei neceſſariò confitendam, quia ratio prohibitionis matrimonij inter hos,nempe impotentia generandi,& ſic fruſtratio finis, ad quem natura coitum deſtinauit, militat etiam in copula illicita, quare hic coitus reducitur ad peccatum contra naturam. Ita ille.

Sed hanc ſententiam non exiſtimat ita certam Filliuc. *tom.1.tract.10.part.2.c.1.num.23.* vbi ſic aſſerit,copulam cum habente impedimentum impotentiæ naturalis, eſſe etiam peccatum contra naturam reductiuè, ex ea enim ſequi non poteſt generatio, aſſerunt Henriquez & Sanchez, communiter non reputatur addere ſpecificam malitiam, eſt valde dubium. Sic Filliucius.

Vtrùm copula vxoricidæ, vel adulteri cum promiſſione matrimonij ſit circunſtantia in confeſſione aperienda?

RESOL. CXL.

AFfirmatiuam ſententiam docet Henriquez *lib.5. de pœnit.c.6.num.3.in gloſſa litera M.* vbi dicit eſſe circunſtantiam

circunſtantiam

circumſtantiam neceſſariò explicandam in confeſſione, ſi vir ad eam accedat, cum qua nequit matrimonio copulari, vt ſi ſit vxoricida, & licet non explicet, num ea circumſtantia ſpeciem mutet, ad eam numerat inter alias, quæ in ſexto præcepto diuerſam ſpeciem conſtituunt.

Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam tuentur Leſſius *lib.4.c.3.dub.6.n.45.* Filliucius *tom.1.tr.10.p.2.c.1.n.24.* & Sanch. *de matrim.tom.2.lib.3.diſp.5.n.14.* Dico igitur, quòd quando impedimentum matrimonij imponitur in pœnam admiſſi delicti, & ad præcauendum aliquod damnum, tunc copula cum habente tale impedimentum continet tantùm ſingularem malitiam, fornicationis. Exemplum eſt in impedimento criminis, vt adulterij cum promiſſione matrimonij, vel cùm contractum eſt de præſenti, vel homicidij coniugis. Nam in prohibitione talis matrimonij non eſt ſpeciale motiuum virtutis, ſed tantùm eſt in pœnam delicti. Conſequenter copula illa illicita erit tantùm vnius malitiæ fornicationis, & ideò in tali caſu dicendum non eſſe circumſtantiam in confeſſione detegendam.

Non reticebo tamen hîc adnotare cum ſupradictis Doctoribus. Primò, eſſe circumſtantiam inceſtus diuerſam ſpecie à ſimplici fornicatione, & neceſſariò explicandam in confeſſione, ſi quis coitum habeat cum qua nequit inire matrimonium ob impedimentum conſanguinitatis, vel affinitatis. Secundò, ſimiliter eſſe circumſtantiam luxuriæ, ſpecie diuerſam, ac neceſſariò fatendam, ſi quis rem habeat cum cognata ſpirituali in eo gradu, in quo hæc cognatio matrimonium dirimit, ſpeciem autem hanc fornicationis aliqui vocant inceſtum ſpiritualem: vnde & ſacrilegium. Tertiò, concubitus cum cognatis legalibus addit malitiam ſpecificam neceſſariò fatendam, & reducitur ad inceſtum. Et tandem, Quartò, dicendum eſt reduci eam ad inceſtum, ſi quis acceſſum habet cum conſanguinea in primo gradu ſponſæ propriæ de futuro contra publicæ honeſtatis impedimentum, dirimens in eo gradu matrimonium. Et ideo talis circumſtantia erit in confeſſione aperienda. Sed ſimilibus relictis ad alia procedamus.

An ſit neceſſarium in confeſſione explicare, ſi quis peccauit ſcienter, an ignorantia culpabili?

RESOL. CXLI.

ALiqui affirmant neceſſarium eſſe explicare, ſi peccatum fuit ſcienter admiſſum, quia diſtinctam malitiam importat. Sic Adrianus *in 4.tract.de confeſſione, qu.4.in 2.part.illius,* vbi de circumſtantiis paulo poſt principium *ver. fortè obiicies.* & Medina Complutenſis *C. de confeſſ. quæſt. de circumſtantiis mutantibus ſpeciem*, paulò *poſt principium.*

Sed contrarium docent Nauarrus *in c.conſiderei à n.52. vſque ad 79.de pœnit.diſt.9.*& Suarez *tom.4.diſp.22.ſect.4.n.14.*nam, vt ait Valentia *tom.2.diſp.6.q.6.pun.3.* eiuſdem rationis ſunt peccata, ſiue interna, ſiue externa, cum ignorantia culpabili commiſſa, cum peccatis ſcienter admiſſis, licèt ſcientia illa aggrauet. Addit, tamen Suarez, & benè, id eſſe neceſſarium aliquando in ordine ad cenſuras Eccleſiaſticas; nam ex illis, vt *infrà* dicemus, ignorantia ſæpiùs excuſat. Idem etiam dicendum eſt, quando ea ignorantia moraliter vincibilis excuſaret à mortali tranſgreſſione humani præcepti; nam in tali caſu neceſſe erit ignorantiam explicare, quippe quamlibet circumſtantiam ita minuentem, quæ ex mortali efficiat veniale, neceſſarium eſt explicare. Similiter dicendum eſt, quando ignorantia eſt affectata, licèt Nauarrus *in man. c.6.nu.12.* dicat eam non eſſe neceſſariò in confeſſione explicandam; quamuis affectata ſit ad finem liberiùs peccandi. Sed ego ſic diſtinguendum cenſeo Si ignorans ille exponatur periculo admittendi alia peccata, ratione illius ignorantiæ affectatæ, ſiue affectetur ad finem liberiùs peccandi, ſiue ad alios fines, & aduertat ad id periculum, tenetur eam ignorantiæ circumſtantiam fateri; quia mutat ſpeciem: tot enim peccata ille committit, quot committendi periculo ſe exponit. Vt ſi, v. g. velit fœminam cognoſcere, affectet ignorare, quænam ſit illa, vel vt liberiùs peccet, vel ne eius culpa ita grauis ſit; hic enim in tali caſu exponitur periculo inceſtus, adulterij, fornicationis, ſacrilegij, &c. Si autem ei periculo non exponatur, quia nouit fœminam alio ſtatu præter coniugatæ carere, & an hunc habeat, affectat ignorare, vel affectat ignorare aliam rem, in qua non eſt aliud peccati determinati periculum, tunc ſi ignorantia non affectetur ad liberiùs peccandum, non eſt neceſſe illam explicare, quia non aggrauat, ſed aliquantulum minuit culpam; ſi verò ſit ad finem liberiùs peccandi, notabiliter aggrauat. Et ita, qui tenet circumſtantias notabiliter aggrauantes eſſe neceſſariò confitendas, dicendum eſt hanc circumſtantiam fatendam eſſe. Qui verò contrarium cenſent, dicunt cum Nauarro illam fatendam non eſſe, quia intra eandem ſpeciem notabiliter aggrauat. Et hæc omnia mutuatus ſum à Sanchez *in ſumma, tom.1.lib.1.c.17.n.23.* quæ valdè à Confeſſariis notanda ſunt, non enim ita facile in eorum ſummis inueniuntur, ſicut iſta, quæ hîc ſumpſi à doctiſſimo Ioanne Maldero *in p. 2. D. Thomæ, q.76.art.2.* vbi ſic aſſerit.

Quæres, quando quis peccet ex ignorantia, súntne duo ibi peccata, vnum ignorantiæ, alterum quod ex ignorantia admittitur? v. g. eſt aliquis, qui ex vincibili ignorantia non legit horas canonicas, ad quas ratione Ordinis tenetur, anne ille peccet duplici peccato, vno ignorantiæ, altero contra virtutem Religionis? Pro reſponſione obſeruandum eſt, ignorantiæ peccatum dependere ex obligatione ſciendi, obligatio autem ſciendi interdum ex eo ſolo pendet, quòd obligemur aliquid facere, vel omittere, ad quod faciendum, vel omittendum opus eſt cognitione eius, aliquando autem prouenit obligatio ſciendi ex peculiari præcepto, quo tenemur habere ſcientiam, eámque nobis comparare. Quo ſuppoſito, reſpódeo, quando obligatio eſt prioris generis, peccatum ignorantiæ, & peccatum, quod ex ignorantia fit, non eſſe duo peccata, aut duplicem malitiam, quia tantùm incurritur eo caſu in peccatum ignorantiæ, quando per eam incurritur in periculum incidendi in aliquod peccatum, ſiue illud ſequatur, ſiue non. Quando verò obligatio ſciendi eſt poſterioris generis, ignorantia eſt peccatum per ſe, etiamſi non fuerit periculum alterius ſecuturi ex ea peccati, & quando ex illa ignorantia aliud peccatum admittitur, ſunt ea peccata diſtincta. Imò etiamſi fuerit ſolùm periculum alterius peccati, ſpecie diſtincti coniunctum cum peccato, tali ignorantiæ; fieri poterit concurrente ſufficiente aduertentia illius periculi, vt contrahatur præter malitiam ignorantiæ, etiam malitia iſtius ſpeciei. v. g. ſi quis ex ignorantia culpabili Decalogi, incidat in peccatum homicidij, duplex peccatum admiſit, vnum negligentiæ ſciendi illud, quod ſcire poterat, & debebat, videlicet Decalogum; alterum homicidij. Eadem eſt ratio Confeſſarij ex ignorantia eorum, quæ ad officium ſuum pertinent, abſoluentis eum, quem non poteſt abſoluere. Hæc omnia Malderus, vide etiam Adamum Tannerum *in p.2.diſp.4.q.9.dub.1.n.12.* & 13.& alios penes ipſos tractantes propoſitam quæſtionem, videlicet, vtrùm ignorantia vincibilis ſit peccatum ſpeciale, ideóque diſtinctum ab eo, cuius eſt cauſa. Sed de hac quæſtione iterum redibit ſermo, vbi contra Malderum, & alios Doctores *ſuprà* citatos multis diſſetam, licèt omnia ſupradicta probabilia ſint.

An Vicarius Epiſcopi, ſi habet poteſtatem ſubdelegandi, poſſit abſolui ab alio, ſi incidit in caſum reſeruatum à ſuo Epiſcopo?

RESOL. CXLII.

NEgatiuam ſententiam mordicus tenet Iacobus de Graffis *in appen. ad deciſ. aur. lib. 3. c. 8. n. 22.* Primò ex præſumpta mente Prælati, quæ magis attendenda eſt, quam verba, ex *l. de quibus, ff. de legibus.* Sed interrogatus Epiſcopus à Vicario an etiam illa auctoritate vti poſſet, diceret quòd non, quia ſi ſecus eſſet, perniciosum eſſet concedenti, quia ſic poſſet dare occaſionem peccandi, & qui occaſionem peccandi dat, ipſe damnum dediſſe videtur; vnde ne hoc abſurdum accidat, dicendum eſt, verba generalia arctari, vt non comprehendatur perniciosum concedenti, ex *l. ſi cui. ff. de ſeruit.* Secundò, verba generalia arctantur ſemper ad ſolita concedi, ex *l. ſi finita, ff. de damno infect.* & ad id quod eſt de iure, vt notat gloſſa *in cap. fin. verſ. negotiis, de offic. deleg.* ſed ſemper poteſtas abſoluendi cum poteſtate ſubdelegandi intelligitur data in perſonam aliorum, & nemo poteſt auctorizare ſe ipſum, ex *cap. qualiter, de elect.* & in generali ſermone excipitur perſona cui loquimur, *l. qui hæredi, §. Plautius, ver. at ſi hæres, ff. de conced. & demonſt.* Ergo, &c. etiam dictus Graffius idem aſſerit de priore habente poteſtatem à Prælato abſoluendi caſus reſeruatos, cum poteſtate ſubdelegandi, putat enim, ſicut de Vicario Epiſcopi aſſeruit, ſi incidat in aliquem caſum reſeruatum, non poſſe ab illo, quem ipſe ſubdelegauerit, abſolui.

His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam docent Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c. 39. n. 2.* & Florinus *de caſ. reſer. par. 1. c. 3. §. 1. n. 3.* Nam & Epiſcopus ſi in caſum incidit reſeruatum Romano Pontifici, à quo ipſe alios abſoluere poteſt, delegando eam facultatem alteri, ab eo abſolui valet, atque ita ſacra Cardinalium Congregatio declarauit, Tridentinum Concilium *in ſeſſ. 24. de refor. c. 6.* & ita communiter aſſerunt Doctores Maiolus *de irregular. lib. 5. c. 21. n. 7.* Suarez *tom. 4. diſp. 41. ſect. 2. n. 9.* Henriquez *lib. 14. c. 18. n. 3.* Sayrus *de cenſ. lib. 7. c. 9. n. 5.* Riccius *in praxi, p. 1. reſol. 445. n. 2.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 3. n. 3. & in ſum. tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 11.* Bellettus *in diſquiſ. cler. p. 1. tit. de diſciplina clericali, §. 1. n. 54.* Naldus *in ſumma, ver. caſus, n. 6.* Emanuel Sà *ver. confeſſor. n. 16.* & alij, quidquid in contrarium aſſerat Marius Alterius *de cenſ. tom. 2. diſp. 8. c. 3. concl. 4. ver. 3.* quæri poteſt in ordine ad diſpenſationem, ſicut loquuntur etiam multi ex *ſupra* citatis Doctoribus, idem dicendum de diſpenſatione, ac de abſolutione.

Nec valet dicere in tali caſu, Vicarium ſeipſum quodammodo abſoluere, cùm delegatus delegantis officio fungatur. Nam reſpondeo, quòd id locum haberet, vbi iuriſdictio delegata eſt ab eo, cui iuriſdictio competit ordinaria, at Vicarius hic ſubdelegat, ſubdelegatus autem fungitur vice primi delegantis, ac perinde eſt, ac ſi ipſe primò delegans delegaſſet, quo caſu ſine dubitatione Vicarius abſolui poſſet. Et idem dicendum eſt de Priore, qui vt Vicarius ab Epiſcopo talem poteſtatem habuit à Prælato ſui monaſterij; nam ſi in aliquem caſum inciderit, poteſt ab alio Confeſſario ſubdelegato, de illo abſolutionem obtinere ſine licentia Prælati.

Sed ponam hic pulchrum dubium, an ſi ſubditus petat à Prælato omnem eius auctoritatem pro vna vice, & vna perſona ſibi ſubiecta, includatur ipſe petens, ita vt poſſit abſolui à reſeruatis ab aliquo Confeſſario. Videtur affirmatiuè reſpondendum, ſi petens diceret, Eſt quædam perſona, quæ indiget veſtra auctoritate, placétne vobis illam mihi dare? Secus autem ſi diceret, Rogo te vt des mihi tuam facultatem pro vna perſona. Et ratio eſt, quia in generali ſermone comprehenditur etiam perſona ſua, quando loquens concipit verba in perſona alterius, vt patet ex *l. Paulus reſpondit, §. fin. ff. de pignoribus.* Et ita hanc ſententiam videtur tenere Florinus *vbi ſuprà*, ex Graffio, qui tamen contrarium docet. Sed poſt hæc ſcripta inueni Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 9. diffic. 64. n. 4.* circa præſens dubium ſic aſſerere. [Quando el Prelado concede à vno la autoridad ſin reſtrincion ninguna, ex juſto conceder la actiua y paſſiua, que aunque algunos dudan deſto, es mas conforme al eſtilo de la Religion, mientras el Prelado no declara otra coſa.] Sic ille; & nouiſſimè Noſter P. Leone *de off. & poteſt. Confeſſ. to. 2. recollect. 6. n. 131.* aſſerit, quòd quando ſubditus petit facultatem à Superiore pro vna perſona pro caſibus reſeruatis, poteſt vti pro ſua perſona.

An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocunque caſu inter infideles exteriùs fidem negat, corde tamen illam retinet, poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolui à quocunque Confeſſario ordinario approbato, & quid de blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos?

RESOL. CXLIII.

AFfirmatiuè reſpondet Stephanus Fagundez *præc. 2. lib. 8. c. 8. n. 49.* vbi ſic aſſerit: Animaduerto illum, qui vi, & metu, vel dolo, & fraudulenter ſe inter infideles exteriùs infidelem fingit, Maurum videlicet, Iudæum, Idolatram, aut Hæreticum, & exteriùs fidem negauit, corde tamen illam retinens, peccare quidem grauiſſimè contra externam fidei profeſſionem, non tamen eſſe hæreticum comprehenſum in Bulla Cœnæ, nec incurrere excommunicationem ipſius, & poſſe abſolui à quocunque Confeſſario ordinario approbato. Ita Fagundez, & ante illum ex eadem Societate Ieſu docuerat hanc ſententiam Toletus *lib. 4. c. 4. n. 6.* & poſtea Suarez *tom. 5. in 3. p. diſp. 4. ſect. 2. n. 22. & diſp. 21. ſect. 2. n. 3.* & tandem Sanchez *in ſumma, to. 1. lib. 2. cap. 7. n. 8. in fine.* & poſt omnes Filliucius *tom. 2. tract. 22. c. 6. n. 164.* Et ratio eſt, quia talis non eſt verè infidelis, vel hæreticus, quia non habet errorem in intellectu. Ergo, &c. Deinde hæreſis ratione ſolius excommunicationis reſeruatur. At hæreſis externa abſque errore interno non ſubiacet excommunicationi. Ergo, &c. Nec refert, (ait Fagundez) quòd ab Inquiſitoribus huiuſmodi homines puniri poſſint in foro externo, tanquam hæretici, nam præſumunt Domini Inquiſitores illos habuiſſe diſſenſum à fide in intellectu, ſiquidem hunc diſſenſum exteriùs finxerunt, & manifeſtarunt. Ita ille.

Et poſt hæc ſcripta inueni eam ſententiam ſupradictorum Auctorum docere etiam Franciſcum Syluium in ſuis eruditiſſimis Commentariis *ad 2. 2. D. Thomæ qu. 11. art. 3. concl. 2.* vbi ſic aſſerit: Hæreticus ſolo actu externo, quamuis grauiter peccet, non tamen eſt excommunicatus, neque incurrit alias pœnas Eccleſiaſticas in hæreticos latas, & per conſequens poteſt à quolibet Confeſſario abſolui, quamuis pro hæretico in foro externo reputetur, imò & pro excommunicato geri debet apud eos, qui nouerunt peccatum externum, & neſciunt animum ſemper manſiſſe Catholicum. Ex his ſequitur, quòd qui propoſitiones hæreticas effuderunt, qui Sanctorum imaginibus illuſerunt, qui comederunt carnes tempore prohibito, qui Mahumeto cultum, & reuerentiam exhibuerunt ſi ea fecerint, aut metu compulſi, aut ſpe lucri adducti, aut ira, vel alia quacunque paſſione commoti, nullum in animo errorem, at priſtinam fidem rectam tenentes, neque hæretici ſunt, neque excommunicatione in hæreticos lata innodati. Ita Sylnius *vbi ſupra.*

Item hanc ſententiam docet Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. part. 1. tr. 7. c. 1. q. 4.* vbi ita ait. Quid ſentiendum de eo, qui ſolùm exteriùs rem fidei negat, aut ab ea omnino per apoſtaſiam recedens, abſque tamen errore intellectus ad aliam ſectam tranſit? Reſpondeo, cùm cenſuræ, & reliquæ pœnæ delictum aliquod afficientes, non

non niſi ob delictum verum, & conſummatum contrahantur, ſequitur, quemlibet Confeſſarium ab hoc (licèt graui peccato) abſoluere poſſe. Secus autem in externo foro iudiciali, in quo præſumptionibus ſtatur, proinde qui huiuſmodi delicta committunt, per Eccleſiaſticos iudices reconciliari, & à cenſuris abſolui ſolent. Idémque de his dicendum eſt, qui aliqua hæreticalia verba protulerunt, & poſtea ſe ea ioco dixiſſe aſſerunt; nam eorum excuſationes in foro interiori, non autem in exteriori iudicio admittuntur. Sic Homobonus.

Item hanc opinionem tenet Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, verſ. Hæreſis, differ. 2 n. 1.* vbi ſic aſſerit. Fidem negans exteriùs, interiùs tamen ſeruans, non eſt in foro animæ excommunicatus, & ideò in tali foro non indiget abſolutione, & poteſt à ſuo Parocho à prædicto peccato abſolui, vbi Epiſcopi non habent prædictum peccatum reſeruatum; in foro tamen exteriori iudicabitur excommunicatus, & tenemur eum denunciare Dominis Inquiſitoribus.

Idem tenet Bartholomæus Giptius *in tract. de caſ. reſer. c. 6. caſ. 4. n. 83. & 84.* ſic aſſerens. Et hæc ſint breuiter dicta ad cognoſcendum quæ ſapiunt hæreſim manifeſtam, eáque procedunt in foro fori. At verò aliter proceditur in foro conſcientiæ, in quo cùm procedatur ſecundùm intima cordis, nam ſi quis aliquod hæreſim manifeſtam ſapiens proferat, non ſequitur ergo eſt hæreticus. Prudens igitur Confeſſarius conſiderabit, ſitne reuera hæreticus, nam ſi quodcunque manifeſtam hæreſim ſapiens fecerit, ſi reuera non ſit hæreticus, abſoluat ab hoc caſu, ſi non eſt Epiſcopo reſeruatus, quidquid ſit futurum coram Inquiſitore, ſi res aliquo futuro tempore detegatur. Sic Giptius.

Et tandem hanc ſententiam ex Dominicanorum familia tenet Michael Zacardus *in directorio Theologorum, p. 2 præcep. 1. c. 11.* vbi ſic ait; Quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſeruatur. Si verò Confeſſor compererit blaſphemum benè ſentire de fide, eum abſoluat. Ita Zanardus, quo nihil clarius, nam apertè docet tunc blaſphemiam hæreticalem eſſe Inquiſitoribus reſeruatam, quando blaſphemus habet errorem intellectus; nam ſi bene ſentiat de fide, docet à Confeſſario abſoluendum. Vide etiam Torreblancum *de magia, lib. 4. c. 5. n. 8.* Bannez *in 2. 2. D. Thom. q. 11. art. 4. §. quæritur ſecundò, concl. 3. arg. 2. fol. mihi 658.*

Vidiſti amice lector, quot patronos numero & ſcientia inſignes habeat hæc opinio. Ex qua ſequitur, quòd ſi aliquis, vt dictum eſt, tantùm externè fidem negauit, vel alia ſapientia manifeſtè hæreſim commiſit, poteſt à quocunque Confeſſario abſolui ſine auctoritate Dominorum Inquiſitorum, & ſine priuilegio Bullæ Cruciatæ, dummodo tale peccatum non ſit Epiſcopo reſeruatum. Verùm hæc opinio diſplicet multis, & præſertim viro doctiſſimo Domino Don Franciſco de la Riba Vicario Eminentiſſimi Cardinalis ab Auria, nam putant, hoc minimè Confeſſarium efficere poſſe ſine Dominorum Inquiſitorum auctoritate, vel ſine Bulla Cruciatæ, cùm tale peccatum ſit Dominis Inquiſitoribus per eorum edicta reſeruatum.

An Confeſſarius hîc Panormi ab Epiſcopo approbatus poſſit Panormitanum abſoluere Romæ, Neapoli, vel aliis locis extra diœceſim?

Resol. CXLIV.

De proprio Parocho, & de Religioſis, qui per approbationem æquiparantur Parocho, non dubitant Doctores; difficultas eſt de aliis Sacerdotibus approbatis, & negatiuè reſpondent Ioannes Guttierrez *qq. Canon. 1. cap. 27.* cum Zerola, & Sorbo, quos citat, & ſequitur Garſias *de beneficiis, tom. 1. part. 1. cap. 8. num. 132.* quia delegatus etiam Eccleſiæ Romanæ non poteſt extra prouinciam ſibi decretam abſoluere ſubditum ex manuum iniectione in Clericum, vt patet *in cap. penult. de officio legati*; iuriſdictio enim delegatorum terminatur territorio.

Verùm affirmatiua ſententia mihi placet, quam communiter tuentur Doctores, vt Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 3. diſp. 34. n. 2.* Megala *in 1. part. lib. 1. c. 7. n. 25. & c. 9. n. 12.* Henriquez *lib. 6. c. 6. n. 7. & lib. 7. c. 1. n. 4.* Peirinus *de relig. ſubdito, tom. 1. q. 1. c. 21. §. 2.* Vega *in ſumm. tom. 1. c. 62. caſ. 41.* Gomez *in explicat. Bull. Cruc. clauſ. 10. n. 8.* Suar. *in 3. p. tom. 4. diſp. 28. ſect. 6. & 7.* Nugnus *in 3. p. tom. 2. q. 8. art. 5. dub. 8.* Et ratio eſt, quia iſti Confeſſores delegati habent iuriſdictionem in perſonas pœnitentium. Ergo non attenditur territorium, vel præſentia localis, ſed tantùm perſona. Adde, quòd iuriſdictio voluntaria poteſt exercere extra territorium à quocunque illam habente, vt patet ex *l. 2. ff. de offic. Proconſ.*

Nec obſtant declarationes Cardinalium, & Doctores, quos affert Garſias etiam nouiſſimè in Additionibus; nam reſpondeo, quòd loquuntur in caſu, quo, v.g. Confeſſarius approbatus hîc Panormi, vellet abſoluere extra hanc diœceſim Meſſanenſes, vel Neapolitanos. Nam quiſque per approbationem habitam in vna diœceſi, non poteſt abſoluere vbique. Non autem loquuntur, quando talis Confeſſarius extra territorium abſoluit ſubditos Epiſcopi, qui illum approbauit. Vnde Acoſtam *in Bull. Cruc. q. 38.* Vgolinum *de poteſt. Epiſc. c. 7. §. 2. n. 7.* & alios. Vnde eſt diſpar ratio inter vtrumque caſum. Ad text. verò *in c. pen. de officio delegati*, reſpondeo, quòd loquitur, quando delegatus vult exercere iuriſdictionem externam in foro contentioſo, quæ exerceri minimè poteſt extra territorium, quod non accidit in caſu noſtro.

Quis abſolutus fuit virtute Iubilæi, quod poſtea non lucratus eſt, quæritur, an peccata oblita reſeruata poſſit poſtea cuicunque Confeſſario confiteri?

Resol. CXLV.

Probabiliter negatiuam ſententiam docet Suarez *in 3. p. tom. 4. diſp. 31. ſect. 4. n. 23.* At ego magis probabiliter contrarium puto cum Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 8. diſp. 15. n. 21. & in ſum. tom. 1. lib. 4. c. 54. n. 45.* Portel *in addit. ad dubia Regul. ver. Iubilæum, num. 19.* & aliis, quia cùm valida ſit illa confeſſio, Confeſſarius ab omnibus peccatis, tum directè expoſitis, tum indirectè ex obliuione omiſſis abſoluit; & dum Confeſſarius abſoluit, habet, & habere debet intentionem, quamcumque reſeruationem à pœnitente remouendi, illum iuxta poteſtatis ſuæ extenſionem abſoluens, & verè hac intentione eum abſoluere poteſt. Ergo, &c.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſi aliquis confitetur animo lucrandi Iubilæum, & abſoluitur ab excommunicatione, & peccatis reſeruatis, ſed poſtea illud non lucratur, reſeruationem, & excommunicationem illam iterum non redire, quidquid in contrarium aſſerant Angles *in floribus, p. 1. de confeſſ. q. 3. art. 5. diffic. 4.* Rodriq. *in Bull. Cruciatæ, §. 2. n. 8.* & alij. Et ratio eſt, quia non abſolutus fuit ab excommunicatione ad reincidentiam, nihil enim in diplomate Iubilæi de hoc agitur, nec abſolutio à reſeruatis data fuit ea conditione, vt pœnitens Iubilæum lucretur, verùm ſine vllo alio pacto, & obligatione abſolutus fuit, ſicque dicendum eſt de votis commutatis. Et ita hanc ſententiam ſuſtinent Suarez *in 3. par. tom. 4. diſp. 31. ſect. 4. n. 5. & tom. 5. diſp. 7. ſect. 5. n. 30.* Filliucius *tom. 1. tr. 8. c. 10. n. 280.* Emanuel Sà *ver. abſolutio, nu. 18.* Sanch. *de matrim. lib. 8. c. 54. n. 4.* Henriq. *lib. 6. c. 16. nu. 6. & lib. 7. c. 11. n. 4.* Filliucius *tom. 1. tr. 8. c. 10. n. 281.* Vaſquez *in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 7. dub. 6. n. 5.* Molfeſius *in ſumma, tom. 1. tr. 7. c. 16. n. 39.*

Aduertant etiam Confeſſarij, quòd tempore Iubilæi non

UGR Biblioteca Universitaria

non poſſunt abſoluere à caſibus reſeruatis ea conditione, vt pœnitens Iubilæum lucretur: nam peccatorum abſolutio abſoluta eſſe debet, imò nec à cenſuris ſub tali conditione, niſi ex Pontificis conceſſione, abſoluere poſſunt. Ita Henriquez, & Sà *vbi ſuprà*, Sanchez *in ſumma loco citato, n.*49. & alij.

Sed inquiret curioſus lector, an ſupradictus pœnitens abſolutus à caſibus & cenſuris, modo quo *ſuprà*, ſi poſtea mutet voluntatem, & non lucretur Iubilæum, peccet mortaliter; aliqui affirmatiuè reſpondent. Ita Suarez *de Relig. tom.*2 *lib.*2 *c.*6. *n.*11. Coriolan. *de caſ. reſ. p.*1. *ſect.*3. *art* 17. exiſtimantes hunc grauiter peccare. Mihi placet opinio negatiua, quia hic nihil promiſit, neque Confeſſarius, nec ipſum Iubilæum vllam obligationem ei impoſuit, neque ipſe Pontifex; quamobrem illum Iubilæi lucrandi propoſitum habuiſſe ſatis eſt, & ſententiam mutans, non peccat, eo quòd nullis promiſſis, pacto, aut obligationi contraueniat. Deinde tale præceptum non apparet. Itaque ſine maximo fundamento pœnitenti imponi non debet. Et ita hanc ſententiam docent Sanctarellus *de Iubilæo, c.*22. *dub.*4. Naldus *in ſumma, ver. indulgentia, n.*4. Sanchez *in ſumma, to.*1. *lib.*4. *c.*54. *n.*54. Henriq. *lib.*6. *c.*16. *n.*6. Floronus *de caſ. reſ. p.*1. *c.*6. §.6. *n.*2. Portel *in addit. ad dubia Regul. ver. Iubilæum, n.*20. & alij.

An poſt Concilium Tridentinum Parochi poſſint exponere ad confeſſiones ſuorum ſubditorum audiendas, ſimplicem Sacerdotem ab Epiſcopo non approbatum?

RESOL. CXLVI.

Rem difficillimam explicandam aggredior, de qua curſim alibi nos aliqua diximus. Affirmatiuam ſententiam docuit ex Dominicanorum familia Magiſter Ioannes Gallo, qui Concilio Tridentino interfuit, & Magiſter Ioannes Orellana, Profeſſores publici ſacræ Theologiæ in Academia Salmaticenſi, quos refert, & ſequitur nouiſſimè Pet. Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. *de ſacr. Pœnit. c.*12. *concl.*5 §. *la ſeconda ſententia*; & Ludouicus de S. Iuan. *in ſumma de pœnit. q.*7. *art.*2. *diffic.*12. & hanc ſententiam probabilem eſſe docet etiam nouiſſimè Ioan. de la Cruz *in direct. conſcientiæ, p.*2. *de ſacram. Pœnit. quæſt.*5. *dub.*6. *concl.*2. Probatur, quia cùm Parochus ſit proprius Sacerdos, & Paſtor ſuorum ſubditorum, habet iure diuino poteſtatem delegandi Confeſſores pro ſuis ſubditis, imò & iure Eccleſiaſtico antiquo, vt patet *in cap. omnis vtriuſque ſexus*, & quia hæc poteſtas non eſt ablata per decretum Conc. Trident. *ſeſſ.*23. *de refor. c.*15. quod ſolùm intendit abrogare priuilegia Bullæ, & conſuetudines audiendi confeſſiones, ſine approbatione Epiſcopi, etiam immemorabiles; quòd autem Parochus poſſit delegare Confeſſores pro ſuis ſubditis, non habetur ex priuilegio aliquo, ſed ex iure diuino, aut Eccleſiaſtico antiquo. Et ſic quando dicitur in Concilio, Nullus audiat confeſſiones, &c. niſi ſit Parochus, &c. ſtatim reuocantur priuilegia, & conſuetudines immemorabiles in contrarium. Vide etiam omnino Ledeſmam, qui textum Concilij minutatim exponit, & probat non tollere iuriſdictionem Parochis.

Verùm ego hanc ſententiam probabilem iudicarem, niſi obſtaret in contrarium declaratio DD. Card. Concilij interpretum, quam affert, & ſequitur Petrus Fay *in addit. ad* 3. *par. q.*8. *art.*5. *diſp.*1. quæ declaratio, vt ipſe ait, conformis eſt valde textui Concilij, quod præciſè, & priuatiuè duos tantùm ponit titulos excipiendi confeſſiones ſæcularium, & Sacerdotum expoſitionem; ſcilicet approbationem Epiſcopi, & beneficium parochiale; ergo qui neutrum habuerit, confeſſionem audire non poterit. Voluit ergo Concilium auferre abuſum plurimorum Parochorum, qui vt commodiùs ſe otio darent, exponebant quoſcunque etiam inidoneos, imò plerique illorum non ita vigebant prudentia, quæ ad debitum tam graue debitè peragendum requiritur; iudicauitque id reſeruandum Epiſcopis, in quibus regulariter maior eſt prudentia, & circumſpectio. Et ita hanc ſententiam docent etiam nouiſſimè Villalobos *in ſumma tom.*1. *tract.*9. *diffic.*49. *n.*9. Sancius *in ſelect. diſp.*48. *n.*51. Regis *in reſolut. caſ.* 61. *n.*2. & Fagundez *præcept.* 2. *lib.*7. *n.*42. qui alias adducunt rationes, quas tu apud illos videbis.

Notandum eſt tamen hîc, Parochum poſſe exponere alium Parochum ad confeſſiones audiendas in ſua parochia. Et ita Parochi per Bullam, Iubilæum, &c. ſunt eligibiles per totum mundum ad confeſſiones audiendas, ſine approbatione Epiſcopi: vide Fagundez *præc.*2. *lib.*7. *c.*2. *n.*35. Filliucium *tom.*1. *tr.*7. *n.*257. Suarez *tom.*4. *diſp.* 28. *ſect.* 4. Toletum *lib* 3. *c.*13. *n.*6. licèt contrarium aſſerat P. Leone *tract. de offic. & poteſt. Confeſſor. tom.*2. *recoll.*4. *n.*79. Sed tu tene noſtram ſententiam.

Quis die Sabbati acceſſit ad confitendum, ſed ob anguſtiam temporis Confeſſarius diſtulit confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum, quæritur an poſſit abſolui à caſibus reſeruatis, poſt tempus elapſi Iubilæi commiſſis?

RESOL. CXLVII.

IN tali caſu Confeſſarius pœnitentem à cenſuris abſoluat, & reſeruationem caſuum, & votorum tollat; abſolutionem verò à peccatis differat, & poſtea elapſo illo Iubilæi ſpatio, confeſſionem peccatorum audiat, & pœnitentem abſoluat, & vota commutet; cùm illa peccata, & vota præterita ampliùs non ſint reſeruata. Ita Henriquez *lib.*7. *c.*11. *n.*3. Sanchez *de matrim. lib.*8. *diſp.*35. *n.*17. Emanuel Sà *ver. Indulgentia, n.*14. & alij.

Difficultas eſt, ſi talis poſt elapſum tempus Iubilæi in nouos caſus reſeruatos inciderit, an poterit abſolui; hunc caſum non apud multos inueni; amiciſſimus Sanctarellus *de Iubilæo, c.*8 *dub.*7. & Alphonſus Leone *de Iubilæo, p.*2. *q.*16. *n.*189. negatiuam ſententiam docent, ſed contrariam etiam probabilem eſſe puto, quam nouiſſimè tuetur noſter Siculus Bartholomæus à Sancto Fauſto, vir quidem doctus *tr. de Iubilæo lib.*4. *q.*133. quia per illam dilationem intendit Pontifex inducere pœnitentes ad lucrandum Iubilæum. Sed qui de conſenſu Confeſſarij confeſſionem diſtulit, & in caſus, & cenſuras reſeruatas incidit, Iubilæum non poteſt lucrari, quin priùs ab illis abſoluatur; ergo donec Iubilæum conſequatur, Confeſſarius electus habet poteſtatem illum à caſibus, & cenſuris reſeruatis abſoluendi, ac ſi tempus Iubilæi non eſſet elapſum; alioquin dicendum eſſet, illum, qui Confeſſario obtemperauit, deterioris eſſe conditionis, quàm alios. Et cùm Iubilæum ſit Principis beneficium nulli præiudiciale, ſine aliquo textu, & valida ratione non eſt reſtringendum; hæc Fauſtus probabiliter quidem, vt ipſe Sanctarellus, & Leo *vbi ſuprà*, fatentur.

An ſi quis ſuſcipiat ſacram Euchariſtiam in peccato mortali, vel faciat confeſſionem ſacrilegam, lucretur poſtea Iubilæum, ſi in vltima Iubilæi periodo per actum contritionis ſit in gratia?

RESOL. CXLVIII.

NEgatiuam ſententiam docet Sanctarellus *tract. de Iubilæo c.* 7. *dub.*2. & Petrus Proſt *in ſpicilegio Theol. de Iubilæo c.* 7. *dub.*2. Zanardus *in direct. confeſſ. part.*1. *de ſacram. Pœnit. cap.*21. *quæſ.*28. Alphonſus de Leone *tract. de Iubilæo part.*2. *ſect.*5. *n.*168. & alij, quia Summus Pontifex confeſſionem validam, & communionem ritè factam exigit.

At ego opinionem contrariam non minus probabilem eſſe

UGR Biblioteca Universitaria

eſſe puto, quam tuentur Fernandez *in exam. Theol. mor. part. 3. c. 7. §. 8. n. 1.* Henriquez *lib. 7. cap. 9. n. 5.* & nouiſſimè Bartholomæus à Sancto Fauſto *de Iubilæo, lib. 4. q. 46.* quia non eſt neceſſarium (ait ille) vt quis ſit in ſtatu gratiæ toto tempore, quo ſingula opera facit, ſed ſufficit, vt in vltimo inſtanti, in quo vltimum opus perficitur, ſit in gratia. Dicendum eſt igitur, quòd ſi in die Dominico in ipſo Iubilæi termino in gratiam cum Deo talis rediret, obtineret quidem Iubilæum, non obſtante, quòd confeſſio fuerit inualida, & communio in peccato mortali facta. Igitur vtraque opinio eſt probabilis.

An Confeſſarius virtute Iubilæi poßit abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis?

Resol. CXLIX.

NEgatiuam ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp. 1. q. 3. art. 15. n. 10.* Coriolanus *de caſ. reſer. p. 1. ſent. 3. art. 15. n. 7.* & alij. Ratio eſt, quia Clemens VIII. in Bulla quadam decreuit, ne vllus pretextu cuiuſcunque priuilegij abſoluat à caſibus reſeruatis Epiſcopo.

Sed hæc opinio refellenda eſt, & ideo meritò contrariam amplectuntur Zanardus *in direct. part. 1. de ſacram. Pœnit. c. 21. q. 34.* Floronus *de caſ. reſer. p. 1. cap. 4. §. 8. nu. 7.* Henriq. *lib. 3. c. 14. n. 9.* Vgolinus *de caſibus, tab. 1. c. 10. §. 4.* Vaſquez *in 3. part. tom. 4. q. 92. dub. 10. n. 6.* Reginald. *to. 1. lib. 8. c. 5. ſect. 1. n. 57.* Graffius *p. 1. lib. 4. c. 15. n. 28.* Suarez *de cenſ. diſp. 7. ſect. 5. n. 10.* & alij; quia cùm in Iubilæis conferatur expreſsè abſolutio à caſibus reſeruatis Pontifici, à fortiori cenſetur conceſſa facultas abſoluendi à cenſuris, & caſibus Epiſcopalibus. Et hanc opinionem aliqui, & optimè quidem, extendunt ad caſus, & cenſuras reſeruatas ab Epiſcopo, etiam poſt Iubilæi publicationem.

Quis conſequutus eſt Iubilæum, non tamen eſt confeſſus, quia peccati mortalis ſibi conſcius non erat, quæritur an tranſacto Iubilæo, à peccatis reſeruatis ante illud commißis, & oblitis abſolui poßit?

Resol. CL.

NEgatiuè reſpondeo, quia non fuit vllo modo ablata reſeruatio, cùm nulla abſolutio peccatorum data fuerit; non enim Iubilæum tollit ipſo facto reſeruationem, ſed tantùm confert facultatem Cõfeſſario electo illam auferendi media abſolutione, quæ in caſu noſtro non eſt data. Ergo, &c. & ita docet Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 8. diſp. 15. n. 21.* Henriquez *lib. 6. c. 16. n. 6.* Suarez *tom. 4. diſp. 31. ſect. 4. n. 9. & 24.* Floronus *de caſ. reſer. par. 1. c. 6. § 6. num. 3.* Portel *in addit. ad dubia Reg. ver. Iubilæum, n. 19.* & alij.

Verùm opinionem contrariam tenet amiciſſimus, & doctus Sanctarellus *de Iubilæo cap. 13. dub. 2.* quia in rigore loquendo, cùm ad Iubilæum obtinendum confeſſio præcipitur, is qui nullius peccati mortalis conſcius eſt, ad confitenda peccata venialia non tenetur, licèt vnicuique operæ prætium eſſet, præſertim tunc temporis, de peccatis venialibus confiteri. Verùm cùm præfatus, quidquid ad Iubilæum erat neceſſarium, perfecerit, iam Iubilæum lucratus eſt, & priuilegium, vt ab omnibus caſibus reſeruatis abſoluatur, atque in votis reſeruatis diſpenſetur, ſibi vendicauit, quia confeſſio à tali homine non requiritur, & cùm priuilegium à prædictis caſibus, & votis abſoluendi ad tempus Iubilæi non reſtringatur, pœnitens etiam elapſo Iubilæo, priuilegio ſibi parto gaudere poteſt.

Ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Nam dicendum eſt illa peccata eſſe adhuc reſeruata, quia neque directè, neque indirectè abſoluta fuerunt, ſed quia talis fecit omnia opera neceſſaria ad lucrandum Iubilæum, & de facto illud lucratus eſt, ideo obtinuit priuilegium, vt à caſibus reſeruatis abſoluatur, quod priuilegium ad tempus Iubilæi reſtringendum eſſe negamus, & ideo illo tranſacto poteſt à quocunque Confeſſario virtute illius priuilegij, & conſequutione Iubilæi obtenti abſolutionem à peccatis reſeruatis obtinere, ſicuti ex opinione ipſius Sanchez *in ſumma to. 1. lib. 4. c. 54. n. 40.* & aliorum, Confeſſarius poteſt vota commutare, tametſi pœnitens Iubilæi tempore votum fecerit, & noluerit petere diſpenſationem: quia cùm præfatus omnia ad Iubilæum conſequendum requiſita præſtiterit, iam priuilegium vt ſibi vota ante Iubilæum emiſſa ſecum diſpenſari poſſit, acquiſiuit, quod priuilegium ad Iubilæi tempus non eſt limitatum; quapropter tranſacto prædicto tempore, parto priuilegio vti poſſe omnino dicendum eſt. Sed hoc accidit in caſu noſtro. Ergo, &c.

Itaque opinio Sanctarelli eſt probabilis; licèt contrariam nouiſſimè teneat Fauſtus *de Iubilæo lib. 4. q. 134.* ſed cum Sanctarello conſentit Alphonſus de Leone *tract. de Iubilæo part. 2. q. 17. n. 197.* vbi etiam notat cum Zanardo *in direct. confeſſ. par. 1. de ſacram. Pœnit. c. 2. quæſt. 20.* quòd ſi aliquis tempore Iubilæi non habuit copiam Confeſſarij, & contritus ſacram Euchariſtiam ſumpſit, & omnia pro lucrando Iubilæo perfecit, poteſt abſolui à reſeruatis tranſacto tempore Iubilæi; quia cùm Iubilæum adeptus ſit, obtinuit iam priuilegium, vt abſolui poſſit à reſeruatis.

Notandum eſt etiam hìc à fortiori, quòd quando quis in confeſſione Iubilæi non manifeſtauit peccatum reſeruatum, ne, v.g. manifeſtaret complicem, vel ex alia iuſta cauſa, poſtea tranſacto Iubilæo poteſt de tali peccato à quocunque Confeſſario abſolutionem obtinere; quia in tali caſu peccatum illud habetur, vnde indirectè fuit illius reſeruatio ablata, & ita docent Homobonus *in exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. c. 6. q. 38.* & alij.

Quis lucratus eſt Iubilæum Meſſanæ, poſtea negotiandi cauſa Panormum venit, vbi Iubilæum celebratur, quæritur an poßit illud lucrari, & Confeſſarius à peccatis reſeruatis de nouo incurſis illum poßit abſoluere?

Resol. CLI.

HIc caſus frequenter poteſt accidere, & non ita facile apud authores inuenies. Noſter Pater Alphonſus Leone *in tract. de Iubilæo par. 2. q. 17. n. 196.* affirmatiuam ſententiam docet, & poteſt probari hæc opinio; quia multi aſſerunt poſſe duabus hebdomadibus lucrari Iubilæum ab eodem, vt docent Floronus *de caſ. reſer. part. 1. c. 6. §. 5. num. 2.* Reginaldus *in praxi tom. 1. lib. 8. c. 5. ſect. 2. n. 64.* Henriquez *lib. 6. c. 16. n. 3.* Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 3. c. 7. §. 8. n. 4.* Zanardus *in direct. Confeſſ. p. 1. de ſacram. Pœnit. c. 21. qu. 30.* Naldus *in ſumma, ver. indulgentia, n. 4.* & alij penes ipſos. Ergo, &c.

Non reticebo tamen Filliucium *tom. 1. tract. 8. cap. 10. n. 278.* adnotare Clementem VIII. rogatum reſpondiſſe ſemel tantùm ſumi poſſe Iubilæum, tam in anno Sancto, quàm in aliis. Et ita reſpondiſſe ſacram Cardinalium Congregationem, de hoc interrogatam teſtatur idem Filliucius *n. 261.* quod antea docuerant multi Doctores, vt Sanch. *in ſumma, tom. 1. lib. 4. c. 54. n. 30.* Suar. *de relig. to. 2. lib. 6. c. 16. nu. 17.* Portel *in addit. ad dubia Reg. ver. Iubilæum, n. 10.* Benzonius *de Iubilæo lib. 5. c. 15. dub. 23.*

Verùm certum eſt, quòd ſi quiſpiam dum in patria verſabatur, Iubilæum lucrari neglexerit, elapſis verò duabus hebdomadibus alio pergat, vbi Iubilæum durat, illud, omnia requiſita in Bulla exequendo & adimplendo, conſequi poterit. Ita Sanctarellus *de Iubilæo, cap. 7. dub. 1.* Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c. 4. §. 4. n. 5.*

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd qui tempore,

UGR Biblioteca Universitaria

quo fuit publicatum Iubilæum in ſua patria, ex aliqua ignorantia inuincibili non habuit notitiam illius, poterit illo tempore tranſacto lucrari inter duas hebdomadas à die notitiæ. Ita Bottenus in obſeruationibus Iubilæi Sixti V *fol.* 131. & alij. Et idem dicendum eſt de illo, qui feria ſexta, vel Sabbato habuit notitiam de Iubilæo, vel cum iſto Confeſſarius commutet in alia opera ieiunia prætermiſſa & illum abſoluat, & communionem ſumere faciat in illa hebdomada non tranſacta.

Quis noluit lucrari Iubilæum, & in ſecunda hebdomada die Sabbati à Deo inſpiratus mutat propoſitum, quæritur an poſſit abſolui à reſeruatis, & lucrari Iubilæum?

RESOL. CLII.

Reſpondeo affirmatiuè, dummodo commutentur ieiunia in communionem, nam eleemoſynam, viſitationem, & orationem, poteſt facere die Dominico. Ratio eſt, quia iam tempore debito confitetur, non enim obligatus erat confiteri ante Sabbatum, nam poterat manè die Dominico, & in tali caſu cum ipſo proceditur ac ſi fuiſſet impotens ad ieiunium. Et ita docent Lauorius *de Iubilæo, part.* 1. *c.* 21. *n.* 53. & Sanctarellus *de Iubilæo cap.* 7. *dub.* 1. licèt penes ipſum Pinellus, & Sanchez contrarium teneant.

Sed quæret quis hîc obiter, an ſi aliquis omnia opera iniuncta pro conſequendo Iubilæo feciſſet, & manè die Dominico vellet confiteri, & ſacram Euchariſtiam ſumere, ſed inaduertenter, & incuria aliquid cibi deglutiuit, vel bibit, an hoc non obſtante, poſſit lucrari Iubilæum, & à reſeruatis abſolui? Reſpondeo affirmatiuè, nam in tali caſu Confeſſarius poteſt communionem, quam tenebatur facere, in aliud opus pium commutare, & ita docet Sanctarellus *de Iubilæo c.* 7. *dub.* 1. Graffius *in appen. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 50. & Henriq. *lib.* 7. *c.* 10. *n.* 8. *in fine.*

Quis ieiunauit, & viſitauit Eccleſias in prima hebdomada Iubilæi, poſtea in ſecunda die Dominica vult confiteri, & communionem ſumere; quæritur, an ita lucretur Iubilæum, & Confeſſarius poſſit illum à peccatis, & cenſuris reſeruatis abſoluere?

RESOL. CLIII.

Reſpondi affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe, & ita illam vocant Molfeſius *in ſumma, to.* 1. *tract.* 7. *c.* 16. *n.* 49. & 50. Bonacina *de Sacram. diſp.* 6. *q.* 1. *pun.* 5. *n.* 34. & Naldus *in ſumma, verb. Indulgentia, n.* 14. aſſerit ita reſpondiſſe Patres Sacræ Pœnitentiariæ Romanæ in Iubilæo anno 1620. licèt contrariam ſententiam doceat Lauorius *de Iubilæo, part.* 1. *c.* 21. *n.* 52. Henriquez *lib.* 7. *c.* 11. *n.* 2. Nugnus *in* 3. *par. tom.* 2. *q.* 27. *art.* 3. *dub.* 5. Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c.* 41. *§.* 4. *n.* 5 Fernandez *in exam. Theol. mor. par.* 3. *c.* 7. *§* 8. *n.* 5. & alij, aſſerentes omnia opera iniuncta in Iubilæo eſſe explenda phyſicè infra hebdomadam vnam. Verùm, vt dixi, affirmatiua opinio eſt probabilis, quam præter DD. citatos docuiſſe nonnullos Patres Societ. Ieſu teſtatur Bonacina *vbi ſuprà*, qui pro confirmatione talis ſententiæ multas adducit rationes, lege illum, & non pigebit.

Certum tamen eſt, quòd ſi opinio negatiua eſſet vera, licèt præfatus non lucraretur Indulgentias, attamen eius confeſſio peccatorum reſeruatorum eſſet valida, quia probabilis opinio, (vt alibi dictum eſt) confert iuriſdictionem, & hoc valde notandum eſt; nam plures opiniones inuenientur, quæ negant conſequi Iubilæum, & tamen ſi aliquis affirmatiuam ſententiam probabilem ſequi vellet, ſi à parte rei non eſſet vera, licèt indulgentiam non conſequeretur validè (hoc non obſtante) à cenſuris, & caſibus reſeruatis abſolueretur, & idem dicendum eſt de votorum commutatione.

Quæro tamen hic obiter, an qui compleuit intra hebdomadam omnia opera in Iubilæo iniuncta, ita vt vltimum opus ſit ieiunium Sabbati, ſi iterum manè in die Dominica incidat in caſum reſeruatum, poſſit ab illo virtute Iubilæi abſolutionem obtinere? Ratio dubitandi eſt, quia finis talis gratiæ eſt obtinendi Iubilæum, quod cùm iam ſit obtentum, non poteſt quis ampliùs frui dicta gratia. At hoc non obſtante Pater Alphonſus de Leone *in tr. de Iubilæo, p.* 2. *ſect.* 5. *n.* 170. affirmatiuam ſententiam docet, quia cùm ſit infra eandem hebdomadam, poteſt variare, & tutiùs procedendo iterum confiteri, & communicare, & poſtea facere eleemoſynam, aut viſitare Eccleſias, ſua deſtinatione id faciendo pro vltimo opere Iubilæi; quam cautelam vidi conſultam à viris doctis, etiam eis, qui poſt communionem Dominicæ incurrerunt in reſeruata, nemini enim prohibetur pluries idem opus repetere pro eodem fine intra terminum conceſſum. Hæc omnia Leo, licet contrariam ſententiam doceat Sanctar. *de Iubilæo, c.* 8. *dub.* 6.

An quicunque Confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à peccatis, vel à caſibus, & cenſuris reſeruatis?

RESOL. CLIV.

Affirmatiuam ſententiam docet Bonac. *de Sacram. diſp.* 5. *q.* 7. *pun.* 4. *§.* 1. *n.* 22. *in fine*, ſed aduersùs illum inſurgit Fauſtus *de Iubilæo, lib.* 4. *q.* 78. & Alphonſus de Leone *etiam de Iubilæo, p.* 2. *q.* 9. *n.* 25. quia Confeſſariis prohibitus eſt acceſſus ad monaſteria Monialium, & ideo Romanus Pontifex non intendit dare iuriſdictionem illis Sacerdotibus, qui habent aliquod impedimentum. Hinc in praxi rationabiliter ſeruatur pro bono regimine Monialium, quod dum virtute Iubilæi habent Moniales facultatem eligendi ſibi Confeſſarium, tenentur deſignare Confeſſarium Ordinario ipſarum. Et ſolent Abbatiſſæ congregare Moniales, & ab eis habere votum, quóſnam Confeſſarios gratos habeant, & ſic nominant tres, quatuor, vel plures, quorum nomina mittunt ad eorum Ordinarium, vt ab eo omnes, vel prout ei libuerit, approbentur, & impertiatur eis licentiam accedendi ad monaſteria. Sic enim Ordinarij ſciunt perſonas accedere volentes ad monaſteria, ne ſub prætextu earumdem licentiarum, accedant ad vana colloquia facienda, & non ad audiendas confeſſiones Monialium, cùm omnis confeſſio intelligatur facta in ædificationem, non autem in deſtructionem Regularis obſeruantiæ. Et hæc omnia notat, & docet noſter Molfeſius *in ſumma, tom.* 1. *tr.* 7. *c.* 16. *n.* 31. & poſt illum Ioannes Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 5. *ver. Indulgentia, §. tempore Iubilæi.*

An quando adeſt periculum obliuiſcendi multa peccata, teneatur quis iure diuino confiteri, etiam ante annnm?

RESOL. CLV.

Affirmatiuè reſpondent Medina Complutenſis *C. de pœnit. tract.* 2. *q.* 14. *§.* 2. *ſub fine*, & ex Neotericis Didacus Nugnus *in* 3. *part. tom.* 2. *qu.* 6. *art.* 5. *diffic.* 1. *concl.* 4. quia iure naturæ tenemur ad faciendam integram confeſſionem; ergo quoties ex dilatione oritur periculum obliuiſcendi peccata, toties tenemur confiteri, vnde ſequitur multos, qui tantùm confitentur ſemel in anno, violare hoc præceptum: atque adeò ſunt etiam in hac parte examinandi à Confeſſario, vt accuſent ſe de tali violatione, ſaltem ad cautelam. Ita Nugnus.

Sed

Sed hæc opinio non eſt tenenda, & illam repellunt Turrianus *de pœnit. q. 6. art. 2. diſp. 19. dub. 4.* Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 9. diffic. 27. n. 7.* Coninch *de Sacram. diſp. 5. dub. 2. n. 33.* Henriquez *lib. 4. c. 4. n. 8.* Sotus *in 4. diſt. 18. q. 1. art. 4. concl. 7.* Filliucius *tom. 1. tr. 7. c. 2. n. 36.* & alij, quia ſic etiam infra annum ſæpe homo obligaretur confiteri, nam regulariter non poteſt homo recordari peccatorum vnius anni. Cùm autem Eccleſia determinat obligationem iuris diuini, ſi hoc ſæpius requireret, malè Eccleſia feciſſet, quod dici non poteſt. E contra, ſi quis peccata ſcriberet, ne traderet obliuioni, poſſet differre vſque ad mortem, quod eſt abſurdum. Ergo, &c.

Reſtat modò reſpondere ad argumentum Nugni. Dico igitur nos teneri integrè omnia peccata noſtra mortalia confiteri, quorum, dum confitemur, recordamur, & moralem diligentiam adhibere, vt poſſimus priùs ea omnia in memoriam reuocare; non tenemur tamen extraordinariam aliquam diligentiam adhibere, ne ea obliuiſcamur, alioquin quando nollemus, aut etiam non poſſemus ea ſtatim confiteri, teneremur ea ſtatim ſcripto annotare, imò quicunque multa peccata feciſſent, tenerentur ea priùs ſcripto mandare, & ex charta confiteri, qui aliàs exponunt ſe alicui periculo, ne aliqua per obliuionem omittant. At hæc omnia ſunt abſurda. Ergo, &c.

An Parochus qui reſidet in ſua parochia, ſed non per ſeipſum, ſed per alios adminiſtrat Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, &c. peccet mortaliter, & teneatur fructus reſtituere?

RESOL. CLVI.

Lege cum attentione hanc reſolutionem, ô Paroche, & caue ne in hora mortis illa te tangat. Dico igitur, quòd Parochus non dicitur verè & iuxta mentem Concilij Tridentini *ſeſſ. 7. c. 3. & ſeſſ. 23. c. 1.* reſidere ob ſolam habitationem in loco beneficij; nam reſidere cum effectu accipiendum eſt; nempè officium ſuum perſonaliter exercere, & non ſolum in ſua parochia eſſe præſentem, & cætera ſubſtituto ſuo committendo. Debent igitur Parochi illis Sacramentis miniſtrandis opem dare, quæ ex æquitate miniſtrari ab eis poſſint, non tamen tenentur noctu adminiſtrare, niſi nominatim & inſtanter deſiderentur. Et ita communiter docent Doctores, & inter illos præcipuè Ioannes Sancius, qui omnino à Parochis videndus eſt *in ſelectis, diſp. 47. per tot.* vide etiam Vaſq. *opuſc. de Pontificiis, c. 4. §. 2. dub. in fine, & art. 2. num. 181.* Emanuelem Sà *ver. reſidentia. n.* Vgolinum *vbi infrà n. 2.* & alios, quos citat Sancius *loco citato.*

Sed difficultas eſt, an Parochus, qui per ſeipſum Sacramenta non adminiſtrat, ſed per ſubſtitutos, non ſolùm peccet mortaliter, vt dictum eſt, ſed etiam teneatur ad reſtitutionem fructuum. Negatiuè reſpondet Garſias *de beneficiis tom. 1. part. 3. c. 2. num. 53.* vbi ſic aſſerit Parochus qui reſidet in Parochiali, non tamen per ſe exercet, & adminiſtrat Sacramenta, non videtur teneri ad reſtitutionem fructuum; nam Concilium ſolum ponit hanc pœnam amiſſionis fructuum contra abſentes, & non reſidentes; iſte verò non poteſt dici abeſſe, & non reſidere, quamuis officium ſuum non exerceat, & pœnæ non ſunt extendendæ, maximè impoſitæ ipſo iure, ſicut etiam qui malè facit ſuum officium, Parochus, ſeu Epiſcopus, non ideo amittit fructus ipſo iure. Ita Garſias.

Sed aduersùs illum inſurgit Ioannes Sancius *vbi ſuprà in ſelectis, diſp. 47. num 4.* ita ait. Cenſeo fructus nequaquam acquiri Parocho, non miniſtranti, quantumuis materialiter reſidenti. Si enim non reſidere pro eodem accipit Concilium, quod non ſeruire, & pœna ſit impoſita non reſidenti, fit ad reſtitutionem fructuum teneri Parochum, ſi non miniſtret; ſed quanam ratione præſens, & quiſnam magis abſens ſe habet his Parochianis? Imò nihil prodeſt Parochi præſentia miniſterio deſtituta, cùm potiùs offendat, vt rectè notauit Sotus *de iuſt. lib. 10. quæſt. 3. art. 1.* Graffius *tom. 1. conſiliorum lib. 3. conſ. vnico, de Clericis non reſident. num. 7.* & idem eſt inutiliter adeſſe, quod abeſſe, nec amiſſio fructuum non miniſtrantis, vel non reſidentis, vt vult Garſias (apud nos tamen idem reputatur) pro pœna debet haberi, quæ cùm ad ipſius executionem ſententia iudicis minimè ſit requiſita, potiùs non lucratio dicitur, vt conſtat ex illis verbis Concilij *ſeſſ. 23. cap. 1. Pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere,* &c. vſque ad illa verba, *non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis,* &c. Cùm igitur beneficia dentur propter officium, vt *in c. cùm ſecundum Apoſtolum, de presbyt. & c. fin. de reſcript. in 6.* non acquirere illius fructus haud ſeruientem, pœna nullo modo eſt, ſed conditio, vt ait Graffius *lib. 2. c. 97. n. 56.* & Rodriquez *tom. 2. qq. Reg. q. 44. art. 4.* ſeu conuentionis naturalis adimpletio, non accipiendi ſibi neutiquam debitum, ſicut operarius ſui vicini colens vineam, & ob id ſtipendium, quod abeſt, non recipiens pœnam, minimè incurriſſe dicitur: labefactata igitur eſt prima ratio Garſiæ.

Secundam verò æqualis momenti iudico, ait enim, quòd ſicut Parochus malè ſuum munus adminiſtrans, fructus efficeret ſuos; ita, & nullo modo miniſtrans, reſidens tamen. Equidem ſi malè miniſtrat, ſibi, & non Parochianis damnum dat, mentem enim Concilij quoad ſubſtantiam exequitur, ſicut & Eccleſiæ, Miſſam audiens ob vanam gloriam. At non adminiſtrans, Concilio aduerſatur, nam Parochianos ſuo iure defraudat. Vnde iuſtitiam commutatiuam læſam eſſe dubitabit nemo, cùm reciperet beneficium, non quidem propter officium, ſed propter propriam ſuam temporalem vtilitatem, & lucrum. Et eſto, admittamus cum Garſia ex præcepto prouenìente ex Concilio ſolum teneri Parochum ſe rigoroſè, & corporaliter abſentantem à loco beneficij reſtituere fructus, & ex iure naturali reſtituere tenebitur, ſi non miniſtret, licèt in loco beneficij maneat, cùm beneficium, & illius fructus dentur propter officium ex pacto, & conuentione; qui igitur officium non adimplet, fructibus, & mercede indignus eſt. Cùm enim ibi reperiatur contractus, do, vt des, inter Parochum, & Parochianos, ſeu inter Epiſcopum conferentes beneficium, & beneficiatum, id eſt, do fructus, vt facias miniſteria beneficij, iure ipſo contractus fructus neutiquam ſuos efficiet Parochus, ſi munia non adimpleat. Vnde licèt ſolum ſe corporaliter à loco beneficij abſentibus obligationem reſtitutionis iniungat Concilium, non eſt, quia non putet eandem incurrere obligationem neutiquam inſeruientes, licèt præſentes ſint in loco beneficij, ſed quia non præſumit manſurum Parochum in loco beneficij, & non adminiſtraturum.

Hæc omnia tranſcripſi ad verbum ex Sancio, vt torporem à Parochis negligentibus excutiam. Non reticeam tamen ſententiam Garſiæ contra Sancium docere etiam Vgolinum *de pœnit. Epiſc. cap. 15. §. 3. num. 3.* ſed cum Sancio tenet Graffius, Corduba, Aſtenſis, Hoſtienſis, Syluester penes ipſum, quibus adde Petrum de Aragona *in 2. 2. quæſt. 63. art. 2. §. ſed pro explicatione huius difficultatis,* & Ludouicum de San Iuan *in ſumma tract. de officio diuino, art. 13.*

Notandum eſt hîc obiter, quòd habitatio Parochi, vt declarauit Sacra Cardinalium Congregatio, debet eſſe prope Parochiam, quæ quidem dictio refertur ad modicam quantitatem, Vide Riccium *part. 4. deciſ. 41. per totam.*

Quis in die ieiunij ſæpiùs comedit carnes, & lacticinia, quæritur an diſtincta peccata commiſerit: & in confeſſione aperienda?

RESOL. CLVII.

Reſpondeo affirmatiuè, & ita docet Coninch *de Sacram. diſp. 7. dub. 5. num. 42.* vbi ſic ait. In Quadrageſima comedere ſæpiùs per diem, & comedere carnes, &

UGR Biblioteca Universitaria

& comedere oua, ſunt ſingula particulariter & diſtinctis præceptis prohibita, vnde ſingula habent diſtinctam prohibitionem Eccleſiæ, eiúſque fini repugnantiam, quod inde patet, quòd vnum ſæpe ſine altero permittatur, & conſequenter continent diſtinctam malitiam in confeſſione explicandam. Ita ille.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd qui vouit aliquo die ieiunare, non toties peccat, quoties in illo die carnes comedit, & ita aduersùs Suarez *de Relig. tom.2. lib.4.c.7. n.12.* docet nouiſſimè Paulus Layman *in Theol.mor. lib.4. tract.4.c.3. n.3.* ſed ego de hac quæſtione alibi etiam egi *in tract. de ieiunio, reſ.45.*

An ſi Epiſcopus reſeruando abſolutionem alicuius excommunicationis Summo Pontifici, poſſit hoc non obſtante Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri?

Resol. CLVIII.

Negatiuè reſpondet Campanili *in diuer.iur. Can. rub. 11.c.15.n.132.* putat enim per hanc reſeruationem cenſeri abdicatam poteſtatem abſoluendi etiam Metropolitano, ita quòd in caſibus in iure permiſſis non valeat abſoluere, ſtante tali reſeruatione facta per Ordinarium.

Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quia licèt reſeruatio facta per ordinarium Papæ, tollat ipſo iure poteſtatem abſoluendi vigore renunciationis factæ, tamen hoc non poteſt præiudicare Metropolitano, licèt quis poſſit renunciare fauori ſuo, non tamen in alterius præiudicium. Et ſic primò vaſallus non poteſt in præiudicium domini abſque eius conſenſu alterius iuriſdictioni conſentire. Secundò Clerici non poſſunt renunciare eorum priuilegio. Tertiò, pater non poteſt renunciare donationi inofficioſæ. Quartò, iuramentum non firmat contractum in præiudicium tertij. Et tandem etiam clauſula *motu proprio*, non operatur in tertij præiudicium, nec ius in re acquiſitum alteri adimit. Et ideo (ne in aliena vinea arare videar) hanc ſententiam, & omnia ſupradicta docet doctus Iuriſconſultus Ioan. Maria Nouarius *in qq. forenſibus p.1.q.66. per totam.*

An in peccato ſodomiæ teneatur quis exprimere in confeſſione, an fuerit agens, vel patiens; vel gradus cognationis carnalis?

Resol. CLIX.

Reſolutionem horum dubiorum apud paucos inuenies, quæ tamen, faxit Deus, vt ſæpiùs in praxi non occurrant. Et ad primum negatiuè reſpondet noſter Pater Alphonſus de Leone *in tract. de officio, & poteſtate Confeſſarij, p.1. recollect.9.n.216.& 218.* vbi ſic ait. Ego dicerem, ſaluo meliori iudicio, non eſſe neceſſariò exprimendum an fuerit agens, vel patiens, quia tale peccatum eſt eiuſdem ſpeciei, & ideo quia magis graue eſt peccatum agentis, quàm patientis, ideóque maiori pœna punitur, non autem ſequitur eſſe diuerſæ ſpeciei, cùm magis, & minus non varient ſpeciem. Ita ille. Si quis ergo verecundiam haberet confitendi, ſe in actu ſodomitico fuiſſe patientem, ſufficit vt dicat, Toties ſodomiam exercui.

Ad ſecundum dubium ſupradictus auctor *ibid. n.224.* etiam negatiuè reſpondet, docet enim copulam ſodomiticam inter cognatos mutare ſpeciem, quando illi inuicem ſunt tales in linea recta; in linea verò tranſuerſali, circumſtantiam aggrauantem; non eſſe tamen in vtroque caſu gradum cognationis carnalis exprimendum, quia in inceſtu probabile eſt nullum gradum mutare ſpeciem, & in tali copula non commiſcetur caro, nec contrahitur affinitas; ſed de hoc dubio etiam alibi à nobis actum eſt.

Notandum eſt etiam hîc obiter cum Filliucio *tom.2. tract.30.c.7.n.131.* & aliis, probabile eſſe quòd peccata omnia contra naturam ſint vnius ſpeciei infimæ, & non ſubalternæ; licet contraria opinio ſit magis probabilis.

Vtrùm Parochus, v.g. Meſſanenſis, poſſit ex licentia Parochi Panormitani confeſſionem Panormitanorum in eius parochia recipere abſque approbatione Archiepiſcopi Panormitani?

Resol. CLX.

Negatiuam ſententiam docet Beia *part.1. caſ.16.* & nouiſſimè Alphonſus Regius *in ſuis reſolutionibus, caſ.61.n.9.* qui citat Gutierrez, Toletum, & Rodriquez. Ratio eſt, quia Curatus extra ſuam parochiam & diœceſim cenſetur perſona priuata, & nihil amplius habere videtur, quàm ſimplex Sacerdos; ergo quamuis per beneficium parochiale iudicetur idoneus in ſua diœceſi, tamen extra illam tale beneficium nihil ei ſuffragatur quoad confeſſiones alienarum ouium audiendas, ſicuti neque alteri Sacerdoti approbato à ſuo Epiſcopo: & ideo Concilium Tridentinum æquiparat beneficium parochiale approbationi Epiſcopi; aſſerit enim quemlibet illorum modorum eſſe per ſe ſufficientem, & alterutrum eſſe neceſſarium, ſed approbatus in vno Epiſcopatu non eſt vbique approbatus, ſeu idoneus, nec is qui beneficium habet parochiale. Ita Regius *vbi ſupra.*

Sed contrariam ſententiam docet Suarez *tom.4.diſp.28. ſect.4.n.18. & ſeq.* cum Vaſquez *in 3.p.tom.4.q.93. art.3. dub.4. n.2.* vbi ſic aſſerit. Exiſtimo ex Concilio Tridentino apertè reputari idoneum ipſo iure, quicumque parochiale habet beneficium, vt non tantùm in ſua diœceſi, ſed in alia audire poſſit confeſſiones, iuriſdictione tamen ſibi commiſſa, quam tamen iure ipſo habet ſolùm in ſua parochia, nec indiget extra ſuam diœceſim approbatione Epiſcopi illius diœceſis, vt cenſeatur idoneus, ſed commiſſa ſibi iuriſdictione ab eo, qui poteſt, vt à proprio Parocho exiſtenti in alia diœceſi, poteſt ille quemcunque abſoluere, quia iam iure ipſo idoneus ſine alia Epiſcopi cuiuſcumque approbatione reputatur, ſic enim ex Concilio, vt duo diuerſa, vnde aliquis cenſeatur idoneus, ponuntur; alterum habere parochiale beneficium, alterum approbatum eſſe ab Epiſcopo. Ita Vaſquez, ſatis quidem probabiliter, vnde contra Regium *vbi ſupra, n.12.* qui ſequitur hanc opinionem, non ſe exponit periculo efficiendi irritum valorem Sacramenti; nam, vt alibi probatum eſt, qui cum opinione probabili adminiſtrat Sacramentum, quoad ſuam iuriſdictionem ſemper illud conficit, nam Eccleſia in caſu ratione opinionis probabilis confert illi iuriſdictionem.

An in iactantia de peccato mortali ſit in confeſſione explicanda ſpecies peccati, & circunſtantia?

Resol. CLXI.

Percuſſit quis, v.g. clericum, & de hoc poſtea iactatur; quæritur an ſit confitenda circumſtantia clericatus, vel ſi quis iactauit ſe de peccato cum coniugata, teneatur fateri circumſtantiam coniugij, ſed an ſufficiat ſe accuſare toties ſe iactaſſe de peccato mortali? Fatendam eſſe in tali caſu ſpeciem ac circunſtantiam peccati tenet Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.1.c.3.n.13.* vbi citat Lopez, & Rodriquez; ſed iſti loquuntur, quando iactans complacet ſe de illo peccato, & tunc non eſt dubium eſſe fatendam ſpeciem, & circumſtantiam peccati.

Igitur magis probabiliter contra Sanchez puto cum Nauarro penes ipſum, in tali caſu ſufficere, ſi pœnitens ſe accuſet de peccato iactantiæ in re mortaliter peccaminoſa. Et ratio eſt, quia deformitas mortalis in hoc peccato iactantiæ, ſumitur ex eo quòd tanquam medium ad humanam gloriam comparandam aſſumitur offenſa rei mortalis. Sed hæc ratio offenſæ mortalis eiuſdem rationis

UGR Biblioteca Universitaria

eſt in omnibus mortalibus; quod verò ſit hoc, vel illud peccatum mortale, materialiter ſe habet. Ergo, &c. Et ideo, vt alibi firmauimus, licèt verba contumelioſa ſint diuerſæ ſpeciei, eo quòd per illa obiiciantur proximo defectus ſpeciei diuerſæ, non tamen ſunt peccata mortalia contumeliæ ſpecie diſtincta; quia in tantum contumelia eſt peccatum mortale, in quantum aſſumitur, vt inſtrumentum, ſeu medium ad honorem proximi lædendum; quòd verò ſint hæc, vel illa verba contumelioſa, materialiter ſe habet.

An ſit peccatum neceſſariò in confeſſione explicandum, ſi quis fecit aliquid contra conſcientiam dictantem illud confusè, vt peccatum, non determinata materia particulari, nec vnde poſſit deduci, an ſit mortale, vel veniale?

Resol. CLXII.

Affirmatiuè reſpondent Vaſquez *in part.2. diſput.*59. *c.*3.*n.*10. Azorius *tom.*1.*lib.*2.*c.*8. *q.*6. Clauis Regia *lib.*1.*c.*4.*n.*17. Reginaldus *tom* 1.*lib.*11.*c.*32. & alij. Nam operari cum tali conſcientia, eſt peccatum mortale, qui enim ita operatur abſque alio examine, exponit ſe periculo peccati mortalis, & ideo venialiter vult illud committere, qualecumque ſit; ergo operari cum tali conſcientia, eſt peccatum mortale, vnde neceſſariò eſt in confeſſione aperiendum. Hæc ſententia eſt probabilis.

Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuetur Valentia *tom.*2.*diſp.*2.*q.*14. *punct* 4. Salas *in part.*2.*q.*1. *tract.*8. *diſp.*1.*ſect.*3.*n.*33. Nauarrus *in manual. præl.*9.*n.*9. & alij, quia velle id quod in genere dumtaxat iudicatur illicitum, non videtur eſſe grauis malitia, cùm huiuſmodi voluntas contineat ſe adhuc intra limites eius rationis, quæ eſt communis peccato mortali, & veniali, & ideo eſt imperfecta in genere mali, & conſtituit tantùm peccatum veniale. Ergo operari cum tali conſcientia, non erit neceſſarium in confeſſione explicare. Secus autem, quando aliquis operatur cum conſcientia dictante aliquid eſſe mortale, aut veniale ſpeciatim.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi quis falsò putans hodie eſſe vigiliam, carnes comedat, ſufficiet dicere in confeſſione, Comedi carnes in die prohibito, quia peccatum eiuſdem ſpeciei commiſit, ac ſi verè fuiſſet vigilia, quidquid in contrarium aſſerat Valentia *tom.*4.*diſp.*7.*q.*11.*punct.*1. & Nauarrus *in man.c.*6.*n.*14. aſſerentes eſſe neceſſarium explicare, quòd peccauerit contra conſcientiam. Vnde infertur agere contra conſcientiam, non eſſe ſpeciale peccatum contra præceptum, vel virtutem, ſed continere tantùm generalem quandam rationem peccati, quæ determinatur ad talem rationem peccati, ex tali aut tali materia præcepta, quæ per conſcientiam proponitur. Vide Salas *in part.*2.*tract.*8. *diſp.*1.*ſect.*33. *num.*28. Clauem Regiam *lib.*1.*c.*4. *n.*12. & alios penes ipſos.

An ſi quis vno continuato ſermone in eadem re ter periuret, ſufficiat vt in confeſſione dicat ſe falſum iuraſſe?

Resol. CLXIII.

Reſpondeo affirmatiuè, quia in tali caſu vnum tantùm peccatum committit, etenim tria periuria, vel mendacia ſunt vnius continuati ſermonis partes, & ſermo in vltimo mendacio, vel periurio perficitur; ergo vnum erit numero peccatum. Vide Azorium *tom.*1. *lib.*4. *cap.*4.*quæſt.*5. vbi etiam notat, quòd ſi aliquis aliquem vno iræ impetu, ter, vel quater pugno percutiat, aut vulneret, vnum tantùm numero peccatum committere, & ſi Clericus ſit, in vnam tantùm excommunicationem incidere dicendum eſt, & ita docet Suarez *de conſ.diſp.*4.*ſect.*3.*n.*8. Sayrus *lib.*1.*c.*10 *n.*9. Vgolinus *tab.*1.*c.*16.§.3. & alij.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi quis ſine morali interruptione multa verba blaſphemiæ in Deum proferat, vnum ſolum delictum blaſphemiæ committere. Nec neceſſe eſt, vt in confeſſione numerum blaſphemiarum explanet, ſed ſatis eſt dicere, Contra Deum blaſphemiam intuli. Vide Molinam *tom.*4.*tract.*3.*diſp.*41.*n.*5. Couarruuiam *lib.*2. *variar. reſol. c.*10.*num.*8.§.*ego ſanè*, & hoc verum eſt, etiamſi verba blaſphemiæ, res vanas ſignificarent.

Vtrùm in eodem actu poſſint dari plures malitiæ ſolo numero diſtinctæ, & in confeſſione aperiendæ?

Resol. CLXIV.

De hac quæſtione pendet deciſio multorum caſuum in praxi ſæpiùs occurrentium. Partem negatiuam tenet Filliucius *tom.*2. *tract.*21.*cap.*8.*num.*320. Layman *in Theol.mor.lib.*1.*tract.*3.*c.*3.*n.*2. Duardus *in Bull.Cœn.lib.*3. §.3.*q.*2.*n.*3. Megala *in* 1.*part. lib.*5.*c.*12.*n.*4. & Suarez *in* 3.*part.tom.*4.*diſp.*22.*ſect.*5.*num.*33. vbi tamen aſſerunt, in hoc caſu debere explicari eas circumſtantias in confeſſione, non quia multiplicant peccata, ſed quia augent peccati grauitatem. Et ratio eſt, quia licèt actus tendat in plura obiecta materialiter diſtincta, non tamen tendit in illa per modum plurium, ſed per modum vnius.

Sed qui probabiliter tenet circumſtantias aggrauantes non eſſe in confeſſione explicandas, poterit conſequenter ſine peccato in tali caſu iſtas reticere, quod minimè dicendum eſt. Et ideo affirmatiuam ſententiam amplectendam eſſe puto, quam etiam tenui *in tract. de circumſtantiis reſol.*29. cum Vaſquez, cui nunc addo Salas *in part.*2.*tract.*13.*diſp.*3. *ſect.*2.*n.*19. Azorium *tom.*1.*lib.*4. *c.*4.*quæſt.*5. & 6. Henriquez *lib.*5.*c.*5.*n.*4. Peſantium *in addit.ad* 3.*part.q.*10.*diſp.*3. Yribarne *in* 4 *ſent.tom.*2. *diſt.*17. *diſp.*15.*ſect* 8. Clauem Regiam *lib.*2.*cap.*5.*n.*14. & alios. Dico igitur, quòd in eodem numero actu phyſico reperiuntur plures malitiæ morales numero diſtinctæ, & conſequenter cenſentur plura numero peccata, quæ omnino ſunt in confeſſione explicanda.

Ex hac ſecunda opinione infertur.

Primò, quòd qui ſtatuit totam Quadrageſimam vnico voluntatis actu non ieiunare, tot peccata committere, quot ſunt dies Quadrageſimæ; & idem dicendum eſt de eo, qui ſtatuit omittere Miſſam, vel Officium diuinum per totum annum; aut habuit voluntatem occidendi multos homines, quod etiam intellige de ſimplici complacentia voluntatis, ac delectationis moroſæ. Vnde ſi quis de præſenti ſibi complaceat, ſeu delectetur morosè, de triplici actu nefando antea habito, committere tria peccata delectationis moroſæ moraliter numero diſtincta, & in confeſſione aperienda. Vide Molfeſium *in ſum. tom.*1. *tract.*8.*cap.*7.*n.*19. Salas *in part.*1.*tract.*13 *diſp.*5.*ſect.*6.*n.*6. Peſantium *in addit.ad* 3.*part.q.*10. *diſp.*3. & alios.

Secundò infertur cum Nauarro *in man. cap.*6.*num.*18. Vgolino *de cenſ. tab.*1.*cap.*16.§.3. Megala *in* 1.*part.lib.*5. *cap.*12.*num.*4.*ad* 2. & aliis. Petrum, v.g. volentem occidere Paulum cum tota ſua familia, duo tantùm peccata interna homicidij committere; quia tota familia in iure pro vna perſona reputatur, & vna familia eſt multarum perſonarum collectio, ſicut grex ouium, & bibliotheca, eſt quoddam totum ex multis rebus tanquam ex partibus conſtitutum.

Sed his non obſtantibus contrarium tenet Salas, & Molfeſius *vbi ſuprà.* Azorius *tom.*1.*lib.*4. *cap.*4.*quæſt.*3. & alij. Hic etiam nota, quòd ſi libri furati, vel oues, v.g. eſſent plurium dominorum pro indiuiſo, non cenſeri plura numero peccata, vt docet Vaſquez *in* 3.*par tom.*4.*q.*9. *dub.*4. *n.*5. licèt contrarium aſſerat Molina *tom* 4.*diſp* 41. *num.*4. ſecus autem ſi eſſent diuerſorum dominorum pro diuiſo; nam eſſent diuerſa peccata in confeſſione explicanda, & ita tenet Henriquez *lib.*5. *cap.*5.*num.*4. Molina *loco citato*, & alij.

UGR Biblioteca Universitaria

Tertiò infertur vno ſermone maledicentem Deum, B. Virginem, & D. Petrum; tria peccata numero diſtincta committere. Sed quid dicendum de eo, qui maledicit Deum, & duodecim Apoſtolos, vel imprecatur mortem Paulo, & toti familiæ illius? Henriquez *lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 4. docet vnum peccatum committere. Fagundez *præc.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 10. Duardus *in Bul. Cœn. lib.* 3. §. 3. *q.* 2. *n.* 3. Megala *in* 1. *part. lib.* 5. *cap.* 12. *num.* 4. *ad* 2. Vgolinus *de cenſ. tab.* 1. *c.* 16. §. 3. *n* 8. & alij putant eſſe duo peccata: Vaſquez verò *in* 3. *part. tom.* 4. *quæſt.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 10. Molfeſius *in ſumma tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 7. *num.* 19. Azorius *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 4. *quæſt.* 5. tenent, in tali caſu tredecim peccata moraliter numero diſtincta committi, explicanda in confeſſione.

Quartò infertur, lædentem eodem verbo famam, & honorem trium, tria peccata numero committere, in confeſſione aperienda; ſicut qui vno ictu occideret tres. Ita Filliucius *tom.* 2. *tract.* 21. *cap.* 9. *n.* 325. Yribarne *in* 4. *ſent. tom.* 2. *diſt.* 17. *diſp.* 15. *ſect.* 8. Vaſquez & Azorius *locis citatis*, & ego etiam alibi *reſol.* 29. *de circunſtan. aggrau.*

Quintò infertur, ſimul recogitantem in vna mollitie plures coniugatas, plura peccata in illo actu phyſico moraliter numero diſtincta committere in confeſſione aperienda. Ita Henriquez *lib.* 5. *c.* 8. *n.* 8. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 22. *c.* 8. *ſect.* 9 *in fine*. Toletus *lib.* 5. *c.* 7. & alij.

Sextò infertur, inducentem vnico verbo quatuor, v. g. ad peccandum, quatuor peccata committere in confeſſione explicanda. Ita Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 8. Vaſquez *in part.* 2. *q.* 71. *art.* 7. *n.* 15. Salas *in part.* 2. *tract.* 3. *diſp.* 5. *ſent.* 13. *num.* 100. & alij.

Ettandem, Septimò à fortiori infertur, quòd coniugatus, qui cum vxore alterius adulterium committit, vno actu duplicem malitiam iniuſtitiæ contrahit, vnam contra propriam vxorem, alteram contra virum alterius: ſimiliter Religioſus qui rem habet cum Moniali, committit duo ſacrilegia moraliter numero diſtincta. Præterea, ſi quis vno ictu occidit tres homines, tria homicidia numero diſtincta committit. Et horum omnium ſupradictorum in præſenti reſolutione alia ratio adduci non poteſt; quia malitia peccati conſiſtit in reſpectu contrarietatis ad rectam rationem. Cùm autem actus dicat ordinem ad plura obiecta, ex quorum vnoquoque pro ſe prouenit contrarietas ad rationem, concedendum eſt eſſe plures malitias numero diſtinctas, & ideo plura numero peccata explicanda in confeſſione, vt ex vſu omnium Chriſtianorum patet.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſi quis vno ictu tres occideret Clericos, in tres excommunicationes incurreret, vt Nauarrus *cap.* 6. *n.* 18. Vgolinus *de cenſ. tab.* 1. *c.* 16. §. 1. *num.* 8. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 41. *n.* 3. Sayrus *de cenſ. lib*.... *c.* 10. *n.* 9. Alterius *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 3. *diſp.* 10. *cap.* 8. & alij. Et idem dicendum eſt de irregularitate. Secus autem ſi ter percuteret clericum: nam vnam tantùm incurreret excommunicationem, vt in ſuperiori reſolutione notaui, & docent Salas *in part.* 2. *tom.* 2. *tract.* 13. *diſput.* 5. *ſect.* 8. *num.* 91.

An ignorantia vincibilis myſteriorum fidei, ſit ſpeciale peccatum in confeſſione explicandum?

Resol. CLXV.

Eſſe peccatum ſpeciale docuerunt Vaſquez *in part.* 2. *diſp.* 119. *c.* 3. Tannerus *in part.* 2. *diſp.* 4. *q.* 9. *dub.* 1. *n.* 12. Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 17. *n.* 11. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 21. *c.* 10. *n.* 365. Henriquez *lib.* 5. *c.* 6 *n.* 3. *in gloſſa litera F.* & Curiel *in part.* 2. *q.* 76. *art.* 2. *dub.* 2. §. 4. vbi docet ignorantiam vincibilem articulorum fidei habere, non ſolùm malitiam peccati, cuius periculo ſe exponit, v. g. omiſſionis actus fidei tempore, quo obligat præceptum credendi, aut aſſerendi aliquid contra fidem: ſed etiam aliam diſtinctam ſpecie, quæ conſiſtit in negligentia addiſcendi articulos, quæ opponitur virtuti ſtudioſitatis. Hæc opinio eſt probabilis.

Verùm contrariam ſententiam tuetur ex multis rationibus Merolla *diſp.* 1. *c.* 2. *diffic.* 3. *n.* 697. vbi tamen *n.* 699. notauit, ignorantem vincibiliter myſteria fidei, quãuis de facto nihil contra ſentiat, neque adſit tempus, quo quis tenetur ea credere, teneri hanc ignorantiam confiteri; quia non curando eorum ſcientiã acquirere, ad quæ tenebatur, expoſuit ſe periculo ſentiendi aliquid contra fidem, aut omittendi aſſentiri illis occurrente tẽpore, quo ad id obligatur, & conſequenter mortaliter peccauit; hoc autẽ peccatum non eſt diſtinctum ab eo, quod committitur ſentiendo actu ignoranter aliquid contra hæc myſteria. Prima opinio videtur probabilior, & omnino tenenda.

Notandum eſt etiam hic cum dicto Merolla *n.* 700. in ordine ad confeſſionem eſſe neceſſarium explicare cuius præcepti Decalogi fuerit ignorantia, ſecus verò in ignorantia myſteriorum fidei. Et ratio eſt, quia ex diuerſitate præceptorum Decalogi, vel Eccleſiæ, eo quòd ita vincibiliter ignorans exponit ſe periculo admittendi peccata ſpecie diuerſa ſecundùm præceptorum diuerſitatem. At verò ignorans vincibiliter myſteria fidei, non ſe exponit periculo committendi peccata ſpecie diuerſa iuxta diuerſitatem myſteriorum, ſed ſemper peccatum eſt eiuſdem ſpeciei, cuiuſcumque myſterij ſit ignorantia, quia opponitur eidem præcepto, ac virtuti; vnde infertur ignorantem vincibiliter plures articulos fidei, non committere plura peccata ſpecie diſtincta, ſecus verò ſi ignoret plura præcepta Decalogi, vel Eccleſiæ.

Sed difficultas eſt, an ſi ignorans vincibiliter plures articulos fidei, plura peccata ſaltem numero diſtincta admittat. Affirmatiue reſpondet Marullus *vbi ſupra*; ſed negatiua ſententia eſt etiam probabilis quam tuetur Pater Suarez *tract. de fide, diſp.* 15. *ſect.* 1. *n* 7. & adhibet exemplum in præcepto recitandi horas canonicas; peccatum enim omiſſionis illarum, non multiplicatur numero, iuxta multiplicationem horarum, ſed vnum tantùm numero eſt; ergo idem dicendum eſt in caſu noſtro. Vnde ergo infero ignorantem vincibiliter plures articulos fidei non teneri numero articulorum, quos ignorat, explicare in confeſſione, licèt Marullus *vbi ſupra* contrarium aſſerat, nempe ignorantem vincibiliter plures fidei articulos, cenſeri plura numero peccata committere, explicanda in confeſſione; ſed vtraque opinio eſt probabilis.

Et tandem ex his omnibus aliqui inferunt contra Curiel *in part.* 2. *q.* 76. *art.* 2. *dub.* 2. §. 4. & contra Malderum etiam *in part.* 2. *q.* 76. *art.* 2. quòd ignorantia vincibilis præceptorum Decalogi, non eſt ſpeciale peccatum, vt v. g. ignorantia culpabilis præcepti de non fornicando, non eſt ſpeciale peccatum oppoſitum diſtinctæ virtuti, ac diuerſæ à virtute caſtitatis, cui fornicatio opponitur. Vnde ſequitur, quòd qui ex ignorantia culpabili negligit ſcire præceptum non fornicandi, non committit duo peccata mortalia, ſi de facto fornicetur, vnum negligentiæ ſciendi huiuſmodi præceptum, & alterum fornicationis; & ideo ſufficit, vt in confeſſione dicat, Fornicatus ſum. Quòd ſi huiuſmodi ignorans præceptum non fornicandi de facto non fornicetur, tenetur adhuc eam culpabilem ignorantiam, ac negligentiam confiteri; quia periculo tranſgrediendi illud præceptum ſe expoſuit, & conſequenter voluit in cauſa tranſgreſſionem illius. Sufficiet autem dicere in confeſſione. Habui voluntatem fornicandi. Et idem contra Malderum, & Curiel dicendum eſt de ignorantia vincibili eorum, quæ quis ſcire tenetur, ratione ſpecialis muneris, vt Confeſſarij, Aduocati, Iudicis, &c. vide Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 21. *c.* 50. *n.* 365. Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 17. *n.* 9. & alios penes ipſos.

Sed hæc reſolutio aliquibus non placet, quia peccatum ignorantiæ conſtituitur ante actualem fornicationem; nam aliàs non ſequuta fornicatione non peccaret, & proinde eſt ab illa diſtinctum, & quando quis non forni

fornicaretur, non poſſet dicere, Habui voluntatem fornicandi; quia etiamſi quis ignoret fornicationem eſſe peccatum, poteſt tali voluntate carere.

An ſi quis mœchatus eſt in Sacriſtia alicuius Eccleſiæ, teneatur in confeſſione hanc circumſtantiam explicare?

RESOL. CLXVI.

Reſpondeo negatiuè, quidquid in contrarium aſſerat Zerola *in praxi pœn. cap. 12. quæſt. 27.* & alij; quia per locum ſacrum ſolum corpus ipſum Eccleſiæ conſecratæ, vel benedictæ intelligitur; & idem dicendum eſt de Refectoriis, Cubiculis, Bibliothecis, Dormitoriis & Monaſteriis Regularium, & de Cameris, & Campanilibus Eccleſiæ adhærentibus. Et ita hanc ſententiam docet Azorius *part. 3. lib. 3. c. 27. quæſt. 13.* & alij. Vnde infertur contra Seluam *de benefic. part. 2. q. 57. n. 2.* Zerolam *vbi ſupra q. 20.* & alios, quòd ſi quis furetur notabile quid in ſupradictis locis, non tenetur aperire hanc circumſtantiam, ſed ſufficit dicere, Furatus ſum; & ita docet præter Azorium *loco citato q. 14.* Dominicus Sotus *in 4. diſt. 32. q. 1. artic. 3.* & alij.

DE EXTREMA VNCTIONE.

An Sacerdos tempore peſtis poſſit inungere infirmum, non digito, ſed virga oblonga, vt eius contactum fugiat?

RESOL. CLXVII.

His annis elapſis, quando hic morbus miſerrimè ciuitatem hanc afflixit, ſententiam affirmatiuam conſului, quam docent Chapeauilla *de ſacram. extr. vnct. q. 34.* & Franciſcus Syluius *in 3. part. q. 32. art. 3.* vbi ſic aſſerit, Curet Sacerdos habere veſtes breues, & ita eas ad ſe colligat, vt quàm maximè poteſt, fugiat contactum infirmi. Præterea ægrotum (ſi poteſt) conſtitui faciat in loco puro, & libero, non ſe ſtatuat inter ignem, & infirmum, muniat ſe præſeruatiuis iudicio medicorum; & vti poteſt virga oblonga, verè tamen oleo tincta, ſic vt perficiatur vnctio. Peracta autem vnctione, virgam eiuſmodi aut purgabit, ac in ſimilem vſum ſeruabit, ſi aurea, vel argentea ſit propter reuerentiam Sacramenti, vel igne comburatur, ſi ſit lignea. Ita Syluius, quæ omnia multum pro praxi in tali caſu erant conducentia.

An tempore peſtis poſſit Sacerdos inungere vnam tantùm partem, dicendo conſuetam formam?

RESOL. CLXVIII.

Sententiam affirmatiuam docent Syluius *in 3. part. q. 32. art. 7.* quam approbaſſe Theologos Louanienſes anno 1588. & 1573. teſtatur Octauius Tricaricenſis Nuncius Apoſtolicus in Germania, & in directorio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vbi ſic aſſerit. Etſi ordinariè vngenda ſint ſingula ſingulorum ſenſuum loca, nec vnquam, niſi grauiſſima neceſſitas cogat, aliter faciendum ſit conſtabit tamen ſacræ vnctionis Sacramentum. Et in vngendo contagioſo morbo, aut peſte laborante, ad euitandum contagionis periculum, ſufficiet, ſi vngatur ſenſus organum ad vnctionem magis expoſitum, & detectum, dicendo, Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam, &c. Ita ſupradictus Nuncius Apoſtolicus, Syluius, & Theologi Louanienſes, quibus etiam adde Chapeauillam *de Sacram. c. 5. q. 30.* & hanc ſententiam probabilem eſſe præter DD. citatos tenet etiam Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 8. c. 3. n. 3.* & Coninch *de Sacram. diſp. 19. dub. 3. n. 9. & 12.* vnde in praxi tutò amplecti poteſt.

Sed ego in tali caſu, potiùs velociſſimè ſine Crucis forma vnum oculum, vnam aurem, vnam manum, narem, & os, vnica ſententia partialium omnium formarum ſententias complectente inungerem, dicendo, Per iſtas ſanctas vnctiones, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum deliquiſti. Vide Zambranum *de caſibus tempore mortis, c. 5. n. 9.* Andream Victorellum *de ſacram. Extremæ vnctionis, fol. 66.* & Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 41. ſect. 2. n. 7. & 8.* Coninch. & Layman *vbi ſupra.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd etiam extra caſum neceſſitatis ſi Sacerdos faceret vnctiones, non in forma Crucis, minimè lethale peccatum committeret. Ita Zambranus *vbi ſuprà num. 22.* & Suarez *diſp. 40. ſect. 1. n. 3.*

An puer ſit vngendus Sacramento ſub conditione, quando dubitatur ſi habeat vſum rationis?

RESOL. CLXIX.

Ad hunc caſum ita reſpondet Zambranus *de caſibus occurrentibus tempore mortis, c. 1. dub. 1. n. 7.* Credo dandam eſſe Extremam vnctionem ſub conditione, quando de puero dubitaretur, an haberet vſum rationis ſufficientem ad ſacramentum Pœnitentiæ; licèt in tali caſu dubij de vſu rationis, videatur eſſe tutius non dare vnctionem, quando dictus puer non poſſet recipere ſacramentum Pœnitentiæ ſub conditione; quamquam non ſit omninò improbabile etiam tunc poſſe dari vnctionem, ſub conditione ſcilicet, Si es capax, propter maximam eius vtilitatem, & fructum in tali articulo mortis, quem ſummopere refert feliciter concludere. Ita ille; ſed tu abſolutè, & ſine vllo timore dabis Extremam vnctionem ſub conditione. Et ita docent Sancius *in ſelectis, diſp. 27. n. 17.* qui omnino videndus eſt.

An ſacramentum Extremæ vnctionis ſit ſuſcipiendum ſub onere peccati mortalis, & illud ſub eodem onere teneatur Sacerdos ordinarius in tempore neceſſitatis miniſtrare?

RESOL. CLXX.

Ad primam dubitationem ſecluſo contemptu, & ſcandalo negatiuè reſpondeo, & ita contra Petrum Soto *lect. 2. de ſacram. Extremæ vnctionis* docet Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 10. diffic. 5. n. 1.* vbi ſic aſſerit: [No ay precepto de recebir la extrema vncion, por laqual ſi ſe dexara no es pecado, ſaluo ſi vuieſſe eſcandalo, ò menoſprecio.] Ita ille, & nos alibi. An verò ſit peccatum veniale affirmant Coninch *de Sacram diſp. 19. dub. 10. concluſ. 1.* & Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 23. art. 2. diffic. 1.* qui tamen notat, Suarez inclinare in illam partem, quòd nullum peccatum ſit, ſicut etiam hoc docere Villalobos patet in verbis *ſuprà* allatis.

Ad ſecundam dubitationem reſpondeo negatiuè cum Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 8. c. 7. n. 3.* vbi ita ait: Sacerdos qui non eſt proprius Paſtor, ſi abſente Parocho, licitè, ac facilè miniſtrare poſſit hoc ſacramentum Extremæ vnctionis in caſu neceſſitatis, ad id ex charitatis lege obligatur, quamuis non obligatione graui, ſed ſolùm culpa veniali, excepto ſi infirmus grauiter indigere videatur, quia alioquin ſine omni Sacramento decedere deberet. Ita ille. qui citat Paludanum, & Coninch.

Notandum eſt tamen hîc obiter in caſu neceſſitatis, ſi Paſtor adſit, vel non poſſit, aut nollet iniuſtè hoc Sacramentum infirmo miniſtrare, tunc inferiorem Sacerdotem poſſe retinente Parocho, hoc officium facere; nam in tali caſu Summus Pontifex licentiam illi præbere cenſen

cenſendus eſt. Ita docent Henriquez *lib. 3. cap. 13. num. 4.* Caietan. *ver. excommunicatio, c. 64.* Armilla *eod. verb. n. 49.* & alij quos citat & ſequitur Layman *vbi ſuprà, c. 6. n. 2.* quidquid in contrarium aſſerat Syluester *verſ. excommunicatio 7. excom. 14. dub. 2.* & D. Antoninus *part. 3. tit. 24. cap. 34.*

An moribundus ſenſu carens ſit inungendus tempore interdicti, non valens alia Sacramenta recipere, ſi non habeat Bullam Cruciatæ?

RESOL. CLXXI.

NEgatiuam ſententiam docet Petrus de Ledeſma *in ſumma, tom. 1. de ſacram. Extr. vnctionis, c. vlt. concl. 4.* vbi ſic aſſerit: [Es cierto que en el tal caſo no es licito adminiſtrar al enfermo el ſacramento de la extrema vncion. Eſto enſeñan comunmente los Doctores, por que dizen, que de la extrema vncion no ſe puede adminiſtrar en tiempo de interdicho, y nunca ſacan eſte caſo; la razon es, porque eſte ſacramento en ningun caſo es ſacramento de neceſſidad, ni ay preceto diuino de recebirle, luego la prohibicion de la Igleſia eſtiendeſe à eſte caſo.] Ita ille.

Sed ego contrariam ſententiam in facti contingentia conſului, nempe moribundum ſenſibus deſtitutum, qui ſacram Euchariſtiam, & ſacramentum Pœnitentiæ, non poterat recipere, fuiſſe omninò inungendum, etiamſi non haberet Bullam Cruciatæ, & eſſet in ciuitate interdictum. Et hanc ſententiam docet Zambranus *de caſibus tempore mortis, c. 5. dub. 7. n. 5.* vbi ſic ait: Satis probabile eſt, licitè miniſtrari poſſe, & debere Extremam vnctionem morienti carenti omni priuilegio, etiam tempore interdicti, & maximè ſi tunc careret ſenſu. Ita ille, qui multas rationes adducit, & citat Henriquez *lib. 3. cap. 10 n. 3. in gloſſa lit. F.* & multos viros doctos à ſe conſultos. Et ipſe Ledeſma *vbi ſupr.* etiam hanc ſententiam probabilem putat. Reſtat modò reſpondere ad argumentum Ledeſmæ. Dico igitur quòd nec iura, nec Doctores loquuntur in caſu noſtro, cùm negant tempore interdicti poſſe ſine priuilegio dari Extremam vnctionem; nam agunt de caſu ordinario, in quo moriens recipit aliud Sacramentum, vel quando licèt non recipiat, poteſt tamen commodiſſimè adiri iudex, qui poſuit illud interdictum, vt tollat illud prædicto caſu. Igitur noſtram ſententiam in fauorem animarum omnino amplectendam eſſe puto, & illam Parochi, ſi caſus occurrat, ſine metu in praxim (me impellente, & conſulente) deducant.

Vtrùm adulto in articulo mortis recenter baptizato, ſit illi ſacramentum Extremæ vnctionis miniſtrandum?

RESOL. CLXXII.

HIc caſus frequenter ſolet accidere, & negatiuam ſententiam docent Nugnus *in 3. part. quæſt. 32. art. 4. concl. 2.* & Sancius *in ſelectis diſp. 27. num. 18.* vbi ſic aſſerit: ego recens baptizato vnctionem miniſtrandam non conſulerem, niſi nouum poſt Baptiſmum peccatum admiſiſſe conſtaret.

Sed contrarium ego teneo, & ideò anno 1620. teſtatur ipſemet Sancius, fuiſſe miniſtrarum Cathecumeno Matritenſi, mancipio Mahumetano periculoſo morbo decumbenti, ſacramentum Baptiſmi, Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis ſucceſſiuè, & immediatè vnum poſt aliud. Et ita hanc ſententiam docent Zambranus *de caſ. tempore mortis cap. 5. dub. 3. num. 6.* Ledeſma *in ſum. tom. 1. de ſacram. Extrem. vnct. c. 6. concl. 7.* Vega *in ſpeculo Curat. part. 1. cap. 13. num. 20.* Naldus *in ſum. ver. extrema vnctio, num. 9.* Poſſeuinus *de officio Curati c. 9. n. 4.* Henriq. *lib. 3. c. 11. n. 3.* Filliucius *tom. 1. tract. 3. cap. 6. n. 108.* vbi ſic aſſerit: Peccatum actuale non eſt materia proxima, vel remota huius Sacramenti, ſicut eſt pœnitentia. Ergo quamuis non præceſſerit, poterunt omnia eſſentialia adhiberi, atque adeò conferet effectum ſuum. Confirmatur, quia ſi quis in graui morbo baptizetur, etſi in fine vitæ, poſt viaticum debet ſumere hoc Sacramentum, etiamſi nullum peccatum poſt Baptiſmum commiſerit. Ita Filliucius, & poſt illum Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 8. cap. 3. n. 3.* ſic aſſerens. Poteſt hoc Sacramentum miniſtrari homini, etiamſi nullum peccatum habeat, v. g. ei, qui immediatè antè baptizatus fuit. Sic ille; vide etiam Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 42. ſect. 2. n. 9.* Lopez *in inſtruct. part. 2. c. 23.* Syluestr. *ver. vnctio extrema, n. 5. in 3. dicto,* Paludanum *in 4. diſt. 23. quæſt. 3. n. 15.* Richard. *in 4. diſt. 23. art. 2. q. 4.* & alios.

Vnde licèt Nugnus *vbi ſuprà in 3. part. quæſt. 32. art. 4. concl. 1.* & alij aſſerant in tali caſu ſub conditione miniſtrandam eſſe Extremam vnctionem; attamen ego puto cum ſupradictis Doctoribus abſolutè poſſe miniſtrari: ex quibus valdè miror, aliquos Parochos baptizare infideles tempore mortis, & tamen illis ſacramentum Extremæ vnctionis minimè miniſtrare.

Quo tempore ſit danda infirmis Vnctio extrema?

RESOL. CLXXIII.

EXperientia nos docet, parentes vt plurimum amare magis corpora, quàm animas infirmorum, & ideò quando agitur de Extrema vnctione illis miniſtranda clamant, & vſque ad vltimum differre volunt; ſed in hoc quantum errent etiam contra ſalutem corporum infirmorum demonſtrat doctrina Soti *in 4. ſent. diſt. 23. q. 2. art. 2.* & Ioannes de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. de ſacrament. Extr. vnct. dub. 3. concl. 3.* vbi ait: Sanitas corporis eſt effectus iſtius Sacramenti non infallibilis, ſed quando ſubiectum eſt diſpoſitum, & aliàs ſalus corporis expedit ſaluti animæ, & tunc ſubiectum eſt indiſpoſitum, quando eſt ita viribus corporis deſtitutum, quòd virtus finita iſtius Sacramenti non poteſt illud ſanare. Et paulò pòſt *dub. 4. concl. 2.* ita ait: Cùm hoc Sacramentum in cauſando ſalutem corporis, non operetur miraculosè, ſed virtute ordinaria ſupernaturali, non ſperetur tempus, quo cauſæ naturales iuuari non poſſint, ſed adhuc ſpes ſalutis duret. Ita ille. Sed audiamus etiam Pitigianum *in 4. ſent. tom. 2. diſt. 23. q. vnica, art. 5. q. 4.* ſic loquentem. Non eſt expectandum, vt infirmus iam ſenſu & cognitione careat, nam id eſt contra reuerentiam & vtilitatem Sacramenti; nec etiam eſt expectandum tempus, in quo iam conſtet infirmum non poſſe naturaliter viuere, nam hoc etiam derogat ſecundario fini huius Sacramenti. Nam quamuis hoc Sacramentum ſupernaturaliter iuuet ad ſanitatem recuperandam, non tamen eſt conſentaneum expectare tempus, in quo ferè manifeſtè ſit neceſſarium miraculum, nam hoc eſt quodammodo tentare Deum, & virtutem Sacramenti velle experiri. Hæc Pitigianus.

An Parochus teneatur tempore peſtis miniſtrare Extremam vnctionem, & Euchariſtiam, cum periculo vitæ?

RESOL. CLXXIV.

AFfirmatiuam ſententiam docent Syluius *in 3. part. q. 32. art. 3.* & Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 33. art.... diffic. 2.* qui ita mordicus hanc opinionem tenet, vt contrariam exiſtimet falſam & impiam.

Sed iſte auctor nimis rigidè ſe habet in qualificandis aliorum opinionibus; vnde dicendum eſt, opinionem negatiuam eſſe probabiliſſimam; & illam docet ex Hiſpanis Theologis Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 10. diffic. 6. n. 7.* vbi ſic aſſerit: [Aunque el parroco en tiempo de peſte tiene obligaçion de adminiſtrar el Sacramento de la penitencia y de la Euchariſtia, con peligro de la vida, quanto à eſte Sacramento de la Extrema vncion, ſe ha de

de dezir que ſi el parroco puede euitar el peligro de la muerte, tiene obligacion à adminſtrarle; mas ſi no puede ſin eſſe peligro, no tiene obligacion, porque eſte Sacramento no es de preceto, ni es neceſſario para la ſalud del alma, aunque es vtil. Aſſi lo tienen Armilla, y Suarez;] quibus ego addo Molfeſium *in ſumma, tom. 1. tract. 4. cap. 3. n. 51.* vbi ſic aſſerit. Si peſte infecti confeſſi ſunt, poſſe Parochos tuta conſcientia hanc opinionem ſequi, & ſacramentum Extremæ vnctionis minimè illis miniſtrare. Ita Molfeſius.

Notandum eſt tamen hic, quòd Molfeſius *loco citato n. 52.* idem dicendum eſſe putat de Sacramento Euchariſtiæ, ſic enim aſſerit. Sacramentum Pœnitentiæ, quia neceſſarium eſt ad ſalutem proximi, tenentur Parochi miniſtrare ouibus ſuis, etiam cum periculo vitæ; ſacramentum verò Euchariſtiæ, & ſic viaticum, non tenerentur cum tanto periculo, niſi neceſſitas proximi magna eſſet, vt quia validè dubitaretur de illius ſalute, ſi abſque viatico decederet; at à longè poſſet Parochus hortari oues peſte laborantes, vt patienter ſuſtineant infirmitatem, ac propoſitum habeant ſuſcipiendi viaticum, quia in caſu neceſſitatis iudicatur ſatis eſſe propoſitum ſuſcipiendi, & ſic etiam adimpletur præceptum. Ita Molfeſius, & ante illum Maior *in 4. ſent. diſt. 7. q. vlt. & diſt. 23. q. 1.* ſed contrariam ſententiam docent Villalobos *vbi ſuprà*, & Rodriquez *in ſumma, tom. 2. c. 87. num. 8.* cum aliis.

An forma deprecatiua in ſacramento Extremæ vnctionis ſit neceſſitate Sacramenti?

RESOL. CLXXV.

SVfficere formam indicatiuam, videtur docere Martinus Becanus *de Sacramentis cap. 27. quæſt. 7. num. 3.* vbi ſic aſſerit. Quæres, an neceſſe ſit formam huius Sacramenti eſſe deprecatoriam; multi affirmant, quia primò Iacobus dicit, *Orent ſuper eum.* Secundò, forma Romana eſt deprecatoria. Alij negant, primò quia forma Ambroſiana, & Veneta non eſt deprecatoria, & tamen eſt ſufficiens. Secundò, quia ex illis verbis, *baptizantes eos*, &c. colligit Eccleſia hanc formam, *Ego te baptizo.* Ergo ſimiliter ex illis, *vngentes illum*, poteſt colligi hæc forma, *Ego te vngo.* Tertiò, quia in ſacramento Confirmationis ſufficiens hæc eſt forma. *Conſigno te Chriſmate.* Ergo ſimiliter in hoc Sacramento, *Vngo te oleo.* Quartò, quia ſacramentalis forma, etiamſi per modum indicatiuum proferatur, ſolet à SS. Patribus vocari oratio, quo pacto Leo Papa, & alij multi abſolutionem ſacramentalem vocant orationem Sacerdotis. Ergo quamuis in hoc Sacramento proferatur forma per modum indicatiui, ſufficiens erit illud Iacobi ad ſaluandum, *Orent ſuper eum.* Ita Becanus. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docent Suarez *in 3. part. tom. 4. diſp. 40. ſect. 1. num. 7.* & Filliucius *tom. 1. tract. 3. cap. 4. num 80.* nam contrariam, quam ipſi tenent, probabiliorem vocant.

Sed negatiuam ſententiam, non ſolùm probabiliorem, ſed omninò certam putauit Nugnus *in addit. ad 3. part. quæſt. 33. art. 6.* ita vt ſi aliquis conficeret hoc Sacramentum ſub forma indicatiua, putet debere iterari ſine conditione. Idem etiam docent Coninch. *de Sacram. diſp. 19. dub. 4. n. 14.* Ledeſma *in ſum. tom. 1. de ſacram. Extremæ vnctionis, cap. 1. concl. 2.* Syluius *in addit. ad 3. part. quæſt. 29. art. 7.* & alij communiter. Et ratio eſt, quia duæ formæ non poſſunt eſſe inſtitutæ pro vno Sacramento, niſi ſint æquiualentes, ſaltem in ſenſu; ſi ergo forma deprecatiua ſufficiens eſt, indicatiua ſola non ſufficit, quia non habet æquiualentem ſenſum. Ergo, &c.

His ita ſuppoſitis, difficultas eſt, an ſit ſufficiens hæc forma, *Vngo te oleo ſancto, & Deus tibi remittat quidquid peccaſti*, &c. Affirmatiuè reſpondet Suarez *tom. 4. diſp. 40. ſect. 3. n. 8.* ſed aduersùs illum acriter inſurgit Nugnus *in addit. ad 3. part. q. 29. art. 7.* vbi ait, quòd nullus auſus fuit vnquam dicere, quòd iſta forma ſit ſufficiens. At nouiſſimè, & meritò ſententiam Suarez ſequuntur Reginaldus *in praxi, tom. 2. lib. 18. cap. 9. num. 55.* & Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 8. cap. 3. n. 1.* quia verbi indicatiui modi adiungitur ſufficiens deprecatio. Ergo, &c. Quidquid in contrarium cum Nugno aſſerat Bonacina *de Sacrament. diſp. 7. quæſt. vnica, punct. 3. n. 3.* licèt grauiter peccaret, qui hac forma vteretur.

Notandum eſt hic obiter, quòd verba formæ huius Sacramenti ſunt iſta. *Per iſtam ſacram vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti per viſum*, &c. *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*; quæ quidem vltima verba, *In nomine Patris*, &c. non ſunt neceſſaria, neque de neceſſitate præcepti, vt obſeruat Filliucius *tom. 1. tr. 3. c. 4. n. 86.* & alij. Illa autem verba, *ſanctam, & piiſſimam*, non eſſe ſubſtantialia, docent Reginald. *tom. 2. lib. 28. c. 9. n. 56.* Pitigianus *in 4. tom. 2. diſt. 23. quæſt. vnica, art. 4. dub. 2.* & alij; quia illis detractis ſenſus adhuc manet integer; idem aſſerunt ſupradicti Doctores de illis verbis, *ſuam miſericordiam*, quia quæ ſequuntur, *indulgeat tibi Dominus*, cauſam principalem, quæ in hoc Sacramento ſufficienter exprimant, illis omiſſis, ſed de hoc alibi. Idem dicendum videtur de particulis illis, *per viſum, per auditum*, &c. quæ in fine ſingularum formarum partialium ponuntur; igitur de neceſſitate Sacramenti ſufficiunt iſta verba. *Per iſtam vnctionem indulgeat tibi Deus quidquid per viſum deliquiſti, vel per auditum*, &c. Non ſunt autem omittenda ſupradicta verba, & qui hoc faceret, peccaret.

Quidam Sacerdos vnxit infirmum cum oleo veteri, quæritur an peccauerit mortaliter?

RESOL. CLXXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docet Zambranus *de caſibus occurrentibus tempore mortis, cap. 5. dub. 4. n. 5. & ſeq.* vbi *num. 14.* ſic concludit. Ex dictis ſequitur eſſe peccatum mortale, vel oleum benedicere alio die, quàm feria quinta, vel illud ſingulis annis non renouare, vel veteri vti extra neceſſitatem. Ita ille.

Sed hæc aliquibus non probantur, nam vt ait Ledeſma *in ſumma, tom. 1. de ſacrament. Extremæ vnctionis, cap. 2. in fine.* [No es çierto que aya preceto de renouar el azeyte de los enfermos cada año, aunque ſe ſuele hazer aſi; Pero de la Chriſma ſe halla claro preceto del derecho de que ſe renueue.] Et Henriquez *lib. 3. cap. 8. num.... in fine*, aſſerit abſolutè, quòd non eſt de præcepto renouare oleum ſingulis annis. Ex his aliquis probabiliter poſſet reſpondere, non peccaſſe mortaliter ſupradictum Sacerdotem vngentem infirmum oleo veteri. Sic determinauit Henriquez *lib. 2. cap. 29. num. 3.* vbi ait, quòd non prohibetur vngere infirmos veteri oleo, & *in gloſſa litera V.* notauit ita Theologos, & vtriuſque iuris peritos Salmanticenſes poſt longam conſultationem determinaſſe.

Sed mihi magis placuit prima ſententia; non tamen damno ſententiam Henriquez, renouandum eſſe quotannis oleum infirmorum, & vetus comburendum in Eccleſia, vel in piſcinam iniiciendum; ſi verò non ſit aliud oleum, niſi vetus, poteſt inſtante morte fieri cum illo Extrema vnctio, & ad hunc finem ſeruari debet vetus, quouſque nouum habeatur; vide etiam Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 8. cap. 2. num 4.* qui etiam *num. 5.* adnotat, quòd ſi Sacerdos per errorem vngeret infirmum, non oleo, ſed ſacro Chriſmate, probabiliter dici poſſe videtur nihil eſſe repetendum, ſed rem Domino commendandam, tum quia plerunque non poſſet fieri iterata vnctio ſine ſcandalo, tum quia valde probabile eſt ſacramentum Extremæ vnctionis, validè conferri in materia ſacri Chriſmatis. Ita Layman.

UGR Biblioteca Universitaria

An vna gutta olei ſit ſufficiens in vnaquaque vnctione ad conferendum ſacramentum Extremæ vnctionis.

RESOL. CLXXVII.

NEgatiuam ſententiam docet Filliucius *tom.1. tract.3. cap.4.n.78.* vbi ſic aſſerit: Dico quamlibet vnctionem tantam eſſe debere, quanta ſatis eſt iuxta communem modum loquendi. Verùm vt rationem vnctionis attingat in particulari, non videtur ſatis vnam guttam olei ſtillare, ſed opus eſt perſuadere partem ſenſus, id enim eſt vngere. Ita ille.

Sed pro probabilitate partis affirmatiuæ habeo validum argumentum; nam ex doctrina Reginaldi *in praxi, tom.2.lib.28.c.9.n.13.* Suarez, & aliorum, id quod de quantitate aquæ circa ſacramentum Baptiſmi aſſeritur, hoc etiam de quantitate olei circa ſacramentum Extremæ vnctionis aſſerendum eſt; ſed probabiliter multi DD. vt *ſuprà* viſum eſt, tenent vnam guttam aquæ ſufficere ad validitatem Baptiſmi. Ergo vna ſtilla olei dicitur etiam vngere. Sed tu Lector cogita.

An ſupradictæ vnctiones faciendæ ſint in modum Crucis, ſaltem ex neceſſitate præcepti?

RESOL. CLXXVIII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Syluest. *verb. vnctio,* §.2. & gloſſa *in cap. nunquid, de conſecrat. diſt.5.* cum Petro de Ledeſma *in ſumm. tom.1. de ſacram. Extrem. vnctionis, c.2. concl.2. diffic.2.* & Didaco Nugno *in add. ad 3. part. q.29. art.6.* vbi ſic aſſerit. Mortale peccatum eſt, facere vnctiones ſine figura Crucis. Probatur, quia eſt contra communem conſuetudinem Eccleſiæ in re graui. Vnde falſa & improbabilis mihi videtur ſententia Suarez, dicentis non eſſe graue peccatum omittere Crucem. Ita Nugnus.

Sed hìc auctor, vt alibi etiam notauimus, nimis audacter ſe gerit in cenſurandis opinionibus. Vnde ego puto opinionem Suarez, quam ipſe falſam, & improbabilem putat, eſſe probabiliſſimam, ſecluſo contemptu, & ſcandalo; quia nullum eſt expreſsè latum præceptum de hac re, neque conſtat conſuetudinem ſub hac exiſtimatione introductam eſſe. Vnde ſi quis Sacerdos vngeret infirmum non in modum crucis, malè quidem faceret, non tamen peccaret mortaliter. Et ita noſtram, & Suarez ſententiam tenent Becanus *de Sacram. c.27. q.3. n.3.* Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.8. c.3. n.7.* Filliuc. *tom.1. tract.3. cap.3. n.75.* Coninch *de Sacram. diſp.19. dub.2. n.7.* Zambranus *de caſibus occurrentibus tempore mortis, c.5. n.12.* & alij.

Quando ſacramentum Extremæ vnctionis conferat gratiam?

RESOL. CLXXIX.

QVidam, vt obſeruat Henriquez *lib.3. c.12. n.3.* probabiliter dicunt in qualibet partiali vnctione, conferri ſtatim gratiam, cùm habeat propriam materiam, & formam, & tamen omnes vnctiones dici vnum Sacramentum, vt duæ ſpecies in Euchariſtia, vel ſeptem Ordines, dicuntur vnum.

Secunda ſententia probabilis putat, quòd confertur gratia, quando perficitur vltima vnctio, cum ſua forma eſſentiali, quæ eſt quinta. Vnde ſi infirmus moreretur ante quintam vnctionem, non reciperet gratiam. Et ita docent Filliuc. *tom.1. tract.3. c.5. n.126.* Suarez *tom.4. diſp.41. ſect.2. n.13.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. part.2. de ſacram. Extrem. vnct. dub.1. concl.3.* Villalobos *in ſum. tom.1. tr.10. diffic.2. n.2.* Ledeſma *in ſum. tom.1. de ſacram. Extrem. vnct. c.1.* Nugnus *in addit. ad 3. part. q.32. art.6.* & alij.

Tertia ſententia eſt Martini Becani *de Sacram. cap.25. quæſt.7. n.6.* & aliorum aſſerentium, quòd tametſi plures vnctiones fiunt in hoc Sacramento, tamen videtur vna ſufficere ad eſſentiam Sacramenti, ſiue fiat in capite, ſiue in pectore, &c. Probatur primò, quia nec ex Scriptura, nec ex vniuerſali traditione Eccleſiæ aliud colligi poteſt. Secundò, quia forma Ambroſiana, & Veneta non ſignificant, niſi vnam vnctionem. Tertiò, quia ſicut in Baptiſmo ſufficit vna immerſio, & in Euchariſtia vna ſpecies, ita hîc ſufficit vna vnctio. Nec valet dicere, quòd in Concilio Florentino ponuntur plures vnctiones, nam ibi ponuntur ſeptem, & tamen certum eſt non omnes eſſe neceſſarias. Ergo inde nihil conuinci poteſt, ſicut in multis Conciliis tres immerſiones, & duæ ſpecies in Euchariſtia ponebantur. Et confirmatur, quia ſi aliquis non haberet oculos, non eſſet neceſſe eum vngere ſuper oculos, aut dicere, *Indulgeat tibi, &c. quidquid deliquiſti per oculos.* Ergo numerus vnctionum non eſt de eſſentia huius Sacramenti. Ex his ſequitur, quòd hoc Sacramentum ſtatim confert gratiam, quando vnica vnctio peracta eſt cum ſufficienti verborum forma; reliquæ tamen vnctiones ob receptam conſuetudinem non facilè ſunt omittendæ, ſi autem omittantur, fit ſine detrimento Sacramenti, & effectus illius. Hæc omnia Becanus, probabiliter quidem, vt aduertit Syluius *in addit. ad 3. part. q.32. art.6. quæritur 2.* ſed tu tene ſecundam ſententiam tanquam probabiliorem, & communiorem.

An qui in forma Extremæ vnctionis omitteret illa verba, per ſuam piiſſimam miſericordiam, *conficeret Sacramentum?*

RESOL. CLXXX.

NEgatiuè reſpondet Didacus Nugnus *tom.2. in addit. ad 3. par. q.29. art.9. concl.4.* quia, ait ille, iſta particula ponitur, vt explicetur cauſa principalis huius Sacramenti, & effectus illius; ſed magis pertinet ad Sacramentum cauſa principalis, quàm inſtrumentalis. Ergo cùm Sacramentum ſit nullum per omiſſionem illius particulæ, nempe *per iſtam vnctionem,* etiam eſt nullum per omiſſionem iſtius. Ita Nugnus, qui acriter inſurgit aduersùs Suarez contrarium docentem *tom.4. diſp.40. ſect.3. n.13.*

Sed immeritò quidem, nam opinionem Suarez ſequuntur doctiſſimi Neoterici vt Pitigianus *in 4. ſent. tom.2. diſt.23. q. vnica, art.4. dub.2.* Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.8. c.3. n.3.* Reginaldus *in praxi, tom.2. lib.28. c.9. n.56.* Filliucius *tom.1. tract.3. c.4. n.85.* Coninch *de Sacram. diſp.19. dub.4. num.15.* & alij.

Dico igitur, quòd ſi aliquis Sacerdos in vngendo infirmum, omitteret iſta verba, conficeret Sacramentum. Et ratio eſt, quia expreſſio cauſæ principalis effectus Sacramenti in aliis formis non ſolet eſſe de ſubſtantia, niſi vbi eſt neceſſaria inuocatio Trinitatis ob rationem ſpecialem. Adde, quòd in illis verbis, *Indulgeat tibi Deus,* cauſa principalis, quæ in hoc Sacramento operatur, ſufficienter exprimitur. Ergo, &c. Vnde patet reſponſio ad argumentum Nugni.

An Parochus ſi cognoſcat per confeſſionem puerum nunquam actualiter peccaſſe, teneatur miniſtrare Extremam vnctionem?

RESOL. CLXXXI.

NEgatiuam ſententiam mordicus tenet Didacus Nugnus *in 3. part. tom.2. q.32. art.2. diffic.2.* & in terminis Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp.27. num.18.* quia qui nunquam peccauit, ſubiectum habile non eſt, cuius reſpectu forma vnctionis verificari valeat. Nam qua ratione verè dici poteſt, *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti, &c.* reſpectu illius, qui nec peccatum, nec peccati reliquias habet, cùm nulla vnquam labe fuerit infectus? Ita Sancius.

Sed

UGR Biblioteca Universitaria

Sed mihi contraria opinio magis placet, quam tuetur Suarez *tom.4.diſp.42.ſect.2.num.*10. quia in hoc caſu infirmus indigebit Sacramento Extremæ vnctionis ob robur acquirendum aduerſùs tentationes, & ad ſuperandam triſtitiam ex infirmitate manantem, & accipiet gratiam, qua perfectius ad ingreſſum gloriæ præparetur. Et ita hanc ſententiam ex multis aliis rationibus præter Suarez tenent etiam Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tract.*10.*diffic.*4.*n.*7. Pitigianus *in* 4.*ſent.tom.*2.*diſt.*23.*q.vnica, art.*5. Reginaldus *in praxi, tom.*2.*lib.*28.*c.*11.*n.*69. Filliucius *tom.*1.*tract.*3.*cap.*4.*num.*108. Coninch *de Sacram.diſp.*19.*dub.*7.*n.*23. Henriquez *lib.*3.*cap.*11.*n.*3. & alij.

Vnde apparet immeritò hanc ſententiam falſam à Nugno fuiſſe vocatam. Reſtat modò reſpondere ad argumentum Sancij, quòd forma non falſificatur in tali caſu, dicendo, *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti*; nam hunc ſenſum facit Imponendo tibi gratiam ſacramentalem de ſe remiſſiuam peccati, ſi fortè adſit, ſicut qui in ſacramento Pœnitentiæ abſoluit quempiam iam contritum, nam illa verba, *Abſoluo te à peccatis tuis*, ſenſum reddunt, Impono tibi gratiam remiſſiuam peccatorum. Vide Coninch. *de Sacram.diſp.*4.*dub.*4.*n.*59.*&* 50. Filliucium *vbi ſuprà*, & alios.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

An ſi quis bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrandi irregularitatem?

Resol. CLXXXII.

Respondeo non incurrere in ſuſpenſionem, & ita docet Portel *in dubiis Regular.ver.Ordines ſacri, n.*13. nam pœna ſuſpenſionis appoſita per Pium II. tantùm eſt contra præſumentes; qui verò bona fide facit, credens ſe habere ætatem, vel quid ſimile, non dicitur præſumere. Ergo, &c. Et ita etiam docent Miranda *in manuali Prælatorum tom.*1.*quæſt.*39.*art.*6. Filliucius *tom.*1.*tract.*17.*cap.*5.*num.*84. Suarez *de cenſ.diſp.*31.*ſect.*1.*num.*26. & alij.

Difficultas eſt, an adueniente mala fide ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem. Reſpondeo negatiuè cum Peirino *in priuil. Minimorum tom.*1.*conſtit.*1. *Iulij II.* §.16.*n.*29. qui citat Quarantam, Mirandam, & Nauarrum. Et ratio eſt, quia cùm à principio non incurrerit in ſuſpicionem, & adueniente mala fide ſi celebret, non eſt cur irregularitatem incurrat.

Sed an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter, reſpondet affirmatiuè Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tract.*11.*diffic.*11.*n.*7. & alij communiter. Nauarrus verò putat nullo modo peccare, cuius ſententiam probabilem eſſe docēt Petrus de Ledeſma *in ſum.tom.*1.*de ſacram. Ordinis, cap.*7.*concl.*1.*fol.mihi* 432.*col.*2. ſic aſſerit. [No me parece improbable, ſino antes tiene alguna probabilidad dezir, que en tal caſo el anſi ordenado ſe puede exercitar en el oficio de la orden, que recibio, aunque notenga legitima edad. Eſta concluſion ſe prueua con la authoridad del Doctor Nauarro, laqual ſe confirma porque eſte tal eſtando legitimamente ordenado, tiene derecho de exercitarſe en el oficio de tal orden, luego ſi no es por pecado no puede eſtar priuado, ni careçer deſte derecho, y en tal caſo no ha hauido pecado, luego no eſta priuado del exercicio del tal orden, ſegun eſta ſententia hemos de dezir, que el Concilio manda que no ſe ordenen antes de la legitima edad, però deſpues de ordenados no diſpone ninguna coſa el Concilio, y anſi pueden ſegun eſta ſentençia miniſtrar en ſus oficios.] Ita Ledeſma, ſed contraria ſententia communis eſt, & practicatur.

Notandum eſt tamen hìc, quòd totaliter ordinatus poſtquam peruenit ad legitimam ætatem, poteſt ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti vt notant Scorcia *in Bull.Pontific.epitome* 39.*theorem.*109. & alij penes ipſum; imò aliqui hoc tenent etiam in caſu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſciperet. Et ita docet Corduba *caſ.*144. Sotus *in* 4.*ſent.diſt.*25.*q.*1.*art.*2.*in fine.* Medina *in ſum.lib.*1.*c.*11.§.8. Paſſarellus, Zerola, & Sorbus apud Peirinum *vbi ſupra n.*21. licèt contrarium aſſerant Henriquez *lib.*13.*cap.*38.§.1.*in gloſſ.littera F.* Syluеſter, Mandoſius, Couarruuias, & alij, quorum ſententiam ego ſequor.

Notandum eſt etiam, quòd aliqui putant recipientem Ordinem mala fide ante legitimam ætatem, non ſolùm remanere ſuſpenſum ab exequutione illius Ordinis ſic mala fide ſuſcepti, ſed etiam ab exequutione aliorum Ordinum antè legitimè ſuſceptorum. Et ita docet Nauarrus, Rodriquez, & alij, ſtante quadam Bulla Sixti V. Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe cum Auilla, & Henriquez putat Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tract.*18.*diffic.*11.*num.*2.

An Clerici ſacris Ordinibus initiati peccent mortaliter, ſi non deferant habitum Clericalem, & coronam in capite?

Resol. CLXXXIII.

AD iſtam difficultatem reſpondeo cum Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tract.*11.*diffic.*16.*n.*5. vbi ſic aſſerit. [Dize Syluеſtro *ver. Clericus*, §.2. que el Clerigo peca mortalmente ſi no trae habito clerigal, y la corona abierta, mas Cayetano *in ſum.ver.Clerici peccata*, dize, que en eſto ſolo le ay auiendo temeridad, y contumaçia, ò meноſprecio, cuya ſentençia me pareçe muy probable, y ſe puede ſeguir, porque es mas manſa, quando truxeſſe algun ſeñal, en que ſe echaſſe de ver que es clerigo, mas ſi no truxeſſe ningun ſeñal de ſuerte que no ſe chaſſe de ver que era clerigo, como ſi truxeſſe eſpada, y otras coſas ſemejantes, no ſe excuſaria de pecado mortal, ſi no es que fueſſe por breue tiempo, ò por alguna iuſta cauſa.] Ita ille, & ego; licèt contrarium probabiliter aduerſùs Caietanum doceat etiam Ledeſma *in ſumma, tom.*1.*de ſacram. Ordinis, cap.*11.*concl.*2.*per totam.*

An ordinatus cum patrimonio ficto, vt pote donato vt poſt Ordines, illud reſtituat donanti, incurrat in ſuſpenſionem, teneatúrque poſtea illud reſtituere?

Resol. CLXXXIV.

HIc caſus in praxi frequenter ſolet accidere, & peccare mortaliter, non eſt dubium. Sed difficultas, eſt an incurrat ſuſpenſionem, & teneatur reſtituere. Ego negatiuam ſententiam teneo cum Ledeſma *in ſum.tom.*1.*de ſacram.Ordinis, cap.*7.*concl.*6.*diffic.*3. vbi ſic aſſerit. [Eſte tal ſe ordena con verdadero titulo de patrimonio luego no eſta ſuſpenſo, porque eſte tal por el conçierto que nizo no queda obligado, y la promeſa fue de ningun efecto, y fue como ſi no huuiera prometido nada, por que fue contra derecho, y no puede ſer obligatoria, luego con verdadero patrimonio ſe ordenò, y por conſiguiente no queda ſuſpenſo, de loqual ſe colige bien claramente, que no eſta obligado à eſtar al concierto, y al pacto que hizo de reſtituir el patrimonio.] Ita Ledeſma, & poſt illum Villalobos *in ſumma tom.*1.*tract.*11.*diffic.*15.*n.*10.

Nec reticeam tamen probabiliter contrariam ſententiam docere Auillam *de cenſ.p.*3.*diſp.*5.*dub.*5.*concl.*3. & Ioan.de la Cruz *in direct. conſcient.p.*2.*de Sacram.Ordinis, dub.*6.*concl.*2. qui citat Cordubam, & Lopez, nam talis donatio fuit conditionalis, & licèt fraudulenter, & verbo

tenus

UGR Biblioteca Universitaria

tenus facta ſit, tamen in iure non eſt reprobata, & aliàs donator potuit conditionaliter donare, & Clericus ſic admiſit donationem, vnde ſaltem infero conſcientiæ juxta intentionem donantis valet donatio; igitur in tali caſu ordinatus tenetur in conſcientia retrodonare patrimonium ita conditionaliter donatum.

Sed ad hoc argumentum reſpondet Ledeſma *vbi ſuprà* [que el que da el patrimonio mire lo que haze, porque vna vez dado paraque ſe ordene, no lo puede dar con la tal condicion, porque es contra derecho, y el que ſe ordena con el, no lo puede boluer con buena conſcientia.]

Notandum cum Auila *vbi ſuprà*, & aliis ſtando, in ſecunda ſententia, quòd in foro conſcientiæ teneatur ſic ordinatus reſtituere illud patrimonium ſic conditionaliter donatum. Attamen in foro exteriori poteſt reſcindi talis retrodonatio, & hoc in pœnam donationis, quia voluit decipere Eccleſiam, & Epiſcopum.

An ordinandus debeat de neceſſitate Sacramenti tangere hoſtiam, vel aliam materiam Ordinis?

RESOL. CLXXXV.

Affirmatiuam ſententiam tenet nouiſſimè Fernandez *in exam. Theol. mor. part. 3. c. 11. §. 6. n. 1.* & Faber Lector publicus S. Theologiæ in Academia Patauina *de ſacram. Ordinis in 4. ſent. diſt. 24. q. 1. diſp. 1. cap. 4. n. 121. & ſeq.* & reſpondet ad argumentum, quod vinum ab ordinando non tangatur, ſic enim ait. Quòd autem non tangatur vinum, cùm ſit in calice, ergo nec hoſtia neceſſariò eſt tangenda. Reſpondetur non valere conſequentiam, quia neque Apoſtoli tetigerunt vinum, cùm datum fuerit in calice, & regulariter accipiens vinum, non ſoleat tangere vinum, ſed illud recipere in aliquo vaſe. At hoſtia, & panis cùm datur, accipitur in manibus, & tangitur: ergo dicendum eſt eſſe de neceſſitate Sacramenti. Quod etiam adducitur de ſermonibus familiaribus, in quibus quis donat equum alicui, & ille eum recipit abſque eo, quòd eum tangat, multo minus concludit; quia aliud eſt loqui de ſimilibus actionibus familiaribus, & de actione ſacramentali. Ita Faber.

Sed ego hanc opinionem refello *in tr. 3. miſcell. reſol. 3.* vbi etiam addidi, & nunc addo contra Doctores, quos citat, & ſequitur Bonacina *de Sacr. diſp. 8. q. vnic. punct. 5. n. 10.* realem, & phyſicum contactum materiæ, quæ in ordinatione traditur, ad ſubſtantiam, ſeu valorem Sacramenti non pertinere. Et præter quos *ibi* citaui, docet etiam hanc ſententiam Albertus Magnus *in 4. ſent. diſt. 24. art. 38. ad 2.* Zambranus *de caſ. tempore mortis, c. 6. dub. vnico, n. 6.* Ragucius *in lucerna Parochorum de ſacram. Ordin. q. 3. n. 2.* & nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 9. c. 5. n. 4.* vbi ſic aſſerit. Mihi placet magis ſententia aliorum, qui negant ad ſubſtantiam, & valorem ordinationis contactum requiri; nam rationes ſententiæ affirmantis, cui præſertim in re tam graui probanda onus incumbit, non conuincunt. Ad primum enim reſpondetur, verbum, *accipe*, ſolùm ſignificare ſpiritualem poteſtatem ordinando conferendam, per exhibitionem ſymboli externi, quo collatio talis poteſtatis ſignificatur. Quare negandum eſt verbum illud ex neceſſitate Sacramenti referri ad eum, qui ordinandus eſt, vt capiat, ſeu manu tangat externum ſymbolum. Cur enim neceſſariò illud tangere debeat, non video aliam cauſam afferri poſſe, niſi vt traditio poteſtatis ab illo acceptetur. Id verò dici non poteſt, cùm Sacramentum iſtud non conſiſtat in contactu aliquo, ſicut matrimonium, quod proinde traditionem, & acceptationem poſtulat. Sed neque ad ipſum matrimonij contractum corporum contactus neceſſariò requiritur, cum alia ſigna mutuæ traditionis, & acceptationis exhiberi poſſint. Quanto igitur magis, cùm traditio ſpiritualis poteſtatis fieri poſſit ſine reali contactu per ſolam exhibitionem ſymboli factam homini præſenti? Adde, ſi naturali acceptatio ſignificata ad valorem Sacramenti neceſſariò requiritur, conſequens eſſe, vt paruuli qui vſum rationis nondum habentes, huiuſmodi acceptationis ſignum edere non poſſunt, inualidè ordinentur, quod repugnat communi ſententiæ. Ad ſecundum reſpondetur ex praxi Eccleſiæ plus colligi non poſſe, quàm quòd talis cæremonia tangendi materiam ab Eccleſia præcipiatur. Ita Layman, quæ omnia adnotare volui ad extirpandos ſcrupulos, qui ordinandos ferè ſemper vexare ſolent, maximè pro tactu hoſtiæ. Notandum eſt tamen hîc, quòd Doctores aſſerentes neceſſarium eſſe contactum phyſicum in ordinatione, concedunt, quod non ſit neceſſarius contactus hoſtiæ, ſed ſufficit tangere patenam.

Imò Sotus, & Syluester, quos citat, & ſequitur Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 11. diffic. 4. n. 3.* aſſerunt ſatis eſſe vt quis in tali caſu tangat ſolum calicem; & ita docet Coninch *de Sacram. diſp. 20. dub. 7. n. 71.* & Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de ſacram. Ordinis, dub. 2. concl. 1.* & Ledeſma *in ſumm. tom. 1. de ſacram. Ordinis, cap. 3. concl. 2.* circa finem, debent tamen ipſi diligenter curare, vt in ordinatione Subdiaconatus tangatur calix cum patena, in Diaconatu liber Euangeliorum, in Presbyteratu calix cum vino, & patena, cum hoſtia, ſeu pane; nam ita Eccleſia præcipit.

Quidam ſuſcepit Ordinem Presbyteratus, & in calice non fuit vinum appoſitum, quæritur an Sacramentum fuerit inualidum, & ſic denuo ordinandus?

RESOL. CLXXXVI.

Hic caſus poteſt in praxi accidere, ideo notes; & ad illum affirmatiuè reſpondet Ledeſma *in ſum. tom. 1. de Sacr. Ordinis, cap. 3. diffic. 3.* & Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. part. 2. de ſacram. Ordinis, dub. 2. concl. 1.* vbi ſic ait. Materia Sacerdotis eſt traditio patenæ cum hoſtia, & calicis cum vino, ita vt ſi in patena non ſit hoſtia triticea, & in calice vinum vitis, non manes ordinatus. Sic ille.

At negatiuam ſententiam docent Filliucius *tom. 1. tr. 9. c. 2. n. 4.* Homobonus *de exam. Eccleſ. part. 1. tract. 4. cap. 9. q. 75.* Bonacina *de Sacram. diſp. 8. quæſt. vnica, punct. 3. n. 3.* & Henriquez *lib. 10. c. 6. n. 1.* vbi ſic aſſerit. Materia in illo qui ſacerdotio initiatur, integra ex præcepto eſt traditio calicis cum vino, & patenæ cum hoſtia, quia & ſacrificium Miſſæ ex præcepto, fit vtraque ſpecie. At traditio vaſis cum altera ſpecierum, videtur eſſe materia ſufficiens, ita vt ſi id ex obliuione contingat, non ſit hic ordo iterandus ex neceſſitate. Nec enim diuiſim datur poteſtas in vnam ſpeciem, ſed qui poteſt alteram, poteſt & vtramque ſpeciem conſecrare. Ita Henriquez, & ego.

Non grauabor tamen hîc apponere ſententiam doctiſſimi Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 11. diffic. 4. num. 1.* ita aſſerentis. [Si ſucedieſſe en pratica (como ha ſucedido vezes en eſtos tiempos) dexar de poner el vino en el caliz por deſcuido, haſe de reiterar el Sacramento de baxo de condicion, como ſe hizo en eſtos tiempos, y deſte parecer fueron los mas doctos deſta vniuerſidad de Salamanca à cerca dello.] Sic ille.

De materia Ordinis Presbyteratus.

RESOL. CLXXXVII.

Secundùm aliquos materia ſacerdotij eſt duplex. Prima eſt, traditio calicis cum vino, & poteſtatis offerendi ſacrificium, &c. Secunda eſt, impoſitio manuum vnà cum verbis, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata*, &c. Vtraque autem eſt de eſſentia, quia confertur diſtincta poteſtas; nam in prima tantùm conſecrandi, in ſecunda abſoluendi, ideóque ſine altera earum eſſet imperfectus Sacerdos, & ſi vna ex iis omitteretur, illa ſola ſupplenda eſſet. Igitur dicendum eſt ordinationem

Sacerdotis

Sacerdotis conſtare duabus partialibus materiis, ad perfectam ipſius ordinationem eſſentialiter requiſitis, & per vnamquamque conferri nouam poteſtatem ſupernaturalem. Quare omnino credendum eſt, per vtramque conferri gratiam ſacramentalem, & ita docent Coninch *de Sacram. diſp. 20. dub. 7. n. 60. concl. 2.* Vaſquez *in 3. p. tom. 3. diſp. 239. cap. 3.* Bellarminus *de ſacram. Ordinis, lib. 1. c. 9.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 2. num. 42.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 9. cap. 5. n. 2.* Henriquez *lib. 1. c. 6. & c. 11. n. 6.* Syluester *in 3. p. q. 37. art. 2. quæritur 4.* & alij penes ipſos.

Sed contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuentur Valentia *tom. 4. diſp. 9. q. 1. punct. 5.* Faber *de ſacram. Ordin. in 4. ſent. diſt. 24. q. 1. diſp. 1. c. 4. n. 96.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. p. 2. de Sacram. Ordinis, dub. 2. concl. 1.* Sotus *in 4. diſt. 24. q. 1. art. 4. concl. 5.* Nugnus *in 3. p. tom. 2. q. 37. art. 5.* & alij, aſſerentes ordinationem Sacerdotis perfici in prolatione primæ formæ cum applicatione materiæ ſuæ; & impoſitionem manuum cum verbis ſecundæ formæ non eſſe de eſſentia, & ſubſtantia ordinis ſacerdotalis, ſed eſſe ſacramentalia, quæ ſunt adhibenda ratione præcepti, non quia ſunt de eſſentia. Ita Doctores citati, qui reſpondent ad argumenta Bellarmini, & contrariorum. Vtraque opinio (vt dixi) eſt ſatis probabilis.

De materia Ordinis Diaconatus.

Resol. CLXXXVIII.

Materiam ordinationis Diaconi eſſe traditionem libri Euangelij cum impoſitione manuum tradunt Syluius *in 3. p. q. 37. art. 2. quæritur. 3.* Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 9. cap. 5. n. 2.* Filliuc. *tom. 1. tract. 9. cap. 2. n. 44.* Coninch *de Sacram. diſp. 20. dub. 7. concl. 3.* Henriquez *lib. 10. c. 8. n. 3.* Bellarm. *de ſacram. Ordinis, lib. 1. cap. 9.* & alij penes ipſos.

Non deſunt tamen Doctores, aſſerentes traditionem libri Euangeliorum eſſe ſolam materiam eſſentialem Diaconatus, & ita docent Valentia *tom. 4. diſp. 9. q. 1. punct. 5.* Faber *de ſacram. Ordinis in 4. ſent. diſt. 24. q. 1. dub. 1. c. 4. n. 3.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 11. diffic. 4. n. 1. & diffic. 5. n. 2.* Nugnus *in 3. p. tom. 2. quæſt. 37. art. 5.* Et ideo ſi Epiſcopus ordinaret aliquem Diaconum ſine impoſitione manuum, eſſet verè ordinatus. Vtraque opinio eſt probabilis.

De materia Ordinis Subdiaconatus.

Resol. CLXXXIX.

Eſſe duplicem reſpondet Filliucius *tom. 1. tract. 9. c. 2. n. 45.* Prima eſt traditio calicis vacui, & patenæ vacuæ ſuperpoſitæ. Secunda eſt traditio libri Epiſtolarum; de prima non eſt controuerſia; de ſecunda probatur eodem modo, quo *ſuprà* de Diacono; nam eodem modo confertur ſubdiacono liber Epiſtolarum, vt dicatur, *Accipe poteſtatem*, &c. Sed in hoc traditio libri Euangeliorum eſt partialis materia; ergo etiam in ſubdiacono traditio libri Epiſtolarum. Ita Filliucius. Vide etiam Viguerium *in inſtit. theol. cap. 16. §. 6. verb. 1. & 2.* cum aliis.

Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, nempe materiam ſubdiaconatus eſſe traditionem calicis vacui cum patena. Et ita docet Syluius *in 3. part. q. 37. art. 2. quæritur 3.* Coninch *de Sacram. diſp. 20. dub. 6. num. 69.* Layman. *in Theol. mor. lib. 5. tract. 9. c. 5. n. 3.* Valentia *tom. 4. diſp. 9. q. 1. punct. 5.* Comitolus *in reſp. mor. lib. 1. q. 12.* Molfeſius *in ſum. tom. 1. tract. 2. cap. 8. num. 22.* Vaſquez *in 3. p. tom. 5. diſp. 236. cap. 3.* Fornarius *tract. de ordinatione, c. 20* & alij penes ipſos.

Notandum eſt etiam non eſſe neceſſe, Calicem eſſe conſecratum contra Syluest. *verb. ordinatio. §. 4. verb. 2.* & alios. Ita Henriquez *lib. 10. cap. 5. in gloſſa litera F.* & alij.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare in interſtitiis, quando ordinat aliquem familiarem ſuum?

Resol. CXC.

Negatiuam ſententiam tenent Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 11. diffi. 9. n. 10.* Ledeſma *in ſum. tom. 1. de ſacrament. Ordinis, cap. 8. concl. 5.* qui citat Nauarrum *lib. 1. conſ. 13. de temp. ordin.* quia id, quod concedit in tali caſu Concilium Tridentinum Epiſcopis, eſt priuilegium. Ergo non eſt intelligendum de illis rebus, de quibus non loquitur.

Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. p. 2. de ſacram. Ordinis, dub. 43. concl. 2.* vbi ſic ait. Epiſcopus poteſt ordinare familiarem ſuum alienæ diœceſis, ſi per triennium ſecum ſit commoratus, & ei det beneficium; ita in Concilio Tridentino *ſeſ. 23. c. 9.* Imò, & cum iſto poteſt in interſtitiis diſpenſare in caſibus dicti Concilij *c. 11. & 13.* Ita Congregatio Cardinalium. Hæc ſupradictus Doctor. Et hanc opinionem probabilem putat eſſe etiam ipſemet Ledeſma *vbi ſuprà*, ſic aſſerens. [En lo que toca à los interſticios, no me parece muy improbable, que el Obiſpo à quien ſirue le pueda diſpenſar.] Vnde Epiſcopi poſſunt tutò opinionem affirmatiuam in praxim deducere. Et ratio eſt, quia eo ipſo quòd Concilium dat Epiſcopis poteſtatem concurrentibus illis conditionibus familiares ſuos ordinandi, & conſequenter concedit illis neceſſaria ad talem ordinationem faciendam, vt eſt diſpenſatio in interſtitiis.

An ſi in dimiſſoria concedatur licentia ordinandi à quocumque Epiſcopo in propria diœceſi ordinante, poſſit quis ordinari ab Epiſcopo in aliena diœceſi de licentia Ordinarij loci ordinationem exercente?

Resol. CXCI.

Hic caſus olim occidit, & ſententiam negatiuam docet Guttierrez *qq. Canonicis, lib. 1. c. 16.* ſed tunc ego adduxi Ledeſmam *in ſum. tom. 1. de ſacram. Ordinis, cap. 8. concl. 4. diffic. 5.* qui affirmatiuam ſententiam probabilem putat. Cùm enim adduxiſſet aliquas rationes pro ſententia negatiua, ſic tandem aſſerit. [Eſta ſentencia parece mas cierta, y probable, aunque quien dixieſſe lo cótrario. no parece quedaria muy improbablemente por la razon, que hizimos. Porque pareçe, que las tales reuerendas equiualen à generales, aunque en la aparencia tenga algun limite, y reſtricion.] Ita ille.

Sed tunc etiam dubitatum fuit, an in tali caſu cùm ordinandus, & Epiſcopus ordinans, certò ſcirent proprium Epiſcopum, (ſi hoc ſciret) generales dimiſſorias conceſſurum eſſe, & omnia rata habere; an, inquam, in tali caſu non obſtante dimiſſoria cum illa limitatione, ſine ſcrupulo potuiſſet Epiſcopus dictum Clericum ordinare. Et reſpondi affirmatiuè cum Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 11. diffic. 9. n. 8.* vbi ita ait; [En lo que toca à reuerendas ha lugar la ratihabicion; eſto es, que al que ſe ha de ordenar crea con buena fe que el Obiſpo tiene por bien, que ſe ordene ſin eſperar dimiſſorias, como lo diçe Salçedo.] Sic ille; & Ledeſma *vbi ſuprà concl. 5.* ita aſſerit. [Puede el Obiſpo ordenar al que no es ſu ſubdito, teniendo por cierto, que el proprio Obiſpo lo tendra por bien.] Et de hac quæſtione nos alibi fuſius diximus, partem etiam affirmatiuam cum Paludano *in 4. ſent. dub. 18. q. 1. art. 4. caſ. 19.* tenentes; quidquid in contrarium videatur docere Bonacina *de Sacram. diſp. 6. q. vnic. punct. 4. n. 28.* & Aloyſius Riccius *in addit. ad inſt. Can. Lancelloti, lib. 1. tit. 25. §. pari ratione*, & nouiſſimè doctus Turrianus *de conſ. lib. 5. diſp. 46. dub. 1.* vbi negat Epiſcopum per ratihabitionem poſſe ordinare alienum ſubditum; ſed noſtra ſententia eſt etiam probabilis.

An

An ſi quis ſuſcepit Ordinem ſacrum ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſoriis, vel extra legitima tempora, incidat in ſuſpenſionem?

RESOL. CXCII.

RESpondeo affirmatiuè ex Bulla Pij II. ſi celebrat, incurrit in irregularitatem, ſed prædictam pœnam, vt notat Portel *in dubiis Regul. ver. Ordines ſacri, n.*13. cum aliis communiter, incurrunt tantùm præſumentes, vnde ſic aſſerit Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*11. *diffic.*11. *n.*6. [Se aduierta; que para incurrir la dicha ſuſpicion es meneſter, que aya de lo por la palabra (*præſumpſerit*) que pone la extrauagante, y aſſi el que ſe ordena por ignorancia que ſeal tal que eſcuſe de preſumpcion, y temeridad, aunque no eſcuſe del todo de la culpa no que dara ſuſpenſo, como dizen Nauarro, Suarez, y Rodriquez;] ſic ille. Igitur ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiritur dolus, vel ſaltem culpa lata, & mortalis. Sed plus addit Auila *de cenſ. p.*3. *diſp.*5. *dub.*7. nam adeò in tali caſu requirit dolum in ordinato, vt omnem ignorantiam etiam craſſam, ſi affectata non ſit à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda, excuſare dicat, licèt hanc opinionem non admittat Layman *in Theol. mor. lib.*5 *tr.*9 *cap.*10. *n.*2. Vide Peirinum *in priuil. Min. tom.*1. *concl.*1. *Iulij II.* §. 16. *n.*28.

An Ordo per vim, & metum ſuſceptus, impediat, & dirimat matrimonium.

RESOL. CXCIII.

NEgatiuam ſententiam communiter docent DD. quos citant & ſequuntur Sanchez *tom.*2. *lib.*7. *diſput.*19. Azor *tom.*1. *lib.*13. *cap. vlt. q.*8. & Rebellius *p.*2. *lib.*1. *q.*5. & ideo aſſerunt, ſic ordinatum ad ſeruandam continentiam non teneri, & poſſe validè matrimonium contrahere, quia votum ex metu graui factum nullum eſt ipſo iure, ex *cap. per latam, cap. cùm dilectus, de iis, qui vi*, &c.

Non reticeam tamen affirmatiuam ſententiam nouiſſimè docere Baſilium Pontium *de matrim. lib.*7. *cap.*29. *n.*3. vbi ſic aſſerit. Ego, qui multitudinem Doctorum parum curo, cùm ſciam multos ſine vllo examine, aliorum dictis adhærere, ſed tantùm fundamenta, atque rationes conſidero, longè probabilius iudico, ſi rationum attendamus merita, votum continentiæ valere in eo, qui ordinatur ex metu graui, & inhabilem eſſe ad matrimonium, eſſe dignum tamen, vt cum eo facilè diſpenſetur. Ita ille, qui multas rationes ſolidè, & acutè vt ſemper ſolet, adducit, & reſpondet ad Canones pro contraria ſententia adductos; quam quidem his non obſtantibus probabilem etiam eſſe exiſtimo, & illam cum Sanchez tenent nouiſſimè Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*14. *diffic.*14. *n.*4. & Bonacina *de matr. q.*3. *punct.*9. *n.*11. cum 12. Doctoribus, quos citat, & ſequitur Barboſa *in collect. tom.*1. *lib.*3. *tit.*41. *c.*3. *n.*18.

An Epiſcopus primam tonſuram conferens ſine proprij Epiſcopi licentia, incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in cap. eos, de tempor. ordin. in 6.

RESOL. CXCIV.

SVppono cum Suarez *tom.*5. *de cenſ. diſp.*31 *ſect.*5. Toleto *lib.*1. *c.*8. *n.*4. Sayro *de cenſ. lib.*4. *c.*12. *n.*13. Campanili *in diuer. iur. can.*1. *rubr.*9. *n.*16. & aliis communiter ex *dicto c. eos, de temp. ordin. in* 6. quòd Epiſcopus ſi ſcienter, vel affectata ignorantia ordinare præſumit alienum Clericum ſine ſui ordinarij licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum. Hoc ſuppoſito, ad quæſtionem propoſitam affirmatiuè reſpondet gloſſa *in dict. cap. eos, in ver. ordinare, & in cap. nullus, in ver. homine eodem titulo*, cum Salzedo *in pract. Bernardi Diaz, cap.*26. & aliis.

Nouiſſimè tamen contrariam ſententiam docent ex Geminiano Villalobos *in ſum. tom.*1. *tr.*18. *diffic.*7. *n.*17. & Aloyſius Riccius *ind. addit. ad inſt. Canc. Lancell, lib.*1. *tit.*25. §. *pari ratione*, vbi ſic aſſerit. Aduerte tamen, quòd *cap. eos*, loquens de Epiſcopo ordinante clericum alienum, ſupponit eum eſſe clericum, ſaltem tonſuratum. Vnde ſi primam tantùm tonſuram laico alterius diœceſis conferat non incurrit Epiſcopus ſuſpenſionem à collatione Ordinum, ſed ſolùm à collatione primæ tonſuræ, arg. *cap. nullus, de temp. ordin. in* 6. Et quamuis Concilium Tridentinum explicet hoc de ordinante ſimpliciter, & non reſtringat ſe ad ordinantem Clericum, vt propterea dubitari poſſit, an ſaltem ex virtute decreti huius, Epiſcopus conferens alieno primam tonſuram, à collatione Ordinum ſuſpenſus fuerit, & conſulenda ſit congregatio Cardinalium, qui Concilij Tridentini interpretes præficiuntur: nihilominus tamen valde mihi probabile eſt, iuxta ea, quæ diximus, hunc non niſi à collatione primæ tonſuræ ſuſpenſum eſſe. Ita Riccius.

Sed mihi ſtante Concilio Tridentino *ſeſſ.*14. *cap.*2. & *ſeſſ.*23. *c.*8 *de reform.* prima ſententia magis placet, quam ſequitur ex Neotericis Barboſa *in collect. tom.*3. *lib.*1. *tit.*9. *c.*2. *n.*10. Vide etiam Bonacinam *de cenſuris, diſp.*3. *punct.*5. §. 2. *n.*4. & Filliucium *tom.*1. *tract.*17. *c.*8. *n.*141.

An Diaconus, & Subdiaconus peccent mortaliter frequenter canentes Epiſtolam, & Euangelium in peccato mortali?

RESOL. CXCV.

AFfirmatiuè reſpondet Filliucius *tom.*1. *tract.*1. *cap.*6. *n.*87. & fortiori docebunt etiam hanc ſententiam Doctores, aſſerentes abſolutè tales peccare mortaliter, vt inter Neotericos docent nouiſſimè Cabrera *de Sacram. q.*64. *art.*6. *diſp.*1. §. 7. *n.*48. & Syluius *in* 3. *part. q.*64. *art.*6. *quæritur* 1. *concl.*5. vbi ſic ait. Si Diaconus aut Subdiaconus in mortali exercent actum ſui Ordinis, probabilius eſt, quòd mortaliter peccent, quia ſunt actus Sacramento peculiares, & maximè ad Euchariſtiam accedentes, ad quos ſunt conſecrati. Ita ille, qui citat D. Thomam, Nugnum, Syluestrum, Angelum, Toletum, Victoriam, & Molanum; quibus adde Sà *verb. ordo*, *n.*31. Caietanum *q.*64. *art.*3. *ad* 1. & Nauarrum *cap.*25 *n.*72.

Sed ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam docent Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*4. *diffic.*10. *n.*7. Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. in genere, p.*10. *dub.*3. *n.*4. Vaſquez *in* 3. *part. tom* 3. *diſp.*136. *c.*4. Sotus *in* 4. *diſt.*24. *q* 1. Valentia *tom.*4. *diſp.*9. *q.*1. *punct.*4. *ad* 4. Coninch *de Sacram. q.*64. *art.*6. *dub.*1. *n.*38. Suarez *in* 3. *part. tom.*3. *diſp.*16. *ſect.*4. & alij. Et ratio eſt, quia talis actio non eſt diſpenſatio meritorum Chriſti, vt ſunt Sacramenta, aut opus in ſe tam ſanctum, vt adſit tam grauis obligatio exercendi illud in gratia.

Et ita hanc ſententiam ego veram etiam exiſtimo contra Filliucium *vbi ſupra*, licet longo tempore tales actus exerceantur cum peccato mortali, quia ſæpiùs velle peccare venialiter, non efficit peccatum mortale; & hi actus ſunt planè ſeparati inter ſe nec relinquunt effectum poſt ſe, ratione cuius prior coaleſcat cum poſteriori. Nec valet aſſerere, ſæpiùs talia facere in peccato mortali, includere implicitum contemptum: nam hoc non eſt verum, quia non eſt vlla ratio, qua iudicetur in eo actu frequentato magis includi virtualem contemptum, quam in frequentatione mendacij ioсoſi, aut negligentiæ in repellenda diſtractione inter orandum. Hæc omnia Coninch; vnde, vt diximus, non eſt audiendus Filliucius.

Notandum eſt etiam hic obiter contra Layman *in Theol. mor. lib.*5. *tract.*1. *c.*5. *n.*8. & alios, Diaconum miniſtrantem Euchariſtiam in peccato mortali non peccare mortaliter. Et ita docet inter alios Ioan de la Cruz *in direct. conſcient. p.*1. *de Sacram. in genere*, *q.*4. *dub.*3. *concl.*1. quod etiam de Sacerdotibus nos *in tractatu de celebratione Miſſarum*, ſatis probabiliter docuimus.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An Acolythi, qui ſolenniter cereos ferunt in peccato mortali, peccent mortaliter?

Reſol. CXCVI.

AFfirmatiuè reſpondet Philippus Faber *de ſacr. Ordinis in 4. ſent. diſt. 24. q. 1. diſp. 1. c. 3. n. 80.* qui citat Angelum, & Sylueſtrum. Idem docet Nauar. *in manuali, c. 27. n. 163. & de Horis canonicis, c. 7. n. 41.* qui etiam hoc docet locum habere in eo, qui capitulum, & collectam pronunciat in choro, qui id faciat tanquam presbyter.

Sed bonus, & doctus ſenex nimis ſcrupuloſè loquitur. Ideo contrariam ſententiam veram eſſe exiſtimo, quam docet Cabrera *de Sacr. in 3. par. q. 64. art. 6. diſp. 1. §. 6. n. 55.* vbi ait, non eſſe mortale, exercere functiones minorum ordinũ in peccato mortali, quia, vt *ſuprà* dictũ eſt, non eſt certũ, imò oppoſitũ eſt multũ probabile, minores ordines non eſſe vera Sacramenta, atque adeò illorũ miniſtros nõ eſſe ad huiuſmodi functiones conſecratos, vel ſaltem eſt valdè probabile eos non eſſe conſecratos per gratiam, ac characterem ſacramentalem, ac proinde ex ſanctitatis defectu in miniſtro colligi non poteſt mortale peccatũ. Secundò, licèt ordines minores ſint Sacramẽta, eorum tamẽ officia non ſunt perfecta in genere ſacri myſterij, & ex conſequenti propter leuitatem materiæ non erit culpa mortalis. Cæteras rationes vide apud dictum Cabreram.

An Concionatores prædicantes in peccato mortali peccent mortaliter, etiamſi peccatum ſit occultum?

Reſol. CXCVII.

AFfirmatiuam ſententiam docent D. Thom. *in 4. ſent. diſt. 19. q. 2. ar. 2. q. 2. ad 4.* Paludanus *in 4. diſt. 19. q. 3. art. 3.* Caietan. *in 2. 2. q. 187. art. 3.* Nauar. *in manuali, c. 21. n. 141.* Angelus *verb. prædicator, n. 7.* & alij, aſſerentes eſſe peccatũ mortale prædicare in peccato mortali, nõ ſolùm publico, ſed etiam occulto, non habita priùs contritione.

Sed tu contrariam ſententiam tene cum Soto *in 4. diſt. 2. q. 5. art. 6.* Suarez *in 3. p. tom. 3. diſp. 16. ſect. 3.* Valent. *tom. 4. diſp. 3. q. 5. punct. 3.* Cabrera *de Sacr. q. 64. ar. 6. diſp. 1. §. 7. n. 67.* Dicendum eſt igitur, non eſſe peccatum mortale prædicare in peccato mortali occulto, ſed tantùm in peccato mortali publico; quia actus prædicandi ex ſua natura, neque eſt conſecratus, vt actus Sacramentorum, cùm gratiam ex opere operato non conferat, vt conferũt Sacramenta; neque eſt conſecratus ex aliqua inſtitutione Eccleſiæ, neque certo ordini deputatus iure diuino, vel poſitiuo humano, cùm & Prophetæ in lege veteri prædicauerint, & in nouo teſtamento multi nondum ſacris Ordinibus initiati prædicare ſoleant. Ergo, &c.

Idem quod dictum eſt de Concionatore, dic etiam de Lectore ſacræ Theologiæ, & ſacræ Scripturæ (& in hoc differt à concionatore) ſi ſit in peccato publico, dummodò abſit ſcandalum, quidquid in contrarium aſſerant D. Thom. & Palud. *vbi ſupr.* Sylueſt. *verb. correctio, q. 16.* Angel. *verb. correctio, n. 4. & verb. prædicare, n. 7.* ſed noſtrã ſententiam docent Cabrera, & Suarez *loco cit.* & alij.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Quis commiſit adulterium, cum promiſsione ficta contrahendi poſt obitum viri, quæſiuit poſtea an contraxerit impedimentum?

Reſol. CXCVIII.

AFFIRMATIVAM ſententiam docent Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 79. n. 10.* Coninch *de Sacram. diſp. 31. dub. 5. n. 57.* Veracruz *in ſpeculo, part. 1. art. 34. concl. 9.* & alij.

Sed contrariam ſententiam tuetur Henriquez *lib. 12. c. 14. n. 3. in fine.* Emanuel Sa *de matr. imped. n. 7.* & hanc opinionem ego probabilem eſſe puto cum Layman *in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. part. 4. c. 10. n. 4.* Igitur vt contrahatur hoc impedimentum, opus eſt, vt promiſſio matrimonij ſeriò, & ex animo fiat, non fictè, cùm alioquin non cenſeatur promiſſio. Vnde ſequitur, quòd talis promittens ſine vlla diſpenſatione poſſit contrahere matrimonium cum adultera, ſi vir illius poſtea obierit.

Notant etiam probabiliter Layman, & Henriquez *vbi ſupra,* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 14. diffic. 11. n. 9.* & alij contra Sotum *in 4. diſt. 37. v. vnica, art. 4.* Lopez *par. 2. c. 54.* & alios; dato quòd dicta promiſſio ſit facta ſeriò, & ex animo, tamen hoc non obſtante requiritur, vt ab altero acceptata ſit, neque ſatis eſſe ad contrahendum hoc impedimentum tacitam acceptationem, ſed requiri promiſſionem mutuam, & reciprocam, quod eſt valde notandum; ſicut etiam eſt illud, quod dictus Layman aduertit contra Sanchez *lib. 7. diſp. 79. n. 11.* Nauarrum, & Rodriquez, nempe ad contrahendum hoc impedimentum, opus eſſe, vt promiſſio ſit pura, aut ſaltem ante mortem coniugis purificata, cùm alioquin non ſit ſimpliciter facta promiſſio, quippe adhuc ſuſpenſa, & pendens à futuro euentu; & ita etiam docuit ante Layman Ægidius Coninch *in Sacram. diſp. 21. dub. 5. n. 59.*

An contrahentes matrimonium in peccato mortali peccent dupliciter?

Reſol. CXCIX.

PEccare dupliciter docent Pontius *de matr. lib. 1. cap. 8. n. 11.* Vaſquez *in 3. p. tom. 3. diſp. 136. c. 3. n. 38.* Ledeſma *de matr. q. 43. art. 3. ad vltim. argum.* Nauarrus *in c. 1. §. ſacerdos, num. 10. diſt. 6. de pœnit.* Et alij. Et ratio eſt, quia ipſi non ſolùm ſuſcipiunt, ſed etiam miniſtrant Sacramentum. Ergo peccant dupliciter, & tanquam ſuſceptores, & tanquam miniſtrantes,

Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe puto, quam tenet Fernandez de Heredia *diſp. de Sacr. in genere, p. 10. dub. 13. n. 4.* Filliucius *t. 1. tract. 1. c. 6. num. 87.* Ledeſma *in ſum. cap. 6. tom. 1. de Sacram. in genere, dub. 9.* Fernandez *in exam. Theolog. mor. par. 3. cap. 18. §. 1. n. 5.* qui citat Sotum, Gutierrez *de matrim. c. 41. n. 3.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 2. diſp. 6. n. 4.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. part. 2. de Sacram. in genere, q. 4. dub. 3. concl. 1.* Coninch *de Sacram. q. 64. art. 6. dub. 1. n. 38.* Layman *in Theol. mor. l. 5. tr. 1. c. 5. n. 9.* Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 4. diffic. 4. n. 5.* vbi ſic aſſerit: [El que recibe el Sacramento del matrimonio en pecado mortal, no pecas mas que vn pecado, como ſi recibiera otro Sacramento, porque aunque ambos los contrahentes ſean miniſtros, con todo no eſtan deputados eſpecialmente para eſſo.] Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

An coniux excuſetur à peccato mortali, ſi voluntariè delectetur in commotione ſenſitiua orta ex imaginatione coniugis abſentis?

Reſol. CC.

COntra Nauarrum, Azorium, Philiarchum, & alios affirmatiuam ſententiam alibi cum multis DD. probabiliter docui, ſed quia aduersùs me propter hoc quidam Theologaſter obmurmurauit, ideò iterum eandem ſententiam doceo, quam docent etiam Medina *in part. 2. quæſt. 74. art. 8. dub. 1.* Zumel *ibid. diſp. 4. dub. 3.* Curiel *dub. 3. §. 2. diffic. 3.* Zanardus *in direct. conſ. part. 1. tr. de matrim. cap. 41.* Layman *in Theol. mor. lib. 1. tract. 3. c. 6. num. 14.* vbi ſic aſſerit: Licèt exiſtiment aliqui etiam coniugatum mortaliter peccare, ſi voluntariè delectetur in motione venerea orta ex coniugis abſentis apprehenſione, eo quòd talis commotio tunc ordinari non poſſit

UGR Biblioteca Universitaria

ad actum coniugalem, ſed potiùs ordinetur ad pollutionem; oppoſita tamen ſententia probabilitate non caret. Cùm enim matrimonium à mortali peccato excuſet tactus impudicos inter coniuges, non copulandi ſed ſolius voluptatis gratia inſtitutos, conſequens eſt ſimiliter etiam ſenſitiuam commotionem ex abſentis mariti cogitatione ortam, vel voluntariè acceptam à culpa mortali excuſari. Ratio eſt, quia hæc omnia in coniugibus, per ſe loquendo, tendunt ad opus coniugale. Per accidens autem eſt, quòd ob abſentiam, vel ſimile impedimentum opus non exerceatur. Suppono autem in his caſibus abeſſe probabile pollutionis periculum. Ita Layman, & ego; licèt nouiſſimè contrarium doceant Pontius *de matrim. lib.10. c.16. §.2.n.11.* Fernandez *in exam. Theol. mor. par.2.c.2.§.4. n.6.* & alij; ſed noſtra ſententia eſt probabiliſſima.

An fœmina, quæ contraxit matrimonium cum viro improportionato, vel aliquantulum debili, vt facilior pateat aditus, teneatur pati inciſionem, ſi commodè poteſt?

Resol. CCI.

Affirmatiuam ſententiam docent communiter Doctores, & inter illos Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.93. n.3.* quia cùm verum ſit matrimonium, ius ſui corporis tranſtulit in virum. Ergo ſi commodè poteſt ſine magno incommodo aptam ſe reddere viro, tenetur. Et ita hanc ſententiam nouiſſimè docet Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.14. diffic.18.n.16.* præter Doctores veteres, inter quos eſt D. Thomas *in 4. diſt.44.q.1.art.2.ad.5.*

Sed ego contrariam ſententiam probabilem eſſe puto, quam docet Baſilius Pontius *de matr. lib.7. c.72. n.2.* qui pro hac ſententia validas rationes adducit, præter auctoritatem Durandi, Paludani, & Gabrielis. Et ita Salmanticæ die 3. Aprilis anno 1570. conſultum reſpondiſſe teſtatur M. Luyſium Legionenſem in cauſa matrimonij D. Franciſci de Fonſeca, & D Ioanne de Azeuedo.

Igitur in tali caſu tale impedimentum cenſendum eſt perpetuum, & matrimonium declarandum nullum: nec fœmina tenetur huiuſmodi remedia pati, ſed à coniugij onere libera eſt, vt alteri nubat. Ad argumentum verò, quod adducit Sanchez reſpondetur, fœminã per contractum matrimonij ius ſuũ tradere viro apto, non inepto, atque in non aptum nullum transferri ius. Ergo, &c.

An nuptiæ ſint prohibitæ in die Sabbati ante Aduentum?

Resol. CCII.

Probabilem puto contra Sanchez *lib.7. diſp.7.* opinionem Baſilij Pontij *de matrim. lib.6.c.8.n.5.* vbi ſic aſſerit. An dies præcedens Dominicam aduentus, & diem Cinerum ſaltem à veſperis comprehendatur decreto Concilij Tridentini, ita vt in veſpere eorum dierum nuptiæ celebrari non poſſint. Et quidem quod attinet ad diem Cinerum, conueniunt Doctores, non incipere prohibitionem niſi à media nocte, itaque integro die Martis ſolenniter nuptias celebrari poſſe. At quod ſpectat ad Aduentum Domini non pauci Doctores, & inter eos Thomas Sanchez exiſtimant in veſperis præcedentis diei eſſe nuptias prohibitas, niſi vbi conſuetudo aliud approbauerit. Ego tamen exiſtimo verius etiam prohibitionem incipere à media nocte, atque in Sabbato integro ante Dominicam primam Aduentus nuptiarum ſolemnitatem non eſſe prohibitam. Ad id moueor, quia Concilium Tridentinum & alia antiqua decreta dicunt, ab Aduentu Domini non poſſe ſolenniter celebrari nuptias, at Concilium Rauennatenſe ſecundũ ſub Clem. V. *cap.19.* expreſsè primam Dominicam Aduentus nominat, quam certum eſt à media nocte incipere. Ex quo decreto colligo, ea ratione intellecta ſemper fuiſſe antiquiora Eccleſiæ decreta, quæ ab Aduentu Domini nuptias prohibuerint. Ita vir iſte doctiſſimus, qui *num.10.* putat, ſi dicto tempore prohibito adhibeatur ſolemnis benedictio, aut traducatur ſolenniter ſponſa ad domum ſponſi, vel adhibeant conuiuia, aut alia lætitiæ ſigna, peccare mortaliter ſponſos talia facientes. Sed in hoc Iacobus de Graffis *part.1. lib.2.c.85.n.28.* tantùm veniale peccatum agnoſcit.

An qui poſt votum Religionis, vel caſtitatis, corrupit fœminam ſub pacto coniugij, teneatur illam ducere.

Resol. CCIII.

Affirmatiuè reſpondent Doctores, nempè quòd ſi quis poſt votum Religionis, aut caſtitatis virginem corrupit ſub ſpe & pacto coniugij, vel aliam fœminam honeſtæ famæ, tenetur illam ducere, & conſummare, niſi ea gratis remittat obligationem, aut alia via illi ſatisfactione præſtita, liberè conſentiat. Et ita inter multos docet Vaſquez *opuſc. de reſt. c.3. §.2. dub.6. n.20.* & Sanchez *de matr tom.1. lib.1. diſp.45. n.3.*

Notandum eſt tamen, vt bene aduertit, & docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.6. cap.12. num.9.* quod probabile eſt, ſi talis tenebatur voto Religionis, teneri quidem contrahere, ſed ante conſummationem debere ad Religionem tranſire. Ratio probabilitatis hæc eſt, quia poteſt commodè vtrique obligationi ſatisfacere. Iuſtitiæ contrahendo; ſic enim reſarcitur damnum illatum illa deceptione. Voto autem, tranſeundo ad Religionem. Cùm ergo commodè poſſit vtrique ſatisfieri, non eſt cur dicamus, obligationem voti Religionis aut ceſſare, aut differri. Ita Pontius,

Notabilia quædam circa coitum coniugalem.

Resol. CCIV.

Diximus *in reſol.37. tr.3. miſcell.* contra aliquos DD. non eſſe licitum coniugato incipere actum ſodomiticum cum vxore; quæro nunc, an ſaltem liceat perfricare pudenda circa vas præpoſterum. Affirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.3. lib.9. diſp.17. n.5.* vbi ſic ait: Si vir ſuperficie duntaxat vaſis præpoſteri vxoris reſticaret ſua verenda, vel in os eius intromitteret, ceſſante omni pollutionis periculo, non crederem eſſe lethale, cùm os non ſit vas ordinatum ad copulam ſodomiticam, nec intra vas præpoſterum, ad eam tendens virile membrum includatur, ſed ſolùm ſuperficiem eius externam tangat; quare tactus hic reputatur inſtar aliorum inter coniuges, qui ad ſummum culpæ veniales ſunt. Ita Sanchez.

Sed hæc opinio mihi non placet, & illã reprobat nouiſſimè Baſilius Pontius *de matrim. lib.10. c.11. n.5.* vbi ſic aſſerit: Non omnes tactus licent inter coniuges, & ita neque licebit perfricare pudenda in vaſe præpoſtero vxoris, & aliud aſſerere, mera turpitudo eſt, & habenas laxare libidini. Sic Pontius, & ego.

Notandum eſt tamen aliquos coniugatos peccare mortaliter ex conſcientia erronea, vt ſi variant ſitum ordinarium in coitu; nam ex ſe tantùm eſt peccatum veniale, dummodò copula habeatur ſemper in vaſe naturali: quod verum eſſe putat Pontius *vbi ſuprà*, etiamſi eo copulæ modo aliqua pars ſeminis elabatur, dummodo retineatur alia, docent enim medici, non totam ſeminis quantitatem in matrice retineri. Rurſus docet, neque eſſe peccatum mortale, quamuis ex eo modo concumbendi non ita certum ſit fore prolem; non enim coniuges tenentur vti medio certiori ad prolem ſuſcipiendam, ſed ſatis eſt ſi vtantur conuenienti. Docet etiam; non eſſe neceſſarium, vt vterque ſimul concurrat ad ſeminis effuſionem: quare expectare non tenetur, licet poſſit etiam effuſo ſemine copulam continuare, vt fœmina ſeminet.

Addit idem Auctor, ſeminationem extra vas poſſe aliquando

aliquando contingere ſine vlla culpa in coniugatis, vt in viris potentibus, dum congredi conantur, poterit euenire, vt ex feſtinatione præter intentionem ſemen effundatur, id enim non vitio, ſed naturæ feſtinationi, & vigori tribuendum eſt.

Nota etiam contra Syluestrum, Roſellum, & Azorium, viro cum vxore licere inchoare copulam cauſa delectationis, & poſtea inchoatum coitum non abſoluere, dummodo non ſubſit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor ea inchoata copula contenta ſit. Item contra Azorium, & alios Theologos, & Iuris peritos, quos adducit Sanchez *lib.9.diſp.21.n.2.* non eſt peccatum mortale accedere ad menſtruatam vxorem, imò aliqui in tali coitu nullam culpam agnoſcunt, idque probabile putat Sanchez *ibid.num.7.* licet ipſe aſſerat eſſe tantùm culpam venialem, niſi hæc etiam excuſetur, ex eo quòd vrgeat incontinentiæ periculum. Et hæc omnia, vt dixi, docet Pontius cum multis aliis *loco citato de matr.lib.10.cap.11. n.3.6.& 9.& cap.14.n.5.& 6.* quæ ſunt à Confeſſariis valde notanda, vt non imponant onus ferre nolentibus & vbi non eſt.

Sed pro coronide huius reſolutionis dico, quòd licèt Pontius *in dicto c.14.n.7.* cum Azorio putet eſſe peccatum veniale, accedere ad vxorem grauidam, ſi non adeſt periculum incontinentiæ, ego tamen puto in tali copula nullam culpam interuenire, & ita docet, ex Sanchez Coninch *de Sacram. diſp.34. dub 9. conc. 4.* & Villalobos *in ſumm.tom.1.tract.13.diffic.41.n.9.*

An in ſponſalibus ſufficiat conſenſus fictus?

RESOL. CCV.

Reſolutio huius dubij pendet ex illa quæſtione, an promiſſionis contractus ſine animo ſe obligandi vero, ſed tantùm ficto obliget promittentem; & communiter negatiuè reſpondent DD. Ita Sanchez *de mat. tom.1. lib.1. diſp.9. n.5.* & vniuerſim de omni pactione docent Angel. *verb.pactum, n.4.* Syluest. *eodem verb.q.4.* Armilla *ibidem n.2.* Tabiena *ibid. q.2.* & de promiſſione ad ſponſalitia, Veracrux *par.3.ſpeculi, art.19.poſt.5. concl.3.* Corduba *lib.1.q.13.dict.2.* vbi alios citat, & vniuerſè de omni contractu docet Richardus *in 4.diſtinct.27.art.1. quæſt.2.* Guillelmus de Rubeis *quæſt.1.art.1.* Gabriel *q.1.art.1.notab.3.* Docent igitur eum, qui fictè promiſit aliquam ducere, tantùm teneri ratione damni illati, ſi corrupit, non aliter. Vide etiam Molinam *de iuſt.tom.2.diſp.352.* Et ratio horum omnium eſt, quia obligatio promiſſionis prouenit ex lege poſitiua, quam quis ſibi imponit. Sed nulla lex obligat, niſi legiſlator velit vt obliget. Ergo quando quis promittit animo non ſe obligandi, promiſſio, quæ eſt lex priuata, non obligat.

Sed aduersùs hanc ſententiam inſurgunt duo lumina ætatis noſtræ, Baſilius Pontius *de matrim. lib.2. cap.4. & lib.12.cap.2.* & Gabriel Vaſquez *diſp.6. de matrim. cap.3.* hanc ſententiam ſecutus eſt etiam Turrianus *in 2.2.tom.2. diſp.64.dub.15.* Probant igitur hi Doctores, quòd eo ipſo, quod quis profert verba promiſſionis, & quæ ſcit eſſe promiſſionis, & illi, cui fit promiſſio, ſunt inſinuata, ex naturali iure tenetur ad ſeruandam veritatem, cùm promiſſio debeat eſſe fidelis; itaque qui promiſit, non poteſt ſua voluntate, tollere eam naturalem obligationem, & non poteſt eſſe voluntas proferendi externa ſigna promiſſionis, ſiue contractus, ſine implicito animo ſe obligandi. Et hæc omnia probat validiſſimis rationibus Pontius *vbi ſuprà*, quæ etiam procedere in votis demonſtrat.

Ex quibus patet reſponſio ad argumentum Sanchez. Nam reſpondetur obligationem promiſſionis non oriri ex voluntate promittentis, ſed ex naturali iure, quòd debet eſſe coniuncta verbis veritas in futurum, quam non poteſt auferre à verbis, qui promittit. Vnde infert Pontius eum, qui fictè promiſit, & ſub ea ſpe virginem decepit, teneri implere promiſſum, etiamſi diſparis conditionis ſit, vel in nobilitate, vel in diuitiis, dummodo reuera nullum aliud ſignum exterius fuerit, quo iudicaret cum dolo promitti: diſparitas enim illa conditionis non eſt argumentum ſufficiens doli, neque fictionis. Et hæc omnia ſolidè, vt ſemper ſolet, conatur probare. Sed his non obſtantibus primam ſententiam Sanchez, & aliorum, nempè promiſſionem fictam non obligare, puto in praxi tutam, & probabiliſſimam eſſe, quam nouiſſimè tenet Villalobos *in ſum.tom.1.tr.12. diffic.2. n.1.* Coninch *de Sacram. diſp.21.dub.2.n.7.* Molin. *de iuſt.tom.2.tr.2. diſp.352.n.4.* Layman *in Theol.mor.lib.5.tr.10.p.1.c.2.n.10.* & alij.

Quidam contraxit ſponſalitia, & poſtea adimplere noluit, quæritur an ſit per cenſuras compellendus?

RESOL. CCVI.

Hic caſus frequenter ſolet accidere, & ad illum ſic reſpondet Baſilius Pontius *de matrim. lib.12. cap.6. num.2.* ſi is, qui ſponſalia contraxit, adimplere nolit, monendus prius per iudicem eſt: & ſi adhuc negat, per cenſuram compellendus eſt *cap.ex literis, et.2. de ſponſ.* Illud tamen addendum eſt, iudicem compellere debere per cenſuras compulſione moderata, non præciſa, ſi pertinax ſit pars in reſidendo, ex *cap. requiſiuit. de ſponſal.* Imò & quando prudenter iudicatur fruſtrà ferri excommunicationem, ab illa eſt abſtinendum. Ita Pontius, & Villalobos *in ſum.tom.1.tr.12.diffic.19.n.3.* vbi ita ait [Han de aduertir mucho los Iuezes, que no ſean en eſte caſo muy riguroſos, porque no hagan que ſe contrayga el matrimonio por miedo que cayga en varon conſtante, que ſi eſſo ay, no aura nada y tabien, porque ſuelen tener eſtas fuerzas dificultoſas las ſalidas.] Ita ille.

An ſponſalia diſſoluantur per ſolum ingreſſum Religionis, vel ſit expectanda profeſſio?

RESOL. CCVIII.

Prima opinio aſſerit, non diſſolui niſi per profeſſiogem. Sic Couarruuias *p.1.de matrim.c.5. n.15.* Nauar. *in manuali, c.22.n.26.* & alij, quia re vera non eſt textus, vnde colligatur ante profeſſionem diſſolui, & aliàs ex natura rei non videntur diſſolui, cùm poſſit maritus egredi, & implere ſponſalia.

Secunda opinio diſtinguit, ſcilicèt quoad eum, qui in ſeculo remanet, ſponſalia diſſolui, non verò quoad illum qui Religionem ingreditur, quia ſi ille alter velit cum eo egrediente contrahere, tenetur. Ita Gabriel *in 4. diſt. 27.quæſt.2.art.1.caſ.6.* Rebellus *lib.4.q.8 ſect.6.* & alij.

Tertia opinio eſt aliorum, qui docent ſponſalia diſſolui ſolo Religionis ingreſſu, quoad vtrumque. Sic Toletus *lib.7.c.26.* Sanchez *de matr.tom.1.lib...diſp.41.n.1.& 5.* cum aliis penes ipſum. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles.

Notandum eſt hic obiter, regulariter, & abſolutè loquendo, licitum eſſe Religionem ingredi poſt ſponſalia etiam iuramento confirmata, diſſoluentur enim iuxta ſupradictas opiniones. Nec facit contrà *cap. commiſſum 16.de ſponſ.* vt fusè illud explicat Baſilius Pontius *de matrim.lib.12.c.10.n.9.& ſeq.*

An peccet, qui contraxit ſponſalia, ſi ſuſcipiat ſacros Ordines?

RESOL. CCVIII.

Affirmant Rebellus *lib.4. quæſt.8. ſect.5.* Sanchez de *matrim.tom.1.lib.1.diſp.47.* & alij; ſed mihi contraria ſententia magis placuit, ſemper enim quando contrahuntur ſponſalia, videtur ſubintellecta conditio melioris ſtatus. Et quamuis propoſitum cœlibatus ſit melioris boni, attamen quia non eſt ſtatus melior, ideo non videtur ſubintellecta cōditio cœlibatus. At clericalis ordo ſtatus

UGR Biblioteca Universitaria

eſt immobilis, & ideo ex ipſa natura rei ſubintelligitur ea conditio in ſponſalibus. Vnde dicendum eſt nullum peccatum committere eum, qui contractis ſponſalibus ad ſacros Ordines promoueri curat. Et ita docet nouiſſimè Baſilius Pontius *de matr. lib.* 12. *c.* 11. *n.* 3. Sotus *in* 4. *diſt.* 27. *q.* 1. *art.* 5. & Nauarrus *in man. c.* 22. *n.* 25.

Notandum eſt etiam hîc contra Sanchez *vbi ſupr.* votum ſuſcipiendi ſacros Ordines dirimere ſponſalia, & licitè poſt illa poteſt quis tale votum emittere. Sic Pontius *vbi ſupr. c.* 12. *n.* 3. qui citat Azor. Non eſt tamen negandum opinionem negatiuam Sanchez eſſe probabilem.

Negatiuè reſpondet Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 46. *n* 9. vbi etiam aſſerit poſt ſponſalia, tale votum emittere illicitum eſſe.

Sed affirmatiuam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matr. lib.* 12. *c.* 12. *n.* 4. vbi ſic aſſerit: Quod attinet ad votum caſtitatis ſuperueniens ſponſalibus, nonnulli cenſent eo non dirimi ſponſalia, neque eiuſmodi votum poſt ſponſalia licitum eſſe. Ego tamen exiſtimo votum caſtitatis emiſſum poſt ſponſalia eſſe validum, vel non; hoc ſecundum dici non poteſt, ex eo quod fatetur idem Sanchez, vouentem obligatum manere ad non petendum, & peccare contrahendo matrimonium. Si ergo validum eſt votum non poſſunt ſponſalia conſiſtere, quia incompoſſibilis eſt obligatio abſoluta voti cum obligatione ſponſaliorum. Ita Pontius, qui reſpondet ad omnia argumenta Sanchez, cuius tamen opinio, quam etiam tenent Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 12. *diffic.* 12. *num.* 9. Coninch *de Sacram. diſp.* 23. *dub.* 3. *concl.* 1. *num.* 25. & Layman *in Theol. mor. lib* 5. *tract.* 10. *part.* 1. *cap.* 2. *n.* 6. videtur etiam mihi probabilis, licèt cum Pontio conſentiant Suarez *lib.* 2. *de voto, cap.* 4. *n.* 13. Vaſquez *opuſc. de reſt. cap.* 3. §. 2. *dub.* 1. *num.* 17. & alij.

Vtrùm ex matrimonio valido diſſoluantur ſponſalia?

RESOL. CCIX.

CErtum eſt diſſolui quoad eum, qui non contraxit matrimonium, difficultas eſt quoad eum qui contraxit. P. Sanchez *de matr. tom.* 1. *lib.* ... *diſp.* 48. *n.* 3. affirmat in tali caſu omnino diſſolui, vt nulla prorſus maneat obligatio, ex *cap* 1. *de ſponſa duorum, cap. ſicut. cap. ſi inter, cap. veniens. cap.* .. *qui fidem, de ſponſalibus.*

Sed negatiuam ſententiam ſuſtinet Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 12. *c.* 13. *n.* 4. vbi docet obligationem ſpōſalium in caſu, quo alter expectet, non extingui, ſed ſuſpendi, ita vt eo matrimonio diſſoluto, teneatur priora ſponſalia implere, quia obligatio nata ex ſponſalibus in tali caſu non extinguitur iure poſitiuo; nam in canonibus allegatis à Sanchez, tantùm dicitur eum, qui poſt ſponſalia contrahit matrimonium cum aliqua, debere manere cum illa. An verò extinguatur omnino obligatio ſponſalium, non diffinitur, ſolùmque indicatur illum ea de cauſa non poſſe cum prima contrahere, quia iam impoſſibile eſt, contracto coniugio cum ſecunda. Neque etiam extinguitur talis obligatio ex ipſa rei natura; quia quando priori vinculo ſuperuenit alius fortius diuerſæ rationis, vel aliud impedimentum, quo minus primum impleatur, non extinguitur, ſed ſuſpenditur. Vt cùm quis votum Religionis emiſit, & poſtea contraxit coniugium, & conſummauit, non extinguitur voti obligatio, ſed diſſoluto matrimonio tenetur Religionem ingredi. Hæc Pontius aduersùs Sanchez, cuius tamen opinio his non obſtantibus non caret probabilitate, quam nouiſſimè ſequitur Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 12. *diffic.* 12. *n.* 11.

An ſi poſt ſponſalia cum prima, ſequantur ſponſalia cum ſecunda, vnà cum copula diſſoluantur prima?

RESOL. CCX.

NOn diſſolui putat Sanchez *tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 49. *n.* 5. niſi ſecunda fœmina quæ cognita eſt & violata ſub ſpe coniugij, notabile damnum pateretur: tunc enim poſſet iudex obligare ad contrahendum cum ſecunda. Ratio verò quare in dicto caſu non diſſoluantur ſponſalia, hæc eſt, ait Sanchez, quia iniuria illata poſteriori non aufert ius ſuum priori.

Sed in tali caſu diſſolui ſponſalia ex parte vtriuſque, & cogendum eſſe ad ducendum ſecundam, tenet Baſilius Pontius *de matr. lib.* 12. *c.* 14. *n.* 4. quia quando duo contendunt, vnus de lucro acquirendo, alter de damno vitando, huic potius fauendum eſt, quàm primò. Sed ſecunda fœmina damnum patitur, & id agit, vt damnum euitet; prior verò vt lucrum acquirat. Ergo huic, quæ damnum paſſa eſt, fauendum potius, quàm alteri, quæ nullum, vel leue patitur. Ad argumentum Sanchez reſpondetur, poſteriorem, iniuriam, & traditionem præualere priori promiſſioni, eſt enim fortius vinculum, & ſtrictior obligatio reſarciendi iniuriam, quàm vinculum primæ promiſſionis & ideo præualet, etſi poſterior. Hæc Pontius aduersùs Sanchez. Sed vtraque opinio eſt probabilis, & cum Sanchez conſentit nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 12. *diffic.* 12. *n.* 12. cum Pontio verò tenet Rebellus *lib.* 4. *q.* 8. *ſect.* 8. *n.* 56. Coninch *de Sacram. diſp.* 22. *dub.* 2. *concl.* 4. & ego.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd quando ex aliquo caſu ceſſant priora ſponſalia, an ſeruanda ſint ſecunda, diſſentiunt Doctores, affirmat Couarruuias *part.* 1. *de matrim. c.* 4. §. 1. *n.* 10. & Rebellus *lib.* 4. *q.* 8 *ſect.* 8. *concl.* 1. & alij, ſed negant Sanchez *lib.* 11. *diſp.* 55. *n.* 6. Coninch *de Sacram. d ſp.* 22. *dub.* 6. *concl.* 8. & Pontius *vbi ſupra, n.* 2. quibus ego adhæreo, quia ſi nulla fuit prior obligatio, non eſt quòd conualeſcat.

An in contractu ſponſalium validè apponatur pœna perſoluenda ab iniuſtè reſiliente.

RESOL. CCXI.

NEgatiuè communiter reſpondent Doctores, quos citant, & ſequuntur Sanchez *tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 30. & Gutierrez *de matrim. cap.* 27. docentes reſilientem etiam iniuſtè non teneri eam pœnam ſoluere. Probant id ex *cap. gemma* 129. *de ſponſ. & l. Titia, ff. de verb. oblig. & l. mulier, C. de ſponſ.* vbi eiuſmodi ſtipulationes dicuntur non obligare; quia matrimonia debent eſſe libera.

Sed ego puto cum Baſilio Pontio *de matrim. lib.* 12. *cap.* 19. *n.* 8. & Coninch *vbi infrà*, in ſponſalibus licitè apponi poſſe pœnam iniuſtè reſilienti, tam iure ciuili, quàm canonico, vt ipſe Pontius validiſſimis rationibus totum hoc probat, ad quem te remitto. Verùm propter iura *ſuprà* citata, & maximè propter communem ferè Doctorum ſententiam ſatis probabile eſt, vt notat Coninch *de Sacram. diſp.* 22. *dub.* 5. *concl.* 2. *n.* 29. & Layman *in Theol. mor. tract.* 10. *p.* 1. *c.* 10. *n.* 8. iniuſtè reſilientem non teneri ſoluere pœnam ex pacto reſilienti impoſitam, etiamſi iuramento firmetur, vt tenet Sanchez *diſp.* 33. *n.* 21. & alij contra Leſſium *lib.* 2. *c.* 17. *dub.* 7. *n.* 56. & Molinam *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 151. *n.* 21.

An pactum appoſitum in contractu matrimoniali, vel ſponſalibus quòd vir perpetuò habitet in domicilio vxoris, ſit validum?

RESOL. CCII.

HIc caſus frequenter ſolet accidere, & ideo ad illum affirmatiuè reſpondeo cum Doctoribus, quos citat, & ſequitur Sanchez *tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 40. *n.* 2. quibus ego addo Layman *in Theol. moral. lib.* 5. *tr.* 10. *p.* 2. *cap.* 3. & Baſilium Pontium *de matrim. lib.* 12. *c.* 20. *n.* 8. & in tali caſu ſi contraueniatur, poſſe exigi pœnam tenent multi, neque hoc repugnare libertati coniugij. Limitanda tamen eſt hæc doctrina, niſi noua cauſa emergat mutandi domicilij, tunc enim etiamſi pactum ſit iuramento confirmatum, licebit reſilire, & mulier tenebitur virum ſequi.

Notan

UGR Biblioteca Universitaria

Notandum eſt tamen hîc obiter cum Pontio *vbi ſuprà, n.9.* contra Ancharanum *conſ.75.n.3.* Alciat. *conſ.34. n.3.lib.5.* & alios, valere pactum, ne quis poſſis ingredi in aliquam ciuitatem, quod frequenter fit in remiſſionibus iniuriarum. Et hoc non ſolùm ſi pactum ſit temporale, ſed etiam perpetuum. Et rationes pro ſupradictis adduxit Pontius *loco citato*, vnde Confeſſarij ſedabunt multas conſcientias, & reſpondebunt ad querelas partium.

An ne proles multiplicentur, ceſſante incontinentiæ periculo, ſit peccatum mortale non reddere debitum?

Resol. CCXIII.

Affirmatiuè reſpondet Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.10 p.3.cap.1. n.16.* qui citat Angelum, Syluestrum, & Nauarrum, & limitat hanc ſententiam, niſi eo loco res ſita ſit, vt ob nouæ prolis generationem parentes, vel proles ad extremam penuriam redigendi ſint; quod tamen iis, qui inter Chriſtianos viuunt, rarò eueniet. Ita Layman; vide etiam Coninch *de Sacram. diſp.44. dub 3.concl.4.n.24.*

Sed contrariam ſententiam aliqui docent; nam in aliis etiam debitis excuſat magna ſoluendi incommoditas, vel difficultas, & ideo Sotus *in 4. diſt.32. quæſt vnica, art.1.* Sà *ver. debitum, n.18.* & alij tenent non eſſe peccatum mortale ceſſante incontinentiæ periculo, ea de cauſa debitum negare. Sed plus addit Petrus de Ledeſma *de matrim.q.64.art.1.in fine*, & Sanchez *tom.3. lib.9. diſp.25.* nam putant in tali caſu nullam culpam interuenire.

Conſentiunt tamen omnes Doctores, validum eſſe pactum inter coniuges initum ſe continendi à coitu coniugali, ne proles multiplicetur, ſecluſo incontinentiæ periculo: vide inter alios Paludanum *in 4. diſt. 31. quæſt.3. art.2.caſu 5.* D. Antoninum *par.3.tit.1.cap.20.* §.6. & Nauarrum *cap.16.n.33.* Vide etiam Villalobos *in ſum.tom.1. tract.13.diffic.41.n.9.*

An vt mulier tranſire poſſit ad ſecundas nuptias, ſufficiat præſumptio veriſimilis, & probabilis de morte viri?

Resol. CCXIV.

Hic caſus frequenter accidit, & negatiuè reſpondendum eſt ex his quæ adducit Sanchez *tom.1. lib. 2. diſp.46.quæſt.1.* Villalobos *in ſumm.tom.1.tract.1. diffic.25. num.2.* & Doctores, quos ad ſatietatem citat Barboſa *in colle. tom.2.lib.5. tit.21.cap.2.n.3. & 4.* vide etiam Baſilium Pontium *de matrim.lib.7. cap.52.per tot.* qui omnes requirunt certum nuncium, & famam de morte viri.

Sed his non obſtantibus, vt optimè notat Layman *in Theol.mor. lib.5.tract 10.p.3.cap.3. n.2.* probabilis eſt illa ſententia, quòd mulier in tali caſu nihil peccaret, ſi cum eiuſmodi valde probabili perſuaſione, ac præſumptione, atque iuſtiſſima credendi cauſa, quòd prior maritus mortuus ſit, adeòque bona fide ſi nemo ſe illi opponeret, ad ſecundas nuptias tranſiret. Vnde Confeſſarius in conſcientiæ foro id ipſi permittere, & iudex in foro externo, ſi poſt celebratas nuptias cauſam intelligeret, neque mulierem punire, neque à ſecundo viro ſeparare deberet, donec cognitum eſſet priorem maritum adhuc viuere, idque apertè ſumitur *ex cap. cùm per bellicam 33. quæſt.1.* Ratio verò eſt, quia in moralibus, in quibus certitudo omnino haberi non poteſt homini, ad inſtituendas actiones ſuas, ſufficere debet probabiliſſima, licèt non omnino certa opinio, ſeu præſumptio. Ita Layman, qui citat D. Antoninum, Roſellam, Syluestrum, & Philiarchum, & in facti contingentia, de hoc caſu nouiſſimè interrogatus fui, & cum doctrina Layman conſului nihil innouandum, donec veritas de morte viri magis eluceret.

An coniugatus ſi ſeipſum tangat propter voluptatem captandam abſque pollutionis periculo, peccet mortaliter?

Resol. CCXV.

Affirmatiuè reſpondet Monteſinus *in part.2. D. Thomæ, tom.2.q.74.art.8.q.5.in fine* Ioan. de la Cruz *in direct p.1.præc.6.art.9 dub.12.* Salas *in part.2.tom.2.tr.13. diſp.6.ſect.14.n.129.* Vaſquez *in part.2.tom.1.q.78.art.8. diſp.123 n.4.* & Sancius *in ſelectis, diſp.21.n.26.* Et ratio eſt, quia coniux non habet dominium proprij corporis in ordinem ad vſum Veneris ſecum explendum, ſed tantùm habet dominium corporis conſortis ſui: quapropter vtens proprio corpore in ordine ad Venerem ſecum vtitur. Ergo, &c. & ita peccare mortaliter coniuges in tali caſu docent Doctores citati.

Sed Thomas Sanchez *de matrim. tom. 3. lib.9. diſp.44. n.16.* contrarium tenet, & putat tantùm peccare venialiter, quia cùm tactus ille ſuapte natura indifferens ſit ad copulam coniugalem, vel illicitam, poſſitque ad vnã, vel alteram referri, nec ex intentione tangentis ſe à ſua natura, & ab hoc ordine diſtrahatur, vt ad copulam illicitam ordinetur; non eſt cur de culpa lethali damnandus ſit. Nec dici poteſt eum tactum non eſſe actum coniugis, nam non deſideratur, eum cum coniuge fieri, ſed ſatis eſt, vt ad coniugem præſentem ſuapte natura ordinari poſſit, nec ab hac natura ex intentione illa vtentis deuiet. Ita Sanchez, aduersùs quem inſurgit Sancius *vbi ſupr.* Nam licet actus ille indifferens dicatur in eo ſenſu, quòd ordinabilis eſt ad fornicationem, vel copulam coniugalem; tamen intrinſecè malus eſt, quatenus per illum vtitur coniux proprio corpore, in ordine ad Venerem ſecum explendam, quod illi prohibitum eſt, & non in ordine ad explendam cum coniuge, quæ abſens reperitur. Ergo, &c. Et ideo tu tene primam ſententiam.

An coniuges vtentes copula cauſa voluptatis peccent venialiter?

Resol. CCXVI.

Affirmatiuè reſpondent Sanchez *de matrim. tom. 3. lib.9.diſp.11.n.4.* Bonacina *de matr. quæſt. 4. punct.6. n.7.* & alij penes ipſos.

Sed ego puto probabiliter non eſſe peccatum veniale cognoſcere vxorem cauſa voluptatis, & hanc opinionem probabilem putat Veracruz *in ſpeculo, p.3.art.16 concl.2.* & docent Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.23. n.25.* & Baſilius Pontius *de matrim. lib.1.c.21.n.6. & 7.* & ex veteribus Maior *in 4.ſent.diſt.31.q.vnica, concl.7.* & Almainus *in 4.ſent. diſt.26.q.1. in fine.*

Notandum eſt etiam contra Sanchez *lib.2.diſp.29.q.3. n. 11.* non eſſe neque peccatum veniale contrahere matrimonium ob pulchritudinem, vel diuitias. Et ita docet Pontius *vbi ſupra, n.13.* cum Soto *in 4. diſt.20. q.1. art.2. concl.3.* & Maiore *in 4.diſt.26.q.3.concl.1.& 2.*

An in aliquibus caſibus tactus, oſcula, &c. ſint licita inter coniugatos cum periculo pollutionis.

Resol. CCXVII.

Referam hîc tantùm verba Michaëlis Zanardi Dominicani *in direct. confeſſ. p.1. de ſacram. matr. cap.21. q.27.fol.mihi 908.* vbi ſic aſſerit. Tactus & oſcula coniugati cum coniuge cum periculo pollutionis, imò cum pollutione quandoque non ſunt peccata mortalia. Primò, ſi pollutio accidat petenti, quia quamuis petens non poſſit petere oſcula cum periculo pollutionis, poterit tamen pati ea, etiamſi polluatur, quia non dat operam rei illicitæ, & hoc eſt præter intentionem eius. Secundò, nec etiam in petente, ſi intenderet copulam; & dum iam intendit per oſcula eam excitare, polluitur propter

M 3 ſupra

UGR Biblioteca Universitaria

ſupradictam rationem. Nec tertiò, ſi fierent ad excitandum amorem, vel ad eum conſeruandum, & tum propter intentionem ſequeretur pollutio. Ita Zanardus, & ante illum Sanchez *tom.3. lib.9. diſp.45. n.35.* quem etiam ſequitur Filliucius *tom.1. tract.10. p.1. cap.9. n.356.*

An coniuges peccent venialiter, ſi exerceant actum coniugalem cauſa valetudinis conſeruandæ?

Resol. CCXVIII.

Affirmatiuè reſpondet D. Thomas *in 4. ſent. diſt.31. art.2. ad 4. & in ſupplem. 3. p. q.49. art.5. ad 4.* & Paludan. *in 4. diſt.31. q.3. art.3.* D. Antonin. *3. p. tit.1. cap.20. §.11.* Ledeſm. *q.49. art.5. dub.4.* & nouiſſimè Franciſc. Sylvius *in 3. p. q.49. art.6. concl.5.* vbi ſic aſſerit. Qui exercent actum coniugalem cauſa valetudinis, venialiter peccant, quia licèt finis intentus ſit bonus, & medium, quod eligunt ſit licitum, non eſt tamen proportio medij ad finem; actus enim coniugalis non eſt de ſe ordinatus ad ſanitatem corporalem, ſed ad generationem.

His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe puto, quam tuentur Maior *in 4. diſt.32. q. vn. §. his præmiſſis, concl.5.* Coninch *de Sacram. diſp.34. dub.1. n.10.* Emanuel Sà *ver. debitum, n.5.* Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.10. par.2. c.4. n.3.* & alij, quia cùm matrimonium præcipuè inſtitutum ſit ad propagationem ſpeciei, videtur etiam ſecundariò inſtitutum eſſe ad conſeruationem indiuidui, ſpecies enim niſi ſaluis indiuiduis propagari non poteſt. Ergo, &c.

Vnde non mihi placet limitatio Filliucij *tom.1. tr.10. p.1. cap.6. n.321.* Sanchez *de matrim. tom.2. lib.9. diſp.10. n.3.* Henriq. *lib.11. cap.15. n.5.* nempe noſtram ſententiam tunc eſſe veram, quando non occurrit aliud medium accommodatum pro conſeruanda valetudine. Dicendum eſt enim abſolutè, vſum matrimonij eſſe licitum, etiamſi pro tuenda valetudine alia media proportionata occurrerent; nam in tali caſu nulla poteſt oſtendi inordinatio, cùm coniux vtatur re in ſe non mala ad effectum honeſtum, ad quem naturaliter eſt proportionata.

An coniuges peccent etiam venialiter, ſi actum matrimonialem exerceant cauſa vitandæ fornicationis?

Resol. CCXIX.

Affirmatiuè reſpondet D. Thomas *in 4. diſt.31. q.62. art.2. ad 2.* Bonauent. *ibid. q.2. art.2.* D. Auguſt. *lib.1. de nuptiis, cap.14.* Gregor. *lib.31. moral. cap.10.* & ex Neotericis Franciſc. Sylvius *in add. ad 3. p. q.49. art.6. concl.4.* Ratio eſt, quia talis coniux aliquo modo obſequitur libidini, quamuis eam coërceat intra limites matrimonij; & cùm exigat debitum non cauſa prolis, deſunt ea bona, quibus actus matrimonialis honeſtetur, ſcilicet fides ex parte, & proles. Ergo, &c.

Sed negatiuam ſententiam, & meritò ſuſtinent Durandus *in 4. diſt.31. q.4.* Paludanus *q.2. art.3.* Maior *q. vn. concl.4.* Nauarrus *cap.16. n.12.* Philiarchus *de offic. ſacerd. tom.1. part.2. lib.4. cap.19.* Coninch *de Sacram. diſp.34. dub.1. n.6.* Emanuel Sà *ver. debitum, n.5.* & alij; quia matrimonium poſt lapſum hominis in peccatum ordinatum eſt etiam in remedium concupiſcentiæ; quæ omnia ita vera exiſtimo, vt mihi non placeat limitatio, quam adhibet Sanchez *de matrim. tom.3. lib.9. diſp.9. n.4.* Filliucius *tom.1. tract.10. part.1. cap.9. n.320.* Paludan. *in 4. diſt.31. q.2. art.2.* D. Antonin. *3. part. tit.1. cap.10. §.11.* Veracruz *in ſpeculo, 3. part. art.16. concl.1.* nempe opinionem ſupradictam eſſe amplectendam, quando illa remedia carnis coërcendæ coniungi non ſufficere videntur. Nam vt optimè docent Coninch *n.9.* & Layman *in Theol. moral. lib.5. tract.10. part.2. cap.4. n.2.* cur neceſſe erit noua remedia præferre, quando ad hoc remedium coniugalis vſus bonum eſt ad eum etiam finem à Deo ordinatum, & ab Apoſtolo *1. Corinth.7.* commendatum? Profectò valdè anxij reddentur coniuges, præſertim qui ſine ſpe prolis copulantur, ſi examinare debeant num aliis modis, v.g. ieiuniis, aliiſque carnis afflictionibus continentiæ ſuæ mederi poſſint. Ita Layman.

Ex his infero contra Sylvium *vbi ſuprà in fine*, quòd qui matrimonium ineunt cauſa vitandæ fornicationis, ſiue ſint ſenes, ſiue iuuenes, non peccare venialiter, licèt ipſe contrarium non bene aſſerat.

An vir poſſit irritare omnia vota vxoris.

Resol. CCXX.

Negatiuam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.10. c.17. n.3.* Sylvius *in 2.2. D. Thoma, q.88. art.8. conc.7.* Valentia *tom.3. diſp.6. q.6. punct.6.* Azorius *tom.1. lib.11. cap.17. q.12.* Suarez *de Relig. tom.2. lib.6. c.4.* Philiarchus *de offic. ſacerd. tom.1. part.2. lib.3. cap.18.* Filliucius *tom.2. tract.26. cap.8. n.236.* & alij, aſſerentes maritum non poſſe omnia vota vxoris irritare, ſed ea tantùm, quæ, & quatenus iuri ſuo, quod habet ad coniugij vſum, & familiæ gubernationem præiudicium aliquod afferre poſſunt. Et ita hoc pacto non poſſunt, v.g. irritare vota de præceptis, & rebus neceſſariis, vt de ſeruanda caſtitate coniugali, de non mentiendo, de oratione aliqua recitanda in die, & ſimilia.

Sed in gratiam virorum, & ad ſubleuandum onus, quod ſuſtinent confeſſarij in commutatione votorum, aſſero omnia vota vxoris, ſaltem conſtante matrimonio edita, à marito irritari poſſe, non minus quàm vota Religioſi à Prælato, & vota impuberis à patre. Et ita docet Villalobos *in ſum. tom.2. tr.34. dub.21. per totum.* Malderus *in 2.2. D. Thom. tract.10. dub.7. q.5.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.4. c.34. n.2.* Ioan. de la Cruz *in direct. p.1. pr.2. ar.2. dub.10. concl.3.* Raphaël de la Torre *in 2.2. D. Thom. tom.2. q.88. art.9. diſp.7.* Aragon. *in 2.2. q.88. art.8. poſt 5. concl.* Emanuel Sà *ver. irritatio, n.1.* Paludan *in 4. diſt.38. q.3. art.1. concl.6.* Soto *de iuſt. lib.7. q.3. art.1.* & alij.

Et hanc ſententiam probabilem vocat Leſſius *lib.2. cap.40. dub.10. n.83.* Rationes inuenies apud citatos Doctores. Quæ omnia ſupradicta vera exiſtimo, vt firmiter teneam contra Malderum, Ledeſmam, & alios, virum poſſe irritare votum vxoris non petendi, nec exigendi debitum. Sic Sanchez *vbi ſuprà, n.10. & 11.* Sic etiam poterit maritus irritare votum, quod facit vxor de opere faciendo tempore ſoluti matrimonij, ſi maritus moriatur, & ideo poteſt irritare votum vxoris de ingredienda Religione poſt mortem mariti. Item poteſt irritare vota vxoris emiſſa ante matrimonium. Quæ omnia militant etiam in marito ſecundi matrimonij, qui poteſt irritare vota; quæ fecit vxor tempore matrimonij. Et hæc omnia Sanchez *vbi ſuprà*, quidquid in contrarium aſſerat Pontius *de matrim. lib.10. cap.17. n.5. & ſeq.*

An quis ex vi denunciationum teneatur denunciare impedimentum matrimonij occultum, quod non poteſt probare?

Resol. CCXXI.

Hic caſus frequenter poteſt accidere, & affirmatiuam ſententiam docet Sanchez *de matrim. tom.... lib.2. diſp.13. n.2.* qui citat Paludanum, Driedonem, Nauarrũ, Couarruuiam, Guttierrez, Henriquez, Rodriquez, Vegam, & vtrumque Ledeſmam, quibus ego addo Fagundez *præc.2. lib.6. cap.5. n.4.* Henriquez *lib.3. de pœnit. c.21. n.3.* Aragon. *in 2.2. quæſt.70. art.1. ad 2. arg.* Lopez *in inſtruct. p.1. cap.37. §. pen.* Layman *in Theol. mor. lib.3. ſect.5. tract.3. p.2. cap.4. n.9.* Barboſam *de poteſt. Epiſc. alleg.96.* num.

UGR Biblioteca Universitaria

num. 51. Genuenſem *in praxi Archiepiſc. cap. 2. n. 2.* Lazarium *de monitoriis, ſect. 2. quæſt. 12. num. 23.* & Bonacinam *de matrim. diſp. 2. quæſt. 6. punct. 1. num. 9.* vbi teſtatur de communi. Ratio eſt, quia ex *c. præterea, de ſponſ.* vnus teſtis ſufficit ad impediendum matrimonium contrahendum, & hoc Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 4. diſt. 1. cap. 12. n. 12.* cum Gutierrez *de matrim. cap. 36. num. 2. & ſeq.* ampliant, etiamſi teſtis non fuerit citatus, ſed per partem oblatus, & quamuis eſſet denunciator, ſeu accuſator, allegaretque turpitudinem ſuam.

Sed his non obſtantibus doctiſſimus Baſilius Pontius *de matr. lib. 5. c. 34. n. 5.* contrariam ſententiam tenet, vbi ſic aſſerit, Mihi placet ſententia, quæ negat obligationem eſſe detegendi impedimentum matrimonij, ſi illud eſt omnino occultum, & ipſe ſolus nouit: ita vt probari nullo modo poſſit. Quam ſententiam tenuit Ioannes Maior *in 4. ſent. diſt. 22. q. 2. art. 3.* & eadem mihi ſententia placet, eámque per partes explicare, & probare conabor, vt magis conſtet eius veritas. Ita Pontius, qui poſteà fusè hanc ſententiam explanat, & probat, vnde quando acciderit caſus, lege illum, & omnia ſolidè pertractata inuenies, nam ego in his meis laboribus breuitati ſtudeo.

Nota etiam, quòd dictus Baſilius *num. 11.* reſpondet ad argumentum contrarium deſumptum ex *cap. præterea, de ſponſ.* qui poſtea *in cap. 36. num. 2.* ſic etiam aſſerit. Delato ad ordinarium impedimento, ſi vnus tantùm teſtis ſit abſque aliis adminiculis, cenſeo non poſſe interdici matrimonium, nec deberi per ea quæ adduxi *ſupra, c. 4.* vnus enim teſtis etiam in cauſa matrimoniali non probat, etiam quoad effectum impediendi matrimonium, quidquid dicant multi graueſque Doctores. Ita ille, quæ omnia valde notanda ſunt, quia noua, & practicabilia.

An ſi ſponſalia communi conſenſu diſſoluantur, oriatur, hoc non obſtante, ex eis impedimentum publicæ honeſtatis?

Resol. CCXXII.

De hoc caſu olim magna altercatio fuit, nam quidam contraxit ſponſalia cum filia, & poſtea illis ex communi conſenſu diſſolutis cum matre contrahere volebat, tunc ſine Summi Pontificis diſpenſatione hoc efficere minimè poſſe aſſeruerunt multi Theologi, nam ita docet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 68. n. 21.* & probat hanc ſententiam, quia nulla maior ſponſalium diſſolutio accidere poteſt, quàm alterius ſponſi morte, ſed in tali caſu durat etiam impedimentum. Ergo.

Sed ego tunc contrarium conſului, & in meam ſententiam attraxi multos viros doctos ex Dominicanorum familia, & ex Societate Ieſu, & præter Sà *verb. Matrimonium, n. 12.* citatum à Sanchez, adduci pro hac opinione Baſilium Pontium *de matrim. lib. 7. cap. 36. num. 9.* Guttierrez *de matr. cap. 103. num. 11.* & Rebellum *part. 2. lib. 3. quæſt. 14. n. 3.* qui citant declarationem Cardinalium ſic aſſerentem. Si ſponſalia ſoluuntur de conſenſu, Congregatio cenſuit eſſe inualida. Ad rationem verò, quam adducit Sanchez, reſpondebam, quòd adeſt diſpar ratio inter vtrumque caſum; quia in morte qui contraxit ſponſalia, cenſetur in eadem voluntate deceſſiſſe, vel ſaltem debuiſſe decedere, quamdiu alter non diſſentit, quod non accidit in caſu noſtro; nam adeſt voluntas expreſſa diſſolutionis ſponſaliorum. Non eſt ergo audiendus Sanchez, licèt vir doctiſſimus in hoc caſu, ſed omnino dicendum eſt cum ſupradictis Doctoribus, ex ſponſalibus mutuo conſenſu diſſolutis nullum naſci impedimentum.

An poſſit maritus tuta conſcientia interficere vxorem in adulterio deprehenſam?

Resol. CCXXIII.

Aliqui affirmatiuè reſpondent, vt Caſtillo *in l. 82. Tauri, n. 6. in fin.* & ibi Antonius Gomez *num. 52. in fine, & l. 76. in fine.* Menchaca *de ſucceſſ. creat. §. 7. n. 22. & vſufreq. cap. 8. & illuſt. cap. 94. n. 4.* Azeuedus *lib. 8. tit. 20. leg. 1. in fine, & lib. 4. tit. 10. leg. 1. num. 21.* Et ratio eſt, quia tunc maritus id non efficit tanquam priuata perſona, ſed tanquam miniſter iuſtitiæ, *ex l. merito, ff. de adulteris, & ex l. Gracchus eo. tit.* Nec valet dicere has leges eſſe iniuſtas; nam, vt ait Leſſius mirum eſt tot præclara ingenia Græcorum, & Romanorum hanc iniuſtitiam tot ſæculis non vidiſſe, eámque legibus, & moribus à tempore Solonis probaſſe. Deinde eædem leges redactæ ſunt in Codicem Iuſtiniani Principis Chriſtiani, & à reliquis Principibus, & Iuriſconſultis Chriſtianis acceptatæ. Igitur in tali caſu publicum ius iſtarum legum maritos miniſtros mortis efficit, illiſque facultatem tribuit, vt in flagranti poſſint vxores accidere, non ſecus ac ſi poſt cauſæ cognitionem, & ſententiam latam, illos exequendæ mortis miniſtros deſtinaret, deputat enim maritum tanquam miniſtrum pubicæ auctoritatis iuſtæ exequutioni. Atqui id quidem rectè fieri poſſe lege lata, etiam inaudita adultera, quia notorius exceſſus examinatione non indiget, *cap. bona, de elect.* quando enim crimen notorium per deprehenſionem, ac nullatenus excuſari poteſt, nec eſt neceſſaria citatio, nec ſententiam ad pœnam irrogandam.

Vnde ex his rationibus motus hanc ſententiam Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 5. num. 16.* iudicat probabilem, vt aduertit Baſilius Pontius *de matrim. lib. 9. cap. 15. num. 20.* qui *in num. 4.* teſtatur huic opinioni ſubſcripſiſſe ſuo tempore multos Theologos Salmanticenſes, quorum alij veram, alij probabilem, & omni cenſura liberam aſſeruerunt. Adde etiam, quòd licèt Magiſter Sacri Palatij correxerit Emanuelem Sà, aſſerentem hanc ſententiam eſſe probabilem, tamen Index Hiſpanus librorum prohibitorum à ſupremo Inquiſitionis Conſilio editus illam minimè reprobat.

Sed his non obſtantibus, hanc ſententiam ipſe Pontius improbabilem, & falſam eſſe exiſtimat, & illam etiam reprobant 48. Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *in collect. to. 4. part. 2. cauſ. 33. q. 2. c. inter hæc*, vbi Nicolaus ſcribens Alberio Archiepiſcopo, dici non licere ſecundùm Eccleſiaſticas leges vxorem adulteram interficere. Cæteras verò rationes videbis apud Pontium, qui reſpondet ad argumenta contraria, ſicut etiam facit Leſſius *vbi ſupra.* Vnde non eſt ampliùs de hoc dubitandum, nam ex contraria ſententia daretur occaſio occidendi impunè quemlibet, fingendo quòd cum vxore voluerit commercium habere, & exponeretur manifeſto periculo animæ, ſic interfectorum ſalus, qui capi poſſunt, accuſari, & per iudicis ſententiam puniri. Igitur prima opinio prorſus non eſt tenenda.

An ſit licita inter coniuges delectatio de copula cogitata vt præſenti, quando ipſa copula eſt illis interdicta ob aliquam cauſam.

Resol. CCXXIV.

Affirmatiuam ſententiam docet Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 44. num. 11.* ſed aduerſùs illum inſurgit Baſilius Pontius *de matr. lib. 10. cap. 16. §. 2. num. 12.* & Emanuel Rodriguez *in ſumma nouiſſima tom. 1. c. 129. concluſ. 3.* vbi ſic ait. [Quando la copula matrimonial es illicita, por razon de alguna circonſtancia extrinſeca, de ſu naturaleza no los priua de vſo legitimo del matrimonio, tabien es illicita la delectacion del apetito ſenſitiuo deſta copula penſada como de preſente. Eſta concluſion es contra Sanchez, el qual dize ſer licita la dicha delectacion, y aſſi affirma, que entre los caſados, aunque ſea illicita la copula, por razon del notable peligro de la ſalud, ò de aborſo, no ſera illicita la delectacion deſta copula, pues eſta delectacion no es contra la dicha ſalud, y dizemas que illicita es la copula coniugal en

en lugar publico, por ſer contraria à la honeſtidad natural, porque no es illicita mortalmente la delectacion interna ſenſitiua de la copula coniugal en el miſmo lugar, attento que eſta delectacion no es contraria à la honeſtidad natural, por razon de laqual la copula es illicita. Lequal doctrina tengo por muy agena de la Theologia moral, porque aunque la dicha delectacion de preſente no ſea notablemente contraria à la ſalud corporal, ni à la honeſtidad natural, ella anſi ſin reſpeto à circonſtancia extrinſeca, es illicita, porque la delectacion coniugal de ſu naturaleza quando ſe tiene de preſente abſolutamente el acto, y no quando no ſe tiene.] Ita Rodriquez.

Sed non rectè quidem, nam ſi abſit periculum pollutionis, non eſt peccatum mortale coniugibus delectari moroſè de copula cogitata tanquam præſenti, dum abſentes ſunt, quia cùm illis non ſit peccatum mortale conſenſus in actum, nec etiam erit in delectationem, & ita ſentiunt plures DD. quos *ſupra*, & alibi citauimus, quibus nunc addo Malderum *in part. 2. D. Thom. quæſt.* 74. *artic.* 10. *dub.* 11. Tannerum etiam *in part. 2. diſput.* 4. *qu.* 8. *dub.* 7. *num.* 140. Iacobum Grenado *vbi infrà*, & Filliucium *tom.* 1. *tract.* 10. *cap.* 9. *num.* 353. qui citat D. Thomam, Paludanum, Caietanum, Gerſonem, Armillam, & Tabienam.

Igitur reſpondendo ad quæſtionem in hac reſolutione propoſitam, aſſero probabiliter cum Sanchez *vbi ſuprà*, quòd quoties copula interdicitur coniugibus ob circumſtantiam extrinſecam, quæ per ſe neutrum coniugem arcet ab vſu matrimonij, licita eſt delectatio appetitus ſenſitiui de copula cogitata vt præſenti, vt ſi illicita ſit copula propter periculum aborſus, & ſalutis. Et ratio eſt, quia matrimonium non tantùm excuſat coitum à culpa, ſed etiam moroſam delectationem. Ergo cùm impedimenta ſupradicta opponantur ſoli copulæ, vſus ſolus ille redditur illicitus, & non delectatio. Secundò, in his caſibus vſus matrimonij ex ſe eſt licitus, ſed tantùm ab extrinſeco, prohibetur ratione charitatis, aut pietatis obligantium præcaueri damnum coniugis, vel prolis; ſed his virtutibus non aduerſatur delectatio, nam ex illa ſimile damnum non timetur; ergo non erit prohibita.

Et idem dicendum eſt, quoties eſt phyſicum impedimentum ad copulam, vt ſi impotentia coëundi ſuperueniat matrimonio contracto, vel quando concubitus eſt interdictus ratione alicuius præcepti Eccleſiæ, vt ſi coniux contrahit affinitatem, ſeu cognitionem cum altero coniuge, & ratione cuius arcetur à debiti petitione; vel ſi vterque ſimiliter eam contraxit, quia tale impedimentum eſt extrinſecum, & arcens à copula in pœnam admiſſi delicti. Ergo cùm res ſit pœnalis, non eſt extendenda ad delectationem, & id quod diximus de delectatione, dicendum eſſe puto, etiam de tactibus. Et hæc omnia aſſerit Sanchez *vbi ſupra*, quem poſtea ſequitur Granado *in* 12. *D. Thomæ cont.* 6. *diſput.* 5. *num.* 10. & Villalobos *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 40. *diffic.* 17. *n.* 6. vbi ita ait. [Duda es quando entre los caſados no es licito el acto coniugal, porque tienen hecho voto de caſtidad, ò por falta de ſalud, ò por otro impedimento, ſi entonces es licita la delectacion. A loqual reſpondo, que ſi es por voto, en tal caſo como el acto es illicito, tamben lo ſera la delectacion, como dize Sanchez, mas no quando fueſſe el impedimento extrinſeco tan ſolamente, como el miſmo dize; y lo miſmo ſiente, quando por la afinidad que ſobreuiene al matrimonio, no pueden pedir el debito, porque eſte es impedimento extrinſeco del præcepto de la Igleſia, en pena del pecado.] Sic ille; vnde apparet non bene Rodriquez dixiſſe, opinionem Sanchez à morali Theologia alienam eſſe; eſt enim probabiliſſima.

An ſit peccatum mortale ſi coniuges inter ſe tangant, & oſculentur pudenda propter ſolam voluptatem.

Resol. CCXXV.

Eſſe peccatum mortale à fortiori dicet Paludanus *in* 4. *diſt.* 31. *quæſt.* 3. *art.* 2. *concl.* 6. Sylueſt. *ver. debitum coniugale, quæſt.* 7. & ex neotericis Rodriquez *in ſum. nouiſſima, t.* 1. *cap.* 129. *concl.* 11. vbi ſic aſſerit. [Los caſados que ſe deleytan en tactos venereos no los queriendo ordenar à copula coniugal, pecan mortalmente; aunque Cayetano diga que no, ceſſando el peligro de polucion, en pero como ordinariamente ay eſte peligro, no deue ſer amitida la opinion de Cayetano, pues de las coſas morales auemos de juzgar, conforme lo que comunemente acaeçe, y no hemos de acudir à metaphiſicas] Ita ille.

Sed ſi hæc opinio eſſet vera, væ væ coniugatis; igitur contrariam ſententiam docent communiter Doctores, etiamſi tactus, & oſcula ſint in partibus pudendis, vnde Zanardus ex Dominicanorum familia *in directorio Confeſſar. part.* 1. *de ſacram. matrim. c.* 41. *num.* 24. ſic ait: Dico non eſſe peccatum mortale citra periculum pollutionis, quoſcunque tactus oſcula, verba impudica, & aſpectus partium verendarum inter coniuges. Sed audiamus Syluium *in* 2. 2. *q.* 154. *art* 4. *concl.* 61. Oſcula, (ait) tactus & amplexus etiam inhoneſti, inter eos ad inuicem ſi ſunt coniugati, excuſantur à mortali, quamuis fiant ob delectationem abſque intentione copulæ coniugalis, modò non ſit periculum pollutionis. Idem docet Filliucius Societ. Ieſu *to.* 2. *tr.* 30. *c.* 10. *n.* 195. vbi ſic aſſerit. Infertur oſcula in partibus inhoneſtis à fortiori eſſe peccata mortalia: hæc enim in his partibus non fiunt niſi ex amore libidinoſo, & deprauato, & practicè loquendo, ſemper oſcula libidinoſa inter non coniugatos. Inter hos autem, etſi non ſint cenſenda peccata mortalia, tamen increpandi ſunt, qui hoc faciunt, tanquam operis arguentis animum nimis mollem, libidini deditum. Ita ille, & ego. Vide etiam Salas *in p.* 2. *t.* 2. *& q.* 74. *tr.* 13. *diſp.* 6. *diſt.* 26. *n.* 69. Granado etiam *in p.* 2. *contr.* 6. *tract.* 4. *diſp.* 7. *n.* 4.

Ad argumentum verò Rodriquez reſpondeo, ſupradicta oſcula, & tactus communiter non fieri cum periculo pollutionis, & ſi tale periculum in aliquibus adeſſet, illis vti minimè poſſent, vt dictum eſt. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd ſi aliquis ſine interruptione morali multotes oſculetur pudenda alicuius fœminæ, vel pueri (ignoſcite pudicæ aures) ſufficit, vt in confeſſione dicat. Oſculatus ſum ſolutam, vel puerum, & non opus eſt explicare, quòd talis tactus, vel oſculum fuit partibus pudendis, nam eſt hæc tantùm circunſtantia aggrauans, quæ ſecundùm probabilem opinionem, quam ego teneo, non eſt neceſſariò in confeſſione aperienda.

An tactus, & oſcula ſint licita inter coniugatos etiamſi ex illis præuideatur ſequutura diſtillatio?

Resol. CCXXVI.

Ad hanc quæſtionem ita reſpondet Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 46. *num.* 43. Non exiſtimo eſſe mortale in coniugatis per tactus, aſpectus, & verba turpia, delectationémque veneream ex copula cogitata conſurgentem, dare cauſam commotioni membrorum ſeruientium generationi, & incurrere in delectationes præuiſas, quamuis inter ſolutos id eſſet lethale, nam hoc non eſt graue damnum generationis in tali ſtatu, & aliunde eæ delectationes, & ſpirituum commotiones in eis vacant culpa mortali. Ita Sanchez, & poſt illum Salas *in part.* 2. *tom.* 2. *quæſt.* 74. *tract.* 13. *diſput.* 6. *ſect.* 18. *num.* 123. & Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 13. *diffic.* 42. *numer.* 1. vbi ſic aſſerit. [Los aſpectos, tocamientos, y

dele

UGR Biblioteca Universitaria

delectaciones ſon licitos entre los caſados, y nunca llegan à pecado mortal, quando no ay peligro de polucion, porque el acto à que ſe ordenan, ò de donde nace la delectacion, no es pecado entre los caſados, ſi con los abraços y oſculos ſe intentaſſe ſolo moſtrar ſenal de amor, no ſeria pecado ninguno no hauiendo el peligro dicho, mas ſi aquellos actos fueſſen dirigidos ſolo a deleyte ſin animo de lleguar à la copula, ſolo ſeria pecado venial, y aunque en eſto vuieſſe periculum delectationis, no ſeria pecado mortal entre caſados.] Sic Villalobos, vide *ſupra in reſol.* 199.

An coniuges etiam ſine peccato veniali, ne ſeminatio noceat ſaluti, vel ob aliam iuſtam cauſam poſſint cœptam copulam abrumpere?

RESOL. CCXXVII.

HOc non eſſe peccatum mortale contra Sylueſtrum *ver. debitum, qu.* 7. & alios, ſi coniuges conſentiant, alibi notauimus, & docent etiam Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. par.* 2. *de ſacr. matr. quaeſt.* 3. *dub.* 6. *conc.* 3. Paludanus *in* 4. *diſt.* 31. *quaeſt.* 3. *art.* 2. *concl.* 5. D. Antonius *par.* 3. *tit.* 1. *c.* 2. § 6. Caietanus *in* 2. 2. *q.* 154. *art.* 1. §. *ad* 2. *verò caſum*, Sà *verb. debitum, n.* 17. Armilla *n.* 9. & alij.

Difficultas eſt in caſu propoſito, an adſit culpa venialis, & negatiuam ſententiam docet Layman *in Theol. mor. lib.* 3. *ſect.* 4. *num.* 19. vbi ſic aſſerit. Communiter notant Doctores, ceſſante in vtroque coniuge pollutionis periculo non peccare maritum mortaliter, ſi cœptam copulam ante ſeminationem abrumpat, ne proles generetur, modò id faciat vxore conſentiente, aut non rationabiliter inuita. Imò ſi iuſta cauſa adſit impediendi ſeminationem, v. g. ob paupertatem, ac multitudinem prolis, & nihilominus concubandi ad ſedandam concupiſcentiam, omnem culpam abeſſe, ſi mutuus conſenſus accedat; dummodo etiam mulier non ſeminet, alioquin etiam maritus ordinariè ſeminare debet, ne alterius ſemen fruſtrà effundatur. Ita Layman, & ante illum Sanchez *tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 19. *nu.* 3. ita aſſerens. Vbi cauſa iuſta eſſet, v. g. ne ſeminatio noceat ſaluti, vel coniuges ſunt pauperes, & prole abundant, quam non ſunt alendo, & habeant ſimilem copulam ſine ſeminationis periculo, quo concupiſcentiam ſedent, nullam inuenio culpam. Ita ille: vnde non erunt damnandi etiam de culpa veniali coniuges infirmi, qui ad ſedandam concupiſcentiam inciperent copulam, & voluntariè illam minimè perficerent, & hic caſus frequenter poteſt accidere.

Notandum eſt tamen hìc obiter eum, qui verſatur in ipſo actu fornicario, tenere ſe trahere ante ſpermatiſmum, etiamſi complex iam ſeminat, imò etiamſi ex vi prioris commotionis poſt retractionem eſſet futura ſeminatio extra vas. Et ratio eſt, quia omni momento tenetur opus prauum abrumpere. Nec refert, quòd inde ſequatur aliud incommodum, quod ſit contra naturam generationis, quia illud per accidens, & præter intentionem obuenit. Et ita docet Leſſius *lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 6. *n.* 55. & Sanchez *lib.* 9. *diſp.* 19. *n.* 7. licèt ipſi contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtiment, ſed mihi non placet.

An ſi deprehenſus in ſtupro offerat matrimonium, ne prodatur iuſtitiæ, non obſtante tali metu, teneatur illud matrimonium in conſcientia adimplere?

RESOL. CCXXVIII.

HIc caſus olim accidit, & de illo interrogatus reſpondi affirmatiuè cum Baſilio Pontio *de matrim. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 10. vbi ſic aſſerit: Si deprehenſus in ſtupro offerat conſanguineis matrimonium cum illa, vel in adulterio deprehenſus, offerat matrimonium cum aliqua conſanguinea mariti, non valet, dummodò id faciat metu mortis inferendæ à conſanguineis, vel à viro. Is enim metus eſſet illatus iniuſtè, cùm non poſſint iuſtè occidere, ſed tantùm comprehendere, & iudici prodere. Valet autem in eo caſu matrimonium huiuſmodi, quia offertur, vel exigitur in præmium, ne prodatur, vel accuſetur quod iuſtè facere poterant, quia ibi potiſſima eſt iniuria conſanguineorum, vel mariti, & eò tendere debet iudicis ſententia, vt iniuria compenſetur. Quare ſi ſine ſententia compenſationem offert, quam Leſſius iudicat ſufficientem, nihil agitur contra bonos mores. In quo vides latum eſſe diſcrimen inter hunc caſum, & eos de quibus agitur *in l. timorem, & in l. iſti quidem, ff. de eo quod metus cauſa*. Hæc Pontius, ex quibus in caſu occurrenti videbit Confeſſarius an matrimonium oblatum fuerit metu mortis inferendæ, vel ne proderetur iuſtitiæ. In primo caſu reſpondebit matrimonium eſſe nullum, ſecus autem in ſecundo caſu, quia in primo caſu metus incutitur iniuſtè, non autem in ſecundo. Et hæc valde notentur, quia ſæpiùs in praxi ſolent accidere.

Notandum eſt tamen hìc obiter quod ſi aliquis miniſter iuſtitiæ, eum quem iuſtè ad mortem, vel aliam pœnam grauem damnare debuerat, impunitate oblata inuitet, vt eius filiam ducat in vxorem, tale matrimonium non valere. Et ratio patet ex dictis, quia ille reuera in tali caſu infert metum iniuſtè abutiturque poteſtate, cùm non fiat vlla delicti compenſatio, ratione cuius metus iuſtè poſſit inferri. Et ita docet Rebellus *p.* 2. *q.* 11. *ſect.* 2. *n.* 14. *&* 15. Pontius *de matrim. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 13. licèt contrariam ſententiam doceant Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 12. *n.* 10. & Coninch *de Sacr. diſp.* 28. *dub.* 1. *concl.* 3. *n.* 10. Secus autem dicendum eſt, ſi illi, qui capite plectendus eſt ob homicidium probatum legitimè, promittatur impunitas, ſi ducat filiam, vel vxorem occiſi; nam in tali caſu adeſt compenſatio iuſtè facta per iudicem. Idem dicendum eſt, ſi iudex deprehenſo in homicidio, vel alio crimine, propter quod iuſtè poſſit occidere, minetur mortem, & per ſe tantùm intendat pro crimine ſupplicium ſumere, tu verò vt mortem euadas, ſponte eandem fœminam poſcas in vxorem, quamuis ſcias, non aliter condonandam eſſe pœnam, matrimonium valet. Et hæc omnia docet Pontius *loco citato*.

An in matrimonio ex metu graui contracto, poſſit reſilire, qui liber à metu eſt, nec particeps illius fuit?

RESOL. CCXXIX.

AFfirmatiuè reſpondet Thomas Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 15. *num.* 5. vbi docet, non teneri cogentem in foro conſcientiæ perficere matrimonium, donec per iudicem condemnetur, ſed liberè altero inuito poſſe reſilire, niſi aliud damnum ſequutum ſit, quia vel iſte tenetur ratione delicti, & coactionis in pœnam illius, & hoc exigit iudicis condemnationem, ante quam nemo tenetur ſubire pœnam. Aut tenetur ratione iniuriæ illatæ per coactionem, & hoc non, quia non eſt tanta iniuria coactionis, quando aliud damnum inde non ſequitur, vel aliter, quam per matrimonium reſarciri nequeat. Ergo, &c. Ita Sanchez.

Sed aduersùs illum inſurgit nouiſſimè Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 3. vbi docet, eum qui particeps fuit, aut conſcius metus illati alteri, cum quo contrahit, non poſſe in conſcientia reſilire, ſed teneri obligatione expectandi voluntatem eius, qui vim paſſus eſt, & hoc ſecluſo quouis damno. Et ratio eſt, quia iniuſtum eſt, vt ille contrahere cogatur inuitus: nam is qui coëgit, vel coactionis particeps, aut conſcius fuit, reuera iniuſtitiam commiſit in perſonam; ergo remanet obligatio reſarciendi, & cùm reſarciri poſſit ſine damno alterius, qui vim intulit, reſarcienda eſt, ſtando ſcilicet contractui,

ſi

UGR Biblioteca Universitaria

ſi alius velit. Ad hoc autem non eſt neceſſaria iudicis ſententia, cùm ex iniuria illata naſcatur naturalis obligatio reparandi, & ideò ante omnem iudicis ſententiam, ea obligatione tenetur. Vnde ex his patet reſponſio ad argumenta Sanchez. Nam in tali caſu dicendum eſt, illum non teneri ratione delicti in pœnam, neque ratione obligationis matrimonij, cùm nulla ibi ſit obligatio matrimonij; ſed teneri, quia ratione iniuriæ illatæ conſurgit in illo alia naturalis obligatio reſtaurandi in eodem genere, cùm poſſit. Nec verò hæc cenſenda leuis iniuria, ſed grauis, cùm in eo coactione committatur peccatum mortale, párque eſt in ea caſu vir, & fœmina.

At his non obſtantibus, puto ſententiam Sanchez probabilem eſſe, & illam tuetur nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 13. diffic. 37. n. 5.*

An matrimonium ex leui metu contractum valeat iure naturali, & poſitiuo?

Resol. CCXXX.

AFfirmatiuè communiter reſpondent Theologi, & Iuriſperiti, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 4. diſp. 17. n. 2.* Rebellius *lib. 2. qu. 11 ſect. 1. conc. 3.* Pontius *de matrim. lib. 4. cap. 18. n. 2.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 13. diffic. 37. n. 5.* & alij. Et ratio eſt, quia qui operatur ex metu leui, non dicitur neque vi, neque metu operari, nam habet in ſua poteſtate ſufficiens principium quod debet metum repellere, cùm operetur imprudenter; imprudentia autem cùm vitium ſit, poteſt illam expellere. Ergo qui cùm adeò facile ex eo metu liberari poſſit, non ſe liberat, iure optimo cenſetur liberè operari.

Non reticebo tamen, aliquos aſſerere metum leuem reddere matrimonium nullum, quando reuera ita extorquet conſenſum, vt ſine eo metu non fieret, & ita tenet Gabriel *in 4. diſtinct. 29. art. 2. conc. 4.* Nauarrus *in ſumma, c. 17. n. 29. & c. 22. n. 51. not. 1.* Couarruuias *par. 2. c. 3. §. 6. n. 4.* & alij, quos refert Sanchez *vbi ſuprà n. 4.* vbi fatetur hanc ſententiam eſſe probabilem, & pro illa adducit multas rationes, licèt eas ſoluat Pontius *n. 5.*

An ſponſi rus profecti recreationis cauſa poſſint ibi matrimonium contrahere?

Resol. CCXXXI.

REſpondetur communiter negatiuè, quia tale matrimonium non eſſet contractum, neque coram Parocho ſponſi, ſeu ſponſæ, neque de Parochi licentia: ergo erit nullum; & ita ſentiunt Doctores, quos citat & ſequitur Cenedo *q. 30. n. 60.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 32. n. 66.* Riccius *in praxi tom. 1. reſ. 214. n. 2.* & Menochius *vol. 4. conſ. 378.* qui pro hac ſententia adducit quatuor Sacræ Rotæ deciſiones.

Sed his non obſtantibus, aliqui ſentiunt eum, qui habet alicubi etiam parui temporis habitationem, poſſe contrahere, & coram Parocho habitationis, & coram ſui domicilij Parocho, ſi velit, & ita nouiſſimè hanc ſententiam docet Baſilius Pontius *de matr. lib. 5. cap. 13. §. 1. n. 4.* & ante illum Emanuel Sà expurgatus à Magiſtro ſacri Palatij vbi *ver. Parochus, num. 2.* ſic aſſerit: De parochia efficitur quis acquiſitione domicilij. Quantum ad pœnitentiam autem, & Euchariſtiam, ſufficit habitatio per ſex menſes ſecundùm quoſdam. At melius alij ſufficere quantùm ac Sacramenta illic habitare, & non poſſe commodè ad proprium ire. Ad matrimonium verò ſufficit, vel modica habitatio, & *ver. matrimonium, num. 2.* ita ait. Qui alicubi habitant non animo permanendi, quibuſdam non videtur poſſe ſub illo Parocho contrahere. At mihi videtur Congregatio Concilij aliud ſentire, ſcilicet ſufficere illic habitare dum contrahunt. Sic Emanuel Sà.

Declarationes verò Cardinalium hæ ſunt, quas affert Pontius *n. 5.* Proprius Parochus eſt, in cuius parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium contrahitur: & alia ſic aſſerit. Quando matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, & paruo tempore in aliquo loco habitantes, qui tamen ſint cogniti, & non ſint comprehenſi inter vagabundos, proprius eorum Parochus eſſe intelligitur, in cuius parochia habitant, & tempore quo matrimonium contrahunt. Vide lector, quàm ſit difficilis hæc quæſtio, cùm pro parte negatiua adſint Rotæ deciſiones, & pro affirmatiua Cardinalium reſponſiones. Sed cùm de iſtis non conſtet authenticè, à prima opinione non diſcederem.

An validum ſit matrimonium, cui proprius Parochus vnius contrahentis aſſiſtit in parochia alterius ſibi non ſubditi?

Resol. CCXXXII.

EXempli gratia, ſi Parochus Petri contrahentis aſſiſtat in parochia Mariæ, cuius non eſt Parochus. Aliqui exiſtimant, quemuis Parochum ex duobus contrahentium, & ita Parochum viri in parochia fœminæ, & è contra poſſe illos matrimonio iungere, & ita docet Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 3. diſp. 19. n. 11.* qui multas rationes adducit ad firmandam hanc ſententiam.

His tamen non obſtantibus, aduersùs illum contrarium tenet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 16. nu. 4.* & alij penes ipſum, qui etiam adducit aliquas Cardinalium declarationes. Prima ad Epiſcopum Brugnatenſem ſic ait. Si quando vir ad domum vxoris accedit pro contrahendo & conſummando matrimonio, is proprius Parochus ſit, qui vxoris eſt, & illis benedictionem Sacerdotalem dare poterit de iure. Secunda ad Epiſcopum Leonienſem, ita ait. Vt proprius Parochus ſit, qui vxoris Parochus eſt, ſi in domo vxoris contrahitur, vel eius parochia, vt *ſuprà*, in vna Brugnatenſi benedicere ſponſos debeat, non obſtante quacumque conſuetudine contraria, & immemoriali. Et quamuis ad has declarationes poſſet quis reſpondere, in illis tantùm dici ſufficere Parochum vxoris, quando contrahitur in parochia vxoris, & non addi illum præciſè requiri, quaſi eo ipſo dicant vnum ſufficere, non verò negari, quin alter poſſit eſſe præſens; hoc tamen reſponſum refelletur ex earum declarationum verbis rectè conſideratis; nam quæſtioni propoſitæ, quis cenſendus eſſet in parochia fœminæ v. g. proprius Parochus, reſpondet Epiſcopo Brugnatenſi, proprium Parochum eſſe vxoris, quando in parochia vxoris: cùmque Concilium dicat contrahendum coram proprio Parocho, & Congregatio declaret illum eſſe proprium Parochum, manifeſtè ſequitur coram alio non poſſe contrahi matrimonium; expendo etiam in ſecunda declaratione dictum eſſe, Parochum vxoris eſſe, qui in eius parochia benedicere ſponſos debet. Nota verbum, *debet*, non ergo alius poteſt nec Parochus viri in parochia fœminæ aliàs non vterentur Cardinales verbo *debet*, & hæc omnia aſſerit Pontius, *vbi ſuprà*, qui reſpondet ad argumenta Sanchez.

Verùm ſententiam affirmatiuam Sanchez, quam Pontius impugnat, ſequitur nouiſſimè Laym. *in Theol. mor. lib. 5. tract. 10. p. 2. c. 3. n. 3.* & Villalobos *in ſumm. to. 1. tr. 13. diffic. 18. n. 2.* ſic aſſerens. [Vale el matrimonio hecho delante de qualquiera de los Parrochos de los contrayentes, aunque ſe haga fuera de ſu parrochia: la razon es porque el Parrocho à qui no exercita oficio de juriſdicion, que ſolo es teſtigo, y aunque la exercitata, no perteneceria eſto à juriſdicion contencioſa, ſino à voluntaria, que es de conſentimiento de las partes, laqual ſe puede exercitar fuera del territorio, y como el Concilio Tridentino no pone por ſuſtancia, ni circonſtancia, deſte contrato, que ſe haga en la propria parrochia, no ay para que eſtenderlo à eſſo.] Ita ille; vnde remanet hæc ſententia ſatis probabilis.

Sed

UGR Biblioteca Universitaria

Sed an dictus Parochus, qui in aliena parochia coniungit ſuum parochianum peccet mortaliter, & puniendus ſit, negat Sanchez, & Villalobos; affirmat verò Pontius, & Henriquez, at vtraque opinio eſt probabilis.

An Parochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio peccet?

Resol. CCXXXIII.

SVppono Parochum excommunicatum validè aſſiſtere matrimonio poſſe, item ſuſpenſum, & irregularem, etiamſi ſit excommunicatus non toleratus, & nominatim denunciatus, difficultas eſt an peccet? Aliqui affirmatiuè reſpondent, vt Vaſquez *in 3. part. tom 4. tractat. de excom. dub. 7. num. 7.* imò Baſilius Pontius *de matrim. lib. 5. c. 17. dub. vnic. n. 11.* putat eſſe peccatum mortale, eſt enim communicatio in re graui, & ſacra.

Verùm Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 3. diſp. 21. n. 8.* contrarium docet, quia cùm ſpectet ad ſuum munus, communicat in re neceſſaria, & licèt ex alia parte videatur peccare, quia videtur actus iuriſdictionis benedicere ſponſos illis verbis, quæ præcipit Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de matr. cap. 1. Ego vos coniungo*, &c. non tamen excedet venialem culpam, quia in nullius eſt præiudicium, & res eſt parui momenti, nec neceſſaria ad Sacramentum, & ſi omitterentur ea verba, tantùm eſſet veniale. Hæc omnia Sanchez, quæ tamen conatur refellere Pontius *vbi ſuprà*, tamen cum Sanchez concordat nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 13. diffic. 18. n. 7.* vbi ſic ait: [Añade Sanchez que el eſcomunicado ſi es tolerado no peca en eſto, y ſi no lo es, peca venialmente, no porque aſſiſta al matrimonio, ſino porque benedize à los contrayentes diziendo, *Ego vos coniungo*.] Ita Villalobos.

Vnde apparet ſententiam Sanchez eſſe ſatis probabilem, & excommunicatum toleratum, ſi aſſiſtat matrimonio, nullam culpam contrahere, ſecus autem non toleratum, nam peccatum veniale efficeret. Nota tamen cum Suarez *de cenſ. diſp. 11. ſect. 1. n. 24.* certum eſſe nullum peccatum committere Parochum excommunicatum, quando in articulo mortis eſſet neceſſarium matrimonio aſſiſtere.

Notandum eſt hîc obiter excommunicatum etiam non toleratum validè poſſe aliis licentiam dare, vt matrimonio aſſiſtant. Ita Sanchez *vbi ſuprà, n. 7.* & Baſil. Pontius *num. 14.* quidquid in contrarium aſſerat Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. n. 3.* & Coninch *de Sacram. diſp. 27. dub. 7. concl. 8.*

An propter magnam neceſſitatem poſſit contrahi aliquando matrimonium ſine præſentia Parochi?

Resol. CCXXXIV.

AFfirmatiuam ſententiam docuit Iacobus de Graffis *deciſ. qu. lib. 2. c. 86. n. 9.* vbi ait, quòd quando neceſſitas adeò eſſet vrgens, vt copia Parochi, & teſtium haberi non poſſit, vt puta quando quis eſt in articulo mortis, vel quando aliqua virgo ſub tutela iniqui tutoris conſtituta, timet quòd ipſe eam viro ignobili, & indigno tradet in vxorem, poſſe quidem in his caſibus per mutuum conſenſum contrahi matrimonium ſine præſentia Parochi.

Sed aduersùs Graffium, & meritò, inſurgit Petrus Cenedo *quæſt. 30. n. 18. & 16.* vbi docet adeò ſtrictè ad literam ſeruandum fore decretum Concilij Tridentini, videlicet vt nullo modo contrahatur matrimonium ſine Parocho, & teſtibus, vt procedat ipſius deciſio, etiam vrgente maxima neceſſitate, vt ſi morti vicinus vellet concubinam ducere, idque omnino videatur neceſſarium ad legitimam prolem ex ea ſuſceptam, & adimplendam fidem ei datam.

Notandum eſt tamen cum Sarmiento *lib. 1. ſelect. c. 16. n. 7.* Henriq. *lib. 3. c. 11. n. 7.* & aliis, apud Cenedum *vbi ſuprà*, in ſupradicto caſu, quando quis in articulo mortis contrahit, poſſe Parochum omittere denunciationes. Et hanc ſententiam docet etiam nouiſſimè Layman *in Theo. mor. lib. 5. tract. 10. p. 2. c. 4. n. 11.* & alij penes ipſum.

An denunciationes faciendæ ſint in vtriuſque parochia, in qua diutiùs commorati ſunt ſponſi, vel ſufficiat illas facere in parochia, in qua breui tempore commorantur?

Resol. CCXXXV.

FAciendas eſſe in vtriuſque parochiis, vbi diutiùs verſati ſunt, & principaliorem habuere larem, docet Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 3. diſp. 6. n. 6.* & Coninch *de Sacr. diſp. 27. dub. 5. n. 50.* Et ratio eſt, quia denunciationes efficiuntur, vt contrahentium impedimenta detegantur. At cùm breuem moram in aliqua parochia ſponſi contraxere, ignoti ſunt, & impedimenta ignorantur. Ergo, &c. Et ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Segura Daualos *part. 2. direct. c. 16. n. 19.*

Sed his non obſtantibus, ſi ego, ait Baſilius Pontius *de matrim. lib. 5. c. 30. n. 5.* viderem declarationem Cardinalium, iſtorum opinioni acquieſcerem. Cæterùm neque lego in his, quas ediderunt Farinacius atque Rebellius, quin potiùs ex his, quæ excuſæ ſunt, ego colligo in eis tantùm Eccleſiis debere fieri proclamationes, de quarum parochia ſunt; nam cùm Concil. Tridentinum dicat eas debere fieri à proprio Parocho, declarant Cardinales proprium Parochum eſſe, in cuius parochia contrahentes habitant, tempore quo matrimonium contrahitur, & in alia declaratione expreſsè dicitur, vt quando matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, qui à paruo tempore in aliquo loco habitant, & non ſunt de vagabundis, proprium Parochum eſſe, in cuius parochia habitant tempore quo contrahunt matrimonium. Exiſtimo itaque de iure in prædictis parochiis præcisè debere fieri; an verò in aliis, vt voluit Sanchez, etiam fieri expediat, relictum exiſtimo Epiſcoporum iudicio. Hæc Pontius *vbi ſuprà*; ſed tu tene ſententiam Sanchez, quam nouiſſimè tenet Io. Maria Nouarius *in pract. iur. Pont. concl. 74. n. 3.* & Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 32. n. 10.* Guttierrez *de matr. c. 56. n. 5.* & alij.

An prætermittere vnam de dictis denunciationibus ſit peccatum mortale, vbi plura de denunciationibus?

Resol. CCXXXVI.

NEgatiuam ſententiam docet Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 3. diſp. 5. n. 8.* ſed aduersùs illum inſurgit Baſilius Pontius *de matr. lib. 5. cap. 30. n. 3.* & Coninch *de Sacram. diſp. 27. dub. 5. num. 51.* quia omiſſio vnius proclamationis non eſt materia leuis, vt conſtat ex fine, ad quem ordinantur; quare Parochus, qui id ſuo arbitratu faceret, grauiter puniendus eſſet ab Epiſcopo. Neque ſatis erit ad excuſandum à mortali culpa, quòd ceſſet cauſa denunciationum in aliquo peculiari caſu, vt dixi *ſuprà* vniuerſè de legibus, in præſumptione fundatis. Ita Pontius.

Sed his non obſtantibus, Sanchez opinionem ego probabilem exiſtimo, quam tuetur poſt illum Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part. 2. alleg. 32. n. 5.* Guttierrez *de matrim. c. 57. n. 1.* & Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 13. diſp. 24. n. 3.* vbi ita ait: [Añade Sanchez, que no ſeria pecado mortal dexar vna denunciacion, donde mortalmente hablando no huuieſſe peligro de impedimento, porque es leue materia, y parcial del precepto.] Sic ille, & alij.

Nota etiam, quòd Pontius putat denunciationes non poſſe fieri extra Eccleſiam, etiamſi locus ſit aptus, vt ad multorum notitiam perueniant, ſed Villalobos *vbi ſupr. num. 4.*

UGR Biblioteca Universitaria

num. 4. contrarium docet, & citat Sanchez, quibus adde Layman *in Theol.mor.lib.*5.*tract.*10.*part.*2.*cap* 4.*n.*10.

Debent etiam fieri dictæ denunciationes in tribus diebus feſtiuis, ſed Villalobos *loco citato* aſſerit ex Sanchez, [que aunque no fueſſe en fieſta, ſi eſtuuieſſe junto el pueblo de la manera que ſuele en las fieſtas, ſe podrian hazer, porque milita la miſma razon, y ſe guarda el intento del concilio.] Ita ille; ſed contrarium docet Pontius *vbi ſuprà num.*7. An verò in tribus diebus feſtiuis continuis, vt in Paſchate, poſſint fieri dictæ denunciationes, negatiuè reſpondendum eſt, & ideo Layman *vbi ſupra*, ex Sanchez notat oportere aliquod, ſaltem duorum dierum interuallum, inter vnam, & alteram denunciationem, intercedere, & ita docet Riccius *in praxi, part*, 1.*reſol.*224 *n.*4. & Segura *in direct.iudic.part.*2.*cap.*16.*num.* 20.

Notandum eſt etiam, quod Henriquez *lib.* 11.*c.*7.*n.*1. *in gloſſa littera C*, docet quòd eſſet peccatum mortale, ſi Parochus efficeret dictas proclamationes in tribus diebus feſtiuis, ſed interpolatè, v. g. in die Dominica facit vnam proclamationem, in altera verò minimè, & poſtea in aliis duabus Dominicis facit alteras duas denuntiationes. Sed ego puto contrarium cum Villalobos *vbi ſuprà*, *n.*3. ita aſſerente. [No ſera pecado mortal, en no ſe hazer las denunciationes en tres fieſtas continuas, aunque no huuieſſe grande eſpacio de tiempo entre la vna y la otra.] Vide etiam Coninch *de Sacr.diſp.*27.*dub.*5.*num.*47.

An Ordinarius poſſit diſpenſare, vt omittantur denunciationes, & quid intelligendum ſit nomine Ordinarij in Concil. Tridentino ſeſſ.24. de matrim. cap. 1.

Resol. CCXXXVII.

Reſpondeo, non poſſe Parochum omittere denunciationes, ſed ſpectare ad Ordinarium, ſi ipſe expedire iudicauerit; quia non poteſt ſine cauſa. Quænam verò ſint iuſtæ cauſæ, vt diſpenſetur in denunciationibus, vide Baſilium Pontium *de matrim.lib.* 5. *c.*32.*n.*2. & Layman *in Theol.mor.lib.*5.*tr.*10. *par.*2.*c.*4.*n.*11. cum Coninch *vbi infra num.*56. Sed quis nomine Ordinarij intelligatur, vt poſſit diſpenſare in hoc caſu, magna quæſtio eſt, nam Sanchez *de matrim.tom.*1. *lib.*3.*diſp.*3.*num.*4. Coninch *de Sacram.diſp.*27.*dub.*6. *num.*54. & alij quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt.Epiſc.part.*2. *allegat.*32.*n.*30. putat ſub nomine Ordinarij intelligi eos, quos quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habere dicunt Doctores.

Sed contrariam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim.lib.*5.*c.*31.*n.*3. vbi docet hanc poteſtatem diſpenſandi in denunciationibus, ſolis Epiſcopis iure Tridentino conceſſam, & non his qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habent, vt Abbatibus, aut Vicariis ſancti Ioannis, vel ſimilibus. Et ita determinauit ſacra Cardinalium Congregatio his verbis. Non permittitur hæc facultas Commendatario, licèt eius Abbatia iura Epiſcopalia habeat, cuius Abbas appellatione Ordinarij venit, iuxta gloſſam *in cap fin. de offic. ordin. in* 6. dixit enim ſanctiſſimus Dominus noſter, quòd Ordinarius hîc non intelligitur niſi Epiſcopus, attamen Cardinali Farneſio Farcenſis Monaſterij commendatario fuit permiſſum, non autem eius Vicario. Et hanc declarationem non ſolùm adducit Pontius, ſed etiam Villalobos *in ſum.tom.*1.*tr.*13.*diffic.*23. *num.* 6. vbi tamen addit. [Veaſe lo que eſta en pratica acerca deſto, que eſſo ſe podra ſeguir.]

An ſaltem Vicarius Epiſcopi poſſit diſpenſare, ne ex iuſta cauſa denunciationes efficiantur?

Resol. CCXXXVIII.

Affirmatiuam ſententiam tenet Thomas Sanchez *de matrim.tom.*1.*lib.*3.*diſp.*7.*n.*11. quia hæc poteſtas in Tridentino conceditur Ordinario. Vicarius autem Ordinarius eſt; ergo, &c. limitat tamen hanc ſententiam Sanchez *n.*13. niſi Epiſcopus hanc facultatem diſpenſandi ſibi reſeruauerit.

Sed aduersùs Sanchez, contrarium docet nouiſſimè Baſilius Pontius *de matrim.lib.*5. *c.*31. & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Henriquez *lib.*11.*cap.*5. *num.*5. Igitur ſub nomine Ordinarij in hoc caſu non intelligitur Vicarius Epiſcopi, & ita illum non poſſe has denunciationes remittere, niſi ſpecialiter committatur.

Ad argumentum verò Sanchez reſpondetur, quòd Cardinales, ad quos ſpectat declarare Concilium, declararunt, vt dictum eſt, in illis verbis Concilij non intelligi Vicarium. Et ea limitatio, quam adducit Sanchez, ſententiam ipſam, quam docet, euertit. Si enim Vicarius eo ipſo, quòd Vicarius conſtituitur, habet à Tridentino poteſtatem denunciationes remittendi, non poſſet per Epiſcopum tolli, ſicut quamuis reſiſtat & contradicat Epiſcopus, non poteſt tollere Parocho licentiam aſſiſtendi matrimonio, neque poteſtatem concedendi alteri licentiam. Quod ergo Epiſcopus denegare poteſt Vicario, cui generalem adminiſtrationem commiſit, ſignum eſt non eſſe illi conceſſum à Concilio eo ipſo quòd Vicarius eſt. Et hæc omnia aſſerit Pontius contra Sanchez.

At non reticebo, opinionem Sanchez tenere nouiſſimè Aloyſium Riccium *in praxi tom.*1.*reſol.*226.*n.*2. Coninch *de Sacr.diſp.*27.*dub.*6.*cap.*55. & Villalobos *in ſumma,tom.*1.*tract.*13.*diffic.*24.*num.*7. vbi ſic aſſerit: [El Vicario general del Obiſpo tambien puede diſpenſar en las denunciaciones porque es ordinario, como queda dicho, y el Concilio comete eſto al Ordinario, ſaluo ſi el Obiſpo lo reſeruaſſe, que lo puede muy bien hazer, como tenen Sanchez, y otros.] Sic ille; & alij, quos citat ad ſatietatem, & ſequitur Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part.* 2. *allegat.*32.*num.*9.

Notandum eſt tamen hanc ſententiam non procedere in Vicariis foraneis, ita Gutierrez *in cap. qq. lib.* 1.*c.*19. *num.*16. Didacus Spin. *de teſtam.gloſſ.*15.*num.*29. & alij.

An quando contrahentes ſunt ex diuerſis diœceſibus, & Ordinarius vnius diſpenſat in denunciationibus, ſufficiat hoc, ne fiant in parochia alterius?

Resol. CCXXXIX.

Affirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.*1.*lib.*7. *diſp.*7. *n.* 7. vbi aſſerit, quòd quando contrahentes ſunt ex diuerſis diœceſibus, vtriuſque Prælatum poſſe cum vtroque diſpenſare, & vnius diſpenſationem ſufficere, quia in hac re coniuges cenſentur quaſi vna perſona, & ratione connexionis cauſæ vterque alterius Prælato cenſetur ſubiectus. Ita ille.

Sed Baſilius Pontius *de matrim.lib.*5. *cap* 31.*n.*9. valde dubitat de huius dicti veritate, quia ſæpè poteſt contingere, vt impedimentum, quod in vna diœceſi notum non eſt, ſit notum in alia, & ita ex diſpenſatione denunciationum in vna diœceſi, non ſequitur per connexionem, & colligationem aliquam, diſpenſatio in alia, in quo eſt valde diuerſa ratio de matrimonio, & denunciationibus, nam in matrimonio, cùm ſit neceſſariò vinculum duorum, neceſſariò etiam ſit, vt qui vnum coniungere poteſt, poſſit & alium, eſt enim mutua coniunctio: at in denunciationibus non eſt ita neceſſaria colligatio, & conſequentia, vt ſatis conſtat. Sic Pontius.

His tamen non obſtantibus, ſententiam Sanchez tenet Gutierrez *de matrim. cap.*46. *num.*10. Reginaldus *in praxi, tom.* 2. *lib.* 31.*cap.*32.*n.* 232. & Coninch *de Sacr. diſp.*27.*dub.*6.*num.*54.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An ſit peccatum ſaltem veniale conſummare matrimonium, antequam recipiat benedictiones Eccleſiæ?

Resol. CCXL.

AD hanc dubitationem ita reſpondet Villalobos *in ſumm.tom.1.tr.13.c.24.n.12.* vbi ſic ait. [No es pecado mortal ny venial conſumar el matrimonio antes de las benediçiones de la Igleſia. La razon es, porque no es prohibicion para eſto en derecho, porque el Concilio Tridentino ſolo dize, *Sancta Synodus hortatur*, &c. Y deſpues el *cap.noſtrates 30.q.5. cuncta* el Papa las coſas, que concurren para las boda, y entre ellas la benedicion ſolennes añaden; hæc omnia non ſeruare non eſt peccatum, y aun no podria poner à cerca deſto deſcomunion el Obiſpo, y ſi la pudieſſe, no ligaria; porque el concilio ſolo habla exortando à cerca deſto, mas no ſeria pecado mortal, el no pagar el debito, ante las benediciones, porque ay muchos, Doctores que dizen, que es pecado venial conſumar en eſte caſo el matrimonio, y puede el caſado ſequir eſta opinion.] Ita ille.

Dicendum eſt igitur abſolutè, non eſſe neque peccatum veniale ſi coniuges ante benedictionem matrimonium conſumment, & ita præter Villalobos citatum docet Sanch. *de matr.tom.1.lib.3.diſp.12.q.7.* & Layman *in Theol.mor.lib.5.tr.10.p.2.c.4.n.12.* cùm aliis penes ipſos; quidquid in contrarium aſſerat vterque Sotus, Petrus & Dominicus; hic *in 4.ſent.diſt.28.q.1.art.2.* ille *lect.14.de matrim.§. primum ius ipſum*, & alij, immò cùm Sanch. aliquando credo eſſe ſanum conſilium, conſummare ante benedictiones, vt quando eæ ex aliqua cauſa iuſta differuntur, éſtque periculum incontinentiæ.

An ſi omittantur denunciationes, matrimonium ſit validum?

Resol. CCXLI.

NEgatiuè reſpondet Cephalus *lib.3.conſ.421.* & Menochius *lib.1.conſ.79.n.70.* ſed omnino contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docent communiter Doctores (vt Sarmiento *lib.1.ſelect.c.6.n.7.* Molinus *de ritunupt.lib.2.diff.11.n.45.* Gutier. *pract.qq.lib.2.p.4.n.15.* Riccius *in praxi tom.1.reſol.224.n.6.* Chamerota *de Sacr. tr.12.de matr.dub.17.* Campanili *in diuer. iur.can.rub.11. c.13.n.143.* Leo *in Theſ.for.Eccl.part.2.c.6.n.45.* Villalobos *in ſum.tom.1.tr.13. diffic.24.n.2.* vbi ita ait declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem his verbis, Denunciationes ſi omittantur, per hoc, matrimoninm irritum non eſt, ſeruatis tamen cæteris requiſitis.

Notandum eſt tamen contra Sotum *in 4. diſt. 28. q.1. art.2.* contrahentes ante denunciationes factas peccare mortaliter, & ita dicendum eſt de Parocho tali matrimonio aſſiſtente. Ita Villalobos *vbi ſuprà.* Gutierrez *de Sacram.Confirm.par.1.c.51.n.29.* Sanchez *de matr. tom.1. lib.3.diſp.4.n.6.* & alij.

Notandum ſecundò cum Layman *in Theol. mor. lib.5. tr.10. par.2.c.4.n.11.* quòd in tali caſu, quando videlicet denunciationes ante nuptias factæ non fuerunt, poſt nuptias ante conſummationem matrimonij faciendas eſſe, ex Concil. Trident. vt ſi fortaſſe impedimentum dirimens ſubſit, ante copulam fornicariam detegatur, niſi Epiſcopo conſulto videatur eas omnino intermitti.

Notandum tertiò cum Coninch *de Sacram. diſp. 27. dub.5. n. 52.* quòd non poſſunt ſola auctoritate Parochi prætermitti denunciationes, ſi timetur matrimonium malitioſè impediendum, licèt poſtea efficerentur, antequam dictum matrimonium conſummetur; quia hoc ſpectat ad Epiſcopum cùm facilè poſſit adiri, licèt Vitualdus *in candel. part. 1. de matr. n.243.* cum quibuſdam aliis doceat poſſe hoc efficere Parochum. Sed tu tene primam ſententiam; nam vt notat Henriquez *lib. 11. cap.15. n.5.* ita declarauit ſacra Cardinalium Congregatio, vide Sanchez *de matrim.lib.3.diſp.7.n.7.*

An non obſtante copula violenter extorta intra bimeſtre poſ.t fœmina, quæ vim paſſa eſt, contradicente viro ad Religionem tranſire?

Resol. CCXLII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Thomas Sanchez *de matrim.tom.1.lib.3.diſp.21.n.6.* cum aliis penes ipſum quibus adde Emanuelem Sà *ver. matr. n.17.* quia ſponſus grauem intulit iniuriam, cùm non haberet ius copulam extorquendi ante bimeſtre conceſſum; ex *c. ad noſtram, de empt.& vend.cap. tuæ, de clericis non reſid. cap. ſedes, de reſcrip.* cum multis ſimilibus, quæ congerit Tiraquellus *de retract.lign.§.3.gloſſa 9.n.68.*

Sed opinio contraria præter alios multos tenet nouiſſimè aduersùs Sanchez Baſilius Pontius *de matr. lib. 9. cap.10.n.3.* quia iam matrimonium conſummatum eſt, & iura ſine diſtinctione loquuntur, quare vbi ius non diſtinguit, nec diſtinguendum eſt, niſi turpitudo ſequatur. Non ergo poteſt talis fœmina inuito viro ad Religionem tranſire. Cæteras rationes videbis apud præfatum Pontium, *vbi ſuprà*, qui *n.4.* inuehitur etiam contra Sanchez *loco citato, n.22.* aſſerentem poſſe talem fœminam, quæ in iſto caſu vim patitur, incontinenti conari ad ſemen emittendum iam receptum, quia tunc, inquit, ſemen non habet pacificam vaſis poſſeſſionem. Sed ait Pontius, ſi dum reluctatur fœmina, eueniret, vt ſemen effunderetur extra vas, illam ego à peccato liberam iudicarem. At ſemel effuſum ſemen, atque receptum, cuius nullus alius vſus eſt, niſi in ordine ad generationem, emittere turpiſſimum eſt. Neque verò quia fœmina poſſet, dum vim patitur virile membrum extrahere, ideo poteſt & ſemen iam receptum emittere, nam aliud eſt impedimentum apponere, dum quaſi in via eſt ad conſummationem violentus aggreſſor; aliud verò ſemen eiicere, cùm iam ad finem peruentum eſt, & conſummatum matrimonium, vt ſatis conſtat. Et denique inquirendum eſt à Sanchez, quo fine honeſtari poſſit ea eiectio ſeminis; nam vt ea honeſta eſſe poſſet, neceſſarium eſſet, vt duo concurrerent præcepta, vnum efficacius alio, hic autem concurrit præceptum naturale non eiiciendi ſemen, cum conſilio ſuſcipiendi habitum Religioſum. Quomodo ergo poteſt illa effuſio honeſta reddi? Hæc omnia Pontius *loco citato* contra Sanchez, cuius ſententiam principalem poſitam in titulo quæſtionis his non obſtantibus, tenet nouiſſimè Layman *in Theol.mor.lib.5. tract.10.part. 3. cap.6.n.3.* Vide etiam Villalobos *in ſum.tom.1. tract.13. diffic.13.n.3.* hanc quæſtionem tractantem.

An vir conſentiens, vt vxor Religionem ingrediatur, ipſe etiam ingredi debeat, & an ſufficiat ſi ſumat habitum equitum D. Ioannis?

Resol. CCXLIII.

PVlchra, & curioſa quæſtio, ad quam aſſero, certum eſſe, vt ſit licitus ingreſſus alterius coniugis poſt matrimonium conſummatum in Religionem, minimè ſufficere licentiam alterius manentis in ſæculo, ſed ſi manens in ſæculo ſit ſenex, & abſque incontinentiæ ſuſpicione, deſiderari vt votum caſtitatis emittat, ſi autem iuuenis, id non ſufficere, ſed opus eſſe, vt pariter Religionem ingrediatur, vt habetur *in cap. cùm ſis, de conuer. coniugat. & cap. vxoratus, eod. tit.* hoc ſuppoſito tanquam certo, difficultas eſt, an in tali caſu ſufficiat, ſi vir aſſumat habitum Religionis Equitum Melitenſium. Negatiuè reſpondet Sanchez *de matrim.tom.2.lib.7.diſp.32.n.4. in fine*, vbi ſic ait. Nec ſat eſt ſi profiteatur vir aſſumpto habitu Equitum D.Ioannis, quia ea ſit profeſſio ſolennis, at ij manent in ſæculo cum periculo incontinentiæ, cuius contrarium petitur *in cap.vxoratus, de conuer.coniugat.*

Sed his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim.lib.9.p.12.n.3.* vbi ſic aſſerit. Cùm ergo vno coniuge ingrediente Religionem, alter ſi iuuenis eſt, ingredi etiam Religionem compellitur, non quidem ingreditur, vt ibi tantùm degat tanquam in aliquo honeſto loco recluſus, vt ſeruet continentiam, ſed vt verè profiteatur: ſufficiet autem ingredi Religionem ſancti Ioannis, quod immeritò negat Sanchez, conſtátque ex praxi, & ego vidi ſic ſeruari. Fœminis etiam licebit monaſterium ſancti Iacobi ingredi, & in eo ordine profiteri, & ſatisfacient ſuæ obligationi. Ita Pontius; ſatis quidem probabiliter, nam vt alibi ex auctoritate multorum Doctorum probauimus, votum ingrediendi Religionem impletur, ingrediendo dictam Religionem D. Ioannis.

An ſi vnus promittat matrimonium, & alius acceptet, non tamen repromittendo, maneat promittens obligatus?

Resol. CCXLIV.

Affirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.1. lib.3. diſp.5.n.12.* vbi ſic ait. Quando matrimonij promiſſio fit gratis, & liberaliter, tunc altero acceptante promiſſionem nec repromittente, ſolus promittens obligatur, quòd ſi alter poſt acceptationem diu diſtulerit repromiſſionem, & matrimonium perficere, cenſetur contemnere: atque ita qui promiſit, manebit liber ex tacita remiſſione, quia cùm promiſſio matrimonij mutuam ex ſe repromiſſionem exigat, tendátque ad matrimonij complementum; euidens contemptus, ac tacitæ remiſſionis ſignum apparet, diu repromiſſionem, ac matrimonium protrahere. Ita Sanchez.

Sed contra illum ſtat Baſilius Pontius *de matr. lib. 12. c.4.n.2.* vbi ſic ait. Ego exiſtimo nunquam eſſe poſſe promiſſionem futuri matrimonij gratuitam, & ſine conditione repromiſſionis, & ex conſequenti, ſi vnus promittat, neque alter repromittat tacitè, vel expreſsè, neutrum obligari: & affert rationem ex Gabriele Vaſquez *in 3. part.tom.4.diſp.4.de matr. cap.3. num.33.* quia contractus matrimonij eſt inſtar contractus cuiuſdam commutationis, & neceſſario in ſe continet mutuam obligationem vtriuſque, ita vt nemo velit, nec velle poſſit ſe tradere, niſi ſub conditione, vt alter ſe ei mutuo tradat in compenſationem, & obliget.

Ex his multa colligit Pontius contra Sanchez. Primò, promiſſionem futuri matrimonij non obligare ante acceptationem, neque ex iuſtitia, neque ex fidelitate. Secundò, ſponſionem matrimonij factam infanti fauore illius non eſſe firmam, vel ratam, neque expectandum tempus, donec ille velit repudiare, vel acceptare. Tertiò promiſſionem matrimonij etiam abſenti fieri poſſe, neque in hoc ſeruatur ſtipulationis ſolennitas: attamen antequam acceptetur ab abſente, poſſe reuocari, & non obligare; nec poſſe ſtipulari aliquem pro alio in hac promiſſione, ita vt recedere non liceat promittenti. Vnde non ſatis eſt, neque pater, neque mater, neque frater, neque ſoror, neque alij ad acceptádum eius nomine. Quartò, ſi viro promittente matrimonium eam promiſſionem fœmina acceptet, contractum ſponſaliorum valere, neque eſſe neceſſarium aliam repromiſſionem, quia cùm promiſſio matrimonij non ſit niſi ſub conditione repromiſſionis, neque eſſe poſſit, ipſo, quod aliquis acceptat, ſignificat velle ſe in futurum contrahere, cùm non poſſit aliter promiſſionem acceptare, quæ eſt de matrimonio futuro. Hæc omnia Pontius aduerſus Sanchez; ſed quia fuerunt viri doctiſſimi, ſaltem ex principio extrinſeco, vnuſquiſque ſuam opinionem efficit probabilem, & tutam in praxi.

Quando teneatur implere qui contraxit ſponſalia, nullo præfixo termino?

Resol. CCXLV.

Ita reſpondet Sanchez *de matrim. tom.1. lib.1. diſp.38. num.2.* ſi dies appoſita minimè ſit obligationi, nec alia conditio, non teneri promiſſorem ſtatim implere, ſed tantùm requirente eo cui promiſſio facta eſt, tunc verò cùm alter petit teneri contrahere. Ratio eſt, quia id generale eſt in omni debito abſque diei præfixione, ſolum enim tenetur debitor à creditore requiſitus, ſoluere, vt conſtat ex *l. debitores præſentes, C. de pignor.* Ita Sanchez.

Sed hæc opinio diſplicet Baſilio Pontio *de matrim. lib.12.c.6.n.1.* vbi ſic aſſerit. Incipit obligatio adimplendi ſponſalia à momento contractus *l. in omnibus obligationibus, ff. de reg. iuris.* cuius oppoſitum immeritò docuit Sanchez argumento textus *in l. debitores, C. de pignoribus.* ex quo textu conſtat debitorem non teneri ſoluere, niſi requiſitum, quando non eſt debito ſoluendo præfixus terminus, ſed id perperam ex dicta lege colligitur; nam ibi agitur de diſtractione pignoris, quod creditor habet: non enim valent pacta de pignore propria auctoritate diſtrahendo. At quando conuenit, ne pignus debitoris diſtrahatur, & perpetuam moram ſoluendi faciat, ſolenniter, ac cum teſtibus denunciare eidem poſſunt, vt pignus liceat contrahere, vt *in d. l. debitores*; itaque perperam ſuam doctrinam ex dicta lege colligit Sanchez. Quod autem attinet ad eam doctrinam, quam affert, verum quidem eſt, quando aliquis mutuam pecuniam dedit, nec terminum præfixit, intelligi debere neceſſariò aliquem terminum arbitrio iudicis, vt vtile ſit mutuum, aliàs nulla mutuarij vtilitate datum mutuum eſſet, ſi ſtatim repeteretur, ſicut etiam idem dicitur deprecario. At in noſtro caſu longè diuerſa ratio eſt; non enim eſt neceſſarium tempus expectandi, in quo ſit vtilis promiſſio, eſt enim vtilis à principio, & vtilis adimpletio, & ita etiam alio non petente adimplenda eſt, niſi alter adimpletionem differri ex cauſa poſtulet. Ita Pontius aduerſus Sanchez.

Sed his non obſtantibus, opinionem Sanchez probabilem eſſe puto, quam poſt illum tuetur Villalobos *in ſumma tom.1.tr.13. diffic.9. n.1.* vbi ſic ait. [El que le deſpoſo ſin terminar al tiempo, en que ſe auia de caſar, obligacion tiene pudiendolo hazer commodamente, quando la otra parte lo pidiere, porque aſſi acontece en las demas deudas, que ſe contraen ſin ſeñalar el termino de la paga.] Et hanc ſententiam docet etiam Coninch *de Sacram. diſp.22. dub.1. n.2.*

An ſponſalia impuberum ita firmentur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepto reſilire?

Resol. CCXLVI.

Non poſſe reſilire mordicus docet Sanchez *de matrim. tom.... lib.1. diſp.5. q.3. n.22.* & adducit *cap. ex literis el.2. de ſponſ.* Affirmatiuam tamen ſententiam tenet Baſilius Pontius *de matr. lib.12.c.9 n.7.* vbi ſic ait. Quæres quid dicendum ſit, ſi impuberum ſponſalia iuramento confirmentur? Nonnulli dicunt reſilire non poſſe, etiamſi ad annos pubertatis peruenerint, docet cum aliis Sanchez. Addit tamen, vt eiuſmodi iuramentum confirmet ſponſalia, neceſſarium eſſe, vt ſint proximi pubertati. In quo non loquitur conſequenter, ſed euertit ſententiam, quam primò defenderat. Sed mihi longè probabilius videtur, etiamſi iuramentum interponatur, adhuc remanere ſponſalia impuberum eiuſdem rationis, quia iuramentum ſequitur naturam obligationis, cui adiungitur; ſed ſponſalia impuberum iure communi diſſoluuntur, altero eorum reclamante, cùm ad pubertatem peruenerit. Ergo idem etiam eſt, quamuis iuramentum accedat. Vt enim dicamus alium effectum habere iuramentum, deberet eſſe

UGR Biblioteca Universitaria

eſſe in hoc ſpecialis iuris diſpoſitio, quæ non eſt. Ita Pontius, qui multas alias rationes adducit aduerſus Sanchez. Et hæc opinio videtur mihi ſatis probabilis, vnde impuberes poſſunt à ſponſalibus reſilire poſt annos pubertatis, licèt ſponſalia iuramento firmauerint.

Nota tamen quòd opinio Sanchez eſt etiam probabilis, & illam etiam tenet Ægidius de Coninch *de Sacram. diſp.23. dub.2. concl.3. n.9.* vbi ſic aſſerit. Impuberes contrahentes ſponſalia, ſi ea iuramento confirment, non poſſunt poſtea parte inuita iis renunciare.

An qui fictè contrahit matrimonium, iterum teneatur verè, & ex animo contrahere?

RESOL. CCXLVII.

NEgatiuè reſpondet Martinus Ledeſma 2.2.*q.*47.*ar.*4. nec multum ab illo differt Thomas Sanchez *de matrim. lib.3. diſp.*11. *num.*5. docet enim ſi nullum damnum ſequitur fœminæ, cum qua quis fictè contraxit matrimonium, non teneri iterum contrahere; ſecus tamen ſi damnum ſequitur, vel infamia, vel quia aliud iam inire non poteſt; niſi fortè ſint diſparis conditionis, putat enim ex nullo contractu cum fictione celebrato obligationem oriri, niſi ratione alicuius damni illati, non verò ex vi contractus.

Sed hanc ſententiam refellit Baſilius Pontius *de matr. lib.2. cap.5. n.5.* vbi ſic ait. Mihi videtur, fictè contrahentem iterum teneri verè ex animo contrahere, quod quidem ita certum exiſtimo, vt iudicem oppoſitum probabilitate carere; neque vllum alium quàm Martinum Ledeſmam pro ſe citare poteſt Sanchez, vnde meritò improbabilem cenſet Ledeſma *q.*45. *art.*4. *dub.*5. & indubitatim Petr. Soto *lect.3. de matrim.* §. *primum igitur*; tenet eam Sotus *in* 4. *diſt.*27. *q.*1. *art.*3. qui omnium eſſe fatetur, olim tenuit Ioan. Maior *in* 4. *diſt.*27. *q.*1. Petrus Gregorius *lib.9. ſynt. c.5. n.6.* quia ſi opinio contraria admitteretur, latiſſima aperiretur via hominibus ſceleratis ad decipiendas ſæpe fœminas, ſi ſemel ſibi perſuaſerint non teneri ad contrahendum. Ita Pontius, qui alias validiſſimas rationes adducit ad hanc ſententiam confirmandam, & *n* 8. infert contra Sanchez, ita fictè contrahentem teneri iterum ad verè contrahendum, etiamſi ſit longè diſparis conditionis in nobilitate, aut diuitiis, quando reuera nullum ſignum adfuit, quo iudicari poſſet non ſeriò promitti, præter diſparitatem; diſparitas enim illa conditionis non eſt argumentũ huiuſmodi doli, atque fictionis.

Sed licèt hæc omnia dicta ſint à Pontio ſatis ſolidè, & probabiliter, tamen ſententiam Sanchez non puto improbabilem, vt ipſe Pontius exiſtimat, & idẽ illam tenet nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.13. diffic.8. n.2.* Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.10. par.2. cap.6. n.1.* licèt aſſerat, quòd compenſatio damnorum plerumque alia ratione ſecundùm æqualitatem fieri non poteſt, niſi denuo verè contrahatur.

Nota etiam cum Layman *ibid.* qui citat Syluestrum, Ledeſmam, Henriquez, & Vaſquez, quòd deceptor ad matrimonium non obligatur in multis caſibus. Primò, ſi decepta pro virgine ſe falsò iactauit. Secundò, ſi ex tali matrimonio ſcandala, & infelices exitus timeantur. Tertiò, ſi deceptor, vt dictum eſt, longè eminentiori ſtatu poſitus ſit. Quartò, ſi decepta cognita deceptione, aliam damni compenſationem ſponte recipiat. Quintò, ſi deceptor aliud poſtea matrimonium verò conſenſu contraxit.

An ſaltem peccet venialiter, qui loqui valens contraheret matrimonium per ſigna, & nutus?

RESOL. CCXLVIII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Sanchez *de matrim. tom....lib.3. diſp.31. n.10.* vbi ait. Fateor culpam eſſe veniale non exprimere verbis, ſed ſolis ſignis conſenſum in matrimonio contrahendo, niſi iuſta cauſa excuſaret.

Sed contra illum nullam culpam venialem in tali caſu agnoſcit Baſilius Pontius *de matrim. lib.2. cap.7. n.14.* vbi ſic aſſerit. Ego non video aliquod præceptum Eccleſiaſticum de verbis adhibendis, & Pontifex *in cap. tua fraternitati, & cap. licet, de ſponſ. duor.* non intendit excludere alia ſigna ſenſibilia expreſſiua conſenſus, & ipſe Sanchez admittit nullum in dictis capitibus contineri præceptum. Quòd ſi nullum agnoſcit præceptum in dictis cap, quomodo potuit conſequenter affirmare, eſſe peccatum veniale in omiſſione verborum; cùm peccatum, tam mortale, quàm veniale, non poſſint eſſe, niſi vbi lex, & præceptum eſt? Nec verò ex Trident. *ſeſſ.24. c.1. de refor. matr.* colligi poteſt neceſſitas verborum, cùm dicitur, *vbi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum conſenſu intellecto,* &c. Neque enim dicit Concilium, vt interrogatio fiat per verba, cùm ſurdi, & muti Parochi verba percipere non poſſint, & quando Parochus interrogat eos, qui loqui poſſunt, & audire, non definit Conſilium, neque præcipit, vt reſponſio etiam verbis fiat, ſed ſolùm vt Parochus intelligat contrahentium conſenſum, poteſt autem ex ſignis æquiualentibus intelligi. Ita Pontius contra Sanchez.

Sed in illius fauorem ſtant nouiſſimè Coninch *de Sacram. diſp.24. dub.9. n.66.* & Filliucius *tom.1. tract.10. p.1 c.3. n.82.* qui aſſerunt tales contrahentes peccare venialiter: non ſunt tamen audiendi Petrus de Ledeſma *in ſumma, de matrim. q.45. art.2. concl.2.* Rodriquez *in ſumma, tom.1. cap.216. n.5.* qui putant ſupradictos contrahentes peccare mortaliter, quod etiam docet nouiſſimè Syluius *in 3. p. q.5. art.2.*

An procuratore miſſo ad contrahendum, ſi mandans in amentiam incidat, matrimonium ſit validum?

RESOL. CCXLIX.

AFfirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.1. lib.2. diſp.11. n.12.* vbi ſic ait. Hinc infertur ſi procuratore miſſo dans mandatum in amentiam incidat, & talis perſeueret dum procurator nomine ſuo contrahit, valere matrimonium, manet enim virtute prior conſenſus, cùm reuocatus non ſit: ſicut Baptiſmus furiæ tempore receptus, petitus ante furiam, validus eſt, ex *cap. maiores, de Baptiſmo*, ſicuti, ſi tunc temporis eſſet dormiens, valeret matrimonium. Ita Sanchez.

Sed hæc ſententia diſplicet Baſilio Pontio *de matrim. lib.2. c.15. n.14.* quia pro forma, & cauſa contractus eſt conſenſus. Ergo nullum eſt matrimonium: adde ſi moreretur mandans, eo tempore nihil ageret procurator, ipſa enim morte ceſſaret conſenſus. Ergo etiam amentia, quæ æquiparatur morti, quoad conſenſum: in quo videtur longè diuerſam eſſe rationem de mandato, ſi in amentiam incidat, aut ſi dormiat; ille enim incapax eſt habendi conſenſum, hìc verò minimè. Neque ſimile eſt, quòd Baptiſmus petitus ante amentiam, validè conferatur in amentia. Nam vt Baptiſmus effectum habeat, ſatis eſt voluntatem præceſſiſſe, neque reuocatam, eo enim ipſo poſita materia ponitur effectus: at in matrimonio neceſſarius eſt conſenſus perſeuerans, etiam in ipſo fieri contractus, quia conſenſus per verba expreſſus, vel ſigna eſt forma matrimonij. Idem eſt in ſacramento Pœnitentiæ, poteſt enim abſolui, qui ante amentiam dedit ſigna contritionis, neque enim neceſſe eſt ſimul ſint in pœnitentia, materia, & forma eius Sacramenti. Atque id, quod dicimus, intelligetur facilè, ſi quæramus, an cum illo in amentiam incidente, & præſente, licèt explicaſſet antea conſenſum, contraheretur matrimonium? Minimè. Ergo neque per procuratorem contrahi poterit, ſi mandans in amentiam incidat. Sic Baſilius contra Sanchez.

Sed Sanchez ſententiam tenet Henriquez *lib.* 11. *cap.*

UGR Biblioteca Universitaria

cap.4. num. 4. & nouiſſimê doctus Bonacina *de matrim. quæſt.2.punct.5.num.*13.

An matrimonium inter abſentes contractum per procuratorem, vel per literas coram Parocho, & teſtibus ſit Sacramentum?

Resol. CCL.

NEgatiuam ſententiam docet nouiſſimè Gulielmus Eſtius *in 4. ſent.diſt.*19 §.5. Franciſc. Syluius *in 3.p. D.Thomæ, q.42.art.1. quæritur 3. concl.2.* qui citat Caietanum, Victoriam, & Canum. Et ratio eſt, quia ſicut collatio Sacramenti eſt actio perſonalis, ita eius receptio eſt perſonalis paſſio negatiuè; neque dici poteſt hoc eſſe matrimonio, vtpote contractui, peculiare, quia præter naturam contractus etiam habet rationem Sacramenti, quod proinde ſimiliter, vt alia Sacramenta, requirit, vt miniſter applicet formam ad materiam in ſubiecto præſente. Confirmatur, etiamſi pœnitentialis abſolutio ſit iudicialis, poſſit autem aliquis iudicialiter abſolui, etiamſi ſit abſens; quia tamen eſt Sacramentum, non poteſt in abſentem proferri. Deinde ſequeretur alioquin, quòd Sacramenta conferant gratiam abſenti, & ſic occupatio circa alia, vt nec ipſe de Sacramento cogitet, nec circa ipſum fiat actio ſacramentalis.

Sed contrariam ſententiam docent Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matr. tom.1. lib.2. diſp.11.q.2. n.20.* quibus ego addo Villalobos *in ſumm.tom.1 tract.13. diffic.9.n.3.* Ioan. de la Cruz *in direct. p.2.de matrim.ante q.1.* Baſilium Pontium *de matrim.lib.1. cap.10.n.2.* Valentiam *tom.4.diſp.10.q.1. punct.6.* Coninch *de Sacr. diſp.24. dub.2.concl.5.n.23.* & alios, vnde inferunt ſupradicti DD. contrahentes ſub peccato mortali teneri curare, vt ſint in gratia illo tempore, quo procuratores eorum nomine contrahent, ne Sacramentum viuorum in peccato mortali ſuſcipiant; ſecus de procuratoribus, qui alieno nomine agunt, nec vllum Sacramentum ſuſcipiunt.

Quid ego ſentiam dicam breuiter cum Rebellio *p.2. lib.2.q.5.concl.2.n.9* quod etſi valde probabile ſit, matrimonium inter abſentes contractum, non poſſe eſſe Sacramentum nouæ legis, ſeu gratiæ, ſine periculóque defendi poſſe videatur, omnem collationem, receptionémque cuiuſuis Sacramenti exigere præſentiam conferentis, ac recipientis, vt habet prior opinio; attamen poſterior tenenda eſt, vt communior, ac ſecurior, quæ abſolutè ait, eſſe Sacramentum, ſi videlicet contrahentes intendunt ſaltem implicitè, facere Sacramentum; id autem intendere ſunt cenſendi, quoties intendunt quod Eccleſia intendit in coniugandis fidelibus.

Et licèt Villalobos *in ſumm. tom.1.tract.13. diffic.9.n.3.* optimè aſſerat, [que hazen bien los contrahentes, que deſpues en preſencia ſe bueluen à caſar para quitar eſcrupulos, porque el matrimonio por la parte què tiene de contracto, ſe puede reperir à manera de los demas contratos, y no ſe reytera aquel Sacramento, porque eſto ſolo es confirmar el contrato; y no hazerle de nueuo.] Vnde ſic faciendo ſi fortè non receperunt Sacramentum, poſtea illud recipiant; attamen ego puto cum Rebellio *vbi ſuprà, n.* 10 quòd tam Sacerdos, quàm contrahentes, cùm in facie Eccleſiæ iterum iunguntur, ad faciendas ſolennitates omiſſas, implicitè hoc facere ſaltem intendunt; ſiquidem rem, vt de iure licet, peragere volunt; quod eſt valde notandum ad tollendos ſcrupulos.

Notandum eſt tamen hîc cum Syluio, & Pontio, & aliis *vbi ſuprà*, diuerſitatem ſexus nullius eſſe momenti in procuratore, cùm ſit tantùm inſtrumentum miniſtrans verba, quibus contrahitur matrimonium, & ideò fœmina poteſt contrahere in tali caſu matrimonium pro viro.

Notandum eſt etiam, quòd procurator non debet excedere ſuum mandatum, alioquin matrimonium eſt nullum; [mas non obſtante eſto, ait Villalobos *vbi ſupr. n.2.* aunque en el poder le digan, que contrayga guardando la forma del Concilio Tridentino, ſi hizo al contrario ſin moniciones, con todo vale; porque tambien valdria, ſi el miſmo, que da el poder, le hiziera aſſi.] Ita ille, qui etiam aduertit,] que ſe puede dar poder al procurador. aunque no ſea con eſcritura, ni tan poco es neceſſario, que tenga edad determinada.] Nota quòd dicta procuratio, non eſt neceſſe, vt efficiatur corã Parocho, ac teſtibus; licet coram prædictis poſtea ſit ineundũ matrimonium.

Idem quod dictum eſt de matrimonio per procuratorem contracto, dicendum eſt, vt notat Barboſa *in collect. tom.4. par.2.decreti cauſa.30.q.5 c.nec illud, n.2.* cum aliis communiter, ſi per literas contrahatur, & ad hoc efficiendum à Villalobos *vbi ſuprà, diffic.10.n.2.* faciles viæ præbentur, [la vna, ſi el que eſcriue la carta, embia menſagero co ella dandole poder à el ò à otra perſona, que en ſu nombre acete el contrato, loqual no ſolo ſeria contraher por carta, ſino juntamente con ello por procurador. La ſecunda manera es (& hic eſt modus facillimus) que en carta eſcriua, que deſde entonces aceta la tradicion, que la otra parte le hiziere, y ſi leyda la carta delante del parocho y teſtigos, da ſu conſentimiento, la otra parte, y a el matrimonio vale, y eſte modo es facil.] Notentur hæc, quia in praxi poſſunt non ſemel accidere.

Quænam ſit materia, & forma huius Sacramenti?

Resol. CCLI.

PRima opinio aſſerit, internum conſenſum contrahentium eſſe materiam, verba autem eſſe formam. Ita Nauarrus *c.22. n.20.* & Syluester *ver. matrimonium n.1.* Secunda contra Nauarrum docet, nempe verba eſſe materiam, conſenſum formam. Ita Maior *in 4.diſt 26.q.1. & 3.* Tertia tenet verba ab vno priùs prolata eſſe materiam, alterius verò verba eſſe formam. Ita Victoria *in ſumma, n.245.* Quarta docet, verba contrahentium, eſſe ſibi mutuo materiam, & formam, quà enim matrimonij contractum inchoant, & offerunt, materiæ rationem obtinent: quà verò eumdem acceptant, perficiunt, & complent, formæ rationem habent. Ita DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom.1. lib.2. diſp.6.* quibus ego addo Coninch *de Sacr. diſp.24.dub.3.n.32.& 33* Villalobos *in ſumm.tom....tr.13. diffic.6.n.2.* & Suarez *in 3. part.tom.3. diſp.2.ſect.1. aſſert.1.* Quinta opinio aſſerit, materiam huius Sacramenti eſſe coniugum corpora mutuò tradenda, formam verò eſſe verba coniugum contrahentium. Ita Paludanus, Couarruuias, D. Antoninus, & alij, quos citat, & ſequitur Layman *in Theol.mor.lib.5. tract.10. pa.1. cap ... m.3.*

Mihi quarta opinio magis placet. Sed quænam ſit materia & forma in matrimonio contrahendo per procuratorem inter abſentes, vide Sanchez *tom.1 lib.2. diſp.11. q.4.n.28.* cuius ſententia diſplicet Baſilio Pontio *de matr. lib.1.cap.10.n.6.*

An ſi coniux infidelis velit permanere cum coniuge fideli ſine iniuria creatoris, & ſcandalo poſſit hoc non obſtante coniux fidelis nouum matrimonium inire?

Resol. CCLII.

NEgatiuè reſpondet Rebellius *part.2.lib.3.q.10.n.10.* quia gratia non deſtruit naturam; ergo nec prior contractus per ſimilem contractum in lege gratiæ ſine culpa alterius coniugis ſoluetur. Idem docet Valentia *tom 4.diſp.10.q.1.punct.7.* Toletus *in ſumm. lib 7. c.7.* Nauarrus *in manual.c.22.n.49.* & ex veteribus D.Bonauentura *in 4.diſt.33.art.2. q.1.* D. Thomas *ibidem quæſt.vnic. art.5.* Richardus *art.2.q.2.* Paludanus *q.1.art.art.2.* Durandus *quæſt.2.* & alij, & adducunt textum *in cap. gaudemus, de diuortiis.*

Sed

Sed alij his non obſtantibus putant abſolutè coniugem ex infidelitate ad catholicam fidem conuerſam poſſe tranſire ad alias nuptias, quamuis alter coniux in infidelitate perſiſtens pacificè, & ſine iniuria cohabitare vellet. Et ita docet Sanchez *de matr. tom.2. lib.7.diſp.74. num.9.* & alij penes ipſum.

Ad argumentum verò deſumptum ex *cap. gaudemus.* reſpondet Coninch *de Sacram. diſp.26.dub.5. n.61.* quòd Pontifex ibi pro eodem ſumit coniugem velle cohabitare manendo in ſua infidelitate, & id velle cum contumelia creatoris, quia velle in infidelitate permanere, Dei contumelia eſt, præſertim quòd talis, vel exemplo filios ad infidelitatem facilè pertrahet, vel ſaltem erit infidelem, & hoſtem Dei fidelibus liberis dominari. Vnde hos duos caſus, ſcilicet infidelem velle ſe conuertere, & nolle cohabitare fideli ſine iniuria creatoris, aut ab ea diſcedere, ponit tanquam duo membra adæquatè genus diuidentia.

Nota verò, quòd Layman *in Theol. mor. lib.5. tract.10. part.2.c.3.n.4.* cum Veracruz *in ſpeculo part.2.art.29.* putat ob auctoritatem Doctorum contrariæ ſententiæ, longè tutius eſſe in hoc caſu Summum Pontificem conſulere, atque diſpenſationem petere.

At ſi aliquis hoc nollet efficere, tenetur alterum coniugem monere, & inuitare ad fidem. Vnde ſequitur infideli petenti certum tempus ad deliberandum de conuerſione, id debere ei concedi, quia hoc rationabile eſt, nec antè poteſt conſtare eum eſſe pertinacem. Non tamen requiritur, vt per Eccleſiæ ſententiam declaretur eſſe pertinacem, ſed ſufficit alia via id conſtare, & idem quod de matrimonio diximus, dicendum eſt de ingreſſu Religionis, & de ſusceptione Ordinis ſacri. Coninch *vbi ſuprà n.62.* & alij.

An matrimonium infidelium, cùm ambo baptizantur fiat Sacramentum, eiſque gratiam conferat?

Resol. CCLIII.

Prima opinio affirmat ſolam Baptiſmi ſuſceptionem ſine alio nouo conſenſu, efficere matrimonia infidelium verum Sacramentum. Et ita docet Sanchez *de matr. tom.1. lib.2.diſp.9.n.5.* quia ſtatim ac baptizantur, matrimonium illud repræſentat vnionem Chriſti cum Eccleſia, cùm in Chriſti fide contractum perſeueret, efficiatúrque indiſſolubile, ſaltem vt matrimonium ratum fidelium. Ergo ſtatim, ac baptizantur, efficitur Sacramentum. Sed hæc Sanchez ſententia mihi diſplicet, quia ſi hoc ſufficeret, ſequeretur fideles conſummantes matrimonium, conficere nouum Sacramentum, & matrimonium, quia quod priùs poterat per diſpenſationem Pontificis, & ingreſſum Religionis ſolui, & tantùm repræſentabat vnionem Chriſti cum Eccleſia per gratiam, efficiunt inſolubile, & repræſentans vnionem Chriſti per Incarnationem, vt habetur *cap. debitum 5. de bigamis.* ſed hoc dicere eſt abſurdiſſimum. Ergo.

Secunda opinio docet, quòd tunc primum matrimonium infidelium rationem Sacramenti aſſequitur, cùm poſt Baptiſmum, vel noui conſenſus mutui exprimuntur vel præcedentes per aliqua externa ſigna: & probabile eſt non eſſe opus, vt Sacerdos, vel teſtes præſentes ſint, ſed vt dixi, ſat eſt primum matrimonium de nouo ſignis externis ratum habere iuxta Eccleſiæ intentionem; verum eſt, quòd ſi infideles coniuges baptizentur, nolint tamen de nouo in Chriſto contrahere, vel ratum habere præteritum coniugium ſecundùm Eccleſiæ intentionem ad recipiendum iſtud Sacramentum, non videntur damnandi mortalis, ſed abſque Sacramento vti poſſunt priſtino, & ita docet Rebellius *part.2. lib.2.q.7. n.2.* Bellarminus *lib.1. de matr.cap.5.& cap.15.* & alij.

Sed mihi tertia opinio magis placet, quæ aſſerit matrimoniū contractum inter infideles, non poſſe fieri verum Sacramentum, etiamſi poſtea baptizentur. Et ita docent Baſilius Pontius *de matr. lib.1.cap.9.n.8.* Gabriel Vaſquez *tom.2.in 3.part.diſp.138.cap.5.& tom.4. diſp.2.de matrim. c.10.* & Ægidius Coninch *de Sacr.diſp.24. dub.2.concl.6. n.25.* Et ratio eſt, quia matrimonium eſt eſſentialiter contractus inter baptizatos initus, qui hìc nullo modo poni poteſt, nam neque contractus præteritus fuit initus inter baptizatos, & iam nullo modo in ſe exiſtit, neque tales poſſunt de nouo matrimonium contrahere, quia non poſſunt ſibi mutuò corpora tradere; nemo enim poteſt alteri tradere, quod non eſt ſuum; & quia neuter iam habet poteſtatem proprij corporis, vt docet Apoſtolus 1. *Cor.* 7. ergo non poſſunt ea ſibi mutuò tradere. Fateor tamen cum Coninch *vbi ſuprà n.28.* credibile eſſe Deum talibus maiores dare gratias præuenientes ad ferenda incommoda matrimonij, quàm dat infidelibus, non ob Sacramentum matrimonij, ſed quia fideles ſunt, quibus ratione fidei, ac baptiſmi diuina gratia magis debita, & vbique parata eſt.

Quiſnam eſt miniſter Sacramenti matrimonij?

Resol. CCLIV.

Notabilis eſt ſententia Melchioris Cani *lib.8. de locis, cap. 5.* aſſerentis miniſtrum huius Sacramenti eſſe ſacerdotem ipſum proferentem verba, & coniungentem contrahentes matrimonio. Sed hanc Cani opinionem vſque ad ſua tempora nullum defenſorem habuiſſe teſtatur Sotus *in 4. diſt.26.q.2. art.3.* & præter Guilielmum Pariſienſem, & Theologos Concilij Colonienſis, nullum auctorem pro tali opinione allegari poſſe, notat Vaſquez *tom.4.in 3.p.diſp.3. de matr.cap.4.nu.41.* & ideò Baſilius Pontius *de matrim. lib.2.cap.8.num.2.* & Vaſquez *loco citato, n.46.* hanc opinionem improbabilem putat, & notâ dignam, vnde illam temerariam appellat Rebellus *part.2.lib.2.q.4.ſect.2.num.6.* Et patet ex Concilio Tridentino, & Florentino, vbi ex inſtituto propter nouas hæreſes de matrimonij Sacramento agunt, nec aliam nouam materiam, formam, ac miniſtrum illius in ratione Sacramenti tradunt, quàm in ratione contractus ſub omni lege ab initio fuerit requiſitus. Conſtat autem non opus fuiſſe ſacerdote ante legem nouam, nec hodie inter gentes, vt matrimonium in genere contractus validum ſit. Ergo, &c. ita etiam hanc ſententiam improbabilem eſſe docet Coninch *de Sacrament.diſp.24. dub.3. num.29.*

His tamen non obſtantibus Melchioris Cani ſententiam, quam ſupradictis notis auctores citati inurunt, ſequuntur nouiſſimè noſtris temporibus duo viri doctiſſimi ſacræ Theologiæ in Academia Duacena publici Profeſſores, Gulielmus Eſtius *in 4.ſent.diſt.26.§.10.* Franciſcus Syluius *in 3.part. D.Thomæ q.42.a.2. quæritur* 1. qui octo argumenta adducit ad probandum Sacramenti matrimonij miniſtrum eſſe ſolum ſacerdotem. Et hanc ſententiam tanquam probabilem videtur admittere Didacus Nugnus *in 3 part.tom.1.q.64.art.6.diffic.1.concl.2.* Sed an ita reuera ſit, aliis iudicandum relinquo: mihi enim placet communis ſententia, aſſerens miniſtrum huius Sacramenti eſſe ipſos contrahentes, vt alibi diximus.

Notandum eſt tamen hìc obiter, Toletum *lib.7.cap.6. num.4.* docere miniſtrum in hoc Sacramento ante Concilium Tridentinum non fuiſſe neceſſarium, at poſtea eſſe neceſſarium, & pertinere ad eſſentiam matrimonij miniſtrum, & teſtes. Sed hæc verba continere multa abſurda notauit Baſilius Pontius *de matrim. lib.1. cap 8 n 8.* nempe ante Tridentinum non fuiſſe neceſſarium miniſtrum in matrimonio: & tamen Sacramenta non perficiuntur ſine miniſtro; deinde poſſe Eccleſiam alium miniſtrum conſtituere. Quæ omnia cùm ſint abſurdiſſima, & viro docto indigna; dicendum eſt contra Pontium ſub nomine miniſtri Toletum intelligere ſacerdotem aſſiſtentem cum teſtibus matrimonio, & ſic omnia abſurda ceſſant, nam præſentia Parochi ante Tridentinum non

UGR Biblioteca Universitaria

non erat neceſſaria ad contrahendum matrimonium, poſtea verò ſic.

An inter fideles poſſit eſſe matrimonium, quod non ſit Sacramentum?

Resol. CCLV.

Diximus in ſuperiori reſolutione miniſtros huius Sacramenti eſſe ipſos contrahentes, & cùm omne Sacramentum perficiatur intentione miniſtri, quæritur modò, an ſi fideles contrahentes habeant intentionem celebrandi matrimonium, non tanquam rem ſacram, ſed tantùm vt contractum, reuera tale matrimonium non eſſet Sacramentum, valeat tamen ratione contractus; nonnulli negant, quia ex Chriſti inſtitutione inſeparabilis eſt ratio Sacramenti à contractu matrimonij, vnde intentio conficiendi Sacramentum repugnat intentioni legitimè conficiendi matrimonium, quatenus eſt contractus. Sicut è contra, qui intenderet facere Sacramentum & non contractum, nihil efficeret, quia ex Chriſti inſtitutione hæc duo ſunt inſeparabiliter coniuncta & ſe mutuò ponunt, & deſtruunt. Ita Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 2. diſp. 20. n. 6.* Layman *lib. 5. tract. 10. p. 2. c. 2. n. 2.* Coninch *de Sacram. diſp. 24. dub. 1. conc. 4.* Petrus de Ledeſma *de matrim. q. 42. art. 1. dub. 7. ad 1. & 2.* cum aliis.

Mihi verò contraria ſententia placet, quam aduerſus Sanchez non ſolùm tenet Baſilius Pontius *de matr. lib. 1. c. 9. num. 3.* & Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 13. diffic. 6. num. 4.* ſed ex ipſamet Societate Gabriel Vaſquez *tom. 2. in 3. part. diſp. 138. c. 5. in princ.* & ante omnes Rebellius *part.... lib. 2. quæſt. 5. concl. 1.* Nam quæro à Sanchez, & aliis Doctoribus, vnde colligant eo modo factam à Chriſto inſtitutionem, cùm eorum aſſertio ab inſtitutione dependeat: eam enim non explicant Concilia, neque inſinuant ſancti Patres, neque etiam vnanimis Doctorum opinio. Et ideò plures Doctores, vt *ſuprà* viſum eſt, docent, & docuerunt, matrimonium inter abſentes, & per procuratorem eſſe firmum, atque legitimum, non tamen Sacramentum: & non pauci recentiores iudicant hanc opinionem adhuc poſt Concilium Tridentinum eſſe valde probabilem. Ergo, &c. Cæteras rationes videbis apud Rebellium.

Ex his omnibus ſequitur (nota Lector) quòd quando aliquis contraheret ſine formali, vel virtuali intentione faciendi, quod facit Eccleſia, licèt illud matrimonium non ſit Sacramentum, quia in miniſtro non adfuit intentio neceſſaria, attamen manet validum in ratione contractus, ita vt contrahentes non poſſint deinde alteri nubere, neque in poſterum poſſet tale matrimonium effici Sacramentum. Et ita docet Pontius *vbi ſupra de matr. lib. 1. cap. 9. num. 8.* & Vaſquez *tom. 2. in 3. part. diſp. 138. cap. 5. & tom. 4. diſp. 2. de matrim. cap. 10. num. 136.* ſicut etiam diximus *ſuprà*, matrimonium infidelium poſt Baptiſmum minimè fieri poſſe Sacramentum. Et ratio eſt, quia, ait Pontius, & Vaſquez, ratio Sacramenti matrimonij, annexa eſt fieri contractus, non vinculo remanenti poſt contractum. Conſiſtit enim hoc Sacramentum in actione, ſicut & alia omnia, excepta Euchariſtia, & in eo fieri ipſius contractus datur gratia, non poſtea, vt certa ſententia Doctorum eſt, poſt ſemel autem contractum validè matrimonium, non poteſt denuo eſſe aliud fieri eius contractus; vinculum enim matrimonij relictum, in nullo penitus iam dependet à conſenſu eorum, qui contraxerunt. Quare cùm etiamſi renouetur conſenſus, nihil efficiatur circa contractum antea validum, nec adhibeatur materia, & forma; cùm ſolum verbo tenus renouetur conſenſus, & Sacramentum matrimonij tantùm conſiſtat in fieri, nec poſſit eſſe, niſi re ipſa fiat contractus, quod iam factum eſt; ergo non poteſt iam amplius fieri Sacramentum.

An ſi Parochus intellecto conſenſu contrahentium non dicat, Ego vos coniungo in nomine Patris, *&c. peccet mortaliter?*

Resol. CCLVI.

Affirmatiuè reſpondet Rebellius *par. 2. lib. 2. quæſt. 7. ſent. n. 4.* vbi ſic ait. Opus eſt vt Parochus intellecto vtriuſque conſenſu dicat, *Ego vos coniungo in nomine Patris*, &c. vel aliis verbis vtatur iuxta Prouinciæ conſuetudinem Quæ verba licèt non ſint de neceſſitate Sacramenti, cùm non ſint forma ipſius, ſunt tamen de neceſſitate præcepti ſub mortali obligantis, adhibenda. Ita ille, & poſt illum Cenedus *in qq. Can. quæſt. 30. num. 38.* & Zanardus *in direct. part. 1. de ſacram. matrim. cap. 10. quæſ. 27.*

At contrariam ſententiam tenet Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 13. diffic. 6. n. 3.* ſic aſſerens [No obſtante, que el Concilio dize que el Parocho entendiendo el conſentimiento de las partes diga aquellas palabras.] *Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris*, &c. [ò otras ſegun el vſo recibido de la tierra, loqual dize Ribellio que obliga à peccado mortal, mas yo ſoy de parecer, que obliga ſolo à venial, porque ni las palabras ſon de manera, que den à entender otra coſa, ni la materia es graue.] Sic ille, & ante illum Gutierrez *de matr. in cap. 69. nu. 16.* Sanchez *tom. 3. lib. 8. diſp. 38. n. 7.* & Coninch *de Sacram. diſp. 27. dub. 4. n. 45.* & ego hanc ſententiam teneo.

An propter adulterium occultum valeat quis ſecluſo ſcandalo, vxorem in foro conſcientiæ dimittere?

Resol. CCLVII.

Negatiuè reſpondet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 9. c. 18. n. 6.* qui citat D. Thomam, Bonauenturam, Richardum, Turrecrematam, & alios: & ratio præcipua eſt, quia lex, quæ prohibet ſeparationem coniugum etiam fornicationis cauſa ante prohibitionem, & Eccleſiæ iudicium, data eſt iure optimo, vt occurratur hominum malitiæ, & fraudi, cúmque eiuſmodi leges in præſumptione fundentur, & præſumptiones vt plurimum non deficiant, non ceſſat eorum obligatio, etiamſi in aliquo particulari caſu deficiat præſumptio, & ratio legis. Et ita hanc ſententiam docet etiam Ioan. de la Cruz *in direct. part. 2. de matr. quæſt. 5. dub. 4. concl. 2.*

At his non obſtantibus, contraria ſententia mihi magis placet. Dico igitur, quòd quando adulterium eſt occultum, vt probari ab innocente non poſſit, poſſe illum non expectato Eccleſiæ iudicio in foro conſcientiæ vxorem dimittere, ſeu fugere in partes longinquas; ſecluſo tamen aliorum ſcandalo. Et ita docet Rebellius *part. 2. lib. 2. quæſt. 12. num. 2.* Coninch *vbi infra.* Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 15. diffic. 3. num. 4.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 10. diſp. 11. num. 12.* Sotus *in 4. diſt. 36. quæſt. vnica, art. 3.* & ex veteribus Paludanus *in 4. diſt. quæſt. 1. art. 3. concl. 3.* Et ratio eſt, quia vir in foro conſcientiæ ſublato ſcandalo, ſibi ius dicere poteſt, cùm defectus probationis non ſit ex culpa ſua. Cæteras rationes videbis apud Paludanum, & apud Panormitanum *in cap. fori, de adulteriis.* Ad argumentum verò Pontij reſpondeo, quòd quando lex fundatur in præſumptione, ſi deficiat in caſu particulari, lex illa non obligat: vide ea, quæ adduximus *in part. 1. tract. 10. de legibus, reſol. 27. & 28.*

Sed hæc omnia intelligenda ſunt in foro conſcientiæ, vt diximus, nam quoad forum externum talis ſeparatio non permittitur, niſi adulterium ſit notorium, iuxta *cap. ſignificaſti, & cap. porrò, de diuortiis.*

Notanda ſunt tamen aliqua hîc obiter; primò, ſi vterque coniux ſit reus adulterij, neuter poteſt ab altero diuertere, vt patet ex *dict. c. ſignificaſti, de diuor.* quia compenſatur mutua iniuria. Nec refert vter priùs commiſerit crimen, aut quòd vnus ſæpiùs altero, aut quòd vnius

crimen

crimen ſi publicum, & alterius omnino occultum, & coniugem lateat, quia vterque verè fidem matrimonij fregit, ſoli autem innocenti conceditur diuortium. Ita Coninch *de Sacram. diſp.*35.*dub.*2. *concl.*3.*n.*12. Rebell. *vbi ſupra*, *n.* 6. & alij. Vnde vtplurimum ex hoc capite multi illicitè diuortium petunt, quod eſt valde notandum à Confeſſariis, ſicut etiam illud, quod aduertit Coninch *loco citato*, *n.*13. nempe, ſi innocens poſt factum diuortium commiſit adulterium, tenetur alterum coniugem emendatum iterum ad torum admittere, & ad inſtantiam alterius, vt notat etiam Rebell. *n.* 9. compelli poterit ad id à iudice.

Secundò nota, quòd ſi præceſſit ſententia iudicis Eccleſiaſtici de diuortio, hoc non obſtante, innocẽs, quamdiu non mutat ſtatum, habet ius liberum ad reuocandum ad ſe nocentem ſi velit, vnde non poteſt dictus nocens, inuito, aut inconſulto innocenti ad Religionem tranſire, vel ſacris Ordinibus initiari, nec votum ſimplex caſtitatis emittere, & etiamſi profeſſus ſit, vel ſacris initiatus, vel votum emiſerit, poteſt reuocari ab innocente, & votum irritare. Et hæc omnia docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.*9.*cap.*19.*num.*3. & 4. cum aliis.

Verùm Coninch *de Sacr. diſp.*35. *dub.*5. *concl.*4.*nu.*26. aſſerit, quòd ſi dictus nocens ſe omnino emendaſſet, ſæpiúſque, ac inſtanter petiiſſet reconciliationem, & innocens eam abſolutè negaſſet, poſſet Religionem, aut Ordines ſuſcipere, quia innocens in tali caſu irrationabiliter eſt inuitus, non enim habet ius, vt alter cogatur, perpetuò de ſuo ſtatu incertus manere, nec poſſit animæ ſuæ aliquem ſtatum ſuſcipiendo conſulere.

An matrimonium contractum ſine præſentia Parochi, & teſtium, tranſeat ſaltem in ſponſalia de futuro.

RESOL. CCLVIII.

AFfirmatiuè reſpondet Henriquez *lib.*11.*c.*5.*n.*4. Vega, *in ſumm. tom.*2. *cap.*34. *caſ.*25. Layman *in Theol. moral. lib.*5.*tract.*10.*part.*1.*cap.*1.*num.*18. Coninch *diſp.*21. *dub.*4.*concl.*18. Rebell. *p.*2.*lib.*2.*q.*9.*n.*3. & alij.

Sed opinionem contrariam tenendam eſſe exiſtimo, quam tuetur Guttierrez *de iuram. confirm. p.*1.*c.*51.*num.*26. *& ſeq.* Spino *de teſtam. gloſſ.*15.*num.*75.*& ſeq.* Ledeſma *de matr. q.*45.*art.*5. & alij, quos citat Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.*2.*alleg.*32.*n.*143. & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Petrus de Cenedo *in qq. canon. q.*30.*n.*28. & hæc ſententia procedit, etiamſi illud matrimonium fuerit iuramento confirmatum, vnde dicti contrahentes poſſunt diſcedere à tali contractu matrimonij, ſine vlla iudicis auctoritate, & cum aliis contrahere, nec indigent iuramenti abſolutione. Et ratio horum omnium eſt, quia attento decreto Concil. Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*1.*de refor. matr.* tale matrimonium non ſolùm non tenet tanquam de præſenti, ſed neque etiam tanquam ſponſalia de futuro. Nam cùm ſic contrahentes peccent, & contrauenient diſpoſitioni Concilij, & præcepto ſuperioris, videntur potius facere actum illuſorium, quàm aliquo modo validum. Ergo, &c.

An impedimenta criminum ſint per diſſuetudinem ſublata?

RESOL. CCLIX.

HÆc impedimenta ſunt. Primò, vxoricidium, *c. admonere* 33.*q.*2. Secundò, presbytericidium, *c. qui presbyterum, de pœn. & remiſ.* Tertiò, matrimonium cum Moniali ſcienter initum, *c. hi ergo* 27.*q.*1. Quartò, ſi quis propriam prolem de ſacro fonte ſuſcepit in fraudem vſus coniugalis, *c. de eo*, 39.*q.*1. Quintò, qui ob peccatum publicam pœnitentiam peragere debuit, *c. de his* 33.*quæſt.*2. Sextò, raptus ſponſæ alienæ, *c. ſtatutum* 27.*q.*2. Septimò, inceſtus cum conſanguineis coniugis, aut ſponſæ adhuc viuentis, *c.*1.2.*& c. tranſmiſſæ, de eo qui cognoſcit*, &c. ſaltem intra ſecundum gradum poſt Concil. Trident. *ſeſſ.*24.*c.*4. *de refor. matrim.* His ſuppoſitis aſſero, ſupradicta impedimenta criminum, eſſe per diuturnam conſuetudinem penitus ſublata. Et ita docet Coninch *de Sacr. diſp.*30.*dub.*3. *n.*25. Sotus *in* 4.*diſt.*27.*q. vnica, art.*2. *prope fin.* Veracruz *in ſpeculo, par.*1.*art.*27. *concl.*2. Sanchez *de matrim. tom.*2. *lib.*7.*diſt.*17.*n.*8. Nauarrus *c.*22.*n.*75. Baſilius Pontius *de matr. lib.*6. *cap.*14. *nu.*4. quidquid contrarium aſſerat Rebellius *part.*2.*lib.*3.*q.*18.*n.*23. & alij penes ipſum.

Vnde Confeſſarij pœnitentibus inceſtuoſis, vxoricidis, &c. non debent imponere onus, vt ſi contrahere volunt ſuper dictis criminibus, priùs diſpenſationem, obtineant: nam, vt dictum eſt, iam per diſſuetudinem dicta impedimenta ſublata ſunt. Sed ſi aliquis ſcrupuloſus, hoc non obſtante, diſpenſationem ſuper his petere velit, eam Epiſcopus conferre poterit, ſicut ex communi Doctorum ſententia notat Nauarrus *lib.*4. *conſtit.*9.*num.*5.*de conſanguin. edit.*2.

Quis in Eccleſia inſtar patrini tenuit puerum in domo iam baptizatum, quæritur an contraxerit impedimentum Catechiſmi?

RESOL. CCLX.

HIc caſus in praxi ſæpiùs ſolet accidere, ideò notandum eſt, quòd tale impedimentum contrahitur, quãdo quis tenet aliquem in Catechiſmo, qui ſolet præmitti Baptiſmo, reſpondendo eius nomine Sacerdoti interroganti, an credat, an renunciet diabolo, &c. Sed nota, quòd quando hæ cæremoniæ ſolent Baptiſmum comitari, communiter ſit idem, qui tenet in Catechiſmo, & in Baptiſmo; tamen quandoque ſunt diuerſi, vt quando in neceſſitate puer ſubitò ab obſtetrice baptizatur, & cæremoniæ poſtea in Eccleſia ſupplentur, tunc enim quis inſtar patrini pro eo reſpondet, & tunc talis ex *cap.*2. *de regenerat. ſpirit. in* 6. contrahit impedimentum Catechiſmi non dirimens, ſed impediens. Hoc ſuppoſito, quæritur an hodie contrahatur hoc impedimentum, vel ſit ſublatum per Concilium Tridentinum *ſeſſ.*24.*cap.*2.*de reform. matrim.* Aliqui negant eſſe ſublatum. Ita tenet Palatius *in* 4.*diſt.* 42. *qu. vnica*, & Bartholomæus de Ledeſma *de matrim. dub.*46. *in priori editione*, & alij, qui poſt Tridentinum ſcribentes, aſſerunt impedimentum, vt Toletus, Vega Lopez, Cucchus, Angles, & alij, & ita ex neotericis Societatis IESV tenet etiam hanc ſententiam Rebellius *part.*2.*lib.*3.*q.*18.*n.*20. & Valentia *tom.*4.*diſp* 10. *q.*5.*punct.*4.

Sed ego puto cum Baſilio Pontio *de matr. lib.*6 *cap.*11. *n.*3. qui citat Sanchez, hoc impedimentum eſſe ſublatum per Concilium Tridentinum, vbi in Baptiſmo, vel Confirmatione vult tantùm contrahi cognationem ſpiritualem inter baptizatum, eiúſque patrem, & matrem ex vna parte, & baptizatum, ac ſuſceptores ex fonte ex alia parte, omni alia cognatione ſpirituali ſublata: verba Concilij ſunt hæc, *Omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.* Et quia exiſtimare aliquis poſſet Concilium ſolum agere de impedimento cognationis ſpiritualis prouenienti ex Baptiſmo, quod vult non extendi ad alias perſonas, ſicut olim extendebatur, ideo Pontius adducit declarationem ſacræ Congregationis, quæ Concilij ſenſum eſſe hunc, quem diximus, apertè demonſtrat, ſic enim habet. Qui in Eccleſia fuit præſens ei, qui domi verè fuit baptizatus, ſi deinde in Eccleſia fuerunt ſeruatæ ſolennitates, nullam cognationem ſpiritualem contraxit. Itaque committantur Ordinario, vt ſi legitimis probationibus compererit D. N. filium priùs fuiſſe baptizatum, declaret nullum inter N. ipſum, & dictum filium adeſſe impedimentum cognationis ſpiritualis. Ita ſacra Congregatio. Et hanc opinionem eſſe probabilem, tenet Coninch *de Sacrament. diſputat.* 30. *dub.* 3. *num.* 24.

& illam tenet etiam Filliucius *tom.* 1. *tractat.* 10. *part.* 2. *cap.* 9. *num.* 273. & Villalobos *in ſumma, tom.* 1 *tractat.* 14. *diffic.* 2. *num.* 5.

Sed quia contraria opinio eſt etiam probabilis, deducit Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 10. *n.* 13. expedire, vt Parochus deſcribat in libro (quem habere debet ad deſcribendum nomina patrinorum, iuxta Tridentinum *ſeſſ.* 24. *de matrim. cap.* 3.) an ſint illi patrini in ſolo Catechiſmo, quòd puer ſit iam domi baptizatus. Ita Nauarrus, & alij. Et quamuis hi non explicent, an Parochus ad id teneatur, at exiſtimo eum teneri, quia Tridentinum patrinorum nomina deſcribi iubet, quo ſciatur, qui cognationem ſpiritualem contrahant, ne matrimonia iniquè contrahantur. At latiſſima eſt differentia, an in Baptiſmo tenuerint, an in Catechiſmo. Nam priori caſu eſt impedimentum dirimens, poſteriori autem ad ſummum impediens, & iuxta noſtram ſententiam eſt nullum impedimentum. Vnde non fideliter id deſcriberet Parochus, niſi annotaret ſolius Catechiſmi patrinos fuiſſe, defraudaret enim Concilij intentionem, anſamque præberet diſſoluendi matrimonia valida, cum eo ſolo impedimento inita, cuius ego teſtis ſum oculatus in caſu Granatæ contingenti. Hæc Sanchez. Verùm Guttierrez *de matrim. cap.* 84. *n.* 7. præciſè, & in rigore non videtur hoc onus ſub peccato mortali Parochis imponere.

Quis libidinis cauſa rapuit virginem, & adhuc in ſua poteſtate exiſtens, cum illa matrimonium contraxit, quæritur an fuerit validum?

Resol. CCLXI.

Negatiuè reſpondet Emanuel Sà *ver. matrimonium, num.* 9. vbi ſic ait. Inter raptorem, & raptam etiam alia cauſa, quàm vt vxor ducatur, quamdiu eſt in poteſtate raptoris, non poteſt fieri validum matrimonium. Ita ille, & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur.

At ego contrariam ſententiam teneo, cum Sanchez *tom.* 2. *liq.* 7. *diſp.* 13. *n.* 4. vbi aſſerit, decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 4. *c.* 6. *de reform. matrim.* ſolum comprehendi raptum qui fit cauſa contrahendi matrimonij, non item ad exercendam libidinem. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docet Coninch *de Sacr. diſp.* 31. *dub.* 4. *num.* 48. & pro ea adducit Mazilla aliam Cardinalium declarationem.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Sà *loco citato*, Henriquez *lib.* 12. *cap.* 4. *num.* 4. & alios in dicto Concil. Tridentino ſolùm eam raptus ſpeciem puniri, per quem vis infertur puellæ, non autem parentibus. Vnde ſi illa conſentiat, etiamſi rapiatur vim parentibus inferendo, validum erit matrimonium; nam intentio Concilio fuit per illud decretum ſucurrere libertati matrimonij, ne id mulier inuita contrahere cogatur; ſed hoc non accidit, quando illa conſenſit; ergo, &c. Ita hanc ſententiam docet Sanchez *vbi ſupra, num* 3. & probabilem putat Coninch *loco citato*, & tenet Filliucius *tom.* 1. *tract.* 10. *par.* 2. *cap.* 8. *num.* 265.

An affinitas ex copula fornicaria contracta, impediat matrimonium poſt Baptiſmum contrahendum?

Resol. CCLXII.

Affirmatiuè reſpondet Coninch *de Sacram. diſp.* 32. *dub.* 4. *n.* 57. & Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tract.* 10. *part.* 4. *cap.* 6. *nu.* 6. cum aliis, quia tunc contrahentes ſubduntur legibus Eccleſiæ.

Sed ego probabilem etiam contrariam ſententiam exiſtimo, quam tuetur Henriquez *lib.* 11. *c.* 1. *n.* 2. & *c.* 3. *n.* 4. quem citat, & ſequitur Sanchez *de matr. tom.* 2. *lib.* 7 *diſp.* 65. *num.* 10. Et ratio eſt, quia cùm illa affinitas non ſit vinculum naturale, & ſubinde non contrahatur tempore infidelitatis, nil eſt quod poſt Baptiſmum impediat matrimonium inter illum infidelem, & conſanguineam mulieris ante Baptiſmum fornicariè cognitæ.

Negant igitur hi Doctores, ſpectato iure naturali, vllam affinitatem ex copula fornicaria contrahi. Hinc infertur, vt ego his diebus conſultus reſpondi, quòd ſi quis in infidelitate fornicatus fuit cum Titia, poſtea baptizatum non prohiberi, vt in vxorem non ducat filiam, vel ſororem eiuſdem Titiæ.

An coniux infidelis, quæ ad fidem coniugem ſequi noluit, poſſit nouum ſibi coniugem eligere?

Resol. CCLXIII.

Affirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 77. *n.* 6. vbi ſic ait. Licet infideli diſſoluto ſemel fidelis matrimonio ad aliud tranſire. Ducor, quòd nullo iure interdicatur infideli hic tranſitus, non enim humano Eccleſiaſtico, cùm Eccleſia careat iuriſdictione in infideles: ius verò ſæculare nullibi reperitur. Nec ius diuinum naturale id infidelibus prohibet, quia etſi peccat violans ius diuinum naturale legis prioris matrimonij, qua adſtringebatur ſequi priorem coniugem ad fidem conuerſum, at priori illo matrimonio iam penitus diſſoluto, nulla lex diuina naturalis prioris matrimonij, quod iam nihil eſt, ſupereſt, qua hic infidelis arceatur ab alio matrimonio, nec aliud ius diuinum id vetans reperitur. Hæc omnia Sanchez.

Sed aduerſus illum tenet Baſilius Pontius *de matr. lib.* 5. *c.* 48. *n.* 25. vbi probat ſuam ſententiam ex *cap. ſi infidelis* 18. *q.* 2. & ex D. Thom. *in* 4. *ſent. diſt.* 37. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 3. vbi ſic aſſerit. Poſtquam fidelis contraxit, ſolutum eſt vinculum matrimonij ex vtraque parte, quia matrimonium non claudicat quantum ad vinculum, ſed quandoque claudicat quantum ad effectum. Vnde in pœnam vxoris infidelis ei indicetur, quòd non poſſit cum alio contrahere magis, quàm ex virtute matrimonij præcedentis, ſed ſi poſtea conuertatur, poteſt ei concedi diſpenſatiuè, vt alteri nubat, ſi vir eius aliam duxerit vxorem. Sic D. Thomas.

Nota verò quòd hanc pœnam non Eccleſia, ſed Deus infligit propter iniuriam, qua infidelis ipſum Deum, veram fidem, & veritatem Sacramenti afficit, cuius pœnæ Eccleſia eſt promulgatrix. Ex quibus facile refelles, quæ pro ſua ſententia adducit Sanchez. Ita Pontius.

At his non obſtantibus mihi opinio Sanchez probabilis etiam videtur, & illam nouiſſimè docet Filliucius *tom.* 1. *tract.* 10. *p.* 1. *c.* 7. *n.* 248. Barboſa *in collect. tom.* 4. *p.* 2. *Decreti, cauſa* 28. *q.* 2. *c.* 2. *n.* 8. & Coninch *de Sacr. diſp.* 26. *dub.* 5. *concl.* 2. *n.* 61. vbi ſic ait. Quod autem aliqui dicunt, infideli in pœnam prohiberi ſecundas nuptias, ſine fundamento dicunt. Ita ille, non rectè quidem; nam Pontij, & D. Thomæ opinio non caret etiam ſua probabilitate.

An coniux infidelis volens poſt Baptiſmum contrahere matrimonium, teneatur requirere conſenſum coniugis infidelis in remotiſſimis partibus habitantis?

Resol. CCLXIV.

Hic caſus poteſt frequenter accidere, vnde notandum eſt, vt *ſupra* diximus, quòd vt coniux infidelis poſt Baptiſmum poſſit contrahere aliud matrimonium cum fideli, tenetur requirere coniugem infidelem, & monere an velit conuerti, ſeu cohabitare ſine ſcandalo, & iniuria creatoris cum ipſo, & illa renuente hoc facere, poteſt poſtea liberè aliud inire matrimonium. Hoc ſuppo

UGR Biblioteca Universitaria

ſuppoſito, quæritur an talis monitio requiratur, quando coniux infidelis adeò diſtet, vt commodè requiri nequeat? Et in hoc caſu negatiuam ſententiam docet Sanchez *de matr. tom. 2. lib. 7. diſp. 74. num. 12.* aſſerens, quoties infidelis adeò diſtat, vt commodè requiri nequeat, non eſt opus monitione, quia vt res modo ſe habent, eſt moraliter certum fore, vt nolit conuerti, & relinquere ſuos, vt legitimè cohabitet, atque requiſitio eſt moraliter impoſſibilis. Sic ille.

Aduersùs quem nouiſſimè inſurgit Baſilius Pontius *de matrim. lib. 7. c. 48. n. 12.* vbi ita ait. Si reperiri non poſſit, vel ob difficultatem viæ, & itineris, cùm in remotiſſimis verſetur regionibus, vt euenit in his, qui ex Æthiopia captiui, vel ſerui auferuntur, vel ignoratur vbi ſit alter coniux, adhuc nubere non poteſt, quidquid dicat Sanchez, niſi diſpenſatio Pontificis accedat, qua ſuppleatur ea admonitio iure præſcripta. Ita Pontius.

Sed ego vtramque opinionem exiſtimo probabilem eſſe, & ita cum Sanchez tenet Filliucius *tom. 1. tract. 10. part. 2. c. 7. n. 24.* & Riccius *in praxi, part. 1. reſol. 240. n. 2.* Coninch *de Sacram. diſp. 26. dub. 5. conc. 2. num. 62.* & cùm Pontio tenet Rebellius *part. 2. lib. 3. q. 10. ſect. 2. n. 12.*

An orationes, & cæremoniæ, quæ pro ſecundis nuptijs deſtinatæ ſunt, poſſint tempore prohibito Aduentus & Quadrageſimæ miniſtrari?

Resol. CCLXV.

AD hanc dubitationem ita reſpondet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 6. c. 8. num. 13.* Nonnulli viri docti huius Academiæ Salmanticenſis exiſtimarunt nullam incurrere pœnam clericum, qui temporibus prohibitis adminiſtrat ea, quæ Eccleſia deſignat pro ſecundis nuptiis, eo fundamento commoti, quòd illa non ſit nuptialis benedictio. Cæterùm ſi rem iſtam attentiùs conſideraſſent, aliter reſpondiſſent. Mihi enim ſemper viſum eſt neque eas cæremonias, quæ pro ſecundis nuptiis deſtinatæ ſunt, poſſe tempore prohibito miniſtrari ſine culpa, & pœnis iure latis. Et in primis ad id me mouet, quod proximè ſuperioribus annis vidi in hac Salmanticenſi vrbe. Nam quidam nobiliſſimi vidui contrahere volebant matrimonium, & cùm eſſet quadrageſimale tempus, diſpenſationem à Sedis Apoſtolicæ Nuntio poſtularunt, quam denegauit. Quod magno argumento eſt etiam eam cæremoniam, licèt non appelletur nuptialis benedictio, eſſe prohibitam illo tempore. Deinde me mouet, quòd iura, & antiqua, & recentiora vniuersè loquuntur & de matrimonio, & ſolennitate nuptiali. Sicut ergo antiquis canonibus etiam viduorum coniugia erant prohibita, ita & ſolennitas illa nuptialis in nuptiis viduorum de more Eccleſiæ adhibita, prohibita cenſetur. Præterea, quia canones tam antiqui, quàm recentiores vniuersè prohibent ſolennitatem nuptialem, & non ſolùm nuptialem benedictionem; illæ autem cæremoniæ, licèt non ſint nuptialis benedictio, ſunt tamen pars ſolennitatis nuptialis, vt ſatis notum eſt. Ergo, &c. Ita Pontius *vbi ſuprà.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd licet adſit conſuetudo, vt etiam ſecundæ nuptiæ benedicantur, quando alter coniux benedictionem non ſuſcepit, ſiue ſit vir, ſiue fœmina, attamen talis conſuetudo non obligat ſub mortali, quia eo rigore inducta non eſt, & ita docet Filliucius *tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 4. n. 168.* qui citat Henriquez, & Sanchez.

Adde quòd Sotus *in 4. diſt. 28. q. 1. art. 2.* Emanuel Sà *verb. matrimonium, n. 6.* & alij, vt *ſuprà* viſum eſt, probabiliter aſſerunt benedictionum omiſſionem ſecluſo ſcandalo, & contemptu non eſſe peccatum mortale, quia tantùm eſt omiſſio cuiuſdam ſacramentalis non tanti momenti. Vide etiam Filliucium *loco citato, n. 165.*

An tempore Aduentus, & Quadrageſimæ ſit peccatum mortale traducere ſponſam ſolenniter in domum ſponſi, & conuiuia ſolemnia facere?

Resol. CCLXVI.

NEgatiuè reſpondet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 7. n. 18.* vbi ſic ait. Verùm vt meam ſententiam explicem, ſolas nuptiarum benedictiones hoc tempore vetitas eſſe ſub mortali exiſtimo, quia generali conſuetudine receptum eſſe video, vt ſponſæ eo tempore in ſponſi domum traducantur, conuiuiáque fiant, ac alia lætitiæ ſigna præbeantur conniuentibus Prælatis. Quare ſi hæc moderata ſint, nullam culpam agnoſco, ſi aliquantulus ſit exceſſus, ſolam venialem, mortalem autem minimè, niſi vbi nimius eſſet exceſſus, ita vt ſanctita i prædictorum temporum notabiliter detraheretur, & anſa notabilis iure optimo offenſionis, ac ſcandali ſpectantium animis tribueretur. Ita Sanchez.

Sed contrariam ſententiam tenet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 6. c. 8. n. 10.* vbi probat ſponſum traducentem ſolenniter ſponſam in domum ſuam, ac conuiuia facientem peccare mortaliter.

Verùm mihi opinio Sanchez videtur etiam probabilis, & illam nouiſſimè docet Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 14. diffic. 2. num. 4.* vbi ita aſſerit. [En eſte tiempo lleuar à la muger à caſa con ſolennidad, y ſeñales de alegria, dizen muchos, que ſeria pecado mortal, aunque Sanchez con otros dize; que ſolas las benediçiones ſerian pecado mortal, porque eſta aſſi recebido en vſo, la qual ſentencia es mas manſa y probable, y ſe puede ſeguir] Sic ille, & ego.

Ex his infertur non bene Syluestrum *verb. matrimonium 7. q. 2.* Emanuelem Sà *verb. impedimenta matrimonij non dirimentia, num. 2.* Veracruz *in ſpeculo, part. 1. art. 14. concluſ. 4.* Bartholomæum Ledeſmam *de matrim. dub. 60. concl. 3.* Cucum *lib. inſtit. tit. 12. n. 9* & alios, aſſeruiſſe omnem traductionem ſponſæ in domum ſponſi, etiam abſque ſolennitate, interdictam eſſe feriarum tempore. Et etiam parum probabiliter loquuti ſunt Paludanus *in 4. diſt. 32. q. 1. art. 4.* D. Antonius *part. 3. tit. 1. cap. 17 in fine.* Roſella *verb. impedimentum, imped. 17.* Angelus *verb. debit. n. 1.* Tabiena *verb impedimentum, imped. 14. q. 2. n. 3. in fine.* Caietanus *in ſum. ver. matrimonium, c. vlt. §. in publico autem loco.* Armilla *ver. matrimonium, num. 64.* & alij aſſerentes non licere hoc tempore feriarum conſummare matrimonium (nullum enim eſt peccatum) ſi his temporibus conſummentur matrimonia, ſiue de prima conſummatione, ſiue de ſequentibus ſermo ſit, vide Baſilium Pontium *vbi ſuprà, n. 8.* Coninch *de Sacram. diſp. 30. dub. 3. conc. 4. n. 37.* Sanchez *loco citato, n. 23.* & alios penes ipſos, Filliucio *tom. 1. tract. 10. par. 2. cap. 9. n. 271.*

An licitè contrahatur matrimonium tempore interdicti?

Resol. CCLXVII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Sanchez *de matr. tom. 2. lib. 7. diſp. 8. num. 2.* quia ea ſola Sacramenta cenſentur tempore interdicti vetita, quæ purè ſacramenta ſunt, & omnino ſpiritualia. Sed matrimonium eſt contractus quidam naturalis, cui per accidens adiecit Chriſtus ſacramenti rationem. Ergo, &c.

Sed more ſuo aduersùs Sanchez inſurgit Baſilius Pontius *de matrimonio, lib. 6. cap. 9. num. 3.* quia generali prohibitione vetitum eſt Sacramenta miniſtrari tempore interdicti, exceptis, Baptiſmo, Confirmatione, Pœnitentia, & Euchariſtia per modum viatici, vt patet ex *c. alma mater. de ſent. excom. in 6. c. quoniam, eod. tit. c. non eſt vobis, de ſponſalibus, & cap. quod in te, de pœn. & remiſſ.* Cùm ergo matrimonium, verè, & propriè ſacramentum ſit, nec

excipia

excipiatur alibi ab ea generali prohibitione, illa comprehendi cenſetur, argum. *Clementina* 1. §. *porro*, *de ver. ſignificat.* Neque obſtat ratio Sanchez, nam cùm iam verè & propriè Sacramentum ſit, & in ratione ſacramenti etiam ſpirituale ſit, & Eccleſia generaliter prohibeat tempore interdicti miniſtrari Sacramenta præter ſupradicta, non eſt cur ab eo generali prohibitione excludamus ſacramentum matrimonij. Ita Pontius.

Verùm ego vtramque ſententiam probabilem eſſe puto, & ideò negatiuam cum Pontio tenet Suarez *tom.* 5. *diſp.* 32 *ſect.* 1. *n.* 51. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 32 *tract.* 2. *c.* 27. *n.* 28. Filliucius *tom.* 1. *tra.* 18. *c.* 2. *n.* 51. & alij. Affirmatiuam verò cum Sanchez tenet Coninch *de Sacr. diſp.* 17. *dub.* 2. *n.* 47. Auila *de cenſ. part.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 1. *dub.* 6. Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 19. *diffi.* 4. *n.* 10. & alij.

Sed ſtando in opinione affirmatiua aſſero cum eodem Sanchez *num.* 5. quod nihil refert ſi contrahentes ſint ſpecialiter & perſonaliter interdicti, poſſunt enim licitè copulari; quia ſub illo interdicto non comprehenditur matrimonium, niſi ſit expreſſum, & à fortiori dicendum eſt ex ſupradictis tempore interdicti fieri poſſe matrimonij denunciationes, vt docet Paludanus *in* 4. *diſt.* 26. *q.* 2. *art.* 2. *n.* 12. & alij.

An qui matrimonium contrahit cum excommunicato, peccet mortaliter.

Resol. CCLXVIII.

Prima opinio affirmat, & ita docet Petr. de Ledeſma *de matr. q* 59. *art.* 1. § *pen.* Viguerius *lib. inſt. cap.* 16. §. 7 *ver.* 8. *impedim.* 1. & ſaltem peccare non explicando culpæ qualitatem, docet D. Thomas *in* 4. *diſt.* 39. *q. vnica*, *art.* 5. *ad* 5. Toletus *lib.* 7. *c.* 7. *n.* 1.

Secunda opinio diſtinguit, & illam docet Baſilius Pontius *de matr. lib.* 6. *c.* 10. *n.* 3. vbi ſic ait. Petere ab alio excommunicato, ſiue denunciato, ſiue non denunciato, vt contrahat dum ille abſolui ab excommunicatione non poteſt, quia non habeat copiam abſoluentis, vt ſi ſit excommunicatio reſeruata à iure, vel ab homine, peccatum mortale eſt, quia petitur ab eo actus, quem non poteſt facere benè, ſed neceſſariò malè. At ſi poteſt abſolui quia copiam habet, nec peccat, qui contrahit cum excommunicato ſiue denunciato, ſiue ſecus, quia petit ab illo actũ, quem poſſet bene facere, & ſine peccato, & ſua culpa facit malè, vnde duo peccata erunt in eo, qui contrahit cum excommunicato excommunicatione maiori, quando abſolui non poteſt ab ea excommunicatione, antequam contrahat, & quia ipſe communicat in Sacramentis cum illo, & quia inducit illum ad indignè miniſtrandum, & recipiendum, imò tria peccata committit, eſt enim cauſa duorum peccatorum in proximo. Ita Pontius.

Tertia opinio, quam ego ſequor, abſolutè negat vllam eſſe culpam contrahere ſcienter cum excommunicatione maiori ligato, niſi denunciatus ſit; aut notorius clerici percuſſor. Et ita docet Guttierrez *de matr. cap.* 83. *n.* 7. & ante illum Sanchez *tom.* 1. *lib.* 7. *diſp.* 11. *num.* 8. ex fauore Concilij Conſtantienſis, & ex aliis rationibus, quas videbis apud Sanchez, nam ego breuitati ſtudeo.

An matrimonium Catholici cum Hæretico ſit licitum cum periculo peruerſionis, quando tamen ex magna aliqua cauſa contrahitur?

Resol. CCLXIX.

Matrimonium Catholici cum infideli, hæretico vel pagano non eſſe ita intrinſecè malum, vt nulla circumſtantia reddi poſſit licitum, ſed aliquibus additis, vel mutatis circumſtantiis, licitè aliquando poſſe, & ſine peccato contrahi, docuerunt Sanchez *de matrimon. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 72. *num.* 5. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 21. *qu.* 5. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 10. *cap.* 6. *part.* 2. *quæſt.* 2. Coninch *de Sacram. diſp.* 31. *dub.* 3. *concl.* 3. Bellarminus *de matrim. lib.* 2. *cap.* 23. *propoſ.* 4. Reginaldus *in praxi*, *tom.* 2. *lib.* 23. *n.* 169. Serarius *in opuſc. de matr. Cathol. cum hæret. n.* 18. & alij.

Difficultas eſt, an etſi probabili periculo peruerſionis dictum matrimonium ſit licitum ex magna aliqua & eximia cauſa, puta, vel augmenti, & propagationis Eccleſiæ, vel tranquilli eius ſtatus, vel libertatis Catholicorum, qui ſub aliquo hæretico Principe, & Conſiliariis hæreticis oppreſſi teneantur. Hoc dubium apud neminem inueni, niſi apud doctiſſimum Baſilium Pontium *de matrim. in appendice*, *cap.* 6. vbi affirmatiuam ſententiam ex pluribus tenet. Et ratio eſt, quia exponere ſe periculo ſalutis ſpiritualis amittendæ, quamuis peccatum ſit, non tamen ex his peccatis eſt, que quauis circumſtantia poſita, vel detracta ſuam deformitatem retinent, ſed eius malitia pendet ab his, vel illis circumſtantiis. Vnde ea expoſitio periculi non erit peccatum, quando ex magna fiat, & vrgenti cauſa: tunc enim non eſt amare periculum, ſed amare illud ingens bonum, ad quod ſine eo periculo perueniri non poteſt, & ideò periculum adeat inuitus, non amans. Sed totum hoc accidit in caſu propoſito. Ergo, &c. Non eſſe autem peccatum exponere ſe periculo ſpiritualis ſalutis ex cauſa aliqua vrgenti, docet D. Thomas *in* 2. 2. *q.* 10. *art.* 9. *in corpore.* Armilla *verb. periculum*, Graffius *de arbit. confeſſ.* 2. *c.* 49. *n.* 5. Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 3. Lopez *in inſtruct. punct... part.* 1. *c.* 20. *concluſ.* 1. & 4. Nauarrus *in man. c.* 3. *n.* 14. & *in cap. negot a*, *de pœnit. d. ſt.* 5. *n.* 8. Henriquez *lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 3. Sed audiamus de hac re diſſerentem Caietanum *in ſumma, verb. periculum*, ſic enim ait. Secundò, eundo ad locum, ſiue ſocietatem, vbi eſt periculum peccandi mortaliter propter aſpectum, perſuaſionis commoditates, aut aliquid huiuſmodi, & hoc quidem ſi ſine vrgenti neceſſitate fit, ad incautelæ peccatum ſpectat, non eſt autem ex ſuo genere peccatum mortale; quia in ſuæ libertatis arbitrio reſtat peccare mortaliter, etiam præſentibus talibus occaſionibus peccandi. Ita ille; hinc Emanuel Sà *verb. abſolutio*, *n.* 12. ſic aſſerit. Item abſolui poteſt, qui ex rationabili, & iuſta cauſa non vult omittere peccandi occaſionem, modò proponat firmiter non peccare, etiamſi aliquoties ſit relapſus.

Igitur ex his omnibus apparet offerre ſe periculo peccandi, tunc eſſe peccatum, quando fit ſine cauſa vrgenti, vel neceſſitate ad id obligante, non verò ſi talia adſit cauſa, & cauſa etiam ſufficit, eſſe non ſolùm pro bono ſpirituali, ſed etiam pro aliquo bono temporali. Nec requiritur vt ſemper ſit cauſa inuoluntaria, aut ex neceſſitate proueniens, ſed ſatis eſt, etiamſi ſit cauſa voluntariè quæſita. Hæc omnia Baſilius Pontius *vbi ſupra.*

Ex quibus cum Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.* 3. §. 1. *dub.* 6. *n.* 23. & 24. & alij infert poſſe hominem aliquod medicamentum ſumere ad aſſequendam ſalutem, quamuis probabiliter putet ex eo futuram ſeminis effuſionem.

An quando aliqui pro aliis præſentibus, & tacentibus contrahunt ſponſalia, horum taciturnitas ſit ſignnm ſufficiens interni conſenſus?

Resol. CCLXX.

Svppono eam taciturnitatem ſufficere, quando illi ex horum mandato contrahunt. Secundò, certum eſt etiam quando parentes ita contrahunt pro filiis, horum taciturnitatem eſſe ſufficiens ſignum conſenſus, & hoc habetur expreſsè *in c. vnico, de deſponſ. impub. in* 6. Difficultas eſt quando contrahit non pater, vel mater, ſed alij, Prima opinio negat, & ita docet Sanchez *to.* 1. *lib.* 5 *diſp.* 22. *n.* 7. cum aliis penes ipſum, quia *in c. vnico*, tanquam quid ſpeciale hoc de parentibus ſtatuitur. Et ita tenet nouiſſimè

UGR Biblioteca Universitaria

nouiſſimè hanc ſententiam Molinus *de ritu nupt. lib. 1. compar.* 11.*n.*38. & Barboſa *in collect. tom.*4.*lib.*4. *ſexti Decret. tit.*2.*cap.vnico, n.*12.

Secunda opinio affirmat, quam tuetur inter recentiores Baſilius Pontius *de matr. lib.*2. *c.*14.*n.*7. & illam non ſolùm procedere in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro externo eſſe amplectendam demonſtrat.

Sed mihi opinio Sanchez magis placet, neque vrget illa regula iuris, quòd qui tacet conſentire videtur; nam reſpondeo tacentem cenſeri conſentire, quantum eſt in ſui fauorem, non verò in ſui præiudicium, vt eſt in caſu noſtro. Non eſt tamen negandum ſententiam Pontij eſſe probabiliſſimam, quam tenent Doctores, quos citat, & ſequitur Henriquez *lib.*11.*c.*2.*n.*6. *iuncto comm. littera P.* vnde immeritò illam falſam vocauit Guttierrez *de matr. c.*13.*n.*2. contra quem etiam teneo probabilem eſſe ſententiam Ægidij Coninch *de Sacr. diſp.*21.*dub..n.*37. aſſerentis id quod prima opinio Sanchez aſſerit de patre, & matre, aſſerendum eſſe de tutoribus: ſecus autem de iis, quorum curæ illi non ſunt ea ratione commiſſi, vide etiam Layman *in Theol. mor. lib.*5.*tr.*10.*p.*1.*c.*2.*n.*13.*in fin.* Et omnia ſupradicta procedunt, etiamſi parentes contraherent ſponſalia coram filiis emancipatis, & ſpuriis.

An quando parentes, & tutores pro filijs, & pupillis abſentibus contrahunt ſponſalia, & hi poſtea id ſcientes non contradicunt, cenſeantur conſentire?

RESOL. CCLXXI.

PRima opinio affirmat, ſic Henriquez *lib.*11.*c.*13.*n.*5. Sotus *in* 4.*diſt.*27. *q.*2. *art.*2.*ad* 1.& alij. Et ratio eſt, quia eadem prorſus eſt ratio, ac quando ipſis præſentibus, & tacentibus parentes contrahunt.

Secunda opinio negat, ita Baſilius Pontius *de matrim. lib.*2.*c.*14.*n.*14. Sanchez *to.*1.*lib.*1.*diſp.*44.*n.*16. quia textus *c. vnic. de deſponſ. impub. in* 6. agit de ſponſalibus à parentibus nomine filiorum præſentium, & tacentium contractis, ideo in noſtro caſu non ſufficit poſtea ſcientes non contradicere, ſed requiritur, vt hi iam certiores facti ſponſalia à patribus abſentibus contracta, tacitè, vel expreſſè aliquo ſigno ſufficienti ratificent.

Tertia opinio eſt Ægid. Coninch *de Sacram. diſp.* 21. *dub.*3.*n.*39. aſſerentis, quòd quando hi reſciſcunt per aliquem, ad quem non pertinet rem geſtam ad eos referre, ipſos tacendo non cenſeri conſentire, quia non tenentur huic vllo modo aſſentire. Quandò verò id ipſis proponitur per ipſos parentes, aut curatores, ſi taceant, cenſeri conſentire, quia tenentur his talia iis proponētibus mentem ſuam aperire, atque ita vel contradicere, vel conſentire; quod cenſentur facere dum tacēt: quare ſi rem ipſis proponant coram parte, fient ſtatim ſponſalia; ſecus eſt ſi eam hac abſente, iis proponant: tunc enim non erunt ſponſalia, donec pars per ipſos minores, aut alium ab iis ad hoc deſtinatum cognoſcat eorum conſenſum, eúmque acceptet. Ita Coninch. Mihi verò ſecunda ſententia magis placet, licèt alias probabiles eſſe exiſtimem.

An quod dictum eſt de ſponſalibus, dicendum ſit de matrimonio, videlicet, vt ſit validum, ſi illud parentes contrahunt præſentibus, & tacentibus filijs?

RESOL. CCLXXII.

AFfirmatiuam ſententiam tenent communiter Doctores ex auctoritate Bonifacij *in d. cap. vnic. de deſponſ. impuber. in* 6. dummodo tale matrimonium ſit contractum coram Parocho & teſtibus.

Tamen in gratiam ſtudioſorum non reticebo hic adnotare ea, quæ adducit Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 2. *c.*14.*n.*3. vbi ſic ait. An diſpoſitio Bonifacij locum etiam habeat in matrimoniis, quæſtionem habet; video communem eſſe Doctorum ſententiam in illis locum habere, nonnullis exceptis. At niſi me tot Doctorum auctoritas detineret, planè cum his paucis ſentirem, nempe hanc Bonifacij conſtitutionem non habere locum in matrimoniis, ſed tantùm in ſponſalibus de futuro; inductus duobus fundamentis. Primum eſt ex verbis ipſius conſtitutionis, ſi enim in ea planè agitur de ſponſalibus de futuro, cur ad matrimonium extendimus? Agere autem Pontificem de ſponſalibus de futuro, planè conſtat ex omnibus, quæ in ea conſtitutione continentur; nam in §. 1. planum eſt cùm per Innocentij III. conſtitutionem *in cap. fin. de deſponſ. impuber.* inter ſeptennes non matrimonia, ſed ſponſalia eſſe poſſint. In §. autem 2. ſpeciatim agit de matrimoniis eorum impuberum, quæ tantùm fictione iuris ſunt ſponſalia. In 3. quoque §. id pleniſſimè conſtat; quia agitur de ſponſalibus contractis in filiorum abſentia, & illis ignorantibus. Quis autem dicat matrimonium contrahi in filiorum abſentia, & illis ignaris? neque id vlli in mentem venire poteſt. Præterea, quia vel Pontifex in iſto §. agit de ſponſalibus, & matrimoniis, vel tantùm de ſponſalibus, ad matrimonium autem extenditur à Doctoribus. Primum dici non poteſt, vt probatum eſt, neque ſecundum, non enim ea quæ de ſponſalibus dicuntur, ad matrimonia etiam extendi ſemper debent; cùm enim ſtrictior ſit obligatio matrimonij, quàm ſponſalium, multo plura requiruntur exactiùs ad matrimonium quàm ad ſponſalia. Hæc enim multis de cauſis diſſolui poſſunt, matrimonium autem indiſſolubile eſt. Vnde quamuis ſponſalia à parentibus celebrata, præſente filio, atque tacente ſuſtineri poſſint, & ſic ſtatuat Pontifex, non idem de matrimonio dicendum videretur, cùm ad matrimonium plena libertas requiratur, & facillimum ſit filium, vel filiam metu reuerentiali impediri, metum autem reuerentialem impedire matrimonium dicam poſtea. His accedit, quòd cùm tota hæc diſpoſitio de valore ſponſalium, quæ celebrant parentes pro filiis, illis tacentibus, & præſentibus, nitatur in quadam præſumptione conſenſus tacentis, non eſt firmum aliquod fundamentum eos iudicaſſe eam taciturnitatis præſumptionem ſufficientem ad iudicandum validum matrimonium, cùm ſit res longè maioris momenti, & quæ magis veritate ipſa decidenda eſt, quàm præſumptionibus, aut illis efficaciſſimis, & vrgentiſſimis. Ita Pontius ſolidè, & ſubtiliter, vt ſemper ſolet.

Doctores verò, qui aſſerunt conſtitutionem Bonifacij *in d.c. vnico*, agere tantùm de ſponſalibus, & non eſſe extendendam ad matrimonium, hi ſunt, Gabriel *in* 4. *diſt.*27.*p.*1.*art.*2.*concl.*4. Angelus *ver. matrimonium* 2.*n.*5. & nonnulli recentiores, quos refert Petrus de Ledeſma *de matrim. qu.*45.*art.*2. *dub.*3. & ex Theologis Societatis Ieſu Henriquez *lib.*11.*c.*2. *nu.*6. *iuncto commento in litt. P.* vide etiam Baſſoli *in* 4. *diſt.*27. *q.*1. *art.*1.

Sed ſtando in prima opinione, quæ, vt diximus, eſt communis, hoc non obſtante, non erit validum matrimonium, quando puella tacet, & nullus pro ea reſpondet, quia conſenſus ipſius non ſufficienter exprimitur per taciturnitatem, niſi parentes pro ipſa reſpondeant. Dixi, niſi parentes pro ea reſpondeant; nam non ſufficit alium extraneum repromittere, ſed opus eſt, vt reſpondeat pater, vel mater, aut tutor; nam hi cenſentur agere in gratiam, & fauorem puellæ, cuius curam gerunt, & conſequenter, tunc valet regula, quòd qui tacet conſentire videtur; & ita obſeruat doctus Bonacina *de matrim. q* 2. *punct.*1.*n.*8. & alij, licèt Sylui*us in* 3.*p.q.*45.*art.*2. contrarium doceat, nempe in tali caſu valere matrimonium, etiamſi extranei repromittant.

Verùm pro coronide huius reſolutionis ponam hic verba Ioannis Guttierrez *de matrim. c.*13.*n.*9. ſic aſſerentis. Vidi in praxi obſeruari pro ſecuriori cautela, quòd etiamſi parentes ſint cum filiis tempore contrahendi matrimonij, & illi hæc aperiant Parocho cum teſtibus; nihilo

UGR Biblioteca Universitaria

nihilominus ipſe Parochus interrogat filios contrahentes, eorúmque exquirit conſenſum, non verò parentum, conformans ſe cum diſpoſitione Concilij Tridentini, ibi, *Vbi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo conſenſu intellecto*, &c. Interrogatio igitur ipſorum contrahentium requiritur. Verùm ſi hoc non fieret, ſed potiùs parentes interrogarentur à Parocho coram teſtibus præſentibus & intelligentibus ac tacentibus ipſorum filiis, contraherent matrimonium nomine ipſorum filiorum; quia præſentia, & taciturnitas filiorum quorum nomine eorum parentes contrahunt matrimonium, ſufficiens externum ſignum eſt conſenſus interni, iuris præſumptione, & diſpoſitione *in cap. vnico, de deſponſ. impub. in 6.* quod Concilium Tridentinum non corrigit, nec de hoc caſu loquutum eſt, ſed de frequentiori, & regulari; ſcilicet quando ipſimet coniungendi matrimonialiter per ſe contrahunt, nulla facta mentione de parentibus. Noſter igitur caſus, tanquam omiſſus, remanet ſub diſpoſitione iuris communis, argum. *l. commodiſſimè, cum ſimili, ff. de liber. & poſthum.* Ita Guttierrez.

An maior vſus rationis requiratur ad contrahenda ſponſalia, quàm ad peccatum mortale?

RESOL. CCLXXIII.

AFfirmatiuè reſpondet Bonacina *de matr. q. 1. pun. 4. n. 4.* & alij penes ipſum; quia ad peccatum mortale ſufficit conſenſus, & aduertentia mali præſentis; ad ſponſalia verò requiritur cognitio futurorum.

Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Baſilio Pontio *de matrim. lib. 4. c. 1.* vbi ſic aſſerit. Ea deliberatio, ſiue ea libertas cum ea conſideratione neceſſaria eſt ad contractum matrimonij, & ad ſponſalia, quæ neceſſaria eſt ad peccatum mortale. Ita ille, & ante illum Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 16. n. 16.* Et ratio eſt, quia ſi ea futurorum prouidentia, quam poſtulat Bonacina, & alij, deſideraretur in contrahendis ſponſalibus, incautè à iure præſcriptum eſſet tempus ſeptem annorum, vt ineantur ſponſalia, quod decernitur *in l. in ſponſal. 2. ff. de ſponſalib. & in cap. litteras, cap. acceſſit, c. ad diſſoluendum, de deſponſ. impub.* Deinde ſi is vſus rationis, qui in ſeptennio communiter adeſt, ſufficit ad obligandum pro voto ſolennis Ordinis ſacri, & pro voto religionis, quæ eſt obligatio ſtatus perpetui. Ergo maiori ratione ſufficiet ad contrahenda ſponſalia, vide Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 3. c. 17. §. 1. n. 6.* Coninch *de Sacram. diſp. 21 dub. 5. n. 49.* & alios.

An ſeptennium requiſitum ad contrahenda ſponſalia, eſſe debeat omnino completum?

RESOL. CCLXXIV.

AD hanc quæſtionem affirmatiuè reſpondet Coninch *de Sacr. diſp. 21. dub. 4. n. 51.* quia ſicut quando iura alicui res præſcribunt certum pretium, hoc conſiſtit omnino in indiuiſibili, ita etiam quando alicui actioni præſcribunt certam ætatem agentis; quia ideo certum pretium, ac ætatem agentis præſcribunt, ne quiſquam ſuo iudicio poſſit ea mutare; ſufficeret tamen inchoatum eſſe vltimum diem anni ſeptimi, quia eodem modo requiritur ætas ſeptem annorum ad ſponſalia, ſicut requiritur in maribus ætas quatuordecim annorum ad condendum teſtamentum, ſed in fauorem teſtamenti, ad hoc ſufficit inchoaſſe vltimum diem anni 14. vt patet in *l. qua ætate, ff. de teſtam. & qui teſtamenta*, &c. Ergo idem ſufficiet in ſponſalibus, quæ non ſunt minus fauorabilia. Ita Coninch, & hanc ſententiam docet etiam Pontius *de matr. lib. 12. c. 5. n. 3.* Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 16. n. 4.* & alij. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed ego contrariam probabilem etiam eſſe exiſtimo, quæ aſſerit ſufficere ſeptennium moraliter eſſe completum, vt ſi, ait Guttierrez *de matrim. c. 22. n. 6.* duo, vel tres dies deficerent. Sed plus addit Rebell. *p. 2. lib. 4. c. 5. concl. 2. n. 2.* qui citat Sotum, Victor. Veracruz, Sylueſt. D. Antonin. & D. Thom. nempe valida eſſe ſponſalia, etiamſi octo, vel decem dies ad complendum ſeptennium deſint.

Et hæc omnia intelliguntur in foro externo, & quando non conſtat malitiam ſupplere ætatem; nam in foro conſcientiæ valida erunt ſponſalia etiam multo ante ſeptennium contracta, ſi malitia ſuppleat ætatem, cùm eam ſufficiens vſus rationis præuenerit. Et ita ex multis docet Rebellius, & Pontius *locis citatis*, quidquid in contrarium aſſerat Richardus *in 4. diſt. 27. art. 3. quæſt. 1.* Durandus *q. 3. ar. 2.* & Argentina *art. 4.* exiſtimantes ſeptennium ita eſſe requiſitum, vt ſi vterque ſponſus, vel alter ſit minor ſeptennio, irrita ſint ipſo iure ſponſalia.

An ſit peccatum mortale contrahere ſponſalia ante ſeptennium completum?

RESOL. CCLXXV.

DIximus in ſuperiori reſolutione validè aliquando ante ſeptennium expletum cõtrahi ſponſalia. Nunc videndum eſt an contrahantur licitè. Affirmant Sylueſ *in 3. part. q. 43 art. 2.* Rebell. *p. 2 lib. 4. q. 5. n. 4.* Bonacina *de matr. q. 1. punct. 4. n. 6.* Henriquez *lib. 11. c. 13. n. 13.* & alij, & ratio deſumitur ex præcepto poſito *in cap. 2. de deſponſ. impuber* vbi ſic habetur. Diſtrictiùs inhibemus, ne aliqui, quorum vterque, vel alter ad ætatem canonibus determinatam non peruenerint, coniungantur, niſi fortè aliqua vrgentiſſima cauſa neceſſitate interueniente, vtpote pro bono pacis talis coniunctio toleretur.

Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & quoad pueros patet nullum eſſe peccatum; nam vt aſſerit Pontius *de matr. lib. 12. c. 5. n. 4.* ſi malitia ſupplet ætatem, illa ſponſalia valent, ſi non ſupplet, nihil agunt, neque iniuriam inferunt alicui ſacramento; ergo nullo modo peccant. Et hoc vltimum probat etiam neque parentes peccare, quia cùm ſponſalia non ſint ſacramentum, nec ſacramento, nec alicui alteri efficitur iniuria, cùm ex illis ſponſalibus non oriatur obligatio, ſaltem reſpectu illius, qui doli capax non eſt, nec aliquid illicitum permittitur. Ergo, &c. Et ita hanc ſententiam docet Coninch *de Sacr. diſp. 21. dub. 5. concl. 2 n 53.* Villalobos *in ſum. to. 1. tract. 12. diffic. 4. n. 7.* Filliucius *tom. 1. tract. 10. part. 1. cap. 7. n. 259.* Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 17. n. 4.* Guttierrez *de matrim. cap. 2. n. 14.* & nouiſſimè Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 4. tit. 2. c. 2. n. 4.* qui omnes reſpondent ad cap. 2. Nicolai Pontificis *de deſponſ. impuber.* Sed mihi magis placet reſponſio noua, quam adducit Pontius *vbi ſuprà*, qui intelligit textum de coniunctione, hoc eſt, habitatione in eadem domo. Vel dicendum eſt ante Clementem III. valuiſſe matrimonia de præſenti inter impuberes, quæ erãt veluti conditionalia matrimonia. Nicolaus autem, qui multis annis præceſſit Clementem III. ea prohibuit, niſi magni alicuius diſſidij vitandi cauſa fierent, atq; ius iſtud *in d. c. 2.* non corrigit alia iura, quæ matrimonium de præſenti inter impuberes reſoluunt in ſponſalia cùm ſit antiquius; ſed ſtatuit ne talis contractus de præſenti inter impuberes fiat, niſi ex magna cauſa, quem contractum de præſenti inter impuberes poſteriora iura Clementis, Lucij, & Innocentij III. vim tantùm ſponſalium re ipſa habere vel declararunt, vel denuo ſtatuerunt. Ita Pontius, ſed quod quæſitum eſt de ſponſalibus in hac reſolutione, quærendum eſt de matrimonio in ſequenti.

An contrahere matrimonium ante legitimam ætatem, ſit peccatum mortale?

RESOL. CCLXXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docet Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 14. diffic. 12 n. 8.* vbi ſic aſſerit. [El contraher matrimonio de præſente ſin tener edad legitima, eſta

UGR Biblioteca Universitaria

eſta prohibendo en derecho, en el *cap.2. de deſponſ. impub.* y hazer lo contrario es pecado mortal, como ſe vzen à quellas palabras diſtrictiùs inhibemus.] Sic ille, & ante illum Coninch *de Sacr. diſp.21. dub.5. num.54.* Gutierrez *de matrim. cap.2.n.16.* Bonacina *de matr. q.1. punct.4. n.7.* Filliucius *tom.1. tract.10.part.1. c.7.n.259.* & hanc ſententiam docet etiam nouiſſimè Baſilius Pontius *de matr. lib.7.cap.65.num.3.* & docuerat antea Henriquez *lib.11. c.13.n.13.* vnde non eſt dubium eſſe probabiliorem, & communiorem.

Non reticeam tamen negatiuam ſententiam docere Thomam Sanchez *de matr. tom.1. lib.1. diſp.17.n.6.* quia à iure antiquo recedendum non eſt abſque textu expreſſo, & quòd iuris correctio eſt odioſa, & omnino vitanda; *l. præcipimus, C. de appell.* Sed matrimonium de præſenti inter impuberes eſt permiſſum multis canonibus, & interpretantur, quaſi eſſent verba de futuro, *cap. fin. de deſponſ. impub. c.vnic. §. idem quoque, eod. tit. in 6.* Ergo non eſt dicendum, *cap.2.* quod citat correxiſſe hæc iura, cùm optimè poſſit interpretari ne corrigat. Item, quia Panormitanus *eod.c.2.n.5.* & Præpoſit. *ibi n.2.* explicant illum textum, vt tantùm prohibeat, ne impuberes, vel puberes cum impubere contrahant matrimonium, ſimúlque copulæ carnali dent operam, ne poſtmodum de matrimonij valore dubitetur. Quòd ſi vrgeas, textum permittere hanc coniunctionem propter pacis bonum; non poſſe autem permitti copulam; reſpondeo, permitti quidem poſſe, quando iudicio Epiſcopi probabile eſſet malitiam præuenire ætatem; vigentiſſimáque cauſa concurrente, quamuis de potentia ad copulam dubium eſſet aliquale, & ſi experientia facta comperiretur, nondum adeſſe potentiam, eſſet illud matrimonium ſponſalia, iuris interpretatione. Hæc omnia Sanchez.

Sed ſtando in prima ſententia, moderanda eſt cum Paludano *in 4. diſt.28. q.2. art.2. n.8. & 10.* Angelo *ver. matrimonium 3. impedim.16. n.7.* Tabiena *ver. matrimonium.2. q.6. n.7.* Henriquez & Filliucio *locis citatis*, niſi cum Epiſcopi licentia, & iuſta interueniente cauſa, matrimonium ante legitimam ætatem celebretur, ex *c.2. vbi ſupra.* Item ſtando etiam in dicta opinione quæritur.

An ſit peccatum mortale contrahere matrimonium in vltimo die, quo completur legitima ætas?

RESOL. CCLXXVII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.7.c.65.n.1.* vbi ſic ait. In dubio præfinitum tempus completum ſit, inhabiles iudicat Eccleſia, etiamſi exigua temporis diſtantia ſit, neque enim hic locum habet illa regula, *quod parum diſtat, nihil diſtare videtur*, ſicut neque in aliis, in quibus ius præfinitum tempus exigit, vt in anno probationis Religioſi, & in ætate ad Ordines; ſi enim vel vnus dies, aut hora deſideretur, vitiat factum. Cùm enim ius præfiniat tempus, exigátque illud eſſe completum, niſi malitia ſuppleat, non eſt locus paucorum dierum ſupplemento. Quòd ſi illa ſuppleat, parum refert an duo, vel tres dies, aut etiam plures deeſſent. Imò exiſtimo, nec ſatis eſſe, vt impleta ætas cenſeatur vltimum diem inceptum eſſe, quando malitia non ſuppleat ætatem; vt de anno probationis dicendum eſt. Neque obſtat, quòd iure ciuili alia ſit diſpoſitio in teſtamentis, nec enim à iure ciuili ad canonicum in hac re argumentum deſumi poteſt, aut à teſtamentis ad matrimonia, vbi eſt expreſſa deciſio Pontificum. Ita Pontius.

Contrariam tamen ſententiam tenet Barboſa *in collect. tom.1. lib.4. tit.3. cap.14. n.2.* & Villalobos *in ſumma, tom.1. tr.14. diffi.22. n.1.* & alij penes ipſum, vbi ſic aſſerit. [Eſta edad ha de ſer complida, como dize el *c. ex literis*, en eſtas palabras. Donec compleat puer annum decimum quartum. Verdad es, que baſtaria ſi eſtuuieſſen en el vltimo dia, como tiene Syluestro, Ab. Alexandro de Neuo, Sanchez, y otros Iuriſtas, y es la razon, porque ſe determina aſſi en fauor del teſtamento en la ley *qua ætate, ff. de teſtam.* y no es menor el fauor de matrimonio. Mas no baſtaria ſi faltaſſen tres dias, como con otro tiene el miſmo Sanchez, y lo miſmo ſiento ſi faltaſſe vn dia, porque moralmente no ſe juzga por complido año, como ſe juzgaria eſtando en el miſmo dia.] Sic Villalobos.

At Ioannes Guttierrez (attende lector) *de matrim. c.2. n.20.* hoc vltimum contra Villalobos admittit, ſic enim ait. Satis enim erit ſi prima dies anni duodecimi in fœmina, & decimi quarti in viro ſit incepta, quinimo & idem erit dicendum quamuis tres dies ex ea ætate deficiant, ex eo quòd moraliter cenſeatur tunc completa: non enim metaphyſicè compleri requiritur, vt tenet Hoſtienſ. *in c. impuberes, n.5. de deſponſ. impub.* & Veracruz *in ſpecul. part. 1. art.26.* Imò Martinus Ledeſma *in 2. p. lib.4. ſent. q.60. art.1. col. penult ver. hæſitabis*, vlteriùs dicit ſatis eſſe quamuis decem dies deſint. Ita Guttierrez.

Notandum eſt tamen hic obiter validum eſſe matrimonium contractum ante legitimam ætatem, ſi malitia ſuppleat ætatem; vt ex multis notat Barbaſa *in collect. tom.2. lib.4. tit.2. cap.9. num.2.* & patet ex *cap. de illis 2. de deſponſ. impub.*

An ſponſalia metu graui contracta valida ſint, ſi iuramentum accedat, vel iuramentum ſaltem obſeruandum ſit, donec relaxetur?

RESOL. CCLXXVIII.

AFfirmatiuè reſpondet Henriquez *lib.11. cap.9. n.6.* & alij penes Sanchez *vbi infra, n.2.* ſaltem quoad obligationem iuramenti, quia iurans ſoluere vſuras, tenetur obſeruare iuramentum, ex *c. debitores, de iureiur.* quamuis iuramentum non confirmet contractum Ergo, &c.

Hæc ſententia, vt ait Aragon. *in 2.2. q.89. art.7. circa ſolutionem ad 3. §. ſed vltra*, eſt ſatis probabilis: ſed ego contrariam probabiliſſimam etiam eſſe puto, quam tuetur Sanchez *de matrim. tom.1. lib.4. diſp.21. num.3.* & poſt illum Barboſa *in collect. tom.2. lib.4. tit.2. cap.11. n.4.* vbi ſic ait. Nota quòd ſponſalia metu graui contracta non firmantur iuramento, nec ratione illius obligant, aut relaxatione indigent. Sic ille. Igitur dicendum eſt ſponſalia metu contracta eſſe inualida, nec effici valida accedente iuramento, quia iuramentum metu exortum cùm non confirmet contractum, relinquit illum in priſtino valore, aut nullitate: quare ex illis nullum orietur publicæ honeſtatis impedimentum. Vnde dicendum eſt etiam tale iuramentum minimè obligare, & ita non indigere relaxatione. Probatur hæc opinio ex *cap. ex literis, de deſponſ. impub.* per quam irrita ſunt ſponſalia metu contracta, & Alexander de Neuo *ibi num.5.* explicat in caſu, de quo loquitur Summus Pontifex in dicto textu, interueniſſe iuramentum.

Adde quòd dum contractus aliquis ob publicam vtilitatem prohibetur, ſi iuramento ſtabiliatur, iuramentum nullam parit obligationem, nec relaxatione indiget. Sed hoc accidit in caſu propoſito. Ergo, &c. Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ; nam contractus vſurarius prohibetur principaliter ad bonum priuatum, non enim intereſt reipublicæ, ſiue hic ciuis, ſiue ille pecuniam per vſuram extortam comparet, ſponſalia verò coacta ob publicam vtilitatem interdicuntur.

Non relinquam hîc tamen adnotare in gratiam Confeſſariorum, eſſe probabilem illam ſententiam, quæ aſſerit iuramentum metu extortum, non ſolùm non confirmare contractus aliàs inualidos, ſed nec etiam obligare, & proinde nulla indigere relaxatione. Et ita docet Sanchez *tom.1. lib.4. diſp.20. n.3. in fin. & diſp.21. n.5. in fin.* licèt ipſe contrariam ſententiam putet probabiliorem. Vnde ſtante probabilitate alterius ſententiæ multa iuraméta

UGR Biblioteca Universitaria

non obligabunt, ſi metu extorta ſunt, & facta ad confirmandos contractus ipſo iure nullos.

An Epiſcopi poſſint prohibere ne matrimonia domi contrahantur?

Resol. CCLXXIX.

NEgatiuè reſpondent Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.... alleg.*32.*num.*18. & ita declarauit ſacra Cardinalium Congregatio his verbis. Ordinarius non poteſt prohibere, quin matrimonia domi celebrentur ſeruata Concilij forma. Sed cùm maximè deceat, vt in Eccleſia celebrentur, id hortari debent, non præcipere. Et hanc declarationem adducit Rebellius *part.*2.*lib.*2.*q.*7.*ſect.*2.*n.*11. Et ratio eſt, quia vt obſeruat Sanchez *tom.*1.*lib.*3.*diſp.*15.*n.*20. Reginaldus *tom.*2.*lib.*31.*c.*33.*n.*242. & alij, vbi nullum reperitur impedimentum, debet Parochus volentes contrahere matrimonio in facie Eccleſiæ coniungere, vt conſtat ex Concilio Tridentino *ſeſſ.*24. *de matrim. c.*1. vbi ſi nullum legitimum apponatur impedimentum ad celebrationem matrimonij, in facie Eccleſiæ procedatur. Vt autem dicatur matrimonium in facie Eccleſiæ celebrari, non eſt opus vt in ipſa Eccleſia materiali, vel in eius limine celebretur, ſed ſatis eſt coram fidelium multitudine, vt teſtatur Abbas *in cap. finali, de clandeſt. deſponſ. n.*9. vbi Præpoſitus *n.*9. Alexander de Neuo *in princ. n.*25. Sylueſter *ver. matrim* 2. *q.*17. *dicto ſecundo*, & alij. Hodie autem dicitur ſatis contractum in facie Eccleſiæ, ſi coram Parocho, & duplici teſte, denunciationibus præmiſſis, matrimonium ineatur. Ita Sanchez.

His tamen non obſtantibus inuenio, vt obſeruat Pontius *tract. de imped. matrim. cauſa* 30. *quæſt.*25.*c.*26. §.2. *ver.*3. Patres Concilij Prouincialis Colonenſis 2.*cap.*33. aliter decreuiſſe, & in noſtra Synodo Panormitana 1615. *part.*2.*n.*22. ſic decretum eſt. Nullo autem alio in loco, niſi in Eccleſia, quæ propria Sacramentorum domus eſt, ſponſos iungat Parochus, niſi iuſtam ob cauſam Archiepiſcopo probatam. Quocirca caueant medici, ne facili negotio fidem faciant ipſos, aut propter ægritudinem, aut corporis imbecillitatem Eccleſiam adire non poſſe. Vide Rebellium *loco citato*.

An qui priùs votum religionis, aut caſtitatis emiſit, virginémque deflorauit, cum promiſſione matrimonij, teneatur ad matrimonium, vel potiùs ad votum?

Resol. CCLXXX.

REſpondent communiter, quòd non obſtante voto tenetur ad contrahendum matrimonium, ſi puella votum promittentis ignorauit, quia ingreſſus religionis iam factus eſt ei illicitus, non enim poteſt ingredi, niſi grauem iniuriam irrogando puellæ. Ergo, &c. Deinde iuſtitiæ vinculum fortius eſt, quàm charitatis, ſed ob charitatis vinculum ſuperueniens non poteſt quis ingredi religionem, vt ratione parentum indigentiæ. Ergo à fortiori propter vinculum iuſtitiæ, quale eſt hoc, de quo loquimur. Et ideo hanc ſententiam tenet Leſſius *lib.*2.*c.*20. *dub.*4.*q.*32. Reginaldus *tom.*2.*lib.*31.*c.*36.*n.*258. Coninch *de Sacram. diſp.*23. *dub.*3. *concl.*6. *n.*24. Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.*3.§ 2.*dub.*6.*n.*16. *& ſeq.* Sanchez *de matr. tom.*1. *lib.*1. *diſp.*45.*n.*3. Gutierrez *de matrim. cap.*35.*n.*7. & alij. Hæc ſententia eſt probabilis.

Sed contrariam etiam eſſe probabilem concedit ipſe Sanchez & Gutierrez, *vbi ſupra*, & ego talem eſſe exiſtimo, quia in tali caſu deflorans virginem, non tenetur ratione promiſſionis, quia nulla fuit, tanquam promiſſio rei illicitæ contra votum; neque etiam ratione damni, quia violans virginem nuptiis non promiſſis non tenetur eam ducere, ſed aliter ſatisfacere. Sed idem eſt non adeſſe promiſſione, vel eâ eſſe nullâ, vt eſt in caſu noſtro. Ergo, &c.

Nec obſtat dicere fictè promittentem teneri ratione damni puellam defloratam ducere, vt multi aſſerunt, cùm tamen promiſſio nulla fuerit, quia reſpondeo, quòd in eo caſu tenebatur vere promittere, in noſtro autem non poterat obſtantibus votis; & ita hanc ſententiam tenet Nauarrus, & Rodriquez quos citat, & ſequitur nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib.*5. *tract.*10.*part.*1.*c.*2 *n.*5. Cùm enim (ait ille) per votum prius Deo ius acquiſitum ſit, non poteſt vouens illud propria libertate tollere maiorem cum altero obligationem contrahendo, aut ſtatum voto contrarium ſuſpiciendo.

Ad argumenta verò contrariæ ſententiæ poſſit quis reſpondere, quòd parum vrgent; nam ita primò ſumitur apertè quod probandum eſt, ſcilicet talem plus obligari illi fœminæ, quàm Deo per votum. Ad ſecundum reſpondet Suarez *lib.*4.*de voto, cap.*3. negando iuſtitiam fortius obligare, quàm votum; grauius enim peccat, quàm qui in eadem materia violat iuſtitiam. Igitur dicendum eſt vtramque ſententiam ex ſupradictis ſatis probabilem eſſe; vnde ſi quis habens votum Religionis, defloraui virginem cum promiſſione coniugij, poteſt vel tale matrimonium contrahere, vel religionem ingredi.

An habens votum Religionis, ſeu caſtitatis, peccet mortaliter contrahendo matrimonium animo ingrediendæ Religionis, antequam conſummet matrimonium?

Resol. CCLXXXI.

AFfirmatiuè reſpondent Doctores communiter; quia facit grauem iniuriam alteri coniugi, cogeretur enim eius profeſſionem expectare. Secundò ob periculum mutandi animum, & ita violandi votum. Tertiò tali animo contrahens videtur ſacramento illudere. Et ita hanc ſententiam docent DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *vbi infra*, *n.*7. *&* 10. quibus ego addo Coninch *de Sacram. diſp.*23.*dub.*3.*n.*13. & Gutierrez *de matrim. c.*25. *n.*4. Hæc ſententia eſt probabilior, & ſequenda.

Non reticeam tamen contrariam ſententiam eſſe probabilem, & ita illam vocat Sanchez *de matr. lib.*1.*diſp.*43. *num.*6. *in fine, & n.*11. *in fine*. Primò, quia nulla infertur iniuria alteri, ſi religionem ante conſummationem matrimonij ingrediatur, & contractus vtrinque æqualis eſt, id enim alteri licet. Ergo, &c. Secundò, vbi actus nullam iniuriam irrogat, ſed ingredi religionem poſt matrimonium ratum, non eſt contra iuſtitiam; ergo nec erit, ſi contrahatur eo animo. Et ita docet Calderin. *in cap. rurſus, qui cler. vel vouent.* Sotus *in* 4. *diſt.*38.*q. vnica, prope fin. ver. conſimiliter ſi de peccato ageretur*. Altiſiodorenſis *lib.*3. *ſummæ, tr.*2.*c.*2.*q.*3. *ad* 3. Angelus *ver. matrimonium* 3. *impedim.*5.*n.*1. Caietanus *in ſum. ver. matr. cap.*1.*ver. & ſcito peccatum eſſe*, & Petrus Ledeſma *de matr. q.*53. *art.*1.*dub.*1. *concl.*2. qui cum Scoto aſſerit, nullam in hoc caſu interuenire culpam. Et hæc omnia à fortiori etiam procederent contra Cucchum *lib* 5. *inſt. tit.*12. *n.*20. Ledeſmam *in* 2.*part.*4.*q.*55.*art.*2. & alios, quando quis abſque vllo voto eo animo matrimonium contraheret. Sed contraria ſententia, vt dixi, eſt probabilior.

An quis puber factus poſſit ſtatim reſilire à ſponſalibus, non expectata alterius pubertate?

Resol. CCLXXXII.

EX neotericis noſter Pater Antonius Naldus, vir quidem doctus, *in ſum. ver. ſponſalia*, *n.*1. negatiuam ſententiam docet ex *cap. de illis de deſponſ. impub.* & eandem ſententiam tenet *ibi* gloſſa, & Cardinalis *n.*2.

Sed hæc ſententia non eſt admittenda, affirmatiuam prorſus tenendam eſſe puto, quam tuetur Pontius *de matrim. lib.*12.*cap.*9. *num.*3. Coninch *de Sacram. diſput.*23. *dub.*2.*num.*6. Gutierrez *de matrimon. cap.*29.*num.*2.

Barboſa

UGR Biblioteca Universitaria

Barboſa *in collect. tom. 2. lib....tit. 2. cap. 7. n. 6.* quibus adde Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *t. 1. lib. 1. diſp. 51. n. 9* Et ratio eſt, quia fruſtrà expectatur euentus, cuius nullus eſt effectus, *cap. cùm contingit, de off. deleg.* ergo ſi priùs factus puber poteſt altero pubertatem adepto reclamare, poterit etiam ſtatim. Textus verò *in cap. de illis, in verſ. ſi verò,* loquitur quando is, qui tempore ſponſalium erat impuber, factus puber reclamat; at verò *in ver. mulier,* quando ſponſalium tempore puber erat, & reclamat altero impubere exiſtente, qua diſtinctione poſita apparet veritas noſtræ ſententiæ, & reſponſio ad argumentum Naldi *ex dicto cap. de illis.*

Notandum eſt verò hîc cum Coninch, & Sanchez *vbi ſupra,* factum puberem, ſi vult, debere ſtatim reclamare, aliàs ſi ignota fuerit, cenſebitur tacitè ſponſalia confirmare, ſtatim autem dicitur fieri, quod intra triduum fit, ex *l. finali, C. de errore aduocat. & l. finali, C. de iudiciis*; in foro verò conſcientiæ ſatis eſt eum reclamare ad tollendam obligationem, qui interiùs ſtato tempore diſſentit, etſi exterius id non exprimat.

An ſponſa poſſit reſilire à ſponſalibus, quando ſponſus permittit ſe ab alia impudicè tangi per oſcula, amplexus, &c.

Resol. CCLXXXIII.

NOtandum eſt ex *c. quemadmodum 23. de iuriurand.* ſi alter ex contrahentibus fornicationem admiſerit, ſponſalia diſſolui, etiamſi iurata ſint, diſſoluuntur tamen in fauorem innocentis, & ideo ſi innocens adhuc velit contrahere, alter tenetur. Et hoc procedit, etiamſi ſponſa per vim cognita fuerit, & omnino renuens. His ſuppoſitis ex Baſilio Pontio *de matrim. lib. 12. cap. 17. n. 3.* & aliis communiter, quæritur an ſicut ſponſus poteſt reſilire à ſponſalibus, quando ſponſa permittit ſe impudicè tangi, per oſcula, amplexus, &c. an, inquam, hoc ſit licitum ſponſæ, quando ſponſus id efficeret. Reſpondeo negatiuè cum Reginaldo *tom. 2. lib. 31. c. 36. n. 262.* & Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 55. n. 5.* quia id ſponſæ non eſt dedecus, nec eſt mutatio alicuius momenti, & ſolùm pares ſunt ratione mutuæ fornicationis ad diſſoluenda ſponſalia. Verùm de hac ſententia dubitat Gutierrez *de matrim. c. 31. n. 1. in fine,* & illam limitat Coninch *de Sacram. diſp. 23. dub. 7. n. 56.* & Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 10. par. 1. c. 2. n. 11.* niſi fortè eiuſmodi oſcula & tactus eſſent frequentes, ita vt indicarent propenſum valde ſponſi in alterum animum, vt meritò poſſit timeri, ne ipſe minus ſit ſponſam amaturus, aut fidem ei non ſeruaturus.

An liceat vtrique ſponſo à ſponſalibus reſilire, quando vterque fornicationem commiſit poſt ſponſalia?

Resol. CCLXXXIV.

NEutrum poſſe in tali caſu à ſponſalibus reſilire, docet Martinus Bonacina *de matrim. p. 1. punct. 8 num. 6.* & Paludanus *in 4. ſent. diſt. 27. q. 1. art. 3. n. 17.* Primò, quia delictum vnius compenſatur cum delicto alterius. Secundò, quia quando vterque coniux poſt contractum matrimonium commiſit adulterium, vir non poteſt facere diuortium, quamuis adulterium fœminæ ſit grauius adulterio viri. Ergo neque ſponſus poteſt facere diuortium, ſeu diſſoluere ſponſalia, quamuis ſponſus maiorem ſubeat ignominiam per fornicationem ſponſæ, quàm ſubeat ſponſa per fornicationem ſponſi. Hæc omnia Bonacina, probabiliter quidem.

Mihi verò contraria ſententia magis placet, aſſerens ſolum virum poſſe in eo euentu à ſponſalibus reſilire. Et ita docet Coninch *de Sacram. diſp. 23 dub. 7. concluſ. 6. n. 63.* Henriquez *lib. 11. c. 14. n. 6.* Reginaldus *in prax. tom. 2. lib. 31. c. 36. n. 262.* Gutierrez *de matrim. cap. 31. n. 4.* Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 55. num. 9.* quibus nouiſſimè addendus eſt Baſilius Pontius *de matrim. lib. 12. c. 17. n. 3.* & Layman *lib. 5. tract. 10. part. 1. c. 2. n. 12.*

Nec argumenta Bonacinæ ſunt ſatis firma; nam ad primum reſpondeo, quòd non poteſt in tali caſu dari compenſatio, quia delicta ſunt valdè imparia, longéque ignominioſius eſt ſponſo talem ducere, quam ſponſæ tali nubere, & ex fornicatione ſponſæ longè grauius damnum ſponſo imminet propter incertitudinem ſecuturæ prolis. Ad ſecundum argumentum, quòd vir adulter non poſſit vxorem adulteram repudiare, reſpondeo, hoc ſimile non habere locum, quia longè difficilior eſt ſeparatio tori, quàm ſponſalium.

An ſi ſponſa tempore ſponſalium pulchra eſſet diſſoluantur ſponſalia ea effecta notabiliter deformi?

Resol. CCLXXXV.

NOtandum eſt ſponſum non teneri contrahere matrimonium, ſi ſponſa oculos, vel oculum, aurem, ſeu naſum amiſerit, vel ſi morbus contagioſus, paralyſis, vel lepra ſuperueniat. Idem dicendum eſt de vehementi ſuſpicione morbi Gallici, etſi non plenè probetur, & de oris graueolentia, quando immedicabilis eſt. Et hæc omnia habentur & deducuntur ex *cap. quemadmodum, de iureiurando.* Hoc ſuppoſito, difficultas eſt de ſuperueniente deformitate. Affirmatiuam ſententiam docet Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 57. n. 4.* quia res non eodem ſtatu permanet, éſtque notabiliſſima mutatio, & talis, qua à principio exiſtente ſponſus non contraxiſſet, & ideo Innocentius *in dicto cap. quemadmodum n. 3.* ait. Diſſoluuntur ſponſalia, quando notabilis deformitas ſuperuenit, quia non manet res in eodem ſtatu, cùm non ſit fœmina apta facere id, propter quod ducitur, ſcilicet tollere viro fornicandi occaſionem, quia ad eam tam deformem accedere non valet. Ita Innocentius, & Sanchez.

Sed aduersùs illud nouiſſimè inſurgit Ioannes Gutierrez *de matrim. in c. 21. n. 5. quia textus in dicto cap. quemadmodum,* tantùm permittit diſſolui ſponſalia ob oculorum, vel naſi amiſſionem, vel ob paralyſim. At deformitas, de qua nunc agimus, vt aduerſatur pulchritudini vultus præcedenti, non eſt huiuſmodi. Ergo, &c. Nec obſtant verba Innocentij, quia de deformitate textus *in dicto cap. quemadmodum,* intelligenda ſunt, non verò de alia inferiori diuerſi generis, nempe [por auerſe hecho de hermoſa ſea ſin perder los ojos, y narizes, ni tener otra enfermedad de las expreſſas en derecho.] Si quidem patet virum poſſe accedere ad non pulchram, imo frequenter contingit viros habentes pulcherrimas mulieres cum aliis non pulchris fornicari. Nec valet dicere, quòd illæ infirmitates *in dicto cap.* proponuntur, exempli gratia: nam reſpondeo eſſe extendendas ad alias ſimiles eandem rationem, vel grauiorem habentes; non autem ad deformitates procedentes ex defectu pulchritudinis, quæ multo inferior eſt, & minimè comprehenſa ſub diſpoſitione dicti *cap. quemadmodum.* Hæc omnia Gutierrez contra Sanchez, vbi citat pro ſua ſententia Couarruuiam, Carrerum Mattienzo, & Lopez.

Verùm his non obſtantibus ſententia Sanchez mihi probabiliſſima videtur quam poſt illum docet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 12. cap. 17. num. 5.* & Filliucius *tom. 1. tract. 12. diffic. 12. num. 18.*

Notandum eſt tamen hîc, quod Doctores loquuntur communiter de ſola deformitate accidente ſponſæ, quia in viris non ita requiritur pulchritudo. Quare valdè magna debet eſſe deformitas ſponſi, quæ de nouo accidens det ſponſæ ius reſiliendi, qualis poſſet fortè eſſe, ſi totum omnino naſum perderet, aut ſi tota facies fœdè exureretur, aut alia ratione ita fieret deformis, vt ſpectantibus horrorem aliquem incuteret, aut

UGR Biblioteca Universitaria

aut ſi vnà cum deformitate accedat aliud malum, vt ſi perdat oculum, & ſit periculum, ne perdat ſecundum, aut ſi ineptus reddatur ad ſuum opificium exercendum, aut officium acquirendum ad ſuſtentationem familiæ neceſſarium. Aliàs quando deformitas non eſt exceſſiua, non dat ſponſæ iuſtam cauſam reſiliendi. Et hæc omnia adnotauit Coninch *de Sacram. diſp. 23. dub. 8. n. 66.*

An nulla dotis promiſſione præuia poſſint diſſolui ſponſalia ob paupertatem ſponſæ superuenientem?

RESOL. CCLXXXVI.

NEgatiuè reſpondet Paludanus *in 4. diſt. 17. q. 1. art. 2. n. 14.* Lopez, Rodriquez, & alij, penes Sanchez *de matr. tom. 1. lib. 1. diſp. 59. n. 3.* quia ſibi ſponſus imputare debet, quòd nullum de dote tradenda pactum inierit. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docet Sanchez *loco citato in fine*, & Villalobos *vbi infrà.*

Mihi verò contraria ſententia placet, quam tuetur Baſilius Pontius *de matr. lib. 17. c. 17. n. 8.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 12. diffic. 12. n. 19.* Henriquez *lib. 11. c. 14. n. 6.* Sanchez *vbi ſupra, n. 4.* & alij. Et ratio eſt, quia negari non poteſt, quin hæc non ſit notabiliſſima mutatio, quæ ſi à principio exiſteret, ſponſalia non contraherentur; adde quòd promiſſio intelligitur facta rebus in eodem ſtatu permanentibus, ex *cap. quemadmodum, de iureiur.* Ergo, &c. Et hæc ſententia procedit, etiamſi illa ſponſalia fuiſſent iuramento confirmata, quia iuramentum intelligitur rebus notabiliter non mutatis, ex *eodem cap. quemadmodum.*

Notandum eſt tamen hîc, quòd ſi ſponſo ſubitò accedat noua hæreditas, qua eius ſtatus plurimum melioretur, ita vt ſponſa ſit iam multùm inæqualis illi: non ideo poteſt ſponſalibus renunciare, quia per hoc non poteſt dici deceptus in ſponſæ conditione, aut per errorem in eam conſenſiſſe, quia non errauit circa obiectum conſenſus, ſed circa propriam conditionem, circa quam conſenſus non fertur; eadémque eſt ratio ſponſæ, ſi ipſi noua hæreditas accedat. Et hanc ſententiam priùs ſolùm Sanchez *vbi ſuprà, n. 7.* auctorem habebat, nunc verò illam docet Coninch *de Sacram. diſp. 23. dub. 8. n. 69.* Gutierrez *de matrim. c. 33. n. 4.* & Reginaldus *in praxi tom. 1. lib. 31. cap. 36. num. 363.*

Notandum eſt etiam hîc à Confeſſariis, an iurans ſe aliquam ducturum, nulla dotis promiſſione præmiſſa, teneatur ipſam ducere, ſi cùm ipſe diues ſit, nullam ei dotem aſſignare velit. Quidam affirmant teneri, quando vir diues eſſet, & onera matrimonij ſuſtinere poſſet. Alij verò negant, ego vtramque ſententiam probabilem eſſe puto, vide Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 60.* & Gutierrez *de matrim. cap. 33. n. 5.*

Vtrùm ſponſus poſſit contrahere matrimonium, quando aliquo occulto vitio laborat, cuius ſi alter conſcius eſſet, poſſet iuſtè à ſponſalibus reſilire?

RESOL. CCLXXXVII.

HÆc quæſtio eſt ſatis practicabilis, & ego olim de illa interrogatus fui, quia ſponſa virgo non erat. Ideo aſſero cum Baſilio Pontio *de matrim. lib. 12. c. 18. n. 5. & 6.* & Coninch *de Sacram. diſp. 23. dub. 12. n. 91. & ſeq.* quòd diſtinguendi ſunt defectus in duplici genere. Primum eſt eorum defectuum, qui inſunt vni ex contrahentibus, ſiue cum culpa, aut ſine illa, qui reddunt nuptias minus appetibiles, non tamen pernicioſas. Vt ſi mulier, quæ exiſtimatur pulchra, quia abſens eſt, ſit deformis, & quæ exiſtimatur honeſta, non ſit virgo, ſed corrupta, vel vi, vel ſponte, quando tamen ſtuderet in poſterum honeſtè, viuere: ſi enim id non proponeret, iam nuptiæ non ſolùm eſſent minus appetibiles, ſed etiam pernicioſæ. Alij ſunt defectus, qui reddunt nuptias pernicioſas, morbus ſcilicet contagioſus, improbi mores, à quibus deſiſtere non vult, grauis infamia, ſiue perſonalis, ſiue generis, quæ poſſit honeſtam familiam deturpare. Si ergo ſunt defectus primi generis, dico non teneri contrahentem aperire eos. Nota tamen, quòd patienti huiuſmodi defectus nullo modo, licet, vel dicto, vel facto poſitiuè ſimulando contrarium, alterum vana ſpe ad nuptias ſuas allicere. Dixi *poſitiuè ſimulando*; quia tales defectus, maximè quando cum aliqua infamia coniuncti ſunt, quis non tenetur manifeſtare, & ideo etiam interrogatus poteſt eiuſmodi defectus diſſimulare. Vnde recens nupta licitè, & conſultò poteſt vti aliquo artificio, quo impediat, ne vir deprehendat corruptam, imò, etſi fœmina malefaciat promittenti ſibi nuptias, concedendo vſuram corporis, tamen aut nullo modo, aut leuiter peccat tali artificio tegendo ſe eſſe corruptam, ne alter hoc deprehendens eius nuptias auerſetur; nam in tali caſu non propriè ſe fingit virginem, ſed vitium occultat, & etiamſi apertè diceret ſe eſſe virginem, non credo per hoc præciſè peccaturam mortaliter, niſi eſſet periculum, ne vir poſtea, eam corruptam deprehenderet. Si verò defectus ſunt ſecundi generis modo quo *ſuprà* dictum eſt; non licet cum horum ignaro contrahere, niſi ſimiles defectus pateretur. Ex his facilè colligitur an is, qui defectum aliquem patitur, poſſit ignarum eius defectus renuentem implere ſponſalia, cogere vt adimpleat. Et quidem ſi ſunt defectus poſterioris generis, non poteſt, etiamſi poſt ſponſalia in eos defectus inciderit. Et idem dicendum eſt de patiente defectus primi generis, ſi dolo induxit illum ad ſponſalia contrahenda. At ſi patiens defectus primi generis non illum induxit ad contrahendum, probabile ſatis eſt poſſe cogere, vt impleat; probabilius tamen videtur non poſſe illum reſilientem cogere. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Pontio, & Coninch *vbi ſuprà*, qui horum omnium rationes adducunt in aliis libris non ita paſſim obuias.

Ex his infertur, me olim rectè conſuluiſſe contra Villalobos *in ſumma, tom. 5. tract. 12. diffic. 14. n. 3.* quandam virginem poſt ſponſalia corruptam potuiſſe ſponſum defectus occulti ignarum cogere matrimonium contrahere, & ſtare ſponſalibus. Nec valet argumentum Villalobos, nempe adulterum ex iuſtitia non poſſe exigere debitum à coniuge illius adulteri ignara: nam ego puto adulterum licitè debitum exigere in tali caſu, & ita docet Coninch *vbi ſuprà n. 87.* qui citat Caietanum, vtrumque Sotum, & Henriquez, quidquid cum Villalobos ſentiat Nauarrus *c. 22. n. 23.* Couarruuias *in 4 decret. part. 2. cap. 7. n. 4.* Armilla *verb. adulterium, n. 7 in fine*, & Angelus *ibid. n. 3.* ſed tu tene noſtram ſententiam, quam etiam docet Sanchez *tom. 1. lib. 1. diſp. 68. n. 4.*

An impuberes poſſint reſilire à ſponſalibus iuramento confirmatis, poſtquam ad annos pubertatis peruenerint?

RESOL. CCLXXXVIII.

NEgatiuè reſpondent communiter Doctores ex *cap. ex litteris, 2. de ſponſalibus*, contrariam tamen ſententiam probabilem eſſe docet Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 12. diffic. 12. n. 27.* vbi ſic ait. [Algunos tienen probablemente, que ſi los deſpoſorios ſe confirmaron con juramento, ſe pueden diſſoluer, porque el juramento ſigue la naturaleza del acto à que ſe interpone, como dize la ley fin. *C. de non num. pecun.* y aſſi parece que eſtos deſpoſorios à la edad reſiſtiere, aſſi lo tienen Iuan Andres, y Puludano.] Sic Villalobos, qui tamen negatiuam ſententiam tenet, & quidem meritò, ſi impuberes, quando ſponſalia iuramento firmarunt, erant, vt ſupponimus, doli capaces.

An

An deficientibus hominibus ſæcularibus tenerentur Religioſi contrahere matrimonium?

RESOL. CCLXXXIX.

CVrioſa magis, quàm vtilis erit hæc quæſtio. Negatiuam ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 11. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *diſp.* 1. *de matr. c.* 3. Rebellius *part.* 2. *lib.* 2. *q.* 2. *n.* 7. Syluius *in* 3. *part. q.* 41. *art.* 2. *concl.* 2. *ad argum.* 5. & alij penes ipſos, putantes mundi iam finem inſtare in tali caſu, & ideo neceſſarium non eſſe matrimonium contrahi à Religioſis, vt per illos genus humanum reſtauretur.

Mihi verò magis placet ſententia affirmatiua quam docent DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 3. *n.* 4. quibus ego addo Reginaldum *in praxi tom.* 2. *lib.* 31. *c.* 2. *n.* 8. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 13. *diffic.* 3. *num.* 1. Et ratio eſt vrgenti neceſſitate obligans, ſed in noſtro caſu maximè vrget, nec ſecluſa Dei reuelatione finem mundi adeſſe conſtare poterit. Ergo, &c.

Notandum verò cum Sanchez, & Reginaldo, *locis citatis*, poſſe etiam nunc occurrere caſum, in quo aliquis Religioſus teneretur matrimonium contrahere, vt quando ſequerentur ſeditiones, & bella, niſi Principis filius vxorem duceret: tunc enim ſub onere peccati mortalis matrimonium iniri teneretur, non ratione præcepti matrimonij. Sed ad caſus practicabiles veniamus, ideo quæro.

An ſponſalia inter conſanguineos inita cum conditione ſi Papa diſpenſauerit, ſint valida, & obligent in conſcientia impetrata diſpenſatione?

RESOL. CCXC.

AFfirmatiuam ſententiam mordicus tenet Adrianus *in* 4. *ſent. tract. de ſponſalib. dub.* 10. quem ex recentioribus ſequuntur Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 3. *c.* 15. *n* 5. Coninch *de Sacram. diſp.* 29 *dub.* 1. *concl.* 5. *n.* 18. Paulus Comitolus *in reſp. mor. lib.* 1. *q.* 145. *per totam*, Rebellius *part.* 2. *lib.* 2. *q.* 10. *ſect.* 6. *n.* 46. quibus adde DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 5. *q.* 3. *n.* 12. Et ratio eſt, quia earum rerum, quæ ſuapte natura nec malæ ſunt, nec vlli iuſtæ legi repugnantes, iuſta, ac firma poteſt eſſe pactio, ſed paciſci de futuris nuptiis inter propinquos, ex conceſſione Romani Pontificis, nec turpe eſt, nec vllam legem perfringit; ergo inita de ea re pactio rata eſſe debebit, quandiu Romani Pontificis non infirmetur auctoritate. Deinde non eſt verum illud fundamentum, quod pendens à voluntate Principis eſt impoſſibile, quando Princeps illud concedere ſolet, vt accidit in caſu noſtro. Ergo, &c. Adde quòd ideò inſtitutio ſpurij facta ſub conditione, ſi Princeps eum legitimauerit, eſt valida. Secundò, venditio rei feudalis, ſeu maioratus ſimpliciter facta inualida eſt, valet tamen ſi fiat ſub conditione, ſi dominus feudi, aut Princeps voluerit. Tertiò, votum Epiſcopi tranſeundi ad Religionem, ſi Papa diſpenſauerit, validum eſt. Quartò, quando eſt controuerſia ſuper aliquo beneficio, licet non poſſint paciſci ſimpliciter de penſione (aliàs eſſet ſimonia) ſi tamen faciant pactum ſuper ea cum conditione, ſi Pontifex conſenſerit, ſuſpendendo dictam penſionem in euentum, quo Papa conſentiat, licita eſt conuentio, & ita quotidie practicatur. Et tamen ſupradictæ conditiones pendent à Principis voluntate. Ergo, &c. Vnde ex his omnibus apparet, hanc ſententiam eſſe ſatis firmam, & probabilem.

Verùm contrariam ſententiam eſſe etiam probabilem exiſtimo, & ita illam vocat Sanchez *vbi ſuprà*, & illam abſolutè tenet nouiſſimè Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. matrim. diff.* 7. *per totam* Barboſa *in collect. tom.* 2. *lib.* 4. *tit.* 5. *c.* 5. *n.* 11. & Riccius *in praxi part.* 1. *reſol.* 217. *n.* 2. Genuenſis *in praxi c.* 13. *n.* 5. Molfeſius *in ſum. tom.* 1. *tr.* 4. *c.* 5. *n.* 34. Ragucius *in Lucerna Parochorum*, *de matrim. q.* 127. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. *n.* 4. quibus addo Sotum, Ledeſmam, Graffium, Viualdum, quos citat Sanchez *loco cit. num.* 5.

Dicendum eſt igitur ſecundùm hos DD. talem promiſſionem eſſe nullam, & proinde licitum eſſe vtrique contrahenti ante, & poſt impetratam à Pontifice diſpenſationem altero inuito à ſponſalibus reſilire. Et hoc etiam procedit, ſi talis promiſſio fuerit iuramento confirmata. Verùm ſi magnæ expenſæ factæ ſint cauſa talis promiſſionis pro impetranda diſpenſatione, reſiliens à dictis ſponſalibus tenetur illas reſtituere. Et rationes horum omnium inuenies apud Valerum *loco citato*. Ex his infert Gutierrez *qq. canon. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 17. conſanguineos contrahentes matrimonium per verba de præſenti, ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit incurrere in excommunicationem latam *in Clem. vnic. de conſang.* quia ea conditio tanquam impoſſibilis reiicitur, & ideo manet purum matrimonium. Sed Doctores primæ ſententiæ hoc negant, quia ſecundùm illos ea conditio reputatur poſſibilis.

An matrimonium initum ſub conditione honeſta per verba de præſenti, vt, Contraho tecum, ſi pater tuus voluerit, adueniente conditione, efficiatur validum abſque alio nouo conſenſu?

RESOL. CCXCI.

CIrca præſentem quæſtionem pugnant inter ſe Canoniſtæ, & Theologi, & cum Canoniſtis tenet Coninch *de Sacram. diſp.* 29. *dub.* 1. *conc.* 3. *n.* 11. Sanchez *tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 8. *n.* 5. & Syluius *in* 3. *part. quæſt.* 43. *art.* 1. *quaritur* 1. *concl.* 7. ſicut Theologi, quia cæteri contractus conditionales, adueniente, & impleta conditione abſque nouo conſenſu purificantur, vt patet ex *l. hæc venditio, ff. de contrah. empt.* in illis verbis, Conditionales venditiones tunc perficiuntur, cùm impleta fuerit conditio. Ergo idem dicendum eſt de matrimonio. Hinc infertur matrimonium aliàs contractum poſt priùs conditionale, & impletam iam conditionem eſſe inualidum; quia per implementum conditionis prius matrimonium omnino firmum fuit. Et hanc Canoniſtarum opinionem cum Petro Ledeſma *de matr. q.* 47. *art.* 5. *dub.* 7. *principali, concl.* 1. valde probabilem eſſe exiſtimo.

Attamen mihi magis placet contraria ſententia Theologorum, quos citat Sanchez *vbi ſuprà*, *n.* 3. quibus ego addo Baſilium Pontium *de matrim. lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 15. & ex Canoniſtis Auguſtinum Barboſam *in collect. tom.* 2. *lib.* 4. *tit.* 5. *cap.* 5. *n.* 7. Gutierrez *de matrim. cap.* 81. *n.* 8. Et ratio eſt, quia forma illa contrahendi tantumdem videtur valere, ac ſi fieret per verba de futuro, vt patet ex *cap. ſuper eo, de condit. oppoſ.* Deinde confirmatur, quia nullum Sacramentum pendere poteſt à conditione de futuro, vnde ſi dicas: Ego te abſoluo vbi primùm reſtitues, nihil efficis. Ergo, &c. Cæteras rationes videbis apud Pontium *vbi ſuprà*.

Vnde ex his infero contra Doctores primæ ſententiæ, ſi poſt euentum conditionis ante nouum conſenſum præſtitum alter aliud contrahat matrimonium peccare quidem contra fidem præſtitam, at validum eſſe matrimonium, quia prius tantùm habebat vim ſponſalium. Ita Sotus *in* 4. *diſt.* 29. *q.* 2. *art.* 1. *poſt concl.* 3 *ver. ſi arguitur ad id.* Secundo infertur contra Sanchez *vbi ſuprà n.* 26. ſi duo conſanguinei contrahunt coram Parocho, & teſtibus, per verba de præſenti ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit, non eſſe matrimonium abſque nouo conſenſu poſt obtentam diſpenſationem Papæ Guttierrez *de matrim. c.* 71. *num.* 10. vide etiam Comitolum *lib.* 1. *q. vlt. num.* 5.

Dicendum eſt igitur ſecundùm opinionem Theologorum, matrimonium, de quo eſt quæſtio non effici validum poſt adimpletam conditionem, abſque alio nouo conſenſu, ſed tranſire, & habere tantùm vim ſponſaliorũ.

Non reticebo tamen hîc apponere ſententiam mediam, quam tenet Rebellius *part.* 2. *lib.* 2. *q.* 10. *ſect.* 6. *n.* 44. aſſerens quòd ſi contrahentes expreſsè paciſcantur, aliiſque

aliiſque ſignis declarent, ſe velle, vt adueniente conditione, matrimonium ſtatim fiat, ſi in eodem conſenſu ſaltem virtuali permanent, probabile eſt ſine nouo conſenſu matrimonium fieri. Ita Rebellius.

Notandum eſt tamen, quòd etiam ſtando in prima opinione requiritur, vt conditio adimpleatur coram Parocho, & teſtibus, vel vt Parochus, & teſtes cognoſcant conditionem eſſe adimpletam. Ita Coninch & Rebellius *vbi ſupra*, cum Baſilio Pontio *de matrim.lib.5.c.22.num.*8. quidquid in contrarium aſſerat Sanchez *loco cit.n.*24.

Vtrùm ad reualidandum matrimonium fictè contractum, ſufficiat adhibere conſenſum poſt longum tempus.

RESOL. CCXCII.

DE hoc caſu olim interrogatus fui; nam quidam coram Parocho, & teſtibus fictè matrimonium contraxerat, poſt autem decem menſes verè, & ex animo contrahere volebat, quæſiuit à me, an poſt illud longum tempus ſufficeret adhibere conſenſum inſcia, neque de nouo conſentiente vxore. Et tunc reſpondi affirmatiuè cum Sanchez *tom* 1.*lib.*2.*diſp.*22.*n.*12 *&* 13. vbi ſic ait. Tertiò infertur, ſatis eſſe, ſi fictè, vel metu conſentiens pòſt verè aſſenſum præbeat, quocumque temporis ſpatio interiecto, quia quando vnius adfuit conſenſus, oportet alterum abſque longa mora conſentire, vt prior conſenſus virtute maneat; in noſtro autem caſu, non tantùm virtute, ſed actu, & formaliter ſemper manet, cùm ſemper qui verè conſenſit, æſtimet valere matrimonium, & alterum habeat coniugem, petens, & reddens debitum. Nec opus eſt, vt iterum coram Parocho, & teſtibus celebretur hoc matrimonium, quia id eſt neceſſarium, quando omnino celebratur matrimonium, hîc autem tantùm ſuppletur defectus interni conſenſus, vel alius defectus occultus, & iam externo contractui aſtiterant Parochus, & teſtes. Ergo, &c. Ita Sanchez, & alij penes ipſum, quibus ego addo Gutierrez *de matrim.c.*46.*n.*14.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd licèt in contrahendo matrimonio non ſit neceſſarium conſenſum vtriuſque coniugis ſimul tempore præſtari, tamen exigitur ſimultas moralis, ita vt non magnum interuallum inter vnius, & alterius conſenſum diſtet, magnum verò interuallum Bartholomæus Ledeſma *de matr. dub.* 15. putat eſſe, quando vnus intercedit. Henriquez *lib.*11.*c.*3.*n.*6. quando biennium intercedit. Sotus verò *in* 4.*ſent.diſ.*27. *q.*1.*art.*3.*verſ.ſed alia hinc naſcitur*, & Lopez *in inſtr.p.*2. *c.*39. *§.quando ſeptennium.* ſed meliùs Petrus de Ledeſma *de matr.q.*45.*art.* 3. *dub.*2. aſſerit hoc prudentis arbitrio relinqui, attentis particularibus circumſtantiis. Verùm ſuper hoc vide, ſi libet Ægidium Coninch *de Sacram. diſp.*24. *dub.*7. *per totum.*

Vtrùm ſit validum matrimonium contractum cum falſo errore alicuius impedimenti?

RESOL. CCXCIII.

DIfficultas huius quæſtionis eſt, quando adeſt error facti, & ſcientia iuris, vt quando coniuges falsò credunt adeſſe impedimentum, & exiſtimant hoc ſtante non poſſe conſiſtere matrimonium, & tamen contrahunt. Et de hoc caſu olim interrogatus fui, nam quidam contraxit exiſtimans coniugem mortuum, eſſe viuum, & tamen ſciebat matrimonium eſſe nullum, contractum ſuperſtite coniuge. Prima opinio negat, & ita docet Coninch *de Sacram.diſp.*24.*dub.*6.*n.*53. & alij; penes ipſum, quia impoſſibile eſt talem habere veram intentionem contrahendi, quia nemo poteſt ſeriò intendere id, quod omnino credit impoſſibile; quare non eſt verum talem poſſe intendere contrahere, quantum poteſt, cùm omnino credat ſe nullo modo poſſe, leuis eſſet, ſi de altera parte, vel leuiſſimè dubitaret, ita vt concipere poſſet fortaſſe fieri poſſe, vt validè contrahat, tunc enim poſſet hoc intendere. At verè contraheret, quamuis communiter grauiter peccaret ob periculum inualidè contrahendi, cui ſuo iudicio ſe exponit. Ita Coninch.

Secunda opinio affirmat, quam tuetur Sanchez *tom.*1. *lib.*2.*diſp.*33.*n.*2. cum aliis penes ipſum, quibus ego addo Gutierrez *de matrim. c.*47.*n.*1. nam contrahentes intendunt quantum in ſeipſis eſt conſentire, quia hæ perſonæ ſunt reuera habiles ad contrahendum, & intendunt quatenus poſſunt contrahere. Ergo validè contrahunt. Secundò, quia hæreticus, etſi credat Baptiſmum eſſe rem irriſoriam, & nihil valere, verè baptizat, ſi verè intendat facere, quod poteſt, & intendit Eccleſia. Ergo, &c.

Verùm Baſilius Pontius *de matrim. lib.*4.*cap.*23.*n.*1.*& ſequent.* exiſtimat non eſſe inter has ſententias diſcrimen reipſa, ſi diſtinctè explicentur. Duobus enim modis poteſt ſe habere contrahentium animus in prædicto caſu. Primus eſt, ſi eliciant duos actus, vel iudicia, quorum vnum feratur in impedimentum, quod falsò ſubeſſe putant, & in ſcientiam, & ſuppoſita ea volunt adhuc contrahere, quamuis ius reſiſtat. Secundus eſt; vt quamuis habeant eam cognitionem circa factum, & ius & aliam habeant, qua ipſis occurrat fortaſſe non teneri eo impedimento, &c. conſenſus ſit quaſi conditionatus, qui ſic explicari poteſt. Etſi nos teneamur impedimento, & ius reſiſtat, attamen ſi fortè poteſt iniri inter nos matrimonium, conſentimus in illud. In primo caſu impoſſibilis eſt intentio contrahendi, & ſi oppoſitum ſentit Sanchez non eſt ſequendus, & in hoc caſu procedit prima opinio Coninch. In ſecundo autem caſu bene poteſt eſſe conſenſus ſufficiens ad matrimonium, quia conſenſus ille eſt quaſi conditionatus, ſi poſſum; cùmque conditio ſit de præſenti, ſi non teneor fortè aliquo impedimento, & re vera non teneatur illo, ſtatim conſiſtit contractus matrimonij, & in hoc caſu vera erit opinio Sanchez; ſin aliter, non erit admittenda, & ad primum eius argumentum patet reſponſio ex dictis. Ad ſecundum reſpondeo, negando conſequentiam, quia ita baptizans, ſcit ſe poſſe facere id quod intendit, ſcilicet facere, quod facit Eccleſia, ſed contrahentes in noſtro caſu, putant ſe nullo modo poſſe contrahere, quare non poſſunt hoc ſeriò intendere Ergo, &c.

An Parochus teneatur ſub mortali interrogare ſponſos de mutuo conſenſu.

RESOL. CCXCIV.

REſpondeo quòd debet Parochus vtrumque ſponſum interrogare de mutuo conſenſu ante contractum, an ſcilicet liberè conſentiat, vt præcipit Concil. Tridentinum *ſeſſ.*24.*cap.*1. eius tamen omiſſio, quando aliàs Parocho conſtat eos liberè conſentire, eſt leuis, & tantùm culpa venialis. Et ita docent Coninch *de Sacram.diſp.*27. *dub.*8. *concl.*4.*n.*74. & Sanchez *tom.*1. *lib.*3. *diſp.*38.*n.*8. Gutierrez *vbi infrà.*

Notandum eſt etiam hîc contra Veracruz *in ſpeculo in append.dub.*2.*concl.*1.*&* 2. non teneri Parochum interrogare contrahentes, an aliquod impedimentum habeant, ne contrahere poſſint, & ita tenet Gutierrez *de matrim. cap.*69.*n.*17. & Sanchez *vbi ſupra num.*10.

An qui bona fide contraxit, poſtea dubitans de valore matrimonij, & adhibita diligentia non conſtet veritas, poſſit adhuc non ſolùm reddere, ſed etiam petere debitum?

RESOL. CCXCV.

NEgatiuam ſententiam docet Rebellius *part.*1. *lib.*2. *q.*16. *ſect.*2. *num.*11. Guttierrez *de matrim. cap.* 49. *num.*28. & alij, quia canones abſolutè decernunt non eſſe petendum debitum cum dubio abſque illa diſtinctione diligentiæ, antea, vel poſt adhibitæ: quæ etſi in tali dubio

UGR Biblioteca Universitaria

dubio locum haberet, neceſſariò fuerat adhibenda, tanquam ad rem magis pertinens, quàm diſtinctio de credulitate à Pontifice in canone adducta. Deinde vbi iura non diſtinguunt, nec nos diſtinguere debemus; hæc ſententia eſt probabilis.

Sed magis probabilem contrariam æſtimo, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *tom.*1. *lib.*2. *diſp.*41. *n.*46. *&* 47. quibus ego addo Coninch *de Sacram. diſp.*34. *dub.*10. *concl.*4. *n.*105. Filliuc. *tom.*1. *tract.*10. *p.*1. *c.*9. *n.*343. Valent. *tom.*4. *diſp.*10. *q.*6 *punct.*2. Reginald. *in praxi tom.*2. *lib.*31. *c.*39. *n.*299. Et ratio eſt, quia poſſeſſor bonæ fidei, ſi dubitat rem eſſe alienam, & facto ſufficienti examine nequit dubium vincere, poteſt non tantùm rem retinere, ſed etiam illa vti; ergo coniux dubitans ſi præmiſerit ſufficiens examen, & adhuc dubius maneat, poterit vti matrimonio, reddendo, & etiam petendo. Et hanc ſententiam docet etiam nouiſſimè Villalob. *in ſum. tom.*1. *tr....*

Notandum eſt tamen etiam hic, quòd coniux non tenetur regulariter credere alteri aſſerenti etiam ſub iuramento, ſe vel non conſenſiſſe ab initio, vel aliud dirimẽs impedimentum ſubeſſe, atque adeò dubio depoſito poteſt petere debitum. Ita Doctores citati, niſi adſint aliæ ſufficientes circumſtantiæ, & coniecturæ, vt aſſerentis probitas, &c. nam tunc nec reddere, nec petere poteſt.

Vtrùm coniux teneatur reddere debitum alteri petenti cum peccato veniali, v. g. quoad ſitum, &c.

Resol. CCXCVI.

MArtin. Bonacina *de matr. q.*4. *punct.*3. *n.*9. & 10. negatiuè reſpondet, docet enim coniugẽ non debere reddere debitum alteri cõiugi, qui petit modo indebito, quoad ſitum, niſi adſit iuſta cauſa, ob quam excuſetur à petendo tali modo; nam petit illicitè ex circũſtantia actus.

Verùm ego puto contrarium aſſerendum eſſe cum Sanchez *tom.*3. *lib.*9. *diſp.*16. *n.*8. qui ego addo Baſilium Pontium *de matr. lib.*10. *cap.*11. *n.*4. & Filliucium *tom.*1. *tract.*10. *p.*1. *c.*9. *n.*308. *&* 328. quia peccatum veniale petentis ſic debitum in hoc caſu naſcitur ex ipſo affectu petentis, & vehementi appetitu voluptatis, cui appetitui, & affectui non cooperatur alter coniux reddens, ſed exercet actum licitum coniugibus, & ordinatum ad generationem; adhuc enim, & ille modus poſſet exerceri ſine eo appetitu, & affectu. Ita Pontius; vnde contra Henriquez *lib.*11. *c.*16. *n.*6. aſſero non vix, ſed abſolutè, & ſine vllo ſcrupulo, poſſe vxorem reddere debitum viro petenti, qui inuerſo modo ſeu præpoſterè ſuccumbens vult illam intra naturale vas cognoſcere.

Notandum eſt etiam hic a confeſſariis, quòd vir habens votum caſtitatis, ſi petit, vxor tenetur reddere debitum, quia per votum non amiſit dominium corporis alterius coniugis, ſed tantùm peccat exigens; ergo coniux exactus tenetur reddere. Nota etiam probabile eſſe, non peccaturam coniugem reddendo debitum inceſtuoſo, qui ſcilicet peccauit cum ipſius vxoris conſanguinea ante diſpenſationem, quia non cooperatur peccato alterius; alter enim peccat tantùm petendo actum ſibi prohibitum, at coniux non cooperatur petitioni, ſed hac ſuppoſita cooperatur actui ex ſe licito. Et hæc omnia ex Sanchez notat Filliucius *vbi ſupra, n.*309. *&* 310. quidquid in contrarium etiam probabiliter, quoad redditionem debiti inceſtuoſo, aſſerat Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*13. *diffic.*47. *n.*4. & alij.

An contrahere cum impedimento dirimente ſit duplex peccatum mortale?

Resol. CCXCVII.

AFfirmatiuam ſententiam docent viri grauiſſimi, & cum magna probabilitate, vt ait Petrus Ledeſma *de matrim. q.*50. *art.*1. *diffic.*3. *poſt concl.*2. quia vltra culpam tranſgreſſionis iuris naturalis, aut Eccleſiaſtici, ſecundùm quod eſt impedimentum, reperitur ſacrilegium irritationis ſacramenti matrimonij.

Verùm mihi contraria ſententia placet, quia cætera Sacramenta habent iure diuino præſcriptam materiam, & formam certam, ac determinatam, & ſolam ſacramenti rationem ſubeunt, ac proinde materia, & forma non poſſunt adhiberi, quin ſint ex ſe materia, ac forma Sacramenti; quare ſi ſit indebitus vſus, ita vt Sacramentum irritetur, eſt ſacrilegium. At matrimonium vltra Sacramenti rationem eſt contractus quidam naturalis, nec habet præſcriptam materiam & formam determinatam, ſed conſenſus contrahentium legitimos verbis, nutibus, aut literis, aut per procuratorem expreſſos. Vnde Eccleſia, aut iure naturali irritante conſenſus inter aliquos, qui matrimonio copulantur, non ipſi irritum ſacramentum efficiunt. Quantum enim ex ſua parte eſt, validè contrahunt, ſed ius Eccleſiaſticum aut naturale ſtatuens id impedimentum, illud irritat Hæc omnia Sanchez *tom.*2. *lib.*7. *diſp.*5. *num.*1. & poſt illum Filliucius *tom.*1. *tract.*10. *part.*2. *cap.*1. *num.*21.

TRACTATVS QVINTVS

MISCELLANEVS.

An in rebus venereis detur paruitas materiæ?

Resol. I.

AFFIRMATIVE reſpondet Sanchez *de matrim. lib.*9. *diſp.*46. *n.*9. 27. *&* 40. Zanardus *in direct. Confeſ. p.*1. *de ſacram. matrim. c.*41. *q.*28. & Salas *in part.*2. *diſp.*6. *ſect.*21. *n.*149. quia, ait ille, cur in cæteris præceptis detur paruitas materiæ, & non in hoc? Hanc etiam ſententiam docet Villalobos *in ſum. tom.*2. *tract.*40. *dub.*9. *n.*8. vbi ſic aſſerit. [Tambien ſe ha dè aduertir que ſe puede hallar en eſte pecado paruidad de materia como en otros, quales ſon los tocamientos leues, como de la mano de vna muger; y del pie, con torcerle los dedos, o piſarle el pie, como dizen Nauarro, y Caietano, no obſtante, que algunos no admiten à qui paruidad de materia.] Ita ille. Vide etiam Seraphinum Freitam *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollicit. q.*7. *num.*33. & Sancium *in ſelectis, diſp.*11. *n.*22. & hanc ſententiam ſpeculatiuè eſſe probabilem, docuit Malderus *in part.*2. *q.*74. *art.*10.

Verùm his non obſtantibus prorſus negatiuam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Tannerus *in part.*2. *diſp.*4. *q.*8. *dub.*6. *n.*109. Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.*1. *tract.*2. *diſp.*2. *punct.*19. §. 2. *num.*4 Baſilius Pontius *de matrim. lib.*10. *cap.*16. § 2. *n.*8. Leſſius *lib.*4. *cap.*3. *dub.*15. *num.*109. Rebellius *part.*2. *lib.*3. *q.*19. *ſect.*3. & hanc ſententiam docendam à Theologis Societatis IESV, decreuit Claudius Aquauiua die 24. Aprilis 1612. Probat hanc ſententiam Rebellius, quia cùm nulla ſit tam exigua fornicatio, quin ſit peccatum mortale, & delectatio ſortiatur morem actus, videtur omnis delectatio

UGR Biblioteca Universitaria

moroſa in iſta materia eſſe mortalis. Deinde omnis delectatio venerea, ſecundùm Galenum, eſt inchoatio quædam pollutionis, itaque ſicuti inchoatus actus pollutionis eſt mortalis, ita etiam quæcumque eiuſmodi delectatio. Et ideo Sanchez *in ſumm. tom.2. lib.5. cap.6. num.12.* de contraria ſententia ſe retractauit. Non datur igitur in rebus venereis paruitas materiæ, & contrarium aſſerere puto periculoſum eſſe.

An ſi vidua, vel ſponſa de futuro carnaliter delectetur de copula præterita & futura, peccet mortaliter?

RESOL. II.

Negatiuè reſpondet Alphonſus Curiel *in p.2.D.Thomæ q.74.art.8.dub.3.§.2.* Hertera *de peccatis diſp.33. q.13.* Victoria, quem refert, & ſequitur Medina *in part.2. q.74.art.8* Zumel *ibid. diſp.4. dub.3.* & alij recentiores. Et ratio eſt, ait Curiel, quia delectatio carnalis in vidua conſequitur ad actum, qui fuit licitus, & delectatio ſapit naturam actus, ad quem conſequitur. Ergo, &c. Deinde, vidua non delectatur de libidine præſenti, ſed de libidine in memoria, hoc eſt, de præterita, vt præterita; ſimiliter ſponſus, non de libidine præſenti, ſed de futura copula delectatur. Ergo, &c. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docuit Corduba *in qq.lib.1.q.13. dub.19.* & alij; vide etiam Valentiam *tom.4. diſp.6.q.4.punct.4.* Sà *ver. luxuria, n.13.* & Syluestrum *ver. delectatio, q.3.* cum Salas *in part.2. tract.13.diſp.6. ſect.30.num.201.*

Ego tamen contrariam ſententiam teneo cum DD. quos citat & ſequitur Bonacina *de matr. quæſt.4. punct.8. num.3.* quibus ego addo Emanuelem do Vale de Moura *opuſc.1. de Enſal. & Incant. ſect.2. c.18. n.14.* Caſtrum Palaum *tom.1. tract.2. diſp.2. punct.10. §.2.n.7.* Malderum *in part.2.q.74.art.10.* Monteſinum *in p.2.tom.2.q.74.art.8. q.6.n.103.* Martinez *in part.2.tom.2.q.74.n.8.part.1.tract. de Elect.dub.3. concl.7.* Villalobos *in ſum. tom.2. tract.40. dub.17.n.3.* Philiarcum *de offic. Sacerd.tom.1.part.2. lib.4. c.18.* Filliucium *tom.1.tract.10.c.9.n.359.* Layman *in Theol. mor. lib.1. tract.3.c.2.n.14.* Tannerum *in part.2.diſp.4.q.8. n.13.* & Baſilium Pontium *de matr.lib.10.c.16. §.2. n.10. & 11.* Et ratio eſt, quia ſicut actus externus venereus, reſpectu ſponſæ, aut viduæ, non eſt licitus, ita neque eſt licita delectatio, quæ de illo actu capitur non conſtante matrimonio. Et ita etiam hanc ſententiam præter DD. citatos, tenet Leſſius *lib.4.c.3.dub.15.n.120.* & Vaſquez *in part. 2.diſp.114. num.3.*

Notandum eſt tamen, quod multi ex DD. citatis docent, viduam non peccare mortaliter, ſi oborta cogitatione copulæ carnis cum marito defuncto, eam approbet voluntate, & ſic dicendum putant de ſponſo circa copulam coniugalem futuram, ſi eam vel deſideret, vel ſimplicis voluntatis affectione approbet, quod Sanchez *in ſum.tom.1. lib.1. c.2. n.33.* & alij extendunt ad omnem voluntatis affectionem etiam ſimplicis complacentiæ, conceptæ ex cogitatione concubitus cum muliere, ſi vxor eſſet; ſed hanc ſententiam in praxi non audet conſulere Layman *in Theol. mor.lib.1.tract.3.c.2. n.13.* & ego ſimiliter; & illam nouiſſimè reprobat Caſtrus Palaus *tomo 1. tract.2. diſp. punct.10. §.2.n.6.*

Dicendum eſt igitur abſolutè non eſſe licitam viduis delectationem ortam ex cogitatione copulæ habitæ tempore matrimonij, neque ſponſis de futuro delectari de copula habenda tempore coniugij, vt licèt Valentia *vbi ſupra, tom.4. diſp.6.q.4.punct.4.* per ſe loquendo, teneat primam ſententiam, attamen poſtea ſic aſſerit. Quoniam motus ſaltem concupiſcentiæ facilè excitatur, cùm illa delectatio in animo hæret, crediderim propter periculum conſentiendi directè, aut indirectè, in aliquam concupiſcentiam mortalem, plerunque talem delectationem de actu præterito coniugali in vidua eſſe mortale peccatum; aut enim grauis mulier eſt, & pia, aut leuis. Si eſt grauis, & pia, non admittet, vel certè non fouebit eiuſmodi delectationem in animo; ſin autem leuis eſt, magno periculo ſeſe exponit propter rationem dictam, itaque peccat mortaliter. Hæc Valentia.

An Chirurgus expertus, dum medetur pudendis fœminarum in pollutionem conſentire, poterit ſe tali periculo obiicere, cum determinatione tamen non conſentiendi. Idem quæritur de Parocho in confeſſionum auſcultatione?

RESOL. III.

Affirmatiuam ſententiam docent nouiſſimè ex Societate IESV Caſtrus Palaus *in opere mor.tom.1. tract.2. diſp.2. punct.9.§.3.n.11.& 13.* vbi ſic ait. Chirurgus poteſt verenda fœminæ curare cum periculo conſenſus, nec Parochus eſt obligatus deſerere officium, etſi experiatur voluntariè pollui occaſione deſumpta ex auditis in confeſſione; ſufficit enim ſi proponat ampliùs non conſentire. Ita ille, & ante illum Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.21.n.9.* vbi ita aſſerit. Parochus qui ex auditis in confeſſionibus expertus eſt in pollutiones conſentire, non peccat confeſſiones auſcultando, dum determinatus ſit non prolabi, quamuis eas auſcultet. Deinde Chirurgus qui pudenda fœminarum cauſa medendi videt, vel tangit, expertus illas concupiſcere, vel voluntariè pollui, ob illud periculum à curatione non tenetur ceſſare, nec peccat illi ſe committendo, dum determinat, ſic non peccare, quando partes illas videat, vel tangat. Vlteriùs qui pedeſter ambulare non poteſt, aut equitare, & ad eius honorem conducat, expertus tamen pollutioni ex eo obuenienti conſentire, non tenetur ab equitatione abſtinere, nec peccat periculo illi conſentiendi ſe tradendo, dum ſemper determinatus ſit non conſentire, quando equeſter agat. Et ratio horum omnium eſt, quia quoties aliquis ex cauſa neceſſaria, vel vrgente ſe exponit periculo peccandi, non ob id delinquit, dum quando ſe obiicit tali periculo, determinatam habeat voluntatem non peccandi, cùm in tali caſu inuoluntarium ſit periculum. Ita Sancius.

Sed contrariam ſententiam, & meritò docet Villalobos *in ſumma, tom.2.tract.45. diffic.16. num.3.* Leone *de offic.Confeſſ.part.1. recollect.20. num.73.* Megala *in 1. part. lib.4.c. n.6.* Leſſius *lib.4.c.3.dub.14.n.98.* Io. de la Cruz *in direct.conſc.part.1. precept.6.art.8.dub.9. concl.1.* & alij. Et ratio eſt, quia ob nullam rem poteſt quis ſe exponere formali periculo peccandi; nam qui amat periculum, peribit in illo.

Non deſinam tamen hîc adnotare D.Thomam *in 2.2. q.10.art.9. in fine corporis.* Salas *in part.2.tract.8.diſp.vnica ſect.5.n.60. & tom.2.tract.13.diſput.6.ſect.17.n.105. & 106.* Sotum *de iuſtit.lib.5.q.1.art.6. in fine 2.concl.* & alios docere poſſe aliquem accedere ad infideles gratia illos conuertendi cum periculo ſubuerſionis, & ad prædicandum meretricibus cum periculo peccandi; quod etiam docuit Caſtrus Palaus *num.10.* qui etiam addit, poſſe, imò teneri parentem alere filios ex concubina, qui nec ſeparari poſſunt à matre, neque alia via poſſunt victum quærere, etſi periculum habeat lapſus cum concubina; & faciunt pro hac ſententia Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.1. cap.8.n.3.* Baſilius Pontius *de matrim. lib.5. c.35. num.4.* Freitas *in addit. ad tract.de confeſſ.ſollicit.q.19. num.17.* Sà *ver peccatum n.6.* & alij aſſerentes, quòd exponens ſe periculo peccandi cauſa vrgente non peccat, & ponunt multa exempla.

Verùm Lopez *in inſtruct. p.1. c.21. § ad tertiam rationem,* & Petrus Lorca *in 2.2. D.Thomæ, ſect.3. diſp.28 n.9.* & alij, aſſerunt non licere exponere ſe periculo peccandi certo, nec probabili ob bonum ſpirituale proximi; & ideo Suarez *de charit. diſp.9.ſect.2.n.8.* ſic aſſerit. Sequitur contra Sotum, nemini licere propter aliorum ſalutem exponere ſe mortali periculo peccandi mortaliter, ex illa

regula

UGR Biblioteca Universitaria

regula Eccleſ. c.3. *Qui amat periculum, peribit in illo*; nam in moralibus idem eſt committere, & exponere ſe morali periculo committendi. Quod maximè verum eſt, quando periculum eſt in determinata materia, in qua aliquis fragilem ſe expertus eſt. Si verò in confuſo, non poteſt certa regula tradi, ſed pro ratione neceſſitatis, & periculi, penſanda res erit. Ita Suarez, quem ego ſequor; vnde cogita ſi opinio Baſilij Pontij, quam *ſuprà in tract.*4. *de Sacram. reſol.*269. adduxi, ſit probabilis.

An ſit peccatum mortale falſum crimen obiicere teſti falſum, aut contra ordinem iuris teſtantis?

RESOL. IV.

NEgatiuam ſententiam eſſe probabilem teſtatur Ioan. de la Cruz *in direct. conſ. part....pr.*8. *art.*4. *dub.*17. *concluſ.*1. vbi ſic ait. Bannez, & Ledeſma cum Orellana probabiliter ſentiunt eſſe ſolum peccatum veniale obiicere teſti iniquo crimen falſum ſecluſo periurio in obiiciente, & teſtibus ad hoc inducendis. Ita ille. Et nota quòd ſi reus, & teſtes in tali caſu falsò iurarent, licèt peccarent contra Religionem, non peccarent tamen contra iuſtitiam, & ideo non tenerentur ad reſtitutionem, & ſic docet Ledeſma *in ſumma, tom.*2. *tract.*8. *cap.*35. *concl.*21. *in fine*, vbi ita aſſerit. [Puede el reo cometer pecado mortal contra religion, ſi induze los teſtigos para que teſtifiquen con iuramento la obiecion falſa, y los miſmos teſtigos aunque ſon perjuros no pecan contra iuſticia, ni eſtan obligados à reſtituir hablando de ſi; y la razon es, porque el reo que los induze y es cauſa principal, no peca contra iuſticia, ni eſta obligado à reſtitucion, luego tanpoco los tales pecan contra iuſticia, ni tienen obligacion de reſtituir.] Sic Ledeſma.

At his non obſtantibus communiter DD. aſſerunt, cum etiam in caſu, de quo loquitur Ioan. de la Cruz *vbi ſuprà*, peccare mortaliter, nam non habet ius defendendi ſe illo medio, cùm mendacium ſit intrinſecè malum, nec ordinabile in finem bonum. Ergo, &c. & ita docet Malderus *in* 2.2. *D. Thom. tract.*6. *c.*3. *dub.*3. & alij.

An ſi quis in die Veneris delectatur ſenſibili delectatione de eſu carnis, mente concepto, perinde ac ſi eas reipſa comederet, peccet mortaliter?

RESOL. V.

AFfirmatiuè reſpondet Medina *C. de reſtit. q.*21. & alij. Sed negatiuam ſententiam omnino amplectendam eſſe affirmo. Dico igitur, quòd delectari de rebus, poſitiuo ſolùm præcepto, aut voto voluntario prohibitis (non quia prohibitæ ſunt) non eſſe peccatum mortale. Et ratio eſt, nam præceptum poſitiuum humanum per ſe non prohibet actus internos, ſed ſolùm externos; ergo, &c. Et ita docet Tannerus *in part.*2. *D. Thomæ diſp.*4. *q.*8. *dub.*7. *n.*137. Layman *in Theol. mor. lib.*1. *tr.*13. *cap.*2. *n.*9. Villalobos *in ſumm. lib.*1. *tract.*3. *dub.*3. *num.*5. Malderus *in part.*2. *D. Thomæ, q.*74. *art.*10. Leſſius *lib.*4. *cap.*3. *dub.*15. *n.*114. & alij eum Vaſquez *in part.*2. *diſp.*110. *c.*1.

An comedentes, vel bibentes abſque neceſſitate ob ſolam voluptatem captandam, peccent venialiter?

RESOL. VI.

POnam hîc opinionem doctiſſimi Ioannis Sancij, vt illam ſtudioſi legant, & iudicent; ſic itaque ait *in ſelectis, diſput.*2. *n.*14. Deficiente nocumento corporis, & ſalutis, comedere, vel bibere abſque neceſſitate ſolùm ob delectationem capiendam, ſcilicet ob frigiditatem potus vel ſuauitatem cibi neutiquam contra rationem erit; ſed talis comeſtio, aut potio liberè fit, vt appetitus naturalis ſuis fruatur actibus. At velle appetitum delectari ſuis operationibus, quæ contra rationem non ſunt, nullatenus peccatum eſt, cùm ſcelus reperire ſit impoſſibile, niſi contra rationem tendat operans. Dicas quæſo, quare contra rationem operatur edens, aut bibens, abſque fame, dum aliàs eſus, aut potus nocumentum ſaluti non inferant? Nam ſi ob ſolam cibi delectationem gula committeretur, deficiente etiam corporis nocumento, peccatum etiam eſſet odorari res aromaticas ob ſolam delectationem capiendam boni odoris. Et eſſet ſcelus res inſpicere pulchras ob ſolam delectationem, quam viſus in viſione capit, & eſſet crimen audire muſicam, ob capiendam auditus delectationem. Quis autem damnet hæc? Igitur nec guſtus ſenſum ex eo quòd appetat cibum ob ſolam eius delectationem, damnari erit fas, & cur peioris erit conditionis quàm alij? Ita ille, qui etiam illum verſiculum, quem adducit D. Thomas 2.2. *q.*184. *art.*4. properè, lautè, nimis, ardenter, ſtudioſè; non ſic abſolutè eſſe intelligendum arbitratur, ſed in certis quibuſdam caſibus, quos ipſe latiùs explanat, & ſic ipſe ait. Properè edit quis, quando tempore ieiunij ante horam comedendi fit comeſtio. Ardenter, quando ex modo comedendi læditur modeſtia. Lautè, quando perquiſitione ciborum læditur modeſtia, quærens tanta ſollicitudine, & cura, quòd in illis felicitatem eſſe ſitam oſtendatur. Studioſè quærens cibos nimis accuratè præparatos. Nimis, quando ex nimio cibo, & potu, damnum aduenit ſaluti. Hæc omnia Sancius.

An peccet venialiter, ſi quis ob vitanda grauia tormenta, ſibi falſum crimen imponit, etiam cum iuramento æquiuocatione vtens?

RESOL. VII.

NOn peccare mortaliter in tali caſu docent communiter. Ita Nauarra *de reſtit. lib.*2. *c.*4. *n.*21. & alij.

Difficultas conſiſtit an peccet venialiter; affirmatiuè reſpondet Leſſius *lib.*2. *c.*11. *dub.*7. *num.*4. & alij. Sed mihi placet opinio Ioannis Sanchez *in ſelectis, diſp.*46. *n.*16. vbi ſic aſſerit. Ad vitanda grauia tormenta excuſatur, quiſpiam etiam à veniali labe, falſum ſibi imponendo, licèt ob illius confeſſionem eſſet morte plectendus; quia vita non eſt digna tanto dolore, & mendacium excuſatur, æquiuocatione in mente retenta, ſcilicet crimen commiſiſſe, non re, ſed ſolùm vt fateatur iudici ad euitanda tormenta. Quod verum etiam iudico, licèt falſam ſibi impoſitionem iurent, nam eadem cauſa, quæ adeſt ad excuſandum mendacium æquiuocatione retenta, ſufficit etiã ad excuſandum iuramentum. Ita ille, quidquid in contrarium aſſerant Vega *in ſumm. p.*2. *c.*8. *caſ.*1. Ragucius *in Lucerna Parochorum, de reſtit. q.*167. & alij, quando adeſt iuramentum; ſed tu tene cum Sancio, & vide Azorium *to.*1. *lib.*11. *c.*4. *q.*5. *reg.*3. Valent. *to.*3. *diſp.*6. *q.*7. *punct.*4. & *tom.*4. *diſp.*7. *q.*13. *punct. vlt.* Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*3. *c.*6. *n.*15. Suarez *de Relig. tom.*2. *lib.*3. *c.*10. *num.*5. Delrium *in diſquiſ. mag. lib.*6. *c.*1. *ſect.*2. & alios penes ipſos.

Notandum eſt etiam hîc obiter, poſſe delinquentem occultum, prodere ſe iudici, vt in eo debitam exequatur punitionem, cùm id efficiat ob virtutem iuſtitiæ volendo potius in hoc mundo peccati pœnam ſuſtinere, quàm in alio luendam ſeruare. Ita Sancius *vbi ſuprà, n.*19. cui adde Nauarrum *de reſtit. lib.*2. *c.*4. *n.*20. Sanchez *in ſumm. tom.*2. *lib.*6. *c.*18. *n.*43. & Sà *verb. infamare, n.*1. niſi eſſet perſona maximæ auctoritatis, & reipublicæ vtilis, quæ ſe prodens, & tradens puniendam, maximum pateret ſcandalum, occaſionem aliis ad delinquendum offerens.

An ſit peccatum mortale, ſi in omnibus diebus feſtiuis quis exerceat. v.g. per mediam horam aliquando opus ſeruile?

RESOL. VIII.

AFfirmatiuam ſententiam docet Toletus *lib.*4. *c.*25. *n.*1. & nouiſſimè Fagundez *præc.*1. *lib.*1. *c.*17. *n.*3. nam in

UGR Biblioteca Universitaria

in opere ſeruili cùm ſit opus materiale, datur continuatio,& extentio materiæ,licèt detur diſcontinuatio in ipſis diebus.

Sed ſi hæc opinio eſſet vera,væ,væ operariis; ideo negatiuam ſententiam affirmandam eſſe puto, quam docet Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.1. c.4.n.12.* vbi ſic ait. Si quis diſtinctis vicibus eademmet feſti die ſeruilia exerceat, ita vt ſingulis vicibus parum temporis inſumat, ac totum tempus ſit notabile,peccabit lethaliter Secus ſi in diuerſis diebus, etiamſi habeat propoſitum ſingulis diebus paruo tempore laborandi. Ita ille. Vnde ego puto,quòd ſi aliquis ſingulis diebus feſtis laboraret per ſpatium duarum horarum,non peccaret mortaliter, quia dictæ materiæ paruæ,non continuantur, neque coaleſcunt in vnum; ſicuti ſi in diebus diuerſis ieiunij parum quiſpiam ſingulis diebus comederet, etſi ſimul haberet propoſitum, ſic ſingulis illis diebus comedendo non peccaret, neque ieiunium frangeret.

Notandum eſt etiam cum Sanchez *vbi ſuprà*, non eſſe ſimiliter peccatum mortale, ſi quis efficiat, vt multi eodem, vel diuerſis feſtis, magna temporis parte laborent, ſi omnium labor vniatur, & ſinguli tantùm modico tempore: quia illa modica ſingulorum tempora minimè vniuntur, & cuiuſlibet culpa non eſt niſi venialis. Ergo, &c. Sed poſt hæc ſcripta inueni omnia ſupradicta docere cum Sanchez Martinum Bonacinam *tract. de legib. diſp. 5. quæſt. vnic. punct. 3. num. 3. & 4.* vnde non eſt audiendus Fagundez, nam eius opinio eſſet laqueus omnium operariorum.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd puella laborans in diebus feſtiuis ob euitandum otium,excuſatur ab Emanuele Sà *ver.feſtum n.6.* Ioanne de la Cruz *in direct. conſcien. part.1. præc.3. art.1. dub.1. conc.4.* Villalobos *in manuali Confeſſar. c.22. n.99.* vbi etiam hæc verba aſſerit. [Las obras ſeruiles que ſe pueden hazer ſecretamente, como coſer,&c. ſon licita en fieſta, quando ſe hazen por limoſna.] & idem docuit *in ſumma tom.2. tract.32. dub.4. n.10.* vbi citat pro hac ſententia. Angelum, Sylueſtrum, &D. Antoninum.Sed an probabiliter,iudicent viri docti, nam aliqui hoc non admittunt, & quia de operibus ſeruilibus in diebus feſtiuis incidit ſermo, ponam hìc dubiolum, de quo ipſo die interrogatus fui.

An qui templorum parietes tapetibus, & auleis ornant, poſſent hanc artem exercere ſine peccato mortali in diebus feſtiuis.Reſpondeo (quidquid aſſerant Conradus *in reſp. part.2. q.233.* & alij) facientes non peccare mortaliter,etiamſi antecedentibus diebus talia ornamenta ponere poſſint, & ita docet Bonacina *de legibus, diſp.5. q.vnica,punct.3.n.3.* citans Suarez, Caietanum, & Toletum, quibus ego addo Fagundez *præc.1. lib.1. c.4. num.4.* cum aliis penes ipſum.

Nota etiam quod *in 2.part. tract.1. miſcellan. reſol.36.* cum Filliucio docui, quòd ſi aliquis in diebus feſtiuis laboraret per ſpatium duarum horarum, non peccaret mortaliter. Et hanc ſententiam præter Filliucium, tenet etiam ex eadem Societate Iacobus Granado *in part.2. D. Thomæ, contr.6. tract.2. diſp.2. ſect.6. n.54.*

An Epiſcopus poſſit inſtituere diem feſtum alicuius Beati nondum canonizati?

RESOL. IX.

NEgatiuam ſententiam docent Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.2. cap.42. num.9.* Azorius *tom.2. lib.1. c.26. q.4.* Barboſa *in collect. tom.1. lib.2. tit.9. c.5. n.24.* Villalobos *in ſumma, tom.2. tract.32. dub.1. n.3.* & alij.

Non reticeam tamen affirmatiuam ſententiam docere Suarez *de relig. tom.1. lib.2. de diebus feſtis, c.11. n.4. & 5.* & poſt illum Fagundez *præc.1. lib.1. c.3. n.14. & 15.* quia nihil aliud eſt Beatificatio, quam quædã canonizatio minori apparatu celebrata. Sed his non obſtantibus negatiuam ſententiam tenendam eſſe puto, quam nouiſſimè docet etiam Lucas Caſtellinus *de Canon. ſanct. c.1. pun.34. §.7.* & ideo tempore Pauli V. humiliter petiit Reſpublica Veneta, vt feſtum Beati Salonij in eadem ciuitate coloretur, & idem euenit tempore Gregor. XV. pro B. Alberto Magno, id petente Archiepiſcopo Ratisbonenſi. Nota etiam hic obiter, quòd quando Pontifex concedit Sacerdotibus certæ Religionis, vt certo die dicant Miſſam de aliquo Sancto Beatificato, non poſſunt facere octauam, neque in illa dicere officium, & Miſſam de dicto Beatificato, vt apparet apud Turrianum *in 2.2. tom.1. diſp.17. dub.28.* cautè enim in his materiis procedendum eſt.

Vnde neque licet etiam Sanctum Beatificatum inuocare in publicis litaniis, quidquid aliqui recentiores aſſerant, & ita docet Portel *in addit. ad dubia regul. vel Reliquiæ Sanctorum, n.11.* Lucas Caſtellinus *de Canon. ſanct. c. 2. pun.6. §.2. & ſeq.* qui etiam optimè *punct.51. §.2.* docet facultates ſummorum Pontificum in his materiis eſſe potius reſtringendas, quàm dilatandas. Et tandem non ſunt audiendi recentiores cum Molfeſio *cenſ.45. n.31.* qui aſſerunt licitum eſſe depingere imagines viri ſancti nondum beatificati cum radiis, vel diademate. Contra quos, & meritò inſurgunt Bellarmin. *tom.1. lib.1. de Beat. ſanct. c.7. tom.2.* Azorius *lib.5. c.6. q.8.* Fagundez *præcept.1. lib.1. c.4.* Turrianus *in 2.2. tom.2. diſp.17. dub.11.* & alij.

An compenſatio in foro conſcientiæ ſit valida, etiam ſi adſint alij creditores anteriores?

RESOL. X.

HIc caſus multum practicabilis eſt, & his diebus præteritis accidit in morte cuiuſdam Argentarij, & tunc multi viri docti negatiuè reſponderunt, quia debitor in tali caſu accipit rem alteri obligatam, & ita docent communiter Doctores.

Sed ego contrariam ſententiam probabilem exiſtimo, quam docet Comitolus *in reſponſ. mor. lib.3. quæſt.39.* quem poſtea ſequuti ſunt Homobonus *in exam. Eccleſ. part.2. tract.10. cap.3. quæſ.6. caſu 7.* & Fernandez *in exam. Theol. mor. part.4. c.5. §.13. n.4.* vbi ſic aſſerit. Habeo apud me res Petri vita functi mihi debentis aureos, ſcio illum è vita migraſſe cum aliis debitis antiquioribus, rogo an poſſim retinere res, quas habeo in compenſationem mei debiti? ſcio reſponſionem poſſe retardari ex eo, quòd Petrus viuus teneretur priùs priora debita perſoluere, ſi non poſſet omnibus ſimul ſoluere: Dico tamen, potes eam facere compenſationem, ratio eſt, quia non teneris ita rebus alienis prouidere, vt tuarum facias iacturam, & è manibus ſinas labi, quod præ illis habes, neque eſt lex, quæ illum ordinem in compenſatione præcipiat. Ita Fernandez.

Notandum eſt tamen, quòd Comitolus *vbi ſuprà*, limitat hanc ſententiam, niſi creditor poſſideret rem debitoris iure depoſiti, quia depoſitum compenſationem non admittit, vt habetur *in l. poſtrema, C. de compenſ.* & docent Doctores communiter.

Sed ego puto probabiliter cum Tannero *in 2.2. D. Thoma, diſp.5. q.6. dub.14. n.141.* qui citat Nauarrum, & Leſſium, illam legem & alias, ſpectare ſolùm ad forum externum, vel certè intelligendas, ſi aliter obtineri poſſit compenſatio. Vnde in noſtro caſu non ſolùm creditor iuſtè faceret compenſationem exiſtentibus creditoribus anterioribus, vt dictum eſt, ſed etiam contra Comitolum licèt poſſideret rem iure depoſiti.

Notandum eſt etiam, quòd quando debitor ſoluit debitum poſteriori creditori, cùm ſolui deberet priori, in tali caſu creditor non tenetur ad reſtitutionem, ſed poteſt retinere pecuniam illam contra ordinem reſtitutionis ſibi ſolutam. Et ita probabiliter docent Ioan. de la Cruz *in direct. part.1. pr.7. art.8. dub.2. concl. 3.* Molina *de iuſt. tom. 2. tract. 2. diſputat. 536. numer.46.* quidquid in

UGR Biblioteca Universitaria

in contrarium etiam probabiliter aſſerant Faber *de pœn. in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 2. diſp. 50. c. 7. num. 222.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 19. dub. 4. n. 6.* & Azorius *tom. 3. lib. 4. c. 36. quæſ. 8.*

Notentur hæc omnia in præſenti reſolutione poſita; nam ex illis Confeſſarij à multis perplexitatibus, & ſcrupulis immunes erunt. Nam in praxi moraliter impoſſibile erit, vt creditores poſteriores habentes debitum in manibus ſolutum, illud reſtituant creditoribus anterioribus, licèt, vt diximus ex communi ſententia ad id tenerentur. Sed noſtra ſententia negatiua eſt ſatis probabilis, & tuta, ideo illam ſequere. Quæ omnia ſuperiùs dicta intelligenda ſunt de debitis tantùm perſonalibus, & non habentibus ſpecialem hypothecam, aut pignus.

An liceat procurare abortum ad euitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis?

Resol. XI.

NEgatiuam ſententiam docent Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 8. dub. 4. n. 58.* Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 20. n. 10.* Syluius *in 2. 2. D. Thomæ, q. 64. art. 7. quæritur 4. concl. 3.* Finellius *tract. de caſ. reſ. part. 2. caſ. 5. v. abortus, §. 1. n. 3.* Azorius, & Zanardus *vbi infrà,* Bellochius *in praxi Theol. mor. part. 2. q. 8. n. 78.* Filliucius *tom. 2. tr. 29. c. 6. n. 130.* & alij. Et ratio eſt, quia non ſunt facienda mala, vt eueniant bona, & vnde nullo bono fine honeſtari poteſt abortus.

At his non obſtantibus aliqui, vt notat Zanardus *in direct. conf. part. 1. de ſacram. matrim. c. 41. q. 17.* & Azorius *tom. 3. lib. 1. cap. 4. q. 1.* docent in tali caſu licitum eſſe procurare abortum, quia cùm fœtus non ſit animatus, nulli fit iniuria, ſi procuretur remedium, ne concipiatur. Deinde probabiliter aſſerunt Aragon, Sayrus, Leſſius, Henriquez, & Reginaldus, Sanchez, & alij, quos citant, & ſequuntur Layman *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 3. c. 4. n. 4.* & Homobonus *tract. de caſ. reſer. part. 3. c. 4.* quòd quando aliud non ſuppetit remedium pro ſalute infirmæ matris, poteſt quis licitè procurare abortum, ſi fœtus nondum eſt animatus. Ergo etiam facere licitum erit in noſtro caſu. Negat hanc conſequentiam Sanchez, & adducit diſparitatem rationis.

Sed illum impugnat doctiſſimus Pontius *de matrim. lib. 10. c. 13. n. 2.* vbi ſic ait. Si licet euacuatio fœtus nondum animati ad vitandam mortem matris, & reſtituendam ſanitatem, liceret etiam procurare abortum nondum animatum, cùm ad famam, & ſtatum conſeruandum opus erit; caſus enim ſeſe offerre poteſt adeò premens, vt nullo alio medio poſſit mulier eripi, niſi abortum fœtus nondum animati, quod tamen Sanchez non vult admittere, ſed nullo conuenienti aſſignato diſcrimine. Ita Baſilius. Vnde vel negandum in vtroque caſu licitum eſſe procurare abortum, vt negat Baſilius, vel concedendum eſt in vtroque caſu licere; & hoc vltimum nouiſſimè docet Franciſcus Torreblanca, *de magia lib. 2. cap. 43. n. 10.* vbi ſic ait. Quando ex partu concepto euidens periculum apparet, vel quòd puerpera ſoleat ad extremum deduci, aut nimis arcta ſit, aut fama eius lædatur, aut aliter vitæ diſcrimen, vel exiſtimationis poſſit ſubire, bene poterit poculum abortionis præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita Torreblanca, qui vt vides, apertè docet licere procurationem abortus ad tuendam vitam, vel honorem puellæ prægnantis. Sed an hæc opinio ſit probabilis, iudicent viri docti, mihi enim omnino non placet. Sed quia incidit ſermo de abortu.

Notandum eſt hîc obiter, quòd ſi mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculosè laboraret, & nullum aliud remedium ſit, poſſunt præberi medicamenta directè tendentia in curationem, vt ſectio venæ, contra Pontium *de matrim. lib. 10. cap. 13. n. 6.* & Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap. 2. §. 1. dub. 7. n. 28. & c. 5. §. 2. dub. 6. n. 23.* etiam balnea, & pharmaca ad purgationem ventris; quia mater habet ius ad talia medicamenta, licet indirectè, & per accidens ex illis ſequatur mors fœtus. Ita communiter DD. Sed difficultas eſt, quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt, & fœtus etiam periret; an, inquam, in tali caſu liceat ſupradicta medicamenta præbere. Negatiuè reſpondent Corduba, Lopez, Rodriquez & Vega apud Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſput. 20. n. 19. & 20.* at ipſe affirmatiuam ſententiam docet etiam in caſu dubij.

Et hanc ſententiam docent etiam Ioan. de la Cruz *in direct. part. 1. præcept. 5. q. 1. dub. 7. concl. 3. & 4.* & Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 12. dub. 13. n. 2.* vbi ſic aſſerit. [Quando la medicina ygualmente ſe ordena a la ſalud de la madre, y a la muerte de la creatura, no hauiendo otro remedio para librar la madre, es licito tomarla; porque ſe ha de preferir la vida de la madre, y muerta ella à marauilla viuira la creatura, y lo miſmo digo, quando el medicamento es dudoſo.] Si igitur de vita matris, & fœtus omnino deſperatum ſit, licitum erit medico, & ad id tenetur, ait Sanchez, applicare medicinas ad matris ſalutem, & ad fœtui nocendum eiúſque abortum; imò etiam ſi medicamenta ſint dubia an auxilium, vel mortem potiùs ſint illatura, in tali euentu melius eſt anceps auxilium experiri, quàm omne ſpe deſtitutam, ſinere infirmam perire.

Notandum eſt tamen cum Leſſio *lib. 2. c. 9. dub. 10. n. 63.* & aliis communiter, quòd quando proles eſt animata, illicitum erit præbere matri medicamentum directè curatiuum cum notabili periculo prolis, ſi certum erat, vel valde probabile, prolem ſine illo viuam edendam. Sed Sanchez *vbi ſuprà de matr. tom. 3. lib. 9. diſp. 20. n. 17.* exiſtimat caſum hunc rariſſimum eſſe, ac moraliter impoſſibilem; matris enim morbo laborantis lethali, corrupti humores alimentum, quo puer nutriendus eſt, ita inficiunt, vt penè miraculum ſit, matre pereunte fœtum incolumen euadere. Sed ad alia procedamus.

Quis ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſui, ignorabat tamen prohibitionem, & pœnam iuris; quæritur an ſtante dicta ignorantia egeat diſpenſatione ad petendum debitum?

Resol. XII.

IN tali caſu poſſe ſine diſpenſatione petere debitum exiſtimo contra Cordubam *in qq. lib. 1. q. 12. art. 1.* & Rodriquez *in ſum. tom. 1. c. 242. n. 11.* & ita docet Portel *in add. ad dubia regul. ver. Ignorantia, n. 29.* Baſilius Pontius *de matr. lib. 10. c. 6. n. 10.* & Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 49.* cum Henriquez *lib. 11. c. 15. n. 11.* vide etiam Suarez *in 3. par. tom. 3. q. 67. art. 8. §. maius verò, dub.* Sylueſtrum *ver. matrimonium 8. q. 7. d. 2.* & Paludanum *in 4. diſt. 42. quæſt. 1. art. 3. conc. 2.* & hæc opinio erit multum plauſibilis Confeſſariis ſæcularibus, qui non habent priuilegium Regularium, vt poſſint diſpenſare cum pœnitentibus inceſtuoſis ad petendum debitum.

Sed difficultas magis eſt quando coniux habet tantùm ignorantiam ſolius pœnæ impoſitæ, videlicet ne petatur debitum, ſcit tamen prohibitum eſſe à iure: & tunc etiam reſpondet Portel *vbi ſuprà* non egere diſpenſatione. Et ita tenet nouiſſimè Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 2. diſp. 1. punct. 17. n. 8. in fine,* & hanc ſententiam probabilem vocat Sanchez *vbi ſupra, n. 20.* licet contrarium doceat Baſilius Pontius *vbi ſuprà, n. 12.*

Notandum eſt etiam omnia ſupradicta maiori ratione procedere in pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, irregularitatis. Et ideò aſſerit Portel *vbi ſuprà, n. 21.* ad incurrendam excommunicationem non ſufficere, quòd ſciam, opus eſſe prohibitum ab Eccleſia, ſed vt ſciam de pœna, ídque prohiberi ſub excommunicatione, ita de

cæteris

UGR Biblioteca Universitaria

cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate dicendum; quod vt incurrantur, non ſufficit me ſcire opus eſſe prohibitum, ſed requiri vt ſciam eſſe prohibitum, ſub pœna ſuſpenſionis, irregularitatis, inhabilitatis, &c. Ita ille, qui citat pro hac ſententia Nauarrum, & Rodriquez, quibus adde Curiel *in par.2.q.76.art.4. dub.5.* Valentiam *tom.2.diſp.6.q.6. punct.1. coroll.9.* Henriquez *lib.13.c.23. n.2.* Suarez *de cenſ.diſp.4.ſect.9.n.19.* Auilam *de cenſ.part. 2.cap.5.diſp.5.dub.7.* Sayrum *de cenſ.lib.1.cap.18.n.37.* ex quibus infertur, quàm frequenter Confeſſarios poſſe ab excommunicatione laicos excuſare, quoniam ſæpe illam inuicibiliter ignorant. Sanchez verò putat hanc doctrinam procedere tantùm in excommunicatione, non autem in aliis pœnis. Sed tu tene noſtram ſententiam, quam ipſe *in num.21.* vocat probabilem, & illam amplectuntur Coninch *de Sacr.diſp.18.dub.4. n.31.* Duardus *in Bull. Cœn. lib.1.c.2.q.5.n.27.* Bonacina *de cenſ.diſp.1.q.2.punct.1.n.13.* at de hoc infrà latiùs dicemus. An tamen hæc omnia vera ſint, etiam quando operans laborat ignorantia vincibili, dicendum eſt ſequenti reſolutione.

An ignorantia vincibilis, iuris vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pœnarum?

Resol. XIII.

HÆc reſolutio erit plena magnæ conſolationis, quia reſpondeo affirmatiuè, & ita docet Portel *in addit. ad dubia regul.ver. ignorantia,n.25.* & Sanchez *de matrim. tom.3.lib.9.diſp.32.n.31.* vbi ſic ait. Exiſtimo ignorantiam etiam mortaliter culpabilem, ſiue iuris, ſiue facti, modò non ſit craſſa, excuſari à cenſuris, & pœnis, & idem dico licet adſit ſcientia legis, ſi adſit ignorantia non craſſa cenſuræ. Ita ille, qui validis rationibus confirmat hæc omnia, & intelligenda eſſe docet de quibuſcunque pœnis, ſiue latis à iure communi Papæ, ſiue à particulari Epiſcoporum. Si tamen ſcire cupis, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina; reſpondet illam dicendam eſſe, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit, culpa verò lata eſt, quando ignorans aut nullam aut valdè modicam adhibuit diligentiam. Et Graſſius *deciſ. part. lib.4. cap.8. num.20.* & alij, aſſerunt culpam latam, ſeu ignorantiam craſſam eſſe illam, quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Imò Anton. *cap.2. de conſt.n.9.* ampliùs videtur petere: explicat enim eam ignorantiam eſſe, quando eſt latiſſima culpa, quæ dolo æquiparatur. Et hæc omnia Portel, & Sanchez *vbi ſuprà*, quidquid in contrarium aſſerant Sotus *in 4. diſt.28.q.1.art.2.* Graſſius *part.1. deciſ.lib.4. diſp.4.c.9. n.20.* Suarez, & alij, quos citat & ſequitur Villalobos *in ſumm. tom.1.tr.16.dub.12.n.6.* vbi ait. [La ignorancia vincibile ora ſea del echo, ò del derecho, no eſcuſa de la cenſura. Aſſi lo tiene Suarez, porque como no eſcuſa de pecado, tan poco excuſa de la cenſura.] Sed tu tene noſtram ſententiam ex *cap.2.de conſtit.in 6.* vbi habetur ignorantiam, quæ non eſt craſſa, & ſupina, excuſare ab omnibus ſententiis Ordinariorum. Et ita etiam hanc ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp.1. q.2. punct.1.n.10.* & Barboſa *in collect. tom.3. lib.1. ſexti Decretal. tit.2.c.2.n.8.* vbi *n.7.* optimè impugnat Suarez aſſerentem ignorantiam craſſam & ſupinam, idem eſſe cum ignorantia vincibili.

Notandum eſt etiam hic obiter; Primò ignorantiam quantumcumque craſſam, niſi eſſet ingens temeritas, & latam culpam excuſare à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti. Secundò idem dicendum eſt, cùm lex pœnam inducit præſumenti aliquid facere, quia non verè dicitur præſumens, ſi quis aliquid ignorantia culpabili, & craſſa efficeret, præſumptio enim dolum importat, & temeritatem. Ita Baſilius Pontius *de matrimon. lib.10.c.6.num.10.* Sanchez *vbi ſuprà*, Curiel *in part.2.quæſt.76.art.4. dub.4.* Henriquez *lib.13.c.23.n.3.* Auila *de cenſ.p.2.c.6. diſp.10.* *dub.6.* Molina *tract.5. diſput.7.n.13.* quidquid in contrarium aſſerat Toletus *lib.1.c.48.* Alterius *de cenſ.diſp.11.de ſuſpenſ. cap.5. §. hoc autem.*

Imò Bonacina *loco citato de cenſ.diſp.1. quæſt.1. punct.1. num.11.* contra Suarez docet hanc ſententiam procedere, non ſolùm quando quis operatur cum ignorantia craſſa, ſed etiam cum ignorantia affectata, ſi, vt dictum eſt, verba cenſuræ hæc eſſent, *Qui ſcienter hoc fecerit, vel qui præſumpſerit*, &c. Et hæc omnia Confeſſarij in mente habeant: nam ex illis non pauci ab incurſione cenſurarum immunes erunt.

In quadam ciuitate huius Regni quidam percuſſit Clericum publicè, & notoriè; quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus?

Resol. XIV.

HIc caſus erit multum practicabilis, & prima facie affirmatiuè aliquis poterit reſpondere, quia ex Concilio Conſtantienſi, vt communiter DD. docent, tenemur vitare publicum Clerici percuſſorem; ſed in caſu propoſito ille percuſſerat Clericum in publica platea coram omni populo. Ergo, &c.

Sed his non obſtantibus, tunc negatiuam ſententiam conſului; vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum vitare teneamur, neceſſe eſt, vt talis percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, & nullo iuris remedio niti. Cùm igitur in hoc caſu, & ferè in omnibus ſimilibus poſſit percuſſor Clerici notorius dicere, ſe fuiſſe ebrium, aut in ſuam iuſtam defenſionem feciſſe, vel ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe annexam, & alia tergiuerſatione celari, allegando in iudicio rumoris falſitatem; ideo quandiu non conſtat per iudicis ſententiam, illum iuris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor. Et ita hanc ſententiam docent Couarruuias *in cap. alma mater, part.1. §.2. num.7.* & Fagundez *præcept.1. lib.2. cap.5.num.12.* vbi ſic aſſerit. Vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum euitare teneamur, requiritur, quod nulla tergiuerſatione celari poſſit; vnde licèt ea percuſſio notoria ſit, & patens multis, ſi tamen non ſit notorium iis, qui illam viderunt, percuſſorem nullam habuiſſe legitimam excuſationem, quia in eo facto à peccato excuſaretur, adhuc non cenſetur vitandus. Opus eſt ergo, vt conſtet percuſſorem nullam habuiſſe cauſam percutiendi, vt euitetur. Nam ſi poteſt probabiliter aliquam allegare veram cauſam, qua à peccato excuſaretur, quandiu non conſtiterit non ita eſſe, non erit vitandus. Hoc autem conſtare non poteſt, niſi per iudicis ſententiam, vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò continget percuſſionem Clerici ita eſſe notoriam facto, vt non poſſit aliquo iuris remedio probabilitate aliqua excuſari. Ita Fagundez, & ante illum Sayrus *de cenſ.lib.2.cap.12. num 18.* Igitur ex ſuperiùs adductis cenſui conſulentes non fuiſſe aſtrictos vitare ſupradictum publicum Clerici percuſſorem, & hæc notentur à Confeſſariis, quia paſſim erunt obuia, & à multis ſcrupulis liberi erunt.

An mulier peccet mortaliter mingendo ſtatim poſt copulam ad emittendum ſemen?

Resol. XV.

AFfirmatiuè reſpondet Sanchez *de matr. tom.3. lib.9. diſp.20. n.3.* & Bonacina *de matr. quæſt.4. punct.9. num. 10.* vbi ſic ait. Vtrùm verò vxor grauiter peccet emittendo ſemen è vaſe ſtatim poſt copulam, ne filios concipiat, patet ex ſupradictis, hoc enim eſt contra naturæ, & generationis ordinem, cùm prodigatur ſemen à natura inſtitutum ad prolem ſuſcipiendam. Sic Bonacin. & hoc ſolent facere ſæpiùs meretrices.

Attamen contrarium docet Petrus Bellochius *in praxi*

UGR Biblioteca Universitaria

de caſ.reſer.p.2.q.4.n.365. vbi ita aſſerit. Quia ſæpè ſolet mulier mingere poſt coitum, vel ſe erigere vt ſemen emittat, ne concipiat, ſaluo meliori iudicio, credo quòd non peccat ſaltem mortaliter, nam ex hoc, vt liquidò patet, non impeditur prolis generatio, quandoquidem aiunt Syluest. *ver. debitum. num. 6.* & Conradus *p. 2. q. 315.* matrix mulieris habet vim attractiuam, & retentiuam ſeminis, vnde fruſtrà poſt coitum mulier mingit, vt illud foras emittat. Ita Bellochius. His tamen non obſtantibus, puto dictas mulieres ſic facientes peccare contra conſcientiam erroneam, ſi crederent ita mingendo peccare.

An ſi aliqua tentatio carnis nimis notabilis ſit, quis teneatur tunc orare; vnde hoc minimè faciens duplex peccatum committat, ſi venere, v. g. delectetur?

RESOL. XVI.

AFfirmatiuam ſententiam docet Ioannes Sancius *in ſelectis diſp.21.n.19.20.* ſic aſſerens. Si venerea delectatio notabilis eſſet, & periculum in illam conſentiendi interueniret, ſub mortali peccato tenebitur auxilium Dei implorare. Et quamuis tunc oratio non obliget per ſe, ſed per accidens, erit tamen duplex peccatum, omittere orationem, & venere delectari. Et ſic delinquet contra Religionem, & caſtitatem omittens orare tempore grauis tentationis carnalis. Idem in caſu ſimili ſentit Faber *de pœn. in 4. ſen.diſt.14 q.2.diſp.18.n.68.*

Sed mihi opinio contraria placet. Nam actus amoris Dei, per accidens obligat in multis caſibus, & tamen vt benè aduertit Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 2. q.4. dub. 4. n. 83.* omiſſio huius actus in his caſibus non eſt peccatum ſpeciale, & diſtinctum ab eo peccato, ad quod vitandum requirebatur, ſecus eſt in his caſibus, in quibus tale præceptum obligaret. Sed hoc accidit in caſu noſtro. Ergo. Et certè ſi opinio Sancij eſſet amplectenda, multi ex illa ſcrupuli orirentur.

An ſit peccatum mortale ſaltem contra charitatem, detegere peccatum notorium facti, vel iuris in alio loco, vbi ignorabatur, & in quem facilè eius fama non erat peruentura?

RESOL. XVII.

MVltum practicabilis eſt quæſtio iſta, & in explanatione illius plurimos, & fortiſſimos aduerſarios habemus; ideo ſententiam affirmatiuam docent communiter DD. Ita Leſſius *lib.2.c.11.dub.13. n.78.* Sotus *de iuſt. lib.5. q.10. art. 2.* Villalobos *in ſumma tom. 2. tr.11.diffic.36.n.13.* Fabrus *de reſtit. in 4. ſent. diſt.15. q.3. diſp.53.c.4.n.130* Salon *in 2.2.D.Th.q.62. art.2.contr.18.* Nauar. *lib 2.c.4.n.288.* Sayr. *in claui Regia lib.11.c.6.n.25. & 26.* Malder. *in 2. 2. tr.7.c.1. dub.6.* & alij quamplures penes ipſos. Probatur hæc opinio, quia in tali caſu læditur proximus in re magni momenti, quod meritò ægerrimè ferrem mihi fieri. Nec valet dicere, quòd taliter infamatus ius ad famam non habet, quia ſine cuiuſquam iniuria, & abſque fraude eam poſſidebat, eáque adhuc diu fuiſſet fruitura. Ergo contra charitatem eſt, illum bono nomine ſpoliare, præſertim ſi nihil commodi proueniat de detractione. Ita Leſſius, qui limitat hanc ſententiam. Primò, ſi ille parum curet ſe alibi infamari, quod ſæpè fieri ſolet, præſertim ſi procul abſit. Secundò, ſi quis ob graue crimen fuerit publicè punitus; tunc enim ſæpè expedit talia ad ædificationem narrari.

Sed ad tollendos omnes ſcrupulos, his non obſtantibus exiſtimo probabiliter ſic detrahentes non peccare, neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem. Et ita docet nouiſſimè Fagundez *præc.2. lib.5.c.3. n.14.* vbi ſic aſſerit. Vera ſententia docet non eſſe peccatum mortale neque contra charitatem, neque contra iuſtitiam, detegere notorium crimen facti, vel iuris, hoc eſt, vel per rumores, & famam publicam, vel per ſententiam iudicis in alio loco, & regione, vbi ignorabatur, & perſonis quæ nihil de illo ſciebant, ſiue fama illuc breui, ſiue poſt longum tempus, ſiue nunquam peruentura ſit. Sic ille, qui validiſſimis rationibus probat hanc ſententiam, & citat pro illa Caiet. *tom.2 opuſc.31.reſponſ.9.* Nauarrum *in ſumma, c.18 n.26.* & Maiorem *in 4.diſt.21.q.2.* Hanc opinionem docet etiam Azorius *part.3.lib.13.c....dub.8.* & Filliucius *tom.2. tr.32.c.9. n.235.* qui ſe remittit ad Nauarrum, & Caietanum *vbi ſupra.* Et illam probabilem eſſe putat Nugnus *in 3. part.tom.1.q.80. art.6. diffic. 3. §. hæc difficil a*, nam opinionem contrariam, quam ipſe tenet, vocat probabiliorem.

Fundamentum verò contrariæ ſententiæ, quod adducit Leſſius, reprobatur ſolidè à Fagund. *vbi ſupr.* Igitur viatores abſtineant à ſimilibus detractionibus, ſed ſi detrahant non peccabunt mortaliter, vt patet ex dictis, neque contra charitatem. Sed ad alia deueniamus.

An peccet offerens alicui occaſionem peccandi propter aliquem bonum finem?

RESOL. XVIII.

CLarum eſt licere, v. g. viro ſuſpicanti adulterium vxoris, illam obſeruare cum teſtibus, vt eam poſſit de adulterio conuincere; nec peccare parentes, vel heros, qui filiis, vel famulis non auferunt occaſionem aliquam furandi, cùm eos ad furandum propenſos norunt, vt ſic in furto deprehenſi reſipiſcant. Ita docent Valentia *tom.2. diſp.5. q.6.punct.5. dub.7. in fine*, Molina *tom.3. part.2. tr.2. diſp.739.n.* 8. Vega *in ſumma. tom.1. c.120. caſ.1.* Sanchez *vbi infra*, & alij penes ipſum; nam hoc non eſt cooperari ad peccatum, ſed permittere vnum committi, vt plura alia euitentur.

Difficultas conſiſtit, an licitum ſit in his caſibus non ſolùm non auferre, ſed apponere occaſionem vxori, v.g. vt adulteretur, aut famulis vt furentur. Negatiuam ſententiam docet Sanch. *tom.3. de matrim.lib.10.diſp.12.n.13.* cum Emmanuele Sà *ver.peccatum,n.7.*

Sed Petrus Nauarra *de reſt. lib.3.c.vlt.in noua edit.num.* 104. affirmatiuam ſententiam tenet, quàm nouiſſimè ſequuntur Layman *in Theol. mor. lib. 2. tr. 3. c.13.n.5.* & Sancius *in ſelectis, diſp.35.n.12.* vbi ſic ait. Adhæreo opinioni, aſſerentium, offerentem alicui occaſionem ad peccatum, vt deprehenſus in illo reſipiſcat, vel ob alium bonum finem, non peccare. Ita ille. Et ratio eſt, quia id non eſt formaliter cooperari ad peccatum, ſed materiam, & occaſionem peccati miniſtrando, illud permittere: non quòd permittens intendat malum peccati fieri, ſed potiùs graue aliquod malum impedire.

Aliqua notabilia, & practicabilia circa crimen inceſtus,

RESOL. XIX.

AN ſi quis habeat rem cum muliere in tertio, & quarto gradu cum ſua vxore coniuncta, ſibique eodem gradu affini impediatur à petitione debiti.

Affirmatiuè reſpondet Comitolus *in reſponſ. lib. 1. quæſt.138.n.2.* Sed tu tene contrariam ſententiam, quia huiuſmodi impedimenta ſunt de iure Eccleſiaſtico, ſed nullum ius Eccleſiaſticum ſtatuit inceſtum in tali caſu à petitione debiti impedire; ergo. Et ita docet Nauarrus, quem ſequitur Baſilius Pontius *de matrimon. lib. 7. cap.33. num. 6.* qui etiam *num. 2.* ait. Nota quòd ſi quis extraordinariè polluat fœminam aliquam, emittens ſemen poſt extractum è vaſe naturali membrum, quamuis poſtmodum caſu illabitur ſemen in naturale vas, nulla reſultat affinitas, licet contrarium videatur docere

docere Floronus *de caſib. reſeru. part. 2. caſ. 6. num.* 18. citans Graffium.

Nota etiam cum dicto Baſilio Pontio contra Sanch. *lib. 2. diſp. 21. n. 2.* quòd ſi ſemen alicuius viri ope dæmonis deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas, quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt.

Difficultas eſt, an contrahatur affinitas, ſi vir ſeminet, fœmina verò non ſeminet. Affirmatiuè reſpondent Syluester *infrà*, Floronus *vbi ſuprà de caſ. n.* 28. Finellius *de caſ. reſer. caſ.* 10. *n.* 9. Pontius *vbi ſupra*, vbi ſic aſſerit. Parum autem refert ad affinitatem contrahendam, quòd fœmina ſeminet, vel non; cùm eius ſemen ad generationem neceſſarium non eſſe ſit conſtans opinio. Sed aliqui, vt notant Finellius, & Floronus *vbi ſuprà* contrariam ſententiam docent, putantes ad contrahendam affinitatem requiri concurſum ſeminum, ſcilicet tam viri, quàm mulieris; & Syluest. *ver. Matrimonium.* 8. *q.* 15. pro hac ſententia citat Innocentium, Hoſtienſem, & Vgonem, quibus adde Caietanum *in* 2. 2. *q.* 154. *art.* 12. & hanc ſententiam probabilem putat Sanch. *de matrim. tom.* 1. *lib. 2. diſp.* 21. *n.* 11. & Ioannes Suar. *in Enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 5. *ver. affinitas*, §. *ad contrahendum.* Ad rationem verò Baſilij Pontij poſſet quis reſpondere, quòd non eſt ita conſtans opinio illa, vt ſemen fœmineum non requiratur ad generationem, quin ſententia contraria non ſit probabilis, & illam acerrimè contra Ariſtotelem, non ſolùm tuentur medici, duce Hippocrate *lib. de genitura*, & Galeno *lib.* 6. *de locis affectis, c.* 5. Valleſio *lib.* 2. *contr. Medic. c.* 6. Vega *lib.* 1. *de arte medendi c.* 3. Petr. Meta. *tr. de ſemine*, §. *iam verò.* ſed etiam præſtantiſſimi Theologi, vt Sotus *in* 3. *diſt.* 4. *q. vnica*, Bonauentura *q.* 1. *n.* 31. Maior *q.* 3. *art.* 4. & alij, quos citant Conimbricenſes *de generat. lib.* 1. *c.* 4. *quæſt.* 27. Sed tu tene communem ſententiam.

An ſolus metus reuerentialis ſine minis, aut alicuius grauis mali timore, cenſeatur cadere in virum conſtantem, & idem quæritur de precibus importunis?

Resol. XX.

HÆc quæſtio deſeruiet ad reſcindendos contractus vxorum, & filiorum familias. Negatiuam ſententiam docet Sanch. *de matrim. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 6. *n.* 7. & alij penes ipſum. Fundamentum huius opinionis eſt, quia *in c. quamuis pactum, de pact. in* 6. diſponitur, quòd renunciatio facta à filia in fauorem patris, vallata iuramento eſt valida, niſi metu, vel dolo ſit inducta. Ergo cùm textus non excipit reuerentiam, ſicut metum, & dolum, ſequitur metum reuerentialem minimè in conſtantem virum cadere. Et ita hanc ſententiam ex Iuriſconſultis docent inter alios Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 9. Donellus *lib.* 15. *comment. c.* 39. Fachineus *lib.* 2. *cont. iuris c.* 96. & triginta Doctores, quos adducit, & ſequitur Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib*, 2. *ſexti Decretal, tit.* 18. *c.* 2. *n.* 18. cum aliis, quos etiam adducit, & ſequitur Farinacius *in fragment. crim. part.* 2. *n.* 125.

Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem, & in praxi tutam exiſtimo, quam nouiſſimè docent doctus Baſil. Pont. *de matr. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 6. & alij penes ipsũ, & penes Menoc. *lib.* 1. *conſ.* 491. *& de arbit. iud. lib.* 2. *caſ.* 136. *n.* 7. & Farinac. *vbi ſup. n.* 126. Limitat tamen hanc opinionem Pontius, niſi metus reuerentialis dederit anſam, & occaſionem contractus, non verò cauſam. Poteſt enim contingere, vt vxor, filius, &c. metu reuerentiali inducatur ad contrahendum, & tamen poſtea iam libens contrahat. Secundò, ſuam ſententiam Pontius intelligit, non de metu indignationis leuis, & quæ facilè tranſeat, ſed de indignatione graui, & diuturna, ſemotis tamen minis, & verberibus, vt perperã volũt Iuriſcõſulti.

Sed aliqui plus addunt, dicendo ſufficere ſolam præſentiam eius, cui reuerentia debetur, abſque minis, & verberibus, vt metus inducatur. Ita plures Doctores, quos citat Mongollon *tr. de his, quæ vi, metu, &c. c.* 3. §. 1. *n.* 3. qui *num.* 5. ſuam ſententiam in hac quæſtione ſic aperit. Ego (ita ille) vt hanc controuerſiam definiam, ſic diſtinguo. Aut interuenit mandatum eius, cui reuerentia debetur, ſine minis, vel verberibus (quod mandatum inducitur etiam per verbum *rogo*, vt *l.* 1. *ff. mandati*, quam ad hoc allegat Barbarius *in conſ.* 46. *n.* 11. *ſcol.* 47. & in iſto caſu ſufficit ſola præſentia, & hoc habetur *in l. velle. ff. de reg. iur.* cuius verba hæc ſunt, *Velle non creditur, qui obſequitur alterius imperio: aut non interuenit mandatum, ſed ſola præſentia*; & tunc iterum diſtinguo, quòd duplex eſt reuerentia, vna ſimpliciter & in gradu poſitiuo; altera nimia, & ſic in gradu ſuperlatiuo. Primo caſu, quando eſt talis perſona, cui ſolùm debetur reuerentia ſimpliciter, vt pater, ſi ita eſt ignauus, aut vilis, quòd filius audeat dicere, Nolo, tunc procedit, quòd non ſufficit ſola præſentia, ſed quòd præcedant minæ, vel verbera. Secundo caſu, quando eſt perſona ita grauis, quòd ei debeatur reuerentia nimia, tunc procedit altera opinio; & ſic quòd ſufficit ſola præſentia abſque mandato, & abſque minis, vel verberibus. Ita Mangollon qui doctè hanc ſententiam validiſſimis rationibus firmat, vbi Fagundez *vbi infra.*

Ex his omnibus poſſunt Confeſſarij ſine vllo ſcrupulo infinitos vxorum, & filiorumfamilias contractus reſcindere; nam vtplurimum ex metu reuerentiali efficiuntur, qui, vt diximus, cadit in conſtantem virum, etiamſi ſit ſine minis, & verberibus. Hinc Baſil. *vbi ſuprà de matrim. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 5. 6. *&* 7. probat, renuntiationem hæreditatis paternæ ex metu reuerentiali factam nullam eſſe; ſicut etiam fideiuſſionem vxoris pro marito, vel promiſſionem de ſoluendis debitis factam à filio, vel vxore, quando vir, aut pater eſt in periculo mortis. Hinc ego etiam cum Baſilio *vbi ſuprà num.* 15. *&* 16. exiſtimo contra Sanchez *de matr. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 6. *q.* 2. *n.* 18. Riccium *in praxi, tom.* 1. *reſol.* 599. *n.* 4. & alios profeſſionem religionis metu reuerentiali factam non valere, ideóque reſcindendam, & declarandam irritam. Vide Fagundez *præc.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *num.* 21. & idem etiam puto cum Rodriquez *qq. regul. tom.* 2. *q.* 52. *a.* 1. electionem factam metu reuerentiali eſſe nullam.

Notandum eſt tandem, id quod dictum eſt de metu reuerentiali, dicẽdum eſſe de precibus importunis, etiamſi cum ipſis non adſit metus reuerentialis; & ita contra Sanch. *vbi ſupr. diſp.* 7. *n.* 7. Henriq. *lib.* 11. *de matrim. c.* 9. *n.* 5. & alios penes ipſos, aſſero preces importuuas ſeorſim conſideratas, & ſine metu reuerentiali efficere metum iuſtum, & cadentem in conſtantem virum, dummodo non inducant tantùm ad contrahendum, ſed faciant non libenter contrahere. Ita gloſſa *in cap. tuæ fraternitatis, ver. importunitatem. deprehendis*; vbi Hoſtienſis *in principio*, Imola *n.* 2. Rebuffus *tom.* 2. *conſt. reg. tit. de reſcript. art.* 2. *gloſſa* 3. *ver. item non valet electio.* Peralta *in l. ſi quis, num.* 93. *ff. de legat.* 3. Naldus *in ſumma ver. metus, n.* 4. & Baſilius Pontius *vbi ſuprà de matr. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 17. *& c.* 12. *per totum*; adi illum, & non pigebit, eſt enim vir eminentiſſimi ingenij. Preces verò importunas voco eas, quæ ſunt inſtantiſſimæ, & ſæpiùs repetitæ, & inculcatæ, iuxta *l.* 1. *C. de petitionib. bonorum*, ibi, *inuerecunda petentium inhiatione.*

Si igitur patres cum filiis, & viri cum vxoribus præter metum reuerentialem, qui ſolus ſufficeret, adhibeant ſæpiùs etiam preces importunas, dicendum eſt, vt plurimum contractus in gratiam ipſorum initos eſſe nullos, & reſcindendos, maximè ſi ſint contractus lucratiui, & qui à liberalitate proficiſcantur. Nam contra Sanchez *vbi ſuprà de matrimonio lib.* 4. *diſp.* 8. *n* 4. Leſſium *lib.* 2. *c.* 7. *dub.* 6. *n.* 37. Henriq. *lib.* 11. *c.* 9. *n.* 4. & alios puto ſic dictos contractus metu graui, vt eſt in caſu noſtro, celebratos

UGR Biblioteca Universitaria

celebratos eſſe inualidos omnino, non ſolùm iure naturæ, ita vt neque naturalis obligatio ex illis ſequi poſſit, ſed etiam iure poſitiuo; & ita docet Baſilius Pontius *de matr. lib.4. c.6. num. 4 & c.8. n. 3.* qui citat Rebellium, Molinam,& alios; vide Pontiũ, qui ad omnia argumenta, quæ adducit Sanchez, ſolidè reſpondit. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quæ ſine vlla controuerſia vera ſunt, quando cum metu reuerentiali coniungitur etiam læſio; vnde metus præſumitur in donatione facta per filiam patri, quando in ea filia eſt enormiter læſa. Et ita tenent 24. Doctores, quos citat, & ſequitur Farinacius *in frag. crim. part. 2. n. 130.*

Ex quibus omnibus infertur contra Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 6. c. 5. n. 7.* Henriquez *lib. 11. cap. 9. num. 5.* Tapiam *deciſ. 16. n. 33.* Rolandum *vol. 3. conſ. 83. n. 27.* & alios, preces importunas cum metu reuerentiali coniunctas inferre metum, vt diximus, & ita tenent Afflictus *deciſ. 69.* Socinus ſenior *vol. 2. conſ. 263. n. 8.* Mandellus *conſ. 77. n. 10.* Gutierrez *qq. can. lib. 1. c. 37. n. 17. & 18.* Garſias *de nobil. gloſſa. 17. n. 15. & 23.* Barbatius *vol. 1. conſ. 60. n. 3.* Paulus de Caſtro *vol. 1. conſ. 74.* & alij.

An pollutio, quæ incipit in ſomnis, ſit reprimenda in vigilia ſub onere peccati mortalis?

Resol. XXI.

Affirmatiuam ſententiam docet Toletus *lib. 5. c. 13. n. 1.* tunc enim quis non tenetur reprimere pollutionem, quando poteſtatem habet imperfectam, quia ſemiſomnis eſt, ſed in noſtro caſu patiens pollutionem perfectam habet poteſtatem, quia in vigilia eſt: ergo tenetur illam reprimere.

Sed negatiuam ſententiam docet Emanuel Sà *ver. luxuria, n. 10.* vbi ſic aſſerit. Cœptam in ſomno pollutionem non tenetur euigilans reprimere, ſufficit enim non placere; ita ille. Et ratio eſt, quia dicta pollutio incepit in ſomnis ſine peccato, & inuoluntariè; effuſio verò illius in vigilia, eſt effectus naturalis illius cauſæ inculpabilis; Ergo. Et ita hanc ſententiam docent Ioan. de la Cruz *in direct. par. 1. præc. 6. a. 8. dub. 10. concl. 2.* Filliucius *tom. 2. tract. 30. cap. 8. num. 147.* & probabilem putat Fagundez *præc. 3. lib. 3. cap. 6. n. 11.* in caſu quo quis certus eſt, quòd non adhibebit conſenſum; nec in alio caſu ego puto illam docuiſſe Doctores citatos.

Notandum eſt hìc etiam, quòd gaudere de ſupradicta pollutione in ſomnis cœpta, non ob delectationem carnalem, ſed ob ſanitatem, & illam optare, non eſt peccatum, neque veniale. Scio contrarium docere Sotum *in 4. ſent. diſt. 13. a. 7.* Medinam *in part. 2. q. 74. art. 6.* Zumel *ibidem, art. 8. diſp. 4. dub. 4.* Ledeſmam, Lopez, Angles, Rodriquez, & alios; ſed tu tene noſtram ſententiam, quam docent Doctores, quos citat, & ſequitur Tannerus *in 2. 2. D. Th. diſp. 4. q. 7. dub. 7. num. 144.* quibus ego addo Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 40.* Sancium *in ſelectis, diſp 21. n. 35.* Sanchez *in ſumm. tom. 1. cap. 2. num. 17.* & alios penes ipſos, & nos *infrà.*

Quidam vir nobilis comedens quoſdam cibos calidos, & accumbens in lecto incidebat in pollutionem, quæſiuit à me an teneretur aliter decumbere, & cibos illos non comedere, poterat enim ſine aliquo damno, à ſupradictis abſtinere?

Resol. XXII.

Qvidam Theologus affirmatiuè tunc illi reſpondit, & hanc opinionem docet nouiſſimè Fagundez *præc. 3. c. 6. n. 13.* vbi ſic aſſerit. Non probo opinionem aſſerentem non eſſe mortale comedere illa, ex quibus credatur ſequutura pollutio; modò illa in ſe non intendatur, niſi fortè loquatur, quando dubiè id credatur, aut quando non ita facilè poſſit eam cauſam auferre, ac remouere; nam ſi aliter dormire non poſſit, quàm taliter accumbendo, ſi alios cibos non habeat niſi illos, vnde pollutio ſolet moraliter contingere, aut ſi habeat, ſunt tamen tales, ob quos dolorem capitis, aut ægritudinem contrahat, profectò in meliori opinione non tenetur abſtinere ab illis, aut à tali modo accumbendi, Ita ille, citans alios Doctores, & alia exempla, vide etiam Azorium *part. 3. cap. 24. quæſt. 7.*

Sed contrariam ſententiam etiam probabilem eſſe puto, quam in terminis docet Sancius *in ſelectis, diſp. 21. n. 13.* ſic aſſerens. Accubantem ſic vel aliter, & ſentientem ſe ex tali ſitu in pollutionem venire in ſomno, vel in vigilia, dum abſit periculum conſenſus, & determinatus ſit non conſentire, & experientiam conſentiendi non habeat (vt erat in caſu dicti viri nobilis, de quo ego interrogatus fui) non teneri aliter decumbere, licèt illi minimè vtilis eſſet talis modus decumbendi, ſed ſolùm ad commodiùs quieſcendum in lecto, intenderetur. Ita Sancius, & loquens de comeſtione ciborum idem docuiſſe Leſſius *lib. 4. c. 3. dub. 54. n. 100. & 101.* Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 40. dub. 16. n. 6.* Ioannes de la Cruz *in direct. part. 1. precept. 6. art. 8. dub. 9. concluſ. 2.* & alij. Ratio verò huius opinionis hæc eſt; quia aliquis non tenetur vitare cauſam per accidens influentem in pollutionem, dum tamen abſit periculum conſenſus.

Hinc infert Sancius, quòd Confeſſarius ex deuotione ſolùm audiens confeſſiones expertus pollui, non tamen conſentire, non peccabit confeſſiones excipiendo, quia cùm audire confeſſiones cauſa per accidens ſit pollutionis illas non tenetur vitare ob ſolam pollutionem, quæ voluntaria illi non eſt, nec in ſe, cùm illam non velit nec in cauſa, cùm illa ſit per accidens; ſimiliter qui ſine damno aliquo pedeſter poſſet ambulare, & nollet, expertus tamen pollutionem pati, ſine tamen conſenſu, equitando minimè peccaret, cùm equitatio cauſa ſit per accidens illius pollutionis, & ideo nec in ſe, nec in cauſa eſſet illi voluntaria.

Et tandem fœmina, vel vir, quæ ob ſuperpoſitionem vnius femoris in aliud, motum ſenſualem ſenſit, non tenetur modum ſitus mutare, dum determinati ſint non conſentire; neque ſit periculum conſenſus, quia per accidens actus influentes in pollutionem vitare non tenemur. Et hæc omnia docet Sancius *vbi ſuprà* contra opinionem Fagundez. Notandum eſt etiam hic, quòd mundans à ſanguine verenda, vel femina à ſanguine menſtruo, etſi præuideat pollutionem, & ſequatur, ſi non gaudeat de illa, non peccabit. Vnde ex his omnibus apparet me olim rectè conſuluiſſe, quandam iuuenem, cui neceſſe erat interuenire in quibuſdam feſtis nuptiarum, non peccaſſe, dum ex tactu manus mulieris in ballo in pollutionem incidebat, ſine tamen vllo periculo in illius conſenſus, & tunc adduxi doctrinam Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 45. n. 8.* vbi ſic ait. Secundò deducitur, pollutionem præter intentionem ſubſequutam ex tactu licito, & in eo præuiſam, quando tactus ille eſt neceſſarius, & ceſſat conſenſus periculum, carere omni culpa, vt ex amplexu iuxta patriæ conſuetudinem, quo euitato in notam inurbanitatis incideret. Ita Sanchez, quem poſtea ſequuti ſunt Villalobos *in ſumma, tom. 2. tr. 40. diffic. 16. n. 5.* Filliucius *tom. 2. tr. 30. c. 8. num. 150.* & Bonacina *de matrim. q. 4. punct. 10. num 8.* quæ omnia procedebant in caſu noſtro.

Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi aliqua mulier in choreis publicis ſciat ſe tangi ab aliquo intentione mala, ſi tactus ſunt ex ſuo genere liciti, vt conſortio manuum in choreis, non peccat illos admittendo coram aliis. Ita Filliucius *vbi ſuprà tom. 2. tract. 30. cap. 10. n. 198.* qui citat multos alios.

An Epiſcopus iure ordinario poßit diſpenſare in lege Concilij, ſeu Summi Pontificis, quoties facultas diſpenſandi non adimitur?

Resol. XXIII.

NEgatiuam ſententiam docent communiter Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom.1. lib.2. diſp.40. n.1. & tom.2. lib.7. diſp.7. n.6.* vbi ſic aſſerit Eo ipſo quòd lex editur à Pontifice, vel concilio, nec conceditur diſpenſatio, nequit Epiſcopus diſpenſare, ſed cenſetur reſeruata diſpenſatio, propter id principium generale, quòd inferior nequit in lege ſuperioris diſpenſare. Ita Sanchez, & nouiſſimè Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c.57. §.1.* Alterius *de cenſuris tom. 2. diſp.8. c.3. ver. ſed controuerſia.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.2. alleg.33. n.18.* Reginaldus *in praxi tom.3. lib.31. cap.27. n.202.* Molinus *de ritu nupt. lib.2. differ.11. n.145.* Gutierrez *in cant. qq. lib.1. c.5. n.10.* Gratianus *in diſcept. forenſ. cap.397. n.33.* & alij penes ipſos.

Non reticeam tamen aliquos contrarium docere, & quia apud me Baſilius Pontius inſtar multorum eſt, ponam eius verba *lib.6. de matrim. c.8. n. 11.* vbi ſic aſſerit. Quæritur an Epiſcopus diſpenſare poſſit, vt adhibeatur ſolẽnitas nuptialis temporibus prohibitis. Equidem olim iure ordinario potuiſſe Epiſcopum diſpenſare, indubitatum eſt. Deinde extraordinario iure planum videtur diſpenſare poſſe, ſcilicet, ſi aliquis caſus vrgeat, & non ſit facilis aditus ad Pontificem, ſicut in multis aliis iudicandum eſt. An autem extra hunc caſum poſt legem latam à Concilio vniuerſali diſpenſare poſſit Epiſcopus, ex eo pendet an inferior Ordinarius in lege lata à Superiori poſſit aliquando diſpenſare, quod nonnulli negant, quos refert, & ſequitur Sanchez, alij è contra affirmant poſſe, ſequuti Sotum *in 4. diſt.32. q. vnic. art.3. in fine,* qui nec ſunt numero pauci, nec auctoritate inferiores; quorum accedo ſententiæ. Diſpenſare itaque Epiſcopum poſſe aſſero, interim dum illi non adimitur facultas diſpenſandi. Ita Pontius, qui magnam tribuit Epiſcopis auctoritatem, vnde etiam ſi facilis eſſet aditus ad Summum Pontificem, poſſent ex iuſta cauſa, & de iure ordinario ſuper leges Concilij generalis diſpenſare. Sed his nonobſtantibus, ego à negatiua ſententia non diſcederem.

Notandum verò hîc obiter, quòd ſtando in prima ſententia, quam ego teneo, quando Concilium, ſeu Summus Pontifex cenſuræ abſolutionem non reſeruat, poteſtatem Epiſcopis abſoluendi ab illa videtur conceſſiſſe. Ita Miranda *in manuali Præl. tom. 2. q. 30. a.10. concl. 2.* Sanchez *de matrim. tom.1. lib.1. diſp.61. n.3.* Suarez *de legibus, lib.6. cap.14.* Henriquez *lib.10. cap.35. n.2. in gloſſa littera* D. Sayrus *de cenſ. lib.2. cap.19. à num.2.* Gutierrez *can. qq. lib.1. cap.5.* & alij communiter.

An ſi quis vouit ſe quotidie recitare B. Virgini Pater, *&* Aue, *vel vnum* Salue Regina, *& per annum, v.g. non recitet, peccet mortaliter?*

Resol. XXIV.

AFfirmatiuè reſpondet Zumel *in part.2 quæſt.88. ar.4. dub. penult.* Sayrus *in Claui Regia, lib.2. c. vlt. num.21.* Valentia *tom.3 diſp.6. quæſt.6. punct.4.* Malderus *in 2. 2. tr.10. cap.5. dub.4. quæſt.1. in fine,* & Tannerus *in 2.2. diſp.5. dub.3. num.38.* eſt enim hæc vna quædam vnius voti materia, eáque grandis.

Sed contrariam ſententiam eſſe probabilem docet idem Tannerus, & illam tenet Sotus *de iuſt. lib.7. q.2. art.1.* Aragon *in 2. 2. q.88. art. 3.* Ioan. de la Cruz *in direct. part.1. præc.2. art.2. dub.4. concl. 2.* & nouiſſimè Villalobos *in ſumm. tom.2. tract. 34. diffic.3. n.3.* vbi ſic ait. [Se infiere, que el que dexo de razar todo el año vna *Aue Maria*, que hauia prometido de rezar cada dia, no llego à pecar mortalmente, porque muchos pecados veniales, no hazen vn mortal.] Igitur illæ paruæ materiæ non poſſunt coaleſcere in vnum, & efficere notabilem quantitatem materiæ magnæ. Notandum eſt etiam, quòd in tali caſu vouens materiam iſtam paruam, non poteſt ſe obligare ſub mortali in recitatione dictæ materiæ leuis. Sic villalobos *vbi ſuprà,* cui addit Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.4. c.12. n.16.* & alios penes ipſum, ſicuti legiſlator non poteſt ſe obligare ſub mortali in materia leui. Et ita docet Ioannes de la Cruz *vbi ſuprà;* vnde infert præceptum Prælati in re leui, & in ordine ad bonam gubernationem obligare ſub ſolo peccato veniali, nam eſſet intolerabile, poſſet prælatus in omni materia, etiam leuiſſima obligare ſub peccato mortali. Ita ille, quod tene mente. Notandum eſt tamen doctrinam ſuperiùs adductam non procedere in caſu quo vouiſti ſingulis dare paruam eleemoſynam, nam ſi plures omittendo iſtam paruam eleemoſynam, deueniſti ad materiam grauem, teneris illam reſtituere. Sic Tannerus *in 2.2. diſp.5. dub.3. n.50.* Io. de la Cruz, Villalobos, & omnes DD. *ſuprà* citati. Sed circa præſentem quæſtionem vide etiam Vaſquez *in p. 2. diſp.146. c.2.* Azorium *to.1. lib.11. c.5. q.3.* Suarez *de Relig. t.2. l.5. c.5. n.10.* & alios penes ipſos, & nos *infrà.*

Aliqua practicabilia, circa votorum diſpenſationem, & communicationem.

Resol. XXV.

PRimò puto contra Tannerum *in 2. 2. D. Th. diſp.5. q.4. dub.5. n 81.* Layman *in Theologia mor. lib.4. tr.4. c.8. n.9.* Filliucium *tom.2. tr.26. c.10. n.285.* Azorium *to.1. lib.11. c.18. q.2.* & Alios, poſſe vouentem ſine Confeſſario commutare ſuum votum in materiam æqualem. Ita probabiliter Sancius *in ſelectis, diſp.14. n.3.* Henriquez *lib.2. de pœn. cap.20. n.5.* Medina *lib.1. inſtit. c.4. §.7.* cum aliis, quorum ſententiam probabilem vocat. Ioan. de la Cruz *in direct. par.1. pr.2. a.2. dub.11. concl.4.* Villalobos *in ſum. tom.2. tr.34. diffic.31. n.5.* & Portel *in addit. ad dubia regul. ver. voti commutatio, num.88.*

Secundò, qui poteſt commutare, ſeu diſpenſare in votis, poteſt etiam in iuramentis; quia arctius eſt vinculum voti, quàm iuramenti; & priuilegia, quæ cedunt in fauorem animarum, non eſt reſtringenda, ſed amplianda ſunt. Ita contra Nauarram *cap.27. n.257.* Azorium *tom. 1. lib.11. c.10. q. 2.* Alios docent Arogonius, & Sà, & probabilem vocat hanc ſententiam Tannerus *in 2.2. D. Th. diſp.5. quæſt.5. dub.1. n.36. & 37.* qui *in quæſt.4. dub. 5. n.95.* docet etiam probabiliter, quòd qui habet poteſtatem delegatam diſpenſandi vota, poteſt etiam illa commutare, quia multo minus eſt commutare, quàm diſpenſare, & ita etiam tenet Sotus *de iuſt. lib. 7. q. 4. art.3.* Syluester, *ver. votum. 4. q. 3.* Villalobos *in ſumma tom.2. tract. 34. diffic. 32. num.2.* licèt contrarium etiam probabiliter multi Doctores aſſerant, quos citat & ſequitur Sanchez *tom.2. lib.8. diſp.1. num. 15.* ſed noſtram ſententiam præter DD. citatos, tenet etiam Layman *in Theol. mor. lib.4. tr.4. cap.8. n.20.*

Tertiò quando quis commutat votum ſuum propria authoritate in melius, non eget iuſta cauſa; & ita etiam puto quando commutatio efficitur in materiam æqualem, etiam propria authoritate, quod eſt valde notandum, quia nouum, & illud docet Villalobos *in ſum tom.2. tract.34. diffic.31. n.8.* quidquid aſſerat Layman *in Theolog. mor. lib. tr. 4. cap. 8 num. 22.* in contrarium; vnde quidam vir nobilis aſtrictus voto audiendi Miſſam, detentus in colloquiis amicorum, ne frangeret votum, rectè illud commutauit in opus melius, vel ſaltem æquale ſine iuſta cauſa, vt ſuppono, & ego illum non peccaſſe de hac re interrogatus his diebus conſului. Et quidem ſi hanc doctrinam multi ſcirent, haberent quidem remedium ſatis promptum pro liberatione fractionis voti

&

UGR Biblioteca Universitaria

& peccati mortalis,ſine conſultatione Confeſſariorum, nam propria auctoritate, vt dictum eſt, commutare poſſent votum,quod pro illa vice nollent adimplere,in opera æqualia, vel vt docet etiam Portel *in dubiis Reg. ver. voti diſpenſatio,num.*58. ſecuriùs in meliora.

Quartò, Regulares Confeſſarij poſſunt diſpenſare in omnibus votis, in quibus poteſt Epiſcopus, excepto voto peregrinationis vltra duas diætas. Ita ex communi Tannerus *in 2. 2.diſp.*5. *q.*4. *num.*92. quæ quidem dipenſatio votorum poteſt fieri extra ſacramentum Confeſſionis, vt alibi, contra Peregrinum, ſatis firmatum eſt, & idem dicendum eſt de abſolutione cenſurarum, & de diſpenſationibus ſuper irregularitate, iuramento, petitione debiti, &c. Item contra Rodriquez *in addit. ad Bull. Cruc.*§.9. *num.*120. dicta diſpenſatio eſt applicanda cum omnibus ad ipſos confluentibus, & non ad ſubditos tantùm illius diœceſis,in qua manent. Ita Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.*4. *cap.*44. *n.*15. *& de matrim. lib.*8. *diſp.*16. *n.* 10. cum Villalobos *vbi ſuprà.* Et quando ſupradicti Regulares commutant vota, ex priuilegiis quæ habent, poſſunt illa commutare in opus minus; ita probabiliter Medina *in ſumma, lib.*1.*c.*14.§.7. *reg.*3. Leſſius *lib.*2.*c.*40.*dub.*16.*num.*109. & alij contra Azorium *tom.*1. *lib.*1.*cap.*18 *quæſt.*6. Sanchez *in ſumm.tom.*1. *lib.*4.*cap.*50. *num.* 4. Suarez *de Relig. tom.*2. *lib.*6. *c.*19 *n.*7. Toletum *lib.* 4. *c.* 18. & alios aſſerentes, vota commutanda eſſe in opus æquale. Sed ſtando in hac opinione, non oportet Confeſſarios ſcrupulis agitari, num opus, in quod votum commutatur, ſit omnino æquale, hæc enim æqualitas non debet eſſe mathematica: & moraliter loquendo, omnimoda æqualitas non eſt cognoſcibilis. Sufficit ergo æqualitas ad arbitrium boni viri, ſecluſa fraude, & ignorantia; maximè ſi commutatio fiat virtute priuilegij. Ita Portel *in dubiis regul. ver. voti diſpenſatio. num.*43.qui citat Sylueſtrum, & Rodriquez. Imò ait Suarez *de Relig.tom.* 2. *lib.*6. *c.*12. *n.*6. quòd quando conceditur commutatio in æquale, extenditur ad commutandum in dubio, an ſit melius id, in quod fit mutatio; imò, & etiam quamuis dubium ſit, an ſit minus, dummodo non ſit certum; credibile enim eſt Papam delegantem, aliquam voluiſſe concedere benignitatem. Et hæc omnia docet etiam Portel *vbi ſuprà.*

Quintò, commutatio, aut diſpenſatio votorum, facta bona fide, tempore Iubilæi valet, & eſt tuta etiamſi poſtea non impleantur requiſita pro obtinendo Iubilæo. Ita contra Ioan de la Cruz *in direct. conſc. part.* 1.*pr.*2. *a.*2. *dub.* 11.*concl.*7. Raphaël de la Torre *in* 2.2. *tom.* 2. *quæſt.* 88. *art.* 12. *diſp.* 5. & alios, docet Portel *in dubiis Regularium, ver. voti diſpenſ. num.*52. Henriquez *lib.*7.*de indulgent. cap.*11. *num.*4. Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*4. *cap.*54.*num.*53. Suarez *de Relig. tom.*2.*lib.*6. *cap.*16. *num.* 10. Proſt *de Iubilæo, c.*12. *dub.* 3. & alij. Sed an poſtea pœnitens, qui bona fide obtinuit diſpenſationem votorum, ſi voluntariè omittat opera præſcripta in Iubilæo, peccet mortaliter? affirmatiuè reſpondet Portel *vbi ſuprà*, & Suarez *num.* 11. Sed mihi placet opinio Sanchez negatiua, quam probabilem putat Filliucius *tom.*1. *tr.*26. *cap.*10. *num.*301.

Sextò, ſi commutatio fuerit facta in melius, negant aliqui poſſe vouentem redire ad prius votum.Ita Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.*6. *c.*20. *n.*1. & alij. Sed contrariam ſententiam Sanchez probabilem eſſe putat Filliucius *tom.*2. *tr.*26. *cap.*10. *num.*289. & ego tutam in praxi eſſe exiſtimo, quia talis commutatio efficitur in fauorem vouentis. Ergo,&c.

Septimò, ſi vnus Confeſſor inueniat pœnitentem, cui alius Confeſſor commutauit votum in rem minus æqualem, & ambo Confeſſores ſint viri docti, poterit vltimus Confeſſor, quieſcere & ſtare opinioni Confeſſoris ptioris, qui fortè aliquam circunſtantiam meliùs conſiderauit. Ita Portel *in addit. ad dubia Regul. ver. voti commutationem, num.*92. quòd ſi Confeſſarius ſit idiota, pœnitentem moneat, ſi ſpes ſit,acquieſcat, ſin illum relinquat in bona fide.

Octauò, puto quoad vota conditionalia caſtitatis, Religionis, &c. etiam poſt adimpletam conditionem, poſſe illa Epiſcopum, & Confeſſarium Regularem, & priuilegiatum commutare; quidquid in contrarium aſſerant Leſſius *lib.*2.*c.*40. *dub.*18. *n.*131. Sotus *de iuſt. lib.*7. *q.*2.*a.*1.*ad* 4. Nauarr. *c.*12.*n.*43. Azor. *t.*1. *lib.*11. *c.*19.*q.*3. Valentia *tom.*3.*diſp.*6.*q.*6.*punct.*7. & alij. Sed tu tene noſtram ſententiam,quam tuentur Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*4.*c.*40.*n.*99.*& de matrim.to.*2.*lib.*8.*diſp.*11. *n.*13. & alij, quos nouiſſimè citat, & ſequitur Layman *in Theol. mor. lib.*4.*tr.*4.*c.*8. *n.*10. quia ſupradicta vota non emittuntur ex directo affectu ad rem votam,ſed ad beneficium,quod à Deo expectamus, vnde etiam poſt adimpletam conditionem non videntur vota abſoluta,& perfecta; quia eorum radix eſt imperfecta, quæ in illis intrinſecè ſemper imbibitur, quæ eſt affectus ille indirectè, ex quo votum proceſſit. Et hæc magis practicabilia decerpſi in materia commutationis votorum;nunc ad alia tranſeamus.

An vouens omnibus circumſtantiis attentis dubius manens,an votum emiſſum ſit intuitu temporis, teneatur illud adimplere?

Resol. XXVI.

HÆc quæſtio eſt ſatis practicabilis, v. g. vouit quis certa die ieiunaturum pro animabus Purgatorij, atque eo die impeditus fuit,an teneatur altero die ieiunare? Reſpondent aliqui negatiuè, ſi vouendi intentio fuit cum dependentia à tali die ob peculiarem rationem; ſecus autem ſi fuit ſimpliciter propter ieiunium, & deinde ſpeciatim tali die. Difficultas verò eſt, quando vouens dubitat, an emiſerit votum cum hac, vel illa intentione; & in tali caſu teneri ad votum putat Azorius *tom.*1.*lib.*11. *c.*15. *q.*21. quem ſequitur Sanchez *in ſumma, tom.*1.*lib.*4.*c,*14.*n.*31.& rationem adducit,eo quòd obligatio voti ſit,& ſic votum eſt in poſſeſſione.

Sed, mihi contraria ſententia placet, quam tuentur Caietanus *in* 2.2. *q.*88. *art.*12. *in fine*, & nouiſſimè Paulus Layman *in Theol. mor.lib.*4.*tract... c.*2.*n.*3 nam votum in dubio ſtrictè interpretandum eſt.

Ad argumentum verò Sanchez reſpondetur, quòd licèt ita vouens ſit certus, ſe, v.g. ieiunium, vel Miſſam vouiſſe tali die, dubius tamen eſt an abſolutè, ſeu independenter à tali die ieiunium, vel Miſſam vouere intendit. Ergo in tali dubio pro libertate ipſius vouentis præſumendum eſt.

An Sacerdotes in domibus ſuis priuatim audientes lectorem legum incidant excommunicationem?

Resol. XXVII.

AFfirmatiuè videtur reſpondendum ex auctoritate Filliucij *tom.*1. *tract.*14. *cap.*7. *n.* 103. & Suarez *in cenſ.diſp.*23.*ſect.*3.*n.*19. & aliorum.

Sed tu contrariam ſententiam tene, quam docent nouiſſimè Barboſa *in collect. tom.*1. *lib.*3. *tit.* 50. *cap. vltim. num.*3. Squillante *de obligat. cler.part.*2.*dub.*8. Homobonus *de ſtatibus p.*1. *cap.*18. *n.*6. Gambarupta *de caſibus reſer.c.*9.*n.*6. Villalobos *in ſumma,tom.*1. *tract* 17. *diffic.*28. *n.*4. & Sanctarellus *tract. de Apoſt. c.*2. *dub.*3. *num.*21. & alij penes ipſos. Dico igitur, in excommunicationem latam *in cap. ſuper ſpecula, ne Clerici, vel Monachi, &c.* non incurrere Sacerdotes ſæculares, & Regulares habentes priuatim in domibus ſuis lectorem legum, vel medicinæ, qui eos doceat priuatim has facultates.

Imò nec incurrunt hanc excommunicationem prædicti, ſi ſtudeant legibus ciuilibus in ſcholis publicis, quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad noti-

tiam Canonum. Ita Sanctarellus *loco citato*, & Barboſa *num.7*, Squillante *de oblig. cler. part. 2. dub.18. n.57.* & alij penes ipſos.

Sed nota hoc verum eſſe in foro interiori; nam in foro exteriori præſumerentur excommunicati. Notandum eſt etiam, quòd Diaconi, & ſubdiaconi non comprehenduntur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione, licèt beneficium habeant, niſi ſit perſonatus. Ita DD. citati.

Aliquis narrat peccata alterius audita, & expreſsè aſſerit ſe nihil certò ſcire, ſed tantùm recenſere, quæ audit; quæritur an peccet mortaliter?

RESOL. XXVIII.

HIc caſus ſæpiſſimè accidit. Affirmatiuam ſententiam docent Sotus *de iuſt. lib. 4. quæſt. 6. art. 3. ad 3.* Nauarrus *c.18. num. 50.* Villalobos *in ſumm. tom 2. tract. 11. dub. 36. n. 6.* Tannerus *vbi infrà.* Malderus *in 2.2. tr. 7. c. 1. dub. 13.* Syluius *in 2. 2. D. Thom. q. 63. art. 2. quæritur 16. concl. 3.* Turrianus *in 2.2. tom. 2. diſp. 53. dub. 10. n. 8.* & alij; quòd ſi referunt peccata aliorum, eo ipſo ſunt cauſa, vt alij talia peccata nouerint, & per conſequens ſunt cauſa, vt fama alterius apud plures amittatur. Et hanc opinionem multi recentiores, vt Azorius *part. 3. lib. 13. c. 6.* Leſſius *lib. 2. cap. 11. dub. 5.* Layman *in Theolog. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 2. c. 3. n. 7.* Ioan. de la Cruz *in direct. pr. 8. q. 2. art. 2. dub. 5. concl. 4.* & alij tenent, quando qui refert, ſit vir tantæ auctoritatis, vt ei credatur, etiam ſi tantùm audita referat; vel quando eo modo narret, vt aliquos ex leuitate quidem credituros putet, ſed nulla per ſe data cauſa ſufficiente.

His tamen non obſtantibus, licèt ſupradictæ opiniones ſint probabiliores, & amplectendæ, contrariam probabilem etiam eſſe puto cum Tannero *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 8. dub. 7. n. 139.* & illam docent Caietanus *2. 2. q. 33. art. 2. dub. 2.* Sotus *in 4. diſt. 15. q. 4. art. 1.* Syluester *ver. detractio, q. 4. except. 5.* Armilla *ver. reſtitutio, num. 4. except. 7.* Sà *ver. informare*; poſt Gabrielem Adrianum, & alios. Dico igitur auditum crimen ſimpliciter ſine noua aſſecutione, vel confirmatione narrare, etiamſi quis animaduertat aliquos ex audientibus temerè credituros, non eſſe peccatum mortale. Et ratio eſt, quia damnificatio famæ in tali caſu, non tam eſt dicentium, quàm credentium. Et ita hanc ſententiam nouiſſimè docet Faber *de reſtit. in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 3. diſp. 53. cap. 1. c. 29.* Niſi ergo, qui ſic narrat, addat aliquam maiorem certitudinem quàm ſit, quæ ex communi relatione habetur, non tenetur ad reſtitutionem, etiam ſi ſiniſtra opinio non tam generetur ex relatione, quàm ex leuitate audientium, vel infirmitate, aut malitia.

An qui falſum dicendo alterum infamauit, teneatur, ſi opus ſit, iurare ſe falſum dixiſſe.

RESOL. XXIX.

AFfirmatiuam ſententiam docet Caietanus, & Aragon. *in 2.2. D. Thomæ, q. 62. art. 2.* Sotus *de iuſt. lib. 4. q. 6. a. 3.* Fauſtus *in ſpeculo confeſſ. diſp. 21. quæſt. 21.* Syluius *in 2. 2. D. Thomæ, q. 62. a. 2. quæritur 22. tr. 32. c. 10. n. 245.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 53. dub. 1. num. 9.* Nauarrus *caq. 18 n. 45.* Nauarra *lib. 2. c. 4. num. 137.* Salonius *de iuſt. tom. 1. q. 62. art. 2. contr. 13.* Carbo *de reſt. q. 18.* Villalobos *in ſumma, tom 2. tract. 11. diffic. 37. n. 2.* & Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 6. dub. 6. n. 141.* vbi ſic ait. Qui falſum dicendo alterum infamauit, tenetur (ſi alia via commodiori fama reſtitui non poſſit,) fateri falſitatem & cùm id ſcienter fecit, ac ſi opus ſit, iuramento retractationem ſuam confirmare: Ita ille, & ego.

Nota etiam, quòd Molina *tomo 5. d. 41.* Io. de la Cruz *in direct. part. 1. pr. 7. a. 2. dub. 5. concl. 3.* Sotus, Aragona, & Salonius aſſerunt eſſe, etiam ſi opus fuerit, teſtes adhibendos.

Sed his non obſtantibus Philippus Faber lector publicus in Academia Patauina *de reſtitu. in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 3. d. 53. cap. 3. num. 32.* contrariam ſententiam docet, & ita aſſerit. Ego puto ſolum ſufficere ad reſtitutionem famæ in conſcientia, quòd diffamans ſe retractet feriò coram illis, apud quos proximum diffamauit abſque iuramento, & multo magis abſque teſtibus & aliis ſumptibus, ad faciendum, vt ij, qui ex cauſa detractionis malam opinionem acceperunt, illam deponant, antiqui enim Doctores, vt Alenſis *part. 2. quæſt. 129. membr. 6.* D Thomas *2. 2. quæſt. 82. art. 1. ad 2.* Scotus *hîc*, apertè nihil aliud requirunt. Nam D. Thomas *loc. cit.* declarando quomodo huiuſmodi diffamator teneatur reſtituere, habet hæc verba. Alio modum falſo dicendo, & iniuſtè, & tunc tenetur reſtituere famam, confitendo ſe falſum dixiſſe. Ita Faber, qui hoc probat ex verbis Alexandri de Ales, & & ex multis aliis rationibus, & reſpondet ad argumenta contraria. Non eſſe etiam teſtes adhibendos docet vterque Nauarrus *vbi ſupra* cum Tannero.

Notandum eſt etiam, quòd ſtando in prima opinione, excipiuntur viri magnæ auctoritatis, vt notant Doctores citati, & inter illos Syluius *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2. quæritur 10. in fine*, & Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 11. diffic. 37. numer. 3.* ſic aſſerens. [Haſe de entender eſta doctrina regularmente, porque ſi el fueſſe Obiſpo, Prelado, ò Cende, ò otra perſona de gran autoridad, no eſtara obligado con tan gran perdida de ſu honor à confeſſar que mentio, y anſi eſtara obligado à reſtituir con el maior modo que pudiera, que ſerà como diremos luego del que reſtituie, quando dixo verdad.] Sic ille. Ideo quæritur.

Ad quid teneatur, qui verum dicendo, occultum crimen alicuius propalauit, illum infamando?

RESOL. XXX.

QVia in praxi pœnitentes difficulter famam reſtituunt, probabilis mihi videtur opinio Caietani *in 2. 2. q. 72. a. 2.* & Soti *de iuſt. lib. 4. q. 9. art. 3. ad 4.* quam affert, & approbat Villalobos *in ſumma, tom. 2. tr. 11. diff. 37. n. 4.* vbi ſic aſſerit. [Otro modo ay mas vſado entre los Doctores, y ponelo Cayetano, Soto, Nauarro, y otros, y es que el que infamo deſcubriendo pecado ſecreto no hable mas del, ſino que procure tomar ocaſion de tratar del disfamado con las perſonas, cerca de laſquales le infamo, y hable del honorificamente, y trate familiarmente al disfamado en algun caſo, que con eſſe honra, ſi el es honrado.] Ita ille. Et hic modus ſuauis eſt, & illum facilè pœnitentes obſeruabunt; ſecus autem aſſerendo ſe perperam loquutos, vel iniuriam feciſſe, vel fuiſſe deceptos, vel quod aliqui volunt, ſe falſum dixiſſe, vel fuiſſe mentitos. Ergo ad nihil aliud tenetur diffamator, quàm laudare eum, quem priùs diffamauerat, nec ampliùs de illa re coram illis, apud quos eum diffamauit, loqui. Et hunc modum reſtituendi famam approbant etiam Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 6. dub. 4. num. 143.* Valentia *tom. diſp. 5. quæſt. ... punct. 5. & quæſt. 17. punct. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 11. dub. 10.* Aragon. *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2.* Fauſtus *in ſpeculo confeſſ. diſp. 21. quæſt. 74. num. 6.* quidquid in contrarium aſſerat Layman *Theol. moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 2. cap. 7. num. 2.* Nauarra *lib. 2. cap. 4. num. 370.* Faber. *de reſt. in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 3. diſp. 53. cap. 2. num. 46.* Seluius *in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. quæritur. 22.* Filliucius *tom. 2. tract. 32. cap. 10. num. 246.*

Notandum eſt tamen primò, quòd ſi infamator non poſſit famam reſtituere, non tenetur famam pecunia compenſare. Ita Layman, *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 2.*

UGR Biblioteca Universitaria

par.2.cap.7.num.3. Filliucius *tom.2.tract.32.c.10.nu.239.* Turrianus *in 2.2. tom.2.diſp.53. dub.7. n.3.* Faber *de reſtit.in 4.ſent.diſt.15.q.3.diſp.53.cap.4.num.122.* Malderus *in 2.2.tract.7.cap.7.dub.8.* Nauarrus *cap.17.n.19.* Bannez *in 2.2.q.62.art.2.* Syluester *ver.detractio,quaeſt.4.* Nauarra *lib.2.cap.4.nu.416.* Leſſius *lib.2.cap.11.dub.11.* & alij. Sed quia contraria ſententia eſt probabilis, quam tenet Villalobos *in ſumma tom.2.tract.11.diffic.39.num.5.* Sotus *de iuſt.lib.4.c.6.art.3.ad.4.* Aragon *in 2.2. quaeſt.62.art.2.* Valentia *tom.3.diſp.5.qu.6.punct.5.* Couar. *lib.1.var.c.2. n.8.* Molina *tract.4.diſp.45.nu.3.* Sà *ver. infamia, num.7.* Syluius *in 2.2. D.Thom.quaeſt.62. art.2. quaeritur 22.* poſt Rebellium, Sotum, Richardum, Adrianum, Caietanum, & alios; cùm, inquam, hæc opinio ſit probabilis, puto cum Ioan. de la Cruz *in direct.part.1.prac.7.art.2.dub.6. conc.2.* Tannero *in 2.2. D.Thom.diſp.4.q.6.dub.6.nu.150.* qui citat Leſſium, & Aragon. poſſe infamatum ſibi ipſi ſatisfacere ex debito pecuniario infamantis, ſi is alia ratione ſatisfacere nolit, aut non poſſit; quod eſt valde notandum, quidquid in contrarium dicat Malderus *in 2.2. D.Thom. tract.7.cap.2.dub.14.* licèt, vt dixi, contraria opinio ſit etiam probabilis, nempe non debere famam pecunia compenſari, quando aliter compenſari nequeat.

Notandum eſt ſecundò contrà Turrianum *in 2.2.D. Thom.tom.2.diſp 53.dub.5. n.7.* Tannerum *in 2.2. diſp. 4. q.6.dub.6.num.155.* & alios, qui ſe mutuò infamauerunt, poſſe vti compenſatione, dummodo infamia non ſit inæqualis, & non oriretur ſcandalum, vel ſi vnus velit alteri famam reddere: tunc enim etiam alter tenetur ipſi reſtituere, & tandem compenſatio non poteſt fieri reddendo maledictum pro maledicto. Exceptis igitur his caſibus admittenda eſt contra præfatos DD. compenſatio famæ, & ita docent Syluius *in 2.2.D.Th.q.62.art.2. quaeritur 10.* Malderus *in 2.2. tract.7. cap.2.dub.14.* & alij penes ipſos.

Notandum eſt tertiò ſecundùm opinionem Fabri *de reſt. in 4.ſent. diſt.15.q.3. diſp. 13. cap. 2. num.56.* quòd etiam quando reus eſt accuſatus, & interrogatus iuridicè de crimine vero, & negat, non tenetur ad reſtitutionem famæ, quod eſt valdè notandum contra Caietanum *in 2.2. qu.68. art.2.* Sotum *de iuſt.lib.4.q.6.art.3.ad 4.* Azorium *tom.3. lib.5.cap.9. quaeſt.8.* Molinam *tract.4. diſp.43.* & alios.

Notandum eſt quartò, quòd non adeſt obligatio reſtituendi famam, quando detractio effecta eſt cum verbis generalibus, videlicet aliquem eſſe mendacem, ambitioſum, &c. niſi ratione dignitatis perſonæ, vt ſi de Prælato, aut Religioſo ex grauioribus talia dicta eſſent; quamuis Filliucius *tom.2 tract.32.cap.9. num.229.* notet Sylueſtrum & Nauarrum vniuerſaliter aſſerere detractionem, vt obliget ad reſtitutionem, debere eſſe de peccatis mortalibus.

Notandum eſt quintò, quòd licèt Sotus *de iuſt. lib. 4. quaeſt.6. a.3.ad 4.* Couar. *in regul.Peccatum.part.1.num.76.* & Rebellius *lib. 4. q. 13.* dixerint vitam alicuius plebeij reputari poſſe viliorem fama alicuius nobilis, eóque caſu plebeium debere reparare nobilis famam cum periculo propriæ vitæ; tamen contrariam ſententiam in tali caſu tenendam eſſe exiſtimo, vide Caietanum *in 2.2.q. 62.art.6.* Sylueſtrum *ver.detractio,q.4.* Nauarrum, & Nauarram, quos citant, & ſequuntur Tannerus *in 2.2. diſp. 4.quaeſt.6.dub.6.num 149.* Malderus *in 2.2. tract.7. cap.2. dub.9.* & cum aliis penes ipſos; nam bona inferioris ordinis non ſunt reſtituenda cum detrimento boni ſuperioris ordinis. Sed vita eſt bonum ſuperioris ordinis, quàm famæ. Ergo, &c. Et hoc etiam procedit, etiamſi infamia eſſet maxima, vtpote de hæreſi, de crimine læſæ maieſtatis, &c. vt notat Faber *de reſt. in 4.ſent. diſt.15. quaeſt.3. diſ.53. cap.4. num.121.* vide etiam Ioannem de la Cruz *in direct.pr.7 q.5.art.6. dub.6. concl.1.* Ex his adultera etiam infimæ ſortis, & nupta viro nobili, cui ſupponit filium alterius pro ſucceſſione maioratus, omiſſis filiis legitimis, non ſe prodat etſi ſciat profuturum, nec tenetur adultera hoc reuelare filio ſpurio, nec filius tenetur credere; tenebitur tamen adultera in tali caſu, ſi poteſt, ex iuſtitia ſatisfacere, aut conferendo bona libera filiis legitimis, aut conſulendo ſpurium intrare Religionem. Ita communiter DD.

An quando ex leuibus indiciis quis temerè, & voluntariè de proximo ſuſpicatur, peccet mortaliter?

RESOL. XXXI.

AFfirmatiuè reſpondet Angelici Doctoris doctiſſimus interpres Franciſcus Syluius *in 2.2. D.Thom. q.60.art.3.* qui citat Bannez, Aragon. & Salonium, & hanc ſententiam ſequuntur Sotus *de iuſt.lib.3. q.4.art.3.* Molina *de iuſt. tract.4. diſp.17. n. 10.* Medina *de inſtruct. confeſſ.lib.1.cap.14.§.37.* Villalobos *in ſum.tom.2 tract.14. diffic.19.num 3.* Turrianus *in 2.2.D.Thomæ, tom.2.diſp.4. dub.3. n 7.* & alij quando ſuſpicio eſſet de graui ſcelere circa perſonam honeſtam, vt de hæreſi, de inceſtu cum matre, de proditione ciuitatis, &c.

At contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docet Ioan. de la Crux *in direct.pr.8.qu.1.dub.2. concl.3.* qui citat Caietanum, Roſellam, Armillam, & Lopez. Idem tenent Faber *de reſt. in 4.ſent. diſt.15.qu.3. diſp.54. cap.1. num. 10.* Layman *in Theol. mor. lib.3. ſect.5.tract.3. part.2. cap. 2.num.6.* Nauarra *de reſt. lib. 2. cap. 4.n.454.* Caietanus *in 2.2. qu.60. art. 3. & in ſumma ver. iudicium*, cum aliis. Et ratio eſt, quia nullum iudicium citra certitudinem, eſt peccatum mortale, vt ait D. Thomas, ſed iſta certitudo tollitur non ſolùm per dubitationem, quæ in neutram partem declinat, ſed etiam per ſuſpicionem, & opinionem, quia etſi ſuſpicio, & opinio vni parti magis adhæreant, non tamen id fit ſine formidine alterius; ergo, &c. Igitur ſuſpicio de re graui ſi non habet aſſenſum firmum, nunquam erit peccatum mortale. Vnde ex his ego puto multos pœnitentes falsò, ſed ignoranter ſe accuſare de iudiciis temerariis; nam vt iudicium temerarium ſit peccatum mortale, opus eſt vt efficiatur ſine indiciis ſufficientibus. Secundò, ex plena deliberatione. Tertiò, certò, & ſine vlla formidine, quæ omnia raro ſimul concurrunt in homine malè de proximo iudicante, & præſertim tertium requiſitum, nam multi iudicant cum formidine alterius partis, & tunc non eſt iudicium temerarium mortale. Sed circa præſentem quæſtionem vide præter DD. citatos Tannerum *in 2.2. D. Thomæ diſp.4.q.3. dub.2. n.39.* Filliucium *tom. 2. tr.40. c.1.n.12, & ſeq.* Leſſium *lib.2.cap.29. dub.3.n.16.* Valentiam *tom.3. diſp.5. qu.4.punct.3.* Reginaldum *in praxi tom. 2. lib. 24. c.2. num.26.& ſeq.* & Ledeſmam *in ſumma tom.2. tract.8. cap.2.concl.5.*

An ſi quis narret alicui amico iniuriam ſibi ab aliquo ſecretò illatam ad leniendum dolorem, peccet mortaliter?

RESOL. XXXII.

NEgatiuè reſpondeo, nimis enim durum eſt, & præter humanam conſuetudinem, vt quis cogatur acceptas iniurias ſolus ferre, nec poſſit eas amico communicare, non animo detrahendi, ſed ad ſuam commoditatem, & vt eas leuiùs ferat. Ita Syluius *2.2. D.Thomæ, q. 62.art.2. quaeritur 15.* Leſſius *lib. 2. cap.11. dub.12. n.72.* Nauarra *lib. 2. cap. 4. num. 345.* Molina *tract. 4. diſp 29. num.5.* Layman *in Theol. mor. lib.3. ſect.5. tract.3.part.2. cap.3.num.6.* Tannerus *in 2.2. D. Thomæ diſp.4. q.8. dub. 7.num.145.* & alij Doctores communiter. Sed plus addit Ioan. de la Cruz *in direct. confeſſ. part. 8. quaeſt. 2. art. 2. dub.3.*

UGR Biblioteca Universitaria

dub.5. concl.1. vbi ſic aſſerit. Si perſona ſecretò grauiter iniuriata non valens ſe à dolore cohibere, in querimonias prorupit publicas, non illico de culpa mortali damnatur, ſi iniurians infametur: durum enim videtur, ſic afflictum animum cohibere, ne in querimonias prorumpat, cùm hoc naturaliſſimum ſit. Ita ille, qui citat etiam pro hac ſententia Ludouicum Lopez.

An qni occultum crimen ſine iuſta cauſa manifeſtat vni, vel duobus viris prudentibus, quos ſcit non euulgaturos, peccet mortaliter?

RESOL. XXXIII.

Hanc quæſtionem alibi, ſed breuiter tetigimus, nunc verò fuſiùs illam explicabo. Affirmatiuam ſententiam docent Turrianus *in 2. 2. D. Thomæ, tom. 2. diſp. 53. dub. 8. n. 2.* Sotus *de iuſt. lib. 7. quæſt. 10 art. 2. concl. 4.* Molina *de iuſt. tract. 4. diſp. 29. n. 7.* Leſſius *lib. 2. cap. 11. dub. 11. num. 70.* Bannez *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2.* Azorius *tom. 2. lib. 5. cap. 9.* Filliucius *tom. 2. tract. 40. cap. 4. num. 91.* Suarez *tom. 4. diſp. 34. ſect. 1. num. 2.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 11. diffic. 36. num. 8.* Valentia *tom. 3. diſp. 5. quæſt. 17. punct. 2.* Malderus *in 2. 2. tract. 7. c. 1. dub. 4.* Layman *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 2. cap. 3. num. 6.* Ioan. de la Cruz *vbi infra*, & Salonius *in 2. 2 quæſt. 62. art. 2.* qui aſſeruut hanc opinionem eſſe communem inter recentiores Thomiſtas. Et ratio videtur clara, quia ſi conſideretur famæ detrimentum iudicio prudentis, maius erit reuelare illud crimen vni graui viro, quàm ſi decem infimis hominibus reueletur, & tamen hoc eſſet peccatum; quod explicatur ex eo, quòd quilibet maius bonum putat virum aliquem grauem habere rectam opinionem de alicuius moribus, quàm illud iudicium habeant homines plures abiectæ conditionis. Secundò, iudicium temerarium, eſt ex ſuo genere peccatum mortale, vt patet, etiam ſi illud non producatur exteriùs, neque frater amittat bonum nomen apud alios, quàm apud iudicantem; ergo nec detractio deſinet eſſe mortalis, ex eo quòd fratris exiſtimatio tantùm lædatur apud vnum. Tertiò, prudens cui reuelas, & à te prudenter audit, poterit etiam alios ſimiles prudentes inuenire, atque ita apud plures prudentes periculum infamiæ ſubibit frater. Quartò, ex iſta opinione ſequitur aliquod oppoſitum communi doctrinæ DD. & Sanctorum, nempe auditorem detractionis quando ipſe ſolus detractorem audit, non debere deteſtari detractionem tanquam lethale peccatum, ſed propter prudentiam ſuam, qua celaturus eſt, poſſe tolerare tanquam veniale.

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam docet Caietanus *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2.* Nauarra *de reſt. lib. 2. cap. 4. num. 334.* Graffius *lib. 2. c. 137.* & alij. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docent multi ex DD. contrariis, vt Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. quæſt. 8. dub. 7. num. 138.* & Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. pr. 8. q. 2. ar. 2. dub. 3. concl. 3.* & alij. Et ratio eſt, quia talis non lædit famam notabiliter, cùm reuelet occultum delictum apud vnum, vel duos, qui non ſunt aliis reuelaturi; ergo non peccat mortaliter, & ſicuti non eſt fama vno dicente, ita nec erit infamia niſi pluribus dicatur. Et hæc ſententia videtur mihi etiam probabilis, ſicut etiam viſa eſt Filliucio; qui ſuam ſententiam vocat tantùm probabiliorem.

An infamator criminis occulti teneatur reſtituere famam tantùm apud ſuos auditores, licèt ipſi auditum crimen alijs notum fecerint?

RESOL. XXXIV.

Affirmatiuè reſpondent aliqui. Sed Philippus Faber *de reſtit. in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 3. diſp. 35. c. 1. n. 37.* contrarium docet, ſic enim aſſerit. Dubitant alij, an ſufficiat retractare impoſitionem criminis coram his tantùm, apud quos ille diffamauit, an etiam apud alios, quibus illi audientes retulerunt. Aliqui aſſerunt, ſed hæc opinio eſt irrationabilis. Cùm enim verba ex ore prolata in infinitum creſcant, eſt impoſſibile diffamatorem poſſe ſe retractare apud omnes, ad quos talis diffamatio peruenit. Proinde Alenſis innuit ſufficere, vt ſe retractet coram iis, apud quos ipſe detraxit. Ita Faber; & ratio etiam poteſt eſſe, quia poſterior infamia fortuitò quaſi ſequitur, & ex propria malitia audientium, qui proinde vtique tenentur ad reſtitutionem. Sicut qui indirectè ſcandalum præbet, non contrahit ſpecialem illam malitiam, cui per accidens cauſam dedit.

Sed ego ſine metu, hanc ſententiam amplectendam eſſe puto, in caſu, quo, vt ait Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 11. diffic. 37. num..* [el peccado del proximo ſe deſcubrio à vn hombre de confiança de quen ſe entendiera, que de ninguna manera lo dixera à nadie, vel lo dixo, con eſſe ſolo ſe aura de hazer la diligentia para la reſtitucion y eſſe con los demas.] Ita ille ſed circa præſentem quæſtionem vide Tannerum *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 6. dub. 6. n. 146* & alios penes ipſos.

An qui audit detrahentem de aliorum criminibus peccet mortaliter?

RESOL. XXXV.

Reſpondeo vt plurimum minimè; & ſic ait Ioan. de la Cruz Dominicanus *in direct. conſcient. pr. 8. quæſt. 1. a. 2 dub. 5. conc. 1.* qui ob timorem, verecundiam, negligentiam, aut animi leuitatem, non reſiſtit detractori, peccat venialiter. Et hanc ſententiam tenet ex Societ. Ieſu Adamus Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 8. dub. 7. n. 151.* vbi ſic aſſerit. Eſt peccatum contra iuſtitiam, ſi quis directè iniuſtitiam, & detractionem approbet, aut, quod deterius, ad eam inducat, vel contra charitatem, ſi quis merè negatiuè ſe habeat, non impediendo, niſi ex officio teneatur, aut detrahentem corrigere, aut famam alterius defendere; nempe quia huius, vel illius ſuperior eſt. Communiter tamen ex negligentia, timore, aut verecundia non repellere detractionem, ſolùm cenſetur peccatum veniale, niſi vel audiens ſuperior ſit, vel graue damnum ex detractione ſequuturum anidmaduertatur, vel timor ipſe adeò peruerſus ſit, vt propter eum peccare aliquis mortaliter non curet. Ita ille, & hanc ſententiam nouiſſimè docet etiam Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 24. cap. 4. num. 95.* & Faber *de reſtit. in 4. ſent. diſp. 15. q. 3. diſp. 53. cap. 3. n. 127.* vbi ſic aſſerit. Si omittat corripere detrahentem vel ex timore, vel ex negligentia, vel etiam ex verecundia, eſt peccatum veniale. Non igitur, vt aliqui ſcrupuloſi putant, eſt ſemper peccatum mortale audire, & non corripere detrahentem, vide etiam noſtram *reſol. 24. tract. 4. miſcellan.*

An Chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum peccent mortaliter, & incidant in excommunicationē, vbi plures alios caſus explanatos inuenies?

RESOL. XXXVI.

Affirmatiuam ſententiam docuerunt Fernandez *in exam. Theol. mor. par. 4. cap. 5 §. 4. num. 6.* Vgolinus *de cenſ. Papæ, reſeruatis p. 2. c. 3. §. 2.* Suarez *tom. 5. diſp. 21. ſect. 2. n. 60. 61. & 62.* Paulus Comitolus *in reſp. mor. lib. 4. q. 8.* Graffius *p. 1. lib. 4. c. 18. n. 6.* Sayrus *de cenſ. 5. lib. 3. c. 7. n. 8.* Beia *p. 3. caſ. 13.* Salas *in p. 2. tr. 3. diſp. 11. ſect. 1. de legibus.* Nauarrus *in man. c. 17. n. 63.* Toletus *in ſumma lib. 1. c. 24.* & alij, ſed ſi Turcæ corpora dictorum Chriſtianorum affligunt, iſti Doctores eorum animas laceſſunt, quia ſi hæc opinio eſſet vera, væ, væ, væ Chriſtianis captiuis.

Ideo contrariam ſententiam puto omnino ſuſtinendam eſſe, quam docent 8. Doctores, quos citat, & ſequitur

ſequitur Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. cap.7. n.18.* quibus ego addo Tannerum *in 2.2.D.Thom. diſp.1. qu.9. dub.5. n.144.* Villalobos *in ſumma tom.1. tract.5. diffic.10. num.2.* Layman *in Theol.mor. lib.2. tract.3. cap.13. n.5.* Naldum *in ſumma ver. Chriſtianus 2. n. 6.* Reginaldum *tom.2. lib. 21. n.119.* Turrianum *in 2. 2. diſp.95. dub.3.* Filliucium *tom.2. tract.22. cap.5. n.147.* Benzonium *tract. de fuga lib. 1. diſp.1. q.4.* Souſam *in Bull. Cœnæ cap.4. diſp.31. num.6.* Vaſquez *opuſc. de ſcandalo a.8. dub.7.* Ortiz *in ſum. c.17. n.80.* Auilam *de cenſ. part.2. c 6. diſp.8. dub.5.* Duardum *in Bull. Cœn. lib.2. can.3. q.13. conc.1 num.1. & ſeq.* Vegam *in ſumma tom.1. cap.118. caſ.2.* Rebellium *part.1. lib.1. q.14. ſect.7. n.52.* Poſſunt igitur dicti captiui Chriſtiani contra Catholicos remigare, vel propugnacula ædificare, ſarcinas, machinas, & arma neceſſaria ad bellum afferre. Et ratio eſt, nam licèt peccatum, ad quod materialiter cooperantur, pernicioſum ſit, tamen cooperatio illorum non tam propinqua eſt, vt ſine illa damnum nihilominus inferretur, quia alij non deeſſent, qui hunc laborem obirent, & actiones ſupradictæ ſunt indifferentes. Ergo, &c. Limitanda tamen videtur hæc ſententia. Primò, ſi eo loco conſtituta res ita eſſet, vt captiui auxilium denegantes, magno periculo Chriſtianos eriperent, vel victoriam illis conferrent; tunc enim bonum Reipublicæ Chriſtianæ anteponendum erit propriæ vitæ. Secundò, etiam limitanda eſt in iis, qui tormenta in Chriſtianos dirigunt, ignémque applicant, quia directè damnum inferunt.

Ex dictis deducuntur multi caſus in praxi ſæpiùs occurrentes; nempe licere famulis cibos condire, & ad menſam miniſtrare, & lectum ſternere concubinæ heri, & ornare heram meretricem, ſecundùm Azorium *tom 2. lib. 12. c. vlt. q. 8.* Sed malè addit, licitum eſſe adducere concubinam in domum heri, vel in alium locum, in quo peccaturus eſt, vel deferre internuntia, aut ſcripta, in quibus herus petit à concubina, vt ea nocte ad ſe veniat, etſi norit velle, vt veniat ad fornicandum. Vnde in his duobus caſibus, & optimè diſſentit ab Azorio Rebellius *par.1. lib.2. q.14. ſect.7. num.53.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.1. c.7. num.25. & 26.*

Item deducitur ex prædictis, licere famulis ſternere equum, & herum comitari, & expectare, quamuis norint ipſum ad fornicandum abire; item iuſſu heri portare aliqua munuſcula, aut eſculenta ad concubinam, vel aperire ianuam domus concubinæ, porrigere cibos, & menſam ſternere, ſi ieiunare nolit, &c. ex eodem principio licitum erit domum meretrici, vel vſurario locare.

Item ex Caietano, Aragonio, & Bannez *in 2.2. qu.78. art.4.* & Salonio *quæſt.62. art.5. contr.2. ad vlt.* deponere pecunias apud eundem, licèt hoc aliqui, & melius non admittant, vt Sotus *de iuſt. lib.6. qu.1. art.5. ad 2.* Leſſius *lib.2. cap.20. dub.21. n.184.* Azorius *tom.2. lib.12. cap.vlt. quæſt.2.* & alij.

Item contra Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art.1. dub.3.* & alios fas erit amico, qui violandi ieiunij cauſa ad cauponam diuertere cogitur, domum tecum abducere, & cœnam miniſtrare hoſpitalitatis, vel vrbanitatis cauſa. Ita Layman *in Theol. mor. tract.3. cap.13. num.4.* Caietanus *in 2.2. q.147. art.4.* & alij.

Item licitum erit cauponibus miniſtrare cibos ſoluturos illis ieiunium. Ita Ledeſma *in ſumma tom.2. tract.27. cap.2. concl.6. diffic.4.* Salonius *in 2. 2. q.77. art.4. contr.6. poſt 3. concl.* Martinus Ledeſma *2. p.4. qu.17. art.6. dub.3.* Fauſtus *in theſ. Relig. lib.1. qu.178. n.1.* & alij contra Fernandez *in exam. Theol. p.2. cap.8. §.2. num.22.* Gabrielem *in 4. diſt.16. q.3. art.3. dub.9.* & alios.

Et eandem contra aliquos recentiores docet Tannerus *2. 2. D.Thomæ, diſp.1. qu.9. dub.5. num.144.* poſſe aliquem vendere infideli idolum, aut Iudæo in Synagoga ædificanda operam locare, ſi magna egeſtate prematur. Et ratio horum omnium eſt, quia præbere alteri proximam materiam peccandi ex ſe indifferentem ex iuſta cauſa non intendendo eius peccatum, ſed ad aliud ſpectando, non eſt directè ad malum cooperari; neque verò indirectè; nam illa dicitur indirecta cooperatio, quando quis poteſt ſine ſuo incommodo, & tenetur abutentis peccatum euitare; quod non accidit in ſupradictis caſibus, in quibus, vt ſupponimus, adeſt iuſta cauſa, & neceſſitas; ergo, &c.

An licitum ſit ſuadere minus malum ad euitandum maius?

RESOL. XXVII.

Negatiuè reſpondet Valentia *tom. 3. diſp.5. quæſt.21. punct.4.* Emanuel Sà *ver. peccatum, n.8.* Caiet. *in 2.2. q.78. art.5. notab.3.* Azorius *tom.2. lib.12. c.16. q.8.* Couar. *in 4. decret. part.1. cap.4. n.vlt.* Gabriel *in 4. diſt.16. q.11. art.3. dub.14.* & alij. Et ratio eſt, quia non ſunt facienda mala, vt eueniant bona, & ſic non licet aſſumere prauum medium, ad obtinendum bonum finem; nec licet furari, vt des eleemoſynam, &c. Sed quando ſuades facere minus peccatum, inducis hominem quantum in te eſt hîc, & nunc in peccatum. Ergo. Ad te verò, quod aſſeritur, quòd ex duobus malis minus eſt eligendum, reſpondent id locum non habere in peccatis, quæ voluntariè, ac liberè acceptantur, ſed in his tantùm malis, quorum vnum ſuſtinendi neceſſitas incumbit. Hæc Doctores citati probabiliter.

Sed magis probabiliter contrarium ſuſtinendum eſſe puto, & ita docent Syluius *in 2. 2. D. Thomæ, q.43. art.4. quæritur 2. concl.3.* Rebellius *part.1. lib.1. quæſt.14. ſect.7. num.54.* Becanus *in 2.2. c.27. q.4. num.2.* Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art.1. dub.1.* Sanchez *de matrim. lib.7 diſp.11. num.15.* Molina *tom.2. diſput.335.* Medina *in p.2. quæſt.76. art.4.* Sotus *de iuſt. lib.6. q.1. art.4.* Molfeſius *in ſum. tom.1. tract.8. cap.11. num.67.* Nauarr. *cap.14. num.40.* Syluester *ver. vſura. 7. q.1.* Angelus *ver. vſura. 2. quæſt.2.* & alij, præſertim nouiſſimè Barboſa *in collect. tom.4. p.1. Decreti c duo mala, diſt.13. num.11.* Dicendum eſt igitur, quòd ſi quis omnino decreuit facere magnum peccatum, licèt ei ſuadere minus, quia tale conſilium non fertur abſolutè in malum, ſed in bonum, ſcilicet euitationem maioris mali, & non ſimpliciter in electionem mali, quod minus eſt, ſed in electionem eius potius, quamuis, cui conſulit, eligat maius. Vnde conſulens non dicit ei abſolutè, Fac hoc malum, neque fac iſtud; ſed conditionaliter, ſi omnino decreuiſti malum facere, potiùs elige minus; quaſi diceret, ſufficit tibi facere minus, & abſtinere à maiori.

Ex his apparet quòd ſi viderem Petrum velle, & certò ſtatuiſſe adulterium committere, & non poſſem aliter ab hoc propoſito illum reuocare, niſi ſuadendo fornicationem loco adulterij, tunc licitum eſſe ſuadere fornicationem; non quatenus ipſa peccatum eſt, ſed quatenus impedit peccatum adulterij, quod aliàs ſequutum fuiſſet.

Sed hæc omnia limitanda ſunt, vt tali ſuaſione nullum damnum, ſeu corporale, ſeu ſpirituale tertiæ perſonæ inferatur; vt v.g. volenti adulterium committere, ſuadere non licet, vt cum tertia perſona fornicetur, & volenti à Petro furari 100. aureos, ſuadere, vt furetur 50. à Paulo. Ita Layman *in Theolog. mor. lib.2. tract.3. cap.13. num.7.* Secus autem, vt aduertit Malderus *in 2. 2. tract.4. cap.2. dub.3.* ſi fur ſimul rem Petri, quæ valeat centum, & rem Pauli, quæ valeat ſolùm quinquaginta, certò ſit ablaturus alteram; ſed dubitaret, vtrum auferre velit, ſi tu impedire eum nequeas aliter, potes ſine obligatione reſtitutionis ſuadere, vt potiùs rem Pauli auferat, (ſi modò eam auferendam cogitabat cum re Petri,) ſuadere, inquam, id potes, in genere inculcando, auferendum potiùs illud quod minus eſt, & hoc eſſe minus; quia Paulo non facis iniuriam, docendo furem à maiori furto potiùs abſtinere debere, aut hanc rem eſſe minoris

UGR Biblioteca Universitaria

minoris pretij; neque enim fur tali iudicio propriè diſponitur ad iniuriam inferendam, ſed malitia ſua infert noxiam concluſionem, Paulum re ſua eſſe priuandum. Hæc omnia Malderus ex Salonio.

An conſentiente filio poſſit pater illum caſtrare, vt voce, & cantu Eccleſiæ deſeruiat.

RESOL. XXXVIII.

Affirmatiuam ſententiam docet Salonius *in 2. 2. tom.1. qu.65. art.1. contr. 2.* vbi ſic aſſerit. Hinc ſequitur licere quidem parentibus, filiis, quos voce plurimum Eccleſiis profuturos ſperant, amputare virilia, & efficere Eunuchos, ſed ita vt fiat ſine periculo vitæ, & de eorum conſenſu. Quia licet huiuſmodi Eunuchi vtiles etiam ſint bono communi Eccleſiarum, non tamen neceſſarij: tum etiam, quia poſtquam ſunt facti Eunuchi, non manet eis facultas ad quemcunque ſtatum, cùm de iure Clerici eſſe non poſſint, nec ex conſtitutione Sixti V. coniugati, electio autem libera eſt, quò fit neminem faciendum eſſe Eunuchum niſi conſentiat. Ita Salon.

Sed illum impugnat nouiſſimè Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp.4.qu.8. dub.5.n.101.* vbi ita ait. Non deſunt quidam (in quibus Salon.) qui licere putent parentibus, filios ſuos voce, cantúque Eccleſiæ inſeruituros, & in id liberè conſentientes, intuitu boni publici caſtrare. Sed contrarium videtur verius, non ſolùm ob varia animæ pericula, & incommoda, quæ hinc conſequi ſolent, ſed etiam quia bonum illud tanti momenti non eſt, vt ob id res tam per ſe à natura aliena ſuſcipiatur, quando nec pro ſalute ſpirituali, aut periculo animæ vitando id licitum eſſe conſtabit *infra* ex ſacris Canonibus; quæ tamen cauſa alioqui multo maioris momenti videri poſſit. Hoc certum repugnantes liberos ad hoc cogi non poſſe, cùm libera illis manere debeat, quo ad vitæ ſtatum, electio. Ita Tannerus, qui ſententiam Salonij videtur probabilem putare, cùm contrariam, quam ipſe tenet, veriorem tantùm appellet. Sed an ita ſit, iudicent viri docti.

An donatarius peccet, & teneatur ad reſtitutionem, quando ſcit donationem fieri cum damno creditorum, etiamſi ab ipſis intra annum non reparetur?

RESOL. XXXIX.

Affirmatiuè reſpondet Laym. *in Theol. mor. lib. 3. ſect.5. tr.4. c.17. §.4. n.30.* qui citat Paludanum, D. Antoninum, Caietanum, Nauarrum, & Cordubam; quia ad talem donationem factam in fraudem creditorum, donatarius cooperatur contentiendo, & illam acceptando, vnde licèt ſuadendo non impellat, & propterea non ſit cauſa efficiens quo ad principium, ſeu propoſitum huiuſmodi donationis, eſt tamen eius cauſa efficiens, quo ad exequutionem: hæc opinio eſt probabilis.

Sed contrariam non minus probabilem & tutam in praxi eſſe exiſtimo cum ipſo Layman *vbi ſupra*, & ideo hanc ſententiam abſolutè docent Leſſius *lib.2.c.20. dub. 19 n.168.* Nauarra *lib. 3.c 4.nu.218.* Molina *tom.2.diſp. 328.n.14.* Et ratio eſt, quia alienatio illa fuit in ſe valida accipienſque comparauit dominium rei ita acceptæ. Cùm ergo ius poſitiuum ſolùm intra annum à die ſcientiæ concedat reſciſſoriam actionem creditoribus aduerſùs accipientem, ſequitur, vt ſi vel creditores rem non petant, vel illam petant elapſo iam anno, accipiens reddere illam non teneatur. Ad rationem verò Laymani reſpondet, quòd donatarius in tali caſu vtitur iure ſuo intra iuſtitiæ limites, accipendo atque ſuam efficiendo rem in ſe liberam, hoc eſt, nulli alteri obligatam, vtendo peccato dantis in ſuum proprium commodum; non ſecus atque qui licitè accipit ſub vſuris, vtitur peccato dantis in ſuum proprium commodum, neque etiam accipiens ticulo lucratiuo in fraudem creditorum, contra charitatem aduersùs illos peccaret; quia charitatis ordo non poſtulat vt donatarius poſtponat ſuum commodum, vt creditores ab æquali damno ſeruet indemnes. Dicendum igitur quòd opinio contraria, tunc procedit, quando donatarius ſciens, & prudens incitaret debitorem ad alienandum in fraudem creditorum, nam tunc cauſa eſſet peccati iniuſtitiæ illius in creditores, & ideo ad reſtitutionem teneretur, ſecùs autem in caſu noſtro; ergo, &c.

An ſi quis à fure emente pecunias furtiuas bona fide accepit, eaſque cum propriis commiſcuit, teneatur ad reſtitutionem dictarum pecuniarum domino comparente?

RESOL. XL.

Affirmatiuè reſpondent Leſſius *lib.2. cap.20.dub.18. n.57.* ex authoritate *l. Marcellus §. Pomponius ff. de rei vendicat. & § ſi duorum, Inſtit. de rerum diuiſ.* quibus locis habetur ſi duorum dominorum materiæ confuſæ fuerint, ita vt diſcerni non poſſint; & ratio eſt, quia in tali caſu non tenetur ad reſtitutionem ratione iniuſtæ acceptionis, vel abſumptionis, quia hoc actum fuit cum bona fide; neque ratione rei acceptæ, & poſſeſſæ, cùm alienam pecuniam non poſſideat, cùm vel eam conſumpſerit, vel cum propria miſcendo eius dominium acquiſiuerit, neque etiam ex hoc locupletior factus eſt, nam pretio iuſto rem ſuam vendiderat; ergo, &c. Et ita docent hanc ſententiam Nauarra *lib.3.cap.4.n.216.* Sayr. *in claui Regia lib.10. tr.2.c.3.n.13.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2.c.23.n.15.* Medina *de reſtit.qu.10.* poſt illos Vaſquez *opuſc. de reſt. c 9.§.2. dub.vlt.* cum aliis.

An ſi quis rem alienam à fure bona fide emptam maiori deinde pretio vendidiſſet, teneatur reſtituere domino illud plus, in quo locupletior factus eſt?

RESOL. XLI.

Affirmatiuè reſpondent Nauarrus *cap.27. nu.8.* Sanchez *in ſumma tom.1 lib.2. cap.23. num.28.* & Leſſius *lib.2. c.21. n 134.* & ex authoritate *l. ſi & rem. ff. de pet. hæred.*

Sed mihi contraria ſententia, quam docet Molina *de iuſt. tom.3.tr.2.diſp.721.nu.20.* probabilis etiam videtur, quia illud plus non eſt fructus rei, ſed induſtriæ illam ementis iuſtè vno pretio minori, & vendentis etiam iuſtè alio maiori pretio; fructus autem induſtriæ ad poſſeſſorem bonæ fidei, & non ad dominum rei ſpectat; quòd autem id non ſit fructus, rei induſtriæ, patet. Quia ſi fur ipſe emeret iterum eamdem rem ab vltimo poſſeſſore, eámque domino reſtitueret ſine vlla proximi læſione, ſeruandoque omnino illum indemnem, neque res illa vllos fructus habuiſſet, ſanè qui ita eſſet lucratus emendo illam à fure, aut alio intermedio venditore, & vendendo illam maiori pretio iuſto alicui alteri, non teneretur illud reſtituere, eo quòd eſſet fructus ſuæ induſtriæ, & non rei. Cæteras rationes inuenies apud Molinam, quem nouiſſimè etiam ſequitur Laym. *in Theol. mor. lib.3. ſect.5 tract.4. cap 17. §.3. nu.25.* qui reſpondit ad authoritatem *l. ſi & rem*, dicendo id eſſe ſpeciale in diſtractione hæreditatis, ſeu iuris vniuerſalis, vt pretium ſuccedat loco rei; ſecus autem ſe res habet in particularib. contractib. vt docent DD. *in l. mater, C. de rei vend.*

Nota quòd idem Molina *vbi ſupra*, contra Sanchez docet furem vendentem rem furtiuam, & poſtea iuſtè minori pretio redimentem, non teneri exceſſum illum pretij domino reſtituere, ſed ſatisfacere reddendo ei rem ſuam non deterioratam, & fructus ex ea debitos.

An

An vendens bona fide rem alienam eodem pretio quo emerat, teneatur pretium vero domino reſtituere?

RESOL. XLII.

Affirmatiuè reſpondent Vaſquez *in part.2. q.96. art.5 diſp.172.cap.2.n.4.* Ledeſma *in ſumma tom.2.tr.8. c.14.poſt.4.concl. dub.2.* Sayrus *in claui Regia lib. 10. tr.2. c.2.n.13.* Bannez & Aragon *in 2.2.q.62.a.6.dub.1.*& alij. Ratio eſt, quia pretium ſuccedit loco rei *l.ſi rem, ff.de pet. hæred.* Ergo tale pretium eſt alienum, ſicut & ipſa res, vnde tenetur id reſtituere ratione rei acceptæ, vti rem alienam apud ſe haberet. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed contrariam etiam probabilem eſſe exiſtimo, quod fatetur ipſe Ledeſma, & illam docent Molina *de iuſt.tom. 3. tract.2. diſp.721. num. 6. 7.& 8.* Leſſius *lib.2.cap.14. dub.3. num.29.* Vega *in ſum. tom.1. cap.60. caſ.14.& 15.* Philiarchus *de offic. ſacer. tom.2. part.2.lib.6.c.18.* Rebellius *part.1.lib.2.q.3.n.3.& part.2.lib.9. quæſt.18.ſect.1.n.9.* Sotus *de iuſt.lib.4.q.7. art.2.*& alij. Et ratio eſt, quia ſic vendens nil tenetur domino ratione iniuſtæ acceptionis, cùm totum bona fide factum ſit, nec ratione rei acceptę, cùm iam diſtraxerit; ergo,&c. Dices, tenetur reſtituere ratione pretij, quia, vt tradunt DD. contrarij, ſuccedit loco rei. Reſpondeo, non eſſe vniuerſaliter verum, ſuccedere pretium loco rei, id enim in ſolis vniuerſalibus iudiciis locum habet, cuiuſmodi ſunt hæreditas, fideicommiſſum,& dos,&c. Et ita docet gloſſa *in d.l.ſi rem,& pretium,ver.quia poteſt, ff.de pet. hæred.* & ibi Bartolus *in fine*, & omnes ſcribentes.

An bona fide conſumens res conſumptibiles vnico vſu, teneatur vero domino reſtituere, quatenus locupletior euaſit fur non impotens ad reſtituendum?

RESOL. XLIII.

Exempli gratia, qui inuitatus edit bona fide cibos furtiuos, an teneatur reſtituere id, in quo locupletior euaſit, nimirum quæ domi expenſurus erat. Et affirmatiuè reſpondent Doctores, quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſum. tom.1.lib.2. cap.24. num.34.*

Non reticeam tamen, contrarium docere Bannez *in 2.2.quæſt.62.art.6. dub.3. concl.4.* Ledeſmam *in ſum. tom. 2.tract.8.cap.14 poſt.14.concl.dub.3. dicto.4.* vbi aſſerit, ita ſentire communiter Thomiſtas, Salonium *in 2.2. tom.1. q.62.ar.6.contr.3.concl.4.* Et ratio eſt, quia verus dominus non habet ius petendi à latrone ipſas numero res, ſi conſumptæ iam ſint, ſed ſimiles, vel eiuſdem pretij. Sed ſimiles, vel eiuſdem pretij manent apud latronem, quas reſtituat, cùm non ſit redditus impotens ad reſtituendum; ergo recipiens ab illo non tenetur reſtituere, quamuis locupletior factus ſit, ſed poterit dominum remittere ad latronem, vt ab ipſo recuperet res ſibi furto ablatas. Prima opinio eſt probabilior.

An qui à minoribus per ludum, aut ſimilem contractum aliquid acquiſierunt, teneantur illud reſtituere?

RESOL. XLIV.

Reſolutio huius caſus pendet ex illa quæſtione, an pupillus, & minor 25. annis ſine tutoris authoritate contrahens, ſi non ciuiliter, ſaltem obligetur naturaliter, & in foro conſcientiæ. Hanc quæſtionem ad patres diſcutit Sanchez *de matrim.tom.1. lib.6. diſp.38. num.20. & ſeq.* & affirmatiuam ſententiam cum paucis limitationibus docet, quam poſt illum ſequuntur nouiſſimè Layman *in Theol.mor.lib.3.ſect.5. tract.4.c.9.n.7.* Leſſius *lib.2.cap.17. dub.8.num.6.* Rebellius *par.2.lib.1. de contr. qu.8.ſect.2.* & Tannerus *in 2.2. D.Thom.diſp.4.qu.6.dub. 11.nu.310.* vbi ſic aſſerit. Aliqui ex probabiliori docent impuberes, & pupillos pubertati proximos (vti eſt in puero decennium cum anno dimidio, in pullos nouennium cum anno dimidio) aut minores iam pauberes, etiamſi curatorem habeant, contrahendo, aut paciſcendo circa res ſuas (non tamen immobiles, aut quæ ſeruando ſeruari poſſunt) contractu oneroſo, per ludum ſcilicet emptionem, venditionem, locationem etiam abſque tutoris, aut curatoris authoritate obligatos manere naturaliter, ac proinde in foro conſcientiæ contractui ſtare debere, niſi fortè cum ipſo tutore (cæteris caſibus exceptis apud Sanchez *vbi ſuprà*) contraxerint, quamuis poſtea beneficio reſtitutionis in integrum eiuſmodi contractus, ſi velint, per iudices irritos reddere poſſint. Ita Tannerus; & ratio eſt, quia obligatio naturalis oritur ex conſenſu, *l. Stichum §.naturali, ff.de ſolut.* Sed pupillus ſi pubertati proximus ſit, & maior 25. annorum, ſufficientem conſenſum habent; ergo hæc ſententia eſt probabilis, licèt contraria ſit etiam probabilis.

Vnde pro praxi Confeſſariorum dico primò, quòd ſi pupillus, vel minor ludendo perdidit, aut alio contractu promiſit ſoluere, non tenetur, ſed exceptione legis ciuilis defendere ſe poteſt, dummodo ſe ſoluturum non iuraſſet; quid enim opus eſt inani circulo, vt ſoluat quis, quòd ipſi reſtituendum erit?

Dico ſecundò, quòd ſi pupillus, vel minor creditori ſoluit, tunc poteſt in foro conſcientiæ rem illam retinere, donec ab eo repetatur per beneficium legis ciuilis talem repetitionem concedentis. Ita Tannerus *vbi ſuprà, n. 311.* Layman *n.10.*& alij contra Couarr. *in c. quamuus pactum, part.2 §.4.n.100.* & aliquos Iuriſconſultos.

Dico tertiò, ſi pupillus minor & eorum nomine tutor, & curator rem aliquam indebitè ſolutam repetere velint, ſed propter contradictionem aliquorum, qui cum ipſis contraxerunt, vel iudicis negligentiam, recuperare non poſſint, compenſationem aliquam, ſeu palàm, ſiue occultè facere non prohibentur. Et hæc omnia tradit Layman ex Molina, & Sanchez, ex quibus habent Confeſſarij ſatis ampla principia ad tollendos multos ſcrupulos: nã ſi minor nõ velit ſoluere,& ſi ſoluerit, creditor nõ velit reſtituere, poteſt Confeſſarius ſecurè, neque minorem ad ſolutionem, neque creditorem ad reſtitutionem obligare.

An iudex peccet expediendo pecunia mediante vnius cauſam ante alios, ſi litigantes iure temporis æqualiter gaudeant?

RESOL. XLV.

Ad hunc caſum reſpondet Paulus Layman *in Theol. mor. lib.3.ſect.5.tract.4.cap.4.n.9.* vbi ſic aſſerit. Cauendum ne talia cum alterius iniuſto damno coniuncta ſint, vt ſi miniſter publicus propter oblatum ſibi munus vnius cauſam citiùs expediat poſthabitis aliis, qui diutiùs expectarunt,& ante alios expediri deberent Sed ponamus plures adeſſe, qui æquali iure gaudeant, vt in iudicis arbitrio poſitum ſit, quæ præponat; peccabitne iudex, ſi vnius cauſam ante alios expediat, ex pacto oblati muneris? Res iſta periculo non vacat, ſpectato tamen naturali iure non audeo hominem damnare, quia ea in re aliis iniuriam non infert; in gratiam verò Titij remuneratoris ſuſcipit nouam obligationem, ante alios expediendi cauſam ipſius, quæ obligatio pretio æſtimabilis videtur. Ita Layman.

Notandum eſt tamen hic obiter cum Leſſio *lib.2.c.14. dub.9.num.64.* iudicem in rigore, & ſecluſo ſcandalo, & periculo iniuſtitiæ poſſe accipere, nec teneri reſtituere id quod accepit à litigantibus, ſi datum ſit inſtar muneris liberalis, vt maiorem quam ſolet, quámque tenetur diligentiam in cauſa adhibeat, vel, vt loquitur Molina *de iuſt. tom.1.tract.2. diſp.88.n.6.* ſi antequam negotium expediat, munus ad eum mittatur, vt afficiatur ad diligentiam,

UGR Biblioteca Universitaria

gentiam, atque in fauorem eius, qui munus mittit, negotium intra iuſtitiæ limites expediendum.

An hodie explicita fides Incarnationis Chriſti, & ſanctiſſimæ Trinitatis ſit adultis neceſſarium medium ad ſalutem?

RESOL. XLVI.

Hic caſus ſolet affligere Confeſſarios circa homines rudes. Affirmatiuam ſententiam docent communiter, vt Lorca *in* 2.2.*quæſt.*2.*art.*8.*diſp.*22.*membr.*2.*num.*4. Sanchez *in ſum.tom.*1.*lib.*2.*cap.*2.*concl.*6. Valentia *tom.* 3.*q.*2 *punct.*4.& 5. Molina *in* 1.*part.quæſt.*1.*art.*1.*diſp.*2. Malderus *in* 2.2.*D.Thom.q.*2.*a.*8. Acoſta *de procur.Indor. ſal. lib.*5.*cap.*3.& 4. Becanus *in* 2.2.*c.*12.*q.*3.*concl.*3. Tannerus, & Layman *vbi infra*; & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia alioquin ſequeretur, vt obſeruat Sylnius *in* 2.2. *D.Thoma, q.*2.*a.*7. *concl.*6. poſſe tunc temporis aliquem ſaluari in lege Moſaïca, vt ſi Iudæus inuincibiliter ignoret fidem Euangelicam, & ſeruet legem Moſaïcam, quæ implicitè continet fidem Chriſti.

Sed mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur cum Tannero *in* 2.2. *D.Th. diſp.*1.*q.*7. *dub.*2.*n.*4. & Layman *in Theol. mor. lib.*2.*tr.*1.*c.*8.*n.*5. & abſolutè illam docent Sotus *in* 4. *diſp.* 5.*quæſt. vnica tract.* 2. Villalobos *in ſumma, tom.*2. *tract.*1. *diffic.*3. *nu.*6.& 7. Medina *in inſtruct.lib.*1.*cap.*14.§.2. Sà *verb.fides,n.*1. Turrianus *in* 2.2. *tom.*1. *diſp.*27.*dub.*4.& 8. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia inter Chriſtianos inueniuntur homines adeò rudes, vt myſteria Incarnationis, ac Sanctæ Trinitatis vero conceptu non apprehendant, & conſequenter non credant explicitè. Idem ſolet euenire cum mutis, & ſurdis à natiuitate. Ab iis verò myſteria Trinitatis, & Incarnationis vero conceptu apprehendi, & credi, vix credibile eſt, niſi ad miracula confugiendum ſit; vnde Azorius *tom.*1.*lib.*8. *c.*6.*q.*6. ait. Si quis ob ingenij hebetudinem Trinitatis articulum nequeat percipere, ſatis eſſe ſi credat explicitè alios clariores, nimirum Chriſtum filium Dei natum ex Virgine, paſſum, cruci affixum, &c. Hoſius *in confeſſ.fidei, cap.*2. ſic aſſerit diſtinctionem perſonarum, & vnitatem ſubſtantiæ ſi qui ſunt rudiores quamuis comprehendere poſſint, non eſt adeò neceſſarium ad ſalutem omnibus explicitè credere, vt ſi quis minus hæc fuerit aſſequutus, de eius ſalutè dubitandum ſit. Ita ille.

Notandum eſt tamen cum Tannero *vbi ſuprà, num.*49. ſtando etiam in prima opinione, & tenendo fidem explicitam nunc poſt promulgationem Euangelij eſſe neceſſariam neceſſitate medij, quòd ſi aliqui ſunt adeò rudi intellectu, vt ea myſteria ſub propria aliqua notione concipere nullo modo poſſint, tunc ſupradicti rudes, quoad hanc rem cum infantibus, ac fatuis comparandi erunt. Neque enim credibile eſt, Deum à quoquam exigere maiorem cognitionem, quàm per vim intellectus ipſe conſequi poſſit. Ita ille, vnde apparet, quàm bonus Deus iis qui recto ſunt corde. Et ex his Confeſſarij à multis ſcrupulis immunes erunt, & multas conſcientias afflictas ſedabunt. Vide etiam Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2.*cap. n.*18.& 23. vbi docet, quomodo dicantur rudes explicitè credere, etiamſi ſubſtantiam articulorum percipere nequeant, & pro conſolatione rudium Sylnius *in* 2.2.*qu.*2. *a.*8.*concl.*8. ſic aſſerit. Si quis adeò ſit hebes, vt huiuſmodi myſteria retinere non poſſit, excuſabitur à præcepto, & ſi credat, quomodo poteſt ea, quæ diximus neceſſaria neceſſitate medij, ſaluus eſſe poterit.

An ſi quis conſilio ſuo confirmauit furem, vel hortatu ſuo cauſa fuit, vt citiùs furaretur, teneatur ad reſtitutionem?

RESOL. XLVII.

Affirmatiuè reſpondent Nauarra *lib.*3. *cap.*4.*num.*15. 35. & 67. Molina *tom.*2. *diſp.*736. *num.*5. Vaſquez *opuſc.de reſtit.cap.*9.§.1. *in fine*, & *dub.*2. *num.*23. Malderus *in* 2.2. *tract.*4. *dub.*2. Villalobos *in ſumm. tom.*2. *tract.*11. *diffic.*8. Caietanus *in* 2.2.*qu.*62. *art.*7. Medina *C. de reſtit. quæſt.*7.& 8. Sotus *lib.*4.*q.*7.*art.*3. & alij.

Sed mihi contraria ſententia probabilis videtur, ſicut viſa eſt Leſſio *lib.*2.*ca.*13.*dub.*2. *n.*8. & Layman *in Theol. mor.lib.*3.*ſect.*5.*tract.*2. *cap.*5. *num.*5. Et ratio eſt, quia in tali caſu non fuit cauſa ſubſtantiæ damni, ſed modi, vel circunſtantiæ, cum qua mandatur exequutioni, v. g. vt quòd fiat hoc tempore, hoc loco, hoc inſtrumento, hoc modo, vel cum hoc incremento. Ergo non tenetur ſubſtantiam damni reſtituere. Dicendum eſt igitur, quòd ſi aliquis iniuſtum damnum alteri inferre decreuerat, & tu magis conſilio, vel hortatu etiam confirmaſti, ad damni reſtitutionem non teneris; etiamſi hortatu tuo cauſa fueris, vt citiùs, aut expeditius damnum inferretur: at ſi hortatu tuo cauſa fuiſti, vt maius damnum inferretur, quàm alioquin illatum fuiſſet, teneris tantùm de exceſſu, quidquid aſſerant Molina *dicta diſp.*736.*nu.*2. & alij. Et à fortiori contra Vaſquez *opuſc.de reſt.cap.*9.§.1.*dub.*2. ſi furi furandi gratia aſcendenti ſcalam teneas, quam etſi nemo teneret, tamen aſcenderet; & ſi aſportando rem furtiuam, adiuues aliquem, quam ſine tuo ſubſidio auferret tamen, & furaretur; non teneris ad reſtitutionem. Hæc omnia Layman, & alij multum ad praxim conducentia, ex quibus multos ſcrupulos, & onera reſtitutionum prudens Confeſſarius tollet; vnde etiam Henriquez *lib.*14.*c.*7.*num.*12.

An fideles ordinarij teneantur explicitè ſcire, & credere myſterium Circuncisionis Chriſti, aduentus Magorum, miſſionis Spiritus ſancti, communionis Sanctorum, & omnia Eccleſiæ Sacramenta?

RESOL. XLVIII.

Per ſe loquendo myſteria Circumciſionis, aduentus Magorum, & miſſionis Spiritus ſancti non eſſe explicitè credenda docent Tannerus *in* 2.2. *diſp.*1. *quæſt.*7. *dub.*3.*num.*68. Suarez *tract. de fide diſp.*13.*ſect.*4. *num.*3. & alij, quidquid in contrarium aſſerant Lorca *in* 2. 2. *qu.*2. *art.*8. *diſp.*33.*membr.*1.*n.*10. & Sylnius *in* 2.2.*quæſt.* 2. *art.*8. *concl.*8. cum aliis. Et ideo ignorantes ſupradicta myſteria non peccare mortaliter docet Coninch *in* 2.2. *diſp.*14. *dub.*10. *num.*190.

Quoad Sanctorum communionem, quia huius rei cognitio non videtur ita neceſſaria ſcitu, & videtur habere maiorem ſubtilitatem, cùm etiam docti diſputent in quibus rebus hæc communio conſiſtat, negatiuè reſpondet Villalobos *in ſumma, tom.*2.*tract.*1.*diffic.*4.*n.*3. & Coninch *in* 2. 2. *diſp.* 14. *dub.*10. *n.* 189 licèt affirmatiuam ſententiam doceat Turrian. *in* 2.2.*to.*1.*diſp.*28.*dub.*1. & Tannerus etiam *in.* 2.2.*diſp.*1 *q.*.7. *dub.*3. *n.*70.

Quoad Sacramenta reſpondeo omnes explicitè ſcire decere ſubſtantiam, & rationem Sacramentorum non omnium, ſed Baptiſmi, Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ; in cæteris verò idem opus erit, ſi quando ea ſuſcipere quis voluerit. Ita Villalobos *in* 2.2.*tr.*1.*diffic.*4.*n.*4. Tannerus *in* 2.2.*diſp.*1.*q.*7.*dub.*3.*n.*72. Suarez *de fide, diſp.*13. *ſect.*4.*n.*12. Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*2.*c.*3. *n.*9. Malderus *in* 2.2.*q.*2. *ar.*7. *dub.*2. *n.*51. & alij contra Lorcam *in* 2.2.*q.*2.*ar.*8.*diſp.*23.*membr.*1.*n.*19.

Notandum eſt etiam cum Suarez *tract. de fide, diſp.*13. *ſect.* 4. *num.* 9. eſſe probabilem opinionem multorum, aſſerentium non obligari fideles explicitè ſcire, & credere Matrem Dei Virginem poſt partum, ac perpetuò manſiſſe, licèt contrarium probabilius ſit; aduertit etiam Suarez *num.* 6. contra Bannez, quòd non tenentur fideles explicitè credere creationem mundi fuiſſe in tempore, & non ab æterno.

Et

UGR. Biblioteca Universitaria

Et tandem nota contra Sylium *in 2.2.q.2.a.8.concl.8.* Ioan.de la Cruz *in direct. part.1. a.1. dub.1. concl.2.* Palatium *in 4.diſt.15. diſp 9.* Nider. *in ſumma, præc. 1. c.3.* & alios, non peccare mortaliter, ſed tantùm venialiter, adultos Symboli Apoſtolici formam, ſub verbis præceptis memoria non tenentes. Idem dicendum eſt de Decalogo, de oratione Dominica; dummodo eorum ſubſtantiam ſciant, & intelligant, & à fortiori de Aue Maria Ita Layman *in Theol. mor. lib.2. tract.1.c.9.n.4* Suarez *ſect.5.n.8.* Tannerus *n. 67.* Coninch *n. 194.* & alij DD. *vbi ſuprà.* Et ſic etiam non eſſe peccatum mortale, ſed veniale neſcire ſe ſignare ſigno Crucis, docet Sanchez *in ſum.tom.1.lib. 2.c.3.n. 14.* licet contrarium doceat Angelus, Tabiena, Syluester, Armilla, quos citat, & ſequi videtur Villalobos *in ſumma, tom.2.tract.1.diffic.4.n.12.* ſed non obſtante, quòd ſupradicta ſint probabilia, ſuadendi tamen ſunt fideles, vt illa omnia explicitè ſciant, & memoria retineant.

Olim per epiſtolam quæſierunt à me, an in terris Turcarum ſi quis vtatur pileo Turcico cum tobalia alba, vt ſecurus pertranſeat, peccet mortaliter?

Resol. XLIX.

Affirmatiuam ſententiam docent Caietanus *in 2. 2. q.3.art.2.* D. Antoninus *part.2.titul.12.c.6.ſub fine,* Syluester *ver. Apoſtaſia, q. 1. n.4.* Angelus *ver. infidelitas, num.9* Nauarrus *in man.cap.11.n.27.* Philiarchus *de offic. Sacer.tom.1.par.2.lib.3.c.9.* Toletus *lib.4. cap.2.* Valentia *tom.3.diſp.q.3. punct.2.* & nouiſſimè Becanus *in 2. 2. c.9. q.5.dub.6. n.35.* quia nunquam licitum eſt falſam ſectam ſimulare; ſed in tali caſu Chriſtianus ſimulat ſe Turcam eſſe. Ergo peccat mortaliter. Sed contraria ſententia mihi videtur probabilior cum Sà *ver. fides. n.5.* Dico igitur id eſſe licitum ob periculum mortis, aut iuſtam ab hoſte victoriam reportandam, vel ob aliam cauſam ſatis grauem, & neceſſariam. Et ratio eſt, quia huiuſmodi veſtes per ſe, & directè non ſunt ſigna poteſtatiua falſæ Religionis, ſed ſunt res ſecundùm ſe indifferentes: ergo, &c. Et ex his infertur, poſſe aliquem Romæ geſtare pileum cum ſigno flauo, more Iudæorum, vt dum ad necem quæritur, incognitus effugiat.

Et nouiſſimè hanc ſententiam præter Doctores citatos docent Tannerus *in 2.2. diſp.1.q.7.dub.5. n.110.* Bannez *in 2. 2. q.3. art.2. dub.2.* Sanchez, & Coninch *vbi infrà,* Layman *in Theol.mor. lib.2. tr.1.c.11.n. 3.* Villalobos *in ſumma, tom.2.tract.1.diffic 5. n.10.* Suarez *de fide, diſp.14. ſect.5.n.7.* & alij.

Ad argumentum contrarium reſpondetur, ſupradictas veſtes non continere mendacium, nec falſam ſignificationem, ac proinde, nec fidei negationem, ſed occultationem tantùm cum materiali ſimulatione. Et confirmatur, quia etiam in verbis, ſi habeant plura ſignificata, licitum eſt vti verbo ambiguo in ſignificatione, quæ ad occultandum ſecretum deſeruit, etiam ſi ab audiente in alio ſenſu ſint verba accipienda. Ergo in noſtro caſu licitus eſt vſus talium veſtium in neceſſitate, ſunt enim quaſi ambigua, & æquiuoca ſigna, quæ poſſunt, vel ob ſolum vſum primarium, vel propter ſignificationem ſumi. Eſt igitur in poteſtate vtentis, vnum ab alio ſeparare, etſi aliquis fortaſſe decipiendus ſit.

Sed plus addunt Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2.c.4. n.20.* & alij, ob grauem neceſſitatem, licere etiam in terris infidelium vti per materialem ſimulationem ad ſe occultandum veſtibus per ſe primò deputatis ad ſuperſtitioſum cultum alicuius falſæ ſectæ, quæ non habent communem, & corporalem vſum, ſed ſacrum, vel quaſi ſacrum in tali ſecta; & ratio quia ſupradictæ veſtes etiam in tali caſu ſemper retinent aptitudinem, quam de ſe habent ad communem vſum tegendi, ac defendendi corpus. Ergo licitum eſt homini vti quacunque veſte propter hunc vſum quaſi intrinſecum, & naturalem, contempta quacunque alia hominum inſtitutione, & permittendo aliorum deceptionem; etiam ſi inde ſequatur ſcandalum. Hæc opinio eſt probabilis, ſed longè probabilior eſt contraria, quam tuentur Suarez *tract. de fide diſp. 4. ſect. 5. n. 12.* & alij.

Notandum eſt etiam hîc obiter; primò aliquos etiam aſſerere licere falſam religionem, vtendo aliquibus ipſius cæremoniis; quibus illa in cultu ſibi proprio vtitur, non quatenus ſunt cæremoniæ illius religionis, ſed ob alium finem, & iuſtam cauſam. Ita Medina *in part. 2. q. 103. art.4.* & hanc ſententiam nouiſſimè docet etiam Lorca *in 2.2.quæſt.6. diſp.24.n.7.* vbi *num.9.* addit hoc verum eſſe, etiam ſi hæc ita fierent, vt videntes credant non illas cæremonias formaliter vſurpari, quatenus ſunt cæremoniæ illius religionis, quia hæc eſt ſimulatio, aut potius diſſimulatio, addit tamen idem Lorca huic ſententiæ triplicem limitationem. Primò, vt actiones tales ſint, vt ratio cultus ab iis ſeparari poſſit; ideóque damnat adorationem externam Idolo factam cum iis circumſtantiis, quibus nata eſt ſignificare eiuſdem internam adorationem. Secundò vt abſit ſcandalum. Tertiò, vt illo vſu non obſcuretur confeſſio fidei, quando hæc obligat, nec ex circumſtantiis cenſeri poſſet fidem negari. Hæc omnia Lorca ſed an probabiliter, iudicent viri docti, nam illum impugnat nouiſſimè Coninch *tract. de fide, diſp.15. dub.3. num. 28.*

Notandum eſt ſecundò contra Azorium *tom.1.lib.8. c.27.p.6.* & alios, licere vexilla ſignis conſuetis Turcarum inſignita in claſſe, vel exercitu erigere, etiamſi eſſet ſignum Martis, Palladis, aut Iouis, Lunæ, Solis, & etiam Mahometis. Et ita docent Tann erus *in 2. 2. diſp. 1. q.7. dub.5. n.117.* Layman. *in Theol. mor. lib.2. tract.5. cap.11. n.4.* & alij.

Notandum eſt tertiò contra Caietanum *in 2.2.q.3.a.2.* non ſemper præceptum de confitenda fide obligare ad reſpondendum infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus; ſed regulariter tantum id verum eſt, quandiu alioqui diſſimulatio fidei cederet in fidei iniuriam, aut nocumentum proximorum. Et ita docet Bannez etiam *in 2. 2. q. 3. art. 2.* quem nouiſſimè ſequitur Tannerus ibidem *diſp.1.q.7.dub.5.n.120.* Coninch *tr. de fide, diſp.15. dub.5. n.109.* Lorca *in 2.2.diſp.24 n.21.& 22.* cum aliis.

Aduerte tamen cum Filliucio *tom. 2. tract. 22. c.5. n.65.* poſſe in tali caſu aliquem eludere aliqua ratione interrogantem, non autem negare ſe eſſe Chriſtianum.

Explicantur aliqui caſus, an quis teneatur propter extremam neceſſitatem ſpiritualem proximi exponere propriam vitam?

Resol. L.

Primò quæritur, an Sacerdos teneatur audire, & abſoluere cum diſcrimine vitæ propriæ illum, qui in articulo mortis timet non habere ſufficientem contritionem, & ideo petit Confeſſarium ad obtinendam ſacramentalem abſolutionem. Affirmatiuè reſpondent Valentia *tom.3. diſp.3. q.4. punct.4. poſt. 5. aſſert.* Lorca *in 2.2. ſect.3. diſp.28.n.32.* Suarez *tract. de fide, diſp.9.ſect.7.n.3.* Sylvius *in 2. 2. q. 26. art.5.* cum aliis, quia etſi talis per contritionem ſaluari poſſit, hæc tamen ei eſt difficilis, & ipſe meritò timet, an ſit contritus.

Sed hoc aliis (ait Coninch *tract. de fide, diſp 25.dub.7. n.89.*) videtur difficile: vnde meritò (ait ille) Nauarr. *c 24. n.9.* hunc caſum limitat ad exiſtentem in peccato mortali, qui omnino ignorat ſibi neceſſariam eſſe contritionem extra ſuſceptionem Sacramenti, aut omnino ignorat quid ſit contritio, & quomodo eam poſſit in ſe excitare, atque ita non cogit ſe ad eam habendam. Non eſt igitur abſolutè dicendum moriturum exiſtentem in peccato mortali qui creditur, non eſſe contritus, eſſe in extrema neceſſitate; ſecus autem in caſu Nauarri, vt *ſuprà.*

UGR Biblioteca Universitaria

Sed ponam hîc pulchrum dubium. Obſtetrix quædam fatetur plures infantes inualidè baptizaſſe, quibus poſtea à Parocho ſine alio baptiſmate cæremoniæ tantùm adhibitæ fuerunt; perſonæ autem iſtæ non verè baptizatæ, etiam ſi adhuc viuant, ſunt tamen per varias ciuitates, vel regiones diſperſæ, vt conſideratis omnibus nullus modus excogitari poſſit, quo illis defectus baptiſmatis ſignificetur, niſi mulier ſe prodat Magiſtratui, & vltimum ſupplicium ſubeat; difficultas eſt an hoc efficere teneatur, & quid confeſſarius facere debeat. Ad hanc quæſtionem ita reſpondet Layman *in Theol. mor. lib. 2. tr. 3. c. 3. n. 3.* licet caſum iſtum ſpeculatiue conſiderando, probabiliſſimum videatur, quòd hæc mulier teneatur ſe ipſam magiſtratui prodere; quia ſalus corporis ex lege charitatis poſtponenda eſt ſaluti animæ, præſertim non vnius, ſed plurium perſonarum. Imò hæc obligatio ex iuſtitia eſſe videtur, quandoquidem ipſamet mulier homines illos innocentes in ſalutis ſuæ diſcrimen per ſummam iniuriam coniecit. Tamen hic ipſe diſcurſus fortaſſe non tam certus eſt, vt à nemine in dubium reuocari poſſit, cùm homines illi per contritionem ſaluari poſſint. Sed quidquid ſit de hac reſponſione, ſaltem mulier, cui ponimus obligationem hanc ſe ipſam prodendi, & ad mortem offerendi, non agnoſcit; edocere autem illam probabiliter ignorantem in re non omnino euidenti, conſultum non eſt, ſi Confeſſarius arbitretur ſe non perſuaſurum, ſed magis obfuturum, vt dicam *lib. 5. tr. 6. c. 13. n. 5.* Imò ſi Confeſſarius id mulieri explicauerit, & ab iſto tam heroico facto plenè abhorrentem conſpiciat, non illam vrgendam multum arbitror, dicendo, v.g. aliter ſaluam fieri non poſſe, ne omnino in deſperationem agatur: ſed contentus eſſe debet, ſi mulier in poſterum à peccatis, & ſacrilegiis eiuſmodi abſtinere firmiter proponat. Ita Layman *vbi ſuprà.*

Reprobantur etiam aliqui caſus, in quibus homo non tenetur exponere propriam vitam pro ſalute ſpirituali proximi.

RESOL. LI.

GRegorius de Valentia eximius Theologus Soc. Ieſu *tom. 2. diſp. 3. q. 4. punct. 6. poſt. 5. aſſert.* ponit aliquos caſus, in quibus putat quemliquet teneri exponere vitam propriam pro ſalute ſpirituali alterius. Primus caſus eſt, ſi aliqui, v. g. ſeducantur ab hæretico concionatore, ita vt illi vincibiliter ignorent veritatem, atque adeò ſint in peccato mortali, nec facilè pateat aliis aditus ad eos rectè informandos. Tunc ſi ij indocti aliqui ſint, qui non videantur per ſe poſſe diiudicare veritatem, omnino cenſeri debent eſſe conſtituti in extrema neceſſitate ſpirituali. Quare ſi quis efficaciter poſſit ſubuenire illis, etiam cum diſcrimine propriæ vitæ, id tenebitur facere ex charitate. Secundus caſus eſt, ſi quis exerceat aliquem iuiuſtū contractum, quem vincibiliter ignoret eſſe iniuſtum, nec ſit ita intelligens, vt videatur per ſe cogniturus iniquitatem contractus, nec adſit alius qui eum doceat; vt ſi omnes in aliquo loco probent talem contractum, &c. tunc cenſeri poteſt talis eſſe in extrema neceſſitate ſpirituali, quandoquidem eſt in peccato mortali ptopter vincibilem ignorantiam, vt ſuppono, nec poteſt ipſe, moraliter loquendo, ſibi conſulere. Tertius caſus eſt, ſi quiſpiam velit filiam proſtituere, & tales ſint circunſtantiæ, vt, moraliter loquendo, videatur filia peritura ſpiritualiter, ſi proſtituatur; nunc enim laborare extrema neceſſitate in ſpiritualibus cenſeri poteſt eiuſmodi filia; itaque tenetur ei ſubuenire, qui poteſt etiam cum detrimento vitæ propriæ. Hæc omnia Valentia *vbi ſuprà.*

Sed omnino in his caſibus contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo cum Lorca *in 2. 2. ſect. 3 diſp. 28. membr. 2. n. 34.* & Coninch. *tract. de fide. diſp. 5. dub 7. n. 92. vſque ad n. 95.* & quoad primum, & ſecundum caſum, dico quòd illæ perſonæ, vel laborant ignorantia vincibili, & ſic non ſunt in extrema neceſſitate, quia poſſunt ſe iuuare: vel laborant ignorantia inuincibili, & tunc in errore exiſtentes non peccant. Ex alio autem capite quis in primo caſu ad hoc teneretur, quod exponit Coninch *vbi ſupra, num. 91. & 92.*

Quoad tertium caſum, illa filia etſi initio ſecundùm quid in vita peccet, tamen abſolutè voluntariè id facit, vnde in hoc caſu extrema neceſſitas non interuenit; non enim eſt talis fœmina in periculo ineuitabilis proſtitutionis, cùm voluntariè reſiſtere poſſit, ſicut ait Lorca *vbi ſupra*, ſi adultera me admonente deſiſtet ab adulterio, non teneor admonere, ſi ab adultero occidendus ſim; nam in tali caſu adultera non indiget extremè.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd aliqui quærunt, an infans non baptizatus iam ſit moriturus, teneatur quicumque poteſt, mortem ſubire ſi ab aliquo impediatur, vt illum baptizet. Negatiuè reſpondet Sotus *de tegendo ſecreto, membr. 2. q. 2. poſt. 6. concl.* quia neceſſitas illa paruuli ab extrinſeco inducta eſt. Et hanc ſententiam probabilem putat Emanuel Sà correctus à magiſtro Sacri Palatij, *ver. charitas, membr. 6.* vbi ſic aſſerit. Infantem alioqui ſine Baptiſmo moriturum teneris cum tuæ vitæ periculo baptizare, ſecundùm quoſdam, quod alij probabiliter negant, nec enim cum tanto damno debetur ei tale officium, alioquin & mater grauida teneretur permittere ſe ſecari, vt fœtus baptizaretur, ſi aliàs ſine Baptiſmo moriturus eſſet, quod nemo docet. Ita Sà.

Sed contrariam opinionem docent Syluius *in 2. 2. q. 26. art. 5.* Suarez *de fide diſp. 9. ſect. 2. n. 3.* Lorca *in 2. 2 diſp. 28. membr. 2. n. 32.* qui citat Azorium, Sylueſtrum, & Maiorem, idem etiam docent Tannerus *in 2. 2. diſp. 2. q. 3. dub. 4. n. 61.* Coninch *tract. de fide, diſp. 25. dub. 7. n. 88.* & alij: non enim refert, vt aſſerebat Sotus, quòd neceſſitas inducatur ab extrinſeco, ſi verò extrema ſit, vt eſt in noſtro caſu; imò quantò plus eſt ab extrinſeco, & violenter proueniens ab aliena malitia, tanto eſt maior neceſſitas.

An ſi reus iuridicè interrogatus neget delictum, ex cuius commiſſione pœnam pecuniariam teneretur ſoluere, ſit reſtitutioni obnoxius?

RESOL. LII.

AFfirmatiuè reſpondet Molina *de iuſt. tom. 1. tract. 2. diſp. 95. prope finem.* Sotus *de iuſt. lib. 1. quæſt. 6. art. 6.* Caſtrus *de lege pœnali. lib. 2. c. 12. §. ex his*, & alij: nam etſi iudex ante latam ſententiam ius non habet exigendi pœnam pecuniariam à reo, habet tamen ius ad inquirendum de delicto ad dictam pœnam inferendam. Ergo ſi reus neget, iniuſtè impedit iudicem à dicta pœna conſequenda, ac proinde reſtituere tenetur. Et hanc ſententiam docent etiam nouiſſimè Layman *in Theol. moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 2. cap. 7. num. 4.* & alij in caſu, quo pœna illa ſit ipſo facto impoſita à lege propter criminis admiſſionem, ſecus autem ſi pœna ſit iudicis arbitratu crimini imponenda.

Sed abſolutè, & ſine vlla diſtinctione mihi contraria ſententia probabilior videtur, quam tenent Tannerus *in 2. 2. diſp. 4. q. 6. dub. 2. n. 76.* Nauarr. *c. 18. n. 49.* Azor. *to. 1. lib. 5. c. 8. q. 5.* Vaſq. *in p. 2. diſp. 175. c. 12.* Leſſius *lib. 2. c. 31. dub. 8.* Sanch. *in ſum. tom. 1. lib. 2. c. 22. n. 22.* & alij. Et ratio eſt, quia reus in tali caſu lædit iuſtitiam publicam, & vindicatiuam, non autem iuſtitiam commutatiuam, ex qua oritur obligatio reſtitutionis. Ergo non tenetur reſtituere. Hinc infertur contra Layman *vbi ſuprà* vxorem adulterij accuſatam, & falſis teſtibus ſe tuentem, aut opponendo, licèt falsò, ſimile adulterium viro, minimè teneri dotem, ac alia bona ſuo viro reſtituere, quæ ille alioquin propter mulieris adulterium lucrari deberet, ſed tenetur tantùm reſtituere litis expenſas, & famam iniuſtè ablatam, & ita tenet Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 10. diſp. 8. n. 14.*

Notam

UGR Biblioteca Universitaria

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Syluestrum, Salonium, Carbonem. Vaſquez, Layman *in Theolog. mor. lib. 3 ſect. 5 tract. 2 c. 5. n. 7.* & alios, iudicem iniuſtè reum non damnantem, non teneri ad reſtitutionem pœnæ pecuniariæ fiſco, vel parti læſæ ſoluendæ. Ita probabiliter Tannerus *in 2 2. diſp* 4. *q.* 6. *dub.* 2. *n.* 81. & alij cum Azorio *tom. 1. lib. 5. cap. 8. q. 5. ad* 4. & Leſſio *lib. 2. c. 13. dub. 10. num.* 73. vbi ſic aſſerit. Neque procurator fiſcalis non accuſans, neque iudex non condemnans tenetur ad pœnæ compenſationem.

An qui precibus, vel ſuaſione abducit collatorem Eccleſiaſtici beneficij iam determinatum ad conferendum Titio, vt ſibi, vel alteri minus digno conferatur, teneatur ad reſtitutionem,

Resol. LIII.

AFfirmatiuè reſpondent Paludanus *in 4. diſt. 15. q. 2. art. 2.* Syluester *ver. reſtitutio* 3. *q.* 12. Caietanus *in 2. 2. q. 62. art. 2.* & Bannez *dub. 12. concluſ. 7.* Nauarra *de reſtit. lib. 3 c. 5. num. 10.* Garſias *de benef. tom. 2 part. 7. c. 16. n. 30.* Ioan. de la Cruz *in direct. par. 1. pr. 2. a. 2. dub. 8. concl. 3.* & communiter Thomiſtæ cum Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 21. diffic. 44. num. 9.* vbi ſic aſſerit. [El que haze que el beneficio, ò cathedra ſe de al digno dexando al mas digno, aunque lo haga con ſolo ruegos ſin fuerça, eſta obligado à reſtituir al mas digno. El fundamento es porque fuera de quebrar la juſticia diſtributiua hizo daño al mas digno contra juſticia commutatiua, en coſa que eſtaua ya à cerca de tenerla; de manera que ſi el diſtribuy dor eſtaua determinado firmamente de dar el beneficio, ò cathedra al mas digno, que ſi no fuera por la perſuaſion à reſtituyr le todo ò caſi todo, y ſino eſtaua tan cerca como eſſo eſtara obligado à reſtituyr conforme à la propinquidad el otro tenia.] Ita Villalobos, qui etiam citat Aragonium, & Couarruuiam.

Sed ego contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe puto; etiam ſi hoc quis malo animo, vel ex odio faciat. Et ita docent Leſſius *lib. 2. cap. 12. dub. 18. n.* 128. Valentia *tom. 3. diſp. 5. q. 7. punct. 2.* Nauarrus *cap. 17. num. 72.* Sà *ver. reſtitutio, num. 22.* Sotus *de iuſt. lib. 4 q. 6. art. 3.* Turrianus, & Layman *vbi infrà,* Syluius *in 2. 2. q. 62. art. 4. concluſ. 2.* cum aliis. Et ratio eſt, quia Titius, v.g. non habet ius niſi in libera voluntate collatoris: ergo ſi relinquas collatorem in ſua libertate, non cenſeris hoc ius violare. Igitur cùm, v.g. preces, munera, blanditiæ, &c. non repugnẽt libertati (non enim collator inuoluntariè cenſetur facere, quod ita inductus facit) nullo modo Titio iniuriam infers. Ergo, &c. Malus verò animus non obligat ad reſtitutionem, quia non eſt peccatum contra iuſtitiam, ſed contra charitatem.

Ex his infertur etiam contra Sotum *in 4. diſt. 15. q. 2. ad vlt. arg.* Richardum *art. 4. q. 4. ad 7.* Paludanum *q. 2. art. 2.* Syluestrum *verb. reſtitutio* 3. *q.* 12. & alios; ſi alicui res ex iuſtitia debiti non erat, ſed conferenda ex libera voluntate, tunc qui ſine vi, aut fraude collatorem ſuaſione, aut precibus mouet, vt officium legatum, hæreditatem, &c. non conferat ei, cui animo deſtinaret, ſed ſibi, vel alteri, is contra iuſtitiam non peccat, & ideo ad nullam reſtitutionem tenetur, etiam ſi totum ex odio efficiat, ex ratione *ſuprà* allata. Ita Layman *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 2. cap. 7. num. 1.* Turrianus *in 2. 2. tom. 1. diſp. 16. dum. 1. num. 5. & 7.* & DD. citati; hinc ego his diebus liberaui ab onere reſtitutionis quemdam, qui ſuaſerat domino, qui liberum ſeruum in teſtamento relinquebat, vt illum liberum non relinqueret; nam in voluntate domini erat, dimittere aut non dimittere mancipium, ex qua doctrina multa dubia ſolui poſſunt.

An cuſtodes portarum, ſyluarum, &c. teneantur reſtituere pœnam pecuniariam, impoſitam contra eos qui certas merces exportant, vel ligna, &c. ſi eos manifeſtent, ſed diſſimulent?

Resol. LIV.

AFfirmatiuam ſententiam docent Ioan. Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. reſtitutio, diff.* 39. Rebellius *lib. 2. q. 16. n. 1.* Graffius *p. 1. lib. 2. c. 127. n. 41.* Nauarra *de reſt. lib. 3. c. 4. n. 142.* Salonius *to. 1. q. 62. a. 6. controu. 5.* Molina *tom. 3. diſp. 139. n. 5.* Medina *de reſt. q. 12. & 15.* Villalobos *in ſumm. tom 2. tr. 11. diffic. 9. n. 3.* vbi ſic aſſerit. [Todas eſtas guardas y miniſtros publicos, que han cegido al que haze el daño ò paſſa las mercadurias vedadas, y los diſſimulan eſtan obligados à pagar la pena à la perſona, que lo auia de auer, no en quanto es pena, ſi no por ſer daño, que ſe haze contra juſticia contra el arrendador, ò la perſona que lo auia de auer.] Sic ille.

Sed contrariam ſententiam ipſemet Villalobos putat probabilem eſſe, & illam tenent abſolutè Leſſius *lib. 2. c. 13. dub. 10. n. 73.* Nauarrus *c. 25. n. 34.* Syluester *ver. reſtitut. 3. q. 5. §. 7.* Tannerus *in 2. 2. diſp. 4 q. 6. dub. 2. n.* 83. & alij. Et ratio eſt, quia pœna non debetur ante ſententiam; vel meliùs, quia cuſtodes huiuſmodi non tenentur ex iuſtitia accuſare, vt dominus, vel reſpublica ditetur multis, ſed ſolum vt damna impediantur, & vectigalia ſoluantur: ergo, &c. Et eadem ratione putat Tannerus publicos æſtimatores rerum venalium, non teneri pecuniariam illam mulctam ſoluere, quam ſoluiſſent denunciati rei, etiam ſi eos deferre negligant.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd Leſſius *vbi ſuprà, n.* 68. Nauarra *lib. 4. c. 4. n.* 132. & alij notant; quòd ſi fur tibi aliquid det, ne impedias ipſius furtum, clamando, vel manifeſtando, teneberis, ad reſtitutionem. Sed contrarium docet Sotus *libr. 4. q 7. art. 3.* & Nauarrus *cap. 17. num.* 21. & alij, dum hoc facere non teneris ex officio. Hinc notat Layman *in Theol. mor. lib. 4. ſect. 5. tract. 2. cap. 5. n. 7.* Nauarrus *cap. 24. n. 7.* Leſſius *vbi ſuprà, n.* 74. & alij, quòd ſi aliquis ex domeſticis furaretur res ex domo, non tenentur ad reſtitutionem alij famuli, qui hoc vident, ſed ille tantùm cui cura domus, Sotus *lib. 4. q. 7. art.* 3. Nauarra *lib. 3. cap. 1. n.* 224. & alij, niſi fures extranei domum ingrediantur ad furandum, nam tunc ex iuſtitia ratione famulatus cenſentur obligari ad res domini ab iniuria externorum tuendas: & ex eodem principio docent Molina, & Syluester, quos citat, & ſequitur Leſſius *lib. 2. c. 30. dub. 8. n.* 59. quibus ego addo Tannerum *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 4. q. 6. dub. 2. n.* 79. teſtem quantumuis citatum præciſè ob denegatam teſtificationem, non teneri de tali damno partis, quia non ita certò conſtat talem ex officio, ſiue ex iuſtitia erga alteram partem actricem teneri ad bonum eius procurandum vel eiuſmodi damnum eius impediendum.

An acceptum pro eo quod ex charitate ſolùm, aut alterius virtutis obligatione erat debitum, quis teneatur reſtituere?

Resol. LV.

AFfirmatiuè reſpondet Medina *de reſtit. q.* 27. Nauarrus *cap. 17. nu.* 33. Salonius *in 2. 2. q. 62. art. 5. contr. 3.* Couarruuias *in reg. peccatum, part. 2. §. 2.* Carbo *de reſt. q. 5.* & alij: vnde ex mente dictorum, ſi alicui detur aliquid ne fornicetur, ne blaſphemet, &c. eſſet reſtituendum.

Sed contrariam ſententiam puto probabiliorem, quam tuentur Sotus *de iuſt. lib 4. quæſt. 7. art. 2.* Valentia *in 2. 2. quæſt. 6. punct. 5.* & Leſſius *lib. 2. cap. 14. dub. 9. n. 72.* qui *num.* 69. excipit ea, quæ nullam habent difficultatem, vt odium deponere.

Sed nec iſtud, vt obſeruat Tannerus *in 2. 2. diſp. 4. quæſt. 6.*

UGR Biblioteca Universitaria

quæſt.6.dub.10. num.291. caret difficultate, & voluntatis mortificatione. Ergo ita faciens, & aliquid accipiens non teneretur ad reſtitutionem. Notandum eſt tamen, ſtante iure naturali, quòd ſi fortè circa litem aliquam ea eſt varietas ſententiarum, vt iudici liberum ſit, vtramlibet partem in iudicando ſequi, eſſe contra iuſtitiam ſi iudex aliquid ab vna parte accipiat vt in eius potiùs fauorem iudicet, vnde in tali caſu iudex tenetur ad reſtitutionem. Ita Tannerus *vbi ſuprà, num.290.*

Licèt contrariam ſententiam ſtando in ſolo iure naturæ doceat Leſſius in editione Pariſienſi apud Bolinum Theodoricum anno 1618. *loco citato, num.64.* quia non tenetur ad alteram determinatè, ſed liberum ei eſt, ſequi quam maluerit: ergo ſi aliquid accipiat, vt hanc ſequatur potius, quàm illam, non facit vlli iniuriam. Conſequentia patet, quia cùm res non eſt debita, non eſt contra iuſtitiam (ſi ſolùm ius naturæ ſpectemus) exigere pro ea re pretium, ſi alioquin pretio ſit æſtimabilis. Deinde in tali caſu non accipitur pretium pro iuſtitia ſententiæ: ſed quia in hac cauſa hæc opinio præfertur iſti, ad quod nullo modo iudex tenebatur. Cæteras rationes vide apud Leſſium, quæ omnia procedunt ſecluſo iure poſitiuo, quod tamen id fieri prohibet, vt ipſemet Leſſius *loco vltimo citato*, docet.

An aduocatus poſſit eſſe iudex in cauſa, cuius patronus fuit, & an hæres non conficiens inuentarium teneatur ſoluere vltra vires hæreditatis?

Resol. LVI.

Negatiuè videtur reſpondendum propter affectionem, & præſumptionem, quæ eſt contra eum, iuxta *l.præter, ff. de iuriſd.omnium iud.*

Sed quia dicta lex fundatur in præſumptione, puto procedere in foro exteriori, & in foro conſcientiæ, ſi aliàs ceſſat omnis inordinatus affectus, dictum iudicem non peccare exiſtimo, etiam altera parte inſcia, dummodo ſententiam proferat ſecundùm leges, nullo habito reſpectu ad affectionem carnalem. Et ita docet Corduba *in ſumm.quæſt.259.*

Et eadem ratione aſſero, quòd hæres non conficiens inuentarium tenetur in foro exteriori vltra vires hæreditarias, iuxta *cap. Rainaldus. de teſt. & l. fin. C. de liber.* Secus autem in foro conſcientiæ, nam non tenetur, niſi quatenus vires hæreditariæ ſe extendunt, etenim, vt bene docet Abbas *in c.quia plerique. n.41. de immun. Eccleſiar.* prædictæ leges fundantur in præſumptione, quòd ſcilicet hæres fraudauit bona, de quibus non confecit inuentariũ. Ergo ſi contrarium conſtaret, non habent locum prædictæ leges. Quæ omnia vera eſſe puto contra Couarruuiam, & alios non ſolùm quoad ſolutionem legatorum, ſed etiam quoad creditores hæreditarios. Nec valet quòd cum ſupradictis creditoribus hæres non conficiens inuentarium ſi adit hæreditatem, quaſi contrahit, iuxta *l.apud Iulianum, §.fin.ff.ad Trebell.* nam Reſpondetur, quò dicta lex intelligenda eſt quo ad forum exterius, non autem in foro conſcientiæ, in quo nos loquimur. Et ita noſtram ſententiam docent Ioan. Valerus *in diff.vtriuſque fori, ver. hæreditas, diff.2.n.3.* & Ægidius *in l.1.C. de ſacroſ.Eccleſ.part.5. §.1.n.6.* Vide etiam Villalobos *in ſumm. tom.2. tract. 30. diffic.24.n.1.& 2.* & alios.

An legatum ſub conditione, v. g. ſi non nupſerit, vel ſi religionem non ingrediatur, ſit validum in foro conſcientiæ?

Resol. LVII.

Dixi in foro conſcientiæ, nam in foro exteriori dictas conditiones haberi pro non appoſitis habetur *in l.reprehendenda. C. de inſtitut. & ſubſtit. & in l. quidam ff. de condit. inſtitut. & in l. turpia de legat.1. cum aliis citat. in gloſſ. penult. in c. final.* poſt textum *ibi, de condit. appoſ.* vnde in foro exteriori dicta legata erunt valida, etiamſi legatarius conditiones non adimpleat. Hoc ſuppoſito.

Aliqui aſſerunt in foro conſcientiæ dicta legata non valere, quando conſtat voluntatem teſtatoris fuiſſe, vt conditio adimpleatur, & non aliter noluiſſe ſupradicta legata facere; vnde in conſcientia non poteſt capere legatum legatarius, ſi non nubat, vel ingrediatur religionem contra voluntatem teſtatoris, vel donantis. Et ita docent Rebellius *de oblig.iuſt.part.2. lib.18.q.26.n.3.& 4.* Medina *Cod.de reſt.q.24.* Gutierrez *can.qq.lib.2.c.25.n.13.* Caietanus, Nauarrus, & Angles, quos citat, & ſequitur Lopez *in inſtr. conſc. part. 2. c.18. poſt principium in 1. & 2. concl.*

Sed contrariam ſententiam putat veriorem Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. Legatum, differ.4. num.1.* videlicet tam in foro interiori, quàm etiam exteriori, poſſe à legatario tuta conſcientia capi prædictum legatum, etiamſi deficiant dictæ conditiones. Et ratio eſt, quia cùm talis conditio à iure meritò reprobetur, & pro non ſcripta habeatur, non video cur in conſcientia ſecurus eſſe non poſſit, licèt de contraria voluntate teſtatoris appareat, quia regulanda eſt eius voluntas ſecundùm ius; nec poteſt facere, vt leges iuſtæ in ſuo teſtamento non valeãt. Et voluntas teſtatoris non ſemper pro lege ſeruanda eſt, niſi quando eſt ſecundùm, vel præter legem, non tamen quando talis voluntas à lege reprobatur, vt eſt in caſu noſtro. Cæteras rationes videbis apud Valerum *vbi ſuprà.* Et hanc ſententiam probabilem putat etiam Rebellius *loco citato*, & illam ante Valerum abſolutè docuit Sanchez *de matr.tom.1. lib.1.diſp.33.n.2.* cum aliis penes ipſum. Et licèt aliqui limitent hanc ſententiam in conditione appoſita, nempe ſi religionem non ingrediatur, quando conſtat appoſitam fuiſſe, principaliter cauſa conſeruandi familiam: ſed tu in hoc caſu etiam contrarium tene cum Valero *vbi ſuprà in fine, & in verb. Hæreditas, differ.12.n.3.& ver.teſtam.diff.10.per totam.*

An legata incerta ratione incertitudinis perſonæ in foro conſcientiæ teneatur hæres inter illos ea diuidere, ſi in id conſentiant?

Resol. LVIII.

Dixi *in foro conſcientiæ*, nam legata incerta ratione incertitudinis perſonæ, ex aliquo extrinſeco accidente, quia, v.g. eiuſdem nominis, & paris amicitiæ erga teſtatorem duo reperiuntur, non debentur in foro exteriori, vt in caſu *l. in tempus, §. 1. ff. de hæred.inſtit. l. ſi quis ſeruum, § ſi inter duos, ff.de legat. 2.* quod adeò verum eſt, vt etiam ſi alter eorum renunciet alteri ius, nihilominus hæres non tenebitur ei legatum ſoluere; & idem dicendum eſt, ſi fortè inter ſe paciſcantur, vt legatum inter eos diuidatur, quidquid in contrarium teneat Ægidius *in l.1. in princ.n.39.C.de ſacroſ. Eccleſ.* hoc ſuppoſito.

Dicendum eſt in foro conſcientiæ, quòd hæres in tali caſu tenetur illud legatum inter eos diuidere, ſi in id conſentiant. Nam aſſerunt Sotus *de iuſt. lib.4.q.7. ar.1. ad 3.* Caietanus *in 2. 2.q.62. tract.5.ad 3.* cum aliis debitorem de debito quidem certum, incertum verò, vtrùm Petri, vel Ioannis, teneri illis debiti quãtitatem diſpartiri. Et ita hanc ſententiam in terminis docent Molina *diſput.197.* Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. legatum, differ.5.n.2.* vide etiam Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.30. diffic.29.n.6.*

Notandum eſt tamen hìc obiter, quod ſi teſtator legatum fecerit, v. g. Eccleſiæ D.Mariæ, vel alterius Sancti, & in eo loco plures ſint Eccleſiæ eiuſdem nominis, tunc in dubio cedit Parochiali, ſi tali nomine nuncupetur, alioquin cedet maiori, vel pauperiori: ſi omnes eſſent æquales, daretur Epiſcopo loci, vt diſtribuat ſicut ei videtur: ſi nulla verò Eccleſia ſit talis nominis in illo loco

cedi

UGR Biblioteca Universitaria

cedit Eccleſiæ Cathedrali. Vide Afflictum *deciſ.* 244. Manticam *lib.*8.*tit* 9. *per totum*, & Tuſcum *ver. legatum, concluſ.*46. cum aliis penes ipſos.

An hæres, ſeu teſtamentarius in foro conſcientiæ habeat annum ad ſoluenda legata.

Resol. LIX.

ALiquis affirmatiuè poteſt reſpondere ex authoritate *Auth. hoc amplius, C. de fideicomm. & gloſſ. in cap. ſi hæredes, de teſtam. & cap. nos quidem eod. tit.* & vtrobique Couarruuias.

Sed hæc omnia procedunt in foro exteriori, at in foro conſcientiæ, in quo ſtatim, & quàm primum poterit, tenetur hæres ſoluere legata. Et ita docent Villalobos *in man. conf. c.*5.*n.*16. Carillo *in explic. Bullæ defunct. p.*2.*c.*14. *n.*16.& 17. & Ioan. Valerus *in differ. vtriuſque fori, ver. legatum, diff.*1.*n.*2. qui *n.*3. addit vnum ſingulare, videlicet quòd ſi hæres fuerit negligens per annum, à die monitionis factæ per Epiſcopum circa ſoluenda legata, & alia ordinata per teſtatorem, poterit priuari hæreditate, ſi eſt hæres extraneus, & etiam filius, ſalua ei legitima, per *dictam Auth. hoc amplius*, & tranſit ad ſubſtitutos, vel alios per ordinem, quod vtinam in praxi vbique ſeruaretur. ita Valerus, vide etiam Syluestrum *ver. teſtam.*2.*q.*6. & Nauarrum *lib.*3.*c.*4.*n.*166.

An in legatis ſoluendis ſit ſeruandus aliquis ordo vt in debitis?

Resol. LX.

AD hanc dubitationem ſic reſpondet Ioan. Valerus *in differ. vtriuſque fori, ver. legat. differ.*2. *n.* 2. Vidi dubitari an in legatis ſoluendis ſit ſeruandus ordo prioritatis, & dignitatis, vt priùs ſoluantur legata magis pia, deinde alia minus pia, tertio loco prophana, & non pia, & an teneretur in conſcientia qui prædictum ordinem non ſeruauerit, quando hæreditas non eſt ita ſufficiens, & ampla, vt poſſit omnibus ſatisfieri. Et dubium hoc contingit potiſſimum, vbi teſtator reliquit in teſtamento, vt in quibuſdam redditibus paulatim legata per ſe relicta ſoluerentur. Et ſanè ſi teſtator nihil circa hoc diſpoſuit, idem dicendum de legatis, quod de creditoribus chirographariis, nempe non eſſe locum gratificationi, ſed pro æquis portionibus eſſe ſoluenda, ſeu pro rata bona eſſe reſtituenda. Ita Valerus, & alij penes ipſum, quibus ego addo Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*4. *c.* 5. *n.*40. & Bonacinam *de contract. diſp.*3.*q. vlt. punct. vlt. n.*27. vide etiam Comitolum *in reſponſ. mor. lib.*7.*q.*10.*n.*4.

An ſi quis cùm teneatur ieiunare in pane, & aqua, non poſſit niſi ſumendo parum vini, aut obſonij, ſit aſtrictus tali ieiunio?

Resol. LXI.

AFfirmatiuè reſpondet Sancius *in ſelectis, diſp.*5.*n.*13. vbi ita ait. Si alicui ſub pœnitentia eſſet indictum vno die in pane, & aqua ieiunare, neque taliter poſſet, non etiam teneretur ieiunare modo conſueto Eccleſiæ, cùm illud ieiunium, vt quid indiuiduum præcipiatur. Sed tamen ſi poſſet ieiunium conficere ſumendo parum vini, aut modicum quid obſonij, ad ieiunium fore deuinctum arbitror, cùm per talem ſumptionem vini, & obſonij non diſſoluatur ieiunium in pane, & aqua.

Sed ſi illud modicum obſonij, & vini reducatur ad paruitatem materiæ, quam etiam in die ieiunij in comeſtionem carnis concedimus, cum Tannero *in* 2.2.*D. Th. diſp.*3.*q.*3.*dub.*5.*n.*93. veram puto Sancij opinionem; ſed ſi parum illud obſonij, aut vini ſuperet materiæ paruitatem, puto contra Sancium, aliquem in tali caſu non teneri ad ſic ieiunandum; quia non eſſet ieiunium in pane, & aqua, ad quod tenetur, & cùm non poſſit, ab illo excuſatur, & ad nihil aliud tenetur.

Hinc etiam contra dictum Sancium, *num.*6 puto, vouentem recitare ſeptem Pſalmos pœnitentiales, non potentem integros recitare non teneri ad partem, eo quòd materia indiuidua ſit, & ita docet Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*1.*c.*19.*n.*4. Nec in caſu teneretur, ita vouens, ſi ſciret tantùm vnum Pſalmum ex ſeptem pœnitentialibus, illum ſeptem vicibus recitare, præſertim ſi Pſalmus ſepties recitandus eſſet ex maioribus; quia ita vouens, vouit tantùm ſeptem pſalmos pœnitentiales, & ſi illos non poſſit recitare, ad nihil aliud tenetur, quidquid in contrarium aſſerat Sancius *vbi ſuprà*, imponens onus vbi non adeſt, ſed tu tene noſtram ſententiam.

An blaſphemiæ, & iuramenta falſa inaduertenter prolata, certa tamen ex praua conſuetudine blaſphemandi ſint peccata mortalia?

Resol. LXII.

HIc caſus paſſim Confeſſariis in praxi ſolet occurrere; affirmatiuam ſententiam docet Raphael de la Torre *in* 2. 2. *D. Thomæ. q.*98. *a.*3. *diſp.*3. Tannerus *in* 2.2. *D. Tho. d.*1.*q.*8.*dub.*7.*n.*141. Azorius *tom.*1. *lib.*11.*c.*3. *q.*3. Sayrus *in claui Regia, lib.*5. *a.*5.*num.*10. Ledeſma *in ſum. tom.*2.*tr.*11.*c.*5. *dub.*4 & 5. cum aliis penes ipſos. Et ratio eſt, quia talia iuramenta ſunt voluntaria in cauſa propter prauam conſuetudinem iurandi ex graui negligentia non correctam.

Sed ſi hæc opinio eſſet vera, magnum onus pœnitentes, & Confeſſarij haberent, cùm talia iuramenta maximè frequentia ſint; ideo contrariam ſententiam in praxi amplectandam eſſe puto. Sed quamuis aliquis habeat prauam conſuetudinem peccandi, ſi tamen hic; & nunc ex inaduertentia naturali, & indeliberatè peccaret, non committeret nouum peccatum mortale. Ita docent Reginal. *in praxi, tom.*2.*lib.*18 *c.*6.*ſect.*3.*n.*85. Pitigianus *in* 3.*part. ſent. tom.*2.*diſt.*39. *q. vnica, a.*7. Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*3. *c.*5. *n.* 28. & Suarez *de relig. tom.*1. *tract.* 3. *lib.*2. *de irrelig. c.*6.*n.*2. & *tom.* 2. *de iuramento lib.*3. *c* 7. *a. n.*3. *vſque ad* 8. cum aliis penes ipſos, & nouiſſimè Ioannes Sancius *in ſelectis. diſp.* 20. *num.*5. qui docet blaſphemias, & iuramenta indeliberata orta ex praua conditione iurandi, nec in ſe ipſis eſſe peccata, nec in ſua cauſa; ſicut contumelia præuiſa ab ebrio in ebrietate, nec in ſe, nec in ſua cauſa peccatum contumeliæ eſt, vtpote ex ſui natura requirens, quòd à ratione vtente proferatur: vide etiam Filliucium *tom.* 2. *tract.* 25.*c.*10. *num.*316. & hanc ſententiam docet Layman *in Theol. moral. libr.*1 .*tract.*2.*c.*3. *num.*6. *in fine*, poſt prauam conſuetudinem retractatam: ſic enim ait. Poſtquam verò pœnitens prauam conſuetudinem efficaci propoſito retractauit, tunc conſequentia falſa iuramenta, & verba blaſphemiæ eadem conſuetudine quaſi naturali, & neceſſario impetu prouenientia, non imputabuntur, ad peccatum, cum neque ſint voluntaria in ſe, vt ſuppono, neque in ſua cauſa, puta conſuetudine, quippe quæ ab ipſo per propoſitum retractata, non ampliùs voluntaria cenſeri debeant. Ita Layman.

Ex his deduxit Sancius *vbi ſuprà, num.*7. quòd DD. aſſerentes negandam eſſe abſolutionem habenti conſuetudinem iurandi, intelligendi ſunt de habente conſuetudinem iurandi ex aduertentia: non autem quando proferuntur iuramenta inaduertenter, cùm tunc, vt diximus, non ſint peccata, quantumcumque ex peſſima conſuetudine naſcantur. Et hæc omnia prouidus Confeſſor in mente habeat, nam per illa ex multis interrogationibus, & ſcrupulis immunis erit; faciant tamen Confeſſarij in tali caſu accuſare pœnitentem de negligentia in extirpanda praua conſuetudine iurandi, & de reliquo aliud non curent.

UGR Biblioteca Universitaria

An teſtes priuilegiati de iure teneantur reuelare crimen occultum ſui coniuncti, ſi non adſunt alij teſtes, propter excommunicationem latam in aliquo monitorio?

RESOL. LXIII.

AFfirmatiuè reſpondeo cum Nauarro *in manuali, cap. 24 num. 49.* Felino *in cap. 1. de teſtib. cogen.* Capella Tholoſana *deciſ.* 4. & ibi Aufrerius *deciſ.* 412. Lazario *de monitoriis, ſect. 3. q. 11. n. 18* & aliis aſſerentibus priuilegiatos eſſe aſtrictos ad reuelandum, ſi alij non adſint teſtes.

Non reticeam tamen contrarium docere Gabrielem Pereira *tract. de manu Regia. cap. 10. num. 36.* vbi ſic aſſerit. Plures ſunt caſus, in quibus teſtes à reuelatione excuſantur, vt quando ille teſtis eſſet de perſonis à iure priuilegiatis: qui crimen ſui coniuncti reuelare non tenebitur propter naturale debitum, quo inter ſe coniunguntur: & ſic exploditur ſententia Nauarri, & aliorum, dum exiſtimant, quòd hi non excuſantur à reuelando, quando alij teſtes non adſunt, non aduertens quòd tales coniuncti nullo modo poſſunt teſtificari ex *lege Iulia, ff. de teſtibus, & cap. iniuſtis. 4. diſtinct. 4.* ne tollantur inter coniunctos pietatis officia, quæ innituntur rationi naturali, illorúmque opinio admitti poteſt in aliis priuilegiatis, de quibus agit *lex, inuiti, ff. de teſtibus*, qui non ob naturale fœdus, ſed alias rationes minus iuri naturali conſonas priuilegiati exiſtunt, veluti miles, ſenex, valetudinarius, de quibus *in l. inuiti 1. & 2.* agitur. Ita Pereira, ſed an probabiliter, iudicent alij, cùm ſententia contraria ſit communis.

An ſi in eo tempore, quo debet fieri prouiſio per concurſum, non adſint examinatores ſynodales, de quibus loquitur Concilium Tridentinum, Seſſ. 25. Cap. 18. poſſit Epiſcopus deputare alios abſque Synodi celebratione?

RESOL. XLIV.

AFfirmatiuam ſententiam docent Homobonus *de exam. Eccleſ. part. 1. tract. 2. cap. 3. q. 30. in fine.* Riccius *in praxi, tom. 1. reſol. 355. per totum*, & Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 60. num. 50.* ſtantibus deciſionibus Rotæ in vna placentina Parochialis 29. Nouembr. 1593. in alia Archipresbyteratus 6. Iunij 1582. & in vna Pampilon. Parochialis 23. Ianuarij 1591. Et ratio eſt; quia vbi forma à lege inducta non poteſt præciſè adimpleri, tunc illa remittitur: ſed cùm Concilium Tridentinum loquatur cum præſuppoſito, quòd examinatores ſynodales exiſtant: ergò ceſſante hoc præſuppoſito, ceſſare debet eius diſpoſitio.

His tamen non obſtantibus, negatiuam ſententiam docent nouiſſimè Antonius Maſſobrius *in praxi habendi concurſum requiſ. 12. n. 6. à n. 4. vſque ad n. 10.* & Doctores Melchior Lotterius *de re beneficiaria, tom. 1. libr. 2. q. 31. n. 71. & ſeq.* vbi notat affirmatiuam ſententiam, & deciſiones Rotæ procedere, quando concurret caſus mortis, vel abſentiæ deputatorum in Synodo infra annum à die celebrationis eiuſdem Synodi, vt fuit deciſum per Sacram Cardinalium Congregationem, in vna Panormitana Archipresbyteratus, 5. Iulij 1620. coram Illuſtriſſimo Buratto: nam quemadmodum hoc caſu, nihil poſſit imputari Epiſcopo, qui neque ex forma Decreti Concilij Tridentini, neque ex forma antiquorum Canonum, tenetur intra annum vltra quàm ſemel cogere Synodum: ita ſi annus iam eſſet elapſus, omnino imputari ei debet, cur non adimplerit formam, Conc. Tridentini, cùm ſuccedente vacatione, illicò poſſit indicere Synodum: & in prima eius ſeſſione deputare examinatores ſynodales, atque ita Decreti formam adhibere. Sic Lotterius: vnde patet reſponſio ad argumentum Riccij, Homoboni, & aliorum *vbi ſuprà.* Et ita etiam hanc ſententiam docet Garſias *de benef. tom. 2. par. 9. c. 2. n. 92.* vbi ſic aſſerit. Magis conformis Concilio videtur ſententia Sacræ Congregationis, nam elapſo anno, defectus examinatorum contingit culpa ipſius Epiſcopi non facientis Synodum, in qua illi deputentur, vt diſponit Tridentinum, & ſic defectus iſte culpa ſua, & negligentia contingens, non excuſat eum ab obſeruatione formæ, & ſic ceſſat ratio Rotæ. Ita Garſias, & aduersùs Riccium hanc ſententiam tenet Venerus *in exam. Epiſc. lib. 4. c. 26. num. 12.* aſſerens beneficium ſic collatum, poſſe ab alio impetrari, quia prouiſio deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam ex expreſſo Decreto Concilij Trident. *vbi ſuprà*, & Bulla Pij V. in Bullario 32. irritante prouiſiones factas ſine Examinatoribus ſynodalibus: & ego hanc ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quando verò infra annum Synodi examinatores mortui fuerint, tunc Epiſcopus alios eligat iuxta formam Decreti Clementis VIII. quam afferunt Maſſoribus *vbi ſuprà. dub. 3. n. 2.* & Garſias *num. 73.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd declaratio Sacræ Congregationis à Coſmo Cardinali de Torres ſubſcripta, ſic aſſerit. An exiſtentibus in Synodo Doctoribus Clerici non Doctores poſſint eligi in examinatores ſynodales? Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trident. reſpondit neceſſariò examinatores eligi debere, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, ſi extent: alioquin alios Clericos eſſe eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei.

Nota etiam, quòd ſi quotannis Synodus non fiat, examinatores ſemel deputati munus ſuum debent exercere, donec noua Synodus habeatur, vt refert deciſum Franciſc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. part. 2. c. 3. n. 25.* ſi anno autem elapſo, aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat? & ita deciſum refert Galetti *in Margarit. caſ. conſcient. ver. Examinatores, n. 1.* Vide etiam Venerum *in exam. Epiſcop. lib. 4. c. 25. n. 8. & 10.* & Barboſam *de poteſt. Epiſcop. par. 3. allegat. 60. n. 48. & 49.*

An concurſus alicuius beneficij vitietur ex eo quòd cum examinatoribus ſynodalibus adhibeantur alij examinatores non ſynodales?

RESOL. LXV.

NEgatiuè reſpondet Homobonus *de exam. Eccleſ. part. 1. tract. 2. cap. 3. q. 30.* vbi ſic aſſerit. Si tres examinatores ſynodales adſint, & alij duo non ſynodales ad maiorem, & abundantiorem cautelam adhibeantur, actus propterea vitiari non videtur, præſertim cùm is actus naturæ, vel formæ non repugnet, ſed potiùs ad illius augmentum tendat, nec Concilium id vt ſuperfluum prohibeat, neque vlla taxatiua dictione vtatur. Et ita etiam docet Naldus *in ſumma. ver. examinatores, num. 3.* qui adducit pro hac ſententia quamdam Rotæ deciſionem.

Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & ita docet Maſſobrius *in praxi habendi concurſum. requiſit. 13. dub. 1. numer. 2.* & Garſias *de beneficiis. tom. 2. part. 9. cap. 2. num. 83. 324. & 341.* vbi adducunt declarationes Sacræ Congregationis, ac Rotæ deciſiones, per quas determinatum fuit collationes factas, habito concurſu cum tribus examinatoribus ſynodalibus, vnà cum aliis notatis ab Archiepiſcopo Toletano, abſque eo, quòd à Synodo approbati ſint, inualidas eſſe, eáſque ad Sedem Apoſtolicam deuolutas eſſe. Ad argumentum verò contrariæ ſententiæ, reſpondet Maſſobrius *vbi ſuprà* quem omnino vide.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An reus iuridicè interrogatus de homicidio commiſſo ob iuſtam ſui defenſionem, teneatur reſpondere? vbi & multos alios caſus deciſos inuenies.

RESOL. LXVII.

AD hanc quæſtionem reſpondeo cum Portel *in addit. ad dubia Regularia, ver. Iuramentum, num.* 16. ſic aſſerente. Quotieſcumque factum externum contra legem excuſatur à peccato propter aliquam circumſtantiam, poteſt rogatus iuridicè de illo, ſub iuramento illud negare, intelligendo de crimine criminoſo, ſeu de opere quod fuerit peccatum; vt ſi quis occidat hominem putatum feram, vel ob iuſtam ſui defenſionem, vel quodcumque aliud opus fecit ex ignorantia inuincibili, vel quid ſimile. Nam interrogatorium iudicis ſolùm tendit ad opus, quod ſit crimen, quale non fuit illud, legitimè excuſatum à culpa. Vnde colliges, quòd quando taxa alicuius rei eſt iniuſta, ſi plùris vendens, aut defraudans in pondere, vel menſura, vt ſibi ſatisfiat pro iniuſtitia pretij, poteſt hic rogatus à iudice, an pluris vendiderit, vel defraudauerit in pondere, vel menſura, id negare & aſſerere ſe vendidiſſe pretio taxato; videlicet pretio iuſto, quæ ab ipſa iuſtitia debebat taxari, hæc enim eſt mens iudicis ibi iuſtè, & iuridicè interrogantis, videlicet quærere de pretio iuſto. Et ex hoc multi decidentur alij caſus, vt quando aliquis per iuſtam compenſationem rem ſuam, vel ſibi debitam clàm abſtulit, & de hoc rogatur à iudice. De illo etiam, qui nummos accipit mutuatos à Petro, eóſque illi ſoluit, non tamen habet teſtes, neque chirographum ſolutionis; ſi enim rogetur à iudice, poteſt iurare, ſe illos mutuo non accepiſſe, intelligendo ita vt teneatur nunc iterum ſoluere. Hæc omnia Portel, multùm à Confeſſariis adnotanda; quia multa practicabilia. Vide etiam Bannez *in 2. 2. quæſt. 69. art. 2. dub. penult.* & Azorium *tom. 1. lib. 11. cap. 4. q. 5.*

Notandum eſt etiam hîc obiter cum Portel *vbi ſuprà, n. 6.* quòd vt quis iuret licitè, & abſolutè; ſatis eſt, ſi rem audiuerit à perſona valde fida digna; ſecus autem in iudicio: nam ibi debet exprimere quomodo id ſciat.

An irregularitas ex delicto incurratur; ſi delinquens noſcat peccatum; ſed ignorat ius poſitiuum, prohibens ſub dicta pœna irregularitatis?

RESOL. LXVII.

AFfirmatiuè reſpondent Layman *in Theol. mor. lib. 2 tr. 5. part. 1. cap. 5. n. 8.* Auila *de cenſ. part. 2. c. 5. diſp. 5. dub. 10. concl. 2.* Aluarez *in par. 2. D. Thom. diſp. 158. nu. 5.* Suarez *tom. 5. diſp. 40. ſect. 5. num. 10.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 15. q. 7.* & alij, eo quòd talis irregularitas non contrahatur propter contumaciam, ſed propter turpitudinem, ſeu maculam culpæ, qua criminoſus ſecundùm Eccleſiæ Canonem inhabilis redditur ad altaris miniſterium: hæc opinio eſt probabilis.

Sed non minus probabilem contrariam exiſtimo, quam tenent Sanch. *de matr. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 17.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. cap. 2. n. 15.* Peregrinus *de duello, q. 8. n. 18.* & Portel *in addit. ad dubia Reg. ver. ignorantia, n. 21.* vbi ſic aſſerit. Sicut ad incurrendam excommunicationem diximus non ſufficere, quòd ſciam opus eſſe prohibitum ab Eccleſia, ſed vt ſciam de pœna, idque prohiberi ſub excommunicatione; ita de cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. dicendum, quòd vt incurrantur, non ſufficit, me ſcire opus eſſe prohibitum, ſed requiri, vt ſciam eſſe prohibitum ſub pœna ſuſpenſionis, irregularitatis, &c. Ita ille; & ratio eſt, quia *in cap. 2. de conſtitut. in 6.* aſſeritur ignorantes non ligari ſententiis, vbi non eſt ſermo de ſola excommunicationis ſententia, ſed de omnibus ſententiis Ordinariorum. Ergo, &c. Vnde apparet me his diebus probabiliter reſpondiſſe cuidam conſulenti in caſu, vt *ſuprà* propoſito, non incurriſſe in irregularitatem, de hac quæſtione vide *ſuprà in reſolut.* 20.

An in caſu neceſſitatis poſſit quis confiteri peccata reſeruata, quæ habent annexam excommunicationem cum Sacerdote inferiori?

RESOL. LXVIII.

QVis ad vitandum ſcandalum debet Miſſam celebrare, habet caſus reſeruatos cum excommunicatione annexa, exiſtimat ſe non eſſe contritum, ſed tantùm attritum: quæritur an poſſit confiteri illa peccata reſeruata cum annexa excommunicatione; ita vt per Sacramentum de attrito efficiatur contritus, & ſic ſine peccato celebrare. Reſpondent communiter negatiuè, quia excommunicatione non ablata, abſolutio inualida eſt; ſed in tali caſu Confeſſarius non habet iuriſdictionem circa excommunicationem: ergo inualida erit talis confeſſio. Et ita docent Paludanus *in 4. diſt. 17. qu. 6. art. 1. concl. 2. & 4.* Sylueſter *verb. excommunicatio 4. n. 1. & verb. confeſſio 1. qu 3. caſ. 5. & verb. Confeſſ. 3. num. 12.* Gabriel *in 4. q. 1. art. 3. dub. 2.* D. Antonin. *part. 3. tit. 14. cap. 19. §. 4.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 1.* Ledeſma *2. part. 4. qu. 23. art. 1.* Vaſquez *in 3. part. tom. 4. tract. de excommunic. dub. 4. num. 8.* Ledeſma *in ſumma, tract. de pœnit. cap. 20. dub. 2.* Toletus *lib. 3. cap. 8. §. tertius caſus*, & alij.

Sed contrariam ſententiam puto etiam probabilem eſſe, quam docent Nauarr. *in manual c. 9. n. 3.* Couarr. *in cap. Alma mater par. 1. §. 2. n. 5.* Caietanus *in ſumm. verſ. abſolutionis impedimenta, & in opuſc. q. 1. de qualit. confeſſ. & ver. excommunic. minor.* Suar. *in 3. p. tom. 4. diſp. 31. ſect. 3. n. 6. & tom. 5. diſp. 10. ſect. 3. n. 9.* & nouiſſimè Villalobos *in ſumma, tom. 1. tr. 9. diffic. 40. n. 7.* vbi ſic aſſerit. [En el caſo de la concluſion paſſada (nempe quando pœnitens ratione ſcandali debet celebrare, & habet caſus reſeruatos) es licito abſoluer al penitente de los pecados no reſeruados, aunque el pecado reſeruado anexa deſcommunion: de la qual el inferior no puede abſoluer. Eſta ſentencia es de Angelo, Medina, y Suarez. El fundamento es, que la deſcommunion no haze inhabil a la perſona para recebir el Sacramento, ſino ſolo prohibe, que no ſe reciba, que pueſta la deuida materia y forma, no ſe puede impedir el Sacramento, y aſſi ſi el confeſſor oluidaſſe de abſoluer de la excommunion, y abſoluieſſe primero de los pecados, quedaria abſuelto el penitente, y ay caſo en que por alguna grande cauſa podra allegar al Sacramento de la Euchariſtia eſtando deſcomulgado ſin pecado.] Ita ille.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd habentem caſum reſeruatum ſine excommunicatione annexa, vrgente neceſſitate communicandi ad vitandum ſcandalum, ad ſummum aſſerunt aliqui ſolùm teneri confiteri peccata non reſeruata Confeſſario inferiori. Tunc enim cùm certus ſit pœnitens non poſſe ſe abſolui à reſeruato, ad aliud non erit vtilis confeſſio reſeruati, quàm ad ſe diffamandum coram tali Confeſſario. Ita docent Alexander de Alez *part. 4. qu. 18. membr. 4. art. 5. §. 2. ad vlt.* Petrus de Soto *lect. 10. de confeſſ.* Angelus *verb. confeſſio 1. §. 7.* & hanc opinionem *in tract. de celebrat. Miſſar. reſolut. 65.* probabilem putauit cum Filliucio *tom. 1. tract. 4. cap. 7. num. 213.* quamuis hoc formidet concedere Suarez *tom. 4. diſp. 31. ſect. 3. num. 8.* & neceſſariò eſſe omnia peccata confitenda tali caſu doceant Vega *in ſpeculo Parochorum, tom. 1. cap. 11. n. 273.* Chapeauilla *de caſ. reſeru. cap. 8.* & alij.

Sed plus addit Sancius *in ſelectis, diſp. 32. num. 10.* cum Richardo *in 4. diſt. 17. aro. 2. q. 8. ad 2.* Adriano *q. 4. de confeſſione.* Durando *in 4. diſt. 17. q. 19.* quia liberat pœnitentem in tali caſu à confeſſione etiam non reſeruatorum.

Igitur pro praxi Confeſſariorum ex ſupradictis opinionibus

nionibus probabilibus Doctorum, pœnitens vrgente neceſſitate communicandi ad vitandam infamiam grauem, habens caſus reſeruatos, poteſt primò confiteri cùm inferiori Sacerdote omnia peccata, tam non reſeruata, quam reſeruata, & celebrare; vel ſecundò poteſt confiteri tantùm peccata non reſeruata, & reticere reſeruata: vel tertiò ſi hoc etiam non velit, eliciat actum contritionis, & celebret ſine præuia confeſſione Si autem peccata reſeruata habeant annexam excommunicationem, primò conteratur, & celebret, vel ſecundò ſi eſt tantùm attritus, confiteatur cum inferiori Sacerdote, & Miſſam dicat, vel communionem ſumat. Notentur hæc omnia, quia in praxi erunt multum practicabilia.

An quis non incidat in excommunicationem ratione paruitatis materiæ?

RESOL. LXIX.

Reſpondeo affirmatiuè, & ita docet Graffius *in deciſ. part. 1. lib. 4. c. 8. n. 5.* ſic aſſerens. Si excommunicantur colloquentes cum Monialibus, non comprehenditur, qui tranſeundo Monialem ſalutaret, vel parum cum ea loqueretur. Idem docet Finellius *de caſ. reſ. c. 5. n. 10.* vbi ſic aſſerit. Si paucis alloquaris Monialem, vel tranſiens illam ſalutes, aut ſalutatus reſpondeas, ſiue de ſtatu eius ipſam interroges, ſiue interrogatus reſpondeas, non incidis in excommunicationem propterea. Ita ille. Sed difficultas eſt in iſto exemplo de excommunicatione contra colloquentes cum Monialibus, quod tempus dicatur breue, vt cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem. Aliqui tenent eſſe quadrantem horæ, quod mihi non placet; ſed ſi quis per ſpatium vnius *miſerere* cum illis loqueretur, puto ratione paruitatis materiæ in dictam excommunicationem non incidere.

Idem quod dictum eſt de excommunicatione, dicendum eſt de caſibus reſeruatis, & ſi, v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ſic etiam excuſabit à reſeruatione.

De priuilegio Bullæ Cruciatæ edendi carnes ex licentia vtriuſque medici?

RESOL. LXX.

Aliqui putant hoc priuilegium deſeruire, quando cauſa eſt dubia: & ſe fundant in doctrina Leſſij *lib. 4. 2. dub. 6. num. 45.* Vegæ *in ſumm. part. 1. c. 14. caſ. 36.* Armillæ *ver. ieiunium, num. 6.* Syluestri *eodem verb. nu. 20.* Filliucij *tom. 2. tract. 27. c. 6. n. 128.* & aliorum.

Sed contrarium aſſerit Sancius *in ſelectis, diſp. 51. n. 9.* nam cùm dicti Auctores fateantur exiſtente cauſa manifeſta non egere ieiunantem diſpenſatione; eodem modo dubia cauſa exiſtente, opus non erit diſpenſatione, cùm idem ius habeat aliquis ad fugiendum damnum certò venturum, atque illud, de quo rationabiliter dubitatur an ſit exoriturum: ſicut qui probabiliter dubitat, quòd in extremam neceſſitatem deueniet, ſi extremè indigenti ſubueniat, non tenebitur ſubuenire. Dices, in hoc caſu ius dubium vincit ius certum, ſed hoc eſt abſurdum: ergo, &c. Reſpondet Sancius, quòd quamuis præceptum abſtinendi à carnibus ſit certum, & in poſſeſſione obligandi. Attamen etiam ius ad conſeruandam vitam in homine certum eſt, & antiquius, & antiquior etiam eſt poſſeſſio in illo ad conſeruandam ſuam vitam, & à ſtrictiore iure orta. Nam in homine non ſolùm eſt ius certum ad certò conſeruandam vitam, ſed etiam eſt illi ius certum ad non exponendam vitam periculo dubio eam amittendi, & quamuis dubium ſit homini, an ex abſtinentia à carnibus ſit detrimentum paſſurus in ſalute, non eſt tamen illi dubium, quòd ius habeat certum non ſe committendi tali dubio. Quando igitur virtute Bullæ Cruciatæ conceditur facultas edendi carnes ex licentia vtriuſque medici; non intelligitur quando cauſa eſt manifeſta, quòd noceat ſaluti abſtinentia; nec quando dubitatur prudenter quòd nocebit; ſed quando cauſa eſt ſolùm ſufficiens ad petendam diſpenſationem, non tamen ad comedendum carnes abſque illa. Vnde fit, Doctores dicentes tunc recurrendum eſſe ad ſuperiorem ad poſcendum diſpenſationem in ieiunio, vel in eſu carnium, quando cauſa eſt dubia, non intelligendos eſſe id aſſerere, quando fuerit dubium magnum nocumentum exoriturum ex obſeruatione ieiunij, nam tunc neceſſaria non videtur diſpenſatio, vt probatum eſt, ſed quando dubitaretur aliquale nocumentum promanaturum, quod quamuis actu exiſteret obligatio ieiunij, vel abſtinentia à carnibus non ceſſaret; cùm leges poſitiuæ cum aliquali labore obligent, & detrimento: illa tamen cauſa dubia obiecta Pontifici ſufficiens eſſet ad impetrandam diſpenſationem. Hæc omnia Sancius, quæ apud alios non inuenies.

Notandum eſt tamen hic obiter, quòd qui habet experientiam antiquam, ſibi eſſe nociuum, carnibus non vti in Quadrageſima, non tenetur in futuris Quadrageſimis abſtinere à carnibus ad experiendum, an nocumentum exoriatur: quia aliàs nunquam licitum eſſet carnibus vti ob præſeruationem: niſi maximè dubitetur cauſam nocumenti ceſſaſſe. Ita Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 1. pract. 3. art. 4. dub. 9. concl. 3.* Sancius *vbi ſupra n. 23.* & alij.

Nota etiam, quòd ex iuſta cauſa in Quadrageſima comedentes carnes, nec peccant etiam contra temperantiam naturalem ſi ad excitandum appetitum parum piſcati ſumant. Nec in tali caſu incurrunt in excommunicationem latam in aliquibus diœceſibus contra comedentes piſcatum, & carnes in Quadrageſima. Et piſcis ſuauis (Hiſpanè *Turcha*) poteſt ſumi in magna quantitate cum carne, quia ex eſu illius non læditur ſalus. Ita Sancius *loco cit. n. 21.*

Quibus ſumptibus ſoluenda ſit eleemoſyna Prædicatori?

RESOL. LXXI.

Hic caſus frequenter ſolet accidere, & non ita facile apud Caſuiſtas inuenitur; illum verò determinat Paponius *de iur. Franc. lib. 1. Arreſt. 9. in gloſſa, littera A,* vbi ſic aſſerit. In quæſtione, quiſnam ſalarium Prædicatori præſtare teneatur, diſtinctione vtendum eſt, nempe vt ſi de vrbe agatur, in qua Archiepiſcopatus, vel Epiſcopatus, eo caſu officium paſtoris eſt prædicare, vel prædicari curare, & verbum Dei annunciare gregi ſuo, idque expenſis ſuis. Et ita iudicatum fuit aduerſus Archiepiſcopum Bituricenſem 1. Iunij 1522. At ſi non de vrbe, ſed oppido agatur, vbi ſit Eccleſia Collegialis, vel Curia, tum omnes ij, qui decimas in prædicta parochia percipiunt, ad Prædicatoris ſalarium conferre debent: parochiam verò ad victus expenſas. Ita ille, & ante illum Maynardus *deciſ. 34. 35. & 36.*

Sed quod dictum eſt de Epiſcopo, procedit etiam quando dubitatur, quorum ſumptibus ſit conducendus Prædicator, ſeu alendus: & ita declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem, ex Vgolino, & Galetti teſtatur Riccius *in praxi, tom. 1. reſol. 468. nu. 3.* qui *in nu. 4. & 5.* limitat ſupradicta exiſtente conſuetudine in contrarium. Nam vbi conſuetudo adeſſet, vt prædicator vel ab Epiſcopo eligeretur, vel ab alio: communitas, vel aliquis alius ſumptus præberet, in tali caſu Epiſcopus ad nihil teneretur. Quod etiam procedit, ſi populus eligeret, & nominaret concionatorem, & ſumptus etiam faceret: nam tunc Epiſcopus hoc onere leuabitur. Igitur conſuetudo conſideranda videtur, & ſecundùm illam determinandum, qua ſecluſa Epiſcopum obligabis.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An in dubio facti circa homicidium cenſendus ſit aliquis iregularis?

RESOL. LXXII.

AFfirmatiuè communiter DD. reſpondent, quos citant, & ſequuntur Sanch. *in ſumma, tom.1. lib.1.c.10. n 42.& ſeq.* Auila *de cenſ. part. 7. diſp.2. dub.5.* Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.1. diffic.22. num.2.* Coninch *de Sacram. diſp.18. dub.2. num.23.* Valent. *tom.4. par.4. diſp.7. q.19. punct.2.* Flores de Mena *variar. reſolut. lib. 1. q. 9. num.18* Azorius *par.1. lib.2.c.19.q.10 & 11.* Salas *in par.2. q.21. tr.8. diſp. vnic. ſect.10. n. 70.* Vgolinus *de cenſ. c.4. §.2. n.3.* Sayrus *de cenſ. lib.6. c.2. n.16.* cum aliis, & hoc non ſolùm in foro externo, ſed interno, vt patet *c. ad audientiam, de homicidio.*

Non reticeam tamen contrarium docere Henriquez *lib.14.c.3.n.3. & 4.& c.14.n.3.* & hoc probabile eſſe putat Suar. *de cenſ. diſp.40. ſect.2. n.14.* & *ad cap. ad audientiam*, reſpondent procedere quando homicidium eſt ita dubium, vt veriſimilius ſit fuiſſe perpetratum, idque ſibi videri declaratum *in cap. ſignificaſti, ad finem*, nec ab illa communi regula, Odia ſunt reſtringenda, diſcedendum niſi ratio conuincat, quod non adeſt in caſu dubij; ergo, &c. Sed tu primam ſententiam tene.

Dicendum eſt tamen contra Turrianum *de cenſuris, lib.8 diſp.57. dub.5.* Vaſq. *in p.2. diſp.65.c.3.& diſp.66.c.1.* Couarruuiam, & alios, in aliis dubiis facti præter homicidium, quis minimè cenſendus eſt irregularis in vtroque foro, & ſic qui dubitat an legitimè natus ſit, necne, poteſt legitimus cenſeri, & ſacros Ordines accipere, & qui dubitat vtrùm vxor vnica acceſſerit virgo, poteſt ita præſumere, & Clericus fieri; & ratio horum omnium eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi in caſibus iure expreſſis, *cap. is qui, de ſent. excomm. in 6.* ſed in iure tantùm pro dubio homicidij incurritur irregularitas, vt patet. Ergo in aliis dubiis præter homicidium ſtandum eſt illis regulis iuris communis tam Canonici, quàm ciuilis, aſſerentibus in dubio neminem condemnandum, in pœnis benigniorem interpretationem faciendam. Et ita docet Henriq. *lib.14 c.3. n.4.* Auila *de cenſ. par.7. diſp.2. dub.5. conc.2.* Laym. *in Theol. mor. lib.1. tr.1. c.5. §.4. n.39.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub.2. n.2.* Salas *in par.2. q.21. tr.8. diſp.1. ſect.18. n.168.* & alij.

Notandum eſt etiam quòd licèt, vt dictum eſt in dubio homicidij irregularitas præſumatur, tamen hæc doctrina non eſt extendenda ad dubium mutilationis, quia mutilatio non eſt homicidium: neque ad dubium homicidij iuſti, v.g. in bello commiſſi, quidquid dicat Henriquez *lib.14. c.3. n.4.* Nauarr. *cap. 27. dub.206.* Auila *de cenſ. par.7. diſp.2. dub.5. concl.2.* & Bonacina *de cenſ. diſp.7. q.1. punct.5. n. 4.* quia iura loquuntur de caſu homicidij prohibiti, & odia ſunt reſtringenda. Vide Sanch. *in ſumma, tom.1. lib.1. c.10. n.49. & 50.* Filliucium *tom.1. tr.19. c.2. q.7. n.47.* & alios. Vnde ex his omnibus concludunt Confeſſarij, quòd in omnibus dubiis, iuris vel facti, numquam incurritur irregularitas; niſi in dubio facti homicidij prohibiti. Et hæc omnia procedunt in caſu veri dubij, nempè quando intellectus in neutram partem inclinare poteſt, nam ſi aliquis probabiliter opinetur, non commiſiſſe homicidium, irregularis minimè cenſenſus erit.

An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia, aut ſtatuto decreti?

RESOL. LXXIII.

AFfirmatiuè reſpondent gloſſa *in cap. à nobis, de ſent. excom.* & ibi Abbas *n.7.* Vgolinus *de cenſ. tab.1. c.9. §.2. n. 4.* & DD. quos citat, & ſequitur Barboſa *in collect. tom.2. lib.5. c.21. n.4.* & hanc ſententiam docet etiam Suarez *de cenſ. diſp.5. ſect.5. num.12.* quando cenſura lata eſt per ſtatutum, quia cùm territorio inhæreat, affici debent etiam peregrini. Et abſolutè hanc ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim. lib.5. c.7. §.2. n.19.* ſiue excommunicatio ſit lata per modum ſtatuti, ſiue per modum ſententiæ.

Sed ego contrariam ſententiam teneo ex textu claro *in c.1. nobis, el 1. de ſentent. excommun.* nam poteſtas iuriſdictionis tantùm ſe ad ſubditos extendit, ſed ſicut ſententia, ita & ſtatutum manat à poteſtate iuriſdictionis. Ergo ſolùm ligat ſubditos, non autem aduenas, & peregrinos. Et ita nouiſſimè aduersùs Suar. docet Layman *in Theol. moral. lib.1. tr.5. part.1. c.4. n.5.* vnde contra Baſilium *vbi ſuprà*, excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes. Ita Coninch *de Sacram. diſp.13. dub.7. concluſ.5. num.60.*

An ſubditi incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in diœceſi, ſi contra illud agant extra diœceſim?

RESOL. LXXIV.

REſpondeo negatiuè, ſubditus enim non incurrit excommunicationem latam per ſtatutum propriæ diœceſis, ſi contra illud agat extra diœceſim, vel intra diœceſim in loco exempto exiſtens; vt hîc panormi eſt Eccleſia ſancti Cataldi. Et ita docet Couarruu. *in c. Alma, par.1. §.10. n.12.* & alij communiter ex *c.2. de conſtit. in 6. & ex l. vlt. ff. de iuriſdict. omnium iudicum.*

Sed maior difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam, affirmat Suar. *de cenſ. diſp.5. ſect.5. n.9.* Laym. *in Theol. mor. lib.1. tr.5. par.1. c.4. n.7.* Vgolinus *de cenſ. tab.1. c.9. §.3. n.4.* & alij. Et ratio eſt, quia ſtatutum dirigitur ad territorium, & ideo neminem ligat extra illud; præceptum verò, & ſententia immediatè tendit ad perſonas ſubiectas, & ideo illas ligat quocumque vadant.

Verùm mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam tuentur Auila *de cenſ. part.2. c.3. diſp.2. dub.5.* Coninch *de Sacram. diſp.13. dub.7. concl.6. n.1.* Henriquez *lib.13. c.26. n.1.* Sayrus *de cenſ. lib.5. c.6. n.40. ex l. vlt. ff. de iuriſdict. omnium iudicum.*

Dico igitur Epiſcopum non poſſe excommunicare etiam per ſententiam ſuum ſubditum exiſtentem extra ſuam diœceſim, niſi in ea aliqua ratione delinquat, quantumcumque extra eam delinquat, quia Epiſcopi iuriſdictio non extenditur extra ſuam diœceſim, *ex c. 2. de conſtit. in 6.* Hinc contra DD. citatos non poteſt Epiſcopus præcipere clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat ſacrum, vel, vt ſingulis hebdomadibus ſacrificet, &c. niſi fortè quatenus ob iuſtam cauſam poſſet ei præcipere, ne diœceſim egrederetur, & tunc quidem non peccaret propriè dicendo ſacrum, ludendo, &c. ſed egrediendo diœceſim. Et hæc doctrina procedit etiam, vt benè obſeruat Coninch *vbi ſuprà, n. 63.* quando ſubditus delinquit in loco exempto, etſi intra diœceſim ſit. Excipienda tamen ſunt ex mente Suar. *de cenſuris, diſp.5. ſect.4 n.6.* Monaſteria Regularium, aut ſimilia loca, quæ non ſunt per ſe exempta, ſed tantùm ratione perſonarum inhabitantium; ſed aduersùs Suar. tenet Bonac. *de cenſ. diſp.1. q.1. punct.15. n. 8.* quem ſequi videtur nouiſſimè Paulus Squillante *de priuil. Cler. c.2. dub.6. n.68.*

Notandum eſt tamen, quòd omnia ſupradicta procedunt quando delictum ſubditi perpetratur extra diœceſim; ſecus autem ſi illud commiſerit in diœceſi, nam in tali caſu poteſt Epiſcopus illum excommunicare, etiamſi extra diœceſim commoretur. Non reticeam tamen (attende Lector) contrariam ſententiam docere Baſilium Pontium *de matrimon. lib.5. c.7. §.2. n.20.* vbi ſic ait. Ex eodem principio colligo contra nonnullos, Epiſcopum non poſſe ſententiam excommunicationis ferre contra

UGR Biblioteca Universitaria

contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alio territorio; id quod etiam docuit Gabriel *in 4. diſt. 18. q. 2. concl. 2.* Ita Pontius, qui tamen putat pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam diœceſim redeat, poſſe Epiſcopum ſubditum punire.

An pactum de retrouendendo appoſitum in fauorem emptoris cenſus ſit licitum.

Resol. LXXV.

VSurarium eſſe docent Rebellius *part. 2. lib. 10. quæſt. vlt. diffic 4. num. 4. & 5* Sotus *de iuſtit. lib. 6. q. 5. art. 3.* Binsfeldius *in c. in ciuitate, qu. 12. concl. 10.* Arragon. *in 2. 2. q. 78. art. 3. & 4. concl. 4.* Rodriq. *de redditibus lib. 1. qu. 4. & 18. lib. 2. q. 3. & 13.* Couarru. *var. lib. 3. cap. 9. n. 4.* & alij; niſi penſiones ſolutæ ſint computandæ in pretium. Et ratio eſt, quia vbicumque datur pecunia cum pacto eandem recipiendi, & aliquid vltra ſortem, illic vſura vel latet, vel patet. Sed ſic eſt in tali caſu: ergo.

Sed ego contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe exiſtimo, quam mordicus ex neotericis tuentur Malderus *in 2. 2. D. Thom. tract. 5. cap. 5. dub. 11. per totam.* Tanner. *in 2. 2. D. Thom. diſp. 4. quæſt. 7. dub. 4. à n. 128. vſque ad n. 131.* Azor. *tom. 3. lib. 10. c. 12. q. 4.* Layman *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 4. c. 18. n. 5.* Leſſius *lib. 2. c. 22. dub. 10. per totum.* Salas *tract. de cenſ. dub. 30. per totum.* & Valentia *tom. 4. diſp. 5. q. 22. punct. 6.* vbi ſic aſſerit. Secundò ſequitur, probabile eſſe, quòd poſſit etiam ex rei quidem natura (vbi nulla humana conſtitutio vrgeat) licitè addi pactum de retrouendendo in fauorem emptoris, ſiue cenſualiſtæ, etiam non computatis fructibus cenſus in partem pretij, id eſt, poſſe obligari venditorem, ſeu cenſuarium ab emptore cenſus, ſeu cenſualiſta, vt quando is velit teneatur reemere cenſum, quem vendiderat, reddito eodem pretio, vel pretio, quod pòſt valebit cenſus; provt inter ſe conuenerint; nec debere tunc cenſualiſtam, ſiue emptorem cenſus computare penſiones interim perceptas in partem pretij, modò tamen aliquo alio modo grauamen, quod per hoc pactum imponitur venditori, iuſtè ad arbitrium boni viri ipſi ab emptore compenſetur. Et ita Romæ anno 1581. in conſultatione multorum, & doctiſſimorum Theologorum, nobis præſentibus, iudicata eſt hæc ipſa ſententia probabilis, quamuis ob periculum vſuræ huiuſmodi pacta minimè ſint ſuadenda. Ita Valentia, & ante illum Maior *in 4. diſt. 15. qu. 43. & 44. in fine.* Gabriel *ibidem, qu. 12. & art. 2. concl. 4.* Conradus *de contract. q. 84. poſt 5. concl. & corol. 1.* Medina *quæſt. vlt. de cenſ. quæſt. 15. de vſuris, dub. 2. & 5.* cum aliis.

Vnde ex his ſequitur à fortiori non fuiſſe vſurarium pactum illud appoſitum in Parlamento Principis Philiberti, anno 1624. in fauorem ſubiugatariorum huius Regni in illis verbis. [Di più de ſudetto ſi dichiara, che hauendo efferto la ſudetta prerogatione (come è la voluntà del Regno) hauendoſi compito da parte di Soa Maeſtà nella forma ſudetta, à non in altro modo, ſi hà di intendere fatta prorogatione in fauore delli detti ſogiogatarij, alli quali ſi intende acquiſtato il ius ſtipulando per eſſi il ſpetabile Protonotario ad effetto di andar pagando le dette ſugiugationi ſecondo ſi anderanno maturando, e di quel che auanzerà il donatiuo ſudetto di detti ſcudi 300. M. ſi vadano ricattando, e reluendoli capitali di dette rendite, &c.

An requiratur expreſſus, ſeu perſonalis conſenſus legiſlatoris, quo approbet conſuetudinem introductam?

Resol. LXXVI.

AFfirmatiuam ſententiam docent duo viri docti Pontius, & Vaſquez, hìc *in p. 2. diſp. 177. cap. 2. & 3.* ille *lib. 6. de matrim. cap. 6. n. 7.* quia non omnis conſuetudo approbatur à Principe, ſed multæ conſuetudines permittuntur tantùm, aliæ approbantur. Ergo non poteſt ob vniuerſalem illam doctrinam, *cap. fin. de conſuet.* præſumi in quauis conſuetudine approbatio. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed contrariam longè probabiliorem eſſe exiſtimo, quam tenent Suar. *de legib. lib. 7. cap. 13. n. 6.* Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 4. num. 11. & 14.* Salas *de leg. diſp. 19. ſect. 3. n. 20. & 37.* Azorius *tom. 1. lib. 5. cap. 18. q. 1.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia *in d. c. vlt. conſuet.* ſtabilitur conſuetudinem rationabilem, & legitimè præſcriptam iuri poſitiuo derogare. Quòd autem ſit rationabilis, non pendet ex ſcientia, & voluntate legiſlatoris, ſed ex natura ipſius rei, cuius eſt conſuetudo: eſſe autem legitimè præſcriptam habetur ex curſu temporis. Ergo cùm nulla alia conditio ad ſtabiliendam conſuetudinem requiratur iure canonico gratis, & ſine fundamento expoſtulatur ſcientia Principis, & eius nouus conſenſus.

An Commiſſarij poſſint à ſingulis tantum exigere, quantum ab vno poſſent, ſi pro eo ſolo negotium facerent?

Resol. LXXVII.

HIc caſus frequens eſt in hoc Regno Siciliæ, & alibi etiam, & affirmatiuam ſententiam docet Leſſius *lib. 2. cap. 24. dub. 5. n. 28.* vbi ſic aſſerit. Quando quis pluribus obligat operam ſuam; ſingulis in ſolidum, & illa æquè commoda eſt ſingulis, ac ſi pro illis ſolis fuiſſet exhibita poteſt à ſingulis tantum exigere, quantum ab vno poſſet, ſi pro eo ſolo præſtitiſſet. Vt cùm quis nomine diuerſorum proficiſcitur ad locum diſſitum, vt ibi illorum negotia tractet, vel teſtimonia, & probationes in eorum cauſis conquirat; porrò ad bonam fortunam, vel induſtriam illius pertinet, quòd plura negotia concurrant, ita vt vno medio poſſit ad ea conficienda vti, vel eamdem cautionem pluribus impendere, neque opus eſt, vt qui ſua negotia ipſi committunt, ſciant, illum etiam aliorum negotia gerere, ſed ſufficit vt tam viriliter, & opportunè ea gerere poſſit, ac ſi alia ſimul gerenda non haberet, & ſuam operam cuique ſeorſum impenderet. Ita Leſſius, quæ omnia accidunt in caſu noſtro, nam Commiſſarij huius Regni accipiunt plura negotia per vnam, vel plures ciuitates, & ſtipendium ab omnibus eundi, vt dicunt, & redeundi accipiunt.

Sed his non obſtantibus, contrariam ſententiam docent Tannerus *in 2. 2. diſp. 4. q. 7. dub. 6. nu. 162.* & Ortiz *in ſum. cap. 9. n. 3.* vbi ſic aſſerit. Si vno lleua tres commiſſiones, y cada vna dellas dize que vaya à tal pueblo, y que por cada dia de yda y huelta lleue tanto y ſin boluer de cada pueblo, puede hazer todas tres comiſſiones, porque eſtan todos tres pueblos juntos, y aſſi ſe ahorra de venir de cada pueblos, en el tal caſo no deue de cobrar todo lo que ſe deuia ſi de cada pueblo bolueria à dar lo que auia cobrado.] Ita etiam docet Ioannes de Heuia *in labyrintho commerciorum, lib. 2. c. 2. n. 10.* ſic aſſerens. [El ſalario de la perſona que fuere à hazer dos, ò mas deſta cobranças, de yda y buelta, aſſi à vn lugar como à dos, ò mas, ſe ha de repartir entre los deudores pro rata de los cobranças y de los lugares ſegun la diſtancia del os por no poder lleuar mas de vn ſalario deſto en vn tiempo.] Sic ille. Vide etiam Fernand. *de inſtr. Confeſſ. p. 2. cap. 14. n. 2. & c. 12. n. 22.* Bobadilla *tom. 2. lib. 5. c. 1. n. 3. fol. mihi 631.* Ad ea verò quæ adducit Leſſius, dicendum eſt cum Tannero *vbi ſuprà*, quòd res, vel opera iam vni ex iuſtitia debita, non poteſt denuo altero nouo pretio vendi, quia ſua non eſt, ſed alterius; vel meliùs in caſu noſtro dicendum eſt, ſupradictam ſententiam Leſſij veram eſſe, ſecluſo iure poſitiuo, ſed in hoc regno adſunt Regiæ Pragmaticæ prohibentes Commiſſariis hoc efficere. Ergo, &c.

An

UGR Biblioteca Universitaria

An laicus ratione conſuetudinis, vel præſcriptionis poſſit eſſe immunis à ſolutione decimarum?

RESOL. LXXVII.

DE hoc caſu interrogatus fui nouiſſimè in caſu decimarum vertente inter Excellentiſſimum Melchiorem Hieracenſem, & Epiſcopum Cephaludenſem; & reſpondi affirmatiuè, quia immunitas à ſoluendis decimis etiam prædialibus tam à laicis, quàm à Clericis cum bona fide vſucapi poteſt cum titulo, annis quadraginta, ſine titulo, vel tempore immemorabili, idque non tantùm ex parte, videlicet, vt duodecima, aut vigeſima ſoluatur, ſed etiam in totum: modò interim Eccleſiæ miniſtris ſufficiens ſuſtentatio ex aliis titulis, v. g. ampla Eccleſiæ fundatione, fidelium oblationibus, & piis legatis, &c. ſuppetat. Et ita docent decem Doctores, quos citat, & ſequitur Layman *in Theol. mor. lib. 4. tr. 6. c. 7. n. 9.* quibus ego addo Syluium *in 2. 2. D. Thomæ, qu. 87. art. 1. concl. 5.* Fagundez *præc. 4. lib. 3. c. 1. n. 24.* Reginaldum *to. 2. lib. 19. c. vlt. ſect. 3. q. 4. n. 97.* Monetam *tr. de decimis, c. 5. q. 6. concl. 4. n. 122.* & alios penes ipſos; quidquid in contrarium aſſerant aliqui Iuriſconſulti, vt Rebuffus *tr. de decimis, diſp. 13. nu. 55.* Barbatius *volum. 2. conſ. 35.* Ruynus *volum. 5. conſ. 14.* Socinus *lib. 2. conſ. 297.* Pariſius *vol 4. conſ. 25. n. 17.* & alij penes Fagundez *vbi ſuprà*, putantes nemmem poſſe eximi præſcriptione, ſeu conſuetudine à ſolutione omnium decimarum prædialium, ita vt nullas omnino teneatur ſoluere decimas de aliquibus, vel de omnibus ſuis prædiis, poſſe tamen decimas conſuetudine ad vigeſimam, trigeſimámve partem reduci, ita vt loco decimæ, ſoluatur vigeſima aut trigeſima pars fructuum; ſed tu tene primam ſententiam.

Imò notandum eſt, quòd in tali caſu, ſufficere ad præſcribendum ſpatium quadraginta annorum, etiam ſine titulo, docuit ex Societate Ieſu Tannerus *in 2. 2. D. Thomæ, diſp. 5. q. 3. dub. 2. n°. 31.* & Henriquez *lib. 7. c. 27. n. 2.* ſed contrarium docent DD. citati. At quidquid ſit de hoc, nimis ſcrupuloſè dicendum eſt loquutum fuiſſe Molfeſium *in ſumm. tom. 1. tr. 6. 4. n. 46.* vbi inclinat, vt requiratur in noſtro caſu, præſcriptio immemorabilis, nempe centenaria. Sed dicendum eſt cum ſupradictis Doctoribus, ſufficere præſcriptionem quadraginta annorum, licèt cum titulo iuſto, ſeu probabili, qui cauſam poſſeſſori tribuat præſcribendi.

Aliqua additamenta ad tractatum de Parlamento?

RESOL. LXXVIII.

IN *reſol.* 1. huius tractatus aſſero cum multis DD. donatiua ordinaria Regni Siciliæ, & Neapolis nomine eſſe voluntaria; ſed reuera eſſe neceſſaria, vnde impoſitiones dici poſſunt. Hæc opinio non placuit quo ad Regnum Neapolit. noſtro Raphaeli Raſtellio viro quidem docto, & Epiſcopo Caprenſi *de regimine Principis, lib. 3. fol. 133.* ſed noſtram ſententiam nouiſſimè tenet doctus Taſſonus *in pragmat. de Antifato, ver. 4. obſer. 3. n. 18.* vbi me citat.

In reſol. 11. *huius tractatus* aſſero intrantes in Parlamento poſſe credere Regi atteſtanti ſe eſſe in neceſſitate, dummodo moraliter aliud in contrarium non conſtaret, & ita tenet Capiblancus *de offic. Baronum, to. 2 prag. 1. c. 1. n. 17.* & DD. quos citat, & ſequitur Barboſ. *in coll. tom. 4. p. 2. lib. 2. Clement. tit. 7. Clem. litteris, n. 7.* Sed modò non reticeam contrarium docere Franciſcum Ferrer. doctiſſimum Iuriſconſult. Hiſpanum *ad inſtitutionem hac noſtra euident. 2. n. 42. fol. mihi 61.* vbi ſic aſſerit. An autem de vrgente Principis neceſſitate conſtare priùs debeat, tanquam de cauſa præambula ad vectigalium impoſitionem, & vt neceſſarium antecedens, vidi apud interpretes in dubium reuocari, ductos quòd requiſitum, ſeu qualitas à lege inductiua, ſeu inductiuum alicuius actus, debet priùs ante omnia conſtare, ex Ripa *l. ex facto, de vulgar. n. 30.* Valaſco *conſil. 74. n. 9.* Crauetta *conſ. 322. nu. 4.* Lara *de anniuerſ. lib. 2. c. 4. n. 38.* cum aliis. Et quamuis ſint ex interpretibus non leuis authoritatis exiſtimantes, ſolam Principis aſſertionem ſufficere pro neceſſitate probanda: nihilominus non tantum deferendum eſſe voluntati Principis, multi conſuluerunt; propter inconueniens reſultans ex ſimili aſſertione, vt poſſit per indirectum conſtitutionibus prohibitiuis vectigalium abrogari, cùm pragmaticæ ſemper ſe in egeſtate Principis fundare poſſent, licèt hoc inconueniens ceſſare poſſet in præſenti ob religionem exactam potentiſſimi Regis noſtri. Sed quia leges ſemper extirpare, & præcauere ea quæ duci poſſunt ad inconueniens, & quæ de facili induci poſſent in fraudem legis; ideò non ſufficere aſſertionem ſolam Principis ſuper neceſſitate, tenuerunt Dec. *conſ. 576. n. 13.* Ferdin. Loazes pro Marchione de los Velez *in 3. fundam. pro dicto Marchione, num. 60.* Calicius *in extrauagatorio Cur. Regal.* 191. Pinellus *in rub. C. de reſcindend. vendit. 1. par. c. 3. n. 3.* Ex quo enim verſatur tantorum præiudicium, & intereſſe; vltra Principis aſſertionem alia adminicula concurrere eſſe congruum putarunt Felin. *c. cum à nobis, n. 1. & 2. de teſt.* Guttier. *pract. lib. 4. qu. 11. n. 24.* Geſſe *deciſ. 131. quæ eſt 1. in ordine ſub vol. 2. n. 12. ad n. 22.* Hæc omnia Ferrer. *vbi ſuprà.*

In reſol. 7. aſſerui exterminandum eſſe abuſum, vt vnus qui ingreditur Parlamentum habeat plures procurationes, & nunc addo, quòd illum exterminare curauit Excellentiſſimus Dux Oſſunæ tunc Pro-rex per actum Viceregum regiſtratum in officio Patrimonij, ann. 1615. die 17. Februarij, 13. Indict. per V.I.D. Ioannem Garlanum tunc Protonotarium. In quo actu dictus Dominus Protex teſtatur euenire multa abſurda ex multis Procuris, in perſonam vnius intrantis in Parlamento, vnde hoc efficere per dictum actum ſapienter, & prouidè prohibuit, quod vtinam nunc obſeruaretur.

In reſol. 14. adnotaui quòd quando Regnum eſt multum tributis oneratum, debet Rex non imponere nouum tributum, vel requirere nouum donatiuum, ſed minuere, vel ſuſpendere gratias, & penſiones aliquibus aſſignatas, & adduxi pro hac ſententia Aponte, & Valenzuela miniſtros Regios, quibus nunc addo alios duos Scipionem Rouitum *in conſultatione de Donatiuis, num. 4. & ſeq. poſt conſ.* 100. & Carolum de Tappia *deciſ. 23. nu. 83.* Idem etiam docet Raſtellius *de regimine Principis, lib. 3. de cauſa efficienti Parlamenti, n. 4.*

In reſol. 27. in fine, adde hæc verba, & ratio eſt, quia vt clarè colligitur ex Gottifredo *in Archontologia Coſmica.* vbi agit de Regno Siciliæ, *num.* 8. Brachium Eccleſiaſticum in Parlamento poſitum eſt, vt reſiſtat iniuſtis petitionibus, ſi fortè efficerentur, cùm in tali Brachio adſint tot Epiſcopi, Archiepiſcopi, Abbates, Priores, & alij Prælati literis præditi, & qui loqui poſſint ſine metu; quod non ita facilè accidit in perſonis aliorum Brachiorum, quia ſunt ſæculares: & ideo ſi aliquod donatiuum determinaretur à Brachio militari, & Dæmaniali tantùm, facile illa determinatio populis eſſet ſuſpecta, non autem ſi cum vno Brachio concurreret etiam Eccleſiaſticum, ex ratione allata: & ſic anno 1591. Brachium Eccleſiaſticum cum Brachio Dæmaniali, non concurrente Brachio Militari, præbuerunt hoc non obſtante, Donatiuum Sereniſſimo Regi.

In reſol. 29. aſſerui eſſe prohibitum præbere in Parlamentis aliquod Donatiuum Domino Pro regi, & ſi eſſet licitum, deberent omnes, & ſinguli concurrere, & ita in facti contingentia accidit in Parlamento, anno 1600. celebrato, nam cùm per tria Brachia fuiſſet concluſum quoddam donatiuum, præbendum Domino Pro regi Duci Machedæ, quia illuſtriſſimus Marchio Sortini, Don Cæſar Caietanus, tunc Baro, & nunc Princeps Caſſari,

UGR Biblioteca Universitaria

Caſſari, vir nunquam ſatis laudatus, noluit concurrere, ideo dictum donatiuum minimè effectum habuit. Vnde non eſt audiendus Taſſonus *in prag. de Antiſato, ver. 2. obſer. 2. n. 126.* contrarium docens; ſed noſtram ſententiam tenet Raphael Raſtellius *de regimine Principis, fol. 146.*

An Sacerdotes ducentes reum ad furcam, incurrant irregularitatem, hortando illum vt ſcalam aſcendat, vel accelerando exequutionem iuſtitiæ etiam notabiliter?

RESOL. LXXIX.

HÆc reſolutio pulchra erit, & maximam conſolationem legenti præbebit. Aliqui Doctores ſupradictas actiones ab irregularitate excuſant, ratione indeliberationis, vel ratione paruitatis materiæ, & ita docet Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 7.* Auila *de cenſ. par. 7. diſp. 5. ſect. 2. dub. 1. §. 8.* Reginald. *in prax. tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 9. n. 103.* Molin. *de iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 74. n. 4.* Laym. *in Theol. moral. lib. 3. ſect. 5. tr. 3. par. 3. c. 7. n. 2.* Villalobos *in ſumma, tom. 1. tr. 21. diffic. 27. n. 13.* vbi ſic aſſerit. [Ha ſe de aduertir, que ſi algunos de los que van acompanando al reo para conſolarle (como ſuelen hazer los Religioſos) dixeſſe inaduertidamente, andemos hermano ò à caſo picaſſe al jumento, ò le dixeſſe arte, no por eſſo quedaria irregular, no procurando que ſe acceleraſſe la muerte. La razon es, porque eſte acto no es planamente humano. En el ſegundo caſo de otra razon Henriquez, y dize que *parum pro nihilo reputatur*, y lo miſmo es quando dize al reo que ſuba otro eſcalon.] Ita ille.

Igitur ſecundùm præfatos Doctores ſimilia excuſantur, vt dictum eſt, vel quia Sacerdotes inaduertenter illa faciunt, vel ratione paruitatis materiæ; vnde aiunt Layman, Molina, & alij communiter, quòd ſi cooperatio, vel acceleratio mortis in tali caſu notabiliter facta ſit, irregularitatem contraherent.

Sed ego ad tollendos omnes ſcrupulos puto probabilem eſſe contrariam opinionem ſapientiſſimi ætatis noſtræ Theologi P. Gabrielis Vaſqu. qui putat etiam ſi notabiliter acceleretur, ſupradictos non incurrere irregularitatem. Et ſequitur Turrianus *de cenſuris, lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* vbi ſic aſſerit. Difficultas eſt de illis qui aſſiſtunt, & non ſunt miniſtri iuſtitiæ neceſſarij ad ferendam ſententiam, vel concurrentes ad exequutionem pœnæ; eſt dubium an incurrant hanc irregularitatem, ſi aliquid dicant, vel faciant, ex quo ſequatur mors, vel acceleratio eius; aliqui enim Doctores ſeuerè loquuntur, exiſtimantes eſſe irregulares, & ſequitur P. Suarez. Sed oportet conſiderare, an iſti ſint cauſa homicidij iniuſtè, vt ſi ſine cauſa facerent, vt reus citiùs occideretur, & ob peccatum poſſunt incurrere irregularitatem impoſitam ob iniuſtum homicidium, de qua mòdò non loquimur. Si verò ſine peccato aliquid faciant, non videntur incurrere irregularitatem ex defectu lenitatis. Ita ſenſit Pater Vaſqu. & ſequuntur multi viri docti hoc tempore; quia iura, in quibus ſupponitur hæc irregularitas, ſolùm loquuntur de miniſtris iuſtitiæ, & his, qui concurrunt ad cauſæ probationem, ſicut Aduocatus, & teſtes, & pœnæ exequutionem, vt miniſtri iuſtitiæ. Ita Turrian. ex Vaſquez: qui etiam ad caſum propoſitum in præſenti Reſolutione ſic reſpondet. Vlteriùs caſus eſt frequens (hæc ſunt eius verba) ex quo ſolent oriri dubia viris bonæ conſcientiæ, an incurrat irregularitatem, qui aliquo modo facit, vel dicit aliquid, ex quo citiùs ſequatur mors rei, quando illum comitatur, v. g. ſi dicat, pergamus citiùs, vel ſi dicat reo, aſcende citiùs, quando aſcendit ſcalam. P. Auila, & P. Henriq. ſolum excuſant hos actus ab irregularitate, quia non ſolent eſſe plenè liberi, quod neceſſarium eſt ad talem irregularitatem. Ego verò exiſtimo diſtinctione opus eſſe, nam vel iſti actus ſunt peccata mortalia, quia qui illos facit iniuſtè, eſt cauſa, vt mors citiùs fiat, & tunc incurritur irregularitas, quæ oritur ex delicto, de quo modò non agimus, neque tale peccatum fit à perſonis religioſis; in hoc euentu, vel non ſunt peccata, & tunc exiſtimo non incurri irregularitatem ex defectu lenitatis, niſi aliquid faciant, vt miniſtri publici iuſtitiæ. Hæc omnia Turrianus.

Igitur ſecundùm Vaſq. & Turrianum nullum ius imponit irregularitatem priuatis perſonis ex defectu lenitatis, ſed iura, in quibus ſupponitur hæc irregularitas, loquuntur tantùm de miniſtris iuſtitiæ, & iis, qui concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ exequutionem. Vnde ex hoc principio deducitur. Reſolutio multorum caſuum contra præfatos Doctores, & ſic non incurrit irregularitatem, ſi quis ei, qui plectendus eſt capite, dicat, vt ſupponat caput ad excipiendum ictum, & ideò citiùs ſupponat. Item ſi quis dicat carnifici, vt aliquid aptet, quo citiùs is, qui morte plectitur, extinguatur. Item ſi quis, dum reus ad ſupplicium ducitur, conſilium det capiendi viam breuiorem, quod illud ſubeat citiùs, aut ſollicitet accelerari exequutionem iuſtitiæ: dicendo, v. g. horam eſſe tardam, vel populum nimis detineri. Item vendentes vel commodantes ſcalam, funes, enſes, ſagittas, & ſimilia inſtrumenta ad mortis exequutionem. Et idem dicendum eſt de eo, qui fecit furcam; quidquid in contrarium aſſerant in ſupradictis caſibus Ioan. de la Cruz *in director. conſcient. par. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 3.* Bonac. *de cenſuris, diſp. 7. qu. 4. punct. 1. n. 9.* Nauarrus, Auila, Henriquez, Reginaldus, & alij *vbi ſuprà.* Ratio verò horum omnium erit, quia in his caſibus poteſt incurri irregularitas, vel ex homicidio iniuſto, vel ex defectu lenitatis; non primum, quia ſuppono ſupradictos non peccare; non ſecundum, quia non operantur, vt miniſtri iuſtitiæ. Ergo nullam irregularitatem incurrunt.

Non grauabor tamen hîc adnotare contra aliquos ignaros Sacerdotes, poſſe ſine periculo irregularitatis, miniſtrantes infirmis vertere eos ex latere ad latus, vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis cibum, & potum porrigere, licèt ex his actionibus præter intentionem mors citiùs ſequatur, dummodo hæc omnia, cum cautela, quæ communiter à prudentibus adhibetur, efficiantur ab ipſis. Et ita docent Reginald. *in praxi. tom 2. lib. 30. tract. 2. c. 9. n. 102.* Megala *in 3. part. lib. 7. cap. 1. q. 5. n. 56.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. cap. 10. num. 278.* qui citat Caietanum, Sotum, Nauarrum, Toletum, Armillam, & Suarez.

Vndè non benè Comitolus *lib. 6. qu. 52. n. 2.* vt optimè obſeruat Filliucius, damnauit de irregularitate Sacerdotem pium, qui iacentem in via conſpicatus, & accurrentibus aliis conſuluit, vt illum erigerent, qui dum ſuſtolleretur, mortuus eſt.

Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam, vt in principio dixi, non parum gratam lectoribus fore exiſtimo; ſed ex dictis alia ſimilis quæſtio diſcutienda erit; quæro igitur.

An Confeſſarius, & reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice, an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum?

RESOL. LXXX.

ESſe in tali caſu irregularem tenent Auila *de cenſuris part. 7. diſp. 5. ſect. 2. dub. 6. concl. 2.* & Henriquez *de irregular. lib. 14. cap. 16. n. 4.* vbi docent, quòd Clericus conſultus de caſu aliquo in particulari, ne dicat iure reum licitum occidere, ſed reſpondeat conſulendos eſſe Iuriſconſultos. Aliqui verò, vt Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de irregularitate, dub. 5. concluſ. 4.* Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 74. n. 4.* & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *de cenſuris, diſp. 7. quæſt. 4. punct. 1. nu. 7.*

aſſerunt

aſſerunt in tali caſu Clericos interrogatos poſſe dicere, quid ſentiant leges in communi, nil aliud præcipiendo, vel conſulendo in particulari, vel dicendo quid ipſi ſentiant.

Sed ego puto in tali caſu Confeſſarium, vel alium Doctorem non incurrere irregularitatem, etiamſi reſpondeat in particulari adeſſe obligationem, occidendi reum. Et ita docet Vaſquez, qui apud me inſtar omnium eſt, quem citat, & ſequitur nouiſſimè Turrianus *de cenſuris lib.9. diſp.66. dub.4.* vbi ſic aſſerit. Solet quæri, an incurrat irregularitatem vir doctus, qui interrogatus à iudice, an ſit obligatus ad occidendum aliquem, reſpondeat eſſe obligatum? Ego cenſeo non incurrere, etiamſi expreſsè dicat iudicem obligari ad occidendum; quia non eſt ius, ex quo colligatur non incurri, ſi interrogatus reſpondeat eſſe obligationem ſeruandi leges eius materiæ; & incurrere, ſi expreſsè dicat eſſe obligationem occidendi; & hoc ſentit P. Vaſquez, & multi alij huius ætatis. Ita Turrianus.

Et reuera, vt ille etiam bene aſſerit *in 2.2. tom.1. diſp.93. dub.2.* conſideratis circumſtantiis rerum, ſi quis euoluat illam inuolutam reſponſionem de obligatione legis in communi, planè intelliget ſibi dari conſilium de occiſione iuſta in particulari; neque apparet caput, vt dictum eſt, in quo liceat reſponſio illa confuſa de obligatione ſeruandi legem in communi, & non expreſſa de obligatione ſeruandi talem legem in particulari imponentem pœnam homicidij. Et certè ſeuerè valde geretur cum Doctore, vel Confeſſario, ſi propter reſponſionem de obligatione exgreſſa in prædicto euentu imponeretur irregularitas. Adde etiam quòd, vt dictum eſt in ſuperiori reſolutione, illi ſolum incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, qui vel ſunt neceſſarij ad cauſam iudicialem, vel vt miniſtri iuſtitiæ aſſiſtunt exequutioni mortis. Sed tales non ſunt in caſu noſtro Confeſſarius, & Conſultor caſuum conſcientiæ. Ergo non incurrunt irregularitatem, etiamſi expreſsè reſpondeant in illo caſu particulari, de quo interrogati ſunt, iudicem, ſeu alium eſſe obligatum ad aliquem occidendum.

Ex his infertur contra Bonacinam *de cenſuris diſput.7. q.4. punct.1. n.18.* Nauarrum, Couarruuiam, Auilam, & alios, non eſſe irregularem eum, qui detegit malefactorem, vel clamat adeſſe latronem, vt comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret vt miniſter iuſtitiæ, & ita docet Turrianus *vbi ſuprà de cenſuris,* qui reſpondet *ad cap. tua nos, de homicidio.* Notentur hæc à Confeſſariis, quia noua, practicabilia, & probabilia ſunt; & in aliis libris minimè obuia.

An Clericus voluntariè percutiens ſe ipſum incurrat in excommunicationem Canonis, ſi quis ſuadente?

Resol. LXXXI.

Affirmatiuam ſententiam docent 30. Doctores, quos citat, & ſequitur Carolus de Graffis *de effectibus Clericatus effect.9. n.82.* quibus ego addo Suarez *de cenſ. diſp.22. ſect.1. num.59.* Molinam *de iuſt. tom.4. tr.3. diſp.51. num.4.* Layman *in Theo. mor. lib.2. tr.5. part.2. c.5. num.5.* Filliucium *tom.1. tract.15. cap.1. n.33.* Reginaldum *tom.1. lib.1. cap.1. num.209.* Auilam *de cenſ. p.2. c.5. diſp.3. lib.... dub.12.* Bellettum *in diſquiſ. cler. p.1. tit. de fauore Clericorum. Canon. §.1. n.11.* Fernandez *in exam. Theol. mor. p.2. c.9. §.20. n.20.* Sayrum *de cenſuris lib.2. c.26. n.10.* Gyptium *de caſ. reſer. cap.3. n.27.* Guttierrez *de iuram. confirmatorio part.1. c.16. num.64.* Raynerium *in Catalogo cenſurarum cap.9. excom.1. not.6.* Villalobos *in ſumm. tom.1. tr.17. diffic.22. n.10.* & alios penes ipſos. Probatur hæc opinio; primò, quia Canon, *ſi quis ſuadente,* non tam in fauorem perſonæ, quàm in fauorem ordinis clericalis effectus eſt, vt patet ex *cap. contingit, de ſent. excom.* ergo Clericus, qui voluntariè percutit ſe ipſum, incurrit in excommunicationem, quia non nequit ad hoc conſentire, cùm iniuria fiat toti ordini clericali. Secundò, probatur *ex can. ſi non licet 23 q.5.* vbi habetur, plus eſſe homicidam, qui ſe occidit, quàm qui occidit alium; ergo, &c.

Sed his non obſtantibus negatiuam ſententiam nouiſſimè putat eſſe probabiliorem Turrianus *de cenſ. lib.3. diſp.29. dub.2.* Primò, quia prædictus Canon, *ſi quis ſuadente,* manifeſtè loquitur de perſona diſtincta à percutiente Clericum. Secundò, quia oppoſitum nullo iure probatur, nam *c. contingit,* loquitur de actione iniurioſa, de qua loquitur Canon, *ſi quis*; & hic, vt dixi, de actione alterius perſonæ loquitur.

Neque eſt idoneum fundamentum in eo capite ad dicendum, talem cenſuram ligare Clericum ſe ipſum percutientem, aliud verò maioris momenti eſt; ſed dico, quòd licèt dicatur magis homicida, qui ſe ipſum interficit, quàm qui interficit alium; tamen hoc nihil refert ad probandum in prædicto canone, *ſi quis ſuadente,* ſermonem eſſe etiam de ipſo Clerico ſe percutiente, & hoc multi putant probabile. Hæc omnia Turrianus, & ante illum ex neotericis docet etiam hanc ſententiam doctus Barboſa *in collect. tom.4. part.2. decreti, cauſa 17. q.4. n.38. & 39.* qui probat hanc ſententiam ex ipſomet *c. contingit,* & reſpondet ad argumentum, quòd hoc priuilegium ſit neceſſarium Ordini Clericali, & quòd non poſſit à Clerico renunciari; lege illum, & non pigebit.

Sed quidquid ſit de hac opinione, non grauabor tamen hic obiter adnotare celebrem doctrinam Ludouici Molinæ *de iuſt. tom.4. tr.3. diſp.51. n.4.* qui ex Caietano meritò affirmat Monialem, quæ potione, aut venæ ſciſſione aborſum intendit, non incurrere hanc excommunicationem, eo quòd ea manus iniectio in ſe ipſam ſui comparatione violentia, iniurioſa, ac contumelioſa non ſit, quippe cum volenti, & conſentienti, violentia iniurioſa, ac contumelioſa non ſit; neque item iniurioſa eſt ſtatui Eccleſiaſtico; ergo, &c.

Notandum eſt etiam hìc obiter contra Duardum *in Bull. Cœn. q.8. n.8. & q.22. num.2.* Cardinalem ſe ipſum percutientem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem dictæ Bullæ, & ita probabiliter docet nouiſſimè Bonacina *tom.3. diſp.1. q.12. punct.3. n.3.*

An percutiens Clericum, qui non habet beneficium neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat in excommunicationem?

Resol. LXXXII.

Affirmatiuè reſpondendum eſt, quia in tali caſu Clericus amittit priuilegium fori, non autem canonis, vt declarauit ſacra Congregatio, id teſtante Antonio Cardinali Caraffa in quadam Epiſtola directa ad Paulum Comitolum, vt habebatur *in ſuis reſp. lib.6. q.20.* vbi ſic ait. [Quanto al ſecondo, la Congregatione ha ſentito, che i chierici, che mancado nelle coſe contenute nel *cap.6. ſeſſ.23.* del Concilio, no godano il priuilegio del foro, no per queſto s'intendono priuati del priuilegio del Canone, *ſi quis ſuadente Diabolo.*] Et ita etiam hanc ſententiam docent Nauarrus *lib.5. conſ.24. de priuileg. edit.2.* Molina *de iuſtitia, tom.4. tract.3. diſp.54. num.9.* Auila *de cenſ. part.2. cap.1. diſp.2. dub.9. concl.3.* & alij.

Sed non deſunt Doctores, qui negatiuam ſententiam tanquam probabilem admittunt, & ita tenent Bannez *in 2.2. q.12. art.1. circa, finem,* Suarez *diſp.22. ſect.1. d.11.* Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.15. num.163.* & nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib.2. tract.5. part.2. c.5. n.4.* vbi ſic aſſerit. Probabile eſt, nullum prima tonſura initiatum, aut in minoribus ordinibus conſtitutum gaudere priuilegio Canonis, niſi vel Eccleſiaſticum beneficium habeat, vel Clericalem habitum, & tonſuram deferre ſolitus alicui

UGR Biblioteca Universitaria

Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi deſeruiat, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate, cum licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores Ordines verſetur. Ita ille, & rationem affert. Primò, quia priuilegium fori difficilius amittitur, quàm priuilegium canonis; ergo ſi Concilium aufert illis Clericis fori priuilegium, dicendum eſt etiam auferre priuilegium Canonis tanto magis, quia priuilegium Canonis ex humano iure inductum eſt, priuilegium verò fori ex diuino; at his non obſtantibus tu primam ſententiam tene, ſtante declaratione Illuſtriſſimorum Cardinalium.

Quis conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſeriò tale conſilium reuocat, quæritur ex homicidio ſequuto an incurrerit in excommunicationem, in irregularitatem, & obligationem reſtituendi?

Resol. LXXXIII.

PVlchra eſt hæc quæſtio, & ex illa à Confeſſariis multi caſus benignè ſi opus erit reſolui poſſunt; ideo probabiliter negatiuè reſpondendum eſſe puto. Et ratio eſt, quia quando conſulens fecit, quod potuit, vt prius conſilium euertat, vel oſtendat omnibus conſideratis eſſe iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali caſu exequutor ipſius conſilio moueri, ſed potiùs ſua malitia. Et ideo contra Nauarrum *in man. cap.* 27. *n.* 253. & alios, hanc ſententiam quoad excommunicationem tenent Layman *in Theol. mor. lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *c.* 5. *n.* 7. Auila *de cenſuris part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 7. *concl.* 3. & alij. Idem quoad irregularitatem contra Molinam *tr.* 2. *tom.* 3. *poſter. diſp.* 731. Toletum *lib.* 1. *cap.* 85. & alios tenent D. Antoninus *in* 3. *p. tit.* 28. *c.* 2. §. 2. Syluester *ver. homicidium* 2. *n.* 11. §. 3. *& n.* 12. *in fine*. Petr. Nauarra *de reſt. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 27. & hanc ſententiam probabilem vocant Leſſius *lib.* 2. *c.* 13. *dub.* 1. *n.* 17. & Layman *loc. cit.* Et tandem quoad obligationem reſtituendi, liberant enim conſulentem, qui ſeriò conſilium ſuum reuocauit, non ignobiles auctores, vt Tannerus *in* 2. 2. *diſp.* 4. *q.* 6. *dub.* 15. *n.* 394. Salonius *in* 2. 2. *q.* 62. *art.* 7. *contr.* 6. & expreſſius Petrus Nauarra *de reſt. loco cit.* Emmanuel Sà *ver. reſtit. n.* 11. contra Malderum *in* 2. 2. *tr.* 4. *c.* 2. *dub.* 3. & hanc ſententiam cum Leſſio probabilem etiam vocat Layman; vt reuera eſt.

Concludendum eſt igitur cum dicto Layman in gratiam Confeſſariorum ad tollendos omnes ſcrupulos, quòd qui alteri propoſitis rationibus homicidium iniuſtum perſuaſit, ſi eas poſtea ſeriò, & quatenus poteſt efficaciter retractauit, ſequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem reſtituendi incurrit.

An conſulens furtum, aut homicidium, & dubitans an ex ſuo conſilio ſequutum ſit furtum, aut mors, teneatur reſtituere?

Resol. LXXXIV.

AFfirmatiuè reſpondent Salas *in p.* 2. *tom.* 2. *tract.* 8. *diſp.* 1. *ſect.* 23. *num.* 249. Naldus *in ſumma ver. conſilium, n.* 13. Maſcardus *de probat. tom.* 1. *concl.* 419. *n.* 9. Couar. *in Clem. ſi furioſus, p.* 2. §. 2. *n.* 1. Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 21. *n.* 17. & Sancius *in ſelect. diſp.* 41. *n.* 14. vbi ſic aſſerit. Ille qui conſulit furtum, aut homicidium, vel aliter adiuuit, tenetur ad reſtitutionem damni, licèt dubitet, num ex ſuo conſilio fuerit ſequutum homicidium, vel furtum? Nam cùm conſtet de iniuſta actione conſulentis, quæ apta eſt ad effectum producendum, & ex natura ſua illum aſſequitur, dum de effectu ſubſequuto conſtat, poſſeſſio eſt pro actione illa iniuſta, quòd effectum aſſequuta fuerit. Ita Sancius, & multi alij, probabiliter quidem.

Sed probabilem contrariam ſententiam etiam eſſe puto, quam tuentur Syluester *ver. reſt.* 3. *q.* 6. *dict.* 2. Medina *C. de reſt. q.* 7. *ante ver. ſi autem conſilium.* Filliuc. *tom.* 1. *pract.* 21. *c.* 4. *n.* 167. Rebellius *p.* 1. *lib.* 2. *q.* 14. *ſect.* 2. Sayrus *in Claui Regia lib.* 10. *tr.* 2. *c.* 8. *n.* 1. *in fine*, & Nauarra *lib.* 3. *cap.* 4. *dub.* 4. *in* 2. *edit. n.* 48. *verſ.* 58. vbi ſic aſſerit. Si dubium eſt, an poſitiuè, & efficaciter contulerim ad damnum, vel an fuerim cauſa ſine qua non; reſpondeo, quòd non teneor, quoniam in dubiis maximè in materia iuſtitiæ melior eſt conditio poſſidentis, vnde ſolùm tenetur, quando certus eſt ſaltem moraliter, quòd ab eo actio iniuſta efficaciter proceſſerit, quod non obſcurè docet D. Thomas *in* 2. 2. *q.* 52. *art.* 7. dicit. Tunc ſolùm tenetur, cùm probabiliter æſtimari poteſt, quòd ab eo actio iniuſta ſit ſubſequuta; quòd licèt ſolùm doceat de quatuor cauſis, tamen de omnibus eſſe accipiendum dicemus. Sic Nauarra, & poſt illum ex Societate IESV docent etiam hanc ſententiam Tannerus *in* 2. 2. *diſp.* 4. *q.* 6. *dub.* 14. *n.* 395. Emanuel Sà *ver. reſtitutio, n.* 25. & Henriquez *lib.* 14. *c.* 3. *n.* 4. *in fine*, *& in gloſſa litera B.* Dicendum eſt igitur probabiliter cum ſupradictis Doctoribus, quòd ſi quis dubitat, an fuerit damni cauſa, minimè ad reſtitutionem tenetur.

Notandum eſt tamen cum Molina *tom.* 3. *diſp.* 736. *n.* 6. quòd etiam ſtando in prima opinione, ita conſulentem non teneri reſtituere totum damnum, ſed partem pro quantitate dubij, & Sayrus *de cenſ. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 2. cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *n* 3. illum excuſant à tota reſtitutione, ſi homicida ei aſſerat ad homicidium perpetrandum non fuiſſe motum eo conſilio; licèt Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 10. *num.* 44. doceat hoc eſſe verum, quando homicida eſt fide dignus, vel aliæ coniecturæ concurrant; ſed ego, vt dixi, abſolutè teneo in tali dubio conſulentem poſt adhibitam diligentiam, ſi adhuc dubius remaneat, ad nullam teneri reſtitutionem.

Notandum eſt etiam hîc obiter contra Caienanum *in* 2. 2. *q.* 62. *art.* 7. Medinam *de reſt. quæſt.* 7. & 8. & Sotum *de iuſt. lib.* 4. *q.* 7. *art.* 3. quòd qui alterum certo propoſito determinatum ad damnum inferendum ſuo hortatu magis adhuc confirmauit, non obligatur ad reſtitutionem: & hoc verum puto contra Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.* 9. §. 1. *dub.* 2. *n.* 32. Molinam *diſp.* 736. *n.* 3. & alios; etiamſi hortatu ſuo cauſa fuerit vt citius, aut expeditius damnum inferretur: quòd ſi contra Molinam *loco cit. n.* 2. & Adrianum *in* 4. *de reſtit. vbi de concurrentibus cum fure dub.* 1. quòd ſi inquam, ſuaſione, vel hortatu cauſa fuerit, vt maius damnum inferatur, quàm alioquin illatum fuiſſet, tenetur tantum de exceſſu: & horum omnium rationem adducit Layman *in Theol. mor. lib.* 2. *ſect.* 5. *tr.* 2. *cap.* 5. *n.* 2. & alij penes ipſum.

Ex his infertur à fortiori, quòd qui furi aſcendenti ſcalam teneat, quam etſi nemo teneret, tamen aſcenderet vel ſi alicui obſequium præſtet in aſportando res furtiuas, quas ſine cuiuſquam ſubſidio auferret tamen, & furaretur, in his, inquam, caſibus, & ſimilibus, talis non tenetur ad reſtitutionem, quidquid in contrarium aſſerat Vaſquez *opuſc. de reſtit. c.* 9. §. 2. *dub.* 2. quia talis cooperatio fuit tantùm materialis in effectum formaliter non influens: quia ſine ea hoc numero damnum ab hoc damnificante iam illatum fuiſſet. Et ita docent DD. quos citat & ſequitur doctus Layman *vbi ſupra.*

An liceat conari fricationibus ad ſemen corruptum expellendum, etiamſi inde ſequatur veri aliqua ſeminis emiſſio?

Resol. LXXXV.

AFfirmatiuam ſententiam docuerunt multi viri docti Societatis IESV, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 17. *n.* 19. & poſt illum docet etiam hanc ſententiam Bonacina *de matrim. quæſt.* 4. *punct.* 10. *n.* 11. vbi ſic ait. Secundò fœminam, quæ propter ſemen corruptum patitur accidentia venenoſa, ſequitur poſſe conari fricando, vel adhibendo medicamenta

UGR Biblioteca Universitaria

ad expellendum ſemen corruptum, quod eſt noxium ſanitati, etiamſi inde ſequatur veri ſeminis emiſſio; nam illa emiſſio ſequitur per accidens ad expulſionem ſeminis corrupti, quod eſt ſanitati noxium, modò non ſit periculum conſenſus in delectationem, vel in pollutionem, & modò conſtet ſemen illud corruptum eſſe. Sic Bonacina, & nouiſſimè hanc opinionem tenet etiam doctus Villalobos *in ſum. tom.2.tr.40. diffic.16.n.4.* ſic aſſerens. [Duda es, ſi ſemen eſt corruptum, ex quo in vaſe retento patitur mulier accidentia venenoſa, an liceat conari illud expellere, vel fricatione partium, vel intromiſſione digitorum vſque ad os vteri. Alo qual ſe reſponde con diſtincion, porque quando procede que ſemen peccat in quantitate, non licet, quia eſt verè ſemen. Mas ſi verdaderamente eſta corrupto, licito es procurar expelerle de las maneras dichas, y otros remedios, por que ya no es verdaderamente ſemen, pues eſta corrupto, y no ſe hà de hazer caſo de que de camino y præter intentionem ſe ſigua juntamente veri ſeminis emiſſio, quia datur opera rei licitæ.] Ita Villalobos; cuius ſententiam ex multis rationibus approbat Sancius *in ſelect. diſp.21.n.30.*

Sed ſi dubium eſſet, num in quantitate, an in qualitate peccaret, aſſerunt non licere, ſi dubium ita eſſet, vt docti medici neutri parti acquieſcerent, quia tunc ſemen eſt in poſſeſſione, quod verum, & aptum generationi ſit; cum hæc qualitas ſuapte natura illi inſit. Si verò probabiliter opinarentur illud in qualitate peccare, quamuis cum alterius partis formidine, id putant licere; nam opinionem probabilem quis tutò amplecti poteſt. Et ita docent Sanchez, & Bonacina *vbi ſupra*, & Reginaldus *infra*.

His tamen non obſtantibus Sanchez poſtea *in ſum. tom.2. lib.5.c.6.n.12.* mutauit ſententiam, & docuit non licere iuuare naturam confricationibus ad expellendam qualitatem morbidam, in quam ſemen iam corruptum tranſiit; & hanc ſententiam docuêre etiam ex eademmet Societate Rebellius *par.2. lib.3.q.19. ſect.3.* & Ioannes Salas *in part.2.tom.2. q.74.tr.13. diſp.6. ſect.15. n.90.* vbi poſt multa, ſic tandem concludit. Mihi magis placet illicitum eſſe ſemen quantuncunque corruptum cum venerea voluptate emittere, etiamſi de corruptione certitudo eſſet. Sic ille, & ego; concedit tamen Sanchez, & Filliucius *tom.2. tract.30. cap 8. n.150.* hoc fieri poſſe cum medicamentis, non autem confricationibus, vide etiam Zanardum *in direct. Theologorum, part.2. de ſacram. matrim. cap.41. verb.11.* & Reginaldum *tom.2. lib.22. cap.3. num.40.*

Notandum eſt tamen hîc obiter quod Sancius *in ſelectis, diſp.21.n.33.* Reginaldus & alij, *vbi ſupra*, docent non peccare mortaliter mundantem verenda à lanugine, & ſanguine menſtruo, ne pruritum, aut fœtorem patiatur, quamuis inde præter intentionem ſubſequuta videtur pollutio, ſecluſo conſentiendi periculo.

An omnes milites alicuius exercitus deprædantes vrbem teneantur in ſolidum ad reſtitutionem?

Resol. LXXXVI.

Affirmatiuè reſpondent Syluius *in 2.2.D.Thom.q.62. art.7.§.de participante*, & Layman *in Theol.mor.lib.3. tr.2.cap.6.num.5.* qui citat Adrianum, Gabrielem, Caietanum, Sotum, Couarruuiam, Angles, & Molinam. Hanc etiam opinionem docet Adamus Tannerus *in 2. D. Thomæ, diſp.4.q.6 dub.14.n.396.* qui ſinguli efficaciter, etiam ſi non totaliter, ad totum damnum concurrunt, cùm vnus alteri præter fiduciam, auctoritatem, aut qualemcumque opem, nec vnus ſine aliis facinus aggredi auſus fuiſſet. Nec obſtat ſi miles dicat, Etſi ego non interfuiſſem, nihilominus vrbs ab aliis direpta fuiſſet; nam ita omnes & ſinguli ſe excuſare poſſent, atque totus exercitus reſtituendi obligationem effugeret, quod falſum eſt.

Secundò nihil iuuat, ſi ijdem milites ſe excuſare vellent, dicendo, Etſi nos Duci non militati eſſemus, & ad iniuſtam direptionem non concurriſſemus, tamen alij non defuiſſent, à quibus idem damnum illatum fuiſſet; nam ſicut illi alij tunc reſtituendi obligationem contraxiſſent, ita nunc de facto iſtos contrahere dicendum eſt.

His tamen non obſtantibus ego ſupradictos milites non obligarem ad totam reſtitutionem; & ita hanc ſententiam tenent Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.9. num.35.* Petrus Nauarra *lib.3. cap.4.n.53.* Nauarrus *cap.17.n.20.* Paludanus *in 4. diſt.15.q.2. art.5.* & Leſſius *lib.2. cap.13. dub.4. n.37.* vbi ſic aſſerit: Miles gregarius non tenetur, niſi de damno, quod ipſe in bello iniquo dedit, non autem ad totum illius belli. Non obſtat, quòd ſinguli iuuerint ad iniquam expugnationem, & ingreſſum in vrbem, quia ſolùm iuuerunt faciendo partem ſuam, non autem procurando, vt alij ſuam in illo damno facerent, aut vrbem expugnarent; vnde ſicut iſte non eſt cauſa damni, niſi ratione partis quam ipſe intulerit, ita non tenetur ad reſtitutionem, niſi pro ſua parte. Sicut enim totus exercitus eſt cauſa totius damni, ita ſinguli ſuæ tantùm partis, niſi alia ratione alios iuuerint, vel incitauerint. Dux tamen tenetur ad totum, quod per milites illatum eſt, quia vel eos ad hoc direxerit, vel ſi non direxerit, ſaltem tenebatur ex officio impedire. Ita Leſſius, ſatis quidem probabiliter.

An ſit peccatum mortale deſiderare pollutionem in ſomnis, aut de illa ſic habita gaudere ob aliquem bonum finem?

Resol. LXXXVII.

Affirmatiuè reſpondet Sotus *in 2. diſt.12. q.1. art.7.* Medina *in part.2. q.74. art.6.* Azorius *p.3. lib.3. c.24. q.3.* Ledeſma *in 1. part.4. q.21. art.7. dub.6.* Zumel *in p.2. quæſt.74. art.8. diſp.4. dub.4.* Rodriquez *in ſumm. tom.1. cap.211. num.3.* & nouiſſimè doctus Franciſcus Sylvius *in 1.2. D.Thomæ, quæſt.154. art.5. concl.5.* quia pollutio ex ſe, & ex obiecto, & natura ſua eſt mala; ergo ſicut propter valetudinem, vel aliam rationem non licet deſiderare vt fornicatio tibi eueniat in ſomnis, neque etiam licet deſiderare pollutionem. Probo conſequentiam, nam quod eſt per ſe, ſiue ex obiecto malum, non poteſt voluntariè deſiderari propter quemcumque bonum finem, quia conſenſus in tale malum, non poteſt non eſſe malus; alioquin liceret deſiderare adulterium, homicidium, & huiuſmodi propter aliquem bonum finem, vt ea tibi dormienti acciderent.

Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam probabiliorem eſſe puto, quam tuentur 22. Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.1. c.2. n. 8.* quibus ego addo Sancium *in ſelectis, diſp.21. n.45.* Tannerum *in p.2. D.Thom. diſp.4. q.8. dub.7. n.145.* Villalobos *in ſumm. tom.2. tr.40. diffic.16. n.144.* Filliucium *tom.2. tr.30. cap.8. n.10.* Reginaldum *tom.2. lib.22. cap.3. n.41.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcientiæ, part.1. præc.6. art.8. dub.10. concl.2.* Layman. *in Theo. mor. lib.3. ſect.4. num.17.* Granado *in part.2. D. Thomæ, contr. 6. tractat. 4. diſput.6. num.6.* & Fernandez *in examin. Theol. moral. part.4. cap.1. §.4. num.3.* Et ratio eſt, quia talis pollutio ſola via naturali conſequens, non eſt ex ſe peccatum mortale, nec habet malitiam obiectiuam mortalem; ſed eam habet certo ſolum modo (via ſcilicet naturali cauſata;) quocirca à ratione contraria mortale eſſet deſiderare, vt præter naturam ab alio quamuis amante, vt ſibi etiam dormienti pollutio prorumperet. Deinde non infrequens eſt, quòd ob honeſtum finem liceat deſiderare effectum aliquem per cauſas naturales euenire, & de eueniente gaudere, quem tamen efficaciter intendere, aut procurare nunquam liceret; & ideo ſi legitimus Rex cum multorum ruina Rempublicam adminiſtrat, licitum

UGR Biblioteca Universitaria

eſt boni communis cauſa optare ſimplici affectu, vt moriatur, aut eo mortuo gaudere; cùm tamen mortem ipſi procurare non liceat. Ergo, &c.

An licitum ſit aſpicere coitum beſtiarum, ſeu verenda turpiter commota, & quid de coitu, & verendis aliorum?

Resol. LXXXVIII.

AD hanc quæſtionem ita reſpondet ex Sanchez Iacobus Granado Societatis Iesv in ſuis doctis commentariis *ad part.* 2. *D. Thom. Contr.* 6. *tract.* 4. *diſp.* 7. *num.* 3. vbi ſic ait. Non damnatur de mortali inſpicere verenda beſtiarum etiam turpiter commota. Quod verò attinet ad coitum, licèt ſine neceſſitate ſit mortale ſtudioſè aſpicere concubitum licitum, vel illicitum hominum, eo quòd nimium ſenſualitatem commoueat, & ſit periculo nimis obnoxium; de coitu verò beſtiarum videtur id de ſe non eſſe mortale, quia non multum prouocat ad luxuriam. Denique aduerto non eſſe mortale aſpicere vllum coitum ita breuiter; & quaſi per tranſennam vt non ſufficiat ad notabilem commotionem; & idem dicendum eſt, ſi ille qui aſpicit, attenta propria complexione non ſubit periculum prædictæ commotionis. Ita Granado, qui etiam addit peccatum mortale eſſe ex propoſito; & ſine neceſſitate aſpicere perſonam alterius ſexus nudam, vt ſi vir fœminam, & fœmina virum intueatur. imò, & ſi ſolùm videat verenda illius; quia id valde pugnat cum honeſtate naturali; & quia eſt notabilis cauſa magnæ commotionis ſenſualitatis. Putat tamen hoc non eſſe mortale in eo, qui ob curioſitatem adeò leuiter, & per tranſitum aſpicit, vt non ſit occaſio dictæ commotionis; ſimiliter ſi attenta ætate, vel complexione, quis prudenter ſibi perſuaderet nullum eſſe periculum magnæ commotionis, non damnaretur ad mortale, etiamſi ex propoſito inſpiceret. Ita ille. Sed in his materiis cautè procede, & fuge.

Quid ſentiendum de tactibus, & oſculis inter ſolutos?

Resol. LXXXIX.

COmmunis ſententia Doctorum affirmat eſſe peccatum mortale; tangere immediatè vlterius viri, aut fœminæ verenda, quia id de ſe valde prouocat luxuriam, & commouet ſenſualitatem; & idem de tactibus, quibus quis immediatè tangeret verenda propria: excuſabuntur autem omnes prædicti tactus à mortali, ſi fiant ex aliqua neceſſitate, aut ex leuitate animi, ita breuiter, vt non habeatur periculum magnæ commotionis, & eodem modo excuſatur à mortali qui tangeret verenda ſuper veſtem, non intenta vlla maiori delectatione, quàm ſit illa, quæ prouenit ex actu mediato. Alij verò tactus ex ſe notabiliter commouentes ſenſualitatem, videntur etiam mortales, ſicut oſcula; & amplexus: eiuſmodi autem ſunt, ſi vir tangat crura, vel vbera fœminæ; alij verò tactus leuiter commouent ſenſualitatem, & hi excuſantur à mortali, vt ſi vir tangat digitum, vel manum fœminæ: ſimiliter, & confricare partes obſcœnas brutorum, non videtur communiter mortale. Et hæc omnia docet Iacobus Granado Societatis Iesv *in* 1. 2. *D. Thomæ contr.* 6. *tract.* 4. *diſp.* 7. *n.* 5. & 6. & alij penes ipſum.

Vnde ex his ſecundùm aliquos excuſantur à mortali, qui ioci cauſa inter natandum arripiunt inter ſe pudenda, vel leuiter tangunt nates, quia ait Sanchez *de matr. tom* 3. *lib* 9. *diſp.* 46. *n.* 12. in tali caſu deficit animus libidinoſus, nec tanta verſatur indecentia, & inhoneſtas, ac inter perſonas diuerſi ſexus, & ſecundùm Granado *vbi ſuprà*, hæc omnia efficiuntur breuiter ex leuitate animi: vnde Filliucius *tom.* 2. *tract.* 30. *cap.* 9. *n.* 200. ſic aſſerit. Non facilè damnarem eum, qui ſimpliciter tantùm tactu ſecretiores alterius partes in tranſitu tangeret.

Sed aliquibus magis placet ſententia Franciſci Syluij *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 154. *art* 4. *concl.* 3 vbi ita ait. Quamuis ſi vir viri, aut fœminæ partes inhoneſtas tangat ob delectationem mortale peccatum ſit; ſi tamen ex leuitate facerent, vel ioco, abſque vllo periculo delectationis, aut motus carnalis, veriſimile eſſe quòd ſolùm peccarent venialiter, opinatur Sanchez. Quod putamus admitti poſſe, ſi valde leuiter; & quaſi per tranſennam hoc fieret; non autem ſi omnino deliberatè, quia talis leuitas, & iocus delibertatus eſt nimis turpis, & periculoſus. Ita Syluius. Sed in his materiis cautè procedendum eſt, & ideo omnia ſupradicta fuge, & deuita: nec in his materiis, vt ſuprà probatum eſt, admittenda eſt paruitas materiæ.

An liceat viro honorato occidere inuaſorem, qui fuſtem, vel alapam nititur impingere, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit?

Resol. XC.

AFfirmatiuam ſententiam docent Leſſius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 12. *n.* 77. Sotus, Sylueſter, Lopez, Nauarrus, & alij penes ipſum: quia hic conatur auferre honorem, qui meritò pluris apud homines æſtimatur, quàm damnum multarum pecuniarum: ſed ſi poteſt occidere, ne damnum pecuniarum accipiat: poteſt etiam, ne hanc ignominiam cogatur ſuſtinere.

Sed aduerſus Leſſium inſurgit nouiſſimè Tannerus *in* 2. 2. *D. Thomæ, diſp.* 4. *quæſt.* 8. *dub.* 4. *num.* 74. vbi ſic ait. Non etiam placet, quod abſolutè dicit Leſſius, fas eſſe viro honorario occidere inuaſorem, qui fuſtem, vel alapam nititur impingere, vt ignominiam inferat, ſi aliter vitari hæc iniuria nequit, tum quia fieri poteſt, vt ſi res in occulto agatur, ea re parum honor lædatur, tum quia etiam læſus ita honor via iuris; aut aliis modis recuperari poteſt.

An liceat verò præuenire aggreſſorem, & eum priuſquam inuadat occidere, negatiuè reſpondet Syluius *in* 2. 2. *D. Thomæ, q.* 64. *art.* 7. *quæritur* 6. vbi ſic ait. Probabilior eſt non licere præuenire inimicum, quamtumuis paratum, donec actu inuadat, & aggrediatur: præuenire namque inimicum non te inuadentem, non eſt te defendere, nemini autem priuato licet alium occidere, niſi in neceſſariam defenſionem: ergo non licet inimicum præueniendo ipſum occidere. Ita Syluius, qui tamen contrariam ſententiam, tanquam probabilem videtur admittere: nam ſuam tantùm probabiliorem vocat, & illam docet Bannes *in* 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 7. *dub.* 4. *concluſ.* 2. vbi ſic aſſerit. Poſtquam iam aggreſſor fecit aliquam actionem, parando mihi inſidias, quas ego aliter effugere non poſſum, niſi occidendo illum: tunc licitum eſt mihi medio tempore, antequam inſtet meum damnum, occidere inſidiantem, etiam ſi pro tunc quietus ſit. Ratio eſt, quia tunc propriè loquendo, eſt defenſio vitæ meæ: nam profectò moraliter loquendo, ille eſt actualis aggreſſor. Ita Bannes. Sed hæc ſententia aliquibus, & mihi etiam diſplicet, vnde tene ſententiam Syluij negatiuam.

An reus teneatur iudici reſpondere, ſi teſtium depoſitio non notificetur?

Resol. XCI.

HIc caſus frequenter ſolet accidere, & erit Confeſſariis perutilis, ideo reſpondeo negatiuè: quia ei non conſtat, quòd iuridicè interrogetur, vnde teneatur reſpondere: & ita docet Ioſeph. Aldrete Societatis Iesv *de religioſa diſciplina tuenda, lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 7. vbi ſic ait. Exigitur quòd reus nouerit ſe iuridicè interrogari, propter quam cauſam aſſerunt neceſſarium eſſe, quòd

quòd teſtium depoſitio reo notificetur, vt ſciat ad obediendum ſe teneri. Ita Soto, Nauarrus, Corduba, Salzedo, Toletus, Nauarra, & alij; hoc autem neceſſarium non eſſe voluere nonnulli, vt Lopez, Areualus, Iulius Clarus, Gutierrez, & alij. In qua quæſtione minimè neceſſarium putamus, quòd verius ſit, in ſtricta diſputandi ratione indagare, cùm reus tot pro ſe habeat grauiſſimos Doctores; & ſi iudices conſueuerint eorum non admittere opinionem, id efficit; vt ita è contrario, & interroganti, rei delicta ſemper occultare non vereantur. Quapropter conſultius eſt tutiorem eligere viam, eam nimirum quæ plenè demonſtrat, eos omnino teneri ad veritatem confitendam propter teſtium depoſitionem ipſis notificatam, ne rei propter contrariam opinionem illi fauentis, veritatem occultent. Sic Aldrete.

Et ita docent Caietanus, & Aragon. *in 2.2. quæſt.69. art.2.* Ioan. de la Cruz *in direct. part.1. pr.8. art.3. dub.9. concl.1.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.3. c.7. n.15.* Salon. *in 2.2. tom.1. quæſt.69. art.2. contr.2. concl.2.* Leſſius *lib.2. cap.31. dub.3. num.10.* Segura de Auolos *in direct. iudic. par.2. cap.14. num.30.* & Ludouicus Miranda *in ordine iudiciario tom.2. quæſt.19. art.13. concl.1.* quem omnino vide. Dicendum eſt igitur, quòd indiciorum, ſemiplenæ probationis copia reo tradenda eſt; vt inde veritatem probare aſtringatur, aliàs non tenetur verum dicere; vnde ait Segura *vbi ſuprà, n.31.* Omnes vtriuſque fori iudices in hoc errant, quia nunquam indiciorum copiam delinquentibus oſtendere ſolent, ante eorum confeſſionem recipiendam, ex quo rei iuſtè poſſunt veritatem in iudicio denegare, Sed mihi cum Salzedo *in pract. crim. c.126. littera C.* ſummoperè placet ea forenſis practica, qua Eccleſiaſtici, & ſæculares iudices Deum timentes vti ſolent vt ante confeſſionem receptam minimè præcipiant informationis copiam dari, ſed tantùm Tabellioni, vel Notario præcipiunt, quòd teſtium depoſitiones abſque eorum nominibus coram reo legat, vt inde compertum habeat, quid contra ipſum probatum ſit, & veritatem fateatur. Ita Salzedo, quod vtinam Iudices obſeruarent! Vnde ſi non obſeruant, miſerrimè in hoc falluntur, & ideo poſſunt Confeſſarij reos abſoluere, qui veritatem in tali caſu confiteri nolunt; & ratio horum omnium erit, nam qui bonam ſuam famam, honorem, & vitam iure poſſidet, nullo adſtringitur iure illa dimittere, quo ad vſque ſibi innoteſcat alienum ius, & qui contrarium faceret, imprudens eſſet nimis; ſed in propoſito caſu reus iure omnia iſta poſſidet; ergo quovſque per ſtatum proceſſus ſibi conſtet, & innoteſcat ius, quo iudex poteſt illum interrogare, non tenetur ſe ipſum prodere, aut veritatem ei dicere. Nota tamen quod Ioſeph à S. Maria *in Tribun Relig. tractat.4. cap.17. §.3.* docet omnia ſupradicta eſſe vera in ordine ad reos ſæculares, non autem ſi agatur cum Regularibus; ſed fallitur quidem; nam DD. citati loquuntur etiam in cauſis Regularium.

An qui fecit contractum vſurarium, bona fide credens eſſe iuſtum, poſſit tantum lucrum retinere, quantum acquiſiuiſſet per contractum licitum?

RESOL. XCII.

IN *tr. de contract. reſol.47.* affirmatiuam ſententiam contra aliquos probabilem putaui, innixus authoritati ſolius Emanuelis Sà, & aliquorum, quos tacito nomine citat Leſſius. Sed nouiſſimè inuenio hanc ſententiam docere etiam Tannerum *in 2.2. D.Thom. diſp.4. q.7. dub.3. n.99.* Et ratio eſt, ait ille, quia hoc ipſo quòd mutans, v. g. beneuolo affectu, & bona fide in gratiam mutantis ſuam pecuniam exponit, probabiliter cenſeri poteſt, & ipſe omni, quo poteſt, modo licito auctarium lucri accepiſſe, & contrà etiam mutuatarius & ſi expreſsè non monitus, ſaltem implicitè conſenſiſſet ad mutuantem in contractu indemnem ſeruandum; adeóque ad præſtandum intereſſe, niſi aliunde contrarium conſtet. Licitè ergo mutans, ſaltem ratione lucri ceſſantis, retinet quod accepit, modò alioquin cæteræ conditiones, ad hunc titulum requiſitæ, dum contraheretur, adfuerint. Accedit, quòd talis non tenetur niſi iuxta leges poſſeſſionis bonæ fidei ad reſtituendum id, in quo ex contractu ditior eſt factus; non videtur autem ex contractu abſolutè ditior factus, ſecundùm id quod ſecluſo tali contractu erat lucraturus, quia hoc potius ad eum indemnem ſeruandum pertinet, meritò enim alioquin diceret ſe ex tali contractu damnum ſenſiſſe; ergo, &c. Hæc omnia Tannerus, ex quibus Confeſſarij multos ab onere reſtitutionis liberabunt.

An teneamur corripere aliquem in dubio an correctio ſit profutura, vel obfutura?

RESOL. XCIII.

NEgatiuè reſpondeo cum Villalobos *in ſumma tom.2. tract.4. diffic.3. n.4.* vbi ſic ait. [Aduiuertaſe que en caſo de duda ſi mi correcion ha de aprouechar, ò dañar, es muy probable, que no tengo obligacion de amonecer al hermano, como dize Bañez, y Cayetano: el exemplo es quando no conozco al que he de corrigir, ni ſu condicion, porque me pongo à peligro de eſcandalizarſe, y que me diga mil peſadumbres, y peque mas en eſſo, que en lo otro, ſaluo ſi eſtuuieſſe in articulo mortis.] Ita ille. Vnde ex his tollendi ſunt ſcrupuli ab illis, qui volunt corripere aliquos per plateas ciuitatis blaſphemantes: nam in tali caſu, non tenentur ad præceptum correctionis, cùm neſciant naturam, & conditionem talium perſonarum, & ideo ait Tannerus *2.2. diſp.2. q.5. dub.4. num.87.* maior eſt obligatio in tali caſu præcepti negatiui de non nocendo proximo, quàm affirmatiui de commodando.

An ludens oppignerata fide, ſi aliquid perdidit, teneatur in conſcientia?

RESOL. XCIV.

AFfirmatiuè reſpondent Azorius *tom.3. lib.2. cap.24. quæſt.7.* Valentia *tom.3. diſp.5. quæſt.6. punct.5.82.* Syluius *in 2.2. q.168. art.3. concl.3.* & alij, quia promiſſio hoc ipſo, quod vera promiſſio eſt, ex iure naturali habet vim obligandi; & nullum eſt ius commune, quod promiſſionem, de qua loquimur, reddat irritam: ergo talis promiſſio obligabit. Vide etiam Layman *in Theol. mor. lib.3. ſect.5. tract.4. cap.21. num.3.*

Sed contrariam ſententiam tenent 18. Doctores, quos citat, & ſequitur Salas *tract. de contr. dub.20. num.2.* & ego hanc opinionem cum Tannero *in 2. 2. D.Thom. diſput.4. quæſt.6. dub.11. num.308.* probabilem eſſe puto. Et ratio eſt, quia ei, qui ludo perdidit, & ſoluit, datur per leges actio ad repetendum: ergo multò magis eidem competit exceptio, antequam ſoluat: quid enim opus eſt ſoluere, ſi poſtea ſoluens repetendi coram iudice ius habeat?

Igitur Confeſſarius poterit abſoluere pœnitentem, qui non vult ſoluere pecuniam credito amiſſam in ludo. Sed quæret aliquis, ſi talis ſoluerit, an qui accepit, teneatur in conſcientia reſtituere? Affirmatiuè reſpondent Sotus, Caſtrus, Aldrete, & alij apud Salas *vbi ſuprà, n.6.* Sed ipſe, & meritò, contrariam ſententiam tenet, quia leges non intendunt obligare ad reſtitutionem pecuniæ, ſi ſoluta fuerit, vel ſi id intendunt, non fuerunt in eo ſenſu receptæ.

An qui propter impotentiam, vel ignorantiam edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare?

Resol. XCV.

Affirmatiuè reſpondet Filliucius *tom. 1. tract. 14. cap. 2. num* 42. qui citat Suarez, idem etiam docet Sancius *in ſelectis, diſt. 11. n.* 59. qui citat Acuñam, & Freitam, vide etiam Antonium Ragucium *in var. diſcipl. Eccleſ. tit. de monitoriis quaſt.* 97. *num.* 2. Et ratio eſt, quia terminus non eſt in edicto poſitus ad finiendam, ſed ad differendam obligationem. Ex his infertur, quòd excuſatur ob ignorantiam, ad non reuelandum intra præfixum terminum, ſi poſtea illi conſtet de edicto, tenetur ad reuelandum; quia obligatio adhuc durat.

Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Vgolinum *de poteſt. Epiſcop. cap.* 45 §. 5. *num.* 1. Philiarcum *de offic. Sacer. tom.* 1. *part.* 1. *lib.* 3. *c.* 34. Armillam *ver. excommunicatio, n.* 34. & Tabienam *ver. excommunicatio* 4. *n.* 5. vbi ſic aſſerit. Ex his ſequitur quæſtio iſta, ſcilicet: eſt facta monitio per Epiſcopum, vt qui habet inſtrumenta Titij, reuelet infra ſex dies, Petrus habet vnum, & eſt abſens, & ignorans, poſt ſex dies fit excommunicatio; deinde venit Petrus, nunquid incurrit? Dicitur quòd non, quia vltra terminum ſtatuens, nullum habet vigorem. Ita ille, & hanc ſententiam nouiſſimè docet noſter Naldus *in ſum. ver. reuelare, n.* 2. vbi ita ait. Reuelare iubens edictum ſuperioris delictum aliquod occultum ſub pœna excommunicationis intra certum temporis ſpatium non comprehendit ſubditos qui tempore edicti degunt extra territorium excommunicationis, & ſimiliter qui promulgationis edicti tempore erat impotens, vel ignarus edicti, vel aliàs legitimè excuſatus, ceſſante eiuſmodi excuſatione poſt elapſum terminum, non incidunt in illam excommunicationem, quæ vires ſuſcipit tempore ſuæ publicationis, & ideò noua ſententia opus eſſet ad eos excuſatos eiuſmodi cenſura afficiendos. Sic Naldus, ſed tu à communi ſententia ne recedas.

Nota verò contra Sancium *vbi ſuprà*, quòd in tali caſu non eſt obligatio denuntiandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos edictum ſignauerat; non enim debet eſſe peioris conditionis, qui ignorauit edictum quàm cæteri qui notitiam habuerunt, & ita docent Filliucius *loco cit.* & Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 18. *n.* 4.

Notandum eſt etiam hîc obiter, cum Lazario *de monitoriis ſect.* 2. *q.* 4. *n.* 8. qui citat Conradum, Graffium, & Nauarrum, quòd qui non denunciat intra terminum præfixum in edicto, non incurrit in nouam excommunicationem, ſed tantùm manet in eadem. Contrariam ſententiam docet Bonacina *in tr. variis diſp.* 6. *punct.* 1. § 9. *n.* 2. putans toties incurrere excommunicationem non denunciando, quoties poteſt commodè denunciare; ſed opinio Lazarij, & aliorum, eſt ſatis probabilis.

Notandum eſt etiam, quòd in talibus edictis iubentur ſcientes denunciare intra ſex primos dies, & ex praxi conſtat inter eos non numerari diem primum publicationis, ac ſubinde dum edictum publicatur in Dominica, cum ſex diebus datis pro tribus terminis, finitur publicatio ſequenti Dominica in eadem hora, & qui neſciunt ſtatim primo die fuiſſe latam excommunicationem in edicto contra ſcientes, poſſunt à die notitiæ numerare prædictos ſex dies. Et hæc omnia docet Henriquez *lib.* 13. *cap.* 18. *n.* 6. *& in gloſſa lit. O.*

An milites extranei dubitantes de iuſtitia belli, poſſint ſine peccato militare?

Resol. XCVI.

De hoc caſu his diebus interrogatus fui, & vt verum fatear, negatiua ſententia eſt communis; nam Doctores diſtinguunt inter milites ſubditos in dubio de iuſtitia, quos poſſe militare docent, ſecus autem extraneos; & ita docet Caietanus *ver. bellum.* Gabriel *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 4. *art.* 2. *concl.* 4. Maior *ibidem, q.* 20. §. *iſtis notatis.* Syluester *ver. bellum* 1. *q.* 9. *prope finem.* Molina *de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 114. *n.* 1. Valentia *tom.* 3. *q.* 16. *punct.* 2. Syluius *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *quæritur* 4. *concl.* 5. *&* 6. Malderus *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *dub.* 3. Molfeſius *in ſum. tom.* 2. *tr.* 12. *c.* 3. *n.* 162. Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 1. *diff.* 18. *n.* 4. Ledeſma *in ſum. tom.* 2. *tract.* 3. *cap.* 13. *concl.* 20. Reginaldus *in praxi tom.* 2. *li.* 21. *cap* 8. *ſect.* 3. *n.* 103. & tandem hanc ſententiam docet Ioan. de la Cruz *in directorio conſcientiæ part.* 1. *pr.* 5. *art.* 3. *dub.* 2. *concl.* 2. vbi ſic ait. Miles dubitans de iuſtitia belli ſi ſit ſubditus Principis bellantis, aut ab eo conductus, tenetur bellare, quia ad militem, ſi aliàs non eſt Conſiliarius, non attinet examinare cauſas belli: ſed ſe habet vt lictor, qui exequitur iudicis ſententiam; eſſet enim impoſſibile, & in damnum Reipublicæ, ſi omnibus militibus eſſet danda ratio iuſtitiæ belli; alij autem milites nec ſubditi, nec conducti, ſi dubitent de iuſtitia belli non poſſunt bellare, quia nec obedire tenentur, cum non ſint ſubditi, nec ſtipendiarij, & aliàs bellando exponunt ſe periculo irrogandi iniuriam, & ſic ſi bellent, reſtituent, ſicut & Principes, & Conſiliarij damna illata in bello; cuius iniuſtitiam culpabiliter ignorarunt. Ita Ioan. de la Cruz, & DD. citati.

Sed his non obſtantibus, contrariam ſententiam docuit Petrus à Nauarra *de reſt. lib.* 2. *c.* 3. *n* 278. quia quamdiu etiam miles voluntarius, certus non eſt de iniuſtitia belli, non peccat, imò tenetur cogitare Regem illum iuſtitiam habere; aliàs peccato temerarij iudicij eſſet obnoxius, cùm condemnet eum, quem, ſine certis indiciis iniuſtè bellare exiſtimat: in dubio enim de peccato proximi, etiam mihi non ſuperioris, non licet certam ferre ſententiam de malo atque peccato. Vnde quamdiu illa dubitatio probabilis manet, de neutra exercitus parte poſſum iuſtè iudicare, ſed cogitare teneor, vtrumque iuſtè bellare in ſua mente, laboraréque ignorantia probabili, quia ſcilicet vtrique, videtur, ius habere, & iuſtitiam. Ita Nauarra, & poſt illum tenet etiam hanc ſententiam Suarez *tract. de charitate diſp.* 6. *n.* 11. *&* 12. vbi pro firmanda hac opinione, ſex validiſſimas rationes adducit; vnde, vt diximus, licèt contraria opinio ſit tutior, & communior, tamen ſi aliquis miles hanc ſecundam ſententiam ſequi vellet, non damnarem illum de peccato, nec ad reſtitutionem vllam poſt peractum bellum obligarem; maximè ſi dubium de iuſtitia belli fuerit negatiuum, vt fermè ſemper in militibus eſſe ſolet, & ideò Adamus Tannerus *in* 2. 2 *diſput.* 2 *q.* 6. *dub.* 4. *n.* 49. ſic aſſerit. Non videtur facile, peccati mortalis damnandus miles, etiam non ſubditus, qui alioquin non niſi bello iuſto paratus eſt militare; orto inter Principes Chriſtianos bello, & facta prius de iuſtitia vtriuſque partis inquiſitione in æquali dubio ſpeculatiuo de cauſa bellandi iuſta anceps hærens, ſed vtramque tamen partem bona fide, & iure vtcumque probabili agere exiſtimans vtriuis parti ſeruire paratus eſt. Ita Tannerus, & ego.

Sed nota, quod poſt hæc ſcripta inueni Vaſquez *in p.* 2. *diſp.* 66. *c.* 9. *ſub. finem*, & Lorcam *in* 2. 2. *ſect.* 3. *diſp.* 53. *n.* 7. non agnoſcere diſcrimen inter ſubditum, & non ſubditum, & ideo docent neutrum poſſe militare, quando omnibus ſpectatis dubitat de belli iuſtitia; quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, & licèt hos authores conetur concordare Coninch *de actibus ſuper diſp.* 31. *dub.* 5. *n.* 81. tu tamen abſolutè ne recedas ab opinionibus, quas *ſuprà* poſuimus, nempe poſſe ſine dubio ſubditum, quando dubitat de belli iuſtitia, pro Rege ſuo militare, & ſecundùm probabilem opinionem, etiam non ſubditum.

Notandum eſt etiam hîc obiter, contra Molinam *de iuſt. tom.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 37. *n.* 10. & alios penes ipſum, non eſſe improbabile, quòd capti in bello etiam iuſto ex parte capientium, iniuſto autem ex parte aduerſariorum,

UGR Biblioteca Universitaria

rum, ad ſuos fugere poſſint abſque peccato, modò ſcandalum, & promiſſio permanendi abſit. Et ita docent Vaſquez *in* 1.2. *tom.*2. *diſp.*174.*c.*1.*n.*8. & alij, quos citat, & ſequitur Laym. *in Theol. moral. lib.*2. *tr.*3. *c.*12. *n.*16. cùm pœna perpetuæ ſeruitutis naturæ admodum repugnet, vt eam ſuſtinere valde difficile ſit, ſi effugere quis poſſit.

An liceat clàm occidere eum, qui in iudicio conatur aliquem calumniis opprimere in cauſa magni momenti?

Resol. XCVII.

Affirmatiuam ſententiam tenet Bannez *in* 2.2. *q.*64. *art.*7. *dub.*4. *concl.*2. *& in reſponſ. ad* 2. P. Nauarra *de reſt. lib.*2. *n.*289. *&* 290. Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2. *c.*39. *n.*7. & alij; quia hoc non tam eſt occidere, quàm ſe defendere.

Sed, etſi ſpectato ſolo iure naturæ, non ſit improbabile, quando inter duos lis agitur ſiue criminis, ſiue ciuilis, modò hæc ſit magni momenti, & vnus conetur falſis inſtrumentis, aut teſtibus ſubornatis innocentem opprimere, hunc, ſi id ipſi certò conſtet, poſſe alium ſecretò interficere, ſi id poſſit commodè facere, nec alia ſit ratio euadendi periculum, quod ipſi ab alio iniuſtè imminet, quia hæc occiſio habet rationem iuſtæ defenſionis, contra iniuſtum inuaſorem. Etſi, inquam, hoc ſpectato ſolo iure naturæ, non ſit improbabile; tamen credo iure poſitiuo poſſe id prohiberi, atque adeò de facto eſſe prohibitum ac legem prohibentem homicidia ad hunc caſum extendi poſſe. Vſu enim videtur receptum, vt in quauis Republica benè conſtituta, talis occiſor deprehenſus, morte puniatur, nec credo vllibi admittendam eſſe excuſationem, quod id ob neceſſariam ſui defenſionem feciſſet, & meritò; nam ſi eiuſmodi exceptio admitteretur grauiſſimi inde ſequerentur abuſus. Cùm enim litigantes communiter ſibi perſuadeant, ſe habere certum ius, quoties viderent eſſe periculum, ne cauſa caderent, facilè ſibi perſuaderent, ſe aduerſæ partis machinationibus iniuſtè opprimi, eúmque conarentur clàm occidere, & ſic infinitis cædibus daretur occaſio. Quare meritò ius poſitiuum, eiuſmodi cædes, etiam in caſu quo fortè iure naturæ, aliàs eſſent licitæ, prohibet, ac morte punit. Et ita hæc omnia docet Ægidius Coninch *de actibus ſupernat. diſp.*32. *dub.*2. *n.* 12. vide etiam Syluium *in* 2. 2. *D. Thomæ q.*64. *art.*7. *quæritur* 6.

An liceat Pro-regibus condemnare aliquem de mandato, non adhibitis ſolennitatibus, terminis, & proceſſu de iure neceſſariis?

Resol. XCVIII.

Negatiuè reſpondendum eſt, quia neque hoc efficere poſſunt Reges. Ita inter multos iuriſconſultos docent nouiſſimè Franciſcus Capiblanco *de officio bonorum tom.*2. *pragm.*1. *c.*2.*n.*22. *& ſeq.* & inter Theologos Ioannes Azorius *par.*2.*lib.*11. *c.*7. vbi ſic aſſerit. Peccat Rex, qui per ſe, vel alium condemnat hunc, vel illum ſubditum inaudita cauſa, aut denegata ei ſe tuendi, & defendendi poteſtate; aut non habita publica notitia ex publicis in iudicio probationibus, vt colligitur ex Sancto Thom. 2.2. *q.*67. *art.*1. & Caietano *in ſum. verb. homicidium*; ſententia enim, cùm ſit actio publica, ferenda eſt non ex priuata notitia, ſed ex publica in iudicio habita. Item iuris naturalis eſt, ne quis non auditus, vel non defenſus damnetur, *Clemen. paſtoralis*, §.*cæterùm*, *de ſent. & re iudicata.* gloſſa *in Extrauaganti* 1. *de dolo & contumacia*, quare homicidæ ſunt ij Reges, qui hunc, vel illum ſubditum non auditum, aut non data facultate ſe tuendi ſecundùm leges, & iura, veneno, aut alio modo interfici iubent, vel officiis, dignitatibus, honoribus, aut aliis quibuſvis, quæ non ſunt ex numero eorum, quæ ad nutum tolli poſſunt priuata notitia, non publica, & peccant miniſtri, qui huiuſmodi Principum mandatis obediunt, ſunt enim mandata contra ius diuinum, & naturale, in quibus Principi parere non cogimur. Ita Azor. vide etiam Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. p.*1. *pr.*8. *art.*1. *dub.*2. *concl.*3.

Limitatur tamen hæc opinio à Maldero *in* 2. 2. *tr.*6. *c.*1. *dub.*14. §. *dico ſextò*, Leſſio *lib.*2.*c.*29.*n.*100. Villalobos *in ſum. tom.*2. *tr.*14. *diffic.*4.*n.*7. & Franciſco Syluio *in* 2. 2. *D. Thomæ q.*67. *art.*3. *concl.*6. ſi enim crimen eſt omnino publicum, aut iudici cum aliquot teſtibus euidens, (ſicut quando latrones reperiuntur in flagranti delicto) poteſt reus abſque citationibus condemnari, & ſi ex publica interfectione periculum ſit, occultè poteſt interficere. Idem iudicium eſt de reo, ex cuius manifeſto proceſſu, vel populi rebellio, vel grauis alia turbatio metuitur, talem enim (cauſa priuatim diſcuſſa, certóque cognita) licet etiam clanculum occidere, vt tradunt Sylueſter *ver. homicidium* 1. *q.*2. Nauar. *cap.*25. *n.*10. Nauarra *lib.*2. *c.*3.*n.* 192. Quia iudex clarè videns non ſupereſſe reo viam iuſtæ defenſionis, nullam cenſeri poteſt iniuriam ipſi facere. Præterea, ſi quis machinetur proditionem aliámve perniciem Reipublicæ, quæ non poterat aliter impediri, quàm per occultam interemptionem iſtius machinatoris, licet Principi iubere, vt ſic interficiatur; modò indubiè conſtet de pernicie per illum attentata, & porrò exequenda, niſi tempeſtiuè occurratur. Neque refert, quòd Princeps fortaſſe hoc ſciat ex priuata dumtaxat ſcientia: cùm enim non agat vt iudex ad punitionem, ſed ſolùm tamquam bonus Princeps ad euitanda mala imminentia, quomodo vnuſquiſque debet rem ſibi commiſſam defendere, & ab ea malum impedire, non tenetur ſeruare ordinem iuris. Hæc Syluius. Vide etiam Morlam. *in emporio iuris p.*1. *tit.*2. *q.*2. *n.*5. ſed in caſibus, in quibus Pro-reges ſolent de mandato aliquem condemnare, non concurrunt ſupradictæ circumſtantiæ, vnde attendant ipſi, & eorum Conſiliarij quid faciant.

Nota etiam, quòd licèt Malderus, & Syluius cum aliis aſſerant, quòd ſi Principi cum aliquot teſtibus delictum ſit euidens, vt quando capitur reus in flagranti delicto, poſſe dictum Principem reum abſque citationibus condemnare; attamen hoc eſt intelligendum exiſtente aliqua iuſta cauſa, quæ cogat Principem hoc efficere; ſecus autem ſi nulla adſit cauſa; nam tunc tenetur citare reum, & illum condemnare, ordine, & iure ſeruato. Et ita docent Turrianus *in* 2.2. *tom.*2. *diſp.*48. *dub.*4. *num.*2. Villalobos *vbi ſuprà.* Vnde iterum moneo, vt videant Proreges in his caſibus quid faciant, & aliquorum Fiſcalium conſiliis non acquieſcant, ſed cum Theologis, & Conſiliariis timoratis rem totam agant, & in eorum determinatione perſiſtant.

An reus conuictus, & confeſſus de vno crimine, teneatur reſpondere interrogatus de complicibus nulla infamia laborantibus?

Resol. XCIX.

Ad hunc caſum ita reſpondet Villalobos *in ſumm. tom.*1. *tr.*14. *diffic.*10. *n.*2. vbi ſic ait. [Ha ſe de aduertir, que ſi conſta claro, que el delicto no lo hizo vno ſolo, ſino que huuo complices, podra ſe preguntar por ellos con inquiſicion general, como quando ſe halla vn cuerpo muerto, y no conſta qui en lo hizo. Mas en eſte caſo no tendra obligacion el reo à declarar los complices, ſino es que eſtan infamados. Y quando de ordinario los Iuezes preguntan por los complices, ha ſe de entender deſta manera, porque ſi nos es aſſi, van enganados. Y tambien ſe ha de aduertir, que tiene obligacion à reuelar los complices, quando entiende que no eſtan arrepentidos, ſino aparejados, para cometer otros delictos en danno publico, ò particular, y quo no ſe corrigeran por

UGR Biblioteca Universitaria

correcion fraterna, quales ſuelen ſer de ordinario ladrones, falſarios de moneda, bruxas, hechizeros, y hereges ò otros ſemejantes, como dize Nauarro. Y dize Rodriquez que deue el Iuez declararlos, quando tienen obligacion à reuelar los complices, ò darles licencia y tiempo para conſultarlo con hombres doctos, ne incidant in laqueum Diaboli, y ſi la niegan, dize con Nauarro que no ſe atteniera à liberarlos de pecado mortal.] Hæc Villalobos, quæ à iudicibus, & fiſcalibus obſeruentur.

Igitur non tenentur rei in quocunque caſu interrogati de complicibus reſpondere; vnde Confeſſarij illos obligent ad reſpondendum tantùm in caſibus ſuprà expreſſatis, & iudices de dictis complicibus interrogantes, extra caſus prædictos peccant lethaliter, & in hoc aliqui miſerrimè decipiuntur. Vide Ioſeph à S. Maria *in trib. Relig. tr.4.c.16.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſ. p.1. pr. 8. art.3. dub.3. concl.3.* Mirandam *in ordine iudicario, tom.2. q.19. art.11.* Malderum *in 2.2. tr.6. c.1. dub.23.* Tannerum *in 2.2. diſp.4.q.4. dub.4.n.86.* Ledeſ. *in ſum. tom.2.tr.8.c.24. concl.5.* Aldrete *de diſciplina tuenda lib.1.c.11.n.14.* Octauianum Spatarium *in praxi Regularium tr.9.cap.12. & 13. q.11.num.5.* cum Villalobos *vbi ſuprà*, rectè docentes abſolutè in omnibus caſibus non eſſe complices reuelandos, quando cognouerit correctos, & emendatos, vel ſi probabiliter cognoſcat, illos emendatum iri per ſolam fraternam correctionem; quod eſt valde notandum.

An teſtis teneatur denunciare, quando ſcit nullum alium ſcire illud delictum?

RESOL. C.

Reſpondent affirmatiuè Sotus *de iuſt.lib.5.q.7. ar.1.* & Panormitanus, quem citat, & ſequitur Azorius *p.3.lib.13.c.27. dub.2.* & nouiſſimè mordicus docet hanc ſententiam Sancius *in ſelectis diſp.43. num.39.* qui citat Turrianum, & Valentiam, & alios.

Sed negatiuam ſententiam ex ſchola D. Thom. docet Ioan. de la Cruz *in directorio conſcientiæ part.1.pr.8. art.4. dub.13. in principio*; vbi ſic aſſerit. Si accuſator habet ſolum vnum teſtem, iſte dum ſibi non conſtat de alio conteſte, tenetur ſub peccato mortali dicere ſe nihil ſcire. Ita ille, qui citat Ledeſmam, Bannez, & Orellanam.

Tertia opinio, quam tenent Leſſius *lib.2. c.30. dub.6. n.49.* Villalobos *in ſumm. tom.2.tr.17. diffic.1.n.11.* Pitigianus *in tr. crim.c.3. ſol.166.* aſſerit, poſſe teſtem in tali caſu teſtari, ſi velit, ſed non teneri.

Sed ego puto probabilem eſſe opinionem negatiuam (licèt affirmatiua ſit probabilior) Ioan. de la Cruz, & aliorum. Nam cùm teſtis ſciat neminem alium illud delictum à reo perpetratum ſcire, eius teſtificatio nihil proficiet, niſi ad vexandum reum, quia ex ſola ipſius depoſitione minimè condemnari poteſt. Ergo, &c. Igitur abſque cauſa infamat tunc teſtis delinquentem, cùm ſciat ipſe probandum non eſſe delictum, & ideo Octauianus Spatarius *in praxi de modo corrigendi Regulares, tr.7. c.8. n.7.* ſic aſſerit. Ex quo patet, quòd non tenetur quis teſtificari, ſi ſciat nullum alium eſſe teſtem, conteſtem, vel aliud æquiualens indicium, ſiue procedatur ex munere, ſiue ad inſtantiam partis. Et ego aliquando interrogatus ſub præcepto, & iuramento ſuper delicto, quod ſciebam nullum alium noſſe, niſi denuntiantem, nunquam teſtificari volui, etſi de viſu, & certa ſcientia potuiſſem, quod tuta conſcientia feciſſe reputaui, & reputo. Ita Spatarius. Notentur hæc, quia practicabilia erunt.

An teſtis iuridicè interrogatus teneatur ex iuſtitia commutatiua reſpondere, ita vt dicendo ſe nihil ſcire, reſtitutioni obnoxius ſit?

RESOL. CI.

Probabiliter affirmatiuam ſententiam tenet Malderus *in 2.2. tr.6. c.2. dub.9. §. dico tertiò* Turrianus *in 2.2. diſp.52. n.2.* & Azor. *par.3. lib.13.c.27.dub.4.* vbi ſic ait. Quando teſtis eſt in iudicium vocatus, & à iudice legitimè interrogatus, tunc ex lege iuſtitiæ tenetur ad veritatem dicendam ex officio, quo in iudicio fungitur, & obligatur ad reſtitutionem damni, quod ſequutum eſt ex veritate non manifeſtata. Ita etiam docent Medina, Orellana, Sotus, Nauarrus, & alij. Hæc opinio, vt dixi, eſt ſatis probabilis.

Sed non minus probabilem negatiuam ſententiam teneo, quam tuentur Ioan. de la Cruz *in direct. p.1. pr.8. art.4. dub.13. concl.5.* Syl. *in 2. 2. D.Thom.q.71. art.1. quæritur 1. concl.6.* Pitigianus *in pract.crim.p.2.c.6.ſol.191.* & & alij. Ratio eſt, quia licet huiuſmodi teſtis grauiter peccet contra charitatem erga proximum, & contra obedientiam, & iuſtitiam legalem erga iudicem; non peccat tamen contra iuſtitiam commutatiuam, nam ante mandatum iudicis non tenetur ex commutatiua iuſtitia, etiam ſecundùm auctores contrariæ ſententiæ; ſed per mandatum iudicis ſolùm accedit obligatio iuſtitiæ legalis, & obedientiæ. Ergo nullum eſt vinculum iuſtitiæ commutatiuæ. Et hæc opinio à fortiori procedit, ſi per mandatum iudicis teſtis inſinuatur, ipſe tamen ſubterfugiat, & non compareat: in quo caſu teſtem non teneri ad reſtitutionem præter Doctores citatos, docent Villalobos *in ſum. tom.2.tr.12. diffic.1. n.12.* Leſſius, Molina, & alij, quidquid in contrarium doceat Octauianus Spatarius *in pract. Regularium, tr.6. c.11. n.7.* & aliis. Sed tu noſtram ſententiam tene.

Notandum eſt etiam hîc, quòd etiam ſtando in prima opinione affirmatiua, ſi teſtis iuridicè interrogatus neget veritatem, tenetur quidem parti de damno, non tamen Fiſco de mulcta, & pœna pecuniaria, quæ imponeretur reo, ſi teſtis veritatem manifeſtaret. Et ita docent Ioan. de la Cruz *in direct. p.1. pr.8. art.1.dub.6.* Turrianus *vbi ſuprà, n.7.* & Malderus, qui etiam addit, quòd teſtis, qui per imprudentiam occultum crimen detexit, ſi bona fide detexit (vt frequenter ſolet fieri) quia putabat ſe legitimè de hoc interrogari à iudice, non tenetur lege iuſtitiæ retractare teſtimonium ſuum: ſi tamen ſine ſuo detrimento poſſit, & ſperet retractationem profuturam, tenetur lege charitatis retractare, ita tamen vt non obligetur ad reſtitutionem, ſi non retractauerit. Et hæc omnia pro praxi erunt multùm adnotanda.

An liceat inſtrumenta ad perfringendum carcerem reo ſuppeditare?

RESOL. CII.

Negatiuè reſpondet Valent. *tom.4.diſp.5.q.13.punct.4.* quia, ait ille, ſi hoc licitum eſſet, multi fugerent, & ita multa crimina impunita manerent, ac rarò proceſſus iudicum exitum haberent, quod magnum detrimentum eſſet boni communis. Secus autem dicendum eſt de conſilio, nam id non eſt medium tam efficax. Deinde, ſuppeditans inſtrumentum, non ſolùm ſupplet ignorantiam practicam in reo, vt facit conſulens, ſed manus eius armat, & contra poteſtatem publicam, potentiam ſupplet. Item, cùm non poſſis captiuo mittere famulum tuum, qui tanquam inſtrumentum animatum ipſum iuuet in carceris fractione, ergo neque ſecurim mittere potes, præſertim ſi illa plus valitura ſit, quàm famulus. Et ita præter Valentiam docent etiam hanc ſententiam Sotus, Toletus, & Graffius, quos citat Malderus *in 2.2. tr.6.c.3.dub.7.*

Sed ipſe, & meritò, contrariam ſententiam tenet quam tuentur Villalobos *in ſumm. tom.2. tr.16. diffic.11.n.16.* qui citat Caietan. Vaſquez, & Leſſium, Ioan. de la Cruz *in direct. part.1.pr.8. art.3. dub.12.concl.4.* Sylvius *in 2.2. q.69. art.4. quæritur 2.* qui citat Bannez, & Salonium, Azorius *p.3. lib.13.c.24.* Turrianus *in 2.2. tom.1. diſp.51. dub.3. n.2.* cum aliis communiter. Ratio eſt; quia ſi quis poteſt conſulere finem, quare non poteſt ſuppeditare

media

UGR Biblioteca Universitaria

media ad illum? Sed quis poteſt conſulere reo vt fugiat; ergo poterit ei ſuppeditare inſtrumenta ad fugiendum.

Notandum eſt tamen hic primò, reum tunc licitè poſſe fugere, & effringere carcerem, quando hoc efficit non inferendo vim miniſtris iuſtitiæ, verùm, vt benè obſeruat Sylu. *vbi ſuprà*, quia leuitas materiæ in aliis peccatorum generibus excuſat à mortali, ſic & in caſu noſtro. Et propterea ſi reus vim exiguam inferat cuſtodi, vt ſi dormienti manus alliget, ſi obſiſtentem fugæ à ſe excutiat, in terrámque proſternat, ſine læſione, non peccat mortaliter.

Notandum ſecundò aduersùs Henricum de Gandauo, Maiorem, Syluestr. & Couarr. poſſe reum, etiam damnatum iuſtè ad mortem, fugere, & effringere carcerem. Et ita docent Ioan. de la Crux, & Villalobos *vbi ſuprà, num.*14. cum aliis communiter; qui etiam addit cum Syluio, contra Caietanum, Sotum, Couarruuiam, & alios, hoc etiam poſſe efficere ſi ſit damnatus ad carcerem perpetuum, & etiam probabiliter ſecundùm Bonacinam *de legibus, diſp.*10. *punct.*2. *n.*14. ſi ſit damnatus ad carcerem temporaneum; maximè ſi ſit valdè grauis, vt docet Tannerus *in* 2. 2. *diſp.*4. *q.*4. *dub.*5. *n.*102. & etiamſi ſit damdatus ad triremes, contra Caietanum, Sotum, Couar. & alios.

Notandum eſt tertiò cum Syluio *in* 2. 2. *q.*69. *art.*4. *quæritur* 2. *ad* 4. *arg.* quòd reus qui carceres frangit, atque ita fugit, non ex hoc peccare, vel ad reſtitutionem teneri, quòd alij captiui inuento carcere rupto, vel aperto fugiant, modò ipſis fugam non conſuluerit, quia ipſe inuentor per ſeipſum vtitur ſuo iure, quod habet ad ſaluandam vitam; neque tenetur ſuam vitam negligere, vt euitet damna, quæ præter intentionem accidunt, cùm aliorum captiuorum cura ei non incumbat. Sicuti ſi itinerantium aliquis videns latrones ſtricto enſe appropinquantes fugiat, fugiendóque conculcet alienas ſegetes, debebit damnum, ſi notabile eſt quod intulit, domino reſarcire; ſi autem eius exemplo cæteri per eaſdem ſegetes fugiant, non ab eo incitati, non tenebitur ad damnum per eos illatum. Et ita etiam docent Villalobos *loco cit. num.*13. Reginald. *in prax. tom.*2. *lib.*24. *cap.*7. *ſect.*7. *num.*152. & alij.

Notandum quartò contra Sotum, & Caietan. reum fugientem rumpendo vincula, & parietes carceris, non teneri reſtituere damna ſequuta carceri. Et ita docent Ioan. de la Cruz *vbi ſuprà, in direct. p.*1. *pr.*8. *art.*3. *dub.*12. *concl.* 4. & Tannerus *in* 2. 2. *diſp.*4. *q.*4. *dub.*5. *n.*104. quia tenetur reſtituere ratione rei acceptæ, cùm nil alienum habeat apud ſe, nec ratione iniuſtæ acceptionis, cùm licitè illud faciat; ergo, &c. In his igitur caſibus, in quibus poteſt reus fugere, poteſt quis illi fugam conſulere, & inſtrumenta ad rumpendum carcerem ſuppeditare. Sed ad alia deueniamus.

An reus qui negauit veritatem poſt iudicium finitum, etiam ad mortem damnatus, teneatur manifeſtare veritatem negatam?

Resol. CIII.

Affirmatiuam ſententiam docent Ledeſma *in ſum. tom.*2. *tr.*8. *c.*24. *poſt* 2. *concl. diffic.*2. Salonius *in* 2. 2. *tom.*1. *q.*69. *art.*2. *concl.*2. Vega *in ſum. tom.*2. *c.*89. *ca.*2. & 3. Bannez *in* 2. 2. *q.*69. *art.*2. Medina *in ſum. lib.*1. *cap.*14. §. 35. Corduba *in ſum. q.*64. *punct.* 2. & alij, quia in hoc caſu reus infamat iudicem, & teſtes; commouetur enim populus, & ſcandalizatur, credens à iudice illum iniuſtè occidi, & teſtes falſum dixiſſe.

Sed contrariam ſententiam ego teneo cum Reginaldo *in praxi tom.*2. *lib.*24. *c.*7. *ſect.*6. *n.*145. Nauarro *in manuali c.*25. *n.*38. Rodriq. *tom.*2. *q.*18. *art.*9. Pitigiano *in tr. crim. can. c.*3. *fol.*258. Segura Dauolos *in direct. iud. cap.*17. *n.*36. Villalobos *in ſum. tom.*2. *tr.*16. *diff.*3. *n.*4. & aliis. Ad argumentum verò contrarium reſpondeo, quòd in tali caſu, nulla ſequitur infamia iudici, accuſatori, aut teſtibus; quia omnibus notiſſimum eſt, reos ſolitos delicta negare, imò puſillanimes, ac ſtulti habentur, ſi delicta fateantur, & præſumptio ſtat pro iudicis ſententia. Ergo, &c. Vnde Confeſſarij caueant vrgere reos pœnitentes, qui ducuntur ad ſupplicium ad hoc efficiendum. Et ita hanc ſententiam præter DD. citatos, tenet etiam Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*3. *c.*7. *n.*11. qui *in n. ſeq.* cum Nauarra, & Rodriq. addit etiam, quòd ſi reus ſibi ob metum tormentorum falſum crimen impoſuerat, propter quod damnatur, non teneri ſe retractare, niſi infamia notabilis in alios redundaret, vt ea retractatione illi damno obuietur. Sed hoc in caſu noſtro rariſſimè accidit. Ergo, &c.

An appellatio ſit licita, ſi ſententia lata ſit à iudice ſecundùm opinionem probabilem, vel, quod magis eſt, probabiliorem?

Resol. CIV.

Quæſtio iſta eſt multum curioſa, & in praxi frequentiſſima, & ad illam negatiuè reſpondet Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.*2. *tr.*8. *c.*24. *concl.*8. *diffic.*2. Ita aſſerens. [Si el Iuez dio ſentencia conforme opinion probable, aunque aya otra mas probable, no es licito al condenado apelar de la ſentencia. Y lo miſmo es, quando las opiniones ſon ygualmente probables. Eſta ſentencia tiene Orellana en vn parecer, que dio en vn tratado de las fuerzas que anda de mano. La razon es, porque en tal caſo al Iuez ſentencio legitimamento, y juſtamente, y no agrauio à nadie, luego el condenado no puede apelar, ni defenderſe de la tal ſentencia Confirmaſe, porque de otra ſuerte ſeria dar occaſion à que los pleitos nunca jamas ceſſaſſen.] Idem etiam docet Villalobos *in ſum. tom.*2. *tr.*16. *diffic.*8. *n.*4. vbi ita ait. [No puede el reo apelas de la ſentencia del Iuez, quando ſiguio opinion ygualmente probable, ò mas probable, pues ſentencia juſtamente. Mas podra apelar, quando ſentencia ſiguiendo la menos probable.] Ita ille, qui citat etiam Dominicum Bannez.

Sed ſi hæc opinio eſſet vera, innumera committerentur peccata, & væ, væ, reis, Aduocatis, & Procuratoribus. Vnde affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe putat in cauſa ſanguinis Ioan. de la Cruz *in direct. p.*1. *pr.*8. *art.*3. *dub.*11. *concl.*2. ſic aſſerens. Damno iuxta vnam opinionem, licet appellare ad iudicem, habentem contrariam etiam minus probabilem. Ita ille, & ante illum Salonius *in* 2. 2. *tom.*1. *q.*69. *art.*3. *concl.*2. §. *vnde dico in primis*, & in hanc ſententiam inclinat Syluius *in* 2. 2. *D. Thom. q.*69. *art.*3. & abſolutè illam tenet Turrianus *in* 2. 2. *tom.*2. *diſp.*51. *dub.*1. *n.*4. vbi aſſerit. Oppoſita ſententia eſt admodum dura, & refutari poteſt; quia tueri vitam via honeſta licitum eſt. Appellatio verò in hoc caſu ſatis apparet iuſta: ſunt enim variæ opiniones, & reus vult amplecti probabilem opinionem, ſecundùm quam iudex ſuperior poteſt ferre ſententiam. Et hanc doctrinam exiſtimo eſſe veram, etiam quando opinio ſuperioris eſt minus probabilis, & minus communis eſſet. In quo minus conſequenter loquuntur recentiores aliqui dicentes iuſtam eſſe appellationem ad ſuperiorem, quando opinio illius, vel æquè probabilis, vel probabilior eſt, non tamen ſi ſit minus probabilis. Hæc tamen differentia mihi non probatur, quia ſi ſemel demus probabilem eſſe iudicis ſuperioris opinionem, concedendum eſt iuſtam fore ſententiam illius ſecundùm talem opinionem. Poterit ergo reus ad ſuperiorem appellare, vt ferat iuſtam ſententiam. Et idem exiſtimo licitum eſſe in aliis cauſis, quia cùm ſint diuerſæ opiniones probabiles, non eſt cur priuetur reus iure recurrendi ad ſuperiorem, vt iuſtam ferat ſententiam. In quo etiam minus conſequenter loquuntur quidam recentiores: fatentur enim in cauſa ſanguinis licitam eſſe appellationem, non tamen

in

UGR Biblioteca Universitaria

in aliis cauſis, ratio verò in his cauſis, etiam videtur habere locum. Ita Turrianus.

Ex quibus apparet contra Salonium, & Sylvium *vbi ſupra*, & Malderum *in 2. 2. tr. 6. c. 3. dub. 4.* non ſolùm in cauſis capitalibus, ſed in ciuilibus, licitum eſſe appellare, etiamſi iudex inferior ſententiam tulerit ſecundùm opinionem probabiliorem. Quam ſententiam Ioan. de la Cruz *loc. cit.* tenet tantùm in caſu, quo pars appellans ſit in poſſeſſione. Sed illam abſolutè in omnibus caſibus, tenendam eſſe puto, dummodo contraria opinio, pro qua appellatur, probabilis ſit.

Sed inſtabis dicendo, Iudex ſuperior ad quem appellatur, non poteſt iudicare ſecundùm opinionem probabilem, ergo illicita eſt appellatio. Probo maiorem; nam iudex tenetur iudicare ſecundùm opinionem probabiliorem, vt communis fert opinio, ſecundùm quam iam iudicauit iudex inferior. Ergo, &c. Reſpondeo, poſſe iudicem iudicare ſecundùm opinionem probabilem, relicta probabiliori, vt docent DD. quos citaui *in tr. de Parlamento, reſol. 20. & tr. de opin. probabili, reſol. 3.* Ad alias verò rationes aduersùs noſtram ſententiam reſpondet Turrianus, lege illum, & non pigebit.

An teſtes ratione falſi teſtimonij non teneantur aliquando ad reſtitutionem?

RESOL. CV.

Reſpondeo affirmatiuè, & ideo ſi reus iam erat per alios teſtes conuictus, & tunc teſtimonium accedens nihil efficit, eo quòd pœna propter illud non eſt addita, nec iudex firmior redditus eſt ad eam interrogandam, non teneris ad reſtitutionem, quia etſi iniuriam ei facias; non tamen es cauſa efficax damni, quod ex prioribus teſtimoniis iam cenſetur illatum. Et ita docet Pitigianus *in pract. crim. canon. de teſtibus cap. 6. fol. 193.* & alij. Vnde ego in facti contingentia multoties ex hac doctrina liberaui pœnitentes ab onere reſtitutionis, quod aduertant Confeſſarij.

Nota etiam cum Pitigiano *vbi ſupra*, Caietano 2. 2. q. 70. art. 4. Petr. à Nauarra *lib. 2. c. 2. n. 253.* & aliis, quòd qui falſum teſtimonium dixit ex ignorantia, vel inaduertentia non damnabili, vel ex obliuione ſaltem non mortifera, ratione cuius contingit aliquem damnari, non tenetur ad reſtitutionem, quia neque ratione rei acceptæ (cùm nihil inde habeat) neque ratione iniuſtitiæ, & damnificationis, non enim peccauit, ſaltem mortaliter, vt ſuppono, & probabiliter docet Leſſius *lib. 2. c. 7. dub. 6.* cum aliis non teneri ad reſtitutionem ex damno illato, qui non peccauit mortiferè. Ergo, &c.

An reus & teſtis teneantur reſpondere, ſi dubitant vtrùm iudex iuridicè illos interroget?

RESOL. CVI.

Affirmatiuam ſententiam ſuſtinet, quoad reum, Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp. 43. n. 28.* & quoad teſtem Pitigianus *in pr. crim. can. de ſecundo ſubſtantiali iudicij, c. 3. fol. mihi 175.* quia ſuperior in poſſeſſione eſt præcipiendi, qua priuari æquum non eſt, ob dubium ius ſubditi. Nec valeat dicere, quòd non magis eſt ſuperior in poſſeſſione præcipiendi, quàm ſubditus in poſſeſſione obediendi, quia ſuperior ex tunc quòd electus eſt ſuperior, in poſſeſſionem præcipiendi introducitur, & in illa poſſeſſione permanere pertinet ad ſuperioris naturam, & eſſentiam; aliàs ad quid eſſet ſuperior, niſi præcipere poſſet? At ſubditus nunquam eſt in poſſeſſione non obediendi, niſi quando certò conſtat mandatum eſſe iniquum, vel probabiliter id eſſet in opinione; eſt enim de eſſentia ſubditi in poſſeſſione obediendi permanere. Ergo, &c. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed probabiliorem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuentur Leſſius *lib. 2. c. 31. dub. 3. n. 10.* Sanch. *in ſum. tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 24.* Salas *in p. 2. q. 21. tract. 8. diſp. vnica, ſect. 17. n. 155.* Henriq. *lib. 14. cap. 3. n. 3. in gloſſa litera X.* Bannez, Sotus, Medina & alij penes ipſos.

Dicendum eſt igitur, quòd quando periculum aliquod imminet alicui tertiæ perſonæ, v.g. eſt cùm iudex inquirit contra aliquem homicidam, vel furem, &c. aut in quemcunque alium reum priuati criminis, quòd non ſit in perniciem publicam, quia tunc aliud erit, & dubium eſt probabile pro vtraque parte, ſintne infamia, aut indicia, quibus poſſit inquirere: tunc teſtes, & rei hoc modo dubitantes, non tenentur reſpondere, quoniam maius periculum eſt ſi occidatur homo contra ius, quàm ſi non obediatur ſuperiori. Præterea vnuſquiſque præſumitur bonus, quoad vſque probetur malus. Sed quamdiu dubium eſt, an ſit ius inquirendi aduersùs aliquem, tunc nec probatus eſt malus, nec iure exiſtimatur talis; nam ſola infamia, & indicia ſunt, quæ faciunt præſumptionem iuris. Ergo in re dubia, & index inquirens peccat, & teſtis ſi obſequatur, iniuſtus eſt. Tertiò, iura fauent reo, ſicut & poſſeſſori, ergo quoad vſque conſtiterit ius eſſe inquirendi, reus habet ius vitæ, famæ, & bonorum ſuorum, atque adeò non licet in illum inquirere, nec teſtimonium dicere.

Ex his apparet, quòd quando Superior generaliter inquirit ſuper aliquo delicto notorio, cuius auctor ignoratur, tunc ſubditus, qui dubitat an infamia, vel indicia ſint contra illum, quem ipſe ſcit commiſiſſe delictum, non tenetur prodere delinquentem occultum, ſed debet reſpondere ſe neſcire quis commiſit. Notentur hæc, quia circa illa miſerrimè decipiuntur aliquando teſtes, & iudices.

An promiſſio, ſeu donatio facta Eccleſiæ, vel ad piam cauſam ante acceptationem valeat, ita vt non poſſit per pœnitentiam reuocari.

RESOL. CVII.

Non eſſe validam, & poſſe per pœnitentiam reuocari docuere Layman *in Theol. moral. lib. 3. ſent. 5. tr. 4. cap. 1. num. 9.* & alij penes ipſum, quia hæc eſt natura pollicitationis, vt ante acceptationem poſſit reuocari, neque aliud iure ſpeciali poſitiuo in Eccleſiarum fauorem ſtatutum reperitur. Ergo, &c.

Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Molin. *de iuſt. tom. 2. tr. 2. diſp. 262. n. 16.* Felin. *in c. 1. de pactis, n. 7.* qui citat Bartolum, Baldum, Panormitanum, & alios; & hanc opinionem probabilem eſſe docet etiam Leſſius *lib. 2. c. 18. dub. 6. n. 38.* Ratio eſt, quoniam ſicut leges ciuiles, quæ inualida reddunt ea teſtamenta, quæ carent certa quadam ſolennitate, nullam vim habent in diſpoſitionibus ad pias cauſas, eo quòd circa eas nihil, quod earum validitati deroget, prout ſpectantur in ſolo iure naturali, vim habet, ſine approbatione Summi Pontificis; ita etiam neque ciuiles leges, quæ annullant promiſſiones non acceptatas, vim habent in promiſſionibus circa pias cauſas, cùm nihil tale à iure canonico approbatum reperiatur. Et ideo donationes ad pias cauſas, validas eſſe ſine inſinuatione vltra ſummam iure ciuili præſcriptam putamus, nihil impediente, quod ciuile ius donationes etiam ad pias cauſas comprehendere intendat, vt patet ex *l. illud, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Ita Molina. Vnde vtramque opinionem probabilem eſſe puto. Et ſi quis hanc poſteriorem ſententiam vult ſuſtinere, debet aſſerere, cum Molina, ex promiſſione non acceptata, ſtando in iure naturali, obligationem oriri, contra Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 1. diſp. 7. n. 24.* & alios penes ipſum.

An officia ſæcularia vendi poſſint?

RESOL. CVIII.

Negatiuè reſpondent Medina *Cod. de reſtit. quæſt. 4. de vſuris,* Adrianus *in 4. quæſt. de vſura, §. ex his,* & nouiſſimè Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 23. dub. 2. num. 5.*

quia

UGR Biblioteca Universitaria

quia ex voluntate Reipublicæ diſtribuenda ſunt dignioribus, neque conceſſum eſt Principi, vt illa poſſit vendere, ſed vt diſtribuat dignioribus, vel æquè dignis, præmiſſa communi ſaltem diligentia.

Sed conſiderata natura rei hæc officia vendi poſſunt. Verùm hoc non obſtante, non expedit ea vendere, ob multa incommoda, quæ inde ſequi ſolent, ideo plerumque hoc eſt illicitum, atque pernicioſum; nam venduntur vt plurimum indignis. Secundò, ex tali venditione homines magis prouocantur ad acquirendas pecunias, quàm ad ſtudia literarum, & probitatis. Tertiò; qui hæc officia emunt vt pretium recuperent, quod ſoluerunt, non adminiſtrant ea, vt debent, ſed multa iniuſtè extorquent, vnde non immeritò talis venditio peſtis Reipublicæ cenſenda ſit, vt notant Doctores citati.

Poteſt tamen dicta venditio aliquando cum aliquibus circumſtantiis licitè fieri. Primò, vt talia officia vendantur ſaltem digno. Secundò, vt pretio moderato. Tertiò, vt hoc efficiatur ob Reipublicæ neceſſitatem, vel vtilitatem, quando videlicet ſumma eſſet conflanda, quæ aliter commodè haberi nequiret. Et ita docet Leſſius *lib.2.c.32.dub.4.n.29.& ſeq* Aragon *in 2.2.q.63.art.2.* Villalobos *in ſumm.tom.2.tr.8. diffic.7. num.3.* Ioan. de la Cruz *in direct.p.1.pr.7.q.7.art.2.dub.10.concl.3.* Ledeſma *in ſum. tom.2. tr.7. c.1. concl.15.* Salonius *in 2.2.tom.1.q 63. art.2.contr.8.concl.2.* Syluius *in 2.2.q.63.art.2.* Tannerus *2.2.diſp.4. q 8 dub.2 cap.24.* Valentia *tom.3.diſp.5.q.7. punct.2.§.5.ad 3.* Malderus *in 2.2.tr.9.c.1.dub.5.* Rebellius *lib.9. q.18.ſect.2.n.24.* & alij.

His tamen non obſtantibus, non grauabor hîc apponere verba Ioannis Azorij *tom.3. lib.8.cap.7.q.3.* ſic aſſerentis. Cæterùm quamuis auctores clament, & conquerantur eiuſmodi venditiones penitus deteſtantes, & damnantes, videmus tamen eas in Principum Curiis vendi, quia ipſi Principes contendunt, tales venditiones Reipublicæ vtiles eſſe, eo quòd emptores metu pœnæ ne officium amittant, ſimul, & pretium quod dederunt coguntur ſuo munere rectè fungi, & Principes poſſunt ipſos emptores facilius ab officiis amouere, & pœnis coërcere, quàm ſi gratis ea officia contuliſſent. Iure nemo condemnat tales venditiones cùm iuſto, & moderato pretio fiunt, & cùm officia venduntur iis hominibus, qui apti, & idonei ſunt, & cùm probabilis ſpes eſt eos bene officio functuros, & certo, ac definito pretio taxatur id, quòd emptores ſint accepturi ob laborem, & operam ſuam in officio obeundo, alioquin enim ipſi emptores ſuo arbitratu pretium augent. Ita Azorius, qui non videtur damnare Principes ventendes officia, dummodo illa vendant pretio moderato, & perſona officium emens ſit digna, etſi taxentur pretia pro laboribus, & operibus. Et ita præter Azorium videntur etiam docere hanc ſententiam Filliuc. *tom.2. tr.34. par.2. cap.2.n.44.* & Corduba *in ſum.q.117.*

An qui habet licentiam à Rege officium in aliam perſonam transferendi, poſſit vendere?

RESOL. CIX.

NEgatiuè reſpondet Malderus *in 2.2. tr.9. c.1. dub.5.* vbi ſic ait. Qui habet à Rege officium transferendi, non propterea poteſt illud vendere, niſi etiam vendendi expreſſa facultas acceſſerit, aut ſaltem tacita, vt ſi Rex concedat illis officium cum poteſtate transferendi, quos nouit ſolere vendere; aut ſi concedat patri, vt transferat in aliquem filiorum ſibi placentem, nunc enim pater aliis penſionem videtur poſſe reſeruare. Ita Malderus, & Azorius *tom.3. lib.8. cap.7. q.6.* & ante illum Salonius *in 2.2. tom.1. q.63. art.2. contr.8. concl.4.* & Villalobos *in ſum. tom.2. tr.8. diffic.7.n.8.*

Sed Salon. *loc.cit.* notat Ioan. Peñam, & Petrum Soto aſſerere talem vendentem peccare tantùm venialiter, & ita ſenſiſſe Orellanam, & aliquos Theologos ex ſchola D. Thomæ teſtatur P. de Ledeſma *in ſum. tom.2. tr.7. c.1. concl.25.* & hanc ſententiam ipſe Ledeſma probabilem putat; & ratio eſt, [porque la tal perſona particular tiene licencia del Rey, para paſſar el tal officio à otro, y que lo paſſe de gracia, ò por venta no daña nada à la Republica, como el tenga cuydano, de que no ſe ſigua algun detrimento en ella y al tercero à quien vende el oficio, no le ſigue detrimento ninguno, ſi ſe lo da por el juſto precio.] Ita Ledeſma, licèt ipſe primam ſententiam teneat, nempe peccare mortaliter vendentem officium ſine expreſſa, vel tacita licentia Principis, ſcientis talem venditionem. Sed nouiſſimè Ioan. de la Cruz *in direct.p.1.pr.7.q.7. art.2.dub.10.concl.3.* docet etiam eſſe probabile, quòd ſi quis habet licentiam transferendi officia in alium, poſſit illa vendere.

Notandum eſt hic obiter Cordubam *q.117.* & Azor. *p.3. lib.8. c.7.* docere adeſſe tacitam facultatem vendendi officia, cùm ea dantur his, quos Princeps certò credit, non eos per ſe talia munera obituros, vt cùm dat fœminis, aut viris nobilibus, vt fieri ſolitum eſt in Aula Regia.

Nota etiam, quòd ſi ſine licentia Principis modo, quo *ſupr.* dictum eſt, quis vendiderit aliquod officium, quidquid ſit de peccato, non tenetur ad reſtitutionem pretij, ſi habuerit, vt diximus, licentiam illud transferendi. Et ita docent Ledeſma *loc. cit.* & Petr. Soto apud Salonium, licèt ipſe cum Dominico Soto, Rebellio, & Maldero contrarium ſentiat.

Quænam ſint cauſæ excuſantes à peccato eligentes minus dignum, relicto digniori?

RESOL. CX.

PRimò, quando exceſſus non eſt notabilis, & manifeſtus. Secundò, quando magis dignus eſt de alia domo, vel Eccleſia; igitur licitè præfertur indigena dignus extraneo digniori; quod perpetuò tene menti.

Tertiò, cum maior pars vult eligere minus dignum, tunc minor pars poteſt non eligere digniorem, ſed dare ſuffragium minus digno, quod eſt valde notandum; & hoc procedit etiam ſi electores iuraſſent eligere digniorem; & ſic eligendus eſt minus dignus, quando eſt magis acceptus Conuentui. Quartò, quando ex tribus concurrentibus, ſcilicet magis digno, & indigno eligitur indignus, ſi pro digno ſuffragium non do. Quintò, cùm dignior præeſſet alteri Eccleſiæ, & eſſet poſtulandus. Sextò, quando magis dignus eſt implicatus negotiis externis, vel non ita reſidentiam facit, ſicut minus dignus. Septimò, ſi minus dignus ſit iam expertus, & diſertus circa prælaturam, & dignior inexpertus. Octauò, quando non eſt liberum collatori, vel inſtitutori conferre alteri, vel alium inſtituere, quàm ſibi præſentatum à patrono. Nonò, ſi beneficium ex ſua inſtitutione per Eccleſiam confirmata, vel acceptata, dandum ſit alicui ex certa familia, vel oppido. Decimò, ſi beneficij parochialis fundator præſentet dignum, & non digniorem, nam hoc ei licitum eſt facere, Vndecimò quando quis beneficium reſignat digno, prætermittens digniorem. Et tandem duodecimo, patronus laicus poteſt eligere, & præſentare minus dignum, relicto digniori. Et hæc omnia inuenies apud Ioan. Valerum *in differentiis vtriuſque fori, ver. electio, diff.1.n.1.* Ioan. de la Cruz *in direct.p.1. pr.7.q.7.art.2. dub.9. concl.2.* Ricc. *p.3.deciſ.214. num.3.* Sylu. *in 2.2.q.63.art.2.quæritur 4. concl.3.* Tanner, *in 2.2. diſp.4.q.8.dub.2.n.17.* Leſſium *lib.2.c.34. dub.13.num.58.* Villalobos *in ſum. tom.2. tract.8. diffic.4.n.6. & ſeq.* vide etiam Malderum *in 2.2. tr.9.c.2. dub.7.*

Notandum eſt hic obiter, quòd licèt ſit probabilior opinio aſſerens in concurſu beneficiorum, & cathedrarum electores, eligendo dignum, prætermiſſo digniori, teneri ad reſtitutionem; attamen opinio contraria eſt proba-

proba

UGR Biblioteca Universitaria

probabilis,& tuta in praxi. Vide Villalobos *in ſum.tom.2. tr.8 diffic.8.num.15.* Sotum *de iuſt. lib.4. q.6. art.3. ad 6.* Nauarrum *c.17.n.74* & alios.

Nota ſecundò, quòd in dicto caſu, minus dignum etiamſi ſibi, & electoribus notum ſit digniorem in electione eſſe prætermiſſum, poſſe tamen hoc non obſtante ſine peccato mortali beneficium & cathedram acceptare. Ita Turrian. *tom.2. in 2.2. diſp.22. dub.3.n.8.* & Sotus *de iuſt. lib.3.q.6. art.2. poſt 9. concl.* quidquid in contrarium aſſerat P. Nauarra *de reſt. lib.2. cap.2.n.63.* quòd probabiliſſimum putat Tannerus *in 2. 2. diſp.4.q.8.dub.2. num.15.* Verùm ta tene ſententiam Turriani, qui *n.4.* notat hoc procedere poſt electionem, nam ante electionem minus dignus,quando certò agnoſcit ex proprio,& aliorum iudicio ſe eſſe minus dignum, omnibus conſideratis, non poteſt petere præbendam, ſeu beneficium curatum, petit enim rem iniuſtam, quam electores non poſſunt facere abſque peccato ſimul, & damno tertiæ perſonæ. Et hanc ſententiam docent etiam nouiſſimè Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tr.7. concl.7. diffic.19.* & Sylvius *in 2. 2. q.63. art.2. concl.4.* quando certè, & manifeſtè alius eſt dignior, nam ſi alterius maior idoneitas ſit dubia,putétque minus dignus examinatores poſſe aliquid in ipſo aduertere, ob quod eum iudicent æquè dignum, non peccat bona fide ſe præſentans, rémque totam iudicio examinatorum relinquens.

Sed his non obſtantibus Leſſius *lib.2.c.34.dub.41.n.70.* docet minus dignum poſſe ſe offerre ad obtinendum beneficium, non petendo abſolutè vt ſibi conferatur, ſed relinquendo totum iudicium electori,ſiue collatori.

An examinatores ſynodales teneantur indicare Epiſcopo digniorem, licèt ipſe præcipiat ſolùm, vt ei dicant, qui,& quot ſint digni, & idonei?

RESOL. CXI.

HIc caſus frequenter ſolet accidere; Epiſcopi vt plurimum negatiuam ſententiam tenent, & pro illis videtur ſtare declaratio Cardinalium apud Marzillam *lib.1. tit.2. c.19.* ita aſſerentium. Congregatio Concilij cenſuit non pertinere ad examinatores, ſed ad ſolum Epiſcopum iudicare quis ex concurrentibus ad Parochialem vacantem ſit magis idoneus. Et in Concil. Trident. *ſeſſ.24.cap.18.* tantùm habetur, vt examinatores peracto examine renuncient Epiſcopo quoſcunque ab his idonei iudicati fuerint.

Sed his non obſtantibus Doctores clamant, & docent contrarium,vt Azor. *p.2.lib.... cap.15.q.11.* & Medina *in ſum. c.14. §.32.reg.4.* vbi ſic aſſerit. [Ha ſe de aduertir, que el Obiſpo, ò Prouiſor à cuyo cargo eſta el proueer los beneficios, llama algunas perſonas, para que examinen los tales, eſtan obligados à firmar qual es el digno, y que es el mas digno, porque haziendo lo contrario, pecan mortalmente. Porque en dezir el Obiſpo, que lo digan qual es el mas digno ſino que digan ſi ſon dignos, es en buen romance dezir que lo quiera el proneer à quien el quiſiere, y no comanda la ley,y en eſto han de tener animo y pecho para reſponder al Opiſpo, y à los ſemejantes los examinadores, porque es gran laſtima lo que paſſa oydia, mas ſe ha de mirar lo que manda Dios, que lo que ama el Obiſpo.] Ita Medina, quem poſtea ſequuntur Villalobos *in ſumm.tom.2. tr.8. diffic.5. n.7.* & P.de Ledeſma *in ſumm.tom.2.tr.7.c.22. concl.5. diffic.13. fol. mihi 166.* vide etiam Zerolam *in prax. Epiſc. p.1. ver. parochia, §.2.* & Lopez *in inſtruct. p.1.c.27.*

Non reticeam tamen primam ſententiam negatiuam probabilem eſſe ſecundùm mentem Ledeſmæ *vbi ſuprà,* & illam nouiſſimè docent Venerus *in exam. Epiſc. lib.4. c.25.n.21.* Lotterius *de re beneficiaria tom.1. lib.2. q.31. n.98* & Maſſobrius *in prax. de conuerſ. requiſ.4.dub.3.n.2.* vbi aſſerit, examinatores ex officio, & in exequutionem Concilij, non teneri iudicare digniorem; ſecus autem quando Epiſcopus id poſtularet extra caſum Concilij, vt inſtrueret ſuam conſcientiam, vt ſciat vtiliorem facere Eccleſiæ electionem, & magis digno illa conferre. Ita Maſſobrius, Garſia *de beneficiis tom.2. p.9.cap.2.n.108.& ſeq.* cum Viuiano *in prax.iuris part.p.2.lib.10.c.1.n.45.*

Quanta ſit latitudo trium pretiorum, infimi, medij, & ſupremi?

RESOL. CXII.

OMnes Doctores cum D.Thom.*2.2.q.77.art.1. ad 1.* aſſerunt vulgare impoſitum à communi æſtimatione prudentum habere latitudinem infimi, medij, & ſupremi. Sed quanta ſit hæc latitudo, inter pretium infimum, medium, & ſupremum, vt non facile apud Auctores inuenies, ſic nec in praxi facilè inuenitur, atque ideo Thomas Boninſignius *tr.de vendit. ad tempus cap.11.n.2.* dixit quòd diſtinctio dictorum trium pretiorum in abſtracto potius quàm in vſu habetur, & *c.15. n.1.* ait quòd varietas trium pretiorum in pauco contingit.

Attamen in gratiam Confeſſariorum non grauabor hîc apponere opinionem Romoaldi Coli *in tr. de vendit.c.8. n.5. & 6.* & quia codex rarus eſt, ponam eius verba, ſic enim aſſerit. [Alcuni moderni hanno ſcritto, che la larghezza del prezzo piu rigoroſo importa dieci per cento, & anzi piu, nella qual coſa ſi ſono per mio auiſo ingannati. Dico dunque, che ſi bene di queſta larghezza del prezzo no ſe ne puo dare regola ferma, nondimeno ſi eſtende intorno alle quatro, ò ſei, ò otro lire per ogni cento di ſcudi, è non à dieci ſcudi per cento. Altramente ogni vſurario,il quale vende à credenza, oltre à termine del prezzo giuſto ſi potrebbe giuſtificare dicendo, che ſi bene ha venduta la mercantia otto, ò dieci ſcudi di più, l'há nondimeno venduta al prezzo giuſto rigoroſo, & gli altri che la vendino otto ſcudi, ò dieci meno per li contanti la vendono al prezzo più, è perciò egli non ha commeſſo ingiuſtitia veruna; perciò che la del prezzo più rigoroſo vi e queſta larghezza d'otto ò dieci per cento, laqual coſa quanto ſia falſa, e noto à tutti periti.] Ita ille.Qui aſſerit plures mercatores interrogaſſe de hac re,qui reſponderunt nullam,vel pauciſſimam horum pretiorum latitudinem agnoſcere in vendendis mercibus.

Sed his non obſtantibus contrarium videtur docere Filliuc. *tom.2.tr 35. c.3 n.57.* vbi ita ait. Latitudo huius pretij naturalis varia eſt, aliquando maior,aliquando minor. Nam ſi res eſt pretioſior,maior erit latitudo, vt ſi res medio pretio valeat centum, ſupremum erit centum, & quinque infimum 95.quare latitudo erit decem aureorum. E conuerſo ſi res ſit minus pretioſa, latitudo minor erit, vt ſi pretium medium ſit, decem ſupremum erit, & infimum nouem, quare latitudo erit trium aureorum. Ita ille; & hoc etiam docent Rebellius *p.2. lib.9. q.1. ſect.6. n.33.* Leſſius *lib.2.c.22. dub.2.n.11.* Molina *tom.2. tr.2. diſp.347.n.4.* & alij.

At, vt verum fatear,neſcio ſi in praxi inter hæc pretia tantam latitudinem mercatores, & vendentes ponant, ideo in caſu occurrenti remitto conſulentem ad vſum fori, & ad viros peritos, ac timoroſos.

An venditor non tradendo rem venditam tempore determinato, teneatur emptori ad intereſſe,non ſolùm intrinſecum, ſed etiam extrinſecum?

RESOL. CXIII.

HÆc quæſtio in praxi ſæpiùs ſolet contingere, & affirmatiuè reſpondent Turrianus *in 2. 2. tom.1.diſp. 59. dub.8.n.12.* Filliuc. *tom.2. tr 35.c.8.n.174* & alij *vbi infrà,* qui aiunt, ſi emptor ſoluit, & obtulit pretium venditori, & venditor ſit in mora rei tradendæ, omnes fructus

UGR Biblioteca Universitaria

fructus deberi emptori; imò venditorem teneri illi ad omne intereſſe intrinſecum, vt ſi plus fructuum ex re fuiſſet percepturus, ſi res deterior eſt facta, vel minoris pretij interim dum apud venditorem fuit, & emptor ſi eam habuiſſet, opportunè, & cum lucro alienaſſet: vel non eſſet apud eum reddita deterior. Et ratio horum omnium eſt, nam tunc vendens non tradens rem, verè eſt cauſa, ob quam emens non percipiat fructus ex re ſibi debita, debita enim erat ab eo die traditionis. Ergo, &c. Hinc Megala *in 2.2.lib.2.c.6.q.1.n.37.* docet, quod ſi v.g. venditum eſt frumentum, & à die quo traditio erat facienda vſque ad diem, quo purgatur mora, frumenti pretium auctum eſt, hoc augmentum ſemper venit in æſtimatione intereſſe; & illud venditor debet reſtituere emptori.

Sed hæc omnia procedunt in ordine ad intereſſe intrinſecum, difficultas eſt, an idem dicendum de intereſſe extrinſeco, id eſt, quod per accidens emptori euenit, vt ſi emptor negotiaturus rem illam erat, v.g. in alium locum transferendo, vbi pluris valebat, vel quia mancipia mortua ſunt fame ob rem non traditam, &c. Reſpondeo contra Molinam *de iuſt. tom. 2. tract. 2. diſp. 367. n. 10.* quòd in tali caſu venditor moroſus tenetur etiam ad intereſſe extrinſecum, & ita docent Leſſius *lib. 2. c. 21. dub. 13. n. 102.* Rebellius *part. 2. lib. 9. q. 17. ſect. 2. n. 9.* Megala *loco citato. n. 39.* & alij; nam cùm venditor tali caſu ex iniuſta rei detentione eſt cauſa damni, tenetur ad totum intereſſe. Nota verò, quòd hæc omnia vera ſunt in foro conſcientiæ, nam in foro externo venditor tenetur ſolùm ad intereſſe intrinſecum, & non ad extrinſecum, vt apparet *in l. ſterilis, §. cum per venditorem, ff. de action. empti.* Nota etiam, quòd debitor in tali caſu tenetur tantùm ex mora culpabili, non autem ſi inculpabiliter rem venditam non tradidit; niſi pactum in contractu poſitum non obſtaret, nam, vt *in tract. 1. miſcellan. reſol. 46.* diximus, ratione pacti etiam ex mora inculpabili debetur intereſſe. Quæ omnia valde à Confeſſariis notanda ſunt; nam paſſim accidunt in praxi.

An ſi venditor tradidit rem emptori, & ipſe non ſoluit pretium, poſſit recipere vſuras pretij pro ratione fructuum.

Resol. CXIV.

Negatiuam ſententiam in foro conſcientiæ tenet Megala *in 2.2 lib. 2. c. 6. q. 1. n. 29.* vbi ſic ait. Dico non licere venditori in foro conſcientiæ vſuras, ſeu fructus pretij non ſoluti exigere; nec exactas retinere, niſi ob moram emptoris, damnum aliquod illi emergat, vel lucrū illi ceſſet, nam cùm ſint vſuræ intrinſecus malæ ſemper erunt malæ, ita vt nec à legum diſpoſitione, nec alia via iuſtè fieri poſſint. Ita ille, & ante illum Leſſius *lib. 2. c. 21. dub. 13. n. 109.* & Filliucius *tom. 2. tract. 35. c. 8. n. 276.*

Sed multi *ex l. vlt. ff. de periculo, & ex l. curabit, C. de action. empt.* contrarium docent, & aſſerunt, quòd ſi venditor rem venditam tradat emptori, & emptor in mora ſit tradendi pretium, ſiue totum, ſiue partem eius; non ſolùm ad pretium, aut partem pretij non ſolutam, ſed, etiam ad vſuras pretij non ſoluti cogendus erit, iuxta fructuum pretij nondum ſoluti proportionem; vt ſi nihil pretij ſoluit, reſtituat omnes fructus; ſi dimidiam, vel tertiam partem pretij, tantum ſoluat dimidium, vel duas tertias partes fructuum vltra pretium. Et ita docent Couarr. *lib. 3. var. reſ. c. 4. num. 5.* Molina, Binsfel. Sà, quos adducit Tannerus *in 2.2. diſp. 4. q. 7. dub. 2. n. 48.* aſſerentes, dictas leges procedere etiam in foro conſcientiæ, & illas ab vſura liberant.

Sed in hac quæſtione mihi placet opinio Ferdinandi Rebellij *part. 2. lib. 9. q. 16. ſect. 1. n. 11.* vbi prædictas leges ab vſura excuſandas eſſe putat, non ex parte dilatæ ſolutionis, ſed ex eo quòd propter moram culpandam, ſiue culpam non ſoluendi pretium in pœnam moroſi emptoris actionem in foro externo, venditori concedere voluerunt, ad exigendos omnes fructus, quos emptor percepiſſet, vel percipere potuiſſet, ac per negligentiam non percepit, à tempore moræ iuxta propoſitionem pretij non ſoluti. Ex quibus infert *n. 14.* quoad forum conſcientiæ, non eſſe cogendum dictum emptorem ad prædictos fructus, ſiue vſuras pretij ſoluendas, ante condemnationem; cùm id in pœnam pro culpa à iure decernatur, & pœna non debetur ante iudicis ſententiam.

Nota etiam cum dicto Rebellio *n. 13.* quòd in foro conſcientiæ ſi venditor nollet iudicialiter exigere dictam pœnam à iure ſtatutam, id eſt, fructuum reſtitutionem, ſed tantùm lucrùm ceſſans, vel damnum emergens, emptor in conſcientia illud compenſare tenetur ante illam iudicis condemnationem, cum ſit damnum datum ex peccato contra iuſtitiam commutatiuam, nempe ex mora culpabili. Ita Rebellius.

Ex quibus patet reſponſio ad argumentum Megalæ. Non enim illæ leges in tali caſu tribuunt vſuras venditori, ſed pœnam moroſo debitori imponunt ſoluendam venditori. His tamen non obſtantibus, prima opinio eſt probabilior, non tamen damnarem hanc ſecundam ſequi volentem; eſt enim probabilis. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Azorium *tom. 3. lib. 8. c. 15.* & Nauarra *de reſt. lib. 3. cap. 2. n. 18.*

Solent aliqui merces certo pretio vendere, quæritur an hoc ſit licitum?

Resol. CXV.

Reſpondeo cum Romaldo Coli *tr. de emptione cum pretio anticipato, c. 2. n. 6.* & Azorio *part. 3. lib. 8 c. 5. q. 4.* & aliis, licere merces certo pretio vendere quando dubitatur, num futuro tempore pluris, aut minoris æſtimabuntur in tali caſu venditor, & emptor paris ſunt conditionis, ſiquidem futurum pretium quomodo poteſt eſſe maius eo pretio quod tunc taxatur, ſic etiam poterit eſſe minus, ac ideo emptor poteſt lucrari & perdere eadem ratione, qua venditor, & è conuerſo.

Sed difficultas eſt in hoc Regno Siciliæ, vbi *ex pragm. 1. 2. 3. & 4. tit. 61. tom. 1.* prohibetur certo pretio vendere oleum, vinum, frumentum, linum, &c. Sed reſpondeo, quòd cum dictæ pragmaticæ, vt legentibus patebit fundentur in præſumptione fraudis, quoties fraus deficiat, & venditio celebretur modo, quo *ſuprà*, putarem in foro conſcientiæ dictum contractum eſſe validum, & licitum, & contrahentes ad illud certum pretium teneri. Salua ſemper, &c.

An promiſſio interna obliget in conſcientia?

Resol. CXVI.

De hoc caſu interrogatus fui his diebus, nam Paulus actu interiori donauit, & promiſit Petro certam pecuniarum ſummam, quæ poſtea promiſſio dicto Petro conſtitit; quæſitum à me fuit an Paulus teneatur adimplere promiſſionem, & an Petrus poſſit occulta compenſatione ſibi ſatisfacere, non reſtituendo quaſdam pecunias Pauli, quas apud ſe habebat.

Reſpondeo, quod *in tract. 3. miſcellan. reſol. 9.* aſſerui probabiliter, promiſſionem externam etiam acceptatam non obligare in conſcientia, ſed nunc etiam probabiliter aſſero, promiſſionem internam in conſcientia obligare. Igitur tenetur, qui mente aliquid promiſit alteri, aut donauit, patefacere hominibus, quæ illis pollicitus eſt; nam, vt dixi, probabile eſt in donationibus, & promiſſionibus poſſe transferri dominium per actum interiorem. Et ita docent Sotus *de iuſtitia lib. 4. quæſt. 5. art. 1. ad 1. & lib. 7. quæſt. 2. a. 1. in ſolutione ad 1.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 1. diſp. 3. n. 4.* Aragon *in 2. 2. quæſt. 88. art. 3.* Angles *in floribus part. 2. quæſt. 1. de voto, art. 2. diffic. 4.* & Ledeſma *2. 2. quæſt. 28. art. 1. dub. 13.* quidquid etiam

UGR Biblioteca Universitaria

probabiliter in contrariam aſſerant Tannerus *in 2. 2. D. Thom. diſp.4.q.1. dub.5.n.59.* & Baſilius Pontius *de matr. lib.2.c.6.n.9.* vide etiam Leſſium *lib.2.c.18.dub.5.n.29.*

Cùm igitur ſupradictus Petrus, à quo conſultus fui, eſſet nimis pauper, & propter aliquas iuſtas rationes, non poſſet dictam ſummam integrè à Paulo promiſſam in iudicio petere, reſpondi de ſupradicta pecunia poſſe occultam compenſationem ſibi facere. Et ita in terminis docent Mendoza *lib. 1. de p ctis c.4.n.8. & vlt.* Palacius *de contr.lib.5.c.12.* & nouiſſimè amiciſſimus, & doctiſſimus Pater Antonius Sanctarellus *var. reſ. part.1. q.66.n.49. & ſeq.* adi illum, & non pigebit, nam ego more meo, breuitati ſtudeo; vide etiam Molinam *de iuſt. tom.2. tr.2. diſp.266.num.17.*

Notandum eſt tamen hìc obiter, quòd donatio, ſeu promiſſio facta Petro præſenti, etiamſi non acceptet, ſed taceat, obligat in conſcientia, & transfert dominium, vt probabiliter ex Iulio Claro contra Angles docet Ioan. de la Cruz *in directl. conſ. part.1. pr.7. a.1. dub.1. concl.1.* quia, iuxta regulam iuris, qui tacet conſentire videtur.

An contractus factus ex metu leui valeat in conſcientia?

RESOL. CXVII.

NEgatiuè reſpondent Leſſius *lib.2.c.17.dub.7.num.46.* Rebellius *part.1.lib.1.q.5.* iunctis his quæ docet *n.9. & 15.* Sanch. *de matr.to.1.lib.4. diſp.9. n.4.* & alij Probatur hæc opinio ex *l.metum, ff.quod metus cauſa*, & ex ratione, quia qui metu cogitur ad aliquem contractum efficiendum, priuatur per iniuriam ſua libertate. Ergo debet in priſtinum ſtatum reſtitui, vt probet, vel improbet contractum per metum celebratum; deinde metus leuis aliquando non minus conturbat hominem, & impellit nolentem ad conſenſum, quàm metus grauis; ergo, &c. Hæc omnia, intelliguntur, quando metus leuis iniuſtè incuſſus eſt, & quando reuera metus cauſa eſt, ſine qua non conſentiret. Ex his inferunt hi DD. Primò, quòd ea quæ ſolo metu reuerentiali acta ſunt, poſſunt reſcindi, & eum, qui inde commodum percipit, teneri ad reſtitutionem. Secundò ſi vxor conſentiat in aliquem contractum mariti, vel promittat aliquid, vel fide iubeat, quia non audet contradicere marito, timens iurgia, & auſterum conuictum, poteſt reuocare conſenſum, & eos qui inde aliquid acceperunt ad reſtitutionem teneri. Tertiò, ea quæ per preces importunas ab aliquo obtenta ſunt, voluntate illius repugnante, & ſolùm ad repellendam moleſtiam illam concedente reſtituenda eſſe. Ita Leſſius *vbi ſuprà* ex Sylueſtro, Nauarro, Nauarra, & Sanchez, licèt hoc vltimum dictum ab ipſo dupliciter limitetur.

Sed his non obſtantibus, non deſunt Doctores contrariam ſententiam docentes, vt Medina Complutenſis *C. de reſt. q.3. cauſa 9. ver. ſi fiat remiſſio*, qui apud me inſtar multorum eſt, Baſilius Pontius *de matr.lib.4. c.10.n.5.* quia metus leuis eſt in poteſtate patientis metum, eúmque refutare poteſt: nam & is, qui operatur ex metu, non agit prudenter; quare in eius poteſtate eſt imprudentiam repellere, habétque in ſe ſufficiens principium, vt repellat & ſine metu agat. Quare voluntariè omnino videtur operari, qui eum poſſet facilè repellere, & non vult. Idem conſtat in eo, qui ab intrinſeco metum patitur. Ex qua doctrina iam facilè conſtat in promiſſione, vel donatione non euerti eo metu titulum libertatis, cùm in eius poteſtate ſit ex eo metu operari. Conſtat etiam in contractibus aliis non cenſeri facta iniuriam aliquam, cùm illam à ſe facilè repellere poſſit, ſed potiùs voluiſſe illam pati. Hæc Baſilius, qui reſpondet ad argumenta contrariæ partis, contra Sanch. & Sarmiento docet hoc eſſe verum, non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro externo, vnde ſuſtinet nullam iure ciuili reſciſſionem dari in his, quæ ex metu leui geſta ſunt; ſed ea valida ſemper iudicari, quia non eſt neceſſarium, vt eiuſmodi per metum paſſim ſubueniatur officio iudicis, cùm, vt dictum eſt, nulla, aut ferè nulla illata ſit iniuria, quæ conſiderari debeat, ob rationes allatas. Ex his apparet vtramque ſententiam eſſe probabilem. Vnde Confeſſarius, ſi pœnitens, qui intulit metum, non vult reſtituere, cum Baſilio liberabit illum à reſtitutionis pœna, ſi verò pœnitens paſſus eſt metum, & vult quæ tradita ſunt repetere, poteſt ei cum Sanchez ad hoc efficiendum licentiam præbere.

Notandum eſt hìc obiter, etiam contractum matrimonij ex metu leui initum non eſſe irritum, nec irritari poſſe; multos tradere, multos verò negare, & vtroſque probabiliter, vide Leſ. *vbi ſuprà n.47.* & alios.

An contractus lucratiui, & promiſſorij ex metu iniuſto celebrati iure naturali ſint validi, & quid de iure ciuili?

RESOL. CXVIII.

VAlde neceſſaria eſt huius rei cognitio, vt intelligamus quæ obligatio maneat in conſcientia; nam ſi contractus aliquis metu celebratus nullus eſt, nec transfert dominium, & qui contraxit, tenetur rem cum fructibus reſtituere. Igitur quod attinet ad contractus liberalis donationis, & promiſſionis, Sotus *in 4.diſt. 29. q.1.a.3.* parum minus eius quod dixerat *lib.6. de iuſt. q.1. artic.4.* docet donationem, aut promiſſionem metu iniuſto factam, validam eſſe iure naturæ, & ita tenent etiam Henriquez *lib.11.cap 8.num.4* Carbo *de reſtit.c.46. q.4.* Ledeſma *de matr. quæſt.47. art.3. dub.1. ad 3. & 4.* Sanchez *de matrim. lib.4. diſp.8. num.4.* Leſſius *lib.2. c.7. dub.6. num.37. ex l.vlt.C.de his, quæ vi*; hæc opinio eſt ſatis probabilis.

Sed alij non minus probabiliter contrariam ſententiam docent, & aſſerunt contractum liberalis donationis aut promiſſionis ex metu graui celebratum, inualidum eſſe omnino iure naturæ; ita vt neque naturalis obligatio ex eo ſequi poſſit. Et ita tenent Medina *C. de reſtit.q.3. cauſa 2. ver. ſi fiat remiſſio* Aragon *in 2.2. q.89. a.7.in dubio circa ſolutionem ad 3.concl.1.* Rebellius *part.2. lib.1.q.5.concl.1.* Molina, & Azorius, quos citat, & ſequitur nouiſſimè Baſilius Pontius *de matr. lib.4.c.6. n.4.* vbi ſolidis rationibus, vt ſemper ſolet hanc ſententiam firmat, & ad omnia argumenta reſpondet. Et relinquendo rationes à priori, probatur hæc opinio à poſteriori; nam ferè innumeri DD. admittunt, eum qui iniuſtè aliquid extorquet per vim, & metum à donante, teneri in foro conſcientiæ ad reſtitutionem. Ita Couarr. Adrianus, Sylueſter, Nauar. ipſe Sanch. & Leſſius apud Baſilium *vbi ſuprà n.6.* Ergo neque transfertur dominium, neque valet contractus; nam ſi iure naturali valeret, non eſſet obligatio reſtituendi ante ſententiam, vel poſtulationem reſciſſionis, & transferretur dominium, ſolúmque eſſet actio in perſonam, non in bona; quæ omnia ſunt abſurda. Ergo, &c. Ex his ſequitur, ait Pontius *n 8.* Leſſium parum ſibi conſtare, cùm docuit ex vna parte donationes metu extortas mero iure naturali valere, & tamen poſtea *n.44.* docet eum qui ex huiuſmodi contractu aliquid eſt aſſequutus, teneri ad reſtituendum, & eum qui vim paſſus eſt, poſſe occultè ſurripere, ſi alia via, quod donauit, recuperare non poſſit. Hæc quidem manifeſtè ſibi repugnant; nam ſi valent naturali iure; ergo etiam iure ciuili valent, vt Leſſius fatetur, donec reſcindantur. Ergo non eſt locus occultæ compenſationi; neque reſtitutionis obligationi, donec per ſententiam reſciſſio fiat, aut poſtulet is, qui vim paſſus eſt.

Neque eſt ſimile in eo qui furatur, & retinet, eſt enim in illo ſecluſa quauis lege, obligatio reſtituendi, ratione iniuſtæ acceptionis. At hic iure naturali non eſt obligatio reſtituendi ex iſtius Doctoris ſententia, cùm valeat donatio; exiſtimat enim ille Auctor, ſufficientem titulũ eſſe liberalem donationem, etiam cum coactione, & cum illa

exerceri

exerceri liberalitatem poſſe. Quare illa duo conſiſtere ſimul non poſſunt contractum valere naturali iure, & illum ante ſententiam ad reſtitutionem teneri, & coactum poſſe occultè ſurripere. Solúmque eâ doctrinâ locum eſſet iuri poſitiuo,iuxta aliquorum ſententiam. Atque eodem modo reprehendendus eſt Sanchez,qui *lib.4.diſp.8. n.4.* docet valere naturali iure, & *diſp.9.* docet eſſe obligationem reſtituendi ante ſententiam,quem in hac parte meritò reprehendit Rebellius *part.2. lib.1. q.5. num.15.* Quare quicumque hanc reſtitutionis obligationem ante ſententiam cognoſcunt, non poſſunt aſſerere dominium tranſlatum, aut ſibi non conſtant.

An verò ſupradicti contractus ex metu graui celebrati ſint iuris poſitiui diſpoſitione, ipſo iure irriti,vel reſcindendi;agit idem Pontius *loco citato c.8.per totam,* & contra Sanch. & alios firmat huiuſmodi contractus,& quidquid à liberalitate proficiſcitur,non tantùm iure naturali, ſed etiam poſitiuo nullos eſſe. Itaque actus omnes, in quibus legitimus titulus eſt donatio, vel liberalitas,ſi ex graui metu iniuſtè illato fiant, etiam iure poſitiuo ſunt irriti ipſo iure,requiritúrque iudicis auctoritas,non ad illos irritandos,ſed vt à principio ita fuiſſe declaret.

Notandum verò pro Confeſſariis ex ſupradictis.Primò, promiſſiones latroni factas propter metum iniuſtum nullam inducere obligationem ratione iuſtitiæ. Secundò, quando puella propter metum iniuſtè illatum conſentit, eſſe obligationem reſtituendi in eo, qui ſtuprum intulit. Tertiò,prorogationem,quamcunque iuriſdictionis metu exortam,nullam eſſe iure naturæ,& poſitiuo. Quartò idē dicendum de mandato ad aliquid agendum, ſi metu extorqueatur. Quintò,idem dicendum de diſpenſatione,& priuilegiis metu extortis,quandiu vel tacitè,vel expreſsè non confirmantur,nulla enim ſunt ipſo iure, quod intellige,quando verè fauores ſunt,non verò ſi ob cauſam, & obſequia præſtita compenſationis gratia conceduntur; hæc enim in eo caſu, non proficiſcuntur ex liberalitate. Sextò, idem dicendum de renunciatione beneficij per metum facta, contra Rebellium, Leſſium,& alios, quia renunciatio ex liberalitate debet oriri,& renunciatio magis ſapit gratiam, quàm iniuſtitiam, vnde non poteſt ad eius titulum ordinari,qui ex ea ratione beneficium accepit. Septimò,idem dicendum, non tantùm de abſolutione ab excommunicatione per metum extorta, ſed etiam de reuocatione cenſuræ ante diem,vel conditionem,ſub qua promulgata eſt,& de fideiuſſione, & inſtitutione hæredis, vel legatis relictis, quando hæc metu extorquentur. Et hæc omnia Baſilius Pontius *loco citato*; ſed an idem dicendum ſit in contractibus oneroſis, videbimus in ſequenti reſolutione.

An contractus oneroſi celebrati ex metu graui, ſint validi iure naturali, & quid de iure ciuili?

RESOL. CXIX.

CONtractus oneroſi dicuntur,in quibus datur res pro re,vt venditiones, promiſſiones reciprocæ de præſenti,&c. & hos eſſe inualidos,ſpectato iure naturæ,tradunt Rebellius *part.2. lib.1. quæſt.5. concl.9.n.15.* & alij penes ipſum.

Aliquibus tamen verius videtur eos contractus, in quibus datur res pro re, excepto matrimonio,validos eſſe iure naturæ, etiamſi fiant ex graui metu iniuſtè incuſſo. Et ita docet Baſilius Pontius *de matrimon. lib.4.cap.7. num.2.* qui citat Sotum, Richardum, Paludanum, Syluestrum, Nauarrum, Henriquez, Molinam, & Vaſquez. Imò Pontius *in cap.9. num.2.* plus addit, hos contractus valere etiam in iure poſitiuo,dari tamen actionem metus cauſa, & limitat hanc ſententiam tantùm in contractu ludi,& in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, quæ metu facta non valent. Itaque quoad forum conſcientiæ ante iudicis ſententiam,nulla adeſt obligatio reſtituendi in eo, qui taliter contrahendo vim intulit; quia hi contractus ſunt validi in vtroque foro, donec alter petat reſciſſionem, & ſic emptor qui metum fecit, poteſt licitè rem, retinere & fructus perceptos, donec venditor reſciſſionem poſtulet, & ita docent Pontius, & alij *vbi ſuprà.* Quæ ſunt notanda ad tollendos ſcrupulos, & onus pro illo tempore reſtituendi. Differentiam verò, quare hi contractus oneroſi validi ſint iure naturali, & poſitiuo, non autem contractus lucratiui, vt diximus in ſuperiori reſolutione, inuenies ſatis firmatum apud Pontium *locis citatis.*

An peregrinus poſſit vti indulgentia ſui territorij, ſi in loco, vbi moratur, ſeruatur ius commune?

RESOL. CXX.

EXempli gratia, Mediolani licet ex conſuetudine veſci carnibus, quatuor primis diebus Quadrageſimæ, quod iure communi prohibitum eſt; quæritur an ſi aliquis Mediolanenſis hoſpes ſit hîc Panormi,vbi ius commune viget, poſſit in illis diebus edere carnes. Negatiuè reſpondet Baſilius Pontius *de matr. lib.5.c.8. n.3.* vbi citat Suarez aſſerentem, oppoſitam ſententiam neque eſſe probabilem,neque ſecuram in praxi.

Non reticeam tamen illam docere P. Thomam Sanchez *de matrimon. tom.1. lib.3. diſp.18. num.7.* quia licèt hoc priuilegium videatur locale, ſolóque cohærens, eſt vtique tale in hoc ſenſu, vt eo gaudeant,non tantùm ibi quoquo modo exiſtentes ſed etiam qui in iure habentur pro præſentibus, ibique exiſtentibus, quales ſunt, qui breui tempore abſunt, citò reuerſuri, eo quòd illi domicilium ibi habeant. Et ita Palactus *in 4. diſt.15. diſp.8. poſt.5. concluſ. ver. at verò,* dixit Caſtellanum per Luſitaniam tranſeuntem, poſſe more ſuæ patriæ inteſtinis veſci die Sabbathi, quæ in Luſitania non permittuntur. Ita Sanchez qui etiam citat Ledeſmam *matrim. quæſt.45. art.5.punct.3. dub. vlt. §. ſecundo arguitur, & §. quibus poſitis.*

TRACTATVS SEXTVS.

MISCELLANEVS.

Notabilia quædam circa materiam duelli.

RESOL. I.

MATERIA duellorum frequenter in praxi ſolet accidere, ideo ponam hîc breuiter aliqua magis practicabilia. Dico igitur primò, quòd diffidens alterum non animo pugnandi, ſed cauſa honoris proprij defendendi, non incurrit in excommunicationem. Ita contra Peregrinum *de duello q.24.* docet Floronus *de duello c.6. §.2.* & Naldus *in ſum. ver. duellum, n.2.* imò cùm Filliucio *tom.2. tract.15. cap.5. q.5. n.113.* alibi probabiliter docui hoc eſſe verum, etiam ſi ad locum conuentum accedant abſque animo verè pugnandi,ſed tantummodo aliquos ictus inferendi, cum morali

ſecuritate, quòd nullum damnum ſecuturum, ſit, ſed pax potius inde concilianda, & ita etiam hanc ſententiam tenet nouiſſime VVolfangangus a VVorburg. *in rudimentis iuris canonici de excom. art. 5. fol. 196.*

Dico ſecundò non incurrere in excommunicationem, ſi quis ad inimicum accedat arguendo illum mendacij, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit etiam ſi hoc dicendo manum enſi apponat. Ita contra Peregrinum *quæſt. 26. num. 2.* tenet Bonacina *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 48. n. 14.* hoc enim non eſt prouocatio ad duellum facta ex condicto, ſtatuto loco, & tempore, ſed potiùs eſt iniuſta aggreſſio.

Dico tertiò, non affici excommunicatione, qui alium prouocat ad pugnandum nullo ſtatuto loco, & tempore, & hoc etiam procedit in terminis Bullæ Clemen. VIII. quidquid ſentiat Peregrinus *q. 15. n. 3. & q. 20. n. 3.* contra quem inſurgit Bonacina *vbi ſuprà, n. 15.* & alij, ex ratione *ſuperiùs* adducta; quia videlicet hæc actio non habet requiſita conſtituentia duellum.

Dico quartò, cùm quis ad locum duelli cauſa inſpiciendi acceſſit, non incurrere in excommunicationem, dummodo duellum, vel actus ad pugnandum proximus ſecutus non ſit. Ita ego olim conſului contra Peregrinum *q. 3.* Imò puto cum Leſſio *lib. 10. c. 4. dub. 11. num. 83.* & Scortia *in Bull. Pont. epitome 155. theorem. 392.* ſpectantem ex occulto duellum non incidere in excommunicationem, quòd etiam Riccius *in praxi tom. 3. reſ. 42. num. 2.* Scortia cum Reginaldo, & Sanchez tenent de tranſeunte obiter, & aſpiciente duellum; cùm non ſit ſpectator, ex induſtria, & ex propoſito.

Dico quintò, quòd qui narrat aliquod factum, ex qua narratione præuidet aliquos, qui rem illam intellexerunt, arrepturos occaſionem prouocandi ſe ad duellum, non incurrere in excommunicationem, quidquid aſſerat Peregrinus *q. 27.* & ita docet Bonacina *num. 32.* & ita ego olim in caſu contingenti determinaui cum conſenſu doctorum virorum; niſi hoc faciat, vt eos ad duellum incitet. Et ratio noſtræ ſententiæ contra Peregrinum eſt, quia iſta actio Bullæ Clem. VIII. non exprimitur, & pœnæ non ſunt extendendæ vltra verborum ſignificationem. Ergo, &c.

Dico ſextò, audientes, vel legentes ſcripta, in quibus aliqui ſe prouocant ad duellum, minimè nexu excommunicationis vinciri. Et ita ego olim conſului contra Peregrinum *q. 28.* & adducebam Comitolum *lib. 5. c. 14. n. 7.* & rationes *ſuprà* adductas, quia hoc in Bulla non exprimitur, & quia odia non ſunt amplianda.

Dico ſeptimò, quòd qui, ratam habet procurationem, vel pugnam, vel aliam actionem in Bullis Pontificis expreſſam, ſuo nomine factam, non incidit in excommunicationem; ita Floronus *c. 14. §. 3. n. 1.* quidquid aſſerat Peregrinus *q. 31. n. 3.* quia Pontifices dum volunt pœnam ad ratihabitionem extendere, hoc ſolent exprimere; adde quòd ratihabitio non comparatur mandato in pœnis, niſi exprimatur. Ergo, &c.

Dico octauò, eum qui præmiſſa ob duellum prouocatione contulit ſe ad locum conſtitutum, & altero non comparente diſceſſit, minimè in excommunicationem Gregorij XIII. incidiſſe puto, & ita contra Peregrinum *q. 45.* tenet Scortia *in Bull. Pont. epitome 155. theorem. 392.* & alij penes ipſum, quibus ego addo Megalam *in 3. part. lib. 4. c. 4. q. 2. n. 11.* Ioan. Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib. 7. ver. duellum,* Naldum *in ſum. ver. duellum, n. 6.* & Riccium *in praxi tom. 3. reſol. 52.*

Dico nonò, quod Peregrinus *q. 33.* docet duellum conſulentem incurrere in excommunicationem, etiamſi conſilium non ſit efficax, vel influat in effectum ſed contraria ſententia probabiliter ſuſtineri poteſt, vt notat Bonacina *n. 28.*

Dico decimò, conſulentem duellum non incidere in excommunicationem, etiamſi conatus fuerit influxum conſilij reuocare, ſed reipſa non reuocarit, ſcio Bonacinam *n. 36.* contrarium docere, ſed tu probabiliter noſtram ſententiam ſequi potes.

Dico vndecimò, quòd ſi incontinenti orta inter aliquos ſit rixa, vnus alterum iracundia motus ad dimicandum in certo loco inuitet, & incontinenti ibi dimicent, non incurrit in excommunicationem. Ita Flauius Cherubinus *in Bull. Pont. tom. 3. conſtit. 11. Clem. VIII. ſchol. 1.* qui citat Ludouicum Lucenſem, Farinacium, & Tuſchum, quibus ego addo Io. Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib. 7. ver. duellum,* & Riccium *in praxi tom. 3. reſol. 51.* Item ait Graffius, diffidentes ſe ad pugnandum in aliquo loco, quò ſtatim tendunt, & pugnant ibi, non incidere in excommunicationem, quia non adeſt aſſignatio temporis. Ita ille *in praxi lib. 1. c. 7. n. 22.* & Io. Franciſcum Suarez *vbi ſuprà,* ſed probabiliorem eſſe contrariam ſententiam aſſerit Bonacina *loco citato n. 7.*

Non reticeam hìc adnotare, quòd ſecundùm Layman *in Theologia morali lib. 3. tr. 3. part. 3. c. 3. n. 3.* in duobus caſibus duellum damnari non poteſt, videlicet ſi miles in exercitu, vir equeſtris in aula Regia officio, & dignitate excidere debeat ob ignauiæ, ac timiditatis notam, niſi identidem prouocanti ſe ſiſtat; vel ſi quis ab iniuſtis conuitiis, ac ſubeundo dedecore aliter ſe liberare nequeat, niſi cum prouocante congrediatur. Hæc Layman; an verò probabiliter, aliis iudicandum relinquo, mihi enim non placent, ex his quæ adduxit Reginaldus *tom. 2. lib. 21. cap. 7. num. 80.*

Nota ſecundò, contra Megalam *in 3. part. lib. 4. c. 4. q. 2. n. 13.* & Salonium *in 2. 2. q. 64. a. 3. contr. 3. concl. vlt.* poſſe Principem in caſu extraordinario ad maiora vitanda mala duellum permittere; & ita docet Scortia *in Bull. Pont. epitome 155. theorem 392.* qui citat Sanchez Valentiam, Caietanum, Sà, & Nauarrum, quibus ego addo Reginaldum *tom. 2. lib. 21. c. 7. n. 73.*

Et tandem nota tertiò pro coronide huius reſolutionis, quod nouiſſimè Franciſcus Merolla *in diſp. Theol. mor. tom. 1. diſp. 2. c. 4. dub. 10. corol. 3. num. 390.* ſic aſſerit. Quantum ad ſcripta prouocantia ad duellum, ſi loquamur de famulis ſcribentibus tantùm & non deferentibus, exiſtimo poſſe dari caſum, in quo licitum ſit famulis ea ſcribere, vt ſi aliàs eis immineret periculum mortis, vel alterius grauis nocumenti. Si verò de famulis ea ſcripta ſcienter deferentibus ſermo ſit, eſt valde probabile, id ita eſſe intrinſecè malum, vt in nullo caſu liceat, quamuis oppoſitum non ſit improbabile. Ita ille. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem materiam duelli; alias quæſtiones ex induſtria relinquimus, quia non ita in praxi facilè occurrere ſolent.

An liceat vendere credito pretio currenti tempore ſolutionis?

RESOL. II.

Affirmatiuè reſpondet Caietanus *in 2. 2. q. 78. a. 2.* & *ibidem in relect.* Franciſcus Victoria cum multis recentioribus Thomiſtis, quia tempore ſolutionis dicitur perfecta venditio. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Sotus *de iuſt. lib. 6. q. 4. art. 2.*

Sed ipſe contrariam tenet, ſi non eras ſeruaturus merces tempore ſolutionis, cum communi Doctorum. Dicendum eſt igitur, poſſe quem vendere credito pretio currenti tempore ſolutionis, ſi pro tunc ſeruaturus erat illas merces. Tamen in tali caſu rectè notat la Cruz *in direct. part. 1. pr. 7. q. 5. dub. 7. concl. 2.* poſtea de pretio deducendas eſſe expenſas, quæ faciendæ erant, v. g. pro conſeruando tritico, & pericula, ſi quæ probabiliter timentur in eius conſeruatione. Item habenda erit ratio pretij, quo res in Maio. v. g. æſtimarentur, ſi vſque tunc ſeruarentur; nam ſi mille cori tritici in Maium ſeruantur, ex copia vileſcet pretium. Hæc ille, quæ ſunt valde menti tenenda. Sed circa præſentem quæſtionem, vide

UGR Biblioteca Universitaria

Bonac. *tom* 3. *diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 29. *n.* 2. Sanchez *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 43. *n.* 27. qui etiam optimè notat, præfatos Agnos Dei retineri poſſe, poſtquam in excommunicationem incurſum eſt eos depingendo; prohibetur enim in conſtitutione illa pingere, vel retinere Agnos depictos ad vendendum, ſecus autem ſi depicti retinerentur non ad vendendum. Et hanc opinionem Sanch. probabilem putat Bonacina *vbi ſupr.* quam nouiſſimè tenet etiam Scortia *in Bull. Pont. theorem.* 330. & Fagundez *vbi infrà*; quidquid in contrarium teneat Rainerius *in catal. cenſ. c.* 9. *excomm.* 64. *in fine*, cum alijs. Vnde ego olim conſului, potuiſſe quem in donum recipere, & retinere Agnum Dei depictum, & miniatum.

Nota etiam cum Azorio, laicos non grauiter peccaturos, ſi abſque contemptu dictos Agnos tangant. Imo ego puto cum Sanchez, nullam eſſe culpam illos tangere, eo quòd vſus obtinuerit, vt à laicis etiam fœminis tãgeretur.

Et tandem non reticeam hic deſcribere verba Vincentij Filliucij *tom.* 1. *tr.* 14. *c.* 6. *n.* 93. vbi ſic aſſerit. Hæc excommunicatio à multis omittitur, & neſcitur, vt propterea crediderim extra Vrbem non fuiſſe receptam: paſſim enim cernuntur Agni Dei depicti, quos non eſt veriſimile fuiſſe depictos cum licentia Papæ. Ita Filliuc. Verùm Fagund. *pr.* 1. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 25. docet hanc excommunicationem eſſe in viridi obſeruantia; non eſt tamen Pontifici reſeruata, vt ex multis tradit Barboſa *de poteſt. Epiſc. par.* 3. *allegat.* 50. *n.* 150.

An maledictio, ſeu alicuius mali imprecatio ſit ſemper peccatum mortale?

RESOL. XIII.

HIc caſus paſſim occurrit, & nimium Confeſſarios ſcrupuloſos angit, ideo ponam hic verba Ioannis Azorij *tom.* 3. *lib.* 13. *cap.* 10. vbi ſic ait. An maledictio ſit peccatum mortale. Reſpondeo, ad hoc vt ſit peccatum mortale requiri, vt ipſa imprecatio mali ſit ex animo. Secundò, vt ſit ex plena deliberatione animi. Tertiò, vt malum, quod imprecamur alteri, ſit graue, quare ſi aliquid iſtorum deſit, erit veniale tantùm peccatum. Vnde non ſemper in mulierculis maledicentibus ſuis liberis, vel ancillis; vel in ruſticis, mulionibúſque maledicentibus ſibi, vel iumentis, aliiſve eſt peccatum mortale, quia frequenter ex ira quadam, vel ex deprauata conſuetudine maledicunt, non ex animo imprecantes malum. Item frequenter in his eſt imperfecta animi deliberatio. Item leuis quædam negligentia, vel inconſideratio in maledicendo. Ita Azorius, & ego.

An conducens operam alicuius, ſi per conductorem ſtetit, etiam ob caſum fortuitum, quominus locator operam ſuam præſtiterit, teneatur ad omnem mercedem?

RESOL. XIV.

DE hoc caſu olim mihi altercatio fuit cum quodam amiciſſimo Iuriſconſulto, qui affirmatiuam ſententiam mordicus in caſu contingenti tenebat, & rectè quidem, loquendo in foro iudiciali, ex *l. ſi addes*, §. *cùm quidam, ff. locat.* & aliis iuribus ab ipſo adductis.

Sed ego in foro conſcientiæ tunc contra Nauarrum *c.* 17. *n.* 198. contrariam ſententiam docui cum his limitationibus, ſi locator aliam non inueniſſet, mercedem, ſi mihi ſuam operam non locaſſet, aut potuiſſet inuenire ſi vellet, & omiſit, vt accidit in caſu, de quo tunc interrogatus fui, & ideo hanc ſententiam tenent Doctores; quos citat, & ſequitur Rebellius *de oblig. iuſt. p.* 2. *lib.* 14. *qu.* 14. *n.* 15. & nouiſſimè Ioannes Valerus *in differ. vtriuſque fori, ver. locatio, differ.* 3. vbi ſic ait. In facti contingentia reſpondi, cùm quidam conduxiſſet veſpere operam cuiuſdam pro die ſequenti, & ſtatim manè certiorem feciſſet conductorem ſe non indigere opera eius, non teneri ad mercedem illius diei, ſi certum erat ab illo pro eo die nullum inuenire locatorem, etiamſi non locaſſet illi operam ſuam, vel poterat ſe locare cum alio, ſi voluiſſet, vel in ſuis terris, quas habebat operari. Sic Valerus. Et ratio eſt, quia in dictis caſibus euenientibus nullam mercedem conductor amittit mea cauſa, ſed ſua culpa, quia voluit eſſe otioſus. Hinc aſſerunt aliqui, & rectè, quòd poſſeſſor malæ fidei non teneatur ad fructus, quos in veritate dominus rei non erat probabiliter percepturus, vt quam rem non locaſſet ſi habuiſſet. Vide etiam Ioan. de la Cruz *in direct. p.* 1. *pr.* 7. *q.* 7. *art.* 6. *dub.* 4. *concl.* 1.

An famulus conductus per annum, ſi diſcedat ante tempus completum, perdat mercedem?

RESOL. XV.

HIc caſus frequenter ſolet accidere, & affirmatiuam ſententiam tenet Bart. *in l. ſi vno*, §. *item cùm quidam, ff. locat.* ſed hoc procedit in foro iudiciali. Vnde in conſcientia tenetur dominus famulum redeuntem admittere, vel ei ſoluere mercedem temporis, quo ſeruiuit, etiamſi redire nolit, niſi domini multum intereſſet immoratio, & ſeruitium famuli, nam in tali caſu puto ad nihil teneri in conſcientia, ſi eius intereſſe tantum valeat, quantum id quod famulo debet. Et ita tenet Rebellius *p.* 2. *lib.* 14. *q.* 13. *n.* 18. & Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. locatio, differ.* 4. Vide etiam Azorium *p.* 2. *lib.* 2. *c.* 39. *quæſ.* 7. Ioan. Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 1. *verſ. locatio*, §. *famulo*, & alios.

Quædam practicabilia valde notanda à Confeſſariis circa famulos, & ſartores?

RESOL. XVI.

HEnriquez, Villalobos, vir quidem doctus *in ſumm. tom.* 2. *tr.* 25. *diffic.* 13. *n.* 6. ita circa famulos, & ſartores aſſerit. [Muchas vezes acontece, que los criados ſe quexan que no les pagan lo que merecen, y toman ellos ſecretamente algo de mas por via de recompenſa, y aun los oficiales tambien, ſe quedan por eſſo con ſobras, ò retazos de la obra, quanto è eſto digno que eſtos criados cometen hurto, ſi no es que los hagan ſeruir por fuerza, ò engaño. La razon es, porque ſi el ſalario llega al infimo precio juſto, baſta que no les deuen mas, y ſi no llega y no les coſta, cierto es, que no lo podran tomar; y quando dixiſſen, que no llega ad infimo precio, parece que no ſe les puede creer, porque ſi elloz hallaram otro que les diera mas, no ſeruieran aquel amo, y pues no le harlan ſon como mercaderias, que ſe ruega con ellas, y pro eſſo valen menos, que los ſeruicios valem menos por falta de amos, como las mercaderias, por falta de compradores, y anſi no tienen de que ſe quexar. Y ſi dicen con mas fidelidad y puntualidad, reſpondeſeles, que no merecen mas en dinero, ſi no en otros agradecimientos. Confirmaſe eſto, porque en eſte caſo no tuuiera el amo al criado ſi entendiera que le coſtaua tan caro, y es contra razon querer que otro compre ò alquile por el precio que el no quiere, y anſi rariſſimas vezes ſe puede juſtificar eſta recompenſa de los criados, ſi no es que intervenga miedo, ò fuerza. Lo que toca à los oficiales, que de ordinario ſon los ſaſtres, y otros ſemejantes ſe ha de juzgar por el miſmo camino, y anſi no pueden recompenſar el precio por dezir que les dan poco por lo que hazen, ſino huuieſſe miedo, ò fuerza, y en lo que toca à las ſobras, y retaços con que eſtos algunas vezes ſe quedam. Mi parecer es, que quando ſe entiende de la voluntad preſumpta del ſeñor de la obra, que no quiere

que le bueluan las ſobras ſe podran quedar con ella, y tal creeria y o que es quando fueſſe de poco valor lo que ſobra, como ſuelen ſer las cernaduras, y lo que queda de los huecos de la ropa que hazen, porque todos ſauen que quada eſſo y nadie lo pide; mas ſi quedaſſe coſa de conſideracion, como es algun pedazo entero que puede ſeruir, no ſe pueden quedar con elle, y anſi quando les pide vno que ſaquen el paño, ò ſeda, que es meneſter para vna jupa, y ellos piden mas de lo neceſſario, porque aya ſobras no tienen eſcuſa que es hurto manifieſto.

Hæc omnia Villalobos, qui citat Sotum, & Rebellium. Non deſinam etiam hic adnotare Ioann. Valerum *in differentiis vtriuſque fori. ver. locatio, diff.* 8. *num.* 1. dicere quòd dominus etiam in foro conſcientiæ non teneatur ſoluere iuſtum pretium ſaltem infimum ſi famulus iuſta de cauſa noluit aliis ſeruire, & dominus non refutaſſet illius ſeruitium etiam pro iuſto infimo pretio ſi famulus inſtitiſſet, aliàs ſecus; quia ſcienti, & conſentienti nulla fit iniuria; ergo nulla eſt ratio, quæ faueat famulo ad conquerendum de domino, nec de diminutione pretij, & conſequenter nullo modo poteſt ſe compenſare. Imò plus addit Valer. *num.* 2. nempe quòd cùm famulus facit aliqua grandia, & extraordinaria ſeruitia excedentia pretium conuentum, tunc dominus ex gratitudine, & honeſtate, & debito morali, non tamen legali, tenetur ad æquiualentem ſatisfactionem; & iſto in caſu non poteſt famulus ſibi facere vllam compenſationem. Hæc omnia Valerus, quæ multum dominis erunt plauſibilia. Sed aduersùs illos pro famulis inſurgit Rebellius *lib.* 14. *q.* 15. *n.* 9. *& ſeq.* cum Vaſqu. *opuſc. de reſtit. c.* 5. §. 1. *dub.* 10. *n.* 57. & aliis.

An ob ſterilitatem agri fortuitam ſit aliquid remittendum agricolis de penſione agri?

RESOL. XVII.

Dicitur ſterilitas fortuita, quæ prouenit ex inſolito calore, frigore, tempeſtate, nimia pluuia, locuſtis, & ſimilibus, ſecluſa negligentia culturæ, & debilitate terræ; & nota cum Armilla *ver. locatio, n.* 16. & Doctoribus citandis, quòd ſterilitas hæc eſt, quando ex tribus partibus ſolitis colligi, non colligantur vix duæ. Hoc ſuppoſito, ſic reſpondeo ad caſum propoſitum, quòd ſi ſterilitas ſit tanta, vt non compenſetur ex fertilitate præcedentis, & ſequentis anni, fiet agricolæ aliqua remiſſio penſionis ad arbitrium boni viri, ſecus autem ſi compenſetur. Vt ſi in anno præcedenti, & ſequenti plus ſolito tertia pars colligatur. Vnde etiam dicendum eſt, quòd ob fertilitatem fortuitam augenda eſt penſio pro rata aucti fructus. Et hæc omnia docet Ioan. de la Cruz *in direct. p.* 1. *præc.* 7. *q.* 7. *art.* 6. *dub.* 5. *concl.* 1. & aliis.

Sed difficultas eſt, quando conductor renunciauit omni caſui fortuito, & in foro iudiciali conducens poſſeſſionem aliquam, v. g. per tres, aut quatuor annos, vel locans fructus alicuius Epiſcopatus, vel dignitatis, aut canonicatus, & renuncians omni caſui fortuito, & qui contingere poteſt, etiam rariſſimè, quod eſt ſolitum apponi per notarios in inſtrumentis locationum, & conductionum, tenetur ſoluere omnem penſionem, etiamſi ex aliquo euentu, & fortuna etiam inſolita nullos fructus dignitatis, vel ex illa poſſeſſione colligat. Et hoc, vt dixi, certum eſt in foro iudiciali, *ex l. licet, C. de locat.*

Sed quid dicendum in foro conſcientiæ? Io. Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. locatio, differ.* 6. negatiuam ſententiam tenet, quia locator ex natura contractus debet agnoſcere caſus fortuitos, & diminutionem fructuum, & penſionis, vnde debet remittere de penſione, quod iuſtum fuerit arbitrio boni viri. Alias rationes videbis apud ipſum, & apud Comitolum *lib.* 3. *q.* 29. *n.* 4. Rebellium *p.* 2. *lib.* 14. *q.* 7. *n.* 4. & alios.

Verùm ad hanc quæſtionem ita reſpondet Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tr.* 25. *diffic.* 6. *n.* 6. [Quando el que recebio en arrendamiento la heredad, renuncio los ſucceſſos futuros, tambien tiene obligacion à pagar por entero, pues ſe concerto aſſi. Mas ha ſe de aduertir, que en eſto caſo ay duda ſi el que renuncio los caſos fortuitos, es juſto renunciar no ſolo los ordinarios que en la tal tierra ſuele auer, ſino tambien los extraordinarios que nunca en aquella tierra ſucedieron ni ſe penſaron. La mas comun, y à mi parecer mas probable es, que no es juſto renunciar los tales ſucceſſos. La razon es porque no parece que quiſo eſte renunciar, ſino ſolo los caſos fortuitos acoſtumbrados, ſaluo ſi renuncia los acoſtumbrados, y los no acoſtumbrados, haziendo eſpecialmente mencion dellos.] Sic Villalobos, & ego. Vide etiam Gomez *lib.* 2. *var. c.* 3. *n.* 19. Valaſcum *de iure emp. q.* 26. *n.* 35. & alios.

An venationes licitè per dominos terrarum prohibeantur?

RESOL. XVIII.

Aduersùs has prohibitiones inuehitur Hoſtienſis *in c. non eſt, de decim.* Decius *conſ.* 197. *n.* 2. Thomas Grammaticus *deciſ.* 67. *num.* 12. Gulielmus de Benedictis, *in c. Raynutius, ver. & vxorem, n.* 336. Tiraquellus *tr. de nobil. c.* 37. *n.* 150. & alij.

Sed ego puto licitè fieri quando talis prohibitio fieret ex iuſta cauſa, publicam vtilitatem concernente, vel quando Princeps ſupremus cauſa ſolius recreationis prædictas prohibitiones fecerit, dummodo moderatas illas faciat. Ita Sotus *de iuſt. lib.* 4. *quæſt.* 6. *art.* 4. qui tamen eamdem facultatem aliis dominis inferioribus non concedit, ſed Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. peccatum, differ.* 16. putat etiam magnates ob prædictas cauſas poſſe licitè eaſdem prohibitiones facere, ſed reſtrictius quàm Principem ſupremum, vt habet conſuetudo. Ita ille, & Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tr.* 10. *diffic.* 16. *n.* 7. aſſerit quòd [qualquiera perſona puede prohibir que no ſe caze en ſu propria heredad, y por eſte camino los ſeñores vedan que no cazen en ſus montes.] Vnde ego olim ex hoc principio defendi quemdam magnatem à quadam indiſcreta murmuratione cuiuſdam Religioſi, qui tantùm Summas veteres habebat.

An venatio ſit Clericis licita?

RESOL. XIX.

Ad hoc quæſitum negatiuè reſpondet Ioan. Franc. Suar. *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 2. §. *Clericus*, vbi ſic ait: Venatio ſine ſtrepitu etiam Prælato eſt licita cauſa recreationis, etiam cum canibus, modeſtè. Panorm. *in c.* 1. *de cler. venat.* Hoc tamen dictum videtur contra *dict. c.* 1. vbi Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis, ne canes, aut accipitres ad venandum habeant; & *c.* 2. *eodem tit.* interdicuntur venationes, & ſyluaticæ vagationes cum canibus. Idem habetur *c.* 1. *ne cler. vel. mon.* Ita Suarez.

Sed ego puto cum Panormitano, venationem clericis recreationis cauſa non eſſe prohibitam, dummodo non ſit omnino clamoroſa, ſed modeſta, nempe cum retibus, vel laqueis, atque etiam cum aliquibus canibus. Imò ſi eſſet omninò clamoroſa, ſi tamen raro fiat cauſa recreationis, non eſſe peccatum mortale exiſtimo, ſecus autem ſi frequens. Et ita docet Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. peccatum, differ.* 20. Rebellius *lib.* 1. *quæſt.* 14. *num.* 10. & alij.

An vineas ingredientes poſſint licitè & impunè vuas comedere?

RESOL. XX.

Affirmatiuè reſpondet Ioan. Valer. *in differentiis vtriuſque fori, ver. peccatum, differ.* 23. vbi ſic aſſerit.

Vnicuique

UGR Biblioteca Universitaria

Vide Molinam *diſp.* 355. Medinam *de reſt. q.* 38. Rebellium *part.* 2. *lib.* 9. *q.* 11. Aragon. *in* 2. 2. *q.* 77. *art.* 4. & ibidem Salonium *contr.* 22. & alios.

Notandum eſt etiam cum Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tr.* 11. *diffic.* 6. *n.* 3. [que no as licito vender el trigo apreciado al precio, que vale al preſente, con pacto de que ſe pague para tal tiempo en trigo, ò en dinero, como mas quiſiere el que le vende; porque en tal caſo el que vende poſuit ſpem in tuto, eſto es que aſſegura ſu negocio, y no ſe pone a peligro de perder, pues ha de eſcoger; y el otro ſi.] Ita ille, & ante illum Rebellius *part.* 2. *lib.* 9. *q.* 11. *n.* 12. in quo multi Barones, & negotiatores miſerrimè decipiuntur.

An qui bona fide expendit monetam falſam, teneatur ad reſtitutionem.

RESOL. III.

HIc caſus frequenter accidit, Syluester. *ver. falſarij. q.* 6. & Angelus *eodem ver.* §. 4. aſſerunt, quòd ignoranter accipiens falſam monetam, & ſcienter expendens, tenetur damnificato ad reſtitutionem. Igitur ex eorum ſententia, ſi eadem bona fide in alium tranſtulit, non tenetur.

Sed contrariam docet Petrus Nauarra *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 312. error enim meus, ait ille, nulli nocere debet, ſed error ſuos tenere debet auctores. Idem docet Nauarrus *in man. cap.* 17. *n.* 167. Vtraque opinio eſt probabilis.

An teſtis teneatur reſtituere danti, ſi quid accepit pro veritate dicenda, & iudex pro iuſta ſententia ferenda?

RESOL. IV.

AFfirmatiuè reſpondet Aragon. *in* 2. 2. *q.* 75. *art.* 4. Nauarra *lib.* 4. *c.* 2. *n.* 34. Rebellius *lib.* 18. *q.* 10. *n.* 8. Toletus *lib.* 1. *c.* 21. Nauarrus *c.* 17. *n.* 34. *&* 96. & alij communiter; ſed hi Doctores intelligendi ſunt, quando datur aliquid ad dirimendam vexationem: ſecus autem ſi detur ad alliciendum animum iudicis ad iuſtam ferendam ſententiam, aut ex mera liberalitate; nam in tali caſu teſtis, & iudex poteſt recipere, nec tenetur danti reſtituere, quod eſt valde notandum ad tollendos ſcrupulos; & ita hanc ſententiam alibi etiam docui, & etiam docet Ioan. Franciſcus Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 5. §. *cui reſtituendum, ver. quod accepiſti, & lib.* 10. §. *iudicium, ver. Iudex poteſt*, vbi citat Sayrum, Molinam, Medinam, & alios.

Nota etiam quòd ſententiam affirmatiuam Sotus *de iuſt. lib.* 4. *q.* 7. *a.* 1. *ad* 2. & Azorius *part.* 3. *lib.* 4. *c.* 21. *q.* 6. intelligunt, ſi accipias ab eodem, non verò ſi accipias ab alio, nam in tali caſu non teneris reſtituere. Et ratio eſt, quia licèt ex iuſtitia obligeris, v. g. ad bonum Petri, non tamen teneris ex iuſtitia id facere in gratiam Pauli, à quo donum accepiſti. Ergo, &c. Verum hæc ſententia diſplicet Leſſio *lib.* 2. *c.* 14. *dub.* 9. & aliis.

An quis poſſit per partes reſtituere?

RESOL. V.

SEcundum mentem Nauarri *c.* 17. *n.* 65. Angeli *ver. reſtitutio vlt.* §. 5. Antonini *part.* 2. *tit.* 2. *c.* 8. & Petri à Nauarra *lib.* 4. *c.* 4. *dub.* 15. qui poteſt ſtatim totum reſtituere, ſed non vult, niſi per partes ob aliquod emolumentum inde ſibi proueniens, poteſt abſolui, ſi creditor nolit concedere dilationem parum ſibi nociuam, & Confeſſor probabiliter credat, quòd negata abſolutione, & dilatione, nunquam, vel non ita vtiliter reſtituet.

At alij docent huiuſmodi non eſſe abſoluendum, nec Confeſſarium poſſe dilationem concedere. Ita Aragon & Salonius *in* 2. 2. *q.* 62. *art.* 8. Medina *de reſt. q.* 5. *dub.* 3. Corduba *in ſum. q.* 68. *punct.* 2. Sotus *de iuſtitia lib.* 4. *q.* 8. *a.* 4. Sayrus *in Claui Reg. lib.* 10. *tr.* 5. *c.* 5. *dub.* 5. Molina *de iuſt. tr.* 2. *diſ.* 756. & alij. Et ratio eſt, quia eo ipſo quod reſtituere non vult niſi per partes, cùm teneatur, & poſſit totum reſtituere, verè conſentit in detentionem iniquam illius reſidui, ratione cuius manet in peccato, & conſequenter eſt incapax abſolutionis. Ergo, &c.

Nocens alteri in re, ad quam erat ſolùm in potentia, ad quid teneatur reſtituere?

RESOL. VI.

SI damnum, v. g. ait Sayrus *in Claui Regia lib.* 10. *tr.* 4. *c.* 1. *n.* 6. cum culpa datum eſt in ſeminibus, & plantis, ſi ſint in proxima diſpoſitione, reſtituendum, ac ſi eſſent matura, deductis expenſis; ſecus ſi adhuc longè diſtabant. Ita Sayrus. Alij etiam, vt Sotus *de iuſt. lib.* 4. *q.* 6. *a.* 3. Aragon, Bannez, & Solonius *in* 2. 2. *q.* 62. *a.* 4. in reſponſione huius caſus aliquas diſtinctiones adhibent, quas apud ipſos videre potes. Mihi, verò ſententia Leſſij *lib.* 2. *c.* 11. *dub.* 19. probabiliſſima videtur, qui abſolutè negans prædictas diſtinctiones, docet huiuſmodi inferentem damnum, ſiue ex malitia, ſiue ex negligentia, teneri tantùm ad æſtimationem temporis præſentis.

An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes afficiat contrauenientes ex ignorantia affectata?

RESOL. VII.

AFfirmatiuam ſententiam tenet Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 5. *part.* 1. *c.* 5. *n.* 8. Suarez *in* 3. *part. to.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 10. *n.* 1. Henriquez *lib.* 13. *c.* 23. *n.* 3. Sanchez *de matr. lib.* 9. *diſ.* 32. *n.* 40. Molina *tract.* 5. *diſp.* 71. *num.* 13. Graffius *in deciſ. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 83. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorantia affectata æquiparatur ſententiæ, vt patet *in c. eos qui, de tempor. ord. in.* 6. ibi *ſcienter, ſeu affectata ignorantia.* vbi gloſſa *in verſ. ſcienter.* Hæc opinio eſt probabilis.

Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuetur Sanchez ſe retractans *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 38. Filliucius *tom.* 2. *tr.* 22. *c.* 6. *n.* 205. Bonacina *de cenſ. diſp.* 2. *q.* 5. *punct.* 4. *n.* 9. Duardus *in Bull. Cœn. lib.* 2. *q.* 36. *n.* 3. & alij quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda vltra proprium ſignificatum, ſed qui operatur cum ignorantia affectata, non operatur ſcienter. Ergo non incurrit in excommunicationem contra aliquid ſcienter facientes, latam, & hoc procedit, ſiue ignorantia affectata ſit iuris, ſiue facti. Vnde ex his aliqui docent legentes libros hæreticorum ignorantia affectata, non incurrere in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes: licèt alij hoc non approbent, quia putant excommunicationes Bullæ Cœnæ non eſſe pœnales, ſed fauorabiles; cùm ſint latæ principaliter in fauorem Dei & animarum. Vtraque opinio eſt probabilis.

Notandum eſt etiam ex ſupradictis à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ex ignorantia craſſa, ſiue ſit iuris, ſiue facti violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere. Et hanc ſententiam ex pluribus Doctoribus probat nouiſſimè Merolla *in diſp. Theol. mor. diſp.* 1. *cap.* 2. *dub.* 6. *n.* 232. cui ego addo doctum Anguianum *de legibus tom.* 1. *lib.* 4. *contr.* 4. *n.* 18. quidquid in contrarium aſſerant Doctores citati per Tiraquellum *tr. de pœnis tempor. cauſa* 13. *num.* 22. qui poſt gloſſam *in c. finali, de offic. delegati in* 6. inaduertenter tradiderunt pœnas contra neſcientes præſcriptas obtinere, ideóque contra ignorantes per ignorantiam craſſam. Sed tu noſtram ſententiam tene. Notentur hæc à Confeſſariis; nam ex illis multos ſcrupulos ſedabunt. At poſt hæc ſcripta inueni omnia ſupradicta docere

docere iterum doctum Bonacinam *in Bull. Cœnæ tom.3. diſp.1.q.2.punct.4.num.9.*

An actus, qui eſt cauſa omiſsionis culpabilis, ſit peccatum diſtinctum ab ipſa omiſsione?

RESOL. VIII.

VT ſi quis ita ſtudio ſit intentus, vt relinquat audire Miſſam, an iſtud ſtudium ſit in ſeipſo peccatum, & contineat in ſe deformitatem diſtinctam à malitia omiſſionis Miſſæ? Negatiuè reſpondeo cum Vaſquez *in part.2. diſp.93.c.3. n.20* Becano *part.2. Theol.ſcholaſt. tr.2 c.3.q.5.* & aliis. Dico igitur tam voluntatem expreſſam omittendi, quàm opus, quod eſt cauſa omiſſionis, non ſolùm non eſſe peccata diſtincta ab ipſa omiſſione, verùm etiam neque eſſe peccata commiſſionis, ſed omiſſionis tantùm, quidquid aſſerant in contrarium Salas *in par.2.tr.13.diſp.2.ſect.7.* & 8. Valentia *tom.2. diſp.6.q.1. punct.4.*& alij. Vnde ſatis eſt,vt quis dicat in confeſſione, Miſſam non audiui, nec opus eſt cauſam exprimere omiſſionis Miſſæ, vel voluntatem expreſſam omittendi, quæ omnia ſi eſſent peccata commiſſionis, deberent in confeſſione explicari.

Sed hic obiter poſſet quis curioſè inquirere,an actus, qui fiunt ab operante poſt propoſitum omittendi præceptum,vt ſi quis, v.g. proponeret omittere Miſſam propter pigritiam, aut aliam cauſam, poſtea tempore celebrationis Miſſæ domi ſtuderet,aut ambularet,an,inquam, hi actus dicantur cauſa omiſſionis Miſſæ, & conſequenter ſint peccata. Negatiuè reſpondet Medina *in part.2. q.71.art.5. dub.2.* Aluar. *in part.2. diſp.126. n.2.* Salas *in part.2.tr.13. diſp.2 ſect.6.n.102* licet contrarium aſſerat Valentia *tom.2. diſp.6.q.5. punct.* 4. Sed tu circa præſentem quæſtionem Vide Filliucium *tom.2.tr.21.c.7. n 268.* Layman *in Theol. mor.lib.1. tr.3. c.4.n.* 43. Becanum *vbi ſupra, c.2.n.5.& 6.* & illos ſequere.

An in dubio circa diſpenſationem matrimonij diſpenſatio cenſenda ſit valida?

RESOL. IX.

HIc caſus frequenter poteſt accidere, vt ſi, v.g. cauſa tacita, vel falsò inter alias veras expreſſa ſit finalis, quæ vitiat diſpenſationem, vel tantùm impulſiua, quæ non vitiat; item quando dubium eſt, an ſatis probetur veritas narratorum in ſupplicatione, &c. & negatiuam ſententiam docet Coninch. *de Sacram.diſp.33.dub.6.n.9.* vide etiam Gutierrez *lib 3.pract.qq.quæſt.17.n.115* Menochium *vol.3. conſ.272.n.57.* Barboſam *part.1. leg.1. n.84. pro. ſolut. matrim.* & alios penes ipſos. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuetur Salas *de legibus, diſp.20.ſect.15. n.122.* Sanchez *de matrim. lib.8. diſp.21. n.25.* & alij, quia in dubio ſemper præſumitur actus validus, *c. Abbate. de verſ ſignificat.* & conſequenter dicendum eſt, quod poſſeſſio ſit pro valore actus, & in dubio cauſa præſumitur ſemper impulſiua, Cæteras rationes videbis apud Sanchez, adi illum, & non pigebit. Vide etiam Riminaldum *volum 3. conſ.375.n.17.& vol.5.conſ.562.n.16.& ſequent.* & Bonacinam *de leg b.tom.2. diſp.1.q.2. punct.6.n.4.* hanc ſententiam docentes.

Verùm poſt hæc ſcripta inueni nouiſſimè Franciſcum Merollam *in ſuis diſp.Theol.mor.tom.1.diſp.3 c.3.diffic.3.corol.14.n.178.* negatiuam ſententiam aduersùs Sanch.docere; ſed ego his non obſtantibus,non diſcedo ab eius ſententia affirmatiua,quam præter citatos Doctores,etiã docet,& ſuſtinet amiciſſimus Pater Sanctarellus *to.1.variar. reſol. q.59. per totam.* Dico igitur, quòd quando dubitatur an diſpenſatio ſit valida an ſubreptitia,præſumendum eſt, quòd ſit valida; nam in re dubia iudicandum eſt in fauorem actus.Ideo hæc omnia Confeſſarij mente teneant, nam, vt dixi, pluries hæc dubitatio in facti contingentia poteſt accidere, & ſecundùm hanc opinionem conſulentes,ſeu pœnitentes à multis laboribus liberabuntur.

An in contractibus gratia vtriuſque contrahentis celebratis, ſi aliquod damnum contingat ſine culpa illius, diuidatur inter vtrumque?

RESOL. X.

REſpondeo negatiuè in foro externo ſecus autem in foro conſcientiæ, in quo contractus, vbi vtriuſque vtilitas vertitur, vt in empto, locato, pignore, ſocietate, &c. ſi res perit ſine culpa vnius ex contrahentibus,damnum diuiditur inter ambos, quia cùm gratia vtriuſque ſit contractus, & vnuſquiſque percipiat ex eo commodum, videtur iuſtum, vt etiam participet vterque partem damni.Et ita hanc ſententiam docet Paludanus *in diſt.15. q. 2. art. 2. concl. 5. in fine* quem citat,& ſequitur doctus Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori,ver. damnum differ.* 4. ita in facti contingentia conſuluit, ſic enim ait. Hinc collige reſponſum ad dubium, ſuper quos elapſis proximè menſibus fui conſultus;quidam enim multo locauerat equum cuidam ſcholari, & in itinere equus accepit plagam in dorſo præter culpam ſcholaris conductoris, ex qua poſt iter peractum mortuus eſt equus in domo domini ſui locatoris.Petebat dominus à ſcholare medietatem valoris equi;ſcholaris recuſabat, dicens ſe nihil debere, cùm ex nulla ſui culpa equus, interiiſſet. Reſpondi in foro fori ſcholarem nihil debere, ſed in foro conſcientiæ teneri ad medietatem valoris equi. Quorum nunquam obliuiſcaris, quia caſus hic, & alij ſimiles ſunt quotidiani. Ita Valerus,& ego.

His diebus interrogatus fui, an qui vulgò Sigitteri *vocantur, poſſint conducere concubinam in domum amaſij?*

RESOL. XI.

HIc caſus frequenter accidit, & tunc affirmatiuam ſententiam aliqui probabilem eſſe dixerunt ex auctoritate Azorij. *tom.2.lib.12.c.vlt.q.8* aſſerentis licitum eſſe famulis deducere concubinam in domum heri, vel alium locum,in quo peccaturus eſt. Sed quia in iſto caſu Azorij adeſt tantùm ſimplex comitatus, & non concurſus phyſicus,vt in caſu,de quo loquimur,ideo tunc adduxi Franciſcum Merollam *in diſp. Theol.mor.tom.1 diſp.2. c.4.dub.10.corol.3.n.280.*vbi ſic ait. Ex hoc colligitur quid dicendum ſit de aurigis deferentibus meretricem ab vno loco ad alium, quam ſciunt illuc petere ad peccandum: hi enim regulariter excuſantur à peccato,quia adeſt cauſa non amittendi lucrum, quod ex eo miniſterio comparant, Ita ille, & ego.

An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos.

RESOL. XII.

NEgatiuè reſpondet Pater Azorius *tom.1. lib.9. c.9. poſt.q.5.ver.quæres,* etiam ſi vendantur tantùm ratione materiæ,ex quadam conſtitutione Gregorij XIII. quæ incipit,*omni arte audit,*&c. apud Quarantam *in ſum. Bull. ver. Agnus Dei* Laurium *de Iubilæo.c.23.n.*88.& alios.

Verùm ſi ſint alibi, & non minio confecti,poſſe vendi ſine vllo ſcrupulo ratione materiæ, ac laboris, & impenſarum in eis aſportandis, docent Flauius Cherubinus *in comp. Bull. tom.2. conſt. 2. Gregorij XIII. ſcol.1.* Naldus *in ſum. ver. ſacrilegium.num.9.* Homobonus *de exam. eccleſ. part.2. tr. 9. c.5. q.9.* Villalob. *in ſum. tom.2.tr.37. diffic.11. n.4.* Suarez *de Relig. tom.1. tr.3.lib.4. c.14. n 6.*

Bonacina

UGR Biblioteca Universitaria

vnicuique licitum eſt in foro conſcientiæ ingredi vineam ad vnam, aut alteram vuam ibidem comedendum, modò foras non exportet. Ita notat gloſſa, *in c. omnes leges, diſt. 1. §. ius eſt*, quam allegat Cæpol. *de ſeruit. ruſt. præd. c. 20. n. 3.* vbi dicit idem ſeruari de conſuetudine; imò ex Couarruuia *in reg. peccatum. 2. p. §. n. 3.* & Ripa *in l. damnum, col. 2. ff. de damno infect.* addit etiam licere viatori, vuas, quas ad comedendum accepit, vel in vinea, vel in via ipſa comedere, etiamſi ſine neceſſitate famis eas accipiat; adducit textum Deut. 23. *Ingreſſus vineam proximi tui, comede vuas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum.* Hæc omnia Valerus, & ante illum Cou. *in reg. peccatum, p. 2. §. 1. n. 3.* Quorum opinio ſi eſſet vera, væ, væ vinearum dominis, & quidem neſcio quare hoc priuilegium habere debeant comedentes vuas; & non ficus poma, pyra, &c.

Stabularij, nautæ, & caupones ad quam culpam teneantur?

RESOL. XXI.

Reſpondeo, quòd licèt ſupradicti ſicut omnes, qui depoſito pro mercede res alienas recipiunt, in foro externo de omni culpa, etiam leuiſſima teneantur ex *l. & ita, at hoc ff. naut. caupo.* & hoc ne hoſtium fraudibus pateret.

Attamen in foro conſcientiæ puto ſolùm de dolo & leui culpa ratione contractus, vel quaſi contractus teneri, & ita in terminis docet Rebell. *p. 2. lib. 1. q. 10. n. 11.* & alij, quod eſt valde notandum à Confeſſariis.

An interficiens aliquem non habentem filios, aut alios cognatos intra tertium gradum, teneatur ad aliquam reſtitutionem?

RESOL. XXII.

De hoc caſu in facti contingentia olim interrogatus fui, & negatiuè reſpondi, quia interficiens hominem non habentem filios, aut fratres hæredes, ſed alios, non ita cõiunctos, non tenetur aliquid reſtituere ratione dicti homicidij; quia in cõſcientia circa extraneos hæredes nullum damnum conſiderari poteſt, vigore cuius teneatur homicida ad aliquam reſtitutionem, cùm defunctus, ſi adhuc viuus eſſet, non teneretur eis alimenta præſtare. Et ita hanc ſententiam tenet Mercatus *tr. 4. de reſtit. c. 6.* & Ioan. Valer. *in differentiis vtriuſque fori, ver. Reſtitutio, differ. 8.* qui plus addit cum Soto *lib. 4. de iuſt. q. 6. art. 3. ad 3.* nempe, nec fratribus in tali caſu deberi aliquid in foro conſcientiæ, quidquid ſit in foro iudiciali.

Conſilium dans ad damnum faciendum ad quid reſtituere teneatur?

RESOL. XXIII.

Hic caſus frequenter ſolet accidere, & de illo ego alibi fuſiùs. Ideo nunc breuiter aſſero quòd vbi conſilium non fuit efficax, nec cauſa efficiens, ſed ſolùm excitans animum iam paratum, tunc conſulens ad nullam tenetur reſtitutionem, & ideo gloſſa 1. *in c. de cætero, de homicidio*, dicit, tum quem dici dediſſe cauſam damni, ſi propinquam cauſam dedit, ſecus ſi remotam, qualis eſt mouens tantùm per ſuum conſilium, ſine quo aliàs res efficeretur. Vide etiam aliam gloſſam *ver. ſimplici in c. felicis. §. illud, de pœnis lib. 6.* & Rebellium *p. 1. lib. 2. q. 14. ſect. 3. à n. 17. vſque ad n. 25.* cum aliis.

Sed difficultas eſt de aliis conſulentibus, ſeu conſiliariis ad contractus, & alia negotia. Et quidem ſi conſilium fuit datum ab idiota, vel alio quocumque bona fide, ſine dolo, aut fraude, non tenetur in vllo foro; fallit tamen ſi haberet officium conſultoris, vt in Aduocato, dummodo recipiat ſalarium, aliàs non puto teneri ex ſimplici conſilio, quod eſt valde notandum. Et ita Ioan. Valer. *in differentiis vtriuſque fori, ver. reſtitutio, differ. 13. n. 2.*

An ſi quis haberet voluntatem committendi omnia peccata venialia, peccaret mortaliter?

RESOL. XXIV.

Affirmatiuam ſententiam docet Sanch. *in ſum. tom. 1. lib. 1. c. 5. n. 4.* & alij, ac proinde peccat mortaliter, qui apud ſe ſtatuit nullum veniale vitare. Probatur hæc opinio. Primò qui vult ſe exponere proximo periculo peccati mortalis, peccat mortaliter, ſed qui vult committere omnia peccata venialia vult, ſe exponere proximo periculo peccati mortalis. Ergo peccat mortaliter. Vnde Sot. *in 4. diſt. 16. q. 2. ar. 1. §. hic animaduertendum eſt*, licèt cum aliqua formidine, ſic ait. Forſan eſt mortale contemnere omnia venialia, ratione imminentis periculi. Secundò probatur, quia Religioſus tenetur progredi in via perfectionis, & peccat mortaliter, ſi nolit obſeruare omnes regulas, licèt non obligent ſub mortali. Ergo etiam tenebitur ſub mortali non velle omnia venialia. Et ideo Sylu. *ver. Religio 1. q. 12.* aſſerit, in Religioſo ſancti Dominici eſſe mortale velle tranſgredi, omnia principalia ſtatuta, quibus peruenitur ad perfectioné. Hęc opinio propter hæc argumẽta eſt probabilis.

Sed negatiuam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam nouiſſimè tuetur doctus Iacob. Granad. *in part. 2. D. Thom. contr. 6. tr. 2. diſp. 2. ſect. 7. per totam.* Et ratio eſt, quia committere omnia peccata venialia, etiamſi id foret poſſibile, non eſt peccatum mortale; nam eo ipſo quod venialia ſint, ſunt leuis, & non mortalis offenſa. Ergo non erit peccatum voluntas committendi omnia venialia. Probo conſequentiam. quia malitia interni actus voluntatis deſumitur ab obiecto, prout proponitur à ratione; ſed obiectum huius internæ voluntatis ſunt omnia venialia, & nulla maior malitia proponitur à ratione præter malitiam venialem. Ergo interna voluntas committendi omnia venialia, non poteſt eſſe culpa mortalis. Reſponſiones verò ad argumenta affirmatiuè ſententiæ inuenies apud Granadum *vbi ſupr. n. 62. & ſeq.*

Notandum eſt hìc à fortiori ex ſupradictis, quòd ſi quis voueat quotidie, v. g. per integrum annum recitare ſemel ſalutationem Angelicam, ita vt ſingulæ ſalutationes ſint aſtrictæ ſingulis diebus, non peccat mortaliter, etiamſi nunquam illam recitet, imò etiamſi ſtatuat in toto anni exordio numquam illas ſalutationes dicere. Et idem dicendum eſt de voto elargiendi quotidie modiciſſimam eleemoſynam, huic, vel illi pauperi pro libito elargientis; ſecus autem, ſi vni determinato pauperi, qui promiſſionem iſtam acceptaſſet, & conſequenter haberet ius ad magnam qnantitatem, licèt ſingulis diebus modica eſſet. Ita Granadus *vbi ſupr. ſect. 6. n. 56.* qui citat Sanchez, Vaſquez, Azorium, & alios.

An detur caſus, in quo vltima acceptio rei ablatæ complens materiam notabilem, non ſit peccatum mortale?

RESOL. XXV.

Affirmatiuè reſpondet Grenado *in part. 2. D. Thom. contr. 6. tr. 2. diſp. 2. ſect. 3. num. 51.* vbi ſic aſſerit Cùm quis committit vltimum furtum, ſi habet animum citò reſtituendi vltimum illum obolum, aut aliquid aliud, ita quòd non velit retinere ſibi notabilem quantitatem, non peccabit mortaliter in illa vltima acceptione complente materiam notabilem; quia acceptio rei alienæ non eſt mortalis, quando fit animo reſtituendi illam, ita citò, vt ratione dilationis non inferatur domino damnum alicuius momenti. Sicut, etiamſi cùm homo furatur vltimum obolum, iam conſumpſerit omnes, quos priùs ſubripuerat, nec habebat vnde ſolueret, non peccabit mortaliter

UGR Biblioteca Universitaria

taliter, dummodo habeat animum ſoluendi illam quantitatem, ſi fortè aliquando peruenerit ad pinguiorem fortunam probatur, quia in hoc vltimo furto ſolùm poteſt peccare mortaliter, quia inuito domino vult fur retinere ſaltem per longum tempus notabilem quantitatem, id autem in prædicto furto non inuenitur; nam ipſe in vltimo furto ſolùm vult oblatum retinere, & poteſt dolere de furtis præcedentibus; obolos autem, quos priùs ſubripuerat, non vult retinere inuito rationabiliter domino, quia ipſe non poteſt modò ſoluere, & paratus eſt ad ſoluendum ſi fortè potuerit. Ergo modò non infert proximo grauem iniuriam, ac proinde non peccat mortaliter. Hæc Granadus, quæ ſunt valde à confeſſariis adnotanda, quia ſunt quotidiana & valde practicabilia.

An omnia, quæ habentur in iure canonico, obligent, & habeant vim legis?

Resol. XXVI.

Reſpondeo negatiuè. Nam circa ius canonicum notare oportet, cùm in corpore iuris habeantur plura deſumpta ex Conciliis Prouincialibus, & alia ex ſanctis Patribus, Auguſtino, Iſidoro, & ſimilibus, non omnia, quæ in eo continentur, obligare omnes, aut habere vim legis; nam ſolus Pontifex, & Concilium generale ab eo approbatum habet vim obligandi vniuerſam Eccleſiam; præcepta verò Conciliorum Prouincialium obligabunt Prouinciam, ad quam ſpectant teſtimonia de rigore Patrum, quæ non ſunt ex ſe leges obligatoriæ. Itaque cùm Gratianus fuerit horum collector, & ipſe non habuerit auctoritatem condendi leges, non potuit his Conciliis, & Patribus maiorem auctoritatem, & vim tribuere, quàm ipſi habeant. Vnde etiam conſtat minus obligatorium eſſe, quod Gratianus addit de ſuo, vt interdum addere ſolet. Imò licèt aliquid referat tamquam dictum ab aliquo Concilio, vel Papa; ſi aliunde conſtaret non fideliter referri, aut eſſet res omnino dubiæ auctoritatis, non eſſet obligatio illi parendi. Et hæc omnia docet Iacobus Granado *in p.2.D.Thom. contr.7.tract.3.p.1. diſp.3. ſect.7.n.17.* vide etiam Suarez *de legibus lib.4. cap.5. à n.5.* Gretſerum *pro defenſione Bellarmini lib.2. de Romano Pontifice cap.vlt.* Rodriquez *in qq. Regul. tom.1. qu.6. art.2.* & alios penes Rodericum Acugna *in procem. decreti Gratiani n.19.* & Auguſtinum Barboſam *n.6.*

An Vicarius Capituli ſedis vacantis poſſit ad libitum ſine iuſta cauſa reuocari ab eodem Capitulo?

Resol. XXVII.

Hic caſus frequenter poteſt accidere, & negatiuam ſententiam aiunt reſcripſiſſe ſacram Cardinalium Congregationem, & illam docent Franciſcus Zypæus *in Analytica iuris canonici lib.3. tit. Ne ſede vacante, num.4.* Quaranta *in ſum. Bullar. ver. capitulum ſede vacante, q.12. n.3.* & alij. Et ratio eſt, quia reuocare aliquem ab officio eſt maxima pœna, ex *l. ff. de offic. procur.* Cæteras rationes adducit Quaranta.

Non deſinam tamen hîc adnotare affirmatiuam ſententiam docere Azorium *tom.2. lib.3. cap.38. quæſ.18.* & Aloyſium Riccium *in praxi, tom.1. reſol.505. n.4.* & Gallettum *in Margarita caſuum conſcientiæ, ver. Vicarius, n.3.* vbi ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur. Igitur ſecundùm hanc ſententiam poteſt Vicarius Capitularis ad libitum Capituli amoueri, tenetur tamen Capitulum alium Vicarium intra octo dies conſtituere, aliàs ius deputandi ad Metropolitanum deuoluitur, & ſi ipſa fuerit Metropolitana, ad antiquiorem Epiſcopum deuoluitur. Ita DD. citati.

An ſi peregrinus proficiſcatur in aliquod oppidum, non negotij cauſa, ſed vt confiteatur Parocho illius, ſit talis confeſſio valida?

Resol. XXVIII.

Negatiuam ſententiam docet Gabriel Vaſqu. *in 3. p. tom.4. qu.93. art.2. dub.4. n.6.* vbi ſic ait. Omnes iter agentes pertinent de iure ad eam diœceſim, & parochiam, vbi inueniuntur tempore præcepti. Vnde etiam extra tempus præcepti, ei Parocho confiteri poſſunt, in cuius parochia ſunt, & hoc non ex commiſſione, ſed tanquam proprio. Secus eſſet, ſi non negotij gratia, profectus aliquis eſſet in aliud oppidum, vt Parocho illius confiteretur, tunc enim exiſtimo ex commiſſione proprij fieri debere. Ita Vaſquez.

Sed aduersùs illum inſurgit nouiſſimè aliud Hiſpaniæ ornamentum Baſil. Pont. *de matrim. lib.5. cap.9. n.6.* ita aſſerens. Ex his colligo cùm *in c. omnis vtriuſque ſexus, de pœn. & remiſſione.* ſtatutum ſit, vt quis ſemel in anno confiteatur proprio Sacerdoti, & vel ex conſuetudine, vel ex declaratione Eugenij IV. peregrinus poſſet confiteri illis Parocho, in cuius parochia habitat, non quidem ex commiſſione proprij, ſed tanquam proprio Sacerdoti; ſic, inquam, idem dicendum eſſe, etiamſi quis eo animo ſolùm confitendi illi Parocho, eò accedat, & à ſui domicilij parochia recedat, illi enim licèt alteri confiteri, dum extra ſuam parochiam eſt. Scio diſſentire Vaſquez, ſed ſine efficaci fundamento. Ita Pontius. Et ratio huius opinionis eſt, quia in tali caſu non adeſt fraus illicita, nec dolus malus, ſed quis vtitur iure ſuo.

Ex his infertur, quòd ſi aliqui in fraudem legis Concilij Tridentini, vt contrahant ſine teſtibus, & Parocho, proficiſcantur in partes vbi Concilium non eſt vſu receptum, poſſunt validè contrahere clandeſtinè, ſeruata quoad fieri poſſit antiqua lege Eccleſiaſtica, quia ita faciens non vtitur mala fraude, nec dolo illicito, ſed iure ſuo. Ergo, &c. Et ita ex Sanch. docet Pontius *loc. cit.* contra Ledeſmam, & Rodriquez, quibus ego addo Henriq. *lib.11. c.3. n.8. in fine,* & Cenedum *qu.30. num.64.* Sed tu ſententiam Pontij probabiliter tenere potes, licèt ego alibi contrarium etiam probabiliter docui.

Quædam notabilia de legatis.

Resol. XXIX.

Multi caſus circa materiam legatorum in praxi ſolent occurrere, ideo vt Confeſſariis, & caſuum conſcientiæ reſponſoribus rem gratam faciam, aliquos hic obiter colligendos duxi. Dico igitur.

Primò, legata certo die præſtanda, ante illum diem præſtari non poſſunt, & ideo certis diebus eleemoſynas faciendas eſſe; & electiones puellarum, iuxta diem præfixum à teſtatore, rectè probat Ioan. Baptiſta de Thoro *in ſingul. piarum cauſarum, ſingul. 36. & in ſumma priuilegiorum, priuileg. 23.* vbi diſtinctionem optimam affert.

Secundò, licèt relictum, vel legatum tali anno, vel tempore debeatur in fine anni, ex *l. qui hoc anno, de ver. obligat.* tamen in cauſa pia debetur in principio, ex textu *in l. ſi ita fuerit libertas relicta, ff. de manum. teſt.* Ita Tiraquell. *de priuilegiis piæ cauſæ, priuil. 22.* & *ibi* Ricc. Gomez *in l.26. Taur. n.2. ver.11.* & Ioan. Baptiſta de Thoro *in ſum. priuileg. piarum cauſarum, priuil.11.*

Tertiò, licèt regulariter quando legatum efficitur genericè, debet intelligi de minori re, vel ſumma; tamen fallit ſi efficiatur propria cauſa, ex textu *in l. Titia, §. fin. ff. de auro & argen. legat.* & *ibi* DD. niſi, vt obſeruat Mantica *de coniect. vlt. volun. lib.6. tit.3. n.17.* obſtaret teſtatoris paupertas. Si igitur teſtator nobilis relinqueret culcitram pro ſuo funere, debetur illi Eccleſiæ culcitra aurei velleris, & non de ſerico nigri coloris. Ita Thorus *vbi ſupra*

UGR Biblioteca Universitaria

ſuprà priuileg. 12. & Riccius *part.* 2. *deciſ.* 84. vide etiam ipſum Thorum *priuil.* 264. & Genuenſem *in pract. Ecclesſ. Tricen. q.* 153. *n.* 5. vbi docent, quòd legatum factum Eccleſiæ de florenis, intelligunt de magnis.

Quartò, legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, debetur etiam, & procedit quoad viduas mulieres pauperes. Et ita fuiſſe deciſum per S. C. Neapolitanum teſtatur Rouitius *conſ.* 33. & refert Thorus *vbi ſuprà priu.* 84. vide etiam Caluacanum *deciſ. Fiuizan.* 26. *n.* 20. *part.* 3.

Quintò, legatum factum conſanguineo pauperi, debet dari pauperiori, quòd facit pro conſequutione legati maritagiorum factorum in beneficium conſanguineorum indigentium. Ita Thorus *vbi ſupr. priuileg.* 269. *ex errore* 2. vbi etiam notat cum Genuenſi *in pract. Eccleſ. Tricen.* 13. *q.* 387. *n.* 2. quòd legatum pro dote puellæ pauperis debetur, etiamſi illa poſſit viuere ex labore ſuo.

Sextò ſi quis legaret alicui puellæ ſi nupſerit, mille, ſi autem monaſterium ingrediatur, bis centum; ſi Monaſterium ingreſſa fuerit, mille conſequi debet. Ita DD. quos citat, & ſequitur Thorus *vbi ſuprà priuileg.* 242. quibus ego addo DD. quos citat, & etiam ſequitur Iacobus Beda *in defenſione fidei in cauſa Moriſchorum tr.* 2. *cap.* 1. §. 3. *obiect.* 2. *fol. mihi* 159 quidquid nouiſſimè in contrarium ſentiant Capiblancus *de offic. Baronum tom.* 2. *frag.* 9. *cap.* 6. *n.* 13. & alij.

Septimò, legatum pro dotandis puellis poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum modica dote, ſecus autem ſi legatum ſtat pro Virginibus maritandis. Ita Nouarius *in qq. forenſ. q.* 125. & alij penes ipſum; qui etiam *n.* 6. notat, quòd legatum factum pro maritagio puellarum, poteſt dari puellæ, quæ habet aliquam dotem, ſed non iuxta eius conditionem, & nobilitatem.

An ex iuſta cauſa licitum ſit etiam iurando vti amphibologia, quando verba non ſunt ambigua, ſed in ſenſum verum detorquentur ex ſolo aliquo addito mente iurantis concepto?

RESOL. XXX.

Hic caſus ſolet frequenter in praxi accidere, & negatiuam ſententiam docent Malderus *opuſc. de reſtrict. mentalibus, c.* 4 & 10. Sylu ius *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 89. *art.* 7. *quæritur* 3. *concl.* 5. Rebellius *par.* 1. *lib.* 4. *q.* 10. *n.* 2. Laym. *in Theol. mor. lib.* 4. *tr.* 3. *cap.* 13. *n.* 7. & *c.* 14. *n.* 8. Coninch *de actibus ſupernat. diſp.* 10. *dub.* 3. *concl.* 3. *nu.* 49. Cydonius *contra Epiſtolam Iſaaci Caſauboni cap.* 5. & 8. & in Apologia *pro Henrico Garneto cap.* 2. præter Doctores, quos citat Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 12. qui omnes aſſerunt, nunquam aliquid affirmando, aut negando, licere vti ratione, quæ ſpectatis omnibus circumſtantiis, prout exteriùs profertur, eſt abſolutè falſa, nec poteſt habere verum ſenſum; quamuis iuncta verbis, quæ à dicente tacitè ſubintelliguntur, ſit vera, niſi illa ea ratione iiſque circumſtantiis proferatur, vt prudens auditor ex his meritò colligat, verbis exteriùs prolatis aliqua alia ſubintelligi.

Sed ego contrariam ſententiam, quam curſim tenui *in* 2. *par. tr.* 1. *miſcellan. reſol.* 25. nunc etiam teneo, & illam docent Sanchez *vbi ſuprà n.* 15. Reginaldus *in praxi tom.* 2. *lib.* 24. *c.* 1. *n.* 10. Peſantius *in* 2. 2. *q.* 70. *ar.* 4. *diſp.* 1. & nouiſſimè mordicus illam ſuſtinet Stephanus Emonerius *diſp. de veritate cap.* 9. & *ſeq.* Vnde ſtante hac opinione, multos caſus particulares decidendos eſſe puto.

Et ideo dico primò, ſi quis Clericus interrogatus in porta ciuitatis, vtrùm habeat aliquid, de quo debet ſolui gabella, & ille habens, reſpondet quòd non, intendens quòd non obligatur ipſe ad gabellam ſoluendam, non dicit mendacium, quamuis alter aliter intelligat verbum, quàm proferens. Ita D. Antonin. *in ſum. p.* 2. *tit.* 10. *c.* 1. §. 1. Et ſic etiam dicendum eſt de illis, qui aſportant res ad vſus proprios, de quibus cùm non teneantur ſoluere gabellam, ſecundùm probabilem opinionem, poſſunt eodem pacto reſpondere. Ita Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 3.

Secundò, interrogatus in iudicio an debeat centum ſibi mutuata, quæ verè ſecretò reſtituit, poteſt reſpondere ſe nihil debere cauſa mutuati, intelligendo intrà ſe, quòd verè non ſoluerit. Et interrogatus, an debeat centum, cùm verè debeat tantùm quinquaginta, poteſt negare petita, prout petuntur. Ita Naldus *in ſum. ver. interrogatus, n.* 1. & 2.

Tertiò, ſi quis à te petat, vt illi commodes librum, vel mutues pecuniam, aut aliquid aliud, negare potes te pecuniam habere, ſi tu illa indigeas, aut timeas fore, vt mutuatarius ſerò, vel difficulter reſtituat, aut periculum ſit, vt commodando patiaris aliquod incommodum, modò reſtrictionem aliquam in mente addas, negando ſcilicet te id habere, vt illi commodes, vel mutues. Ita Claudius Milhardus *in ſum. parochorum tom.* 2. *c.* 80. *n.* 2.

Quartò, ſi aliqua perſona priuata, aut metu, aut importunis precibus compellit aliquem iurare, tunc qui iurat poteſt iurare ad mentem ſui, non verò illius, quamuis ſecundùm mentem interrogantis non ſit verum. Ita Rodriquez *in ſum. tom.* 1. *cap.* 190. *n.* 7.

Quintò, quia ſæpe interrogamur, quid comedimus, quot habemus nummos, quid dixit nobis N. &c. poſſumus reſpondere, intelligendo, nonnulla, quibus dicamus veritatem, & negemus quod petitur à nobis; ſicut ſi dicat quis, vt dicamus ei aliquid noui, poſſumus dicere nihil ſcire noui, intelligentes interiùs quòd conueniat dicere aliis. Idem Rodriquez *in ſumm. tom.* 1. *cap.* 247. *num.* 4.

Sextò, Sacerdos inquiſitus de culpa in confeſſione percepta, reſpondere verè poteſt ſe neſcire, & iurare, ſubintelligendo, quòd neſciat tanquam homini ſubiectus. Quòd ſi compellatur, vt reſpondeat, non per verbum *ſcio*, ſed per verbum *audio*, poteſt reſpondere ſe nihil tale in confeſſione audiſſe, ſubintelligendo tanquam purum hominem. Quòd ſi impius quæſitor vrgeat, vt reſpondeat, an audierit vt Deus; reſpondere poteſt ſe non audiuiſſe, ſubintelligendo, ad modum cauſæ principalis. Ita Graffius *in deciſ. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 23. *n.* 3. & idem repetit *n.* 24. agens de eo, cui ex ſimplicitate ſit confeſſio in neceſſitate tanquam Sacerdoti, cùm tamen ſit laicus, & vt talis agnoſcatur.

Septimò, infamator veri criminis, ſed occulti, ſimpliciter dicere poteſt, ſe falſum dixiſſe, & mendacio infamaſſe, ſubintelligendo crimen publicum, ita vt ſenſus ſit falſum ei crimen affingi prout publicum; item negare poteſt quis peccatum ſuum occultum, negando illud vt publicum, idque ſubintelligendo. Ita Petrus Nauarra *de reſt. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 379.

Octauò, cui licitum eſt aliqua bona abſcondere, eo quòd illis ad vitam ſuſtentandam egeat, ne à creditoribus capiantur, & ſic cogatur mendicare, poteſt rogatus à iudice iurare ſe nulla bona abſcondita habere, atque idem poſſunt iurare id ſcientes, dummodo ipſis conſtet licitè eum abſcondere ad hunc finem, intelligendo ſecum, non habere bona abſcondita, quæ iudici manifeſtare teneatur. Ita Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 31.

Nonò, poteſt Confeſſarius proferre verba abſolutionis abſque intentione, ad effugiendam mortem ſibi minatam à pœnitente, ſi non abſoluat. Item ſi minaretur mortem, niſi conſecraret panem in foro exiſtentem, poterit proferre verba conſecrationis, abſque intentione conſecrandi, ſine vlla labe mendacij vtendo aliqua æquiuocatione; niſi hæc omnia efficerentur in contemptum fidei, & religionis; nam tali caſu teneretur ſubire mortem. Et ita iurans latroni ſe illi daturum pecunias, ſine intentione dandi, non peccat ſi mente concipiat æquiuocationem, videlicet, dabo, ſi ad id teneat, nec poſtea

ſtea tenetur ad reſtitutionem. Sic Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp.35.n.6. & 7.*

Decimò, pœnitens interrogatus temerè, an hoc, vel illud peccatum faſſus ſit, poteſt iurare ſe non confeſſum, intelligendo ita vt teneatur illi explicare. Sic Henriquez *lib.6. de pœnit. cap.19.n.7.*

Vndecimò, adultera rogata à marito an adulterium admiſerit non ſolùm poteſt iurare ſe non fregiſſe matrimonium, ſed contra Sotum *de iuſt. lib.5. qu.6. art.2.* poteſt negare adulterium, concipiendo intra ſe aliam diem ab ea, in qua illud admiſit; imò poteſt iurare ſe non feciſſe vllum adulterium, intelligendo intra ſe, vt tibi reuelem. Ita Nauarr. *c. humanæ aures 22.qu.5.nq 1.n.9.* & Sayrus *in Claui Regia lib.5. cap.4.n.24.*

Duodecimò, veniens ex loco, qui falsò putatur peſte infectus rogatus poteſt iurare ſe ex eo non venire, intelligendo tanquam ex loco peſtilenti; atque idem puto, quando veniens ex loco peſtilenti certò credit, nec ſe, nec aliquid ſuum peſte infectum eſſe, poteſt iurare inde non venire, intelligendo ita, vt aliquid mali ex loco peſtilenti contraxerit. Ita Suarez *de relig. tom.2. lib.3.c.9. n.7.* & Leſſius *lib.2. cap.4. dub.9.n.47.*

Decimotertiò, ſi debitor pauper pro ea paupertate excuſatur à debito tunc ſoluendo, & exactor iniquus illum premat, poteſt à iudice interrogatus iurare ſe illas pecunias non accepiſſe; quia iudex ad eum effectum rogat, vt cogat ſtatim ſoluere, quare negans ſe accepiſſe, intelligendo vt ſtatim debeat ſoluere, verè ad debitam iudicis mentem reſpondet. Ita Sanch. *in ſum. tom.1. lib.3.c.6.n.32.*

Quartodecimò, ſi reperto cadauere quis interrogetur an gladius, vel ſcapellum ibi repertum ſit ſuum, vel tali hora illic tranſierit, quæ vera ſunt, & petuntur ab eo tamquam illius homicidij indicia, quod verè non commiſit, poteſt negare, quia ad debitam iudicis mentem verè reſpondet. Ita Leſſius *lib.2.c.31. dub.3. n.14.*

Decimoquintò, vbi factum exterius ob aliquam cauſam excuſatur à peccato, poteſt interrogatus à iudice de illo facto id negare, intelligendo de facto criminoſo, vt ſi in propriam defenſionem hominem quis occidit, vel rem alienam in veri debiti compenſationem vſurpauit. Ita Leſſius *vbi ſupra*, & Sanch. *n. 29.* qui optimè addit, quòd quando taxa alicuius rei probabiliter eſt iniuſta, venditor ſi pluris vendat, defraudat in pondere, & menſura; ita vt ſibi ſatisfaciat, vel pro pretij iniuſtitia, poteſt à iudice interrogatus an pluris vendiderit, vel cum falſa menſura, poteſt, inquam, totum negare, & aſſerere ſe pretio taxato vendidiſſe, & cum iuſtis ponderibus, intelligendo hæc, ita vt pluris vendens, aut deficiens in pondere deliquerit. Et hoc procedit, vt diximus, quando adeſt tantùm opinio probabilis, vt taxa ſit iniuſta.

Decimoſextò, qui intra quinquennium non reclamauit, & ſciebat ſuam profeſſionem eſſe inualidam, nec vnquam illam ratificauit, & ſciebat etiam elapſo quinquennio ſe non poſſe amplius reclamare; ſi velit poſtea reclamare in iudicio, petens reſtitutionem in integrum, affirmans ſe non reclamaſſe ob ignorantiam; ſi iudex eum de hoc interroget, poteſt ſine peccato iurare, ſe non habuiſſe ſcientiam, quòd potuiſſet reclamare, vtendo verbis æquiuocis, ſeu amphibologicis, nam talis profeſſus non eſt verè religioſus, quia profeſſionem inualidam, numquam fecit validam ob ratificationem. Quare poteſt dicere ſe non habuiſſe ſcientiam, ſubintelligendo in mente ſua, qua ratam habuerit profeſſionem, cùm Concilium Tridentinum præſumat huiuſmodi profeſſum ratificaſſe profeſſionem inualidam, ſi intra quinquennium non reclamauit; ſicut ſi à iudice interrogaretur, an promiſerit matrimonium, quod fictè promiſit, poteſt iurare ſe non promiſiſſe, ne cogatur matrimonium contrahere, cùm non poſſit probare, ſe fictè promiſiſſe. Ita doctus, & amiciſſimus Sanctarellus *p.2. var. reſol.q.48.n.15.& 16.*

Decimoſeptimò, is qui ex neceſſitate, vel aliqua vtilitate offert ſe ad iurandum nemine petente, poteſt vti amphibologiis, nam habet iuſtam cauſam iis vtendi. Sic contra Leſſium, Nauarrum, Sayrum, & alios tenet Sanchez *vbi ſupr. n.21.* & Bonacina *vbi infra n.4.*

Ex his omnibus apparet ex iuſta cauſa, nempè quando id neceſſarium eſt, vel vtile ad ſalutem corporis, honoris, rerum familiarium, vel etiam quando iniuſta interrogatio proponitur, poſſe aliquem abſque mendacio aliqua verba vſurpare, etiamſi ex ſua ſignificatione non ſint ambigua, nec cum ſenſum verum admittant ex ſe, nec ex circunſtantiis occurrentibus, ſed tantùm verum ſenſum reddant ex aliquo addito mente proferentis retento, quodcumque illud ſit. Verùm in tali caſu animus ita reſpondentis non debet eſſe ad fallendum proximum, ſed ad occultandam veritatem, quam tunc non expedit manifeſtare.

An verò ſupradicto modo iurare abſque iuſta cauſa, ſit peccatum mortale, diximus *in p.1. tr.1. miſcellan. reſol. 27.* vbi adduximus Sanchez, Bonacinam, & Filliucium negatiuam ſententiam probabiliter aſſerentes, modò non iuret aliquis in iudicio, dum iudex iuridicè interrogat; aut non iuret in materia præiudiciali. Et ratio eſt, quia non facit contra finem iuramenti in materia graui, tum quia in huiuſmodi iuramento deficit ſola diſcretio, ſeu iudicium; iuramentum autem cui ſola diſcretio, ſeu iudicium deficit, non eſt mortaliter peccaminoſum. Ergo, &c. Non nego autem contrariam ſententiam eſſe communiorem, & probabiliorem, quam tuentur Leſſius *lib.2.c.42. dub.9.n.46.* Toletus *lib.4.c.21.n.9. notab.1.* Sayrus *in Claui Regia lib.5.c.4.n.21.* Philiarchus *de offic. Sacer. tom.1. p.2. lib 3.c.14.* & alij.

Quando fœmina violenter cognita à viro peccet, vel non peccet mortaliter?

Resol. XXXI.

Respondeo, quòd fœmina, quæ violenter à viro aliquo cognoſcitur, non peccat, ſi duo habeat. Primò contrariam voluntatem non conſentiendi eiuſmodi copulæ, Secundò, impedire quantum in ſe eſt talem violentum effectum, alioquin cenſeretur conſentire: ideo tenetur impedire talem violentiam cum clamore, cum conatu, & reniſu corporis, &c. Et ita docent Adamus Tannerus *in p.2. D. Thomæ diſp.2.q.1. dub.4. n. 56.* Valentia *tom.2. diſp.2.q.1. punct.3.* Filliucius *tom.2. tract.21. c.2.n.67.* Azorius *tom.2. lib.1.c.9 q.3.* Reginaldus *tom.2. lib.22.c.1. ſect.1. n.20.* Sylvius *in 2.2.q.15.a.2.* Bonacin. *de legibus, diſp.2.q.8. punct.2. num.2* Sayrus *in Claui Regia lib.2.c.2.n.4.* Medina *in par.2. D.Thomæ quæſt.6.art.5. ad 2.* & alij.

Notandum eſt tamen, quòd licèt mulier, vt dictum eſt non poſſit cooperari fornicationi, quia hoc eſt intrinſecè malum, & potiùs mortem ſuſtinere debet, attamen ad euitandam mortem poteſt mulier pati externam corruptionem, non tamen conſentiendo, ſed merè paſſiuè ſe habendo, quia non tenetur mortem ſuſtinere, dum interiùs non conſentit eiuſmodi copulæ, & fecit, quod potuit ad illam vitandam, vt *ſupra.* Ita Sotus *de iuſt. lib.5. q.1. art.5.* Nauarrus *c.16. a.1.* Rodriquez *in ſum. tom.1. c.290.n.1.* Molfeſius *in ſumm. tom.1. tr.8.c.2. n.38.* & alij.

Sed plus addit Ioannes Salas *in p. 2. tom. 2. tract.3. diſp. 3. ſect. 1. num. 31.* nempe hanc ſententiam eſſe veram, etiamſi in muliere vim patiente, adeſſet periculum conſentiendi, quia ait ille, ſæpè licet periculum peccati non fugere ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauiſſimum: vt ſi vir, & fœmina cohabitent cum manifeſto periculo internæ libidinis, & ſeparari non poſſint ſine ingenti periculo mortis, infamiæ, vel ſcandali, licitum erit vnà permanere cum eo periculo, quòd non amatur,

nec

UGR Biblioteca Universitaria

nec temerè ſuſcipitur, ſed neceſſitate quadam toleratur. Sic Salas.

Verùm hæc ſententia diſplicet Molſeſio *vbi ſuprà*, & multis Patribus Societatis IESV, & noſtræ Religionis ab ipſo conſultis; & illam impugnat Martinez *tom.1. in p.2. q.6. art.5. dub.1. ad art.1.* & etiam Alphonſus Curiel *in p.2. D.Thomæ q.6. art.5.* & ratio eſt, quia exponere ſe periculo conſentiendi eſt ſecundùm ſe actio mala moraliter reſpectu ipſius fœminæ, & prohibita præcepto naturali negatiuo, quod obligat ſemper, & in omni euentu. Ad exemplum verò, quod quoad cohabitationem adducit Salas, reſpondeo, quod non eſt intrinſecè malum, & in illo caſu poſſunt per Confeſſarium adhiberi multa remedia. Dicendum eſt igitur cum Curiele *vbi ſuprà*, quòd ſi fœmina non timeat periculum conſentiendi, videtur probabilis ſententia eorum, qui dicunt, quòd ſolum tenetur facere id, quod commodè potuerit, habita ratione periculi, in quo verſatur; ita quòd ſi ex vociferatione, aut alia reſiſtentia poſſit ſequi graue incommodum, vt mors, infamia, vel detrimentum in bonis ſuis, non tenebitur ea vti; quoniam oppreſſio in iſto caſu non habet rationem actionis liberæ reſpectu fœminæ, ſed puræ paſſionis, & reſiſtere ipſi, ſolùm præcipitur præcepto affirmatiuo, quod non obligat in omni euentu, ſed iuxta menſuram rationis, & ex conſequenti modo morali, & humano, atque proinde non obligat cum tanto periculo. Ita ille, & ego.

Quando faciendæ ſint extractiones frumentorum à Dominis Proregibus in hoc Regno Siciliæ?

RESOL. XXXII.

PONam hîc pulcherrima verba eloquentiſſimi Ioannis Caſſiodori *lib.1. variar. ep.34.* vbi ſic ait. Copia frumentorum Prouinciæ, debet primum prodeſſe, cui naſcitur; quia iuſtius eſt, vt incolis propria fœcunditas ſeruiat, quàm peregrinis commerciis ſtudioſæ cupiditatis exhauriatur. Alienis ſiquidem partibus debet impendi, quod ſupereſt, & tunc de exteris cogitandum, cùm ſe ratio propriæ neceſſitatis expleuerit. Atque ideo Illuſtris Magnificentia tua, per loca ſingula, eos qui curam videntur habere littorum, faciat commoneri, vt non antea quiſpiam peregrinas naues frumentis oneret ad aliena littora tranſituras, quam expenſæ publicæ ad optatam poſſint copiam peruenire. Hæc Caſſiodorus eleganter, vt ſemper ſolet. Sed audiamus in hac re celeberrimum Iuriſconſultum noſtrum D.Ioan.Franciſcum Aponte *de poteſt. Proregis, tit.5. de tractis n.5.* ſic loquentem. Per Proreges conceduntur ſæpe tractæ, ſeu exactiones frumentorum, vinorum, & ſimilium; quæ conceſſiones intrinſecam, & inſitam habent naturam, & conditionem, quòd eas liceat extrahere, quatenus Regnum remanet munitum, & his opus non habet, aliàs Proreges malè facerent; ex quo multa mala ſucceſſerunt, penuriæ, ruinæ, & conturbationes totius Regni, in quo prudentes miniſtri ſummopere aduertere debent, & inuigilare. Ita Aponte Videant ergo Proreges, ne propter amicitiam, vel ſanguinis coniunctionem concedant perſonis particularibus, tractas à Rege illis datas, cum periculo damni, & penuriæ Regni; nam in omnibus conceſſionibus tractarum, à Sereniſſimo Rege quibuſcunque perſonis largitis, ſemper intelligitur iſta conditio, ſi Regnum illis rebus non opus habeat.

Notandum eſt hic obiter, quod Aponte *vbi ſuprà, n.8.* docet cum illis Doctoribus, non incurrere in excommunicationem Bullæ Cœnæ, Proreges, & miniſtros prohibentes extractionem frumenti, & aliorum victualium ad Romanam Curiam, idque quando Regno deficit neceſſaria prouiſio, quia prima charitas incipit à ſeipſo. Et ita hanc ſententiam tenet nouiſſimè Doctus Souſa *in explicat. Bull. Cœn. c.9. diſp.53. concl.1. n.3.* Verùm hanc opinionem moderandam eſſe putat Genuenſis *in pract. Eccleſ. vicennario 21. q.618 n.2.* ideo aſſerit non procedere quando Summus Pontifex caput Reipublicæ Chriſtianæ poſt Chriſtum, & eius miniſtri indigerent. At hic caſus metaphyſicus eſt, & in praxi moraliter numquam accidet, quia Summus Pontifex, & Domini Cardinales etiam tempore extremæ penuriæ; ſemper pro eorum victu neceſſaria habebunt. Vide etiam Magalam *in 3. part. lib.3. c.7. q.1. n.4. & 5.* vbi probat, quòd hanc excommunicationem non incurrit, qui ob periculum ſaltem probabile, vel dubium caritatis annexæ, prohibet extractionem, in ſeruitium Romanæ Curiæ.

Non reticeam tamen hîc apponere pulchrum caſum, & qui in praxi ſæpè poteſt accidere. Fingamus quòd in Sicilia adeſſet maxima frumenti penuria, & ex vi ventorum nauis frumentis onuſta Romam petens huc accederet: an tunc miniſtri, & Proreges illam retinendo, & dictum frumentum accipiendo incurrerent in excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ, vt dictum eſt, excommunicat omnes impedientes eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ neceſſaria adducunt. Negatiuam ſententiam docet Vgolinus, quem citat, & ſequitur P. Duardus *in Bull. Cœn. lib.2. can.8. q.4. n.2.* & adducunt textum *in l. Præſes, C. de ſeruit. & aqua, c. diſcipulos, diſt.5.* Et ratio eſt, quia aliena ſubtrahens, famis neceſſitate compulſus à culpa excuſatur, ergo qui ex ſupradicta cauſa, deferentes victualia ad Romanam Curiam impediunt, excommunicationis vinculo non alligantur, quia, vt habetur *in can. nullus 11. q.3.* vbi lethalis culpa non contrahitur, ibi excommunicatio locum non vendicat. Verùm Souſa *in Bull. Cœn. vbi ſuprà, cap.9. diſput.53. concl.1. n.3.* hanc opinionem admittit in caſu, quo in curia Romana non eſſet illarum rerum, quæ exportari impediuntur, indigentia, quia tunc videretur habere locum Epikeia, aliter impedientem à cenſura non excuſat; cùm ad impediendam delationem mercium, quæ aliunde aſportantur, ius non habeat. Sed circa hoc, ſi caſus occurreret cogitarem; nam, vt ait gloſſa *in c. diſcipulos, diſt.5.* in neceſſitate omnia ſunt communia, per text. *in cap ſicut diſt.47.* & maximè cibaria, ex *l.2. §. cùm in eadem naui in fine, ff. ad leg. Rhodiam de iact.* Vide Duardum *vbi ſuprà.*

An ſi quis vi, & fraude impediat, ne nepos filius ſpurij inſtituatur hæres ab auo, teneatur ad reſtitutionem?

RESOL. XXXIII.

SVppono nepotem filium ſpurij poſſe inſtitui hæredem ab auo, ſi hæc inſtitutio non efficiatur intuitu filij ſpurij, vt illa bona ipſe habeat. Ita Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.5. §.7. dub.7. n.123* Molina *de iuſt. tom.1. tr.2. diſp.167. concl.9. num.16.* & ex Iuriſtis Iulius Clarus *de teſtam. quæſt.32.*

Hoc ſuppoſito de hoc caſu olim interrogatus affirmatiuè reſpondi, quia qui vi, aut fraude impedit aliquem ne inſtituatur hæres, vt eſt in caſu noſtro, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem; quidquid aſſerant aliqui apud Emanuelem Sà *ver. reſtitut. 21.* aduerſus quos, & rectè inſurgit nouiſſimè doctus Tannerus *in p.2. D.Thom. diſp.4. quæſt.6. dub.2. num.65.* cum Bonacina *de contract. diſp.1. quæſt.2. punct.12. n.4.* & Syluio *vbi infra concl.5.* Layman *in Theol. moral. lib.3. ſect.5 tract.2. cap.7. num.3.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.22. num.21.* Turriano *vbi infrà.* Et ratio eſt; nam violatur ius ipſius, quod habet ad illud bonum; quod ius non eſt quidem abſolutum, ſed conditionatum, quia in libera voluntate collatoris poſitum; ſi enim velit, res tibi debetur; ſi nolit, non debetur. Vnde ſi quis voluntatem eius qui propoſuit, vel deliberat tibi dare, per vim, aut fraudem directè impediat, aliòve inflectat, veram tibi iniuriam facit: nam ius tuum in libertate collatoris conſtitutum violat. Ergo, &c. Et ideo hanc ſententiam ſuſtinent etiam Nauarrus *in man. cap.17. num.76.* & ibi Victorellus *in notis n.67.*

UGR Biblioteca Universitaria

Leſſius *lib. 2. cap. 12. dub. 18. num. 123.* Vaſquez *in part. 2. D. Thomæ, tom. 2. diſp. 175. c. 2. n. 13.* Azorius *part. 3. lib. 4. cap. 9. q. 1.* & alij penes ipſos. Idem dicendum eſt de illo, qui fraude, & vi impedit, ne aliquis conſequatur officium, vel beneficium, &c.

Notandum eſt tamen, quòd hæc reſtitutio non eſt integrè facienda, ſed quanti iudicio prudentis ſpes illa poteſt æſtimari. Ita Doctores citati.

Verùm non grauabor hic adnotare, quòd ſi impediatur, ne omnia ſupradicta bona aliquis aſſequatur, non vi, fraude, mendaciis, &c. ſed precibus, blanditiis, muneribus, &c. etiamſi hoc ab aliquo efficeretur cum odio, & inuidia, peccaret quidem, ſed ad reſtitutionem non tenetur; quia omnes ſupradicti, qui impediuntur ab aſſequendis iſtis bonis, ius ad illa non habent, niſi, vt dictum eſt, in libera voluntate collatoris; ergo ſi relinquas collatorem in ſua libertate, nec aliquid facias quod illi libertati repugnet, non cenſeris hoc ius violare. Igitur cum preces, munera, blanditiæ non repugnent libertati, nullo modo infers alicui iniuriam. Et ita aduersùs Caietanum *in 2. 2. q. 6. art. 2.* Couarruuias *in reg. peccatum. part. 2. §. 7. n. 8.* Paludanum *in 4. diſt. 15. q. 2. art. 2. concl. 4.* Scotum *eadem diſt. & quæſt. ad arg. vlt.* Richardum *ibid. circa 5. principalem quæſt. 4. art. 6.* docent communiter Doctores, vt Leſſius, Azorius, *vbi ſupra*, quibus adde Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 1. diffic. 43. n. 10.* Nauarra *de reſtitut. lib. 3. c. 5. n. 11.* Turrianum *in 2. 2. tom. 1. diſp. 26. dub. 1. n. 7.* Rebellium *part. 1. lib. 3. q. 1. concl. vlt. n. 5.* & Syluium *in 2. 2. quæſt. 62. art. 2. quæritur 25. concl. 2.* Nec obſtat intentio nocendi, odium, & inuidia, nam ſi non ſequatur opus contrarium iuſtitiæ, hæc omnia non inducunt onus reſtituendi; vnde quod ad reſtitutionem attinet, videndum eſt, quo iure fiat quicquam, non autem quo animo; animus enim nocendi eſt contra charitatem, ſed non violat iuſtitiam, niſi accedat opus iuſtitiæ repugnans.

Hinc ex dictis infertur primò, aliquem non teneri ad reſtitutionem, ſi ſine vi, & fraude impediuit, v. g. ne Paulus inſtitueret hæredem, vel legatarium Petrum, quem gratis inſtituere volebat, etiamſi ex odio, & malo animo fecerit, & orauerit vt ſe ipſum, vel alium amicum loco Petri Paulus inſtitueret.

Secundò, non tenetur ad reſtitutionem, qui ſine vi, & fraude curauit aliquod teſtamentum iam factum mutari, & alium hæredem inſtitui, vel aliquid ſibi, vel amicis relinqui.

Tertiò, ſi abſque vi, & fraude procuras, vt beneficium detur indigno, non teneris quidem reſtituere aliis competitoribus dignis, quia nihil contra ius illorum feciſti, ſed teneris Eccleſiæ, vel Reipublicæ, cuius iura violaſti, procurando ei miniſtrum ineptum, & in tali caſu ſeruandus eſt ordo, vt primo loco teneatur qui officium adminiſtrauit, & ſtipendia accepit. Secundo loco tenetur collator & tertio ſuaſor.

Quartò, ſi abſque vi, & fraude impediuiſti digniorem, vt daretur minus digno officium, vel beneficium, peccaſti quidem, non tamen teneris ad reſtitutionem non digniori, quia contra ius eius nihil actum eſt, nec etiam Eccleſiæ, vel reipublicæ, quia nullum damnum per iniuriam illis illatum eſt; nam in poteſtate collatoris erat eligere dignum, relicto digniori, quamuis in eo non ſit fidelis diſpenſator.

Quintò, qui impediuit per vim, & fraudem, ne alter conſequeretur beneficium, vel officium, quo dignus erat, tenetur ad reſtitutionem, quanti iudicio prudentis ea ſpes valebat; niſi tamen dignus nullam ſpem haberet ad dictum beneficium conſequendum.

Sextò, qui per vim, & fraudem impediuit dignum à conſequutione alicuius beneficij, vel officij, vt daretur indigno, tenetur ad reſtitutionem, non ſolùm digno, qui fuit iniuſtè impeditus, ſed etiam Eccleſiæ, & Reipublicæ, quæ damnum patitur, non habens idoneum miniſtrum.

Septimò, qui vi, & fraude impediuit multos competitores ad aliquod beneficium, vel officium aſſequendum, tenetur ſingulis reſtituere, quanti, vt dictum eſt, iudicio prudentis ſpes eorum valebat.

Octauò, qui per vim, & fraudem impediuit, ne piſcator, aut venator, piſcaretur, & venaretur, tenetur ad reſtitutionem arbitrio prudentis viri.

Nonò, qui per mendacium impediuit Petrum, ne faceret eleemoſynam Paulo pauperi, dicendo illum non eſſe pauperem, tenetur ad reſtitutionem.

Decimò, ſi vi, & fraude procurantem aliquod officium retrahis, & auocas, teneris ad reſtitutionem. Idem dicendum eſt de eo, qui verbis, & precibus, etiam abſque vi, & fraude, addit Bonacina, retrahit procuratorem alicuius, vt deſiſtat ab aliquo incepto opere, vnde ſequitur alteri damnum.

Vndecimò, ſi aliquis dignus ſpem habebat ad obtinendum aliquod officium, vel beneficium; & tu fraude, & vi illum impediuiſti, vt conferretur digniori, multi putant te teneri ad reſtitutionem, quanti illa ſpes illi valebat, ſed verius eſt te non teneri. Secus dicendum eſt, ſi procuraſti, vt æquè digno conferretur, tunc enim teneris illi, quem iniuſtè impediuiſti: nam reſpectu alterius æquè digni, ius habebat, vt collatori ſua libertas relinqueretur.

Duodecimò, is, qui ſecretum alterius cognouit per iniuriam, ſi eo vtatur in ſuum commodum cum incommodo alterius, aliquando non tenetur ad reſtitutionem, v. g. Petrus ſcribit Romam ad Paulum, vacare beneficium in menſe Pontificis; literæ veniunt in manus Ioannis, qui illas aperit, & poſtea clauſas reddit Paulo, ſed illum præueniens impetrat beneficium; in tali caſu ſi Ioannes literas tempeſtiuè tradidit, probabilius eſt non teneri ad reſtitutionem; quia etſi commiſit iniuriam aduersùs Paulum in legendis, & aperiendis literis, non tamen in comparando beneficio, cùm Paulus non haberet maius ius, quàm alter. Et hæc exempla colligere volui ex ſupradictis DD. in gratiam Confeſſariorum, vt ex illis promptè, & facillimè multa in facto occurrenti ſolui poſſint.

Sed claudam hanc reſolutionem cum dubitatione, quam ponit Syluius *in 2. 2. q. 62. art. 2. quæritur 25. concl. 5.* vbi ſic ait. Petes, quid de illis dicendum, qui etſi non per vim, & fraudem, per preces tamen, aut aliter illicitè impediunt quempiam idoneum à conſequutione boni, quod principaliter inſtitutū eſt in ſingulorum vtilitatem, cuiuſmodi ſunt ærarium publicum, montes pietatis, piæ fundationes, &c. Reſpondeo eos teneri ad reſtitutionem, quia ad tale bonum ſinguli habent ius quoddam particulare, à quo inuiti impediuntur. Vnde non eſt eadem ratio iſtorum bonorum, quæ beneficiorum, vel officiorum publicorum; cùm hæc principaliter in bonum commune ordinentur, non autem in bonū particulare ſingulorum. Vnde Nauarrus Sotum ſequutus *in man. c. 17. n. 72.* inquit. Non ſunt beneficia; & munera publica cōmunitatis, ita debita iis, inter quos ſunt diuidenda, ſicut centum aurei communitatis diuidendi ſinguli eius membris, ſunt debiti eis, eo quòd beneficia & officia publica ſunt inſtituta, principaliter propter ſeruitium Eccleſiæ, vel Reipublicæ, & non propter eos, qui ſeruituri ſunt. Et collatores eorum non diſtribuunt tanquam debita eis, quibus diſtribuuntur, ſed tanquam debita ſeruitia Eccleſiarum; ita quòd per bonam, vel malam electionem eorum, non fit principaliter commodum, vel damnum iis, qui eliguntur, ſed Eccleſiis, vel illi Reipublicæ, ad quam regendam præficiuntur. Sed quando, v. g. centum aurei communis ærarij ſunt diſtribuendi particularibus membris illius communitatis, vnuſquiſque eorum habet aliquod ius, ob quod illi debetur ſua pars; quia illi ſunt deſtinati principaliter in vſum, & vtilitatem eorum, non verò in commodum Reipublicæ. Hæc omnia Syluius. Verùm quia ex principiis in iſta reſolutione poſitis, conſequuntur duo

caſus

caſus in praxi ſæpiùs occurrentes, de illis ſpeciatim diſſerere exiſtimaui, ideo quæritur.

An qui ſine vi, & fraude, ſed tantùm ſuaſione, & precibus impedit, ne beneficium conferatur digniori, ſed digno, teneatur aliquid digniori reſtituere?

Resol. XXXIV.

De hac quæſtione alibi dictum eſt, & affirmatiuam ſententiam præter Caietanum *in 2.2. D.Thom.q.62. art.2.* tenent ex Neotericis duo viri doctiſſimi, Vaſquez *de beneficiis c.2.§.3. dub.19.n.140.* & Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.11.diffic.44.n.9.* vbi ſic ait. [El que haze que el beneficio, ò cathedra ſe de al digno dexando al mas digno, aunque lo haga con ſolos uegros ſin fuerza, ni fraude, eſta obligado à reſtituyr al mas digno. El fundamento es, porque fuera de quebrar la juſticia, hizo daño el mas digno contra juſticia comutatiua, en coſa que eſtaua ya à cerca de tenerla, de manera que ſi el deſtribuydor eſtaua determinado firmamento de dar el beneficio, ò cathedra al mas digno, de ſuerte, que ſino fuera por la perſuaſion, infaliblemente le lleuara, tendra obligacion à reſtituyr le todo, ò caſi todo; y ſino eſtaua tan cerca como eſſo, eſtara obligando à reſtituyr conforme à la propinquidad que el otro tenia.] Sic ille, qui citat Aragon, & Couarruuiam.

Sed ſi hæc opinio eſſet vera, heu quàm multi in Aulis Principum, & Prælatorum Eccleſiaſticorum tenerentur ad reſtitutionem. Ideo contrariam ſententiam probabiliſſimam eſſe cenſeo, quam præter Leſſium *lib.2. cap.12. dub.18.n.129.* Valentiam *tom.3.diſp.5.q.8.punct.2.* Sotum *lib.4.q.6.art.3.* Nauarrum *in manuali cap.17.n.72.* & alios tenent nouiſſimè Syluius *in 2.2.D.Thom,q.62.art.2. quæritur 25.concl.2.* Filliucius *tom.2.tr.32.c.8.n.185.* & Layman *in Theol.mor.lib.3.ſect.5.tr.2. c.6.n.2.* vbi ſic aſſerit. Probabile eſt, quòd neque is contra iuſtitiam peccet, vel ad reſtitutionem teneatur, qui Eccleſiaſtici beneficij collatorem, iam determinatum ad alicui conferendum ſuaſione, aut precibus eò perducit, vt ſibi, vel alteri etiam minus digno conferatur. Ita Layman, qui citat etiã Adrianũ, Toletum, & Sà. Vide etiam Azorium *part.3. lib.4.c.9.q.3.*

Ratio eſt, vt bene explicat Gutierrez *can.qq.lib.2.c.11. n.47.* cum aliis, nam qui confert Eccleſiaſticũ beneficium, propriè nullam iniuriam infert digniori ſi, eo prætermiſſo, conferat minus digno, & conſequenter contra Vaſquez *vbi ſuprà*, neque ille iniuriam infert, qui collatorem ſuaſione, aut precibus, ad id faciendum monet; neque collatoris peccato ita ſuadens cooperatur aduersùs digniorem; vnde neuter reſtitutionem illi facere tenetur, quippe ei beneficium propriè, & ſtrictè debitum non erat. Poſthæc ſcripta inueni Bonacinam *de contract.diſp.1. q.2. punct.12. n.7.* primam ſententiam cum Vaſquez, & aliis tenere; ſed tu tutò potes ſecundam opinionem amplecti.

An ſi is, cuius bona ob crimen iuſtè ſunt confiſcanda, vel diripienda, ſi hoc fraude, aut mendaciis impediat, teneatur ad reſtitutionem?

Resol. XXXV.

Affirmatiuè reſpondent Molina *de iuſt. tom.1. tr.2. diſput.95.n.36.* Layman *in Theol.moral.lib.3.ſect.5. tr.2.c.6. n.4.* & ante illos Sotus *de iuſt. lib.1.q.6. art.6.* & Caſtrus *de l.pœn. lib.2.c.15. §. ex his*, quia iniuſtè impedit pœnam fiſco, vel aliis applicandam, & debitam, per ſententiam. Et confirmatur à fortiori, quia, vt *ſuprà* viſum eſt, iniuſtè impediens vi, vel fraude, aut mendaciis rem non debitam, vt legatum, quod teſtator volebat alteri relinquere, tenetur reſtituere; ergo magis tenebitur, quando res eſt debita, vt eſt in caſu propoſito. Vnde infert Molina *loco citato*, integrum eſſe fiſco, cui conſtaret reos iuridicè interrogatos negaſſe verum crimen, vt compenſatione occulta bonorum, quæ lata ſententia erant ſibi applicanda, aut eſto pœna ipſo iure non incurreretur, erant ſibi in pœnam applicanda, eo quòd reus ius ſuum iniuſtè impedierit.

At his non obſtantibus contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam docent Tannerus *in 2.2.D. Thomæ diſp.5.q.6.dub.2.n.76.* Leſſius *lib.2.cap.12. dub.18. n.134.* Azorius *tom.1.lib.5.c.8.q.5.* Sanchez *in ſum.tom.1. lib.2.c.22. n.22.* Vaſquez *in part.2.tom.2. diſp.175. c.12. n.13. & 14.* Carbonius *de reſt.q.31. concl.5.* Bannez, Aragon, & Solonius *in 2.2. q.62.contr.2.art.3.* Nauarr.*cap.18. n.49.* & alij. Et ratio eſt, quia huiuſmodi occupatio bonorum conſtituta eſt in pœnam criminis; ſed pœna non debetur ante ſententiam; ſaltem declaratoriam criminis, vt communiter fatentur DD. imò non eſt ſoluenda ante ſententiam conſtitutam pœnæ, qua ipſa pœna iubeatur ſolui. Ergo ſententia non ſecuta, non debetur pœna. Multas alias rationes afferunt DD. citati, quas apud ipſos videbis.

Ex quibus multi caſus in praxi ſæpiùs occurrentes decidendi ſunt. Primò, Hæreticum qui fraude, mendaciis, & falſis teſtibus ſe defendit, & impediuit ſententiam, aut confiſcationem bonorum, non teneri ad reſtitutionem.

Secundò, idem dicendum de adultera, quæ ipſo iure amittit dotem, quidquid in contrarium aſſerat Layman *vbi ſuprà*. Si enim legitimè accuſata de adulterio, falſis ſe tueatur teſtibus, vel viciſſim de viro adulterium falſis allegationibus oſtendat, ideóque abſoluatur, obligari quidem in conſcientiæ foro ad expenſas litis viro ſoluendas, non autem ad dotem reddendam. Similiter ſi à ſententia iuſta aduersùs illam lata appellet, etſi iniquè; nam appellatio ſuſpendit ſententiam.

Tertiò, iudex in proferenda ſententia negligens, & non condemnans, non tenetur ad mulctam pecuniariam fiſco, vel læſæ parti ſoluendam. Idem dicendum de Procuratore fiſcali ſi non accuſat; eo quòd ad huiuſmodi mulctam nondum eſt acquiſitum ius fiſco, & partibus, & non ſatis conſtat debere iudicem, & fiſcalem propriè ex officio, & iuſtitia eiuſmodi fortuita fiſci emolumenta procurare.

Quartò, cuſtodes ciuitatum, ſyluarum, fluminum, licèt tranſgreſſores ad magiſtratum deferre negligant, non tenentur ad ſoluendam illam pœnam pecuniariam, quæ alioquin ad fiſcum, vel dominos perueniſſet.

Quintò, idem dicendum eſt de æſtimatoribus publicis rerum venalium, nam ipſi tenentur ad pecuniariam mulctam, quam ſoluerent denunciati rei, vel fiſco, vel aliis perſonis. Et hoc deſeruiat pro illis, qui apud nos vocantur vulgo, *Maſtri di piazza.*

Sextò, idem locum habet in eo, cuius bona ob non ſolutum vectigal, vel res prohibitas, importatas, vel aſportatas ſunt ipſo facto commiſſa, ſeu addicta fiſco, vel redemptori, aut aliis perſonis; nam non tenetur ad reſtitutionem ante iudicis ſententiam.

Septimò, idem dicendum eſt de teſtibus, qui falſo teſtimonio impediunt ſententiam, & conſequenter confiſcationem, vel mulctam pecuniariam, fiſco, vel aliis applicandam; non enim ſicut principalis auctor, aut mandans tenentur ad eius reſtitutionem. Et omnia hæc Confeſſarius inueniet apud Tannerum, & Leſſium *vbi ſuprà.*

Notandum eſt etiam cum Petro à Nauarra *de reſtit. lib.3. cap.5. num.13.* quòd impediens fraude aliquam denunciationem, vel ne delinquens veniat ad manus iuſtitiæ; aut qui occultet, vel faciat fugere officiales tempore ſyndicatus, non tenetur ad reſtitutionem pœnæ ſupradictis imponendæ: nam ante condemnationes fiſcus, vel alius vllum ius non habet, vt *ſuprà* ſæpe dictum eſt. Quod ita verum aliqui exiſtimant, vt doceant etiam pœnam conuentionalem inter partes poſitam non eſſe ſoluendam in conſcientia ante iudicis ſententiam, quod

UGR Biblioteca Universitaria

ego alibi probabiliter docui, & nunc doceo cum amiciſſimo P. Antonio Sanctarello *tract. de hæreſ. cap. 21. dub. 1. num. 10.* Gutierrez *in qq. can. lib. 2. cap. 20. num. 13.* & alij. Sed de his ſatis.

Vtrum Epiſcopus exiſtens in alterius diœceſi licitè poſsit celebrare Miſſam in Pontificalibus, ſeu cum Baculo, & Mitra abſque licentia eius Ordinarij?

RESOL. XXXVI.

SVppono Pontificalia inſignia, & ornamenta eſſe Mitram, Baculum paſtoralem, Annulum, Sandalia, Tunicellam, Dalmaticam, Chirothecas, & Crucem pectoralem; vt teſtatur Iſidorus Moſconius *tract. de magnitudine militant. Eccleſ. part. 1. lib. 1. cap. 8.* quorum ſingulorum ſignificationes exponit Durandus *in ration. diuin. offic. lib. 3. a cap. 13.*

Hoc ſuppoſito; Prima opinio eſt affirmatiua, quia nullus canon prohibet Epiſcopis hoc efficere. Ergo licitum erit. Nec obſtat Concilium Trident. *cap. 5. ſeſſ. 6.* cuius verba ſunt hæc. Nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantùm. Si Secus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione Ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi. Non, inquam, obſtant verba; nam loquuntur de vſu Pontificalium cum aliquo exercitio, vt conſecrare, chriſmare, ordinare, degradare, & ſimilia; vnde exponens hunc locum Concilij Tridentini, ſic aſſerit Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 18. diffic. 9. n. 5.* [Aduierte ſe que actos Pontificales ſon los que pertenecen al orden Epiſcopal, y ſu conſecracion; como ordenar, hazer chriſma, &c.] Et ita etiam ſupradictus locus Concilij exponitur à quodam viro amiciſſimo, qui tamen nullum Auctorem adducit; ſed ego inuenio Concilium ſic exponere Tamburinum *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 15. n. 4.* Campanili *de diuer. iur. can. rubr. 9. cap. 5. num. 1. & 3.* Quaranta *in ſumma Bullar. ver. Archiepiſcopi auctoritas, ſub n. 23.* & Coninch *de Sacram. diſp. 16. dub. 5. num. 35.* Et hanc eſſe veram expoſitionem verborum Concilij patet ex eiuſdem verbis ibi, *exercere*, quod verbum non videtur complecti vſum tantùm Pontificalium, ſed etiam exercitium ſuper alios, idque magis manifeſtant ſubſequentia verba, tum illa, *& in perſonas eidem Ordinario ſubiectas*; tum alia, *& ſi ordinati*, &c. Hinc Campanil. & alij obſeruant, quod Nauarrus *conſil. 12. de Cler. excomm. miniſt.* aſſeruit, quendam Epiſcopum, qui in aliena diœceſi Pontificalibus inſignibus vſus fuit, incurriſſe pœnam ſuſpenſionis in prædicto decreto Concilij comminatam, non ob ſolum Mitræ, &c. Pontificalium vſum, ſed quoniam Calicem etiam conſecrauit, & corporalia benedixit, abſque Diœceſani licentia. Cùm igitur Concilium Tridentinum *in d. c. 5. ſeſſ. 14.* prohibeat Epiſcopis exercere officia Pontificalia in alienis diœceſibus, ſequitur quòd in illis poſſit Epiſcopus celebrare in Pontificalibus cum Mitra, & Baculo; quia celebrans non exercet in aliis officia Pontificalia, quæ prohibuit Concilium, ſed tantùm conficit ſacrificium Miſſæ, cum ornamentis Pontificalibus.

Quod apertè probatur, nam in hac materia, de qua loquimur, vt notant Cochier *de iuriſdict. in exemptos, part. 2. q. 1. num. 6.* Tamburinus *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 14. n. 2.* & alij penes ipſum, locus exemptus, & locus extra diœceſim iudicantur à pari; ex quo ſtatuit Tamburinus *q. 15. num. 1.* quòd Epiſcopi vigore prohibitionis Concilij *ſeſſ. 6. c. 5. & ſeſſ. 14. cap. 2.* non poſſunt exercere Pontificalia in Eccleſiis exemptis ſuarum diœceſum; & tamen ipſe Tamburinus *n. 3.* concedit Epiſcopos poſſe in dictis Eccleſiis exemptis vti Pontificalibus inſignibus, & ornamentis, & diuina Officia celebrare in Pontificalibus; quia aſſerit Tamburinus, ſupradicta facere ſine aliquo exercitio, non eſt officia Pontificalia exercere, quæ prohibentur in dictis locis Concilij. Ergo, &c.

Et ideo poſſe Epiſcopum in aliena diœceſi celebrare in Pontificalibus, præter Couarruuiam *lib. 3. var. reſt. cap. 20. n. 9.* & Henriquez *lib. 3. c. 6. num. 6.* docet etiam Hoſtienſis *penes gloſſam in Clem. Archiepiſcopo, de pœnis, ver. etiam celebrare*, Tabiena *ver. Patriarcha n. 4.* Sylueſter *eodem ver. §. Tertium*, & Barboſa *in Collectaneis tom. 3. lib. 5. tit. 7. Clement. 2. num. 6.* ſic aſſerit: Epiſcopus in aliena diœceſi poteſt Sacra Miſſarum ſolennia in Pontificalibus celebrare. Hoc etiam docet Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr. 4. cap. 5. n. 5.* ſecluſa conſuetudine in contrarium.

His tamen non obſtantibus, negatiuam ſententiam tenendam eſſe puto, & ideo quoad Mitram Docet Riccius *part. 4. deciſ. 27. n. 7.* Barboſa *de poteſt. Epiſcopi part. 3. allegat. 80. n. 14.* & Eraſmus Cochier. *de iuriſd. part. 2. q. 1. num. 8.* quòd Epiſcopus in locis exemptis illa vti non poteſt, niſi inuitatus, & facit mentionem de prohibitione Concilij Tridentini in locis citatis. Quoad Baculum verò, ſic habetur in Cæremoniali Epiſcoporum *lib. 1. cap. 17.* Vtitur Epiſcopus Baculo paſtorali in ſua tantùm ciuitate, vel diœceſi, & etiam alibi, vbi conſecrationes, aut ordinationes, vel benedictiones perſonales facere ei Apoſtolica auctoritate conceditur. Et hanc ſententiam aliqui ita mordicus tenent, vt aſſerant non poſſe Epiſcopum loci concedere vſum Baculi, alteri Epiſcopo in ſua diœceſi exiſtenti; niſi in his, in quibus dicta verba Cæremonialis ex præſcripto ordine neceſſariò requirant Baculum. Vide Campanili *in diuer. iur. can. rubr. 9. cap. 5. num. 3.* Et ratio quare Epiſcopi in aliena diœceſi celebrare minimè poſſint cum Baculo, & Mitra eſt, quia Baculus, & Mitra ſunt ſigna iuriſdictionis, vt *infra* dicetur. Et ita noſtram ſententiam in terminis, vt aſſerunt, terminantibus firmat, & docet Fuluius Pacianus *de prælat. lib. 2. cap. 29. n. 56. & 64.* qui omnino videndus eſt.

Ad illud verò, quod pro contraria opinione adducebatur, nempe Epiſcopum poſſe celebrare pontificaliter in locis exemptis; reſpondeo ex Gratiano *tom. 3. c. 467. n. 29.* quod eſt diſpar ratio inter locum exemptum intra propriam diœceſim, & inter diœceſim aliam, & ſic poteſt Epiſcopus, vt obſeruat Fuſcus *viſit. lib. 2. c. 8. n. 6.* vti Baculo in locis exemptis, quod facere minimè poteſt in alienis diœceſibus. Et ratio eſt, quia in locis exemptis Epiſcopis conceditur, propter reliquias præcedentis ſubiectionis; cùm per exemptionem, vt etiam notant Gonzales *in reg. 8. Can. gloſſ. 45. n. 187.* & alij, talia loca non deſinant eſſe in prouincia, vel diœceſi propria.

Ad loca verò Concilij Tridentini ſuperiùs adducta, reſpondeo ex *l. de interpretatione, ff. de legibus, & cap. cum dilectus, de conſuet.* cum aliis adductis per Ioan. Marium Nauarinum *in quæſtionibus forenſibus part. 1. q. 85. num. 11.* quòd conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres, ita interpretata eſt mentem Concilij; vnde Epiſcopi non celebrant pontificaliter in alienis diœceſibus ſine Ordinarij licentia. Nec valet dicere, quòd hoc faciant propter quamdam reuerentiam, & decentiam debitam Epiſcopo diœceſano, & ideo ab illo licentiam petunt; quia ſi hoc efficerent Epiſcopi propter ſolam decentiam; quando Epiſcopi diœceſani licentiam celebrandi pontificaliter illis præbere nollent, vt ſæpiùs accidit, quòd de facto ipſi celebrarent; ſed hoc non audent facere; ergo non poſſunt. Neque propter decentiam in tali caſu credendum eſt Epiſcopos velle amittere iuriſdictionem, ſi illam haberent.

Ad illud verò, quòd Epiſcopus celebrans in Pontificalibus, non exercet officium Pontificale, ſed facit ſacrificium cum ornamentis Pontificalibus: aliquis reſpondebit, quòd Baculus non ſolùm eſt ornamentum, ſed etiam ſignum ſuperioritatis, & officij; nam æquiparatur, vt

vt notat Gratianus *tom.3.c.467.n.6.* vexillo Crucis, quo vtitur Archiepiſcopus. Et quòd, vt diximus, ſit ſignum ſuperioritatis, & iuriſdictionis, docent apertè Tamburinus *de iure Abbatum tom.1. diſp.21. q.3.n.8.* Venerus *de exam. Epiſcop. lib.4. c.10.n.22.& 23.* Pacianus *vbi ſuprà*, & apparet in verſibus, quos adducit gloſſa *in c.vnico*, §. *finali,ver. propter hiſtoriam, de ſacra vnct.* & ſic aſſerunt:

In Baculi forma Præſul, datur hæc tibi forma.
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum.
Attrahe peccantes, rege iuſtos, punge vagantes.
Attrahe, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta.

Et in cæremonia conſecrationis Epiſcopi, conſecrans tradendo Baculum conſecrando, ſic ait, *Accipe Baculum paſtoralis officij, vt ſis in corrigendis vitiis piè ſæuiens, in tranquillitate ſeueritatis cenſuram non deſerens*, &c. Et in libello qui Ordo Romanus inſcribitur,ſic dicitur; *Accipe Baculum paſtoralis officij, poteſtatem ligandi atque ſoluendi, vt ſis in corrigendis vitiis perſeuerans*, &c. Vnde quia Baculi curuatio in Epiſcopis limitatam, & coarctatam poteſtatem ſignificat,ideo illo non vtitur Summus Pontifex, cùm poteſtatem habeat vniuerſalem; vt notat, & docet Germanius *de ſacra immun. lib.3.c.5.n.108.& 110.& de Indul. Cardin.* §. *Epiſcopus,n.25.& ſeq.* cum Doctoribus, quos citat Barboſa *in Collect. tom.1. lib.1. tit.15. c.vnico*, §. *vngitur, n.15.* Ex quibus apparet, Baculum non ſolùm eſſe ornamentum, ſed ſignum iuriſdictionis,& ſuperioritatis, vt etiam erat apud Prætores Romanorum, & apud Iudices Germanorum, teſte Gratiano *dicta deciſ.29. n.7.* & Gregorio Tholoſano *de republica lib.6. cap.20.num.21.* Ergo nullo modo licitus erit eius vſus in aliena diœceſi, ſine licentia Ordinarij.

Vtrùm Archiepiſcopus, factus Epiſcopus, poßit vti pallio?

RESOL. XXXVII.

NEgatiuè reſpondeo Primò, quia pallium eſt ſignum proprium poteſtatis,& dignitatis Archiepiſcopalis, & ideo habetur *in cap. niſi, de auctoritate, & vſu pallij*, quòd Archiepiſcopus ante pallij ſuſceptionem, non poteſt ſe vocare Archiepiſcopum. Probatur,ſecundò, quia, vt apparet *in cap. bonæ memoriæ el 2. de poſtulatione*,& aduertit gloſſa,Pallium datur perſonæ contemplatione loci, vnde eſt priuilegium ſingulare, & indiuiduum reſpectu ſingularis, & indiuiduæ poteſtatis pontificalis;& ideo ex ſupradicto textu Cæremoniale Romanum *lib.1. cap.16.* Azorius *part.2.lib.3.cap.34. q.8.* D. Lancellotus *in inſtit. can. lib.1. tit.11. in gloſſa, litera H.* Genuenſis *in praxi Archiep.cap.70.n.18.* Cuchus *in inſt.can. lib.4. tit.6. n.25.* Berti *in praxi crim. Regular. tit.4. cap.14.n.11.* Bagnus *de S.R.E. dignitatibus, tr.14.* Zerola *in praxi Epiſc. part.1. ver. Archiepiſc.n.1.* Acugna *in decretum Gratiani part.1. diſt.100.c.7.n.1.* Zecchius *de Repub.Chriſt. tit. de Patriarchis, num.5.* Quaranta *in ſumma Bull. ver. Archiepiſcopus, ſub n.23. author.32.* & alij aſſerunt,quòd Archiepiſcopus ad alium Archiepiſcopatum tranſlatus,non poteſt vti Pallio priori; ſed alio nouo indiget. Ergo à fortiori, illo vti minimè poterit, ſi ad Epiſcopatum tranſlatus fuerit, cùm non ſit amplius Archiepiſcopus; cui, vt dictum eſt, vſus pallij non ſolùm ratione perſonæ, ſed etiam ratione loci conceditur.

Adde, quòd aliqui ita mordicus tenent, quòd priuilegium pallij ſit locale, vt aſſerant Archiepiſcopum extra ſuam prouinciam non poſſe vti pallio, etiam de licentia Ordinarij illius diœceſis in qua reperitur. Et ita docent Barboſa *in Collectaneis tom.1. lib.1. tit.8. c.6.n.2.* Proſper de Auguſtino *in addit. ad Summam.* Quaranta *ver. Arch. n.23. author.32.* Maiolus *de irregul. lib.2.c.2.n.7.* Pariſius *de reſignat. benef. lib.1. q.17. à n.20.* Ruzzeus *de præeminentia Arch. priuil.21. ver. iſtud tamen*, & gloſſa *in Clem. Archiepiſcopo, de priuilegiis, litera M.* vbi ſic ait. Differunt Pontificalia à pallio, quo non vtitur Archiepiſcopus in aliena prouincia,etiam de licentia illius ad quem ſpectat, niſi ſuper hoc eſſet priuilegiatus. Ita gloſſa,quidquid aliqui in contrarium aſſerant. Vide etiam pro confirmatione ſupradictorum,pulchrum textum *in cap. ad poſtulationem, de renunciatione*, vbi, Archiepiſcopo Raguſienſi propter periculum vitæ renuncianti Eccleſiam,non autem dignitatem, Summus Pontifex concedit exercere officia Pontificalia, attamen negat ei expreſsè vſum pallij.

Igitur ex his omnibus, ſatis firmata remanet noſtra ſententia, quam nouiſſimè in terminis,vt aſſerunt,terminantibus tuetur, & docet Venerus *in exam. Epiſc. lib.4. c.10.n.12.* vbi quærit. Si Archiepiſcopus fit Epiſcopus, potéſtne vti pallio? & negatiuè reſpondet; quia ait ille, pallium eſt ſignum ſoli Archiepiſcopo debitum. Sed dices: Aliqui Archiepiſcopi ad Epiſcopatum tranſlati vſi ſunt pallio. Reſpondeo hoc ipſos effeciſſe ex priuilegio Summi Pontificis, qui Epiſcopis etiam aliquando vſum pallij concedit; vt apertè apparet *in c. cùm in iuuentute, de probationibus.*

Notandum eſt tamen hîc obiter, quod aliqui putant, quòd ſi quis ſemel habuit pallium vnius Archiepiſcopatus, ſi ab illo ad alium transferatur, iterúmque redeat ad priorem, indigeat nouo pallio, & primum non ſufficiat; & in hanc ſententiam inclinat Acugna *in Decretum Gratiani part.1. diſt.100.c.10.n.3. & 4.* vbi etiam *n.5.* probabiliter aſſerit, quòd ſi detur euentus, in quo aliquis Archiepiſcopus ſuum perdat pallium à Pontifice acceptum, vel caſu igne comburatur, poterit abſque illo Pontificalia munera exercere; licèt Venerus *in exam. Epiſc. lib.4. c.10.n.19.* videatur aſſerere, quòd debeat petere aliud à Summo Pontifice.

An Epiſcopus poßit erigere Collegiatam cum nouis Canonicis, vel addere nouum numerum Canonicorum aliis antiquis?

RESOL. XXXVIII.

NEgatiuam ſententiam mordicus ſuſtinet Aloyſius Riccius *in deciſionibus Curiæ Archiep. Neapol. part.3. deciſ.66.* docet enim *ibi* Epiſcopum non poſſe creare nouos Canonicos; & citat Baldum *conſil.91. num.10. lib.1.* Burſatum *conſ.27.n.4. & conſ.110.n.6.* cum aliis.

Verùm contrariam ſententiam docet nouiſſimè Ioan. Maria Nouarius *in quæſtionibus forenſibus, part.1. q.24. num.4.* vbi probat poſſe Epiſcopum nouum conſtituere Canonicorum numerum, & Collegium nouáſque creare dignitates, & citat Zerolam *in praxi Epiſc. verb. Epiſcopus q.17.* & Seluam *de benef.part.2.q.23.num.16.* & addit Nouarius, quòd in tali caſu Epiſcopus poteſt inſignire ſupradictos Canonicos ſigno illo, quod vulgò dicitur *Almutica*, ſeu *Cappucio*, vel *Zambaraa*, ſine aliqua Sedis Apoſtolicæ licentia. Ita ille.

De iuramento ſeruandi ſtatuta, ſeu capitula Ciuitatum, Collegiorum, &c.

RESOL. XXXIX.

SI ſupradicta ſtatuta ſunt in vſu, nulla indigent probatione, non obſeruantes illa eſſe periuros, vt patet ex *cap. querelam, & toto tit. de iureiur.* Si verò aliqua ſtatuta in diſſuetudinem abierunt, vel vſu recepta non fuerunt, tunc illa non obſeruantes periuri non ſunt. Nam, vt rectè notant Megala *conſil.81. num.1.* Gutierrez *de iuram. confirmat. part.1. cap.28. num.14.* Gomez *in leg. Tauri, n.365.& 366.* Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.3.c.14 num.9.* Portel *in addit. ad dubia Regul.ver. iuramentum, num.22.* Malderus *in 2.2. D. Thomæ, tractat.10. capit.6. dub.9.* Homobonus *in exam. Eccleſ. part.1. tractat.7. cap.9. quæſt.46.* & alij penes ipſos, iuramentum de ſeruandis

ſtatutis non extendi ad ſtatuta moribus vtentium non recepta, vel quæ per contrariam conſuetudinem abrogata ſunt. Hinc infertur Gubernatores Tabulæ huius vrbis non eſſe periuros mutando pecuniam Ciuitati, nam Capitulum id prohibens non fuit vſu receptum, & in diſſuetudinem abiit; & ſic etiam dicendum eſt de Prætoribus huius vrbis, qui aliqua capitula Ciuitatis non obſeruant, quæ in diſſuetudinem abierunt.

Notandum eſt etiam hic obiter contra Megalam *vbi ſuprà, num.*4. tunc materiam ſtatuti iurati eſſe grauem, vt conſtituat periurium mortale, quando tanti momenti eſt, vt iuramento ſecluſo ſtatutum ſuæ materiæ ratione ſufficiens eſſet ad obligationem ſub mortali. Et ita docet Sanchez *loco citato n.*3. hinc tranſgredientes ſtatuta iurata decernentia faciendum, aut omittendum aliquid ſub aliqua pœna, non peccare dicendum eſt.

Nota etiam, quòd quando ſtatutum iuratum reuocetur per potentem reuocare, tunc illud non ſeruans non eſſe periurum dicendum eſt: quia non ampliùs obligat, & ideo ceſſabit iuramentum. Ita Sanchez *vbi ſuprà, n.*10. cum Caietano 2. 2. *q.*89. *art.*9. Soto *lib.*8. *de iuſt. quæſt.*1. *art.*9. & aliis.

Vnde infertur, in rigore loquendo Prætores huius vrbis non peccare, neque eſſe periuros, quando Dominus Prorex cum aliquo actu viceregio diſpenſat pro illa vice, vt aliquid efficiatur, non obſtante aliquo Capitulo ciuitatis in contrarium; vt, v. g. fiat electio ad aliquod officium ſine *vuſciuolo*, vt vulgò dicitur, &c. licèt hoc Domini Proreges efficere minimè deberent, & ideo Prætores in tali caſu exponant Proregibus inconuenientia, quæ ſequuntur ex ſupradictis diſpenſationibus, vt nihil timeant.

An parentes diuites ſi propter aliquam iuſtam cauſam exponant filios hoſpitalitati, teneantur reſtituere expenſas circa eorum nutritionem?

Resol. XL.

Affirmatiuè communiter reſpondent Doctores, & ita tenent Homobonus *de exam. Eccleſ. part.*2. *tr.*10. *cap.*4. *q.*14. Bellochius *in praxi mor. Theol. part.*2. *q.*7. *n.*25. Azorius *part.*1. *lib.* 2. *cap.*5. *q.*7. & alij. Ratio eſt, quia hoſpitalia inſtituta ſunt ad nutriendos hos infantes pro egenis, & non pro diuitibus.

At his non obſtantibus, non grauabor hîc apponere ſententiam Roderici Acugna *in Decretum Gratiani part.* 1. *diſp.*87. *cap.*9. *n.*13. vbi ſic aſſerit. An parentes expoſitorum, ſi ſint diuites, teneantur in conſcientia ad ſumptus nutritionis hoſpitali reſtituendos.

Et non teneri verius videtur, cùm hoſpitalia ſint inſtituta pro præſentibus neceſſitatibus, abſque vllo onere miſerorum; & expoſiti quantumuis eorum parentes ſint diuites, præſente neceſſitate vrgente exponuntur, & ita nihil tenentur, poſtquam fuerint ſui iuris, hoſpitalibus reſtituere. Accedit quòd peregrini ſpoliati à latronibus, & ſimiliter ægrotantes, quamuis in ſua patria ſint ditiſſimi, gratis curantur, & ſuſtentantur in ſimilibus hoſpitalibus ſine vllo onere reſtituendi, vt ex vſu conſtat. Et confirmatur, quia alioquin hoſpitalia redditus haberent, non vt liberaliter, & gratis propter Deum neceſſitati patientium ſuccurreretur, ſed potiùs vt mutuum miſeris daretur, quod eſt inconueniens, & non præſumendum de fundatoribus hoſpitalium. Sed forſan dici poteſt, tres claſſes hominum eſſe diſtinguendas; in prima continentur homines pauperes in re, & in ſpe; in ſecunda pauperes tantùm in re, & non in ſpe, vt filij familias, in tertia alij diuites in re, impediti tamen propter metum, vel aliam iuſtam cauſam filios alere nequeunt, & hos teneri ad reſtitutionem hoſpitalibus faciendam dicendum videtur. Ita Acugna *loco citato*.

An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans incurrat in excommunicationem, ſi inuincibiliter legem iſtam ignorat?

Resol. XLI.

Incurrere in excommunicationem docent Aluarez *in part.*2. *D. Thomæ, diſp.*158. *n.*5. Comitolus *lib.*5. *q.*3. Couarruuias *in c. alma mater. part.*1. §.10. *num.*8. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia excommunicatio lata eſt ſuper furtum lege naturali damnatum.

Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam tuentur Salas *in part.*2. *tom.*2. *tr.*13. *diſp.*8. *ſect.*10. Molina *tom.*4. *tract.*5. *diſp.*71. *num.*9. Valentia *tom.*4. *diſp.*7. *q.*17. *punct.*7. Sanchez *de matrim. tom.*3. *lib* 9. *diſp.*32. *n.*9. Suarez *de cenſ. diſp.*4. *ſect.*8. *n.*20. Henriquez *lib.*13. *c.*23. *n.*2. Azorius *tom.*1. *lib.*1. *cap.*15. *q.*3. Toletus *lib.*1. *c.*8. Sayrus *de cenſ. lib.*5. *cap.*18. *n.*28. Graffius *tom.*1. *lib.*4. *c.*9. *n.*16. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorans inuincibiliter excommunicationem impoſitam ab Epiſcopo, peccat tantùm contra ius naturale, aduerſus quòd ſe agere cognoſcit, non autem ius poſitiuum Epiſcopi quod quidem inuincibiliter ignorat. Ergo non incurrit in excommunicationem ab Epiſcopo latam.

Et hæc omnia vera eſſe puto, non ſolùm ſi excommunicatio ſit lata ab Epiſcopo, ſed etiam à Summo Pontifice, quia militat eadem ratio. Et ita docent Azorius Henriquez, Tolet, Sanchez, & alij, *vbi ſuprà*, quidquid in contrarium aſſerat Salas *in part.*2. *tr.*13. *diſp.*8. *ſect.*10. *n.*77. Vgolinus *de cenſ. tab.*1. *c.*9. §.8. 10. D. Antoninus *part.* 3. *tit.*24. *c.*75. Corduba *lib.*2. *q.*27. & alij.

Quæ autem dicta ſunt de excommunicatione, dic etiam de ſuſpenſione, & interdicto; nam ab his pœnis excuſat ignorantia inuincibilis iuris eas imponentis, quamuis factum ſit iure naturali damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Pontifice. Et ita docent Vaſquez *de excommun. dub.*16. *n.*6. Nauarrus *cap.*23. *n.*47. Suarez *de cenſ. diſp.*4. *ſect.*8. *n.*20. *& ſeq.* Sanchez *lib.*9. *diſp.*32 *num.*18. Filliucius *eodem tract. cap.*8. *q.*10. *n.*253. quidquid in contrarium aſſerat Auila *de cenſ. part.*2. *c.*5. *diſp.*5. *dub.*10. *concl.*2. Aluarez *in part.*2. *D. Thom. diſp.*158. *num.*5. & alij; & idem ſentiendum eſt de irregularitate, vt alibi dictum eſt, quando impoſita eſt in pœnam debiti.

Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſi quis, v. g. vouit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, non tenetur ſoluere pœnam; quia naturalis obliuio æquiparatur ignorantiæ inuincibili; & ita docet Sanch. *in ſum. tom.*1. *lib.*4. *cap.*22. *n.*18. & alij. Idem dic, ſi dum fornicatur, memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna Religionis, Caſtitatis, Peregrinationis Hieroſolymitanæ, vt probabiliter aſſerit idem Sanch. *n.*19. Idem dicendum eſt de eo, qui ex obliuione naturali omittit recitare aliquas horas canonicas, nam non tenetur reſtituere fructus, non obſtante lege pœnali irritante fructuum acquiſitionem; quæ omnia ſunt valde notanda.

An paruæ materiæ diuerſorum præceptorum coaleſcant in vnum, & faciant quantitatem notabilem mortaliter peccaminoſam?

Resol. XLII.

Vt ſi in die feſto incidat ieiunium, & conſequenter quis teneatur eo die ad ieiunandum, ad audiendam Miſſam, ad non laborandum, & ſi eſt Clericus in ſacris ad recitandas Horas canonicas; an inquam, ſi ex ſingulis his obligationibus modicum quid omittat, ita vt omnia illa modica quantitatem notabilem efficiant, peccet mortaliter? Reſpondeo negatiuè, quia nullum præceptum in materia graui tranſgreditur, ſed multa, ſingula tamen

UGR Biblioteca Universitaria

in leui materia. Et ita docet Sanch. *in ſum.tom.1.lib.1.c.4. n.16.* qui tamen limitat hanc ſententiam, & putat ſecus dicendum eſſe, ſi quis ad omnia hæc obligatur ex diuerſis votis, & pro eadem die.

Sed hæc limitatio mihi non placet, quia non eſt differentia inter tranſgreſſionem voti, & præcepti Eccleſiaſtici, cùm votum obliget eo pacto, quo obligat præceptum Eccleſiaſticum de eadem re, vt docet Caietan. *in 2.2.q.88.a.3.*Sotus*lib.7. q.2.a.1.*Corduba *in ſum.q.188.* Valentia *tom.3. diſp.6. q.6. punct.4.* Aragon *in 2.2. q.88. art.3. concl.3.* Nauar. *in ſum.c.12.n.65.*& alij.Ergo ſi non eſt mortale, ſecundùm Sanchez, tranſgredi multa præcepta Eccleſiaſtica in re leui, neque erit mortale tranſgredi plura vota.

Sed quid dicendum, quando quis vouit interminatè pro aliquo die audire, v. g. tres Miſſas, & ex qualibet illarum omittat partem non notabilem, an, inquam peccet mortaliter? Aliqui affirmatiuè reſpondent, quia ſunt partes materiæ eiuſdem rationis; ergo poſſunt continuari ad conſtituendam quantitatem notabilem.

At his non obſtantibus, puto probabilem eſſe contrariam ſententiam, quam apertè videtur tenere Suarez *de Relig. tom.2. lib.5.c.5.n.12. & ſeq.* lege illum, & non pigebit.

An qui in die ieiunij ſæpius modicum quid comedit, frangat ieiunium, & peccet mortaliter?

Resol. XLIII.

Affirmatiuam ſententiam docent communiter DD. quia cùm ſit eadem dies, illæ paruæ comeſtiones continentur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem. At Ioan. Salas *in p.2. D.Thom. tr.13. diſp.16. ſect.26. in fine,* limitat, vt procedat tantùm, quando ille abſolutè vellet vno, & eodem actu, omnes illas modicas comeſtiones; ſecus autem ſi conditionaliter quis vellet ita eas comeſtiones, vt nunquam peccaret mortaliter, ſed venialiter tantùm, hoc eſt, vt omnes illæ comeſtiones eſſent veniales.

Verùm hæc opinio aliquibus diſplicet, quia non eſt in poteſtate comedentis, facere vt ex omnibus illis modicis comeſtionibus, eadem die habitis, non coaleſcat materia notabilis, vnde reſultet peccatum mortale;& ex limitatione Salas ſequitur, quòd quis poſſet eludere præceptum, ſeu votum ieiunij centies in die modicum quid comedendo, & intendendo omnes illas modicas comeſtiones tantùm centum peccata venialia committere. Sed hoc dicere eſt abſurdum. Ergo, &c.

An quis, ſi tradat aliquibus vinum, vt nomine ſuo vendatur, ſi noſcat illos vendituros minuendo menſuram, & admiſcendo aquam, peccet mortaliter?

Resol. XLIV.

Affirmatiuam ſententiam docent Sanchez *in ſumma tom.2. lib.1. c.7.n.37.* & Molſeſius *in ſum.tom.1.tr.8. c.11. num.63.* quia ſic tradentes vinum, ipſi reuera illud vendunt, ac iniuſtitiam per tabernarios, tanquam per ſuos miniſtros cenſentur committere.

Sed in hoc poſſe excuſari ſic tradentes vinum, ſi duo ſupponantur, exiſtimo. Primum ſi adſit iuſta cauſa tradendi, quia, videlicet paterentur graue damnum. Secundum quòd tradant miniſtris vinum vendendum iuſto pretio. Nec obſtat, quòd ſciant dictos miniſtros fraudibus vſuros, quia illa vini traditio non eſt ex obiecto mala, ſed indifferens; ergo licèt tradentes ſciant miniſtros fraudibus cum emptoribus vſuros, non propter hoc peccant vinum illis tradendo, ſi aliàs graue damnum paterentur. Et ideo Doctores aſſerunt, poſſe quem pecuniam apud vſurarium deponere, etiamſi ſciat fore illi materiam vſuræ exercendæ; & ita docent Caietan. *2.2. q.78.art.4.*Bannez *q.77.art.4.dub.1.ad 2.*Aragon.*q.62.art. 5.ad vlt.*Salonius *eadem q.62.art.5.contr.2.ad vlt.* & maximè, vt ſuppono in caſu noſtro, quando adeſt vrgens, & iuſta cauſa, vt docet Valentia *tom.2.diſp.5.q.21.punct. vlt. in fine* Molin. *tom.2. tr.2.diſp.331. ver. de eo, qui apud vſurarium.* Rebellius *p.2. lib.2.q.16.ſect.4.n.20.*& alij.

Ex his deducitur etiam contra eundem Sanch. *ubi ſupra, n.38.* licere deferre munera concubinæ iudicis, vt pro ipſo apud iudicem intercedat, dum adeſt periculum alicuius grauis nocumenti, vel ſi aliàs ius ſuum à iudice minimè conſequi poſſet; nec in tali caſu litigans intendit fouere turpem amorem concubinæ, ac eo vti, ſed tantùm neceſſitati ſuæ conſulere. Et ita docent Molſeſius *in ſum.tom.1. tr.8.c.11.n.62.* vbi ait, ita etiam conſuluiſſe plures alios viros doctos, & timoratos. Et nouiſſimè poſt hæc ſcripta hanc ſententiam aduerſùs Sanchez docet Caſtrus Palaus *in opere morali tom.2. tr.6. diſp.6. punct. 15. num.2.*

An ex aliqua iuſta cauſa licitum ſit commodare cubiculum alicui potenti ad fornicandum?

Resol. XLV.

De hoc caſu olim interrogatus fui, nam quidam vir nobiliſſimus inſtanter ab amico domum eius ad meretricandum petebat, at ſi hoc illi denegaſſet, in grauiſſimum damnum incidebat: conſuluit an peccaret hoc faciendo, & reſpondi negatiuè, quia abſque detrimento proprio proportionato hoc denegare minimè poterat; & commodare cubiculum ex obiecto, non eſt intrinſecè malum, ſed indifferens, & ex ſola praua abutentis intentione ad malum ordinatur; ergo, &c. Et ita hanc ſententiam in terminis docet nouiſſimè Marullus *tom.1. diſp.2. c.4. dub.10. corol.4.n.295.*

Hinc à fortiori infertur contra Nauarrum *cap.17.n.195.* licitum eſſe, ex iuſta tamen cauſa, locare domum meretrici, etiam ſi ob loci circumſtantiam aliquis peccatum admitteret, quod minimè perpetraret, eo loco ſibi non conceſſo, vt ratione ſitus, &c. vel ſi meretrix domum illam conducens plurimum fœminis honeſtis vicinis noceret. Et ita docent Valentia *tom.3. diſp.5. qu.21. punct.4.* & Salonius *in 2.2.qu.27.art.4.contr.6.poſt 4.concl. corol.3.* cum aliis.

Quis minabitur mortem famulo, ſi non deferret literas dominæ, in quibus ad peccatum prouocabatur, quæſiuit, an ſi hoc faceret peccaret mortaliter?

Resol. XLVI.

Hic caſus, in facti contingentia, torſit multorum ingenia, quia conſulens multos Theologos interrogauit; & negatiuè reſpondendum videtur, quia verba ſunt intrinſecè mala, & deferre tales literas idem eſt, ac ſi deferret internuncium de rebus turpibus. Ergo, &c. Et ita hanc ſententiam docent Sanch. *in ſum. tom.1 lib.1. cap.7. n.26.* & Rebellius *p.1.lib.1.q.14.ſect.7.n.53.* Molſeſius *in ſum. tom.1. tr.8.c.10. num.60.* & alij. Et ita ego tunc etiam conſului.

Verùm aliqui contrariam ſententiam putant probabilem; nam videtur diſpar ratio de internuntio, & de literis. Nam famulus, qui internuncium de rebus turpibus defert concubinæ heri, directè ac proximè cenſetur peccato heri cooperari, tanquam inſtrumentum, quo mediante herus inducit mulierem illam ad peccandum ſecum, ideo eſt omnino intrinſecè malum, ac proinde in nullo euentu licitum. At verò deferre tantùm literas ita materialiter, non videtur directa cooperatio ad peccatum, tanquam proximum inſtrumentum, ſed magis remotè ſe habet, & ideo videtur ſaltem in aliquo caſu extremæ neceſſitatis, vt ad euadendam mortem ſibi comminatam

UGR Biblioteca Universitaria

minatam licitè poſſet famulus eiuſmodi literas deferre. Et ita hanc ſententiam olim docuit Emmanuel Sà *ver. peccatum n.9.*

Sed tu ne recedas à prima opinione; & idem tene de famulis ſcribentibus tantùm huiuſmodi literas, quamuis non deferentibus, quia idem cooperandi modus in vtroque miniſterio inuenitur, licèt aliqui hoc etiam negent, quia Sanchez *de matrim. tom.3. lib.9. diſput.46. num.34.* aſſerit, quòd ſcribere verba turpia, non eſt intrinſecè malum; ergo poteſt dari caſus, in quo licitum ſit famulo ſcribere heri literas, verba turpia continentes, vt ſi aliàs immineret ei periculum mortis, vel alterius grauis nocumenti. Verum à ſententia contraria non eſt recedendum.

Notandum eſt verò hîc, quòd ſi herus in dictis literis petat ſolùm à concubina, vt tali hora ad ſe veniat, vel ad talem locum, vtique in tali caſu poteſt famulus tales literas deferre, vel ore hoc nunciare; quia rem indifferentem continent, cùm non ad fornicandum, ſed ad ſolum aduentum inducant. Et ita docent Molfeſius, Sanchez *vbi ſupra, n.26.* Azor. *tom.2. lib.12. c. vlt. q.8.* & alij, concurrente iuſta cauſa non ſolùm famulatus, ſed etiam quia dominus malè tractabit, aut è domo eiiciet.

Et idem dicendum eſt de famulis, quos herus mittit fœminam inſequuturos, vt videant vbi habitet, vel id inquirant, an poſtea illum certiorem faciant, & eo maior cauſa excuſans neceſſaria eſt, ſi fœmina, quam inſequuntur, ſit honeſta.

Vnde ex his etiam collige quid dicendum ſit de aurigis deferentibus meretricem ab vno loco ad alium, quam ſciunt illuc petere ad peccandum; hi enim regulariter excuſantur à peccato, quia adeſt iuſta cauſa non amittendi lucrum, quod ex eo miniſterio comparant.

An ſit peccatum mortale optare, v. g. vt fornicatio eſſet licita?

RESOL. XLVII.

NOn ſemper eſſe peccatum mortale optare vt id, quòd eſt intrinſecè malum, non eſſet malum, ſed licitum, ſed attendendum eſſe ex quo fine quis moueatur, docet Vaſquez *in p.2. diſp.116. c.2. in fine*, & ideo ſi quis id optaret, ex eo quòd videretur ob ſuam fragilitatem ſæpiùs incidere in peccatum, non eſſet mortale.

At contrariam ſententiam docent Azorius *tom.1. lib.4. cap.6. quæſt.10.* Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. c.2. n.23.* Molfeſius *in ſum. tom.1. tr.8. cap.8. n.49.* & alij; quia bonum totius naturæ, ac ordinis naturalis non poteſt poſtponi, ac eius immutatio, quæ grauiſſimum malum eſt, deſiderari ob particulare huius bonum.

Notandum eſt etiam hîc obiter, vt aliam ſimilem attingamus quæſtionem, quod Laym. *in Theol. mor. lib.1. tr.3. c.6. n.10.* Sanch. & Azorius *vbi ſupra*, aſſerunt conſenſum conditionalem non eſſe mortalem, quando verſatur circa res ſolo iure poſitiuo prohibitas; ſecus verò ſi verſetur circa ea, quæ iure naturali ſunt interdicta; & ideo hic actus, comederem carnes in Quadrageſima, niſi Eccleſia prohibuiſſet, caret culpa; hic verò non, occiderem ſi non eſſet peccatum, aut offenſa Dei; quia hoc vltimum abſque ſua malitia intelligi nequit, & conditio illa negans inuoluit contradictionem.

Verùm Valentia *tom.2. diſp.6. q.4. punct.4.* Sayrus *in Claui Regia lib.8. c.7. n.28. & 29.* Salas *in p.2. tr.13. diſp.16. ſect.27.* Vaſquez *diſp.116. c.2. n.4.* & alij, docent quòd quoties conditio omnem malitiam, & deformitatem ab actu aufert, excuſat à peccato, ſecus autem ſi non auferat; & ideo non peccaret ſi quis diceret, occiderem inimicum, ſi mihi liceret, vel malum non eſſet; peccaret verò ſi diceret, occiderem inimicum, ſi ſupplicium, vel infamiam non timerem. Rationes verò huius differentiæ apud Doctores citatos inuenies.

An in obſidione alicuius ciuitatis, quando alius cibus non adeſt, licitum ſit veſci carnibus humanis & an geſta ex metu graui excuſent à peccato?

RESOL. XLVIII.

NEgatiuè quoad primum videtur reſpondere D. Thom. *in 2.2. q.142. art.4. ad 1.* & acerrimè tenet Valentia *tom.3. diſp.9. q.3. punct.1.* Et ratio eſt, quia hoc eſt intrinſecè, & ex obiecto malum, & ideo nunquam licet, ſicut nunquam licitum erit mentiri. Et hanc ſententiam docent etiam Fernand. *de ſeptem peccatis mor. cap.2. §.6.* Azorius *p.1. lib.7. c.22.* Victoria *relect.9.* Syluius *in 2.2. q.142. art.4.* & alij.

At contrariam ſententiam tuentur Leſſius *lib.4. cap.3. dub.2. n.10.* Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. c.18. n.12.* Naldus *in ſum. ver. Medicus, n.7.* Emmanuel Sà *ver. Comedere, n.1.* Caietan. *in 2.2. q.148. art.2.* Abul. *in 4. Regum c.6. qu.32.* Tolet. *lib.8. c.60.* & hanc ſententiam probabilem etiam eſſe putat Malderus *in 2.2. tr.3. c.1. dub.1. in fine*, quia non eſt intrinſecè malum veſci carnibus humanis ſecluſo homicidio & quamuis eius prohibitio ſit iuris naturæ, tamen iuris naturæ prohibitio non obligat in vitæ diſcrimine. Et hoc etiam verum eſt, ſi vitæ periculum immineat ab extrinſeco, puta ſi ſub pœna mortis à quopiam quis iubeatur carnibus humanis veſci.

Hinc à fortiori licitum erit in morbi neceſſitate per modum medicamenti ſumere aliquid humanæ carnis alteratum; & licitum erit haurire ſanguinem humanum ex vena adoleſcentis detractum ad acquirendum vigorem corpori ſenili, & ſenectuti prorogandæ. Vnde Medici inter illos Marſilius Ficinus *lib. de ſanit. tuenda*, vocant hoc remedium ſingulare. Igitur ad ſeruandam vitam licitum erit veſci carnibus humanis; nam quæ ſunt intrinſecè mala, propter eius conſeruationem licita efficiuntur.

Et ideo primò contra Comitolum *lib.5. q.7. n.3.* licitum erit propter periculum mortis comminatæ admouere ſcalam furari volenti, vendere, vel commodare enſem volenti alterum occidere, aut oſtendere vbi occidendus eſt. Ita Durandus *in Bull. Cœn. lib.2. can.3. q.13. n.10.* Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. cap.7. n.18.* Corduba *in ſum. q.137. dub.2.* cui cum Auila *de cenſ. p.2. cap.6. diſp.8. dub.5.* aſſerunt etiam non peccare nauclerum, qui metu mortis, cymbâ tranſuehit aliquos volentes duellum committere, vel alium interficere.

Secundò licitum erit celebrare Miſſam ſine altari, vel calice conſecrato, aut ſine veſtibus ſacris, vel lumine, metu mortis, dummodo non incurratur in odium Religionis, vel contemptum ſacrificij Miſſæ. Ita contra Caietan. *in p.2. q.96. ar.4.* docent Azor. *tom.1. lib.1. c.11. q.11.* Valent. *tom.2. diſp.7. p.5. punct.6.* Vaſquez *in p.2. diſp.161. c.3. n.15.* Becanus *p.2. tr.3. c.6. q.4. n.8.* Et hanc ſententiam veram eſſe puto, etiamſi celebranda ſit Miſſa ſine vlla veſte ſacra, nam militat eadem ratio. Ita Salas *de legibus diſp.11. ſect.1. n.7.* quidquid in contrarium aſſerant Granado *in p.2. contr.7. tr.3. p.1. diſp.8 ſect.5.* Filliuc. *tom.1. tract.5. c.5. n.149.* Suarez *in 3. p. tom.3. diſp.83. ſect.3. ver. ſecundò dicendum*, & alij. Debet tamen in tali caſu Sacerdos non celebrare cum veſtibus valde ſordidis, aut cum vaſe immundo, eſt enim ſeruanda reuerentia debita Sacramento.

Tertiò licitum erit metu mortis contrahere matrimonium cum impedimento dirimente; ſi verò in eorum animo ſit contrahere tantùm exteriùs, non verò conſummare, vel habere animum conſummandi, non eſſet peccatum mortale. Ita contra Nauarrum *c.27. n.141.* & Caietanum *in p.2. q.96. art.4.* docent Vaſquez *in p.2. diſp.161. c.3. n.17.* Suarez *de legibus lib.3. cap.30. n.13* Becanus *p.2. tr.3. c.6. q.4. n.9.* & Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. c.18. n.7.* cum aliis.

Quartò

UGR Biblioteca Universitaria

Quartò licitum erit ob metum mortis, vel alterius grauis nocumenti communicare cum excommunicato non tolerato, id eſt, nominatim denunciato, vel publico clerici percuſſore. Ita contra Vgolinum *de cenſ. tab.2. c.23 n.4.* Alenſem *p.4.q.23.memb.1.art.6.§.2.* Caiet. *in p.2. q.125. a.3.* & alios docent Sayr. *de cenſuris lib.2.c.14.n.40.* Sot. *in 4.diſt.22.q.1.art.4.* Suar. *de cenſ. lib.6. ſect.3. n.10.* Vaſq. *in p.2.diſp.161.c.2.* Azor *tom.1.lib.1.c.11.q.1.* Salas *de legib. diſp.11. ſect.1.n.12.* & alij penes ipſos.

Quintò infertur non teneri adultum cum vitæ diſcrimine ſuſcipere ſacramentum Baptiſmi, quia poteſt elicere actum contritionis, & ſibi conſulere. Ita contra Azorium *tom.1.lib.1.c.11.q.2.* docet Corduba *quæſt.137.* Aragonius *in 2.2. q.6. art.3. dub.1.* Sayrus *in Claui Regia lib.3.c.7.n.34.* Sotus *de iuſt.lib.1.quæſt.6.art.4.* Suar. *in 3. par. tom.3. diſp.31. ſect.3.* & alij, dummodo adultus non eſſet in mortis articulo per ſe conſtitutus, vel niſi cauſa fidei aliud requireret.

Sextò licitum erit captiuis Chriſtianis, metu mortis, aut amiſſionis membri, nocumentum inferre Chriſtianis in bonis externis, & ad infidelium præceptum deſtruendo, vel capiendo, & ad triremes aſportando. Ita contra Bonacinam *de contr. diſput.1.q.2. punct.10.num.8.* docent Turrianus *in 2. 2. diſp.96.dub.3.* Reginaldus *tom.2.lib.21. num.119.* Molina *tom.1. diſp.115. concl.5.* & Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1.c.18. n.7.* qui etiam cum Laym. *in Theol. mor. lib.2. tr.3.c.13.n.5.* excuſant à peccato hos captiuos aſportantes ſarcinas, & neceſſaria ab bellum, admouentes ſcalas, & machinas ad muros, porrigentes Turcis arma ab eis petita ad interficiendos Chriſtianos. Et Molina cum Sanch. *vbi ſupra*, & Leſſio *lib.2.c.13.dub.3.n.29.* excuſat dictos Chriſtianos captiuos, qui Turcas humeris ſuſtentant, atque iuuant ad caſtra munienda, ædificanda propugnacula, aliaque eiuſmodi generis perficienda.

Septimò licitum erit Sacerdoti porrigere Euchariſtiam peccatori occulto in occulto metu mortis, aut alterius nocumenti, niſi metus incuteretur in contemptum Sacramenti, vel odium Religionis. Ita Nugnus *lib.3.p.. tom.1.q.80.art.6. diffic.4.* Bonacina *de Sacram. diſput.1.q.1. punct.4. num.14.* & alij.

Et tandem octauò poteſt Sacerdos metu mortis non incuſſo in odium Religionis, & Sacramenti contemptum conficere Sacramenta in materia dubia, vt Euchariſtiam cum vino congelato, vel cum pane ex ſpelta confecto, vel miniſtrare Baptiſmum cum aqua ex ſale reſoluta, &c. Ita Henriq. *lib.1.c.9.n.7.in gloſſa litera B.* Sancius *in ſelectis, diſp.44.n.12.* Perez *in laurea Salmantina certam.10.c.12.* Et ratio horum omnium eſt, quia geſta ex metu in ſupradictis caſibus excuſant à peccato, cùm non ſint intrinſecè mala.

An certus de debito, dubius autem an ſoluerit, teneatur ſoluere?

RESOL. XLIX.

Reſpondeo quòd certus de mutuo, aut altero debito & dubius an ſoluerit, tenetur ad ſolutionem. Sed hæc ſententia limitatur primò à Tannero *in p.2. diſput.2. q.6.dub.4.n.48.* niſi creditor etiam dubius ſit, an debito ſit ſatisfactum, tunc enim putat debitorem non teneri ad reſtitutionem, quia in tali caſu melior eſt conditio debitoris poſſidentis. Secundò limitatur à Laym. *in Theol. mor.lib.1.tr.5.c.6.in fine*, vt in tali caſu debitor non teneatur ad integram ſolutionem debiti, ſed tantùm ad partem.

Notandum eſt etiam hic obiter primò, quòd Galletus *in Margar. caſuum conſcien. ver. commodatum, & ver. dubium*, tenet quòd commodatarius dubius an ſua culpa commodatum perierit, tenetur ad reſtitutionem. Contrariam verò ſententiam tenent Henriq. *lib.14. c.15. in fine.* Sanch. *de matrim. lib.2. diſp.41.n.18.* Leſſius *lib.2. cap.7. dub.3. in fine*, & alij, maximè quando dubium eſt æquale. Et ratio eſt, quia delictum in dubio non præſumitur, vt patet *in l.merito. ff.pro ſocio*, & hæc opinio confirmat doctrinam valde notandam, quam tenent Sotus *de iuſt. lib.3.q.6.art.2.* Ledeſma *in 2.p.4.q.8.art.6.concl.antepenult. §.ſed dubitas.* Toletus *lib.5.c.18.* Henriquez *lib.14. c.3. n.1.* Emmanuel Sà *ver. culpa, n.2.* aſſerentes in contractibus quempiam teneri tantùm de dolo, & lata culpa, quæ conſtituat peccatum mortale. Et hanc ſententiam cum Leſſio *lib.2.c.7. dub.8. n.43.* probabilem eſſe exiſtimo, licèt contrariam ſequantur Azorius *tom.3. lib.7. de commodato cap.7.q.1.* Molina *tom.2.diſp.295.n.10.* Rebellius *p.2. lib.16.q. vnica, de commodato.* Caietanus *in 2.2. q.62. art.5.* Nauarrus *cap.17.num.184.* Gomezius *tom.2. var. reſol.c.7.num.2.* exiſtimantes ſufficere in hoc caſu ad obligationem reſtitutionis culpam iuridicam, quia, vt bene obſeruant Maior *in 4. diſt.15.q.45.* & Molina *tom.2. diſp.293.n.24.* cum aliis, non ſemper habet coniunctam culpam theologicam, imò aliquando poteſt eſſe ſine peccato, etiam veniali.

Sed his non obſtantibus noſtra ſententia eſt probabilis, vt ipſimet Authores contrariæ ſententiæ fatentur, & inter illos Laym. *in Theol.mor.lib.3. ſect.5.tr.3.p.1 c.6.n.4.* & ideo non obligarem ad reſtitutionem, ſi aliquis adhiberet diligentiam communem, quæ faceret latam culpam iuridicam, ſi hoc proueniret ex naturali obliuione, ita vt excuſaretur quis à peccato mortali. Rectè igitur dicendum, quòd commodatarius non tenetur ad reſtitutionem, ſi res commodata abſque eius culpa theologica perit, & in conſequentia non tenebitur ad reſtitutionem, quando dubitat an culpa ſua perierit, quia in dubio culpa theologica, ſeu peccatum non præſumitur.

Et hæc omnia à fortiori procedunt in depoſitario dubitante, an depoſitum culpa ſua perierit, maximè quando depoſitum factum eſt in commodum deponentis. Ita docent Sanchez *de matr. lib.2. diſp.41. n.18.* Leſſius *lib.2. c.27.dub.3. in fine.* Henriquez *lib.14.c.15. in fine.* Rebellius *p.2. lib.16. q.vnica de depoſito.* Et quod dictum eſt de commodatario, & depoſitario, aliqui etiam probabiliter extendunt ad locatorem, ſeu conductorem. Quæ omnia valde notanda ſunt à Confeſſariis, & Reſponſoribus caſuum conſcientiæ, vt non obligent ad reſtitutionem, ſi aliqui in his caſibus nollent reſtituere, vt ego alibi etiam adnotaui.

An certus de voto, dubius autem de qualitate, teneatur ad ſtrictiorem?

RESOL. L.

Reſpondeo negatiuè; nam vbi agitur de obligatione inducenda, ſtricta interpretatio fieri non debet, vt habetur *in c.1. de iureiur. lib.6. & in l. quidquid adſtringendæ, ff. de ver. obligat.* Hinc infertur primò quòd ſi quis vouit quotidie dicere Roſarium, dubitat tamen an vouerit integrum, poteſt eligere dicere tertiam partem. Ita Suarez *de Relig. tom.2. lib.4. c.8.n.5.* Secundò, qui vouit Religionem, dubitat tamen an vouerit ſe profeſſurum, poteſt non profiteri. Ita Suarez *vbi ſupra, n.7.* Bonacina *de voto q.2. punct.5.n.23.* & alij. Tertiò, ſi quis certus eſt ſe vouiſſe caſtitatem, aut perpetuam, aut temporalem, ſed immemor eſt verborum, ad ſolam temporalem obligatur. Ita Sanchez *in ſum.tom.1. lib.4.cap.13.n.16. & ſeq.* Quartò, ſi quis certus eſt de voto dandi Eccleſiæ aliquas tritici menſuras, dubitat tamen an intellexerit de maioribus, vel minoribus, poteſt minores eligere ex conſuetis in eo loco. Ita Valent. *tom.2. diſp.6.q.8. punct.4.* Molina *tom.1. diſput.198. ver. vtrum verò.* Nauar. *comment.1. de regul. n.20.* niſi vt notat Sanch. *in ſum. tom.1. lib.4.cap.13.n.11.* aliqua ſit ratio ſuadens veriſimilius eſſe mentem vouentis præſumi fuiſſe obligandi ſe ad maiorem menſuram.

Vnde

UGR Biblioteca Universitaria

Vnde ſi quis voueret ſe largiturum Eccleſiæ calicem, non ſatisfacit ſi det æreum, vel ſtanneum, ſed tenetur dare argenteum, vel aureum; nam in tali voto intelligitur calix aptus diuino cultui, & ſecundùm Eccleſiæ conſuetudinem. Ita Azorius *tom.1.lib.11.c.20.q.10.* Non tenetur tamen dare totum calicem argenteum, vel aureum; ſed ſufficit, ſi ſola ſuperior cuppa argentea, vel aurea ſit, quia talis calix eſt etiam aptus diuino cultui ex vſu multarum Eccleſiarum, Et tandem nota, quòd ſi quis vouit dare panem pauperibus, ſufficit ei panem largiri pauperibus vſitatum, & non tenetur dare de puro tritico, niſi conſtaret de alia intentione vouentis. Et ita docet Suarez *de Relig. tom.2.lib.4.c.8.n.9.*

Notandum eſt tamen hic obiter, contra Sanch. *in ſum. tom.1. lib.4.c.1.n.13.* quòd in dubio an expleuerit ſeptennium, quando quis emiſit votum, ad illud minimè tenetur, & ita docet Malderus *in 2. 2. tr.10.c.5. dub.1.*

Nota etiam contra Filliuc. *tom.2.tr.21.c.4.n.165.* Rebellium *p.2. lib.1.q.2. ſect.2.n.10. & 11.* & Sanchez *de matrim. lib.2. diſp.41.n.34.* quòd qui omninò dubitat, ſed magis in eam partem inclinat, vt votum emiſerit, & ſic ſuſpicionem voti habet, non tenetur ad votum, neque ad partem pro ratione huius maioris propenſionis. Et ita docent Sanch. ſe retractans *in ſum. tom.1 lib.1.c.10.n.36.* Garſias *de benef.tom.2. p.7.c.2.n.23.* Fernandez *in exam. Theol. mor.p.1.c.2.§.2.n.4.* & alij, & ita alibi diximus de dubitante in materia iuſtitiæ cum Vaſq. *in p.2. diſp.66. c.7.n.42.* & Salas *in p.2. tom.2. tr.8.diſp.1.ſect.23.n.231.* quæ omnia ſunt valdè notanda, quia quotidiana.

Et tandem nota, quòd ſi quis certus eſt ſe votum emiſiſſe, v. g. caſtitatis, dubitat tamen an habuerit animum ſe obligandi, tenetur quidem ſeruare caſtitatem, cùm poſſeſſio ſtat pro voto; attamen quod eſt pro praxi notandum, tale votum non erit Pontifici reſeruatum, quia cùm reſeruatio ſit odioſa, ad caſus certos eſt reſtringenda. Et ita docet Suar. *de Relig.tom.2. lib.6.c.26.n.6.* cum Sanchez *in ſum.tom.1. lib.4.cap.40.n.26. & c.44.n.3.* Et hoc etiam dicendum eſt, ſi quis votum emiſit poſt ſeptennium, dubitat verò, an tunc vſu rationis præditus fuerit.

An ſuſpenſio, interdictum, irregularitas, &c. incurrantur propter culpam venialem?

Resol. LI.

ALiqui affirmatiuè reſpondent, & ita docet Caiet. *in ſumm. ver. ſuſpenſio. ver. interdictum, & ver. irregularitas,* & de ſuſpenſione docent Armilla *ver. ſuſpenſio, n.1.* & Lopez *in inſtruct. p.2. cap.31.* & de irregularitate docuerunt Molina *de iuſtitia tom.4. tract.7. diſp.75.n.1.& diſp.77.n.2.* Megala *in 3.p. lib.7.c.2.q.1. n.7. & q.5. n.39.* Corduba *in qq. lib.2.q.26.* Aragon. *in 2. 2. q.64. art.8.* Caſtrus *de leg. pœn. lib.1.c.5. docum.4.*

At mihi ſemper contraria ſententia magis placuit, quam tuentur loquentes de omnibus cenſuris, Suar. *in 3.p. tom.5.diſp.4.ſect.10.n.8.* & Sanchez *de matrim.tom.4. lib.9.diſp.32. n.29.* & ita loquentes de ſuſpenſione docent Henriq. *lib.13. c.34.n.1.* Emmanuel Sà *ver. ſuſpenſus ab officio, ver. qui certus eſt,* & loquentes de irregularitate: ita etiam docent Filliuc. *tom.1. tr.20. cap.3. n.58.* Villalob. *in ſum.tom.1.tr.21. diffic.22.n.8. & 14.* Bannez *in 2.2.q.64.art.8 tr.de irregul.p.2.dub.2.* Aluarez *in p.2 diſp. 136. num.1.* Sotus *de iuſt. lib.5.q.1. art.9.* Salonius *in 2.2. q.64. art.8. immediatè ante 4. contr.* & alij.

Dicendum eſt igitur, quod quoties ignorantia iuris, vel facti excuſat tranſgreſſionem Canonis à peccato mortali, excuſat etiam non ſolùm ab excommunicatione, ſed etiam ab aliis cenſuris, & pœnis ob delictum impoſitis, vt irregularitate ob delictum, ſuſpenſione, & interdicto. Et ratio eſt, quia ſupradictæ pœnæ cùm ſint grauiſſimæ, non eſt credendum illas piam matrem Eccleſiam infligere ob peccatum veniale. Sed de hac quæſtione alibi à nobis etiam actum eſt, ideo ad alias tranſeamus.

An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin eſſent?

Resol. LII.

AFfirmatiuè reſpondet Pater Vaſq. *c.2. tom.1. diſput. 227.c.3 n.11.* vbi ſi ait. Vltimò addendum eſt, multa dicta, vel facta ebriorum non reputari peccata, quæ alioquin eſſent; id quod verum eſt etiam ſi præuideantur, quia in hominum æſtimatione non cenſentur iniurioſa, qualia ſunt aliqua dicta, vel facta, quæ alioquin in ſana mente iniurioſa eſſent; nempè dicta, facta, & contumeliæ, ex quibus non ſequitur aliis vllum detrimentum, mors tamen, & damnum illius temporale peccatum eſt, quia re vera proximum lædunt. Sunt etiam alia peccata, quæ facta in ebrietate non imputantur, quia poſtulant ſcienter fieri, vt imputentur; huiuſmodi eſt peccatum blaſphemiæ, infidelitatis, & periurij; nam qui non videt, vel dubitat eſſe falſum quod iurat, periurus non eſt, & peccata carnis, vt fornicatio, & pollutio imputantur ebrio; ſi verò hæc peccata in ſomno euenirent, non item; quia cùm ſomnus ſit cauſa naturalis, ebrietas verò præter naturam, mirum non eſt, ſi aliqua quæ in ſomno eueniunt non imputentur, quæ verò in ebrietate accidunt imputentur; damnum autem proximi vtroque modo cauere debemus, ne eueniat, vel ex ſomno, vel ex ebrietate, alioquin imputabitur. Hæc Vaſquez quæ mente tenenda ſunt à Confeſſariis.

Non deſinam tamen adnotare, aduersùs Vaſq. quoad peccata blaſphemiæ, periurij, & infidelitatis contrarium docere Thomam Sanchez *in ſumm.tom.1. lib.1.c.16. n.44.* Medinam *in p.2.q.71.art.5.concl.4.* Caietan. *in 22. q.150.art.4. dub.2.* & alios aſſerentes dicta peccata, licèt in ſe non ſint voluntaria, nec ſcienter facta; attamen in cauſa ſunt voluntaria, cùm ſint præuiſa, nec in hoc comparari debent facetiis. His tamen non obſtantibus opinionem Vaſquez docent etiam Salas *in p.. tr.13.diſp.5, ſect.14.n.114.* Sayrus *in Claui Regia lib.2.c 9. num.42.* & nouiſſimè Adamus Tannerus, vir quidem doctus *in p.2. diſp.4.q.3.dub.3.n.65.*

Addit etiam Sanchez *vbi ſupra,* contra eumdem Vaſq. non eſſe verum, fornicationem in ſomno contingentem, ac præuiſam non eſſe neceſſariò cauendam, quia cùm ſit in damnum prolis, omninò cauenda videtur, ſicut de peccatis in damnum tertij docet ipſe Vaſquez, Sed vtraque opinio eſt probabilis.

Notandum eſt etiam hic obiter contra Sotum *in 4. diſt.12 q 1.art.7.* Medinam *in p.2.q.71.a.t.5.* Henriquez *lib.8.c.51.n.2.in gloſſa. littera F.* Sanchez *de matrim.tom.3. lib.9 diſp.45.n.28.* Salas *in p.2. tr.13.diſp.2.ſect.9.* Becanum *p.2.tr.2.c.3.q.6. n.8.* Tannerum *in p.2.diſp.4 dub.3. n.35. & ibi* Suar. *tr.5. diſp.3.ſect.4.n.5.* opera in ebrietate contingentia, & omnia alia, quæ efficiuntur quando non manent ampliùs in poteſtate operantis, non informari malitia aliqua morali, & per conſequens non eſſe peccata, neque denominatione extrinſeca à malitia cauſæ, ſed eſſe quoſdam peccati præcedentis effectus, ſicuti quando quis occidit hominem, mors non eſt peccatum, ſed peccati effectus. Et ita docent Vaſq. *in p.2. tom.1. diſp.94.cap.2.& ſeq.* Azor. *tom.1.lib.1. c.7.q.1.* Sayrus *in Claui Regia lib.2.c.6.n.16.* Herrera *in 2. ſent. diſp.20.q.8.* & ipſimet aduerſarij, vt Sanchez *in ſum.tom.1.lib.1.c.16. n.46.* hanc opinionem probabilem eſſe putant.

Dicendum eſt tamen, ſtando etiam in prima ſententia, quòd ſi quempiam antequam ſubſequantur dicta peccata externa, pœniteat datæ cauſæ, tunc vacare culpa peccata poſtea ſubſequuta, & per conſequens non erunt vocanda formaliter, & in ſe peccata, quia per pœnitentiam cauſa eorum fuit interciſa, & ideo ſunt poſtea inuoluntaria.

Ita

UGR Biblioteca Universitaria

Ita Sotus *in 4.diſt.12.q.1.art.7.* Henriq. *vbi infrà.* Medina *in p.2.q.71.art.5.* Becanus *p.2.tr.2.c.3.in fine*, Graſſius *in deciſ.p.1.lib.2.c.87.num* 14.

Imò ego puto cum Soto *vbi ſuprà*, Sanchez *de matrim. tom.3.lib.9.diſp.45.n.29.* Salas *in p.2.tr.13.diſp.6.ſect.8.n.59.* & aliis, quòd ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data, non tenetur poſtea confiteri ſi dicta peccata ſubſequantur; ſed plus addit Henriquez *lib.5.c.5.n.5.in gloſſa, littera H.* nempe peccata illa commiſſa in ebrietate, ſi prior voluntas, vt dictum eſt, fuerit per pœnitentiam interrupta, non inducere excommunicationem. Sed contrarium docet Vaſq. *in p.2.diſp.94.c.4.in fine.* Azor. *tom.1.lib.1.c.7.q.1.* & alij aſſerentes in tali caſu ſupradicta peccata inducere irregularitatem, excommunicationem, & reſtituendi obligationem.

Limitat tamen hanc ſententiam Sanchez *in ſum.tom.1.lib.1.c.16.num.vlt.* non procedere in peccatis ſolius oris; nam ſi excommunicatio lata eſſet in periurium, non includeretur periurium volitum in ſola cauſa, vt eſt in caſu noſtro, & idem docet Suar. *de Religio.tom.2.lib.3.c.8.num.6.* in caſu ſimili, nempe de excommunicatione lata in periurium, docet enim in excommunicatione non includi periurium inaduertenter prolatum ratione conſuetudinis.

Quis vulnerauit opificem, quæſierunt à me ad quid vulnerans teneatur reſtituere?

RESOL. LIII.

RESpondi ad impenſas Medico largitas, iuxta *cap.1.de iniuriis.* Secundò ad æſtimationem operarum, quibus ille caruit, quibus ex illo vulnere inutilis factus eſt, vt patet ex *l.vlt.ff.de his qui deiecerunt, vel effuderunt.* Sed difficultas tunc fuit, vtrùm deducenda eſſet æſtimatio moleſtiæ, ac laboris, quem in officio, aut opificio ſubiturus erat? Et alij negatiuè reſponderunt, & probabiliter quidem; nam ita tenent Leſſius *lib.2.cap.9.dub.19.* Nauarra *de reſtit.lib.4.c.1.n.68.* Couarru. *var.reſol.lib.2.c.10.n.7.* & Sotus *de iuſtit.lib.4.q.6.art.3.circa 3.argum.* & alij.

Verùm ego contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimaui, quam docent Rebell. *p.1.lib.3.q.13.* Molina *de iuſt.tr.3.diſp.87.concl.1.* Maior *in 4.diſt.15.q.19.* Igitur in tali caſu, ſi pœnitens vellet æſtimationem laboris deducere, Confeſſarius illum poteſt ſecurè abſoluere, & à dicto onere reſtitutionis liberare.

Notandum eſt tamen hîc obiter primò contra Scotum *in 4.diſt.15.q.3.* Adrianum *in 4.de reſtit.q.vlt.* Sotum *de iuſtit.lib.4.q.6.art.3.* Sylueſt. *ver.reſtitutio 3.q.2.* Azorium *tom.3.lib.5.c.3.q.4.* & Molinam *tr.3.diſput.84.* pro cicatricis deformitate, membri, imò ipſius vitæ iactura nullam pecuniæ compenſationem ſecundùm ſe faciendam eſſe, ante iudicis ſententiam. Ita docent Leſſius *lib.2.cap.9.dub.23.& 25.* Nauarr. *cap.15.num.22.* Gomez *var.reſol.lib.3.cap.6.n.12.* Nauarra *lib.4.cap.1.n.80.& ſeq.* Vaſquez *in opuſc.de reſtit.c.2.§.3.dub.6.* & gloſſa *in c.1.de iniuriis*, & habetur clarè *in l.vlt.& in l.1.§.ſed cùm homo, ff.de his quæ effuderunt*, vbi aſſeritur, quòd in homine libero nulla corporis æſtimatio fieri poteſt.

Vnde hinc etiam obiter nota contra Sà *ver.infamia, n.7.* Molinam *tr.4.diſput.45.n.3.* Adrianum *quod lib.11.diffic.6.* Sotum *de teg.ſecr.memb.1.q.2.concluſ.5.* & alios probabile eſſe, quòd ſi quis famam iniuſtè ablatam, non directè, nec indirectè reſtituere poſſit, non teneri ante iudicis ſententiam pecunia illam compenſare, vel ſatisfacere. Et ita tenent Leſſius *lib.2.cap.11.dub.16.* Nauarra *lib.2.cap.4.n.417.* Sylueſt. *ver.detractio, q.4.* & nouiſſimè Layman *in Theol.moral.lib.3.ſect.5.tract.3.p.2.c.7.n.3.* cum aliis.

Notandum ſecundò aliquem, qui prouocatus ad pugnam acceſſit, etſi deliquerit vulnerando, non tamen teneri damnum reſtituere, nam prouocans quantum in ſe erat poteſtatem feciſſe cenſetur inferendi damnum, & ſic probabiliter ſentiunt Leſſius *lib.2.c.9.dub.21.* Rebellius *p.1.lib.3.q.12.* Azorius *tom.3.lib.5.c.3.q.7.* quidquid in contrarium aſſerat Molina *de iuſtit.tr.3.diſp.82.* Vnde à fortiori infertur, qui ex condicto ad duellum deſcendit, & mortem, aut vulnus alteri intulit, ad nullam reſtitutionem hæredibus, ſeu vulnerato teneri, nam volentes, & conſentientes ad pugnam deſcenderunt. Leſſius *vbi ſuprà*, & alij.

An homicida teneatur reſtituere damnum illatum creditoribus pro morte occiſi?

RESOL. LIV.

AFfirmatiuam ſententiam docet Molina *de iuſt.tr.3.diſp.83.n.8.* Et ratio eſt, quia occiſus maiori obligatione iuſtitiæ tenebatur erga creditores, quàm erga parentes, vxorem, & filios; & ideo his alimenta, & hæreditas non præſtatur, niſi ſolutis creditoribus. Ergo ſi homicida, vt omnes fatentur, tenetur damnum reſarcire, quod vxori, liberis, parentibus occaſione homicidij accidit; multò magis creditoribus, ſi ob tale homicidium debito ſuo priuati fuerant, dicendum eſt ad reſtitutionem teneri.

Sed his non obſtantibus, ego contrariam ſententiam teneo cum Salonio *in 2.2.q.62.art.2.contr.8.* Leſſio *lib.2.c.9.dub.26.* & aliis, penes quos rationes huius ſententiæ videbis.

Notandum eſt tamen hîc obiter primò, homicidam neque teneri ad vllam reſtitutionem familiaribus, vel clientibus, ſi damnum aliquod ex morte occiſi illis prouenit, nam occiſus ſupradictis ad nihil tenebatur ex iuſtitia, ſed ex liberalitate operabatur. Et ita tenent Sotus *lib.4.q.6.art.3.circa 3.argum.* Molina *de iuſt.tr.3.diſp.83.n.6.* Lopez *in inſtruct.p.1.cap.72.* Leſſius & Solonius *vbi ſuprà*; quidquid in contrarium aſſerant Vaſq. *opuſc.de reſt.cap.2.§.3.dub.7.* & Petr.Nauarr. *de reſtit.lib.4 c.1.n.76.*

Notandum ſecundò, quòd ſi maritus aliquem deprehenſum in adulterio occidit, in conſcientia non tenetur reſtituere damna ex morte occiſi ſequuta, donec ad iudicem cauſa delata cognoſcatur, vtrùm in pœnam delicti, atque iniuriæ compenſationem reſtitutio ipſi remittenda ſit, necne. Ita Molin. *tr.3.diſp.81.n.10.* & alij.

An aliquando licitum ſit aperire literas alienas?

RESOL. LV.

REſpondeo affirmatiuè, etiam inuito eo ad quem mittuntur, puta ſi id fiat iure belli, iuſtæ defenſionis contra inimicum inſidias molientem, vel ſi Prælatus, paterfamilias, &c. ſuſpicentur, aliquid mali patrandi in literis contineri, vel ſi Religionis ſtatutum, aut conſuetudo licentiam aperiendi literas Regularium Prælato tribuat. Vide Peirinum *de Relig.tom.1.q.2.c.1.§.13.per totum*, & alios penes ipſum.

Sed difficultas eſt, quæ poteſt ſæpiùs accidere, vt Venetiis teſtatur Syluester accidiſſe; videlicet, an ſi aliquis literas ad ſe miſſas, in publicum laceratas abiiciat, poſſit quis ſine peccato, collectis literarum fragmentis, eas legere. Negatiuè reſpondet Rebellius *p.2.lib.9.q.7.num.9.* Sed mihi placet opinio contraria, quam cum Archidiacono tenet Sylueſt. *ver.emptio, q.17.* vbi ſic ait. Si quis literas in publicum locum abiectas legit, ſolùm vt ſciat, curioſitas eſt, ſi vt ſibi prouideat, commodiſque ſuis ſtudeat, humana, non vitioſa prudentia eſt. Ita Syluest. quem citat, & ſequitur Layman *in Theol.mor.lib.3.ſect.5.tr.3.p.1.cap.4.n.4.* vbi etiam bene aduertit ex charitate in tali caſu eum, qui illas literas legit, teneri non mani-

feſtare

UGR Biblioteca Universitaria

feſtare aliquod ſecretum in ipſis contentum, ſi in damnum alicuius cederet.

An ſit licitum amiſſa aliqua vera, & legitima ſcriptura, aliam ſim lem confingere?

Resol. LVI.

VIdetur prima facie reſpondendum affirmatiuè, quia nemini ea re iniuria infertur, & ſic olim docuit Emmanuel Sà *verſic. falſarius*, *n.*2. verùm contrariam ſententiam docent Couarr. *var. reſol. lib.*1. *c.*2. *n.*2. Tannerus *in* 2. 2. *diſp.*4. *q.*6. *dub.*12. *n.*332. Emmanuel Sà expurgatus, & Paulus Laym. *in Theol. mor. lib.*3. *ſect.*5. *tr.*3. *p.*1. *cap.*4. *n.*4. vbi docet huiuſmodi falſificationes eſſe Reipublicæ pernicioſas, quamobrem à legibus ſeuerè prohibentur, & cùm prohibitio iuſta ſit, in conſcientia obligat. Nec valet ratio in contrarium adducta, quia quamuis per tales falſificationes non violetur particularis iuſtitia, quia nemini ius ſuum læditur, & ideo neque reſtituenti obligatio aliqua oritur; attamen peccatur contra veritatis virtutem, & quidem cum Reipublicæ pernicie; graue etenim eſt publicorum inſtrumentorum conficiendorum, etiam alio quouis damno ſecluſo, ius ſibi vendicare. Vide etiam additiones *ad ſummam Syluestri ver. Falſarius*, *in fine.* In quibus pro hac ſententia citatur etiam Nauarrus. Igitur illicitum erit, & peccatum mortale, amiſſa ſcriptura de hæreditate, nobilitate, debito, &c. aliam ſimilem confingere; vel conuento de pecunia, v. g. mutuò accepta, quam legitimè ſoluerat, factæ ſolutionis falſum inſtrumentum producere. Quæ omnia valde notentur, quia paſſim hic caſus ſolet accidere, & in illo plures decipiuntur.

An beneficiarius, qui omiſit horas canonicas, liberetur à reſtitutione, propter eleemoſynas pauperibus largitas, non tamen hoc intuitu?

Resol. LVII.

HIc caſus mihi contigit, & ab onere reſtitutionis conſulentem liberaui, nixus auctoritate Pauli Layman *in Theol. mor. lib.*3. *ſect.*5. *tr.*2. *cap.*12. *n.*9. vbi ſic ait. Quando obligatio reſtituendi, puta pauperibus, ex iure Eccleſiaſtico tantùm promanat, arbitror probabiliter dici poſſe eleemoſynas, quæ cum tali obligatione, quamuis non animo ſatisfaciendi factæ ſunt, tamen ad eas extinguendas prodeſſe poſſe. Exempli cauſa. Venit Canonicus ad confeſſionem, qui toto anno officium recitare neglexit, & ideo in pias cauſas 300. aureos reſtituere deberet, tali obligatione à Confeſſario illi ſignificata, reſpondet, ſe quamuis huius obligationis immemorem, his ipſis diebus ſtatuam argenteam Eccleſiæ alicui donaſſe, quæ 300. aut amplius aureis æſtimetur, puto quòd Confeſſarius contentus eſſe poſſit. Tum quia non deſunt Doctores qui ita ſentiunt; tum quia videtur eſſe virtualis intentio omnium dantium eleemoſynas, ſatisfaciendi per eas omnibus obligationibus quas ſuis peccatis, aut negligentiis contraxerunt; tum denique quia leges Eccleſiaſticæ benignè explicari debent. Ita Layman, & ego.

Notandum eſt tamen, quòd contrarium dicendum eſt in aliis debitis; vnde qui ex furto, vſuris, &c. debitor eſt, ſi ei ius reſtituendum eſſet tantumdem, donec immemor ſui debiti, non liberatur ab onere reſtitutionis; quia illi gratis donata ſunt. Nec refert dicere, quòd ſi debiti ſui memor fuiſſet, ſe gratis donaturum non fuiſſe, nam actualis diſpoſitio voluntatis, non autem conditionalis inter contrahentes attendenda eſt. Ita docent Leſſius *lib.*2. *cap.*37. *n.*11. Lopez *de contract. lib.*2. *cap. vlt. prope finem*, Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 1. *c.*13. *num.*11 & alij.

An famulus teneatur ad reſtitutionem, ſi non manifeſtet domino alios tres famulos ex aliqua domus officina ſæpiùs furari?

Resol. LVIII.

HIc caſus frequenter accidit, & ad illum ſic reſpondet Laym. *in Theol. mor. lib.*3. *ſect.*5. *tr.*2. *c.*5. *n.*7. ſi duo eiuſdem familiæ famuli ſint, quorum vni cura penus cuſtodiendæ demandata eſt, alteri non eſt, etſi vterque ex lege charitatis furta impedire debeat, ſi facilè, & ſine ſuo incommodo poſſit; ex iuſtitia tamen fermè is ſolùm qui curam penus gerit, quare ſolus etiam ad reſtitutionem obligatur. Ita ille, & ante illum Nauar. *c.*14. *n.*7. Leſſius *lib* 2. *c.*15. *lib.*10. *n.*74. & alij.

Notandum eſt tamen quòd Petrus Nauarra *de reſtit. lib.*2. *c.*1. *n.*224. limitat hanc ſententiam, niſi fures extranei in domum egrediantur, nam, tali caſu putat ex iuſtitia quemlibet famulum obligari ad reuelandum, ſi aliter malum impediri non poſſet; cuicunque etenim famulo, eo ipſo quod domeſticus eſt, cuſtodia domus aliquo modo incumbit, vt ab extraneorum iniuriis defendat.

Sed quæret aliquis, an dictus famulus teneatur reſtituere, ſi ab alio famulo furante accepit aliquid, ſi clamet, vel indicet furtum eius domino? Reſpondeo negatiuè, niſi res accepta ſit pars furti. Ita Sotus *de iuſt. lib.*4. *q.*7 *a.*3. & Nauar. *c.*17. *n.*21. & alij.

Verùm huic doctrinæ rectè Nauarra *vbi ſupr. n.* 132. & Leſſius *n.* 68. adhibent limitationem, vt non procedat, ſi accipiens ſua pollicitatione expreſſa, vel tacita furem animoſiorem reddit, qui alioquin abſterritus eſſet, nam in tali caſu tenebitur de illato damno tanquam participans.

An ille, cui Princeps iubet mortem inferri eo die abſque dilatione, ſit communicandus etiam non ieiunus?

Resol. LIX.

AFfirmatiuè reſpondeo cum Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tr.*7. *diffic.*39. *num.*11. Zambrano *de caſ. tempore mortis, c.*3. *dub.*5. *n.*6. Henriquez *lib.*8. *c.*5. *num.*1. Suar. *in* 3. *p. tom.*3. *q.*80. *diſp.*68. *ſect.*7. Layman *in Theol. mor. lib.*6. *tr.*4. *c.*6. *n.*20. Syluio *in* 3. *part. q.*80. *art.*8. Reginaldo *in praxi, tom.*2. *lib.*29. *c.*6. *q. vlt. ſect.*2. *num.*20. & Coninch *de Sacr. q.*80. *a.*8. *num.* 50. vbi ſic aſſerit. Quando quis eſt in præſenti periculo mortis, ſiue id fiat ratione morbi, ſiue quod ſupplicio afficiendus ſit; tunc enim poteſt communicari non ieiunus, & quocumque diei tempore, ſi ſit ante ſequentem diem moriturus, quia ſaltem valdè probabile eſt, talem tunc teneri ex præcepto diuino communicare, quod maioris momenti eſt, quàm præceptum Eccleſiæ prohibentis non ieiunum communicari. Secundò, quia cum communio tali homini ſit tunc valdè vtilis, & quodammodò neceſſaria, vt in extrema illa lucta, tanto præſidio confortetur, & roboretur, noluit eum Eccleſia tanto bono priuare. Ita ille, & alij.

Notandum eſt etiam hîc obiter, pro damnatis ad mortem, non eſſe neceſſarium tempus viginti quatuor horarum inter ſumptionem Euchariſtiæ, & ſuſcipientis mortem incurrere, & licèt hic Panormi, & in Regno Caſtellæ & alibi, vt opinor, interuallum vnius diei faciant intercurrere, attamen hoc non eſt neceſſarium. Vnde ego puto cum Sancio *in ſelect. diſp.* 40. *n.* 4. quòd quamuis pridie ad mortem eſſet ſumpta Euchariſtia à damnato, ſi tamen deuotionis cauſa ipſo die mortis vellet iterum ſe communicare, minus pium eſſet communionem impedire, imò pij iudices ad ſuſcipiendam hortari debent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & dæ-

monis

UGR Biblioteca Universitaria

monis tentationes illa hora maximè turbantes faciliùs ſuperent. Nec ex hoc reuerentia Sacramenti minuitur, cùm Chriſtus iſtud inſtituerit ad noſtram vtilitatem, & non cohærent irreuerenter ſuſcipi, & ob noſtram vtilitatem, & ſi aliàs communicans debitam diſpoſitionem habeat; vnde vellem hæc à Principibus, & iudicibus prænotari. Ita Sancius.

Scio Iulium Clarum *§.fin. q.99.n.3.* Corſettum *ſingul.* 68. Vegam *part.1.c.61.caſ.21.* Cucchum *inſtit. lib.5.tit.5. n.107.* Ant.Scap. *de iur.non ſcrip. lib.5.c.210.n.7.* & Zerolam *in praxi Epiſc. part.2. ver. damnati ad mortem, & ver. Euchariſtia*, reputare indecenter recipi Euchariſtiam ipſo die mortis, & ob id à iudicibus non eſſe permittendum miniſtrari, & imputandum damnato, quod pridie mortis renuerit recipere.

Sed contrariam ſententiam tenet Maiolus *de irregul. lib.3.c.24.n.15.* vbi ita ait: Ego nonnullis in locis, quibus pro Epiſcopis magiſtratum geſſi, validiore auctoritate qua potui, induxi, vt damnatis ad mortem ea ipſa die communio concederetur. Sic ille & ita Romæ obſeruari teſtatur Sancius, Corſettus, & Antonius Scap. *vbi ſuprà.*

Vnde aſſerunt multi, poſſe Sacramentum Euchariſtiæ miniſtrari damnatis ad patibulum ante vnam horam mortis. Et ita docent Emanuel Sà *verb. Euchariſtia, n.2.* quem ſequitur Fagundez *de præc. Eccleſ. part.3.lib.1.c.4. num.3.* & Sotus *in 4.diſt.12.q.1. art.12. non longè à fine* ait, quòd apparet nonnihil irreuerentiæ irrogari Sacramento, ſi quis Euchariſtiam ſuſciperet, & illicò ad patibulum, & mortem raperetur; ergo dum dicit illicò, non ſentit fore irreuerentiam ante vnam horam miniſtrari. Et hæc omnia à fortiori procederent, quando Princeps eo die vellet omnino reum patibulo ſuſpendi; vt docent Petrus de Cenedo *in qq.can.q.3.num.4.in fine*, & Doctores in principio reſolutionis citati.

An victualia debeant à Republica taxari, ſeu potiùs arbitrio vendentium relinqui?

Resol. LX.

Negatiuè prima facie videtur reſpondendum ex auctoritate Doctoris Nauarri *in manuali c.23. num.88.* cuius conſilium non contemnit Rebellius *de oblig. iuſt. part.2. lib.9.q.2.ſect.1.n.5.* Sed audiamus verba Nauarri: Arbitror, inquit, rariſſimè ponendam eſſe hanc taxam, tum quia dat occaſionem vendendi corrupta, & ferè inutilia eodem pretio, quo ſincera, & vtiliſſima, tum quia ſuperueniente maxima neceſſitate annonæ, & frumenti, tollitur omnino taxa, & illa non incurrente parum eſt neceſſaria, tum quia nemo diuitum vult mutuare, neque vendere credito res taxatas, niſi pretio taxæ etiam tempore abundantiæ; tum quia præbet occaſionem innumerorum peccatorum mortalium mille modis taxam fraudantibus. Ita ille.

Sed contra doctum, & bonum ſenem, meritò inſurgit vir in hoc genere nunquam ſatis laudatus Bartholomæus Salonius *in 2.2.tom.2.quæſt.77. art.1. controu.2. num.8.* & idem docet Ludouicus Lopez *de contract.lib.1.cap.13. §. ſecundum quod pretia.* Probatur hæc opinio ex communi DD. ſententia. Ioan. de la Cruz *in directorio conſcientiæ part.1. precept.7. quæſt.2. dub.2. concl.2.* ſic ait: Rex per ſuam legem poteſt taxare pretia rerum, & ita expedit boni communis conſeruationi, maximè pro rebus communiter ſingulis neceſſariis. Conradus *de contract. tract.3.q. 57.concl.3.arg.4. fol.mihi 272.* ſic aſſerit: In lege *annonam. ff.de extraord. criminibus*, mandatur præſidibus prouinciarum, vt ad hoc ſuis ſtatutis laborent, quòd annona non oneretur, & quia certum eſt annonam augeri ſi ſuperiores non taxent pretium rerum venalium venditioni expoſitarum, igitur ad hoc tenentur. Ita ipſe, & alij, vt Petrus Ledeſma *in ſumma tom.2. tract.8. cap.33. concl.6. diffic.1.* Reginaldus *in praxi tom.2. lib.25. c.16. num.289.* Petrus Tholoſanus *in ſyntagm. iuris lib.36. c.29. n.10. & 11.* & nouiſſimè Homobonus de Bonis *de exam. Eccleſ. part.1. tract.6. cap.9. q.43. in fine*, & tandem eruditiſſimus Bobadilla *in ſua politica, tom.2 lib.3.c.4. n.63.* vbi ſic loquitur: [Es coſa conuenientiſſima à la Republica, que en los mantenimientos aya taſſa, y poſtura, por loqual tienen los Doctores, que tambien, en los paños, y ſedas, y en los meſones, y alquileres de caſas, en que fueſſe poſſible auia de hauerla. Et paulò pòſt, los Romanos por eſta cauſa tuuieron por bueno, y neceſſario gouierno venderſe por taſſa, y precio cierto los mantenimientos, y conſta de ſus leyes, y por las deſtos Reynos;] & *in num. ſequentib.* latè docet quomodo Senatores debeant conſtituere pretia rerum venalium, probando omnia, vt ipſe ſolet, cum authoritate multorum Doctorum; vide illum, & non pigebit te vidiſſe.

Nec deſunt pro hac ſententia firmanda validiſſimæ rationes. Nam, vt docent Molina *de iuſt. tom. 2. tract.2. diſp.348.num.4.* Molfeſius *in ſumma tom. 2. tract.12. c.5. num.64.* Graffius *part.1.lib.2.cap.112. num.6.* & Doctores *ſuprà* citati, & *infrà* citandi, ad iuſtitiam iuſti pretij præcipuè conſiderandum eſt. Primò multitudo, & penuria rerum. Secundò abundantia, & penuria pecuniarum. Tertiò paucitas, vel multitudo emptorum. Quartò varietas temporum. Sed vt optimè obſeruant Leſſius *de iuſt. lib. 2. cap.21. dub. 2. num. 8.* & Malderus *in 2. 2. D.Thomæ, tract.5.cap.2. dub.1.* Superiores meliùs cæteris poſſunt noſſe has, & ſimiles circumſtantias, ex quibus æſtimatio rerum creſcit, vel decreſcit, & minus erit corruptum circa tales taxationes ipſorum iudicium; ergo propter bonum commune erit ab ipſis talis taxatio conſtituenda.

Et ſi forſitan aliquando propter aliquas circumſtantias pretia non ſunt taxata à Republica, ſed arbitraria ſunt, certè (ait Lopez *vbi ſuprà*) non arbitrio ipſorum mercatorum, ſed arbitrio prudentium, & peritorum arbitranda ſunt. Tum quia, ſicut quiſque ſuſpectus habetur iudex in propria cauſa, & ita mercatores in hac ſua cauſa iudices eſſent deprauati. Tum quia cupiditas excæcat, vt facilè à recto, in æquo deuient mercatores, ſi ex eorum affectu taxandæ veniant merces eorum. Tum quia ſemper innectere nt fraudes, obtendentes ſemper pro expenſis, & laboribus accipere pretia cum aliqua acceſſione lucri, cùm tamen nequaquam ſemper eis liceat, præſertim cum ſua ignauia, & imperitia interdum in cauſa ſunt vtiles emendæ merces, caròque pretio, quas tunc idcirco minoris vendere tenentur. Ita Lopez, quæ quidem multum ſunt apta ad caſum noſtrum.

Ex quibus apparet reſponſio ad argumentum Nauarri; nam plures fraudes, & maiora inconuenientia ſequerentur, ſi pretia rerum eſſent arbitraria, quàm ſi taxarentur à Republica, & vt benè aduertit Rebellius *vbi ſuprà* ſupradictis malis à Nauarro recenſitis Superiores, ſi rectè officio ſuo fungantur, occurrere poſſunt. Igitur concludendum ex his videtur, propter bonum commune, pretia rerum venalium eſſe à ciuitate taxanda. Et ideo noſter Megala *2.2. lib.2.c.6. quæſt.3. num.89.* teſtatus eſt, quòd regulariter hodie in Italia victualia taxantur à lege. Hæc circa præſentem caſum pro temporis anguſtia breuiter, & curſim collegi ad inſtantiam Vincentij Vanni Syndici huius vrbis.

Verùm poſt hæc ſcripta curſim, vt dicebam, legi doctiſſimum P. Thomam de Mercado, & quia Codex rarus eſt, ponam per extenſum eius verba, ſic enim *lib.2.de contract.cap.6.* aſſerit: [Los miſmos Reyes taſſan en Cortes algunas coſas, y comeren generalmente, à los Magiſtrados, ſpecialmente las que ſon neceſſarias y mas ſe gaſtan pan, vino, carne peſcado, fruta, paños, ſedas, lienços, criados, caſas, ſin laſquales no ſe puede viuir ni paſſar, Porque ſapiendo puntualmente, lo que valen, nadie puede agrauiar en ellas, ni ſer agrauiado, en lo de mas, como brocados, telillas, joyas, y otras preſeas no ſe requiere tanto

UGR Biblioteca Universitaria

tanto la taſſa, porque ni ſon tan meneſter, ni ſe gaſtan tan en commun, ni à la Republica ſe le da mucho valgan caro, ſe puede tan claramente ſaber ſu valor; & paulò pòſt addit: En ninguna manera conuiene dexar el precio en confuſo à la voluntad a arbitrio de los mercaderes, porque cada vno es amigo de ſu interes, y ſubiran muy contra razon el precio, ſi en ſu mano ſe dexa aſſi que es juſto; es muy neceſſario, que las que mas a la vida ſiruen y ſe gaſtan, ſe valuen por la Republiqua, las de mas ſe dexen al ſuceſſo del tiempo.] Ita ille.

Ex quibus eluceſcit magis veritas ſupradictorum. Limitanda tamen eſt noſtra ſententia tempore neceſſitatis, & penuriæ. Nam propter penuriam aliquarum rerum venalium, vel quæ extra Regnum in ciuitatem aſportantur, vt venditores exponant, & aſportent dictas merces venales, in tali caſu deberet magiſtratus relinquere arbitrio vendentium pretium ſupradictarum mercium, niſi dicas cum Bobadilla *vbi ſupra, n.65.* in tali caſu, præſertim penuriæ, deferendum eſſe pretium à Magiſtratu, & ego, ait ipſe [ſiempre halle por buen remedio, y gouierno faltando prouiſion de alguna coſa por culpa de los tiempos, y ſu malicia, ò dolo de los dueños, y vendedores, ſubir el precio della, porque luego caſſa la falta, y ſe ſigue en abundancia, conforme el refran, que dize Mercaderia cara de baxo del agua mana.] Ita ille, ſed ſatis dictum ſit circa præſentem quæſtionem.

An qui habet in manu ſex digitos coniunctos, vel diuiſos, ſi non adſit impedimentum in vſu membri, ſit irregularis?

Resol. LXI.

Reſpondeo negatiuè, dummodo non adſit magna deformitas. Ita Tabiena *ver. Corpore vitioſus, n.2.* Syluester *eod. ver. q. quæſt. 3. n. 4.* Auila *de cenſuris, part. 7. diſp. 13. dub. 1. coroll. 3.* Henriquez *in ſumma lib. 14. c. 8. n. 3.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. c. 6. n. 165.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 5. ſect. 1. n. 46.* Campanili *in diuer. iur. can. rubric. 11. cap. 17. n. 113.* Bellettus *in diſquiſ. cler. part. 1. §. 7. n. 33.* Sayrus *de cenſ. lib. 6. c. 8. n. 2.* Bonacina *de cenſ. diſp. 7. quæſt. 2. punct. 1. n. 11.* & alij communiter.

Dices, quando hæc deformitas inducat irregularitatem, cuius arbitrio relinquendum eſt, Reſpondeo, Epiſcopi ex *cap. 2. de corpore vitiatis*, & *ibi* gloſſa cum Abbate, Butrio, & Cardinali, & ex neotericis docent Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. tract. de irregul. dub. 2. concl. 2.* Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 70. n. 5.* Suarez *de cenſuris, diſp. 51. ſect. 3. n. 16.* Nauarrus *c. 27. n. 200.* Menoch. *vol. 1. conſ. 99. n. 30. & 31.* Seraphin. *deciſ. 625. n. 4.* & alij.

An verò in caſu N de quo conſultus fui, adſit magna deformitas, vt diximus, non eſt noſtrum definire; ſed ſi iudicium meum promere circa hoc adſtrictus eſſem, reſpõderem negatiuè, & ita intellexi à quodam Epiſcopo in ſimili caſu fuiſſe deciſum, & diſpenſatum. Adde quòd conſulens ita abſcondere poteſt in celebratione Miſſæ hunc defectum, vt circunſtantes illum difficulter videre poſſint, & ſolum ſi miniſtraret aliis ſanctiſſimam Euchariſtiam appareret, quam functionem conſulens facilè poteſt omittere, ſaluo ſemper, &c.

An Sacerdos accipiens ſtipendium pro dicenda Miſſa Spiritus ſancti, B. Virginis, vel cum aliqua collecta; dicens poſtea Miſſam in illa die currentem, peccet mortaliter?

Resol. LXII.

Sæpiùs in praxi occurrere ſolet caſus iſte, & ad illud negatiuè reſpondet Petrus Nauarra *de reſtit. lib. 2. c. 2. n. 48.* vbi ſic aſſerit: Petenti Miſſam de Spiritu ſancto, de Defunctis, vel de alio Sancto, vel vt Orationem de ſalute vel de B. Virgine, &c. apponat, non tenetur Sacerdos acquieſcere, niſi ob ſpecialem illum laborem non debitum, eleemoſynam augeat, quod non ſolùm probo ex eo, quòd vt Syluester *in ver. Miſſa, q. 8. dicto 5.* ſentiunt & alij multi, nulla Miſſa eſt defuncto, vel cuipiam alteri ſalubrior, quam diei, ſed etiam ex eo, quòd cùm taxatur Miſſæ labor, non cum iis circunſtantiis, ſed ſimpliciter taxatur. Vnde importunas has conditiones Sacerdos non tenetur admittere, niſi ſpecialiter promitteret, tunc enim tenetur ex vi promiſſionis, & veracitatis ſub veniali peccato implere, ſicut aliam quamuis promiſſionẽ, quæ non impleta non damnificaret proximum notabiliter. Licèt Syluester *verb. Miſſa*, peccatum eſſe mortale contendat, cùm dicat infideliter agere, & non ſatisfacere; quod tunc verum dũtaxat putarem, cùm ad has conditiones, vel ſimiles eleemoſyna notabiliter augeretur. Hæc Nauarra, quæ omnia notabiliter à Confeſſario ſunt aduertenda, & addenda *reſol. 31. tract. de celebrat. Miſſarum in 2. part.* quidquid in contrarium aſſerant Fraxinellus *de oblig. Sacerd. ſect. 4. concluſ. 4. §. 4. n. 6.* Rodriquez *tom. 2. c. 44. n. 9.* & alij.

An puellæ expoſitæ in aliqua ciuitate poſſint conſequi legatum relictum pro marito virginum illius ciuitatis?

Resol. LXIII.

De hoc caſu ſæpiùs interrogatus fui, & affirmatiuam ſententiam docet Alphonſus de Lara *de animauer. lib. 1. c. 21. n. 78.* vbi ſic aſſerit: Et ſi anniuerſarium relictum pro virginibus maritandis requirat quòd puellæ ſint naturales loci, adhuc expoſitæ conſequentur dotem, cùm præſumantur eſſe eius patriæ, in qua expoſitæ fuerunt. Bart. *l. 1. in fine. ff. ad munic.* Ioan. de Platea *l. ciues, in fine, C. de incolis, lib. 10.* & alij. Ita Lara.

Sed mihi magis placet opinio negatiua, quam ſemper conſului, & nũc inuenio illam docere Ioan. Mariam. Nouarium *in qq. forenſib. part. 1. quæſt. 201. n. 4.* quia ciues originarij debent aliis præferri, & ideo, vt notat Valenzuela *conſ. 73. n. 52.* Auguſtin. Caputus *de regim. reipubl. c. 3. n. 52.* & alij, in electione officialiũ vniuerſitatis originarij præferuntur incolis, hinc etiam, vt obſeruant Capiblancus *de offic. Baronum tom. 1. prag. 10. n. 75.* & alij, ciuilitas ciuis originis præfertur ciuilitati ciuis domicilij.

Itaque ad caſum propoſitum reſpondendum eſt, quòd quando ad conſequendum legatum concurrit ciuis originaria, & puella expoſita, illa huic præferri debet; & opinionem affirmatiuam libenter admitto in caſu, quo puella expoſita non concurreret cum puella originaria; nam ſi non adſint puellæ originariæ, puto ſupradictum legatum obtineri poſſe ab aliqua puella expoſita; nam dicitur ciuis illius ciuitatis, in qua expoſita fuit, vt docet Angelus *in l. hæres abſens. §. ſi quis tutelam, ff. de iudiciis.* Bocrius *deciſ. 15. n. 41.* & alij.

An minor quatuordecim annorum poſſit præſentari ad beneficium patronatus?

Resol. LXIV.

Affirmatiuam ſententiam mordicus ſuſtinet doctus Iuriſconſultus Ioan. Maria Nouarius *in quæſtionibus forenſibus part. 1. q. 71. n. 5. & ſeq.* quia licèt ex diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. c. 6. de reformat.* nullus ante decimum quartum annum beneficium poteſt obtinere, tamen beneficium iuris patronatus tunc venit appellatione beneficij, quando adeſt eius fauor, ſecus autem in non fauorabilibus, vt eſt in caſu noſtro.

His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam tenent Viuianus *in praxi iuris patr. p. 2. lib. 6. c. 6. n. 7.* Squillante *de priuileg. clericorum. cap. 4. dub. 3. num. 62.* Riccius *part. 3. deciſ. 26. & part. 4. deciſ. 343.* Marius Antoninus

var.

UGR Biblioteca Universitaria

var. reſol. 112. *caſ.* 51. & alij aſſerentes vidiſſe plures diſpenſatos ſuper ætate ad beneficia ſimplicia, etiam iuriſpatronatus; quia Concilium loquitur abſolutè prohibendo ne aſſumatur ad beneficium minor quatuordecim annorum. Sed ad hoc reſpondet Nouarius *vbi ſuprà*, vt viſum eſt, & ſecundùm ſententiam Nouarij deciſiſſe Rotam Romanam in vna Gerunden. beneficij, 12. Iunij 1579. coram Lancelloto, præter Nouarium teſtatur Garſias *de benef. tom.* 2. *part.* 7. *c.* 4. *n.* 10. & habetur etiam hæc deciſio *in nouiſſ. deciſ.* 482. *n.* 3. *in fine part.* 1. & ita etiam nouiſſimè hanc ſententiam contra Riccium, & alios tenet idem Nouarius *in nouo iur. Pont. concl.* 14. *n.* 7.

Notandum tamen eſt hîc obiter, non oportere eſſe expletum quartumdecimum annum ad obtinendum ſimplex beneficium, vt notant Henriq. *l.* 10. *c.* 19. *n.* 2. Galleti *in Margarita caſ. conſc. ver. beneficium, n.* 4. Valeſcus *tom.* 1. *alleg.* 8. Campanili *in diuer. iuris can. rubr.* 7. *c.* 6. *n.* 2. Gonzales *reg.* 8. *cancell. gloſſ.* 5. *n.* 90. Azorius *par.* 2. *lib.* 6. *c.* 5. *q.* 7. & alij. Sufficit igitur annum 14. eſſe cœptum, quidquid in contrarium aſſerant Tuſcus *concl.* 338. *n.* 10. & 15. *litera E*, & Mandoſius *de ætate minorum c.* 4. *n.* 5.

An omnia vota, & iuramenta in votum ſolenne Religionis commutentur?

Resol. LXV.

Ex neotericis, noſter P. Naldus, vir quidem doctus, *in ſumm. ver. votum, num.* 50. docet quod votum ſolenne Religionis non commutetur in votum dandi aliquid Terræ Sanctæ, & hanc ſententiam docet etiam Syluester *ver. votum* 4. *q.* 7. *dicto* 3. & Angelus *ver. votum* 4. *n.* 2.

Verùm ego abſolutè exiſtimo, omnia vota perſonalia, realia, & mixta tam in ſæculo, quàm in nouitiatu emiſſa extingui per ſolenne Religionis votum; & ideo exiſtimo non ſolùm votum peregrinationis Terræ Sanctæ commutari in profeſſionis votum quoad peregrinationem, ſed etiam contra Naldum, quoad id quod profitens vouit dare in ſubſidium dictæ Terræ Sanctæ, & ita docent Suarez *de Relig. tom.* 3. *l.* 6. *c.* 14. *n.* 5. Miranda *in man. Prælat. tom.* 5. *q.* 25. *art.* 7. & Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 50. Et ratio eſt, quia tale votum licèt quoad expenſas ſit votum reale, per profeſſionem vniuerſa vota realia commutantur, vt tenent communiter Doctores, quos citat Sanchez *loc. cit. n.* 43. quidquid in contrarium aſſerant Paludanus *in* 4. *diſt.* 38. *q.* 4. *art.* 1. *concl.* 5. & *art.* 2. *n.* 33. *concl.* 3. D. Antoninus *part.* 2. *tit.* 11. *c.* 2. § 8. *not.* 2. & Tabiena *ver. votum* 4. *in fine.* Ergo, &c. Nec valet dicere, quòd illud votum eſt Pontifici reſeruatum, nam ſimiliter eſt reſeruatum votum peregrinationis Hieroſolymitanæ, & tamen commutatur, & extinguitur in profeſſione, vt patet ex *cap. ſcriptura, de voto*, & aſſerunt communiter Doctores. Ergo, &c.

Notandum eſt etiam hîc obiter, omnia ſupradicta procedere etiam in iuramentis ſiue perſonalibus, ſiue realibus ſoli Deo emiſſis, quia votis æquiparantur, & per ea ius tertij non acquiritur. Secus verò ſi iuramentum eſſet homini præſtitum, & ab eo acceptatum, quia ratione iuris tertij acquiſiti, in melius commutari non poteſt, ac proinde neque in Religionis profeſſionem. Ita Sanchez *vbi ſuprà n.* 44. & *tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *n.* 3. & alij.

An in hoc anno ſequenti 1632. cùm Vigilia ſancti Matthiæ veniat in vltimo die Bacchanalium, poſſit Epiſcopus transferre tale ieiunium in Sabbathum præcedens.

Resol. LXVI.

Ad hunc caſum ita reſpondet Layman *in Theol. mor. lib.* 4. *tract.* 8. *cap.* 3. *num.* 9. ſi ieiunium ab Eccleſia præceptum incidat in feſtum ſolenne, peculiariter in aliqua diœceſi, vel ciuitate celebrari ſolitum, poteſt auctoritate Epiſcopi ieiunium in alium, v. g. præcedentem diem transferri. Qua etiam ratione fortaſſe aliquis reſpondere poterit, ſi vigilia ſancti Matthiæ incidat in feriam ſecundam, vel tertiam Quinquageſimæ, & iuſtam fore cauſam, vt Epiſcopus tale ieiunium in præcedens Sabbathum transferat, ſi animaduertat, homines eius loci ita comparatos, & ad intemperantiam iis diebus procliues eſſe, vt plurimi (niſi dicta commutatio fiat) ieiunium violaturi ſint, etiam cum carnium eſu non ſine ſcandalo; ſiquidem ob ſpecialem cauſam pro vna vice in lege vniuerſalis ieiunij diſpenſare, aut commutare, ad Epiſcopum pertinere debet, cùm eius officium ſit ſpirituali ſubditorum ſaluti inuigilare, ſcandala infirmorum tollere, &c. Sic Layman, & alij viri docti, quorum ſententia forſan alicui probabilis videbitur, non obſtante quòd ſine eſu carnium, eſſet violandum dictum ieiunium. Nam militat etiam ratio commutationis ſupradictæ, ad vitandum ſcilicet peccatum, licèt fractio ieiunij cum eſu carnium ſit grauius peccatum.

An Epiſcopus conſecrando chriſma, vel oleum, ſeu conferendo ordines minores in peccato mortali, peccet mortaliter?

Resol. LXVII.

Affirmatiuam ſententiam docet Didacus Nugnus *in* 3. *part tom.* 1. *q.* 64. *art.* 6. *diffic.* 2. *concl.* 3. Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. *c.* 6. *de Sacram. in genere dub.* 10. Ioan. Medina *C. de pœnit. tr.* 1. *q.* 6. Cabrera *de Sacr. q.* 64. *art.* 6. *diſp.* 1. § 7. *n.* 60. & Syluius *in* 3. *part. q.* 64. *art.* 6. *quæritur* 1. *concluſ.* 5. quia conſecrationes iſtæ per ſe pertinent ad poteſtatem ordinis Epiſcopalis, celebrantúrque in Eccleſia cum magna reuerentia.

Sed tu contrariam ſententiam tanquam probabiliorem, tene, quam docet Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. in genere, part.* 10. *dub.* 3. *n.* 4. Io. de la Cruz *in direct. conſcient. part.* 2. *de Sacram. in genere, q.* 4. *dub.* 3. *concluſ.* 1. Coninch *de Sacram. qu.* 64. *art.* 6. *dub.* 1. *n.* 39. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 16. *ſect.* 3. & Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tr.* 4. *diffic.* 14. *num.* 6. vbi ſic aſſerit: [El Obiſpo ſi benedixeſſe la chriſma, ò el olio, aunque eſtaſſe en pecado mortal, no pecara mortalmente, ſi no ay eſcandalo, ò menoſprecio, ſino ſolo venialmente. Porque en edo no ſe ha como miniſtro de Dios para ſanctificar almas, y anſi no es la coſa tan graue.] Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

Sed quæres, an Epiſcopus peccet mortaliter, ſi in peccato mortali conferat ordines minores. Affirmatiuè reſpondent Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. *c.* 6. *de Sacram. in genere, dub.* 10. vbi ſic ait: [El Obiſpo que haze ordenes memores en pecado mortal, peca mortalmente, porque el Obiſpo eſta conſacrado con eſpecial conſacration, para aquel miniſterio, y las ordenes menores eſſe Sacramentum,] & hi ſunt Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tract.* 9. *c.* 4. *n.* 4. Fabrus *de ſacram. Ordinis in* 4. *ſent. diſt.* 24. *q.* 1. *diſp.* 1. *c.* 3. *num.* 64. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 3. *n.* 2. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 9. *c.* 1. *n.* 82. Coninch *de Sacram. diſp.* 21. *dub.* 6. *n.* 47. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 9. *q.* 1. *punct.* 4. Io. de la Cruz *in direct. conſc. part.* 2. *de Sacram. Ordinis, dub.* 1. *concl.* 3. & alij penes ipſos.

Sed negatiuam ſententiam docet Nugnus, Coninch, Suarez *vbi ſuprà*, & Syluius *concluſ.* 3. ſic aſſerens: Exercere functiones minorum ordinum in mortali non eſt mortale, quia non ita ſunt propinqui Sacramento altaris, vnde, & illorum officia ſunt imperfecta in genere ſacri miniſterij. Ita ille. Quibus adde primam tonſuram, & quatuor ordines minores non eſſe Sacramentum, ſecundùm Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſput.* 237. *cap.* 2. & alios penes ipſum, quorum opinionem probabilem vocant etiam DD. contrarij. Ergo Epiſcopus conferens ordines

ordines minores in peccato mortali, non peccabit mortaliter.

Notandum eſt hîc obiter à fortiori contra Ioann. Medinam *C. de pœnit. tract. 1. qu. 6.* Epiſcopum conſecrantem Eccleſiam in peccato mortali, non peccare mortaliter. Et ita docet Sylueſ *vbi ſupra in 3. part. q. 64. art. 6. quæritur 1. concl. 6.* Filliucius *tom. 1. tract. 1. c. 6. n. 87.* Coninch *de Sacr. q. 64. art... dub. 1. num. 39.* & alij *vbi ſupra.* Idem dicendum eſt, ſi Epiſcopus ſacramentalia, quæ non ſunt actus ordinis, faceret in mortali, vt tonſurare, iuriſdictionem fori exterioris exercere, virgines, veſtes, & calices conſecrare, & ſimilia.

Quidam ſcrupulis angebatur, an habuerit intentionem implendi præceptum Miſſæ, & dicendi Horas canonicas; & ideo benignam aliquam opinionem impensè à me poſtulabat.

Resol. LXVIII.

DVbium huius conſulentis oriebatur, quia ſciebat, quòd præter attentionem internam neceſſe eſſet etiam ad implendum præceptum dicendi Horas canonicas, & audiendi ſacrum, intẽtio formalis, vel virtualis, qua quis vult dicta præcepta adimplere. Ita multi DD. Vide Nauarrum *in cap. quando, notab. 3. n. 27.* & Azorium *tom. 1. lib. 7. c. 2. quæſ. 6.* Sed ego puto præcepta ſolùm obligare ad actum quem præcipiunt, vnde ſufficit huiuſmodi actũ efficere, vt illa impleantur, & non eſt neceſſe vt ipſum actum faciamus ex intentione formali, vel virtuali implendi præceptum. Et ideo ſi quis audiuit Miſſam ex deuotione, putans non eſſe diem feſtum, non tenetur poſtea aliam Miſſam audire, vt rectè docet Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap.... n. 9.* Vaſquez *in p. 2. q. 100. art. 9. in expoſitione litteræ n. 5.* Valentia *tom. 3. diſp. 6. q. 2. punct. vlt.* & alij. Vel dicendum eſt, quod ad implendum præceptum, licèt opus ſit non ſolùm vt faciamus actum humanum imperatum per illud, ſed etiam vt faciamus illud, ſaltem ex intentione virtuali implendi illud, quam virtualem intentionem Suarez *tom. 3. diſp. 88. ſect. 3.* ſemper dari affirmat in ipſo actu, quandiu illa per contrarium factum non excludatur. Quoties igitur quis non habet hanc voluntatem formalem, nolens implere, v.g. præceptum Miſſæ, vel Horarum canonicarum, cenſetur habere intentionem virtualem implendi illud per illum.

Et ita hanc ſententiam docet etiam Fagundez *præc. 1. lib. 2. c. 7. n. 14.* vbi ſic aſſerit: Iuxta doctrinam Suarij & Sãcij reſpondendum eſt ad ſedandos ſcrupulos Sacerdotum dubitantium, an habuerint intenſionem requiſitam ad cõſecrandam hoſtiam; nam iuxta fundamenta Suarij, eo ipſo quod verba conſecrationis dixerunt, & non habuerunt hunc actum, & hanc intentionem formalem, Nolo conſecrare, virtualem habuerunt intentionem conſecrandi. Iuxta fundamenta verò Sancij, illi ſolùm tenẽtur, & præcipiuntur proferre verba conſecrationis attentè & deuotè, non autem præcipiuntur vt proferant cum intentione aliqua actuali volendi conſecrare, aut ſatisfaciendi præcepto obligandi ad conſecrandum, & ideo irrationabiliter ſcrupulis excruciantur. Ita ille.

Vnde ex his patet, ſufficere tantùm audire Miſſam, & recitare Officium, non autem neceſſe eſt habere intentionem implendi huiuſmodi præcepta, & dum quis non habet intentionem expreſſam non adimplendi præceptum, habet virtualem implendi. Repellãtur igitur anxietates à ſcrupuloſis, qui Domini iugum ſuaue, durum, & difficile reddunt. Imò ego puto, vt alibi etiam notauimus, ſatisfacere præcepto, qui vult Miſſam audire, vel recitare Officium cum voluntate expreſſa non adimplendi præceptũ recitationis Officij, & audiendi Miſſam; nec opus eſſe mutare animum in tempore habili, & applicare pro adimplendo præcepto Miſſam illam auditam & Officium recitatum. Ita contra Aragonium *in 2. 2. q. 83. ar. 13.* Leſſium *lib. 2. c. 37. dub.... n. 59.* Suarez *in 3. part. tom. 3. diſput. 88. ſect. 3.* Azorium *tom. 1. l. 7. c. 2. quæſ. 6* & alios docet Sanchez, Valentia, & Vaſquez, quos citat & ſequitur Fagundez *præc. 1. lib. 2. cap. 87. n. 14.*

An qui accedit ad audiendum ſacrum dum præfatio dicitur, & non ſit aliud, teneatur illud audire?

Resol. LXIX.

AFfirmatiuè reſpondeo cum Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 88. ſect. 2.* & Sanch. *in ſumma, tom. 1. lib. 1. c. 19. n. 6.* quia ea quæ à conſecratione vſque ad conſumptionem continentur, ſunt maximè neceſſaria, & per ſe primò intenta in præcepto audiendi Miſſam; nam in ipſis ſacrificij ſubſtantia conſiſtit, & ſic aliqui cenſent non aſſiſtentem conſecrationi peccare mortaliter, licèt totam Miſſam audiat.

Sed contrariam ſententiam docet Sancius *in ſelectis, diſp. 15. n. 5.* vbi ſic aſſerit: Probabile iudico accedẽtem ad audiendum ſacrum tempore quo præfatio dicitur, & non extet aliud celebrandum, minimè teneri reliquiis illius Miſſæ intereſſe, quamuis oppoſitum doceant aliqui. Et à fortiori, qui tantùm poſſet vſque ad conſecrationis tempus intereſſe, non cenſeretur adſtrictus vſque ad illud aſſiſtere, cùm in illa parte præceptum de audiẽdo ſacro nequeat impleri, quoad ſubſtantiam, quod vtrumque conſtat ex vſu fidelium, etiam timoratorum. Ita Sancius.

An pueri, tempore quo ſunt capaces recipiendi ſacramentum Pœnitentiæ, ſint etiam capaces recipiendi Sacramentum Euchariſtiæ?

Resol. LXX.

NEgatiuè reſpondet Vaſquez *in 3. part. tom. 3. diſp. 214. 4. n. 38.* Henriquez *lib. 8. c. 5.* Fagundez *part. 3. lib. 1. c. 5. n. 20 & 21.* Comitolus *in reſp. lib. 1 q. 17.* Suarez *to. 4. diſp. 36. ſect. 2.* Nauarrus *in man. cap. 21. n. 5.* Azorius *tom. 1. lib. 7. c. 41. quæſ. 10.* Toletus *lib. 6. c. 15. n. 3.* Coninch *de Sacram. q. 80. art. 10. dub. 4. n. 102.* Filliucius *tom. 1. tr. 4. c. 7. n. 102.* Salas *de legib. diſp. 14. ſect. 13. n. 127.* Martinus Funes *in ſpeculo morali par. 3. c. 2. n. 8.* Tannerus *in 3. part. D. Thomæ, diſp. 5. q. 8 dub. 5. n. 11.* Zambranus *de caſ. tempore mortis c. 3. dub. 2. n 7.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tr. 7. diffic. 42. n. 6.* & aliis communiter aſſerentibus, prius aduenire pueris tempus obligationis præcepti confeſſionis, quàm communionis; nam minor rationis vſus, & diſcretio requiritur ad confitendum, quàm ad communicandum. Et Conradus *in reſp. p. rt. 1. q. 54. in fin.* docet quòd pueri non obligantur ad communionem vſque ad 12. annum.

Sed his non obſtantibus, nouiſſimè Ioannes Sancius, vir quidem doctus, *in ſelectis, diſp 26 per totam*, mordicus contendit, & probat abſolutè pueris miniſtrandam Euchariſtiam, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerint, neque diſtinguendum eſſe inter tempora confeſſionis, & communionis; nam vtriuſque rei præceptum imponitur ſine vlla diſtinctione *in cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœn.* Nec minor diſcurſus requiritur ad præceptum confeſſionis, quàm communionis, imò ſi rectè perpendantur præcepta, maior ad confeſſionis quàm cõmunionis; quæ omnia per partes, & accurate probat, & pro hac ſententia adducit Tabienam *verb. communicare, num. 3.* D. Antoninum *3. part. tit. 9. cap 8. §. 2. & part. 3. tit. 14 cap. 12. § 5,* & Paludanum, qui in rebus moralibus eſt inſtar omnium, *in 4. ſent. diſt. 12 quæſt. 1. num. 15.* vbi ſic aſſerit: Et dicitur annus diſcretionis, non pubertatis, qui ſunt anni nubiles in fœmina 12. & 14. in maſculis, ſed poſtquam eſt doli capax, cùm ſcilicet poteſt mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de confeſſione, & per conſequens de communione, quæ ſimul dantur;

UGR Biblioteca Universitaria

dantur; quia ex quo poteſt peccare, debet remedium confeſſionis, & communionis adhibere. Ita Paludanus, & D. Antoninus.

Ex quibus omnibus infert, ſecundùm ſe loquendo, peccare parentes puerorum, & Confeſſarios non ſinentes illos communicare ſtatim ac peccare norunt, cùm cauſa ſint tranſgreſſionis præcepti. Excuſantur tamen à peccato, quia ſequuntur opinionem contrariam, quam *ſuprà* retulimus. Notat tamen dictus Sancius, quòd etiam ſtando in ſua opinione, pueri non communicantes in Paſchate, nec excommunicatione, nec pœnis Canonicis ligantur vſque ad annum decimumquartum, & probat hoc ex multis Authoribus. Et hæc omnia Sancius multum conducentia ad tollendos ſcrupulos Confeſſariorum, ſi dediſſent, vel dare vellent pueris communionem; in quo caſu multos anxios, & indeterminatos cognoui, ſed ſecundùm Sanctium à perplexitate liberi erunt; nam ſtatim ac notum erit eis pueros vſum rationis habere, poterunt illi ſacram communionem exhibere.

Verum primam opinionem ego teneo, quam etiam ex neotericis tenet. Iac. Granado *in part. 2. contr. 7. tract. 3. part. 1. diſp. 6. num* 37. vbi docet præceptum annuæ communionis non obligare ante decennium, quia Doctores ita intellexerunt hoc præceptum. Sed his non obſtantibus puto opinionem Sancij eſſe probabilem, quam nouiſſimè tenet etiam doctus Caſtrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 24.* §. 2. *num.* 7. lege illum & non pigebit.

Vtrùm ſit licitum coniugatis die habitæ copulæ Euchariſtiam ſumere, vel ſit minus, vel magis expediens?

Resol. LXXI.

Eſſe coiugibus conſulendum poſt habitam copulam nocte ſaltem antecedente non recipere Euchariſtiam docent 20 Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 9. diſp.* 13. *n.* 4. & 5. quibus ego addo Salazar, inſignem Theologum Soietatis *in tract. de freq. commun. cap* 9. §. 1. *& ſeq.* & non pauci aſſerunt eſſe peccatum veniale accedere ad Euchariſtiam ſuſcipiendam ipſo die habitæ copulæ.

Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Sancium *in ſuis ſelectis, diſp.* 23. per totam, vbi ait primò, etſi conſulendum ſit coniugatis à copula abſtinere, vt Euchariſtiam ſuſcipiant, dato tamen quòd à copula non abſtinuerint, non eſt illis conſulendum, quòd non communicent, ſed potiùs è contra, quia ex communione maxima bona naſcuntur. Et hoc procedit, etiam ſi coniugati copulam habuiſſent, cauſa voluptatis, non enim ſunt diſſuadendi à communione, quamuis meliùs egiſſent ſi à copula abſtinuiſſent, nec ex hoc datur illis occaſio à copula non abſtinendi, nam ſemper conſulendum eſt ab illa abſtinere ob reuerentiam Sacramenti. Secundò docet quòd habenti pollutionem nocturnam, non eſt conſulendum abſtinere ab Euchariſtia ſuſcipienda, præſertim ſi cauſa non fuiſſet voluntaria, imò etiam ſi fuiſſet voluntaria, vel fornicationem aliquis noctu commiſiſſet, & ab ea confiteretur vero dolore ſui criminis pœnitendo, conſultius aget communicando, quàm non, cùm ex communione gratiæ ſacramentalis, auxilia ad præcauenda peccata, remiſſionem venialium, & alia nobis occulta bona comparet ille, ex abſtinentia verò ſolum meritum reuerentiæ. Tertiò infert Sancius inualidum eſſe votum de non communicando die habitæ copulæ, quia eſt de minori bono. Quartò ſanum conſilium eſſe diſtractionem mentis expellere curare ad deuotiùs ſacram Euchariſtiam ſuſcipiendam; at ſuppoſito quòd quis nolit curare diſtractionem expellere, non eſt ſanum conſilium non communicare, quia tunc gratia ſacramentali, & aliis fructibus priuaretur, & aliàs diſtractiones perſeuerarent, & quia cum illa communicare non eſt peccatum, nec veniale irreligioſitatis. Ex his omnibus apparet, quòd ſiue coniuges petierint, ſiue reddiderint debitum, conſultius agent communicando quàm abſtinendo, ſuppoſito, quòd à copula non ſe retraxerunt; quamuis meliùs egiſſent ſi à copula abſtinuiſſent in ordine ad ſuſcipiendam Euchariſtiam. Et hæc omnia aſſerit Sancius *vbi ſuprà*, ſed an probabiliter, remitto me iudicio aliorum, ego enim primam ſententiam ſequor.

An contemptus formalis in re leui ſit ſolùm peccatum veniale?

Resol. LXXII.

Negatiuam ſententiam docet Suarez *de legib. lib. 3. cap. 28. num.* 24. & alij, quia eſſe rem leuem, quæ tibi imperata eſt, non obſtat quo minus tibi imperetur ex eadem poteſtate, qua imperatur res grauis; ergo ſi ex contemptu huius poteſtatis præceptum leue violas, ita grauiter peccas, ac ſi violares præceptum graue. Dicendum eſt igitur, quòd contemptus legiſlatoris humani, quatenus legiſlator eſt, ſeu violatio cuiuſcunque legis, præcepti, & conſilij ipſius, ex tali contemptu ſemper reputato peccatum mortale eſt, non ſolum in graui materia, ſed etiam in leui.

At his non obſtantibus ego contrariam ſententiam teneo, quam etiam tenet Caietanus *in ſumma. ver. contemptus. ver. aduerte hunc.* Armilla *eodem verb. n.* 3 Medina *in pr. 2. quæſt.* 88 *art.* 4. *in fine.* Valentia *tom. 2. diſp. 7. qu. 5. punct. 6. in 1. caſu, & tom. 3. diſp. 7. quæſt. 3. punct. 3.* conſentit Leonardus Leſſius *lib. 2. cap.* 46 *dub. 6. n.* 45. & 46. loquens expreſsè non ſolùm de legiſlatore humano, ſed etiam diuino, & affirmans, ſi nolis illis parere in rebus minimis, vt oſtendas eorum minima præcepta te parui facere, non eſſe mortale, quod de legiſlatore diuino negat & optimè Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 5. c. 5 n.* 11. & 13. *in fine.* Ratio verò noſtræ opinionis eſt, quia potes contemnere legiſlatorem, eiúſque præcepta non abſolutè, ſed quatenus ſunt in materia leui, v. g. in ſilentio ſeruando; ergo tunc contemptus non videtur grauis, ſed leuis. Dicendum eſt igitur dari poſſe peccatum veniale contemptus, ſicut & inobedientiæ formalis, ſi præceptum ſuperioris contemnas non abſolutè, ſed quatenus eſt in materia leui.

Hinc à fortiori colligitur, ſi ſuperior contemnatur, non quatenus ſuperior eſt, ſed quatenus eſt infimæ ſortis, indoctus, imprudens, & ex huiuſmodi contemptu nolis ei obedire in re leui, non erit peccatum mortale, quia tunc non contemnitur formaliter eius poteſtas, ſed eius perſona ob defectus, quos habet. Item ſi ex indignatione leui, & prauo aliquo affectu erga ſuperiorem, nolis ei obedire in re leui, non eſt mortalis talis inobedientia. Ita Leſſius *num.* 46 Sanchez *num.* 13. vide etiam Sancium *in ſelectis, diſp. 7. num.* 15.

An delectatio coniugis cum fœmina aliena habeat non ſolùm malitiam contra caſtitatem, ſed etiam contra iuſtitiam?

Resol. LXXIII.

Affirmatiuè reſpondent communiter, vide Bonacinam *de matrim. qu. 4. punct. 8 n.* 19. Et ratio eſt, quia coniux per matrimonium non ſolùm corpus, ſed etiam affectus alteri coniugi obligauit. Ergo ſi in alteram fœminam à ſua coniuge inclinat, iniuriam illi irrogat

Sed hæc ratio non caret difficultate, vt docet Caſtrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 2. diſp. 2. punct.* 10 § 45. *num.* 4. ſuppoſita eius ſententia affirmante delectationem non accipere malitiam omnem obiecti, ſed quatenus ab intellectu voluntati repræſentatur. Cùm autem

à circumſtantia coniugis poſſit intellectus præſcindere, & ſeipſum quaſi ſolutum conſiderare, non videtur circumſtantiam coniugij poſſe malitiam tali delectationi tribuere. Quòd autem per coniugium non ſe coniuges obligauerint ab his delectationibus abſtinere, ſicuti obligant vouentes caſtitatem, inde probatur, quia hæ delectationes ſunt per ſe incognitæ alteri coniugi. Ergo non poteſt ratione illarum iniuriam pati, neque ob illas priuari copula ſibi debita. Ergo non ſunt contra iuſtitiam, ſed ſolùm contra temperantiam, quod dubitando dictum ſit. Hæc omnia Caſtrus, ſed tu ne diſcedas à prima ſententia affirmatiua.

Verùm, vt alibi diximus, & nunc iterum doceo cum dicto Caſtro Palao *vbi ſuprà tract.2. diſput.2. punct.10.§.2.num.17.* licitum eſt coniugibus delectari de copula maritali habita, vel habenda, ac ſi præſens eſſet, modò abſit periculum pollutionis, quia hæc delectatio coniugibus eſt licita, eo quòd principium, & diſpoſitio ſit copulæ coniugalis, quæ illis licita eſt, neque redditur mortalis, etiamſi inde conſurgat membri pudendi alteratio, & commotio abſque pollutionis periculo, quia hæc omnia ad copulam maritalem de ſe ordinantur, ſi tamen propter eorum delectationem appetantur, erit culpa venialis, quia extrahitur à ſuo fine. Quod verò Salas affirmat *in part.2. tract.13. diſp.6. ſect.30. n.205.* mortale eſſe, ſi coniuges delectentur de copula maritali imaginaria, & ficta, non probatur, quia parùm refert copulam eſſe fictam, vel veram, ſi delectatio abſolutè illis prohibita non eſt, & non fertur ad obiectum formaliter malum. Ita Caſtrus *loco citato*, cui adde Coninch *de Sacrament. diſput.34. dub.11. num.113.* Vaſquez *in p.2. diſp.113. cap.2.* Layman, Sanchez, & alios, quos *ſuprà* in duobus locis aduersùs quemdam Theologaſtrum citaui.

Nota tamen non eſſe licitum coniugibus ligatis voto caſtitatis delectari de copula legitimè habita, vel habenda, quia licet obiectum bonum ſit; at delectatio bona non eſt, quia aduerſatur voto caſtitatis, quòd prohibet omnem delectationem ſenſibilem veneream. Ita Baſilius Pontius *de matrim.lib.10.cap.16.§.2.num.12.* Sanchez, Vaſquez, & alij, quæ opinio procedit aduersùs aliquos penes Coninch *de Sacrament. vbi ſuprà, num.109.* etiamſi coniux emiſerit votum caſtitatis abſque conſenſu alterius coniugis, ratione cuius non deobligatur à debiti redditione. Ita Leſſius *lib.4.cap.3.dub.14.num.106.* Vaſquez *diſp.115.c.2.* & alij.

An verba imperatiui modi præceptum contineant?

RESOL. LXXIV.

Prima opinio negat ſupradicta verba imperatiua, vt v.g. facite, cauete, ſoluite, abſtineant omnes, nemo audeat, &c. præceptum continere. Ita Caſtrus *de lege pœn. lib.1. cap.5. docum.4.* Caietanus *in 2.2. quæſt.166. art.4. circa ſolut. ad 2.* Carbo *de leg. lib.7. diſp.4. ad finem*, & alij.

Secunda opinio putat dicta verba ſolùm importare obligationem ſub veniali, non autem ſub mortali. Ita Nauarrus *in man.c.23.n.49.* Emanuel Sà *ver.lex, n.6.* Sayrus *in claui Regia, lib.3.cap.7.num.16.* & alij.

Tertia opinio docet ſtandum in hac parte conſuetudini Religionis, quòd ſi de hac conſuetudine non conſtat, attendendam eſſe materiæ grauitatem, & neceſſitatem, quæ ſi magna ſit, & grauiter à legiſlatore fuerit ponderata, illa verba cenſenda ſunt præceptiua, vt ferè ſemper accipienda ſunt in decretis Pontificum, & Conciliorum, vt patet in Concil. Trident. *ſeſſ.13. cap.5. & 7.* vbi per verba imperatiua imponitur præceptum Sacerdotibus confitendi quamprimum, ſi celebrauerint, non præmiſſa confeſſione, ob inopiam Confeſſoris. Item in decreto Clement. VIII. de caſuum reſeruatione latum eſt præceptum per verba imperatiua, ne Superiores pro tempore exiſtentes vtantur ſcientia confeſſionis ad externam gubernationem, Ita Sanchez *in ſumma tom.2.lib.6.cap.4.num.39.* Vaſquez *in p.2. diſput.158. capit.2. num.24.* & alij.

Notandum eſt tamen hîc obiter Azorium *tom.1.lib.5. cap.6. quæſt.5.* & Sà *ver.lex num.6.* docere verbum *iubeo*, vel *mando* præceptum graue non importare; ſed contrarium tenet Vaſquez *loco citato cap.3.n.22.* Sanchez *n.33.* vt alibi notauimus. Verùm de verbo *oportet* certum eſt, importare.

Notandum eſt etiam, quoties verba legis intelligi poſſunt de obligatione veniali, non debent ad mortale extendi, quia ſemper in pœnis benignior interpretatio facienda eſt, vt patet *in l. interpretatione, & l. ſi Præſes, ff. de pœnis*, & notat Sayrus *in claui Regia lib.3. cap.7. num.29.* & alij.

Quis in quadam platea ciuitatis audiuit quoddam bannum, ſeu edictum, quæritur an teneatur illud obſeruare, antequam publicetur in aliis plateis, & in tota ciuitate diffundatur?

RESOL. LXXV.

Hic caſus frequenter ſolet accidere, & de illo olim interrogatus fui, & reſpondi negatiuè, & ita inuenio nouiſſimè reſpondere Caſtrum Palaum *in opere moral. tom.1.tract.3.diſp.1.punct.11.n.7.* vbi ſic ait. Promulgatur Matriti aliqua lex pro toto Caſtellæ Regno, eius publicatio, quæ in foro fit, non poteſt ſimul & eadem hora per totum Regnum diffundi, imò neque per totam ciuitatem, vt de ſe conſtat; quouſque igitur elabatur tempus, vt per totam ciuitatem diffundi poſſit, neminem illius ciuitatis arctat, etiamſi publicationi præſens extiterit. Probo, quia lex prius arctat communitatem, quàm ſingulos illius, ſinguli enim communitatis in tantum arctantur lege, in quantum partes ſunt communitatis lege obligatæ; hæc enim eſt vna ex differentiis legis à præcepto, quod præceptum reſpicit ſingulos, quia in bonum ipſorum ordinatum eſt; lex verò cõmunitatem, quia in ipſius bonum primò, & per ſe ordinata eſt. Sed ad maioris partis ciuitatis notitiam non potuit lex deuenire in eodem puncto, & momento, quo in foro publicatur. Ergo ſinguli illius ciuitatis non arctantur, quouſque tota ciuitas arctetur. Ita ille, & ego: vide etiam Suarez *de legib. lib.3.cap.17.à n.5.* vbi *num.14.* rectè etiam aſſerit, quòd ſi legis publicatio in notitiam abſentis deueniat miraculosè, cùm tamen humano modo venire fuerit impoſſibile, nullo modo obligare ad illius obſeruationem, quia reſpectu illius lex non eſt publicata; licèt contrarium aſſerat Salas *de legib. diſp.12. ſect.9. n.34.*

An excommunicatio ferenda obliget ad peccatum mortale?

RESOL. LXXVI.

Alibi pro parte negatiua adduxi Valentiam *tom.2. diſp.7. quæſt.5. punct.7.* cui nunc addo Sotum *lect.3. de excommunicatione, §. primò igitur.* Driedonem *lib.2. de libertate Chriſtiana cap.1. paulò ante 3. propoſitionem*, quos citat, & ſequitur ex Societate Ieſu Caſtrus Palaus *in opere morali tom.1. tract.3. diſp.1. punct.15. num.3.* vbi ita aſſerit. Si excommunicatio ferenda eſt, tunc plures Doctores affirmant eſſe ſignum ſufficiens tranſgreſſionis ſub mortali. Et quidem ſi excommunicatio ſine vlla alia monitione, & contumacia poſſet inferri, cenſeo certiſſimum. At quia exiſtimo, cùm cenſura annexa non eſt peccato, indigere ſemper alia monitione, vt imponatur, ea de cauſa non eſt ſufficiens ſignum mortalis obligationis Ita Caſtrus.

Sed tu ne recedas à ſententia exiſtimante excommunicationem ferendam, eſſe ſignum mortalis obligationis

tionis

UGR Biblioteca Universitaria

tionis, quam ſententiam Sanchez *in ſum.tom.2.lib.6.c.4.n.51.& ſeq.* temperat, niſi ad terrorem excommunicatio expoſita ſit, & non animo ſtatim illam, ſine vlla monitione, inferendi; & ita paſſim fieri à iudicibus Eccleſiaſticis credit: quæ omnia multum plauſibilia erunt Confeſſariis ad multos ſcrupulos tollendos.

Nota verò quòd ſuſpenſio, interdictum,& irregularitas pœnalis,ſi abſolute non proferantur,ſed ferendæ ſint, non ſunt ſignum obligationis ſub mortali. Et ita tenet Caſtrus Palaus *vbi ſupra*, qui citat Salas *de legib. diſp.10. ſect.9.num.54.& 62.* Vaſquez, Suarez, Sanchez, Azorium, & alios; licet Nauarr. contrarium doceat *in man. cap.23. num.53.* eo quòd ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas imponantur aliquando extra culpam.

An qui audit Miſſam animo non ſatisfaciendi voto vel iuramento, ſatisfaciat voto; vbi plura de intentione ſatisfaciendi præcepto?

Resol. LXXVII.

NEgatiuè reſpondet Suarez *de Relig. tom. 2. lib.4. de horis Canonicus, c.26. num 8.* vbi probat,quod ſi audias Miſſam voluntate non ſatisfaciendi voto, ad quod teneris, ſed intendas aliam Miſſam audire vt voto ſatisfacias, tacitè te prorogare votum, vel nouum votum facere, quia cùm obligatio voti à te dependeat, potes pro libito illam tibi de nouo imponere.

Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Sanchez *in ſumma,tom.1.lib.1.cap.13. num.18.* Dico igitur te integrè ſatisfacere voto,licet habeas intentionem alia Miſſa ſatisfaciendi, quia verè præſtas illud, quod vouiſti; neque cùm illam voluntatem habeas minimè ſatisfaciendi voto per illam Miſſam, intendis de nouo vouere, etſi poſſis,ſed ſolum intendis priori voto per aliam Miſſam à te audiendam ſatisfacere. Ergo ſi iam ſatisfeciſti, nihil reſtat tibi ſatisfaciendum.

Notandum tamen hic obiter, neceſſarium non eſſe habere voluntatem expreſſam ſatisfaciendi præcepto nam ſi ex ignorantia præcepti rem præceptam exequaris,præcepto ſatisfacis, taliter quòd deobligatus remaneas ad aliud faciendum. Ita Vaſquez *in part.2. quæſt. 100. art.9. num.5.* Valentia *tom.3.diſp.6.quæſt.2.punct.vlt* Henriquez *lib.9.cap.25.num.6.* Suarez *in 3.part. tom.3.diſp.88 ſect.3.* Azorius *tom.1.lib.7. cap.2.q.6.* & alij. Imò aliqui plus addunt,non ſolùm ſi ignarus præcepti rem præceptam exequaris, ſed animo expreſſo non ſatisfaciendi præcepto per talem rem,adhuc tamen ſatisfaceres præcepto.Ita ego alibi,& Leſſius *lib.2.cap.37.dub.10.num.59.* Valentia, Vaſquez & alij.

Hinc infertur contra Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib.1. cap.13.num.3.* & Bonacinam *diſp.1.quæſt.1.punct. 10.n.4.* accedentem ad Eccleſiam animo meditandi res diuinas, ſi ſacerdos interim adeat ad altare ad celebrandam Miſſam, ſatisfacere præcepto audiendi Miſſam, licèt cùm primùm acceſſit ad Eccleſiam,non habuerit animum audiendi ſacrum. Ita Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 3. diſp.1 punct 17.num.7.*

Verùm ſupradicta non procedunt in obligationibus iuſtitiæ,in quibus ſine cognitione obligationis exequi rem præceptam non potes,quia res præcepta eſt ſolutio, non donatio; ſolutio autem neceſſariò inuoluit cognitionem obligationis, & voluntatem ſatisfaciendi, quibus deficientibus erit donatio liberalis,ac proinde debitum non extinguit; quæ ſententia limitatur, quando in genere voluiſti, vt ſi caſu aliquam obligationem habeas reſtituendi, eleemoſynæ à te faciendæ loco illius ſubrogentur,nam tunc illæ eleemoſynæ non propriè eleemoſynæ, & donationes liberales ſunt, ſed ſolutiones debiti, cùm ex voluntate ſatisfaciendi debito procedant, quòd eſt valde notandum. Vide Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib.1. cap.15.num.11.* & alios.

An delinquentes extra territorium poſſint ligari lege, & ſtatuto?

Resol. LXXVIII.

NEgatiuam ſententiam alibi docui, & communiter docent Doctores ex *cap.vt animarum,de conſtit,in 6.* verùm in gratiam curioſorum non deſinam hîc apponere ſententiam affirmatiuam Ferdinandi de Caſtro Palao *in opere morali tom.1 tract.3. diſp.1. punct.24.§.5.num.21.* vbi ex pluribus rationibus probat eſſe ſatis probabile, poſſe ligari lege, & ſtatuto delinquentes in alieno territorio, atque adeò poſſe ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, prohiberi ſubditis, vbicunque exiſtant, furtum, homicidium, adulterium, & quamlibet aliam actionem prohibitione dignam, lege illum,& non pigebit:vide etiam Salas *de legib.diſp.14.ſect.7.num.90.*& Baſilium Pontium *de matrim.lib.5.cap.7.§.2.num.19.* vbi aſſerit ſe nullam differentiam inuenire in excommunicatione lata per ſententiam,vel per modum ſtatuti, ſed delinquentes extra territorium per ſententiam,& generale præceptum ſubduntur, v. g. excommunicationibus, vt tradit Suarez *in 3. part.tom.5. diſp.5. ſect.5.* Bonacina *de cenſ. diſp.1. q.1. punct.11. n.11.* & alij communiter. Ergo ſubduntur etiam per legem, & ſtatutum,cæteras rationes videbis apud Caſtrum *loco citato.*

Notandum ex tamen hîc obiter, te non contrahere cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in tuo territorio, occideres exiſtentem in alieno, vel ſi decepiſti in territorio virginem, & extraxiſti à territorio, & in alieno violaſti; quia cenſura non eſt impoſita ob inchoationem delicti, ſed ob eius conſummationem, at conſummatio eſt extra territorium; ergo,&c. Et ita contra Vgolinum *de cenſ. tab.1. cap.9.§.3. in fine*, docet Suarez *de cenſ.tom.5.diſp 5.ſect.4.num.8 & 9. & de legib.lib.3. cap.32. num.5. & 6.* Salas *de legib. diſp.14. ſect.5. num.71.* & alij.

An pœnas exilij, carceris diuturni,&c. teneatur quis exequi?

Resol. LXXIX.

QVo ad pœnam verberationis, exilij, carceris diuturni, communis ſententia docet reum teneri pœnam exequi, ſi ad exequutionem condemnetur ſententia vltima, quam appellatione, vel alio remedio iuris non poteſt infirmare. Ita D.Thomas *in 2.2. quæſt.62.art.3.* Tiraquellus *in l.vnquam, C. de reuocandis donat. ver.reuertatur,n.291.* Salas *de legib. diſp.15. ſect.2. n.32.* Sayrus *in claui Regia,lib.3.cap.9.num.4.* Azorius *tom.1.lib.5.cap.8. q.6.* & alij.

Verùm Caſtrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 3. diſp.2.punct.4.num.5.* cenſet hanc ſententiam communem temperandam eſſe; quare ſi carcer ſit durus,& triſtis,non videris obligatus ibi perſiſtere, & à fortiori ſi ibi malè tracteris,& idem cenſet ſi condemneris ad exilium terræ inſalubris, & longo tempore ad triremes, & ad quamlibet aliam actionem de ſe nimis moleſtam; præcepta enim humana,humana debet eſſe, at inhumanũ videtur ſi obligeris,vt in pœna adeò moleſta ipſe ſis miniſter iudicis cõtra teipſum;ergo dicendum eſt te non poſſe ad hoc obligari. Adde quòd his omnibus condemnatis præcipitur obedire ſententiæ ſub comminatione grauioris pœnæ; ergo ſignũ eſt ſolo timore pœnæ velle iudicem te aſtringere,vt obtemperes; quare ſi in aliquo caſu lex pœnalis cenſenda eſt ad ſolam pœnã obligare,hîc debet eſſe,cum præcipiatur res difficilis, & ardua. Ita Caſtrus *vbi ſupra*, vide etiam Leſſium *lib.1. cap.31. dub.5 num.39.* Salas *de legib.diſp.15.ſect.7.n.88.* Suarez *de legib.lib.5.c.10.n.16.*

Notandum eſt hîc obiter contra Bonacinam *diſp.2.de reſtit. quæſt.vlt. punct.5.n.3.* Aragonium *in 2.2. quæſt.69. art.4.*

art.4. Emanuelem Sà ver.iudicialis actus,num.54.& alios non poſſe reum obligari ſumere venenum, vel abſtinere à cibo oblato. Ita Vaſquez in p.2.diſp.173.c.3. Salas loco cit.n.82.& 85. Suarez n.14. Leſſius lib.2.c.9.dub.6.n.26. & alij. Tenetur tamen reus condemnatus ad locum deſtinatum proficiſci, collum præparare, manus apponere, & alias actiones efficere, quæ ab alio miniſtro iuſtitiæ commodè fieri non poſſunt; ſed non tenetur ipſe ſibi mortem inferre. Ita DD.citati, quibus adde Sotum de iuſtitia,lib.1.q.3.art.6.concl.2.

An oua, & lacticinia ſint prohibita in ieiunio quadrageſimali de iure poſitiuo ſub peccato mortali?

RESOL. LXXX.

Negatiuè reſpondet Fagundez in prac.4. Eccleſia, lib.1.cap.2.n.12. aſſerit enim quòd ex vi iuris communis, & ſecluſa quacunque conſuetudine alicuius loci,aut prouinciæ non eſſet pluſquam veniale oua, & lacticinia edere in ieiuniis Quadrageſimæ. Idem docet Palatius in annotat. ad ſummam, Caietani,ver.ieiunium. Dominicus in cap. denique, in compendio. & num. 5. cum aliis. Et hanc opinionem probabilem eſſe putant Doctores Academiæ Conimbricenſis, Eborenſis,Salmanticenſis, & Complutenſis, quos nominatim nouiſſimè citat Fagundez in ſua Apologia,cap.3.qui rationes multas etiam adducit ad probabilitatem huius opinionis firmandam.

Verùm ego contrariam ſententiam teneo, quam tuetur Sanchez in ſumma,tom.1.lib.4 cap.11.num.53.Sancius in ſelectis diſp.51.num.27. Toletus lib.6.cap.3.num.2.& 3. Nauarrus cap. 21. num. 12. Rodriquez in explicat. Bullæ, §.6.num.2. Azorius tom.1.lib.7.cap.10.quaſt.1. Henriquez lib.7. cap.13. num.8. Beia in reſponſ. part.1. caſ.47. Lopez in inſtruct. part.2.cap.212. Bonacina tom.2.diſp. vlt. qu.1, punct.2.num.2. Villalobos tom.2. tract.23. diffic.8. num.1. & alij; & ratio eſt, quia ita communiter exponunt DD. textum c. denique diſt.4.

Quo ad conſuetudinem verò diſplicet mihi id quod aſſerit Pater Fagundez vbi ſuprà,nu.11.difficillimum eſſe ſcire, vbi illa obliget ad non comedenda oua, & lacticinia in diebus Quadrageſimæ, nam vt aſſerit Suarez de legib. lib.7.cap.15. num.13. & Ferdinandus de Caſtro Palao in opere marali, tom.1.tract.3.diſp.3.punct.2.§.3.nu.13. ex tribus coniecturis deduci poteſt conſuetudinem obligare. Prima, ſi conſuetudo ſit grauis, difficilis, & communiter ſeruata à populo, quia non ſolet populus vniformiter conuenire in his actibus, niſi quando ſe obligatum ſentit. Secunda, ſi viri timorati malè ſentiant de his, qui non ſeruant conſuetudinem, vel communiter populus ſcandalizatur. Tertia, ſi Prælati, & Superiores puniant violantes conſuetudinem. Sed omnes hæ coniecturæ adſunt ferè in omnibus mundi partibus, circa conſuetudinem non comedendi oua, & lacticinia tempore Quadrageſimæ; ergo clarè, & faciliter apparet dictam conſuetudinem abſtinendi ab ouis, & lacticiniis in dicto tempore obligare ſub peccato mortali; vnde pro praxi certum eſt comedentes oua, & lacticinia tempore Quadrageſimæ peccare mortaliter, ſi non ex iure poſitiuo, vt ego teneo, ſaltem ex conſuetudine.

Notandum eſt etiam hic obiter primò, Confeſſarios non debere ſcrupulos iniicere pœnitentibus, comedentibus tempore Quadrageſimæ, cum Bulla Cruciatæ, oua quæ intra gallinas inueniuntur,vulgò dicta oui annunnati, quia ſunt eiuſdem ſpeciei, & generantur ex eadem materia, qua generantur oua perfecta, quæ pariunt gallinas? ergo ſi licitum eſt hæc comedere, licitū erit & illa.

Notandum ſecundò contra Graffium in deciſ. tom. 1. lib.2. cap.36. num.10. Alexandrum in cap. denique, diſt.4. num. 16. Dominicum in cap. rogationes, de conſecr. diſt.3. Aſtenſem part. 2. tit. 28. art. 3. quaſt.5. Richardum in 4. d'iſt.15.art.3.quaſt.5.Tabienam verb.ieiunium,n.3.& alios, oua, & lacticinia non eſſe prohibita in ieiuniis extra Quadrageſimam, & in diebus Veneris & Sabbathi de iure communi. Et ita docet D. Thom. in 2.2. q.147.ar.8. ad 3. Leſſius lib.4.c.2.dub.2.n.8. Azor.tom.1.lib.7.cap.10. q.1. Paludan. in 4.diſt.15.q.4.art.4. Sancius in ſelectis,diſp.51.n.18. Sanchez in ſumm.tom.1.lib.4.c.11.n.52. Sà ver. ieiunium,nu.8. Villalob. in ſumma,tom.2.tr.23.diffic.2.n.7. Vaſquez in part.2.tom.2.diſp.177.cap.6.n.54. & alij.

Notandum tertiò contra Llamas in 3.part.methodi,c.5. §.6.in fine. Antonium Gomez in explicat.Bull.Cruciatæ, clauſula 7. n. 7. & alios, oua, & lacticinia comedere in diebus Dominicis Quadrageſimæ eſſe peccatum mortale. Ita Henriquez lib.7. c.13. n.10. Vega in ſumm.tom.1.c.14. caſ.26. Villalobos in ſumm. tom.2. tr.23. diffic.8.n.1. Sanchez in ſumm.tom.1.lib.4.c.11. num.53. Sancius in ſelectis, diſp.55.n.25. Rodriquez in explicat. Bullæ Cruciatæ, §.6. n.7. & alij.

Ad quid teneatur ſi quis corruperit virginem decipiendo illam ſub promiſſione coniugij?

RESOL. LXXXI.

Hic caſus frequenter ſolet accidere, & reſpondeo, quòd ſi promiſit coniugium,& ea ſpe,& conditione vſuram corporis impetrauit, tenetur eam ducere, etiamſi fictè promiſiſſet. In multis tamen caſibus nō tenetur ducere. Primò non ſolùm ſi ipſe longè ſit nobilior,ſed etiā ſi ſit multò longè opulentior, & puella id ſciuerit, & ſecundùm aliquos etiamſi non ſciuerit. Nam in his caſibus facilè ſuſpicari poteſt,virum ſimulatè coniugium promittere,vt ea fruatur.Secundò ſi ex aliis cōiecturis facilè deprehendi poterat ipſum non ſincere agere,vt verbis ambiguis vti, inconſtanter loqui, nimiis vti exaggerationibus, &c. Tertiò ſi aliquod impedimentum legitimum interuenerit,vt ſi fiat eius affinis, ſi ducat aliam per verba de præſēti,ſi ſacros Ordines ſuſcipiat,ſi graue aliquod damnum, vel ſcandalum ex tali matrimonio ſequeretur. Quartò ſi illam contingat poſtea cum alio fornicari,& in hoc caſu non tenetur illi alter ſatisfacere. Quintò ſi aſſerenti ſe virginem promiſit nuptias vt ea potiretur,& poſteà deprehendat non eſſe virginem. Sextò ſi putabat eſſe virginem, & in coitu deprehendat reuera non fuiſſe, quamuis ex eius verbis deceptus non fuerit,& in hoc caſu non ſolùm non tenetur ducere, ſed etiam probabiliſſimum eſt, quòd neque tenebitur pecunia compenſare, quia ex vi promiſſionis ſolum obligatur ad eam ducendam, quæ obligatio ceſſat,eo quòd deprehendat non eſſe virginem; ſi verò ſciebat nō eſſe virginem, & promiſit ei matrimonium fictè ad obtinendam copulam,ea ſecuta tenebitur illam ducere, ſi ipſa velit; mihi verò placet contraria ſententia, ſi non timetur infamia, quare ſufficiet compenſare pecunia. Et hæc omnia cum ſuis rationibus inuenies apud Sanchez de matr. tom.1. lib.1. diſput.10. & Leſſium lib.2.cap.10. dub.3. per totam.

Quando caſus dubius egeat diſpenſatione & an Epiſcopus poſſit diſpenſare in lege Pontificia quando dubium eſt, an caſus egeat diſpenſatione?

RESOL. LXXXII.

Hic caſus frequenter poteſt accidere, & quidem ſi dubium ſit poſitiuum, non excludens probabilitatem, poteſt diſpenſandus abſque diſpenſatione operari; nam ſequitur opinionem probabilem. Ita Barboſa de poteſt. Epiſc. part.2.allegat.35. num.18.difficultas verò eſt, quando dubium eſt negatiuum, & iudicium, affirmare quis non poteſt diſpenſationem ſuperuacaneam eſſe; &

& quidem in hoc caſu Bonacina *de legib. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 18. putat diſpenſationem petendam eſſe à Pontifice.

Sed Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.* 1. *tract.* 3. *diſp.* 6. *punct.* 5. *num.* 10. exiſtimat, quòd ſi æquè dubium ſit, an caſus indigeat, vel non indigeat diſpenſatione, reputandum eſſe non indigere, quia tunc eſt præſumptio pro libertate; ſi verò inclines te diſpenſatione indigere, adhuc exiſtimat te reputari poſſe non indigere illa; quia non debes cenſeri aliquo præcepto ſeu lege obligatus, ſi de lege moraliter certò non conſtet. Sed dato, & conceſſo, quòd in tali dubio neceſſaria ſit ad rectè operandum, diſpenſatio Epiſcopalis ſufficit; quia Pontifici non videtur reſeruatus caſus dubius, & poteſtas diſpenſandi latè eſt interpretanda. Ita Barboſa *vbi ſuprà, numer.* 19. Emanuel Sà *ver. diſpenſatio, num.* 1. & hanc ſententiam probabilem eſſe docet Salas *de legib. diſp.* 10 *ſect.* 3. *n.* 28. & loquens de voto reſeruato docet Suarez *de Relig. to* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *n.* 6. & Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 49. *num.* 26.

Notandum eſt hîc obiter, vt *ſuprà* etiam curſim adnotauimus, aliquos docere, Prælatum inferiorem poſſe diſpenſare in legibus Superioris, ſi ei interdictum non eſt. Ita D. Antoninus *part.* 1. *tit.* 17. §. 20. Sotus *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 4. §. *at quo tandem.* Couarruuias *in cap. alma mater, part.* 1. §. 7. *num.* 8. & alij. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Bonacina *de legib. diſp.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *n.* 27. & alij, & faciunt pro hac ſententia Sanchez *de mat. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 61. *n.* 3. & DD. quos citat Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 33. *n.* 17. aſſerentes Epiſcopum in ſua diœceſi poſſe quidquid poteſt Papa in tota Eccleſia, niſi à Pontifice prohibeatur.

Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Gutierrez *in qq. can. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 10. Suarez *de legib. lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 4. Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 1. Salas *de legib. diſp.* 20. *ſect.* 3. *n.* 20. Barboſa, & Bonacina *vbi ſuprà*, & colligitur *ex cap. cùm inferior, de maior. & obedien. & ex Clem. Ne Romani, de elect.* vbi cauetur inferiorem non poſſe ſuperioris iura mutare. Adde quòd plures ſunt irregularitates, & inhabilitates à iure ſtatutæ, in quibus nequeunt Epiſcopi ex proprio munere diſpenſare, etiam ſi non inueniantur prohibitæ.

An ſit licitum contrahere matrimonium cum impedimento dirimente ex timore mortis, vel alterius grauis damni, & quid de multis alijs caſibus?

RESOL. LXXXIII.

RESpondeo affirmatiuè, quia Eccleſia non obligat cum tanto rigore, & in tali caſu matrimonium eſſet nullum, & ita tenet Suarez *de legibus, lib.* 3. *cap.* 30. *n.* 13. Vnde ex his obiter colligitur. Primò cum Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 19. *n.* 8. ex timore mortis poſſe aliquem excommunicare abſque poteſtate, licèt Suarez *de cenſ. diſp.* 6. *ſect.* 3. *n.* 8. contrarium aſſerat. Secundò cum vitæ diſcrimine quis non tenetur Euchariſtiam, vel Baptiſmum ſuſcipere, quoties moraliter certus ſit de contritione. Ita docet Aragon. *in* 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 3. *in* 1. *dub. circa ſolut. ad* 4. Sotus *lib.* 1. *de inſt. quæſt.* 6. *art.* 4. & alij, licèt contrarium aſſerat Azorius *tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 11. *quæſt.* 2. Tertiò ex timore mortis, vel alterius grauis damni poteſt quis celebrare ſine veſtibus ſacris, & mixtione aquæ; dummodò ad id faciendum non compellatur in contemptum fidei. Ita Becanus *tom.* 2. *tract.* 3. *c.* 6. *q.* 4. *num.* 8. Valentia *tom.* 3. *di p* 7. *quæſt.* 5. *punct.* 8. & alij, licèt contrarium nouiſſimè aſſerat Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 13. *num.* 9.

Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp.* 35. *num.* 6. aſſerit ob timorem mortis & grauem cauſam in adminiſtrandis Sacramentis licitam eſſe ſimulationem, & adducit varia exempla. Primò ait, ſi hæreticus minaretur mortem, ſi non conſecrares omnem panem in foro extantem, poteris vti æquiuocatione, & intentionem non habere conſecrandi. Secundò poterit Confeſſarius verba abſolutionis ſine intentione proferre circa indiſpoſitum, ſi alia via malum comminatum vitare non poteſt. Tertiò poterit ob ſolatium ſcrupuloſi anxiè petentis abſolutionem, cùm tamen indiſpoſitus ſit, verba ſine intentione proferre. Quartò licere Sacerdoti miniſtrare hoſtiam non conſecratam pro conſecrata muliere, quam cogit maritus ad communicandum, quæ ſine iactura famæ non poteſt communionem omittere. Hæc Sancius, quæ audaciam, & temeritatem redolere putauit Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 13. *num.* 8. Verùm Sancius, vir amiciſſimus, nunquam dixit, vt patet *in tota dicta diſp. & in num.* 10. licere Sacerdoti in illo caſu miniſtrare hoſtiam non conſecratam pro conſecrata, vnde immeritò aduersùs illum inſurgit doctus Palaus.

Non deſunt tamen Doctores aſſerentes hoſtiam non conſecratam pro conſecrata poſſe miniſtrari peccatori occulto ſcienti, & petenti ſibi dari propter vitandam infamiam, dummodo proponatur hoſtia conſecrata adoranda, & à tergo poſt illam non conſecrata, ita vt non videatur, nec adoretur, & hoc efficiatur, vt dictum eſt ex conſenſu peccatoris, ne ex conſcientia erronea adoret non conſecratam pro conſecrata. Et ita hanc ſententiam poſt Aloyſium Dolenſem, Albertum, Bonaventuram, & alios tenent neoterici doctiſſimi Ludouicus de S. Iuan *in ſumma, tom.* 1. *tract. de Euchariſt. quæſt.* 7. *art.* 8. *dub.* 4. & Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 7. *diffic.* 38. *num.* 7. ſed ego contrariæ ſententiæ, tanquam probabiliori adhæreo cum Palao *vbi ſuprà*, & Doctoribus, quos citat, & ſequitur Sancius *loco citato*, qui, vt diximus, malè à Caſtro Palao pro affirmatiua ſententia citatur. Et ratio eſt, quia miniſtrans hoſtiam non conſecratam, velut conſecratam, etſi à tergo alterius conſecratæ illam ponat, ponit equidem adorandum diſtinctum indiuiduum hoſtiæ non conſecratæ, & adeſt periculum manifeſtum idololatriæ, cùm circunſtantes poſſint ſi velint, diſtincto actu adorationis, adorare quamlibet hoſtiam, quæ communicantibus porrigitur, nec eſt in miniſtri poteſtate vitare aliorum adorationem hoſtiæ non conſecratæ, quam ipſe proponit velut conſecratam. Ergo, &c.

An optare mortem alicuius, vel de illa gaudere ob hæreditatem habendam, ſit peccatum mortale?

RESOL. LXXXIV.

NAuarrus *in manual. cap.* 15. *num.* 10. affirmatiuam ſententiam docet eſſe communem, quia charitas obligat præferre vitam proximi diuitiis, & emolumento temporali. At his non obſtantibus nouiſſimè Caſtrus Palaus *in opere morali, tract.* 6. *diſp.* 4. *punct.* 1. *num.* 11. cum debita moderatione putat, aliquem poſſe abſque peccato mortali de vita alicuius triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illámque inefficaci effectu petere, & deſiderare; non quidem ex diſplicentia perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum inde ſequutum; quia in tali caſu quis non gaudet de illa morte, quatenus proximo mala eſt, ſiſtendo ibi (hoc enim eſſet malum) ſed gaudet de illa, quatenus eſt cauſa ſui emolumenti, & ſecundùm hanc rationem; bona eſſe videtur, & appetibilis. Secus verò eſſet, ſi quis vellet proximo abſolutè, & efficaciter mortem, quia talis voluntas peccaminoſa eſſet, ſub quocumque motiuo illam quis haberet. Igitur in iſto caſu deſiderium,

UGR Biblioteca Universitaria

deſiderium, & gaudium de malo proximi, non tam eſt deſiderium, & gaudium de malo illius, quàm de bono inde ſequuturo. Ergo,&c. Ita ille.

Hinc à fortiori infert Azorius *tom.1.lib.3.c.12.q.2.* & alij, licere matri mortem filiarũ optare, eo quod ob deformitatem, vel inopiam non poſſit eas iuxta ſuum deſideriũ nuptui tradere; vel ſi ob illarum cauſam malè tractaretur à marito,& Io.Sancius *in ſelectis,diſp.2.n.9.* aſſerit licitũ eſſe optare tibi,vel proximo mortem,ob vitandã moleſtam infirmitatem, mendicitatem, vitam pœnalem à marito inflictã,& aliud huius generis,dũmodo deſideres vt à Deo infligendã,non ab homine iniuſtè, aut à dæmone; vide etiam Emanuelem Sà *ver.charitas, num* 8.

An triſtari de bono alterius, quia tibi bonum proprium diminuit, ſit peccatum mortale inuidiæ ex genere ſuo?

RESOL. LXXXV.

AFfirmatiuè reſpondet Coninch *de act.ſupernat.diſp.* 30.*dub.*2.*n.*20. Valentia *tom* 3. *diſp.*3.*q.*13.*punct.*2. Suarez *de charitate, diſp.* 6. *ſect.*4. *num.* 4. Reginaldus *in praxi, tom.*2.*lib.*7. *n.*129. & alij.

Verùm Lorca *in* 2.2.*D.Thomæ, q.*36.*in addit. ad art.*3. affirmat (attende Lector) inuidiam ſolum eſſe mortale, cùm ita vehementer bono proximi inuides,vt ex illo affectu mouearis ad iniuſtè remouendum proximi bonum, ſecus ſi abſque hoc periculo inuideas; ſicut auaritia, & vana gloria, quæ non ſunt peccata mortalia, niſi aliqua circunſtantia mortali veſtiantur. Et probari poteſt, quia dolere de bono proximi,quatenus tuum bonũ diminuit, non eſt abſolutè de bono proximi dolere, ſed dolere de illo, quatenus hunc effectum cauſet; & licèt non cauſet media volitione iniurioſa, negari tamen non poteſt eſſe tibi moleſtum,iniucundum, ſi quidem tollit opinionem, & honorem ſingularem antea à te poſſeſſum. Ergo talis triſtitia,& dolor non videtur ordinatus,vt peccatum mortale conſtituat. Adde,ſi doleas de bono alterius,quia inde proximus occaſionem ſumit te vexandi, non peccas,quia doles præcipuè de tuo incommodo. Ergo idem erit cùm doles,quatenus ex eo cauſat tibi incommodum: nam eſſe cauſam per ſe, vel per accidens parum videtur referre.

At his non obſtantibus non eſt recedendum à prima ſententia, quam etiam tuetur Villalobos *in ſumm.tom.*2. *tract.*40.*diffic.*20.*num.*1.

An quis poſſit vnico actu pluribus præceptis, & obligationibus ſatisfacere?

RESOL. LXXXVI.

REſpondeo negatiuè ſi obligationes ſunt iuſtitię, non enim potes pluribus vnico actu ſatisfacere,ſecus autem ſi ſint obligationes diuerſarum virtutum, quia non implicat rem debitam vno titulo, alio diuerſo deberi; ex quo infertur quòd ſi voueas ieiunare in Quadrageſima, ſatisfacis & præcepto Eccleſiæ,& voto.Item ſi voueas reſtituere debitum, dare eleemoſynam indigenti, ſatisfacis vnico actu duplici obligationi; ſicuti obligatus recitare Officiũ diuinũ ratione Ordinis ſacri,& beneficij,vtriq; titulo ſatisfacit vnica recitatione,vide Sãch.*in ſu.l.*1.*c.*14.*n.*5.

Sed difficultas eſt,quando de facto ſuperueniens obligatio cadat ſuper actum debitum, quando verò expoſtulet alium? In quo caſu certa regula definiri non poteſt, ſed ex circumſtantiis omnia colligenda ſunt, quia hoc ex intentione, & voluntate legiſlatoris dependet. Regulariter tamen quoties diſtincta obligatio ſuperuenit, diſtinctum actum expoſtulat, & in caſu dubio ſic eſt interpretandum: vide Sanchez *vbi ſupra, n.*6. & Suarez *in* 3.*part. tom.*4. *diſp.*37. *ſect.*6.*n.*5.

Ex quibus infertur primò, quòd Confeſſarius imponens pœnitentiam cenſendus eſt ad actus, qui aliàs obligatorij non ſunt, obligare, niſi contrarium explicet. Ita Sanchez, & Suarez *ſuprà*, quibus adde Azorium *tom.*1. *lib.*11.*cap.*14 *q.*1. Sayrum *in clau Regia,lib.*6. *c.*3. *num.*22. Henriquez *lib.*5.*c.*19. *n.*5. & alios. Limita tamen ſupradictum corollarium in caſu quo Confeſſarius dicat: ſingulis diebus hoc menſe audias ſacrum,& benigna interpretatione cenſeatur Miſſa debita ex præcepto diebus feſtiuis contentus eſſe. Ita Sanchez *loco cit.n.*6.

Secundò infertur, quòd vouens dare eleemoſynam, non ſatisfacit voto, reſtituens debitum. Ita Sanchez *ibidem.*

Tertiò infertur, quem non ſatisfacere voto, vel pœnitentiæ de danda eleemoſyna, ſi det fratribus, auis, & parentibus indigentibus taliter,vt teneatur illis ſubuenire. Secus autem aliis conſanguineis indigentibus, quia non tenetur illis ſubuenire, vel alimenta præbere. Ita Sanchez,& Surdus *de aliment. tit.*7.*q.*37.*à n.*1.*vſque ad* 11. vide etaim Molinam Iuriſconſultum *lib.*2. *de primogeniis, cap.*15.*a num.*37.

Quartò infertur, quòd quis ſatisfacit voto, vel pœnitentiæ dando eleemoſynam extremè indigenti, quia non eſt debita illa eleemoſyna ex præcepto miſericordiæ abſolutè, ſed ex ſuppoſitione quòd quis non poſſit alia via neceſſitati pauperis ſubuenire. Ita Henriquez *lib.*5.*c.*21. *n.*3.*in gloſſa littera Q.* Azorius *tom.*1. *lib.*11. *cap.*14. *q.*1. Emanuel Sà *ver. ſatisfactio,n.*9.& alij quidquid in contrarium aſſerat Suarez *tom.*4.*in* 3.*part. diſp.*27. *ſect.*6 *num.*5. Sayrus *in Claui Regia, lib.*6. *cap.*3. *num.*22. Paludanus *in* 4. *diſt.*15.*q.*1.*art.*2. *n.*8. & alij.

Sed quid dicendum, ſi actum facias,cui pluribus obligationibus ſigillatim tantùm ſatisfacere potes, vt ſi v. g. debes dare pauperibus centum ob iniuſtè ablata, centum ex voto, centum pœnitentia? vide Sanchez *vbi ſuprà n.*8. ſed ad alia procedamus.

An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur præceptis Eccleſiæ?

RESOL. LXXXVII.

NEgatiuè videtur reſpondendum ex D. Antonio *p.*2. *tit.*6.*c.*7. §.2.vbi affirmat præcepto confeſſionis non teneri pueros vſque ad decimum & dimidiatum annum, & aliquantulum vltra & fœminas vſque ad nonum & dimidiatum annum, & aliquantulum vltrà. Sotus verò *in* 4.*ſent.diſt.*12.*q.*1. *art.*11.*ad fin.corporis* dicit vſque ad duodecimum annum non teneri pueros vllis Eccleſiæ præceptis, nec confeſſionis. Henriquez *lib.*8. *de Euchar.c.*42. *n.*4.cenſet Eccleſiæ præceptis non obligari pueros ſtatim ac vſum rationis habent, *& lib.*13. *de excommunicat.c.*49. *num.*2. *in gloſſa littera N.* affirmat dari his lacticinia, & carnes aliquo tempore poſt vſum rationis, in diebus ieiunij.

Verùm his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam prorſus tenendam eſſe puto cum Sanchez *in ſumma,tom.*1. *lib.*1.*c.*12. *n.*6. Salas *de legibus,diſp.*14.*ſect.*13.& aliis penes ipſos, & ita aduersùs Sotum, & Henriquez de præcepto confeſſionis,& abſtinentiæ à carnibus,& lacticiniis tenet Suarez *in* 3.*part.tom.*4.*diſp.*36.*ſect.*2. *num.*3.Azorius *tom.*1.*lib.*7. *cap.*2. *quæſt.*1. *& cap.*40. *quæſt.*6. & aliis relatis à Sanchez *loco citato.* Dicendum eſt igitur abſolutè aduersùs ſupradictos Doctores, pueros cùm ad vſum rationis peruenerint, qui cõmuniter intelligitur aduenire ſeptennio completo, obligari legibus,& præceptis Eccleſiæ. Limitatur tamen hæc ſententia communiter quo ad præceptum communionis;ſed ego alibi probabilem contrariam ſententiam putaui, aſſerentem pueros poſt vſum rationis, poſſe communicari ſtatim, imò teneri ad præceptum communionis. Quoties verò dubium eſt puerum habere vſum rationis, præſumendum eſt habere, & eſſe obligatum, ſi impleuit ſeptennium; quia regulariter illo

completo

completo in omni materia vſus rationis habetur,& alleganti contrarium incumbit onus probandi.

An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis?

RESOL. LXXXVIII.

DE cenſuris ab homine latis, quòd pueri non adſtringuntur quouſque ad pubertatem deueniant ex *cap.* 1 *&c. referente, de delict. puer.* tradunt Vaſquez *in* 3. *part.tom.*4.*q.*90.*art.*2.*dub.*4.*n.*3. Corduba *in ſumma, q.*60. *d.*5. Sanchez *in ſumma, tom.*1.*lib.*1. *c.*12.*n.*7. Sancius *in ſelectis, diſp.*26.*n.*18. & alij penes ipſos.

Sed difficultas eſt de cenſuris latis à iure, & affirmatiuam ſententiam ex *c.ſuper eo,c.pueris, cap.quamuis,de ſent. excommun.* tradunt Vgolinus *de cenſ.c.*17.*§.*3.*n.*5. Suarez *in* 3.*part.tom* 5.*diſp.*5.*ſect.*1.*n.*19. Azorius *tom.*1.*lib.*7.*c.* 41.*quæſt.*10. Henriquez *lib.*8.*c.*42.*n.*8. Sanchez *in ſumm. loco citato,n.*8. Sancius *n.*18. & alij.

Verùm Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.*1.*tract.*3. *diſp.*1.*punct.*24.*§.*2.*num.*9.abſolutè probat,ſolùm ſententiam excommunicationis ipſo iure latam ob percuſſionem Clerici, propter eius grauitatem contrahi à pueris doli capacibus ante pubertatem, quia in ſupradictis textibus ita habetur. Aliæ autem cenſuræ,& excommunicationes ab homine latæ, etiam generaliter non comprehendunt pueros ante pubertatem, & ſequenda eſt communis deciſio *in cap.* 1. *de delictus puer.* quia odia ſunt reſtringenda. Ita Caſtrus.

Ex quibus infertur cum Auila *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.*1. *dub.*13. & aliis contra Layman *in Theol. mor.lib.*1. *tract.*4.*c.*10.*n.*6. Sanchez *in ſumma,tom.*1.*lib.*1.*cap.*12.*n.*8. & alios puerum impuberem occidentem non contrahere irregularitatem,vide Henriquez *lib.*13.*de irregular. cap.*3. *num.*4. *in gloſſa litera Z.*

Notandum eſt tamen hîc obiter,quòd licèt pueri ante vſum rationis adſtricti non ſint legibus, & cenſuris Eccleſiæ, vt probatum eſt,at ſi in ea ætate decedant,ſepeliri non poſſunt in loco interdicto, quia hæc prohibitio non tam ipſos, quàm ſepelientes reſpicit. Ita Salas *de legib. diſp.*14 *ſect.*13.*num.*126. Suarez *de cenſ.diſp.*35.*ſect.*1.*n.*2. Henriquez, & Sanchez *vbi ſuprà.*

An pueris danda ſit Extrema vnctio, ſi non ſint capaces ſacramenti Euchariſtiæ, ſed tantùm Pœnitentiæ?

RESOL. LXXXIX.

NEgatiuè reſpondet Sotus *in* 4.*ſentent. diſt.*23.*quæſt.*2. *art.*2.*colum.vlt.ver.ſi quæras.* Viualdus *in candel. aur. de extrema vnct. cap. de ſuſcipient. n.* 7. & quidam doctus neotericus, aſſerentes pueris dandam non eſſe Extremam vnctionem, niſi in ea ætate, & diſpoſitione ſint, vt etiam ſacrum viaticum accipere poſſint,& hoc multis in locis conſuetudine obſeruari.

Sed aduersùs dictam conſuetudinem, & DD. opinionem inſurgit, & meritò Melchior Zambranus *de caſ. occur.temp mor. c.*5. *de extrema vnct.dub.*1.*per totum.* & DD. quos ipſe citat, quibus ego addo Layman *in Theol. moral. lib.*6.*tract.*7.*cap.*4.*n.*2.& Ludouicum de San Iuan *in ſumma, tom.*1.*de ſacram. Extrem.vnct. quæſt.vnica, art.*6.*dub.*3. *concluſ.*3.vbi ſic ait.[Para recebir la Extrema Vncion no es meneſter que el niño llegue a edad de recebir el Sacramento de la Euchariſtia,como pienſa vn Author moderno, aunque muy docto, porque para recebir el Santiſſimo Sacramento del Altar, es meneſter mucha mas diſcrecion, que para la Penitencia, y Extrema Vncion.] Ita ille; licèt aliqui DD.probabiliter etiam doceant pueros in articulo mortis, qui ſunt capaces ſacramenti Pœnitentiæ, eſſe capaces ſacramenti Euchariſtiæ.

Dicendum eſt igitur omnibus pueris capacibus ſacramenti Pœnitentiæ, atque adeò omnibus poſt ſeptennium, niſi conſtaret carere vſu rationis,dandam eſſe Extremam vnctionem, licèt non recipiant, nec ſint idonei ad recipiendam Euchariſtiam.

Verùm non deſinam hîc adnotare, quod plures DD. aſſerunt, in articulo mortis, pueris doli capacibus, & aptis confiteri dandum eſſe viaticum. Ita Tannerus *in* 3. *part.diſp.*5.*q.*6. *dub.*5.*n.*116. Henriquez *lib.*8.*c.*42.*num.*4. Armilla *ver. communio, num.* 10. Caietanus *ver. miniſter communionis, in fine.* Salas *de legib.tract.*14.*ſect.*13.*n.*127. Reginaldus *tom.*2.*lib.*10.*n.*82. Suarez *tom.*3.*diſp.*70.*ſect.*1. *in fine.* Nugnus *in* 3.*part.qu.*80.*art.*9.*diffic.*2.*ad* 3.*argum.* & ego alibi.

An ſi quis ex rebus prohibitis à lege extrahat in graui quantitate, licèt damnum graue ex tali facto non proueniat Reipublicæ, peccet mortaliter?

RESOL. XC.

VT v.g. lex prohibet ne arma, neque pecunia, aut aliæ merces ex Regno extrahantur, vel ne triticum coactum vendatur,quæritur an ſi in graui quantitate hæc fiant ab aliquo,peccet lethaliter, quamuis damnum graue ex tali aſportatione Reipublicæ non ſequatur. Et affirmatiuam ſententiam tenet Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.*1. *c.*4. *n.*8 & alij, quia in tali caſu non debet ſpectari quale damnum ſequatur vno contraueniente, ſed quale ſi à multis, & communiter fiat. Deinde aliàs finis legis fruſtraretur, nam nullus de ſupradictis rebus tantam quantitatem extrahit, vt ex tali facto ingens damnum Reipublicæ ſequatur; ergo,&c.

His tamen non obſtantibus nouiſſimè contrariam ſententiam docet Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.*1. *tr.*2. *diſp.*2.*punct.*7.*num.*6. vbi ſic ait. Exiſtimo exportationem mercium, diuitiarum, armorum, & ſimilium ex ciuitate, tunc ſolum peccatum mortale eſſe,quando ex tali aſportatione ciuitas damnum graue pateretur; quia tota ratio huius prohibitionis, vt ſuppono, eſt vitatio damni Reipublicæ; ergo dum Reſpublica grauiter non damnificatur, non peccatur grauiter aduersùs huiuſmodi prohibitionem. Secundò ſequeretur ex oppoſita ſententia aſportare quantitatem de ſe ſufficientem ad furtum, eſſe peccatum mortale aduersùs hanc legem, quod videtur ridiculum; quia illa quantitas de ſe grauis eſt, & ſi paſſim,& communiter à multis aſportaretur,non eſt dubium ciuitatem fore accepturam graue damnum; ergo peccaretur grauiter aduersùs hanc legem. Sed ſi inquires, ex qua mercium exportatione cenſeberis damnum graue Reipublicæ facere. Caſtrus *vbi ſuprà,* exiſtimat,regulariter loquendo, centum aureos, vel merces illius valoris, ſeu arma decem militum, eſſe grauem materiam, ex qua damnum Reſpublica pati poſſet, ſecus in minori quantitate, niſi fortè Reſpublica oppreſſa eſſet ab inimicis. Hæc omnia Caſtrus Palaus, quæ ſunt valde notanda, & multos ſcrupulos ſedabunt.

An poſſit Superior circa materiam grauem obligare ſub veniali.

RESOL. XCI.

DE hac quæſtione alibi aliqua tetigimus. Negatiuam ſententiam mordicus ſuſtinet Vaſquez *in part.* 2. *tom.* 2. *diſput.* 158. *cap.* 3. *num.* 17. *& cap.*4. *à num.* 32. Becanus *tom.*2. *tract.*3.*cap.*6. *quæſt.*3.*num.*10. Aragona *in* 2. 2. *quæſt.*62. *art.*3. Mexia *in prag. taxæ panis, concluſ.*1. *num.*111. Salonius *in* 2.2.*quæſt.*77.*art.*1.*controu.*8. Ochagauia *tract. vlt. de ſatisfact.Sacram.quæſt.*8.*num.*7. & alij, quia voluntas Superioris ſolùm requiritur ad imponendam

dam obligationem; ſed poſtea qualis obligatio ſit, ex grauitate, vel leuitate rei, quæ præcipitur, ſumenda eſt. Ergo,&c.

Verum ego contrariam ſententiam cum Leſſio *lib.2. cap.41. dub.9.n.96* probabilem eſſe exiſtimo, quam tuentur Suarez *lib.3.de legibus*, *c.27.n.7.* Valentia *to.2.diſp.7. q.5.punct.2.* Sanchez *in ſumma,tom.2. lib.6.cap.4.num.25.* Salas *de legib. diſp.10. ſect.7.num.33.* & alij, quia obligatio legis ex voluntate legiſlatoris dependet; ergo ſi legiſlator non vult ad mortale obligare, lex obligare non poteſt; quia nequit extendi obligatio vltra mentem legiſlatoris, vt patet *in l.ſi quis nec cauſam, & in l.non omnes, ff. ſi certum petatur.*

Hinc deducitur primò vouentem poſſe ad venialem culpam in materia graui obligari, quia ſicut omnis obligatio à ſua voluntate ortum habuit, ita potuit ortum habere limitato modo, & non ſecundùm omnem materiæ capacitatem. Ita Sanchez *de matrimon.tom.1.lib.1.diſp.9. num.6.* ſecus tamen dicendum eſt in iuramento, in quo Deum in teſtem rei promiſſæ adducis; in hoc enim non poteſt quis limitare obligationem ad veniale, ſi materia grauis eſt, quia non pendet à tua voluntate obligatio implendi promiſſum. Secundò colligitur, poſſe Confeſſarium pœnitentiam grauem imponere ſub obligatione veniali, quia eſt quædam lex & præceptum, & conditiones legis, & præcepti humani ſortiri debet; ergo,&c. Ita Suarez *in 3.part.tom.4.diſp.38.ſect.7.n.5.* Medina *C.de confeſſ.tr.2.q.48.* & alij, licet contrarium aſſerat Sancius *in ſelect.diſp.15.nu.16.* Coninch *de Sacram. diſp.10.dub.8. n.65.* Ochagauia *vbi ſuprà,n.7.* & alij.

Notandum eſt tamen, certum eſſe, nullo modo poſſe legiſlatorem in materia leui, obligationem grauem imponere, licèt velit, & intendat, quia talis intentio eſſet iniqua & iniuſta; vnde non eſt audiendus Gregorius Sayrus *in claui Regia, lib.3. cap.7.num.17.* qui putat hanc doctrinam eſſe veram, quoad legiſlatorem ſæcularem, ſecus autem quoad Eccleſiaſticum; quod probat ex vſu Religionum, in quibus aliquando Superiores res leues prohibent ſub pœna excommunicationis.

Sed hanc limitationem meritò impugnat Sanchez *in ſumma,tom.1.lib.1.cap.4.num.3.* Suarez *de legib. lib.3.cap. 25.n.7.* & alij. Et ratio adducta militat etiam quoad iudicem Eccleſiaſticum, & ad vſum Religionum præſpondeo, quòd ibi Superiores ſi aliquam rem leuem in virtute obedientiæ, vel ſub excommunicatione præcipiunt, dicendum ob aliquem finem grauem, redditam eſſe grauem vt, v.g. propter ſilentium ſeruandum, ne ingrediatur quis in aliorum cellas, &c. vt notat Bonacina *de leg. diſp.1. quæſt.1. punct.7. §.4. num. 21.* Sanchez *loco citato*, & alij.

An Epiſcopus poſſit committere alicui abſolutionem ab hæreſi?

Resol. XCII.

Svppoſito quòd ſit opinio probabilis, licèt contrariam ſententiam ego teneam in Bulla Cœnæ non reuocari Epiſcopis facultatem abſoluendi ab hæreſi conceſſam in Concilio Tridentino: quæritur an hæc facultas ſit ab Epiſcopis delegabilis, ita vt per alium ab ipſis deputatum poſſint hæreticum occultum abſoluere. Negatiuè reſpondet Lorca *in 2.2.diſp.45.num.21.* Guttierrez *in qq. canon lib.1.cap.13.n.29.* Garſias *de beneficijs, part.11. c.10. n.113.* Molina *de iuſt.tr.5.diſp.18. num.2.* Suarez *de fide, diſp.30.ſect.2.n.9.& 15.* & alij.

Verùm alij probabiliter affirmatiuam ſententiam tenent, vt Azorius *tom 1.lib.8. cap.10. quæſ.11.* Henriquez *lib.6.cap.14.num.7.* Emmanuel Sà *ver. Epiſcopus, num.37.* Sanchez *in ſumma, tom.1.lib.2.cap.11. n.23.* & alij penes ipſos, quia Concilium ſolum excluſit Vicarium ad id ſpecialiter deputatum, quod intelligendum eſt de Vicario ſpecialiter deputato ad caſus omnes hæreſis contingentes, non autem de Vicario ſpecialiter deputato ad vnicum caſum hic, & nunc oblatum. Igitur dicendum eſt, quòd per verba Concilij, Vicarius generalis excluditur, non autem ſpecialis, vt eſt in caſu, de quo loquimur. Et hæc doctrina eſt multum notanda, quia ſi Epiſcopus hanc facultatem in caſu particulari ſpecialiter delegare non poſſet, difficulter in praxi talis poteſtas deſeruiret; nam non ita facilè, & ſine ſcandalo pœnitentes, & præſertim fœminæ, pro abſolutione hæreſis occultæ ad Epiſcopos irent.

An infantes filij Principum, vel ſi periculum mortis immineat ante vſum rationis, poſſint ab Epiſcopo confirmari?

Resol. XCIII.

Affirmatiuè reſpondeo cum Tannero *tom. 4. diſp. 4. quæſt.4.dub.2. num.37.* vbi ſic aſſerit. Colligitur ob honeſtas cauſas decenter quoque infantes nonnunquam confirmari poſſe, vt ſi propter diſtantiam rariùs in eo loco confirmet Epiſcopus, ſi filius Principis ſit, ſi periculum mortis immineat infanti, &c. Ita ille, qui citat Henriquez, & Suarez.

Non tamen hic obiter, vt alibi notauimus, per ſe loquendo non eſſe peccatum confirmare infantes ante vſum rationis, vt ſignificat D.Thomas *in 3.part. quæſt.77. art. 8. ad 2.* & expreſſius *in 4. ſent. diſt. 7. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 2.* Alenſis *in 4. part. quæſt. 28. membr. 2. & 3.* Bonauentura *in 4 diſt. 7. art. 3. quæſt. 1.* Richardus *art. 3. quæſt. 2.* Gabriel *art. 3. dub.7.* Petrus Sotus *lect. 2. de confirmat.* & alij. Conſultius tamen eſt, vt infantes non confirmentur ante vſum rationis, vt probant communiter DD. & Eccleſiæ conſuetudo, quam tamen ſub peccato non obligare exiſtimat Suarez, quem citat, & ſequitur Tannerus *vbi ſuprà.*

Nota etiam non ſolùm licitè confirmari amentem, qui aliquando rationis vſum habuit, ſi alioqui non conſtet incidiſſe in amentiam in ſtatu peccati mortalis, ſed etiam perpetuò amentes, atque adeò etiam illos, qui ſunt in articulo mortis conſtituti, quidquid in contrarium aſſerat Emanuel Sà *ver.confirmatio*, & Valentia *quæſt.2 punct.2.* & alij, & ita docet Henriquez, Suarez cum Tannero *loco citato,n.39.* & ego alibi. Sed quia, vt diximus, nonnulli Theologi oppoſitum ſentiunt, non eſt Epiſcopus damnandus de peccato, ſi hoc facere prætermittat.

An vir debilis, vel infirmus poſſit ſine peccato mortali incipere copulam cum vxore in vaſe legitimo, & non effundere?

Resol. XCIV.

Negatiuam ſententiam puto probabiliorem eſſe per ea, quæ adducit Ludouicus de San Iuan *in ſumma, tom.1. quæſt.3. art.3. diffic.5. dub.1.* vbi tamen notat, ſententiam affirmatiuam eſſe probabilem. [Porque la copula carnal, y el matrimonio no ſolamente ſe ordena à la generacion, mas tambien para remedio de la concupicencia humana propria; y de la muger; luego la tal copula no ſera illicita tenida para eſte fin, o a lo menos no ſera mortal. Secundo entre los caſados no ſon peccado mortal os tocamientos por feos que ſean, ſiguen la ſentencia de muchos, luego la tal copula no ſera mortal antre los caſados, porque entonces tan ſolamente tendrà razon de tocamiento feo. Por eſtas y otras razones no tengo por improbable eſt ſentencia.] Ita ille, qui licèt poſtea ad ſupradicta argumenta reſpondeat, tamen vt viſum eſt affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe putat. Sed de hac quæſtione à nobis alibi fuſiùs actum eſt.

Verùm

Verùm prò coronide huius Tractatus ponam aliquas reſolutiones, quæ ex incuria impreſſorum non fuerunt appoſitæ in tractat. *de Sacramentis*, *ſub tit. de Euchariſtia.*

An ſacramentum Euchariſtiæ ſit neceſſarium neceſſitate medij, ita vt detur præceptum diuinum poſitiuum ſumendi hoc Sacramentum?

RESOL. XCV.

Affirmatiuè reſpondet Becanus *de Sacram. cap.* 23. *quæſt.* 4. *num.* 2. Layman *in Theol. moral. lib.* 5. *tract.* 4. *c.* 5. *n.* 2. *& ſeq.* Syluius *in* 3 *part. quæſt.* 70. *art.* 11. *quæritur* 1. *concl.* 1. *&* 2. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 3. *n.* 2. Emanuel Sà *verb. Euchariſtia*, *n.* 1. & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *de precept. Eccleſ. precept.* 3. *lib.* 1. *c.* 3 *n.* 4. vnde ex hac opinione inferunt. Primò præceptum diuinum Euchariſtiæ ſumendæ obligare in articulo mortis, etiamſi mors ſit violenta, & authoritate iudicis inflicta. Secundò in reliqua vita quoties tali remedio opus eſt ad perſeuerandum in ſtatu gratiæ. Et tertiò aliqui addunt quando quis prudenter putat ſe non ampliùs habiturum commoditatem communicandi in tota vita; tunc enim meritò debet ſe munire contra tentationes poſtea euenturas. Probatur hęc opinio ex verbis Ioannis 6. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis.* & ex Luc. 13. *Niſi pœnitentiam egeritis, non intrabitis in regnum cœlorum*; in quibus locis eodem tenore, & forma verborum proponit Chriſtus ſumendum ſacramentum Pœnitentiæ, & ſacramentum Euchariſtiæ; ergo, &c. Hæc opinio eſt probabilis.

Sed contrariam etiam probabilem eſſe exiſtimo, quam tuetur Coninch *de Sacram. quæſt.* 73. *art.* 3. *n.* 36. *& n.* 44. Ferrarienſis *contra gentes lib.* 4. *c.* 61. Alexander de Ales *in* 4. *part. quæſt.* 51. *membr.* 14. Syluester *verb. Euchariſtia* 3. *n.* 1. Fernandez de Heredia *de Euchariſtia. diſt.* 2. *part.* 2. *dub.* 2. *per totum.* & Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 43. *n.* 3. vbi ſic ait: [El Sacramento de Euchariſtia, nos es medio neceſſario in voto para alcançar la bienauēturança. Queremos dezir, que ſi no huuiera precepto de comulgar, ſe pudiera vno ſaluar ſin tener propoſito de recebirle. Eſta concluſion es de San Thomas, Cayetano, Rodriquez, Ledeſma, Suarez, Hoſio, y Pedro de Nauarra; y parece que ſe colige del Concilio Tridentino *ſeſſ.* 7. *can.* 4. que como dize del Baptiſmo, que es neceſſario para la ſalud, y lo miſmo de la Penitencia *ſeſſ.* 14. *can* 3. tambien lo dixera de la Euchariſtia. El fundamento de la concluſion, es, porque para alcançar la bienaunenturança, ſolo es neceſſario eſtar en graçia, y perſeuerar en ella haſta el fin de la vida, y la gracia cierto es que ſe da por la penitençia, y los de mas Sacramentos y no ſolo por eſte. La perſeuerançia en gracia es fauor ſpecialiſſimo de Dios, y no es efeto proprio deſte Sacramento, aunque ayuda mucho para ello y aſſi no es medio neceſſario eſte Sacramento.] Ita ille. Igitur ſecundùm hanc ſententiam, negandum eſt ſacramentum Euchariſtiæ eſſe medium neceſſarium neceſſitate ſalutis pro omnibus qui ſaluandi ſunt; ſed tantùm medium vtile, ac morali neceſſitate neceſſarium ad conſeruandam vitam ſpiritualem gratiæ. Notat etiam ex his Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 7. *diffic.* 5. *num.* 5. [que no es licito conſagrar en materia dudoſa, porque como recebir eſte Sacramento no es medio neceſſario para ſaluacion; co ay moral neceſſidad para que ſe conſagre en materia dudoſa.] Et ita etiam docet Fagundez *præcept.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 17. etiam ſtando in prima opinione, quia tale præceptum diuinum neceſſarium neceſſitate ſalutis, non obligat niſi quando decenter & reuerenter ſumi poteſt.

Quando communicanti confertur gratia ſacramentalis?

RESOL. XCVI.

Reſpondeo cum Syluio *in* 3. *part. quæſt.* 79. *art.* 2. Fagundez *pr.* 3. *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 3. Henriquez *lib.* 8. *c.* 43. *n.* 1. & aliis penes ipſos, hoc Sacramentum gratiam conferre in eo inſtanti, in quo verum eſt dicere, nunc facta eſt ſumptio, & immediatè antea non erat; licèt hoc inſtans notum nobis non ſit, ſed Deo; quod quidem non eſt quamdiu hoc Sacramentum eſt in ore; nam ſi quis illud ſumeret in ore, & poſtea aliqua de cauſa non deglutiret, non acciperet gratiam ſacramentalem. Sumptio ergo perfecta eſt, quando deglutitur, & tranſit per guttur, tunc enim dicitur iam perfecta manducatio, & comeſtio, licèt Becanus *de Sacram. cap.* 22. *quæſ.* 6. *n.* 2. teneat gratiam ſacramentalem dari cùm Hoſtia ſumpta eſt, etiamſi non ſit tranſmiſſa; alioquin ægroti qui Hoſtiam præ infirmitate non poſſunt tranſmittere, non acciperent gratiam, quod videtur abſurdum. Ita Becanus.

Non deſinam etiam hìc apponere ſententiam Nugni *in* 3. *part. quæſt.* 79. *art.* 1. ſic aſſerentis; Euchariſtia habet totum ſuum effectum in inſtanti, quod tamen inſtans poteſt eſſe à principio ſumptionis ſpecierum, ab illo ſcilicet inſtanti, in quo primum verum eſt dicere, nunc ſumptum eſt Sacramentum, & receptum in ſtomacho, vſque ad inſtans, in quo verum eſt dicere, totum Sacramentum, hoc eſt, ſpecies ſacramentales ſunt conuerſæ in ſubſtantiam hominis. Itaque ſi homo accedat cum ſufficienti diſpoſitione, ſtatim in illo primo inſtanti habet effectum: ſi verò accedat ſine illa, & poſtea habet diſpoſitionem durantibus ſpeciebus, recipiet effectum ſacramentalem in primo inſtanti, in quo habuerit diſpoſitionem. Vnde hæc ſententia concedit Sacramentum habere ſuum effectum in inſtanti, & eſt magis pia, & extollit excellentiam ſpecierum ſacramentalium, quòd ſcilicet poſſint cauſare gratiam toto tempore quo permanent. Hæc omnia Nugnus. Ex his infertur cum Henriquez *vbi ſuprà lib.* 7. *cap.* 43. *num.* 1. & aliis, quòd conſequitur effectum gratiæ ſacramentalis, qui poſtquam hoc Sacramentum deglutiuit, ſtatim illud euomuit, & ſi ſumpta vna parte Hoſtiæ moriatur homo, non ſumpta alia parte illius, etiam in tali caſu conſequitur effectum Sacramenti.

Notandum eſt etiam ex dictis cum Ioan. de la Cruz *in directorio conſcientiæ part.* 2. *de Euchariſtia, quæſt.* 4. *dubio* 1. *concluſ.* 2. & aliis. Euchariſtiam non cauſare gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho, ſicut nec toto tempore manducationis, aliàs eſſes melioris conditionis communicando te ſub multis hoſtiis; quod falſum eſt, & puniuntur vt ſuperſtitioſi per inquiſitores, qui ſunt multum ſoliciti ſe communicare ſub multis hoſtiis, vt diutiùs duret corpus Chriſti in ſtomacho; nec eſt idem de cibo corporeo, cùm iſte operetur per conuerſionem ſui in ſubſtantiam aliti, & ſic ſucceſſiuè. Ita Ioan. de la Cruz.

Et licèt ſecundùm Coninch *de Sacrament. quæſt.* 79. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 42. *concluſ.* 5. & alios, probabile ſit, ſi dum interim ſpecies integræ manent in ſtomacho, melioretur diſpoſitio communicantis, etiam gratiam ſacramentalem augeri; tamen ipſemet Coninch adnotat, ex hoc nullo modo, per ſe loquendo, aliquem recipere maiorem gratiam, quia ſumit maiores, aut plures hoſtias, aut quia diutius hæret in iis ſumendis, aut digerendis etſi per accidens hæc longior mora poſſet eſſe occaſio, vt quis maiorem gratiam accipiat, quatenus interim plures, ac perfectiores actus charitatis elicit; qua etiam ratione ſi vnus diutiùs expectet antequam communicet, quàm alius, hæc mora poteſt ei eſſe occaſio maioris gratiæ percipiendæ, quatenus poteſt interim meliùs ſe diſponere plures actus charitatis eliciendo.

Quare hæc ſententia non debet dare occaſionem aliquibus, qui id ſatis ſuperſtitioſe curant, vt inter communicandum plures hoſtias ſuſcipiant, quo diutius in ſtomacho hæreant, atque ita maiorem gratiam ſuſcipiant. Ita Coninch. Vide etiam aduerſus plures hoſtias, vel maiores ſumentes Fagundez *præc. 3. lib. 4. cap. 1. num. 11.* Syluium *in 3. part. quæſt. 79. art. 1.* & alios.

An detur maior gratia ſumenti duas ſpecies quàm ſumenti vnam?

RESOL. XCVII.

SVppono tanquam certum, quòd excepto Sacerdote celebrante nemo iure diuino tenetur communicare ſe ſub vtraque ſpecie; & quòd Eccleſia habuit iuſtiſſimas rationes præcipiendi laïcis communionem ſub vna ſola ſpecie. Hoc ſuppoſito, quæritur, an celebrans, qui ſumit duas ſpecies, recipiat per ſe maiorem gratiam, quàm laïcus qui recipit vnam.

Reſpondeo negatiuè cum Syluio *in 3. part. quæſt. 80. art. 12. quæritur 2.* Coninch. *de Sacram. quæſt. 80. art. 12. ſub. vnico, num. 119.* & aliis communiter; quia vel reciperet maiorem gratiam ex parte ſymboli, vel ex parte rei contentæ; non prius, nam ſecluſa re contenta, ſymbolum non cauſat gratiam: non poſterius, quia eadem res continetur ſub ſingulis ſpeciebus; ergo, &c.

Non deſinam tamen adnotare contrariam ſententiam docuiſſe Alenſem *part. 4. quæſt. 53. memb. 1.* & Gaſparum Caſſal *lib. 2. de cœna, & calice, cap. 25.* & nouiſſimè hanc ſententiam probabilem putat Fagundez *part. 3. lib. 4. cap. 4. num. 2. in fine.* & Becanus *de Sacram. cap. 22. quæſt. 7. n. 4.* vbi ſic ait. Probabile eſt maiorem gratiam dari per ſumptionem duarum ſpecierum, quàm vnius tantùm. Primò, quia vnaquæque ſpecies per ſe confert ſuum effectum, & vna non dependet ab altera; ergo ſi ambæ ſimul ſumantur, vnaquæque confert ſuum peculiarem effectum; ergo duæ plus nonferent quàm vna ſola. Secundò, quia probabile eſt Sacramenta phyſicè operari; ergo neceſſe eſt vnam ſpeciem non minus phyſicè concurrere, quàm alteram. Ergo ſi vna phyſicè confert vnum gradum gratiæ, altera confert alterum gradum, & ſic plus conferent duæ ſpecies, quàm vna. Ita Becanus, & Fagundez, qui tamen his non obſtantibus, negatiuam ſententiam tenent, & reſpondent ad ſupradicta argumenta, & ita omnino tenendum eſt.

An poſſit aliquis ita accedere ad Euchariſtiam, vt non accipiat gratiam, neque peccatum committat?

RESOL. XCVIII.

NEgatiuè reſpondet Sotus *in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 4.* cui videtur accedere Richardus *in 4. diſt. 9. quæſt. 2. art. 2.* Adrianus *de Euchariſtia, quæſt. vnica,* & Maior *in 4. diſt. 9. quæſt. 1.* quia vel accedens diſcuſſit ſufficienter conſcientiam ſuam, vel non diſcuſſit: ſi primum, cùm nullum obicem ponat, gratiam recipiet; ſi ſecundum, indignè accedit, & per conſequens nouum ſacrilegium committit. Item, vel accedit cum attritione, quæ putetur contritio, & gratiam ſine dubio recipiet; vel cum attritione quæ ſit cognita, & putata attritio, & ita indignè accedit, & peccatum committit. Ergo, &c.

Sed his non obſtantibus ex Caietano, Alenſe, Bonauentura, contrariam ſententiam docent Suarez *tom 3. diſp. 63. ſect. 2. §. ex his infero,* & Fagundez *præcept. 3. lib. 4. cap. 2. num. 14.* quia poteſt quis diligenter diſcutere conſcientiam, & non recordari de peccato alieno mortali, cùm tamen reuera illud habeat, & poteſt accedere tunc ad communionem ſine vllo prorſus dolore, merè negatiuè ſe habens, cùm conſcientiam peccati mortalis non habeat is quidem non peccabit ſic accedendo, eo quòd arbitrio ſuo fecerit ſufficientem diligentiam à culpa excuſantem, non tamen conſequetur gratiam, quia habet obicem peccati obliti, & nullum Sacramentum habet vim delendi, remittendíque peccata mortalia abſque dolore illorum. Hæc omnia Fagundez, qui alias rationes etiam adducit pro hac firmanda opinione; vnde quia hic caſus frequenter poteſt accidere, ideo accedentes ad Euchariſtiam habeant dolorem generalem ſuorum peccatorum.

Ex his infertur, quòd quamuis hoc Sacramentum per ſe primò non ſit inſtitutum à Chriſto ad conferendam primam gratiam, ſed ad conferendum augmentum illius; tamen in duobus caſibus illam conferre, & peccatum mortale remittere, ac delere poteſt. Primò cùm quis diligenter diſcuſſit conſcientiam ſuam, & nullius culpæ conſcius fuit, tunc ſi cum dolore accedat ad communionem, ex attrito per Euchariſtiam fiet contritus, & recipiet primam gratiam. Secundus caſus eſt, cùm quis memor eſt peccati mortalis, & de illo habet attritionem, quam putat eſſe contritionem, ſi vrgeat neceſſitas communicandi, & Sacerdos non adſit, tunc quidem iſte virtute ſacramenti Euchariſtiæ accedens ad illud, ex attrito fiet contritus, & primam gratiam acquiret.

An Sacerdos Græcus ſub peccato mortali teneatur ſequi conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ, & conſecrare in fermentato?

RESOL. XCIX.

NEgatiuam ſententiam docet Nugnus *in 3. part. tom. 1. quæſt. 74. art. 4. concluſ. 6.* vbi ſic ait. Peccare mortaliter Græcum ſi conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ non ſeruet, videtur mihi rigoroſum dicere; quia cùm noſtra conſuetudo ſit melior, non videtur res grauis, quod ille ſequatur, vel non ſequatur conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ; imò credo quòd ſi eſſet apud nos aliquis Sacerdos Græcus, quod meliùs faceret ſi conſacraret in azymo. Ita ille.

Sed hæc opinio eſt contra communem, ideo refellenda, vnde ex ipſamet Dominicanorum familia Ioan. de la Cruz *in directorio conſcientiæ, part. 2. de Euchariſtia. quæſt. 1. dub. 2. concl. 2.* ita aſſerit. Sacerdos tenetur ſeruare ritum ſuæ Eccleſiæ, peccabit enim Latinus conſecrando in fermentato, & Græcus conſecrando in azymo, etiam ſecluſo ſcandalo, & cum magna neceſſitate: vt ob communicandum infirmum; nam diſcedere priuata auctoritate à rationabili vſu ſuæ Eccleſiæ in re grauiſſima, vt eſt iſta, eſt peccatum mortale. Imò Pius V. in motu incipiente, *Prouidentia Romani Pontificis* 13. Kalendas Septembris ann. 1566. reuocat licentias Græcorum Latino more, & Latinorum Græco ritu, Miſſas, ac alia diuina Officia celebrandi hactenus conceſſas. Ita Ioan. de la Cruz, Layman *in Theol. mor. lib. 6. tr. 4. c. 2. n. 4.* Villalob. *in ſumm. tom. 1. tr. 7. diffic. 6. n. 2.* & alij.

Verùm, an Sacerdos Latinus poſſit in Græcia ſequi morem Græcorum, & Græcus morem Latinorum exiſtens apud Latinos, ſic videtur poſſe explicari. In monaſteriis, vel Eccleſiis, quæ ſunt Græcis in Eccleſia Latina deſtinatæ, vbi ſeruatur ritus Græcorum, ſeruare deberent Græci vſum fermentari; & ſimiliter Latini vſum azimi in Ecleſiis, quas ſibi ſuiſque ritibus proprias habent in Græcia; quia perinde eſt, ac ſi ſinguli verſarentur in ſua Eccleſia. Latinus etiam iter agens per Græciam, aut Græcus per Occidentem, poteſt (vbi nullum eſt ſcandali periculum) retinere ſuum ritum, quamuis ſi conformaret ſe Eccleſiæ, in qua verſatur, non eſſet damnandus. Et hæc omnia docent Syluius *in 3. part. quæſt. 74. art. 4.* Coninch *de Sacrament. quæſt. 74. art. 4 dub. 3. num. 117.* Filliucius *tom. 1. tract. 4. cap. 3. n. 83.* & alij.

Non

UGR Biblioteca Universitaria

Non eſt igitur audiendus Ledeſma *in 4. part. 1. q. 15. art. 4. dub. 2.* vbi docet, non ſolùm poſſe licitè, ſed etiam teneri Sacerdotem Græcum, tranſeuntem per Eccleſias Latinas in azymo conſecrare,& peccare mortaliter,ſi aliter faciat; quia priuilegium illis conceſſum ad conſecrandum in fermentato,intelligendum eſt, quando celebrant in ſuis propriis Eccleſiis. Verùm hanc opinionem Ledeſmæ rectè improbat Fagundez *præc. 3 lib. 2. cap. 2. num. 9.* nam, vt *ſuprà* dictum eſt, poteſt Sacerdos Latinus tranſiens per Græciam celebrare,vel ritu Græcorum, vel ritu Latinorum, & ſimiliter Græcus tranſiens per loca Latinorum.

Et tandem notandum eſt hîc etiam cum Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 44. ſect. 3. §. illud verò,* Coninch, & aliis *vbi ſuprà*, non licere Sacerdoti Latino in templo Græcorum, quòd in Eccleſia Latina exiſtat, in fermentato conſecrare,neque etiam licere aliis fidelibus Latinis ibidem in eodem fermentato communicare, quia illud eſt veluti ſpeciale priuilegium Græcis largitum,quo vti non poſſunt Latini,neque,illo gaudent.

An in Germaniis, vel aliis locis validè conſecraret Sacerdos in vino paulò antè congelato in calice?

Resol. C.

Negatiuè reſpondent Didacus Nugnus *in 3. part. tom. 1. quæſt. 74. art. 5.* Armilla *ver. Euchariſtia, num. 19.* Alanus *lib. 1 de Euchariſt. cap. 11.* Henriquez *lib. 8. c. 12. num. 3.*& alij,quia vt in aqua congelata non poteſt fieri validè Baptiſmus, ſic nec in vino congelato, validè fieri poteſt Euchariſtia; adde quòd vinum congelatum, quatenus congelatum eſt,non eſt potabile, ſed comeſtibile; ergo,&c.

Verùm affirmatiuam ſententiam ego teneo,quam tuentur Emanuel Sà *var. Miſſa, num. 2.* Angelus *eodem ver. num. 23.* Sotus *in 4. diſt. 9. quæſt. 1. art. 5.* Layman, Suarez, Coninch,& Fagundez *vbi ſuprà,* Filliucius *tom. 1. tract. 4. cap. 4. num. 87.* Reginaldus *tom. 2. lib. 19. cap. 2. num. 25.* Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 3. diffic. 7. num. 2.* Sylvius *in 3. part. quæſt. 74 art. 5.* & alij, quia vinum per congelationem non corrumpitur ſubſtantialiter; ergo, &c. Deinde, vinum congelatum, etſi non ſit in actu ſecundo potabile, tamen poteſt eſſe materia proxima conſecrationis, quia hæc non cōſiſtit in vſu Sacramenti,vt Baptiſmus, ſed in confectione eiuſdem; quare ſufficit quòd eius materia ſit natura ſua potabilis, etſi ob aliquod accidens actu potari non poſſit; vnde patet reſponſio ad argumentum contrarium.

Notandum eſt tamen, quòd grauiter peccaret,qui tale vinum conſecraret,quòd ſi tamen priùs congelatio ſolueretur, non puto improbabile contra Fagundez *part. 3. lib. 2. cap. 3. num. 10.* licitè ipſum conſecrari, & ita docet Coninch. *de Sacram. quæſt. 74. art. 5. num. 27.* quamuis deceret aliud ſumere, & omninò ſuadendum eſt, quando commodè fieri poteſt,vt obſeruant Suarez *in 3 part. tom. 3. diſp. 45. ſect. 1. in fine,*& Layman *infrà.*

Aduerte etiam cum Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 2. num. 6.* contra Alanum *lib. 1. de Euchar. cap. 11.* ſi vinum conſecratum congeletur, non deſinere eſſe Chriſtum ſub ſpeciebus, & ideo minimè aliud vinum conſecrandum eſt. Vnde Miſſale Romanum monet, ſi contingat vinum conſecratum in calice congelari,debere liquefieri,& ſumi.

Sed quia hodie apud Hiſpanos efficitur quoddam vinum, quod ipſi vocant *Hypocraſſo*, ponam hîc verba Petri de Ledeſma *in ſumma, tom. 1. de ſacrament. Euchariſtiæ, cap. 4. concluſ. 15.* vbi ſic aſſerit. [Es duda ſi el vino adobado con coſas, odoroſas y con coſas ſemejantes, es materia deſte Sacramento que ſe pueda conſagrar. Se reſponde, que ſi la mezcla deſta coſa es tanta, ò el cozer con ellas de tal qualidad, que corrumpa la ſubſtantia del vino, no ſera materia deſte ſacramento. Y para ver quando la corrumpe totalmente, ſe hà de acudir à la experiencia de los ſentidos, y al juyzio de los hombres prudentes. Y lo miſmo ſe ha de deſir del vino aguado, y de vn vino que llma aguapie. Pero haſe de auertir,que conſagrar en eſtos liquores, que ay duda ſi ſon materias deſte Sacramento,es pecado mortal de ſacrilegio.] Ita ille.

An Sacerdos poſſit dicere Miſſam Aſſumptionis Natiuitatis, &c. B. Virginis, quando dicta Miſſa à laïcis exigitur?

Resol. CI.

Negatiuè reſpondet Gauantus,vir in his materiis verſatiſſimus *in comm. ad rubricas Miſſalis, tom. 1. part. 4. tit. 27. n. 8.* vbi ſic aſſerit. Quid agendum quando Miſſa votiua exigitur de Aſſumptione B. Virginis, de Natiuitate eiuſdem,& eiuſmodi? dici poteſt de B. Virgine ex quinque votiuis pro diuerſitate temporum accommodatis, cum intentione ad honorem Aſſumptionis B. Virginis, &c. aliàs enim dedecet,vel dicere, *Gaudeamus omnes in Domino, diem feſtum,* &c. vel immutare tunc verba, *diem feſtum,* in *commemorationem*; neque laicorum cauſa violandæ ſunt Rubricæ. Ita ille.

Non deſinam tamen adnotare noſtrum Caſtaldum *in praxi cæremon. lib. 2. ſect. 6. cap. 4. n. 1.* contrariam ſententiam docere,ſic enim ait: Miſſa votiua de quolibet Sancto,ac quacumque feſtiuitate,de qua iuxta Rubricas Miſſalis per anni circulum celebratur,dici poteſt aſſumendo eam,quæ in die feſto habetur, accommodando orationem, vbi habetur *Natiuitas,* vel *feſtiuitas,* dicendo *commemoratio,* vel *memoria,* omittendo vbi habetur *hodie* cum præfatione propria ſi eam habeat,tamen ſine *Gloria,*& *Credo.* Si celebretur Miſſa votiua de Aſſumptione B. Virginis, vel de Sancta Agatha in introitu *Gaudeamus*, vbi habetur *diem feſtum celebrantes,* dicetur *memoriam celebrantes.* Sic Caſtaldus,& ante illum Alcozer *in cærem. tract. 1. gloſſ. 4.*

An Sacerdos poſſit dicere Miſſam aliquam de paſſione, quæ in Hebdomada ſancta recitatur, ſi illa à laïcis cum eleemoſyna petatur?

Resol. CII.

Hic caſus his diebus in praxi accidit,& in illo magna contentio fuit inter viros doctos; ego pro affirmatiua ſententia adduxi Henriquez *lib. 9. cap. 23. n. 6. in gloſſa littera M.* & Fagundez *de præceptis Eccl. præc. 1. lib. 3. c. 9. num. 6.* vbi ex Nauarro aſſerunt, Sacerdotem pro Miſſa de paſſione longa, & magna ſatisfacere, ſi dicat Miſſam de Feſto, etiam ſemiduplici,aut infra octauam. Ex quibus verbis apparet, dictos Authores putare dictam Miſſam dici poſſe in diebus ferialibus.

Sed ego apud Nauarrum hanc opinionem non legi,& tunc contrariam ſententiam tenui, quia,vt optimè notat Caſtaldus *in praxi cærem. lib. 2. ſect. 6. c. 4. n. 1.* de tempore,& feſtis mobilibus, Miſſæ votiuæ non celebrantur, & ideo de Paſſione,Spiritu ſancto,Sancta Trinitate,ac ſacramēto Corporis Chriſti,non quæ eo tēpore habentur,ſed votiuæ aſſignatæ in Miſſali Romano dici debent. Sic ille; vnde Ioannes Alcocer *in cærem. tract. 1. gloſſa 4.* ita aſſerit. [Aduiertaſe, que pidiendoſe alguna Miſſa votiua de paſſion, no ſe hà de dezir de las de la ſemana ſanta, con la paſſion de alguno de los Euangeliſtas, ſino la que entre las Miſſas votiuas ſe pone al fin del Miſſal.] Vide etiam Gauantum *in comment. ad rub. Miſſalis, tom. 1. part. 4. tit. 17. num. 2.* vbi docet, quòd Miſſa feſtiuitatis Corporis Chriſti non poteſt dici niſi in eius feſto, & octaua; & extra illam dicenda eſt Miſſa votiua de Sacramento in fine Miſſalis poſita, cui nihil addi debet, neque ſequentia, inconſulta

Sede Apoſtolica. Ita etiam Miſſæ illæ de Paſſione dicuntur in Hebdomada ſancta tantùm, & extra illam, Miſſa de Paſſione in fine Miſſalis poſita dicenda eſt. An verò ſecluſo ſcandalo, & ſuperſtitione talis recitatio ſit peccaminoſa, ex principiis alibi à nobis poſitis determinandum eſt. Verùm negare non poſſumus, quin ſaltem ſit reprehenſibilis: non enim ex indiſcreta laicorum deuotione violandæ ſunt rubricæ.

Quidam Sacerdos in Sacriſtia habuit intentionem conſecrandi particulas, quæ quidem in pixide ſuper altare in cornu Epiſtolæ fuerunt ex errore appoſitæ, non autem ſuper aram; quæritur an remanſerint conſecratæ, ſi Sacerdos de illis amplius non meminerit?

Resol. CIII.

Hic caſus frequenter poteſt accidere, & ego in facti contingentia negatiuam ſententiam docui, quam tuetur Pater Suarez *in 3. p. tom. 3. diſp. 43. ſect. 6.* Et ratio eſt, quia intentio miniſtri debet eſſe rationabilis, non eſſet autem talis, ſi miniſter intenderet conſecrare particulas, poſitas extra aram. Ergo in tali caſu non eſt præſumendum Sacerdotem dictas particulas conſecrare voluiſſe: & ideò nouiſſimè hanc ſententiam docet Bartholomæus Gauantus *in rubricas Miſſal. tom. 1. part. 3. tit. 7. num. 4.* vbi ſic ait. Quod hìc dicitur de ordinaria materia conſecranda in Miſſa, intellige etiam quando plures particulæ ponuntur ſuper altare, vt conſecrentur, & in actuali conſecratione non recordatur illarum Sacerdos, ſed eius tantùm quam in manibus habet, tunc enim omnes ſunt conſecratæ. Debent tamen eſſe præſentes intra aram, non extra eam, inquit Suarez, aliàs non æſtimaret illas conſecratas eſſe. Ita Gauantus.

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam probabilem eſſe putat Tannerus *in 3. part. D. Thomæ, diſp. 5. quæſt. 2. dub. 2. num. 76.* quia etſi primò, & per ſe non ſit hæc voluntas Eccleſiæ, adeóque nec ipſius conſecrantis, vt hoſtiæ extra corporale conſecrentur, tamen ex hypotheſi facta, quod per inaduertentiam naturalem, hoſtiæ rationabiliter, & voluntate quidem non retractata ſint ad conſecrationem deſtinatæ, & in altari quamuis alieno ſitu poſitæ, per accidens, & conſequenter idque meritò ac iure velle tam Eccleſiam, quàm Sacerdotem conſecrantem, vt hoſtiæ etiam cum eiuſmodi ſitum, quem diximus, habent, (non verò, ſi omninò extra altare ſint poſitæ) conſecrentur; præſertim cùm, ordinariè alioqui, vel ſcandalum, vel ſaltem perturbatio grauis oriri ſoleat, ſi quando tali caſu hoſtiarum propoſitarum conſecratio non valeret. Hæc Tannerus, qui tamen poſtea cum formidine loquitur, & ſuadet non eſſe recedendum à ſententia negatiua. Nota tamen obiter, quòd ſi pixis poſita ſuper corporale, non aperitur tempore conſecrationis, fit tamen conſecratio. Ita omnes Doctores.

An quando Sacerdos ante conſecrationem extendit manus ſuper calicem, & hoſtiam, dicens, Hanc igitur oblationem, &c. *an, inquam, tunc debeat pollices ſubtus manus, vel ſupra in formam Crucis tenere?*

Resol. CIV.

Deciſionem huius caſus non facilè apud Authores inuenies, & de illo olim ego interrogatus fui ab Excellentiſſimo Principe D. ANTONIO ARAGONA, ET MONCATA Duce Montis alti, heu quondam Domino meo amantiſſimo. Plures Patres Societatis Iesv, tunc pollices in tali caſu ſubtus manus tenendos eſſe docuerunt.

Sed ego contrariam ſententiam mordicus ſuſtinui; & ita tenet, & fuiſſe deciſum Romæ teſtantur Petrus de Reyna *in cæremon. de la Miſſa razada,* §. 8. *num. 4. litera Q.* Et Ioannes Alcocer *Miſſæ cærem. tract. 2. gloſſa* 8. vbi ſic aſſerunt. [Quando dize el celebrante. *Hanc igitur oblationem,* &c. hà de tener las palmas de las manos ſobre la hoſtia, y calix, non pegadas al calix, ſino en el ayre, cerca del, que eſſo quieren dezir à quellas palabras, *verſus ac ſupra calicem.* Y los pulgares han de eſtar en la parte ſuperior cruzados, el derecho ſobre el yzquierdo, como ſe reſpondio en Roma.] Ita ſupradicti DD. Et ita obſeruatur in tota noſtra Religione, & etiam obſeruabat ſupradictus Religioſiſſimus PRINCEPS, cuius præclaras virtutes, & generis magnitudinem, ſilendo venerabor; quia, vt aſſerebat de Imperatrice Placidia Cyrillus Alexandrinus *lib. de fide,* omnis ſermo noſter eius nobilitate inferior eſt, & fatetur abſque rubore ſe victum. Verùm pro nunc ſatis mihi feliciter erit huic mearum Reſolutionum moralium tertiæ Parti cum Auguſto eius NOMINE finem impoſuiſſe.

ADDITIO

ADDITIONES SECVNDARIÆ

Ad nonnullas ex celeberrimis Reſolutionibus I. II. & III. partis; atque etiam de nouis caſibus.

NONDVM HACTENVS EDITÆ.

An depoſitum compenſationem admittat?

RESOL. I.

NEGATIVAM ſententiam docet Samuel Lublinus *in ſumma, verb. pecunia, num.* 17. Rebellius *par.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 18. *num.* 5. Molina *de iuſtitia, tom.* 2. *diſp.* 524. Ioannes Franciſcus Suarez *in enchiridio Theolog. moral. lib.* 1. *§. commodatum, verb. in depoſito.* Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 47. *ſect.* 6. Garſias *de contract. cap.* 5. *n.* 17. Malderus *de iuſtitia, tract.* 4. *cap.* 7. *dub.* 5. Voltherus Streuersdoff *in D. Thom. de iuſt. & iure, quæſt.* 66. *art.* 8. *diſp.* 4. *num.* 4. & alij ex authoritate *l. ſi quis vel pecunias, iuncta authentica ibi ſubiecta, C. depoſit.* Hæc opinio eſt probabilis.

Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam docui cum Tannero *in mea p.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 10. aſſerens leges ſupradictas ligare tantùm in foro externo. Verùm nouiſſimè, me citato, aduersùs hanc opinionem acriter inſurgit Megalius *in promptuario Theolog. tom.* 1. *ver. Creditor, num.* 5. ſed quia caſus quotidianus eſt, & deſeruiet ad tollendos multos ſcrupulos, iterum doceo, & aſſero quòd in foro conſcientiæ, quando nulla eſt alia ratio rei ſibi debitæ obtinendæ, probabile eſt admitti compenſationem in depoſito: quia eſt de iure naturæ, & gentium, vt poſſit quis ſibi ſatisfacere, quando alia via ſibi debitum habere non poteſt. Et ita noſtram ſententiam, præter Tannerum, docet Filliucius *tom.* 2. *tract.* 34. *n.* 18. Leſſius *de iuſt. lib.* 2. *c.* 27. *dub.* 4. *n.* 16. Emanuel Sà *verb. depoſitum, n.* 4. Petrus Nauarra *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 391. Laymam *in Theol. moral. l.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 2. *c.* 9. *n.* 10. Fauſtus *in ſpecul. confeſſ. diſp.* 8. *quæſt.* 18. *n.* 2. Naldus *in ſumma, verb. compenſatio, n.* 5. Bizozzerus *in ſumma, part.* 2. *memb.* 2. *n.* 13. & Villalobos *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 29. *diffic.* 5. *n.* 2. & *tr.* 11. *diff.* 23. *n.* 3. vbi ſic aſſerit: [En el depoſito no ſe admite compenſacion, v. g. depoſitò Pedro in ti mil ducados, y deuiate otros mil, en tal caſo no ſe puede hazer compenſacion con el dinero depoſitado, como conſta en el derecho *c. bona fides, de depoſit.* tanto que vn depoſito no ſe compenſa con otro, y es por la fidelidad que ſe deue al depoſito. Aunque eſto dize Leſſio, que le pareçe ſolo en el fuero exterior, que ſe lo manderian boluer, por la preſumcion que ay de perfidia, y a mi me pareçe que lleua eſt mucho camino, por que el que hizo compenſacion con el depoſito con las condiciones neceſſarias, no tiene mas de lo que deue tener, y ance pareçe que no eſta obligado en el fuero de la conciencia à reſtituir.] Ita ille, & ego. Et ideo in facti contingentia poſſunt Confeſſarij ſine vllo ſcrupulo hanc opinionem in praxim deducere, cùm tantos habeat patronos, & ſit valida ratione fulcita. Vnde immeritò dixit Megalius, me citra rationem hanc ſententiam docuiſſe, cùm, vt viſum eſt, ſit ſatis probabilis.

An Miſſa certis Regularibus conceſſa pro aliquo Beato, poſſit ab aliis dici etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis.

RESOL. II.

EX multis rationibus negatiuam ſententiam docui *in part.* 2. *tract.* 1. *miſcell. reſol* 55. ſed nouiſſimè, me citato, aduersùs hanc ſententiam inſurgit Megalius *in prompt. Theolog. tom.* 1. *verb. Canonizatio Sanctorum, n.* 1. vbi tenet cum Caſtro Palao *tract.* 4. *diſp.* 2. *punct.* 5. *§.* 5. *n.* 4. licere Beatificatos, vt beatificatos, colere recitatione horarum, proceſſionibus ſolennibus, & ſacrificio Miſſæ, non ſolùm in locis & prouinciis, pro quibus eſt hoc conceſſum, ſed etiam in aliis.

Verùm hæc opinio ſummoperè mihi diſplicet, & ideo negatiuam ſententiam iterum doceo: & præter rationes ibi adductas, nunc addo hanc ſententiam expreſsè determinaſſe ſacram Cardinalium Congregationem die 19. Nouembris 1622. teſte Auguſtino Barboſa *de officio Parochi, c.* 11. *n.* 34. & Barthol. Gauanto *in enchirid. Epiſc. verb. Miſſæ ritus, n.* 1. quod etiam probat Lucas Caſtellinus *tr. de canonizat. Sanctorum c.* 2. *punct.* 1. *§* 6. *n.* 6. & 7. ex ipſis Bullis Pontificiis, in quibus conceduntur ſupradicta Beatificatis cum clauſulis reſtrictiuis diei, loci & temporis; vnde Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis ab Auria, & illuſtriſſimus Senatus huius vrbis Panormi, ex ſpeciali priuilegio & decreto Sacræ Congregationis die 2. Auguſti 1625. obtinuerunt, vt Miſſa & Officium conceſſa Clericis Regularibus pro noſtro B. Andrea Auellono diceretur à Clericis ſæcularibus & Regularibus in aliis Eccleſiis dictæ ciuitatis. Et ideo ex his opinio Caſtri Palai, quam contra me ſequitur Megalius, à Reuerendiſſimo Magiſtro ſacri Palatij Romæ admiſſa non fuit, & liber ille ibi anno præterito venalis non erat, licèt vt verum fatear eius auctor aliàs ſit vir doctiſſimus. Inuigilent igitur Ordinarij, ne in eorum diœceſibus opinio ſupradictorum Auctorum deducatur in praxim, & contrauenientes, me conſulente, ſine debita animaduerſione minimè derelinquant.

An fœmina quæ contraxit matrimonium cum viro improportionato, vel debili, vt facilior pateat aditus, teneatur pati inciſionem ſi commodè poteſt?

RESOL. III.

IN *parte* 3. *mearum reſolutionum, tract.* 4. *reſol.* 101. opinio negatiua Baſilij Pontij *lib.* 7. *de matrim. c.* 62. *num.* 2. probabilis mihi viſa eſt ex rationibus, quas ipſe adducit, & in fortioribus terminis hanc ſententiam in cauſa matrimonij Illuſtriſſimorum D. Franciſci de Fonſeca, & D. Ioann. de Azeuedo teſtatur conſuluiſſe virum illum magnum Aloyſium Legionenſem Salmanticæ die 3. Aprilis anno 1570.

Sed aduersùs illum nouiſſimè, me etiam citato, inſur-

git Megalius *in promptuar. Theolog. tom.1. verb. corruptio virginis, n.5* aſſerens hanc ſententiam eſſe contra ſacros Canones, nimirum contra *cap. ex literis, & cap. fraternitati, de frigidis & malefic.* & contra doctores, præſertim Durandum, Paludanum, & Grabrielem, & plurimum dolet me hanc ſententiam docere.

His tamen non obſtantibus adhuc puto opinionem quam docui, probabiliſſimam eſſe, pro cuius explicatione duæ ſunt diſcutiendæ difficultates. Prima, an in tali caſu mulier teneatur adhibere inciſionem, ſi non adſit periculum. Secunda, an ſit diſſoluendum matrimonium. Et quod ad primam difficultatem affirmatiuè reſpondet Megalius *vbi ſupra*; ſed ego puto diſtinguendum eſſe. Nam aut defectus naturalis eſt in muliere ob extraordinariam arctitudinem, aut mulier nullam patitur ægritudinem, ſeu defectum; per illam non ſtat, quo minus reddat debitum viro ſuo, ſed defectus procedit ex illo, quia membrum habet (ignoſcant quæſo pudicæ aures) nimis improportionatum, vel non ita firmiter erigit.

Hoc ſuppoſito, dico quòd in primo caſu ſi inciſio non ſit inductiua mortis, vel infirmitatis grauis & periculoſæ, non ſolùm poteſt, ſed tenetur mulier illam pati, quia defectus prouenit ex ſe ipſa, & in eas anguſtias mulier ſua culpa ſe coniecit, debuiſſet enim ſibi proſpicere ante nuptias. Verùm in ſecundo caſu, quando defectus non prouenit ex muliere, ſed ex viro, vt eſt in caſu, de quo loquimur, tunc puto fœminam non teneri ad inciſionem tolerandam, etiamſi modo facili efficiatur, hoc eſt, ſi vitæ periculum non adducat, puta cauterio, vel apertione ſigilli. Et hanc ſententiam, non ſolùm tenet Pontius & Ledeſma *de matrimonio quæſt. 58. art. 1. circa fin.* ab ipſo Sanchez citatus, ſed etiam nouiſſimè illã docet Gaſpar Hurtado inſignis Theologus Societatis Iesv *tract. de matrimonio, diſp. 12. diffic. 8. num. 25. quia,* ait *fœminæ nullus eſt defectus vt reddat, ſed tantum viro; ergo ipſi tantùm, & non fœminæ incumbit vti remedio, quo defectus ipſius ſuppleatur: fœminæ verò ſufficit offerre debitum more ordinario, præſertim quòd fœminam præcipuè virginem artificio corrumpi horreat quodammodo natura, & honeſtas ipſa difficile patiatur.* Ita Hurtado *loco citato.* Igitur fœmina, in caſu, de quo loquimur, nullam tenetur adhibere inciſionem, etiamſi medici ſine periculo illam aptam redderent, vt vir cum ipſa coitum conſummare poſſet. Et hanc ſententiam probabiliſſimam eſſe minimè dubito, quidquid in contrarium aſſerat Megalius & Sanchez, quibus ego addo Petrum Ochagauiam *de Sacram. tract. 3. de impedimento matrim. quæſt. 69. num. 16.*

Quoad ſecundam verò difficultatem, an ſi vir trium annorum congreſſu atque conatu, clauſtra tamen non violauit, an, inquam, in tali caſu matrimonium ſit diſſoluendum? & probabiliter affirmatiuè reſpondeo. Vnde notandum eſt cum Pontio, in contractu matrimonij celebrati in ordine ad copulam eſſe traditionem corporis apti in vſum, etiam pro corpore apto. Tradit itaque fœmina corpus aptum, vt vtatur eo etiam vir ex ſe aptus, non verò ſe tradit inepto, cùm ſit contractus rei pro re æqualis æſtimationis. Hinc oritur ius, quod confert matrimonium, non eſſe aliud, quàm vt vir aptus vtatur apto corpore. Si ergo ineptus fuerit ad corporis vſum, quod de ſe aptum illi in vſum traditur, nullum habet ius in matrimonio vir in corpus fœminæ. Qui ergo impotens eſt ad virginem agnoſcendam, cùm re vera ille ſit ineptus niſi incidatur, nullum ius habet ad vſum, quia cùm hoc ius ſolùm conferri debeat ex vi contractus, non cenſetur contractus validus, niſi ſubintellecta conditione mutuæ aptitudinis. Hæc Pontius.

Nec valet dicere cum Megalio, quòd matrimonium tunc eſt diſſoluendum, quando impedimentum eſt perpetuum, v. g. quando arte medicorum abſque corporali periculo non poteſt remoueri. Sed in noſtro caſu hoc impedimentum non eſt tale, quia opere humana poteſt remoueri, vt ſupponimus; ergo non poteſt tale matrimonium diſſolui. Non, inquam, valet hoc argumentum, quia non procedit in caſu noſtro. Non enim impedimentum prouenit ex defectu fœminæ, quæ ſi naturaliter eſſet ita arcta, vt membrum virile intra os vuluæ non reciperet, tunc, inquam, minimè matrimonium eſſet diſſoluendum: nam tale impedimentum, ſine periculo, opera humana poſſet quis remouere. Sed in noſtro caſu impedimentum prouenit ex defectu viri, ad quod tollendum, medicamentum nullum ſupereſt, neque adeſt, nec ille in tali caſu habet ius in corpus vxoris, vt malè aſſerebant Sanchez & Petrus de Ochagauia *vbi ſuprà*; quia, vt dictum eſt, fœmina per contractum matrimonij ius ſuum tradit viro apto, non inepto, & ideo in non aptum nullum transfertur ius; commune eſt enim cuicunque contractui obligationem inducere iuxta ſolennitatem, formam & conditiones, quibus celebratur, ac proinde cùm matrimonium contractus quidam ſit, in quo vir & vxor ſe mutuo tradunt in vſum matrimonij, ea conditio ſubintelligitur; quamuis non exprimatur, ſi ad eum vſum apti fuerint. Manifeſtum autem eſt, non ſubintelligi vt apti ſint ad vſum tertij, ſed inuicem alter alterius comparatione habilis, vxórque ſe tradit viro, vt ab illo cognoſcatur, non autem à medico, igne, vel auro, vel obſtetricis manu. Ergo, &c.

Igitur concedo Megalio, & verum eſt, quòd quando impedimentum arte medicorum tolli poteſt abſque grauibus tormentis, impotentia non cenſetur perpetua, neque ex illo capite poteſt cenſeri irritum, quantumuis mulier mediocres cruciatus pati nolit, quos tamen tenetur ſuſtinere propter ius mariti licèt in hoc etiam contrarium doceat Pontius. Sed hæc omnia intelligenda ſunt, vt diximus, ſi impedimentum non prouenit ex defectu viri. Vnde patet reſponſio ad canones adductos contra noſtram ſententiam.

Et primò adducit Megalius textum *in cap. ex litteris, de frigidis & maleficiatis*, vbi Alexander III. ſic ait *Reſpondemus igitur, quod ſi vitium mulier à natura contraxit, nec ope medicorum poterit adiuuari, viro aliam accipiendi liberam tribuas facultatem.* Ergo, ait Megalius, ſi opere medicorum adiuuari poterat, adiuuanda erat, & viro non erat concedenda facultas aliam accipiendi. Ita ille. Sed non ad rem, nam textus, vt patet, loquitur quando vitium mulier à natura contraxit, at in caſu de quo loquimur, mulier non contraxit vitium à natura, ſed vir; ergo textus non facit pro caſu noſtro, in quo mulier eſt integra & vegeta, & in ſuo ſtatu ſecundùm naturam; vnde quid reparatione, medicamentis, & obſtetricante manu opus habet? adhibeantur hæc viro defectuoſo, & impedimentum patienti, & non mulieri ſanæ: & ſi non adſunt, vnuſquiſque reuertatur per aliam viam ad regionem ſuam.

Secundò, Megalius adduxit textum *in cap. fraternitatis, eadem tit. de frigidis & malefic.* vbi Innocentius III. ſic habet. *Per hæc autem quæſtionem illam noueris eſſe ſolutam, qua quæritur, vtrùm ea quæ adeò arcta eſt, vt nulli poſſit carnaliter commiſceri, niſi per inciſionem, aut alio ſibi modo violentia inferatur, non ſolummodo leuis, ſed fortè tam grauis, vt ex ea mortis periculum timeatur, ad matrimonium contrahendum debeat idonea perhiberi.* Ita textus, per quem contra me putat Megalius caſum in terminis decimum eſſe. Sed textus, vt legenti patet, loquitur de muliere arcta ex defectu ſui, adeò vt nulli poſſit carnaliter commiſceri. At in caſu noſtro mulieri non obſtat aliud niſi virginitas, & eſt arcta, vt omnes aliæ mulieres, ita vt cum aliis carnaliter, vt dicit textus, poſſit commiſceri, defectus autem ex viro prouenit, qui improportionatam trabem habet, vel languidam, & ſemimortuam. Quare igitur pœna ſuſtinenda erit à muliere? neque, vt ſuperiùs ſatis probatum eſt, vir defectuoſus habet ius ſuper illam, vt patiatur ferrum, ignes, aurum, & alia medicamenta. Ergo, &c.

Igitur

UGR Biblioteca Universitaria

Igitur Canones loquuntur, quando defectus prouenit ex muliere, non autem ex viro, vt ſupponimus in caſu noſtro, & ita loquuntur Paludanus, Gabriel & Durandus, quos adducit Megalius & alij Doctores communiter, demptis aliquibus. Vnde apparet hanc opinionem, vt ſuprà explicatam, non carere maxima probabilitate, licèt Pontius magis abſolutè loquatur. Sed ego, vt patet ex titulo dictæ reſolutionis, in caſu modò explicato, vt *ſuprà* illum ſequutus ſum. Non eſt ergo ſententia, quam in dicta reſolutione docui, contra Canones, vt Megalius putauit.

An Regulares poßint confiteri (ſecluſa prohibitione ſuorum Prælatorum) vel de eorum licentia, cum ſacerdotibus ſæcularibus non approbatis ab Ordinario?

Resol. IV.

IN *part.* 1. *mearum reſolut. moralium, tract.* 2. *de immunit. Eccleſ. reſolut.* 49. adduxi opinionem amiciſſimi Ioan. Sancij, heu quondam noſtri, viri quidem docti, *in ſelect. diſp.* 49 *n.* 11. vbi docet Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. quia ſunt verè Religioſi, poſſe confiteri cum ſacerdote ſeculari non approbato ab Ordinario, Sed nouiſſimè Ioannes Maria Nouarius Iuriſconſultus *in tract. de elect. fori, c.* 69. *num.* 22. me citato, iudicat in meo codice illa verba *cum ſacerdote ſeculari*, fuiſſe poſita ex impreſſorum incuria, quia aliàs falſa, & contra Concilij Tridentini mentem eſſet mea opinio.

Verùm ſupradicta verba non fuerunt impreſſa ex incuria Typograhi, neque mea opinio eſt contra Concilium Tridentinum, quia ſuppoſita opinione Sancij, quæ an ſit probabilis, vt ego dixi *part.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 23. remitto me iudicio aliorum; Religioſi non tenentur confiteri ſacerdoti approbato ab Ordinario, ſi fortè ex licentia Prælatorum confiteantur ſacerdoti ſeculari, quod contra communem Theologorum & Caſuiſtarum opinionem tenet Nouarius *vbi ſuprà.*

Immò ſi ſine licentia confiterentur Confeſſario ſeculari, illa confeſſio eſſet nulla: non quia Confeſſarius carebat approbatione Ordinarij, ſed quia ipſi carebant licentia confitendi. Dicendum igitur contra Nouarium, Regulares quando ritè confitentur cum ſacerdotibus ſecularibus, poſſe illos eligere, qui etiam carent Epiſcopi approbatione. Nec aduersùs hanc ſententiam facit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *c.* 15. vt aſſerit Nouarius; imò ex dicto loco Concilij probatur, nam Concilium, vt legenti patet, ſolùm decernit nullum ſacerdotem, nec etiam Regularem, poſſe excipere confeſſiones ſecularium abſque approbatione per Epiſcopum obtenta; ergo tantùm inducit obligationem, quòd ſacerdos ſecularis, abſque approbatione Epiſcopi, non audiat ſecularium confeſſiones; bene igitur poterit ſine approbatione eiuſdem Regularium audire confeſſiones.

Et ita hanc ſententiam præter Sà, Ragucium, Vegam, Ledeſmam, Graſſium, Henriquez, Suarez, Campanili & Nauarrum, quos ego ipſe citaui *in part.* 3. *tract.* 2. *de dubiis Regularium, reſol.* 30. tenet etiam Petrus Ochagauia *de ſacram. tr.* 2. *de confeſſ. ſacram. q.* 39. *n.* 4. Ægidius Trullench *in expoſit. Bullæ Cruciatæ, lib.* 1. §. 7. *cap.* 1. *dub.* 1. *n.* 5. Philippus de la Cruz *in theſ. Eccleſ. tract.* 1. *c.* 20. *n.* 1. Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. regul. reſol.* 31. *num.* 21. Fagundez *præc.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 3. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 3. *n.* 5. Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 9. *diffic.* 55. *n.* 1. Ioſeph de Ortu *in ſpecul. Paroch. cap.* 10. *nu.* 8. Syluius *in addit. ad* 3. *part. D. Thomæ, q.* 8. *art.* 5. *quæritur* 4. Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 41. *& lib.* 8. *cap.* 3. *ſect.* 4. *n.* 36. & Ludouicus de San Iuan *in ſumm. tom.* 1. *q.* 9. *art.* 1. *de ſacram. Pœnit. dub.* 1. *diffic.* 4. *in appendice*, vbi ſic aſſerit. [Para oyr las confeſſiones de los Religioſos es ſuficiente la aprouacion, y comiſſion de ſus Prelados, y con ella lans pueden oyr qualeſquier ſimples ſacerdotes. Porque aunque el Concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. determina que ninguno aunque ſea regular, pueda oyr las confeſſiones de los ſeglares, aunque los dichos ſeglares ſean ſacerdotes, ſi no fueran aprouados para los Obiſpos, eſte decreto ſolamente tiene lugar en las confeſſiones, que hazen los ſeglares, porque para los Religioſos es ſuficiente la aprouacion y licencia de ſus Prelados, como lo era antes del Concilio, que no reuoco el vſo y derechos antiguos de los Regulares.] Sic ille. Vnde clarè patet opinionem noſtram non eſſe, vt aſſerebat Nouarius, contra mentem Concilij ſed eſſe potiùs fundatam in ipſomet Concilio, & communiter ab omnibus Doctoribus receptam. Et licèt à Sancio, *vbi ſuprà*, pro contraria ſententia in fauorem Nouarij, citetur Coriolanus *de caſibus reſeruatis, part.* 1. *ſect.* 3. *art.* 16. *num.* 2. fallitur tamen nam Coriolanus ibi loquitur, vt apertè patet, quando Regulares confitentur ſacerdoti ſeculari vigore alicuius Iubilæi: & tunc multi aſſerunt, non ſolùm Coriolanus, quòd talis ſacerdos debet eſſe ab Ordinario approbatus, nam Summus Pontifex illud priuilegium concedit Regularibus cum illa conditione. Secus autem eſt in noſtro caſu; de quo contendimus cum Nouario: nam nos loquimur in terminis Concil. Trident. & in aliis confeſſionibus extra Iubilæum factis à Regularibus cum Confeſſariis ſecularibus ex licentia ſuorum ſuperiorum, in quibus non opus eſt Ordinariorum approbatione.

Imò ego probabiliter puto Regulares, qui confitentur vigore Iubilæi, ſeu Bullæ Cruciatæ, poſſe eligere Confeſſarium Regularem, approbatum ſolum per eius ſuperiorem, quamuis non obtineat approbationem per Epiſcopum. Nam licèt in Iubilæis, & in Bulla Cruciatæ exprimatur, vtentem illis debere eligere Confeſſarium approbatum ab Ordinario, intelligi oportet iuxta formam traditam in Trident. *ſect.* 23. *c.* 15. expoſcente ab Ordinario approbationem, videlicet ab Epiſcopo, quando confeſſiones excipiendæ ſunt ſecularium, quando verò Regularium, relinquitur diſpoſitioni iuris communis, dicentis Ordinarium Regularium eſſe Religioſi ordinis Superiorem. Ita Sancius *loco cit. n.* 6. qui citat Rodriquez, Ledeſmam, Bonacinam, Moure, Valerium, & alios.

Vnde ex his omnibus ſequitur, & ſæpiùs accidit & practicatur, quod ſi alicui Regulari concedatur licentia tacitè, vel expreſsè, vt in itinere confiteatur cum ſacerdotibus extra ordinem, tunc eligere poteſt ſacerdotem ſecularem non approbatum ab Epiſcopo, dum tamen ſit aliàs idoneus. Vt ita docet Zerola *in praxi de pœnitent. c.* 15. *q.* 2. §. *dico quartò.* Henriquez *lib.* 6. *c.* 31. *n.* 1. Suarez *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 4. *n.* 5. Emmanuel Sà *ver. confeſſar. n.* 6. Ochagauia *de Sacram. tractat.* 2. *quæſt.* 38 *num.* 4. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 3. *n.* 5. & alij. Quibus etiam addo Ludouicum de San Iuan *in ſumma, q.* 9. *art.* 1. *dub.* 2. *diffic.* 5. *concl.* 2. vbi ſic ait. [El Padre Llamas dize, que el Religioſo que va à camino con licentia de ſus ſuperiores, la lleua virtual para eligir qualquier ſacerdote de todo el mundo ſecular, o regular, aunque no ſea aprouado, como no eſte deſcomulgado, ſuſpenſo, o per otra via impedido. Lo primero ſe prueua, porque aſſi enſeña Caietano, trayendo vna declaracion de Eugenio IV. acerca deſte punto. Lo ſecundo, porque eſte a ſido coſtumbre antiqua de los Prelados, que lo han tenido por bien, y el Concilio Tridentino no ha inouado algo acerca de los Regulares.] Ita ille, licèt aduersùs Llamas dubitet de tali licentia generali Prælatorum, quando poteſt haberi Confeſſarius Ordinis. Sed hoc non facit pro caſu noſtro. Ex quibus remanet ſatis firma noſtra ſententia aduersùs Nouarium, virum alioquin doctum, & mihi cariſſimum.

Notandum eſt tamen hîc obiter, id quod alibi docui, & nunc iterum doceo, in quo multi Regulares peſſimè falluntur, & ſeipſos decipiunt, nempe in itinere etiamſi habeant expreſsè licentiam confitendi cum

UGR Biblioteca Universitaria

quocunque ſacerdote, ſub tali licentia non includitur facultas, vt poſſint obtinere abſolutionem à reſeruatis, maxime à Confeſſariis ſecularibus. Ita Doctores communiter; vnde ſupradictus Ludouicus de San Iuan *loco cit. dub.* 3. ſic ait. [Si el Prelado da licentia al Religioſo para elegir confeſſor fuera de la orden, no podra en virtud de la dicha licentia ſer abſuelto de reſeruados, porque como ſe dize en derecho, en la conceſſion general no ſe contienen aquellas coſas que no ſe concederian ſi eſpecialmente ſe pidieſſen.] Sic ille. Vnde ſi Regulares in itinere; quod Deus auertat, incidant in caſum reſeruatum, & neceſſe ſit Miſſam dicere; poſſunt illam ratione ſcandali celebrare ſine præuia confeſſione, eliciendo actum contritionis; vel, vt alibi diximus, confiteantur cum attritione etiam peccata reſeruata ſi velint, quę indirectè tunc à Confeſſario abſoluuntur, & poſtea iterum Confeſſario habenti ſuper illa iuriſdictionem, manifeſtent, vt de illis directam abſolutionem obtineant. Vide me ipſum *in* 3.*part.tr.*4.*reſol.*104.*& tract.*5.*reſol.*68.

An qui miniſtrat Euchariſtiam in peccato mortali, peccet mortaliter?

Resol. V.

PRo negatiua ſententia, plures Doctores adduxi *in par.* 2.*tr. de celebr. Miſſarum, reſol.* 23. ſed cuidam Theologaſtro nimis laxa viſa eſt hæc opinio, immeritò tamen, nam eſt probabiliſſima. Et ita præter Vaſquez, Ledeſmam, Nugnum & alios, quos *ibi* citaui, tenet nouiſſimè hanc ſententiam, me citato, amicus noſter doctus Barboſa *tr. de officio Parochi, c.* 20.*n.*17. vbi ſic ait. Priuſquam Parochus Euchariſtiam adminiſtret, ſi habeat conſcientiam peccati mortalis, debet præparare ſe ad gratiam per confeſſionem, vel ſaltem per contritionem; non peccabit tamen mortaliter, ſi ſit in peccato mortali miniſtrans, quia qui miniſtrat Euchariſtiam conſecratam, non eſt miniſter Dei ad iuſtificationem proximè, ſicut in aliis Sacramentis, ſed tantum eſt veluti applicans actiua paſſiuis; in aliis namque Sacramentis ſacerdos ſimul conficit, & miniſtrat Sacramentum, non autem in hoc, non enim eſt idem conficere, & miniſtrare. Ita mecum Barboſa.

An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi.

Resol. VI.

PRo affirmatiua ſententia *in part.* 2. *tract.* 15. *reſol.* 22. adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Hurtadum *de irregul. diſp.* . . *diffic.* 13.*n.*57. verùm ibi contrariam ſententiam probabilem exiſtimaui, & iterum exiſtimo, vnde tales poſſunt ordinari ſine vlla diſpenſatione & metu irregularitatis, & præter DD. ibi adductos docet etiam hanc ſententiam nouiſſimè Paulus Squillante *de priuileg. Cleric. c.*4.*dub.*2.*n.*39. Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *alleg.* 52.*n.*150. & me citato, Dominicus Taſſonus *in pragmat. de Antifato, ver.*13. *obſ.*1.*n.*78. verùm de hoc iterum redibit ſermo *in* 4.*par. tract. de irregularitate.*

Sed an dicti (& eſt caſus quotidianus) ſint baptizandi ſub conditione; Henriquez *lib.*2. *c.*31. *n.* 1. putat ſi quis infans inter Catholicos in ianuam Eccleſiæ, aut alterius hominis expoſitus inueniatur, credi debere baptizatum, niſi peculiares coniecturæ grauem ſuſpicionem in contrarium gignerent, vt ſi in eo loco degerent multi infideles, aut Anabaptiſtæ, qui filios ſuos non baptizarent. Sed hoc, vt aduertit rectè Adamus Tannerus *in* 3. *part. diſp.*4.*q.*2. *dub.*4.*n.*113. maiori indiget limitatione, nam ſæpe mulieres cùm ad ſcelus tegendum partum occultè effundunt, parum ſunt ſollicitæ de ſpirituali infantis ſalute, ſed hoc potiùs curant, vt partum à ſe quouis modo, & quam fieri poteſt occultiſſimè amoliantur. Vnde quoties tenellus & paucorum dierum infans expoſitus reperiretur, meo quidem iudicio neceſſariò ſub conditione baptizandus eſſet, quod etiam in Eboracenſi Concilio fuiſſe ſtatutum refert Baronius *tom.* 12. *Annal.* ſecus eſſet ſi infans reperiretur cum ſchedula Baptiſmi teſte, ita Tannerus. Vide etiam Præpoſitum *in* 3.*part.q.*66.*art.*9.*dub.*2. *n.*101. Layman, Coninch, & alios *vbi infra.*

Difficultas verò eſt, ſi tale teſtimonium non apponatur, ſed puer ex colore & ætate videretur infans natus ante menſem, an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus. Negatiuè reſpondet Sotus *in* 4. *diſt.*3. *quæſt. vnica, art.*9. Filliucius *tom.* 1.*tr.*2.*c.*6. *num.*149. Vaſquez, Ochagauia, & alij. Sed ego in tali caſu conſulerem infantem baptizandum eſſe ſub conditione, & ita docet Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tr.*5. *diffic.*7.*n.*4. vbi ſic ait. [Dize Soto que ſi ſe juzgaſſe por la edad que vn niño era de mas de vn mes, o veinte dias, no ſe atreueria a baptizarle. Mas yo en eſte caſo dixera que le baptizaran de baxo de condicion, pues no auia certidumbre que eſtaua baptizado, mayormente que en tan tierna edad muy mal ſe puede hechar de ver, ſi el niño era de vn mes, que nacen algunos tan grandes como ſon otros de vn mes.] Sic ille. Idem etiam cum Vaſquez *in* 3.*part. tom.* 3.*diſp.*146. *cap.*4. *n.*26. dicendum puto, ſi puer expoſitus eſſet inter infideles, etiamſi haberet chartam appoſitam teſtantem de Baptiſmo, nam in tali caſu puto eſſe baptizandum ſub conditione. Item puto cum Petro Ochagauia *de ſacram. tract. vnico de ſacram. baptiſm. qu.*11.*n.*8. ſi pueri inueniantur in nemore, de quibus dubitaretur, quibus eſſent parentibus nati an fidelibus, vel infidelibus; deberent enim ſub conditione baptizari, vt ſalutis æternæ amittendæ periculum vitaretur.

Non reticeam etiam hic apponere dubium, de quo olim interrogatus fui, an peccaret mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizaret ſub conditione; tunc multi affirmatiuè reſponderunt: ſed ego negatiuam ſententiam docui, & adduxi Ludouicum de San Iuan *in ſumma de ſacrament. baptiſmi, quæſt.*1. *art.*8. *dub.*2. *concl.*2. vbi ſic ait. [Pecado venial es bautizar conditionalmente al que conſta no eſtar bautizado, porque bantizar con condicion en caſo cierto es acto inutil, y contra el vſo de la Igleſia, que ſolo pone condicion en caſo dudoſo y digo que es venial, porque la materia de la injuria es leue.] Sic ille, & Villalobos *vbi ſuprà, n.*2.

An Confeſſarius approbatus pro viris, ſit eligibilis à fœminis virtute Bullæ Cruciatæ.

Resol. VII.

PRo ſententia affirmatiua & negatiua adduxi Doctores *in* 1.*part. tract.*11.*reſol.*9. & ibi vtramque ſententiam probabilem exiſtimaui, quam ita eſſe nouiſſimè docet etiam Philip. de la Cruz *in theſ. Eccleſ. tract.*1.§.20.*num.*1. vbi ſic ait. [Otra dificuldad mayor es la que ſe ſigue, y es, ſi por virtud de Iubileo, o bula, o priuilegio, pueden las mugeres elegir por confeſſor al que ſolo eſta aprobado para confeſſar tan ſolo hombres? Algunos Doctores dizen, que no, como tengo dicho, y aqui ſe pondra la opinion contraria, y cada vno elegira la que mas la pareciere. Pero lo contrario ſe puede tener tambien con Enriquez y refiere à Medina, y a Angelo, Coninch, Nuñez, Sanchez, Ledeſma y otros, y ſea la razon, que eſte tal verdaderamente eſta aprobado por el Ordinario. Lo otro que a qui ſe habla en materia fauorable: pero lo que tiene de mas probable la contraria, es que ella eſta pueſta en vſo, y eſta ſegunda no. No obſtante ſe puede tener vna y otra, por ſer ambas de tan graues Doctores.] Ita ille.

Nota etiam quod *vbi ſuprà, in reſolut.* 12. aſſerui Regularem olim approbatum, & poſtea ſine cauſa reprobatum ab Ordinario, eſſe eligibilem virtute Bullæ Cru-

ciatæ,

UGR Biblioteca Universitaria

ciatæ, & præter Acoſtam ibi citatum, tenet etiam hanc ſententiam Trullench *in Bulla Cruciatæ, lib.*1. §.7. *cap.*1. *dub.*7. *n.*17.

Sed incidenter ponam hîc pulchrum dubium, an Religioſus à Prælato ſuo non præſentatus poſſit ab Ordinario approbari, & de eius licentia confeſſiones ſecularium audire, & virtute Bullæ eligi. Rodriquez 1.*to.q.*60. *art.* 3. exiſtimat approbationem eſſe inualidam, & per conſequens non poſſe eligi; quia Regularibus ius commune medio Prælatorum conſenſu communicat ſua priuilegia: quod colligit ex conſtitutione Iulij III. *dub. ſup. citat.* Probabilis tamen mihi eſt pars affirmans, nam reperiuntur omnia requiſita, ſcilicet approbatio, & iuriſdictio; quæ duo à Trident. requiruntur. Ad conſtitutionem Iulij iam reſponſum eſt ſup. ſolùm intelligi quoad iuriſdictionem & facultates ſuorum priuilegiorum: hæc enim ſine conſenſu Prælatorum ipſis non communicantur. Et hæc omnia docet Trullench. *vbi ſuprà, dub.*6.*n.*8.

An compenſatio in foro conſcientiæ ſit valida, etiam ſi adſint creditores anteriores.

Reſol. VIII.

AFfirmatiuam ſententiam Comitoli, Homoboni, & Fernandez adduxi *in part.*3.*tract.*5.*reſol.*10. & quia cognoui hanc opinionem cum gaudio à viris doctis fuiſſe receptam, quia caſus quotidianus eſt, ideo in eorum gratiam adducam alium Doctorem hanc ſententiam docentem, & is eſt Samuel Lublinus Profeſſor ſacræ Theologiæ in ſtudio Cracouienſi, ex almo ordine Prædicatorum, *in ſummula caſuum conſcientiæ, ver. pecunia, n.*17. vbi ſic ait: *Detur caſus, Henricus eſt in bonis nonnullis ſui debitoris mortui, cui tredecim nummos aureos crediderat, ſed ſi velit iure experiri, cauſa cadet Henricus, quia ſuum nomen teſtibus, & ſyngrapha caret, eius eſt is ſolus conſcius. Hæres demortui ad Henricum ſcribit, vt quantum eſt eius nomen, tantundem ſumat de bonis defuncti. At multi ſunt creditores, qui de bonis defuncti volunt ſibi ſolui. Quare iis apud iudicem Eccleſiaſticum obnixè agentibus, edixit iudex vt qui aliquam rem, quæ in peculio mortui debitoris erat, poſſidet, aut à quopiam poſſideri ſcit, cogatur denunciare ſub pœna excommunicationis. Quærit modo Henricus, num compenſationis nomine poſſit retineri de bonis defuncti quantum ei crediderat, & num de iure res quas habet in manibus indicare iudici teneatur. Quid putas diceres? ſatisfit. Eſt Henricus compenſandus, nec de reliquis creditoribus, quibus mortui debitoris nondum ſunt bona addicta, debet eſſe ſollicitus, dummodo Henricus non poſſideat iure depoſiti, nam depoſitum non admittit compenſationem, & dummodo eius creditum ſit certum. Reſpondet Henricus certum ſuum eſſe creditum, quamuis actionis, & probationis ciuilis ſit expers, neque ſe nomine depoſiti quidquam mortui debitoris habere. Tunc ego infero. Igitur in compeuſationem ius tibi dicere potes, neque enim æquum eſſe videtur, te rem tuam amittere, cùm illam poſſis recuperare.* Ita ille; ſed ego aduersùs illum puto probabiliter etiam in depoſito dari compenſationem, vt *ſuprà* probatum eſt *in reſol.*1. contra Megalium.

An Regulares virtute Bullæ Cruciatæ, poßint abſolui extra Religionem à peccatis reſeruatis?

Reſol. IX.

NEgatiuam ſententiam docui *in parte prima, tract. de Bulla Cruciatæ, reſolut.*14. ſed ibi pro affirmatiua adduxi Ioann. de la Cruz, cui nunc addo Ægidium Trullench *in expoſit. Bull. Cruciat. lib.* 1. §.7. *cap.*1. *dub.*9. *per totum*, quia Summus Pontifex in Bulla concedit facultatem Regularibus ſumendi eam, & quando bulla poſt ſuſpenſionem omnium indulgentiarũ, gratiarum & facultatum excipit conceſſa ſuperioribus mendicantibus, iſta exceptio intelligitur reſpectu tantùm indulgentiarum, vt patet ex contextu, dum dicitur, *quod ad ſibi ſubditos*; & confirmatur, quia Commiſſarius abſolutè derogat priuilegiis huic expeditioni contrariis, & talia ſunt ſupradicta priuilegia Regularium nam multi Religioſi retardarentur ab acceptatione Bullæ. Ergo, &c. Deinde ſupradicta priuilegia Regularium poſt Bullæ promulgationem non ſunt ad inſtantiam Prælatorum per Papam reualidata, & poſt reualidationem à ſuperioribus ſubditis ſuis notificata, & per notificationem à ſubditis acceptata, quæ omnia ad horum obligationem requiruntur, ſecundùm opinionem probabilem Soti *lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 4. & Medinæ, quos affert Rodriquez *in Bull. Cruciat.* § 9. *num.* 24. quibus adde Becanum *in part.*2. *tract.*4.*cap.*6.*quæſt.*6.*num.*7. Ex quibus omnibus & multis aliis rationibus concludit Trullench *loco citato, num.* 16. Regulares licitè & validè abſque licentia Prælatorum. vigore Bullæ Cruciatæ, poſſe eligere pro libito quemcunque Confeſſarium ab Ordinario approbatum, qui eos poſſit abſoluere etiam à reſeruatis ſuis ſuperioribus & Papæ, ſicut alij ſeculares; caſu tamen, quo non conſtaret eorum priuilegia poſt Bullæ promulgationem eſſe reualidata, notificata & acceptata modo ſuprà explicato. Ita ille, qui reſpondet ad Breue Clement. VIII. aſſerendo ſolum Pontificem declarare ſuam intentionem pro Bullis ſcilicet, & indultis particularibus à ſe concedendis & conceſſis, non autem pro concedendis à ſuis ſucceſſoribus; proindéque ipſius ſucceſſores Bullam concedentes potuerunt Clementis intentioni & declarationi derogare, concedendo nimirum facultatem Regularibus Bullam accipiendi; & eius priuilegiis fruendi. Et hanc ſententiam probabilem putat P. Leone *de officio & poteſt, confeſſ. part.*2.*reſol.*11.*num.*54. licèt, me citato, dicat contrariam eſſe communem & probabiliorem.

At his non obſtantibus hanc ſententiam puto non eſſe probabilem, nec tutam in praxi, ſtante Bulla Vrbani VIII. innouantis conſtitutionem Clement. VIII. cuius tenorem ponam hîc per extenſum. *Innouatio conſtitutionis fel. rec. Clementis Papæ VIII. ſuper Bulla Cruciatæ, & Regularibus quoad ſacramentum Pœnitentiæ.* VRBANVS PAPA VIII. *ad perpetuam rei memoriam.* [In ſpecula militantis Eccleſiæ, nullo licèt meritorum ſuffragio, diuina diſpoſitione conſtituti, & attentè conſiderantes, ſacros Regularium Ordines tantas Eccleſiæ Dei vtilitates omni tempore attuliſſe; vt ad eas conſeruandas, & inſtaurandas Romani Pontif. prædeceſſores noſtri magnam iure optimo diligentiam ſemper adhibuerint: dignum, quin potiùs debitum reputamus, vt eorumdem Pontificum veſtigiis inhærentes, ad eas paſtoralis vigilantiæ partes iugiter intendamus, vt in eiſdem Ordinibus diſciplinæ regularis obſeruantia ſarta tecta conſeruetur, & ſi quæ illi obeſſe dignoſcuntur, opportunæ conſtitutionis miniſterio ſalubriter remoueantur. Aliàs ſiquidem fel. rec. Clementi Papæ VIII. prædeceſſori noſtro per Procuratorem generalem Ordinis Fratrum B. Mariæ de Monte Carmelo nuncupat. expoſito quòd cùm in Bulla Cruciatæ ſanctæ, & aliis priuilegiis ab Apoſtolica Sede concedi ſolitis detur facultas eligendi Confeſſarium idoneum, ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario, & Sedi Apoſtplicæ reſeruatis, Religioſi prædicti Ordinis, ſeu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præſumebant in detrimentum eorum regularis diſciplinæ. Quare idem Clemens prædeceſſor ſua perpetuò valitura conſtitutione declarauit facultatem & conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum prædictorum, quantùm ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium & abſoluendi à caſibus reſeruatis, non habere locum cum Fratribus & Sororibus Monialibus quorumcunque Ordinum & Congregationum cuiuſuis inſtituti, Mendicantium

dicantium

UGR Biblioteca Universitaria

dicantium & non Mendicantium, tam in Prouincia Hiſpaniæ, quam extra eam vbilibet conſtitutis, neque eis ſuffragari, ſed eiuſdem Clementis prædeceſſoris intentionis fuiſſe, quòd iidem fratres, & Moniales quantùm ad ſacramentum Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem, diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti eſſent, prout in dicti Clementis prædeceſſoris in ſimili forma Breuis deſuper, ſub die XXIII. Nouembris 1599. Pontificatus ſui anno octauo expeditis litteris, quarum tenores præſentibus pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Nihilominus, ſicut nobis, non ſine animi noſtri moleſtia, innotuit, nonnulli Ordinis fratrum Prædicatorum profeſſores prætextu Bullæ eiuſdem Sanctæ Cruciatæ, ac dictorum indultorum Confeſſarium huiuſmodi, qui eos, vt præfertur, abſoluat, eligere poſſe prætendant, & forſan eligant, etiam ad præſens, poſtquam litteræ noſtræ ſub die XIV. Iunij 1624. Pontificatus noſtri anno primo, ſuper facultate eiſdem Regularibus Confeſſarium ad effectum huiuſmodi eligendi, ad quinquennium tunc proximum conceſſa, emanatæ, pridem ab anno, & vltra expirauerunt, in maximum ſtatus, & obſeruantiæ regularis præiudicium. Nos præmiſſis quantum nobis ex alto conceditur, obuiare, ac felici tam eorundem fratrum Prædicatorum, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo Religioſorum, quàm omnium, quorumcumque aliorum cuiuſlibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti, etiam ſpeciali mentione, & nota digni vtriuſque ſexus tam Mendicantium, quàm non Mendicantium ſtatui, atque directioni, & aliorum Chriſti fidelium ſaluti conſulere volentes, præfatæque Clementis prædeceſſoris declarationi inhærentes, illámque tenore præſentium innouantes, ac quatenus opus ſit, ampliantes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Conceſſionem Sanctæ Cruciatæ, quæ reſpectu facultatis hujuſmodi, etiam laïcis & Clericis ſecularibus cuiuſcumque ſtatus, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignæ quoad caſus reſeruatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos, nonniſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo ſuffragatur, aliorúmque indultorum huiuſmodi, quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à prædictis caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum fratribus & Monialibus prædictis Fratrum prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum, & Congregationum, Societatíſque & inſtituti prædictorum Mendicantium & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutorum locum minimè habuiſſe, neque habere, nec illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, excepto dumtaxat illo quinquennio, quo litteræ noſtræ huiuſmodi, vt præfertur, durauerunt; ſiquidem die XIV. menſis Iunij 1629. proximè præteriti iam expirauerunt: ſed noſtræ intentionis fuiſſe, & eſſe, quòd iidem fratres, & Moniales quantùm ad ſacramenti Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ quoad ſibi reſeruata, ſubiecti ſint, earundem tenore præſentium perpetuo declaramus. Decernentes præſentes noſtras litteras de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis intentionis vitio, ſeu noſtræ, aut alio quocunque defectu à quoquam impugnari non poſſe. Sícque & non aliter, in omnibus & ſingulis præmiſſis per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, ac Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ac Cruciatæ Commiſſarios, & quoſuis alios, quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate interpretari ac iudicari debere; irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtant. præmiſſis. ac omnibus, & ſingulis illis, quæ in prædictis Clementis prædeceſſoris litteris conceſſa ſunt non obſtare cæteríſque contrariis quibuſcunque. Quibus omnibus, & ſingulis illorum omnium, & ſingulorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteríſque contrariis quibuſcunque. Vt autem præſentium tenor omnibus innoteſcat, volumus eas in valuis Baſilicæ Principis Apoſtorum & in acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris eſt, publicari, ipsáſque ſic publicatas, omnes, & ſingulos vbique exiſtentes ita afficere, ac ſi omnibus perſonaliter intimatæ eſſent, quódque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Iunij 1630. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.]

Igitur ex ſupradicta Bulla apertè apparet ſaltem dum viuit, viuat verò Neſtoreos annos, Sanctiſſimus Vrbanus VIII. non poſſe Regulares virtute Bullæ Cruciatæ eligere Confeſſarium extra Ordinem pro caſibus reſeruatis, vnde corruit opinio Trullench & aliorum.

An rebaptizans aliquem ſub conditione ſit irregularis, & an infans ab infidelibus captus ſit poſtea baptizandus ſub conditione?

RESOL. X.

PRobabiliter quo ad primum negatiuam ſententiam docui *in part. 3. tract. 4. reſol. 9.* & nunc iterum doceo cum Tannero *in 3. part. diſp. 4. q. 2. dub. 4. n. 120.* & Homobono de bonis *in conſult. caſ. conſc. vol. 1. part. 4. reſp. 153.* ſed non deſinam hic adnotare contrariam ſententiam, non ſolùm quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnam mortis impoſitam *in l. 2. C. ne ſanctum baptiſma iteretur,* docere Ioannem Præpoſitum *in 3 par. q. 66. art. 9. dub. 3. n. 103.* vbi ſic aſſerit: *Aduerte vt pœna mortis propter rebaptizationem incurratur, aliquos requirere vt baptiſma abſolutè iteretur quia pœnæ ſunt reſtringendæ: vnde cenſent eum qui rebaptizaret ſub conditione, etiam ſciens validitatem prioris Baptiſmi, non afficiendum extremo ſupplicio, quamuis grauiter peccaret. Sed verius videtur, quòd ſi in fraudem legis apponeret conditionem, ſciens priorem Baptiſmum fuiſſe validum, & illicitum rebaptiſmum, poſſit illa pœna affici, quia conditio non tantùm in ordine ad culpam, ſed etiam in ordine ad pœnam poteſt cenſeri his circumſtantiis tanquam non appoſita, cùm cenſeatur appoſita ſolùm ad vitandam pœnam, & de cætero actio exterior videatur exerceri animo hæretico, & ex morali iudicio, quòd Baptiſmus etiam ritè collatus poſſit repeti.* Ita ille. Sed quidquid ſit de hoc in foro externo, ego puto in foro interiori talem rebaptizantem ſub conditione non eſſe irregularem. Sed obiter ponam hîc pulchrũ dubium, de quo his diebus interrogatus fui, & hæc eſt facti ſpecies. Quidam in Rhutenia prouincia naſcitur, in qua eius regionis incolæ Chriſtianam Religionem profitentur. Triennis Turcarum incurſibus capitur, vt ipſi teſtantur, apud eos vti Turca educatur, creſcit, viuit. Iterum à Hieroſolymitanis Equitibus ad triremes mancipatur, annis pluribus vt mancipium Turca viuit ſua lege, ſeruit. Is tandem Chriſtianus fieri petit. Quæritur, an de ſuſcepto dubius teneatur ſub conditione baptizari.

Et prima facie negatiuè videtur reſpondendum, quia licèt quando adeſt dubium an quis baptizatus fuerit, ſit iterandus Baptiſmus ſub conditione, vt patet *in cap. de quibus, de baptiſ.* & docet T. Thomas *in 3. part. quæſt. 66. art. 9. ad 4.* Scotus *in 4. diſp. 6. quæſt. 8* Gabriel *quæſt. 2. art. 3. dub. vlt.* Paludanus *quæſt. 4. art. 1. poſt. 2. concl.* & Doctores *infrà* citandi; tamen hoc procedit, quando dubium

eſt

UGR Biblioteca Universitaria

eſt probabile , vt obſeruat Bizozerus *de Sacram.part.2.c.7.num.18.* Comitolus *lib.1.quæſt.1. num.2.* Zambranus *de caſibus tempore mort. cap.1. dub. 1. num.1.* Eſtius *in 4. ſent. diſt.4.§ 15.* Petrus à Sancto Ioſeph *de Sacram.part.2.diſp. 1.ſect.5.* Præpoſitus *in 3.part.quæſt.66.art.9.dub.2.num.99.* Vaſquez *in 3.part.tom.2.diſp.146.c.3. n.22.* Petrus Ochagauia *de Sacram.tract.vnico de ſacram.Baptiſmi, qu.11.n.5.* & alij communiter. Sed in noſtro caſu non adeſt dubium probabile de Baptiſmo non ſuſcepto , nam quis poteſt probabiliter opinari puerum natum inter Chriſtianos non eſſe baptizatum poſt tres annos ſuæ natiuitatis? Ergo, &c. Quod confirmatur ex doctrina Syluestri *ver.baptiſmus, 4. num.7.* Soti *in 4.diſt.3. quæſt. vnic.art.9.* Filliucij *tom.1. tract.2. cap.6. num.149.* Ioan. de la Cruz *in direct. part.2.de ſacram.Baptiſ.quæſt.1.dub.3. concl.2.* & aliorum aſſerentium quòd expoſiti inter Chriſtianos ſi ex ætate iudicentur nati ante menſem , cenſendi ſunt baptizati ; ergo quanto magis cenſendus eſt baptizatus iſte puer , qui in terra Chriſtianorum natus , tres annos habebat,quando fuit ab infidelibus captus; Igitur dicendum videtur ſupradicto conſulenti non eſſe adhibendum Baptiſmum cum conditione.

Neque his obſtat *cap. paruulos, de conſecrat. diſt. 4.* & D. Leo *in epiſt. 37.* vbi aſſeritur paruulos à parentibus ſubtractos , de quibus neſcitur an fuerint baptizati , baptizandos eſſe , ſi non inueniantur teſtes de eorum Baptiſmo. Nam reſpondeo cum Vaſquez *in 3. part. tom.3. diſp.66.art.9. diſp.146. cap.3.num.25.* Barboſa *in Collect. tom.1.lib.3.tit 42.cap.2.num 5.* & alij quòd canon citatus, & D. Leo loquuntur de illis , qui in parua ætate à Barbaris capti fuerunt , & certum non eſſet in ea baptizari à fidelibus parentibus conſueuiſſe. Sed in noſtro caſu ſcimus dictum paruulum fuiſſe captum in ea ætate , in qua omnino certum eſt fideles conſueuiſſe baptizare infantes, nam fuit captus ætatis ſuæ anno tertio. Ergo,&c. & ideo Coninch *de Sacram.quæſt.66.art.9.dub.1.num.97.* aſſerit , quòd ſi couſtaret tales infantes à Barbaris captos iuſto tempore à fidelibus educatos fuiſſe , omnino præſumendi eſſent eſſe baptizati. Ita ille. Sed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c.

His tamen non obſtantibus puto in ſupradicto caſu adhibendum eſſe Baptiſmum ſub conditione ; nam tota vis argumentationis pro parte negatiua ſuperiùs poſitæ conſiſtit in eo , quòd dictus infans fuit captus ab infidelibus in ea ætate , in qua moraliter impoſſibile videtur non fuiſſe baptizatum , ſed hæc veritas conſtat ex teſtibus infidelibus, qui hoc dicere potuerunt , vt poſtea talis à Chriſtianis captus non baptizaretur ; vel abſolutè dico non eſſe teſtes fide dignos : ergo non eſt eis credendum, nam quæ fides adhibenda eſt eis , qui fidem non habent? Quod à fortiori euidenter probatur ex doctrina Petri Ochagauiæ *de Sacram tract. vnico de ſacram. Baptiſmi, quæſt.11. num. 8.* & Vaſquez *loco cit. num.16.* Ioan. de la Cruz, & aliorum aſſerentium , quòd ſi infantes exponerentur inter infideles qui Baptiſmum execrantur, tunc etiam ſi ſecum haberent teſtimonium aſſeuerans eos eſſe baptizatos,eſſent ſaltem ſub conditione baptizandi, quia tale teſtimonium ſuſpectum eſſe poſſet; inde,ait Nugnus *in 3 part. tom.1. quæſt.66. art.9. concl.2.* ſi teſtis non ſit ita fide dignus, vel quia inimicus eſt, vel alia ratione, debet Baptiſmus iterari ſub conditione;ex quo aſſerit Coninch, Vaſquez , Ochauagia , *locis citatis* , Paludanus *in 4. diſt. 6. quæſt.4.art.1. poſt.1. concl.num.6. in fine*, Zambranus *de caſibus temp. mor. cap.1. dub.1. num.9.* Villalobos *in ſumma, tom.1.tract.5.diffic.7.n.4.* Suarez *tom.3.diſp.22.ſect.2.* Ledeſma *in ſumma, tom.1. de ſacram. Baptiſ. cap.5. diffic.2.* & alij communiter ad tollendam dubitandi rationem, quòd aliquis non ſit baptizatus , opus eſſe teſtificatione teſtis fide digni , qui aſſeueranter affirmet ſe eum baptizari vidiſſe. Si ergo teſtis non eſt fide dignus, etiamſi teſtificetur de ipſo Baptiſmo, non ſufficit, neque ei credendum eſt. Quanto magis credendum minimè eſt in caſu noſtro teſtibus infidelibus Baptiſmum execrantibus, qui non teſtantur de ipſo Baptiſmo , ſed tantùm de quodam facto, ex quo ſi verum eſſet, oriretur probabilitas ipſius Baptiſmi; Sed ego plus addo, quòd etiamſi dicti teſtes infideles aſſeuerarent ſupradictum infantem fuiſſe baptizatum , non eſſet eis credendum , & ita in ſpecie docet gloſſa celebris *in cap. cùm itaque, de conſecr. diſt.4.* quam ſequitur Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.34.n.8.* vbi aſſerunt dubitanti de ſuo Baptiſmo non eſſe iterum miniſtrandum , ſi vnius teſtis dicto conſtet collatum fuiſſe, niſi teſtis ſit infidelis , aut Iudæus ; quia tunc præſumitur teſtimonium ferre in iniuriam Baptiſmi , ſiue baptizandi , vt ſcilicet alter ſine Baptiſmo remaneret. Non ſunt igitur ſupradicti teſtes infideles fide digni , vt ex eorum teſtimonio , in caſu de quo controuertimus , non ſit Baptiſmus cum conditione adhibendus. Et ita ego ſentio, ſaluo ſemper meliori iudicio.

An rectè Confeſſarij imponant pœnitentias applicandas pro animabus Purgatorij.

Reſol. XI.

Hic caſus frequentiſſimus eſt , & paſſim hoc faciunt Confeſſarij. Sed ego pro negatiua ſententia *in 3. part.tr. 4. reſol. 54.* adduxi Ioannem Sancium , cui nunc addo Philippum de la Cruz *in theſauro Eccleſ.tract.2 §.6. n. 11.* vbi ſic ait. [Noten los Confeſſores con cuidado lo que al preſente a qui ſe dira , y preuengolo aſſi , por tener conocimiento de que quotidianamente caen en eſta falta y deſcuido, que quando confieſſan y imponen la tal penitencia , la dan , deziendo a los ſeglares , que rezen tantos rozarios , ayunen tantos dias , hagan dezir tantas miſſas , y otras diligencias ; A los Eccleſiaſticos, que rezen vno , o dos Noturnos de difuntos , o los Salmos Pœnitenciales con ſus preces , o ſin ella , o otra qualquiera oracion, y eſto por los animas que eſtan en Purgatorio padeciendo. Y verdaderamente hazen mal, porque el ſacroſanto ſacramento de la Penitencia fue inſtituido para remetir y perdonar la culpa y la pena del penitente , y para que ſatisfaga por el reato , a loqual ſe ordena la tal ſatisfacion , y aſſi ſera contra la naturaleza de aqueſte inſtituto el imponer la parte de la ſatisfacion al penitente , y que no le ſea de prouecho ſino a otros y qeerer que ſatisfaga por penas agenas quedando el tal obligado y cargado con las ſuyas propias , y aſſi digo, que imponerle al penitente quando ſe confieſſa deſte modo y manera las penitencias para que ſatisfaga por las animas , es no darle ninguna penitencia , y aſſi al penitente que deſta manera ſe le diere , aunque tenga obligacion a cumplir le que le mandan , y mas ya açetada, pena de pecado, y ſea graue la que le imponen, aſſi por pecados mortales no confeſſados o confeſſados , y aunque ſean veniales, con la comun ; y enſeñan Zerola, Sayro , Valencia , Coninch , Reginaldo , Rodriquez, Nauarro y otros infinitos que cita y ſigue Enriquez, a los quales ſe allega Bonacina ; con todo eſſo no tiene obligacion a aplicar la tal penitencia por las animas de Purgatorio. El fundamento es, porque la tal ſatisfacion fue dada imprudentemente , y el Confeſſor no tiene autoridad para imponer penitencias indiſcretas , y ſiendo la penitencia fuera de razon , no tiene el penitente obligacion a complirla , como enſeña la comun , y trata muy bien Villalobos. Eſta dotrina mas en particular reſuelue Vega y Pedraça , y entre algunos auiſos que da al Confeſſor; pone eſtos por eſſenciales , y refiere los que mas hazen al intento , y a la letra dize Pedraça , Algunos dan en penitencia , que no buelua a caer en tal culpa ; y otros , que ſi cayeren en ella , que ſean obligados a hazer tal coſa ; de loqual ſe ha de guardar mucho el Confeſſor , porque eſto es armar lazo al que va

ſuelto.

UGR Biblioteca Universitaria

ſuelto. Otros que rezen tal coſa por las almas del Purgatorio, y es deſcuido, porque la penitencia ſe da para ſatisfazer por ſi, y no por otro, &c. Laqual doctrina patrocina tambien el Dotor Iuan Sanchez con agudeza, y pareçe coſa dura, que deuiendo Pedro mil Ducados, y queriendo pagar los por ſi para que deſte modo, quede deſobligado y libre, ſe le premia a que aquella cantidad pague por. Antonio que los deue a Marcos, y que por eſſo el tal Pedro, queda con la carga y obligacion de pagar, aſſi al preſente deue vno pagar ſegun los pecados cometidos pena como de vn año enPurgatorio,debeſele aplicar penitencia ſaludable para que quede deſobligado. Llega el confeſſor, y mandale que ſatisfaga por otro, o por otros que eſtan en penas, y aſſi queda el tal penitente cargado con aquella obligacion, que a no ſatisfazer el por otro camino ſaliendo deſta vida con ella, es fuerça la pague en el Purgatorio. Eſta es injuſticia grande que ſe haze al penitente, y aſſi ſe aduitta y note, que ni miſſas, ni orationes, ni limoſna las aplique el Confeſſor quando confieſſa a alguno, y le quiere imponer la penitencia por las animas, ſino por el miſmo penitente ques es quien ha de ſatisfazer, como dize muy bien el Dotor Iuan Sanchez. Ita ille. Verùm pro affirmatiua ſententia in dicta reſol. adduxi Turrianum *tract. de pœnit. diſp.* 37. *dub.* 4. & quia Codex rarus eſt, ponam hîc per extenſum eius verba, ſic enim ait. *Recentiores aliqui auſi ſunt dicere hoc non eſſe licitum, & probant: quia opus illud eſt pars Sacramenti, & fructus eius eſt ipſi pœnitenti, qui recipit Sacramentum. Mihi placet primo, ſatisfactionem, vt habet effectum ex opere operato, non poſſe pro alio offerri, vel alteri applicari, quia effectus ſacramenti ex inſtitutione Chriſti datur recipienti ſacramentum. Secundò exiſtimo, ſatisfactionem, quæ reſpondet operi pœnali, ex opere operantis poſſe pro altero offerri, & alteri applicari, quia hæc non reſpondet ſoli recipienti ſacramentum, neque talis eſt inſtitutio, neque fundamentum ad dicendum eſſe talem inſtitutionem. Tertiò exiſtimo, opus pœnale poſſe imponi pœnitenti cum obligatione, vt ſatisfactionem ex opere operantis offerat pro anima purgatorij; nihil eſt enim quod hoc impediat. Ratio verò contrariæ opinionis ſolùm probat, effectum ex opere operato non poſſe pro alio offerri. Et hæc ſententia eſt in vſu apud doctiſſimos homines quos ego agnoſco. Dices, illud poteſt eſſe pars Sacramenti, ergo non poteſt pro altero offerri. Ratio eſt, illud opus, vt habet effectum vt partem Sacramenti, non poſſe pro altero offerri, bene tamen vt habet effectum ex opere operato. An verò contraria opinio recentiorum habeat probabilitatem, dicam in cenſura Theologiæ.* Ita Turrianus. Sed vtramque ſententiam probabilem eſſe ego exiſtimo.

An Laicus poſſit abſoluere morientem à cenſuris?

RESOL. XII.

PRo hac ſententia negantes Doctores adduxi *in* 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 133. ſed pro affirmatiua ſententia ibi adduxi etiam plures authores Cuidam Caſuiſtæ vnius ſummæ viſa eſt hæc opinio improbabilis, ſed immeritò, nam illam cum Auila *loco citato* in dicta reſol. probabilem eſſe cenſeo, & præter DD. citatos abſolutè tenet hanc ſententiam nouiſſimè Philippus de la Cruz *in theſ. Eccleſ. tr.* 1. §. 12. *nu.* 4. vbi ſic ait. [Noteſe tambien, que quando el penitente eſtando a la hora de la muerte, no puede confeſſar algun pecado, aun en general qualquiera ſacerdote le puede abſoluer de las cenſuras: y auſente el ſacerdote, eſto es no hauiendole, qualquiera, aunque ſea ſeglar: y lo tengo por comun. Rodriquez diçe lo puede hazer de prima tonſura, que en mi opinion todo es vno, eſto es que todos tienen igual potencia, como lo digno en el libro que intitulo, Norte de Confeſſores, y es dotrina de Syluestro, fray Pedro de Ledeſma, fray Ioan de la Cruz, y otros, loſquales dizen, que qualquiera fiel bautiſado aunque ſea lego, y aun herege, puede abſoluer de las cenſuras. Dizelo fray Ioan de la Cruz en dos palabras: *In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etſi ſit hæreticus, & præciſus abſoluit ab excommunicatione.* A algunos ha eſpanrado eſto, y no ſe porque, quẽ dotrina es comun: digolo aſſi, por hauermelo preguntado algunos, aquienes he ſatisfecho con razones, y autoridad, y aſſi baſte eſto acerca deſta materia.] Ita ille. Notandum eſt etiam hic obiter, poſſe Laïcum in articulo mortis, quando non adeſt ſacerdos, applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ. Ita ego alibi, & nouiſſimè Ægidius Trullench *in Expoſ. Bullæ Cruciatæ, lib.* 1. § 7. *c.* 2. *dub.* 19. *n.* 6. vbi citat Nauarrum & Reginaldum.

An Iudex poſſit iudicare ſecundùm opinionem probabilem, relicta probabiliori?

RESOL. XIII.

AFfirmatiuam ſententiam ego *in part.* 1. *tract.* 13. *reſol.* 3. cum multis DD. probabiliter aſſerui, in ciuilibus, quando diuerſitas opinionum verſatur circa ius, poſſe iudicem ſine vllo ſcrupulo peccati & reſtitutionis iudicare ſecundùm opinionem probabilem relicta probabiliori. Et hanc ſententiam, præter DD. *ibi* citatos, tenent nouiſſimè Caſtrus Palaus *tom.* 1. *diſp.* 2. *punct.* 11. *tit.* 7. Pharaonius *de ſacram. Pœnit. tract.* 1. *ſeſſ.* 3. *cap.* 6. Leone *de officio & poteſt. Confeſſ. part.* 1. *recollect.* 2. *n.* 177. & Lazarius *tract. de blaſphemia, q.* 13. *n.* 63.

Nota etiam quòd ſi ex parte facti probationes æquales ſunt, & ius æquè tibi & alteri fauet, integrum eſt iudici rem applicare cui maluerit. Ita probabiliter docet Ioannes Sancius *in ſelectis, diſp.* 44. *n.* 51. & Petrus Ledeſma *de matrim. q.* 45. *art.* 1. *dub.* 2. *ad* 3. Sed magis probabiliter in tali caſu dicendum eſt, iudicem debere ſi res diuiſibilis eſt diuidere, aut ſi diuidi non poteſt, partes componere. Ita Filliucius *tom.* 2. *tract.* 21. *cap.* 4. *n.* 144. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *diſp.* 2. *punct.* 10. *num.* 2. Coninch *de Sacram. diſp.* 34. *dub.* 10. *n.* 94. & alij penes ipſos.

Sed hîc incidenter ponam pulchrum dubium, an iudex in cauſis criminalibus teneatur ſequi opinionem probabilem in fauorem rei, non obſtante opinione probabiliori in fauorem fiſci, & accuſatoris. Hic caſus eſt multum practicabilis, & faxit Deus quòd circa illum multi non errent. Dico igitur licere iudici in tali caſu ſequi partem probabilem in fauorem rei. Ita Sayrus *in claui Regia, lib.* 1. *c.* 11. *num.* 13. & Salon. *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 63. *art.* 4 *contr.* 1. *concl.* 2. & Pharaonius *de ſacram. Pœnit. tr.* 1. *ſect.* 3. *caſ.* 8. ſed difficultas eſt an teneatur.

Ego affirmatiuam ſententiam teneo, quam docent Alphonſus de Leone *tract. de officio & poteſt. confeſſ. part.* 2. *recol.* 2. *n* 188. Merolla *in diſp. Theolog. tom.* 1. *diſp.* 3. *cap.* 4. *corollar.* 4. *n.* 181. Salas *in p.* 2. *D. Thomæ, tract.* 8. *diſp. vnica, ſect.* 12. *n.* 115. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *diſp.* 2. *punct.* 11. *n.* 4. & alij. Et ratio eſt, quia nemo condemnatus eſt ad pœnam, niſi pro certa cauſa, & in criminalibus ad condemnandum reum debent probationes eſſe luce meridiana clariores, vt habetur *in l. ſciant cuncti. C. de prob.* Sed quando fiſcus, vel accuſator tantùm probat probabilius, defenſione rei manente adhuc probabili, probationes iſtæ contra reum non ſunt luce meridiana clariores Ergo, &c.

Et hæc ſententia non ſolùm procedit quando opinio in fauorem rei eſt probabilis circa factum, vt tenent DD. citati, ſed quando etiam eſt probabilis circa ius, & ita tenet Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 1. *diffic.* 15. *num* 3. & 4. vbi ſic aſſerit. (Quando ambas opiniones ſon probables de parte del hecho (eſto es que el hecho ſe prueua de ambas partes) mas vna della es mas probable entonçes an las coſas ciuiles eſta obligado el Iuez a dar ſentencia por la parte que mejor probo, aſſi lo tienen todos, y es la razon, porque eſta obligado à juzgar ſegun los meritos del proceſſo. Mas en las coſas criminales puede ſeguir el juez la opinion menos probable en

en fauor del reo dexando lo mas probable; y a mi parece tiene obligacion preciſa a ello, por que aqui no es el derecho de las partes claro, ſino oſcuro. Item por que para condenar, deuen ſer las prouanças mas claras que la luz del medio dia ex *l. ſciant cuncti, C de probat.* y aqui no lo ſon, y ſeria coſa terible, que pudiendo dexar de condenar a vno à muerte, el Iuez le condenaſſe, loqual deue hazer a mas no poder.] Ita ille, qui poſtea licet doceat quòd iudex teneatur ſequi opinionem probabiliorem, quando verſatur circa ius, tamen ſtatim ſubdit. [Mas ha ſe de aduertir que en fauor del reo ha ſe de ſeguir la opinion menos probable,como queda dicho.] Vnde apparet, vt dixi ſecundùm Villalobos, iudicem ſequi debere opinionem probabilem circa ius in fauorem rei, licèt contraria ſit probabilior, & ita etiam docet Emanuel de Moure *opuſc.1. de enſal.& incantat. ſect.1.c.1.n.25.* vbi ſic ait. *Reus habens pro ſe opinionem probabilem, quamuis contra ſe probabiliorem, non niſi iniquè contra iuſtitiam commutatiuam damnabitur iuxta probabiliorem, non verò abſoluetur iuxta probabilem.* Sic ille.

Non deſinam tamen hîc adnotare Bonacinam *tom.2. de legib.diſp.2.q.5.punct 1.n.15.* contrarium docere, ita enim ait, *Ego non improbabiliter cenſeo eandem doctrinam applicari poſſe cauſis ciuilibus & criminalibus, ita vt in opinione æquè probabili ex parte iuris liberum ſit iudici ſequi quam maluerit opinionem. In opinione verò æquè probabili ex parte facti, iudicem poſſe partem pœnæ imponere, niſi aliter ferat conſuetudo, vel decreta.* Sic ille, quem ſequitur Alphonſus de Leone *in tract. de officio & poteſt. confeſſ. part.1. recoll.2. n.182.* quando diuerſitas opinionum verſatur circa ius.

Sed abſolutè ego exiſtimo non eſſe recedendum ab affirmatiua ſententia, quia gratis aſſerit Bonacina, eandem rationem militare in cauſis criminalibus ac in cauſis ciuilibus, nam,vt optimè obſeruat Martinez *in part.2. tom.1. q.19.art.6.dub.6.concl.3.*& alij,in moralibus alterius rationis eſt agere de vita, aut de bonis temporalibus. Verùm quia ſententiam Bonacinæ, quando opiniones verſantur circa ius,docet etiam Ioannes Sanctius *in ſelectis,diſp.44. n.52.* non audeo illam tanquam improbabilem refellere, nimis tamen durum videtur, cùm poſſit iudex abſoluere reum, ſtante opinione probabili in eius fauorem, velle illum ad mortem damnare. Verùm ſi,vt dictum eſt, opiniones verſentur circa factum, omnino contra Bonacinam aſſero iudicem non poſſe damnare reum ſecundùm opinionem probabiliorem, relicta opinione probabili in eius fauorem. Et ita docent Doctores citati.

An qui indignè in Paſchate ſumpſit Euchariſtiam, incurrat in excommunicationem latam ab Ordinario contra tranſgreſſores præcepti communionis?

RESOL. XIV.

QVidam Theologus affirmatiuam ſententiam docuit, ſed contrarium dicendum eſt per ea quæ adduxi *in part.3. tract.4. reſol.43.* vbi contra Nugnum & Syluium docui, ſumentem indignè Euchariſtiam in Paſchate ſatisfacere præcepto Eccleſiæ,& præter Doctores *ibi* citatos, tenent etiam hanc opinionem Vaſquez *in 3. part. tom.3. diſp.214.c.4.* cui etiam adde Petrum Ochagauiam *de Sacram. tract.2.de Euchariſt.q.15.n.6.* qui indiuidualiter reſpondet ad caſum huius reſolutionis, ſic enim ait. *Implet præceptum ſumendi Euchariſtiam in Paſchate, qui indignè & cum conſcientia peccati mortalis illam ſumit. Probatur*; nam *alia præcepta impleri poſſunt per actum continentem in ſe peccatum lethale, vt ille, qui die ieiunij nimis replet ſtomachum cibis in eo vnico prandio, quod licitum eſt ieiunantibus, poſſet quidem peccare lethaliter,& tamen ſine dubio ſatisfaceret præcepto ieiunij. Item is, qui in peccato mortali ſuſciperet ſacramentum Baptiſmi, ſatisfaceret præcepto diuino ſuſcipiendi Baptiſmum. Secundò probatur idem reſponſum ratione D. Thom.1.2. q.100.art.9. quia lex,quæ præcipit aliquem actum, præcipit ſubſtantiam eius; non verò modum,niſi modus ſit de eſſentia actus ſecundum ſe,vel prout cadit ſub lege (qua ratione attentio eſt de eſſentia orationis.) At verò ſuſcipere Euchariſtiam cum diſpenſatione debita, non eſt modus eſſentialis Sacramenti communionis; nam ſi quis indignè communicat, ſacramentaliter communicat. Vnde ad primum argumentum reſpondetur, dignum cultum,ſeu reuerentiam huius Sacramenti eſſe finem huius præcepti, non materiam eius. Ad ſecundum reſpondetur, illud verbum* reuerenter, *vel denotare reuerentiam extrinſecam, vel intrinſecam,quam petit hoc Sacramentum ex natura ſua, & iure diuino non humano. Inde ille qui cum reuerentia intrinſeca, ſine extrinſeca tamen communicaret, non violaret præceptum Eccleſiaſticum de ſuſcipienda Euchariſtia, ſed diuinum. Vnde qui indignè communicaret, non incurreret pœnas, vel cenſuras Eccleſiaſticas, quæ contra tranſgreſſores huius legis imponerentur, quia in rigore ſeruaret præceptum, & legem Eccleſiæ.* Ita ille,& ego.

An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantùm miniſtri iuſtitiæ, & non alij?

RESOL. XV.

OMnes in dictam irregularitatem incurrere docent communiter DD. & hæc opinio eſt probabilior & communior. Sed pro contraria ſententia ego ipſe *in part. mearum reſol.moral.tract.5. reſol.79.* adduxi Turrianum *de cenſ. lib.7. diſp.66.dub.3.*& quia ſcio hanc opinionem,vt liberatricem multorum ſcrupulorum, fuiſſe à multis viris doctis exceptam, nunc aſſero illam, præter Vaſquez & Turrianum, docere etiam Gaſparem Hurtado ex eadem Societate IESV *diſp.2.de irregul.diff.11.n.39.* Igitur ſecundùm ſuprad.DD.irregularitas ex homicidio non incurritur ob concurſum ad illud,niſi aut factum à miniſtro publico iuſtè,aut factum à perſona priuata iniuſtè; vnde qui vendunt,aut donant ligna ad viuos comburendos;& gladios,& funes,& alia inſtrumenta ad interficiendos delinquentes, nec confeſſarius ſecus conſulens pœnitentem, iudicem, & quemlibet alium in caſu particulari, vt concurrant,& citò ad interfectionem delinquentis,nec quiuis alius, qui acceleret mortem alicuius,incurrunt irregularitatem; & multa alia exempla inuenies apud me *in d.reſol.* & ratio horum omnium eſt:quia in iuribus, in quibus fit mentio irregularitatis ex defectu lenitatis, tantùm eſt ſermo de iudicibus & aliis officialibus concurrentibus ad occiſionem, aut mutilationem,vt publicis perſonis & miniſtris iuſtitiæ.Ergo dicta irregularitas non eſt extendenda ad alios. Perpetuò tene menti hanc doctrinam, amice lector, nam ex illa non paucos extricabis caſus,& celebra eius auctorem, qui fuit ſapientiſſ. Vaſquez, vt teſtantur Turrianus & Hurtado *loco citato*;& eodem P. Vaſquez aſſiſtente, hanc ſententiam publicè defendit in Collegio Complutenſi Societatis IESV vir doctiſſ. & amiciſſ. D. Franc. de la Riba, heu quondam noſter. Vnde non eſt audiendus Villalobos *tom.1. tr.21. diff.27. n.12.* vbi aſſerit. [el que emonesta al reo que llegue la cabeça al tronco donde le han de iuſticiar, o le dize que ſuba a prieſſa la eſcalera,o al verdugo que afile el cuchillo, todos eſtos ſon irregulares;] non inquam,eſt audiendus,quia ſupradicti non accelerant mortem, vt miniſtri iuſtitiæ, neque committunt peccatum, vt ſuppono; ergo. Vide, vt dixi meipſum *in cit. reſol.79. & 80.*

Quis habet caſus reſeruatos, & confeſſus vigore Bullæ fecit ſcienter confeſſionem inualidam, quæritur an poſſit poſtea à quolibet Confeſſario abſolui?

RESOL. XXVI.

PRo affirmatiua ſententia, quam probabilem putaui *in part.1. tract.11. reſol.1.*adduxi Comitolum,& alios. Sed hæc opinio diſplicuit cuidam viro docto immeritò

qui lem

quidem, & ideo tanquam probabilem iterum illam admitto, quam abſolutè tuetur nouiſſimè Ægidius Trullench *in Bull.Cruc.lib.1.§.7.c.2.dub.3.n.9.* vbi ſic ait. *Quæres, an qui fecit confeſſionem irritam & inualidam, in qua confeſſus eſt reſeruatos, & à Confeſſario abſolutus fuit ratione Bull. liber ſit à reſeruatis confeſſis, ita vt poſſit poſtea ea peccata cuilibet approbato confiteri. Reſpondeo affirmatiuè, quia directè & animo gaudendi hoc priuilegio, vt ſuppono ſe ſubiecit legitimo ſuperiori, qui potuit & voluit tollere reſeruationem. Secundò, quia à reſeruata Papæ cenſura poteſt abſolui ratione Bullæ extra confeſſionem; ergo non requiritur ad effectum tollendi reſeruationem virtute Bullæ, quod confeſſio fuerit valida, vel non. Et hæc omnia etiam procedunt, quando pœnitens habet animum & intentionem expreſſam confitendi & ſubiiciendi abſolutioni non ſolùm ea reſeruata, quorum recordatur, ſed etiam ea omnia ſi recordaretur, & confeſſarius abſolutè abſoluit expreſſè confeſſa, & ſub conditione oblita, tunc enim ab omnibus cenſetur abſolutus, & ſufficit poſtea illa peccata quando memoriæ occurrerint, cuilibet approbato confiteri.* Ita Trullench, cui adde inſignem Theologum Salmanticenſem Petrum Ochagauiam *de ſacram. tr.2. de confeſſ. ſacram. q.22. concl. 2. n.8.* vbi ſic aſſerit. *Si quis expreſſè confitentur omnes caſus reſeruatos Sacerdoti habenti ad id iuriſdictionem, vel conceſſam in gratiam ſui vel in gratiam pœnitentis, ſatisfacit omnino reſeruationi, etiamſi confeſſio ex aliquo capite nulla reddatur; vnde talia peccata poteſt poſtea cuilibet Confeſſario confiteri; quia reſeruatio ad id ordinatur, vt pœnitens deferat peccata propria Sacerdoti, & eius ſententiam audiat, & pœnitentiam impoſitam acceptet. Sed hoc totum contingit cùm confeſſio ex aliquo capite redditur nulla, vt ſupponimus; ergo tollitur omnino reſeruatio, Et hæc, concluſio etiam eſt vera, cùm abſolutio datur ratione poteſtatis delegatæ quia ſat. fit fini reſeruationis.* Hæc Ochagauia, qui citat Syluestrum *ver. confeſſio 1.q.19.* & D. Antoninum *part.3.tit.14.cap.19. §. 7.* Vnde immeritò, vt dixi, hanc opinionem quidam exiſtimauit improbabilem, eſt enim probabiliſſima, cùm pro ſe magnos Authores habeat, & validis ſit fulcita rationibus. Vnde probabiliter ego his diebus conſului, quemdam abſolutum à reſeruatis virtute Cruciatæ, qui poſtea cognouit confeſſionem illam fuiſſe nullam, & tunc Bullam non habebat, potuiſſe poſtea de illis abſolui à quocumque ſacerdote approbato, & ita mecum ſenſerunt etiam multi viri docti de hac re ab illo conſulti.

An poſſit abſolui ratione Bullæ toties quoties à caſibus Pontifici reſeruatis, ſi ſint occulti?

RESOL. XVII.

HÆc quæſtio erit multum plauſibilis Confeſſariis. Ego pro opinione negatiua *in part.1.tr.11.reſol.28.* adduxi Villalobos, Ledeſmam, Fernandez, quibus nunc addo Henriquez *lib.6.c.4.n.7* & Bannez *in 2.2.q.64.art.vlt.*

Sed *ibi* pro affirmatiua ſententia adduxi Sanchez, cui nunc addo Ægidium Trullench *in Bull.Cruciatæ, lib.1.§.7. c.2. dub 6.n.3.* *Quia*, ait ille, *reſtrictio illa ſemel in vita, & in articulo mortis, poſita eſt in Bulla quoad caſus publicos & non manifeſtos; Bulla enim ſolos caſus Pontifici reſeruatos excipit, ne liceat illos abſoluere toties quoties, at caſus occulti cùm non ſunt caſus Papæ reſeruati, ſed competunt Epiſcopis, non ex aliqua delegatione ſpeciali, vt exiſtimat Henriquez; ſed iure ordinario, tanquam perpetuò annexi dignitati Epiſcopali, neque exigitur induſtria perſonæ Epiſcopi, aliter enim ita eſſent perſonales, vt eos delegare non poſſet, quod eſt falſum; Ergo eis talis facultas competit iure ordinario & eo iure caſus Papales, ſi occulti ſint, cenſentur caſus Epiſcoporum reſeruati. Et confirmatur, quia etſi caſus Epiſcopales non deſinant eſſe tales per conceſſionem peculiarem factam ab Epiſcopo, at deſinerent eſſe ſi conſtitutione ſynodali concederetur Parochis, & ſolis illis reſeruati eſſent. Ergo ſimiliter & caſus Papales non deſinunt eſſe tales, eo quòd illos ſemel, aut iterum Pontifex concedat Epiſcopo, imò etſi ſemper eos concedat Epiſcopo ſpeciali, at deſinunt eſſe tales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuicumque Epiſcopo, vt factum fuit in Tridentino reſpectu caſuum Papalium occultorum. Cùm ergo Bulla concedat abſolutionem à reſeruatis Epiſcopo toties quoties, concedendum eſt per Bullam poſſe dari abſolutionem ab iis reſeruatis occultis toties quoties, vt pote qui per decretum Tridentini iam non ſunt Papales, ſed Epiſcopales. Et tandem probatur, quia reſeruatio vt odioſa eſt limitanda, quando verba talem limitationem patiuntur. Sed illa reſtrictio poteſt alligari ſoli abſolutioni caſuum prædictorum, qui publici ſunt: ergo ſolùm reſpectu eorum negabitur per Bullam facultas repetendi in eodem anno abſolutiones toties quoties oportuerit.* Hæc omnia Trullench *loco citato*, & hanc opinionem probabiliſſimam eſſe, & tutam in praxi, ſentiunt multi viri docti Societatis IESV, & noſtræ Religionis, de hac re à me conſulti.

An qui eligit aliquam ex commutationibus, & aliis renunciauerit, poſſit redire ad prius votum, vel ad aliam commutationem?

RESOL. XVIII.

DE hac quæſtione egimus *in part.2.tract.16.reſol.6.* & pro parte negatiua nouiſſimè ſtat Ægidius Trullẽch, *in expoſ.Bul. Cruc.lib.1.§.7.c.3.dub.14.n.10.* qui citat Sanchez, quia per nouam electionem cenſetur de nouo vouiſſe, & ideo vt ad prius votum, vel ad aliam materiam ſubrogatam poſſit redire, requiritur noua commutatio. Verùm contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, quam tenet Villalobos *in ſum.tom.1.tr.27.clauſ.9.n.34.* vbi ſic ait. [Aunque ſe aya comutado el voto, y dexar la comutacion. Mas dize Sanchez que ſi renuncio la comutacion y ſe boluio al primero voto, no puede vſar ya de la comutacion, porque ya de nueuo ſe obligo à Dios, por aquel acto. Mas a mi pareceme eſta opinion dura pues no haze nueuo voto y anſi que podra cumplir lo vno, y lo otro,] Ita ille. Eſt igitur vtraque ſententia ſatis probabilis.

An pueri tempore quo ſunt capaces recipiendi ſacramentum Pœnitentiæ, ſint etiam capaces recipiendi Euchariſtiam?

RESOL. XIX.

NEgatiuam ſententiam ego docui *in part.3. tract.6. reſol.70.* cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Præpoſitum *in 3.part.q 80. art.11 dub.2.num.58.* Ludouicum de San. Iuan *in luce Sacerdotum q.7.de Euchar. art.11. dub.1.concl.1.* Graffium *in deciſ. aur. part.1.lib.2. c.38. n.15.* Scortiam *de ſacrif. Miſſæ, lib.4. cap.29. num.5.* Cordubam *in ſum. quæſt.60. ver.11.* Bonacinam *de ſacram. diſput.4. quæſt.7. punct.2. num.3.* & alios penes ipſos Sed ibi pro contraria opinione, quam probabilem exiſtimaui, adduxi Ioannem Sancium; verùm aduerſus illum acriter inſurgit nouiſſimè Ioan. Merlinus Societ. IESV, *tract. de frequent. Euchar. dict.1. cap.1. & ſeq.*

Et his non obſtantibus opinionem Sancij tenet ex eadem Societ. IESV, vt ibi notaui, Caſtrus Palaus *in opere morali tom.1.tract.3.diſp.1.punct.24.§.2.n.7.* cui nunc addo Philippum de la Cruz *in Theſaur. Eccleſ. tr.1. §.11. num.3.* vbi docent ad lucrandum Iubilæum pueros qui poſſunt confiteri, eſſe etiam ad ſacramentum Euchariſtiæ admittendos; ſic ait, [Eſta es dotrina de ſan Antonin. *3.part. tit. 14. cap.12. § 4. & 5.* y Paludano *in 4. diſt.12. q.1. num.25.* que ſe comprehende en eſtas breues palabras. *Et dicitur annus diſcretionis, non pubertatis, qui ſunt anni nubiles in fœmina 12. & 14. in maſculo, ſed poſtquam eſt doli capax, cùm ſcilicet poteſt mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de confeſſione, & per conſequens de communione, quæ ſimul dantur quia ex quo poteſt peccare, debet remedium confeſſionis & communionis adhiberi,*

y aſſi

UGR Biblioteca Universitaria

y aſſi eſto Doctores enſeñan que ygualmente el que tiene vſo de razon, tiene obligacion a la confeſſion y a la communion, laqual dotrina mas que ningun dotor la trahe y defiende con grande agudeza Iuan Sanchez, en quien toda eſta diſputa ſe puede ver, laqual concluye con eſta palebras. *Cuilibet puero ſtatim ac peccare nouerit diſtinguendo inter bonum & malum, miniſtrari debet Euchariſtia, licet ſexto, aut ſeptimo anno; nam præceptum de annua confeſſione, & ſuſcipienda Euchariſtia eodem tempore obligat fideles, ſtatim verò ac quis ſcit peccare, obligatur præcepto confeſſionis annuæ*, guidandoſe por eſta dotrina los confeſſores, pueden amoneſtar que comulguen a los tales para ganar las indulgencias.] Ita ille. Sed ne diſcedas à prima opinione, tanquam communiori & probabiliori.

An in Iubilæo extra tempus Quadrageſimæ poſſit quis comedere lacticinia ſine Bulla Cruciatæ?

RESOL. XX.

PRo affirmatiua ſententia, quæ nimis laxa immeritò aliquibus viſa eſt *in part. 1. tract. 9. reſol. 6.* adduxi aliquos Doctores, quibus nunc addo Philippum de la Crux *in Theſ. Eccleſ. tract. 1. §. 10. n. 9.* vbi ſic ait. [Si los Iubilæos vienen en quareſma ſe puede ayunar y cumplir comiendo hueuos, y coſas de leche teniendo bula: no porque lo pida el Iubileo, ſino por ſer quareſma, y entra año viuiendo aunque no la tengan comiendo los dichos manjares, cumplen con los tales ayunos.] Sic ille. Nec poteſt conſuetudo in contrarium adduci, quia talis conſuetudo neſcio an ſit ſcienter & ſponte inducta, ſed ob frequentes Bullas, quas ferè omnes capiunt, puto viros ſimpliciores per errorem ſe obligare: & in Sicilia & in Hiſpania talis conſuetudo neſcio quo pacto poſſit probari, eo quòd abhinc quinquaginta annis maior pars populorum, quæ ſola poſſet & deberet conſuetudinem introducere ex priuilegio Bullæ comedit oua & lacticinia. Ergo circa hoc nullus vſus allegari poteſt, qui introduxerit conſuetudinem per modum præcepti, cum nullus fuerit vſus huius abſtinentiæ.

Adde quòd in tali caſu non ſufficeret vſus & conſuetudo, niſi hæc facta fuiſſent animo ſe obligandi, ſunt enim hæc duo valde diuerſa, nam poteſt intendi per ſe vſus & conſuetudo, & non intendi animo ſe obligandi, ſed tantùm ex deuotione.

Et cùm hæc res ſit valde dubia, an videlicet in tali conſuetudine ſi extaret, fuerit animus & intentio totius populi ſe obligandi ad talem abſtinentiam lacticiniorum, ſequitur inclinandum eſſe in eam partem, vt conſuetudo potius ſit deuotionis & honeſtatis, quàm obligationis, quia in dubio nemo præſumitur velle ſe obligare, & melior eſt conditio poſſidentis. Et ita hæc omnia præter Vaſquez, Sancium, Suarez, à me alibi citatos, tenet & docet nouiſſimè Ægidius Trullench *in Bull. Cruciatæ, lib. 1. §. 4. dub. 3. num. 4.*

Vtrùm ad contrahendam affinitatem neceſſe ſit non ſolùm virum, ſed etiam fœminam ſeminare?

RESOL. XXI.

PLauſibilis erit lectoribus hæc reſolutio. Dico igitur quòd in tali caſu communiter aſſerunt DD. ſufficere tantùm ſemen viri, Ita Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 14. diffic. 11. n. 8.* Comitolus *in reſponſ. mor. lib. 1. q. 30. n. 2.* & Doctores quos citat & ſequitur Sanchez *de matr. tom. 2. l. 7. diſp. 64. n. 21.* & ego adduxi *in 3. part. tr. 5. reſol. 19.* Et ratio eſt, quia copula ſine emiſſione ſeminis fœminæ eſt copula perfecta, & ſufficiens ad generationem; ergo per illam contrahitur affinitas; quòd autem ad generationem ſufficiat ſolùm ſemen viri, tradit Ariſtoteles *l. 2. de gener. c. 2.* Auicenna *l. 9. animal. c. 1.* & D. Thom. *in 3. part. q. 31. art. 5. ad 3.* quem ferè omnes Theologi ſequuntur, Roſella *ver. impedimentum 14. n. 8.* Tabiena *eodem ver. 4. q. 2. n. 3. in fine.* D. Antoninus *part. 3. tit. 1. c. 11. ante §. 1.* Sotus *in 4. diſt. 27. q. 1. art. 4.* Henriquez *lib. 11. c. 8. n. 8. in gloſſa litera N.* & alij. Vnde Ancharanus *in cap. fraternitati, de eo qui cognoſcit conſanguin. paulo poſt principium*, ait ad affinitatem non requiri ſemen fœminæ.

Sed his non obſtantibus, ego cum Sanchez *vbi ſuprà, n. 20. in fine, in dicta reſol.* putaui contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam nouiſſimè præter DD. quos *in d. reſol.* citaui, ex Theologis Societatis IESV tenet Gaſpar Hurtado *tract. de matr. diſp. 20. diffic. 1. n. 4.* vbi ſic ait. Ad affinitatem non ſufficit ſeminatio viri in matricem fœminæ, in qua eſt ſanguis menſtruus ad generationem paratus, ſed etiam requiritur ſeminatio fœminæ, vt indicatur *in can. lex diuinæ conſtitutionis 27. q. 2.* dum in eo requiritur ſanguinis (id eſt ſeminis) commixtio; quia Galenus docet, quòd etiam ſeminatio fœminæ eſt neceſſaria ad generationem. Et ſanè ſemen fœminæ non videtur ad aliud à natura inſtitutum. Sic ille. Tenet etiam hanc ſententiam ex Dominicanorum familia Lopez *in inſtruct. p. 2. c. 50.* Graffius *p. 1. l. 2. c. 80. num. 8.* & ex veteribus Innocentius, Archidiaconus Bellamera, Cardinalis Aſtenſis, Nicolaus de Orbellis, Gaeta & alij penes Sanchez *loc. cit.*

Et ideo non grauabor hic apponere verba Ioannis Præpoſiti *in addit. ad 3. part. D. Thomæ, quæſt. 5. de inſolubil. matrim. dub. 9. num. 79* ſic aſſerentis. Non eſt improbabile ad conſummationem matrimonij requiri etiam ſeminationem fœminæ. Primò, quia multorum eſt ſententia, quòd ſemen fœmineum per ſe etiam requiratur ad generationem, & quòd mater etiam per ſuum ſemen etiam actiuè concurrat ad generationem tanquam materiam. Secundò Benedictus Pontifex *in can. lex diuinæ conſtitutionis*, dicit oſculum non parere propinquitatem quòd nullam faciat ſanguinis commixtionem; ergo ad affinitatem (de qua *ibi* loquitur) iuxta illum requiritur commixtio ſeminis virilis, & fœminei, cùm non poſſit dici commixtio ſanguinis, ſi adſit ſolum ſemen virile. Ita Præpoſitus. Ex quibus rectè infert primò, quòd ſi viro ſeminante mulier non ſeminauerit, idque partibus conſtet, poſſint religionem ingredi, ſitque probabile, quòd per profeſſionem ſoluatur matrimonium, atque ideò pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. Infertur ſecundò, ſi vir in eadem circunſtantia mortua vxore aliam accipiat, cum qua conſummet matrimonium, non idcirco impeditur ſacros Ordines accipere, quia ex eo capite non erit bigamus, vt ſatis eſt probatum *in tr. de irregularitate*, qui, Deo dante, videbit lucem in 4. parte breui edenda. Igitur ex ſupradictis dicendum eſt affirmatiuam ſententiam circa præſentem quæſtionem probabilem & tutam eſſe in praxi, vt ipſimet aduerſarij fatentur, Sanchez, Villalobos, Comitolus: & clarè hanc opinionem præter DD. citatos, docet etiam D. Thomas *in 4. diſt. 4 quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 4. ad 2.* vbi ſic ait. *Vir & mulier efficiuntur vna caro per commixtionem ſeminum, vnde quantumcumque aliquis clauſtra pudoris frangat, niſi commixtio ſeminum ſequatur, non contrahitur affinitas.* Ita Sanctus Doctor, quod iiſdem verbis docet D. Bonauentura, etiam *in 4 ſent. diſt. 41. q. 1.* Vnde ex his ſequitur ſtante probabilitate huius opinionis, eum qui habuit copulam cum ſorore, v. g. vxoris, ſi illa non ſeminauit, nullam contraxiſſe affinitatem, & ideo poſſe ſine vlla diſpenſatione petere à ſua vxore debitum.

Et pro coronide huius reſolutionis non deſinam hic inquirere, an quando copula fornicaria eſt, iure naturali oriatur affinitas. Affirmatiuam ſententiam docet Hurtado *de matrim. diſp. 20. diffic. 2. num. 7.* Coninch *de Sacram. diſp. 32. dub.... num. 49.* quia etiam per dictam copulam fornicariam vir & fœmina fiunt vna caro, & vnus ſanguis, non minus quàm per coniugalem, vt patet ex D. Paulo *1. Cor 6.* dum ait, *Qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur, & erunt duo in carne vna.* Sed negatiuam ſenten-

UGR Biblioteca Universitaria

ſententiam tenet Sanchez *de matrimonio, tom. 2. diſp. 65. num. 9.* Pontius *de matrim. lib. 7. cap. 33. num. 4.* Henriquez *lib. 12. cap. 1. num. 2.* quia nulla ſunt nomina, quibus nominemus ſic affines ex fornicatione, deinde *in l. non facile §. affines, & §. ſciendum eſt ff. de gradibus affinitatis*, dicitur neque cognationem, neque affinitatem eſſe poſſe, niſi nuptiæ non interdictæ ſint. Ex qua ſententia, quam etiam tenet Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 14. diffic. 17. n. 10.* infertur, vt ipſe ait, [que el que ſiendo infiel conocio illicitamente a vna muger, ſe puede depues de baptizado caſar con ſu hermana, porque no nacio de alli afinidat, y aſſi no tiene impedimento. Y lo miſmo ſeria, ſi vn Chriſtiano trataſſe illicitamente con vna muger infiel, que podria deſpues caſarſe con vna hermana ſuya, que fueſſe Chriſtiana.] Sic ille. Vnde dicendum eſt vtramque ſententiam eſſe probabilem.

An per Bullam Cruciatæ ſuſpendantur altaria priuilegiata ſita in Eccleſiis Regularium?

Resol. XXII.

PRobabiliter cum Fernandez & Rodriquez affirmatiuam ſententiam docui *in part. 1. tract. 11. reſol. 86.* Sed nunc negatiuam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam nouiſſimè tuetur Ægidius Trullench *in expoſ. Bull. Cruc. lib. 1. quæſt. 9. cap. 3. dub. 4. n. 3.* vt colligitur ex ipſa Bulla. Nam Pontifex ſolum cenſetur ſuſpendere Indulgentias pro viuis conceſſas, quia ſolùm ſuſpendit eas reſpectu eius, cui reualidantur accepta Bulla, quod colligitur verbis illis reualidationis. *Inſuper in fauorem præſentis huius conceſſionis & Cruciatæ declaramus, vt quicumque ſummarium huiuſmodi Bullæ ſermone & idiomate vulgari conſcriptum acceperint, ij omnes fruantur, potiantur, & gaudeant omnibus gratiis, indulgentiis, Iubilæis, peccatorum remiſſionibus, ipſis tam per SS. Dominicum Noſtrum Greg. XIII. quam per alios Summos Pontifices, aut Sedem Apoſtolicam conceſſis, &c.* At reualidatio hæc reſpicit viuos, & non defunctos: nam viui non defuncti participare poſſunt omnia, quæ in reualidatione continentur, ergo Bulla ſuſpendit ſolùm indulgentias pro viuis conceſſas. Et poteſt roborari: quia vt docet Mart. Cartillo *in expoſ. Bull. defunct. part. 2. c. 9. in fin. Indulgentiæ conceſſæ animabus Purgatorij, non ſuſpenduntur per ſuſpenſiones generales, v. g. per promulgationem Iubilæi in anno ſancto. Sicque indulgentia plenaria in altari priuilegiato pro animabus Purgatorij conceſſa, eo anno ſuſpenſa non manet; nam ratio ob quam illo anno Pontifex indulgentias ſuſpendit, eſt, vt Chriſti fideles animo alacriori & promptiori feruentiorique deuotione Romam proficiſcantur ad indulgentias comparandas, & loca ſacra viſitanda; quæ ratio ceſſat reſpectu animarum Purgatorij, atque ita per generalem ſuſpenſionem non ſuſpenduntur indulgentiæ pro defunctis conceſſæ; niſi de ipſis expreſſa fiat mentio; ergo nec per Bullæ generalem ſuſpenſionem. Deinde, quia, vt patet ex verbis ſuſpenſionis Commiſſarij Bullæ ſuſpendere ſolum cenſetur ea per quæ tam pium opus impeditur, ibi,* Ne hoc adeò pium & ſanctum opus diſturbetur & impediatur per alias indulgentias, gratias & conceſſiones. *At per hanc non ſuſpenſionem hoc opus parum aut nihil impeditur, nam cùm hæc indulgentia ſolis defunctis proſit, viui, vt illis Bulla proſit, eodem modo accipere eam tenentur.* Sic ille, ſatis probabiliter, vt dixi.

An Bulla Cruciatæ ſuſpendat priuilegia mendicantium, ita vt non poſſint commutare & diſpenſare vota, abſoluere à reſeruatis, &c.

Resol. XXIII.

NEgatiuam ſententiam cum multis Doctoribus ſequutus ſum *in 1. part. tr. 11. reſol. 100.* Sed aduersùs hanc opinionem inſurgit Ægidius Trullench *in Bull. Cruc. l. 1. q. 9. c. 3. dub. 3. n. 8.* vbi ſic ait, *Tenenda eſt ſententia affirmans, nimirum talia priuilegia quoad ſæculares eſſe per Bullam ſuſpenſa, quod tamquam certum ſupponit Lopez c. 10. de Bulla p. 185. col. 2. Probatur, & ſimul deſtruitur fundamentum contrariæ ſententiæ, quia Bulla Cruciatæ expreſsè ſuſpendit priuilegia, facultates, &c. conceſſas, non ſolum ſingularibus perſonis, ſed etiam Eccleſiis quibuſcumque & Monaſteriis ac locis piis. Patet ex facultate ſuſpendendi, quam Pontifex in Bulla latina concedit Commiſſario illis verbis. Item prædicto Commiſſario datur facultas, vt ſuſpendere poſſit ſimiles, aut diſſimiles indulgentias, & facultates, &c. quibuſuis Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, piis locis. Vniuerſitatibus, Confraternitatibus & ſingularibus perſonis in Regnis, Inſulis, terris, locis & dominiis præfatis conceſſas, Et in Bulla Hiſpana* [Y no el dicho Commiſſario ſuſpendemos todos y qualeſquier indulgençias concedidas a todos y qualeſquier Ygleſias y monaſterios, &c. y ſeglares perſonas.] *Qua ſuffultus authoritate Commiſſarius generalis ſuſpendit omnes indulgentias & facultates quibuſuis Eccleſiis, Hoſpitalibus, & locis piis, & Vniuerſitatibus, Confraternitatibus, & ſingularibus perſonis conceſſas. Ergo conſtat euidenter non ſolum ſuſpendi per Bullam priuilegia perſonalia particularibus, ſed etiam priuilegia realia Eccleſiis, Monaſteriis, & aliis piis locis conceſſa. Sed ex iis priuilegiis quæ per Bullam conceduntur, tantum excipiuntur conceſſa Superioribus Mendicantium, quoad eorum fratres; ergo quoad ſæculares omnino ſuſpenſa remanebunt; nam particula* tantùm *expreſsè limitat illam exceptionem ſolùm extendi ad fratres, & minimè ad ſæculares. Nec valet, ſi dicas in Bulla ſuſpendi quidem priuilegia conceſſa Monaſteriis, non quidem Religioſis. Non, inquam, valet, primò quia vt docet Syluest.* Religio 8. num. 1. *Monaſterium ſignificat ipſos Religioſos. Vnde ſuſpenſis priuilegiis conceſſis Monaſteriis, ſuſpenduntur priuilegia conceſſa ſingularibus perſonis eorum. Secundò, quia Bulla expreſsè ſuſpendit priuilegia etiam particularibus perſonis conceſſa; ergo etiamſi Regularium priuilegia ipſis Monaſteriis, vel potiùs ipſis particularibus perſonis ſint conceſſa, per Bullam ſuſpenduntur; quare ſententiam Rodriguez non auderem admittere in praxi: alias enim quaſi actum eſſet de Bulla, & nihil prodeſſent illa verba addita à Papa,* quoad eorum fratres tantùm. Sic ille. Verùm his non obſtantibus non eſt recedendum à negatiua ſententia, quam in dictis reſol. docuimus & præter DD. quos *ibi* citaui, tenent hanc opinionem Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 27. clauſ. 12. num. 6. & 7.* vbi ſic aſſerit. [No ſuſpende la Bula ſi no es priuilegios perſonales que ſe conceden a las perſonas, a las quales ſe da facultad immediatamẽte, paraque gozen de las graçias concedidas a Cofradias, Monaſterios, Hoſpitales, y otros piadoſos lugares, que no los gozan ſino tienen la Bula, y con ella los pueden gozar, y no ha meneſter tomarla el Hoſpital, ſino las perſonas que han de gozar priuilegio. Mas no ſuſpende la Bula los priuilegios reales concedidos à las Religiones, que para eſſo era neceſſario declararlo expreſſamente como dize Henriquez, el qual dize que fueron deſte parecer muchos doctores conſultados en Salamanca el ana 76. Gallo, Medina, Bannez, el Padr. F. Gaſpar de Vzeda, y el P. Alcocer, y Nauarro.] Sic ille.

An ſi aliquis ſumat pro amico Bullam Cruciatæ, & ſcribat in ea eius nomen, poſſit talis eam non acceptare, ſed nomen ſuum tollere, & illam alteri applicare?

Resol. XXIV.

PRo affirmatiua ſententia *in part. 1. tr. 4. reſol. 95.* adduxi Villalobos, cui nunc addo Ægidium Trullench *in Bull. Cruc. lib. 1. §. 1. dub. 2. num. 6.* vbi ſic ait. *Si habens Bullam non eam ſibi acceptauit, ſeu applicauit, poteſt eam in aliam gratis, ſeu data ſtipe transferre, vel eam Commiſſarius recuperare. Ita Rodriguez, §. 12. num. 17. & Henriquez* lib. 7. cap. 8. num. 1. lit. B. & cap. 20. num. 5. lit. H.

UGR Biblioteca Universitaria

lit.H. *Vnde ſi iam acceperam Bullam, & parentes aut amici mittant ad me aliam, vel alias, quas nomine meo acceperant, licet tunc mihi has Bullas, quibus non indigeo, ſub ſtipe in alios transferre. Ratio eſt, quia quandiu non acceptaui, applicatio eſt in pendenti, atque ita licet eam in alium transferri etiam data ſtipe: talis enim cenſetur animus Pontificis & Regis, ſcilicet vt nemo ſit grauandus vt retineat niſi vnam Bullam ſibi opportunam, quare reliquas ſi aliis confert accepta ſtipe, reuera illis proderunt. Quod procedit, quamuis in Bulla ad me tranſmiſſa ſit nomen meum appoſitum: nam per nominis appoſitionem per errorem factam, ſine propria acceptatione Bulla non ſit mea, & adhuc manet in pendenti. Vnde poterit mutato nomine ante acceptationem in alium transferri. Nec mutare nomen ab alio ſcriptum eſt culpa, quia hoc potiùs eſt corrigere, ſiue emendare id quod ex ignorantia alterius factum eſt, vt docet Nauarr.* cap. 22. num. 62. in fin. *Et ratio eſt, quia iſtæ Bullæ non ſunt literæ Apoſtolicæ, ſed tranſumpta literarum Apoſtolicarum.* Ita ille. Vide etiam Rodriquez *in Bull.* §.12. *num.*17. & Henriquez *lib.*7. *cap.*8. *num.*1. *in gloſſ. lit.B. & cap.*20. *n.*5. *in gloſſ. lit.H.*

An ſufficiat ad lucrandas Indulgentias viſitare ex vno loco quinque altaria ſine motu corporali?

Resol. XXV.

HIc caſus frequenter poteſt accidere in praxi, & de illo ego egi *in* 1. *part. tract.* 11. *reſol.* 102. & pro parte negatiua adduxi Rodriquez, cui nunc addo Ægidium Trullench *in Bull. Cruc. lib.*1. §.6. *dub.*2. *num.*4. vbi ſic ait. *Henriquez ait, etiamſi expediens ſit vt altarium viſitatio fiat cum aliquali corporis, & ſitus motu, ſi commodè fieri poſſit, id tamen non requiritur neceſſariò, ſed ſatis eſt vt vno loco fixus preces fundat verſus quinque altaria. Quod etſi probabile ſit, tutius & verius exiſtimo requiri aliqualem corporis motum, quando commodè fieri poteſt; aliter enim in rigore non videtur quintuplex, ſed vnica viſitatio. Quando verò quis idem altare quinquies viſitat, exiſtimo non teneri loco dimoueri, ſed eodem loco fixum poſſe illud quinquies viſitare, dummodo qualibet viſitatione finita, ſaltem corpus & caput inclinet in ſignum diſtinctæ viſitationis.* Ita ille. Sed ego in dicta reſol. contrariam ſententiam docui cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Philippum de la Cruz *in Theſ. Eccleſ. tract.*1. *q.*19. *num.*5.

An nuptiæ prohibeantur à primis veſperis Sabbati ante primam Dominicam Aduentus?

Resol. XXVI.

PRo affirmatiua ſententia *in part.*3. *tract.*4. *reſol.* 202. adduxi Sanchez, cui nunc addo Barboſam *de officio Parochi, cap.*21. *n.*13. & Petrum Ochagauiam *de ſacram. tract.*3. *de impedim. matrim. quæſt.*41. *num.*3. vbi ſic ait. *Prænotandum eſt tempus feriarum Aduentus incipere à primis veſperis Sabbati ante Aduentum tunc enim communiter & quantum eſt de ſe Officium Aduentus ſolet incipere; tempus verò feriarum Quadrageſimæ, incipere à media nocte diei Cinerum, quia Officium Quadrageſimæ ſi in toto rigore perpendatur, tunc ſumit exordium. Quæ doctrina vera eſt, niſi alium modum incipiendi conſuetudo legitima obtinuerit: tunc enim conſuetudini fauendum eſt. Iſte autem modus numerandi initium temporis feriati, conformis videtur rationi, quia numerari debet iuxta leges Eccleſiæ, in qua tempus incipere dicitur ab eo puncto, in quo Officium Eccleſiaſticum proprium illius temporis incipit.* Ita ille.

Sed ego *in citata reſol.* pro contraria ſententia adduxi Baſilium Pontium, cui nunc addo Caualcanum *part.*2. *deciſ.*58. *num.*19. & alios *vbi infrà*, quia verba Concilij Trident. & alia antiqua decreta, licèt dicant ab Aduentu Domini non poſſe ſolenniter celebrari nuptias, at Concil. Rauennatenſe ſecundum ſub Clement. V. *cap.* expreſsè primam Dominicam Aduentus nominat. Sed prima Dominica Aduentus incipit à media nocte; ergo, &c. Ex quo decreto colligit Pontius, ea ratione intellecta ſemper fuiſſe antiquiora Eccleſiæ decreta, quæ ab Aduentu Domini nuptias prohibuerunt. Et hanc opinionem Pontij viſa eſt amplecti noſtra prima Synodus Panormitana anno 1615. ſub eminentiſſimo Domino meo Cardin. ab Auria, vbi *part.*2. *c.*7. *n.*23. ita aſſeritur: *Poſtremò meminerit à Dominica prima Aduentus vſque ad diem Epiphaniæ, & à feria 4. Ciner. vſque ad Octauam Paſchæ incluſiuè ſolennitates nuptiarum prohibitas eſſe.* In quibus verbis apertè apparet, quòd ſicuti prohibentur nuptiæ in Quadrageſima à fer. 4. Ciner. ita prohibentur in Aduentu à Dominica prima Aduentus, ſed feria 4. Ciner. incipit à media nocte, & non à veſperis feriæ 3. ita Dominicam primam Aduentus etiam à media nocte & non à veſperis Sabbati dicendum eſſe incipere. Et ideo hanc ſententiam præter Pontium & Caualcanum tenet etiam ex Societate Iesv Reginaldus *tom.*2. *lib.*31. *c.*25. *n.* 188. Filliucius *tom.*1. *tract.*10. *part.*2. *c.*9. *n.*268 Bonacina *de matr. q.*3. *punct.*14. *n.*4. vbi ſic ait: *Ex Tridentino vetitum eſt celebrare matrimonium à primo die Aduentus Domini vſque in diem Epiphaniæ, & à 4. feria Ciner. vſque ad Oct. Paſchæ incluſiuè, quod tempus incipit à media nocte præcedentis Dominicæ Aduentus, & à media nocte feriæ 4. Ciner. tunc enim incipit Aduentus & Quadrageſima ritu Romano.* Ita ille, qui, cum Filliucio pro hac ſententia citat Sanchez, ſed malè; nam contrariam ſententiam docet, vt *ſuprà* diximus.

An mulier vi compreſſa non teneatur clamare ad euitandam mortem, infamiam, &c. etiamſi adſit periculum conſentiendi in copulam carnalem?

Resol. XXVII.

NOn teneri mulierem in tali caſu clamare docuit Salas, quem adduxi *in* 3. *part. tract.*6. *reſol.*31. cui nunc addo Seraphinum Freytam *in nouis additionibus ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*19. *num.*26. vbi ſic ait. *Ex periculi permiſſione infertur fœminam per vim compreſſam non teneri clamare ad euitandam mortem, infamiam, aliúdve ſimile, tametſi exponat ſe periculo conſentiendi ſeu cooperandi libidini, vt bene reſoluit Salas, & conſtat ratione; etenim etſi fœmina in animo diſſentiat, ex naturæ tamen vi in tali opere non poteſt non adeſſe periculum conſentiendi, & cooperandi. Ergo aut nunquam ei id permittere debet, aut non obſtante eo periculo excuſanda erit.* Ita Freytas.

Sed ego *vbi ſuprà* contrariam ſententiam docui ex rationibus & DD. *ibi* adductis, quibus nunc addo Ioannem Sancium *in ſelectis, diſp.*10. *n.*17. qui tamen poſtea *num.*20. improbabiliter docet non eſſe negandam abſolutionem pœnitenti, qui mutuo dedit concubinæ centum aureos, quorum recuperationis ſpem amittit, ſi domo eam eiiciat. Sed hanc opinionem præter Freytam *loc. cit. n.*25. refellit etiam Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*2. *diſp.*3. *punct.*9. §.3. *num.*14. nam ſi ipſe Sancius non permittit periculum, vt viſum eſt, ad euitandam mortem, infamiam, &c. quomodo admittendum eſt ad euitandum damnum centum aureorum?

An legatum factum pro monachatu poſſit dari mulieribus vulgò dictis Bizocchè, *quæ cœlibem vitam in propria domo ſub voto emiſerunt?*

Resol. XXVIII.

HIc caſus frequenter accidit, & ego *in part.*1. *tract.*1. *reſolut.* 84. affirmatiuam ſententiam docui, quam poſtea à multis doctis Iuriſconſultis in praxi libenter

UGR Biblioteca Universitaria

admiſſam fuiſſe ſcio, & illam, me citato, docet etiam nouiſſimè Ioannes Maria Nouarius *in noua editione de elect. fori, ſect.1. q.66 n.16.* vbi ſic ait. *Hodie Tertiarias, quæ caſtam & cœlibem vitam ſub expreſſo voto in habitu traducunt, poſſe conſequi legatum relictum pro monachatu, non obſtante quod viuant in propriis domibus, vtique dicendum eſt, & ita teſtantur Riccius & Diana.* Sic ille.

An licita ſit petitio Fiſci inſtantis, vt aliqui rei indiciati tantùm ad torturam, condemnentur ad triremes, ſine aliquo termino defenſionis?

RESOL. XXIX.

PRo parte affirmatiua propoſitæ quæſtionis multa adduci poſſunt argumenta. Primò, quia datur in hoc caſu aliqualis defenſio, cùm reus ſciat ſe carceratum eſſe pro tali delicto, & citatus ad examinationem teſtium, quos aduersùs illum Fiſcus producit, ſcit eorum nomina. Ergo non damnatur omnino inauditus. Adde quòd in noſtro caſu cùm non damnentur rei ad pœnam ordinariam, ſed ad pœnam extraordinariam, videtur ſufficere, vt eis præbeatur aliqualis modus ſe defendendi, eo pacto quo diximus.

Secundò, Princeps ex iuſta cauſa poteſt tollere, ſeu vt meliùs dicatur, poteſt declarare ius naturale, vt in ſpecie docet Decius *in c. delicti. de excep. in 6.* Cabedo *part.2. deciſ.79 n.10.* & alij penes ipſum. Ergo ex iuſta cauſa poteſt declarare in noſtro caſu non eſſe adhibendam defenſionem propter frequentiam & atrocitatem delictorum.

Tertiò, hic modus procedendi non eſt nouiter introductus, ſed ex antiqua conſuetudine, vt apparet ex ſententiis, à Fiſco adductis.

Quartò, reis malæ famæ infertur tortura ſine defenſione. Ita multos allegans docet Gratianus Falconius *reg.468. num.3.* quia etiam *num.5.* cum multis aliis aſſerit poſſe reum torqueri ſine data copia indiciorum & defenſione, ſi ab ipſo non petatur, vt colligitur ex *l. vnius. §. fin. ff. de quæſtion.* ibi, *poſtulante reo*, & docet gloſſa fin. *in c.1. de accuſat. in 6.* Bertazzolius *l.2. conſilior.474. num.15.* & ideo Nauarrus *lib.5. conſilior. tit. de accuſat.8.* excuſauit quemdam Inquiſitorem, qui multos reos torqueri iuſſit non data eis copia indiciorum, neque aſſignato termino ad defenſionem, quia non petierunt ſibi dari. Igitur in noſtro caſu licitè Princeps ſupradictam doctrinam applicare poteſt, & condemnare reos modo quo *ſuprà*. Adde quòd in atrociſſimis denegatur propriè proceſſus, vt notat Bertazzolius *in addit. ad Bartazzolium patrem, conſil.30.* & Gracius Falconius *reg.268. num.4.* cum alijs, & defenſionem negandam eſſe inſignibus latronibus, diſturbatoribus, ſtratariis, &c. docet Monticellus *in praxi crimin. reg.14. num.14.* vbi citat Marſilium & alios.

Quintò, pro bono publico aliquando Princeps punit innocentes, & ideo valet ſtatutum, quòd conuicti teneantur dare in manibus Curiæ delinquentes coniunctos. Item quòd puniatur pro delictis ſuorum coniunctorum bannitorum patratis in territorio, vt obſeruat Barbarius *in c. cognoſcentes, de conſtitution. num.5.* Decius *conſil.63. num.3.* Caballus *in reſolut. crimin. cent.2. caſ.150.* Couarr. *lib.2. variar. cap.8.* & alij. Ergo etiam quòd Princeps in noſtro caſu damnaret aliquem innocentem ſine defenſione, non ei imputabitur ad culpam, quia hic modus procedendi introductus fuit pro bono publico, aliter delicta atrociſſima manerent impunita, cùm hodie tormentum torturæ non efficiat cum reis, vnde quaſi omnes torti & negatiuè è carceribus exeunt, ad vetera facinora redeuntes.

His tamen non obſtantibus, exiſtimo non eſſe recedendum à negatiua ſententia, pro qua firmanda.

Suppono primò, defenſionem competere reo de iure naturali & diuino, vt patet in *Clement. Paſtoralis, de re iudicata*; ibi, *de crimine graui delato.* Facultas defenſionis, quæ de iure naturali prouenit, adimi non valet, cùm illa tollere Imperatori non licuerit, quæ iuris naturalis exiſtunt. Et Prorex Feſtus *in Actis Apoſtol. cap.25.* ſic dixit. *Non eſt Romanis conſuetudo damnare aliquem hominem, priuſquam is, qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locúmque defendendi accipiat ad abluenda crimina, quæ ei obiiciuntur.* Vnde defenſionem eſſe de iure naturali teſtantur Theologi, vt Azorius *tom.2. lib.11. c.7.* Turrianus *in 2.2. D. Thom. tom.2. diſp.48. dub.4. n.1.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part.1. præcept.8. quæſt.3. art.1. dub.2. concl.2.* Ledeſma *in ſumma, tom.2. tract.8. c.22. diffic.4.* Sayrus *in claui Regia lib.12 c.8. n.21. & 25.* Petrus Nauarra *de reſtitut. l.2. c.3. n.182. & 197.* Miranda *de ordine iudiciario tom.2. quæſt.26. art.14. concl.1.* Villalobos *in ſumma, tom.2. tr.14. diffic.4. n.2.* Aragonius *in 2.2. D. Thom. q.67. art.2.* Zanardus *in director. Theol. part.3. cap.39. dub.3.* Non adduco Iuriſconſultos, quia hoc ſuppoſitum inter illos eſt commune. Sed omninò videantur Ludouicus Pegueras Doctor Hiſpanus, *in ſua praxi Crimin. c.12. §.6. n.2.*

Suppono ſecundò, cum ſupradictis Doctoribus, & cum illis, quos adduxit & ſequitur Farinac. *q.39. n.18.* quibus ego addo Caballum *tract. de omni genere homicidij, n.425.* Rudolphinum *tract. de abſoluta poteſt. Principis c.6. n.89.* Berart. *in ſpeculat. viſitation. c.17. n.84.* Cardoſum *in lib. de iudice & Aduocato, ver. defenſio, num.2. & ver. ſententia, n.34.* Barboſam *in collectan. tom.1. lib.2. tit.12. c.1. num.7.* Rouitum *in addit. ad pragm.1. de bonis ſpoliatorum, num.2.* & Spatharium *in praxi Canon. tract.10. part.2. c.12. num.1.* Principem etiam de ſuprema poteſtate non poſſe tollere defenſionem reis, quæ eſt illis debita de iure naturæ, in quo nullus Princeps poteſt diſpenſare: vnde ipſemet Summ. Pontifex *in c.1. de cauſa poſſeſſ. & proprietatis*, confitetur nihil ſe poſſe contra inauditam partem definire. Deinde, vt optimè obſeruat Aragon *loco cit. in 2.2. q.67. art.2.* auferre ab aliquo arma, quibus iuſtè ſe defendere poteſt, non ſolùm eſt contra charitatem, ſed etiam contra iuſtitiam. Conſtat autem reum, antequam ſit legitimè conuictus, iuſtè poſſe ſe defendere multis viis & rationibus. Et ſic qui non audiendo talia arma ab eo aufert, facit contra ius naturæ, non minus quàm qui enſem ſurriperet, quo ſolo poſſet quis ſe defendere à morte, & eo ſublato eſt occidendus: nihil enim refert armis, vel rationibus de ſalute dimicare. Ita Aragonius.

His igitur ſuppoſitis ſic argumentor: Defenſio competit reis (vt viſum eſt in primo ſuppoſito) de iure naturali & diuino: ſed Princeps etiam de abſoluta poteſtate (vt patet in ſecundo ſuppoſito) non poteſt tollere ea quæ ſunt de iure naturali & diuino. Ergo iniuſtè in noſtro caſu condemnat reos inauditos ſine defenſione.

Deinde ad improbandum ſupradictum modum iudicandi, multùm me mouet communis illa doctrina Iuriſconſultorum, quos affert & ſequitur Farinacius *q.39. n.45.* quibus ego addo Almontem Ciazzium *in diſcept. crimin. diſcept.32. num.27.* Balthaſarum Ameſcuam *tract. de poteſt. in ſe ipſum, lib.1. cap.19. n.15.* Pegueram *in praxi c.12. §.6. num..* Caballum *in reſol. criminal. cent.2. caſ.41.* nempe reo confeſſo & conuicto (ô rem miram, ſed veram & iuſtam!) etiamſi non petat, concedendam eſſe defenſionem, neque aliter poſſe condemnari. Igitur quanto magis non erit dicta defenſio deneganda reo, neque confeſſo, neque conuicto, ſed tantùm indiciato, vt eſt in caſu, de quo loquimur!

Adde quòd in nullo Regno eſt in vſu talis praxis iudicandi, & tamen in aliis Regnis neque adeſt modus procedendi ex abrupto ita ordinariè, & in omnibus caſibus, vt eſt in noſtro Regno, aduersùs quem modum procedendi, licèt in illo denegetur tantùm defenſio quoad torturam, inſurgit Rouitus *in addit. ad pragm.1. de bonis prodit. num.20.* & aliis, *& num.29.30. & 38. cum ſequent. Quid ergo ſupradicti Doctores clamarent, ſi ſcirent vltra prædictum modum procedendi, palatino modo ad torturam*

nunc

UGR Biblioteca Universitaria

nunc introductum eſſe in Regno alium modum condemnandi reos inauditos per ſententiam definitiuam?

Verùm quia noſtra ſententia magis firmabitur ex reſponſionibus ad argumenta contraria, ideo ad primum aſſero hoc eſſe ſtramineum argumentum, quia ſubſtantia defenſionis conſiſtit in ſcientia eorum, quæ teſtes dixerunt,& eſt textus expreſſus *in cap. qualiter,& quando,de accuſat. in* 6. ibi, *Et exponenda ſunt ei capitula,vt facultatem habeat ſe defendendi.* Vide vt Pontifex aſſerit, reum non habere facultatem ſe ipſum defendendi, niſi ſciat contenta in informationibus. Et quidem ſi reus iſta non ſciret, quo pacto ſe defendere poſſet demonſtrando falſitatem, contrarietatem teſtium, &c. formando negatiuas coarctatas,&c. Et ſi verum eſſet, quod dicitur in hoc argumento, tortura in Sicilia non daretur palatino modo ſine defenſionibus, vt omnes aſſerunt; quod datur, quia omnes rei, qui in Sicilia torquentur, ſciunt pro quo delicto ſunt carcerati,& ſciunt nomina teſtium aduersùs illos producta, & fuerunt citati & interrogati. Ergo non eſſet dicendum ſecundùm hoc argumentum, quòd torquerentur ſine defenſionibus. Sed hoc dicere eſt abſurdum,vt patet: erit ergo etiam abſurdum dicere, quòd rei non dicuntur condemnati ſine defenſione in caſu de quo loquimur. Ad confirmationem verò argumenti reſpondeo negando totum. Nam eadem ratio quæ militat in pœna ordinaria, militat in pœna extraordinaria,quia leges, vt viſum eſt, abſolutè decernunt non eſſe condemnandos reos inauditos,& non diſtinguunt quoad pœnam ordinariam, & quoad pœnam extraordinariam, & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, vt patet ex *l. de pretio, ff. de public. in rem act.*& per ea quæ adducit Surdus *conſil.* 51. *n.*7. Gamma *deciſ. Luſit.*105. *n.*2. Eſcobar *de ration. cap.*18. *n.*42. & alij communiter. Adde quòd argumentum de toto ad partem valet, ex *l. de tota,ff. de rei vendicat.* maximè, vt eſt in caſu noſtro,quando militat eadem ratio, vt obſeruat Menochius *conſil.*72. *num* 5. Surdus *conſil.*193. *num.*6.& alij. Si igitur defenſio competit reis, quando condemnantur pœna ordinaria, idem dicendum eſt, quando condemnantur pœna extraordinaria. Quod etiam probatur ex alia conſuetudine: nam Doctores communiter aſſerunt, non eſſe reos torquendos denegatis defenſionibus, hoc eſt, copia indiciorum. Ergo non eſt verum dicere,vt aduerſarij ſupponunt in argumento, quòd copia indiciorum non eſt danda, quando damnatur reus ad pœnam extraordinariam triremium, exilij, &c. ſed ad pœnam ordinariam mortis. Et ita hanc ſententiam tenet Leſſius *lib.*2.*cap.*29.*dub.*11. *num.*102. vbi ſic ait, *Ea quæ diximus de non condemnando reum non auditum ad mortem, videntur etiam habere locum in carcere, exilio, priuatione bonorum, officiorum, &c. Nam eædem ferè rationes accommodari poſſunt.* Ita ille, & Petrus Nauarra *lib.*2. *cap.*3. *num.*195. Sayrus *in claui Regia lib.*12. *cap.*8. *num.*16. & alij. Ex quibus ſatis remanet labefactatum argumentum contrariæ ſententiæ,quod ſolidiſſimum aduerſarij putabant.

Ad ſecundum argumentum reſpondeo cum Rudolphino *tract. de princip. poteſt. cap.*2. *num.*92. & aliis penes ipſum, quibus ego addo Villalobos *in ſumma, tom.*2. *tract.*14. *diffic.*4.*num.*6. Filliucium *tom.*2. *tract.*40. *cap.*6. *num.*176. Layman *lib.*3.*ſect.*5. *tract.*6.*c.*2.*num.*7. Leſſium *loco citato,n.*100. Zanardum *in direct. Theolog. part.*3.*c.*34. *dub.*3. & alios, quos ego ipſe adduxi *in* 3. *par. reſolutionum moralium tract.*5. *reſol* 98. quòd ex iuſta cauſa poteſt Princeps denegare defenſionem; tamen hoc procedit in aliquibus tantùm caſibus à Doctoribus particulariter expreſſis, vt quando delictum eſt notorium, quando timetur de populi tumultu, & aliis caſibus à dictis Doctoribus enumeratis,in quibus ſcit Princeps reis nullam competere, nec habere poſſe defenſionem. Extra quos caſus non dari aliam iuſtam cauſam diſpenſandi, tenet Rudolphinus *loc. cit.* Dauid à Mauden *in Decalog. diſc.*3.*præcept.* 8.*n.*4.*in fine.* Farinacius *q.*39.*n.*24. ſed in his caſibus neque directè, neque indirectè poſſunt includi caſus, per quos rei de quibus loquimur, condemnentur inauditi; ergo non poteſt dici quòd Princeps in noſtro caſu poteſt ex iuſta cauſa diſpenſare quoad defenſionem dictorum reorum.

Ad tertium argumentum reſpondeo, quòd in noſtro caſu non valet adducere conſuetudinem in contrarium: nam cùm ſatis probatum ſit defenſionem eſſe de iure naturali, conſuetudo nihil aduersùs illud præualere poteſt, vt docet Suarez *de legib. lib.*7. *cap.*6.*n.*4. Salas *de legib. tr.* 19. *ſect.*11.*n.*89. Molfeſius *in ſumma, tom.*1 *tract.*9.*cap.*11. *num.*41. Becanus *in part.*2.*tract.*3.*q.*6.*n.*2.& alij Theologi communiter,& in terminis vt aſſerunt terminantibus, ita reſpondet etiam Farinacius *q.*39.*n.*29. aſſerendo non valere conſuetudinem, per quam tollitur reo defenſio. Et nouiſſimè ita etiam tenet Piagius *tract. de conſuetud. q.*6. *n.*172. Nec valet dicere quod Leſſius *lib.*2.*cap.*29. *dub.*11. *n.*99. Filliucius *tom.*2. *tract.*40.*c.*6.*n.*176. & alij aſſerunt defenſionem non eſſe de iure naturali, ſed de iure gentium. Sed conſuetudo aduersùs ius gentium valet,ex *gloſſ. in l. ſi locus,ff. quemadmodum ſeruit. amit.* Ergo,&c. Nam reſpondeo, (quidquid ſit de probabilitate opinionis Leſſij, & aliorum) quòd conſuetudo neque poteſt tollere ea quæ ſunt de iure gentium, vt probat Azorius *tom.*2.*lib.*5. *c.*17.*q.*6. maximè, vt obſeruat Bonacina *de legib. diſput.*1. *quæſt.*1. *punct. vlt. n.*8. quando ius gentium procedit ex iure naturali,vt procedere in caſu noſtro fatentur Leſſius, Filliucius *loc. citat.* Vnde Salas *de legib. tract.*29. *reſp.*19. *ſect.*2. ſic ait. Licèt aliquod ius gentium poſſit conſuetudine abrogari, tamen moraliter id non contingit, quia deberent omnes gentes in tali conſuetudine concordare quod eſt moraliter impoſſibile, maximè cùm etiam iura gentium ſint valde conſentanea iuri naturali, & ideo oppoſitæ conſuetudines raræ eſſe poſſunt Ita Salas. Ex quibus manet ſolutum hoc tertium argumentum,in quo fiſcus nimis ſe fundabat.

Ad quartum argumentum aſſero primò, quòd ſupradicta doctrina communiter à Theologis & Iuriſperitis abſolutè reſellitur, vt videre eſt apud Pegueram *in praxi, cap.*12.*§.*6.*n.*3. Farinacium *q.*39.*n.*91. *&* 99. Aliqui verò ex Marſilio *in pract. §. nunc videndum,n.*13. diſtinguunt; vel reus eſt idiota & ſimplex, vel literatus,& ſagax. In primo caſu aſſerunt, etiamſi non petat, dandam eſſe copiam indiciorum. In ſecundo caſu verò negant. Et ita docet Didacus Cantera *in quæſtionib. criminalibus q.*9.*de Iudice,n.*3. & alij. Sed in noſtro caſu omnes rei ſunt idiotæ, & ſimplices;ergo,&c. Vel reſpondeo ſecundò,eſſe diſparem rationem inter illum caſum & noſtrum: nam in noſtro caſu reus abſolutè condemnatur per ſententiam ad pœnam ſubeundam ſine vlla defenſione, & non auditus: in illo verò caſu, de quo loquitur in argumento contrario, defenſio non tollitur,ſed differtur,vt notat Antonius de Nigris Neapolitan.*cap*-272.*n.*57. cùm reus tantùm torqueatur; vnde ei remanet ſpes non confitendi in tormento:& ſi confitetur poſt tormentum, datur ei terminus innocentiæ ad ſe defendendum, & ita dictam doctrinam procedere quoad torturam, non autem quoad condemnationem, rectè notat Pitigianus *in praxi Canonica, tit.*3. *cap.*7. *circa fin.* & Eliſæus Danza *de poteſt. ad modum belli, cap.*4. *n.*1. Vnde Nauarrus *in dicto conſil.*8.*de accuſat.* dixit quòd licèt communis opinio teneat dandam eſſe defenſionem ante torturam, nullus tamen videtur textus expreſſus in hoc, quod de condemnatione rei non eſt dicendum cùm omnia iura apertè clament non eſſe damnandum niſi auditum. Et ideò, vt dixi, non valet argumentum de tortura ad condemnationem, licèt communiter DD. aſſerant in vtroque caſu dandam eſſe reis defenſionem. Ad confirmationem verò argumenti dico opinionem Claudij Bertazzolij, & aliorum eſſe reprobatam, vt docet Caballus *in reſolutionum criminalium centur.* 2.*caſ.*41. & Farinacius *q.*39 *n.*41. cum aliis penes ipſos, Vnde in delictis atrociſſimis, etiam in hæreſi, conceditur

defenſio, & datur copia indiciorum, & quando delicta frequentia & atrociora, augetur pœna, priuilegiatur eorum modus procedendi, vel inuenitur alia via ad illa extirpanda: non autem tollitur defenſio, quæ reis competit de iure naturali, & quæ tolli non poteſt etiam, vt probatum eſt, de abſoluta Principis poteſtate. Ad doctrinam verò Monticelli, & aliorum negantium defenſionem inſignibus latronibus, &c. reſpondeo veram eſſe, quando ſupradicti ſunt notoriè tales, aliàs ſecus. Et ita limitat dictam ſententiam Farinacius *q.39.n.*109. Boſſius *tit. de iudiciis,n.*74. Et ſuprà ad ſecundum argumentum, ex mente etiam Theologorum, diximus Principem, quando delictum eſt notorium, poſſe defenſionem denegare.

Ad quintum argumentum, aſſero illa exempla non facere ad caſum noſtrum; nam, vt rectè obſeruat Farinacius *q.*23.*n.*139. in illis ſtatutis non apponitur pœna corporalis: & ſi apponeretur, eſſet iniuſta. Verùm in noſtro caſu rei damnantur ſine defenſione ad triremes. Vnde ſi inter illos eſſet aliquis innocens, ſubiret inauditus pœnam tam atrocem, vt Caballus *reſolutionum Criminalium cent.*1. *caſ.* 9. *num.*48. aſſerat quòd iſta pœna maior, aut grauior reperiri non poſſit.

Igitur ex omnibus ſupradictis ſatis firmata mihi videtur circa præſentem quæſtionem opinio negatiua. Vnde claudam hoc reſponſum cum verbis Medeæ, iuſſæ exulare à Creonte Rege ita cum illo loquentis, vt notat Bobadilla *in politica tom.*1.*lib.*2.*cap.*5.*num.*36. [Qualquier que manda alguna coſa ſin oyr la parte, aunque loque manda ſea iuſto, el eo lo mandar es injuſto.] Et ita ego ſentio, ſaluo ſemper, &c.

APPROBATIONES.

NOs infrà ſcripti ex commiſſione admodum Reuerendi Patris noſtri Generalis D. Matthæi Santomango accuratè recognouimus Additiones ad Reſolutiones Morales R. P. D. Antonini Dianæ Clerici Regularis, continentes alias viginti nouem Reſolutiones eiuſdem Authoris; in quibus cùm nihil ſit, quod ſanæ doctrinæ, vel morum regulæ aduerſetur, dignas iudicamus, vt typis mandentur. Romæ die 25. Februarij 1634.

Don Leonardvs Dvardvs Cler. Reg. Theol. & vtriuſque Iuris Doctor.
D. Pavlvs Maria Qvartvs Cler. Reg. Sacræ Theologiæ Profeſſor.

D. MATTHÆVS SANTOMANGVS
Præpoſitus Generalis Clericorum Regularium.

CVm hæ *Additiones Reſolutionum Moralium R. P. D. Antonini Dianæ*, iuxta præfixam aſſertionem PP. Theologorum, quibus id commiſimus, approbatæ fuerint, vt typis mandentur, quoad nos ſpectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præſentes has manu propria ſubſcripſimus & noſtro ſolito ſigillo firmauimus. Dat. Neapoli die 10. Februarij 1634.

D. Franciscvs Bacilis Secretarius.

INDEX

INDEX RERVM OMNIVM NOTABILIVM, QVÆ IN III. RESOLVTIONVM PARTE CONTINENTVR.

A

Abbas, Abbatiſſa.

ABBATES an poſſint conſecrare calices, altaria, campanas,& benedicere lapides, & alia vaſa eccleſiaſtica, non ſolum ad vſum ſuarum Eccleſiarum, ſed etiam alienarum, tractat. 2. reſol. 15. pag.29.

Et an poſſint ſe ingerere in benedictionibus, in quibus vnctio requiritur, ibid verſ. *quoad conſecrationem*;& hæc concluſio an etiam procedat reſpectu Abbatum Regularium, qui gaudent ampliſſimis priuilegiis, verſ. *dubitatum vero.*

Et an pariter gaudeant iſto priuilegio aliæ Religiones, quæ gaudent priuilegio communicationis,verſ. *notandum tamen eſt.*

Abbates Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis an poſſint concedere literas dimiſſorias, tract.2. reſol.95. p.55

Abbatiſſa an licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſoluatur, etiamſi Monaſterium ſit opulentum, tract.2. reſol.97. ibid.

Abbatiſſa an poſſit eligi Monialis vidua, tract.2, reſ.99. p 59

Abortus.

Abortum an liceat procurare ad euitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis, tract.5. reſol 11. p.167

Dummodo fœtus non ſit animatus, ibid. verſ. *ab his.*

Abortus poſt fœtus animationem an ſit permiſſus,quando mater in aliqua infirmitate laboraret, & nullum aliud remedium ſit, licèt indirectè, & per accidens ex illo ſequatur mors fœtus, tract.5. reſol.11.verſ. *notandum eſt hîc.* ibid.

Sed quid quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt, & fœtus etiam periret, an inquam in tali caſu liceat prædicta medicamenta præbere, ibid. verſ. *negatiuè reſpondent.*

Sed quid ſi proles eſt animata an erit illicitum præbere matri medicamentum directè curatiuum cum notabili periculo prolis, ſi certum erat, vel valde probabile prolem ſine illo viuam edendam, verſ. *notandum eſt.*

Abſolutio.

Abſolutio caſuum reſeruatorum ab aliquo obtenta tempore Iubilæi habente animum lucrandi Iubilæum, ſi poſtea illud non lucratur, an remaneat firma, ita vt pœnitens non reincidat in caſus ſemel remiſſos, tract. 2. reſol.44. verſ. *& confirmatur.*

Abſolutio an ſit danda moribundo, qui nutibus tantum quærit abſolutionem à Confeſſario. Vide *moribundus.*

Abſolutio an ſit concedenda moribundo, qui non audit, nec poteſt loqui, ſed tantum pugno pectus ſuum pulſat ſuſpirans oculos in cœlum tollit, vel reſpicit aliquam imaginem, hoc vidente Sacerdote, vel aliis teſtificantibus. Vide *moribundus.*

Abſolutio non eſt concedenda Sacerdoti, qui ſano corpore nihil de mortis periculo ſuſpicans Miſſam inchoaſſet,& in fine introitus decidiſſet mortuus, licèt confeſſionem generalem feciſſet ad Deum coram miniſtro, & Eccleſia. Vide *Sacerdos.*

Abſolutio an ſit danda moribundo exhibenti ſigna ſupradicta, ſed dubitatur an proueniant ex contritione, an ex anguſtia. Vide *moribundus.*

Abſolutio an ſit à Confeſſario danda moribundo, qui in illius abſentia petiit confeſſionē, vel ſigna pœnitentiæ fecit, aliquo hoc teſtante. Vide *moribundus.* vbi etiam habebis quot teſtes debeant hoc teſtari confeſſario.

Abſolutio an ſit danda illi, quem paulò ante in periculo mortis Confeſſarius audierat, & non abſoluerat, ſi poſtea ſuperueniens adhuc eum inuenit viuum, ſed ſenſibus deſtitutum, tract. . . reſol.6. p.68

Abſolutio à Sacerdote impartienda an ſit moribundo ſenſibus deſtituto, ſi teſtes de ſignis eius contritionis non coram infirmo teſtimonium ferant, ſi poſtea Sacerdos præſente infirmo vellet illi ſacramentalem abſolutionem præbere. Vide *Confeſſarius*

Abſolutio an poſſit à Confeſſario concedi moribundo ſenſibus deſtituto, qui non petiit confeſſionem, nec vllum ſignum contritionis edidit. Vide *moribundus*, vbi etiam quid ſi moribundus bene vixerit.

Abſolutio potius eſt concedenda in fauorem pœnitentis, quàm deneganda in reuerentiam Sacramenti. Vide *Confeſſarius.*

Abſolutio an ſit deneganda pœnitenti, qui non vult acceptare pœnitentiam ſibi à Confeſſario iniunctam. Vide *pœnitens.*

Abſolutio à cenſuris,& caſibus reſeruatis in articulo mortis, ſeu periculo, poteſt dari à quolibet Sacerdote, & qui comprehendantur hoc caſu ſub nomine Sacerdotis, & quid ſi eſſet præſens Parochus, & quando dicatur periculoſa infirmitas. Vide *pœnitens.*

Abſolutio an licitè poſſit concedi ei, qui habet peccata reſeruata, cum onere, vt ea ſola poſtea ſuperiori confiteatur, tract.4.reſol 58. p.88

Abſolutio, & alia Sacramenta an poſſint licitè recipi à miniſtro malo, ſed parato miniſtrare. Vide *pœnitens.*

Abſolutio à pœnitente obtenta bona fide à peccatis tantum, & non à cenſuris etiam reſeruatis, à quibus ipſe

eſt

UGR Biblioteca Universitaria

eſt innodatus, an ſit valida, tract.4. reſol.78. p.95

Et quid ſi Confeſſarius ſciat peccata habere annexam excommunicationem, & hoc non obſtante ex malitia abſoluat, ibid. verſ. *& omnia.*

Abſolutio an ſit deneganda pœnitenti à Confeſſario, qui euidenter ſcit, quod pœnitens commiſit tale peccatum, & de eo non ſit confeſſus. tract.4. reſol.105. p.105

Abſolutio an ſit valida ſi pœnitens bona fide ſua peccata aperuit, ſed Confeſſarius quandoque dormiebat, dum ille confitebatur, an verò talis confeſſio tanquam nulla ſit reiteranda. Vide *Confeſſio.*

Abſolutio à pœnitente obtenta à Confeſſario cum falſa licentia Ordinarij an ſit nulla. tractatu 4. reſolut.122. p.109

Abſolutio obtenta à pœnitente, qui ſcit Confeſſarium eſſe priuatum iuriſdictione, quod ipſe Confeſſarius ignorat, an ſit valida, ibid. verſ. *hinc.*

Abſolutio data à Confeſſario, qui non recordatur ſtatum pœnitentis, an ſit valida, tract.4. reſol.123. verſ. *ſed cùm.* ibid.

Abſolutio an ſit danda illi, qui ſine cauſa præberet Confeſſario ſua peccata ſcripta, & de illis illo præſente ſe accuſaret, tract.4. reſol.127. p.111

Abſolutio ab excommunicatione an poſſit à laïco validè dari moribundo, ita vt defunctus ſit ſepeliendus in loco ſacro, tract.4. reſol.133. p.112

Abſolutio à quocumque Confeſſario approbato abſque licentia Inquiſitoris an poſſit dari illi, qui vi & metu, fraude, vel dolo, aut alio quocumque caſu inter infideles exterius fidem negauit, ſed corde illam retinuit, ſi poſtea rediit ad Chriſtianos, tanquam non comprehenſo in Bulla Cœnæ. Vide *hæreticus.*

Abſolutio eſt danda à Confeſſario blaſphemanti hæreticaliter abſque licentia Inquiſitoris, ſi bene ſentiat de fide. Vide *hæreticus.*

Abſolutio obtenta virtute Iubilæi à caſibus reſeruatis, & excommunicatione ab eo qui habebat animum lucrandi illud, ſi poſtea illud non lucratur, an annulletur, ſeu infringatur reſpectu reſeruatorum, & excommunicationis, tract.4. reſol.145. verſ. *notandum.* p.117

Abſolutio à caſibus reſeruatis, & à cenſuris tempore Iubilæi non poteſt dari à Confeſſario ſub ea conditione, vt pœnitens lucretur Iubilæum, tract.4. reſol.145. verſ. *aduertant.* ibid.

Abſolutionem alicuius excommunicationis ab Epiſcopo reſeruatæ Summo Pontifici, an poſſit, hoc obſtante, Metropolitanus largiri in caſibus ſibi permiſſis, tract.4. reſol.158. p.122

Abſolutio cenſurarum poteſt fieri extra Sacramentum confeſſionis, tract.5. reſol.25. verſ. *& idem dicendum.* p.172

Abſolutio à Confeſſario an ſit deneganda habenti conſuetudinem iurandi ex inaduertentia, tract.5. reſol.6?. verſ. *ex his deduxit.* p.185

Abſolutio eſt inualida excommunicatione non ablata, & quid in caſu neceſſitatis. tract.5. reſol.68. verſ. *reſpondent communiter.* & verſ. *igitur pro praxi.* p.187

Abſolutio ab excommunicatione per metum extorta eſt nulla, idem de reuocatione cenſuræ ante diem, vel conditionem, ſub qua promulgata eſt, tract.5. reſol.118. p.206

Abſolutio an ſit deneganda volenti reſtituere per partes, ſi habet poteſtatem reſtituendi totum, tract.6. reſolut.5. p.209

Acolythus.

Acolythus, qui ſolenniter cereum fert in peccato mortali, an peccet mortaliter, tract.4. reſol.196. p.133

Actus.

Actus, qui eſt cauſa omiſſionis culpabilis, an ſit peccatum diſtinctum ab ipſa omiſſione, tract.6. reſol.8. p.210

Actus, qui fiunt ab operante poſt propoſitum omittendi præceptum, an dicatur cauſa omiſſionis præcepti, & conſequenter ſint peccata, ibid. verſ. *ſed hic.*

Actus conditionalis quando verſatur circa res prohibitas ſolo iure poſitiuo, an excuſet à peccato mortali, & quid quando verſatur circa ea, quæ ſunt iure naturali prohibita, tract.6. reſol.47. verſ. *notandum eſt.* p.219

Adultera.

Adultera etiam infimæ ſortis, & nupta nobili viro, cui ſupponit filium alterius pro ſucceſſione maioratus, omiſſis filiis legitimis non debet ſe prodere, etſi ſciat profuturum, nec tenetur reuelare hoc filio ſpurio, nec filius tenetur credere, ad quid autem teneatur, tract.5. reſol.30. verſ. *ex his adultera.* p.174

Adultera quæ ipſo iure amittit dotem legitimè accuſata de adulterio, ſi falſis teſtibus ſe defendit, non tenetur ad dotem reddendam, ſed ad expenſas viro ſoluendas. tract.6. reſol.35. verſ. *ſecundò.* p.219

Adulterium.

Adulterium occultum commiſſum ab vxore an poſſit eſſe in cauſa, vt maritus ſecluſo ſcandalo in foro conſcientiæ valeat vxorem dimittere, tract.4 reſolut.257. p.150

Et quid ſi vterque coniux ſit reus adulterij, an poſſit fieri huiuſmodi diuortium, & an interſit ſi vnus priori loco commiſit adulterium, aut ſæpius altero, quod vnius ſit publicum, & alterius occultum, & lateat coniugem, & an ſi poſt diuortium factum alter innocens committat adulterium, an teneatur alterum coniugem emendatum iterum ad thorum admittere, & ad inſtantiam alterius compelli poſſit ad iſtud à iudice, ibid. verſ. *notanda ſunt.*

Aduocatus.

Aduocatus an poſſit eſſe iudex in cauſa, cuius fuit patronus in foro conſcientiæ, altera parte inſcia, tract.5. reſolut.56. p.184

Affinitas.

Affinitas contracta ex copula fornicaria an impediat matrimonium contrahendum poſt Baptiſmum, tract.4. reſol.262. p.101

Affinitas an contrahatur, ſi quis extraordinariè polluat fœminam aliquam emittens ſemen poſt extractum membrum à vaſe naturali, quamuis poſtmodum caſu illabitur ſemen in naturale vas. tract.5. reſolut.19. verſ. *qui etiam.* p.169

Affinitati contrahendæ an neceſſe ſit non ſolum virum, ſed etiam fœminam ſeminare, in Addit. ſecund. reſo.21. p.255

Affinitas an contrahatur ſi ſemen alicuius viri ope Dæmonis deferatur in vterum fœmineum. tract.6. reſol.19. verſ. *nota etiam.* p.169

Alienatio.

Alienatio rei litigioſæ lite pendente facta in clericum, an poſſit reuocari à iudice ſæculari à poſſe clerici, & iudex ſæcularis in eum directò exequutionem facere contra clericum, tract.1. reſol.4. verſ. *ex his etiam.* p.2

Alienatio alicuius rei ſi in contractu ſit prohibita ſi res talis perueniat ad clericum, an executio poſſit fieri per iudicem ſæcularem in illa re ſpecialiter obligata à laïco, eſto quòd clericus illam poſſideat, tract.1. reſol.49. p.14

Appellatio.

Appellatio non admittitur à ſententia lata per Epiſcopum, per quam fuit deciſum in fauorem rei, quod gauderet immunitate eccleſiaſtica, tract.1. reſol.38. verſ. *notandum eſt.* p.11

Appellatio an concedatur Regulari ad Summum Pontificem, ſi omiſit appellationem ad Prouincialem, ſeu Generalem, tract.2. reſol.54. p.43

Appellatio an ſit licita, ſi ſententia lata ſit à iudice ſecundùm opinionem probabilem, vel quod magis eſt, ſecundùm probabiliorem, tract.5. reſol.104. p.201

Et

Et hoc procedat non ſolum in cauſis criminalibus, ſed etiam in ciuilibus, ibid. verſ. *ex quibus.*

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus factus Epiſcopus an poſſit vti pallio, quod conceditur Archiepiſcopis, tract.6. reſol.37. p.221

Archiepiſcopus extra ſuam prouinciam an poſſit vti pallio, etiam de licentia ordinarij illius diœceſis, ibidem, verſ. *adde quod.*

Archiepiſcopus ſi ſemel habuit pallium vnius archiepiſcopatus ſi ab illo ad alium transferatur, iterúmque redeat ad priorem, indiget nouo pallio, & primum non ſufficiet, ibidem, verſ. *notandum eſt*, vbi etiam, quid ſi perdat pallium acceptum à Summo Pontifice, vel aliquo caſu comburatur, an poterit abſque illo ſuo pontificalia munera exercere.

Aſpicere.

Aſpicere coitum beſtiarum, ſeu verenda eorum turpiter commota an ſit licitum, tract.5. reſol. 88. p.195

Et quid de coitu, & verendis aliorum, ibidem: vbi quid ſi ex propoſito, & quid ſi per transſennam. ibid.

Attritio.

Attritio cognita an ſufficiat ad ſuſcipiendum ſacramentum Baptiſmi, tract.4. reſol.13. p.74

Attritio ſola in homine iuſto, an ſit ſufficiens ad remiſſionem peccatorum venialium extra ſacramentum Pœnitentiæ, tract.4. reſol.117. p.108

Sed vltra remiſſionem venialium extra, vel intra Sacramentum requiritur etiam propoſitum in poſterum vitandi illa, ibidem, verſ. *notandum eſt.*

Et hoc propoſitum an ſufficiat eſſe implicitum, quod contineatur virtualiter in deteſtatione peccati, tract.4. reſol.119. ibid.

Audire.

Audire detrahentem aliorum crimina an peccetur mortaliter, tract.5. reſol.35. p.176

Et non repellendo, an quandoque peccet mortaliter, ibidem, verſ. *communiter.*

Auocatio.

Auocatio cauſarum ſpiritualium ad tribunalia laïcorum, an poſſit fieri abſque incurſu cenſuræ Bullæ Cœnæ, ſi cauſæ auocentur ab aliis iudicibus Eccleſiaſticis vltra iudices Sedis Apoſtolicæ, tract.1. reſol.55. p.15

Auriga.

Aurigæ, ſeu ſigitteri vulgò nuncupati, deferentes meretricem de vno loco ad aliud, quam ſciunt illuc tendere ad peccandum, an excuſentur à peccato, tract.6. reſol.11. p.210. & tract.6. reſol.46. verſ. *vade.* p.223

Auxilium.

Auxilium præſtans furi furandi gratia aſcendenti ſcalam in tenendo eam, quam etſi nemo teneret, tamen aſcenderet, non tenetur ad reſtitutionem, idem ſi adiuuares aliquem in aſportando rem furtiuam, quam ſine tuo ſubſidio auferret, & furaretur, non teneris ad reſtitutionem, tract.5. reſol.47. verſ. *ſi furi.* p.180. & tract.5. reſol.84. verſ. *ex his.* p.194

B

Baptiſmus.

Baptiſmus pueris filiis infidelium à dominis poteſt dari inuitis eorum parentibus, ſed hoc an teneantur facere domini ſub onere peccati mortalis, tract.4. reſol.1. p.171

Baptiſmus producit cognationem ſpiritualem, quando patrinus tangit infantem baptizandum & in quo loco requiritur, vt baptizetur vt illam producat, & ille qui tangit infantem, debet interuenire vt patrinus, & non vt ſubſeruiens neceſſitati. Vide *cognatio.*

Et an producat cognationem prædictam ſi quis ex errore leuat filium Petri, exiſtimans ſe Pauli filium leuare, tract.4. reſol.16. p.97

Baptiſmus poſt partum vxoris ſtatim ob periculum mortis datus à marito infanti adſtantibus multis, qui hoc facere poterant, an priuet maritum iure petendi debitum ab vxore, tract.4. reſol.3. p.71

Et ſuper hoc impedimento quis poſſit diſpenſare, ibidem, verſ. *nota.*

Baptiſmus ſi in caſu neceſſitatis detur à laïco præſente diacono, an faciat, vt laïcus peccet mortaliter, tract.4. reſol.4. p.72

Vbi quid ſi præſente ſacerdote, & eo non renuente, ibid. verſ. *non deſinam.*

Et an incurrat in irregularitatem, verſ. *nota tamen.*

Baptiſmus vt conferatur an ſufficiat minima quantitas aquæ, ſcilicet vna, vel duæ guttæ, tract.4. reſol.6. p.72

Baptiſmus an poſſit conferri ex aqua ex ſale reſoluta vel ex gelu, vel ex niue, ibidem verſ. *quæritur ſecundò.*

Et an ex aqua diſtillante ex vite, vel aliqua arbore, ibidem, verſ. *quæritur tertiò.*

Et an ex aqua, quæ colligitur ex vaporibus denſatis, vel quæ ex ore ollæ euaporatur, aut ex parietibus, aut lapidibus hyemali tempore fluit, verſ. *notandum eſt.*

Baptiſmus vt validè conferatur, an requirat, vt ſimul, & ſemel parochus abluat, & pronuntiet formam Baptiſmi, an verò poſſit interuenire aliqua breuis mora, nempè vt vna oratio dominicalis poſſit recitari, tract.4. reſol.6. ibid.

Baptiſmus an licitè poſſit dari filiis hæreticorum, ſi ſub cura parentum probabiliter timeatur periculum perverſionis eorum, tract.4. reſol.7. p.73

Baptiſmus quàm primum debet infantibus conferri à parentibus, & hoc quàm primum, quomodo intelligendum eſt, & quid hic Panormi ſtante Synodo, tract.4. reſol.8. per totam. ibid.

Rebaptizantes ſcienter ſub conditione, an incurrant in irregularitatem, tract.4. reſol.9. ibid. & in Addit. ſecund. reſol.10. p.250

Baptizans Sacerdos in peccato mortali infantem in caſu neceſſitatis an peccet mortaliter, tract.4. reſol.10 p.74

Et quid ſi eſſet laïcus in peccato mortali exiſtens, qui baptizaret, an peccaret mortaliter, ibid. verſ. *ex his.*

Baptiſmus infanti in periculo mortis an poſſit dari à duobus, ſcilicet à muto abluente, & ab orbato manibus proferente formam Baptiſmi, tract.4. reſol.11. ibid.

Baptiſmus an ſit validus, ſi fuit collatus dormienti, qui illum ante ſomnum petierat, tract.4. reſol.12. ibid.

Baptiſmus vt ſuſcipiatur, an ſufficiat attritio cognita, an vero requiratur contritio, tract.4. reſol.13. ibid.

Baptiſmus quorum peccatorum remiſſionem operatur recedente fictione, tract.4. reſol.14. p.75

Baptiſmus non operatur remiſſionem peccati fictionis, ſed pœnitentia in ordine ad claues Eccleſiæ, & an ſola attritio ſine ſacramento Pœnitentiæ ſit ſufficiens ad remouendam fictionem. Vide *peccatum.*

Baptiſmus ſolus an habeat effectum recedente fictione, an verò omnia Sacramenta, tract.4. reſol.15. ibid.

in Baptiſmo conferendo, & in collatione aliorum ſacramentorum intentio peruerſa miniſtri an ſuppleatur à Deo, quoad gratiam ſaltem, licèt non quoad characterem, tract.4, reſol.17. ibid.

Baptiſmus priuatus quando confertur tempore neceſſitatis, an requirat adhibitionem patrini, & ex tali adhibitione an contrahatur cognatio ſpiritualis, tract 4. reſol.18. p.76

in Baptiſmo conferendo an patrinus catholicus poſſit aſſiſtere filiis hæreticorum, baptizante illos miniſtro hæretico in forma SS. Trinitatis, ibidem, verſ. *notandum eſt.*

Beneficiatus.

Beneficiatus an dicatur, qui habet coadiutoriam à Papa conceſſam, tract.1. reſol.62. p.46

Beneficiatus omittens horas canonicas, an liberetur à reſtitutione

UGR Biblioteca Universitaria

reſtitutione fructuum propter eleemoſynas largitas pauperibus, non tamen hoc intuitu, ſi tantumdem largitum fuiſſet, tract.6. reſol.57. p.228

Beneficium.

Beneficium iuriſpatronatus an poſſit obtineri à minore quatuordecim annorum, tract.6. reſol.64. p.230

Et an ſufficiat 14. annum eſſe cœptum, an verò debeat eſſe expletus, ibidem verſ. *notandum.*

Blaſphemia.

Blaſphemiæ plures in Deum prolatæ vnico actu, ſine morali interruptione vnum ſolum peccatum conſtituunt, & non plura, nec eſt opus in confeſſione explanare numerum blaſphemiarum, tract.4. reſol.163. verſ. *notandum.* p.123

Blaſphemiæ, & iuramenta falſa inaduertenter prolata, orta tamen ex praua conſuetudine, an ſint peccata mortalia, tract.5. reſol.62. p.185

Bulla.

Bulla Cœnæ Domini an tollat caſus Regni Galliarum, quos priuilegiatos appellant, tract.1. reſol.74. p.19

Bulla Cœnæ Domini an tollat priuilegium Regiæ Monarchiæ Regni Siciliæ, ibidem, verſ. *circa iudicium de Monarchia.*

Bulla Cœnæ Domini an reuocet priuilegia Mendicantium, Regularium, & Bullæ Cruciatæ. Vide *priuilegia.*

Bulla ſanctæ Cruciatæ dat priuilegium edendi carnes tempore prohibito ex licentia vtriuſque medici, quomodo hoc intelligendum, latè declaratur tract.5. reſol.70. p.188

C

Capitulum.

Capitulum Generale non poteſt derogare priuilegio conceſſo Prælatis Religionum eligendi confeſſarium extra religionem, niſi fuerit confirmatum à Summo Pontifice, tract.2. reſol 1. verſ. *non deſiſtam.* p.19

Capitulum Generale poteſt tollere à fratribus vſum priuilegiorum Apoſtolicorum. Vide *Generalis.*

Capitulum Generale an poſſit determinare quædam bona immobilia certæ domus alienanda eſſe tantùm à quinque Patribus eligendis per Capitulum dictæ domus, & alienatio facta virtute dicti decreti, an ſit valida, an verò inualida, tract.2. reſol.87. verſ. *Capitulum,* cum ſeq. p.52

Capitulum Generale cuiuſlibet Religionis non poteſt determinare aliquid contra ius commune, ibidem verſ. *reſpondeo.*

Cardinales.

Cardinales an & quando poſſint licitè abeſſe à Congregationibus, tract.2. reſol.6. p.24

Cardinalis ſeipſum percutiens, aut vulnerans, an incidat in excommunicationem canonis *ſi quis ſuadente,* tract.5. reſol.81. verſ. *notandum.* p.192

Caſus.

Caſus reſeruati à Prælatis Religionum an deſinant eſſe reſeruati, ſi ipſi ſuperiores functi ſint officio eorum, tract.2 reſol.23. p.32

Caſus reſeruatus inceſtus, an comprehendat, quando impuberes commiſcent ſe cum conſanguineis, vel affinibus, tract.4. reſol.101. verſ. *notandum eſt.* p.102

Caupones.

Caupones, ſeu tabernarij, an poſſint miniſtrare cibos ſoluturos illis ieiunium, tract.5. reſol.36. verſ. *item licitum.* p.176

Caupones, nautæ, & ſtabularij ad quam culpam teneantur pro rebus penes ipſos depoſitis in foro conſcientiæ, tract.6. reſol.21. p.215. vbi etiam quid in foro externo.

Circunſtantia.

Circunſtantia peccati manifeſtatiua complicis an ſit aperienda à pœnitente in confeſſione, non obſtante, quod confeſſarius cognoſcat complicem, tract.4. reſ.64. p.90

Circumſtantiæ notabiliter aggrauantes non ſunt neceſſariò explicandæ, tract.4. reſol.67. ibid.

Circunſtantia, quod mulier peccauit carnaliter cum Sacerdote religioſo, non eſt neceſſaria explicari in confeſſione, ſed ſufficit dicere, peccaui cum ſacerdote ibid, verſ. *in reſol.*3.

Et Sacerdos, vel religioſus ſufficit, vt dicat tantùm ſe violaſſe votum caſtitatis, non manifeſtando votum ſolenne profeſſionis, vel ordinis, verſ. *in reſol.*4.

Circumſtantia quod ſponſus, & ſponſa de futuro carnaliter ſe commiſcuerunt, non eſt explicanda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*5.

Circundantia ſtupri non eſt aperienda in confeſſione, ſi puella conſentiat, ſed ſufficit dicere, toties fornicatus ſum, ibidem, verſ. *in reſol.*11.

Circumſtantia contra inobedientiam non eſt explicanda in confeſſione, quando Religioſus non obediuit Prælato præcipienti ſub obedientia, quia non committit duplex peccatum, nempe contra Religionem, & contra obedientiam, ſed vnicum tantùm, ibidem, verſ. *in reſol.*16.

Circumſtantia quod quis vnica voluntate voluiſſet plures homines occidere, aut pluries ad mulierem accedere, aut vnico actu voluerit omittere officium per menſem, vel ieiunium per totam Quadrageſimam, an ſit aperienda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*17.

Circumſtantia quod quis in actu venereo geſtauit reliquias, non eſt aperienda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*18.

Circumſtantia tactuum impudicorum factorum in Eccleſia an ſit explicanda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*25.

Circunſtantia locutionis verborum turpium in loco ſacro prolatorum, an ſit explicanda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*26.

Circumſtantia diuerſitatis contumeliarum contra proximum in confeſſione an ſit explicanda, ibidem, verſ. *in reſol.*28.

Circunſtantia ſi mala volita fuerint circa facultatem, vel perſonam, vel honorem proximi, non eſt opus vt explicetur in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*30.

Circumſtantia gradus inceſtus, an ſit neceſſariò aperienda in confeſſione, ibidem, verſ. *in reſol.*31.

Circumſtantia raptus non eſt aperienda in confeſſione, ſi virgo ſponte conſenſit, ibidem, verſ. *in reſol.*37.

Circumſtantia, per tot vices cognoui amaſiam, ſi per noctem dormiui cum ea; an ſit explicanda in confeſſione, an verò ſufficiat dicere, feci, quod potui, ibidem verſ. *in reſol.*39.

Circumſtantia tactuum, & oſculorum quantumuis libidinoſorum, quæ ſubſequuntur copulam non eſt in confeſſione explicanda, ibidem, verſ. *in reſol.*40.

Circumſtantia, quod confeſſarius exiſtens in peccato mortali excepit confeſſiones diuerſorum ſucceſſiuè, non eſt aperienda in confeſſione, cum vnum tantùm peccatum commiſerit, ibidem verſ. *in reſol*43.

Circumſtantia an delectatio moroſa fuerit circa coniugatam, vel Monialem, non eſt explicanda in confeſſione, ſed ſufficit dicere toties moroſè delectatus ſum, ibid. verſ. *in reſol.*48.

Circumſtantia omiſſionis in confeſſione non eſt neceſſaria explicari, ſed ſufficit pœnitentem ſe accuſare de cauſa omiſſionis, ibidem, verſ. *in reſol.*64.

Circumſtantia Sodomiæ commiſſæ inter maſculos in primo, & ſecundo gradu, an ſit aperienda in confeſſione, an verò ſufficiat ſe tantum accuſare de actu ſodomitico cum conſanguineo, vel affine, ſine explicatione

UGR Biblioteca Universitaria

explicatione gradus primi,& ſecundi, cum quibus habita fuit copula. Vide *Sodomia*.

Circumſtantia ſcandali indirectè voliti an ſit in confeſſione aperienda,tract.4.reſol.114. p.106

Et an etiam ſit explicandus numerus perſonarum,quibus datum eſt ſcandalum,& qualitas ipſarum,verſ. *ſed difficultas*, vſque ad finem.

Circumſtantia concubitus viri Chriſtiani cum muliere infideli,Turca,Iudæa,hæretica,&c. an ſit in confeſſione aperienda,tract.4.reſol.138. p.114

Circumſtantia frigidi, vel eunuchi cum muliere an ſit aperienda in confeſſione,tract.4.reſol.139. ibid.

Circumſtantia coitus vxoricidij , vel adulterij cum promiſſione matrimonij,an ſit aperienda in confeſſione, tract.4.reſol.140. ibid.

Circumſtantiæ inceſtus diuerſæ ſpeciei à ſimplici fornicatione, & neceſſariò explicandæ in confeſſione enumerantur,ibid.verſ. *non reticeam*.

Circumſtantia ſi quis peccauit ſcienter , aut ignorantia culpabili,an ſit aperienda in confeſſione,tract.4.reſol. 141. p.115

Circumſtantiæ in peccato Sodomiæ an quis fuerit agens, vel patiens , vel gradus cognationis,an debeat in confeſſione exprimi,tract.4.reſol.159. p.122

Circumſtantia quod quis fecit aliquid cum conſcientia erronea,nec tamẽ in cogitatione diſtinxit illam actionem facere eſſe peccatum mortale, vel veniale, an ſit aperienda in confeſſione,tract.4.reſol.162. ibid.

Circumſtantia ignorantiæ vincibilis myſteriorum fidei, an ſit explicanda in confeſſione, tract.4. reſolut. 165. p.123

Et quid in ignorantia decalogi, verſ. *notandum*.

Circumſtantia quod quis mœchatus eſt in Sacriſtia alicuius Eccleſiæ,an debeat explicari in confeſſione,tract.4. reſol.166. p. 124. vbi etiam quæritur quid in refectoriis, cubiculis, bibliothecis,dormitoriis,& monaſteriis Regularium, & de cameris,& campanilibus Eccleſiæ adhærentibus.

Circumſtantia, quod quis oſculatus eſt pudenda alicuius fœminæ , vel pueri , an ſit explicanda in confeſſione , an vero ſufficiat ſe accuſare oſculatum fœminam , vel puerum, tract.4. reſol.225. verſ. *notandum*. p.134

Clericus.

Clericus an poſſit cognoſci à iudice laico, ſi deferat veſtem clericalem ad effectum, vt gaudeat priuilegio fori,tract.1.reſol.10. p 4

Clerici an teneantur ſoluere gabellas poſitas pro primo ingreſſu Regis in aliquam ciuitatem ſui Regni. Vide *gabella*.

Clerici an poſſint cognoſci de eorum clericatu , vel de habitu à iudice laico. Vide *Iudex laicus*.

Clericus propter crimen læſæ maieſtatis, an ſit degradandus,& curiæ ſæculari tradendus, tract. 1. reſol.16. p.5

Clerici an teneantur ſoluere collectam certam , & inuariabilem impoſitam per ſtatutum ſuper aliqua bona, prius quam ad eos perueniſſent, tract.1.reſol.17. ibid.

Clericus ſi conueniatur pro euictione, an ſit conueniendus coram iudice eccleſiaſtico,tract 1 reſol.22. p.7

Clericus an poſſit ſpoliari à miniſtro laico ſi deferat arma prohibita,& iſto caſu iudex Eccleſiaſticus an teneatur punire clericum pœnis ſtatutis à lege laicorum. Vide *officialis*.

Clerici an poſſint ſe ſubmittere iuriſdictioni Regali quoad bona patrimonialia,tract.1.reſol.20. p.9

Clericus committens crimen læſæ maieſtatis, an ſit puniendus à iudice ſæculari,tract.1.reſol.30. ibid.

Clericus ſuccedens in bonis laici,an ſit propter illa bona vocandus in iudicium coram iudice laico,coram quo cauſa incepta erat,tract.7 reſol.31. ibid.

Clericus qui coram Iudice laico recepit depoſitum, an poſſit cogi à iudice laico ad illud reſtituendum , ibid. verſ. *vbi etiam*.

Clericus citatus quatenus ſua putauerit intereſſe coram Iudice laico,ſi compareat, an teneatur ſtare ſententiæ à Iudice laico latæ,ibid.verſ. *& clericus*.

Clerici confugientes ad Eccleſiam,an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica,tract.1.reſol.35. p.10

Clerici tranſgreſſores legum ciuilium an poſſint puniri à Iudice laico pœna pecuniaria à legibus conſtituta, tract.1.reſol.41. p.11

Clerici ex vi ſtatuti laicalis an poſſint conueniri pro iure congrui,vel laicos conuenire,tr.1.reſol.43. p.12

Clerici an ligentur ſtatutis laicorum de cauſis compromittendis inter affines,ibid.verſ. *ſcio circa*.

Clericus negotiator ſine trina monitione , an teneatur ſoluere gabellam,tract.1.reſol.44. p.12

Et an ſufficiat vna monitio ad inſtar trium, ibid. verſ. *notandum*.

Et an iſto caſu perdat immunitatem quo ad bona Eccleſiaſtica,verſ. *nota etiam*.

Et quando tenetur ſoluere gabellam,coram quo Iudice ſit conuehiendus , laico ſcilicet,an eccleſiaſti. verſ. *quod autem*.

Clericus,qui in aliqua re præſcripta in Concilio Trid.deficit, & ob id foro laicali ſubiicitur,an poſſit à Iudice Eccleſiaſtico puniri, atque iudicari,ſicuti à laico,tract. 1.reſol.48. verſ. *notandum eſt*. p.13

Clericus ſi poſſideat aliquod prædium , quod à laico fuit prohibitũ alienare , an exequutio poſſit fieri per Iudicem ſæcularem in prædio ſpecialiter obligato à laico, etſi clericus illud poſſideat. Vide *alienatio*.

Clericatus poſſeſſio an ſufficiat ad declinandum forum Iudicis ſæcularis. Vide *poſſeſſio*.

Clericatus non probatur ex poſſeſſione clericatus , ſed transfert onus probandi contrarium in Iudicem laicum. Vide *poſſeſſio*.

Et prima tonſura an probetur per teſtimonia.Vide *prima tonſura*.

Clericus deponens falſum coram iudice laico an poſſit puniri ab eo,tract.1.reſol.60. p.16

Clericus ſi obtineat beneficium, quod non poterat obtinere,an gaudeat priuilegio fori. Vide *priuilegium*.

Clericus qualem habitum deferre debet, vt gaudeat priuilegio fori,tract.1.reſol.63. p.17

Et cognitio an habitus ſit clericalis ad quem iudicem ſpectet,ibid.verſ. *ſi autem controuertatur*.

Clerici inſeruientes Eccleſiæ, ſi primam tonſuram non deferant,an gaudeant priuilegio fori, tract.1.reſol.69. p.18

Clericus adminiſtrans temporibus prohibitis ea,quæ Eccleſia deſignat pro ſecundis nuptiis , an incurrat aliquam,pœnam,tract.4.reſol.265. p.153

Clericus conſultus à Iudice an habeat obligationem occidendi reum, ſi reſpondeat habere, an incidat in irregularitatem,tract.5.reſol.88. p.192

Clericus voluntariè ſe ipſum percutiens an incurrat excommunicationem canonis *ſi quis ſuadente*, tract. 5.reſol.81. ibid.

Chriſtiani.

Chriſtiani captiui remigantes in triremibus Turcarum an peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem,tract.5.reſol. 36. p.176

Chriſtiani captiui poſſunt propugnacula ædificare, ſarcinas, machinas , & arma neceſſaria ad bellum afferre, ibid.verſ. *poſſunt igitur*.

Fallit ſi eo loco conſtituta res ita eſſet , vt captiui auxilium denegantes , magno periculo Chriſtianos eriperent , vel victoriam illis conferrent, verſ. *primo ſi eo loco*.

Fallit in iis qui tormenta in Chriſtianos dirigunt, ignemque applicant, verſ. *ſecundo*.

Chriſtiani an poſſint licitè abſque incurſu peccati mortalis

mortalis vendere infideli Idolum, aut Iudæo in Synagoga ædificanda operam locare, ſi magna egeſtate premantur, ibid. verſ. *& tandem*.

Chriſtiani adulti pro eorum ſalute an debeant habere fidem explicitam incarnationis Chriſti, & Sanctiſſimæ Trinitatis, tract. 5. reſol. 46 p. 180

Chriſtiani ordinarij an teneantur explicitè ſcire, & credere myſterium Circuncisionis Chriſti, aduentus Magorum, miſſionis Spiritus ſancti, Communionis Sanctorum, & omnia Eccleſiæ Sacramenta, tract. 5. reſ. 48. ibid.

Et an explicitè ſcire, & credere debeant Matrem Dei, virginem poſt partum, & perpetuò manſiſſe, ibid. verſ. *notandum*.

Et creationem Mundi fuiſſe in tempore, & non ab æterno. ibid

Chriſtiani adulti non tenentes memoria ſub verbis præceptis formam Symboli Apoſtolorum, an peccent mortaliter, an verò venialiter, idem de Decalogo, de oratione Dominica, dummodo eorum ſubſtantiam ſciant, & quid de neſcientibus ſe ſignare ſigno Crucis, ibidem, verſ. *& tandem*.

Chriſtianus vtendo in Terris Turcarum pileo Turcico cum tobalia alba, vt ſecurius pertranſeat, an peccet mortaliter, tract. 5. reſol. 49. p. 181

Et ob grauem neceſſitatem in terris infidelium ad ſe occultandum poteſt vti veſtibus per ſe primò deputatis ad ſuperſtitioſum cultum alicuius falſæ ſectæ, quæ non habent communem, & corporalem vſum, ſed ſacrum vel quaſi ſacrum in tali ſecta, ibid. verſ. *ſed plus*.

Et an poſſit licitè vti cæremoniis falſæ religionis quibus ipſa in cultu ſuo proprio vtitur, non quatenus ſunt cæremoniæ illius religionis, ſed ob alium finem, & iuſtam cauſam, verſ. *notandum*, il primo.

Limita primò dummodo tales actiones ſint, vt ratio cultus ab iis ſeparari poſſit, ſecundò vt abſit ſcandalum, tertiò, vt illo vſu non obſcuretur confeſſio fidei, quando hæc obligat, nec ex circumſtantiis iudicari poſſet fidem negari. ibid.

Chriſtiani licitè poſſunt erigere vexilla ſignis conſuetis Turcarum inſignita in claſſe, vel exercitu, ibid. verſ. *notandum*, il ſecundo.

Chriſtianus an ſemper obligetur ex præcepto fidei reſpondere infideli interroganti an ſit Chriſtianus. ibid. verſ. *notandum*, il tertio.

Et an poſſit tali caſu aliquem eludere aliqua ratione interrogantem, non autem negare ſe eſſe Chriſtianum, verſ. *aduerte*.

Chriſtianus: aliqui caſus explicantur in quibus tenetur exponere propriam vitam propter extremam neceſſitatem ſpiritualem proximi, & multi caſus reprobantur, in quibus non tenetur. Vide *vita*.

Cognatio.

Cognatio ſpiritualis an contrahatur in baptiſmo ab eo qui tenet infantem nomine alterius, an verò ab illo qui eum miſit, tract. 4. reſol. 2. p. 71

An verò à neutro, ibid. verſ. *imò*.

Cognatio ſpiritualis contrahitur in baptiſmo, quando tangitur à patrino infans baptizandus, idem eſt in confirmationis Sacramento, ibidem, verſic. *notandum eſt*.

Et hæc cognatio, vt contrahatur in quo loco Sacramentum debet miniſtrari, & etiam vt contrahatur, offerentes debent deſeruire vt patrini, & non vt ſubſeruientes neceſſitati, verſ. *non reticeam*.

Cognatio ſpiritualis an contrahatur, ſi quis per errorem leuet filium Petri in Baptiſmo, exiſtimans ſe Pauli filium leuare, tract. 4. reſol. 6. p. 95

Cognatio ſpiritualis an contrahatur per patrinum interuenientem baptiſmo priuato, quando confertur tempore neceſſitatis, tract. 4. reſol. 18. verſ. *difficultas*. p. 76

Cognatio ſpiritualis an contrahatur cum puero, eiuſque parentibus à non confirmato ſuſcipiente illum in confirmatione, tract. 4. reſol. 21. verſ. *ſecundò*. p. 177

Cognatio ſpiritualis dirimens, aut impediens, vel nulla in matrimonio contrahendo, an contrahatur, quando quis ad inſtar patrini in Eccleſia tenuit puerum in domo iam baptizatum, tract. 4. reſol. 260. p. 151

Collatio.

Collatio Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum an poſſit præſcribi à Principe laico aut conſuetudine, tract. 1. reſol. 65. p. 17. vbi etiam an per tempus immemorabile.

Collecta.

Collecta certa, & inuariabilis impoſita per ſtatutum ſuper aliquibus bonis, priuſquam ad clericos perueniſſent, an debeat ab illis ſolui, tract. 1. reſol. 17. p. 5

Coloni.

Coloni partiarij Religioſorum an teneantur ſoluere gabellas. Vide *gabella*.

Coloni, & affectatores prædiorum eccleſiaſticorum an teneantur ſoluere gabellam, vulgò dictam *dixiuri*. Vide *gabella*.

Colonus Laicus Religioſorum pro eius portione colonica an teneatur ſoluere decimas, tract. 1. reſol. 23. p. 7

Comedens, Comedere.

Comedens, vel bibens abſque neceſſitate ob ſolam voluptatem captandam an committat peccatum veniale, tract. 5. reſol. 6. p. 165

Comedens quoſdam cibos calidos, & accumbens in lecto incidebat in pollutionem, an tenebatur decumbere, & cibos illos non comedere, ſi ſine damno poterat à ſupradictis abſtinere, tract. 5. reſol. 22. p. 171

Comedentes carnes ex iuſta cauſa in Quadrageſima non peccant etiam contra temperantiam naturalem, ſi ad excitandum appetitum parum piſcati ſumant, tract. 5. reſol. 70. p. 188

Comedere carnes in Quadrageſima, ſi non eſſet prohibitum ab Eccleſia, deſiderare an ſit peccatum mortale, tract. 6. reſol. 47. verſ. *& ideo*. p. 224

Comedere carnes humanas in obſidione alicuius ciuitatis, quando alius cibus non eſt, an ſit licitum, tract. 6. reſol. 48. ibid.

Et licèt veſci carnibus humanis ſit prohibitum iure naturæ, tamen hæc prohibitio non obligat in vitæ diſcrimine. ibid. verſ. *quia non eſt*.

Et quid ſi vitæ periculum immineat ab extrinſeco, puta ſi alicui iubeatur, vt veſcatur carnibus humanis ſub pœna mortis, verſ. *& hoc etiam*.

Et an per modum medicamenti liceat ſumere aliquid humanæ carnis alteratum, & an licitum ſit haurire ſanguinem humanum ex vena adoleſcentis detractum ad acquirendum vigorem corpori ſenili, & ſenectuti prorogandæ, verſ. *hinc à fortiori*.

Commodare, Commodatarius.

Commodare cubiculum alicui petenti ad fornicandum an ex aliqua iuſta cauſa ſit licitum; nempe ſi ipſi neganti ſequatur aliquod grauiſſimum damnum, tract. 6. reſol. 45. p. 225

Commodatarius dubius an ſua culpa commodatum perierit, an teneatur ad reſtitutionem, maximè quando dubium eſt æquale, tract. 6. reſol. 49. verſ. *notandum eſt*. p. 225

Compenſatio.

Compenſatio in foro conſcientiæ an ſit valida, etiam ſi adſint alij creditores anteriores, tract. 5. reſol. 10. p. 166 & in Addit. ſecund. reſol. 8. p. 165

Et quid ſi creditor poſſideret rem debitoris iure depoſiti, verſ. *notandum eſt*, il primo, & verſ. *ſed ego*, quæ omnia intelligenda ſunt de debitis tantum perſonalibus, & non habentibus hypothecam ſpecialem, aut pignus, ibid. verſ. *notentur*, in fine.

Compenſatio famæ an debeat fieri cum pecunia, ſi infamator

UGR Biblioteca Universitaria

infamator non poſſit famam reſtituere, tract. 5. reſol. 30. verſ. *notandum*, il primo. p. 147

Compenſatione vti poſſunt, qui ſe mutuo infamauerunt, dummodo infamia non ſit inæqualis, & non oriatur ſcandalum, vel ſi vnus velit alteri famam reddere, tunc enim etiam alter tenetur ipſi reſtituere, ibid. verſ. *notandum*, il ſecundo.

Concubinarius.

Concubinarius, qui tradidit potionem concubinæ, vel adulteræ, ſi mortua fuerit, an gaudeat immunitate Eccleſiæ. Vide *Immunitas.*

Concurſus.

Concurſus alicuius beneficij an vitietur ex eo, quod cum examinatoribus ſynodalibus adhibeantur alij examinatores ſynodales. Vide *Examinatores.*

Conductor.

Conductor operæ alicuius ſi per conductorem ſtetit, etiam ob caſum fortuitum, quo minus locator operam ſuam præſtaret, an teneatur ad annuam mercedem, tract. 6. reſol. 14. p. 211. vbi quid in foro conſcientiæ, & quid in foro fori.

Conductor agri ob ſterilitatem fortuitam an poſſit obtinere remiſſionem penſionis agri, tractatu 6. reſol. 17. p. 212

Sed quid quando renuntiauit omni caſui fortuito in foro fori, ibid. verſ. *ſed difficultas.*

In foro autem conſcientiæ quid dicendum, verſ. *ſed conductor.*

Conductor dubius an res conducta perierit ſua culpa, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 6. reſol. 49. verſ. *& hæc omnia.*

Confeſſarius.

Confeſſarius ſæcularis an poſſit abſoluere nouitios ſæculares etiam à peccatis in Religione reſeruatis, tract. 2. reſol. 4. p. 23

Confeſſarij deſignati à Superiore Religionis ad excipiendas fratrum confeſſiones, an poſſint excipere etiam confeſſiones clericorum profeſſorum manentium ſub cura magiſtri, tract. 2. reſol. 5.

Confeſſarius Regularis deſignatus pro vno loco à Superiore ad confeſſiones audiendas an poſſit abſoluere aliquem alterius loci ex præſumpta voluntate ſuperioris, tract. 2. reſol. 11. p. 27

Et quid ſi adeſt conſuetudo, vt hoc fieri poſſit, ibid. verſ. *dicendum.*

Confeſſarius ſi incidat in excommunicationem reſeruatam Papæ ex decreto Clem. VIII. vt quia abſoluit à caſibus reſeruatis, an poſſit abſolui à regularibus vigore ſuorum priuilegiorum, tract. 2. reſol. 13. verſ. *notandum eſt.* ibid.

Confeſſarij abſoluentes à caſibus Epiſcopo reſeruatis à iure, an ligentur excommunicatione in dicto decreto Clem. VIII. contenta, ibid. verſ. *nota quarto.*

Confeſſarij Regulares an poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis ſuperioribus ad hoc non fuerint deputati, tract. 2. reſol. 14. p. 28

Confeſſarij Regulares an poſſint extra Sacramentum pœnitentiæ abſoluere à cenſuris ſtantibus eorum priuilegiis, tract. 2. reſol. 20. p. 32

Et quid in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento & petitione debiti, ibidem, verſ. *notandum eſt.*

Confeſſarius eligendus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilæi debet eſſe approbatus ab Epiſcopo, ſed an idem in Regularibus? tract. 2. reſol. 21. ibid.

Confeſſarius quicumque ab ordinario approbatus, an poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à peccato, vel à caſibus, & cenſuris reſeruatis, tract. 2. reſolut. 29. p. 34

Confeſſarius in confeſſione an poſſit inquirere de complice, vt eum corrigat fraternè, tract. 2. reſol. 42. verſ. *non poteſt igitur.* p. 38

Confeſſarius alicuius religionis an poſſit de proximo volentem ingredi religionem illius abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis tract. 2. reſol. 49. p. 40

Confeſſarius regularis habens licentiam ingrediendi monaſterium ad confitendum Monialem infirmam, an poſſit ingredi cum ſocio, tract. 2. reſol. 51. p. 42

Et finita confeſſione an ſtatim debeat egredi, & aliter faciendo an peccet mortaliter, & quid ſi moretur parui temporis ſpatio, & quænam breuis mora dicatur, ibid. verſ. *ad ſecundam.*

Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ an poſſit diſpenſare in pœnas latas contra introducentes fœminas in monaſterium per Bullam Pij V. tract. 2. reſol. 66. verſ. *notandum eſt.* in fine. p. 47

Et quid in foro conſcientiæ, etiamſi cauſa ſit deducta in forum contentioſum, ibid. verſ. *non ſolum ſemel.*

Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ an poſſit abſoluere ab excommunicatione, quam incurrunt introducentes fœminas in monaſterium, ibidem, verſ. *notandum eſt etiam.*

Confeſſarius regularis expoſitus à ſuo ſuperiore ad excipiendas tantum virorum confeſſiones, an poſſit excipere confeſſiones fœminarum virtute Bullæ Cruciatæ aut Iubilæi, & contra faciendo an peccet contra obedientiam, & poſſit puniri, tract. 2. reſolutione 93. p. 54

Et an talis confeſſio fœminarum erit valida, ibid. verſ. *qui ſimpliciter.*

Confeſſarius extra religionem virtute Bullæ Cruciatæ an poſſit eligi à regulari profeſſo, & quid à nouitio, tr. 2. reſol. 94. p. 55

Et quid à Patribus Societatis Ieſu? ibidem, verſ. *nota etiam.*

Confeſſarij regulares approbati in vna diœceſi, in itinere commodè non ſe poſſunt præſentare coram ordinariis, an poſſint confeſſiones audire, tract. 2. reſol. 123. p. 61

Confeſſarius regularis petens ab eius ſuperiore poteſtatem abſoluendi aliquem à caſibus reſeruatis, ſi neget, an poſſit pœnitentem abſoluere pro illa vice, tract. 2. reſol. 126. p. 62

Hodie hæc quæſtio ſtante deciſione Pauli V. videtur ceſſare, ibid. verſ. *ſed quidquid*, vbi determinatur quod pro illa vice poteſt abſoluere.

Sed illa verba *pro vna vice*, an ſint intelligenda pro vna vice tantum, ibid. verſ. *vtrum extat.*

Confeſſarius regularis petens licentiam à ſuperiore regulari abſoluendi aliquem à reſeruatis, poteſt etiam illum abſoluere à peccatis reſeruatis commiſſis poſt licentiam obtentam pro prima vice, ſecus ſi talis licentia fuerit obtenta à pœnitente, ibidem, verſ. *notandum eſt.*

Confeſſarius ſi petat licentiam abſoluendi à reſeruatis à Superiore pro vna perſona, poteſt vti pro ſua perſona, ibid. verſ. *nota quod.*

Confeſſarius an poſſit abſoluere moribundum, qui in eius abſentia confeſſionem petiit, vel ſigna pœnitentiæ fecit aliquo hoc teſtante, Vide *moribundus*, vbi etiam habebis, quot teſtes debeant hoc teſtari Confeſſario.

Confeſſarius paulò antè audiens in confeſſione pœnitentem in periculo mortis conſtitutum, ſed eum non abſoluit, ſi poſtea ſuperueniens inuenit illum adhuc viuum, ſed ſenſibus deſtitutum, an poſſit eum abſoluere, tract. 3. reſol. 6. p. 68

Confeſſarius an poſſit abſoluere moribundum ſenſibus deſtitutum, ſi teſtes de ſignis eius contritionis non coram infirmo teſtimonium ferant, ſi Sacerdos poſtea ſuperueniens præſente infirmo adhuc viuo velit abſolutionem illi tribuere, tract. 3. reſol. 7. ibid.

Confeſſarius an poſſit abſoluere ſub conditione moribundum ſenſibus deſtitutum, qui neque petiit

confeſſionem, nec vllum ſignum contritionis edidit tract. 3. reſol. 8. p.69

Et quid ſi moribūdus bene vixerit, ibid. verſ. *nec vrgeo.*

Confeſſarius an non ſolum poſſit abſoluere moribundum in caſibus permiſſis, ſed etiam teneatur adhibere abſolutionem, tract. 3. reſol. 9. p.70

Confeſſarius prius tenetur ſequi opinionem in fauorem pœnitentis ſuper abſolutione concedenda, quàm denegare in reuerentiam Sacramenti, ibid. verſ. *non deſinam* vſque ad finem.

Confeſſarius abſoluens moribundum ex opinione probabili an poſſit abſolutionem illi præbere ſine conditione, tract. 3. reſol. 10. ibid.

Confeſſarius non tenetur commutare pœnitentiam à ſe vel ab alio iniunctam ſi nolit, niſi adſit periculum fractionis in pœnitente, vel maxima afflictio, & cordis anguſtia, tract. 4. reſol. 53. verſ. *nota etiam.* p.86

Confeſſarius ex iuſta cauſa poteſt commutare pœnitentiam, etiam ſi fuerit data ſuper peccatis reſeruatis, & etiam non iterata priori confeſſione, dummodo hoc efficiat in ſacramentali confeſſione, & non extra, quod ſi commutauerit idem confeſſarius poterit quidem extra confeſſionem, ſi pœnitens ad altius infra hebdomadam ad ipſum redierit, ibid verſ. *ſed circa.*

Confeſſarius non poteſt commutare pœnitentiam impoſitam extra confeſſionem, ſed quid ſi confeſſarius non reminiſcitur pœnitentiæ impoſitæ, nec minus pœnitens, ibid. verſ. *nota tamen.*

Confeſſarius an licitè imponat ſub pœnitentia officium mortuorum, vel alias orationes recitandas pro animabus Purgatorij. Vide *pœnitentia*, & in Addit. ſecund. reſol. 11. p.251

Confeſſarij regulares an poſſint abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum extra Sacramentum pœnitentiæ, tract. 4. reſol. 63. p. 90. vbi idem quæritur de confeſſariis ſæcularibus abſoluentibus virtute Bullæ Cruciatæ, verſ. *quod etiam.*

Et quid in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento, & petitione debiti, verſ. *notandum.*

Confeſſarius exiſtens in peccato mortali ſi excipit confeſſiones multorum, an tantum vnum peccatum mortale committat, an plura ſecundùm numerum perſonarum, ita vt teneatur aperire hanc circunſtantiam in confeſſione. Vide *Circumſtantia.*

Confeſſarius abſoluens aliquem à caſibus Epiſcopo reſeruatis ſine prætextu alicuius priuilegij, an incidat in excommunicationem, & alias pœnas decreti Clem. VIII. tract. 4 reſol. 73. p.93

Primò non procedit in confeſſario religioſo, qui abſque facultate abſolueret ab aliquo caſu in religione reſeruato, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Secundò non procedit ſi quis abſoluat à reſeruatis ſub ſpe ratihabitionis, vel ex inconſideratione, aut ignorantia, non tamen craſſa, aut affectata, verſ. *notandum eſt*, el 2.

Et incidendo talis Confeſſarius in dictas pœnas an poſſit abſolui ab Epiſcopo, ibid. verſ. *ſed hic obiter.*

Confeſſarius ſuperior, vel quiuis alius an poſſit negare ſuffragium illi, cuius defectum ſcit ſolum per confeſſionem, quando ſuffragatur ſecretò, tract. 4. reſol. 76. ibid.

Confeſſarius ſuperior non poteſt licitè priuare ſubditos officiis amouibilibus, etiam ſi amotus ipſe in ſuſpicionem non eſſet deuenturus contra illum. Vide *ſuperior.*

Confeſſarius non poteſt dicere Prætoribus Vrbis, aut Inquiſitoribus vt diligentius inuigilent, cum notitia & forum confeſſionis nullum commercium habeat cum iis admonitionibus externis, & quia ipſi ſtatim conicient id ex confeſſione confeſſarium ſcire, quod redundat in detrimentum ſigilli, tract. 4. reſol. 76. verſ. *ſecundo non poſſe.* p.94

Confeſſarius ſuperior, vel quiuis alius non poteſt licitè vti notitia confeſſionis complicis alicuius delicti, vt fiat vigilantior circa alios complices, nec poteſt licitè ſolito diligentius inuigilare, vt eos in delicto comprehendat, ibid verſ. *tertio.*

Confeſſarius proprius ſi denegat iniuſtè pœnitenti licentiam alteri confitendi peccata, & ille alteri confiteatur, an confeſſio ſit valida. Vide *pœnitens.*

Confeſſarius an debeat monere pœnitentem, qui laborat ignorantia, ſi fructus non ſperatur, tract. 4. reſol. 80. p. 96. vbi docet quid facere debeat confeſſarius vt certioretur, ſi pœnitens laboret inculpata ignorantia verſ. *vbi etiam.*

Confeſſarius an poſſit imponere pœnitentiam omninò liberam faciendam arbitrio pœnitentis, tract. 4 reſol. 82. ibid.

Confeſſarius an poſſit aliquando imponere pœnitentiam implendam per opus aliàs præceptum, tract. 4. reſ. 84. p.97

Confeſſarius committens aliquem defectum in confeſſione, & iudicans eſſe neceſſarium monere pœnitentem, ob id petit licentiam à pœnitente, vt de ea re cum ipſo tractet, cùm non vult eam concedere, an hoc non obſtante poſſit illum defectum manifeſtare pœnitenti, tract. 4. reſol. 87. ibid.

Confeſſarius tenetur imponere pœnitentiam pœnitenti habito reſpectu ad enormitatem peccatorum, aliàs peccat, imponendo pœnitentiam paruam pro magnis peccatis; ſed quid ſi in fine abſolutionis apponeret illam clauſulam, *quidquid boni feceris*, &c. tract. 4. reſolut. 97. p.110

Confeſſarij parcè, & cautè ſe gerere debent in interrogationibus aliquorum peccatorum cum mulieribus, tract 4 reſol. 99. p.101

Confeſſarius ſecularis vnius Epiſcopatus, an poſſit abſoluere pœnitentem alterius Epiſcopatus à caſibus reſeruatis, tr. 4. reſol. 103. p.102

Confeſſarius ſciens euidenter, quod pœnitens fecerit tale peccatum, & non ſit confeſſus, an debeat illum abſoluere, tract. 5. reſol. 105 p.103

Confeſſarius cui à pœnitente abſque neceſſitate fuit manifeſtatus complex, an teneatur occultare tale peccatum ſub ſigillo confeſſionis, tr. 4 reſol. 111. p.105

Confeſſarius an licitè poſſit interrogare de complice in confeſſione in ordine ad ipſius correctionem, & illam facere ex licentia pœnitentis, tract. 4. reſol 113. ibid.

Confeſſarius an poſſit imponere pro pœnitentia, quod Euchariſtia non ſuſcipiatur, tract. 4 reſol. 115. p.106

Confeſſarius cum falſa licentia ordinarij excipiens aliorum confeſſiones, an reddat illas nullas, ita vt ſint reiterandæ, tr. 4. reſol. 122. p.109

Confeſſarius ignorans ſe eſſe priuatum iuriſdictione, an validè poſſit abſoluere pœnitentem, qui ſciebat Confeſſarium eſſe priuatum huiuſmodi iuriſdictione, ibid. verſ. *hinc.*

Confeſſarius ſi non recordatur ſtatus pœnitentis, & tamen illum de facto abſoluit, an validè abſoluat, tr. 4. reſol. 123. verſ. *ſed eam.* p.110

Confeſſarius imponens pœnitentiam poſt datam abſolutionem non peccat venialiter, tract. 4. reſol. 136 verſ. *notandum.* p.114

Confeſſarius an poſſit commutare pœnitentiam præſeruatiuam ab alio confeſſario impoſitam in aliam præſeruatiuam, tr 4. reſol. 137. p.114

Et an hoc poſſit facere non audita priori confeſſione eorumdem peccatorum, etiam ſi peccata pro quibus fuit impoſita pœnitentia, eſſent reſeruata, ibidem, verſ. *de commutatione.*

Confeſſarius approbatus Panormi ab Archiepiſcopo an poſſit abſoluere Panormitanum repertum Romæ, Neapoli vel aliis locis extra diœceſim, tract. 4. reſ. 144. p.117.

Confeſſarij tempore Iubilæi non poſſunt abſoluere à caſibus reſeruatis ſub conditione, ſi pœnitens Iubilæum lucretur, idem ſi abſoluerent à cenſuris, tractatu 4. reſol. 145. ibid.

Confeſſarius ob anguſtiam temporis differens confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum an poſſit abſoluere à caſibus reſeruatis commiſſis poſt tempus elapſi Iubilæi, tract. 4. reſol. 147. p. 118

Confeſſarius virtute iubilæi an poſſit abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis tract. 4. reſol. 149. p. 119

Confeſſarius quicumque ab ordinario approbatus tempore Iubilæi, an poſſit abſoluere Moniales à caſibus reſeruatis, & cenſuris, tract. 4. reſ. 154. p. 120

Confeſſarius ex deuotione ſolum audiens confeſſiones expertus pollui, non tamen conſentire, non peccat cõfeſſiones audiendo, tract. 5. reſol. 22. verſ. *hinc*. p. 171

Confeſſarij Regulares poſſunt diſpenſare in omnibus votis, in quibus poteſt Epiſcopus, excepto voto peregrinationis vltra duas dietas, tract. 5. reſol. 25. verſ. *quartò*. p. 172

Et eſt applicanda cum omnibus ad ipſos confluentibus, & non ad ſubditos tantum illius diœceſis, in qua manent, ibid. verſ. *item Rodriquez*.

Et quando ſupradicti Regulares commutant vota ex priuilegiis, quæ habent, poſſunt illa commutare in opus minus, verſ. *& quando*.

Confeſſarius primus ſi commutauit votum pœnitentis in rem minus æqualem, ſi alius confeſſor ſecundus hoc inuenerit, an poſſit quieſcere, & ſtare opinioni prioris, qui fortè aliquam circunſtantiam melius conſiderauit, & hæc quando ambo confeſſarij ſunt viri docti, quid autem quando primus fuit idiota, ibid. verſ. *ſeptimò*.

Confeſſarius an teneatur audire, & abſoluere cum diſcrimine vitæ propriæ illum, qui in articulo mortis timet non habere ſufficientem contritionem, tract. 5. reſol. 50. p. 181

Confeſſarius conſultus à iudice, an teneatur ad occidendum reum, ſi reſpondeat eſſe obligatum, an incidat in irregularitatem tract. 5. reſol. 80. p. 192

Confeſſarius poteſt proferre verba abſolutionis ſine intentione erga confitentem indiſpoſitum, ſi alia via malum comminatum vitare non poteſt, tract. 6. reſ. 83. verſ. *notandum*, ibi ſecundo. p. 237

Poterit etiam ob ſolatium ſcrupuloſi petentis abſolutionem, cùm tamen indiſpoſitus ſit, verba ſine intentione proferre, ibid. verſ. *tertiò*.

Confeſſarius grauem pœnitentiam imponendo poteſt obligare pœnitentem ſub obligatione veniali, tract. 6. reſol. 91. verſ. *confeſſarius*. p. 239

Confeſſarius imponens pœnitentiam iudicatur imponere ad actus, qui aliàs obligatorij non ſunt. tract. 6. reſ. 86. verſ. *ex quibus*. p. 238

Limita quando diceret, ſingulis diebus hoc menſe audias Sacrum, quia benigna interpretatione iudicatur contentus eſſe Miſſa debita ex præcepto diebus feſtiuis. ibid. verſ. *limita*.

Confeſſio.

Confeſſio an detur valida, ſed informis non ſolum reſpectu examinis, ſed etiam reſpectu doloris, tr. 4. reſol. 65. p. 90

Confeſſio an ſit valida ſi excipiatur à Sacerdote cum Epiſcopi ratihabitione de præſenti, & Sacerdos an grauiter peccet, ſi ita confeſſionem audire incipiat. Vide *Sacerdos*.

Confeſſio à reſeruatis an partim poſſit fieri cum Superiore, & partim cum alio de non reſeruatis, an verò ſint omnia repetenda iſti ſecundo confeſſario. Vide *pœnitens*.

Confeſſio facta alteri Sacerdoti, ſi licentia petita à primo fuerit pœnitenti iniuſtè denegata, an ſit valida. Vide *pœnitens*.

Confeſſio in anno ſemel debet fieri, & communio ſaltem in Paſchate debet accipi, tract. 4. reſol. 81. verſ. *nam dicit vt fideles*. p. 96

Et quid ſi confeſſio toto anno nunquam facta fuit, & communio ad breue tempus cauſa iuſta vſque ad Pentecoſten differri deberet, non grauiter peccaretur, ibid. verſ. *Imò addit*.

Confeſſio facta cum iuſto numero peccatorum cum additione iſtorum verborum *plus, vel minus*, ad quem numerum poteſt extendi, tract. 4. reſol. 94. p. 99

Confeſſio ſacramentalis pro pœnitentia iniuncta ſingulis menſibus an poſſit vltra differri, tract. 4. reſol. 100. p. 102

Confeſſiones omnes an ſint reiterandæ, & repetendæ ſi puer vſque ad 13. annum non ſe accuſauit de ordinariis pollutionibus, quas faciebat, ſciens poſtea eſſe peccata mortalia, tract. 4. reſol. 108. p. 104

Confiteri an teneatur Sacerdos, ſi ante conſecrationem recordetur ſe eſſe in peccato mortali, ſi ſine nota poſſit. Vide *Sacerdos*.

Confiteri an teneatur laïcus, qui ad linteum altaris adſtat paratus ſuſcipere Euchariſtiam, ſi recordetur alicuius peccati mortalis. Vide *laïcus*.

Confeſſio nulliter facta, ſi poſtea aliæ intermediæ factæ ſunt vero dolore, & propoſito, ex obliuione naturali pœnitens non eſt confeſſus defectus inualidæ confeſſionis non operabitur, vt reiterentur omnes præteritæ confeſſiones, ſed ſolum defectus nullitatis, & peccata in ea confeſſa, vel confitenda, ibidem, verſ. *notandum eſt*.

Confeſſio an ſit reiteranda, ſi confeſſarius inter audiendam confeſſionem aliquando dormiebat, vnde non audiebat aliqua peccata, tract. 4. reſol. 109. ibid.

Confeſſio voluntariè nulla an ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ de annua confeſſione, tract. 4. reſol. 120. p. 109

Et an liberetur ita nulliter confeſſus à reſeruatione peccatorum ſi confeſſarius habebat poteſtatem ab iis abſoluendi, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Et an ſaltem per eam euitetur pœna excommunicationis impoſita per conſtitutiones Epiſcopales contra tranſgredientes tale præceptum, verſ. *notandum ſecundò*.

Et quid ſi eſſent pueri, qui ante 14. annum ita nulliter confiterentur, an incidant in excommunicationem prædictam, verſ. *ſed quidquid*.

Confeſſio an ſit reiteranda, ſi quis bona fide confitetur Confeſſario valde ignoranti, tract. 4. reſol. 121. ibid.

Confeſſio an ſit reiteranda ſi fuit facta confeſſario, qui falſa licentia ordinarij excipiebat aliorum confeſſiones, tract. 4. reſol. 122. ibid.

Confiteri an ſtatim teneatur ille, qui in Paſchate confeſſus eſt, & per obliuionem aliqua peccata omiſit, ſi poſtea illorum recordatus eſt, an verò poſſit non confiteri vſque ad confeſſionem ſequentis anni, tract. 4. reſ. 124. p. 110

Confiteri venialia an teneatur in Paſchate, vt adimpleat præceptum annuæ confeſſionis qui habet mortalia, ſed ea ex iuſta cauſa non debet aperire confeſſario, tract. 4. reſol. 125. ibid.

Confeſſio ſacramentalis de venialibus, an poſſit præcipi ab Eccleſia, ibid. verſ. *quæ omnia*.

Confeſſio venialium an debeat fieri, quando requiritur confeſſio ad Iubilæum conſequendum, tract. 4. reſ. 126. ibid.

Confiteri venialia tempore quadrageſimæ an teneatur, qui non habet mortalia ſub pœna peccati mortalis, ibid. verſ. *ſed negantem*, vſque ad finem.

Confeſſio in ſcriptis an poſſit fieri ab eo qui ſine cauſa præberet confeſſario peccata ſua ſcripta, & de illis illo præſente ſe accuſaret, tract. 4. reſol. 127. p. 111

Confiteri per ſcriptum, in Paſchate, vel in articulo mortis an teneatur ille, qui alio modo confiteri non poteſt, an verò nullo modo, tract. 4. reſol. 128. ibid.

Confiteri nemo tenetur per interpretem, nam aliàs confeſſio hæc eſſet publica, quam Eccleſia præcipere non ſolet.tract.4.reſol.129. ibid.

Sed quid in articulo mortis, ſi quis habet probabilem exiſtimationem de ſua contritione,& quid ſi probabiliter dubitet de ſua contritione, ibidem,verſ. *dico ſecundò.*

Et an teneatur confiteri per interpretem omnia peccata mortalia in articulo mortis, quando dubitat de ſua contritione, an verò ſufficiat confiteri aliqua minoris infamiæ,verſ. *ſed difficultas eſt.*

Et an ſufficiat prædicto caſu confiteri peccata aliqua venialia,&generatim omnia peccata mortalia dicendo ſe confiteri omnia peccata, quibus Deum offenderit, verſ. *at plus.*

Confeſſio in quibus caſibus eſt valida,etſi integra non ſit facta materialiter,tract.4. reſol.131. p.112

Confeſſio omiſſa per vnum annum an faciat aliquem toties peccare, quoties non confitetur oblata ſibi confitendi opportunitate,tract.4.reſol.135. p.113

Confeſſio ſi ſolum ſit de peccatis venialibus, vel de mortalibus iam confeſſis, an ſit peccatum mortale non adimplere talem pœnitentiam, tract.4. reſolut. 136. ibid.

Et an veniale? ibid.verſ. *ſed his.*

Confiteri iure diuino ante annum,an quis teneatur,quando adeſt periculum obliuiſcendi multa peccata,tract 4. reſol.155. p.120

Confeſſio facta à peregrino proficiſcente in aliquod oppidum non negotij cauſa, ſed vt confiteatur parocho illius,an ſit valida. Vide *peregrinus.*

Confirmatio.

Confirmationis Sacramentum producit cognationem ſpiritualem, quando patrinus tangit in cofirmatione confirmandum. Vide *cognatio.*

Confimatio in quibus caſibus poſſit dari pueris ante ſeptennium,tract.4.reſol.19, p.76

Et an committatur peccatum mortale ſi conferatur extra caſus permiſſos,ibid.verſ. *ſed quæres.*

Confirmatio an tribuatur perpetuo amentibus, tract.4. reſol.20. ibid.

Confirmatio ſi ex negligentia notabili non recipiatur ſecluſo ſcandalo, & contemptu, an committatur peccatum mortale,ibid.verſ.*nota verò*, & reſol.25.tract.eod. p.78

Confirmatio debet dari ab Epiſcopo immediatè dextero pollice, ſed ſi ſecus vngeret, an peccaret mortaliter, tract.4.reſol.22. p.77

Et quid tempore neceſſitatis, nempe peſtis, ibid. verſ. *notandum.*

Confirmationis Sacramentum an requirat de neceſſitate Sacramenti balſamum,tract.4.reſol.23. ibid.

Etquid ſi hoc Sacramentum miniſtretur cum oleo ſimplici,an debeat iterari abſolutè,an verò ſub conditione ibid.

Confirmationis Sacramentum debet de neceſſitate conferri ab Epiſcopo conſecrato, & an illam Summus Pontifex poſſit committere Sacerdoti ſimplici, ibid. verſ. *notandum.*

Confirmatio an poſſit ab Epiſcopo conferri alicui afferenti literas dimiſſorias ſui Epiſcopi vt ordinetur, tract.4.reſol.24. ibid.

Confirmatio an poſſit ab Epiſcopo dari ſubdito alterius, & an dando incidat in aliquam cenſuram,aut culpam, ibid.verſ. *adde etiam.*

Confirmatio an ſit neceſſaria, quando quis vult ſuſcipere ordines,& ſi ſuſcipit ordines non confirmatus,an peccet mortaliter,ibid.verſ. *notaui.*

Confirmatio an producat cognationem ſpiritualem, quando quis non confirmatus ſuſcipit puerum in confirmatione. Vide *cognatio.*

Cõfirmationis Sacramenti forma quæ ſit,tr.4.reſ.27.p.78

Confirmatio an ſit conferenda immediatè manu Epiſcopi,ita vt ſit nulla, ſi conferatur alio medio inſtrumento,tract.4.reſol.28. p.97

Confirmatio infantibus filiis Principum,aut aliis,ſi periculum mortis immineat ante vſum rationis, an poſſit conferri ab Epiſcopis,tract.6.reſol.93. p.240

Confirmationem conferri infantibus ante vſum rationis non eſt peccatum,ſed conſultius eſt non conferri,ibid. verſ. *nota tamen.*

Confirmatio an poſſit conferri amentibus,qui aliquando habuerunt vſum rationis, vel etiam perpetuò amentibus in articulo mortis conſtitutis, ibidem, verſ. *nota etiam.*

Confricatio.

Confricatio ad expellendum ſemen corruptum, etiamſi inde ſequatur aliqua vera emiſſio ſeminis,an ſit licita, tract.5.reſol.85. p.194.

Et quid ſi eſſet certitudo de corruptione,ibid. verſ. *vbi poſt multa.*

Confricatio membri pudendi brutorum non eſt peccatum mortale, tract. 5. reſol.88. verſ. *non damnatur,* p.196

Coniugatus.

Coniugatus ſi non reddat debitum ſub prætextu, ne proles multiplicetur, ceſſante tamen incontinentiæ periculo,an peccet mortaliter,tract 4.reſol.213. p.137

Coniugatus ſi ſeipſum tangat propter voluptatem captandam abſque pollutionis periculo, an peccet mortaliter,tract 4.reſol.215. ibid.

Coniugati in die habitæ copulæ,an licitè ſumant Euchariſtiam,& an hoc ſit minus,vel magis expediens,tra.6. reſol.71. p.233

Coniuges.

Coniuges poſſunt inire pactum ſe continendi à coitu coniugali ne proles multiplicetur,ſecluſo incontinentiæ periculo,tract.4.reſol.213.verſ.*conſentiant.* p.137

Coniuges vtentes copula cauſſa voluptatis an peccent venialiter,tract.4.reſol 216. ibid.

Coniuges ſi ſe tangunt, & oſculantur cum periculo pollutionis,& quid ſi cum pollutione, an peccent mortaliter,vel ſaltem venialiter,tract.4.reſol.217. ibid.

Coniuges ſi exerceant actum coniugalem cauſſa valetudinis conſeruandæ, an peccent venialiter, tract 4. reſol.218. p.138

Et quid ſi non adeſt aliud medium pro conſeruanda ſanitate,ibid.verſ. *vrde.*

Coniuges exercentes actum matrimonialem cauſſa vitandæ fornicationis, an peccent etiam venialiter,tract.4. reſol.219. ibid.

Et quid ſi non adeſſent alia remedia, ibidem, verſ. *quæ omnia.*

Coniuges ſi inter ſe tangant,& oſculentur pudenda propter ſolam voluptatem an peccent mortaliter,tract 4. reſol.225. p.139

Coniuges abrumpentes cœptam copulam ne ſeminatio noceat ſaluti,vel ob aliam iuſtam cauſſam non peccant mortaliter, ſed an venialiter, tract.4. reſol.227. verſ. *difficultas eſt.* p 141

Coniuges conſummando matrimonium ante benedictionem Eccleſiæ an peccent mortaliter, vel ſaltem venialiter,tract.4 reſol.240. p.145

Imò ex aliqua iuſta cauſſa eſt ſanum conſilium conſummare abſque benedictione. ibid.

Coniuges contrahentes matrimonium ante denunciationes factas peccant mortaliter,tract.4.reſol.241. ibid.

Coniux infidelis ex infidelitate conuerſa ad catholicam fidem an poſſit tranſire ad alias nuptias, quamuis alter coniux in infidelitate perſiſtens pacificè,& ſine iniuria Creatoris,& ſcandalo cohabitare vellet,tr.4.reſol.252 p.248

Coniux innocens lata ſententia à iudice ſuper diuortio, quandiu non mutat ſtatum, habet ius liberum ad reuocandum

UGR Biblioteca Universitaria

reuocandum ad ſe nocentem, ſi velit, & coniux nocens inuito, aut inconſulto innocente non poteſt tranſire ad religionem, vel ſacris ordinibus initiari, nec votum ſimplex caſtitatis emittere, & etiamſi profeſſus ſit, vel ſacris initiatus ordinibus, vel votum emiſerit, poteſt reuocari ab innocente, & votum irritare, tract.4.reſol.257.verſ. *ſecundo nota.* p.150

Coniux verò nocens ſi ſe omninò emendaſſet ſæpiúſque inſtanter petiiſſet reconciliationem, quam innocens abſolutè negaſſet, poteſt religionem ingredi, aut ordines ſacros ſuſcipere, ibid. verſ. *verum.*

Coniux infidelis, qui fidelem coniugem ſequi noluit, an poſſit nouum ſibi coniugẽ eligere, tr.4. reſ.263.p.152

Coniux infidelis volens poſt baptiſmum contrahere matrimonium an teneatur requirere conſenſum coniugis infidelis habitantis in remotiſſimis partibus, tract.4. reſol. 263. ibid.

An autem ſit neceſſaria diſpenſatio Pontificis, ibid. verſ. *aduerſus quem.*

Coniux dubitans ſi præmiſerit ſufficiens examen, & adhuc dubius manens poterit vti matrimonio, reddendo, & etiam petendo, tr.4. reſ.295. p.162

Coniux bona fide contrahens matrimonium ſi poſtea dubitat de valore matrimonij, & adhibita diligentia non conſtat veritas, an poſſit adhuc non ſolùm reddere, ſed etiam petere debitum. ibid.

Coniux non tenetur regulariter credere alteri aſſerenti etiam cum iuramento ſe vel non conſenſiſſe matrimonio ab initio, vel aliud dirimens impedimentum ſubeſſe, vnde, depoſito dubio, poteſt petere debitum, niſi adſint in contrarium ſufficientes coniecturæ, quia tunc nec reddere, nec petere poteſt, ibidem, verſ. *notandum.*

Coniux an teneatur reddere debitum alteri petenti cum peccato veniali, v.g. quo ad ſitum,&c.tract.4.reſ.296. p.163

Coniux an teneatur reddere debitum coniugi habenti votum caſtitatis, ſi ipſe petit, ſed ipſe tantùm peccat exigendo,ibidem,verſ. *notandum eſt.*

Coniux reddendo debitum viro inceſtuoſo, qui ſolùm peccauit cum conſanguinea ipſius vxoris ante diſpenſationem, an peccet. ibid.

Coniux ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorans tamen prohibitionem, & pœnam iuris, an ſtante dicta ignorantia egeat diſpenſatione ad petendum debitum, tr.5. reſ.12. p.167

Sed quid ſi coniux habet tantùm ignorantiam ſolius pœnæ, videlicet ne petat debitum, ſcit tamen prohibitum eſſe de iure. ibid. verſ. *ſed difficultas.*

Hæc omnia procedunt in pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, & irregularitatis, verſ. *notandum eſt.*

Coniux habens acceſſum cum muliere in 3. & 4. gradu cum ſua vxore coniuncta, an impediatur à petitione debiti,tract.5.reſ.19. p.169

Conſecratio.

Conſecratio vini in Calice facta à Sacerdote an cenſeatur facta de guttis vini in Calice ſeparatis à toto vino exiſtente in fundo Calicis, tract.4.reſol.32. p.80

Conſecrare non eſt licitum in materia dubia,quia Sacramentum Euchariſtiæ non eſt medium neceſſarium pro ſalute noſtra, tract. 6, reſol. 95. verſ. *nota etiam ex his.* p.241

Conſecratio à Sacerdote in Germania, & aliis locis an validè poſſit fieri in vino paulo ante congelato in Calice, tr.6 reſ.100. p.243

Et an peccaret qui tale vinum conſecraret, ibid. verſ. *notandum.*

Et ſi vinum conſecratum congeletur, non deſinit eſſe corpus Chriſti ſub ſpeciebus, nec aliud vinum vt conſecrandum, ſed congelatum debet liquefieri & ſumi, & an poſſit conſecrari quoaddam vinum apud Hiſpanos quod ipſi vocant *Hypocraſſo*, confectum ex diuerſis rebus odoriferis, & quoddam vinum cum multa aqua commixtum, quod vocatur, *aquapie*, verſ. *ſed quia.*

Conſecratio fit, ſi pyxis poſita ſuper corporale non aperitur tempore conſecrationis, tract.6. reſol.103. verſ. *nota tamen.* p.244

Conſenſus.

Conſenſus internus an inducatur illorum, qui præſentes ſunt, & tacent in celebratione ſponſaliorum, quæ ab aliis pro illis contrahuntur, & quid ſi extranei contrahunt pro extraneis, & tutores pro pupillis, & parentes pro filiis emancipatis & ſpuriis. Vide *ſponſalia.*

Conſenſus expreſſus, ſeu perſonalis Principis an requiratur, quo approbet conſuetudinem introductam, tract.5.reſol.75. p.190

Conſeruatores.

Conſeruatores Iudices electi à Regularibus an poſſint procedere contra eorum debitores laïcos, tract. 1. reſol. 20. p.6

Conſeruatores prædicti an habeant Tribunal erectum. ibid.

Conſeruatores an poſſint eligi à regularibus, qui defendunt ſua animalia damnum facientia in alicuius agris, & erunt Iudices in hac cauſa, & non Iudex ſæcularis. ibid.

Conſilium, Conſulens.

Conſilium in ſuadendo minus malum ad euitandum maius, an ſit licitum. Vide *malum.*

Conſulens furi, vt citius furetur, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 5. reſol. 37. p.180

Conſulens precibus, vel ſuaſione, muneribus, & blanditiis alicui, vt eum abducat à collatione beneficij, iam determinatum ad conferendum Titio, vt ſibi, vel minus digno conferat, an teneatur ad reſtitutionem, & quid ſi faciat malo animo, vel odio. Vide *Reſtitutio*, vbi etiam quid de officio, legato, hæreditate,&c. alteri tollendo, & ſibi, aut alteri conferendo.

Conſulens homicidium clerici, ſi ſeriò poſtea illud reuocauit, ſi homicidium ſequatur, an incurrat in excommunicationem, in irregularitatem, & in obligationem reſtituendi, tract.5. reſol.83. p.194

Conſulens furtum,aut homicidium,& dubitans an ex ſuo conſilio ſequutum ſit furtum, aut mors, an teneatur reſtituere, tract.5. reſol.84. ibid.

Et an ſaltem teneatur ad partem pro quantitate dubij, ibid.verſ. *notandum*, il primo.

Conſulens alicui habenti certum propoſitum determinatum ad damnum inferendum. quem ſuo hortatu magis confirmauit, non tenetur ad reſtitutionem, etiamſi hortatu ſuo fuerit cauſſa, vt citius, aut expeditius damnum inferretur, ibidem, verſ. *notandum*, il ſecundo.

Conſulens reo, vt è carceribus fugiat, licitè poteſt hoc facere, tract.5. reſol.102. p.200

An autem poſſit ſuppeditare inſtrumenta ad infringendum carcerem, vt fugiat, ibid. verſ. *ſed ipſe.*

Conſilium dans ad damnum faciendum ad quid reſtituere teneatur, tract.6. reſol.25. p.213

Et quid de conſulentibus ad contractus, & alia negotia, & ſi bona fide, aut dolo, & ſi fuerit idiota, aut aduocatus, ibid. verſ. *ſed difficultas.*

Conſuetudo.

Conſuetudo an poſſit conferre in Principem laïcum collationem Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum, Vide *collatio.*

Conſuetudo ſi non ſeruatur an obliget ad peccatum mortale, & quæ requirantur vt obliget, tr.2. reſ.8. p.26.

Conſuetudo viget vt etiam ſecundæ nuptiæ benedicantur, quando alter coniux benedictionem non ſuſcepit,

pit, ſiue ſit vir, ſiue fœmina, non obligat ſub mortali, tract. 4. reſol. 165. verſ. *notandum.* p.153

Conſuetudo introducta an requirat ad eius validitatem, vt eam approbet Princeps per eius conſenſum expreſſum, ſeu perſonalem, tract.5.reſol.75. p.190

Contemptus.

Contemptus formalis in re leui an ſit ſolum peccatum veniale, tract.6.reſol.72. p.133

Contractus.

Contractus geſtus ex metu leui an valeat in conſcientia, & quid in foro externo, tr.5. reſ.117. p.206

Et quid de contractu matrimonij ex leui metu inito, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Contractus lucratiui, & promiſſorij ex metu graui celebrati an ſint validi iure naturali, & quid de iure poſitiuo, tr.5.reſ.118. ibid.

Contrahens.

Contrahens matrimonium ficte an iterum teneatur vere, & ex animo contrahere, tr.4. reſ.247. p.147

Et quod non teneatur ad matrimonium in multis caſibus, ibid.verſ.*primo*, vſque ad finem.

Contrahens matrimonium per ſigna,& nutus, qui loqui valebat, an peccet venialiter, tr.4. reſ.248. ibid.

Et an mortaliter, in fine.

Contrahentes matrimonium cum impedimento dirimente an committant duplex peccatum mortale, ſcilicet culpam tranſgreſſionis iuris naturalis, aut eccleſiaſtici, & ſecundum ſacrilegium irritationis ſacramenti matrimonij, tr.4. reſ.297. p.163

Contrahentes cum minoribus, ſi aliquid acquiſiuerunt, an teneantur illud reſtituere, tr.5. reſ.44. p.179

Contritio.

Contritio omnium peccatorum in articulo mortis, an debeat elici ſub periculo peccati mortalis, vel ſaltem non excipiendi gratiam, tr.4. reſ. 98. p.101

Sed quid ſi eo tempore exiſtat confeſſarius, & pœnitens habeat attritionem,& confeſſionis Sacramentum ſuſcipiat, ibid. verſ.*ſed dices.*

Contritio an de nouo debeat elici ab eo, qui iterum confitetur peccata iam confeſſa, tractat.4.reſolut.116. p. 107.

Contritio ad iuſtificationem obtinendam regulariter, & per ſe an ſufficiat de vniuerſis peccatis generaliter; & confuſe, an verò requiratur ſpecialis, & diſtincta ſingulorum peccatorum, tam quo ad numerum, quam quoad ſpeciem, tr. 4. reſ 118. p 108

Vbi quid in caſu neceſſitatis abſente confeſſario, & an propoſitum implicitum de cætero non peccandi ſufficiat, quod continetur virtualiter in deteſtatione peccati, tr.4. reſ.119. ibid.

Correctio.

Correctio fraterna Regularis peccati occulti, an debeat præmitti ab altero regulari, antequam deueniatur ad denunciationem coram Prælato tanquam patre tract. 2. reſol 37. p.37

Sed an procedat in religione, in qua adeſt ſtatutum, vt qui nouerit peccatum ſocij immediatè denuntiet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna, ibidem, verſ. *limitatur.*

Correctio fraterna de peccato veniali proximi an debeat fieri ſub pœna incurſus peccati venialis, tract.2. reſol. 38. ibid. vbi quid inter Religioſos, & quid reſpectu Prælatorum.

Correctio fraterna vt fiat, an poſſit Prælatus Regularis inquirere peccata occulta ſubditorum, & quid de ſubditis inter ſe, tr.3.reſ.42.verſ.*ſed licet.* p.38

Correctio fraterna an ſit neceſſarium vt adhibeatur in criminibus carnis, inter Regulares, tract.2. reſol.69. verſ. *nota ſecundò.*

Correctio an ſit facienda alicui, ſi ſimus in dubio, an correctio ſit profutura, vel ne, tr.5. reſ.93. p.197

Creditor.

Creditor poſterior exigens debitum à debitore non tenetur reſtituere creditori anteriori, ſed poteſt retinere pecuniam illam contra ordinem reſtitutionis ſibi ſolutam, tract.5.reſol.10.verſ.*notandum*, il ſecundo. p. 166

Crimen læſæ Maieſtatis.

Crimen læſæ Maieſtatis commiſſum à clerico an faciat illum degradari, & curiæ ſæculari tradi, tract. 2. reſol. 16. p.5.

Crimen læſæ maieſtatis cōmiſſum à clerico an operetur, vt ipſe ſit puniendus à Iudice ſæculari. Vide *Clericus.*

Cuſtodes.

Cuſtodes portarum, ſyluarum, &c. an teneantur reſtituere pœnam pecuniariam impoſitam contra eos, qui certas merces exportant, vel ligna, &c. ſi eos non manifeſtent, ſed diſſimulent, tr.5. reſ 54. p.183. & tract.6. reſ.35.verſ.*quarto.* p.219

D

Damnum.

Damnum illatum ſiue ex malitia, ſiue ex ignorantia, an debeat reſtitui ab inferente ſecundum valorem rei, quæ erat in potentia, an verò ſecundum æſtimationem temporis præſentis, tr.6. reſ.6. p. 209

Damnum in contractibus gratia vtriuſque contrahentis celebratis contingens ſine culpa alicuius, an ſit diuidendum inter vtrumque contrahentem in foro conſcientiæ, & quid in foro fori, tract.6.reſ.10. p.210

Damnum illatum opifici vulnerato à vulnerante an ſit reſtituendum, & quid? tr.6.reſ.53. p.227

Debitor.

Debitor per ingreſſum Religionis, an liberetur ab onere reſtituendi, tract.2 reſ.41. p.38

Et quid ſi poſt ingreſſum Religionis, hæreditate, legato, donatione, &c. religioſo aliquid acquiratur, an monaſterium debeat ſoluere debita illius, & an talis religioſus teneatur laborare in monaſterio pro ſoluendis debitis, ibid.verſ. *nota verò.*

Debitor ex charitate ſolùm, aut alicuius virtutis obligatione, ſi accipiat aliquid pro eo, an teneatur reſtituere, tract.5. reſol.55. p.183

Debitor certus de debito, dubius autem an ſoluerit, tenetur ſoluere, tract.6. reſol.49. p.225

Fallit niſi etiam creditor eſſet dubius, ſi ipſi fuerit ſatisfactum, quia tunc non tenetur ad reſtitutionem, ibid. verſ. *ſed hæc.*

Secundò fallit, vt non teneatur ad integram ſolutionem debiti, ſed tantùm ad partem, verſ.*ſecundò.*

Decimæ.

Decimæ an debeant ſolui à Colonis laicis Religioſorum, pro eorum portione colonica. Vide *Colonus.*

Decimæ nomine feudi collatæ principibus, vel alijs ſæcularibus, an debeant exigi coram Iudice eccleſiaſtico, an verò coram Iudice laico, tract.1.reſol.50. p.14

Decimæ an poſſint præſcribi à laicis ſpatio 40. annorum, cum iuſto titulo, vel ſine titulo. Vide *præſcriptio*, vbi etiam quid ſpatio 100. annorum.

Decretum.

Decretum Clem. VIII. circa abſolutionem à cenſuris, & caſibus reſeruatis an deroget priuilegiis Regularium, & confeſſariorum in ſuburbiis ciuitatis Romæ, tract 2. reſol. 13. verſ. *nota tertiò.* p.28

Decretum prædictum an deroget priuilegiis Regularium exiſtentium in inſulis Siciliæ, Sardiniæ, & Corſicæ, ibid. verſ. *tandem nota.*

Decretum Greg XIII. prohibens ingreſſum monaſteriorum Monialium abſque licentia ſub pœna excommunicationis an comprehendat ingredientem cum licentia ſi ibi finito miniſterio multo ſpatio moretur, vltra incurſum peccati mortalis, tr.2.reſ.67. p. 48

Decretum

UGR Biblioteca Universitaria

Decretum prædictum an ſit odioſum, an verò fauorabile, ibid. verſ. *ad argumentum.* Vbi etiam an comprehendat Reges, Reginas, & Cardinales, & an comprehendat Confeſſarium intrantem monaſterium, non ſolùm quando regula præcipit confiteri, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento pœnitentiæ, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Et an poſſit ingredi Epiſcopus, aut Prælatus pro electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, ibid. verſ. *nota etiam.*

Et ſub dicto decreto an comprehendantur infantes, nondum doli capaces, verſ. *nota tertiò.*

Decretum Pij V. quod incipit, *etſi mendicantium ordines* ſub 17. Kalen. Iunij 1567. an fuerit reuocatum per aliud decretum Greg. XIII. quod incipit *intacta*, tr. 2. reſol. 10. p. 57

Defenſio.

Defenſio honoris an operetur, vt liceat viro honorato occidere inuaſorem, qui fuſtem, vel alapam nititur impingere, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit, tr. 5. reſol. 90. p. 196

Et an liceat præuenire aggreſſorem, & eum priuſquam inuadat, occidere, ibid. verſ. *an liceat.*

Deferens.

Deferens munera concubinæ iudicis, vt pro ipſo apud Iudicem intercedat, ſi adeſt periculum alicuius grauis nocumenti, vel ſi aliàs ius ſuum à Iudice minimè conſequi poſſet, non intendens fouere turpem amorem concubinæ ac eo vti, ſed tantùm vt ſuæ neceſſitati conſulat, non peccat, tr. 6. reſ. 44. p. 223

Delectationes.

Delectationes moroſæ in re venerea an ſint diuerſæ ſpeciei, an eiuſdem, ita vt neceſſe ſit aperire in confeſſione, delectatus ſum cogitando cum coniugata, vel Moniali, aut cum libera, an verò nullo modo exprimere qualitatem obiecti. Vide *circumſtantia.*

Delectationes coniugis abſentis ſæpius habitæ de actu coniugij præterito, vel futuro ſine periculo pollutionis ex imaginatione coniugis, an ſint peccata mortalia. Vide *matrimonium.*

Delectationes de copula cogitata vt præſenti, an ſint licitæ inter coniuges, quando ipſa copula eſt illis interdicta ob aliquam cauſam, tr. 4. reſ. 224. p. 139

Et idem dicendum eſt de tactibus, ibidem, verſ. *& id quod diximus.*

Delectatio venerea eſt inchoatio quædam pollutionis, tract. 5. reſ. 1. verſ. *deinde.* p. 163

Et an omnis delectatio venerea ſit peccatum mortale, ibid.

Delectatio carnalis orta ex cogitatione culpæ habitæ, ſeu habendæ viduæ, aut ſponſæ de futuro, an ſit licita, tract. 5. reſol. 2. p. 164

Delectatio ſenſibilis in die Veneris de eſu carnium mente concepto, proinde ac ſi illæ comederentur, an ſit peccatum mortale, tr. 5. reſ. 5. p. 165

Delectari appetitum ſuis operationibus, quæ non ſunt contra rationem non eſt peccatum, tractat. 5. reſol. 6. verſ. *at velle.* ibid.

Delectatio coniugis cum fœmina aliena an habeant non ſolum malitiam contra caſtitatem, ſed etiam contra iuſtitiam, tract. 6. reſ. 73. p. 233

Delectatio coniugibus de copula maritali habita, vel habenda an ſit licita, dummodo abſit periculum pollutionis, ibid. verſ. *verum.*

Et an ſit licita coniugibus ligatis voto caſtitatis, verſ. *nota tamen,* vbi etiam quid ſi coniux emiſit votum.

Delinquentes.

Delinquentes plures diuerſi fori poſſunt cognoſci à Iudice eccleſiaſtico tanquam digniori, & omnes debent remitti ad eumdem eccleſiaſticum. Vide *Iudex.*

Delinquens occultus poteſt ſe prodere Iudici, vt in eo debitam exequatur punitionem, tract. 5. reſol. 7. verſic. *notandum eſt.* p. 195

Niſi eſſet perſona maximæ auctoritatis, & Reipublicæ vtilis, ibid.

Denunciationes.

Denunciationes ad denunciandum impedimenta, quæ fiunt pro contrahendo matrimonio an obligent quando impedimentum matrimonij eſt occultum, & non poteſt probari, tr. 4. reſ. 221. p. 138

Denuntiationes, quæ debent præcedere in matrimonio, an poſſint omitti à Parocho in caſu neceſſitatis, nempe in articulo mortis, tract. 4. reſol. 234. verſ. *notandum eſt.* p. 143

Denunciationes an faciendæ ſint in vnius parochia, in qua diutius commorati ſunt ſponſi, an verò ſufficiat vt fiant in parochia, in qua breui tempore commorantur, tr. 4. reſ. 235. ibid.

Denunciationum ſi vna prætermittatur, an ſit peccatum mortale, tr. 4. reſ. 236. ibid.

Denunciationes an poſſint fieri extra eccleſiam, ſi locus ſit aptus, vt ad multorum notitiam perueniant, ibid. verſ. *nota etiam.*

Et an in tribus diebus feſtiuis, verſ. *debent.*

Et quid ſi in tribus diebus feſtiuis continuis, & an poſſint fieri à parocho in tribus diebus feſtiuis, ſed interpolatè abſque incurſu peccati mortalis, verſ. *notandum eſt.*

Denunciationes vt omittantur, an poſſit diſpenſari ab ordinario, tract. 4. reſol. 237. p. 144. Vbi etiam quid intelligendum ſit ſub nomine ordinarij in Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de matrim. c. 1.*

Et an ſaltem poſſit diſpenſari à Vicario Epiſcopi, tr. 4. reſol. 238. ibid.

Et quid in Vicariis foraneis, ibidem, verſ. *notandum,* & quando contrahentes ſunt ex diuerſis diœceſibus, & ordinarius vnius diſpenſat in denunciationibus, an hoc ſufficiat, ne fiant in parochia alterius, tract. 4. reſol. 239. ibid.

Denunciationes ſi omittantur, an reddant matrimonium nullum. Vide *matrimonium.*

Denunciationes non factæ ante nuptias, poſt nuptias ante conſummationem matrimonij faciendæ ſunt, tr. 4. reſ. 241. p. 145

Niſi contrarium videatur Epiſcopo, ibid. verſ. *notandum eſt ſecundò.*

Denunciationes non poſſunt prætermitti ſola auctoritate Parochi, ſi timetur matrimonium malitioſè impediendum, licèt poſtea efficerentur, antequam dictum matrimonium conſummetur, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, ibid. verſ. *notandum tertiò.*

Depoſitum.

Depoſitum an compenſationem admittat, in Addit. ſecund. reſol. 1. p. 245

Depoſitum pecuniarum fieri apud vſurarium, an ſit licitum, tr. 5. reſ. 36. verſ. *item ex Caietano.* p. 176

Etiamſi deponens ſciat fore illi materiam exercendæ vſuræ, tr. 6. reſ. 44 verſ. *& ideo.* p. 223

Depoſitarius dubius an depoſitum culpa ſua perierit, an teneatur ad reſtitutionem, maximè quando depoſitum eſt in commodum deponentis, tract. 6. reſol. 49. verſ. *& hac omnia.* p. 225

Derogatio.

Derogatio in ampliſſima forma priuilegiorum Societatis Ieſu, Religionis Clericorum Regularium an valeat, & præiudicet, ſi dictis Religionibus non fuerit intimata, & inſinuata, tr. 2. reſ. 68. p. 48

Deſiderium.

Deſiderium vt fornicatio ſit licita, an ſit peccatum mortale, tract. 6. reſ. 47. p. 224

Deſiderare, vt id quod eſt intrinſecè malum, ſi non eſſet malum, ſed licitum, an ſit peccatum. ibid.

Deſiderium comedendi carnes in Quadrageſima, ſi Eccleſia non prohiberet, non eſt peccatum mortale, ibid. verſ. *& ideo.*

UGR Biblioteca Universitaria

Deſiderium, vel gaudium de malo proximi ob habendam hæreditatem, an ſit peccatum mortale, tract. 6. reſol. 84. p. 257

Deſiderium matris, quæ deſiderat mortem filiarum, eo quod ob deformitatem, vel inopiam, non poſſit eas iuxta ſuum deſiderium nuptui tradere, vel ſi ob illarum cauſſam malè tractaretur à marito, non eſt peccatum, ibid. verſ. *Hinc*.

Detegere.

Detegere peccatum notorium facti, vel iuris, in alio loco vbi ignorabatur, & in quem facilè eius fama non erat peruentura, an ſit peccatum mortale, ſaltem contra charitatem. tr. 5. reſ. 17. p. 169

Detegere peccata alterius audita cum expreſſione aſſertionis, ſe nihil certò ſcire, ſed tantùm recenſere, quæ audiuit, an ſit peccatum mortale, tract. 5. reſ. 28. p. 173

Et quid, quando qui refert ſit vir tantæ auctoritatis, vt ei credatur, etiamſi tantum audita referat, vel quando eo modo narret, vt aliquos ex leuitate quidem crediturus putet, ibid. verſ. *& alij tenent*.

Detegere alicui amico iniuriam ſibi ab aliquo ſecretè illatam, ad leniendum dolorem, an ſit peccatum mortale, tr. 5. reſ. 32. p. 175

Detegere crimen occultum ſine iuſta cauſſa vni, vel duobus viris prudentibus, quos ſcit non euulgaturos, an peccet mortaliter, tr. 5. reſ. 33. p. 176

Detractio.

Detractio de peccato notorio facti, vel iuris in alio loco, vbi ignorabatur, & in quem facilè eius fama non erat peruentura, an ſit peccatum mortale, ſaltem contra charitatem, tr. 5. reſ. 17. p. 169

Detractio de peccatis alterius auditis cum expreſſione aſſertionis ſe certò nihil ſcire, ſed tantùm recenſere, quæ audiuit, an ſit peccatum mortale, tract. 5. reſ. 28. p. 174

Et quid, quando qui refert ſit vir tantæ auctoritatis, vt ei credatur, etiam ſi tantùm audita referat, vel quando eo modo narret, vt aliquos ex leuitate quidem audituros putet, ibid. verſ. *& alij tenent*.

Detractio de crimine occulto ſine iuſta cauſſa vni, vel duobus viris prudentibus, quos ſcit non euulgaturos, an obliget mortaliter, tr. 5. reſ. 33. p. 176

Detractio de falſo crimine alicui imputato, an obliget detrahentem ſi opus eſt, iurare ſe falſum dixiſſe, & coram teſtibus, tr. 5. reſ. 39. p. 178

Et quid ſi detrahens eſſet vir magnæ auctoritatis, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Detractio de crimine occulto verè commiſſo, ad quid obliget detrahentem, tr. 5. reſ. 30. p. 174

Detractio audita ab aliquo an obliget eum ad peccatum mortale, tract. 5. reſ. 25. p. 176

Et non repellendo audiens detrahentem, an & quando peccet mortaliter, ibidem, verſ. *communiter*.

Diaconus.

Diaconus frequenter canens Euangelium in peccato mortali, an peccet mortaliter, tr. 4. reſ. 195. p. 132

Diaconus miniſtrans Euchariſtiam in peccato mortali, an peccet mortaliter, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Diſpenſatio.

Diſpenſatio an poſſit fieri à Prælatis Regularibus cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario, & quid in publico, & an ſuper bigamia. Vide *Prælati*.

Diſpenſatio an ſit neceſſaria ad petendum debitum, ſi quis ſciens accedit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorans tamen prohibitionem, & pœnam iuris, tr. 5. reſol. 12. p. 167

Diſpenſatio votorum poteſt fieri extra Sacramentum Confeſſionis, tract. 5. reſol. 25. verſ. *quæ quidem*. p. 172

Idem de diſpenſatione ſuper irregularitate, iuramento, petione debiti, &c. ibid.

Diſpenſatio, ſeu commutatio votorum facta bona fide tempore Iubilæi, an valeat, & ſit tuta, etiam ſi poſtea non impleantur requiſita pro obtinendo Iubilæo, ib. verſ. *quinto*.

Sed an poſtea pœnitens, qui bona fide obtinuit diſpenſationem votorum, ſi voluntariè omittat opera præſcripta in Iubilæo, an peccet mortaliter, verſ. *ſed an poſtea*.

Diſpenſatio metu extorta eſt nulla, niſi tacitè, vel expreſsè eſſet confirmata, tract. 5. reſol. 118. verſ. *quinto*, p. 206

Diſpenſatio matrimonij, an in dubio ſit iudicanda valida, tract. 6. reſ. 9. p. 210

Diſpenſatio an ſit neceſſaria quando caſus eſt dubius, tract. 6. reſol. 81. p. 236

Diſpenſare an poſſit inferior in legibus Superiorum, ibid. verſ. *notandum*.

Domus.

Domus Canonicorum, Parochorum, aliorúmque Eccleſiaſticorum, exiſtentes prope triginta paſſus Eccleſiæ an gaudeant eius immunitate, etiamſi eas inhabitent laïci. Vide *immunitas*.

Donatarius.

Donatarius an peccet, & teneatur ad reſtitutionem, quando ſcit donationem fieri cum damno creditorum, etiam ſi ab ipſis intra annum non reparetur, tract. 5. reſol. 39. p. 178

Donatio.

Donatio facta Eccleſiæ, vel ad piam cauſam ante acceptationem, an valeat ita, vt per pœnitentiam non poſſit reuocari, tr. 5. reſol. 107. p. 202

Donatio interna facta alicui an obliget in conſcientia, tract. 5. reſol. 116. p. 205

Et an donatarius poſſit compenſationem ſibi facere, ibid. verſ. *cum igitur*.

Donatio facta Petro præſenti, etiam ſi eam non acceptet, obligat in conſcientia, ibid. verſ. *notandum*.

Donatiua.

Donatiua ordinaria Regni Siciliæ, & Neapolis an ſint nomine voluntaria, an verò neceſſaria, ita vt verè impoſitiones dicantur, tract. 6. reſ. 8. p. 191

Donatiuum vt contribuatur, an ſufficiat, vt concurrat maior pars congregatorum: ſed in Regno noſtræ Siciliæ opus eſt, vt brachium Eccleſiaſticum ſemper concurrat; de ratione huius dicti vide tract. 5. reſ. 78. verſ. *in reſol. 17*. ibid.

Donatiuum à Parlamentariis an poſſit præberi domino Proregi, & ad hoc an debeant concurrere omnes, & ſinguli Parlamentarij, ibid verſ. *in reſol. 29*.

Duellum.

Duelli excommunicationem latam contra prouocantes, &c. an incurrat diffidans alterum, non animo pugnandi ſed cauſſa honoris proprij defendendi, tract. 6. reſol. 1. p. 207

Et an eam incurrat, ſi quis ad inimicum accedat, arguendo illum mendacij, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit, etiam ſi hoc dicendo manum enſi apponat, ibid. verſ. *dico ſecundò*.

Et quid de prouocante ad pugnandum nullo ſtatuto loco, & tempore, verſ. *dico tertiò*.

Accedens ad locum duelli cauſa inſpiciendi an incurrat, ſi actus ad pugnam proximus ſequutus non ſit, verſ. *dico quartò*, vbi etiam de tranſeunte obiter, & aſpiciente duellum.

Narrans factum aliquod, ex quo præuidet aliquos, qui illud intellexerunt, arrepturos occaſionem prouocandi ſe ad duellum, an incurrat in excommunicationem iam dictam, verſ. *dico quintò*

Audientes, vel legentes ſcripta, in quibus aliqui ſe prouocant ad duellum, an ligentur dicta excommunicatione, verſ. *dico ſexto*.

Ratam habens prouocationem, vel pugnam, vel aliam actionem in bullis Pontificiis expreſſam ſuo nomine factam

UGR Biblioteca Universitaria

factam, an incidat in excommunicationem, verſ. *dico ſeptimò*.

Prouocans ad duellum ſi ſe contulit ad locum conſtitutum, & altero non comparente, diceſſit, an incidat in excommunicationem, verſ. *dico octauò*.

Duellum conſulens, etiam ſi conſilium non ſit efficax, vel non influat in effectum, an vinciatur excommunicatione prædicta, verſ. *dico nonò*.

Et quid de conſulente ſi conatus fuerit influxum conſilij reuocare, ſed re ipſa non reuocauerit; verſ. *dico decimo*.

Rixantes, ſi vnus ira motus ad dimicandum in certo loco alium inuitet, & incontinenti ibi dimicent, non incurrunt in excommunicationem, verſ. *dico vndecimò*.

Nec minus in eam incidunt diffidantes ſe ad pugnandum in aliquo loco, ad quem ſtatim tendunt, ſi non adeſt aſſignatio temporis, verſ. *item ait Graſſius*.

Miles in exercitu, vir Equeſtris in aula regia, officio, vel dignitate excidere debet ob ignauiæ, vel timiditatis notam, niſi identidem prouocanti ſe ſiſtat, vel ſi quis ab iniuſtis conuitiis, ac ſubeundo dedecore aliter ſe liberare nequeat, niſi cum prouocante congrediatur, non incidunt in cenſuram contra duellantes, verſ. *non reticeam*.

E

Ebrius.

EBrius dicendo, faciendo, & contumelias inferendo, ex quibus non ſequitur alioquin vllum detrimentum, non peccat, ſed an ſecus ſi mors, vel damnum temporale alicui euenirent, tract. 6. reſ. 52. verſ. *notandum eſt*.

Quid ſi blaſphemiam diceret, vel infidelitatem, aut periurium, ibid. verſ. *ſunt etiam*.

Quid de fornicatione, & pollutione, & cæteris peccatis carnis an imputentur ebrio, & quid ſi in ſomno hæc euenirent, verſ. *& peccata carnis*, & quid ſi antequam peccata ſubſequantur, confiteatur de ebrietate, verſ. *dicendum eſt*, vbi docet an incurrat in excommunicationem, & irregularitatem.

Edictum.

Edictum denunciandi intra certum terminum, an obliget eum qui propter impotentiam, vel ignorantiam edicti non potuit denunciare in termino in edicto præfixo, an poſtea denunciandum, tr. 5. reſ. 95. p. 197

Sed in tali caſu an obliget ſtatim ad denunciandum, an verò intra eoſdem dies, quos edictum ſignauerat, ibid. verſ. *nota verò*.

Et non denuncians intra terminum in edicto præfixum non incurrit in nouam excommunicationem, ſed tantùm manet in eadem, verſ. *notandum*, il primo.

Et terminus prædictus ſcientibus quando incipit currere, & quando ignorantibus, verſ. *notandum*, il ſecundo.

Edictum, ſeu bannum publicatum, & auditum in quadam platea Ciuitatis an liget, & debeat obſeruari, antequam publicetur in aliis plateis, & diffundatur in tota Ciuitate, tract. 6. reſ. 75. p. 234

Electio.

Electio examinatorum ſynodalium an debeat fieri de Doctoribus, ſi in Synodo exiſtunt Doctores, an verò poſſit fieri de clericis non Doctoribus, tract. 5. reſol. 64. verſ. *notandum eſt*. p. 186

Electio per concurſum an ſit nulla, ſi examinatores non ſynodales adhibeantur cum ſynodalibus, tract. 5. reſol. 65. ibid.

Electio per quas cauſas excuſet à peccato eligentes minus dignum, relicto digniori, tract. 5. reſol. 110. p. 203

Et quid quando electio fit per concurſum, an ſi omittatur dignior, teneatur ad reſtitutionem, ibid. verſ. *notandum*.

Et an minus dignus in concurſu, poſſit ſine peccato mortali acceptare beneficium, quando ipſi, & electores notum habent digniorem in electione eſſe prætermiſſum, verſ. *nota ſecundò*.

Et quid ſi hoc ſciebant ante electionem, verſ. *qui n. 4.*

Et quid ſi maior idoneitas eſſet dubia, verſ. *quãdo certè*.

Et quomodo minus dignus poſſit ſe offerre electoribus ad obtinendum beneficium, verſ. *ſed his non*.

Emphyteuta.

Emphyteuta Eccleſiæ an teneatur ad gabellas, ſeu tributa, & quid ſi emphyteuſis eſſet redimibilis. Vide *gabella*.

Emptio.

Emptio mercium certo pretio an ſit licita, quando dubitatur, num futuro tempore pluris, aut minoris æſtimabuntur, & quid in hoc Regno Siciliæ, vbi adſunt prag. prohibitiuæ. Vide *vendere*.

Emptor.

Emptor rei alienæ à fure bona fide emptæ, ſi eam deinde maiori pretio vendat, an teneatur reſtituere domino illud plus, in quo locupletior factus eſt, tract. 5. reſol. 41. p. 178

Emptor rei alienæ bona fide, ſi eodem pretio bona fide eandem rem vendat, an teneatur pretium vero domine reſtituere, tr. 5. reſ. 42. p. 179

Epiſcopus.

Epiſcopus electus à Rege pro Gubernatore alicuius Regni, ſeu Concilij, an excuſetur ab eius reſidentia, & an hoc ſaltem poſſit fieri ex priuilegio à Summo Pontifice obtento, & quid ſi talia officia æque commodè poſſint per laïcos adminiſtrari, an tali caſu priuilegium Summi Pontificis operabitur, & an hoc caſu Summus Pontifex poſſit diſpenſare. Vide *Rex*.

Epiſcopus feudatarius Regis an prius debeat obedire Regi, quàm Papæ, ſeu Metropolitano, tract. 1. reſol. 6. p. 2.

Epiſcopus an teneatur ire ad bellum ex præcepto ſui Regis. Vide *Rex*.

Epiſcopi an poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſiliarios, tr. 1. reſol. 9. p. 3

Epiſcopus an poſſit cognoſcere de delicto commiſſo à laïco officiali ſuo, tr. 1. reſ. 12. p. 4

Epiſcopus, tranſacto anno, eſt exequutor vltimarum voluntatum, etiam quoad legata non pia, tract. 1. reſ. 21. p. 7

Sed quid ſi in teſtamento non adeſſent legata pia, ſed tantùm prophana, ibid. verſ. *vnde ex his*.

Epiſcopus antequam tradat reum Curiæ ſæculari ſub prætextu, quod delictum eſt in Bulla exceptuatum, an hoc prius ſibi certò debeat conſtare, an verò ſufficiant coniecturæ, & præſumptiones, tract. 1. reſ. 38. p. 11

Epiſcopus ſciens edi à laïcis aliquod ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam, & clericos, quid facere debeat, & quid quando tale ſtatutum eſſet dubium, tr. 1. reſ. 68. p. 18

Epiſcopus extra diœceſim an poſſit ſibi eligere Confeſſarium, non approbatum ab Ordinario, tract. 2. reſ. 3. p. 22

Epiſcopus an poſſit reuocare ſine iuſta cauſa, licentias, confitendi, ſemel conceſſas tract. 2. reſ. 22. p. 32

Et quid ſi licentia prædicta fuerit conceſſa Regularibus, ibid. verſ. *quoad Regulares*.

Epiſcopus ſi abſque iuſta cauſſa non admittit Regulares, ad confeſſiones audiendas, an non obſtante Concil. Trident. dicti Regulares poſſint audire confeſſiones, ac ſi eſſent approbati. Vide *Regulares*.

Epiſcopus an poſſit ex iuſta cauſſa approbare Regulares Religioſos ad audiendas confeſſiones limitatè, v. g. ad viros, & non ad fœminas, tract. 2. reſol. 25. p. 33

Epiſcopus admittens Regulares ad audiendas confeſſiones vſque ad beneplacitum an poſſit licentias reuocare

care

UGR Biblioteca Universitaria

care ad ſui libitum abſque iuſta cauſſa, tract.2. reſ.26. ibid.

Epiſcopus an poſſit ſuſpendere omnes licentias Regularibus conceſſas, & denouo illos examinare, tract.2. reſol.27. ibid.

Et an idem poſſit fieri à Capitulo, ſede vacante, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Epiſcopi an poſſint ordinare Regulares extra tempora à iure ſtatuta, tr.2.reſ.31. p.35

Epiſcopi an poſſint denũciare, vt Religioſi exempti euitentur à populo, ſi ipſi inciderint in aliquam excommunicationem, tr.2.reſ.35. p.36

Et quid quando delictum eſt notorium, ibid. verſ. *aliqui.*

Epiſcopus non poteſt excommunicare Regulares exemptos, nec ligare eos ſtatuto trahente excommunicationem annexam, ibid. verſ. *licet regulares.*

Epiſcopus prohibens, ne aliquis exorcizet ſine ipſius licentia, & cum certis conditionibus, an comprehendat regulares, tr.2. reſ.36. p.47

Epiſcopi an poſſint prohibere,ne Regulares concionentur in Eccleſiis ſuorum ordinum,tract.2.reſol.58.p.44

Epiſcopus Religioſus an ſit obligatus ad obſeruationem votorum ſuæ Religionis. Vide *Religioſus.*

Epiſcopus an poſſit abſoluere ab excommunicatione, quam incurrunt introducentes fœminas in monaſterium, lata per Bullam Pij V. tract.2. reſol.66. verſ. *notandum eſt etiam.* p.48

Epiſcopi an poſſint excommunicare Regulares nolentes accedere ad proceſſiones, tr.2.reſ.76. p.50

Epiſcopi an poſſint ordinare Regulares non bene linguam latinam callentes, tr.2.reſ.86. p.52

Epiſcopi ad quas proceſſiones poſſint compellere Regulares, vt ſe conferant, tr.2.reſ.106. p.57

Epiſcopi inuitis Regularibus an poſſint in Eccleſiis Regularium concionari, tr.2. reſ.109. p.58

Et quæ poſſint,& quæ non poſſint facere Epiſcopi in Eccleſiis Regularium, vide latè ibid. verſ. *nota tamen.*

Epiſcopus an poſſit punire Regulares prædicantes in aliena Eccleſia abſque ipſius licentia, & quid ſtante Bulla Greg. XV. quæ incipit *inſcrutabile*, data Nonis Februarij 1622. Vide *Regulares prædicantes.*

Epiſcopus poteſt concedere diſpenſationem ſuper interſtitiis Regularium ordinandorum, & ſufficit ſola atteſtatio Superioris pro cauſa diſpenſationis, tract. 2. reſol.112. ibid.

Epiſcopus an poſſit dare licentiam, vt nupta intret in monaſterium ob periculum vitæ,tr.2.reſ.130. p.63

Epiſcopus virtute Concil.Trident. *ſeſſ.25.cap.14.* an poſſit carcerare Regularem notoriè delinquentem, & contra illum proceſſum formare, vt poſtea remittat ad ſuum Superiorem, & vt eum puniat,tr.2.reſol.132. ibid.

Epiſcopus an habeat iuriſdictionem in regulares exemptos,quando eſt in poſſeſſione iudicandi illos, tract.2. reſol. 134. p.64

Epiſcopus ſi in confirmationis Sacramento vngeret alio digito, quam dextero pollice, an peccaret mortaliter, & quid ſi tempore peſtis. Vide *Confirmatio.*

Epiſcopus an poſſit confirmare aliquem afferentem litteras dimiſſorias ſui Epiſcopi vt ordinetur. Vide *Confirmatio.*

Epiſcopus an poſſit confirmare in ſua diœceſi ſubditum alterius, & confirmando an incidat in aliquam cenſuram, aut culpam, tr.4. reſ.23. verſ. *adde etiam.* p.77

Epiſcopus ordinando non confirmatum,non peccat mortaliter, tract 4.reſ.24. verſ.*nutant.* p.78

Epiſcopus ſi Regularibus legitimè, & dignè præſentatis denegat iniuſtè licentiam audiendi confeſſiones, Papa confert iuriſdictionem Confeſſariis, vt poſſint validè confiteri, tract.4. reſ.79. verſ. *Et quando Epiſcopus.* p.95

Epiſcopus iuſtè non poteſt punire confeſſarios alibì approbatos audientes confeſſiones in ſua diœceſi virtute Bullæ Cruciatæ, abſque noua approbatione, tract.4. reſol.110.verſ. *quod Epiſcopus iuſte.* p.105

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in interſtitiis, quando ordinat aliquem familiarem ſuum, tract. 4. reſol. 190. p.131

Epiſcopus quicumque habens licentiam ordinandi in ſua propria diœceſi per dimiſſoriam cum dicta limitatione, an poſſit ordinare in aliena diœceſi de licentia Ordinarij, ordinationem exercens, tract.4.reſol.191. ibid.

Epiſcopus primam tonſuram conferens ſine Epiſcopi licentia, an incurrat pœnam ſuſpenſionis latam *in cap. eos,de temp.ordin.in 6.* tr.4.reſ.194. p.132

Epiſcopus ſi ſcienter, vel affectata ignorantia ordinare præſumit alienum clericum ſine ſui ordinarij licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione ordinum, dicta reſol. in princ.

Epiſcopi an poſſint prohibere ne matrimonia domi contrahantur, tr.4.reſ.279. p.158

Epiſcopus an poſſit inſtituere diem feſtum alicuius beati nondum canonizati, tr.5.reſ.9. p.166

Epiſcopus iure ordinario an poſſit diſpenſare in lege Concilij, ſeu Summi Pontificis, quoties facultas diſpenſandi non admittitur, tr.5.reſ.23. p.172

Et quid in abſolutione cenſurarum emanatarum à Concilio, aut à Summo Pontifice, an Epiſcopus poſſit abſoluere, ibidem, verſ.*notandum vero.*

Epiſcopus an poſſit deputare alios examinatores ſynodales abſque ſynodi celebratione, ſi eo tempore, quo debet fieri prouiſio per concurſum, non adſint examinatores ſynodales,de quibus loquitur Concil.Trident. *ſeſſ.24.c.18.* tr.5.reſ.64. p.186

Epiſcopus non poteſt excommunicare etiam per ſententiam ſuum ſubditum exiſtentem extra ſuam diœceſim,niſi in ea aliqua ratione delinquat,quantumcumque extra eam delinquat, tr.5.reſ.74. verſ. *dico igitur.* p.189

Epiſcopus non poteſt præcipere clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat ſacrum, vel vt ſingulis hebdomadibus ſacrificet,&c.& quid ſi ſubditus delinquit in loco exempto, etſi intra diœceſim ſit, ibidem, verſ. *hinc contra.*

Hæc procedunt quando delictum ſubditi perpetratur extra diœceſim, quid autem ſi illud commiſerit in diœceſi, an in tali caſu poſſit Epiſcopus illum excommunicare, etiam ſi extra diœceſim commoretur, verſ. *notandum eſt.*

Epiſcopus an iudicet ſuper idoneitate concurrentium in beneficiis ad concurſum, an verò examinatores ſynodales,tr.5.reſ.111. p.204

Epiſcopus exiſtens in alterius diœceſi, an licitè poſſit celebrare Miſſam in pontificalibus, ſeu cum baculo, & mitra abſque licentia illius ordinarij, tract.6. reſolut.36. p.220

Et quid in locis exemptis intra diœceſim, ibid. verſ. *quod apertè.*

Epiſcopus an poſſit erigere Collegiatam cum nouis Canonicis, vel addere nouum numerum Canonicorum aliis antiquis, tr.6. reſ.38. p.221

Epiſcopus an poſſit transferre ieiunium, quod incidit in aliquod feſtum ſolemne,vel in diem vltimum bacchanalium, in feriam ſextam, vel Sabbatum præcedens, tr.6.reſ.66. p.231

Epiſcopus exiſtens in peccato mortali conſecrando chriſma, vel oleum, ſeu conferendo ordines minores an peccet mortaliter, tr.6. reſ 67. ibid.

Et an peccaret mortaliter, ſi exiſteret in mortali, & conſecraret Eccleſiam,verſ.*notandum.*

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in lege Pontificia quando dubium

dubium eſt, an caſus egeat diſpenſatione, tract.6. reſol.81. p.236

Epiſcopus an poſſit diſpenſare in legibus Pontificiis, ſi ei interdictum non eſt, ibid. verſ. *notandum.*

Epiſcopus an poſſit delegare alicui abſolutionem ab hæreſi, tract.6. reſol.92. p.240

Epiſcopus an poſſit confirmare infantes filios Principum, aut alios, ſi periculum mortis immineat ante vſum rationis, & conferendo infantibus ante vſum rationis an peccet, & pariter an poſſit confirmare amentes, qui aliquando habuerunt vſum rationis, aut perpetuò amentes in periculo mortis conſtitutos. Vide *confirmatio.*

Æſtimatores.

Æſtimatores publici rerum venalium non tenentur ad mulctam pecuniariam, ſi ipſi non denunciant, quam ſoluerent denunciati rei fiſco, vel aliis perſonis, & deſeruiet pro illis, qui vulgo apud nos vocantur *Maſtri di piazza*, tract.6. reſol.35. verſ. *quinto.* p.219

Euchariſtia.

Euchariſtia an poſſit miniſtrari à Regularibus, virtute ſuorum priuilegiorum, vagis, aduenis, & peregrinis in die paſchatis ad implendum præceptum annuæ communionis, & an ſeruis, & domeſticis intra conuentum, commorantibus in morte. & an die paſchatis poſſit miniſtrari Extrema vnctio, Euchariſtia, & Confeſſio, vide *Regulares*, vbi etiam an famulo coniugato, qui nocte dormit extra conuentum.

Euchariſtia an poſſit ſumi à dubitante, ſi aliquid cibi vel potus ſumpſerit, tract.4. reſol.29. p.79

Euchariſtia an poſſit ſumi abſque incurſu peccati venialis ab eo, qui poſt pollutionem voluntariam, vel fornicationem intra eundem diem confitetur, & ſine iuſta cauſa Euchariſtiam ſumit, tract.5. reſol.30. ibid.

Euchariſtiam ſumens cum diſtractione voluntaria, aut cum effectu alicuius peccati venialis, an peccet venialiter, tract.4. reſol.31. p.80

Euchariſtiæ hoſtia an poſſit frangi à Sacerdote ad communicandum fidelem ob ſolam deuotionem, tract.4. reſol.34. ibid.

Euchariſtiam ſumens in peccato mortali an duplex peccatum committat in confeſſione explicandum, tract.4. reſol.35. p.81

Euchariſtia an poſſit ſumi die ſequenti ab eo, qui audiuit vnum horologium, & comedit in media nocte, donec aliud horologium ſonuerit, tract.4. reſol.36. ibid.

Et quid ſi ſit vnum tantum horologium, quod cœpit ſonare duodecimam, & aliquis biberet, licet quãdo ſonaret vltimus pulſus deſiiſſet bibere, an poſſit die ſequenti ſumere Euchariſtiam, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Et quid ſi maſticat buccellam in primo pulſu horæ duodecimæ noctis, an teneatur incontinenti de ore eiicere buccellam, ſi die ſequenti velit Euchariſtiam ſumere, & an teneatur iſto caſu abluere os.

Et an idem procedat in ieiunante, verſ. *ſi tamen.*

Euchariſtia an poſſit ſumi ſine incurſu peccati mortalis ab eo qui deglutit ſponte, & voluntariè reliquias cibi præcedentis diei, quæ hærent inter dentes, tract.4. reſol.37. ibid.

Euchariſtia poteſt ſumi ab eo qui aliquantulum aquæ per nares attraxit, & in ſtomachum tranſmiſit, vel quid aliud ſimile, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Euchariſtia an poſſit ſumi ab eo, qui mane deglutit chartam, cretam, fruſtulum ligni, aut quid ſimile non comeſtibile, tract.4. reſol.38. p.82

Euchariſtia an ſit iterum ſumenda ab infirmo, qui antequam in periculum mortis inciderit ſacram Euchariſtiam ex deuotione ſumpſit duobus, tribus, vel etiam octo diebus antea, tract.4. reſol.40. ibid.

Euchariſtia ſi nõ ſumitur in articulo mortis, an ſit peccatũ mortale, ſi non adeſt contemptus, ibid. verſ. *notandum.*

Euchariſtia ſi non ſumitur in Paſchate, an poſtea debeat ſumi quamprimum, tract.4. reſol.41. p.82

Et ſi quis præuiderit impedimentum futurum, vt in tempore paſchatis Euchariſtiam accipere non poſſit, an teneatur præuenire tempus, & illam ſumere, tract.4. reſol.42. p.83

Euchariſtia in paſchate ſumpta indignè, an ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ, tract.4. reſol.43. ibid. & in Addit. ſecund. reſol.14. p.253

Euchariſtia ſi ob mortis periculum ſumpta ſit ab infirmo non ieiuno, an poſſit ita iterum accipi poſt ſex dierum interuallum, tract.4. reſol.44. p.83

Euchariſtia an poſſit ſtatim poſt medium noctis ſumi ab eo qui proximè ante medium noctis cœnauit in dominica incidente in vigiliam Natiuitatis Domini noſtri, ibidem, verſ. *notandum.*

Euchariſtia an ſit deneganda illi à Sacerdote, qui ſcit in confeſſione aliquod delictum illius non emendatum ſi occultè petatur Euchariſtia, tract.4. reſol.46. p.84

Euchariſtia in caſu extremæ neceſſitatis ſi non adeſt miniſter idoneus, an poſſit ſumi à laico ſe ipſum communicante, tract.4. reſol.47. ibid.

Et an poſſit alios communicare in caſu prædicto, verſ. *imò contra.*

Euchariſtia poteſt ſumi à Sacerdote de Sacrario, & ſe ipſum communicare, ſi adeſt magnum feſtum, & non poteſt ſacrificare, dummodo non adſit alius Sacerdos, eſto, quod ſit præſens aliquis diaconus, ibidem, verſ. *notandum.*

Euchariſtia tempore peſtis an debeat miniſtrari à parocho cum periculo vitæ, tract.4. reſol 174. p.126

Euchariſtia an poſſit dari damnato ad mortem à Principe eodem die, quo inferenda eſt mors, etiam non ieiuno, tract.6. reſol.59. p.228

Licet hîc Panormi, & in Regno ſeruetur eſſe neceſſarium pro damnatis ad mortem tempus 24. horarum inter ſumptionem Euchariſtiæ, & mortis calicem, ſed hoc non eſt neceſſarium, ibid verſ. *notandum.*

Et quid ſi ſumatur per vnam horam ante patibulum vel illico, verſ. *vnde aſſerunt.*

Euchariſtia an debeat dari pueris tempore, quo ſunt capaces recipiendi ſacramentum Pœnitentiæ, tr.6. reſol.79. p.253

Euchariſtiam an licitè ſumant coniugati in die habitæ copulæ, & an hoc ſit minus, vel magis expediens, tract. 6. reſol 71. p.232

Euchariſtia per modum viatici eſt danda pueris in articulo mortis doli capacibus, & aptis confiteri, tract.6. reſ. 89. verſ. *verum.* p.239

Euchariſtiæ Sacramentum an ſit neceſſarium medium neceſſitate ſalutis pro omnibus, qui ſaluandi ſunt, ita vt detur præceptum diuinum poſitiuum ſumendi hoc Sacramentum, tract.6. reſol.95. p.241

Euchariſtiæ Sacramentum quando ſumenti conferat gratiam ſacramentalem, tract.6 reſol.96. ibid.

Et quid conferat illi, qui poſtquam hoc Sacramentum deglutiuit, ſtatim illud euomuit, ibidem, verſ. *ex his infertur.*

Et quanto tempore duret gratia hæc ſacramentalis poſt iſtius ſumptionem, verſ. *notandum eſt.*

Euchariſtiæ Sacramentum non maiorem gratiam confert ſumenti duas ſpecies, quàm ſumenti vnam, tr.6. reſ.97. p.242

Euchariſtiam ſumens an detur caſus, vt non accipiat gratiam, neque peccatum committat, tract.6. reſol.98. ibid.

Euchariſtiæ Sacramentum non eſt à Chriſto inſtitutum ad conferendam primam gratiam, ſed ad conferendum augmentum illius, in duobus tamen caſibus illam conferre poteſt, & peccatum mortale remittere. Primò ſi quis diligenter diſcuſſit conſcientiam ſuã, & nullius

culpæ conſcius fuit, tunc ſi cum dolore accedat ad communionem, ex attrito per Euchariſtiam fiet contritus, & recipiet primam gratiam. Secundò, ſi quis memor eſt peccati mortalis, & de illo habeat attritionem, quam putat eſſe contritionem, ſi vrgeat neceſſitas communicandi, & Sacerdos non adſit, tunc iſte virtute Euchariſtiæ accedens ad eam, ex attrito fiet contritus, & primam gratiam acquiret. ibid. verſ. *ex his infertur.*

Examinatores.

Examinatores ſynodales an debeant eligi Doctores, ſi in ſynodo exiſtunt Doctores, an verò clerici, non Doctores poſſint eligi in examinatores ſynodales, tract. 5. reſol. 64. verſ. *notandum eſt.* p. 186

Examinatores ſynodales ſemel deputati, ſi quotannis ſynodus non fiat, debent exercere munus ſuum, donec noua ſynodus habeatur, ibid. verſ. *nota etiam.*

Et quid ſi elapſo anno aliqui ex eis mortui fuerint, an officium omnium expiret. ibid.

Examinatores non ſynodales ſi adhibeantur examinatoribus ſynodalibus in concurſu alicuius beneficij, an reddant inualidam collationem talis beneficij, tract. 5. reſol. 65. ibid.

Examinatores ſynodales an teneantur indicare Epiſcopo digniorem, licet ipſe præcipiat ſolum, vt ei dicant, qui & quot ſint digni, & idonei, tract. 5. reſol. 111. p. 204

Excommunicatio.

Excommunicationem ab Ordinario latam an incurrat, qui in Paſchate indignè Euchariſtiam ſumpſit, in Addit. ſecund. reſol. 14. p. 253

Excommunicatio an poſſit ferri ab Epiſcopis contra Reges, & eorum Conſiliarios. Vide *Epiſcopus.*

Excommunicationem Bullæ Cœnæ an incurrat iudex laicus, ſi occultè proceſſat Clericum animo præſentandi proceſſum Summo Pontifici, vel alij iudici ſæculari, tract. 1. reſol. 5. p. 14

Excommunicatio Bullæ Cœnæ an incurratur ab auocantibus cauſas ſpirituales ad Tribunalia laicorum à iudicibus eccleſiaſticis vltra iudices Sedis Apoſtolicæ, tract. 1. reſol. 55. p. 15

Excommunicatio Bullæ Cœnæ proueniens ex auocatione cauſarum ſpiritualium an euitetur data tolerantia Summi Pontificis, tract. 1. reſol. 56. ibid.

Excommunicationem Bullæ Cœnæ an incurrant iudices laici inducentes conſuetudinem, vel ea introducta vtentes contra libertatem eccleſiaſticam, tract. 1. reſ. 58. p. 16

Et an eam incurrant ſi ſciant ſeruari ſtatutum contra libertatem eccleſiaſticam, & non impediant, ib. verſ. *nota etiam.*

Excommunicatio an poſſit pronuntiari ab Epiſcopis contra Regulares nolentes accedere ad proceſſiones. Vide *Epiſcopus.*

Excommunicationem an incurrant Chriſtiani remigantes ſuper triremibus Turcarum. Vide *Chriſtiani.*

Excommunicationem an quis non incurrat ratione paruitatis materiæ, tract. 5. reſol. 69. p. 188

Excommunicatio lata per ſtatutum, vel per ſententiam an obliget peregrinos, tract. 5. reſol. 73. p. 189

Excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes, ibid. verſ. *vnde contra Baſilium.*

Excommunicatio lata per ſtatutum propriæ diœceſis non ligat ſubditum, qui extra diœceſim contra illud agat, vel intra diœceſim, in loco tamen exempto exiſtens, tract. 4. reſol. 74. ibid.

Sed quid ſi excommunicatio eſſet lata per ſententiam, ibid. verſ. *ſed magis.*

Hæc procedunt quando delictũ ſubditi perpetratur extra diœceſim, quid autem ſi illud commiſerit in diœceſi, an in tali caſu poſſit Epiſcopus illum excommunicare, etiamſi extra diœceſim commoretur, verſ. *notandum.*

Excommunicationem canonis *ſi quis ſuadente*, an incurrant clerici ſe ipſos voluntariè percutientes, tract. 4. reſol. 81. p. 96

Et quid ſi monialis potione, aut venæ ſciſſione abortum intendat, ibid. verſ. *ſed quidquid.*

Et de Cardinali ſeipſum percutiente, aut vulnerante, verſ. *notandum.*

Excommunicationem dicti canonis an incurrat percutiens clericum, non habentem beneficium, neque alia requiſita Concil. Trid. tract. 2. reſol. 82. p. 193

Excommunicatio lata contra aliquid facientes ſcienter, an afficiat contrauenientes ex affectata ignorantia, tract. 6. reſol. 7. p. 209

Excommunicatio lata contra legentem libros hæreticorum, an apprehendat legentem ignorantia affectata. Vide *legens.*

Excommunicationem non incurrunt, qui ex ignorantia craſſa, ſiue iuris, ſiue facti violant excommunicationes latas contra facientes aliquid ſcienter, vel præſumentes facere, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Excommunicationem an incurrant depingentes Agnos Dei, & illos vendentes, tract. 6. reſol. 12. verſ. *qui etiam*, p. 210

Excommunicationem Bullæ Cœnæ an incurrant Proreges huius Regni, & Miniſtri prohibentes extractionem frumenti, & aliorum victualium ad Romanam Curiam, quando deficit neceſſaria prouiſio, & in caſu penuriæ Regni iidem Proreges, & miniſtri retinendo ſibi frumentũ, quod fuiſſet oneratum ſuper naui petente Romam, & vi ventorum appuliſſet in Regnum, an incidant in dictam excõmunicationem. Vide *Proreges.*

Excommunicatio lata ab Epiſcopo contra furtum committentes an liget eum, qui inuincibiliter legem iſtam ignorat, tract. 6. reſol. 4. p. 209. vbi quòd ſi dicta excommunicatio fuiſſet lata à Summo Pontifice, verſ. *& hæc omnia.*

Et hæc dicta de excommunicatione procedunt in ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, verſ. *quæ autem.*

Excommunicatio an incurratur propter peccatum veniale, tract. 6. reſ. 51. p. 226

Excommunicatio ferenda, an obliget ad peccatum mortale, tract. 6. reſol. 76. p. 234. vbi quid de ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate. verſ. *nota verò.*

Excommunicatio, an liget exiſtentem in alieno territorio, tract. 6. reſol. 78. p. 235. vbi quid ſi delictum fuit inceptum in ſuo territorio, vbi erat excommunicatio, & fuit conſummatum in alieno, vbi non erat, verſ. *notandum.*

Exequutio.

Exequutio contractus an poſſit impediri, & ſuperſederi à iudice Eccleſiaſtico, præcipiente iudici ſæculari ſub pœna excommunicationis, quod ſuperſedeat exequutionem illius, donec ab eo decidatur, an contractus ille ſit vſurarius. Vide *Iudex Eccleſiaſticus.*

Expendens.

Expendens falſam monetam bona fide, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 6. reſol. 3. p. 209

Extrahens.

Extrahens res prohibitas à lege in magna quantitate licet damnum graue non reſultet Reipublicæ ex tali exportatione, an peccet mortaliter, tract. 6. reſol. 90. p. 239

Graue autem damnum quomodo ſit iudicandum Reipublicæ obuenire, ibid. verſ. *ſed ſi inquires.*

Extrema vnctio.

Extrema vnctio an poſſit à Sacerdote tempore peſtis dari infirmo cum virga oblonga, & non digito, ad effugiendum eius contactum, tract. 4. reſol. 167. p. 225

Et eodem tempore peſtis Sacerdos an poſſit vngere vnam tantum partem proferendo conſuetam formam, tract. 4. reſol. 168. ibid.

Sacerdos extra caſum neceſſitatis ſi vngeret non in forma crucis, non committeret peccatum mortale, vbi ſuprà verſ. *notandum*.

Et an poſſit dari puero ſub conditione, quando dubitatur, ſi habeat vſum rationis, tract. 4. reſol. 169. ibid.

An ſit ſuſcipienda ſub onere peccati mortalis, tract. 4. reſol. 170. ibid.

Et an ſub eodem onere teneatur ſacerdos ordinarius in tempore neceſſitatis illam miniſtrare, ibid. verſ. *ad ſecundam*.

Si autem adſit parochus, qui vel non poſſit, vel nolit iuſtè hoc Sacramentum infirmo miniſtrare, poterit inferior Sacerdos, renitente parocho, hoc officium facere, verſ. *notandum*.

Et an poſſit moribundo miniſtrari ſenſu carenti tempore interdicti, non valenti alia Sacramenta recipere, ſi non habeat Bullam Cruciatæ, tract. 4. reſol. 171. p. 126

Paritérque an ſit miniſtranda adulto in articulo mortis recenter baptizato, tract. 4. reſol. 172. ibid.

Et quo tempore ſit danda infirmis, tract. 4. reſol. 173. ibid.

Et an debeat miniſtrari tempore peſtis à parocho cum periculo vitæ, tract. 4. reſol. 174. ibid.

Forma deprecatiua huius Sacramenti, an ſit de neceſſitate ipſius, & quæ verba ſufficiant ad illud conferendum, tract. 4. reſol. 175. p. 127

Et an poſſit à Sacerdote dari infirmo cum oleo veteri, & ita inungendo peccet mortaliter, tract. 4. reſol. 176. ibid.

Vna gutta olei an ſit ſufficiens in vnaquaque vnctione ad conferendum Sacramentum prædictum, tract. 4. reſol. 177. p. 128

Vnctiones in hoc Sacramento faciendæ ſunt in modum crucis, & aliter faciens, an peccet mortaliter, tract. 4. reſol. 178. ibid.

Quando autem hoc Sacramentum conferat gratiam, tract 4. reſol. 179. ibid.

Omittens in forma Extremæ vnctionis illa verba, *per ſuam piiſſimam miſericordiam*, an conficeret Sacramentum, tract. 4. reſol. 180. ibid.

An debeat miniſtrari à parocho, ſi cognoſcat per confeſſionem puerum nunquam actualiter peccaſſe, tract. 4. reſol. 181. ibid.

Extrema vnctio an ſit danda pueris, qui non ſunt capaces ſacramenti Euchariſtiæ, ſed tantum Pœnitentiæ, tract. 6. reſol. 89. p. 239

F

Falſum.

FAlſum crimen ſibi imponens, etiam cum iuramento æquiuocatione vtens ob euitanda grauia tormenta, an peccet venialiter, tract. 5. reſol. 7. p. 165

Falſum dicendo alterum quis infamauit, an teneatur, (ſi opus ſit) iurare ſe falſum dixiſſe, & coram teſtibus, & quid ſi infamator eſſet vir magnæ auctoritatis. Vide *infamator*.

Falſam monetam bona fide expendens, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 6. reſol. 3. p. 209. vbi etiam quod bona fide accipiens, & ſcienter expendens tenetur ad reſtitutionem.

Falſum an committat, qui loco veræ ſcripturæ amiſſæ aliam conſimilem confingit falsò, tr. 6. reſol. 57. p. 228. Vbi dicit eſſe illicitum, & peccatum mortale, verſ. *igitur illicitum*.

Fama.

Fama ſi non poteſt reſtitui ab infamatore, an debeat cõpenſari pecunia, tr. 5. reſ. 30. ver. *notandum* il primo p. 174

Famæ an poſſit ſatisfieri ab infamato ex debito pecuniario infamantis, ibidem, verſ, *qui citat Leſſium*.

Fama non debet reſtitui à reo, qui eſt accuſatus, & interrogatus iuridicè de vero crimine, & negat, ibid. verſ. *notandum*, il terzo.

Famæ reſtitutio non eſt neceſſarium, vt fiat quando detractio effecta eſt cum verbis generalibus, niſi ratione dignitatis perſonæ, ibid. verſ. *notandum*, il quarto.

Fama alicuius nobilis an debeat reparari à plebeio cum periculo propriæ vitæ, & ſic an vita alicuius plebuij poſſit reputari vilior fama alicuius nobilis, tract. 5. reſol. 40. p. 178

Et quid ſi infamia eſſet maxima, nempè de hæreſi, vel de crimine læſæ maieſtatis, ibidem, verſ. *& hic etiam*.

Fama an debeat tantum reſtitui coram his, apud quos ille diffamauit, an etiam apud alios, quibus illi audientes retulerunt, tract. 5. reſol. 30. p 174

Familia.

Familia Vicarij Epiſcopi an gaudeat priuilegio fori, tract. 1. reſol. 46. p. 13

Familia Clerici an gaudeat priuilegio fori, tract. 1. reſ. 47. ibid.

Famulus.

Famuli clericorum an gaudeant priuilegio fori. ibid.

Famuli Regularium an poſſint Euchariſtiam in die Paſchatis ſumere à Regularibus, & dicantur adimplere præceptum annuæ communionis, tract. 2. reſol. 12. verſ. *notandum eſt*. p. 27

Famulus an licitè poſſit cibos condire, & ad menſam miniſtrare, & lectum ſternere concubinæ heri & ornare heram meretricem abſque incurſu peccati mortalis, tract. 5. reſol. 36. verſ. *ex dictis*. p. 176

Et an ſibi liceat adducere concubinam in domum heri, vel in alium locum, in quo peccaturus eſt, vel deferre internuntia, aut ſcripta, in quibus herus petit à concubina, vt ea nocte ad ſe veniat, & ſi norit velle, vt veniat ad fornicandum, ibid. verſ. *ſed malè*.

Et an liceat famulo ſternere equum, & herum comitari, & expectare, quamuis norit ipſum ad fornicandum abire, & quid de iuſſu heri portare aliqua munuſcula, aut eſculenta ad concubinam, vel aperire ianuam domus concubinæ, porrigere cibos, & menſam ſternere, ſi ieiunare nolit, verſ. *item deducitur*.

& de famulo adducente concubinam in domum heri. tract. 6. reſol. 11. p. 210

Famuli qui vident domeſticum furari res ex domo, non tenentur ad reſtitutionem, ſed ille tantum tenetur, cui eſt cura domus tract. 6. reſol. 54. verſ. *notandum*. p. 183

Famulus conductus per annum, ſi ante tempus completum diſcedat, an perdat totam mercedem, tract 6. reſol. 15. p. 211. vbi quid in foro fori, & quid in foro conſcientiæ, & quid ſi multum intereſſet domini habere ſeruitium famuli.

Famulus cui condignum ſalarium non tribuitur, an poſſit ſuum damnum reſarcire, etiam ſi in principio ob paupertatem coactus ſit paciſci pro iniuſto, & inæquali ſtipendio, tract. 6 reſol. 16. ibid. vbi etiam an dominus in foro conſcientiæ teneatur ſoluere iuſtum pretium, ſaltem infimum, verſ. *non deſinam*.

Et quid ſi famulus faceret aliqua grandia, & extraordinaria ſeruitia, verſ. *imò plus*, vſque ad finem.

Famulus deferens literas concubinæ heri de mandato ipſius, qui minabatur mortem famulo, ſi non deferret in quibus prouocabatur ipſa ad peccatum, an peccet mortaliter, tract. 6. reſol. 46. p. 223

Et quid ſi defert internuntium de rebus turpibus, ibid. verſ. *verum*.

Et quid ſi in dictis literis herus ſolum petat, vt ad ſe veniat, vel ad talem locum, verſ. *notandum*.

Famulus ſcribens literas ad concubinam, & eas non deferens, an peccet, ibid. verſ. *ſed tu tene*.

Et quid de famulis miſſis ab hero vt inſequantur fœminam

minam, vt videant vbi habitet, vel id inquirant, vt eam poſtea certiorem reddat, verſ. *& idem.*

Famulus non manifeſtans domino alios famulos ex aliqua officina domus ſæpius furari, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 6. reſol. 58. p. 228

Et an is qui curam penus gerit, teneatur de iuſtitia, verſ. *ex iuſtitia.*

Et quid ſi fures extranei, an quilibet famulus obligetur ad reuelandum, verſ. *notandum.*

Et an famulus teneatur reſtituere, ſi accepit aliquid à furante, ſi non clamet, vel indicet furtum eius domino, verſ. *ſed quæres*, vbi quid ſi res accepta eſſet pars furti: fallit ſi famulus ſua pollicitatione expreſſa, vel tacita furem animoſiorem redderet, verſ. *verum hinc.*

Fœmina.

Fœmina contrahens matrimonium cum viro improportionato, vel aliquantulum debili, vt facilior pateat aditus, an teneatur pati inciſionem ſi commodè poteſt, an vero non teneatur pati huiuſmodi remedia, & matrimonium ſit declarandum nullum, tract. 4. reſol. 201. p. 34. & in Addit. ſecund. reſol. 3. p. 245

Fœmina ſtatim mingens poſt copulam ad emittendum ſemen, an peccet mortaliter, tract. 5. reſol. 15. p. 168

Fœmina violenter cognita à viro, quando peccet, vel quando non peccet mortaliter, tract. 6. reſol. 31. p. 216

Fœmina an debeat & ſimul cum viro ſeminare ad affinitatem contrahendam, in Addit. ſecund. reſol. 21. p. 255

Feſtum.

Feſtum an frangatur, ſub pœna peccati mortalis, ſi quis exerceat opus ſeruile in illo die per ſpatium mediæ horæ. Et quid ſi ſingulis diebus feſtiuis id exerceat, tract. 5. reſol. 8. p. 165

Et quid ſi per ſpatium duarum horarum, ibidem, verſ. *vnde ego*, & verſ. *nota.*

Et quid ſi puella laboret ob euitandum otium, verſ. *notandum*, il ſecundo.

Et quid de ornantibus parietes templorum tapetibus, ornamentis, aulæis in diebus feſtiuis, vbi etiam an ſi præcedentibus diebus talia ornamenta ponere poſſint, an peccabunt mortaliter, verſ. *an qui.*

Fides.

Fides explicita incarnationis Chriſti, & ſanctiſſimæ Trinitatis, an ſit adultis medium neceſſarium ad ſalutem, tract. 6. reſol. 46. p. 180

Filius.

Filij clericorum an gaudeant priuilegio fori, ita vt iudex laicus non poſſit punire, tract. 1. reſol. 7. p. 3

Filij clericorum, an gaudeant exemptione gabellarum, ibid. verſ. *docet filios.*

Et quid in filiis legitimis, & mortuo patre, verſ. *ſed aduerte.*

Fornicarius.

Fornicarius, an teneatur ſolum explicare actum fornicationis, an vero circumſtantias, puta tactus, & oſcula, quæ ſequuta fuerunt copulam. Vide *circumſtantia.*

Fornicator verſans in ipſo actu, an teneatur ſe retrahere ante ſpermatiſmum, etiamſi complex iam ſeminat, tract. 4. reſol. 227. verſ. *notandum eſt.* p. 140

Et quid ſi ex vi prioris commotionis poſt retractionem eſſet futura ſeminatio extra vas, ibidem, verſ. *imo etiam.*

Fugiens.

Fugiens à birroariis ſi parietem Eccleſiæ partis exterioris tangat, vel fuerit amplexus, an gaudeat immunitate Eccleſiæ, tract. 1. reſol. 73. p. 19

Fugiens ſupra tectum Eccleſiæ an illius immunitate gaudeat, ibid. verſ. *vnde ex his.*

Fur, furtum.

Fur vendens rem furtiuam, ſi poſtea iuſte minor pretio redimat eandem rem, illum exceſſum pretij, an teneatur domino rei reſtituere, an verò ſatisfaciat reddendo illi rem non deterioratam, & fructus ex ea debitos, tract. 5. reſol. 41. verſ. *nota quod.* p. 178

Furi furandi gratia, aſcendenti ſcalam ſi teneas, quam etſi nemo teneret, tamen aſcenderet, & ſi aſportando rem furtiuam adiuues aliquem, quam ſine tuo ſubſidio auferret tamen, & furaretur, non teneris ad reſtitutionem, tract. 5. reſol. 47. verſ. *ſi furi.* p. 180

Furtum ſi non impedias clamando, vel manifeſtando, & aliquid accipias à fure, an tenearis ad reſtitutionem, & quid ſi tenearis ex officio. Vide *reſtitutio.*

Furtum vltimum vnius oboli complens materiam notabilem, an ſit peccatum mortale, tract. 6. reſol. 25. p. 213

G.

Gabella.

Gabella poſita pro primo ingreſſu Regis in aliquam Ciuitatem ſui Regni, an debeat ſolui ab Eccleſiaſticis, tract. 1. reſol. 11. p. 4

Gabella an poſſit à iudice laico exigi à colonis partiariis Religioſorum, tract. 1. reſol. 19. p. 6

Et quid ſi coloni eoſdem fructus deferrent de loco ad locum, aut alienarent, ibid. verſ. *illud tamen.*

Gabella vulgò dicta *di lo xiuri*, an debeat ſolui à colonis, & affectatoribus prædiorum eccleſiaſticorum, ibid. verſ. *notandum.*

Gabellæ an debeant ſolui ab emphyteuta Eccleſiæ, tract. 1. reſol. 24. ibid.

Et quid ſi ius emphyteuticum eſſet redimibile, ibid. verſ. *ſed hæc doctrina.*

Gabella an debeat ſolui à clerico negotiatore, ſi non præcedat trina monitio, & an ſufficiat vna monitio ad inſtar trium, coram quo iudice ſit petenda, & prædicto caſu an amittat immunitatem Eccleſiaſticam reſpectu bonorum eccleſiaſticorum. Vide *clericus negotiator.*

Gabella an debeat ſolui ab vxoribus viduis equitum D. Iacobi, Alcantaræ, &c. tract. 1. reſol. 45. p. 13

Gabellæ an debeant ſolui à Militibus ſancti Ioannis portantibus mediam crucem albam. Vide *milites.*

Gabellæ an ſoluantur à Militibus Sancti Stephani, & ſancti Lazari. Vide *milites.*

Gabellam fraudantes in apportandis, vel aſportandis rebus, non tenentur ad ad aliquam reſtitutionem, quando bona ſunt cõfiſcata ipſo iure, tr. 6. reſ. 35. ver. *ſexto* p. 219

Generalis.

Generales, & alij Prælati Religionum poſſunt confiteri confeſſoribus extra Religionem, vide *Prælati*; vbi etiam quid de Prælatis Religionis Clericorum Regularium.

Generales, & Prouinciales Religionum an poſſint diſpenſare ſuper pœnis latis in Bulla Pij V. contra introducentes fœminas in monaſterium, tract. 2. reſol. 66. verſ. *notandum eſt.* p. 48

Generales, & Capitulum Generale poſſunt limitare, vel omnino tollere à Fratribus vſum priuilegiorum apoſtolicorum, tract. 2. reſol. 87. p. 52

Generales Religionum an poſſint diſpenſare cum ſubditis illegitimis ad dignitates, & officia ordinis extra Capitulum, tract. 2. reſol. 102. p. 56

Generales Religionum an poſſint amouere Prælatos ſuos Regulares à ſuis prælaturis, & quid in prælaturis electiuis, & quid pendente accuſatione, vel inquiſitione contra Prælatum, & quæ cauſæ ſint ſufficientes ad amouendum Prælatos iam dictos. Vide *Prælati.*

Generales Religionum an ſit expediens quod ſint perpetui, an vero temporales, tract. 2. reſol. 124. p. 62

H.

Hæres.

Hæres non conficiens inuentarium in foro exteriori tenetur vltra vires hæreditarias, ſecus autem in foro conſcientiæ, ſi non fraudaſſet bona tract. 5. reſol. 56. verſ. *& eadem ratione.* p. 183

Et

UGR Biblioteca Universitaria

Et prædicta an procedant, non ſolum quoad ſolutionem, ſed etiam quoad creditores hæreditarios, ibid. verſ. *quæ omnia*.

Hæres legata incerta ratione incertitudinis perſonæ in foro conſcientiæ, an teneatur inter illos diuidere, ſi in id conſentiant, tract. 5. reſol. 58. p. 184

Et quid ſi legatum fuerit factum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, aut alterius Sancti, & in eo loco plures ſint Eccleſiæ eiuſdem nominis, ibid. verſ. *notandum*.

Hæres, ſeu exequutor teſtamentarius in foro conſcientiæ an habeat annum ad ſoluenda legata, tract. 5. reſol. 59. p. 185

Et ſi fuerit negligens per annum à die monitionis factæ per Epiſcopum circa ſoluenda legata, poterit priuari hæreditate, ſi eſt extraneus, & etiam filius, ſalua ei legitima, ibid. verſ. *addit vnum*.

Hæreticus.

Hæreticus an ſit iudicandus ille, qui vi, & metu vel fraude & dolo, aut alio quocumque caſu inter infideles exterius fidem negat, & corde tamen illam retinet, ita vt poſtea rediens ad Chriſtianos, non poſſit à quocumque Confeſſario approbato abſolui tanquam comprehenſus in Bulla Cœnæ, tract. 4. reſol. 143. p. 116

Dummodo non ſit caſus reſeruatus, ibid. verſ. *vidiſti*.

Hæreticus non eſt exiſtimandus blaſphemator hæreticalis, ſi bene ſentiat de fide, & poteſt abſolui à quocumque Confeſſario approbato abſque licentia Inquiſitoris, dummodo non ſit caſus reſeruatus Epiſcopo, ibid. verſ. *& tandem*.

Hæreticus qui fraude, mendaciis, & falſis teſtibus ſe defendit, & impediuit ſententiam, aut confiſcationem, non tenetur ad reſtitutionem, tract. 6. reſol. 35. verſ. *& quibus*. p. 119

Homicida, Homicidium.

Homicida interficiens aliquem non habentem filios, aut alios cognatos intra tertium gradum, ſed alios non ita coniunctos, non tenetur illis ad aliquam reſtitutionem in conſcientia, tract. 6. reſol. 22. p. 213

vbi etiam plus dicit, quòd nec fratribus interfecti tenetur in tali foro aliquid reſtituere, ibid. verſ. *qui plus addit*.

Homicida an teneatur reſtituere damnum illatum creditoribus occiſi ob mortem ipſius, tract. 6. reſol. 54. p. 227

Et an teneatur aliquid reſtituere familiaribus, vel clientibus occiſi, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Horæ Canonicæ.

Horæ Canonicæ ſi non recitantur ex obliuione naturali, non obligant non recitantem ad fructuum reſtitutionem, non obſtante lege pœnali fructuum acquiſitionem irritantem, tract. 6. reſol. *notandum*. p. 222

Horarum Canonicarum præcepto an ſatisfiat à recitante officium abſque intentione formali adimplendi præceptum, ſed cum virtuali tantùm, tr. 6. reſ. 68. p. 232

I

Ieiunus Ieiunium.

Ieiunium frangens comedendo ſæpius carnes, & lacticinia in die ieiunij, an diſtincta peccata commiſerit & in confeſſione aperienda, tract. 4 reſol. 157. p. 121

Ieiunans ſi in die ieiunij ſæpius modicum quid comedat, an frangat ieiunium, & peccet mortaliter, tract. 4. reſol. 43. p. 223

Ieiunium, quod incidit in aliquod feſtum ſolemne, vel in diem vltimum bacchanalium an poſſit transferri ab Epiſcopo in Sabbatum præcedens, vel in feriam ſextam, tract 6. reſol. 66. p. 232

Ieiunans tempore quadrageſimæ in die ieiunij an poſſit de iure poſitiuo comedere lacticinia & oua, &c. abſque incurſu peccati mortalis, tract. 6. reſol. 80. p. 236

Et an ſtante conſuetudine in contrarium, ibid. & ver *quoad conſuetudinem*.

Ieiunium frangere paratum an amico liceat domi ſuæ ad cœnam inuitare, tract. 5. reſol. 36. p. 176

Ignorantia.

Ignorantia inuincibilis poteſt dari de pollutione, quæ non ſit peccatum, tract. 4. reſol. 108. in princ. p. 104

Ignorantia alicuius peccati mortalis omiſſi in confeſſione ſub prætextu quod erroneè putaret ipſum non eſſe tale, etiamſi error vincibilis fuerit, nec committentem excuſaret à mortali, tamen ab iteratione totius confeſſionis excuſat, & ſufficit in ſequenti confeſſione pœnitentem declarare peccatum omiſſum, ibid. verſ. *cum quis*.

Ignorantia vincibilis myſteriorum fidei an ſit ſpeciale peccatum in confeſſione explicandum, tract. 4. reſ. 165. p. 124

Ignorantia cuius præcepti decalogi fuerit, eſt neceſſarium explicare in confeſſione, ſecus vero in ignorantia myſteriorum fidei, ibidem, verſ. *notandum eſt*.

Ignorantia vincibilis circa plures articulos fidei, an plura peccata ſaltem numero diſtincta admittat, ibid. verſ. *ſed difficultas*. p. 135

Ignorantia prohibitionis, & pœnæ iuris an excuſet à diſpenſatione ad petendum debitum, ſi coniux acceſſerat ad conſanguineam vxoris ſuæ, tract. 5. reſol. 12. p. 167

Et quid ſi tantum habebat ignorantiam ſolius pœnæ, videlicet ne petatur debitum, ſed ſciebat prohibitum eſſe à iure, ibid. verſ. *ſed difficultas*.

Et an hæc ignorantia excuſet ab excommunicatione, ſuſpenſione, & irregularitate. verſ. *notandum*.

Ignorantia vincibilis iuris, vel facti, an excuſet ab incurſione cenſurarum & aliarum pœnarum, tract. 5. reſ. 13. p. 168

Ignorantia affectata an dicatur ſcientia, tract. 6. reſol. 7. verſ. *ſed quis*. p. 209

Ignorantia inuincibilis excommunicationis excuſat aliquem, ne in eam incurrat, quamuis factum ſit iure naturali damnatum, pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, ſiue à Summo Pontifice, quod procedit in ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, tract. 6. reſol. 41. verſ. *quæ autem*. p. 222

Ignorantia iuris, vel facti, excuſans tranſgreſſionem Canonis à peccato mortali excuſat etiam, non ſolum ab excommunicatione, ſed ab aliis cenſuris, tract. 6. reſol. 51. verſ. *dicendum eſt*.

Immunitas Eccleſiaſtica.

Immunitas Eccleſiaſtica an concedatur illi, qui cum ſatellite per vim intrat in Eccleſiam. tract. 1. reſol. 36. p. 10

Immunitas Eccleſiaſtica an concedatur frangentibus carceres, & inde confugientibus ad Eccleſiam, tract. 1. reſol. 37. p. 11

Immunitas Eccleſiaſtica an concedatur carcerato à cuſtode relaxato ſub fide, ſeu iuramento de redeundo, ſi non redierit, & ad Eccleſiam confugerit, ibid. verſ. *notandum eſt*, vbi etiam quod ſi carceratio eſſet iuſta.

Immunitas Eccleſiaſtica an concedatur committendi delictum in ſchalis Eccleſiæ, ſi poſtea inuentus ſit in Eccleſia, tract. 1. reſol. 39. ibid.

Immunitas Eccleſiaſtica contra debitores fugitiuos, bannitos, fures, &c. in caſibus enumeratis conſtitutione Greg XIV. an ſit derogata per diuerſas Epiſtolas miſſas à Clem. VIII. reſol. 40. ibid.

Immunitate Eccleſiaſtica an gaudeant Domus Canonicorum, Parochorum, aliorumque Eccreſiaſticum, exiſtantes prope triginta paſſus Eccleſiæ, tr. 1. reſ. 71. p. 18

Et quid ſi eas inhabitent laici, ibidem, verſ. *quamuis eas*.

Immunitate Eccleſiæ an gaudeat occidens fœtum animatum cum aliqua potione, tractatu 2. reſolut. 72. p. 19.

UGR Biblioteca Universitaria

Immunitate Eccleſiæ an gaudeat concubinarius, qui potionem concubinæ, vel adulteræ tradidit, & mortua fuerit. ibid.

Immunitate Eccleſiæ an gaudeat fugiens à birroariis, ſi parietem Eccleſiæ partis exterioris tangat, vel fuerit amplexus,tract.1.reſol.73. ibid.

Immunitate Eccleſiæ an gaudeat confugiens ſupra tectum illius, ibid.verſ. *Vide ex his.*

Impedimentum.

Impedimenta criminum ſuper matrimoniis contrahendis an ſint per conſuetudinem diuturnam ſublata, tr 4. reſol.259. p.151

Et ſaltem Epiſcopus petentibus poteſt diſpenſationem conferre,ibid.verſ. *vnde.*

Impedimentum Cathechiſmi an contrahatur, ſi quis in Eccleſia ad inſtar patrini tenuit puerum in domo iam baptizatum,tract.4.reſol.260. ibid.

Et an hodie ſit ſublatum per Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*2.*de reform.mat.ver.ſed ego puto.*

Inceſtus.

Inceſtus in 3. & 4. gradu commiſſus à marito cum conſanguinea vxoris ſuæ,an impediat eum à petitione debiti,tract.5.reſol.19. p.169

Indulgentia.

Indulgentia plenaria Bullæ Cruciatæ à laïco an poſſit cõcedi moribundo,tract.4.reſ.133.verſ.*ita Valerius.* p.112

Infamator.

Infamator ſi falſum dicendo alterum infamauit,an teneatur,ſi opus ſit,iurare ſe falſum dixiſſe,& coram teſtibus, tract.5.reſol.29. p.174

Et quid ſi infamator eſſet vir magnæ auctoritatis,ibid. verſ. *notandum eſt.*

Infamator verum dicendo ſi occultum crimen alicuius propalauit,ad quid teneatur,tract.5.reſol.30. ibid.

Infamator ſi non poteſt famam reſtituere, an teneatur famam pecunia compenſare, ibidem, verſ. *notandum,* il primo

Infamator ſi alia ratione ſatisfacere nolit, aut non poſſit, infamatus ſibi ipſi ſatisfacere poteſt ex debito pecuniario infamantis,ibid.verſ. *qui citat Leſſium.*

Infamator, qui crimen occultum ſine iuſta cauſa manifeſtat vni vel duobus viris prudentibus, quos ſcit non euulgaturos,an peccet mortaliter,tract.5.reſ.35. p.176

Infamator criminis occulti an teneatur reſtituere famam tantum apud ſuos auditores, licèt ipſi auditum crimen aliis notum fecerint,tract.5.reſol.34. ibid.

Infamator famæ alicuius iniuſtè, quam nec directè, nec indirectè reſtituere poſſit, non tenetur ante iudicis ſententiam illam pecunia compenſare, ſatisfaciendo, tract.6.reſol.53.verſ. *vnde hinc.* p.226

Inimicus.

Inimicus ſi vt deponat odium, accepit aliquid, an teneatur illud ereſtituere,tract 5.reſol.55. p.183

Iniuria.

Iniuriæ diuerſæ prolatæ vnico actu contra proximum,an ſint aperiendæ in confeſſione. Vide *circumſtantia.*

Inquiſitores.

Inquiſitores an poſſint excommunicare Reges,& eorum Conſiliarios,tract.1.reſol.9. p.3

Intentio.

Intentio peruerſa miniſtri in conferendo Baptiſmo, & aliis Sacramentis,an ſuppleatur à Deo quoad gratiam, licet non quoad characterem. Vide *in Baptiſmo.*

Interdictum.

Interdictum an incurratur propter culpam venialem,tr.6. reſol.51. p.226

Interdictum ferendum,an obliget ad peccatum mortale, tract.6.reſol.76.verſ. *nota verò.* p.234

Inuentor.

Inuentor chartæ,in qua ſcripta erant peccata alicuius, an teneatur illa occultare ſub ſigillo confeſſionis, tract.4. reſol.112. p.105

Et quid ſi moraliter certus eſſet non niſi leuia, & non infamantia peccata in ea ſcripta eſſe, & curioſitate legat, & lecta aliis euulget, an peccaret venialiter, an verò mortaliter, tanquam fractor ſigilli confeſſionis, & quid ſi eſſet iudex, aut ſuperior, qui inueniret ſchedulam peccatorum alicuius, & vellet contra illum inquirere,& punire, ibidem, verſ. *notandum eſt.* vſque ad finem.

Irregularitas.

Irregularitas an committatur à rebaptizantibus ſcienter ſub conditione,tract.4.reſol.9. p.73

Irregularitas ex delicto an contrahatur,ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignoret ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis,tract.5.reſol.65. p.187

Irregularitas in omnibus dubiis iuris, vel facti nunquam præſumitur, niſi in dubio facti homicidij prohibiti, tract.5 reſol.72. p.188

Et hoc de homicidio procedit in caſu veri dubij,ibid. verſ. *vnde ex his omnibus.*

Secundò non extenditur ad dubium mutilationis; quia mutilatio non eſt homicidium, verſ. *notandum eſt.*

Irregularitatem an incurrant Sacerdotes ducentes reum ad furcam,hortando illum, vt ſcalam aſcendat,vel accelerando exequutionem iuſtitiæ etiam notabiliter, tract.5.reſol.79. p.192

Irregularitatem non incurrunt perſonæ priuatæ, ex defectu lenitatis, ſed tantùm miniſtri iuſtitiæ, & ij, qui concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ exequutionem,ibid.verſ. *igitur ſecundum,* & in Addit. ſecund.reſol.15. p.253

Nec incurrit ſi quis ei,qui plectendus eſt capite,dicat, vt ſupponat caput ad excipiendum ictum,item,ſi quis dicat carnifici,vt aliquid aptet,quod citiùs is,qui morte plectitur, extinguatur:item ſi quis,dum reus ad ſupplicium ducitur, conſilium det capiendi viam breuiorem, quod illud ſubeat citius, aut ſollicitet accelerari exequutionem iuſtitiæ, dicendo v. g. horam eſſe tardam,vel populum nimis detineri, item vendentes, aut commodantes ſcalas, funes, enſes, ſagittas, & ſimilia inſtrumenta ad mortis exequutionem, & idem dicendum eſt de eo, qui fecit furcam. verſ. *vnde ex hoc.*

Irregularitatem non incurrunt Sacerdotes miniſtrantes infirmis,inuertendo eos de lecto ad lectum,vel eis cibum, vel potum porrigendo, ſi ex his mors citius ſequatur,ibid.verſ. *non grauabor.*

Et quid ſi Sacerdos prius conſuluit aliis, vt iacentem in via illum erigerent, qui dum ſuſtolleretur mortuus eſt,verſ. *vnde non bene.*

Irregularitatem an incurrant confeſſarij, aut alij conſulti à iudice,an ipſe teneatur reum occidere? ſi reſpondeant quod ſic,tract.5.reſol.80. p.192

Irregularis non efficitur qui detegit malefactorem, vel clamat adeſſe latronem, vt comprehendatur, niſi eſſet accuſator, vel teſtis, aut miniſter iuſtitiæ,ibidem,verſ. *ex his.*

Irregularitas an incurratur propter culpam venialem, tract.6 reſol.51. p.226

Irregularis an ſit, qui in manu habet ſex digitos coniunctos, vel diuiſos, non tamen habet impedimentum in vſu membri,tract.6.reſol.61. p.230

Irregularitas quando inducatur ex deformitate membri, relinquitur arbitrio Epiſcopi,ibid.verſ. *dices.*

Irregularitas pœnalis an obliget ad peccatum mortale, tract.6.reſol.86.verſ. *nota verò.* p.238

Iubilæum.

Iubilæum extraordinarium concedi ſolitum cum clauſula *pro hac vice*, ſi in prima hebdomada fuit obtentum, an item in ſecunda hebdomada poſſit obtineri. tract.1 reſol.126.verſ. *verum extat.*

Iubilæi virtute abſolutus, quod poſtea non fuit lucratus, an peccata oblita reſeruata poſſit poſtea cuicunque Confeſſario

UGR Biblioteca Universitaria

Confeſſario confiteri, tr.4.reſ.145. p.117

Iubilæi lucrandi animo confeſſus,& abſolutus ab excommunicatione, & peccatis reſeruatis poſtea pœnitens illud non lucratur, reſeruatio, & excommunicatio illa non redeunt, ibid. verſ. *notandum*, vbi etiam quid ſi vota fuerant commutata, verſ. *ſicque*.

Iubilæum quando conceditur, confeſſarij non poſſunt abſoluere à caſibus reſeruatis ea conditione, vt pœnitens Iubilæum lucretur, imò nec à cenſuris ſub tali conditione abſoluere poſſunt, niſi ex conceſſione Pontificis, ibid. verſ. *aduertant etiam*.

Et an prædictis caſibus abſolutus mutando voluntatem, & non lucrando Iubilæum peccet mortaliter, verſ. *ſed inquirat*.

Iubilæum lucratur quis, ſi die Sabbati acceſſit ad confitendum, & confeſſarius ob anguſtiam temporis diſtulit confeſſionem poſt tranſactum Iubilæum, & poteſt à cenſuris,& caſibus reſeruatis abſolui,& vota poſſunt commutari, tr.4.reſ.147. p.118

Sed quid ſi talis poſt elapſum tempus Iubilæi inciderit in nouos caſus reſeruatos,& cenſuras, an nihilominus poſſit abſolui virtute dicti Iubilæi, ibidem, verſ. *difficultas eſt*.

Iubilæum an lucretur quis ſuſcipiendo ſacram Euchariſtiam in peccato mortali, vel faciendo confeſſionem ſacrilegam, ſi in vltima periodo Iubilæi per actum contritionis ſit in gratia, tr.4.reſ.148. ibid.

Iubilæum an operetur vt confeſſarij poſſint abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis, tr.4.reſ.149. p.119

Iubilæum obtentum non tollit ipſo facto reſeruationem peccatorum reſeruatorum, ſed tantum confert facultatem confeſſario electo illam auferendi media abſolutione, tr.4.reſ.150. ibid.

Iubilæum lucrans, ſed non confitens, quia peccati mortalis ſibi conſcius non erat, an tranſacto tempore Iubilæi poſſit abſolui à peccatis reſeruatis ante illud commiſſis, & oblitis. ibid.

Iubilæum lucrando quis tempore Iubilæi non habuit copiam confeſſarij, & contritus Euchariſtiam ſumpſit, & omnia pro lucrando Iubilæo perfecit, poteſt abſolui à reſeruatis tranſacto tempore Iubilæi, ibid. verſ. *vbi etiam notat*.

Iubilæum ſi ſumitur, & in confeſſione Iubilæi non manifeſtatur peccatum reſeruatum, ne manifeſtaretur complex, vel ex alia iuſta cauſa, tranſacto Iubilæo poteſt de tali peccato à quocumque Confeſſario abſolutio obtineri, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Iubilæum in duabus hebdomadis an poſſit bis ſumi, obſeruando in vtraque hebdomada requiſita Iubilæi, tr.4.reſ.151. ibid.

Iubilæum ſi quis dum in patria erat, neglexit ſumere, ſi aliò pergat, vbi Iubilæum durat, omnia requiſita in Bulla exequendo, poterit illud conſequi, ibid. verſ. *verum certum eſt*.

Iubilæum ſi tempore, quo fuit publicatum, quis illius non habuit notitiam ex aliqua ignorantia inuincibili, poterit illo tempore tranſacto lucrari intra duas hebdomadas à die notitiæ, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Iubilæum nolens quis lucrari, ſi in ſecunda hebdomada die Sabbati mutat propoſitum, an poſſit abſolui à reſeruatis, & lucrari Iubilæum, tr.4.reſ.152. p.120

Iubilæum an poſſit obtineri ab eo, qui omnia opera iniuncta pro conſequendo Iubilæo feciſſet, & mane die Dominico vellet confiteri, & Euchariſtiam ſumere, ſed inaduertenter aliquid cibi deglutiuit, vel bibit, ibid.

Iubilæum an quis lucretur, ſi in prima hebdomada Iubilæi ieiunauit, & viſitauit Eccleſias, & in ſecunda die Dominico vult confiteri, & communionem ſumere, ita vt Confeſſarius poſſit illum abſoluere à peccatis reſeruatis, & cenſuris, tr.4.reſ.153. ibid.

Et an ſaltem confeſſio peccatorum reſeruatorum ſit valida, licet quoad indulgentias ſit dubium, ibid. verſ. *certum*.

Et an qui compleuit intra hebdomadam omnia opera in Iubilæo iniuncta, ita vt vltimum opus ſit ieiunium Sabbati, ſi iterum manè in die Dominico incidat in caſum reſeruatum, an poſſit virtute Iubilæi ab illo abſolutionem obtinere, ibid. verſ. *quæro tamen*.

Iubilæi tempore an quicumque Confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit abſoluere Moniales à peccatis reſeruatis, & cenſuris, tr.4.reſ.154. ibid.

Iudex.

Iudex Eccleſiaſticus an poſſit cognoſcere laïcum ſimul delinquentem cum clerico, tr.1.reſ.1. p.1

Iudex Eccleſiaſticus eſt dignior Iudice laïco,& ideo plures delinquentes diuerſi fori debent cognoſci à Iudice Eccleſiaſtico, & omnes debent ad eum remitti, ibid. & in fine teſtatur ita fuiſſe deciſum per Sacram Congregationem Cardinalium. ibid.

Iudex laïcus an poſſit cognoſcere in caſu hæreſis, ſi agatur de quæſtione facti, tract.1.reſ.2. verſ. *ſed tu*, ibid. ſed aliqui contrarium tenent.

Iudex laïcus non poteſt cognoſcere de crimine ſortilegij, quando hæreſim continet. ibid.

Iudex laïcus an poſſit facere realem exequutionem ſententiæ à ſe latæ contra clericum in caſibus, quibus ſibi à iure cognitio permiſſa eſt, tr.1.reſ.4. p.2

Iudex laïcus an poſſit punire filios clericorum, & quid in exemptione gabellarum, & quid etiam in filiis illegitimis, & quid mortuo patre. Vide *filius*.

Iudex laïcus an poſſit compellere clericos ad reparationem Eccleſiarum. Vide *officialis*.

Iudex laïcus an poſſit cognoſcere vtrum clericus amictus ſit veſte clericali ad effectum, vt gaudeat priuilegio fori, tr.1.reſ.10. p.4

Iudex laïcus an poſſit cognoſcere delicta commiſſa ab officiali laïco Epiſcopi, & cognoſcendo, an poſſit ab Epiſcopo excommunicari, tr.1.reſ.12. ibid.

Iudex laïcus an poſſit cognoſcere de clericatu, vel de habitu clericorum, tr.1. reſ.15. p.5

Iudex eccleſiaſticus an poſſit præcipere Iudici ſæculari ſub pœna excommunicationis, quod ſuperſedeat exequutionem contractus, donec decidatur ab eccleſiaſtico, an ſit vſurarius, velnè, tr.1.reſ.18. p.6

Vbi quid ſi Iudex eccleſiaſticus præueniret in cognitione vſuræ illius contractus, verſ. *cuius ſententiam*.

Iudex eccleſiaſticus, ad quem aliqua cauſa ſpiritualis remittitur, poteſt opponere exceptionem illam, præfigere terminum peremptorium, intra quem probare teneatur, non poteſt tamen è conuerſo hoc facere Iudex laïcus, ibidem, verſ. *notandum eſt*.

Iudex laïcus, an poſſit exigere gabellas à colonis partiariis Religioſorum. Vide *Gabellas*.

Iudices eccleſiaſtici ſi ſint negligentes in adminiſtranda iuſtitia, an eorum negligentia poſſit ſuppleri per iudices ſæculares, & quid è contra. Vide *negligentia*.

Iudex eccleſiaſticus an teneatur punire clericum pœnis ſtatutis à lege laïcorum, tr.1. reſ.28. in fin. p.9

Iudex laïcus an ſit competens cognoſcere, ſi captus à ſatellitibus affirmat ſe fuiſſe captum in loco ſacro, illi autem negarent. Vide *reus captus*.

Iudex laïcus an poſſit punire clericos tranſgreſſores legum ciuilium pœna pecuniaria à legibus conſtituta, tract.1.reſ.41. p.11

Iudex eccleſiaſticus an ſit Iudex competens in exactione decimarum collatarum principibus, vel aliis ſæcularibus, an verò Iudex laïcus. Vide *decimæ*.

Iudex laïcus an incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi occultè proceſſat clericum animo præſentandi proceſſum Summo Pontifici, vel alij Iudici Eccleſiaſtico. Vide *excommunicatio*.

Iudex eccleſiaſticus inferendo alicui etiam ſubdito violentiam, an poſſit denuntiari apud Principem

UGR Biblioteca Universitaria

laïcum, vt reprimat vim cuicunque factam, tract. 1. reſol. 53

Iudex laïcus an excuſetur ab excommunicatione Bullæ Cœnæ contra ipſius tranſgreſſores ſub prætextu quod Bulla non ſit acceptata in ſua prouincia, tract. 1. reſ. 54. p. 15

Iudices laïci auocantes ad ſe cauſas Eccleſiaſticas, an excuſentur ab incurſu excommunicationis Bullæ Cœnæ data tolerantia Summi Pontificis, tract. 1. reſol. 56. ibid.

Iudex laïcus conſuetudinem inducens, vel ea introducta vtens contra libertatem eccleſiaſticam, an incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ, tract. 1. reſ. 58. p. 16.

Iudex laïcus an excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrat, ſi ſciat ſeruari ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam, & non impediat, ibid. verſ. *nota etiam.*

Iudex laïcus an ſit iudex competens ſuper habitu quo fuit inuentus veſtitus clericus, tract. 1. reſ. 63. verſ. *ſi autem controuertatur.*

Iudex laïcus, an poſſit dirimere controuerſias ortas inter confraternitates in proceſſionibus, tract. 1 reſ. 70. p. 18

Iudex inueniens ſchedulam peccatorum alicuius, an poſſit contra illum inquirere, & punire. Vide *inuentor.*

Iudex expediendo pecunia mediante cauſſam vnius præ cæteris, ſi litigantes iure temporis æqualiter gaudeant, an peccet, tract. 5. reſol. 65. p. 179

Et an in rigore, & ſecluſo ſcandalo, & periculo iniuſtitiæ poſſit accipere, & non teneri reſtituere id quod accepit à litigantibus, ſi datum ſit inſtar muneris liberalis, vt maiorem, quam ſolet, quamque tenetur diligentiam in cauſſa adhibeat, vel vt negotium expediat, munus ad eum mittatur, vt efficiatur ad diligentiam atque in fauorem eius, qui munus mittit negotium intra iuſtitiæ limites expediendum, ibid. verſ. *notandum.*

Iudex iniuſtè reum non damnans non tenetur ad reſtitutionem pœnæ pecuniariæ fiſco, vel parti læſæ ſoluendæ, tr. 5. reſ. 52. verſ. *notandum.* p. 182

Iudex ſtante varietate opinionum vtramlibet partem in iudicando ſequi poteſt, ſi aliquid ab vna parte accipiat, vt in eius fauorem iudicet, an teneatur ad reſtitutionem, tract. 5. reſ. 55. verſ. *notandum.* p. 183

Et quid ſtante iure poſitiuo id prohibente, ibid. verſ. *quæ omnia.*

Iudex accipiendo aliquid pro ferenda ſententia iuxta opinionem probabilem relicta probabiliori, an teneatur ad reſtitutionem, ſtante quod poteſt iudicare ſecundum probabilem relicta probabiliori, & hoc quando quæſtio eſt circa ius, & non circa factum, ibidem, verſ. *& ego contra*, vbi dicit hoc eſſe prohibitum iure poſitiuo.

Iudex poteſt iudicare ſecundum opinionem probabilem, relicta probabiliori, tr. 5. reſ. 104. verſ. *ſed inſtabis*, p. 201

Iudex accipiendo aliquid pro iuſta ferenda ſententia an teneatur reſtituere danti, tr. 6. reſ. 4. p. 209

Vbi quid ſi detur aliquid ad alliciendum animum Iudicis ad ferendam iuſtam ſententiam, aut ex mera liberalitate, & quid ſi accepit aliquid non ab eodem in cuius fauorem protulit ſententiam, ſed à tertia perſona, verſ. *nota etiam.*

Iudex in ferenda ſententia non condemnans reum, non tenetur ad mulctam pecuniariam fiſco, vel læſæ parti ſoluendum, tr. 6. reſ. 35. verſ. *tertiò.* p. 219

Iudicium.

Iudicium temerarium, & voluntarium de proximo, quando quis ſuſpicatur ex leuibus iudiciis, an ſit peccatum mortale, tr. 5. reſ. 31. p. 175

Iudicium temerarium eſt ex ſuo genere peccatum mortale, etiam ſi illud non producatur exterius, tract. 5. reſ. 33. verſ. *ſecundò.* p. 176

Iuramentum.

Iuramentum an firmet ſponſalia graui metu contracta, & an indigeat relaxatione, tr. 4. reſ. 278. p. 157

Et an firmet alios contractus inualidos, ita vt opus ſit relaxatione, ibid. verſ. *non relinquam.*

Iuramenta falſa, & blaſphemiæ inaduertenter prolata, orta tamen ex praua conſuetudine an ſint peccata mortalia, tract. 5. reſ. 62. p. 185

Iuramentum an ſit licitum, ſi quis iurando ex iuſta cauſa vtatur amphibologia, quando verba non ſunt ambigua, ſed in ſenſum verum detorquentur ex ſolo aliquo addito mente iurantis concepto, tract. 6. reſol. 30. p. 215

Vbi ponuntur decem, & ſeptem caſus notabiles, & ſi ita quis iuraret abſque iuſta cauſſa an peccaret, dummodo non iuret in iudicio, aut non iuret in materia præiudiciali, verſ. *an vero vſque.*

Iuramentum præſtitum de ſeruandis ſtatutis, capitulis Ciuitatum, Collegiorum, &c. obligat non obſeruantes ad periurium, hoc non procedit quando ſtatuta in diſſuetudinem abierunt, vel vſu recepta non fuerunt, tract. 6. reſ. 39. p. 221

Et quid ſi ſtatutum iuratum ſecluſo iuramento ratione ſuæ materiæ non eſſet ſufficiens ad obligationem ſub mortali, ibid. verſ. *notandum.*

Iuramentum non obligat ſeruare ſtatutum quando ſtatutum reuocatur ab habente poteſtatem illud reuocandi, ibid. verſ. *nota etiam.*

Iuramentum non frangitur ab officialibus, quando Prorex cum aliquo actu viceregio diſpenſat pro illa vice, vt aliquid efficiatur, non obſtante aliquo capitulo ciuitatis in contrarium, ibid. verſ. *vnde infertur.*

Iuramenta omnia an commutentur in votum ſolenne Religionis, tr. 6. reſ. 65. verſ. *notandum eſt.* p. 231

Iurans audire Miſſam ſi audiuit Miſſam animo non ſatisfaciendi iuramento, an ſatisfaciat iuramento, tr. 6. reſ. 77. p. 235

Iurans in materia graui non poteſt limitare obligationem ad veniale peccatum, tract. 6. reſol. 91. verſ. *ſecus tamen.* p. 239

Iuriſdictio.

Iuriſdictio ſpiritualis an poſſit acquiri à laïcis ex præſcriptione, vel conſuetudine, tr. 2. reſ. 65. p. 17

Ius congrui.

Ius congrui ex vi ſtatuti laïcalis, an detur contra clericos, & an ipſis clericis competat contra laïcos, tr. 1. reſol. 43. p. 12

L

Lacticinia.

Lacticinia, vt ſunt oua, & ſimilia, an ſint prohibita de iure poſitiuo in ieiunio quadrageſimali ſub peccato mortali, tr. 6. reſ. 80. p. 236

Et quid ſtante conſuetudine in contrarium, ibidem & verſ. *quod conſuetudinem.*

Lacticinia an dicantur oua reperta intra gallinas, quæ vulgò dicuntur *oui anunnati*, ita vt poſſint comedi tempore quadrageſimali cum Bulla Cruciatæ, ibidem, verſ. *notandum*, il primo.

Lacticinia an ſint prohibita in ieiuniis extra Quadrageſimam, & in diebus Veneris & Sabbati de iure communi, ibid. verſ. *notandum*, il ſecundo.

Lacticinia comedere in diebus Dominicis Quadrageſimæ an ſit peccatum mortale, ibidem, verſ. *notandum*, il terzo.

Laïcus.

Laïcus effectus clericus an debeat in ciuilibus reſpondere in iudicio, vbi prius citatus eſt, tract. 1. reſolut. 11. verſ. *notandum eſt.* p. 9

UGR Biblioteca Universitaria

Index Rerum Partis III.

Laïcus deponens falſum coram Iudice Eccleſiaſtico an poſſit ab eo puniri, tr. 1 reſ. 60. p. 16

Laïcus qui aſſumpſit habitum clericalem poſt delictū ab eo commiſſum animo ſubtrahendi ſe à ſæculari poteſtate, an gaudeat priuilegio fori, tract. 1. reſol. 67. p. 18

Laïci ſi accedunt accincti enſe, & pugione ad Sacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, an dicantur committere aliquod peccatum, vel ſaltem irreuerentiam, tr. 2. reſ. 30. p. 34

Laïcus ſi præſente diacono in caſu neceſſitatis baptizet infantem, an peccet mortaliter, & quid præſente Sacerdote, excluſo ſcandalo, & eo non renuente, & an incidat in irregularitatem. Vide *Baptiſmus*.

Laïcus exiſtens in peccato mortali in caſu neceſſitatis baptizando infantem, an peccet mortaliter. Vide *baptizans*.

Laïcus in caſu extremæ neceſſitatis, ſi miniſter idoneus non adſit, an poſſit ſe ipſum communicare, & an etiam alios. Vide *Euchariſtia*.

Laïcus ſi adſtat paratus ad linteum altaris, vt Euchariſtiam ſuſcipiat, ſi recordetur alicuius peccati mortalis, an debeat confiteri, an vero poſſit ſumere Euchariſtiam, & deinde redire ad confeſſarium, tract. 4. reſ. 7. p. 94

Laïcus an poſſit validè abſoluere morientem ab excommunicatione, ita vt defunctus hoc modo abſolutus ſit ſepeliendus in loco ſacro, tr. 4 reſ. 133. p. 112

Laïcus in prædicto articulo mortis an poſſit moribundo concedere indulgentiam plenariam Bullæ Cruciatæ tract. 4. reſol. 132. verſ. *ita Valerus*, ibid. & in Addit. ſecund. reſ. 12. p. 252

Legatum.

Legatum annuum relictum fratribus Minoribus pro infirmaria an ſit validum, tr. 1. reſ. 33. p. 36

Legatum annuum relictum fratribus Minoribus pro fabrica templi, vel ſacelli, aut pro veſtimentis, & ornamentis Eccleſiæ, & Sacriſtiæ an ſit validum, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Et quid ſi relinquatur pro ſtudio, & emendis libris verſ. *qui etiam docent*.

Legatum annuum relictum dictis fratribus ſi non attingat ſpatium decem annorum, valet, ibid. verſ. *nota ſecundò*.

Legatum relictum ad vitam alicuius fratris an ſit validum, ibid. verſ. *ſed difficultas eſt*.

Legatum relictum à teſtatore in fauorem fratrum Minorum quando poteſt valere, & ſub qua forma verborum debet concipi à teſtatore, ibid. verſ. *nota tertiò*.

Legatum an fieri poſſit alicui Religioſo cum conditione, vt nihil acquiratur monaſterio, tract. 2. reſol. 34. ibid.

Et verba illa, *vt nihil monaſterio acquiratur*, intelliguntur, vt cum licentia Superioris illud legatum in vſus licitos, & honeſtos conuertatur, ibidem, verſ. *notandum eſt*.

Et ſi Superior non daret licentiam, iſta ſola denegatio licentiæ Superioris facit, vt legatum reſoluatur, verſ. *nota etiam*.

Legatum ſub conditione ſi non nupſerit, vel ſi in Religionem non ingrediatur, an ſit validum in foro conſcientiæ, ita vt legatarius ſi nubat, vel in Religionem ingrediatur, poſſit conſequi legatum, tract. 5. reſol. 57. p. 184

Legata incerta ratione incertitudinis perſonæ in foro conſcientiæ an debeant inter legatarios diuidi ab hærede, ſi in id conſentiant, tr. 5 reſ. 58. ibid.

Vbi quid ſi fuerit factum legatum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, aut alterius Sancti, & in eodem loco ſint plures Eccleſiæ eiuſdem nominis, quomodo ſit ſoluendum & cui, verſ. *notandum*.

Legata an debeant ſolui legatariis iuxta ordinem, quo ſoluuntur debita, an verò ſecundum prioritatem, dignitatem, & pietatem, tr. 5. reſ. 60. p. 185

Legata certo die præſtanda ſecundum diſpoſitionem teſtatoris non poſſunt ante illum præſtari, tract. 6. reſol. 29. verſ. *primo*. p. 214

Legatum relictum tali anno, & tempore debetur in fine anni, fallit ſi eſt relictum piæ cauſſæ, ibidem, verſ. *ſecundo*.

Legatum genericè relictum intelligitur de minori re, vel ſumma, fallit ſi relinquatur pro pia cauſſa, verſ. *tertio*.

Niſi obſtaret teſtatoris paupertas. ibid.

Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, debetur etiam viduis mulieribus pauperibus, verſ. *quarto*.

Legatum factum conſanguineæ pauperi, debet dari pauperiori, verſ. *quinto*.

Legatum pro dote relictum pauperi, debetur, etiamſi illa poteſt viuere ex ſuo labore, eodem verſ. *in fine*.

Legatum puellæ ſi nupſerit, mille, & ſi ingrediatur monaſterium, bis centum, ſi monaſterium ingrediatur conſequi debet mille, verſ. *ſexto*.

Legatum pro dotandis puellis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum modica dote, ſecus autem, ſi legatum eſſet relictum pro virginibus maritandis, ver. *ſeptimo*.

Legatum factum pro maritagio puellarum poteſt dari puellæ, quæ habet aliquam dotem, ſed non iuxta eius conditionem, & nobilitatem, in fine dicti verſ.

Legatum relictum pro maritagio virginum alicuius ciuitatis, an poſſint conſequi puellæ expoſitæ in illa ciuitate, tr. 6. reſ. 63. p. 230

Et in concurſu huiuſmodi legati, quæ præferenda, originaria, an expoſita, verſ. *itaque*.

Legens.

Legens librum hæreticorum ignorantia affectata, an incidat in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, tr. 6. reſ. 7. verſ. *vnde ex his*. p. 209

Legitimatus.

Legitimatus à Rege, vel à magiſtratu ſæculari, an iudicetur legitimatus ad officia, & dignitates ordinis, tract. 2. reſ. 102. verſ. *nota tamen*. p. 57

Lex.

Lex annullans donationem omnium bonorum factam à patre, filio clerico, an ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam, tract. 1. reſ. 3. p. 1

Lex ciuilis non poteſt inducere, vt alienatio facta in Eccleſiam, videatur fieri in fraudem fiſci, ibidem, verſ. *& putant*.

Leges laïcorum etiam fauorabiles clericis, an ſint validæ reſpectu clericorum ad eos ligandum, tract. 1. reſ. 13. p. 4

Et quid ſi tales leges principis eſſent merè priuilegiatæ rerum eccleſiaſticarum ſine clericorum, & quid ſi eſſent licitæ, & honeſtæ, & propter commune bonum factæ, & priuilegia Eccleſiæ non læderent, an valeant, & ligent clericos. Vide *ſtatuta*.

Leges Principum quando non nominant clericos, & Eccleſiam, poſſunt ſtatuentes cogi ad declarandum, quod non comprehendantur Eccleſia & perſonæ Eccleſiaſticæ. Vide *ſtatuta*.

Lex prohibens ne certa bona transferantur in Eccleſias ſine licentia Regis, an ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam. Et quid ſi adeſt priuilegium Summi Pontificis, vel eius ſcientia, & patientia, tr. 1. reſ. 14. ibid.

Lex Pontificia non acceptata in aliqua Prouincia, an excuſet Iudicem laïcum ab excommunicatione Bullæ Cœnæ contra ipſius transgreſſores, tract. 1. reſol. 54. p. 14

Lex Pontificia, vt obliget, an requirat acceptationem, ibid.

Legis vim non habent omnia contenta in iure canonico, tr. 6. reſ. 26. p. 214

Legis publicatio ſi in notitiam abſentis deueniat miraculosè, cum tamen humano modo venire fuerit impoſſibile

UGR Biblioteca Universitaria

poſſibile, an obliget ad obſeruationem illius, tract. 6. reſ.75.verſ. *verum etiam Suarez.* p.234

Lex an poſſit ligare delinquentes extra territorium, tr.6. reſ.78. p.235

Leges Superiorum quando poſſunt diſpenſari, aut mutari ab inferioribus, tr.6.reſ.82.verſ. *notandum.* p.236

Licentia.

Licentiæ conceſſæ ab Epiſcopo Regularibus ad audiendas confeſſiones vſque ad beneplacitum ipſius Epiſcopi, an poſſint ad libitum ab eo reuocari. Vide *Epiſcopus.*

Licentiæ conceſſæ ab Epiſcopo Regularibus, an à nouo Epiſcopo poſſint ſuſpendi, & de nouo examinari. Vide *Epiſcopus.*

Licentia conceſſa Regularibus abſentibus, vt poſſint confiteri cuicunque confeſſario, an intelligatur etiam conceſſa, vt poſſint abſolui à reſeruatis, tract.2.reſ.119. p.60

Licentia petita à Regularibus confeſſoribus abſoluendi reſeruatis, ab eorum Superioribus ſi fuerit denegata, an pro illa vice poſſint Confeſſores abſoluere. Vide *Confeſſarius regularis.*

Licentia ingrediendi monaſteria Monialium, an debeat eſſe in ſcriptis, etiam quo ad forum conſcientiæ, tr.2. reſ.129. p.63

Et quid in caſibus ordinariis, puta pro medicis, carpentariis, cæmentariis, & ſimilibus, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Licentia an poſſit dari ab Epiſcopo, vt nupta intret in monaſterium ob periculum vitæ. Vide *Epiſcopus.*

Licentia à ſubdito petita à Prælato abſoluendi à reſeruatis pro vna vice, & pro vna perſona, an includat ipſum petentem, ita vt poſſit abſolui à reſeruatis ab aliquo confeſſario, cui delegat hanc poteſtatem, tract.4. reſ.142.verſ. *ſed pœnam.* p.116

Literæ.

Literæ dimiſſoriales à Prælatis Religionis Clericorum Regularium, & aliarum Religionum, quæ gaudent communicatione priuilegiorum, an poſſint concedi nouitiis, vt ab Epiſcopo ordinentur, & cæteris profeſſis. Vide *Prælati.*

Literæ alienæ an poſſint aliquando licitè aperiri, etiam inuito eo ad quem mittuntur, & quid ſi literæ fuiſſent laceratæ ab eo, ad quem fuerunt miſſæ, & deinde in publicum abiectæ, quarum an quis poſſit colligere fragmenta, & ea legere abſque incurſu alicuius peccati, tr.6.reſ.55. p.227

Locare.

Locare domum meretrici, vel vſurario licet, tract.5.reſol. 36.verſ. *ex eodem.* p.220

De locatione facta meretrici ex iuſta cauſa, vide tract. 6.reſ.45.verſ. *hinc.* p.223

Ludentes, Ludus.

Ludentes cum minoribus ſi aliquid acquiſiuerunt, an teneantur illud reſtituere, & quid ſi per alium contractum acquiſiuerunt, tr.5.reſ.44. p.179

Ludens oppignerata fide ſi aliquid perdidit, an teneatur in conſcientia illud ſoluere, tr.5.reſ.94. p.197

Ludens, qui non vult ſoluere pecuniam credito amiſſam in ludo, eſt à confeſſario abſoluendus, ibid. verſ. *igitur*, ſed ſi ſoluit, an qui accepit teneatur in conſcientia reſtituere, ibid.

M.

Maledictio.

Maledictio vt ſit peccatum mortale, multa requiruntur primò vt ipſa imprecatio mali ſit ex animo, ſecundò vt ex plena deliberatione animi, tertiò vt malum quod imprecamur alteri ſit graue, & ſi aliquod iſtorum deficit, erit tantum veniale, tr.6.reſ.13. p.211

Malitiæ.

Malitiæ plures an poſſint dari in eodem actu, ſolo numero diſtinctæ, & in confeſſione aperiendæ, tract.4. reſol. 164. p.123

Malum.

Malum minus an ſit licitum ſuadere ad euitandum maius, tr.5.reſ.37. p.177

Mandatum.

Mandatum ad aliquid agendum metu extortum eſt nullum, tr.5.reſ.118.verſ. *quarto.* p.206

Maritus.

Maritus poſt partum vxoris ſtatim ob periculum mortis baptizando infantem, adſtantibus tamen multis, qui hoc facere poterant, an priuetur iure petendi debitum ab vxore, & ſuper hoc impedimento quis poſſit diſpenſare. Vide *baptiſmus.*

Maritus an poſſit licitè perfricare pudenda circa vas præpoſterum vxoris, vel in os eius intromittere, ceſſante omni pollutionis periculo, tr.4.reſ.204. p.135

Maritus, & vxor ſi variant ſitum ordinarium in coitu ex conſcientia erronea, peccant mortaliter, vbi ſuprà, verſ. *notandum eſt.*

Maritus, & vxor ſine culpa lethali poſſunt quandoque ſemen effundere extra vas præter intentionem, vt in viris potentibus dum congredi conantur, ibidem, verſ. *addit idem.*

Maritus, & vxor licitè poſſunt inchoare copulam cauſſa delectationis, & poſtea inchoatum coitum non abſoluere, dummodo non ſubſit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor ea inchoata contenta ſit, vbi ſuprà verſ. *nota etiam.*

Maritus accedendo ad vxorem menſtruatam non peccat mortaliter, nec etiam venialiter, ibid. verſ. *item contra Azorium.*

Maritus accedendo ad vxorem grauidam nullam culpam incurrit, nec venialem, ibid. verſ. *ſed pro coronide.*

Maritus ſi non reddat debitum vxori, ne proles multiplicetur, ceſſante incontinentiæ periculo, an committat peccatum mortale, tr.4 reſ.213. p.137

Maritus an poſſit irritare omnia vota vxoris, tract. 4. reſ. 220. p.138

Et an poſſit irritare votum vxoris non petendi, nec exigendi debitum, ibid. verſ. *& hanc.*

Et quid de voto adimplendo ab vxore tempore ſoluti matrimonij, verſ. *ſic etiam.*

Et an de votis emiſſis ante matrimonium, verſ. *item poteſt.*

Maritus an poſſit tuta conſcientia interficere vxorem in adulterio deprehenſam, tr.4. reſ.223. p.139

Maritus occidens aliquem in adulterio deprehenſum in conſcientia non tenetur reſtituere damna ex morte occiſi ſequuta, donec cauſſa per iudicem cognoſcatur, ſi debeat ad compenſationem pecuniæ admitti, vel ne, tr.6.reſ.54. verſ. *notandum ſecundò.* p.183

Maritus debilis, vel infirmus an poſſit ſine peccato mortali incipere copulam cum vxore in vaſe legitimo, & non effundere, tract.6.reſ.94. p.197

Matrimonium.

Matrimonium, an impediatur, & dirimatur per ordinem ſuſceptum per vim, & metum. Vide *Ordo.*

Matrimonij impedimentum an contrahatur ab eo, qui commiſit adulterium cum promiſſione ficta contrahendi illud poſt obitum viri, ita vt non ſit opus vlla diſpenſatione, tr.5.reſ.198. p.133

Et quid ſi promiſſio ſit facta ſerio, & ex animo, ſed non fuerit acceptata ab altera parte, an hoc non obſtante contrahatur impedimentum, ibid. verſ. *notant.*

Inſuper talis promiſſio vera debet eſſe pura, aut ſaltem ante mortem coniugis debet eſſe purificata ad contrahendum impedimentum, verſ. *ſicut etiam.*

Matrimonium contrahentes in peccato mortali an dupliciter peccent mortaliter, ſcilicet tanquam ſuſceptores Sacramenti, & tanquam miniſtrantes illud, tr. 4. reſ. 199. ibid.

Matrimo.

UGR Biblioteca Universitaria

Index Rerum Partis III.

Matrimonium an excuſet à peccato mortali, ſi coniux voluntarie delectetur in commotione ſenſitiua ex imaginatione coniugis abſentis ſine periculo pollutionis, tr.4. reſ.200. ibid.

Et an excuſet etiam à mortali tactus impudicos inter coniuges non copulandi gratia inſtitutos, ſed voluptatis ſolius, verſ. *cum enim.*

Matrimonium ſi contraxit fœmina cum viro improportionato, vel aliquantulum debili, an vt facilior pateat aditus, teneatur pati inciſionem ſi commodè poteſt, an verò illud ſit declarandum nullum, tract.4. reſol. 201. p.134

Matrimonium an teneatur contrahere ille, qui poſt votum Religionis, vel caſtitatis corrupit virginem ſub ſpe, & pacto coniugij, vel aliam fœminam honeſtæ famæ, tr.4.reſ.203. ibid.

Matrimonium an faciat eſſe licitum viro perfricare pudenda circa vas præpoſterum vxoris, tract.4.reſol.204. p.135

Matrimonium an faciat permiſſos omnes actus inter coniuges, ibid. *ſed hæc opinio.*

Matrimonium non excuſat à mortali, ſi coniuges variant ſitum ordinarium in coitu ex conſcientia erronea, ver *notandum eſt.*

Matrimonium permittit ſeminationem extra vas ſine vlla culpa, vt in viris potentibus dum congredi conantur, verſ. *addit. idem.*

Matrimonium permittit viro cum vxore licitè inchoare copulam cauſſa delectationis, & poſtea inchoatum coitum non abſoluere, dummodo non ſubſit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor, ea inchoata copula contenta ſit, verſ. *nota etiam.*

Vir poteſt accedere ad vxorem menſtruatam ſine labe peccati mortalis, & venialis, verſ. *item contra Azorium.*

Et ſi accedat ad vxorem grauidam non eſt peccatum mortale, nec veniale, verſ. *ſed pro coronide.*

Matrimonium validum an diſſoluat ſponſalia, tract. 4. reſ.209. p.136

Matrimonij contractus an validè poſſit continere pactum, quod vir perpetuò habitet in domicilio vxoris, & in tali caſu an poſſit exigi pœnas, ſi noua cauſa emergat, mutandi domicilium. Vide *pactum.*

Matrimonium ſecundum vt poſſit contrahi, an ſufficiat præſumptio veriſimilis, & probabilis de morte viri, tr.4.reſ.214. p.137

Matrimonium contrahere ob pulchritudinem, vel diuitias, non eſt etiam peccatum veniale, tract.4. reſ.216. verſ. *notandum.*

Matrimonium ineuntes cauſſa euitandæ fornicationis an peccet venialiter, tr.4.reſ.219, verſ. *ex his in foro.* p.138

Matrimonij impedimentum occultum, quod non poteſt probari, an ex vi denuntiationum teneatur, quis denunciare, tr.4.reſ.221. ibid.

Matrimonium an poſſit contrahi ſine diſpenſatione aliqua, ſi ſponſalia erant inita cum filia, quæ communi conſenſu fuerunt diſſoluta, ſi matrimonium poſtea contrahi prætenditur cum matre, tr.4 reſ.222. p.139

Matrimonium an excuſet moroſam delectationem à culpa, tr.4.reſ.224. ibid.

Et an etiam excuſet tactus, ibid. verſ. *& id quod diximus.*

Matrimonium an reddat tactus, & oſcula licita inter coniugatos, ſi ex illis præiudicatur ſequutura diſtillatio, tr.4.reſ.226. p.140

Matrimonium in conſcientia an debeat adimpleri à deprehenſo in ſtupro, offerente matrimonium ne prodatur iuſtitiæ, non obſtante tali metu, tract. 4. reſol.229. p. 141

Matrimonium an valeat, ſi aliquis miniſter iuſtitiæ inuitet aliquem impunitate oblata, vt eius filiam ducat in vxorem quem iuſte ad mortem, vel aliam pœnam prauam damnare debuerat, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Sed quid ſi promittat ducere in vxorem filiam, vel vxorem occiſi, verſ. *ſecus autem.*

à Matrimonio ex metu graui contracto, an poſſit reſilire, qui liber à metu eſt, & an teneatur expectare voluntatem eius, qui vim paſſus eſt, tr.4. reſ.229. ibid.

Matrimonium contractum ex leui metu, an valeat iure naturali, & poſitiuo, tr.4.reſ.230. p.142

Matrimonium an poſſit ruri contrahi à ſponſis ibi commorantibus recreationis cauſſa, tr.4. reſ.231. ibid.

Matrimonium an ſit validum, ſi illi proprius parochus vnius contrahentis aſſiſtit in parochia alterius ſibi non ſubditi, tr.4.reſ.232. ibid.

Et parochus ita aſſiſtens an peccet mortaliter, & puniendus ſit, verſ. *ſed an dictus.*

Matrimonium propter magnam neceſſitatem an poſſit aliquando contrahi ſine præſentia parochi, tr.4.reſol. 234. p.143

Et ſi non poteſt, an ſaltē parochus in dicto caſu neceſſitatis poſſit omittere denunciationes, verſ. *notandū eſt.*

Matrimonium cōſummare ante benedictionem Eccleſiæ an ſit peccatum mortale, vel veniale, & an quandoque ſit ſalubre. Vide *coniuges.*

Matrimonium an ſit validum ſi omittantur denunciationes, tr.4. reſ.241. p.145

Matrimonium an impediat ingreſſum Religionis vxoris quæ vim paſſa eſt, non obſtante copula violenter extorta intra bimeſtre, ſi maritus contradicat, tract. 4. reſol.242.

Matrimonium ſi eſt conſummatum, an ingreſſus alterius coniugis in Religionem ſit permiſſus cum licentia alterius permanentis in ſæculo, an vero pariter debeat Religionem ingredi, & iſto caſu an ſufficiat ſi ſumat habitum Equitum Sancti Ioannis. Vide *Vxor.*

Matrimonium promittens, an remaneat obligatus ſi alius acceptat, ſed non repromittit, tr.4.reſ.244. p.146

Matrimonium fictè contractum an obliget, vt iterum verè, & ex animo contrahatur, tr.4.reſ.247. p.147

Et quod deceptor non teneatur ad matrimonium in multis caſibus, ibid. verſ. *primò,* vſque ad finem.

Matrimonium contrahens per ſigna, & nutus valens loqui an peccet venialiter, tr.4.reſ.148. ibid.

Et an mortaliter. ibid.

Matrimonium contractum per procuratorem miſſum ſi mandans in amentiam incidat, an ſit validum, tract.4. reſol. 249. ibid.

Matrimonium inter abſentes contractum per procuratorem vel per litteras coram parocho, & teſtibus an ſit Sacramentum, tr.4.reſ.250. p.148

Et an procuratrix poſſit eſſe fœmina ad contrahendum matrimonium, ibid. verſ. *notandum eſt,* il primo.

Et an poſſit excedere mandatum ſuum, ibid. *notandum,* il ſecundo.

Et hoc procuratorium an debeat effici coram parocho, & teſtibus, verſ. *nota quod.*

Matrimonij Sacramenti materia, & forma quæ ſit, tr.4. reſ. 251. ibid.

Matrimonium an poſſit de nouo contrahi à coniuge ex infidelitate ad catholicam fidem conuerſa, ſi alter coniux in infidelitate perſiſtens pacificè, & ſine iniuria Creatoris, & ſcandalo cohabitare vellet, tract.4. reſol. 252. ibid.

Matrimonium infidelium cum ambo baptizantur an fiat Sacramentum, eiſque gratiam conferat, tr.4.reſ.253. p.149

Matrimonij Sacramenti miniſter quiſnam eſt? tract.4.reſol. 254. ibid.

Matrimonium propter adulterium occultum commiſſum ab vxore an poſſit ſecluſo ſcandalo, à marito in foro conſcientiæ ſeparari quoad thorum dimittente eam tr.4. reſ.257. p.150

Et quid ſi vterque coniux ſit reus adulterij an poſſit fieri

UGR Biblioteca Universitaria

fieri huiuſmodi ſeparatio, & an interſit ſi vnus priori loco commiſit adulterium, aut ſæpius altero, aut quod vnius ſit publicum & alterius occultum, & lateat coniugem, verſ. *notanda ſunt.*

Et ſi poſt diuortium factum alter innocens committat adulterium, an teneatur alterum coniugem emendatum iterum ad thorum admittere, & ad inſtantiam alterius compelli poſſit ad iſtud à Iudice, ibid.

Matrimonium contractum ſine præſentia Parochi, & teſtium, an ſaltem transeat in ſponſalia de futuro, tr. 4. reſol. 258. p. 151

Vbi quid ſi fuerit iuramento confirmatum, verſ. *& hæc ſententia.*

Matrimonij impedimentum propter crimina an per conſuetudinem diuturnam ſint ſublata, tract. 4. reſol. 259. ibid.

Sed ad cautelam Epiſcopus ſuper iis poteſt diſpenſationem impertiri, verſ. *vnde.*

Matrimonium an impediatur ex eo, quod quis in Eccleſia ad inſtar patrini tenuerat puerum in domo iam baptizatum, tr. 4. reſ. 260. ibid.

Matrimonium contractum cum virgine rapta cauſſa libidinis, & adhuc in ſua poteſtate exiſtente, an ſit validum, tr. 4. reſ. 261. p. 152

Et quid ſi ipſa conſentiat, & vis inferatur, matrimonium erit validum, verſ. *notandum eſt.*

Matrimonium poſt baptiſmum contrahendum an impediatur ex affinitate contracta per copulam fornicariam, tr. 4. reſ. 292. ibid.

Matrimonium nouum an poſſit contrahi ab infideli, qui fidelem coniugem ſequi noluit, tract. 4. reſol. 263 ibid.

Matrimonium ſi vult contrahere coniux infidelis poſt baptiſmum, an teneatur requirere conſenſum coniugis infidelis habitantis in remotiſſimis partibus, tr. 4. reſol. 264 ibid.

An verò requiratur Pontificis diſpenſatio, verſ. *aduerſus quem.*

Matrimonium conſummare tempore feriarum an ſit peccatum, tr. 4. reſ. 66 verſ. *aſſerentes.* p. 153

Matrimonium an licitè contrahatur tempore interdicti, tract. 4. reſ. 267. ibid.

Matrimonium contrahere cum excommunicato, an ſit peccatum mortale, tr. 4. reſ. 268. p. 154

Matrimonium Catholici cum Hæretico cum periculo peruerſionis quando ex magna aliqua cauſa contrahitur, an ſit licitum, tr. 6. reſ. 269. ibid.

Matrimonium an ſit validum, ſi parentes illud contrahunt præſentibus, & tacentibus filiis, tract. 4. reſ. 272. p. 155

Et quid ſi fierent ſponſalia, eodem tr. reſ. 270. p. 154

Matrimonium contrahere ante legitimam ætatem an ſit peccatum mortale, tr. 4. reſ. 276. p. 156

Et quid ſi licentia Epiſcopi interuenerit cum interuentu iuſtæ cauſſæ, ibid. verſ. *ſed ſtando.*

Et an ſit peccatum mortale, ſi contrahatur in vltimo die, quo completur legitima ætas, tr. 4. reſ. 277. p. 157

Matrimonia ne domi contrahantur, an poſſint ab Epiſcopis prohiberi, tr. 4. reſ. 179. p. 158

Matrimonium an teneantur contrahere Religioſi deficientibus hominibus ſæcularibus, tr. 4. reſ. 289. p. 161

Matrimonium initum ſub conditione honeſta per verba de præſenti, vt contraho tecum, ſi pater tuus voluerit, adueniente conditione, an efficiatur validum abſque alio nouo conſenſu, tr. 4. reſ. 291. ibid.

Vbi coram quibus eſt adimplenda huiuſmodi conditio, verſ. *notandum.*

Matrimonium ficte contractũ an reualidetur per conſenſum adhibitum poſt longum tempus, neſcio, neque de nouo conſentiente altero coniuge, tr. 4 reſ. 292. p. 162

Matrimonium vt legitimè contrahatur, non eſt neceſſarium, vt conſenſus vtriuſque coniugis ſimul tempore præſtetur, tamen exigitur ſimultas moralis, ita vt non magnum interuallum inter vnius, & alterius conſenſum diſtet, quando verò dicatur magnum interuallum adeſſe, ibid, verſ. *notandum eſt.*

Matrimonium contractum cum falſo errore alicuius impedimenti an ſit validum, tr. 4. reſ. 293. ibid.

Matrimonium bona fide contrahens, poſtea dubitans de valore ipſius, & adhibens diligentiam, nec conſtat veritas, an poſſit adhuc non ſolum reddere, ſed etiam petere debitum, tr. 4. reſ. 295. ibid.

Matrimonium tenetur contrahere ille, qui corrupit virginem, decipiendo illam ſub promiſſione coniugij, ſed fallit in multis caſibus. Vide *ſtuprans.*

Matrimonium contrahere cum impedimento dirimente ex timore mortis, vel alterius grauis damni, eſt licitum, tr. 6. reſ. 83. p. 237

Medicus.

Medicus an teneatur infirmum derelinquere, ſi non vult confiteri, tr. 4, reſ 93. p. 99

Vbi quid ſi infirmitas eſſet grauis, verſ. *dico igitur.*

Et an ſufficiat medicum monitionem facere per alios, verſ. *dico ſecundò.* Et quid ſi infirmus eſſet in probabili periculo mortis, & eſſet pertinax in renuenda confeſſione, verſ. *dico tertiò.*

Et an medicus debeat exigere fidem Sacerdotis in ſcriptis ſuper confeſſione, an verò ſufficiant teſtes fide digni, & dictum ipſius infirmi quando eſſet boni nominis, verſ. *dico quartò.*

Medicus chirurgus qui pudenda fœminarum cauſa medendi videt, vel tangit, expertus illas concupiſcere vel voluntariè pollui ob illud periculum, à curatione an teneatur ceſſare, & peccet illi ſe committendo, tr. 5. reſol. 3. p. 164

Mendacium.

Mendacium dictum de peccato veniali in confeſſione, quod eſt totalis materia confeſſionis an ſit peccatum mortale, tr. 4. reſ. 96. p. 100

Mendacia ter, aut quater prolata vno continuato ſermone in eadem re an conſtituant tria peccata, an verò vnum, tr. 4. reſ. 163. p. 123

Mendacium excuſatur æquiuocatione in mente retenta, ſcilicet crimen commiſiſſe non re, ſed ſolum vt fateatur Iudici ad euitanda tormenta, tr. 5. reſ. 7. p. 165

Meretrix.

Meretrix inueterata confitendo an ſit obligata exprimere numerum peccatorum, an verò ſufficiat manifeſtare tempus illius ſtatus, tr. 4. reſ. 89. p. 98

Metus.

Metus reuerentialis ſolus an annullet profeſſionem. Vide *profeſſio.*

Metus reuerentialis ſolus ſine minis, aut timore alicuius grauis mali, an cenſeatur cadere in virum conſtantem, ita vt ſit ſufficiens ad reſcindendum contractum, tr. 5. reſol. 20. p. 170

Metus leuis in conſcientia an annullet contractum, tr. 5. reſol. 117. p. 206

Metus grauis an annullet contractus lucratiuos, & promiſſorios iure naturali inſpecto, & quid de iure ciuili, tract. 5 reſol. 118. ibid. ibid.

Et an idem in contractibus oneroſis celebratis ex metu graui, tract. 5 reſol. 119. p. 207

Metus mortis excuſat à peccato admouentem ſcalã furari volenti, vendentem, vel commodantem enſem volenti alterum occidere, aut oſtendere vbi occidendus eſt, tract. 6 reſol. 48. verſ. *& ideo primò.* p. 224

Et excuſat naucleruṁ, qui metu mortis tranſuehit aliquos volentes duellum cõmittere, vel alium interficere, pariter excuſat Sacerdotẽ celebrantem Miſſam ſine altari, vel calice cõſecrato, aut ſine veſtibus ſacris, vel lumine, & ſine vlla veſte ſacra, dummodo non fiat in odium Religionis, vel contemptũ Sacrificij Miſſæ, non debet

UGR Biblioteca Universitaria

debet tamen in tali caſu Sacerdos celebrare cum veſtibus valde ſordidis, aut cum vaſe immundo, verſ. *ſecundò* per totum, & quod liceat per metum mortis contrahere matrimonium cum impedimento dirimente, verſ. *tertiò*.

Metus mortis, aut alterius grauis nocumenti, an excuſet communicantem cum excommunicato non tolerato, id eſt, nominatim denunciato, vel publico clerici percuſſore, ibid. verſ. *quartò*.

Idem metus excuſat adultum à ſuſceptione Sacramenti baptiſmi, eliciendo actum contritionis, verſ. *quintò*.

Metus mortis, aut amiſſionis membri excuſat captiuos Chriſtianos inferentes nocumentum Chriſtianis in bonis externis, deſtruendo, vel capiendo, vel ad triremes aſportando, excuſat etiam à peccato hos captiuos aſportantes ſarcinas, & neceſſaria ad bellum, porrigendo arma Turcis ab eis petita ad interficiendum Chriſtianos, & cætera ſimilia facientes, verſ. *ſextò*.

Et excuſat pariter Sacerdotem porrigentem Euchariſtiam peccatori occulto in occulto metu mortis, aut alterius nocumenti, niſi metus incuteretur in contemptũ Sacramenti, vel odium Religionis, verſ. *ſeptimò*.

Et propter hunc metum poteſt Sacerdos conficere Sacramentum in materia dubia, vt Euchariſtiam cum vino congelato, vel cum pane ex ſpelta confecto, vel miniſtrare baptiſmum cum aqua ex ſale reſoluta, dummodo non ſit in odium Religionis aut Sacramenti contemptum, verſ. *& tandem*.

Metus mortis, vel alterius grauis damni facit, vt quis ſine poteſtate poſſit aliquem excommunicare, tract. 6. reſol. 83. verſ. *primò*. p. 237

Inſuper non tenetur quis cum diſcrimine vitæ ſumere Euchariſtiam, vel baptiſmum, quoties eſt certus de contritione, verſ. *ſecundò*.

Et an quis poſſit propter eundem metum celebrare ſine veſtibus ſacris, & mixtione aquæ, dummodo ad id faciendum non compellatur in contemptum Religionis, verſ. *tertiò*.

Metus mortis, vel alius grauis damni facit licitam eſſe ſimulationem in adminiſtrandis Sacramentis, ibidem, verſ. *notandum*, vbi adducit multa exempla.

Milites.

Milites Sancti Ioannis, qui portant mediam Crucem albam, an gaudeant priuilegio fori, & gabellarum, tract. 1. reſol. 51. p. 14

Milites Sancti Stephani, & Sancti Lazari, an gaudeant priuilegio fori, tract. 1. reſol. 61. p. 16

Et an gaudeant exemptione gabellarum, ibid. verſ. *notandum eſt*, & tract. 2. reſ. 30. verſ. *quartò*. p. 34

Milites D. Ioannis, D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, Monteſæ, & S. Stephani, &c. an poſſint confiteri cum confeſſario non approbato ab Epiſcopo. ibid.

Milites prædicti quando confitentur, tenentur dicere ſe concubuiſſe cum Religioſis, ambo enim egerunt contra caſtitatem ſolemni voto Religionis addictam, ibid. verſ. *ex his*.

Militum prædictorum filij procreati ex copula fornicaria ſunt ſacrilegi, ibid. verſ. *ſecundò*.

Milites iam dicti relinquentes habitum, ſcilicet crucem, peccant mortaliter, & incidunt in excommunicationem, ibid. verſ. *tertiò*.

Milites ſuprà nominati non poſſunt tranſire ad aliam Religionem ſine licentia magni Magiſtri, ibid. ver. *quartò*.

Milites D. Iacobi & Alcantaræ per eorum votum non dirimunt contrahendum, neque diſſoluunt matrimonium ratum, ibid. verſ. *quintò*.

Et quid in Militibus S. Ioannis, ibid. verſ. *quod non accidere in Equitibus*.

Milites iam dicti an poſſint accedere decenter ad Sacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſi ſunt accincti enſe, & pugione, ibid. verſ. *& tandem*.

Milites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. quod non ſint verè Religioſi, & quod dicti ordines non ſint veræ religiones, vide tract. 2. reſol. 64. verſ. *adde etiam*. p. 46

Milites alicuius exercitus deprædantes vrbem an teneantur in ſolidum ad reſtitutionem, tract. 4. reſol. 86. p. 195

Milites extranei dubitantes de iuſtitia belli an poſſint ſine peccato militare, tract. 5. reſol. 96. p. 198

Miniſter.

Miniſter Sacramenti Matrimonij quiſnam dicatur, tract. 4. reſol. 254. p. 149

Minor.

Minor ſi ludendo perdidit, vel alio contractu promiſit ſoluere, non tenetur, ſed exceptione legis ciuilis defendere ſe poteſt, dummodo ſe ſoluturum non iuraſſet, tract. 5. reſol. 44. verſ. *vnde pro praxi*. p. 179

Minor ſi creditori ſoluit, poteſt in foro conſcientiæ rem illam retinere, donec ab eo repetatur per beneficium legis ciuilis talem repetitionem concedentis, ibid. verſ. *dico ſecundo*.

Minor, & eius nomine tutor, aut curator rem aliquam indebitè ſolutam ſi repetere velint, ſed propter contradictionem aliquorum, qui cum ipſis contraxerunt vel Iudicis negligentiam recuperare non poſſint, compenſationem aliquam ſiue palàm, ſiue occultè facere poſſunt, ibid. verſ. *dico tertiò*.

Minor 14. annorum an poſſit præſentari ad beneficium iuris patronatus, & an 14. annus debeat eſſe expletus. Vide *beneficium*.

Miſſa.

Miſſa ſolennis in diebus feſtiuis ſi non canitur in Eccleſiis Religionis Clericorum Regularium, an ſit peccatum mortale, tract. 2. reſol. 8. p. 25

Miſſæ feſtorum in Eccleſiis Regularium an debeant celebrari ſecundùm ritum ſuarum Religionum, an verò ſecundùm ritum, quem præcipit Epiſcopus in ſua diœceſi, tract. 2 reſol. 108. p. 58

Miſſæ ſacrificium an remittat peccata venialia ex opere operato, tract. 4. reſol. 39. p. 82

Miſſa an poſſit celebrari ſtatim poſt medium noctis ab eo, qui proximè ante medium noctis cœnauit in dominica incidente in vigiliam natiuitatis Domini noſtri, tract. 4. reſol. 44. verſ. *notandum*. p. 83

Miſſa promiſſa dicenda à Sacerdote de Spiritu ſancto, vel B. Virgine, accepto ſtipendio, an obliget Sacerdotem ſub peccato mortali, vt illam dicat, an verò ſufficiat dicere Miſſam currentem in illa die, tract. 6. reſol. 62. p. 230

Miſſæ præceptum adimplere an ſufficiat audire miſſam, & non habere intentionem formalem adimplendi huiuſmodi præceptum, & ſufficiat virtualis intentio, tract. 6. reſol. 68. p. 232

Miſſam audire debens, dum ad ſacrum accedit, præfatio dicitur, & non eſt alia Miſſa, an teneatur reliquam audire, tract. 6. reſol. 69. ibid.

Miſſæ præcepto an ſatisfacias ſi ingrediens ad Eccleſiam habuiſti animum meditari res diuinas, ſi poſteà acceſſiſti ad audiendam Miſſam, licèt cum primum acceſſiſti ad Eccleſiam non habueris animum audiendi Miſſam, tract. 6. reſol. 77. p. 235

Miſſa Aſſumptionis, Natiuitatis, &c. B Virginis, an poſſit dici à Sacerdote, quando dicta Miſſa à laicis exigitur, tract. 6. reſol. 101. p. 243

Miſſa aliqua de paſſione, quæ in Hebdomada ſancta recitatur, an poſſit dici à Sacerdote, ſi illa extra illud tempus à laicis cum eleemoſyna petatur, tract. 6 reſol. 102. ibid.

An verò (ſecluſo ſcandalo, & ſuperſtitione) talis recitatio ſit peccaminoſa, ibid. verſ. *an verò*.

Monaſterium.

Monaſterium an ſuccedat in bonis Nouitij, ſi ipſe in articulo mortis conſtitutus non expleto probationis anno ad profeſſionem fuerit admiſſus, & quid

ſi decedat non facta profeſſione, an ſuccedat monaſterium, an venientes ab inteſtato. Vide *Nouitius*.

Monaſteria Monialium an poſſit quis frequentare, & an nimia frequentatio ſit peccatum, tract. 2. reſol. 48. verſ. *& tandem*. p. 41

Monaſterium ſi ingrediatur ſæcularis ad vnum, vel duos pedes tantum, an ſit puniendus pœna impoſita ingredientibus intra clauſtra monaſterij, tract. 2. reſol. 52. ibid. *quod etiam quæritur*. p. 43

Monaſteria Monialium ingrediens cum licentia, ſi finito miniſterio multo ſpatio ibi moretur ob malum finem, an non ſolum peccet mortaliter, ſed etiam incidat in excommunicationem latam à Greg. XIII. tr. 2. reſol. 67. p. 48

Et ab hac excommunicatione an poſſint abſoluere Religioſi habentes priuilegium abſoluendi à caſibus reſeruatis Summo Pontifici. ibid.

Monaſterium Monialium ingrediens peccat mortaliter, & incidit in excommunicationem latam à Gregor. XIII. & an non obſtante decreto prædicto poſſit ingredi confeſſarius, non ſolum quando regula præcipit confiteri, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento pœnitentiæ, ibidem, verſic. *notandum eſt*.

Et an ex cauſſa electionis Abbatiſſæ ſeu Prioriſſæ, Epiſcopus aut Prælatus poſſit ingredi, verſ. *nota etiam*.

Et an infantes nondum doli capaces poſſint ingredi monaſteria Monialium abſque incurſu excommunicationis & peccati, verſ. *nota tertiò*.

Monaſterium exceſſiuam dotem pro ingreſſu nouitiæ recipiens tenetur reſtituere exceſſum vltra ſufficientem ſuſtentationem, niſi talis exceſſus liberaliter abſque alio expreſſo, aut tacito pacto illi concedatur, tract. 2. reſol. 100. verſ. *hinc infertur*. p. 56

Monaſteria Monialium vt quis poſſit ingredi cum licentia, an requiratur, quod in ſcriptis obtineatur etiam in foro conſcientiæ, & quid in caſibus ordinariis, ſcilicet pro ingreſſu medicorum, &c. Vide *licentia*.

Monialis.

Monialibus aliquem loqui ſine licentia Epiſcopi eſt prohibitum, & contraueniens incidit in excommunicationem ex multis ſtatutis, & decretis relatis in tract. 2. reſol. 48. p. 81

Sed an incidat in excommunicationem, ſi quis loquitur cum Moniali, & ipſa nihil reſpondet, ibid. vbi quid è conuerſo, nempe ſi quis audit Monialem ſibi loquentem, & ipſe nihil reſpondet. ibid.

Et an qui alloquitur Monialem per nutus, & ſigna incidat in dictam prohibitionem, & excommunicationem, ibid. verſ. *nota ſecundo*.

Et an qui loquitur cum Abbatiſſis ſine licentia Epiſcopi, incidat in excommunicationem, verſ. *nota tertio*.

Et quid de loquente per interpretem, verſ. *nota quarto*.

Et quid de minore loquente non completo decimoquarto anno, verſ. *nota quinto*.

Et quid de colloquente cum Monialibus de rebus indifferentibus per ſpatium vnius Miſerere, & aliquid amplius, verſ. *nota ſexto*.

Et an comprehendat loquentem cum Moniali de domo propinqua ipſi monaſterio, ita vt dicatur incidere in excommunicationem, verſ. *nota ſeptimo*.

Et an Regulares exempti alloquentes cum Monialibus abſque licentia Epiſcopi poſſint ab eo puniri, verſ. *nota octauo*.

Et loquens cum Nouitia an incurrat prædictam excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus, verſ. *nota nono*.

Et ad euitandum peccatum, & pœnam excommunicationis in conſcientia, an ſufficiat licentia Epiſcopi ore tenus data, an vero ſit neceſſaria in ſcriptis, & iſtam licentiam an poſſit dare eius Vicarius, verſ. *nota decimo*.

Monialium monaſteria frequentare an ſit peccatum, ibid. verſ. *& tandem*, vbi quid in nimia frequentatione abſque cauſa legitima.

Monialis ponens ſe in rota, & faciens illam voluere verſus partem externam, ad quam ſæculares accedunt, an frangat clauſuram, & incidat in pœnas, etiamſi non egrediatur è rota, tract. 2. reſol. 52. p. 42

Et quid ſi ſtaret in ſolo oſtio, ibidem, verſ. *ſecus ſi monialis*.

Et quid ſi vtroque pede, & toto corpore egrederetur, & etiamſi ad vnum, vel duos tantum palmos ſit egreſſa, verſ. *difficultas eſt*.

Et quid ſi Monialis ſub oſtio clauſuræ exiſtat vno pede extra ianuam extenſo, & altero intra ianuam retento, verſ. *ſecus autem*.

Moniales an teneantur recitare extra chorum horas canonicas, tract. 2. reſol. 96. p. 55

Monialis vidua an poſſit eligi in Abbatiſſam, tract. 2. reſol. 99. p. 56

Moniales quacumque occaſione non poſſunt transferri de monaſterio ad monaſterium ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ toties, quoties obtinenda, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Monialis illegitima an poſſit eſſe Abbatiſſa abſque diſpenſatione, tract. 2. reſol. 101. ibid.

Et an Prælati dictarum Monialium ſuper dicta illegitimitate poſſint diſpenſare, ibid. verſ. *nota tamen*

Monialis an iuſte poterit obtinere licentiam egrediendi à clauſtro cauſſa medendi morbo ita periculoſo, vt eius ſanitas deſperaretur, ſi ipſa non egrederetur, tract. 2. reſol. 105. p. 57

Monialis an poſſit tranſire de vno monaſterio ad aliud cauſa fundationis, reformationis, &c. ſine licentia Papæ, tract. 2. reſol. 127. p. 63

Monialis, quæ potione, aut venæ ſciſſione abortum intendit, non incurrit excommunicationem canonis *ſi quis ſuadente*, tract. 5. reſol. 81. p. 193

Monitorium.

Monitorium ſtatuens, vt quis denuntiet intra certum terminum, an comprehendat eum, qui propter impotentiam, vel ignorantiam monitorij non potuit infra terminum denunciare, ita vt poſtea teneatur, tr. 6. reſ. 95. p. 198

Sed in tali caſu non obliget ad denunciandum ſtatim, an vero intra eoſdem dies, quos edictum ſignauerat, verſ. *nota vero*.

Et non denuncians infra terminum in edicto præfixum non incurrit in nouam excommunicationem, ſed tantum manet in eadem, verſ. *notandum*, il primo.

Et terminus prædictus ſcientibus quando incipit currere, & quando ignorantibus, ver. *notandum*. il ſecundo.

Moribundus.

Moribundus qui non poteſt loqui, ſed præſente Sacerdote nutibus abſolutionem ab eo petit, an ſit abſoluendus, tract. 3. reſol. 1. p. 65

Moribundus, qui non valet niſi per ſigna contritionis ſua peccata confiteri an lucretur Iubilæum, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Moribundus, qui non audit, nec loqui poteſt, ſed tantum pugno pectus ſuum pulſat, ſuſpirans oculos in cœlum tollit, vel reſpicit aliquam imaginem, hoc vidente Sacerdote, vel aliis teſtificantibus, an ſit abſoluendus, tract. 3. reſol. 2. ibid.

Moribundus exhibens ſigna ſupradicta, ſed dubitans an ſint orta ex contritione, vel ex anguſtia, an ſit abſoluendus, tract. 3. reſol. 3. p. 66

Moribundus an poſſit abſolui à Confeſſario, ſi abſente Confeſſario petiit confeſſionem, vel ſigna pœnitentiæ fecit, aliquo hoc teſtante, tract. 3. reſol. 4. ibid.

Et quot teſtes debeant hoc teſtari Confeſſario, tract. 3. reſol. 5. p. 68

Moribundus ſenſibus deſtitutus an poſſit abſolui à

Confeſſario

UGR Biblioteca Universitaria

Confeſſario, ſi teſtes de ſignis eius contritionis non coram infirmo teſtimonium ferant, ſi poſtea præſente infirmo velit illis ſacramentalem abſolutionem tribuere. Vide *Confeſſarius.*

Moribundus ſenſibus deſtitutus, qui neque petiit confeſſionem, nec vllum ſignum contritionis edidit, an poſſit abſolui ſub conditione à Confeſſario, tract. 3. reſol. 8. ibid.

Et quid ſi moribundus benè vixerit, ibid. ver. *nec vrgeo.*

Moribundus qui à Confeſſario abſoluitur ex opinione probabili, an poſſit abſolui ſine conditione, tract. 3. reſol. 10. p. 70

Mutuans, Mutuum.

Mutuans aliquid putans bona fide ſe poſſe aliquid ex mutuo accipere, an poſſit tantum lucrum retinere, quantum acquiſiuiſſet per contractum licitum, tract. 5. reſol. 92. p. 197

N.

Negligentia.

Negligentia Iudicis Eccleſiaſtici in adminiſtranda iuſtitia an poſſit ſuppleri per Iudicem ſæcularem, & quid è contra, tract. 1. reſol. 26. p. 8

Nouitius, Nouitiatus.

Nouitius ob delictum ab eo commiſſum ante Religionis ingreſſum an ſit puniendus à Iudice laico, & quid ſi hoc fecerit in fraudem, tract. 1. reſol. 33. p. 10

Nouitius dimiſſo habitu Religionis an poſſit puniri à Iudice ſæculari ob delictum commiſſum tempore nouitiatus, tract. 1. reſol. 34. ibid.

Nouitius an poſſit cogi à Prælatis Religionis ad luendam Pœnam delicto ſuo condignam, ſi ad iudicium cœptũ diſcedere vellet à Religione. ibid.

Nouitius regularis an poſſit abſolui à Confeſſario ſæculari, etiam à peccatis in Religione reſeruatis, tract. 2. reſol. 4. p. 22

Et Confeſſio eſt valida, ibid. verſ. *dicendum eſt.*

Sed talis Nouitius ita faciens deberet expelli à Religione, ibid. verſ. *notandum.*

Nouitius egrediens de Religione ad ſæculum, an teneatur monaſterio ad expenſas, quas in eum alendo erogauit, tract. 2. reſol. 16. p. 30

Nouitius in articulo mortis conſtitutus non expleto probationis anno, an poſſit admitti ad profeſſionem, tract. 2. reſol. 17. ibid.

Et ſi iſto caſu moriatur ſine teſtamento, in bonis eius an ſuccedat monaſterium, an venientes ab inteſtato, verſ. *ſed difficultas eſt.*

Nouitius ſi moritur ab inteſtato ante emiſſam profeſſionem, an bona ipſius acquirantur monaſterio, ibid. verſ. *adde quod Megala.*

Nouitius recedens à Religione an reincidat in cenſuras, & irregularitates, à quibus in religione abſolutus fuit, tract. 2. reſol. 44. p. 39

Nouitius dici poteſt, qui de proximo eſt ingreſſurus aliquam Religionem, & tanquam talis poteſt abſolui à Confeſſario illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſeruatis, tract. 2. reſol. 46. p. 40

Nouitius, vel Nouitia ante ingreſſum Religionis talem ingreſſum cogitans, ſi aliquid donat faciendo poſtea profeſſionem, an poſſit illam donationem reuocare iuxta diſpoſitionem Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 16. de reg.* Vide *Renunciatio.*

Nouitiatus annus an debeat currere de momento ad momentum, vt profeſſio facta ſit valida. Vide *profeſſio.*

Nouitius vt validè faciat profeſſionem, an ſufficiat attigiſſe decimum ſextum annum ſuæ ætatis tract. 2. reſol. 57. verſ. *ſed quæres.* p. 44

Nouitij an gaudeant priuilegiis conceſſis profeſſis alicuius Religionis, tract. 2 reſol. 73. p. 49

Vbi etiam examinatur, an nouitius dicatur Religioſus.

Nouitius etiam Patrum Minorum, vel Capucinorum an poſſit in ſuo teſtamento pro ſe reſeruare electionem puellarum, quibus ſuus hæres debet quotannis ſoluere certam pecuniarum ſummam, tract. 2. reſol. 74. p. 50

Nouitij quando recipiuntur, debent præcedere certæ informationes, quas præcipit Sixtus V. & ſi eas Prælati non recipiunt, an peccent mortaliter. Vide *Prælati Regulares*, vbi etiam an Prælati incidant in pœnas Bullæ Sixti V. quando omittuntur tales informationes, ſed Nouitius caret omnibus defectibus, & impedimentis.

Nouiatus annus an interrumpatur per egreſſum Nouitij à monaſterio cum licentia Superioris, & quid ſi licentia ſit illicitè data, & abſque rationabili cauſa, tract. 2. reſol. 84. p. 51

Nouitius cum licentia Superioris quanto tempore anni nouitiatus poſſit morari extra monaſterium, ibid. verſ. *nota etiam contra.*

Nouitiatus annus an interrumpatur, ſi Nouitius retento habitu perterritus ſeueritate Superioris, aut magiſtri Nouitiorum egreſſus eſt monaſterium, & tamen ſemper habuit animum redeundi, tract. 2. reſol. 85. verſ. *nota etiam hic.* p. 52

Et an idem dicendum ſit ſi Nouitius retento habitu exeat indebitè, & ſine licentia clauſuram, dummodo ad monaſterium redire intendat. ibid.

Nouitiatus annus vt interruptus poſſit continuari ex priuilegio Iulij II. an hodie ſubſiſtat ſtante Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 15. de regul.* ibid.

Nouitius regularis virtute Bullæ Cruciatæ an poſſit eligere Confeſſarium extra Religionem, tract. 2 reſol. 94. verſ. *nouitios.* p. 55

Nouitia vltra victum & veſtitum non poteſt licitè aliquid recipere, ſed hoc an cõprehendat mutuum, aut cõmodatum præſtita ſufficienti cautione tr. 2. reſ. 100. p. 56

Nouitia ingreſſa monaſteriũ animo monanchandi, ſi paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſoluere non poteſt, an ſit compellenda, ibid. verſ. *notandum eſt*, vbi etiam quid ſi monaſterium eſt opulentum.

Nullitas.

Nullitas profeſſionis an poſſit peti ab ignorante nullitatem profeſſionis, vel ab impedito ad reclamandum intra quinquennium, non obſtante Concil. Trid. *ſeſſ. 25. c. 9. de regul.* tract. 2. reſol. 53. p. 43

Nullitas profeſſionis an poſſit allegari à Religioſo temerariè dimittente habitum, ſi poſtea eumdem habitum reaſſumat, ibid. verſ. *notandum.*

Nuptiæ.

Nuptiæ an ſint prohibitæ in die Sabbathi ante Aduentum, tract. 4 reſol. 202. p. 134. & in Addit. ſecund. reſol. 25. p. 257

Nuptiæ ſecundæ requirunt orationes, & ceremonias pro illis celebrandis, quæ ſolemnitates an poſſint miniſtrari tempore prohibito Aduentus, & Quadrageſimæ, tract. 4. reſol. 165. p. 153

Nuptiæ ſecundæ de conſuetudine etiam benedicuntur, quando alter coniux benedictionem non ſuſcepit, ſiue ſit vir ſiue fœmina, & talis conſuetudo non obligat ſub mortali, ibid. verſ. *notandum eſt.*

O.

Obſtetrix.

Obſtetrix faſſa eſt plures infantes inualidè baptizaſſe, quibus poſtea à parocho ſine alio baptiſmate ceremoniæ tantum fuerunt adhibitæ, qui modo reperiũtur diſperſi in diuerſis regionibus, & verè non ſunt baptizati, an teneatur ſeipſam prodere magiſtratui, vt vltimum ſupplicium ſubeat pro tanti criminis exſolutione, & ſi nolit, Confeſſarius quid facere debeat, tract. 5. reſol. 50. verſ. *ſed ponam.* p. 181

Occidens, Occidere.

Occidens fœtum animatum cum aliqua potione, an gaudeat immunitate Eccleſiæ. Vide *immunitas*.

Occidens vnico ictu tres clericos, in tres excommunicationes incurrit, tr. 4. reſ. 164. verſ. *notandum eſt*. p. 123

Item de irregularitate, & ſecus ſi percuteret clericum, ibid.

Occidere an liceat viro honorato inuaſorem ad defenſionem honoris, qui fuſtem, vel alapam nititur impingere, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit. Vide *defenſio*.

Occidere clam an liceat eum qui in iudicio conatur aliquem calumniis opprimere in cauſſa magni momenti, tract. 5. reſol. 97. p. 199. vbi quid iure naturæ inſpecto, & quid poſitiuo.

Occiderem inimicum, ſi mihi liceret, vel malum non eſſet, an ſit peccatum mortale, tract. 6. reſol. 47. verſ. *& ideo non peccaret*. p. 224

Odium.

Odium aduerſus proximum an ſit peccatum vnius ſpeciei, an plurium, ita vt in confeſſione pœnitens teneatur explicare, ſi odium fuerit circa perſonam, vel facultates, vel honorem. Vide *circumſtantia*.

Offerens.

Offerens alicui occaſionem peccandi propter aliquem bonum finem, an peccet mortaliter, tract. 5. reſol. 18. p. 169

Officia.

Officia ſæcularia an vendi poſſint à Principibus, tract. 5. reſol. 108. p. 202

Officia vendere an poſſit ille, qui habet licentiam à Rege illa tranferendi in aliam perſonam, & ſi ita venderet, an teneretur ad reſtitutionem pretij, vel peccaret, tract. 5. reſol. 109. verſ. *nota*. p. 203

Officialis.

Officiales laici an poſſint compellere clericos ad reparationem Eccleſiarum, tract. 1. reſol. 8. p. 3

Officialis laicus Epiſcopi committens aliquod delictum an poſſit cognoſci ab Epiſcopo, an vero à iudice laico, tract. 1. reſol. 12. p. 4

Officialis laicus an poſſit ſpoliare clericum armis prohibitis, tract. 1. reſol. 28. p. 9

Et quid ſi armorum vſus tanquam reipublicæ pernicioſus ita prohibitus ſit, vt neque domi retinere conceſſum ſit, ibid, *etiam ſi armorum*.

Et an poſſit ſpoliare clericum exercentem venationem aut piſcationem canibus, vel aliis inſtrumentis, & in multis ſimilibus caſibus, ibid. verſ. *vnde ex his*.

Et an ſaltem iudex Eccleſiaſticus prædictis caſibus teneatur punire clericum pœnis ſtatutis à lege laicorum. ibid.

Officialibus birroariis an ſit credendum, ſi deponant aliquem cepiſſe in loco non ſacro, tract. 1. reſol. 32. verſ. *notandum eſt*.

Officialis laicus ſi auferret annonam, qua Clericus contra legem latam aſportaret extra Regnum, incurreret in excommunicationem, & frangeret libertatem Eccleſiaſticam, tract. 1. reſol. 41. verſ. *hinc infertur*. p. 11

Officiales an & quando poſſint licitè abeſſe à congregatione Conciliorum, tract. 2. reſol. 6. p. 24

Omiſſio.

Omiſſio in confeſſione an debeat explicari, an verò ſufficiat tantum ſe accuſare de cauſa omiſſioni data. Vide *circumſtantia*.

Orare.

Orare an quis teneatur, ſi habeat nimis notabilem tentationem carnis, & hoc non faciens an committat duplex peccatum, ſcilicet ſi venere delectetur, tract. 5. reſol. 16. p. 169

Ordinarius.

Ordinarius an poſſit diſpenſare, vt denunciationes omittantur in matrimonio contrahendo, & quid intelligendum eſt ſub nomine ordinarij in Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de matr. cap.* 1. tract. 4. reſol. 237. p. 144

Ordinarius vnius ex contrahentibus diſpenſando in denunciationibus, quando contrahentes ſunt ex diuerſis diœceſibus an habeat poteſtatem diſpenſandi in parochia alterius, ita vt ſufficiat, ne fiant in parochia alterius, tract. 4. reſol. 239. ibid.

Ordo.

Ordines ſi ſuſcipiantur ab aliquo non confirmato, an ita ſuſcipiens peccet mortaliter, tract 4. reſol. 24. verſ. *notandum*. p. 78

Et ſi bona fide ſuſcipiuntur ab aliquo ante legitimam ætatem, an ille incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem, tract. 4. reſol. 182, p. 126

Et an adueniente mala fide ſi ſic ordinatus incurrit irregularitatem, ibid. verſ. *difficultas eſt*.

An autem ita celebrando peccet mortaliter, verſ. *ſed an ſaltem*.

Poſtquam verò ita ordinatus peruenit ad legitimam ætatem, poteſt ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum ordinis ſuſcepti, verſ. *notandum eſt tamen*.

Et an idem in caſu quo quis mala fide ordines ante legitimam ætatem ſuſciperet, verſ. *Imò aliqui*.

Sed an recipiens ordinem mala fide ante legitimam ætatem remaneat tantum ſuſpenſus ab exequutione illius ordinis ſic mala fide ſuſcepti, an etiam ab exequutione aliorum ordinum antè legitimè ſuſceptorum, verſ. *notandum eſt etiam*.

Clerici ſacris ordinibus initiati ſi non deferant habitum clericalem, & coronam in capite, an peccent mortuliter, tract. 4. reſol. 183. ibid.

Ordinatus cum patrimonio ficto puta donato, ſi poſt ordines illud reſtituat donanti, an incurrat in ſuſpenſionem, & teneatur poſtea illud reſtituere, tract. 4 reſ. 184 ibid.

Et an talis retrò donatio poterit in foro exteriori reſcindi, ibid. verſ. *ſed notandum*.

Ordinandus an debeat de neceſſitate Sacramenti tangere hoſtiam, vel aliam materiam ordinis, tract. 4. reſol. 185. p. 130

Ordo Presbiteratus an dicatur illegitimè ſuſceptus, ſi in calice non fuit appoſitum vinum, ita vt taliter ordinatus ſit denuò ordinandus, tract. 4. reſol. 187. ibid.

Materia ordinis Presbiteratus de eſſẽtia an ſit duplex, prima traditio calicis cum vino, & poteſtatis offerendi ſacrificium, &c. Secunda impoſitio manuum vnà cum verbis, *accipe Spiritum ſanctum; quorum remiſeris peccata, &c.* an verò prima tantùm, tract. 4. reſol. 187. ibid.

Materia ordinis Diaconatus an ſit traditio libri Euangeliorum cum impoſitione manuum, an verò tantum ſufficiat traditio libri Euangeliorum, tract. 4. reſol. 188. p. 131

Ordinis Subdiaconatus materia an ſit duplex, prima traditio calicis vacui & patenæ vacuæ ſuperpoſitæ; ſecunda traditio libri Epiſtolarum, an verò tantum traditio calicis vacui cum patena, tract. 4. reſol. 189. ibid.

Et calix an debeat eſſe conſecratus, ibid. verſ. *notandum*.

Epiſcopus ordinando familiarem ſuum an poſſit diſpenſare in interſtitiis, tract. 4 reſol. 190. ibid.

Si in dimiſſoria concedatur alicui licentia ordines ſuſcipiendi à quocumque Epiſcopo ordinante in propria diœceſi, an talis poſſit ordinari ab Epiſcopo in aliena diœceſi de licentia ordinarij loci ordinationem exercente, tract 4. reſol. 191. ibid.

Suſcipiens ordinem ſacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora, an incidat in ſuſpenſionem, tract. 4. reſol. 192. p. 132

Ordo per vim, & metum ſuſceptus an impediat, & dirimat matrimonium, tra. 3. reſol. 193. ibid.

Ordines ſi conferantur ab Epiſcopo ſcienter, vel ignorantia affectata clerico ſine ſui ordinarij licentia, talis Epiſcopus ita conferens eſt ſuſpenſus per annum à colla

à collatione ordinum,& quid ſi primam tonſuram tantum conferat,tract.4. reſol.194. ibid.

Diaconus & ſubdiaconus frequenter canentes Epiſtolam, & Euangelium in peccato mortali, an peccent mortaliter,tract.4.reſol.195. ibid.

Diaconus miniſtrans Euchariſtiam in peccato mortali, non peccat mortaliter,ibid.verſ. *notandum eſt*. ibid.

Acolythi qui cereos ferunt in peccato mortali,an peccent mortaliter,tract 4 reſol.196. p.133

P

Pactum.

PActum factum ab Abbatiſſa de ſoluenda certa ſumma pecuniæ,donec monaſterio dos Monialis ſoluatur, etiamſi monaſterium opulentum ſit, an ſit validum. Vide *Abbatiſſa*.

Pactum appoſitum in contractu matrimoniali, vel ſponſalibus,vt vir perpetuò habitet in domicilio vxoris, an ſit validum,tract.4.reſol.212. p 136

Et an in tali caſu poſſit exigi, ſi noua cauſſa emergat mutandi domicilium,ibid.verſ. *limitanda*.

Pactum ne quis poſſit ingredi in aliquam ciuitatem ſiue ad tempus, ſiue perpetuò,eſt validum,ibid.verſ. *notandum eſt*.

Pactum initum inter coniuges ſe continendi à coitu coniugali, ne proles multiplicetur, ſeclulo incontinentiæ periculo,eſt validum,tract.4.reſol.213.verſ.*conſentiant*. p.137

Pactum de retrouertendo appoſitum in fauorem emptoris cenſus iuxta formam Bullæ an ſit licitum, tract.5. reſol.75. p.190

Et quid ſi eſſet appoſitum à tertio in fauorem dicti emptoris cenſus, & non à contrahentibus. ibid.verſ. *vnde ex his*.

Papa.

Papa in eius literis an poſſit derogare iuri patronatus conceſſo alicui Regi, tract.1. reſol. 26. verſ. *nam ſententia communis eſt*. p.8

Papa an poſſit reuocare priuilegium ab eo conceſſum Principi laico cognoſcendi cauſſas eccleſiaſticas. Et quid ſi tale priuilegium eſſet in remunerationem ſeruitiorum conceſſum. Vide *priuilegium*.

Papa poteſt inſtituere diem feſtum alicuius beati nondum canonizati,tract.5.reſol 9. p.166

Et quando Papa concedit Sacerdotibus certæ Religionis, vt certo die dicant Miſſam de aliquo Sancto beatificato, non poſſunt facere octauam,neque in illa die dicere officium, & Miſſam de dicto beatificato, ibid. verſ. *nota etiam*.

Et an poſſimus beatificatum inuocare in publicis Litaniis, verſ. *vnde neque*.

Et an ſancti beatificati imagines poſſint depingi cum radiis vel diademate, verſ. *& tandem*.

Parentes.

Parentes diuites,ſi propter aliquam iuſtam cauſſam exponant filios hoſpitali, an teneantur reſtituere expenſas hoſpitali circa eorum nutritionem,tr.6.reſol.40.p.222

Parlamentarij.

Parlamentarij an poſſint credere Regi atteſtanti ſe eſſe in neceſſitate,dummodo moraliter aliud contrarium non conſtet,tract.5.reſol.78.verſ. *in reſol*.11. p.191

Parlamentarius,qui ingreditur parlamentum,an poſſit habere plures procurationes,ibid.verſ. *in reſol*.7.

Parlamentarij in parlamentis an poſſint tribuere aliquod donatiuum Proregi, & an omnes, & ſinguli debeant concurrere,ibid.verſ.*in reſol*.28.

Parochus.

Parochus an poſſit concedere facultatem ſimplici Sacerdoti ad excipiendas confeſſiones ſuorum parochianorum,tract.4.reſol.100. p.102

Et an ſaltem poſſit illam concedere Sacerdotibus approbatis à quocumq; Epiſcopo,ibid.verſ. *difficultas eſt*.

Et quid ſi Epiſcopus prohiberet verſ. *quamdiu*.

Et ſecluſa prohibitione Epiſcopi, an Confeſſarij cum tali licentia excipientes confeſſiones poſſint iuſtè puniri ab Epiſcopis,eo quod in aliena diœceſi confeſſiones auſcultent, verſ. *notandum eſt*.

Parochus poſt Concilium Tridentinum an poſſit exponere ſimplicem Sacerdotem ab Epiſcopo non approbatum ad confeſſiones ſuorum ſubditorum audiendas, tract.4.reſol.146. p.118

Parochus poteſt exponere alium parochum ad confeſſiones audiendas in ſua parochia,ibid.verſ. *notandum*.

Parochi per Bullam, Iubilæum,&c.ſunt eligibiles per totum mundum ad confeſſiones audiendas, ſine approbatione Epiſcopi,ibid.verſ. *& ita parochi*.

Parochus reſidens in ſua Parochia,& per ſeipſum non adminiſtrans Sacramenta pœnitentiæ, Euchariſtiæ, &c. ſed per alios an peccet mortaliter, & teneatur fructus reſtituere, tract.4.reſol.156. p.121

Parochi habitatio debet eſſe prope parochiam, quæ quidem dictio refertur ad modicam quantitatem, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Parochus Meſſanenſis an poſſit recipere ex licentia Parochi Panormitani confeſſionem Panormitanorum in eius parochia,abſque approbatione Archiepiſcopi Panormitani,tract.4.reſol,160. p.122

Parochus an teneatur tempore peſtis miniſtrare extremam vnctionem & Euchariſtiam cum periculo vitæ. Vide *extrema vnctio*.

Parochus proprius vnius contrahentis aſſiſtens matrimonio in parochia alterius ſibi non ſubditi,an poſſit illos matrimonio iungere,tract.4. reſol.332. p.142

Et an talis Parochus peccet mortaliter, & puniendus ſit,ibid. verſ. *ſed an*.

Parochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio an peccet,tract.4.reſol.233. p.143

Et quid ſi eſſet non toleratus, ibid. verſ. *vnde apparet*.

Et an non toleratus validè poſſit aliis dare licentiam, vt matrimonio aſſiſtant, verſ. *notandum eſt*.

Parochus ſi facit denuntiationes in tribus diebus feſtiuis interpolatè, an peccet mortaliter, tract. 4. reſol.236. verſ. *notandum eſt*. ibid.

Parochus aſſiſtens matrimonio ante denuntiationes factas peccat mortaliter,tract.4.reſol.241.verſ. *notandum eſt tamen*. p.145

Parochus intelligens conſenſum contrahentium, ſi non dicat, *ego vos coniungo in nomine Patris, &c.* an peccet mortaliter,tract.4.reſol.256. p.150

Parochus adminiſtrans temporibus prohibitis ea,quæ Eccleſia deſignat pro ſecundis nuptiis,an incurrat in aliquam pœnam,tract.4 reſol.266. p.153

Parochus an teneatur interrogare ſponſos de mutuo conſenſu ſub pœna peccati mortalis, tr.4.reſol.294 p.162

Parochus an teneatur interrogare contrahentes, an aliquod impedimentum habeant, ne contrahere poſſint, ibidem, verſ. *notandum*.

Parochus, qui ex auditis in confeſſionibus expertus eſt in pollutiones conſentire, an peccet confeſſiones auſcultando,dum determinatus ſit non prolabi, quamuis eas auſcultet,tract.5.reſol 3. p.164

Paruitas.

Paruitas materiæ in rebus venereis an detur, tract.5. reſol.1. p.163

Paruitas materiæ in diebus feſtiuis vt excuſet exercentem opus ſeruile à peccato mortali quæ ſit, tract 5 reſol 8. verſ. *vnde ego*, & verſ. *nota coram*. p.165

Paruitas materiæ an faciat,vt quis non incidat in excommunicationem,tract.5 reſol.69. p.188

Paruæ materiæ diuerſorum præceptorum an coaleſcant in vnum, & faciant quantitatem notabilem mortaliter peccaminoſam,tract.6.reſol.42. p.222

Et quid ſi paruæ materiæ eſſent diuerſorum votorum, ibid.verſ. *qui tamen*, & verſ. *ſed hæc*.

Paſchate qui indignè Euchariſtiam ſumpſit, an incurrat in excommunicationem latam ab Ordinario contra tranſgreſſores præcepti communionis, in Addit.ſecun. reſol 14. p.253

Pater.

Pater an poſſit caſtrare filium eo conſentiente, vt voce, & cantu Eccleſiæ deſeruiat, tract.5.reſol.38. p.178

Patrinus.

Patrinus tangendo infantem, vt baptizetur, contrahit cognationem ſpiritualem, & in quo loco requiritur vt baptizetur, & ille qui tangit infantem debet interuenire vt patrinus, & non vt ſubſeruiens neceſſitati. Vide *cognatio*.

Et an dicatur, & ſit patrinus, ſi quis ex errore leuat filium Petri, exiſtimans ſe filium Pauli leuare, tract. 4. reſol.16. p.75

Patrinus an debeat interuenire, quando baptiſmus priuatus confertur tempore neceſſitatis, tract.6. reſ.18. p 76

Patrinus Catholicus an poſſit exiſtere filiis hæreticorum, baptizante illos miniſtro hæretico in forma SS. Trinitatis. Vide *baptiſmus*.

Patrinus an dicatur ille qui tenet infantem nomine alterius; an verò ille cuius nomine tenetur, an verò neuter. Vide *cognatio*.

Patrinus dicitur, quando quis tangit confirmandum in Sacramento confirmationis. Vide *confirmatio*.

Patrinus in confirmatione non habet obligationem inſtruendi confirmatum, quod ſecus eſt in patrino baptiſmi, tract 4.reſol.21. p.77

Patrinus in confirmatione, ſi ipſe non eſt confirmatus, non contrahit cognationem ſpiritualem, ibid. verſ. *ſecundò*.

Et an peccet mortaliter, in fin. dicti.ver.

Patrinus baptiſmi, ſi eſt illegitimus, contrahit cognationem ſpiritualem, ibid.verſ. *ſecundò*.

Patrinus confirmationis debet eſſe diuerſus ab illo, qui ſuſcepit in baptiſmo, niſi neceſſitas aliter cogat, ibid, verſ. *tertiò nota*.

Et ſi ſecus fuerit, an peccet mortaliter, ibidem.

Patrini in confirmationis, & baptiſmi Sacramento an poſſint eſſe Religioſi mendicantes, ibid. verſ. *quartò*.

An nomine monachorum veniant Religioſi mendicantes. ibid.

Peccatum.

Peccatum occultum regularis ſine præuia correctione fraterna an poſſit denuntiari ab aliquo Regulari fratre Prælato illius religionis, tanquam patri. Vide *Regularis*, vbi quid ſi adeſt in aliqua religione ſtatutum, vt qui nouerit peccatum ſocij, immediatè denuntiet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna.

Peccatum carnis inter Regulares, an dicatur contra bonum publicum, tract.2.reſol.69. p 48

Et quid ſi committeretur ſemel, aut bis, & quid de crimine nefando, ibid.verſ. *notandum eſt*.

Et an ſit neceſſaria correctio fraterna, etiãſi tale peccatum eſſet contra bonum publicum, verſ *nota ſecundò*.

Peccata remittuntur per baptiſmum, recedente fictione, & quæ ſint iſta peccata, tract 4.reſol.14. p.75

Peccatum fictionis non remittitur per baptiſmum, ſed per pœnitentiam in ordine ad claues Eccleſiæ, adeò vt ſit explicanda in confeſsione ſacramentali. ibid.

Et an ſola attritio ſine ſacramento pœnitentiæ ſit ſufficiens ad remouendam fictionem, ibid.verſ. *an ſola*.

Peccatum mortale duplex an committatur à ſuſcipiente Euchariſtiam in peccato mortali. Vide *Euchariſtiam*.

Peccatum mortale duplex an committatur ab eo, qui facit in Quadrageſima confeſſionem inualidam, tract.4. reſol. 35. p.81

Peccata venialia an remittantur ex opere operato per tactum aquæ benedictæ, tract.4.reſol.61. p.89

Peccatum, aut circumſtantia an ſint explicanda in confeſſione, dato quod Confeſſarius cognoſcat complicem, tract.4.reſol. 64. p.90

Peccatum mortale commiſſum, ſi per ignorantiam omittitur in confeſſione, eo quod quis erroneè putabat illud non eſſe tale, etiamſi error vincibilis fuerit, & non excuſaret committentem, an reddat confeſſionem nullam; an verò excuſet ab iteratione totius confeſſionis, & ſufficiat pœnitentem in confeſſione ſequente peccatum omiſſum declarare, tract.4.reſol.108. verſ. *cum quis*. p. 104

Peccatum concubitus viri Chriſtiani cum muliere infideli, Turca, Iudæa, Hæretica, &c. an ſit diuerſum ſpecie à ſimplici fornicatione, ita vt in confeſſione ſit aperienda iſta circumſtantia, tract.4 reſol.138. p.114

Peccatum concubitus, frigidi, vel eunuchi cum muliere, an ſit diuerſum ſpecie à ſimplici fornicatione, ita vt dicta circumſtantia ſit aperienda in confeſſione, tract 4. reſol.139. ibid.

Peccatum ex ignorantia commiſſum an ſit duplex, ſcilicet vnum ignorantiæ, & alterum, quod ex ignorantia admittitur, tract.4.reſol.141. verſ *quæres*. p.115

Peccatum mortale an toties committatur in die ieiunij, quoties aliquis in eodem die comedit carnes, & lacticinia, tract.4.reſol.157. p.121

Peccata omnia contra naturam an ſint vnius ſpeciei infimæ, & non ſubalternæ, tract 4. reſol.159. verſ. *notandum*, p.122

Peccatum mortale in iactantia an obliget pœnitentem in confeſſione explicare ſpecies peccati, & circumſtantias, tract.4.reſol.161. ibid.

Peccatum an ſit neceſſario in confeſſione explicandum ab eo qui fecit aliquid contra conſcientiam dictantem illud confusè vt peccatum, non determinata materia particulari, nec vnde poſſit deduci an ſit mortale, vel veniale tract.4.reſol.162. p.123

Peccatum mortale committitur ab eo, qui falſo putat hodie eſſe vigiliam, & carnes comedat, ſufficit tamen dicere in Confeſſione, comedi carnes in die prohibito, an verò neceſſe habeat explicare quod peccauit contra conſcientiam, ibid.verſ. *notandum*.

Peccata plura an ſint, an vero vnum, ſi quis vno continuato ſermone in eadem re pluries pertinet, aut vulneret, aut blaſphemias in Deum proferat, tract.4. reſol.163. per totam. ibid.

Peccata plura ſolo numero diſtincta, an poſsint dari in eodem actu, & in confeſsione aperienda, tract.4.reſol. 164. ibid.

Peccatum commiſſum in Sacriſtia alicuius Eccleſiæ, an debeat explicari in confeſsione, & de commiſsis in refectoriis, cubiculis, bibliothecis, dormitoriis, & monaſteriis Regularium, & de cameris, & campanilibus Eccleſiæ adhærentibus, tract.4.reſol.166. p.125

Peccatum an ſit, Catholicam contrahere matrimonium cum Hæretico cum periculo peruerſionis, quando ex magna aliqua cauſſa contrahitur, tr.4.reſ.269. p.154

Vbi etiam an ſit peccatum ſe exponere periculo peccandi mortaliter propter aſpectum, perſuaſiones, commoditates aut aliquid huiuſmodi, quando viget neceſſitas, verſ. *ſed audiamus*.

Vel propter aſſequendam ſalutem, verſ. *ex quibus*.

Peccatum mortale vt committatur, an requirat maiorem vſum rationis, quam requirunt ſponſalia, vt contrahantur, tract.5.reſol.273. p.156

Peccatum notorium facti vel iuris detegere in alio loco vbi ignorabatur, & in quem facile eius fama non erat peruentura, an ſit peccatum mortale, ſaltem contra charitatem, tract.5.reſol.17. p.169

Peccata audita alterius narrare expreſsè, aſſerendo ſe nihil certò ſcire, ſed tantum recenſere, quæ audiuit, an peccet mortaliter, & quid quando qui refert, ſit vir tantæ auctoritatis vt ei credatur, etiamſi tantum audita

UGR Biblioteca Universitaria

audita referat, vel quando eo modo narret, vt aliquos ex leuitate quidem crediturus putet. Vide *detegere*.

Peccatum mortale non eſt habere voluntatem committendi omnia peccata venialia, tr.6.reſ.24. p.213

Peccatum veniale an poſſit producere ſuſpenſionem, interdictum, irregularitatem, & excommunicationem, tract.6. reſ. 51. p.226

Pœna.

Pœna priuationis officiorum, & inhabilitationis ad illa, lata in Bulla Pij V. contra introducentes fœminas in monaſterium, ſi non interuenerit ſententia Iudicis, an ſuum ſortiatur effectum, tr.2.reſ.69. p. 48

Et Generales, & Prouinciales, an poſſint diſpenſare in ſupradicta pœna, ibid.verſ. *notandum eſt.*

Vltra dictam pœnam adeſt in eadem Bulla alia, quæ eſt excommunicatio Pontifici reſeruata, quam an poſſit abſoluere Epiſcopus, & Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ verſ. *notandum eſt etiam.*

Pœna in contractu ſponſaliorum an validè apponatur, ita vt debeat perſolui ab iniuſtè reſiliente, tract.4.reſ. 211.p.136. vbi in fin.quid ſi interueniat iuramentum.

Pœna pecuniaria impoſita contra eos, qui certas merces exportant, vel ligna, &c. an debeat reſtitui à cuſtodibus portarum, ſyluarum, &c. non manifeſtantibus eos, ſed diſſimulantibus, tr.5. reſ.54. p.183

Pœnitens, Pœnitentia.

Pœnitens ſi non vult acceptare pœnitentiam ſibi à Confeſſario iniunctam, an ſit abſoluendus, tr.4.reſ.51.p.85

Pœnitens non correſpondendo diuinis inſpirationibus an committat peccatum, & benè faciat de hoc ſe accuſando in Confeſſione, tr.4. reſ.52. p.86

Et ſi fecerit reſiſtentiam dictis inſpirationibus, an teneatur manifeſtare Confeſſario in actu ſacramentalis confeſſionis, ibid.verſ. *notandum.*

Pœnitentes de multis rebus ſe accuſare ſolent, vt abſoluantur, quæ peccata non ſunt. Primò ſi examinationem maximam non egerint, aut non habuerint magis intenſum dolorem peccatorum commiſſorum. Secundò ſi dicant, me accuſo de omnibus commiſſionibus opere, verbo, & cogitatione. Tertiò ſi dicant, me accuſo de omnibus quorum obliuiſcor, quæ ſi in memoriam reuocarentur, propalarem. Quartò ſi dicant, non amaſſe Deum tota intentione actus. Quintò ſi dicant, me accuſo me deliquiſſe eo modo, quo Deus ſcit. Sextò ſe accuſant vxorati, quòd tempore copulæ, vel extra verba amatoria, vel impudica cum vxoribus propriis fuerint colloquuti. Septimò ſe accuſant dicti vxorati, quod in actu coniugij nimiam carnis delectationem fuerunt experti, & tamen hæc omnia non ſunt peccata mortalia, nec venialia, ibid. verſ. *primò pœnitens*, vſque ad finem.

Pœnitens propria auctoritate an poſſit commutare pœnitentiam impoſitam à confeſſario in euidenter meliorem, tr.4. reſ.53. verſ. *notandum eſt.* ibid.

Pœnitentia à Sacerdote ſimpliciter ex iuſta cauſſa peccatorum mortalium poteſt commutari, quæ iam legitimo confeſſario fuerunt confeſſa, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Pœnitentia poteſt ex iuſta cauſa commutari à confeſſario, etiamſi fuerit data ſuper peccatis reſeruatis, & etiam non iterata priori confeſſione, dummodo hoc efficiatur in ſacramentali confeſſione, & non extra, quod ſi fuerit commutata ab eodem Confeſſario, poterit quidem commutare extra confeſſionem ſi pœnitens ad altius infra hebdomadam ad ipſum redierit, ibid. verſ. *ſed circa.*

Pœnitentia à Confeſſario an poſſit imponi pœnitenti, vt dicat officium mortuorum, vel alias orationes recitandas pro animabus purgatorij, tract.4.reſol.54.p.87.& reſol. 11. ad calcem libri.

Pœnitentia impoſita recitandi ſeptem pſalmos per aliquas ſextas ferias flexis genibus coram Crucifixo, an ſit adimpleta, ſi recitentur ſine illis circumſtantiis, tr. 4. reſ.55. ibid.

Pœnitens in articulo mortis, ſeu periculo poteſt abſolui à cenſuris, & caſibus reſeruatis à quolibet Sacerdote, tr.4. reſ.57. p.88

Vbi qui comprehendantur hoc caſu ſub nomine Sacerdotis, & quid ſi eſſet præſens parochus, & quando dicitur periculoſa infirmitas, ibidem, verſ. *Sed difficultas.*

Pœnitens an licitè poſſit abſolui, qui habet peccata reſeruata cum onere, & vt ſola poſtea Superiori confiteatur, tr.4. reſ.58. ibid.

Pœnitens an licitè poſſit petere, & recipere abſolutionem, & alia Sacramenta à miniſtro malo, ſed parato miniſtrare, tr.4. reſ.59. ibid.

Pœnitens ſi eſt dubius ſe perpetraſſe aliquod peccatum, an teneatur illud ſub tali dubio confiteri, tract. 4. reſ. 60. p.89

Pœnitentiæ Sacramentum informe non ſolum reſpectu examinis, ſed etiam reſpectu doloris, an detur, & ſit validum, tr.4.reſ.65. p.90

Pœnitens ſi ſolum recordetur peccaſſe mortaliter, ſed neſcit ſpeciem peccati, an poſſit tantum illud in genere confiteri, non ſe accuſando de aliquo peccato in particulari, tr.4. reſ.66. ibid.

Pœnitens, qui non habet peccata mortalia, ſed tantum venialia, an ſatisfaciat dicendo in genere ſe venialiter peccaſſe, non explicata ſpecie, vel numero peccatorum, ibid. verſ. *notandum.*

Pœnitens faciens confeſſionem generalem inter alia peccata prius confeſſa confitetur aliquod peccatum poſt vltimam confeſſionem perpetratum, an teneatur confeſſario manifeſtare tunc illud peccatum commiſiſſe, tr.4. reſ.62. p.89

Et quid ſi adſit aliqua peculiaris circumſtantia mutans ſpeciem, ibid. verſ. *ita qui.*

Pœnitens ſciens, vel dubitans an tale peccatum confeſſus ſit, an teneatur ſub mortali dicere ſe aliàs confeſſum, vel dubitare an confeſſus ſit, ibid. *ſicut.*

Pœnitens in confeſſione an teneatur manifeſtare circumſtantiam peccati manifeſtatiuam complicis, non obſtante, quod confeſſarius cognoſcat complicem. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens an ſit obligatus in confeſſione explicare circumſtãtias notabiliter aggrauantes. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens mulier, quæ peccauit carnaliter cum Sacerdote Religioſo, non habet opus explicare in confeſſione, quod peccauit cum Religioſo, ſed ſufficit dicere, peccaui cum Sacerdote, & pœnitens Sacerdos ſufficit, vt dicat tantum ſe violaſſe votum caſtitatis, non manifeſtando votum ſolenne profeſſionis, vel ordinis. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens ſponſus, vel ſponſa de futuro ſe carnaliter commiſcentes, non habent neceſſitatem aperiendi hanc circumſtantiam. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens habens rem veneream cum puella virgine conſentiente, non habet neceſſitatem aperire qualitatem ſtupri, ſed ſufficit dicere, fornicatus ſum toties. Vide *circumſtantiam.*

Pœnitens religioſus, qui non obediuit Prælato præcipienti ſub obedientia, non habet neceſſitatem explicandi in confeſſione, peccaui contra obedientiam, quia non committit duplex peccatum, nempe contra Religionem, & contra obedientiam, ſed vnicum tantum. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens, qui habuit vnicam voluntatem plures homines occidendi, aut pluries ad mulierem accedendi, aut vnico actu voluit omittere officium per menſem vel ieiunium per totam Quadrageſimam, an habeat neceſſitatem aperiendi hanc circumſtantiam in confeſſione. Vide *circumſtantia.*

Pœnitens ſi in actu venereo geſtauit reliquias, an debeat

in confeſſione explicare hanc circumſtantiam. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens in Eccleſia tangens impudicè an debeat explicare hanc circumſtantiam. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens in Eccleſia proferens verba turpia, an pariter debeat explicare hanc circũſtantiam. Vide *circumſtãtia*.

Pœnitens an teneatur explicare in confeſſione circumſtantiam diuerſitatis contumeliarum contra proximum. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens non habet neceſſitatem in confeſſione circumſtantiam explicandi, ſi mala volita fuerint circa facultatem, vel perſonam, vel honorem proximi. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens an teneatur explicare in confeſſione circumſtantiam gradus inceſtus. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens non habet opus confiteri circumſtantiam raptus, ſi virgo ſponte conſenſit. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens ſi per noctem dormiuit cum amaſia, non tenetur in confeſſione exprimere, per tot vices cognoui amaſiam, & an ſufficiat dicere, feci quod potui. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens non tenetur exprimere circumſtantiam tactuum & oſculorum, quantumuis libidinoſorum, quæ ſubſequuntur copulam. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens Confeſſarius exiſtens in peccato mortali ſi excipit confeſſiones diuerſorum ſucceſſiuè, non tenetur exprimere hanc circumſtantiam, cum vnum tantum peccatum mortale commiſerit. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens non tenetur exprimere circumſtantiam, ſi delectatio moroſa fuerit circa coniugatam, vel Monilem, ſed ſufficit dicere, toties moroſè delectatus ſum. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens non habet neceſſe explicare circumſtantiam omiſſionis, ſed ſufficit ſe accuſare de cauſſa omiſſionis. Vide *circumſtantia*.

Pœnitens an teneatur præuenire confeſſionem, qui timet, quòd quando obligabit confeſſio, non erit copia Confeſſarij, tr.4. reſ.69. p.92

Pœnitentiæ ſatisfactio an cauſet gratiam ex opere operato, tr.4. reſ.70. ibid

Pœnitens in peccato mortali adimplens ſatisfactionem pœnitentiæ an peccet mortaliter, ibidem, verſ. *ex quo patet*.

Pœnitens exiſtens in periculo mortis an poſſit eligere in confeſſarium etiam non expoſitum pro omnibus peccatis, & cenſuris etiam reſeruatis, ſicuti poteſt quando eſt in articulo mortis, tr.4. reſ.71. ibid.

Et quid de parturientibus, tr.4. reſ.72. ibid.

Pœnitens, qui à Superiore fuit abſolutus tantum à peccatis reſeruatis, an teneatur poſtea iſta cum aliis Sacerdoti inferiori confiteri, tr. 4. reſ.74. p.93

Pœnitens in paſchate an teneatur confiteri peccata venialia, vt adimpleat præceptum annuæ confeſſionis, ſi mortalia, quæ habet, propter aliquod periculum, vel alicuius infamiam non poſſit confiteri, tr.4. reſ.75. ib.

Pœnitens non tenetur confiteri peccata venialia ex præcepto de annua confeſſione, ibid. verſ. *quis non tenetur*.

Pœnitens bona fide abſolutus à peccatis tantum, & non à cenſuris, etiam reſeruatis, quibus eſt innodatus, an validè ſit abſolutus, ita vt non teneatur reïterare talem confeſſionem, ſed tantum petere abſolutionem ab excommunicatione, tr.4. reſ.76. p 94

Et quid ſi Confeſſarius ſciat peccata habere annexam excommunicationem, & hoc non obſtante ex malitia abſoluat, ibid. verſ. *& omnia*.

Pœnitens petens licentiam à proprio Sacerdote, vt poſſit alteri Sacerdoti confiteri, ſi ille iniuſtè deneget, an hoc non obſtante, poſſit, & confeſſio facta alteri ſit valida, tr.4. reſ 79. p. 95

Pœnitens, qui laborat ignorantia, an debeat à Confeſſario admoneri, ſi fructus non ſperatur. Vide *Confeſſarius*, vbi etiam habebis quando certiorabitur Confeſſarius, ſi pœnitens laboret inculpata ignorantia.

Pœnitens ſi in natiuitate Domini confeſſus eſt, an teneatur poſtea confiteri, ſi ſequenti paſchate impediatur à communione accipienda, tr.4. reſ.81. p.96

Pœnitens ſemel in anno debet confiteri, & ſaltem in paſchate communionem ſuſcipere, ibid. verſ. *nam dicit, vt fideles*.

Pœnitens ſi confeſſus eſt infra annum, non tenetur poſtea in paſchate confiteri, quia iam adimpleuit præceptum annuæ confeſſionis, niſi de nouo peccauerit mortaliter & Sacram communionem accipere velit, ibid. verſ. *dicendum eſt*.

Pœnitens, qui toto anno nunquam confeſſus eſt, & communionem ad breue tempus cauſſa iuſta vſque ad Pentecoſtem differre deberet, grauiter non peccat, ibid. verſ. *imò addit*.

Pœnitentia facienda ad arbitrium pœnitentis, an poſſit imponi à Confeſſario, tr. 4. reſ.82. ibid.

Et an poſſit per alium adimpleri, & ſuum effectum ex opere operato ſortiri in eo, pro quo impletur, ex voluntate tamen Confeſſarij, & ex iuſta cauſa, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Pœnitentia an aliquando poſſit imponi, vt impleatur per opus aliàs præceptum, tr.4. reſ.84. p.97

Pœnitentiæ ſatisfactio ſacramentalis facta in peccato mortali, an reuiuiſcat, cum homo reſurgit per contritionem ſubſequentem, tr 4. reſ. 85. ibid.

Pœnitens ſi confeſſario dixerit ſe velle cum eo generalem confeſſionem facere, an teneatur poſtea ei aperire omnia peccata mortalia, tr.4. reſ.86. ibid.

Pœnitens qui commiſit fornicationem, an habeat neceſſitatem in confeſſione dicere, fornicatus ſum toties, an verò ſufficiat dicere, commiſi graue peccatum cum ſoluta in materia caſtitatis, tr. 4. reſ 88. p.98

Pœnitens meretrix inueterata confitendo an ſit obligata exprimere numerum peccatorum, an verò ſufficiat manifeſtare tempus illius ſtatus. Vide *meretrix*.

Pœnitens per longum tempus exiſtens in malo ſtatu, aut conſuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non poſſit deſignare numerum per quantum humanitùs fieri poteſt, ſatisfacit declarando tempus, quo fuit in tali ſtatu, tr.4. reſ.89. ibid.

Pœnitens ruſticus, qui confeſſus eſt cum Confeſſariis indoctis, quibus bona fide non expreſſit numerum peccatorum, non eſt cogendus repetere confeſſiones prædicto modo factas, ibid. verſ. *hinc etiam*.

Pœnitens emittens plura vota, ſeu iuramenta ſuper eadem re, ſi ſemel contrauenit, vnum tantum peccatum committit, & hanc circumſtantiam in confeſſione non tenetur aperire, tr.4. reſ.90. ibid.

Pœnitens, qui confeſſus eſt de peccato dubio, ſi poſtea ſciat certò, vel probabiliter illud peccatum commiſiſſe, vel fuiſſe mortale, an teneatur iterum illud confiteri, tr.4. reſ.91. ibid.

Pœnitentia an debeat adimpleri in tempore præfixo à Confeſſario, ita vt ſi non infra illud tempus adimpleatur, committatur peccatum mortale, tract.4. reſ 92. p. 99

Et quid ſi infra tempus determinatum pœnitens per impotentiam non poſſit adimplere, aut poſtea alio tempore teneretur ad illam adimplendam, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Pœnitens confitendo ſe accuſauit de numero peccatorum, & addit illa verba *plus, vel minus*, quomodo ea verba ſint intelligenda, tr. 4. reſ.94. ibid.

Pœnitens mentiendo de peccato veniali in confeſſione, ſi mendacium eſt totalis materia confeſſionis, an committat peccatum mortale. Vide *mendacium*.

Pœnitens ſi prauam voluntatem habuit, quam interrumpit poſtea renouando, an teneatur in confeſſione dicere, toties renouaui prauam voluntatem, an verò ſufficiat

ciat confiteri, per menſem, aut annum, &c. habui talem voluntatem prauam, tr. 4. reſ. 95. p. 100
Vbi fit diſtinctio de interruptione per contrariam voluntatem ſubſequentem, & de interruptione quæ fit per naturalem obliuionem, aut inconſiderationem.

Pœnitentia quæ iniungitur pro peccatis à confeſſariis non eſt determinata, ſed relinquitur arbitrio ipſorum, attentis circumſtantiis delictorum, aliàs ſi pro magnis peccatis imponerent paruas pœnitentias, peccarent, tract. 4. reſ. 97. ibid.
Vbi quid ſi in fine abſolutionis apponerent clauſulam, *quidquid boni feceris, &c.* an excuſabuntur ſi fortè paruas pœnitentias impoſuiſſent?

Pœnitens in articulo mortis poſt cõfeſſionem factam cũ attritione cognita, an etiam teneatur elicere, & habere actum contritionis omnium peccatorũ mortalium, quæ in vita cõmiſit, & ſi ita nõ fecerit, an peccet mortaliter, & ſaltẽ non excipiat gratiam, tr. 4. reſ. 98. p. 101

Pœnitentia confeſſionis ſacramentalis iniuncta ſingulis menſibus, an poſſit vltra differri. Vide *confeſſio*.

Pœnitens omittens culpabiliter modicam iniunctam pœnitentiam an peccet mortaliter, etiamſi ſit impoſita propter peccata venialia, tr 4. reſ. 102. p. 102

Pœnitentia vt acceptetur, ſolum obligat leuiter, & ſolum ſub veniali, ibid. verſ. *adde quid*.

Pœnitens vnius Epiſcopatus, an poſſit abſolui à Confeſſario ſæculari alterius Epiſcopatus à caſibus reſeruatis, tr. 4. reſ. 103. p. 103

Pœnitens habens caſum reſeruatum, etiam cum excommunicatione, vrgente neceſſitate ad ſumendam Euchariſtiam poteſt communicare, vt ſibi magis placuerit, aut confiteri peccata non reſeruata, aut ſimul reſeruata, & non reſeruata, vel elicere actum contritionis ſine præuia confeſſione, tract. 4. reſol. 104. verſ. *ex quibus omnibus*. ibid.

Pœnitens an ſit abſoluendus à Confeſſario, quando ipſe Confeſſarius euidenter ſcit illum tale peccatum commiſiſſe, ſed de eo non eſſe confeſſum. Vide *abſolutio*.

Pœnitentiæ iniunctæ obligatio an ceſſet per indulgentias, & per remiſſionem pœnæ alia via obtentam, vt per alia pia opera ſatisfactoria propria ſibi applicata, tr. 4. reſ. 106. ibid.
Et quid ſi pœnitentia eſſet medicinalis, & præſeruatiua, ibid. verſ. *quæ quidem opinio*.

Pœnitens ex deuotione ſingulis diebus recitans Officium B. Virginis, qui poſtea habuit pœnitentiam recitandi per annum ſingulis diebus tertiam partem coronæ eiuſdem B. Virginis, an ſatisfaciat dictæ pœnitentiæ cum recitatione dicti Officij. ibid.

Pœnitens probabiliter iudicans ſe non peccaſſe mortaliter, vel iam eſſe confeſſum tale peccatum, & pariter probabiliter iudicans contrarium, an teneatur confiteri, tract. 4. reſ. 107. p. 104
Sed quid ſi probabilius iudicat ſe peccaſſe mortaliter, vel non eſſe confeſſum tale peccatum, & probabiliter iudicat contrarium, ibid. verſ. *ſed difficultas eſt*.

Pœnitens etiam ſcrupulis non vexatus poſt mediocrem abhibitam perquiſitionem in diſcuſſione ſuæ conſcientiæ in ordine ad confeſſionem peccatorum perficiendam, non tenetur vlterius de anteacta vita cogitare, quod ſi aliquod occurrat non fuiſſe explicatum in confeſſione, poterit ſibi perſuadere illud iam fuiſſe memoratum, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Pœnitens bona fidea periens ſua peccata confeſſario, qui dum audiebat confeſſionem, quandoque dormiebat, an teneatur reïterare confeſſionem tanquam nulliter factam. Vide *confeſſio*.

Pœnitens qui inuenit chartam, in qua ſcripta erant alicuius peccata, an teneatur illa occultare ſub ſigillo confeſſionis, tr 4. reſ. 112. p. 105

Pœnitentia quod Euchariſtia non ſumatur, an poſſit imponi à Confeſſario, tr. 4. reſ. 115. p. 107

Pœnitens, qui iterum confitetur peccata confeſſa, an teneatur elicere nouũ actũ contritionis, tr. 4. reſ. 116. ib.

Pœnitens moriens, abſente confeſſario, an teneatur reuocare in memoriam omnia peccata, vt de illis poſtea eliciat actum contritionis, tr. 4. reſ. 118. p. 108

Pœnitens voluntariè nulliter confitendo, an ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ de annua confeſſione, tract. 4. reſol. 120. p. 109
Et an liberetur ita nulliter confeſſus à reſeruatione peccatorum, ſi Confeſſarius habebat poteſtatem ab iis abſoluendi, ibid. verſ. *notandum eſt*.
Et an ſaltem euitetur per eam pœna excommunicationis impoſitæ per conſtitutiones Epiſcopales contra tranſgredientes tale præceptum, verſ. *notandum ſecundò*.
Et quid ſi eſſent pueri, qui ante 14. annum ita nulliter confiterentur, an inciderent in excommunicationem prædictam, verſ. *ſed quidquid*.

Pœnitens ſciens Confeſſarium eſſe priuatum iuriſdictione confitendi, quod ipſe Confeſſarius ignorat, an poſſit ab illo validè abſolutionem petere, tr. 4. reſol. 122. verſ. *hinc à fortiori*. ibid.

Pœnitens in paſchate confeſſus eſt, ſed omiſit aliqua peccata per obliuionem, & poſtea ſtatim de illis recordatur, an teneatur illa ſtatim confiteri, ita vt non tranſeat annus annuæ confeſſionis, an verò poſſit talia peccata confiteri vſque ad confeſſionem ſequentis anni, tr. 4. reſ. 124. p. 110

Pœnitens an teneatur confiteri venialia, ſi non habet mortalia, quando requiritur confeſſio ad Iubilæum conſequendum, tr. 4. reſ. 116. ibid.

Pœnitẽs an teneatur confiteri venialia ſub pœna peccati mortalis tempore Quadrageſimæ, quando non habet mortalia, ibid. verſ. *ſed negantem*.

Pœnitens, qui ſine cauſſa præberet confeſſario peccata ſua ſcripta, & de illis illo præſente ſe accuſaret, an ſit abſoluendus. Vide *abſolutio*.

Pœnitens in paſchate, vel in articulo mortis, an teneatur per ſcriptum confiteri, quando alio modo confiteri non poteſt, an verò nullo modo, tr. 4. reſ. 128. p. 111

Pœnitens in Paſchate non adimplens præceptum annuæ confeſſionis, an teneatur primo quoque tempore confiteri, tr. 4. reſ. 130. p. 112
Et quid ſi in articulo mortis non eſt confeſſus, cum eſſet in peccato mortali, an poſtea ſublato periculo mortis quàm primũ teneatur confiteri, verſ. *notandum*.

Pœnitens, qui prius vni confeſſario confitetur peccata mortalia, & poſtea alteri venialia, an peccet mortaliter, tr. 4. reſ. 132. ibid.

Pœnitens eliciendo actum doloris poſt narrata peccata ante abſolutionem an recipiat Sacramentum pœnitentiæ, tr. 4. reſ. 134. p. 113
Et quid ſi poſt narrata peccata dicat, doleo de narratis, vel petat abſolutionem, ibid. verſ. *notandum eſt*.

Pœnitens omittens per vnum annum confeſſionem an toties peccet, quoties non confitetur, oblata ſibi confitendi opportunitate, tr. 4. reſ. 135. ibid.

Pœnitens non adimplens pœnitentiam grauem impoſitam pro venialibus, vel pro mortalibus aliàs confeſſis, an peccet mortaliter, tr. 4. reſ. 136. ibid.
Et an venialiter, ibid. verſ. *ſed his*.

Pœnitentia poteſt conferri à confeſſario poſt abſolutionem datam abſque incurſu peccati venialis, ibid. verſ. *notandum*.

Pœnitentia præſeruatiua impoſita ab vno confeſſario, an poſſit ab alio commutari in aliam præſeruatiuam, & an hoc non audita priori confeſſione eorumdem peccatorum, etiamſi peccata, pro quibus fuit impoſita pœnitentia, eſſent reſeruata. Vide *Confeſſarius*.

Pœnitens abſolutus virtute Iubilæi, quod poſtea non fuit lucratus, an peccata oblita reſeruata poſſit poſtea confiteri cuicumque confeſſario, tr. 4. reſ. 145. p. 117

UGR Biblioteca Universitaria

Pœnitens confeſſus animo lucrandi Iubilæum, abſolutus fuit ab excommunicatione, & peccatis reſeruatis, ſi poſtea illud non lucretur, an redeat iterum ad caſus reſeruatos, & ad excommunicationem, ibid. verſ. *notandum.*

Idem quæritur de votis commutatis, ibidem, & an peccet mortaliter ſi poſtea non lucretur Iubilæum, verſ. *ſed inquirat.*

Pœnitens ſuſcipiendo ſacram Euchariſtiam in peccato mortali, vel faciendo confeſſionem ſacrilegam, ſi in vltima periodo Iubilæi per actum contritionis ſit in gratia, an lucretur Iubilæum. Vide *Iubilæum.*

Pœnitens lucrando Iubilæum, ſed non confitendo, quia peccati mortalis ſibi conſcius non erat, an tranſacto tempore Iubilæi poſſit abſolui à peccatis reſeruatis ante illud commiſſis, & oblitis, tr.4.reſ.150. p.119

Pœnitens in confeſſione Iubilæi non manifeſtauit peccatum reſeruatum, ne manifeſtaret complicem, vel ex alia iuſta cauſa, tranſacto poſtea Iubilæo poteſt de tali peccato à quocumque confeſſario abſolutionem obtinere, ibid. verſ. *notandum.*

Pœnitens an teneatur iure diuino confiteri ante annum, ſi adeſt periculum obliuiſcendi multa peccata, tract.4. reſol. 155. p.120

Pœnitens in iactantia peccati mortalis an debeat explicare ſpecies peccati, & circũſtantias, tr.4.reſ.161.p.122

Pœnitens an teneatur in confeſſione explicare, ſi fecit aliquid contra conſcientiam dictantem illud confuſè, vt peccatum, non determinata materia particulari, nec vnde poſſit deduci, an ſit mortale, vel veniale. Vide *peccatum.*

Pœnitens qui falsò putat hodie eſſe vigiliam, & carnes comedit peccat mortaliter, & an ſufficiat in confeſſione dicere comedi carnes in die prohibito, an verò neceſſe habeat explicare, quod peccauit contra conſcientiam, Vide *peccatum.*

Pœnitens in caſu neceſſitatis an poſſit confiteri peccata reſeruata, quæ habent annexam excommunicationem cum Sacerdote inferiori, tr.5. reſ.68.p. 187. & verſ. *igitur pro praxi hæc ponuntur.*

Pœnitens vrgente neceſſitate communicandi ad vitandam infamiam grauem habens caſus reſeruatos, poteſt primò confiteri cum inferiori Sacerdote omnia peccata, tam non reſeruata, quam reſeruata, vel ſecundo poteſt confiteri tantum peccata non reſeruata, & reticere reſeruata, vel tertiò ſi hoc non velit, eliciat actũ contritionis, & celebret ſine præuia confeſſione. Si autem peccata reſeruata habent annexam excommunicationem, primò conteratur & celebret, vel ſecundò ſi eſt tantum attritus, confiteatur cum inferiori Sacerdote, & Miſſam dicat, vel communionem ſumat, ibid.

Pœnitentiæ Sacramentum recipiendi quando pueri ſunt capaces, an etiam idonei ſint ad recipiendam Euchariſtiam, in Addit.ſecund.reſ.19. p.254

Pœnitentia de danda eleemoſyna non ſatisfacit ſi des eam fratribus, auis, & parentibus indigentibus taliter, vt tenearis illis ſubuenire, ſecus autem ſi des aliis conſanguineis indigentibus, tract.6. reſol. 86. verſ. *tertiò infertur.* p.238

Pœnitentiæ vt des eleemoſynam ſatisfacis, ſi des illam extremè indigenti, ibid.verſ. *quartò infertur.*

Percutiens.

Percutiens aliquem ter, vel quater pugno vno iræ impetu, an vnum tantum peccatum committat, tract.4. reſ. 163.verſ. *vide.* p.123

Et ſi pariter percutit clericum, in vnam tantùm excommunicationem incidit, ibid.

Percutiens clericum publicè, & notoriè an ſit vitandus tanquam publicus percuſſor clerici, tr.5.reſ.14.p.168

Percutiens clericum, qui non habet beneficium, neque requiſita Conc. Trid. an incurrat in excommunicationem canonis *ſi quis ſuadente*, tr.5. reſ.82. p.193

Peregrini.

Peregrini an obligentur cenſuris locorum, generali ſententia, aut ſtatuto, tr.5.reſ.73. p.189

Peregrinus an poſſit vti indulgentia ſui territorij, ſi in illo vbi moratur ſeruatur ius commune, tract. 5. reſ. 120. p. 207

Peregrinus proficiſcens in aliquod oppidum, non negotij cauſſa, ſed vt confiteatur parocho illius, an validè confiteatur, tr.6. reſ.28. p.214

Periculum.

Periculo ſe exponere ſpiritualis ſalutis ex aliqua vrgenti cauſſa, non eſt peccatum, tract.4. reſol. 269. verſ. *non eſſe autem.* p.154

Periculo ſe exponere peccandi an licet alicui, tract. 5. reſol.3. p.164

Periurium.

Periuria tria commiſſa in eadem re, vno continuato ſermone, an conſtituant tria peccata mortalia, an vero vnum tantum, & an ſufficiat in confeſſione dicere, falſum iuraui, tr. 4. reſ.163. p.124

Pollutio.

Pollutio inchoata eſt peccatum mortale, tract.5.reſol.1. verſ. *deinde omnis.* p.163

Pollutio quæ incepit in ſomnis an ſit reprimenda in vigilia ſub onere peccati mortalis, tract.5. reſ.21. p.170

Et hac pollutione gaudere non ob delectationem carnalem, ſed ob ſanitatem non eſt peccatum mortale, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Pollutio proueniens ex eſu quorumdam ciborum calidorum, & ex accubatione in lecto, tam in ſomnis, quam in vigilia, dum abſit periculum conſenſus, & determinatus ſit non conſentire, & experientiam conſentiendi non habeat, an ſit peccatum mortale, & an debeat ſe abſtinere ab illis, tr.5.reſ.22. p.171

Pollutio obueniens confeſſario ex deuotione ſolum audiendi confeſſiones experto pollui, non tamen conſentire, non eſt peccatum, & excipiens confeſſiones non peccabit, ibid. verſ. *hinc.*

Pollutio proueniens ob ſuperpoſitionem vnius fœmoris in aliud, dum non ſit periculum conſenſus, & determinatum ſit non conſentire, non eſt peccatum, ibid, verſ. *& tandem.*

Idem ſi ſequatur pollutio ex mundatione verendorum à ſanguine, & multi alij caſus afferunt, verſ. *notandum*, vſque ad finem, & tract.5. ſolut. 85. verſ. *notandum.* p.194

Pollutio ſi cum periculo ſequatur ex confricationibus ad ſemen corruptum expellendum an ſit licita, abſque incurſu peccati mortalis, ibid.

Et quid ſi ſequatur ex medicamentis, ibid. verſ. *hoc fieri poſſe.*

Pollutionem in ſomnis deſiderare an ſit peccatum mortale, aut de illa ſic habita gaudere ob aliquem bonum finem, tr.5. reſ.87. p.195

Poſſeſſio.

Poſſeſſio clericatus an ſufficiat ad declinandum forum Iudicis ſæcularis, tr.1. reſ.48. p.13

Poſſeſſio clericatus non probat clericatum, ſed transfert onus probandi contrarium in Iudicem laicum, ibid. verſ. *ſed licet ſtando.*

Poſſeſſor.

Poſſeſſor bonæ fidei dubitans rem eſſe alienam, & facto ſufficienti examine nequit dubium vincere, poteſt non tantum rem retinere, ſed etiam illa vti, tract. 4. reſol. 299.verſ. *& ratio eſt.* p.162

Præceptum.

Præcepto dicitur ſatisfactum à non habente voluntatem expreſſam ſatisfaciendi præcepto, ſi exequatur rem præceptam, tr.6. reſ.77. verſ. *notandum.* p.234

Præcepto ſatisfieri, ſi ex ignorantia præcepti rem præceptam exequaris, ibid.

Imò ſi animo expreſſo non ſatisfaciendi præcepto per talem

UGR Biblioteca Universitaria

talem rem, adhuc tamen diceris ſatisfeciſſe præcepto ibid. verſ. *imo aliqui.*

Sed prædicta non procedunt in præceptis, ſeu obligationibus iuſtitiæ, in quibus ſine cognitione obligationis non poteſt exequi rem præceptam, verſ. *notandum.*

Præcepti, pluribus, & obligationibus an quis per vnicum actum poſſit ſatisfacere, tr. 6. reſ. 86. p. 238

Præceptis pluribus, & obligationibus per vnicum actum an ſatisfacias, ſi centum debes dare pauperibus ob iniuſtè ablata, centum ex voto, & centum ex pœnitentia, ibid. verſ. *ſed quid.*

Preces.

Preces importunæ operantur idem quod metus reuerentialis, tr. 5. reſ. 20. verſ. *notandum eſt.* p. 170

Preces importunæ cum metu reuerentiali coniunctæ inferunt metum, ibid. verſ. *ex quibus.*

Prædicatores.

Prædicatores prædicantes in peccato mortali an peccent mortaliter, etiamſi peccatum ſit occultum, tract. 4. reſol. 197. p. 133

Et quid de Lectore Sacræ Theologiæ, & ſacræ Scripturæ, ibid. verſ. *idem quod.*

Prædicatores à quibus conſequantur eleemoſynam pro ſumptibus in concionibus peragẽdis, tr. 5. reſ. 71. p. 188

Prælati.

Prælati Religionum poſſunt confiteri confeſſariis extra Religionem, tr. 2. reſ. 1. p. 19

Et quid de Prælatis Religionis Clericorum Regularium, ibid. verſ. *ſed difficultas eſt.*

Et quid de Præpoſitis, verſ. *non grauabor.*

Prælati Regularium, vt Guardiani, Priores, Præpoſiti & Rectores, an poſſint eorum ſubditis præbere licẽtiam, vt eligant cõfeſſarium extra Religionẽ, tr. 2. reſ. 2. p. 21

Et an hoc abſque cauſſa, ibid. in fin. verſ. *verum aduertant Prælati.*

Et confeſſio an ſit valida abſque cauſſa, verſ. *confeſſionem tamen.*

Prælati Regulares an poſſint ſibi eligere confeſſarium quemlibet Sacerdotem, etiam ab Epiſcopo non approbatum, tr. 2. reſ. 3. verſ. *quoad vero.* p. 22

Et quid de quolibet regulari habente licentiam ſibi eligendi Confeſſarium, ibid.

Prælati Religionis Clericorum Regularium & aliarum Religionum, quæ priuilegiorum communicatione gaudent, an poſſint concedere dimiſſorias Nouitiis, vt ab Epiſcopo ordinentur, tr. 2. reſ. 7. p. 24

Et an poſſint eaſdem concedere profeſſis, ibid. verſ. *cum igitur.*

Prælati Regularium, an poſſint excommunicationem reſeruare, tr. 2. reſ. 13. verſ. *diſplicet verò.* p. 28

Prælati Regularium concedentes alicui ſubdito licentiam, vt poſſit diſpenſare cum impeditis ad petendum debitum ab inceſtu, vel voto, an poſſint dictam licentiam reuocare abſque iuſta cauſſa, tract. 2. reſ. 14. verſ. *notandum eſt tamen hic.* p. 29

Prælati Religionum, qui reſeruant caſus, ſi functi ſunt officio eorum, an caſus reſeruati deſinant eſſe reſeruati, tr. 5. reſ. 23. p. 32

Prælati Religionis Clericorum Regularium, & aliarum Religionum, an poſſint benedicere paramenta non ſolum Eccleſiarum propriarum, ſed etiam exterarum, tr. 2. reſ. 40. p. 38

Prælati Regulares, an poſſint inquirere peccata occulta ſubditorum, vt illa corrigant fraternè, tr. 2. reſ. 43. ibid.

Prælati Regulares, an poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario, tr. 2. reſ. 45. p. 39

Vbi etiam ſit diſtinctio de occulto, & publico, & quid ſuper bigamia, ibid. verſ. *ſed ad omnia.*

Prælati Regulares, an poſſint prohibere aliqua peccata ſub pœna excommunicationis ſibi reſeruatæ, tract. 2. reſ. 49. p. 42

Prælatus Religionis, an debeat recipere profeſſionem ſolennem, an verò poſſit hoc committere Religioſo ſimplici, & ſaltem an teneatur committere alij Prælato. Vide *profeſſio.*

Prælati Religionum an poſſint commutare vota Nouitiorum, & Nouitiarum, tr. 2. reſ. 71. p. 49

Prælati Regulares an poſſint abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, tr. 2. reſ. 72. ibid.

Prælati Regulares, an teneantur emittere profeſſionem fidei, tr. 2. reſ. 78. p. 50

Et quid de Lectoribus philoſophiæ, ac Sacræ Theologiæ, ibid. verſ. *ſed maius.*

Prælati Regulares emittentes informationes, quas requirit Sixtus V. in receptione Nouitiorum, an peccent mortaliter, tr. 2. reſ. 82. p. 51

Et an incidant in pœnas Sixti V. ſi Prælati receperint Nouitios abſque dicta informatione ſi Nouitij careãt defectibus, & omni impedimento, tract. 2. reſ. 83. ibid.

Prælati Regulares an poſſint abſoluere ſubditos ſuſpenſos propter ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, vel per ſaltum, tr. 2. reſ. 85. p. 52

Prælatus an poſſit dare licentiam vt Religioſus ſubditus cum habitu maneat extra clauſtra ad ſubueniendum parentibus, nedum in extrema neceſſitate conſtitutis, ſed etiam in graui, tr. 2. reſ. 90. p. 54

Et ſi Prælatus denegaret, non poſſet ſubditus de bonis ſibi in vſum conceſſis, parentibus ſubuenire, ibid. verſ. *ſed ſi.*

Prælatus Regularis an poſſit diſpenſare ſuper voto ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem, tract. 2. reſ. 92. ibid.

Prælati Regulares reſeruando ſibi caſus an comprehendant Nouitios, tr. 2. reſ. 110. p. 58

Et quid ſi ſibi reſeruant per viuæ vocis oraculum an Nouitij comprehendantur, ibid. verſ. *his tamen.*

Et quid ſtante Bulla Vrbani VIII. tollentis omnia viuæ vocis oracula, ibid. in fin.

Prælati Religionum an teneantur Religioſum ſemel eiectum à religione, illum emendatum, iterum recipere, ſi petat ingreſſum religionis, tract. 2. reſol. 116. p. 59

Prælati Regulares an poſſint amoueri à ſuis prælaturis ſine cauſſa ad libitũ ſuorũ Superiorũ, tr. 2. reſ. 117. p. 60

Vbi etiam quid in prælaturis electiuis, & quid quando Superior pendente accuſatione, vel inquiſitione contra prælatum eum ſpoliaret prælatura, ibid. verſ. *nota tamen.* Vbi etiam quæ cauſſæ ſufficiant.

Prælati Regulares an poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta, tr. 2. reſ. 122. p. 61

Præſcriptio.

Præſcriptio an poſſit conferre in principem laicum collationem Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum, & quid ſi eſſet immemorabilis. Vide *collatio.*

Præſcriptio centenaria tollit priuilegia Regularium, tr. 2. reſ. 88. verſ. *nota etiam.* p. 53

Præſcriptio quadragenaria cum iuſto titulo, vel ſine, an ſit ſufficiens ad eximendum laicos à ſolutione decimarum, tr. 5. reſ. 77. p. 191

Et quid in centenaria, ibid. in fin.

Præſumptio.

Præſumptio veriſimilis, & probabilis de morte viri an ſufficiat, vt mulier poſſit tranſire ad ſecundas nuptias, tr. 4. reſ. 214. p. 137

Pretium.

Pretium ſupremum, medium, & infimum quantam latitudinem habeat, tr. 5. reſ. 112. p. 135

Pretium rebus venalibus an debeat taxari à Republica, & Ciuitate, an verò debeat remitti arbitrio vendentium, tr. 6. reſ. 60. p. 231

Et quid tempore neceſſitatis, ibid. verſ. *ex quibus.*

Prima tonſura.

Prima tonſura, an probetur teſtimonio vnius, tract. 1. reſ. 48. verſ. *nota etiam.* p. 13

Principes.

Principes.

Principes an poſſint ſtatuere ne beneficia Eccleſiaſtica exteris conferantur, tract.1.reſol.26. p.8
Et quid accedente priuilegio, & conſenſu Summi Pontificis. ibid.

Principes an habeant ius conuocandi Epiſcopos propter aliquod reipublicæ negotium, vel bonum ipſarum Eccleſiarum, tract.1.reſol.27. ibid.

Principes an poſſint expellere à Regno Epiſcopos inobedientes mandatis ipſorum, ibid. verſ. *vnde ex his.*

Principes ſæculares an habeant curam contra Epiſcopos, vt ipſi reſidere debeant in eorum Epiſcopatibus, & ſi non reſideant, quid facere debeant. Vide *Reges.*

Principes ſæculares an poſſint ſe intromittere in cauſſis Eccleſiaſticorum ſub prætextu, quod Eccleſiaſtici inferunt violentiam laïcis, vel eorum ſubditis, tract.1. reſol.53. p.14

Principes laïci non poſſunt priuilegia conceſſa Eccleſiis reuocare. Vide *priuilegia.*

Princeps an reperiatur aliquis, qui habeat priuilegium violentiæ arcendæ conceſſum à Summo Pontifice. Vide *priuilegium.*

Princeps laïcus an poſſit acquirere collationem Epiſcopatuum, & aliorum beneficiorum ex præſcriptione, & conſuetudine. Vide *Collatio.*

Principes an poſſint aliquem licitè condemnare de mandato, non adhibitis ſolennitatibus, terminis, & proceſſu, de iure neceſſariis, tract.5.reſol.98. p.199
Vbi etiam excipiuntur multi caſus, ibid. verſ. *limitatur tamen.*

Priuilegium.

Priuilegio fori an gaudeant filij clericorum, ita vt Iudex laïcus non poſſit illos punire, tract.1. reſol.7. p.5

Priuilegium fori an competat vxoribus clerici Græci vel Latini in minoribus conſtituti, quando eo priuilegio gaudet eius vir, & quid mortuo viro durante viduitate. Vide *vxor.*

Priuilegio fori an gaudeat familia Vicarij Epiſcopi, tract. 1. reſol.46. p.13

Priuilegio fori an gaudeat familia clerici, tract.1. reſol. 47 ibid.

Priuilegio fori an gaudeant milites Sancti Ioannis portantes mediam Crucem albam. Vide *Milites.*

Priuilegium cognoſcendi cauſſas Eccleſiaſticas conceſſum Principi laïco à Summo Pontifice an poſſit reuocari, tract.1. reſol.57. p.5
Et quid ſi tale priuilegium eſſet conceſſum in remunerationem ſeruitiorum, ibid. verſ. *nota etiam.*

Priuilegia conceſſa ab Imperatoribus Eccleſiæ pon poſſunt reuocari. ibid.

Priuilegio fori an gaudeant Milites Sancti Stephani, & Sancti Lazari. Vide *militia.*

Priuilegium fori an competat habenti coadiutoriam à Papa conceſſam, tract.1. reſol.62. p.16

Priuilegium an concedatur clerico qui beneficium obtinere non poterat, ſi illud obtineat. ibid.

Priuilegium fori an competat clerico ordinato cum falſis dimiſſoriis, ibid. verſ. *hodie.*

Priuilegium fori, an concedatur ordinato ante legitimam ætatem. ibid. in fin.

Priuilegium violentiæ arcendæ, an reperiatur conceſſum alicui Principi à Summo Pontifice, tr.1.reſol.64.p.17

Priuilegium fori, an competat Rectoribus hoſpitalium & hoſpitalariis, tract.1. reſol.66. ibid.

Priuilegio fori an gaudeat, qui aſſumpſit habitum clericalem poſt delictum ab eo commiſſum animo ſubtrahendi ſe à ſæculari poteſtate. Vide *laïcus.*

Priuilegium fori an concedatur clericis inſeruientibus Eccleſiæ, ſed non habentibus primam tonſuram, tr.1. reſol.69. p.18

Priuilegium eligendi confeſſarium extra Religionem habent Prælati Religionum. Vide *Prælati.*
Et an illud habeant Prælati Clericorum Regularium, ibid. & an hoc priuilegium habeant Præpoſiti, tr.2. reſ.1. verſ. *non grauabor.* p.19

Priuilegia mendicantium, an reuocentur per Bullas Cœnæ Domini, tr.2.reſ.10. p.27

Priuilegia Regularium, an reuocentur per Bullas Cœnæ Domini, ibid. verſ. *Bullas Cœnæ.*

Priuilegia Bullæ Cruciatæ, an reuocentur per Bullas Cœnæ Domini, ib. verſ. *quia Bulla Cœnæ.*

Priuilegia Societatis Ieſu, & Religionis Clericorum Regularium, an cenſeantur reuocata per derogationem factam in ampliſſima forma, ſi ea derogatio non fuerit intimata dictis Religionibus, tr. 2. reſ. 68. p.48

Priuilegia Regularium per contrarium vſum non ſunt ſublata, tr.2. reſ. 88. p.53
Et quid ſi concurrit præſcriptio centenaria, ibid. verſ. *nota etiam.*

Priuilegium Iulij II. conceſſum fratribus Minoribus vt nouitiatus annus interruptus poſſit continuari, an hodie ſit reuocatum ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 25. *de reg.* Vide *nouitiatus.*

Priuilegia Mendicantium, an ſint reuocata quo ad celebrandum tempore interdicti per Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *de reg.* tr.2. reſ.133. p.64

Priuilegium Bullæ Cruciatæ edendi carnes ex licentia vtriuſque medici quomodo intelligatur, tr.5.reſol.70. p. 188

Priuilegia metu extorta ſunt nulla, niſi tacitè, vel expreſsè confirmentur, tr.5.reſ.118. p.206

Procurator.

Procurator an poſſit conſtitui ad contrahendum matrimonium inter abſentes, ita vt ſit Sacramentum. Vide *matrimonium.*
Vbi an fœmina poſſit eſſe procuratrix ad contrahendum matrimonium, & an poſſit excedere ſuum mandatum, & hoc procuratorium an debeat effici coram parocho, & teſtibus.

Procurator fiſcalis non accuſans reum non tenetur ad reſtitutionem, tr.5.reſ.52. verſ. *neque procurator.* p.182 & tr.6.reſ.55.verſ. *tertio.* p.219

Procurator vnus an poſſit conſtitui à pluribus vniuerſitatibus, & Baronibus Regni ad effectum intrandi in parlamentum, tr.5. reſ.78. verſ. *in reſ.7.* p.191

Profeſſio.

Profeſſio nulla an validetur ob lapſum quinquennij, ſi petatur ita declarari ab ignorante nullitatem profeſſionis, vel ab impedito ad reclamandum intra dictum quinquennium, ſtante Conc.Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reg.* Vide *nullitas.*

Profeſſio nulla an poſſit teneri à Religioſo temerariè dimittente habitum, ſi poſtea idem habitus fuerit reaſſumptus. Vide *nullitas.*

Profeſſio vt ſit valida, an requirat annũ nouitiatus numerandum de momento ad momentum, tr.2. reſ.57.p.44

Profeſſio an ſit valida ſi Nouitius attingat ſuæ ætatis decimum ſextum annum. Vide *Nouitius.*

Profeſſio per vim, & metum facta poſt lapſum quinquennij an poſſit dici nulla. Vide *Religioſus.*

Profeſſio ſolennis an poſſit recipi à Religioſo ſimplici de licentia ſui Superioris, an verò debeat recipi à Prælato illius monaſterij, aut ab alio Prælato de licentia Prælati proprij monaſterij, tr.2.reſ.70. p.49

Profeſſio an annulletur per ſolum metum reuerentialem, tr.2. reſ.92. p.54

Profeſſio expleto anno nouitiatus fuit dilata ad alios ſex menſes, & poſtea fuit emiſſa, an ſit valida, an verò nulla iudicanda, tr.2.reſ.128. p.63

Promiſſio, Promittens.

Promiſſio ficta ab adultero facta contrahendi matrimonium poſt obitum viri, an contrahat impedimentum, ita vt nõ ſit opus vlla diſpenſatione. Vide *matrimoniũ.*
Vbi etiam an promiſſio ſit facta verè, & ex animo an

requitatur

UGR Biblioteca Universitaria

requiretur acceptatio alterius partis, vt contrahatur impedimentum,& debet eſſe pura, & non conditionalis, aut ſaltem debet eſſe purificata ante mortem coniugis.

Promittens contrahere ſponſalia animo ficto,& non vero,an obligetur,tract.4.reſol.205. p.135

Promittens matrimonium an remaneat obligatus ſi alius acceptat,ſed non repromittat,tract.4.reſol. 244.p.146

Promiſſio futuri matrimonij non obligat ante acceptationem,ibid.verſ.*ex his.*

Nec eſt firma, vel rata ſi eſt facta infanti, nec eſt expectandum tempus donec ille velit repudiare, vel acceptare,verſ.*ſecundo.*

Et ſi fiat abſenti antequam acceptetur ab abſente poteſt reuocari. ibid.

Permiſſio interna an obliget in conſcientia, & ille cui eſt facta, an poſſit vti compenſatione contra promittentem. Vide *donatio.*

Vbi etiam quid ſi eſt facta præſenti,ſed tacenti.

Promiſſiones latronis factæ ptopter metum iniuſtum nullam inducunt obligationem, tract. 5. reſol. 118.verſ. *tandum.* p.206

Proreges.

Proreges an licitè poſſint condemnare aliquem de mandato non adhibitis ſolennitatibus,terminis,& proceſſu de iure neceſſariis,tract.5.reſol.98. p.99

Et quid ſi Proregi cum aliquot teſtibus delictum ſit euidens, an poſſit illum condemnare, non exiſtente aliqua iuſta cauſa,ibid verſ.*nota etiam.*

Proreges in hoc Regno Siciliæ quando concedant extractiones ſeu trattas frumẽtorum,tract.6.reſol.32.p.217

Nec incurrunt in excommunicationem Bullæ Cœnæ ipſi Proreges, & miniſtri prohibentes extractionem frumenti, & aliorum victualium ad Romanam Curiam, quando Regno deficit neceſſaria prouiſio, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Imò in caſu penuriæ in Regno ſi iidem Proreges, & miniſtri retinerent ſibi frumentum, quod fuiſſet oneratum ſuper naui petente Romam,& vi ventorum appuliſſet in Regnum, non inciderent etiam in excommunicationem dictæ Bullæ, verſ. *non reticeam tamen.*

Prorogatio.

Proragatio cuiuſcumque iuriſdictionis metu extorta, eſt nulla iure naturæ,& poſitiuo, tract. 5.reſol. 118 verſ. *tertio.* p.206

Puella.

Puella volens aſſumere habitum Monialium, an debeat eſſe maior duodecim annorum, tract.2.reſol.47.p.40

Vbi etiam diſcutitur latè an puella volens ingredi monaſterium, debeat duplex ſubire examen, an vero vnicum, tempore ſcilicet profeſſionis, verſ. *notandum eſt tamen.*

Et puellæ deſtinatæ ad religionem an poſſint recipi in monaſterio Monialium ante annos diſcretionis. Vide *ſuperiores.*

Puella propter metum iniuſtè illatum conſentiens ſtupro, non liberat ſtuprantem ab obligatione reſtituendi,tract.5.reſol.118.verſ.*ſecundo quando.* p.206

Pueri.

Pueri tempore, quo ſunt capaces recipiendi Sacramentũ Pœnitentiæ, an eodem tempore debeant recipere Euchariſtiam,tract.6.reſol.70. p.232

Pueri ſtatim poſt vſum rationis an teneantur præceptis Eccleſiæ,tract.6 reſ.87. p.238

& in Addit.ſecund.reſol.19. p.254

Pueri ſtatim poſt vſum rationis non tenentur de cenſuris, & pœnis latis ab homine,tract.6.reſol.88. p.239

Quid autẽ de cẽſuris latis à iure,ib.verſ. *ſed difficultas.*

Et quid de cenſura ob percuſſionem clerici,ver. *verũ.*

Pueri poſt vſum rationis occidendo non incidunt in irregularitatem,ib. verſ.*ex quibus.*

Pueri ante vſum rationis non ligantur legibus,& cenſuris Eccleſiæ,attamen ſi in ea ætate decedant,non ſepeliuntur in loco interdicto, quia hæc prohibitio non tam ipſos,quàm ſepelientes reſpicit,verſ.*notandum.*

Pueri ſi non ſunt capaces Sacramenti Euchariſtiæ, ſed tantum pœnitentiæ,an poſſint recipere extremam vnctionem. ibid.

Pueris doli capacibus,& aptis ad confitendum in articulo mortis dandum eſt viaticum,ibid.verſ.*verum.*

R

Raptus.

Raptus virginis, qui ſit cauſſa libidinis, an impediat matrimonium contrahi, & illud reddat nullum, tract.4.reſol.261. p.152

Et quid ſi ipſa conſentiat,vis autem parentibus inferatur,an matrimonium ſit nullum,ibid. verſ. *notandũ eſt.*

Rectores.

Rectores Hoſpitalium, an gaudeant priuilegio fori, tract.1.reſol.66. p.17

Regulares.

Regulares poſſunt eligere Conſeruatores in Iudices, & iſti Conſeruatores,an poſſint procedere contra eorum debitores laicos. Vide *Conſeruatores.*

Regulares an poſſint eligere Conſeruatores, vt defendãt ſua animalia damnum facientia in agris alienis, & an erunt Iudices in iſta cauſa.Vide *Conſeruatores.*

Regulares Prælati,vt Generales, Prouinciales, &c. Religionum poſſunt confiteri Confeſſoribus extra Religionem. Vide *Prælati.*

Et quid de Prælatis Religionis Clericorum Regularium,ac de eorum Præpoſitis. ibid.

Regulares an poſſint obtinere licentiam ab eorum Guardianis, Prioribus, Præpoſitis,& Rectoribus, vt poſſint eligere Confeſſarium extra eorum Religionem. Vide *Prælati.*

Vbi,etiã,ſi abſq; cauſſa,& ſi iſto caſu cõfeſſio ſit nulla.

Regulares quando poſſunt eligere Confeſſarium extra Religionem, vt confiteantur; an teneantur eligere Confeſſarium ab ordinario approbatum,an vero ſufficiat eligere idoneũ,tr.2.reſ.2. verſ *notandum eſt.* p.21

Regularis Præpoſitus Clericorum Regularium an poſſit dare licentiam, vt Sacerdos ſimplex audiat aliquando confeſſiones fratrum,tract.2.reſol. 3.ver. *notandum eſt* ibid.

Regulares nouitij an poſſint abſolui à Confeſſariis ſæcularibus, etiam à peccatis in Religione reſeruatis. Vide *Confeſſarius.*

Regulares vocales Religionis Clericorum Regularium an licitè poſſint abeſſe à Capitulis,tract.1.reſol.6.verſ. *ſed difficultas eſt.* p.24

Et quid quando certò ſciunt concludendum eſſe contra eorum vota, nec eorum votis poſſe aliquid iuuare, ibid.verſ.*quares an vocalis.*

Et quid ſi rem iniuſtam concludendam ab aliis poſſent cum eorum votis impedire, & ſe abſentarent à Capitulo propter humanos timores, & reſpectus,verſ. *verum dicendum eſt.*

Regulares Religionis Clericorum Regularium, ſi omittunt dicere Miſſam ſolemnem in diebus feſtiuis in eorum Eccleſiis,an peccent mortaliter.tr.2.reſol.7 p.26

Regulares virtute ſuorum priuilegiorum an poſſint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſſionem,tract. 2.reſol.9. ibid,

Regulares commutantes vota virtute ſuorum priuilegiorum an debeant eſſe confeſſarij vouentis, an verò ſufficiat,quod ſint tantum ex approbatis ab ordinatio, ibid.verſ.*eſt igitur.*

Regularis Confeſſarius deſignatus pro vno loco à Superiore ad confeſſiones excipiendas, an poſſit aliquem eligere alterius loci ex præſumpta voluntate Superioris, & quid ſi adeſt conſuetudo, vt poſſit fieri. Vide *Confeſſarius.*

UGR Biblioteca Universitaria

Regulares virtute ſuorum priuilegiorum an poſſint miniſtrare Euchariſtiam vagis, aduenis, & peregrinis in die Paſchatis ad adimplendum præceptum annuæ communionis, tract. 2. reſol. 12. p. 27

Et an ſeruis, & domeſticis intra conuentum commorantibus in morte, & in die Paſchatis poſſint miniſtrare Euchariſtiam, extremam vnctionem, & confeſſionem, ibid. ver. *notandum.*

Et an famulo coniugato, qui nocte dormit extra conuentum, ver. *& idem dicendum eſt.*

Regularis ex licentia certò præſumpta, & moraliter certa parochi alieni, an poſſit miniſtrare Euchariſtiam in articulo mortis, & in die Paſchatis abſque incurſu peccati, & cenſurarum, ibid. verſ. *nota etiam.*

Regulares virtute ſuorum priuilegiorum an poſſint abſoluere à cenſuris reſeruatis ab Epiſcopo non obſtante decreto Clem. VIII. & Cardinalium declaratione, tract. 2. reſol. 13. p. 28

Regulares confeſſarij an poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis ſuperioribus ad hoc non fuerint deputati. Vide *Confeſſarij.*

Regularis religioſus ſi ex conſuetudine, quam habet, non recitat horas canonicas in choro, an peccet mortaliter. Vide *Religioſus.*

Regulares Confeſſores an poſſint extra Sacramentum Pœnitentiæ abſoluere à cenſuris, ſtantibus eorum priuilegiis. Et quid in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento, & petitione debiti. Vide *Confeſſarij.*

Regularis cum licentia ſui Prælati examinatus, & iudicio examinatorum, vel maioris partis ipſorum fuerit iudicatus idoneus, ſed ab Epiſcopo propter aliquam paſſionem, & odium reprobatus, an validè poſſit confeſſiones audire, tract. 2. reſol. 22. verſ. *quare ſi quis.* p. 32

Et quid ſi ſine iuſta cauſa fuerit reuocata licentia excipiendi confeſſiones, ibid. ver. *igitur ſi.*

Regulares ſi ſine iuſta cauſa ab Epiſcopo non admittantur ad confeſſiones audiendas, an non obſtante Concilio Trid. poſſint audire confeſſiones, ac ſi eſſent approbati tract. 2. reſol. 24. p. 33

Regulares an poſſint ordinari ab Epiſcopis extra tempora à iure ſtatuta. Vide *Epiſcopi.*

Regulares exempti propter eorum priuilegia, ab Epiſcopo excommunicari non poſſunt, nec ligantur ſtatuto Epiſcopi trahente excommunicationem annexam, tract. 2. reſol. 35. ver. *licet regulares.* p. 36

Et an ſaltem poſſint denunciari ab Epiſcopo, vt euitentur à populo, ſi inciderint in aliquam excommunicationem, ibidem, per totam reſolutionem, & quid quando delictum eſt notorium, ibid. ver. *aliqui verò.*

Regulares an includantur in prohibitione Epiſcopi, ne aliquis exorcizet ſine ipſius licentia, & cum certis conditionibus. Vide *Epiſcopus.*

Regularis ſine præuia correctione fraterna an poſſit peccatum occultum fratris ſui Regularis denunciare Prælato tanquam patri, tract. 2. reſol. 37. p. 37

Et quid ſi adeſt in aliqua Religione ſtatutum, vt qui nouerit peccatum ſocij, immediatè denuntiet Prælato non præmiſſa correctione fraterna, ibid. *limitatur.*

Regulares Carthuſiani, ſecluſo ſcandalo extra morbum, an poſſint comedere carnes ſine peccato mortali, tract. 2. reſol. 39. p. 38

Regularis Religioſus factus Epiſcopus an efficiatur dominus redditum Eccleſiaſticorum, & abſoluatur à voto paupertatis, & an ſaltem teneatur ſub culpa veniali ad obſeruantias Regulares, quæ pontificio muneri non obſtent, imò valde conferunt, & an poſſit edere carnes feria ſexta, in quam feſtum Natiuitatis Domini incidit, & quid ſi eſſet Epiſcopus ex fratribus Minimis, & an teneatur perſoluere diuinum officium iuxta ritū ſuæ Religionis, & tandem an poſſit dimittere habitum ſuæ Religionis abſque incurſu excommunicationis, & aſſumere epiſcopalem tunicam exteriorem. Vide *Religioſus.*

Regularis Confeſſarius habens licentiam ingrediendi monaſterium ad confitendum Monialem infirmam, an poſſit ingredi cum ſocio, & finita confeſſione an ſtatim debeat egredi, & aliter faciendo an peccet mortaliter, & quid ſi moraretur breui temporis ſpatio, & quænam breuis mora dicatur. Vide *Confeſſarius.*

Regularis profeſſus ignorans nullitatem profeſſionis, aut impeditus ad reclamandum intra quinquennium, an poſſit adhuc reclamare, non obſtante Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 9. de regul.* tract. 2. reſol. 53. p. 43

Quid ſi ſciuit re vera profeſſionem fuiſſe nullam, & labi quinquennium, aut nullo modo ratam habuit profeſſionem in foro conſcientiæ, an poſſit reclamare, & deducere cauſam ad forum externum, ibid. ver. *ſed plus addit.*

Regularis in caſu iuſtæ appellationis an poſſit omiſſo medio non appellare ad Prouincialem, ſeu ad Generalem, ſed ad Summum Pontificem, tract. 2. reſol. 54. ibid.

Regulares an poſſint recurrere ad ſupremos Superiores ſine licentia inferiorum prælatorum, ſtante diſpoſitione Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 4. de regul.* & quid ſi ex graui cauſſa haberent recurſum ad ſupremos Superiores abſque dicta licentia, & ordinarius an poſſit illos capere tranſeuntes per ſuum territorium abſque prædicta licentia. Vide *Religioſi.*

Regulares in foro conſcientiæ an poſſint vti priuilegiis ſuis, quæ ſunt expreſsè reuocata, per Concil. Trident. tract. 2. reſol. 59. p. 45

Regulares an poſſint ordinari in foro conſcientiæ ante perfectam ætatem ſtantibus eorum priuilegiis, ibid. verſ. *ſed an ſtante.*

Regularis expulſus legitimè à Religione, an teneatur ſe corrigere, vt iterū ad illam admittatur, tr. 2. reſ. 60. ibid.

Regulares nolentes accedere ad proceſſiones an poſſint ab Epiſcopis excommunicari, tract. 2. reſol. 76. p. 50

Regulares an poſſint facere proceſſiones extra Conuentum abſque licentia Epiſcopi, tract. 2. reſol. 77. ibid.

Et quid ſi fierent per triginta paſſus extra ambitum Conuentus, ibid. ver. *licere.*

Et quid in proceſſione Roſarij, & in quatuor feſtis B. Mariæ, ſcilicet Natiuitatis, Annuntiationis, Purificationis, & Aſſumptionis, ver. *nota tamen.*

Regulares Prælati, an teneantur emittere profeſſionem fidei. Et quid de Regularibus lectoribus Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ. Vide *Prælati Regulares.*

Regulares an poſſint incūbere iuri ciuili, tr. 2. reſ. 79. p. 55.

Et quid interueniente licentia Prælati ſuæ Religionis, ibid. ver. *tantùm hic.*

Regulares an poſſint celebrare vbique in altari portatili, etiam in domibus ſæcularium, tract. 2. reſol. 80. p. 51

Regulares an gaudeant priuilegiis conceſſis Societati Iesv cum limitatione, ne illis aliqua Religio communicet, tract. 2. reſol. 81. ibid.

Regulares non benè linguam latinam callentes an poſſint ab Epiſcopo ordinari, tract. 2. reſol. 86. p. 52

Regulares poſſunt ordinari abſque interſtitiis, & extra tempora abſque examine de cantu ab Epiſcopo, ibid. ver. *& ideo.*

Regulares an poſſint vti priuilegiis ſuis, etiam ſi contra illa vigeret contrarius vſus, tract. 2. reſol. 88. p. 53

Regulares profeſſi virtute Bullæ Cruciatæ an poſſint eligere confeſſarium extra Religionem, tr. 2. reſ. 94. p. 55.

Et quid de patribus Societatis Iesv, ibidem, ver. *nota etiam.*

Regulares inconſulto ſuo Generali gaudent priuilegiis conceſſis Societati Iesv cum limitatione ne ſubditi gaudeant ſine conceſſione Generalis, ibid. ver. *nota.*

Regulares accedentes ad monaſteria Monialium abſque licentia Epiſcopi non incidunt in excommunicationem, quam Epiſcopus propoſuit contra tales tract. 2. reſol. 103. p. 55

Et

UGR Biblioteca Universitaria

Et an ſaltem debeant puniri à ſuis Superioribus alia pœna, ibid. verſ. *in hæc verba.*

Et an ſaltem peccent mortaliter ſecluſo ſcandalo, verſ. *imò ſecluſo.*

Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti Sacræ Congregationis editi Nonis Maij 1590. vltra pœnas appoſitas an etiam peccent mortaliter, tract.2. reſol.104. ibid.

Regulares loquentes cum Monialibus cauſſa vrbanitatis non peccant mortaliter, nec ſi declararent caſum conſcientiæ Moniali alicui, cùm talis locutio habeat ſpeciem ſermonis,& exhortationis,neque etiam incurrent illi, qui per impoſitam perſonam loquuntur cum Moniali, ibid.verſ. *quod non incurritur*,vſque ad finem.

Regulares ad quas proceſſiones poſſunt compelli ab Epiſcopis,vt progrediantur;tract.2. reſol.106. ibid.

Regulares in Miſſis feſtorum, quæ præcipit Epiſcopus ſeruari in ſua diœceſi,an debeant permutare ritum ſuarum Religionum, tract.2. reſol.108. p.58

Et quid in concionibus, & electionibus, quas iidem Regulares habent ad populum,ibid.verſ. *verum quoad.*

Regulares prædicantes in aliena Eccleſia abſque licentia Epiſcopi an poſſint ab eo puniri,tr.2.reſol.111. ibid.

Et quid à ſuis Superioribus,& quid ſtante Bulla Greg. XV.quæ incipit *inſcrutabile*,data Nonis Februar.1622. ibid. verſ. *At is.*

Et quod poſſint concionari in Eccleſia parochi bis,aut ter cum eius licentia, abſque licentia Epiſcopi, verſ. *nota etiam.*

Regulares concionatores ſemel approbati in vno Epiſcopatu,itinerantes poſſunt prædicare vbi voluerint, non contradicente parocho, nec contradicente proprio Epiſcopo loci, ibid. verſ. *imò concionatores.*

Regulares prædicantes non debent ab Epiſcopis examinari; ſed tantum requiritur ipſorum licentia ad prædicandum extra ſuas Eccleſias, ibid. verſ. *non deſinam.*

Regulares poſſunt ordinari à quocunque Epiſcopo tribus diebus Dominicis, vel feſtis continuis, vel interpolatis non ſeruatis temporum interſtitiis, tract.2. reſol.112. verſ. *adde quod.* ibid.

Regularis, qui ſcit profeſſionem ſuam eſſe irritam, & ordinatur, an peccet mortaliter, & ſit ſuſpenſus,tract.2. reſol.113. p.59

Regulares abſentes habentes licentiam, vt cuicunque Confeſſario poſſint confiteri, an poſſint abſolui à caſibus reſeruatis, tract.2. reſ.119. p.60

Regulares an poſſint exhumare cadauera, & in alia loca eiuſdem Eccleſiæ transferre, tract.2.reſol.120. ibid.

Regulares an poſſint commutare, & diſpenſare votum peregrinationis vltra duas diætas, & quid importent duæ diætæ. Vide *votum peregrinationis.*

Regulares in Curia ſine licentia ſuorum Prælatorum poſſunt ſemel abſolui ab omnibus reſeruatis, tract.2.reſol. 126. p.62

Regularis notoriè delinquens, an poſſit ab Epiſcopo carcerari virtute Conc. Trid. *ſeſſ.25.c.14.* & contra illum formare proceſſum,vt poſtea remittatur ad ſuum ſuperiorem, vt ab eo puniatur. Vide *Epiſcopus.*

Regulares, qui vtuntur breuiario ſuæ Religionis,an extra chorum poſſint vti Breuiario Romano, vel alterius Religionis, tract.2.reſol.135 p.64

Regulares an poſſint ſine licentia Epiſcopi mutare loca non ſana & incommoda ad loca ſaniora,& commoda, tract.2. reſol.136. ibid.

Regulares Confeſſarij, an poſſint abſoluere à cenſuris ratione ſuorum priuilegiorum extra Sacramentum Pœnitentiæ, & de ſæcularibus Confeſſariis abſoluentibus virtute Bullæ Cruciatæ, & quid de diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, iuramento, & petitione debiti. Vide *Confeſſarius Regularis.*

Religioſus.

Religioſi Societatis Iesv, qui à ſuis Superiorib[illegible] luntur, Clerici in minoribus conſtituti,& Religion[illegible] nouitij, ob crimina in ſtatu Eccleſiaſtico commiſſa poſt eorum mutationem non à Iudice ſæculari,ſed Eccleſiaſtico conueniri & puniri debent, tract.1.reſol.34. verſ. *ſed tu.* p.10

Religioſi an poſſint recurrere ad Principes ſæculares, Proreges, & Gubernatores abſque incurſu excommunicationis Bullæ Cœnæ, vt vim eis illatam ab eorum ſuperiore tantum tollant, vt faciant Iudices alios Superiores aſſignare pro ſola vi tollenda, tract.1.reſol.52. verſ. *ex his infertur.* p.14

Religioſus ſi ex conſuetudine, quam habet, non recitat horas canonicas in choro,an peccet mortaliter,tract.2. reſol.18. p.31

Religioſus negans ſuffragium Nouitio idoneo ſuper ingreſſu Religionis an peccet mortaliter,tr.2.reſ.19.ibid.

Religioſus per ingreſſum Religionis an ſit liberatus ab onere reſtituendi, & quid ſi aliqua hæreditas legatum, aut donatio obuenerit illi,an teneatur laborare in monaſterio pro ſoluendis debitis. Vide *debitor.*

Religioſi ex quibus cauſſis legitimis poſſint tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem, tract.2.reſol.43.p.39

Religioſus factus Epiſcopus an efficiatur dominus redditimum Eccleſiaſticorum,& abſoluatur à voto paupertatis, tract.2. reſol.50. p.42

Et an ſaltem teneatur ſub culpa veniali ad obſeruantias regulares, quæ pontificio muneri non obſtant, imò valde conferunt, ibid. verſ. *ſed quæro.*

Et an poſſit edere carnes feria ſexta, in quam feſtum Natiuitatis incidit, verſ. *hinc infertur.*

Vbi etiam, quid ſi eſſet Epiſcopus ex fratribus Minimis; & an teneatur perſoluere diuinum officium iuxta ritum ſuæ Religionis, & an poſſit dimittere habitum ſuæ Religionis abſque incurſu excommunicationis, & aſſumere Epiſcopalem tunicam exteriorem.

Religioſus ignorans nullitatem profeſſionis, aut impeditus ad reclamandum intra quinquennium,an poſſit adhuc reclamare,non obſtante Conc.Trid. *ſect.25.c.4.de regul.* Vide *regularis.*

Vbi etiam habebis quid ſi ſciuit reuera profeſſionem fuiſſe nullam, & labi quinquennium,ac nullo modo ratam habuit profeſſionem in foro conſcientiæ,an poſſit reclamare, & deducere cauſam ad forum externum.

Religioſi an poſſint recurrere ad ſupremos ſuperiores ſine inferiorum Prælatorum licentia,ſtante diſpoſitione Conc.Trid. *ſeſſ.25.cap.4. de regul.* tract.2.reſol.56 p.44

Et quid ſi ex graui cauſſa haberent recurſum ad ſupremos Superiores, verſ. *quæ verba*, & ordinarius an poſſit illos capere tranſeuntes per ſuum territorium abſque prædicta licentia,ibid. verſ. *vnde arbitror.*

Religioſus legitimè expulſus à religione an teneatur ſe corrigere, vt iterum ad illam admittatur,tr.2.reſol.60 p.45

Religioſus expulſus à religione tenetur ad votum caſtitatis, ad obedientiam autem an teneatur, tract.2. reſol. 60. verſ. *nota tamen*, quid de voto paupertatis,an ſit eo aſtrictus, ibid. verſ. *ſed difficultas.*

Religioſus factus Epiſcopus an ſit liber ab obſeruatione votorum ſuæ Religionis, tract.2.reſol.61. ibid.

Religioſus qui fecit profeſſionem per vim, & metum, an poſt quinquennium poſſit reclamare profeſſionem eſſe nullam, tract.2. reſol.62. p.46

Religioſus tranſiens de vna Religione ad aliam,an poſſit ſecum deferre ſcripta, vel libros à ſe compoſitos,tract. 2.reſol.63. ibid.

Et bona ipſius Religioſi tranſeuntis ad aliam Religionem an pertineant ad primum, vel ad poſterius monaſterium, tract.2. reſol.114. p.59

Vbi quid quoad vſumfructũ,& alimenta,verſ. *ego vero.*

Et quid de iure ſuccedendi, vel de legato relicto ſub [illegible]icione, verſ. *nota tamen.*

Religioſus non eſt proprietarius, ſi emit libros ex pecunia ſibi donata inſcio Superiore, ſi illos penes ſe retinet tantum ad vſum, idque palam inter cæteros libros, quos habet de Superioris licentia, tract. 2. reſ. 65. p. 47

Religioſus non peccat contra paupertatem, ſi abſque ſuperioris licentia accipit pecuniam, vt ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſynam nomine illius, qui dedit, Vide *votum.*

Religioſus ſi in depoſitum res accipit, ita vt deponens omne ius dominij, ac poſſeſſionis retineat, etiamſi pecunia tali modo depoſitata ſit apud Religioſum, vt ea vti poſſit petita poſtea, & impetrata Superioris licentia, an dicatur frangere votum paupertatis, & quid ſi commutet ea, quæ ipſi conceſſa ſunt ad ſuum vſum abſque licentia Superioris cum aliis rebus, quæ magis ſibi accommodatæ videntur, præſertim ſi commutatio fiet cum domeſticis, & quid ſi cum externis, Et quid contradicente Superiore. Vide *votum.*

Religioſus habens licentiam expendendi aliquam pecuniam in vſus, qui ſibi placuerint, aut in ſuas honeſtas recreationes, ſi in vſus turpes expendat, an dicatur frangere votum paupertatis, & ita accipiens an teneatur ad reſtitutionem. Vide *votum.*

Religioſus ſi donat alteri Religioſo, ſiue eiuſdem, ſiue alterius conuentus, an requiratur licentia Superioris tam in dante, quàm in accipiente, tract. 2. reſol. 65. verſ. *nota quartò.* p. 47

Religioſi introducentes fœminas in monaſterium an incidant in pœnam priuationis officiorum, & inhabilitatis latam in Bulla Pij V. ſi Iudicis ſententia non interueniat, tract. 2. reſol 66. p. 48

Et an Generales, & Prouinciales poſſint diſpenſare in ſupradicta pœna, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Inſuper tales Religioſi introducentes fœminas in monaſterium vltra prædictas pœnas incidunt in excommunicationem Pontifici reſeruatam virtute dictæ Bullæ, quam excommunicationem an poſſit abſoluere Epiſcopus, & Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ, verſ. *notandum eſt*, il ſecundo.

Religioſi habentes priuilegium abſoluendi à caſibus reſeruatis Summo Pontifici non poſſunt abſoluere ab excommunicatione ingredientes monaſteria Monialium lata per Bullam Greg. XIII. tract. 22. reſol. 67. verſ. *ex quo fit.* ibid.

Religioſus ſimplex, an poſſit recipere profeſſionem de licentia ſuperioris, an verò illam debeat Prælatus eiuſdem Monaſterij, vel alius Prælatus de licentia proprij Prælati. Vide *profeſſio.*

Religioſus ſuum teſtamentum factum ante profeſſionem an poſſit declarare, tract. 2. reſol. 75. p. 50

Et quid ſi Religioſus eſſet Minor, ſeu Capucinus, ibid. verſ. *dico igitur.*

Religioſus, qui ex licentia Superioris liberè poteſt de aliquibus pecuniis diſpenſare, illas conſumit in ludis illicitis, vel cum meretricibus, an peccet contra votum paupertatis, & an accipientes teneantur ad reſtitutionem, tract. 2. reſol. 98. p. 55

Et ſi eſſet facienda reſtitutio, an debeat fieri eidem Religioſo, an verò monaſterio, ibid. verſ. *ſed ſi aliquis.*

Religioſi dimittentes habitum ſuæ Religionis incidunt in cenſuras cap. *vt periculoſa, ne clerici, vel monachi in 6.* fallit in multis caſibus, quos vide tract. 2. reſol. 115. p. 59

Religioſus eiectus à Religione ſi emendatus petat de nouo ingredi, an Superiores teneantur iterum in Religionem illum recipere, tract. 2. reſol. 116. ibid.

Religioſus eiectus ab aliqua Religione an teneatur ad aliam Religionem tranſire, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Et an teneatur redire ad ipſammet Religionem, de qua eiectus fuit, verſ. *adde etiam.*

Religioſus eiectus à Religione an teneatur ad præcepta, & ieiunia in regula Religionis contenta, verſ. *item contra.*

Religioſus eiectus à Religione an poſſit promoueri ad ordines, verſ. *& tandem.*

Religioſus profeſſus an ſatisfaciat in confeſſione, ſi dicat ſe violaſſe votum caſtitatis, non aperiendo votum ſolenne, quod habet. Vide *circumſtantia.*

Religioſus, ſi non obediat Prælato præcipienti aliquid ſub præcepto obedientiæ, an peccet dupliciter, & teneatur iſtam circumſtantiam in confeſſione aperire. Vide *circumſtantia.*

Religioſi deficientibus hominibus ſæcularibus, an tenerentur contrahere matrimonium, tract. 4. reſol. 289. p. 161.

Religioſus ob ſedandas ſeditiones, & bella tenetur matrimonium contrahere, ibid. verſ. *notandum.*

Renunciatio.

Renunciatio partis bonorum facta à Nouitio, ſeu Nouitia ante ſuſceptionem habitus, & ingreſſum nouitiatus intuitu Religionis, ſi faciunt profeſſionem, an teneat, an verò ſit nulla iuxta diſpoſitionem Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 16. de regul.* tract. 2. reſol. 55. p. 44

Renunciatio beneficij per metum facta an ſit nulla, tract. 5. reſol. 118. verſ. *ſexto.* p. 108

Reſtitutio.

Reſtituere an teneatur qui precibus, vel ſuaſione, muneribus, & blanditiis abducit collatorem eccleſiaſtici beneficij iam determinatum ad conferendum Titio, vt ſibi vel minus digno conferat, tract. 5. reſol. 53. p. 183

Et quid ſi hoc faciat malo animo, vel odio, ibid. verſ. *ſed ego.*

Idem quæritur ſi officium, legatum, hæreditatem, &c. non ei conferat, cui animo deſtinarat, ſed ſi ſibi, vel alteri, vel ſi ſeruum liberum teſtamento relinquebat, & ſuaſionibus non relinquit, verſ. *ex his*, per totum, & latè de prædictis, tract. 6. reſol. 33. verſ. *verum non grauabor*, vſque ad verſ. *quinto.* p. 217

Reſtituere an tenearis, ſi fur aliquid tibi det, ne impedias ipſius furtum clamando, vel manifeſtando, tract. 5. reſol. 54. verſ. *notandum eſt.* p. 183

Et quid ſi teneris ex officio. ibid.

Reſtituere an teneantur famuli, ſi vident aliquem ex domeſticis furari res ex domo, ibid. verſ. *notandum.*

Et quid de eo cui tantum eſt cura domus, verſ. *quod ſi aliquis.*

Et quid ſi fures eſſent extranei, qui ingrederentur in domum ad furandum, verſ. *niſi fures.*

Reſtituere an teneatur teſtis citatus ob denegatam teſtificationem de tali damno partis. Vide *teſtis.*

Reſtituere an teneatur quis acceptum pro eo, quod ex charitate ſolum, vel alterius virtutis obligatione erat debitum, tract. 5. reſol. 55. ibid.

Reſtituere an teneatur conſulens furtum, aut homicidium, & dubitat an ex ſuo conſilio ſequutum ſit furtum, aut mors, tract. 5. reſol. 84. p. 194

Et an ſaltem teneatur ad partem pro quantitate dubij, ibid. verſ. *notandum*, il primo.

Reſtituere an ſit obligatus, qui conſuluit alicui habenti certum propoſitum determinatum ad damnum inferendum, quem ſuo hortatu magis confirmauit, etiam ſi hortatu ſuo fuerit cauſſa, vt citius damnum inferretur, tract. 5. reſol. 84. verſ. *notandum*, il ſecundo. ibid.

Reſtituere tenetur damnum notabile, qui fugiendo impetum latronum conculcat alienas ſegetes, non autem damnum aliorum, qui illius exemplo pari modo fugientes eaſdem ſegetes conculcarunt, tract. 5. reſol. 102. verſ. *ſicuti ſi itinerantium.* p. 200

Reſtitutio an poſſit fieri per partes, quoties quis poteſt reſtituere totum, & an ſit abſolutio deneganda ita reſtituere volenti, tract. 6. reſol. 5. p. 209

Reſti

UGR Biblioteca Universitaria

Reſtituere an teneatur ingrediens vineas,& comedens ibi vuas,vel in via,tr.6.reſol.20. p.212

Reſtituere an aliquid teneatur in foro conſcientiæ interficiens aliquem non habentem filios,aut alios coniunctos intra tertium gradum,tract.6 reſol.22. p.213

Vbi etiam quid ſi haberet fratres,verſ.*qui plus addit.*

Reſtitutio eſt facienda, quando quis vi, aut fraude impedit aliquem ne conſequatur hæreditatem,officium,beneficium, & alia ſimilia, & peccat mortaliter, tract.6. reſol.33. p.217

Sed hęc reſtitutio non eſt integrè facienda,ſed quanti iudicio prudentis poteſt æſtimari, ibid. verſ. *notandum eſt.* & verſ. *quinto*, cum multis ſeqq.

Reſtitutio aliqua an ſit facienda digniori ab eo , qui ſine vi,& fraude, ſed precibus, & ſuaſione impedit, ne beneficium conferatur digniori,ſed digno,tract.6.reſ.34. p.219

Reſtituere an teneatur is,cuius bona ob crimen iuſtè ſunt confiſcanda,vel diripienda fiſco, vel parti,ſi hoc fraude aut mendaciis impediat,tract.6.reſol.35. ibid.

Reſtituere an teneatur impediens fraude aliquam denunciationem , vel ne delinquens veniat ad manus iuſtitiæ, aut qui occultat, vel facit fugere officiales tempore ſyndicatus , tract. 6. reſol. 36. verſ. *notandum.* p.220.

Retinere obligatus centum,immemor huius debiti,an liberetur , ſi centum dederit pauperibus pro eleemoſyna,tract.6.reſol.57 verſ.*notandum.* p.228

Reuocatio.

Reuocatio licentiarum confeſſionum abſque iuſta cauſſa facta ab Epiſcopo, an ſit nulla,& quid ſi licentia conceſſa eſt Regularibus. Vide *Epiſcopus.*

Reus.

Reus, qui cum ſatellite per vim intrat in Eccleſiam , an gaudeat immunitate Eccleſiaſtica.Vide *Immunitas Eccleſiaſtica.*

Reus carceratus frangens carceres,& inde confugiens ad Eccleſiam an gaudeat immunitate Eccleſiaſtica. Vide *Immunitas Eccleſiaſtica.*

Reus carceratus à Cuſtode relaxatus ſub fide , ſub iuramento de redeundo , ſi non redierit, & ad Eccleſiam confugerit,an gaudeat immunitate Eccleſiaſtica. Vide *Immunitas Eccleſiaſtica.*

Reus captus à ſatellitibus ſi affirmat ſe fuiſſe captum in loco ſacro,& illi negarent, an ad Iudicem laicum ſpectet huius cognitio,tract.1.reſol.32. p.9

Reus obiiciendo falſum crimen teſti , falſum, aut contra Iuris ordinem contra ſe teſtante,an peccet mortaliter, tract.5.reſol.4. p.165

Reus iuridiceè interrogatus negans delictum, ex cuius cōmiſſione pœnam pecuniariam teneretur ſoluere,an ſit obligatus ad reſtitutionem,tr.5.reſ.52. p.182

Reus iuridicè interrogatus de homicidio commiſſo ob iuſtam ſui defenſionem,an teneatur reſpondere, tract. 5.reſol.66. p.187

Vbi multi alij caſus deciſi inueniuntur , in quibus poteſt licitè negare.

Reus an teneatur iudici reſpodere , ſi teſtium depoſitio non notificetur ei,tract.5.reſol.91. p.196

Reus conuictus,& confeſſus de vno crimine, an teneatur reſpondere interrogatus de complicibus nulla infamia laborantibus,tract.5.reſol.99. p.199

Reo carcerato an licitè poſſint ſuppeditari inſtrumenta ad perfringendum carcerem vt fugiat,tract.5.reſol.103 p.200

Reus licitè poteſt fugere,& effringere carcerem, quando non infert vim miniſtris iuſtitiæ,ſed quid ſi leuem inferret,ibid. verſ. *notandum*, il primo.

Et quid ſi eſſet iuſtè ad mortem damnatus, vel ad perpetuum carcerem, vel temporaneum, vel ſi eſſet damnatus ad triremes,verſ.*notandum*, il ſecundo.

Nec peccat,nec tenetur ad reſtitutionem, ſi alij carcerati inuento carcere rupto, vel aperto aufugiant,verſ. *notandum*, il tertio.

nec rumpendo vincula, vel parietes carcerum tenetur damna reſtituere carceri,verſ. *notandum*,il quarto.

Reus qui negauit veritatem,poſt iudicium finitum etiam ad mortem damnatus, an teneatur manifeſtare veritatem,tract.5.reſol.103. ibid.

Reus ob metum tormentorum falſum crimen fori imponens propter quod damnatur, non tenetur ſe retractare,niſi nobilis infamia in alios redundaret, tract.5,reſol.104.verſ. *& Rodriquez addit.* p.201

Reus an teneatur reſpondere, ſi dubitat vtrum Iudex iuridicè illum interroget,tract.5.reſol.106. p.202

Reus damnatus ſententia vltima ad pœnas exilij, carceris diuturni, ad triremes, &c. an teneatur illam exequi, tract.6.reſol.79. p.235

Reus damnatus an poſſit obligari ſumere venenum , vel abſtinere ſe à cibo oblato,ibid.verſ. *notandum.*

Tenetur tamen ad locum deſtinatum proficiſci , collum præparare,manus apponere,&c.ſed non ſibi mortem inferre. ibid.

Rei indiciati tantum ad torturam, an ad triremes condemnandi ſint ſine aliquo defenſionis termino, ad inſtantiam fiſci,in Addit.ſecund.reſol.29. p.29

Rex.

Rex an poſſit detinere Epiſcopos pro gubernatione alicuius Regni,ſeu Conſilij,& an dicti Epiſcopi excuſentur à reſidentia in dicto caſu,tract.1.reſol.5. p.2

Vbi an illud poſſit facere ſaltem ex priuilegio à Romano Pontifice obtento,verſ. *difficultas.*

Et quid ſi æquè commodè talia officia poſſent per laïcos adminiſtrari,an tali caſu priuilegium Summi Pontificis operaretur,etiam in hoc caſu Summus Pontifex poſſet diſpenſare,verſ. *ſe quidquid.*

Rex an poſſit præcipere Epiſcopis,& Abbatibus ſui Regni,vt cum ipſo eant ad bellum,tract.1. reſol. 6. verſ. *vnde ex his.* ibid.

Reges dicuntur executores,& protectores Concilij Trid. tract.1.reſol.8.verſ.*ratio verò.* p.3

Reges an poſſint compellere clericos ad reparationem Eccleſiarum. ibid.

Reges an dicantur patroni in cathedralibus Eccleſiis. tr.1.reſol.27.verſ. *nec obſtet Reges.* p.8

Reges an habeant ius conuocandi Epiſcopos propter aliquod reipublicæ negotium,vel bonum ipſarum Eccleſiarum. Vide *Principes.*

Reges an poſſint expellere à Regno Epiſcopos inobedientes mandatis Regiis, Vide *Principes.*

Reges an habeant curam,vt Epiſcopi reſideant in eorum Epiſcopatibus,& ſi non reſideant quid facere debeant, tract.1.reſol.42. p.12

Rex legitimando non iudicatur legitimaſſe aliquē ad officia & dignitates ordinis, nam non poteſt tollere impedimenta canonica,tr.2.reſ.102.verſ.*nota tamen* p.57

Rex an poſſit,& debeat minuere,vel ſuſpendere gratias& penſiones aliquibus aſſignatas etiam ex cauſſa remunerationis,non imponendo nouum tributum,nec requirendo donatiuum,quando vaſalli,&vniuerſitates regni ſunt multum oneratæ,tr.5.reſ.78,verſ.*in reſ.* 14. p.191

Ruſticus.

Ruſticus qui confeſſus eſt cum confeſſario indocto , cui bona fide non expreſſit numerum peccatorum, non eſt cogendus repetere confeſſiones prædicto modo factas,tract.4.reſol.89.verſ. *hinc etiam.* p.98

S

Sacerdos.

Sacerdos , qui ſano corpore nihil de mortis periculo ſuſpicans Miſſam inchoaſſet , & in fine introitus deceſſiſſet mortuus , non poteſt à peccatis abſolui,

UGR Biblioteca Universitaria

abſolui, licet generalem confeſſionem feciſſet ad Deum coram miniſtro, & Eccleſia, tract. 3. reſol. 2. verſ. *notandum eſt.* p. 65

Sacerdos exiſtens in peccato mortali baptizando infantem in caſu neceſſitatis, an peccet mortaliter. Vide *baptizandus.*

Sacerdos an poſſit celebrare non ieiunus pro communicando infirmo tempore mortis, tract. 4. reſol. 33. p. 80

Sacerdos conſecrando vinum in calice an cenſeatur conſecraſſe guttas vini in calice ſeparatas à vino, quod eſt in fundo calicis, ita vt dictæ guttæ remaneant conſecratæ, Vide *conſecratio.*

Sacerdos an poſſit frangere hoſtiam ad communicãdum fidelem ob ſolam deuotionem, tract. 4. reſol. 34. ibid.

Sacerdos ſi finita Miſſa in ſacriſtia inueniat aliquod fragmentum in patena, vel calice, an poſſit illud ſumere, tract. 4. reſol. 45. p. 84

Sacerdos ſi ſciat ex confeſſione aliquod delictum alicuius non emendatum, ſi occultè petat Euchariſtiam, an poſſit illam illi denegare; tract. 4. reſol. 46. ibid.

Sacerdos ſi adeſt magnum feſtum, & non poteſt ſacrificare, poteſt tali caſu, ſcandalo ceſſante, ex ſacrario Euchariſtiam accipere, & ſe ipſum communicare, ſi alius Sacerdos non adſit, etiam ſi ſit Diaconus præſens, tract. 4. verſ. 47. verſ. *notandum eſt.* ibid.

Sacerdos Miſſam celebrans ſi recordetur alicuius peccati mortalis ante conſecrationem, an ſit aſtrictus confiteri, eſto quod commodè, & ſine ſcandalo hoc efficere poſſit, tract. 4. reſol. 48. ibid.

Et quid ſi celebraret Miſſam ſolemnem, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Sacerdos celebrando Miſſam, in calicem multas guttas aquæ infundebat, an ita faciendo toties peccauerit, tract. 4. reſol. 49. p. 85

Vbi docet quod plures guttas effundere poteſt vſque ad octauam partem proportionalem.

Sacerdos nouiter ordinatus quando cum Epiſcopo in Miſſarum ſolenniis concelebrat, quam intentionem habere debeat, tract. 4. reſol. 50. ibid.

Sacerdos ſimpliciter ex iuſta cauſa poteſt commutare pœnitentiam peccatorum mortalium, quæ iam legitimo Confeſſario fuerunt confeſſa, tract. 4. reſol. 53. verſ. *notandum eſt.* p. 86

Sacerdos miniſtrando Sacramenta Pœnitentiæ, Baptiſmi, &c. cum excommunicatione minori, an peccet mortaliter, an venialiter, an verò nullo modo, tract. 4. reſol. 56. p. 87

Sacerdos quilibet in articulo mortis, ſeu periculo, poteſt abſoluere à cenſuris, & caſibus reſeruatis, & qui comprehendantur hoc caſu ſub nomine Sacerdotis, & quid ſi eſſet præſens parochus, & quando dicitur periculoſa infirmitas. Vide *pœnitens.*

Sacerdos an licitè poſſit abſoluere pœnitentem, qui peccata reſeruata habet cum onere, vt ea ſola poſtea Superiori confiteatur. Vide *pœnitens.*

Sacerdos malus ſi eſt paratus, an poſſit licitè abſoluere, & alia ſacramenta miniſtrare. Vide *pœnitens.*

Sacerdos vt validè excipiat confeſſionem, an ſufficiat Epiſcopi ratihabitio de præſenti, tract. 4. reſol 68. & an grauiter peccet, ſi ita audire incipiat, verſ. *an vero.* p. 92

Sacerdos an poſſit aliquem abſoluere ex præſumpta voluntate Superioris, etiam ſi talis præſumptio fundetur in aliquibus ſignis, quæ indicent præſentem voluntatem Superioris concedendi facultatem, quod coincidit cum ratihabitione dè futuro, ibid. verſ. *ſciendum.*

Sacerdos ſimplex an poſſit abſoluere à cenſuris, & caſibus reſeruatis, omnes parturientes tanquam conſtitutas in periculo mortis, tract. 4. reſol. 72. p. 93

Sacerdos ante conſecrationem ſi recordetur eſſe in peccato mortali, an teneatur confiteri ſi ſine nota poſſit, tract. 4. reſol. 77. p. 94

Sacerdos habens caſum reſeruatum, cum excommunicatione annexa, & vrgente neceſſitate vult celebrare, an teneatur alia peccata non reſeruata confiteri Sacerdoti inferiori, an verò poſſit celebrare non confitendo, ſed eliciendo actum contritionis, tract. 4. reſol. 104. p. 103

Sacerdos ſimplex an poſſit obtinere licentiam à Parocho excipiendi confeſſiones in ſua parochia. Vide *Parochus.*

Et quid ſi eſſet Sacerdos approbatus à quocumque Epiſcopo, & quid ſi Epiſcopus proprius prohiberet, & ſecluſa prohibitione, an confeſſarij cum tali licentia excipientes confeſſiones poſſint iuſtè puniri ab Epiſcopis, eo quod in aliena diœceſi confeſſiones auſcultent. Vide *Parochus.*

Sacerdotes in domibus ſuis priuatis, audientes lectorem legum Ciuilium, an incidant in excommunicationem, tract. 5. reſol. 27. p. 173

Et an incurrant in excommunicationem prædictam ſi audiant in ſcholis publicis quatenus leges ciuiles conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam canonum, ibid. verſ. *imò nec.*

Et quid in foro exteriori, verſ. *ſed nota.*

Sacerdos confeſſarius an teneatur audire, & abſoluere cũ diſcrimine propriæ vitæ, illum, qui in articulo mortis timet non habere ſufficientem contritionem, & ideo petit Confeſſarium ad obtinendam abſolutionem ſacramentalem, tract. 5. reſol. 50. p. 181

Sacerdotes ducentes reum ad furcam, an incurrant irregularitatem hortando illum, vt ſcalam aſcendat, vel accelerando exequutionem iuſtitiæ, etiam notabiliter, tract. 5. reſol. 79. p. 191

Sacerdotes miniſtrantes infirmis, inuertendo eos ex latere ad latus, vel tranſmutando de lecto ad lectum, vel eis cibum, vel potum porrigendo, non incidunt in irregularitatem ſi ex iſtis actionibus mors citius ſequatur, ibid. verſ. *non grauabor.*

Nec etiam incurrit Sacerdos pius conſulendo aliis, vt iacentem in via illum erigant, qui dum ſuſtolleretur mortuus eſt, verſ. *vnde non bene.*

Sacerdos accipiens ſtipendium pro dicenda Miſſa Spiritus ſancti, &c. vel cum aliqua collecta, dicens poſtea Miſſam currentem in illa die, an peccet mortaliter, tract. 6 reſol 62. p. 230

Et quid ſi ſpecialiter hoc promitteret, vel ob has conditiones eleemoſyna notabiliter augeretur, ibid. verſ. *vnde.*

Sacerdos poteſt vti æquiuocatione, & non habere intentionem conſecrandi, ſi hæreticus minatur ei mortem, ſi non conſecraret omnem panem in foro exiſtentem, tract. 6. reſol. 83. verſ. *notandum.* p. 237

Sacerdos an poſſit licitè miniſtrare hoſtiam non conſecratam pro conſecrata mulieri, quam cogit maritus ad communicandum, quæ ſine iactura famæ non poteſt communionem omittere, ibid. verſ. *notandum ibi quarto.*

Sed hoc an poſſit fieri, dummodo proponatur hoſtia conſecranda adoranda, & à tergo poſt illam non conſecratam, verſ. *non deſunt.*

Sacerdos Græcus an teneatur ſub peccato mortali ſequi conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ, & conſecrare in fermentato, tract. 6. reſol. 99. p. 242

Et quid de Sacerdote Latino, ibid. verſ. *ſed hæc opinio.*

Sacerdos Latinus an poſſit in Græcia ſequi morem Græcorum, & Græcus morem Latinorum apud Latinos, ibid. verſ. *verum.*

Et quid de Græco tranſeunte per Eccleſias Latinas, an poſſit conſecrare in azimo, & peccet aliter faciendo, verſ. *non eſt igitur.*

Et Sacerdos Latinus in templo Græcorum, quod exiſtit in Eccleſia Latina, an poſſit conſecrare in fermentato, verſ. *& tandem.*

UGR Biblioteca Universitaria

erdos in Germania, vel aliis locis, an validè conſecraret in vino paulo ante congelato in calice, tr. 6. reſ. 100. p. 243
Et quòd peccaret, ſi ita conſecraret, ibidem, verſ. *notandum.*
Et quid ſi prius congelatio ſolueretur an poſſit illud licitè conſecrari, ibidem; ſi autem vinum conſecratum congeletur, an aliud conſecrandum ſit, an verò debeat in calice liquefieri, & ſumi. ibid.
Sacerdos in ſacriſtia habens intentionem conſecrandi particulas, quæ in pyxide ſuper altare in cornu epiſtolæ fuerunt ex errore appoſitæ, non autem ſuper aram an iudicetur illas conſecraſſe, & remaneant conſecratæ, ſi Sacerdos de illis amplius non meminerit, tr. 6. reſ. 103. ibid.
Sacerdos quando ante conſecrationem extendit manus ſuper calicem, & hoſtiam, dicens, *Hanc igitur oblationem*, &c. an tunc debeat tenere pollices ſubtus manus, vel ſupra, in formam Crucis, tract. 6. reſol. 104. p. 244

Sacrilegium.

Sacrilega mulier an teneatur explicare circumſtantiam Sacerdotis, Religioſi, vel initiati ſacris ordinibus. Vide *circumſtantia.*
Sacrilegium an committatur in Eccleſia propter tactus impudicos ibi commiſſos, ita vt committens teneatur in confeſſione hanc circumſtantiam aperire. Vide *circumſtantia*, vbi an propter verba impudica in loco ſacro prolata committatur ſacrilegium.

Salarium.

Salarium à Commiſſariis an poſſit tantum à ſingulis exigi, quantum ab vno poſſet, ſi pro eo ſolo negotium fieret, an verò à ſingulis pro rata pro vnico die, tract. 5. reſ. 76. p. 190
Salarium ſi famulo non condignum ſoluitur, an poſſit famulus illud reſarcire aliunde, etiamſi à principio ob paupertatem coactus ſit paciſci pro iniuſto, & inæquali ſtipendio. Vide *famulus.* Vbi etiam an dominus in foro conſcientiæ teneatur ſoluere iuſtum pretium ſaltem infimum, & quid ſi famulus faceret aliqua grandia, & extraordinaria ſeruitia.

Sartores.

Sartores an poſſint recompenſare aliquid ſumendo à dominis bonorum, ſub prætextu quod illud quod ſoluitur à dominis bonorum, pro eorum laboribus eſt parum, tr. 6. reſ. 16. p. 211

Sæcularis.

Sæcularis ingrediens monaſterium ad vnum, vel duos pedes tantum, an ſit puniendus tanquam effractor clauſuræ monaſterij. Vide *monaſterium.*

Seruus.

Serui clericorum an gaudeant priuilegio fori, tract. 1. reſol. 47. p. 13
Et quid de ſeruis, qui ſunt Mauri, Turcæ, & alieni à Catholica Eccleſia, ibidem, verſ. *notanda eſt.*

Simonia.

Simonia an ſit ſi ego do aliquid Titio, vt me adſcribere faciat inter Equites D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ &c tr. 2. reſ. 64. p. 46
Et quid ſi illud darem gratis, & liberaliter, vel in remunerationem laborum, licet excederet eorum menſuram, ibid. verſ. *ſecus autem.*
Simonia an ſit ſi aliquis daret munera ſuperioribus, vel aliis, ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione, ibid. verſ. *& alij communiter.*
Et an poſſit fieri pactum, verſ. *imo ego.*
Simonia an committatur à Rege circa *las incommiendas* Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, ibid. verſ. *Villalobos, Suarez.*
Sed an ſaltem committatur peccatum mortale, verſ. *ſed inſtabis.*
Et quid ſi daret aliquis alicui priuato pecuniã, vt Rex cõferret habitũ ipſi pro labore, verſ. *reſpondeo negando.*
Simonia an committatur ſi Regulares conueniant inter ſe, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia, tr. 2. reſ. 125. p. 62

Simulatio.

Simulatio eſt licita ob timorem mortis, & grauem cauſam in adminiſtrandis Sacramentis, tract. 6. reſol. 83. verſ. *notandum.* p. 237
Vbi adducuntur multa exempla.

Sodomia.

Sodomia commiſſa inter maſculos in primo & ſecundo gradu, an habeat etiam malitiam inceſtus, & ſit aperienda in confeſſione, tr. 4. reſ. 101. p. 102. & reſ. 159. verſ. *ad ſecundum.* p. 122
Sodomia ſi fuerit commiſſa ab agente, vel patiente, an ſit exprimenda in confeſſione. ibid.

Solennitates.

Solennitates pro ſecundis nuptiis deſtinatæ, an poſſint miniſtrari tempore prohibito Aduentus, & Quadrageſimæ, tr. 4. reſ. 265. p. 153

Sortilegium.

Sortilegij crimen non poteſt cognoſci à iudice laïco quando continet hæreſim, tr. 1. reſ. 2. p. 1

Sponſalia.

Sponſalia vt contrahantur an ſufficiat conſenſus fictus, licèt non interueniat verus, tract. 4. reſ. 205. p. 135
Sponſalia contrahens, & poſtea nolens adimplere, an ſit per cenſuras compellendus, tr. 4. reſ. 206. ibid.
Sponſalia an diſſoluantur per ſolum ingreſſum Religionis, an verò ſit expectanda profeſſio, tract. 4. reſ. 207. ibid.
Et quid ſi eſſent iuramento firmata, ibid. verſ. *notandum eſt.*
Sponſalia quis contraxit, ſi poſtea ſuſcipit ſacros ordines, an peccet, tr. 4. reſ. 208. ibid.
Sponſalia an dirimantur per votum ſuſcipiendi ſacros ordines, vbi ſuprà *verſ. notandum eſt.*
Sponſalia an diſſoluantur ex matrimonio valido ſubſequenti, tr. 4. reſ. 209. p. 136
Sponſalia priora ſi contrahantur cum prima, ſi ſequantur poſteriora cum ſecunda vna cum copula, an priora diſſoluantur, tr. 4. reſ. 210. ibid.
Sponſalia poſteriora an ſeruentur, ſi priora aliquo caſu ceſſant, ibid. verſ. *notandum eſt.*
Sponſaliorum contractus an validè poſſit continere pœnam, vt perſoluatur ab iniuſtè reſiliente, & quid ſi interueniat iuramentum. Vide *pœna.*
Sponſalia ſi communi conſenſu diſſoluantur, an producant impedimentum publicæ honeſtatis, tract. 4. reſol. 222. p. 139
Sponſalia valent ſi vir promittat matrimonium, ſi fœmina acceptet promiſſionem, nec neceſſaria eſt alia repromiſſio, tr. 4. reſ. 244. verſ. *quarto.* p. 146
Sponſalia contrahens non præfixo aliquo termino, quando teneatur ea adimplere, tr. 4. reſ 245. ibid.
Sponſalia impuberum an iuramento firmentur, ita vt neutri liceat poſt adeptam pubertatem ab iis recedere, tr. 4. reſ. 246. ibid.
Sponſalia an poſſint contrahi ab aliquo pro aliis præſentibus, & tacentibus, ita vt horum taciturnitas ſit ſignum ſufficiens interni conſenſus, tract. 4. reſol. 270. p. 154
Vbi quid ſi pro extraneis, & quid pro filiis emancipatis, & ſpuriis, & hæc an procedant in matrimonio. Vide *matrimonium.*
Sponſalia ſi contrahantur à parentibus, & tutoribus pro filiis & pupillis abſentibus, an dicantur ratificata, ſi poſtea illa ſcientes, non contradicant, tract. 4. reſol. 271. p. 159
Sponſalia vt contrahantur an maiorem vſum rationis requirant, quàm peccatum mortale, tract. 4. reſ. 273. p. 156
Sponſalia vt contrahantur an requirant ſeptennium,

UGR Biblioteca Universitaria

vt ſit omnino completum in foro externo, tract. 4. reſol. 274. ibid.
Vbi quid in foro conſcientiæ, verſ. *& hæc omnia.*

Sponſalia contrahere ante ſeptennium an ſit peccatum mortale, tr. 4. reſ. 275. ibid.

Sponſalia contracta metu graui, an ſint valida ſi iuramentum accedat, vel ſaltem iuramentum obſeruandum ſit, donec relaxetur, tr. 4. reſ. 278. p. 157

Sponſalia impuberum an reuocentur, ſi quis eorum puber factus vult ſtatim reſilire ab illis, non expectata alterius pubertate, tract. 4. reſol. 282. p. 158
Et ſi ſtatim non reclamet, cenſebitur tacitè illa confirmare, ſtatim autem fieri dicitur, quando intra triduum fit, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Sponſalia diſſoluuntur ſi alter ex contrahentibus fornicationem commiſerit, etiam ſi ſint iurata, ſed ſi innocens vult adhuc contrahere, alter tenetur, an autem diſſoluantur, ſi alter ex contrahentibus permittit ſe ab alio impudicè tangi per oſcula, amplexus, &c. tract. 4. reſol. 283. p. 159

Sponſalia an diſſoluantur ſi ſponſa tempore ſponſalium erat pulchra, ſed poſtea effecta eſt notabiliter deformis, ſi maritus vult reſilire, tract. 4. reſol. 285. ibid.
Et quid ſi vir effectus eſt deformis, an idem, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Sponſalia nulla dotis præuia promiſſione, an poſſint diſſolui ob paupertatem ſponſæ ſuperuenientem, tract. 4. reſol. 286. p. 160
Vbi quid ſi iuramento eſſent confirmata, verſ. *& hæc.*
Et quid ſi ſponſo, aut ſponſæ noua hæreditas obueniret, & ob id ſtatus alterius longè inæqualis eſſet, verſ. *notandum* il primo.

Sponſalia inter conſanguineos inita cum conditione ſi Papa diſpenſauerit, an ſint valida, & obligent in conſcientia impetrata diſpenſatione, tract. 4. reſol. 290. p. 161.

Sponſus, Sponſa.

Sponſus, vel ſponſa de futuro carnaliter ſe commiſcentes, an teneantur iſtam circumſtantiam ſponſalitiam explicare in confeſſione. Vide *circumſtantia.*

Sponſus traducens ſponſam ſolenniter in domum ſponſi, & conuiuia ſolennia faciens tempore Aduentus, & Quadrageſimæ, an peccet mortaliter, tract. 4. reſol. 266. p. 153

Sponſus puber factus, an poſſit ſtatim reſilire à ſponſalibus, non expectata alterius pubertate, tract. 4. reſol. 266. p. 153
Et ſi vult debet ſtatim reclamare, aliàs cenſetur tacitè ſponſalia confirmare, ſtatim autem fieri dicitur, quando intra triduum fit, ibid. verſ. *notandum.*

Sponſus poteſt reſilire à ſponſalibus, quando ſponſa permittit ſe ab alio impudicè tangi per oſcula, amplexus, &c. & an idem ſi ſponſus permitteret ſe ab alia impudicè tangi, tract. 4. reſol. 283. p. 159

Sponſo, & ſponſæ committentibus fornicationem poſt ſponſalia, an liceat vtrique ſponſo à ſponſalibus reſilire, tract. 4. reſol. 284. ibid.

Sponſus iurans ſe aliquam in vxorem ducturum, nulla dotis promiſſione præmiſſa, an teneatur ipſam ducere, ſi cum ipſa diues ſit, nullam ei dotem aſſignare velit, tract. 4. reſol. 286. verſ. *notandum*, il ſecondo. p. 160

Sponſus, vel ſponſa, an poſſit contrahere matrimonium, quando aliquo occulto vitio laborat, cuius ſi alter conſcius eſſet, poſſet iuſtè è ſponſalibus reſilire, tract. 4. reſol. 287. ibid.

Sponſus, & ſponſa impuberes, an poſſint recedere à ſponſalibus iuramento firmatis, poſtquam ad annos pubertatis peruenerint, tract. 4. reſol. 288. ibid.

Sponſa de futuro ſe delectando carnaliter de copula futura, an peccet mortaliter, tract. 5. reſol. 2. p. 164

Statutum.

Statutum, ſiue lex annullans donationem omnium bonorum, factam à patre filio clerico, an ſit contra Immunitatem Eccleſiaſticam, tract. 1. reſol. 3. p. 1

Statuta laicorum etiam fauorabilia clericis, an ſint valida reſpectu clericorum ad eos ligandum, tract. 1. reſol. 13. p. 4
Et quid ſi talis lex Principis eſſet merè priuilegiata rerum eccleſiaſticarum, ſiue clericorum, ibidem, verſ. *ſi tamen.*
Et quid ſi ſtatuta, & leges Principum ſæcularium eſſent licita, & honeſta, & propter commune bonum facta, & priuilegia Eccleſiæ non læderent, an valeant, & ligent clericos, verſ. *notandum.*

Statuta quando non nominant clericos, & Eccleſiam, poſſunt ſtatuentes cogi ad declarandum, quod non comprehendantur Eccleſia, & perſonæ Eccleſiaſticæ, verſ. *nota etiam.*

Statutum imponens onus, ſiue collectam certam, & inuariabilem ſuper aliquibus bonis, priuſquam ad clericos perueniſſent, an liget clericos. Vide *collecta.*

Statuta Principum, ne beneficia eccleſiaſtica exteris conferantur, an ſint valida, & quid ſtantibus priuilegiis Summorum Pontificum Regibus multis conceſſis. Vide *Principes.*

Statuta laicorum an proſint clericis, & eis poſſint vti, quatenus eorum fauorem concernunt, tract. 1. reſol. 43. p. 12

Statuta iurata quando obligent ad periurium ſi non ſeruentur, & quando non. Vide *Iura.*

Statuta an poſſint ligare delinquentes extra territorium, tr. 6. reſ. 78.

Stuprum.

Stuprum an committatur ſi puella conſentiat. Vide *circumſtantia.*

Stuprans virginem ſub promiſſione coniugij, tenetur eam ducere in vxorem, tr. 6. reſ. 81. p. 236
Fallit in multis caſibus relatis. ibid

Subdiaconus.

Subdiaconus frequenter canens Epiſtolam in peccato mortali an peccet mortaliter, tr. 4. reſ. 195. p. 132

Superiores.

Superiores Regularium an poſſint amouere Prælatos Regulares à ſuis prælaturis ſine cauſa ad eorum libitum, tr. 2. reſ. 117. p. 60
vbi quid quando prælatura eſſet electiua, & quid ſi Superiores pendente accuſatione, vel inquiſitione contra Prælatum, vellent eum amouere à dicta prælatura, & quæ cauſæ ſufficiant ad amouendum.

Superiores Regularium an poſſint ſibi reſeruare tactus impudicos, & oſcula, tr. 2. reſ. 118. ibid.

Superiores Regulares an poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta, tr. 2. reſ. 122. p. 61

Superiores monaſteriorum Monialium an poſſint recipere puellas deſtinatas ad Religionem ante annos diſcretionis, tr. 2. reſ. 131. p. 63

Superiores, vel quiuis Confeſſarius an poſſit negare ſuffragium illi, cuius defectum ſcit ſolum per confeſſionem, quando ſuffragatur ſecreto, tract. 4. reſol. 76. p. 94

Superior non debet priuare ob notitiam confeſſionis ſubditos officiis amouibilibus, etiam ſi ipſe amotus in ſuſpicionem non eſſet deuenturus contra illum, ibid. verſ. *ex quibus omnibus.*

Superior an poſſit circa materiam grauem obligare ſubditum ſub veniali, tr. 6. reſ. 91. p. 239
Et an materia leui poſſit imponere obligationem grauem, ibid. verſ. *notandum.*
Vbi quid in ſuperiori ſæculari, & quid in Eccleſiaſtico.

Suſpenſio.

Suſpenſio an incurratur propter culpam venialem, tr. 6. reſ. 51. p. 226

Suſpenſio ferenda an obliget ſub peccato mortali, tr. 6. reſ. 76. p. 23

Tactus

UGR Biblioteca Universitaria

Venditor non tradens rem venditam tempore determinato, an teneatur emptori ad intereſſe non ſolum intrinſecum, ſed etiam extrinſecum, tract.5. reſol.113. p.204
Sed hæc in foro conſcientiæ, ibid. verſ. *nota verò.*
Et quando adeſt mora culpabilis, non autem quando inculpabiliter rem venditam non tradit. verſ. *nota etiam.*
Venditor tradens rem emptori, & ipſe non ſoluit pretium, an poſſit recipere vſuras pretij pro ratione fructuum, tract.5. reſol.114. p.205

Verba.

Verba imperatiui modi an contineant præceptum ſub peccato mortali, an ſub veniali, tract.6. reſol.74. p.234
Verbum *iubeo*, ver. *mando*, an importet præceptum graue, ibidem, verſ. *notandum* il primo.
Verbum *oportet* importat honeſtatem, & conuenientiam, non autem præceptum, ibid. verſ. *verum.*
Verba quoties poſſunt intelligi de obligatione veniali, non debent ad mortale extendi, ibid. verſ. *notandum*, il ſecundo.

Vicarius.

Vicarius Præpoſiti an poſſit concedere facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, tract.2. reſol.28. p.34
Et quid ſi Præpoſitus eodem die eſt reuerſus, ibid. verſ. *ſed prima.*
Vicarius Epiſcopi habens poteſtatem ſubdelegandi ſi incidit in caſum reſeruatum à ſuo Epiſcopo, an poſſit abſolui ab illo, cui ipſe ſubdelegarat, tract.4. reſol.142. p.116
Vicarius Epiſcopi an poſſit ex iuſta cauſa diſpenſare, ne denunciationes pro matrimonio contrahendo efficiantur, tract.4. reſol.238. p.144
Et quid de Vicario foraneo, ibid. verſ. *notandum.*
Vicarius Capituli Sedis vacantis an poſſit ad libitum ſine iuſta cauſa reuocari ab eodem Capitulo, tract.6. reſol. 27. p.214
Et ſi poſſit tenetur Capitulum infra octo dies alium Vicarium conſtituere, aliàs ius deputandi deuoluitur ad Metropolitanum, ſi adeſt, aliàs ad antiquiorem, ibid. verſ. *igitur.*

Vidua.

Vidua carnaliter ſe delectando de copula præterita an peccet mortaliter, tract.5. reſol.2. p.164
Vidua Monialis an poſſit eligi Abbatiſſa. Vide *Abbatiſſa.*

Vita.

Vitam propriam in quibus caſibus quis teneatur exponere propter extremam neceſſitatem ſpiritualem proximi, tract.5. reſol.50. p.181
Et multi caſus reprobantur, in quibus homo non tenetur exponere propriam vitam pro ſalute ſpirituali proximi, tract.5. reſol.51. per totam. p.172

Voluntas.

Voluntas committendi omnia peccata venialia an ſit peccatum mortale, tract.6. reſol.24. p.213

Vota, Vouens.

Vota an poſſint commutari, vel diſpenſari extra confeſſionem à Regularibus virtute ſuorum priuilegiorum, tract.2. reſol.9. p.26
Votum paupertatis an frangatur à Religioſo, qui inſcio Superiore ex nummis à pœnitentibus acceptis emit libros, & illos in ſuo cubiculo tenet expoſitos, tract.2. reſol.65. p.47
Votum paupertatis non frangitur à Religioſo, ſi abſque licentia Superioris accipit pecuniam, vt ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſyna nomine eius, qui dedit, ibid. verſ. *nota etiam.*
Votum paupertatis non frangitur à Religioſo, qui in depoſitum res accipit, ita vt deponens omne ius dominij, ac poſſeſſionis retineat, etiamſi pecunia tali modo depoſita ſit apud Religioſum, vt ea vti poſſit petita poſtea, & impetrata Superioris licentia, ibid verſ. *nota ſecundo.*
Et quid ſi Religioſus commutet ea, quæ ipſi conceſſa ſunt ad ſuum vſum abſque licentia Superioris cum aliis rebus, quæ magis ſibi accõmodatæ videntur, præſertim ſi commutatio fiat cum domeſticis, & quid ſi cum externis, verſ. *item ſæpè.*
Et quid contradicente Superiore, verſ. *interdum.*
Votum paupertatis an rumpatur à Religioſo, ſi ipſe habeat licentiam expendendi aliquam pecuniam in vſus, qui ſibi placuerint, aut in ſuas honeſtas recreationes, ſi in turpes vſus expendat, & ita accipiens, an teneatur ad reſtitutionem, ibid. verſ. *nota tertio.*
Vota Nouitiorum vel Nouitiarum, an poſſint commutari, vel diſpenſari à Prælatis Religionum, tract. 2. reſol.71. p.19
Votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem, an poſſint diſpenſari à Prælato Regulari, tr. 2. reſ.91. p.54
Votum peregrinationis vltra duas diætas an poſſit commutari, & diſpenſari à Regularibus, & quid importent duæ diætæ, tr.2. reſ.121. p.61
Vota commutata virtute Iubilæi obtinendi ab eo, qui habebat animum illud lucrandi, ſi non fuit lucratus, an remaneant non commutata, tract. 4. reſ. 145. verſ. *ſicque dicendum eſt.* p.117
Vouens ieiunare aliquo die, an toties peccet, quoties in illo die carnes comedit, tract.4. reſol.158. verſ. *notandum.* p.121
Votum Religionis, vel Caſtitatis an debeat adimpleri, ſi quis corrupit fœminam ſub pacto coniugij, an vero eo non obſtante teneatur illam ducere in vxorem, tr. 4. reſ. 203. p.134
Votum ſuſcipiendi ordines ſacros dirimit ſponſalia, & licitè poſt illa poteſt quis tale votum emittere, tract.4. reſ.208. verſ. *notandum.* p.135
Vota facta ab vxore an poſſint irritari à marito, & quid de adimplendis tempore ſoluti matrimonij, & quid de emiſſis ante matrimonium. Vide *maritus.*
Votum Religionis, aut caſtitatis, quis prius emittens, ſi poſtea defloraüit virginem cum promiſſione matrimonij, an teneatur ad matrimonium, an potius ad votum, tr.4. reſ.280. p.158
Votum Religionis habens, ſeu caſtitatis, an peccet mortaliter contrahendo matrimonium animo ingredienda Religionis antequam conſummet matrimonium, tr.4. reſ.281. ibid.
Votum caſtitatis habens ſi petat debitum, peccat, & alter coniux tenetur reddere, tr.4. reſ.296. p.163
Vouens quotidie recitare B. Virgini *Pater*, & *Aue*, vel vnum *Salue Regina*, ſi per annum non recitet, an peccet mortaliter, tr.5. reſ.24. p.172
Et quid quando vouiſti ſingulis dare paruam eleemoſynam, an deueniendo ad materiam grauem, tenearis illam reſtituere, ibid. verſ. *notandum eſt tamen.*
Vouens poteſt commutare votum ſine Confeſſario in materiam æqualem, tr.5. reſ.25. ibid.
Vota commutandi, ſeu diſpenſandi poteſtatem habens habet etiam eamdem in iuramentis, ibid. verſ. *ſecundo.*
Et an qui habet poteſtatem delegatam diſpenſandi vota, poſſit etiam illa commutare, verſ. *docet etiam.*
Vouens, qui commutat votum ſuum propria auctoritate in melius, non indiget iuſta cauſa, & idem quando commutatio fit in materiam æqualem, etiam propria auctoritate, ibid. verſ. *tertio.*
Votorum diſpenſatio poteſt fieri extra ſacramentum Confeſſionis, ibid. verſ. *quæ quidem.*
Et hæc diſpenſatio eſt applicanda cum omnibus ad ipſos confluentibus, & non ad ſubditos tantum illius diœceſis, in qua manent Confeſſarij Regulares, verſ. *dicta diſpenſatio.*
Vota quando commutantur à Confeſſariis Regularibus poſſunt commutari in opus minus, ibidem, verſ. *& quando.*

UGR Biblioteca Universitaria

Index Rerum Partis III.

Votorum commutatio, aut diſpenſatio facta bona fide tempore Iubilæi valet, & eſt tuta, etiam ſi poſtea non impleantur requiſita pro obtinendo Iubilæo, ibidem, verſ. *quintò.*

Vouens ſi obtinuit commutationem in melius, an poſſit redire ad prius votum ibid. verſ. *ſexto.*

Vota conditionalia Caſtitatis, Religionis, &c. etiam poſt adimpletam conditionem poſſunt commutari ab Epiſcopo, confeſſario Regulari, & à priuilegiato, ibidem, verſ. *octauo.*

Vouens omnibus circumſtantiis, attentis dubius manens, an votum emiſſum ſit intuitu temporis, an teneatur illud adimplere, tract. 5. reſol. 26. p.173

Vouens ieiunare in pane, & aqua, cum non poſſit, niſi ſumendo parum vini aut obſonij, an ſit aſtrictus tali ieiunio, an vero nullo modo teneatur, tract. 5. reſ. 61. p.185

Idem quæri poteſt de vouente dicere ſeptem Pſalmos pœnitentiales, & ſimilia, ſi non poteſt integros recitare, an teneatur ad partem eorum, ibid. verſ. *hinc etiam.*

Vouens per integrum annum recitare ſemel ſalutationem angelicam ſingulis diebus, non peccat mortaliter, etiamſi nunquam illam recitet, aut ſtatuat in toto anni exordio nunquam illas dicere, tract. 6. reſol. 24. verſ. *notandum.* p.213

Idem de vouente elargiri quotidie modiciſſimam eleemoſynam huic, vel illi, ſecus autem ſi vni determinato pauperi. ibid.

Vouens non fornicari, vel non ludere ſub pœna decem aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, aut ludat, non tenetur ſoluere pœnam, tract. 6. reſol. 41. verſ. *notandum eſt.* p.222

Idem ſi dum fornicatur memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, eſto ſi pœna eſſet Religionis, caſtitatis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ, ibidem, verſ. *idem dic.*

Et idem de non recitante Horas canonicas ex obliuione naturali, qui non tenetur reſtituere fructus non obſtante lege pœnali, verſ. *idem dicendum.*

Vouens certus de voto, dubius autem de qualitate, an teneatur ad ſtrictiorem, tract. 6. reſol. 50. p.225

Vbi ponuntur plures caſus notabiles in fauorem voventis.

Vota omnia in votum ſolenne Religionis an commutentur, tract. 6. reſol. 65. p.231

Vouens audire Miſſam ſi audit Miſſam animo non ſatisfaciendi voto, an ſatisfaciat voto, tractatu 6. reſol. 77. p.235

Vouens contraueniendo in materia graui poteſt ſe ipſum obligare ad peccatum veniale, tr. 1. reſol. 91. verſ. *hinc.* p.239

Vouens dare eleemoſynam non ſatisfacit, ſi reſtituit debitum, tract. 6. reſol. 86. verſ. *ſecundo infertur.* p.238

Vouens dare eleemoſynam non ſatisfacit ſi det fratribus, auis, & parentibus indigentibus taliter, vt teneatur illis ſubuenire, ſecus autem ſi aliis conſanguineis indigentibus, ibid. verſ. *tertiò infertur.*

Vouens dare eleemoſynam, dando eam extremè indigenti, an ſatisfaciat voto, ibid. verſ. *quartò infertur.*

Vrbs.

Vrbis appellatione, & an quando veniant ſuburbia, tract. 2. reſol. 13. verſ. *nota tertiò.* p.28

Vulnerans.

Vulnerans opificem ex quo factus inutilis, tenetur ad expenſas medico largitas, inſuper æſtimationem operarum, quibus ille caruit, tract. 6. reſol. 53. p.227

Sed an deducenda ſit æſtimatio moleſtiæ, an laboris, quem in opificio ſubiturus erat, ibid. verſ. *ſed difficultas.*

Vulnerans pro cicatricis deformitate membri, imò ipſius vitæ iactura non obligatur ad aliquam pecuniæ compenſationem ante iudicis ſententiam, ibid. verſ. *notandum eſt.*

Vulnerans prouocatus non tenetur damnum prouocanti reſtituere, ibid. verſ. *notandum ſecundum.*

Vxor.

Vxor clerici Græci, vel Latini in minoribus conſtituti an gaudeat priuilegio fori in caſu, quo eius vir eo gaudet, tract. 1. reſol. 45. p.13

Et quid mortuo viro durante viduitate, ibid. verſ. *vbi plus addit.*

Vxores viduæ Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, durante viduitate an gaudeant exemptione gabellarum, ibidem in fin.

Vxor quæ vim paſſa eſt, non obſtante copula violenter extorta intra bimeſtre, an poſſit ad Religionem tranſire, contradicente viro, tract. 4. reſol. 242. p.245

Et quando vim patitur an poſſit conari incontinenti, vt ſemen iam receptum emittat, ibidem, verſ. *inuenitur etiam.*

Vxor de licentia viri an poſſit Religionem ingredi, & ipſe remanere in ſæculo, an verò debeat pariter Religionem ingredi, & an ſufficiat ſi ſumat habitum Equitum Melitenſium, tract. 4. reſol. 243. ibid.

Vxor tenetur reddere debitum viro habenti votum caſtitatis, ſi ipſe petit, ſed ipſe tantum peccat exigendo, tract. 4. reſol. 296. verſ. *notandum eſt.*

Vxor reddendo debitum viro inceſtuoſo, qui ſcilicet peccauit cum conſanguinea ipſius vxoris ante diſpenſationem, an peccet. ibid.

Vxor quæ contraxit matrimonium cum viro improportionato, vel debili, vt facilius pateat aditus, an teneatur pati inciſionem, in Addit. ſecund. reſol. 3. p.245

F I N I S.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ...

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

UGR Biblioteca Universitaria

Nº A
14 - 58

UGR Biblioteca Universitaria